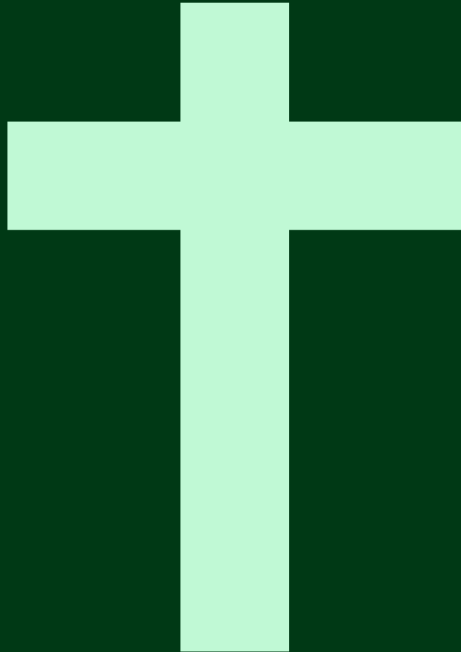

GALA Σευει

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea

GALA S_{ΕΥΕΙ}
Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la Guinée Toma

copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf

Contents

Zenεze	1
Εgezode	59
Leevi	107
Gaalu Σευει	139
Tο Σευει Velesiει	188
Zozuwe	232
Tukpogaleve Nuiti	260
Lute	290
1 Samiyεle	294
2 Samiyεle	332
Tεnε Faalaaliiti	364
Misee	408
Naquume	418
A6akuke	423
Sofoni	429
Azee	435
Zakali	438
Malasi	452
Kεεwotiiti	456

Zenze Fai Kpein Tɔɔzeizu

Sevei ge nui: Moize ve.

Sevei nii zu vai ma ɔɔe ungi: faiti kpein tɔɔzeizu.

Sevei nii ge ziegi: kona waagila unnaani puulɔɔlu (1 450), ɛ zeeli kona waagila unnaani puugo (1 410) ɔɔ, aisa Yesu Kilista va zɔɔɔ.

Zenze ga ga kpɛɛaniiti kpein tɔɔzeizu ma zevei. E la kpelani nɔ ga ɛ geegɔlogi ta zooiti kpɛɛ vai wo, ta guluiti, ta suaiti, ta nuiti kpɛɛ vai. Kele toga nuɔuseiti ta-vaiti tɔɔzei velei wosu, ɛ ti yɔɔɔzu ɔlibai lɔɔzei velei le.

Gaagwesu mɔungi ɛ li puugo maazu ɔilagi (11) zu: eteai nii de yenvuzu su, da zoo gale ɛ naa ná-fai gaaga? Be ga ɛ ga nui? Nui losuve ga ga mini eteai zu? Lee vaa zu nuiti ti yɔɔɔzu ɔlibaiti ti ɔlogolosu? Leeni ga a ge ga zabui, nii pagai, ɛ lo naama vai va?

Gaazagagi naati ka ti wosu zaagaza. Naati ma ka Zenze zevei ɔilazu ma mɔungi googaaɔtegi veezu, ɛ lo ti va: zunui ta anzanui, GALA ná-kpɛɛaniiti saama (gaagwesu mɔungi ɛ zeeli felegɔi ɔɔ), ti yɔɔɔzuleve vai ta GALA (gaagwesu savago), Kayen ta Abele ta-vai (gaagwesu naanigo), Nowe ná-foloi, undaavili tona wolai ma ziegi zu (gaagwesu lɔzita ɛ li taavugɔi ɔɔ), wooiti supu voloi nuiti ta-zangaso velei lo siegi zu (gaagwesu puugo maazu ɔila (11)).

E zo gaagwesu puugo maazu felegɔi (12) ma, eyesu ɛ li puulɔɔlugɔi (50) zu, ta bosu ti de ɛ gevelei GALA ge vaa la ga kizogi nuɔuseiti pɔ, ta ɛ Izelayele memewolai ma mɔungiti toli ná-botii ma: Abalaame nii ɛ veteni ná-kidaalevei ta ná-woomenigi maavele ma, keeve sienape su ga lɔɔɔ vago nu, nii nu a vokɔɔ ma.

Ná-doun zunui Izaake, ta Zakɔbe, nii ɛ ga ná-dounloin naa ga (gaagwesu 25:19--37:1 zu), ɛ daaseigi zɔɔɔni ga: «Izelayele.» Zozefe, nii ɛ ga Zakɔbe ná-doun zunui ta, koizeizu felegɔi ma gɛwolai, naa ga faiti kpein saamave, toga ɛ vaani ga Zakɔbe, ta ná-doin zɔiti ɛ vee ta-velɛyegɛiti ba, ga ti li, ti ze Ezipete yooi zu.

Zenze zevei ga de ga kalagi, ɛ vile naa va, nii GALA ge kea. E tɔɔzei ga boga ga GALA ka ɛ eteai betea, naa ga ɛ kulazu keɛma ga GALA bɔɔɔve, kele nii a ke ti pe ti ɔlo GALA be.

Sevei ga wooi gaabelazu ga GALA ná-minazegɛ gooi ɛ boga ga: toga yeeye ná-nuɔuseiti ba ɔɔ. E zo tɔɔzeizu ɛ li gaabelazu, GALA ka ɛ ga sevei nii zu vaa biin golai: toga ɔɔɔ ɔulazu keɛma, ɛ da tukpɔi gaaleve, toga losu ná-nuɔuseiti tugɔ, ɛ da ɔɔ ti va, toga ɛ ná-nuɔuseiti ta-etea ziei gevele betezu. Ma woogaaɔte pagɔi ga ga: GALA beɛi ga ba ga: nu la toun da, ɛ la ná-minazegɛgiti da, nu ná-deveiti so, ta ná-tɔgiti.

ETEAI TA NUBUSEI TA-VAI LɔɔZEI VELEI

(1:1--11:32)

Geegɔlogi ta zooi betɛ vai

¹ Tɔɔzeizu mounpa GALA ge geegɔlogi ta zooi beteni. ² Kevele ɔila ge la ɔeni zooi va, supakai ɔeni de. Kpidii vɛeni zie wolai ga. GALA Zenvui ɔeni levetevesu ziei ga.

³ GALA ge ɔeni ma: «Wozakalagi ɔula.» Wozakalagi ma ge ɔula. ⁴ GALA ge kaani ga wozakalagi vage. GALA ge wozakalagi ta kpidii yeeɔagwɛeni. ⁵ GALA ge wozakalagi laasei pɛeni ga foloi, ɛ kpidii laasei pɛe ga kuai. Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɔeni ga folo mɔungi.

⁶ GALA ge ɔeni ma: «Zɔɔɔzu ge zɛiti ba, ɛ zɛiti zeeɔagwe ta zɛiti.» ⁷ GALA ge zɔɔɔzu geeni zɛiti ba, niiti ti bu velei, ta niiti ti maazu velei. Naa geeni ɔana nɔ. ⁸ GALA ge zɔɔɔzuve laasei pɛeni ga geegɔlogi. Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɔeni ga foloi velesi.

⁹ GALA ge ɣɛni ma: «Ziɛiti ti geegɔlɔgi wu, naati ti ɣaale ba ada ɣila, ada vɔɔi ɣula kelema.» Naa ɣɛni ɣana nɔ. ¹⁰ GALA ge ma vɔɔi laasei pɛni ga zooi. Ziɛiti ti ɣaaleai ba, ɛ naati daasei pɛ ga kpolodeiti. GALA ge kaani ga naa vage. ¹¹ Naa volu GALA ge ɣɛni ma: «Zooi pɔnɔba aniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɣe ga ma zuwui.» Naa ɣɛni ɣana nɔ. ¹² Zooi pɔnɔba aniiti kulani, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɣe ga ma zuwui. GALA ge kaani ga naa vage. ¹³ Kpidii vɛni, geelaalao: naa ɣɛni ga foloi zavasiei.

¹⁴ GALA ge ɣɛni ma: «Wozakalagiti ti ɣe geezuve geei ɣaave, ti foloi ta kuai yeeɣaagwe. Naati ti ɣe ga poogiti, ɛ lo siegiti ba, ta foloiti, ta konagiti, ¹⁵ ti ɣe ga wozakalagiti geei ɣaave, ti eteai zuɣala.» Naa ɣɛni ɣana nɔ. ¹⁶ GALA ge wozakala gola felegɔiti kpeteni, ma wola gelei da ze foloi unda, ma go gelei da ze kuai unda. E somideɣaiti balaa kpeteni. ¹⁷ GALA ge ti zɛni geei ɣaave ga ti da eteai zuɣala, ¹⁸ ti ze foloi ta kuai unda, ti wozakalagiti ta kpidii yeeɣaagwe. GALA ge kaani ga naa vage. ¹⁹ Kpidii vɛni, geelaalao: naa ɣɛni ga foloi naanisei.

²⁰ GALA ge ɣɛni ma: «Ziɛ wu ani vuluiti ti wola mɔin ziɛiti bu, wɔniiti ti da ɣove geezuve, zooi maazu.» ²¹ GALA ge kpolode wu zua wolaiti kpeteni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta zenvu anii ma ziiti kpein, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, niiti ti levetevesu ziɛiti bu. E wɔniiti kpeteni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage. ²² GALA ge tuya looni ti ve, ɛ ɣe ma: «À buɣu, wo mɔin, wo kpolodeiti buulaave, wɔniiti ti mɔin eteai zu.» ²³ Kpidii vɛni, geelaalao: naa ɣɛni ga foloi lɔlusiei.

²⁴ GALA ge ɣɛni ma: «Zooi fuluaniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: toganiiti, ta kpokpo ganiiti, ta dɔɔ zuaiti, eɣevelei ti ɣilagilagi ti-ma ziiti ti la.» Naa ɣɛni ɣana nɔ. ²⁵ GALA ge dɔɔ zuaiti kpeteni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, toganiiti eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta kpokpo ganiiti pe, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage.

²⁶ GALA ge ɣɛni ma: «Ade nuɔusei beɛ ga ade-maaniinigi, ɛ ɣe ga de-vaagɣulabai, ɛ ze kaleiti unda, ta wɔniiti, ta toganiiti, ta eteai pe, ta aniiti kpein ti ɔokposu zooi ma.»

²⁷ GALA ge nuɔusei beɛni ga to ɔɔɔi maaniinigi, ɛ kpeteni ga GALA maaniinigi. E zunui ta anzanui beɛni.

²⁸ GALA ge tuya looni ti ve, ɛ ɣe ti ma: «À buɣu, wo mɔin, wo eteai laave, wo maagɔlo. A ze kaleiti unda, ta wɔniiti, ta suai kpein ɛ yenvuzu zooi ɣa.» ²⁹ GALA ge ɣɛni ma: «Wele, tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, zooi ɣa ná pe, ge naa vea wo ve, ta gului nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, naa ɣa ɣe ga wo-laamianigi. ³⁰ Ge tufa undui vea ga daamianigi zou ɣa zuaiti pe be, ta wɔniiti, ta nii kpein ɛ ɔokposu zooi ma, nii nɔpe zenvu viilei su.» Naa ɣɛni ɣana nɔ. ³¹ GALA ge kaani ga nii kpein ɛ kpeteai, ti wola vage. Kpidii vɛni, geelaalao: naa ɣɛni ga foloi lɔzitasiei.

2

¹ Pele ɣana geegɔlɔgi beɛ vai beɛni la ta zooi, ta ti zu aniiti kpein. ² Foloi lɔfelasiei, GALA kpegai ma ga ná-botii ɣaabelai, ɛ loogoni ná-botii pe ba, nii ɛ keeni. ³ GALA ge tuya looni foloi lɔfelasiei ve, ɛ make ɔɔɔ ve, tozei naama voloi ɛ loogoni, ɛ lo ná-botii pe ba, aniiti kpete vai zu ɛ keeni.

Eteai ta nuɔusei ti beɛ velei yɔɔɔzule vai

⁴ Geegɔlɔgi ta zooi ti-lɔzeigi ɣa ɛ ga nii, siegi zu ti beɛni la.

Siegi zu ɔɔɔ GALAGI zooi ta geegɔlɔgi beɛni la, ⁵ dɔɔ ɣila kpala ge la ɣeni de eteai zu, tufa ɣila kpala ge la ɣeni de vɔnɔni, mazɔɔ ɔɔɔ GALAGI la ɣeni de tona vuuni zooi ma, nu la ɣeni de ná negelein, ɛ va da boti ɣe zooi ma. ⁶ Kele ɔumugi ɣeni wuzegezu, ɛ da zooi ma yebe. ⁷ ɔɔɔ GALAGI zooi ma vɔlɔi zegeni, ɛ kpete ga zunui, ɛ zenvu viilei vu sokpayegaiti su, zunui ɣe ga zenvu su anii.

⁸ Naa volu Goofo GALAGI kpelei leveni Eden yooi zu, folo gulazu vele. E zunui vileni su, nii é kpetei. ⁹ E gului ma zii kpein pɔnɔni zooi ga, ti vetege maanai, ti-ma waaiti nei. Zenvu wului geni loni kpelei zaamave, naa vee gului va, nii é faa vagɔi ta faa ɔi yɔfozuɔwe pelei lezu.

¹⁰ Zie wolai geni gulazu Eden yooi zu, é da vu kpelei ma. Kulaai ma ná va, gaafweeni su ga ma beke naanigo. ¹¹ Ma mɔungi laaseigi geni ga Pison, naa ga kakugakugai Gavila yooi ná pe su. Zanugi ga da ga zooi naa zu, ¹² zanugi nii pagai. Nu ga da gulu mana maku neenegi balaa ga ná, daa ga bedeliwume, ta kotu zongo baagi, daa ga wonikese. ¹³ Felesi laaseigi geni ga Giyon, naa ga kakugakugai Kuse yooi ná pe su. ¹⁴ Savasi laaseigi geni ga Tigele, naa ga é yeizu Asuul laai zu folo gulazu vele. Zie wolai naanisié ga é ga Ufelate.

¹⁵ Goofo GALAGI zunui zegeni, é pile Eden kpelei zu, ga é tii ge ná, ta é make. ¹⁶ E devei nii veeni zunui ya, é ge ma: «Da zoo é gului ti kpein ma waaiti ta mi, niiti ti kpelei zu, ¹⁷ kele nii é faa vagɔi ta faa ɔi yɔfozuɔwe pelei lezu, mina naama waai ta mi, mazɔɔ voloi da naa ta miina la, da za.»

¹⁸ Goofo GALAGI geni ma: «É la vani ga zunui gila ko ye de. Ná kpɔba nu vago betezu be.» ¹⁹ Goofo GALAGI dɔɔ zuaiti ta wɔniiti kpeteni ga pɔɔi. E vaani ga tiye zunui vɔ, é pɛte, vele a ti-laaseigiti pɛe la, naa ga a ke ti kpein ti daaseigi zɔɔ, nii zunui a pɛe ti va. ²⁰ Zunui daaseigiti pɛeni toganii pe ba, ta wɔniiti, ta dɔɔ zuaiti kpein. Kele zunui la geni kpɔba nu vago zɔɔni. ²¹ Goofo GALAGI niimeni wolai lɔni zunui gaazu, é ɔi. E kaka gaegi gila segeni, é ma zuai laagulu pogi zu. ²² Goofo GALAGI anzanui beteni ga naama gaka gaegi, nii é segeni, é kula zunui gakai zu, é vaani la zunui vɔ.

²³ Zunui geni ma:
«Niizu nii ga é ga kaei, nii é ga mà gaei,
kpusei nii é ga kpusei.
Daaseigi ga vee ga anzanui,
mazɔɔ kulave zunui zu.»

²⁴ Naa ga é ba, zunui ga zefe keege ta dee va, é gili anzai va, ti ge ga kpuse gila. ²⁵ Zunui ta anzai ti felego ti gabei geni de, kele ti la geni unfesu ɔɔfo gaazu.

3

Nui loo vai kotoi zu

¹ Kaalii gelegelega geni de, é leve dɔɔ zuaiti kpein ba, niiti Goofo GALAGI ti beteni. E geni anzanui ma: «GALA ge boge nei ga gite, ga wo mina gului ti kpein ma waai mi, niiti ti kpelei zu?»

² Anzanui kaalii woɔgaavoteni, é ge ma: «Gá zoo gi kpelei zu wului ti ma waai mi. ³ Kele nii é ga gului é loni kpelei zaamave, naa ma waai, GALA ge geni ma: «A mina ta mi, wo mina vɔɔfo ba, naa ga a ke wo mina za.» »

⁴ Kaalii geni anzanui ma: «Wo la zaa jeelein! ⁵ Kele GALA ge kwee ga foloi nɔpe wo ta miizu la, wo-gaazuɔeti ta zefe ma, wa ge ege GALA, wa faa vagɔi ta faa ɔi yɔfozuɔwe.»

⁶ Anzanui kaani ga gului naa ma waaiti pɛte ga maanave, ta page ga nu mi, fizoge ga é kelegelegi ve nu ya. E ma waai ta gulani, é mi. Naa volu é ta veeni sinigi ya, nii é geni koba, naa balaa ge miini. ⁷ Ti felego ti-gaazuɔeti ti zegeni ma. Ti kweeni ga ti gabei ve. Ti koolefoole gului ma laaiti dagani, ti gili ɔɔfo ma.

⁸ Kpɔkɔ leileigi, ti Goofo GALAGI lugi menini, é da ziezie kpelei zu. Zunui ta anzai ti lɔɔfuni poun Goofo GALAGI va kpele zu wului ti saama. ⁹ Goofo GALAGI zunui lolini, é ge ma: «Mini ga é ná?»

¹⁰ E goɔgaavoteni, é ge ma: «Gè è-lugi menige kpelei zu. Dùave, mazɔɔ kabei ve, naa ga é kea gè lɔɔgua.» ¹¹ Goofo GALAGI geni ma: «Be ga keai é ma, é gabei ve? E gulu waai naa ta mia baa, nii gè geni é ma, mina ta mi?»

¹² Zunui googaaavoteni, é gɛ ma: «Anzanui nii è fea zèa, ga gi eteai zie vɔɔma, naa ɔa é gulu waai vea zèa, gè ta mi.»

¹³ Gɔɔɔ GALAGI ɔeni anzanui ma: «Leeni vaa zu è naa ɔeai?» E googaaavoteni, é gɛ ma: «Kaalii ɔa é yàava, gè gulu waai ta mi.»

¹⁴ Gɔɔɔ GALAGI ɔeni kaalii ma:
«Tɛi è naa ɔea, gè è ɔotoa,
toganiiti kpein ta dɔɔɔ zuaiti saama.
Da da bokpo è-ɔogi ma,
è da pɔlɔi mi, è-zii ma voloi pɛ su.

¹⁵ Nà kpaaɪ lɔ wo yɔɔɔzu wa anzanui,
naa ɔa ɔe mavofodai ta dɔnɔi ti zɔɔɔzu.
Nɔnɔi ɔa dɔungi maawana,
dɔun da kɔɔ libiligi maawana.»

¹⁶ E ɔeni anzanui ma:
«Nà ta la da-bɔlɔi ma, kogi a ɔena è ma,
da bɔlɔ pɛ, da va dointi sɔlɔɔ.
E yiima vai ɔa è mɛɛn è-zinigi vɔ pelei,
toɔa zeɪ è unda.»

¹⁷ E ɔeni zunui ma:
«Tɛi è woiloga è-anzai wooi ma,
è gulu waai mi, nii gè ɔeni è mina mi,
zooi ɔa ɔoto è maavele ma.
Kenɪ è zuvikɛi ɔula, è bɔlɔ pɛ,
é va leɔa è-laamianigi zɔlɔɔ, è-zii ma voloi pɛ su.

¹⁸ Toɔa ɔaingiti pɔnɔ è laalɔɔma.
Da zooi ɔa lufaiti miizu.

¹⁹ Da è-laamianigi zɔlɔɔ,
keɛ kenɪ fɔdɔi ɔula è-lovalave,
eyɛsu è ɔale ma zooi wu,
vɛ è zegeni ná.
Mazɔlɔɔ è bɛtɛvɛ ga pɔlɔi,
da ɔale ma pɔlɔi zu.»

²⁰ Adama anzai laaseɪ pɛɛni ga Eɛve,* mazɔlɔɔ toɔa é ɔeni ga nu vuluiti kpein ti-lee.

²¹ Gɔɔɔ GALAGI sua ɔlɔɔi bɛtɛni ga seɔɛi Adama ta anzai vɛ, é too ti ɔɔba.

²² Gɔɔɔ GALAGI ɔeni ma: «Pɛtɛ, zunui ɔea eɔe ade taɔila, faa vagɔi ta faa ɔɔi yɔɔɔzuɔwɛɛ fai zu. Ade pele leve tuɔɔ niina, é mina yeemaale, é va zɛnvu wului ma waai ɔula, a va mi, a va ye vulua ɔɔɔɔ.» ²³ Gɔɔɔ GALAGI zunui ɔulani Eɔɛn kpelei va, ga é da zooi woli, vɛ kulaai ná. ²⁴ E Adama bɛai ma, geezuɔeelaɪti ti-laaseigi ga seeluɔɛin, é naati toni Eɔɛn kpelei zu folo ɔulazu veleɪ, ta boɔa zɔkpɔi nii abui ba, é da lati, ti da zɛnvu wului ma veleɪ make.

4

Kayenni ta Aɔele ta-vai

¹ Zunui anzai Eɛve laani volu, naa kogi zeɔe, é sɔlɔɔ ga Kayɛn, é ɔeni ma: «Gè zunu zɔlɔɔga ga Gɔɔɔ GALAGI ná-kpɔbai maavele.» ² Naa volu, é deɔeɪ Aɔele zɔlɔɔni. Aɔele ɔeni ga baala make nui, Kayɛn ɔe ga tii ɔɛɛ nui. ³ Yeeɔeɔalɔi ta laawu, Kayɛn vaani ga zooi va lɔnɔgi tanigaa, é ke ga vɛɛanɪi Gɔɔɔ GALAGI vɛ. ⁴ Aɔele balaagi vaani ga ná-baala kpulugi ma yivo mɔungi tanigaa, é ti-ma zuai vasuvɛti kula ga zalaɔai. Gɔɔɔ GALAGI yeezeini Aɔele

* **3:20** Eɛve: daaseigi nii ti maaɔuɔai va ta «zɛnvu.»

ta ná-vebeanii wu ga pagɔ. ⁵ Kεε é la ɣeni yeezeini Kayen ta ná-vebeanii wu. Kayen wola yiiɣaawanani, gaazuɣili.

⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Kayen ma: «Lee vaa zu è yiiɣaawanaai, è ɣaazuɣili? ⁷ Gaɔɣalage ga ni da faa vagɔi ɣεna, da ɣaazuve wuzεge, kεε ni da faa ɲɔi ɣεna, kotoi ɣa laani da-velεave. Ziima vai ɣa ɣε ga é zeì è unda, kεε dɔun, vɔni ma.»

⁸ Kayen bɔeni deɣei Aɓele vɔ, tɛi ti ɣeni dɔbɔi zu, Kayen valani Aɓele va, é paa. ⁹ Naa vɔluma, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Kayen ma: «È-leɣei Aɓele ɣa mini?» E ɔoɣaavoteni, é ɣε ma: «Gè la kwεε. Nà ɣa gè ga dèɣei make nui baa?» ¹⁰ Naa ɣeni ma: «Lee ɣa è keai? E-leɣei ma ɲamai bɔin ɔooi ɣa zeelizu mà, é zeɣe zooi ma. ¹¹ Niizu è ɣotove zooi ɣa, nii é laalaoga, é è-leɣei ma ɲamai bɔle, è paai. ¹² Siεgi zu è boti ɣεεzu la zooi ma, é la mɔ ná-kulanuma vea è ya. Da ɣε ga pela nu, è da leveteve eteai zu.»

¹³ Kayen ɣeni Ɔɔɔɔ GALAGI ma: «Nà-faa ɲɔi ma bɔkɔi wola wuiɔe ga gè va zie bu. ¹⁴ Wεε, da kpèεzu za tii ɣεε yooi ma, gè maɔɔooza, gè lɔɔɣu è va. Nà ɣε ga pela nu, gè da leveteve eteai zu. Ni nu a kàana, toɣa pàa.»

¹⁵ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni ma: «Ba-o! Ni nui ta a Kayen vaana, Kayen nɔnɔi voto ka ɣula naama nui ma, ná zeizu ɣε lɔfela.» Ɔɔɔɔ GALAGI poogi vεeni Kayen va ga nu nɔpε ka kaana, é mina paa. ¹⁶ Naa vɔlu, Kayen maɔɔoozani Ɔɔɔɔ GALAGI va, é li, é zeì Nɔde yooi zu, Eden folo ɣulazu vele.

Kayen mavofodai

¹⁷ Kayen anzai laani vɔlu, naa kogi zeɣe, é Ɔeenɔke zɔlɔɔ. E taai lɔni, é ná-doun zunui laaseigi vεε ba. ¹⁸ Ɔeenɔke lɔlade zɔlɔɔni, lɔlade Meɣuyaye le zɔlɔɔ, Meɣuyaye le Metusaye le zɔlɔɔ, Metusaye le Leemeke zɔlɔɔ.

¹⁹ Leemeke anza felegɔ zeini. Gilagi laaseigi ɣeni ga Ada, zɔi laaseigi ɣε ga Sila. ²⁰ Ada Yaɓale zɔlɔɔni. Tɔ ɣa é ga naati ti-mεmεwolai, niiti ti zeini seɣe ɣotaiti bu, ti da toganiiti make. ²¹ Deɣei laaseigi ɣeni ga Yuɓale. Tɔ ɣa é ga naati kpein ti-mεmεwolai, niiti ti kɔnigi ɣεinsu, ti da koolei vε. ²² Sila ɓalaagi Tuɓale-Kayen zɔlɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga kɔlu bɔigi ta kɔlu aniiti kpein gain nui. Tuɓale-Kayen deɣe anzanui ɣeni ga Naama.

²³ Leemeke ɣeni anzaiti ma:
«Ada ta Sila, à woilo ɣɔoi ma,
Leemeke anzaiti, à woilo ga pagɔ ɣɔoi ma.
Gè zunui vaani màawana vai zu,
ta zunu lɔungoi nà-palai vaa zu.

²⁴ Potokulai a ɣena Kayen ma, ná zeizu ɣε lɔfela,
Leemeke nɔnɔi zeizu ɣa ɣε ga puulɔfela (70).»

Sete zɔlɔɔ fai

²⁵ Adama anzai laani vɔlu mɔnɔ, naa kogi zeɣe, é doun zunu zɔlɔɔ, é daasei pεε ga Sete, mazɔlɔɔ é ɣε ma: «GALA ge doun zunu ɣili fea zèa Aɓele votogi zu, nii Kayen paani.»

²⁶ Sete doun zunu zɔlɔɔni ɓalaa, é daasei pεε ga Enɔse. Názuve ɣa ti tɔzeini la ga Ɔɔɔɔ GALAGI valia.

5

E zo Adama mavofodai ma, é li Nowe nɔnɔi vɔ (1 Dɔlɔ Sevei 1:1-4)

¹ Adama mavofodai ma zevei ɣa. Siεgi zu GALA ge nui βeteni la, é kpeteni ga GALA baaɣulabai. ² E zunui βeteni ta anzanui, é tuya looni ti vε, é ti-laasei pεε ga nuɓusei, ti βete voloi nɔ.

³ Adama ná-konagi ɣεai ma ga ungila puusavagɔ (130), é doun zunu zɔlɔɔni, nii é ɣeni ga baaɣulabai, ta maaniinigi, é daasei pεeni ga Sete. ⁴ Sete zɔlɔɔga vɔluma, Adama kona

undɔsava (800) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ⁵ Adama zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga kona untaavuugo puusavago (930), naa volu ɛ zaani.

⁶ Sete ná-konagi ɔ̃ai ma ga ungila dɔɔlugo (105), ɛ Enɔse zɔɔɔni. ⁷ Enɔse zɔɔɔga vɔluma, Sete kona undɔsava kona dɔfela (807) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ⁸ Sete zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga kona untaavuugo puugo maazu felego (912), naa volu ɛ zaani.

⁹ Enɔse ná-konagi ɔ̃ai ma ga puutaavuugo (90), ɛ Keenan zɔɔɔni. ¹⁰ Keenan zɔɔɔga vɔluma, Enɔse kona undɔsava puugo maazu lɔɔlugo (815) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ¹¹ Enɔse zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga kona untaavuugo kona dɔɔlugo (905), naa volu ɛ zaani.

¹² Keenan ná-konagi ɔ̃ai ma ga puulɔfela (70), ɛ Maɔalaleyɛle zɔɔɔni. ¹³ Maɔalaleyɛle zɔɔɔga vɔluma, Keenan kona undɔsava puunaanigo (840) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ¹⁴ Keenan zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga kona untaavuugo kona puugo (910), naa volu ɛ zaani.

¹⁵ Maɔalaleyɛle ná-konagi ɔ̃ai ma ga puulɔzita maazu lɔɔlugo (65), ɛ Yeelɛde zɔɔɔni. ¹⁶ Yeelɛde zɔɔɔga vɔluma, Maɔalaleyɛle kona undɔsava puusavago (830) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ¹⁷ Maɔalaleyɛle zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga kona undɔsava untaavuu maazu lɔɔlugo (895), naa volu ɛ zaani.

¹⁸ Yeelɛde ná-konagi ɔ̃ai ma ga ungila puulɔzita maazu felego (162), ɛ Ğeenɔke zɔɔɔni. ¹⁹ Ğeenɔke zɔɔɔga vɔluma, Yeelɛde kona undɔsava (800) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ²⁰ Yeelɛde zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga kona untaavuugo puulɔzita maazu felego (962), naa volu ɛ zaani.

²¹ Ğeenɔke ná-konagi ɔ̃ai ma ga puulɔzita maazu felego (62), ɛ Matuzalɛme zɔɔɔni. ²² Matuzalɛme zɔɔɔga vɔluma, Ğeenɔke kona unsavago (300) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ²³ Ğeenɔke zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga kona unsavago puulɔzita maazu lɔɔlugo (365). ²⁴ Ğeenɔke ziɛni ga GALA ziimai, ɛ la ɔ̃ni yɛni ná, tɔɔzei GALA ge seɔ̃ni.

²⁵ Matuzalɛme ná-konagi ɔ̃ai ma ga ungila puulɔsava maazu lɔfela (187), ɛ Leemɛke zɔɔɔni. ²⁶ Leemɛke zɔɔɔga vɔluma, Matuzalɛme kona undɔfela puulɔsava maazu felego (782) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ²⁷ Matuzalɛme zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga untaavuugo puulɔzita maazu taavuugo (969), naa volu ɛ zaani.

²⁸ Leemɛke ná-konagi ɔ̃ai ma ga ungila puulɔsava maazu felego (182), ɛ doun zunui ɔ̃li zɔɔɔni. ²⁹ E daasei pɛɛni ga Nowe.* E ɔ̃ni ma: «Nii ɔ̃a ade ɔ̃aanɛɛɛ ada-wotiiti ta ada-ɔɔɔiti kpein faa zu, ɛ zɔɔɔsu zɔɔi va, nii Ğooɔo GALAGI foovoai.» ³⁰ Nowe zɔɔɔga vɔluma, Leemɛke kona undɔlugo puutaavuu maazu lɔɔlugo (595) ɔ̃li kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔ̃ligaa zɔɔɔni. ³¹ Leemɛke zii ma voloi kpein ge ɔ̃ni ga kona undɔfela puulɔfela maazu lɔfela (777), naa volu ɛ zaani.

³² Nowe ná-konagi ɔ̃ai ma ga undɔlugo (500), ɛ Sɛme ta Same ta Zafɛteni sɔɔɔni.

6

Nuiti mɔin vai

¹ Siɛgi zu nuiti ti tɔɔzeini la ga mɔinda zɔɔi ɔ̃a, ti doun anzanuiti sɔɔɔni, ² GALA doun zunuiti ti kaani ga nuiti ti-loun anzanuiti page, ti tanigaani seɔ̃ni, ti ti ɔ̃e ga ti-anzaiti, naati saama, niiti ti yiimazegeni ga tiye. ³ Názu ɔ̃a Ğooɔo GALAGI ɔ̃ni ma la: «Nà-zɛnvui la yɛga nuɔusei zu ɔ̃a, mazɔɔɔ nui ɔ̃a ga saa ani nɔ, sii ma voloi ɔ̃a ɔ̃e ga kona ungila puufelego (120) nɔ.» ⁴ Kooza nuiti ti ɔ̃ni eteai zu naama ziegiti su. Uele nɔ ɔ̃ana ɛ ɔ̃ni la, GALA doun zunuiti pilega vɔluma nuiti ti-loun anzanuiti polu. Naati ti dointi sɔɔɔni ti vɛ, naama nu wolaiti ka ti-lɔɔo ɔ̃lani wolɔwɔlɔi zu.

* **5:29** Nowe: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «gaanɛɛɛni.»

⁵ Gooḡo GALAGI kaani ga nuḡuseiti ta-vaa nḡi wola wḡḡḡni zooi ḡa, ti-yiimave ma ḡisḡiti ti ḡeni losu nḡ faa nḡi va folo-o-folo. ⁶ Gooḡo GALAGI yiḡologoloni nuḡusei ḡete vai zu, é pile zooi ḡa, gola ḡaazugilini. ⁷ E ḡeni ma: «Nà nuḡusei ma zuwu ḡaalevezu zooi ḡa, nui nii ḡe kḡetai, naa ve toganiiti ba, ta kḡokpo ganiiti, ta wḡniiti, mazḡḡ zliḡologologe ga leeni vaa zu ḡe ti ḡetai.» ⁸ Kele Nowe zaalai zḡḡni Gooḡo GALAGI ḡaazu.

Nowe ná-fai

⁹ Nowe mavofodai vete. Nowe ŋeni ga telebo nu ta sole nu ná-siegi zu nuḅuseiti saama. Nowe ŋeni ziezū ga GALA ziimai. ¹⁰ Nowe doun zunu savagɔ zɔlɔni: Seme, ta Same, naa vɛɛ Zafete va.

¹¹ Eteai gologoloni GALA gaazu, daave ga toomai. ¹² GALA ge eteai veteni, é ka ga é gologologa, mazaloo nuɓuseiti kpein ti zie velel gologoloni eteai zu.

¹³ GALA ge ɣeni Nowe ma: «Gè devea ga gè kpɛɛanii kpein sii ɖaabelaa, mazɔɔɔ nuiti ti eteailaavega ga toomai. Naa ɖa é ba, nà ti undaavillisu zooi ɖa. ¹⁴ Keingi bɛɛ ga gulu vagoi. Da teveleve su ga pɛle goiti, è managi zie koozuve ta poluve. ¹⁵ Wele velel ɖa kɛ la: keing zakpai ɖa ɖe ga meteɛ ungila puulɔɔlugo (150), kogi ɖe ga meteɛ vuufelego maazu lɔɔlugo (25), ta gaalɔgai ɖe ga meteɛ puugo maazu lɔɔlugo (15). ¹⁶ Da fiile zosuɛ ɖe ba maazuve kavagi wu, é ɖaku ma, nii tiegoi a ɖe ga meteɛ valisaamai liegoi. Da daave ɖula kakamave. Da sangasoi lo suve, ma velel ɖe bɔɖɔ maazu ga savago. ¹⁷ Nɔun nà, nà vaazu ga zieve golai zooi ɖa, ga é fuluaniiti kpein koloɖolo, niiti kpein ti zooi ɖa, ti undaa ɖa vili. ¹⁸ Kele nà nà-minazefegi ɖeɛzu de yɔɖɔzu, ɖa le keingi zu, ɖa-o, è-loun zunuiti-yo, é veɛ è-anzai ta è-loun anzaiti ba. ¹⁹ Da suai ma zii velefelegi le keingi zu balaa, ga è ti-ma vului make ɖoba. Da kɛ ga ma zine ɖila ta ma zaa ɖila. ²⁰ Ma zine ta ma zaa, ma zii ɖilagilagi ɖa va è vɔ be, wɔniiti su, toganiiti balaa su, ta aniiti kpein ti bokposu zooi ma, ga ti pɛ ti yenvui make. ²¹ Da daamianigiti kpein seɖe, è make ɖoba, naa ɖa a kɛ é ɖe ga daamianigi è ve ta tiya balaa be.» ²² Naa ɖa Nowe keɛni. E naati kpein keɛni, nii GALA ge ma levei veeni zea.

7

Nowe læ vai keingi zu
ta zieve golai vaa vai

¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Nowe ma: «Le keingi zu, da-o, da-velɛyegɛi-yo, mazɔɔ gè è vɛtɛgɛ ga telebo nu niima yeeḡɛgalai zu nuḡusɛiti saama. ² Suai niiti ti ḡadegai, da ma zii ḡilagilagi zeḡe, ma zine ḡofela, ta ma zaa ḡofela, keɛ suai niiti ti ḡɔzɔai, da naama zii ḡe ga ma zine ta ma zaa nɔ. ³ Wɔniiti ḡalaa, da ma zii ḡilagilagi zeḡe, ma zine ḡofela, ta ma zaa ḡofela, naa ḡa a ke è ti-ma zuwui make eteai zu ná pɛ. ⁴ Mazɔɔ é yɛga ga folo ḡofela, gè tonai vu eteai zu, folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40) laawu, fuluaniiti kpein gè ti ḡɛɛai, gè ti-ma zuwu ḡaaleve zooi ḡa.» ⁵ Nowe naa kpein keɛni, nii Gooḡo GALAGI ma levei veeni zea.

⁶ Nowe kona undozita (600) zolooni niina, siegi zu zieve golai vaani la eteai zu. ⁷ Nowe leeni keingi zu ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti, ga ti gizo zieve golai ma. ⁸ Suai niiti saama, ti padegai, ta niiti ti gɔzɔai, naa vɛɛ wɔniiti kpein ba, ta suai niiti kpein ti ɔokposu zooi ma, ⁹ ti kpein ti zeelini Nowe ma keingi vɔ bɛ ga felefelegi, ma zine gila ta ma zaa gila, eɣevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. ¹⁰ Folo lofela vɔluma, zieve golai eteai maaɔoleni.

¹¹ Nowe zii ma gona undozitai (600), ma alu felesiei, ma volo puugo maazu lbfelasiiei (17) ma, naama voloi zooi wu de wolaiti ma deungiti kpein daaleveni, ta geegbogi ma vefelaveti balaa daalaoni. ¹² Tonai toozeini ga vua etei zu, eyesu folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40). ¹³ Naama voloi bogoi na ga Noweni ti leeni la keingi zu, toun be, Seme ve, Same ve, ta Zafete, e bo anza ba ta na-doun anza savagoti, ¹⁴ naa vee dabo zuai ma zii kpein ba, ta toganiiti, ta aniiti kpein ti bokposu zooi ma, e bo waniiti kpein ba, ta kove

ganiiti kpein. ¹⁵ Anii vului ma ziiti kpein, ma zine ma zaa, ti baani ga felefelegi Nowe vɔ be, ga ti le keingi zu. ¹⁶ Ti gɛlagilagi leeni ma zine ma zaa, ti ma ziiti kevelei, egevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. Naa volu Gɔɔɔ GALAGI daaɖuluni ma.

¹⁷ Zieve golai yeni leezu, e ke ga folo vuunaanigo (40) eteai zu. Ziei veni, e keingi wuzegɛ zooi maazu. ¹⁸ Ziei veni, e wola le su eteai zu. Keingi gɛni zizu ziei ga. ¹⁹ Ziei gɛni leezu su nɔ, eyesu e gize ɖaaɖoozagiti pe maabɔle geegɔlogi wu eteai zu na pe. ²⁰ Ziei leeni gizeiti maazu ga metele lɔfela gɛgala, ti pe maalɔɖuni. ²¹ Nii kpein e gɛni ga fuluanii eteai zu, ti pe ti zaani, wɔniiti, toganiiti, dɔɔ zuaiti, nii kpein e gɛni ɔokposu, ta nuɔusei kpein. ²² Nii kpein e gɛni yenvuzu zou vɔɔi ma, naa pe ge zaani. ²³ GALA ge fuluanii kpein suwugaaleveni zooi ga: nuɔusei ta suaiti, naa ve kɔkɔpo ganiiti ta wɔniiti ba. Nowe nɔ ga e yeni na, ta niiti ti gɛni ba keingi zu.

²⁴ Zievegi yeni eteai zu eyesu folo ungila folo vuulɔlugɔ (150).

8

Nowe gɛla vai keingi zu

¹ GALA ge gɛzeni Nowe zu, ta dɔɔ zuaiti pe, ta toganiiti ti gɛni ba keingi zu. GALA ge fiilei leveni eteai zu, zievegi tɔzeini ga maa da yei. ² Zooi wu deungiti ta geegɔlogi ma velevaeti daaɖuluni, tonai teve. ³ Ziei maa gɛni yeizu vaa, e da zegɛ zooi ma, maalɔni folo ungila folo vuulɔlugɔ (150) laawu. ⁴ Alu dɔfelasiei ma volo puugo maazu lɔfelasiei (17) ma, keingi lɔni gizei ma, nii daaseigi ga Alalate. ⁵ Ziei gɛni ba maa da yei, eyesu alugi vuusiei. Naama alugi ma volo mɔungi, gizeiti tɔungiti ti gɛlani kelema.

⁶ Folo vuunaanigo (40) levegai ma, Nowe fenetele laalaoni, nii e kpeteni keingi va. ⁷ E kalawɔnii vileni, naa gɛla, e da li, e da gaagale ma, na zeizu ge mɔinmɔin. E na maabɔnni, eyesu ziei vɔ zooi ga. ⁸ Naa volu e poopogi balaa vile, ga e pete, ni ziei maayeida zooi ga. ⁹ Kele poopogi la gɛni zeizu zɔɔni, e galeni ma pɔ be keingi zu, mazɔɔ ziei gɛni zooi ma na pe. Nowe yeegulani, e so, e te dɔɔ ma keingi zu. ¹⁰ E folo lɔfela gɛligaa maabɔnni mɔnɔ, naa volu e yeebeni poopogi va, e gɛla keingi zu. ¹¹ Kɔkɔmave, poopogi galeni ma, e va pɔ be. Pete, wolive wului gaalaagi gila ge gɛni dakulugi ga. Nowe kwɛni naazu ga ziei maalɔida gɛni de niina zooi ga. ¹² E folo lɔfela gɛligaa maabɔnni mɔnɔ, naa volu e poopogi vileni. Kele naa la mɔ gɛni galeni ma volu pɔ be.

¹³ Nowe zii ma gona undɔzita maazu gɛlagi (601) ma alu mɔungi ma volo mɔungi, ziei vɔni zooi ga. Nowe keingi lakulugi zegeni da. E weleni, e ka ga zooi gaave vɔni niina. ¹⁴ Alugi velesiei ma volo vuufelegɔ maazu lɔfelasiei (27) ma, zooi vɔni niina kpaankpaan.

¹⁵ GALA ge ɔɔni Nowe vɔ, e ge ma: ¹⁶ «Gɛla keingi zu, wa e-anzai, wa e-loun zunuiti, ta e-loun anzaiti. ¹⁷ Fuluanii ma zii kpein kula, niiti ti e goba: wɔniiti, suaiti, ta kɔkɔpo ganiiti, ti vaza eteai zu, ti buɖu, ti mɔin na.» ¹⁸ Nowe gɛlani keingi zu, ta na-doun zunuiti, ta anzai, ta na-doun anzaiti. ¹⁹ Suai ma zii gɛlagilagi kpein ge gɛlani keingi zu, ani niiti ti ɔokposu, wɔniiti ta nii kpein e vulua eteai zu.

²⁰ Nowe zalaɖa gɛlazuve beteni Gɔɔɔ GALAGI ve. E ta zegeni suaiti su, niiti ti padegai, ta wɔniiti su, niiti ti padegai, e ti ge ga gala zalaɖai, zalaɖa gɛlazuve. ²¹ Gɔɔɔ GALAGI zalaɖai naama maku neɛnɛgi menigai ma, e boni yiimave, e ge ma: «Gɛ la mɔ eteai gotoa nui maavele ma, anɛ balaa nui yiimave ma gɛsɛiti toge faa pɔi va, e lɔzei ma loungo ziegi zu ma. Gɛ la mɔ fuluanii kpein kologologa, egevelei ge keai la.

²² Ni nɔ eteai ga de na,
anii vaza fai ta teve vai,
diegi ta kɔɔɔi,
fogoi ta samai,
foloi ta kpidii,

naati ti la bega jεglein.»

9

GALA ná-minazefegi Nowe ve

¹ GALA ge tuya looni Nowe ve ta ná-doun zunuiti, é gēni ti ma: «À buǵu, wo mǝin, wo eteai laave. ² Fuluaniiti kpein ta lua wo va, ti zasu da bali, é zo suaiti ma ti eteai zu, é li wǝniiti pǝ, ta kpokpo ganiiti, ta kaleiti: ti pε feeve wo ya. ³ Gε fuluaniiti kpein fea wo ve ga daamianigi. Eǵevelei gε tufa lεtei veai la wo ve, gε ti pε fea wo ve gana. ⁴ Anεε naa ve, à mina suai mi, ma jamaai va ye su, naa ga é ga zenvui. ⁵ A suǵwεε balaa ga wo-ma jamaai ga é ga wo-yenvui, nà maǵaazaǵabo. Nà maǵaazaǵabo naa ma, nii nǝpe a nu jamaai vu, é gēni ga suai, baa é gēni ga nui. Nà nui ǵilagilagi ǵaazaǵa kεεǵeloin ma jamaai ma.

⁶ Zǝi a nu jama vu,
to balaa nu ǵili ka ma jamaai vu,
mazǝlǝ GALA ge nui bεteve
ga maaniinigi ǵevele.

⁷ Wǝun wa, à buǵu, wo mǝin eteai zu.»

⁸ GALA ge bǝeni Nowe vǝ ta ná-doun zunuiti, é gε ti ma: ⁹ «Wεle, gε minazefea wo ve, wa wo-mavofodai, ¹⁰ naa vεε nii kpein ba é vulua wo ǵoba, wǝniiti, toganiiti, ta dǝbǝ zuaiti, wa niiti kpein wo ǵulaai keingi zu vǝma, ti vaazu yenvuzu eteai zu. ¹¹ Gε minazefea wo ve ga: fuluanii pε undaa la mǝ viliga ga zieve golai, zieve gola la mǝ ǵεa ná, é va eteai ǵologolo.»

¹² GALA ge gēni ma mǝnǝ: «Nii ga é ga minazefegi ma vǝogi eyεsu ǵǝ, gε kεεzu ade yǝǵǝzu, nà-o, wa-o, ta anii kpein ti yenvuzu wo ǵoba. ¹³ Gε nà-kpazamanamanagi zeida tonabiingi zu, toǵa gε ga minazefegi ma vǝogi gi yǝǵǝzu gá eteai. ¹⁴ Siεgi zu gε tonabiingiti gaalεεzu ba la, é zεle zooi maazu, kpazamanamanagi a ǵulana kelema tonabiingi zu, ¹⁵ nà ǵize nà-minazefegi zu, é ade yǝǵǝzu, nà-o, wa-o, ta nii kpein é vulua. Ziei la mǝ vega, é va fuluanii kpein kologolo. ¹⁶ Kpazamanamanagi ǵa gε tonabiingi zu, nà welena ba, nà ǵize ǵǝǵǝ minazefegi zu, nii é gi yǝǵǝzu gá fuluaniiti kpein ti eteai zu.» ¹⁷ GALA ge gēni Nowe ma mǝnǝ: «Naa ga é ga minazefegi ma vǝogi, nii gε kea gi yǝǵǝzu gá fuluaniiti kpein ti eteai zu.»

Nowe ná-doun zunu savagǝiti ta-vai

¹⁸ Nowe ná-doun zunuiti ti ǵulani keingi zu, ti gēni ga niiti: Seme, Same, ta Zafete. Kanaan kεεǵε gēni ga Same. ¹⁹ Naati ka ti ga Nowe ná-doun zunu savagǝiti, ti-mavofodai ga é eteai laavegai.

²⁰ Nowe gēni ga tii ǵεε nu mǝungi, nii é leezen belei leveni. ²¹ E ma lǝi bǝleni, naa so, é la ga ǵabei ná-seǵε ǵotai wu. ²² Same, nii é ga Kanaan kεεǵε, naa kεεǵε ǵabei ǵaani, é liini eteave, é bo dieni felegǝ ma. ²³ Seme ta Zafete ti tookǝba wolai zεgēni, ti pεε ǵǝma, ti zie ga volu vele, ti pεε ti-ǵεε ma, kabei lǝǵu. Tei ti voluavega gēni de, ti la gēni ti-ǵεε ǵabei ǵaani jεglein.

²⁴ Siεgi zu Nowe wuunni da, é ǵula ná-dǝzodai zu, é naa menini, nii ná-doun zunu ǵaabelagi kεeni la, ²⁵ é zεba é gε ma: «Kanaan ǵotove! Toǵa gε ga kεεǵeleaiti ta-luǝiti tǝnǝ ma luǝi!» ²⁶ Naa volu é gēni ma: «Mamagi ǵa Ǵǝǵǝ GALAGI ve, Seme ná-GALAGI, Kanaan ǵa gε ga Seme ná-duǝi! ²⁷ GALA ge Zafete zeizuve maawǝlǝ, é zei Seme ná-seǵε ǵotaiti bu, Kanaan ǵa gε ga ná-duǝi!»

²⁸ Zieve golai vǝluma, Nowe kεeni ga kona unsavagǝ puulǝluga (350). ²⁹ Nowe zii ma voloi kpein ge gēni ga kona untaavuugo puulǝluga (950), naa volu é zaani.

10

Ziiti tɔɔzei vele (1 Dɔɔ Sevei 1:5-23)

¹ Zieve golai levega vɔluma, Nowe ná-doun zunuiti, Seme, Same ta Zafete, ti dointi sɔɔɔni. Ti-mavofodaiti daaseigiti ti ɣeni ga:

² Zafete mavofodaiti ti ɣeni ga: Gɔmɛɛl, Magɔge, Madayi, Yavan, Tuɔale, Meeseke, ta Tilase. ³ Gɔmɛɛl mavofodaiti ti ɣeni ga: Asekeenaze, Lifate, ta Tɔgaalema. ⁴ Yavan mavofodaiti ti ɣeni ga: Elisa, Taalesise, Kitime, ta Dɔdanime. ⁵ Ti-mavofodaiti kaa, ti zeini zie zaama yooiti su, ta zieleve yooiti. Ti vazage zooiti su, eɣevelei ta-veleyeɣeiti, ta ti-laawooiti ta ti-ma ziiti ti la.

⁶ Same mavofodaiti ti ɣeni ga: Kuse, Miselayime, Pute, ta Kanaan. ⁷ Kuse mavofodaiti ti ɣeni ga: Seba, Gavila, Sabeta, Layema, ta Sabeteeka. Layema mavofodaiti ti ɣeni ga: Saɔa ta Dedan.

⁸ Kuse Nimelɔde zɔɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga zebesu nu wola mɔungi zooi ɣa. ⁹ E ɣeni ga doso wola Gɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, naa ɣa é ba, a da wo da ga: «Doso wolai Gɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, eɣe Nimelɔde.» ¹⁰ Ná-masadai ma laa wola mɔungiti ti ɣeni ga Baɔeleni ta Eleke, naa vee Akade va, ta Kalene, niiti ti Sineyaal yooi zu. ¹¹ Naama yooi vɔluma, Nimelɔde liini Asiili yooi zu, é Ninive laa wolai lo, ta Leɣɔɔɔte-Iil, ta Kala, ¹² naa vee Leesɛn va, nii é Ninive ta taa wolai Kala ti yɔɔɔzuve.

¹³ Miselayime mavofodaiti ti ɣeni ga: Lude nuiti, Aname nuiti, Leɣaɔe nuiti, Nafetu nuiti, ¹⁴ Pateluse nuiti, Kaselu nuiti, ta Kafetɔɔl nuiti. (Kaselu nui naati ka Filiseti nuiti kulaai ti zu).

¹⁵ Kanaan ná-doun zunu mɔungi é sɔɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga Sidɔn, naa vɔlu gelei ɣe ga Gete. ¹⁶ Kanaan mavofodaiti ti ɣeni ga: Yeebuse nuiti, Amɔɔl nuiti, Giilegase nuiti, ¹⁷ Geeve nuiti, Aaleke nuiti, Sine nuiti, ¹⁸ Aalevade nuiti, Semaal nuiti, ta Gamate nuiti. Naa vɔluma Kanaan nuiti ta-veleyeɣeiti ti vazani. ¹⁹ Kanaan nuiti ta-you ɣweɣi liini eyɛsu Sidɔn, Geelaal letema vele, eyɛsu é zeeli Gaza, ta Sɔdɔme vele, é vee Gɔmɔɔl vele va, é li Adema ta Sebɔyime, eyɛsu é gaabela Leesa yooi ma. ²⁰ Same mavofodaiti kana, eɣevelei ta-veleyeɣeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

²¹ Seme doun zunuiti ɔalaa sɔɔɔni, toɣa é ɣeni ga Eɔeel lointi kpein ti-memɛwolai, Zafete nɔnɔ liei. ²² Seme mavofodaiti ti ɣeni ga: Elame, Asuul, Aalepakesade, Lude, ta Alame. ²³ Alame mavofodaiti ti ɣeni ga: Use, Gule, Geetɛɛl, ta Mase. ²⁴ Aalepakesade Seela zɔɔɔni, ta Seela Eɔeel zɔɔɔni. ²⁵ Eɔeel zunu loun felegɔ zɔɔɔni: Gilagi laaseigi ɣeni ga Peeleɣe, tɔɔzei ná-siegi zu ɣa zooi ɣa nuɔuseiti zeeɣaagweɛni la, ta keɣɣeloin laaseigi ɣeni ga Yɔketan. ²⁶ Yɔketan mavofodaiti ti ɣeni ga: Alemɔdade, Seeleefe, Gasaalemavete, Yeela, ²⁷ Gadɔlame, Uzale, Dikela, ²⁸ Wɔɔale, Aɔimaye, Saɔa, ²⁹ Wɔfil, Gavila, ta Yɔbaɔe. Niima nuiti pe ti ɣeni ga Yɔketan mavofodaiti. ³⁰ Ti zeini Meesa ta Sefaal ɣize yooi yɔɔɔzu, nii é folo ɣulazu vele. ³¹ Seme mavofodaiti kana, eɣevelei ta-veleyeɣeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

³² Nowe ná-doun zunuiti ta-veleyeɣeiti keveleiti kana, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti-ma ziiti saama. Tiya ɣa ziiti kpein kulaai ti zu, ti vazagai eteai zu zieve golai levega vɔluma.

11

Nubusei ɣaka fai Baɔele

¹ Eteai pe ge ɣeni zii woo ɣilagi wosu, ti ɣeni ɔɔezu ga woo ɣilagi. ² Ti zegeni ga folo ɣulazu vele, ti nemɛ wola ɣila kaani Sineyaal yooi zu, miná ɣa ti zeini ná. ³ Ti ɣeni ɔɔɔ ma: «Ade li, ade bilikiiti doɣa, ade ti ɣala abui zu.» Bilikii ɣeni ti ve ga peɛ lo kɔtui, ti da sei ga managi. ⁴ Ti ɣeni ɔɔɔ ma mɔnɔ: «Ade li, de taai ta lo ɔɔɔ ve, ta peɛ ɣaagɔozagi nii nɔungi a zei geei va. Ade ɔɔɔ ɔɔɔ ɣula, naa ɣa a ke ade mina vaza zooi ɣa ná pe.»

⁵ Gooḡo GALAGI yeini taai vɛtesu ta peɛ ɖaaḡoozagi, nii nuiti ti ɖeni tosu. ⁶ Gooḡo GALAGI ɖeni ma: «Weɛ, ta ga zii ɖilagi nɔ, woo ɖilagi nɔ ɖa é ti-la. Ni ta tɔzeina ɖani, ani nɔpe ge la mɔ peɛ besaga ti luḡo naa ɖee vai zu, nii a ɖe ti ɖisu. ⁷ Ade yei, de li, de ti-laawooi zupu, naa ɖa a ke, ti mina ɔḡo laawooiti meni.»

⁸ Gooḡo GALAGI ti zuvazani, ti maagooza ná va, ti li eteai zu ná pe. Ti looḡoni taai lo fai va. ⁹ Naa ɖa é keai taai naa laasei peai ga Baɓele,* mazɔɔ miná ɖa Gooḡo GALAGI eteai kpein gooi zupuai ná. Ná ɖa Gooḡo GALAGI ti zuvazani ná, ti li eteai zu ná kpein.

*Mɛmɛwolaiti daaseigiti é zo Seme ma,
é zeeli Aɓalame ma
(1 Dɔɔ Sevei 1:24-27)*

¹⁰ Seme mavofodai ɖaa: Zieve golai leɓegai ma, é ɖe ga kona felego, Seme ná-konagi ɖeni ga ungila (100), é Aalepakesade zɔɔni. ¹¹ Aalepakesade zɔɔga vɔluma, Seme kona undɔɔlugo (500) ɖili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taɖiligaa zɔɔni.

¹² Aalepakesade ná-konagi ɖeai ma ga puusavago maazu ɔɔlugo (35), é Seela zɔɔni. ¹³ Seela zɔɔga vɔluma, Aalepakesade kona unnaanigo kona savago (403) ɖili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taɖiligaa zɔɔni.

¹⁴ Seela ná-konagi ɖeai ma ga puusavago (30), é Eɓeel zɔɔni. ¹⁵ Eɓeel zɔɔga vɔluma, Seela kona unnaanigo kona savago (403) ɖili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taɖiligaa zɔɔni.

¹⁶ Eɓeel ná-konagi ɖeai ma ga puusavago maazu naanigo (34), é Peelege zɔɔni. ¹⁷ Peelege zɔɔga vɔluma, Eɓeel kona unnaanigo puusavago (430) ɖili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taɖiligaa zɔɔni.

¹⁸ Peelege ná-konagi ɖeai ma ga puusavago (30), é Leyu zɔɔni. ¹⁹ Leyu zɔɔga vɔluma, Peelege kona unfelego kona taavuugo (209) ɖili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taɖiligaa zɔɔni.

²⁰ Leyu ná-konagi ɖeai ma ga puusavago maazu felego (32), é Seluge zɔɔni. ²¹ Seluge zɔɔga vɔluma, Leyu kona unfelego kona dɔfela (207) ɖili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taɖiligaa zɔɔni.

²² Seluge ná-konagi ɖeai ma ga puusavago (30), é Naḡɔɔ zɔɔni. ²³ Naḡɔɔ zɔɔga vɔluma, Seluge kona unfelego (200) ɖili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taɖiligaa zɔɔni.

²⁴ Naḡɔɔ ná-konagi ɖeai ma ga puufelego maazu taavuugo (29), é Teela zɔɔni. ²⁵ Teela zɔɔga vɔluma, Naḡɔɔ kona ungila puugo maazu taavuugo (119) ɖili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taɖiligaa zɔɔni.

²⁶ Teela ná-konagi ɖeai ma ga puulɔfela (70), é Aɓalameni sɔɔni ta Naḡɔɔ ta Galan.

²⁷ Teela mavofodai ɖaa: Teela Aɓalameni sɔɔni ta Naḡɔɔ, ta Galan. Galan Lɔte zɔɔni.

²⁸ Galan zaani keɛɖe Teela luḡo, sɔɔo zɔɔi zu, ve ná ga Uul, Kaledɛe yooi zu. ²⁹ Aɓalame ta Naḡɔɔ ti anzaiti seini. Aɓalame anzai laaseigi ɖeni ga Salayi. Naḡɔɔ anzai laaseigi ɖe ga Mileka. Mileka ta Yisekani ti-ɖee ɖeni ga Galan. ³⁰ Salayi maaloni, doun la ɖeni be ɲeɖelein. ³¹ Teela ná-doun zunui Aɓalame zegeni, ta ná-doun loin Lɔte, Galan ná-doun zunui, ta Salayi, ná-doin Aɓalame anzai. Ti ɖulani vɔɔma Uul va Kaledɛe yooi zu, ti li Kanaan yooi zu vele. Ti zeelini Galan, ti zeí ná.

³² Teela zii ma voloi kpein ge ɖeni ga kona unfelego kona dɔɔlugo (205), naa volu Teela zaani Galan.

AɓALAME NA-FAI

12

(12:1--25:18)

* 11:9 Baɓele: daaseigi nii ti maabugaaí va ta «faazupui.»

Abalame loli fai

¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Abalame ma: «Zeḡe ḡa-yooi zu, ḡa-wolodai zu, è ḡula è-ḡee velei wu, li zooi naa zu, ve ḡe ná leezu ga ḡe.

² Nà vaazu zii wola ḡulazu è zu, nà tuya loo è ve, ḡe è-laaseigi wòlo.

Nà tuya loo zòiti be ga è maavele.

³ Nà tuya loo naati be, niiti ta tuya loo è ve, nà naati foovo, niiti ta è voovo, etea veleḡeḡei kpein ka tuyai zòlo è maavele ma.»

⁴ Abalame liini, eḡevelei Gooḡo GALAGI boni ma la, Lote vileni polu. Abalame ná-konagi ḡeni ga puulḡfela maazu loḡlugo (75), siegi zu è ḡulani la ḡalan taai va. ⁵ Abalame anzai Salayi zeḡeni ta Lote, nii è ḡeni ga deḡe loin, é ve zeafḡligiti kpein ba, ta botiḡe nuiti, é ti zòloḡni ḡalan. Ti wuzegeni, ti li Kanaan yooi zu. Ti zeelii ma Kanaan yooi zu, ⁶ Abalame ná zubizeni, eyesu é li adaḡe ná laaseigi ga Sikeme, eyesu é zeeli Mòlee, sene gului vò be. Kanaan nuiti ka ti ḡeni naama yooi zu názu.

⁷ Gooḡo GALAGI ḡulani keḡema Abalame ve, é ḡe ma: «Nà zooi nii veezu è-mavofodai ya.» Abalame zalaḡa ḡulazuve beḡeni ná Gooḡo GALAGI ve, nii é ḡulani be keḡema. ⁸ Naa volu, é zeḡeni ná, é li ga gize yooi zu velei, Beetele folo ḡulazu velei. E ná-seḡe ḡotai loni Beetele folo liizu vele ti yḡḡzuve ta Ayi, nii é folo ḡulazu velei. E zalaḡa ḡulazuve beḡeni ná Gooḡo GALAGI ve, é woḡula Gooḡo GALAGI ma. ⁹ Abalame ḡeni liizu beḡpe ga leḡpeḡave nu yeezazu vele.

Abalame yeeḡḡala go ḡee vai

Ezipete yooi zu

¹⁰ Pului looni zooi zu, Abalame yeini Ezipete ga é lago zei ná, mazòlo pului wola wòloḡni zooi zu. ¹¹ Siegi zu é ḡeni vaazu maabuḡazu la Ezipete va, é ḡeni anzai Salayi ma: «Weḡe, ḡe kwee ḡa ga anzanui nii pagai. ¹² Siegi zu Ezipete nuiti ti è ḡaazu la, ta ḡe ma: «Anzai ve!» Ta pàa, ti è ye vulua. ¹³ Da ḡe ti ma mu, ḡa ga bàazeelai, naa ḡa a ke ti sò ga pagò è maavele ma, zènvui ye zèa è-zaalai zu.»

¹⁴ Siegi zu Abalame zeelini la Ezipete yooi zu, Ezipete nuiti ti kaani ga anzai wola vage.

¹⁵ Falaḡon ná-nu wolaiti ti kaai ma, ti maamuseni Falaḡon ḡaazu. Ti liini ga anzanui masagi ná-peḡei wu. ¹⁶ E Abalame zoni ga pagò anzanui maavele ma. Abalame togani goiti ta togani wolaiti sòloḡni, naa ve soovaleḡiti ba, ta botiḡe zunuiti ta botiḡe anzanuiti, ta soovale saaiti ta jòḡeiti.

¹⁷ Keḡe Gooḡo GALAGI maanḡḡo vaa wolaiti peeni Falaḡon ta ná-peḡeḡei va, Salayi maavele ma, nii é ga Abalame anzai. ¹⁸ Falaḡon zeba é Abalame loli, é ḡe ma: «Leeni ḡa è keai ga ze? Lee vaa zu è la boni mà ga è-anzai ve? ¹⁹ Lee vaa zu è ḡeai mà: «Bàazeelai ve?» Naa ḡa é keai ḡe seḡeai ga ànza. E-anzai ḡaa niina, seḡena, è li!»

²⁰ Falaḡon devei veeni ná-nuiti zea ga ti ze ná, é li, ta anzai, é ve naati kpein ba, ti ḡeni ga nòno.

13

Abalame ḡale ma vai

Kanaan yooi zu

¹ Abalame zeḡeni Ezipete yooi zu, é le volu Kanaan yooi zu, leḡpeḡave nu yeezazuve, toun be-o, anzai ve-o, ta niiti kpein ti ḡeni ga nòno. Lote ḡeni ba. ² Abalame wola beḡeni, toganiiti su, ta walii, ta zanugi.

³ E yeini leezu beḡpe, é zo leḡpeḡave nu yeezazuve yooi zu, eyesu é li Beetele, ve ná-seḡe ḡotai ḡeni ná mounpa, Beetele ta Ayi ti yḡḡzuve, ⁴ ve é zalaḡa ḡulazuve loni ná mounpa. Miná ḡa Abalame woḡulani ná, Gooḡo GALAGI ma.

Abalame ta dege loin Lote ti vali fai ma

⁵ Lote, nii é ɣɛni Abalame maazaasu, baalagiti ti ɣɛni zea balaa, naa vɛɛ boliiti ba, ta nikaɛti, ta sege ɣotaiti, ⁶ zooi la ɣɛni kula ɣɛa ti va, ga ti va zeɪ ada ɣila, mazɔɔ ti-yeaɣɔligiti ti wola mɔnni gola, ti la ɓena zoo ti va zeɪ ada ɣila. ⁷ Naa volu balaa, Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ti ɣɛni zeini ma yooi zu naama ziegi zu. Kpɔɛi leveni Abalame ná-togani make nuiti zɔɣɔzu ta Lote ná-togani make nuiti.

⁸ Abalame ɣɛni Lote ma: «Nà è maanɛɛɛzu, maagaali mina ɣɛ de yɔɣɔzu da de, ɓaa ná-togani make nuiti ta dɔnɔiti zɔɣɔzu. Mazɔɔ da ga keɛɣɛlointi. ⁹ Zooi kpein ka è ɣakala. De ɣaagwɛɛna ma mu, ni da liina ga nu ɣɔvɛzu vɛlei, nà li ga nu yeezazu vɛlei, ni da liina ga nu yeezazu vɛlei, nà li ga nu ɣɔvɛzu vɛlei.»

¹⁰ Lote ɣaazuwuzegeni, é wɛɛ, é Zuludɛn nɛmɛ wolai ɣa, nii zɛɓɛa ɣɛni de ɲɛɣɛɛɛn. ɢooɣɔ GALAGI ɣɛɛzu é va Sɔdɔme ta Gɔmɔɔl ɣologolo, ná ɣɛni eɣɛ ɢooɣɔ GALAGI ná-kpelei, eyɛsu é zeeli Sɔwaal, kulaai ga Ezipete yooi ɣɛvɛle. ¹¹ Lote yiimazegeni ga Zuludɛn ma nɛmɛ wolai kpein, é liini ga folo ɣulazu vɛlei. Vɛle ɣana ti felegɔ ti ɣaagwɛɛni ma la. ¹² Abalame zeini Kanaan yooi zu, Lote zeɪ nɛmɛ zu laaiti su, é ná-sege ɣotaiti toni Sɔdɔme letema vɛlei. ¹³ Sɔdɔme nuiti ti wola zupɔuni, ti ɣɛni ga kotoba nu wolaiti ɢooɣɔ GALAGI laalɣɔma.

ɢooɣɔ GALAGI ná-minazefegi Abalame vɛ

¹⁴ ɢooɣɔ GALAGI ɓɛni Abalame vɔ, Lote zɛɣɛa vɔluma polu, é ɣɛ ma: «Adavɛ è ná loni, ɣaazuwuzɛɣɛ, è wɛɛ, nu ɣɔvɛzu vɛlei ta nu yeezazu vɛlei, folo ɣulazu vɛlei ta folo liizu vɛlei. ¹⁵ Mazɔɔ, zooi nii kpein è pɛɛsu, nà vaazu feezu è vɛ, wa è-mavofodai, eyɛsu ɣɔ. ¹⁶ Nà è-mavofodai ɣɛ eɣɛ zooi ma vufiligi, nii nu la zooga é va gaalu, eɣɛ pelegi nu la zooga la é va zooi ma vufiligi ɣaalu. ¹⁷ Wuzɛɣɛna vɛ, è zooi zubize, è zie sakpai ta kogi ma, mazɔɔ nà vaazu feezu è vɛ.»

¹⁸ Abalame ná-sege ɣotaiti seɣɛni, é li, é zeɪ Mamelee ná-sɛne guluiti bu, ɢɛɓɛlon ɣɔbavɛ. E zalaɣa ɣulazu vɛ loni ná ɢooɣɔ GALAGI vɛ.

14

Abalame Lote unɔɔ fai

¹ Naama ziegi zu, Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyɔke, ta Elame masagi Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl, ta ɢoyime masagi Tideyale, ² yeeta naati ti kɔɔi vɛɛni Sɔdɔme masagi Beela va ta Gɔmɔɔl masagi Biilesa, ta Adema masagi Sineyabe, ta Seɓoyime masagi Seemeyɛɛɛl, ta Beela masagi (taai naa laa ɣa ga balaa Sɔwaal). ³ Naati kpein ti ɣaalɛɛni ba Sidime nɛmɛ wolai zu, nii maaɓɔlegai za ga Kpoloɣɛ Wanai. ⁴ Kona puugɔ maazu felegɔ (12) laawu, ti ɣolɔa ɣɛni de Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl vɛ, keɛɛ kona puugɔ maazu zavasiei (13) ma, ti ɓakani.

⁵ Kona puugɔ maazu naanisiei (14) ma, Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl ta masagiti ti ɣɛni polu, ti vaani, ti zobo sɔɔɔ Leefa mavofodaiti ma Asetelɔte-Kaalenayime, ta Zuze mavofodaiti ti ɢame, ta Eme mavofodaiti ti Savee-Kiliyatayime, ⁶ ta ɢɔɔl nuiti ti ta-ɣizeiti su Seyiil, eyɛsu é zeeli Palan sɛne guluiti pɔ bɛ, nii é tevebai ɣɔbavɛ. ⁷ Naa volu, ti ɣaleni ma, ti li En-Misepate, nii é ga Kadese, ti zobo sɔɔɔni Amaleke nuiti ma, ta-yooi ná pɛ su, é vɛɛ Amɔɔl nuiti ba, ti ɣɛni zeini ɢasason-Tamaal.

⁸ Názu vɛ ɣa Sɔdɔme masagi, ta Gɔmɔɔl masagi, ta Adema masagi, ta Seɓoyime masagi, ta Beela masagi nii é ga Sɔwaal, naati ti kɔɔi ɣɛvɛle ɓɛɛni la ti laalɣɔma Sidime nɛmɛ wolai zu. ⁹ Elame masagi Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl, ta ɢoyime masagi Tideyale, ta Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyɔke, ti ɣɛni ga masa naanigɔ, dɔɔlugɔi laalɣɔma.

¹⁰ Mana zɛɣɛi wola mɔnni Sidime nɛmɛi zu, Sɔdɔme masagi ta Gɔmɔɔl vɛle geleiti ti ɣɛni

velazu, ti da li, ti da loo zefei naati su. Mɔtaiti ti velani, ti li gizei ma. ¹¹ Niiti ti zobogi zɔlɔni, naati ka ti Sɔdɔme ta Gɔmɔl naavoloiti kpein sefeni, ta daamiani makegaiti, naa volu ti li. ¹² Ti Aɔalame dege loin Lɔte ta kɔligiti soni, ti li ga tiye, mazɔlɔ Lɔte ɔfeni zeini Sɔdɔme.

¹³ Pela nu ɔila ge vaani, ɛ daazeeli Eɔulu nui Aɔalame ma, nii ɛ ɔfeni zeini Amɔl nui Mamelee nɔ-sene guluuti saama. Mamelee ɔfeni ga Esekɔleni ta Anɛɛl ti-ɔɛɛloin, niiti ti minazegeni Aɔalame vɛ. ¹⁴ Aɔalame mɛnigai ma ga dege loin zogɛ, ɛ nɔ-botigɛ nu unsavagɔ nu puugɔ maazu lɔsava (318) maaɔilini, niiti ti zuzeeliai kɔɔɔɔ vai ma, ti zɔlɔgai nɔ-pelei wu, naati ti vilɛni masagiti polu, eyɛsu ti zeeli Dan. ¹⁵ E nɔ-botigɛ nuiti balini su, ɛ sili nuiti so kpidi. E zobo sɔlɔni ti ma, ɛ yɛ ti volu, ti zeeli Gɔɔa, nii ɛ Damase ɔvɛzu vele. ¹⁶ E ɔaleni ma ga kɔzɔganiiti kpein. E ɔaleni ma balaa ga dege loin Lɔte, ta zeagɔligiti, ta anzanuiti balaa, ta kɔ luɔiti.

¹⁷ Naa voluma, Aɔalame ɔaleni ma, ɛ zobogi zɔlɔgai ma Kedɔl-Lawɔmɛɛl ma, ta masagiti ti ɔfeni polu. Sɔdɔme masagi ɔulani, ɛ daagomi Savee nɛmɛi zu, nii ɛ ga Masa Nɛmɛi.

¹⁸ Mɛlekizeedeke, Salɛme masagi vaani ga bului ta dɔɔi. E ɔfeni ga GALA nii ɛ Anii-Pɛ-Unda, naa nɔ-zalaɔa ɔula nui. ¹⁹ E tuya looni Aɔalame vɛ, ɛ ɔɛ ma: «GALA ge tuya loo Aɔalame vɛ, GALAGI nii ɛ Anii-Pɛ-Unda, ɛ geɔɔlɔgi ta zooi bɛtɛai! ²⁰ Mamagi ɔa GALA bɛ, nii ɛ Anii-Pɛ-Unda, nii ɛ vaa bu, ɛ zobogi zɔlɔ ɛ zili nuiti ma!» Aɔalame kɔzɔganiiti pɛ ma vuusiɛi veeni zea.

²¹ Sɔdɔme masagi ɔfeni Aɔalame ma: «Nuiti fe zɛa, ɛ naavoloiti ta sɔlɔlɔiti sege vɛ.»

²² Aɔalame ɔfeni Sɔdɔme masagi ma: «Gɛ ɔonaa Gɔɔɔ GALAGI ma, nii ɛ Anii-Pɛ-Unda, ɛ geɔɔlɔgi ta zooi bɛtɛai, ²³ nii dɔin ɛ ga dɔnɔi, gɛ la ani nɔpɛ segea naa va, anɛɛ geze ɔaali ɔilagi ɔaa savala galu ɔilagi, naa ɔa a kɛ ɛ mina ɔɛ ma: «Gɛ Aɔalame ɔɛvɛ ga kpɛtɛ nu.»

²⁴ Gɛ la ani nɔpɛ makɛsu nɔ bɔɔɔi bɛ, kɛni niigi zunu loungoiti ti miai, ta zunui naati tɔnɔi, niiti gi ɔɛa siɛi zu, Anɛɛl ta Esekɔle ta Mamelee, naati ta tɔnɔ zege.»

15

GALA nɔ-minazegɛgi

Aɔalame ta mavofodai vɛ

¹ Naama vaiti poluma, Gɔɔɔ GALAGI bɔɛni Aɔalame vɔ segi zu, ɛ ɔɛ ma: «Aɔalame, mina lua nɛgelein, nɔ ɔa gɛ ga ɛ make nui, ɔa-ɔulanumai ɔa wɔlɔ.» ² Aɔalame goɔɔaavoteni, ɛ ɔɛ ma: «Mɔliɔii, Gɔɔɔ GALAGI, lee ɔa ɛ feezu zɛa? Tɔɔzei doun la zɛa, nɔ-pelei wu vogani zege nui ɔa ɛ ga Eliyezɛɛl, Damase nui.» ³ E ta laani ma mɔnɔ, ɛ ɔɛ ma: «È la mavofoda bɛtɛni, zɔi sɔlɔgai nɔ-pelei wu, naa ɔa ɛ ɔɛzu ga nɔ-pogani sege nui.» ⁴ Gɔɔɔ GALAGI bɔɛni pɔ, ɛ ɔɛ ma: «Ba-o, naa laade, ɛ va ɔɛ ɔɛzu ga ɔa-vogani zege nui, keke kɛni zɔi ɛ ɔulazu ɛ ɔoozu, naa ɔa a ɔɛ ga ɔa-vogani zege nui.» ⁵ Naa volu GALA ge ɔulani la eteavɛ nɔ-sege ɔotai voluvɛ, ɛ ɔɛ ma: «Geɔɔlɔgi ɔaavɛ vɛtɛ, ɛ somideɔaiti gaalu, ni ɔa zoo ɛ ti ɔaalu.» E ɔfeni ma mɔnɔ: «Zekana ɛ-mavofodaiti tieɔi a ɔɛ la.» ⁶ Aɔalame laani Gɔɔɔ GALAGI la, naa naa leveni bɛ ga telebodai.

⁷ E ɔfeni ma: «Nɔ ɔa gɛ ga Gɔɔɔ GALAGI, nii ɛ ɛ ɔula Uul taazuvɛ Kaledɛɛ yooi zu, gɛ niima yooi vɛ ɛ ya ga dɔnɔ.» ⁸ Aɔalame goɔɔaavoteni, ɛ ɔɛ ma: «Mɔliɔii, Gɔɔɔ GALAGI, nɔ kwɛɛ ɔale ɔiteɔite ga nɔ sɔlɔsu?»

⁹ GALA ge ɔfeni ma: «Li, ɛ kona savagɔ nɛkɛ beai zo, ta kona savagɔ woli zaai, ta kona savagɔ vaala sinɛ wolai, ɛ kpɔ kpumagoi va, ta poopogi, ɛ ti ɔula ga zalaɔai.» ¹⁰ Aɔalame naama zuaiti kpein sefeni, ɛ ti valivali su, ɛ ma zɛvɛiti gaavote bɔɔɔ ma, ma nɛkpɛ ga fele, keke ɛ la ɔfeni wɔniiti balivalini su. ¹¹ Sua mii wɔniiti ti ɔfeni vuuzu ti-ma vooomaiti ma, keke Aɔalame ti bɛɛni.

¹² Foloi liizuvɛ, niimɛni wolai leveni ga Aɔalame, dualuagi so, kpidi bɔii vɛɛ ma. ¹³ Gɔɔɔ GALAGI ɔfeni Aɔalame ma: «Sugwɛɛ ga ɛ-mavofodaiti ta ɔɛ ga seikɔɔma nuiti zooi taɔili

su, ta ge ná ga duaiti, ti ti zopele jou kona unnaanigo (400) laawu. ¹⁴ Kεε ná zii naa lukpɔɔaaleve, nii ta duolai ge zeezu, naa voluma, naavolo wolaiti ta ye tiya, ti gula zeezu. ¹⁵ Doun da, da li è-memewolani pɔ ziileigi zu, è maa ga gulu, è volɔɔaɔaga voluma, undaaneɛi zu. ¹⁶ E-mavofodai ma yamanii naanisiei ga va volu ve, mazɔɔ Amɔɔl nuiti ta-vaagaa za golai laa la de zeelini.»

¹⁷ Siegi zu foloi liini la, kpidi bɔii veeni, digii nii é duului gulazu, ta somogi é zosu, naati ti leveni sua gaagweaiti zɔɔɔzuve. ¹⁸ Naama yee ná, Gɔɔɔ GALAGI minazegeni Aɔalame ve, é ge ma: «Gè niima yooi kpein fea è-mavofodai ve, é zo Ezipete de wolai ma, é zeeli zie wolai Ufelate ma, ¹⁹ Ken nuiti ta-yooi, Keenize nuiti, Kademan nuiti, ²⁰ Gete nuiti, Feeleeze nuiti, Leefa mavofodaiti, ²¹ Amɔɔl nuiti, Kanaan nuiti, Giilegase nuiti, ta Yeebuse nuiti.»

16

Agaal ná-fai ta Isemaye le zɔɔɔ fai

¹ Aɔalame anzai Salayi la geni doun zɔɔɔni be jεgelein. Kεε duo anzanui ta geni zea, daaseigi geni ga Agaal, é geni ga Ezipete yooi zu nu. ² E geni Aɔalame ma: «È kaa ga Gɔɔɔ GALAGI la vaani bu ga gè doun zɔɔɔ. Li, è vile ná-duo anzanui volu, tanisu ná doun zunu zɔɔɔ ga maavele.» Aɔalame ziɛni ga anzai Salayi ná-tεε gooi. ³ Aɔalame anzai Salayi ná-duo anzanui, Ezipete nui Agaal zegeni, é fe sinigi Aɔalame ya ga anza. Aɔalame zeini niina Kanaan yooi zu, é ke ná ga kona puugo. ⁴ E vileni Agaal volu, naa kogi zege. Siegi zu é bɔɔɔ gaai ma ga kogi ga ma, é geni beɛlelala welei wosu ná-duo deei va.

⁵ Salayi geni Aɔalame ma: «Poomugi é zeelizu mà, da ga è unma gaso ve. Nà bɔɔɔi ga gè ná-duo anzanui zegea, gè da è volu, siegi zu é kaa la ga kogi ga ma, é da beɛlelala welei wo ga ze. Gɔɔɔ GALAGI ge ga tukpɔɔaaleve nui de yɔɔɔzu.» ⁶ Aɔalame Salayi woogaa voteni, é ge ma: «Da-luo anzanui ga è yeezu. So, egevelei neai la è ve.» Salayi zεba é da sopele jou, eyesu naa vela ba.

⁷ Gɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai kaani zieungi jobave tevebai zu, nii é Suul vele zu. ⁸ E geni ma: «Saliyi ná-duo anzanui Agaal, mini ga è zegeai ná, mini ga è liizu ná?» E googaa voteni, é ge ma: «Nà velazu ná-duo deei Salayi va.» ⁹ Gɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai geni ma: «Gale ma da-luo deei ba be, è bɔɔɔ unmaayei be.» ¹⁰ Gɔɔɔ GALAGI ná-geezugeelai geni ma mɔno: «Nà è-mavofodai mainzu, toga moin gola, nu nɔpe ge la zooga é va gaalu.» ¹¹ E geni ma mɔno: «Wele, da doun zɔɔɔsu, toga ge ga zunu loun. Da daasei peε ga Isemaye le,* mazɔɔ Gɔɔɔ GALAGI è woomenini da-goozuviligi zu. ¹² Toga ge ga dɔɔɔi zu zoovalegi, toga ge εε pe daalɔɔma, εε pe ge ge daalɔɔma, toga zege keεɔelointi pe ba, é zei ye.»

¹³ Agaal bɔɔɔ gaazaɔani, é ge ma: «Gè GALA bɔɔɔi gaave nei baa, nii é nɔn kaazu?» Gɔɔɔ GALAGI nii é bɔeni toun pɔ, é naa laasei peeni ga Ata-Ele-Loyi.† ¹⁴ Naa ga é ba, ma gɔɔyegei laasei peai ga, Laɔayi-Loyi gɔɔyegei,‡ Toga Kadεseni ta Beelεde zɔɔɔzuve.

¹⁵ Agaal doun zunu zɔɔɔni Aɔalame ve, naa daasei peeni ga Isemaye le. ¹⁶ Aɔalame ná-konagi geni ga puulɔsava maazu lɔzita (86), siegi zu Agaal Isemaye le zɔɔɔni la be.

17

Minazefegi ma voogi

* **16:11** Isemaye le: daaseigi nii ti maaɔugaai va ta «GALA ge menige.» † **16:13** Ata-Ele-Loyi: daaseigi nii ti maaɔugaai va ta «da ga GALAGI nii é kaazu.» ‡ **16:14** Laɔayi-Loyi gɔɔyegei: daaseigi nii ti maaɔugaai va ta «nii é vulua, é da ka, naa ná-kɔɔyegei.»

¹ A6alame ná-konagi ɣɛai ma ga puutaavuu maazu taavuu (99), Ɔoɔɔ GALAGI ɣulani be kelema, é ɣɛ ma: «Nà ɣa gè ga GALA Zɛbei-Pɛ-Maliɣii. Da-eteai zìe gàazu ga pagɔ, zelilomazu mina ɣɛ è va. ² Nà minazeɣɛzu è vɛ, nà è-mavofodai mɔinzu gola.»

³ A6alame maavɛni, é nɔkɔ zooi ma, GALA ge ɣɛni bɔɛzu pɔ, é ɣɛ ma: ⁴ «Wɛɛ, nà-minazeɣɛgi ɣaa, gè kɛɛzu è vɛ: da ɣɛɛzu ga zii mɔinmɔingaa ti-ɣɛɛ. ⁵ Za vɔluma, è la mɔ loliga ga A6alame,* kɛɛ è-laaseigi ɣa ɣɛ ga A6alaame,† mazɔlɔ nà è ɣɛɛzu ga zii mɔinmɔingaa ti-ɣɛɛ. ⁶ Nà è-mavofodai ɣaawɔlɔ gola, da ɣɛ ga zii mɔinmɔin tɔɔzeizu, masagiti ta ɣula è-mavofodai zu. ⁷ Nà nà-minazeɣɛgi zo è letema eyɛsu ɣɔ, nà kɛ ɣana nɔ è-mavofodai kpein be. Niima minazeɣɛgi maavele ma, nà ɣɛ ga da-ƆALAGI, ta è-mavofodai nɔnɔ è zɛɣea vɔluma ná. ⁸ Nà Kanaan yooi kpein fe è vɛ, da-o, è-mavofodaiti-yo, vɛ è ná ga seikɔɣɔma nui niizu. Toɣa ɣɛ ga wɔnɔ eyɛsu ɣɔ. Nà ɣɛ ga è-mavofodai ná-GALAGI.»

⁹ GALA ge ɣɛni A6alaame ma mɔnɔ: «Doun, da nà-minazeɣɛgiti make, wa è-mavofodaiti kpein. ¹⁰ Nà-minazeɣɛgi ɣa é ga nii, nii wa so kpaan ade yɔɣɔzu, da-o, è-mavofodaiti-yo: zunuiti kpein ti wo zaama, ti lati pɛɛvɔlu. ¹¹ Wa-latipɛɛvɔlui ɣa ɣɛ ga minazeɣɛgi ma vooɣi ade yɔɣɔzu. ¹² Zunuiti kpein ta ɣɛ wo zaama, wa da ti lati pɛɛvɔlu foloi lɔsavasiei ma, é ɣɛ ɣana wo-mavofodaiti kpein su, é zɔlɔni pɛɛi wu, baa é ɣeyani ga walii, wɛɛin é ga duɔi, niiti ti la ga è-mavofoda. ¹³ Ti pɛ, zeeɣaagwɛɛzu la ba, ta lati pɛɛvɔlu, é zɔlɔni da-vɛɛi wu, baa é ɣeyani ga da-walii, nà-minazeɣɛgi ma vooɣi ɣa ɣɛ wo-busei ma zuai va. Naa ɣa é ga ɣoɔɣ minazeɣɛgi. ¹⁴ Zunui nii é la latini pɛɛvɔlu kpusei zu, naa be ka leve ná-nubuseiti ba, tɔɔzei é nà-minazeɣɛgi ɣologɔloga.»

¹⁵ GALA ge ɣɛni A6alaame ma: «È la mɔ è-anzai Salayi loliga ga Salayi, kɛɛ daaseigi ɣa ɣɛ ga Sala. ¹⁶ Nà tuya loo be, nà doun zunu ve è ya ga toun maavele, nà tuya loozu be, toɣa ɣɛ ga zii mɔinmɔingaa ti-lee, nubuseiti ma mɔinmɔingaa ta-masagiti ta ɣula toun su.»

¹⁷ A6alaame maavɛni, é nɔkɔ zooi ma, é ɣɛni wo, é ɣɛ yimave: «Doun zunu ɣa zɔlɔ nei zunu va, nii é kona ungila (100) kɛai na? Ta ànzai Sala é kona vuutaavuuɔ (90) ɣɛai na, naa ɣa zoo é doun zɔlɔ baa?» ¹⁸ A6alaame ɣɛni GALA ma: «Nii gè falizu è ma, naa ɣa é ga Isemayeɛ ɣula su, è make ma kpaan.»

¹⁹ GALA ge ɣɛni ma: «Ba-o, è-anzai Sala ɣa doun zunu zɔlɔsu è vɛ, da daasei pɛɛ ga Izaake. Nà-minazeɣɛgi ɣa ɣɛ ga ɣoɔɣ faa, gi yɔɣɔzu gá tɔ, ta gi yɔɣɔzu gá mavofodaiti. ²⁰ Isemayeɛ letemazu, gè da-vali wooi mɛnigɛ ná-faa zu. Ungo, nà tuya loo be. Toɣa buɣu, nà mavofodai ɣaawɔlɔ gola. Masa puugɔ maazu felegɔ (12) ɣa ɣula toun su, toɣa ɣɛ ga zii wola ma mɛmɛwolai. ²¹ Kɛɛ nà nà-minazeɣɛgi ɣɛ gi yɔɣɔzu gá Izaake, doun zunui nii Sala zɔlɔsu è vɛ, niima yeeɣɛɣalai nɔ zu, konagi nii é vaazu.» ²² Siɛgi zu GALA ge ɣɛni la ga bɔɛ A6alaame vɔ, é zɛɣeni ná, é li.

²³ A6alaame ná-doun zunui Isemayeɛ zɛɣeni, ta nii kpein é zɔlɔni ná-pɛɛi wu, ta nii kpein é ɣeyani ga walii, zunuiti kpein ná-pɛɛ wu nuiti saama, é ti latini pɛɛvɔlu naama voloi, eɣɛvelei GALA ge devei veeni la zea. ²⁴ A6alaame ná-konagi ɣɛni ga puutaavuu maazu taavuu (99), siɛgi zu é latini da pɛɛvɔlu. ²⁵ Ná-doun zunui Isemayeɛ ná-konagi ɣɛni ga puugɔ maazu savagɔ (13) niina, siɛgi zu é latini da pɛɛvɔlu. ²⁶ A6alaame ta ná-doun zunui Isemayeɛ ti latini pɛɛvɔlu naama voloi nɔ zu. ²⁷ Zenɔ ɣana é ɣɛni la ga ná-pɛɛ wu zunuiti kpein, niiti ti zɔlɔni ná-pɛɛi wu, ta wɛɛinti ti ɣeyani ga walii, ti pɛ ti latini pɛɛvɔlu ta tiye.

18

Izaake zɔlɔ fai laazeeli vai

* **17:5** A6alame: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «ɣɛɣɛi unfemai be.» † **17:5** A6alaame: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «nu mɔinmɔin kɛɣɛ.»

¹ Gooḡo GALAGI ḡulani keḡema Aḡalaame ve Mamelee ná-sene guluiti kobave. Aḡalaame ḡeni zeini ná-seḡe ḡotai laave. Folo kpaai ḡeni de. ² E ḡaazuwuzegeni, é weḡe. E zunu savagḡiti kaani loni, ti lago maagḡoozaai ba. E ti ḡaai ma, é zo ná-seḡe ḡotai laave, é bizeni, é ti laagḡomi, é maaveeni, é nḡkḡ zooi ma. ³ E ḡeni ti ma: «Màliḡii, ná è maanenezu, nḡi ḡè ga ḡa-wotiḡe nui, nii ḡè zaalai zḡḡḡe è ḡaazu, mina leve, è va maagḡooza bà. ⁴ A va bu ga ḡè va ga ziei tago, wo ḡḡḡiti maagba, wo lago looḡo gulu wolai tei bu. ⁵ Nà liizu, ḡè va ga ḡulu go wo vḡ, wo zebe zḡḡḡ volu, naa volu wa li niina, naa ḡa a ke wo mina leve ḡana nḡ pḡ be, nḡi ḡè ga wa-wotiḡe nui.» Ti googḡavoteni, ti ḡe ma: «Ungo, ke, egḡevelei è bogai la.»

⁶ Aḡalaame liini gaamago nḡ ná-seḡe ḡotai wu, é ḡe Sala ma: «Suvile, è kḡḡo ganii je savagḡo zeḡe ḡulu vukḡi zu, è gaayḡ, è ḡulu veḡeveḡegiti kpeḡe.» ⁷ Aḡalaame bizeni ná-togani ḡulugi vḡ be, é nike yivoi yḡbugi zeḡe nii pagai, é fe botiḡe nui ta ya, naa suvile ga kpeḡe. ⁸ E nike jiimi ḡei ma wulḡi ta nḡnḡi zegeni, é pee nike yivoi va, ti kevele ḡeteni, é vaa la ti vḡ. E loni ti ḡoba tḡ ḡḡḡi, gulu wolai wu, ti ḡeai ma laamiizu.

⁹ Naa volu ti ḡeni ma: «Mini ḡa è-anzai Sala ná?» E ti woogḡavoteni, é ḡe ti ma: «Toḡa ve seḡe ḡotai wu.» ¹⁰ Gila ge ḡeni ma: «Konagi nii é vaazu, niima yeegḡḡalai zu, ná vaazu volu è vḡ be, è-anzai Sala ḡa doun zunu zḡḡḡ.»

Sala yeni poluve seḡe ḡotai wu, é niima wooiti meni. ¹¹ Aḡalaame ta Sala ti vḡḡzaḡaga ḡeni de niina, ti kona mḡinmḡin kula. Sala buḡeni niina doun zḡḡḡ sieḡi maazu. ¹² Sala jeḡi woni ḡoozu, é ḡe ma: «Niizu ḡè vḡḡzaḡaga, zini peḡe wu wḡin ḡa ḡe mà mḡnḡ baa? Màliḡii balaa vḡḡzaḡaga.»

¹³ Gooḡo GALAGI ḡeni Aḡalaame ma: «Lee vaa zu Sala jeḡi wogai, é ḡa ḡe: «Gaama ve nei baa, ga ná doun zunu zḡḡḡsu, nḡiḡi pḡḡzaḡagai na?» ¹⁴ Faa ḡa ná nei baa, nii Gooḡo GALAGI la zooga keezu? Konagi nii é vaazu, niima yeegḡḡalai nḡ zu, ná vaazu volu è vḡ be, Sala ḡa doun zunu zḡḡḡ.» ¹⁵ Sala luani, é zeei wo, é ḡe ma: «ḡè la jeḡe woni.» Keḡe Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Ga ḡite, è jeḡi woge.»

Aḡalaame ná-GALA fali vai

Sḡḡome ve

¹⁶ Zunuiti ti wuzegeni ga ti li, ti weḡe ga Sḡḡome veḡe. Aḡalaame ti vuuni ga pele, é vali ti ma. ¹⁷ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «ḡè la naa loḡḡuzu Aḡalaame va, nii ḡè vaazu keezu. ¹⁸ Zii wolai nii zeeḡaaḡaai, toḡa ḡeezu ga naa memḡwola. Eteai zu zii kpein ka tuyai zḡḡḡ maavele ma. ¹⁹ Mazḡḡḡ ḡè yiimazeḡeve la, nii a ke, é devei ve ná-dointi zea, ta mavofodaiti, ga ti Gooḡo GALAGI yiimai ḡe, ti ye soḡedai ta telebodai ḡeezu, naa ḡa a ke ḡè minazeḡegiti daazeeli, niiti ḡè ti woni be.»

²⁰ Gooḡo GALAGI ḡeni Aḡalaame ma: «Sḡḡome ta Gḡmḡḡ ti maalḡḡ bee wooi zuwḡḡḡa, ta-ḡotoi baagḡoa gola. ²¹ Naa ḡa é ba, ná yeizu, ḡè peḡe, ni ti ḡeeve egḡevelei ma wooi vaa la, é zeeli mà, baa ni é la ḡana, ná kwḡḡ.»

²² Zunui naati ti liini ga Sḡḡome veḡe, sieḡi zu Aḡalaame ḡeni loni la de Gooḡo GALAGI ḡaazu. ²³ Aḡalaame maaḡuḡani ba, é ḡe ma: «Da telebo nui ḡḡ nu jḡi va, è ti undaavili baa? ²⁴ Tanisu telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡa taai zu, ḡa naati balaa undaavilis, è la taai zuvaayeḡa telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) maavele ma, ti ti zaama? ²⁵ E la zooga è va naa ḡe! E la telebo nui ta nu jḡi zoga ga ḡevele, è va telebo nui ḡḡ faa jḡu ḡe nui va, è va ti vaa! E la zooga è va naa ḡe! Deḡi è eteai kpein tukpḡḡaalevezu, è la telebodai ḡea baa?» ²⁶ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Ni ná telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡaana Sḡḡome taazuve, ná taai kpein suvaaye ti maavele ma.»

²⁷ Aḡalaame kpḡei zegeni volu, é ḡe ma: «Weḡe, ná zoosu ḡè ḡḡe Màliḡii vḡ, nḡi ḡè ga pḡḡi nḡ, ta zuvui. ²⁸ Tanisu telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡaagḡavoola ga dḡḡlugḡ, dḡḡlugḡ vai zu, ḡa taai kpein sugḡologḡo baa?» Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «ḡè la taai zugḡologḡo, ni ná telebo nu vuunaanigḡ maazu loḡlugḡ (45) ḡaana ná.»

²⁹ Aḃalaame kpɔɛi zɛɣeni ʋolu mɔnɔ, é ɣɛ ma: «Tanisu telebo nu ʋuunaanigɔ (40) nɔ ɣa é ná.» Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni ma: «Gè la sugolɔɣolɔga naama nu ʋuunaanigɔi (40) maavele ma.»

³⁰ Aḃalaame ɣɛni ma: «Màligii, soma kae è mina yiiɣaawana, tɔɔzei nà ɣilizu faa ɣilagi ʋa. Tanisu telebo nu ʋuusavagɔ (30) ɣa é ná.» Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni ma: «Ni nà telebo nu ʋuusavagɔ (30) ɣaana ná, gè la taai zugolɔɣolɔga.»

³¹ Aḃalaame ɣɛni ma: «Wele, nà zoosu gè bɔɛ Màligii ʋɔ. Tanisu telebo nu ʋuufelegɔ (20) ɣa é ná.» Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni ma: «Gè la taai zugolɔɣolɔga nu ʋuufelegɔi (20) maavele ma.»

³² Aḃalaame ɣɛni ma: «Màligii, soma kae è mina yiiɣaawana, gè la mɔ kpɔɛ ɣili nɔpɛ bosu, é ɣula nii ʋolu. Tanisu telebo nu puugɔ ɣa ɣɛ ná.» Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni ma: «Gè la Sɔɔɔme zugolɔɣolɔga naama nu puugɔiti maavele ma.» ³³ Siɛgi zu ti ɓeni la ga yɛpɛ ta Aḃalaame, Ɔɔɔɣɔ GALAGI liini. Aḃalaame balaagi ɣaleni ma seizuɛ.

19

Sɔɔɔme ta Ɔɔmɔɔl ɣolɔɣolo fai

¹ Geezuɣeela felegɔiti ti zɛɣeni Sɔɔɔme kpɔkɔmaɛ. Lɔte ɣɛni zeini Sɔɔɔme taa zigɣidaɛ. Siɛgi zu Lɔte ti ɣaani la, é wuzɛɣeni, é ti laaɣɔmi, é maaveeni, é nɔkɔ zooi ma. ² E ɣɛni ti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, màligiiti, à ɣale ma, wo ɲi nà-pelei wu, nɛi gè ga wa-wotigɛ nui. Wa zoo wo wo-ɣɔɣɔiti maagba ná, wo ɲi piin, sobui wo wuzɛɣe, wo ɔa li wo-liizu ɛlei.» Ti ɣɛni ma: «Ba-o, ɣá ɲiizu koi zaamaɛ nɔ.» ³ Kele Lɔte ɣilini ti ma gola, ti vaani bu, ti li ná-pelei wu. E daamianigi ɓeteni ti ɛɛ, é pɛɛ ɓului ʋa, nii leɛ la su. Ti laamiini.

⁴ Aisa ti ʋa la, Sɔɔɔme taazuɛ zu nuiti kpein ti ʋaani, ti ɣaku pelei ma, zunuiti kpein ti ʋaani, é zo zunu loungoiti ma, é li kɛwolaiti pɔ, ti pɛ ɲɛgelein ti ʋaani ná. ⁵ Ti Lɔte lolini, ti ɣɛ ma: «Zunuiti ta mini, niiti ti ʋaai è ʋɔ bɛ kpidi? Ti ɣula, è ʋa ga tiye gi ʋɔ, gi ɓɛɛ ɣula ga tiye.»

⁶ Lɔte ɣulani peɛlaɛ, é daaɣulu ga ʋolu ɛlei. ⁷ E ɣɛni ti ma: «Ba, kɛɛleaiti, nà wo maanɛɛɛzu, à mina faa ɲɔi ɣɛ. ⁸ A woilo, dɔun anzanu felegɔiti ti ná, ti la ʋɔɔ zunu vaa ɣweɛ. Nà ʋaazu ga naati wo ʋɔ eteɛ, wo naa ɣɛ ga tiye, nii nɛai wo ɛɛ. Kele à mina ʋɔɔɣu zunui niiti ba, tɔɔzei ti ʋaɛ, ti laazuɛ nà-pelei wu.»

⁹ Ti ɣɛni ma: «Zɛɣe leɛ ɛ!» Ti ɣɛni ma mɔnɔ: «Ɖɛi è ga seikɔɣɔma nu nɔ, è ʋaai, ɔa pɔ è ɣɛ ga tukpɔɣaaleɛ nu! Be nɔ, nii gi kɛɛzu ga ɔɛ, naa ɣa ɲɔu tɔnɔi ʋa.» Ti Lɔte ɓakpani ga ɲɔuda, ti maaɓugani kpogi ʋa, ga ti kologolo. ¹⁰ Zunu felegɔiti ti ɣɛni Lɔte ʋɔ bɛ, ti soni, ti mɛɛn pelei wu, ti pelei laaɣulu. ¹¹ Ti yeeziɛni nuiti gaazu, niiti ti ɣɛni loni peɛlaɛ, ti ɣaazuɣole, é zo zunu loungoiti ma, é li kɛwolaiti pɔ, naa ɣa é kɛɛni ti la mɔ ɣɛni peɛlaɛ gaazu.

¹² Zunu felegɔiti ti ɣɛni Lɔte ma: «Begele ɣa é è ya ɛ mɔnɔ? E-nɛkoiti, è-loun zunuiti, è-loun anzanuiti, nii kpein é ga ɔnɔ taazuɛ ɛɛ, ti pɛ kula niima adaɛ ʋa. ¹³ Mazɔɔ ɣá ga ʋa niima laai ɣolɔɣolosu, tɔɔzei maalɔ ɓee wooi wɔɔɔɛ, é zeelizu Ɔɔɔɣɔ GALAGI ma. Naa ɣa é ba, Ɔɔɔɣɔ GALAGI gi leɛge ga gi taai tɛi kologolo.»

¹⁴ Lɔte ɣulani, é li, é ɓɔɛ naati pɔ, niiti ti ná-doun anzanuiti maazoni, é ɣɛ ti ma: «À wuzɛɣe, wo ɣula niima adaɛ ʋa, mazɔɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣana ʋa taai ɣolɔɣolosu!» Kele naati ti naama wooiti kaani ga ɲɛɛvae faa nɔ.

¹⁵ Geelaalao siɛgi zu, geezuɣeelaiti ti ɣilini Lɔte ma, ti ɔa ɣɛ ma: «Wuzɛɣe, è-anzai zɛɣe ta è-loun anzanu felegɔiti niiti ti ɛɛ, naa ɣa a kɛ è undaa mina ʋili taai ná-undaaɛviligi zu.»

¹⁶ Tɛi é ɣɛni nɛkɛsu, zunu felegɔiti ti soni zeei ʋa, tɔun be-o, anzai ɛ-o, ta ná-doun anzanu felegɔiti be-o, mazɔɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni pɔ ga é ɓaa ti maazu, ti liini ga tiye, ti ti yɛ taa ʋoluɛ. ¹⁷ Ti ɣulaai ma taai ʋa, geezuɣeelai gila ge ɣɛni ma: «Bize, è è-yɛnvui ɣizo! Mina wele ʋolu, mina lo nɛmɛi zu ada nɔpɛ! Uela, è le gizei ma, ni ɔa pɔ ga è undaa mina ʋili.»

¹⁸ Lote feni ma: «Ba-o, mǎliqii! ¹⁹ Nèi gè ga da-wotigē nui, gè zaalai zolɔɔgē è ɔaazu, è ɔfēvē ga nu vago wola bè, è zènvui ɔizo fai zu. Gè la zooga gè va vela, gè va le gizei ma, nà ɔfē gè za, ùndaavili. ²⁰ Wēlē, taai tēi tago maaɓugavē, ga gè bize gè zeeli ná. Dɔivē, nà zoo gè vela, gè li ná, zènvui ɔizo! Taai naa la loini ɓaa?» ²¹ Geezugēelai feni ma: «Wēlē, gè vaa naa wu, ga gè kē è vē ga faaɓɔɔ, gè la taai tona koloɔloga, nii è ná-fai wosu. ²² Suvilē, è vela, è li ná, mazɔɔ gè la zooga gè va faa nɔpē kē, eyesu è zeeli ná.» Naa ɔa é kēa, ti taai naa laasei pēai ga Sɔwaal.*

²³ Folo tēē ziegī zu ɔa Lote zeelini la Sɔwaal. ²⁴ Názu ɔa ɔoɔɔ GALAGI timini abui vuuni la Sɔdome ta Gɔmɔɔl, eɔfē tonai, é ɔulazu geezuve. ²⁵ E taai naati koloɔloni, naa vee maagoolii ma nemei kpein ba, ta ma nuɓuseiti, naa vee siinziin ganigiti ba. ²⁶ Lote anzai weleni ga volu vele, é voteni ga kpolo zigigi.

²⁷ Aɓalaame wuzefeni ga sobuzobui, ga é li naama adave, vē é feni loni ná ɔoɔɔ GALAGI ɔaazu. ²⁸ E ɔaazuzieni Sɔdome ta Gɔmɔɔl letema vele, ta nemei maagoolii ma yooi kpein su, pētē, é duului ɔaani, é da wuzegē zooi ma, eɔfē abu zulugi ma luului.

²⁹ Siegi zu GALA ge neme zu laaiti suɔoloɔloni la, é ɔizeni Aɓalaame zu, é Lote ɔula faaɓaagi zaama, nii é taaiti tokani da, vē Lote feni zeini ná.

Lote ta ná-doun anzanuiti ta-vai

³⁰ Lote zegeni Sɔwaal, é li, é zēi gizei ma, ta ná-doun anzanu felegoiti, mazɔɔ é luani ga é mina yē Sɔwaal. E zeini pugi zu ta ná-doun anzanu felegoiti. ³¹ Yeeta, nu ɔite gelei feni loungo gelei ma: «De-ɔfē vɔɔzaɔaga, zunu la zou yɔɔɔzuve vē, nii a vilē de volu, eɔfēvelei de ɔula de ka la etea. ³² De li, de dɔɔi vu de-ɔfē la. De la koba, naa ɔa a kē, de-ɔfē mavofodai ɔfē ná.» ³³ Ti dɔɔi vuuni ti-ɔfē la kpidii naa, nu ɔite gelei liini, é la kēegē ɔoba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzegē la.

³⁴ Naa volu zobui, nu ɔitei feni loungo gelei ma: «Wēlē, dàave kēē ɔoba kpɔkɔ ná. De dɔɔi vu da mɔnɔ za kpɔkɔi, è li, è la koba, naa ɔa a kē de-ɔfē mavofodai ɔfē ná.» ³⁵ Ti dɔɔi vuuni ti-ɔfē la mɔnɔ kpɔkɔi tona. Loungo gelei liini, é la koba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzegē la.

³⁶ Lote ná-doun anzanu felegoiti ti kogi zegeni ti-ɔfē va. ³⁷ Nu ɔite gelei doun zunu zolɔɔni, é daasei pēē ga Moaɓe.† Zaaɔaza toɔa é ga Moaɓe nuiti ti-mēmewolai. ³⁸ Loungo gelei ɓalaagi doun zunu zolɔɔni, é daasei pēē ga Bene-Ami.‡ Zaaɔaza toɔa é ga Amɔn nuiti ti-mēmewolai.

20

Aɓalaame lii vai Geelaal

Aɓimeeleke vɔ bē

¹ Aɓalaame zegeni niima yooi zu, é li ga lekpehave nu yeezazu vele, é zeini Kadēseni zɔɔɔzuve ta Suul, é lago zeini Geelaal. ² Aɓalaame a la ɔena ɓɔea, é lo anzai Sala va, é feni ɔfēzu ma: «Toɔa ga ɓaazeelai.» Geelaal masagi Aɓimeeleke Sala zegeni. ³ Naazu, GALA ge ɔulani keɓema segi zu Aɓimeeleke vē kpidii, é ɔfē ma: «Wēlē, da vaazu zaazu, tɔzei anzanui naa ná-faa zu, nii è segeai, mazɔɔ zini ka bē.»

⁴ Aɓimeeleke la feni de daani volu, é googaaivoteni, é ɔfē: «Mǎliqii, da sɔbalala nuiti paa ɓaa? ⁵ Sinigi ɓɔɔi lei kēai mǎ: «Bàazeelai vē?» Ta anzanui ɓɔɔi ɓalaa bogē ga: «Dīēi vē?» Gè kēvē kisie vagoi zu, ta sɔbalalai zu.»

⁶ GALA ge feni ma segi zu: «Gè kwēē gè ɔfē è kēvē zii vagolai zu, naa ɔa é kēa gè pele ɓesagai é luɔɔ ga è mina koto ɔfē dàalɔɔma. Naa ɔa é ba, gè la vaani bu ga è va da volu. ⁷ Niizu zunui nii anzai ve zea, mazɔɔ toɔa ga GALA goo wo nui. Toɔa maanēnēi wo è vē, da yē vulua. Keɓe ni è la teveni pɔ, suɔwēē ga da za, da-o, da-nuɓuseiti-yo.»

* **19:22** Sɔwaal: daaseigi nii ti maaɓugaai va ta «dɔii.» † **19:37** Moaɓe: daaseigi nii ti maaɓugaai va ta «nii kulaai kēegē zu.» ‡ **19:38** Bene-Ami: daaseigi nii ti maaɓugaai va ta «detoii ná-doun zunui.»

⁸ A6imeeleke wuzegeni sobuzobui, é ná-botigé nu wolaiti toli, é naama vaiti pɛ bo ti ma, ti wola luani. ⁹ A6imeeleke A6alaame balaa tolini, é gɛ ma: «Lee gá è kɛai ga giye? Kotoi bɛgele gá gè kɛai è laalɔ́gɔma, nà-o, nà-masadai-o, è gi laai kotoi nii zu? E zìe velei é lo nòun ba, nu maa la nɛeni ga é va naa gɛ.» ¹⁰ A6imeeleke gɛni A6alaame ma: «Leeni gá é gɛa è gɛsu, è niima vai gɛai?»

¹¹ A6alaame googaaavoteni, é gɛ ma: «Gè gɛni gɛisizu, gè da gɛ bɔ́gɔ ma, zegema nɔpɛ ge la ba, ta vaazu pàazu ànzai vai zu, tɔ́zei GALA gaazuluaba gɛla kpala ge la niima yooi zu. ¹² Gaama ve, tofá ga bàazeelai, é ga kɛé ná-doun anzanui, kɛɛ dèe ná-doun anzanu laade. Tofá ga ànzai. ¹³ Siɛgi zu GALA ge kɛeni la ga teveteve nu, gè gɛla kɛé ná-pɛleyegɛi wu, gè gɛni Sala ma: «Uɛ nɔpɛ de liizu ná, kɛni è da màalobo, è da gɛ ti ma: Dìei ve.» »

¹⁴ A6imeeleke toganii tanigaa zoni baalagiti saama, ta boliiti, ta nikɛiti, é ti ve A6alaame ya, é pɛɛ botigé zunuiti ba, ta botigé anzanuiti. E anzai Sala balaa teveni pɔ. ¹⁵ E gɛni ma: «Nà-zooi laalaoge è luɔ́, zeì ve nɔpɛ ná nɛɛzu è ve.» ¹⁶ E gɛni Sala ma: «Gè wali gáei waagila (1 000) fea è-liɛ ya, é gɛ ga poogi ga è la ga sɔba nu niima vaiti su, è-maagoolii zu nuiti gaazu.»

¹⁷ A6alaame GALA falini. GALA ge A6imeeleke gɛdɛni, ta anzai, ta ná-botigé anzanuiti, ti zooni ti da dointi sɔ́lɔ́ volu. ¹⁸ Mazɔ́lɔ́ Góogɔ GALAGI A6imeeleke ná-pɛleyegɛi wu anzanuiti pɛ kɛeni ga doun zɔ́lɔ́tala nuiti, A6alaame anzai Sala ná-faa zu.

21

Izaake zɔ́lɔ́ fai

¹ Góogɔ GALAGI Sala maawɔ́ingani, é naa laazeelini bɛ, nii é minazegeni la. ² A6alaame sɔ́lɔ́zagagai ma, anzai Sala kogi zegeni, é doun zunu zɔ́lɔ́ bɛ, naa gɛeni é zoloo GALA ná-ku logai ma, nii é boni ma. ³ Doun zunui nii Sala sɔ́lɔ́ni bɛ, A6alaame daasei pɛeni ga Izaake.* ⁴ A6alaame ná-doun zunui Izaake latini pɛɛvolu, sɔ́lɔ́ foloi lɔ́savasiei ma, egɛvelei GALA ge ma levei veeni la zea. ⁵ A6alaame ná-konagi gɛni ga ungila (100), siɛgi zu ná-doun zunui Izaake zɔ́lɔ́ni da.

⁶ Sala gɛni ma: «GALA ge zobo fea ga gè jɛɛi wo ga koozunɛɛi, nu-o-nu nii a nii mɛnina, naa gá da jɛɛ nɔ kpaain.» ⁷ E gɛni ma: «Bɛ gá a la gɛ A6alaame ma, Sala gá jiiimi ve dounfá ya? Tama gè zunu loun zɔ́lɔ́ga bɛ pɔ́lɔ́zagá siɛgi zu.»

A6alaame Agaál ta ná-doun zunui

Isemayɛleni kpɛɛ vai

⁸ Doungoi wɔ́lɔ́ni, Sala daagɛla jiiimii va. A6alaame fɛti wolai gɛlani naama voloi. ⁹ Ezipete anzanui Agaál ná-doun zunui é sɔ́lɔ́ni A6alaame va, Sala naa gáani, é da jɛɛi wo. ¹⁰ Sala gɛni A6alaame ma: «Duɔ anzanui nii bɛ ta ná-doun zunui, mazɔ́lɔ́ niima luɔ anzanui ná-doun zunui ti la bɔ́ga poganii ma, ta dòun zunui Izaake.»

¹¹ Niima wooi wanani A6alaame ma gola, ná-doun zunui maavele ma. ¹² Kɛɛ GALA ge gɛni A6alaame ma: «Mina nii wana bɔ́gɔ ma fá-luɔ anzanui ná-doun zunui vaa zu. Naa pɛ kɛ Sala ve, nii é bosu è ma. Mazɔ́lɔ́ Izaake gá è-mavofodai a gɛla su. ¹³ Anɛɛ naa ve, ná fá-luɔ anzanui ná-doun zunui gɛ ga zii ta mɛmɛwola, mazɔ́lɔ́ tɔ balaa gɛlavɛ è zu.»

¹⁴ Poluma zobui, A6alaame wuzegeni ga sobuzobui, é bului zegɛ ta kɔ́lɔ woolei ziei su, é seɛ Agaál baki ba, é zunu loungoi balaa ve zea, é vali ma. E liini, é leveteve Beel-Seeba tevebai zu. ¹⁵ Siɛgi zu kɔ́lɔ woolei zu dɛi benì da, é zunu loungoi yɛni laani gulu goi ta wu, ¹⁶ é li, é zeì tɔ gɛla góozama, ná tago maagóozaai nɔ fɔ́ɛn, mazɔ́lɔ́ é gɛni gɛɛzu ma: «Gàazu la yɛsu doin va, é va dá za.» E zeini tɔ gɛla góozama, é da balakpala, é da wɔ́lɔ.

¹⁷ GALA ge zunu loungoi wooi mɛnini, GALA ná-geezugɛelai yɛni geezuve, é Agaál loli, é gɛ ma: «Agaál, leeni gá é è ya? Mina lua, mazɔ́lɔ́ ve è doungoi yɛgai ná, GALA ge

* **21:3** Izaake: daaseigi nii ti maaɓugaaì va ta «tofá jɛɛzu.»

goomenige ná. ¹⁸ Wuzegé, è zunu loungoi zegé, è gaanene. Mazoloo ná zii wola betezu ba.» ¹⁹ GALA ge gaazuzegeni ma, é koloyegei ga, é li, é koloo woolei laave ga ziei, é ta ve zunu loungoi ya, é boole.

²⁰ GALA ge geni zunu loungoi va, é da woolo. E zeini tevebai zu, é geni ga kile pili nu vagoi. ²¹ E zeini Palan tevebai zu. Dee anzanui ta gaizieni be, é sei, naa geni ga Ezipete yooi zu nu.

A6alaame ná-minazefegi A6imeeleke ve

²² Naama ziegí no zu, A6imeeleke ná-kooɔfulubai Pikole vileni polu, ti va, ti A6alaame ga, é ge ma: «GALA ka naa pe subetezu, nii è keezu. ²³ Gona bè niina ga GALA daaseigi, ga è la yàava, baa dòinti, baa màvofodaiti, keke da ye da-woofegiladai gilagi no volu ndun be, ta niima yooi nii è lago zeizu su, egëvelei gè gea la è ve.» ²⁴ A6alaame geni ma: «Gè konai naa woga.» ²⁵ E baazafani A6imeeleke ma koloyegei ná-fai zu, nii naa ná-botigé nuiti ti segeni ga zeeɔaabaai. ²⁶ A6imeeleke googaaavoteni, é ge ma: «Gè la kwee be ga é naa gea. Da boɔɔi è la geni naa woni mà, za ga gè meniga da.» ²⁷ A6alaame baalagi tanigaa zegeni, ta boliiti, ta nikeiti, é ti ve A6imeeleke ve, ti felego pe ti minazefegi geeni boɔɔ ve. ²⁸ A6alaame baala zivo zaa lofela makeni ye ma bulugi zu. ²⁹ A6imeeleke geni A6alaame ma: «Leeni vaa zu è niima vaala zivo zaa lofelaiti makegai ye?» ³⁰ E googaaavoteni, é ge ma: «Yeezei baala zivo zaa lofelai niiti bu, gè feezu è ya, naa ga ge bè ga zeele wooi ga ná ga gè niima koloyegei waa.» ³¹ Naa ga é ba, ti naama adave laaseigi veeni la ga Beel-Seeba (nii poluve ga «minazefé koloyegei»), toozei miná ga ti felego ti minazegeni ná boɔɔ ve. ³² Ti minazegeni boɔɔ ve Beel-Seeba. Naa volumna A6imeeleke wuzegeni ta ná-kooɔfulubai Pikole, ti gale ma Filiseti nuiti ta-yooi zu. ³³ A6alaame gului ta ziinni Beel-Seeba, nii ti geezu ma tamalise, nàve ga é Gooɔɔ GALAGI valini ná, GALA nii é ná eyesu gɔ. ³⁴ E lebini zeini Filiseti nuiti ta-yooi zu.

22

A6alaame zuɔɔɔ fai

¹ Niima vaiti pe poluma, GALA ge A6alaame zuɔɔɔni, é ge ma: «A6alaame!» Naa googaaavoteni, é ge ma: «Nà gaa!» ² GALA ge ge ma: «È-loun zunu gila kpegi Izaake zegé, nii è neai ve, è li Moliya yooi zu, è kula ga gala zalaɔai gizei naa ma, nii ná yeelo ba.»

³ A6alaame wuzegeni ga sobuzobui, é ná-soovalegi ɔasɔgili, é ná-botigé nu felego zegeni ta ná-doun zunui Izaake. E kovii valivalini gala zalaɔai vaa ma, é li naama adave, ve GALA ge yeeloní ná va. ⁴ Foloi zavasiei ma, A6alaame ɔaazuwuzegeni, é naama adave ga ɔoozama. ⁵ E geni ná-botigé nuiti ma: «À ye ve soovalegi ɔoba. Nà-o, zunu loungoi-o, gá liizu munu, gi noko GALA bu, naa volumna gi va wo ɔoba.»

⁶ A6alaame gala zalaɔai ma ɔovii zegeni, é ná-doun zunui Izaake laale bu, é abui ta boɔai zegé. Ti felego ti da zie voooma, ti da li. ⁷ Izaake boeni keegé A6alaame vo, é ge ma: «Kèè!» E googaaavoteni, é ge ma: «Nà gaa, dòun zunu.» Izaake ge ma: «Abui ta koviiti kaa, keke mini ga baala zivoi ná, gala zalaɔai vaa zu?» ⁸ A6alaame googaaavoteni, é ge ma: «Dòun zunu, GALA boɔɔgoi ga va ga baala zivoi, gala zalaɔai vaa zu.» Ti felego ti geni ziezu voooma, ti da li.

⁹ Ti zeeliai ma naama adave, ve GALA ge ná leeni, A6alaame zalaɔa ɔulazuve beteni, é kovii la maazu ga pagɔ. E ná-doun zunui Izaake yeeiti ta kooɔiti suɔilini, é da zalaɔa ɔulazuve kovii maazu. ¹⁰ Naa volumna A6alaame boɔai zegeni ga é ná-doun zunui ɔɔdaaleve. ¹¹ Gaamago no, Gooɔɔ GALAGI ná-geezugeelai yeni geezuve, é toli, é ge ma: «A6alaame! A6alaame!» E googaaavoteni, é ge ma: «Nà ga!» ¹² Geezugeelai geni ma: «Mina yeevooɔɔu zunu loungoi va, è va faa nape ke la. Mazoloo gè kwee niina ga da luazu GALA ba, è la kòmani ga è-loun zunu gila kpegi.» ¹³ A6alaame ɔaazuwuzegeni, é baala sine wolai ga voluve, mineiti sogai doɔo goi zu, é bata. E baala sine wolai zoni, é kula ga gala

zalaɣai ná-doun zunui ɔotogi zu. ¹⁴ Aɓalaame naama adaɓe laasei pɛeni ga Adɔnayi-Yiileyee (nii poluɓe ga «Gooɗo GALAGI nii é nu ɗulazu faa zu»). Naa ɗa é ba, zaagaza ti ɗeezu ná ma: «Gooɗo GALAGI ná-gizei ma, da ɗula su.»

¹⁵ Gooɗo GALAGI ná-geezugeelai yeni geezuɓe, é Aɓalaame loli ná zeizu velesiei, ¹⁶ é ɗe ma: «Gooɗo GALAGI laawooi ɗaa: ná ɗonazu ná ɓoɗoi ma, tei é naa ɗea, é la kòmani ga è-loun zunu ɗila kpegi, ¹⁷ ná tuya loozu é ɓe, gè è-mavofodai ɗaawɔɔɓ, eɗe pelegi somideɗaiti ti mɔindai la geezuɓe, ta eɗe ɗaɗaegi nii é kpolodei ɗobave. E-mavofodai ɗa zobo ɔɔɓ sili nuiti ma. ¹⁸ Ziiti kpein ti etei zu, ta tuyai ɔɔɓ è-mavofodai maavele ma, ɔɔzei é gòoi zoge.»

¹⁹ Aɓalaame ɗaleni ma ná-botigɗe nuiti pɔ pelei, naa ɓolu ti ɓilɛni pelei ma, ti da li ɓɔɔma Beel-Seeɓa. Miná ɗa Aɓalaame ɗeni zeini ná.

²⁰ Naama vaiti pɛ poluma, Aɓalaame menini ga, Mileka ɓalaagi doun zunua ɔɔɓni keɗɗeloin Naɗɔɔɓ ɓe. ²¹ Use ɗa é ga ná-doun mɔungi, naa degeiti ti ɗe ga Buze, ta Kemuwele nii é ga Alame keɗɗe, ²² Keeseede, Gazo, Piledase, Yidelafe, ta Betuwele. ²³ Betuwele ɗa é Eleɓeka ɔɔɓni. Naama loun ɓaɓaiti ka Mileka ti ɔɔɓni Aɓalaame keɗɗeloin Naɗɔɔɓ ɓe. ²⁴ Anza ɗiligi nii é la ɗeni vuluni ga ɔoi ɗeevele, nii daaseigi ɗeni ga Leyuma, naa dointi ɔɔɓni, ti-laaseigiti ti ɗeni ga: Teeba, Gaɗame, Taɗase, ta Maaka.

23

Sala zaa vai

¹ Sala zii ma voloi kpein ge ɗeni ga kona ungila puufele maazu ɓofela (127). ² E zaani Kiliyate-Aaleɓa, nii é ga Geeɓelɔn, Kanaan yooi zu. Aɓalaame ná-saa vai ɗeeni, é ma wɔɔi wo. ³ Naa ɓolu Aɓalaame wuzegeni, é anzai ma ɓoomai ye laani, é li, é ɓɔe Gete nuiti pɔ, ⁴ é ɗe ti ma: «Nà ga weein, gè zeini wo zaama. A maagulu bosu ve zèa, gè ànzai maagulu, nii saai.»

⁵ Gete nuiti ti googaaɓoteni, ti ɗe ma: ⁶ «Woilo gi-woo ma, màligii. GALA ge è ɗeeɓe ga nu wola gi zaama. E-anzai maagulu gá-ɗabayegɗeiti ma ɓagɔi zu. Gi tanɔɓe ge la é ɗoma ga ná-kabayegɗe ve vaa é ya è-anzai maagulu vai zu.»

⁷ Aɓalaame wuzegeni, é maavee zou nuiti ɓe, Gete mavofodaiti. ⁸ E ɓɔe ti ɓɔ, é ɗe ti ma: «Ni wo vaa bu ga gè ànzai maagulu, à ɓɔɗaal ná-doun zunui Efelon maanɛɛɛ ɓè, ⁹ ga é Makepeela ɓugi ve zèa, toɗa nɔnɔ ɓe, nii é ná-kpala kpelamave. E ze zèa ga songɔ ɗitei nɔ wo ɗaazu, naa ɗa a ke é ɗe zèa ga maagulu bosuɓe.»

¹⁰ Efelon ɗeni zeini Gete nuiti saama. E Aɓalaame woogaaɓoteni Gete nuiti gaazu, ta niiti kpein ti ɗeni leeze taazu ga sigida velei. ¹¹ E ɗe ma: «Ba-o, màligii, woilo mà! Gè ná-kpalagi vea é ɓe, ta pugi nii é ná. Gè fea é ɓe ga faanɛɛ, ná-nuɓuseiti gaazu, ga é è-anzai maagulu ná.» ¹² Aɓalaame maaveeni zou nuiti ɓe. ¹³ E Efelon woogaaɓoteni, nii a ke ti pɛ ti gooi meni, é ɗeni ma: «Woilo deɗe gòoi ma, da ɓalaagi. Va bu gè kpalagi zɔngɔi ve é ya. Yeezei bu ɓè, ná ànzai maagulu ná niina.»

¹⁴ Efelon Aɓalaame woogaaɓoteni, é ɗe ma: ¹⁵ «Màligii, woilo gòoi ma, leeni ɗa a ɗe ga naa de yɔɗɔzu da de, zooi naa vaa zu nii songɔi ga wali ɗae unnaanigo (400)? E-anzai maagulu ná.» ¹⁶ Aɓalaame vaani naa wu, nii Efelon boni, é wali ɗaei ɗaaluni, nii naa boni ma Gete nuiti gaazu, é lo wali ɗae unnaanigo (400) ɓa, eɗevelei falibogi laave ɗeni la yaaɗoiti zea.

¹⁷ Zekana Efelon ná-kpalagi é Makepeela, Mamelee letemave, kpalagi ta pugi é ná, guluiti ti kpalagi zu, kwepelemave maagoolii zu, ¹⁸ naati pɛ ti ɗeeni niina ga Aɓalaame nɔnɔ, Gete nuiti gaazu, naati kpein gaazu, niiti ti ɗeni leeze taazu ga sigida velei. ¹⁹ Naa ɓoluma Aɓalaame anzai Sala maaguluni Makepeela ɓalagi ma ɓugi zu, Mamelee letema velei, nii é ga Geeɓelɔn, Kanaan yooi zu. ²⁰ Kpalagi ta pugi nii é ná, ti ɗeni ga Aɓalaame nɔnɔ, naa ɗe ga kabamave, é geyani Gete nuiti ma.

24

Izaake anza ze vai

¹ Aḃalaame wola ɔ́lɔ́zafaga ɣeni de na, ta Gooḃo GALAGI tuya looni be faiti kpein su. ² Aḃalaame ná-botigɛ zunui lolini, nii ɔ́lɔ́zafagai é leve ti pe ba ná-pelei wu. Toḃa é ɣeni zeafɔ́ligiti kpein unda, é da make. E ɣeni naa ma: «Yeelɔ́ kpàlai wu, ³ da ɣonazu bè Gooḃo GALAGI ɣaazu, geegɔ́lɔ́gi ta zooi ma GALAGI, ga è la anza ɣaiziaa dòn zunui ve Kanaan anzalopoiti saama, ve gè zeini ná. ⁴ Kele da liizu ná-zooi zu, ná-bolodai zu, è anza zege ná dòn zunui Izaake ve.»

⁵ Botigɛ zunui gooḃaavoteni, é ɣe ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile ɔ́lɔ́, é va va niima yooi tɛi su, keni mu gè li ga è-loun zunui zooi naa zu, ve è ɣulaai ná baa?» ⁶ Aḃalaame gooḃaavoteni, é ɣe ma: «Dama, è mina li ga dòn zunui ná. ⁷ Gooḃo GALAGI, é ga geegɔ́lɔ́gi ma GALAGI, nii é kùla kèe velelɛi wu, ta kèe ná-zooi va, nii é bɔ́eni ɔ́, é ɣonani bè, ga toḃa zooi nii ve màvofodai ya, to bɔ́ɔi ɣa ná-geezugeelai leve è lugɔ́, è anza zege ná dòn zunui ve. ⁸ Ni anzanui la ɔ́, é va vile è volu, da vie naazu konai vaa zu, nii è bogai bè. Kele ane naa ve, mina li ná nɔ́ ga dòn zunui.» ⁹ Botigɛ nui yeei lɔ́ni maligii Aḃalaame balai wu, é ɣona be ga toḃa ná-deveiti so.

¹⁰ Botigɛ nui nɔ́me puugo zegeni maligii ná-nɔ́meiti saama, é liini ga maligii yeafɔ́ligi ma zii mɔ́inmɔ́in. E wuzegeni, é li Meezɔ́ptami, Naḃɔ́l ná-taazuve. ¹¹ Seelai ma ná, é nɔ́meiti pileni niibiga taa voluve zieyegɛi ɣobave, kpɔ́kɔ́mave ma ziegi zu, yeegeḃalai zu nii anzanuiti ta da ɣula la, ti li zie zaḃazuve. ¹² Naa volu é ɣeni ma: «Gooḃo GALAGI, maligii Aḃalaame ná-GALAGI, va bu, è da-woogɛḃiladai ɣula kelema maligii Aḃalaame ve za, ga gè ɣomi ga naa, nii gè gaiziezu. ¹³ Nà ɣa, gè loni ve zieungi ɣobave, taa nuiti ti-loun anzanuiti ta vaazu ɣulazu ga ti va ti ziei zaḃa. ¹⁴ Anzalopoi nɔ́pe gè ɣeezu ma: «Nà è maanenezu, da-de liḃii yei lee, gè bɔ́le,» a gooḃaavotena ga: «Bɔ́le, nà zie veezu balaa nɔ́meiti zea, ti bɔ́le,» naa ɣe ga naama anzanui, nii è devea da-wotigɛ nui Izaake ve. Nà kwɛɛ ga naa maavele ga è da-woogɛḃiladai ɣula kelema maligii ve.»

¹⁵ E ɣeezu é be ga bɔ́e, Eleḃeka vaani, ná-zie liḃii zeini kɔ́ma. E ɣeni ga Betuwele ná-doun anzanui, Aḃalaame keegɛlɔ́in Naḃɔ́l ta anza Mileka ti-lounlɔ́in. ¹⁶ E ɣeni ga anzalopoi nii gola vani gola, kpea ɣeni de na, zunui nɔ́pe ge la ɣeni kwɛɛ. E yeini zieungi zu, é ná-zie liḃii laave, é le volu.

¹⁷ Botigɛ nui bizeni, é daaḃomi, é ɣe ma: «Nà è maanenezu, da-de liḃii zu dei ta ve zèa, gè bɔ́le.» ¹⁸ E gooḃaavoteni, é ɣe ma: «Bɔ́le, maligii!» E ná-zie liḃii maayeini gaazuvilei zu, é ziei ve zea, é bɔ́le. ¹⁹ Siegi zu é beni la ga ziei ve zea ga é bɔ́le, é ɣeni ma: «Nà vaazu ziei zaḃazu balaa da-nɔ́meiti be, eyesu ti bɔ́le gola ga pagɔ́.» ²⁰ E gaazuvileni, é ná-zie liḃii zuwo toganiiti ta-bɔ́le wosuve, é bizeni zieyegɛi ɔ́ be mɔ́nɔ́, é ziei zaḃa nɔ́meiti kpein be. ²¹ Zunui la ɣeni faa nɔ́pe boni, é ɣeni nɔ́ bɔ́ɔ ɣaazaḃasu, é da wele, ni Gooḃo GALAGI ɣa ná-siei neezu, baa ni é la neezu.

²² Siegi zu nɔ́meiti ti beni la ga bɔ́le, zunui zanu balaḃae gila segeni, nii buyegɛi a la ɣe ga galamu lɔ́zita, ta zanu bala felegɔ́ ti ɣilagilagi wunegɛi ga galamu ungila (100) keḃala maazu ba, é ti veeni zea ga é ti lo yeeḃdaveiti. ²³ E ɣeni ma: «Be ná-doun anzanu ɣa é ga de? Bo de ma, nà è maanenezu. Gá laazu zɔ́lɔ́ nei è-ɣee ná-pelei wu, ga gi ni ná?» ²⁴ Eleḃeka gooḃaavoteni, é ɣe ma: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Mileka ta Naḃɔ́l ti-loun zunui.» ²⁵ E ɣeni ma mɔ́nɔ́: «Suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ɣa gi ɔ́ be ga bɔ́lɔ́a, nu laazuve ɣa ná balaa.»

²⁶ Zunui nɔ́kɔ́ni Gooḃo GALAGI wu, ²⁷ é ɣe ma: «Mamagi ɣa Gooḃo GALAGI ve, maligii Aḃalaame ná-GALAGI, nii é la beni ná-nubɔ́ɣlai va ta ná-woogɛḃiladai maligii letegi! Nà-siei nii zu, Gooḃo GALAGI lia ga ze maligii keegɛlɔ́inti ta-velei wu.»

²⁸ Anzalopoi bizeni, é li dee ɔ́ be, é naama vaiti kpein sugula ma. ²⁹ Eleḃeka diei ta ɣeni ná, daaseigi ga Laḃan. Laḃan bizeni, é ɣula eteave, é li zunui ɔ́ be zieungi ɣoba. ³⁰ E

«Dei è ga gi-vaazeelai, da ge ga waawaagiti ti-lee!
E-mavofodai zobo sɔɔ silinɔɔiti ma faan!»

⁶¹ Eleɛka wuzegeni ta ná-botige anzanu loungoiti, ti ze jɔmeiti koma, ti vile zunui volu, ti da li. Botige zunui Eleɛka zegeni, é lii la.

⁶² Izaake vaani, é zege Laɣayi-Lɔyi ɔɔɔyegɛi vɔ be, lekpemave nu yeezazuve yooi zu.

⁶³ Kpɔkɔmave ta, Izaake ɣulani, é da ziezie dɔɔi zu, é ɣaazuwuzegeni, é wele, é jɔmeiti kaa, ti da va. ⁶⁴ Eleɛka ɣaazuwuzegeni balaa, é Izaake ɣa, é zege jɔmei ɣoma, é vile. ⁶⁵ E ɣeni botige zunui ma: «Be ɣa é ga zunui tei, é dɔɔi zu, é vaazu ade laaɣomisu?» Botige zunui gooɣaavoteni, é ge ma: «Màligii ve.» Gaamago nɔ, é ná-bazai veeni ɣaazu. ⁶⁶ Botige zunui faiti kpein boni Izaake ma, niiti é ti ɣeeni. ⁶⁷ Naa volu, Izaake loni Eleɛka luɔ, é lii la dee Sala ná-sege ɣotai wu. E Eleɛka zegeni, naa ge ga anzai, é neeni ve. Pele ɣana Izaake gaanenei zɔɔni da, balaga vɔluma dee ma.

25

*Aɔalaame zaa vai
ta mavofodai é sɔɔni Ketula va
(1 Dɔɔ Seve 1:32-33)*

¹ Aɔalaame anzai ta zegeni mɔnɔ, nii daaseigi ɣeni ga Ketula. ² Dointi é ti zɔɔni be ti-laaseigiti ti ɣeni ga: Zimelan, Yɔkesan, Medan, Madiyan, Yiseɔake, ta Sua. ³ Yɔkesan Saɔa ta Dedanni sɔɔni. Dedan mavofodaiti ti ɣeni ga: Asuul nuiti, Letuse nuiti, ta Leyume nuiti. ⁴ Madiyan mavofodaiti ti ɣeni ga: Efa, Efɛel, ɣeenɔke, Aɔida, ta Eledaa. Niima nuiti pe ti ɣeni ga Ketula mavofodaiti.

⁵ Aɔalaame yeaɔɔligiti kpein feeni Izaake ya. ⁶ Anza ɣiligiti niiti ti la ɣeni vuluni ga zɔiti kevele, é vebaniiti feeni ti-loun zunuiti be. Keai ma vulua de, é ti leveni folo ɣulazu vele, é ti maagooza ná-doun zunui Izaake va.

⁷ Aɔalaame zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila kona vuulɔfela maazu lɔɔlu (175). ⁸ Aɔalaame yii looni, é zaani pɔɔzaɣaga vɔluma undaaneɛi zu, é leɔini gola sii zuɔooza, naa volu é liini memewolani pɔ, ti zaai. ⁹ Ná-doun zunuiti Izaake ta Isemayeɛle ti maagɔluni Makepeela vugi zu, Efelon ná-kpalagi zu, ɣete nui Sɔɣaal ná-doun zunui, Mamelee letemave. ¹⁰ Naama balagi ɣa Aɔalaame geyani ɣete nuiti ma. Miná ɣa Aɔalaameni ta anzai Sala ti maagɔluni ná. ¹¹ Aɔalaame zaa vɔluma, GALA ge tuya looni ná-doun zunui Izaake ve, é ɣeni zeini Laɣayi-Lɔyi ɔɔɔyegɛi ɣobave.

*Isemayeɛle mavofodai
(1 Dɔɔ Seve 1:28-31)*

¹² Aɔalaame ná-doun zunui Isemayeɛle mavofodai ɣaa, tɔ ɣa Agaɔ, Ezipete anzanui é ga Sala ná-duɔ anzanui sɔɔni Aɔalaame ve. ¹³ Isemayeɛle ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la: Neɔayɔte, Isemayeɛle ná-doun zunu mɔungi, ta Keedaal, Adeɔeyeɛle, Miɔesame, ¹⁴ Misema, Duma, Masa, ¹⁵ ɣadade, Teema, Yetuul, Nafise, ta Keedema. ¹⁶ Isemayeɛle ná-doun zunuiti ta ti-laaseigiti kana, eɣevelei ta-ɣwepelegiti ta ti vuu veleiti ti la. Kundiɣi puuɔ maazu felegɔiti (12) kaa, ti ɣeni ta-nuɔuseiti unda. ¹⁷ Isemayeɛle zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila puusavagɔ maazu lɔfela (137). Zii looni, é za, é li memewolani pɔ ti zaai. ¹⁸ Isemayeɛle mavofodaiti ti zeini, é zo ɣavila, eyesu é zeeli Suul, Ezipete yooi letema vele, nu da ɣena lia ga Asiili vele. Ti zegeni ti-ɣelointi pe ba, ti ze yɛ.

ZAKOBE NA-FAI

(25:19--36:43)

Izaake mavofodai

¹⁹ Aɔalaame ná-doun zunui Izaake mavofodai ɣaa: Izaake keɛge ɣeni ga Aɔalaame. ²⁰ Izaake ná-konagi ɣeni ga puunaanigɔ (40), siɛgi zu é Laɔan baazeelai Eleɛka zegeni

la ga anzai, Alame nui Betuwele ná-doun anzanui, nii é Padan-Alame. ²¹ Izaake Gooḡo GALAGI maanɛɛnɛni anzai ná-faa zu, mazɔɔ é ɣeni ga doun zɔɔɔtala nu. Gooḡo GALAGI gooḡaavoteni, anzai Elebeka kogi zegeni. ²² Dointi ti ɣeni zigazu bɔḡo va koozu, é ɣeni ma: «Leeni ɣa é ɣɛɛzu ga ze?» E liini, é Gooḡo GALAGI ɣaazaɣa. ²³ Gooḡo GALAGI ɣeni ma: «Zii felego ɣa é è ɣoozu, nuḡuseiti ma zii felego ɣa ɣaagwɛɛzu, ta ɣena zɔɔɔga, ti ɣula è ɣoozu. Gilagi zɛbei ɣa wɔɔɔ é leve zɔi va, nu ɣitei ɣa lo lounɣoi yeezu.»

²⁴ Doun zɔɔɔ foloi zeeliai ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ɣeni koozu. ²⁵ Ma mɔungi é vaani, maaḡoikpɔini, deɣai ɣe ma eɣe sua ɣɔɔ. Ti daaseigi vɛɛni ga Ezawu.* ²⁶ Naa vɔluma, deɣei zɔɔɔni, zeei Ezawu ɣɔḡo libiligi zogai. Ti daaseigi vɛɛni ga Zakɔbe.† Kona vɔulɔzita (60) ɣa Izaake kɛɛni kpein, ti zɔɔɔ siɛgi zu.

Ezawu doun mɔun tosuve vɔdi vai *Zakɔbe ma*

²⁷ Doun zunu felego niiti ti kulasui woni. Ezawu ɣeni ga dosoi zeeletegai, ta dɔɔ zii nui, keɛ Zakɔbe ɣeni ga zunui ná-fai ɣaaleidai, é nɛɛni be ga é ye nɔ seɣe ɣotaiti bu. ²⁸ Izaake Ezawu nɛɛni vɛ, tɔɔzei dɔɔ zuai nɛɛni be. Keɛ Elebeka Zakɔbe nɛɛni vɛ.

²⁹ Foloi ta, Zakɔbe ɣeai ma tɔḡo bɔɔzu, Ezawu zegeni dɔɔ zu, gola bɔɔai. ³⁰ Ezawu ɣeni Zakɔbe ma: «Tɔḡo bɔi kpɔɔi nii ta ve zɛa, ɣe mi, mazɔɔ kpɔɔvɛ gola.» Naa ɣa é kɛɛni ti Edome‡ laaseigi vɛɛni la Ezawu va. ³¹ Zakɔbe gooḡaavoteni, é ɣe ma: «Da-loun mɔun tosuve vɔdi mɔ de.» ³² Ezawu ɣeni ma: «Weɛ, nà ga va zaazu ga pului, naama loun mɔun tosuve ɣa leeni ɣe bɛ?» ³³ Zakɔbe ɣeni ma: «Gonana de bɛ.» Ezawu ɣonani be, é ná-doun mɔun tosuve vɔdi Zakɔbe ma. ³⁴ Názu ɣa Zakɔbe bului ta tɔḡo bɔɔiti feeni la Ezawu ya. E daamii woni, é bɔɔle. Naa vɔlu é wuzegeni, é li. Zekana Ezawu doun mɔun tosuve vɛɛvɛɛni da.

26

Izaake ta Aḡimeelɛke ta-vai

¹ Pului taɣili ge looni zooi zu, é ɣula zɔi vɔlu, é looni Aḡalaame ná-siɛgi zu. Izaake liini Geelaal, Filiseti nuiti ta-masagi Aḡimeelɛke vɔ be. ² Gooḡo GALAGI ɣulani be keɛma, é ɣe ma: «Mina yei Ezipete yooi zu, keɛ ze zooi naa zu, nii ɣe deɛzu ga de. ³ Yeegɛɣala ɣe niima yooi zu. Nà ye è va, ɣe tuya loo è vɛ, mazɔɔ nà niima you yɔḡozuvɛti kpein feeze è vɛ, wa è-mavofodai. Nà nà-minazegɛgi zo kpaan, nii ɣe kɛɛni è-ɣe Aḡalaame vɛ. ⁴ Nà è-mavofodai mɔin su, eɣe geegɔɔgi ma zomideɣaiti, nà niima you yɔḡozuvɛti kpein fe è-mavofodai ya. Eteai zu zii kpein ka tuyai zɔɔ è-mavofodai maavele ma. ⁵ Tɔɔzei Aḡalaame ɣɔɔi zoni, é nà-deveiti so, ta tɛnɛgiti ɣe ti woni la, ta nà-tɔgiti.» ⁶ Naa ɣa é kɛɛni, Izaake zeini la Geelaal.

⁷ Siɛgi zu naama adave nuiti ti ɣeni gaazaɣagi wosu da, é lo anzai va, é ɣeni ɣɛɛzu ti ma: «Bàazeelai vɛ.» E ɣeni luazu ga a ɣena anzai vɛ, nàvɛ nuiti ti mina paa Elebeka ná-faa zu, tɔɔzei gola vani. ⁸ Tei ná-sei yeegɛɣalai zu ɣeni ɣoozazu nàvɛ, foloi ta ɣeni de Filiseti nuiti ta-masagi Aḡimeelɛke wɛɛni fenɛɛɛi la, é Izaake ɣa ta anzai Elebeka, ti da zeevoegi ɣe. ⁹ Aḡimeelɛke Izaake lolini, é ɣe ma: «Gaamai zu, è-anzai vɛ! Lee vaa zu è ɣeni ma: «Bàazeelai vɛ?» » Izaake gooḡaavoteni, é ɣe ma: «Kpɔvɛ ɣana, nii a ke ɣe mina za maavele zu.» ¹⁰ Aḡimeelɛke ɣeni ma: «Lee ɣa è kɛai ga giye? Ná tago nɔ ɣe de nuḡuseiti saama, zunui taɣila ge va la ga è-anzai, è ɣe vaa zu gi ɣɛɛzu ga sɔba nuiti.» ¹¹ Aḡimeelɛke niima levei veeni nuḡuseiti kpein zea ga: «Nu nɔpɛ a faa ɣu ɣe ɣe na ga zunui tei baa anzai, ta naama nui vaa.»

* **25:25** Ezawu: daaseigi nii ti maaḡuɣaai va ta «deɣaleɣagi.» † **25:26** Zakɔbe: daaseigi nii ti maaḡuɣaai va ta «tibiligi» baa «yaavai ɣe.» ‡ **25:30** Edome: daaseigi nii ti maaḡuɣaai va ta «ma bɔigi.»

¹² Izaake tii ɣeni zooi naa zu, é ɓete, é ma ɓeɗa ungilagi (100) zolɓoni naama ɗonagi, mazolɓo Ƴooɗo GALAGI tuya looni be. ¹³ Zunui nii ɓeteni, é ɣeni liizu no ga ɓetea, eyesu é ɗe ga kpete nu wola. ¹⁴ Togani ɓulugiti ti ɣeni zea, nikaɗi, baalagiti, boliiti, ta botiɗe nu moinmoingiti. Filiseti nui ti ɣeni toloi ɗulazu la. ¹⁵ Kolɔyeɗeiti kpein keɗe Abalaame ná-botiɗe nui ti ti wɔɓni ná-siɗi zu, ti naati daaveni ga pɔloi. ¹⁶ Abimeeleke ɣeni Izaake ma: «Liina, é zeɗe gi ɔ be, mazolɓo é yeeɗaaba, é leve gi ɔa.»

¹⁷ Izaake zegeni ná, é li, é ɔuuzuɓe ɗe ga Geelaal nemei zu, miná ɗa é zeini ná. ¹⁸ Izaake zieyeɗeiti ɓɔɓni ɔolu ga niine, niiti ti wɔɓni keɗe Abalaame ná-siɗi zu, niiti Filiseti nui ti ti laaveni Abalaame ná-saai ɔoluma. E naama laaseigiti no ɓeeni ti ɔa, niiti keɗe ti ɓeeni ti ɔa. ¹⁹ Izaake ná-botiɗe nui ti ta wɔɓni mɔno nemei zu, ti zieungi ɗaani ná. ²⁰ Baala make nui ti ɣeni Geelaal, ti kpɔe ɓeeni Izaake ná-baala make nui ba, ti ɗe ma: «Ziei ɗa ga ɗɔɔ!» E zieyeɗe laasei pɔeni ga Eɓeke (nii poluɓe ga «maɗaali»), tɔzei ti kpɔe ɓeeni ba zieyeɗe ná-faa zu. ²¹ Ná-botiɗe nui ti zieyeɗe ɗili ɓɔɓni, nii ti sakpeni mɔno ná-faa zu, é daasei pɔeni ga Sitena (nii poluɓe ga «sakpegi»). ²² E zegeni miná, é li, é zieyeɗe taɗili ɓo, niigi kpɔe vaa la ɣeni wuzegeni, é ɔa lo ba. E naa laasei pɔeni ga Leɗɓɓote (nii poluɓe ga «suwɔɓa»), mazolɓo é ɣeni ma: «Niizu, Ƴooɗo GALAGI suwɔɓa gi ɓe, gi undaa ɗa nee zooi zu niina.»

²³ E zegeni ná, é le ga Beel-Seeɓa ɓele. ²⁴ Ƴooɗo GALAGI ɗulani be keɗema naama ɓidii, é ɗe ma: «Nà ɗa gè ga è-ɗee Abalaame ná-GALAGI. Mina lua, mazolɓo nà è ɔa. Nà tuya loozu è ɓe, gè è-mavofodai moinzu su nà-botiɗe nui Abalaame maavele ma.» ²⁵ Izaake zalaɗa ɗulazuɓe loni náɓe, é woɗgula Ƴooɗo GALAGI ma. E ná-seɗe ɗotai loni ná ɓalaa. Ná-botiɗe nui ti zieyeɗe ɗila ɓɔɓni ná.

²⁶ Abimeeleke ɔaani pɔ be, é zeɗe Geelaal, ta ná-tene bo nui Aɗuzate, ta Pikole, nii é ɣeni ga ná-kooɗo ɗundigii. ²⁷ Izaake ɣeni ti ma: «Lee vaa zu wo ɔaazu pò, tama wo da wɔinzeɗe, wo da kpè wo ɔa ɓeti?» ²⁸ Ti ɗooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Gá petesu ga Ƴooɗo GALAGI ɗa è ɔa. Naa ɗa é ba, gi ɗeezu, minazeɗegi ɗe ade yoozu, gá-o, da-o, ade minazeɗe ɓooɗo ɓe. ²⁹ Da ɗonazu ga è la faa ɗɔu nɔpe kea ga giye, eɗevelei gi la è zopele ɗɔuni la ɗegelein, keni faa ɔagɔi no ɗa gi kea è ɓe, gi è yeni ná, é li ziileigi zu. Ɗei è tuyai zolɔgai Ƴooɗo GALAGI ya.»

³⁰ Izaake daamii ɗevele ɓeteni ti ɓe. Ti laamiini, ti ɓole. ³¹ Ti wuzegeni sobuzobui, ti ɗona ɓooɗo ɓe. Naa ɔolu Izaake valini ti ma, ti li ziileigi zu.

³² Naama voloi no zu, Izaake ná-botiɗe nui ti ɔaani, ti ɔoluvaawo ma, é lo kolɔyeɗe ɔa, ti ɣeni ɓoozu, ti ɗe ma: «Gi ziei ɗaave.» ³³ Izaake daasei pɔeni ga Siɓa (nii poluɓe ga «minazeɗegi»). Naa ɗa é ba, ti taai laasei pɔai ga Beel-Seeɓa (nii poluɓe ga «minazeɗe kolɔyeɗe»), eyesu zaɗaza.

Ezawu ná-vulu ɗee vaiti

³⁴ Ezawu ná-konagi ɗeai ma ga puunaanigo (40), é ɗete nui Beeli ná-doun anzanui Zudite zegeni ga anza, ta ɗete nui Elon ná-doun anzanui Basemate. ³⁵ Ti felego pe ti ɣeni Izaake ta Eleɓekani ziiɓolozu ti ɗoozu.

27

Tuyai lati fai é ɗe ga Zakɔbe nɔno

¹ Izaake ɣeni ɔolɔzaɗasu, gaazuɓeti maa ɣeni ɓidizu, é la mo ɣeni wozagaazu ɗegelein. E ná-doun zunu mɔungi Ezawu lolini, é ɗe ma: «Ɗoun zunu!» Naa ɗooɗaavoteni, é ɗe ma: «Nà ɗaa!» ² Izaake ɣeni ma: «Nà ɗaa, gè ɔolɔzaɗaga, gè la zaa volo ɗwee. ³ Da-losɔ zolaiti ti ga da-meɓ ɔuu ɓolɔi, ta da-ɗilegiti, ti zegeni, é li ɓɔɓi zu, è sua ɗaizie ɓe. ⁴ Daamiani neene kpete ɓe, eɗevelei neai la ɓe, è vaa la pò, gè mi, naa ɗa a ke gè tuya loo è ɓe pe, gè ɔa leɗa za.»

⁵ Eleɓeka ɣeni naa menisu, nii Izaake ɣeni bosu ná-doun zunui Ezawu ma. Ezawu liini ɓɔɓi zu sua ɗaiziezube, é ɔa vaa la. ⁶ Eleɓeka ɣeni ná-doun zunui Zakɔbe ma: «Wele, gè

è-ḡee woomenige, é da bɔe è-lie Ezawu vɔ, é ḡe ma: ⁷ «Va bè ga sua, è daamiani neene kpete bè, nii nà mi, nà tuya loozu è ve ḡooḡo GALAGI ḡaazu pe, gè va leḡa za.» ⁸ Woilo dee ḡooi ma, doun zunu, nii gè bosu è ma, è naa nɔ ḡe. ⁹ Li bè togani bulugi zaama, è boli yivo vago felego zo, è vaa la, nà ti betezu è-ḡee ve ga daamiani neeneḡi, eḡevelei neai la be. ¹⁰ E lii la è-ḡee vɔ, é mi, nii a ke é tuya loo è ve pe, é va leḡa za.»

¹¹ Zakobe dee woodaavoteni, é ḡe ma: «Ungo, kee diE Ezawu ḡa ga degaleḡa nu, ndun nà, gè la ga naama nu. ¹² Tanisu kee ḡa yeevepee bà, nà ḡe gaazu ga woya nu, náma su, nà foovooi maaloli bɔḡo ma, tuyai votogi zu.» ¹³ Dee ḡeni ma: «Doun zunu, naama voovooi ye ga ze! Woilo nɔ ḡooi ma, é li, è va ga tiye pɔ.»

¹⁴ Zakobe liini, é ti zeḡe, é va ga tiye dee vɔ. Naa daaḡolii woni, eḡevelei neai la keeḡe ve. ¹⁵ Naa volu, Elebeka ná-doun zunu mounḡi Ezawu ná-seḡeiti seḡeni, niiti ti wola vaga ḡeni de, ti ḡeni pelei wu, é ti loo ná-doun zunui lounḡo gelei Zakobe ḡoba. ¹⁶ E zeeiti ta kḡi maavelevele ga boli yivoi ma ḡobiti, tɔzei deḡai la ḡeni náti ma. ¹⁷ Daamiani neeneḡi ta bului niiti é ti beteni, é naati feeni ná-doun zunui Zakobe ya.

¹⁸ Naa liini keeḡe vɔ be, é ḡe ma: «Kèe!» Izaake ḡe ma: «Nà ḡaa! Be ḡa é ga de, doun zunu?» ¹⁹ Zakobe keeḡe woodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ga Ezawu, è-loun zunu mounḡi. Gè naa ḡea, nii è bogai mà. Nà è maaneḡe zu, wuzeḡe, è zei, è nà-sua betai mi, naa ḡa a ke é tuya loo bè.» ²⁰ Izaake ḡeni ná-doun zunui ma: «È keeve ḡale, doun zunu, è suai ta zɔbɔḡai gaamanɔ?» Zakobe goodaavoteni, é ḡe ma: «ḡooḡo GALAGI da-ḡALAGI ḡa é vaa la pɔ.»

²¹ Izaake ḡeni Zakobe ma: «Maabuḡa lee bà, doun zunu, gè yeevɔḡu è va, gè ḡe kwee, ni da ga doun zunui Ezawu, baa ni é la ga toun.» ²² Zakobe maabuḡani keeḡe Izaake va, naa yeevepee ba, é ḡe ma: «Kpɔe velel ḡa ga Zakobe bɔe velel, kee zeeiti ta ga Ezawu yeeiti.» ²³ E la ḡeni ḡweesu ḡaani ba, tɔzei deḡai ḡeni zeeiti ma, eḡe diE Ezawu yeeiti. E tuya looni be. ²⁴ E gaazaḡani de, é ḡe ma: «Da ḡa nei è ga doun zunui Ezawu baa?» Zakobe goodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ve.»

²⁵ Izaake ḡeni ma: «Doun zunu, da-zuai ta veena zèa, naa ḡa a ke gè mi, gè tuya loo è ve.» Zakobe feeni zea, é mi, é va pɔ ga dɔɔi balaa, é kpɔle. ²⁶ Naa volu keeḡe Izaake ḡeni ma: «Doun zunu, maabuḡa bà, è neene ga daave komagai.» ²⁷ Zakobe maabuḡani ba, é neene ga daave komagai. Izaake ná-seḡeiti makugi menini. Naa voluma, é tuya looni be, é ḡe ma:

«Ungo, doun zunui makugi ḡeeve eḡe kpalagi makugi,
nii ḡooḡo GALAGI tuya loai be.

²⁸ GALA ge geegɔlɔḡi ma nɔdai ve è ya,
ta zooi ma ḡulanumai,
é moloi ta dɔɔi ve ga mɔinda.

²⁹ Nubuseiti ti ḡolo è ve,
ziiti ti boti ḡe è ve.
E ḡe ga è-ḡeeleaiti ti-maliḡii,
è-leelointi ti boti ḡe è ve.
Zɔi a è voovo, naa ḡa voovo,
zɔi a tuya loo è ve, tuya ḡa naa ve.»

³⁰ Izaake beni nɔ ga tuya loo Zakobe ve, Zakobe zeeḡezuve nɔ feya keeḡe Izaake vɔ be, diE Ezawu da unkula, é zeḡe doso zie bosuve. ³¹ Tɔ balaagi é daamiani neeneḡi ḡevele beteni, é vaa la keeḡe vɔ be, é ḡe keeḡe ma: «Kèe, wuzegena, è è-loun zunui ná-suai ta mi, naa ḡa a ke é tuya loo bè.» ³² Kèeḡe Izaake ḡe ma: «Be ḡa é ga de?» E goodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ga è-loun zunu mounḡi Ezawu.» ³³ Izaake ḡeni wola unga wuulee, é da wola bali, é ḡe ma: «Be ḡa ga naa deḡemu, nii é suai zogai, é vaa la pɔ? Gè ti pe ta miai, è ḡeezu è va, gè tuya loa be. Toḡa tuyai zɔbɔ.»

³⁴ Sieḡi zu Ezawu keeḡe wooiti menini da, é bainni ga woo wola, é ziiḡaawana beei wola looni, é ḡe keeḡe ma: «Kèe, tuya loo bè, nà balaagi!» ³⁵ Izaake ḡeni ma: «È-leḡei vaa ve ga

yaavai, é da-luyai zege.» ³⁶ Ezawu gɛni ma: «Tei daaseigi vɛai ga Zakɔbe, naa ɔa é yàavaai la ná zeizu ɔe fele ɔaa? E ná-doun moun tosuve zegea, é vaa mɔnɔ niizu, é ná-tuyai zege!» E gɛni kɛɛɔe ma: «È la tuyai ta makɛni bè ɔaa?»

³⁷ Izaake gɛni Ezawu ma: «Wɛɛ, gè seida ga è-maligi, gè kɛɛɔelointi kpein kea ga ná-botigɛ nuiti, gè moloji ta dɔɔi vea zea. Lee ɔa deɔemu ná zoo gè ke è vɛ, doun zunu?»

³⁸ Ezawu kɛɛɔe woogaaɔoteni, é ɔe ma: «Naama luya ɔilagi nɔ ɔa é è ya ɔaa, kɛɛ? Ná ɔalaa tuyai loo bè, kɛɛ!» Ezawu tɔɔzeini ga ɔainga, é da wɔɔ. ³⁹ Kɛɛɔe Izaake googaaɔoteni, é ɔe ma:

«Pɛɛ, è-zeizuve ɔa vala zooi ma ɔulanumai ma,
ta geegɔlogi ma nɔdagi ma.

⁴⁰ Da-wɔɔa zɔkpɔi ɔa a ɔe ga è-ɔɔnɔ gaizie anii,
da ɔe ga è-ɔɛlɔin ná-botigɛ nui,
keɛ da ɔena zieziega ɔɔɔ yeema,
da ná-unbawului ɔaleɔale, è kula ɔɔɔ ɔɔba.»

Zakɔbe vela vai

⁴¹ Ezawu Zakɔbe wɔinzeɔeni, tɔɔzei tuyai va kɛɛɔe boni bɛ, é da ɔe yiimave: «Kɛɛ zaa voloi maa ɔana buɔa, ná dɛɔei Zakɔbe vaa naama yeei.» ⁴² Ti Eleɔeka ná-doun zunu mɔungi Ezawu woiti boni ma. E ná-doun zunui loungo gelei Zakɔbe lolini, é ɔe ma: «Wɛɛ, è-liɛ Ezawu ɔa ɔɛzu é potokulai ɔe, é è vaa. ⁴³ Woilo ɔɔoi ma niizu, doun zunu! Wuzegɛ, è vela, è li diɛ Laban vɔ bɛ Galan yooi zu. ⁴⁴ E ye koba yeeɔɔɔala laawu, eyɛsu è-liɛ yiimaalei. ⁴⁵ Siɛgi zu è-liɛ ná-ziiɔaawanai buɔɔzu la è maazu, é yeema naa ma, nii è keai la, ná è ɔaɔale ma naazu niina. Leeni vaa zu ná vala wo felegɔ ma vɔɔma, folo ɔilagi zu?»

⁴⁶ Eleɔeka gɛni Izaake ma: «Zenvui wɔinzeɔea mà, ɔɛte ná-doun anzanui niiti ta-vaa zu. Ni Zakɔbe ɔalaa ka zooi niizu anzanui ta zegena, zenvui ɔa bè ga leeni názu?»

28

¹ Izaake Zakɔbe lolini, é tuyai loo bɛ, é devei nii ve zea, é ɔe ma: «Mina anzanu zege Kanaan anzanu lointi saama. ² Wuzegena, è li Padan-Alame è-lee kɛɛɔe Betuwele vɔ bɛ, è anza ɔaizie è-ɔɛke Laban ná-doun anzanuiti saama, è sei. ³ GALA Zɛɛi-Pɛ-Maligi tuyai loo è vɛ, é è ɔe ga kpugu nu, da ɔa ga nuɔuse mɔinmɔin mɛmɛwola. ⁴ E Aɔalaame ná-tuyai ve è ya, é vɛ è-mavofodai va, nii a ke zooi è zeini su ga seikɔɔma nui, è naa zɔɔɔ, zooi nii GALA ge feeni Aɔalaame ya!» ⁵ Izaake Zakɔbe leveni ga è li Padan-Alame, Alame nui Betuwele ná-doun zunui Laban vɔ bɛ, Zakɔbe ta Ezawu ti-lee Eleɔeka diɛi.

⁶ Ezawu kaani ga Izaake tuyai looni Zakɔbe vɛ, é teve Padan-Alame ga é anza zege ná. E mɛnini ɔalaa ga keai ma tuyai loozu bɛ, é devei nii veeni zea ga: «Mina anza zege Kanaan anzanu lointi saama.» ⁷ E kwɛɛni ɔalaa ga Zakɔbe ɔoloni kɛɛɔe ta dee vɛ, é li Padan-Alame. ⁸ Ezawu gaagaaani ga Kanaan anzanu lointi maayo ge la gɛni kɛɛɔe Izaake vɛ. ⁹ Ezawu liini Aɔalaame ná-doun zunui Isemayeɛle vɔ bɛ. E Isemayeɛle ná-doun anzanui Maɔalate zegeni ga anza, nii é ga Nebayɔte baazeelai, zɔɔma anzaiti poluma ti gɛni zea.

Zakɔbe ná-segi, é boni Beetele

¹⁰ Zakɔbe zegeni Beel-Seeɔa, é li Galan. ¹¹ E zeelini adave ta, vɛ é niini ná, mazɔɔɔ foloi liini niina. E náve ɔɔtui ta zegeni, é da unbu, é niini naama adave. ¹² Ná-segi zu, é kaɔagi ɔaani lɔni zooi ma, nɔungi zeidai geei va. Pɛɛ, GALA ná-geezugeelaiti ti gɛni lɛɛzu, ti da yeei kaɔagi naa zu. ¹³ Pɛɛ, ɔɔɔɔ GALAGI gɛni lɔni kaɔagi unsuve, é ɔe ma: «Ná ga ɔɔɔɔ GALAGI, è-ɔɛ Aɔalaame ná-GALAGI, ta Izaake ná-GALAGI. Zooi nii è laani ma, ná feezu è vɛ, wa è-mavofodai. ¹⁴ E-mavofodai ɔa ɔe eɔe zooi ma vufiligi, ná-zooi zu ɔa ɔaɔɔ, é zo folo ɔulazu vele, é li folo liizu vele, é zo nu ɔɔvɛzu vele, é li nu yeezazu vele. Eteai ma vɛɛyegɛiti kpein ta tuyai zɔɔ è maavele ma, ta è-mavofodai maavele ma. ¹⁵ Wɛɛ, ná

ɔɔɔi nà è va, nà è make, ve kpein è liizu ná, nà vaazu ga de volu niima yooi zu, mazɔɔ gè la ɔɔɔa è va ɔɔɔɔin, eyesu naa kpein daazeeli, nii gè boga è ma.»

¹⁶ Zakɔbe wuunni, é ɔɔla ná-niimenii zu, é ɔɔ ma: «Gaamazu ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔ niima adave, nɔun gè la ɔɔa sugwɔɔ!» ¹⁷ E luani, é ɔɔ ma: «Aɔ, niima adave maayikivɔ! Vɔ ɔɔ ná ga GALA ná-pɔɔi, geɔɔɔɔgi ma vɔɔɔɔvɔ vɔ.» ¹⁸ Zakɔbe wuzegeni ga sobuzobui, kɔtui nii é daani unbu, é naa zegeni, é gaalɔ ga ɔɔɔsui, é gulɔi vɔ unsuvɔ. ¹⁹ E naama adave laasei pɔɔni ga Beetele (nii poluvɔ ga «GALA ná-pɔɔi»), kɔɔ taai naa laaseigi ɔɔni ga Luze mɔungi zu. ²⁰ Zakɔbe minazegeni, é ɔɔ ma: «Ni GALA ka yɔna bà, é mɔke siei nii zu, gè bosu, ni a daamianigiti ta seɔɔiti feena zèa, ²¹ ta ni nà ɔɔlena ma kɔɔ vɔɔi wu ziileigi zu, ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔ ɔɔ ga ná-GALAGI naazu. ²² Kɔtui nii gè gaalɔgai ga ɔɔɔsui, naa ɔɔ ɔɔ ga GALA ná-pɔɔi. Nii kpein è feezu zèa, nà naama vɔusivɔ vɔ è vɔ.»

29

Zakɔbe zeeli vai Laɔan vɔ bɔ

¹ Zakɔbe siei lɔɔzeini volu, é li folo ɔɔlazu vɔɔi yooi zu. ² E wɔɔni yeeta, é kɔɔyegɔi ɔɔ dɔɔi zu, pɔɔ, togani bulu seizu savagɔ ɔɔni ná, ti da looɔ, mazɔɔ naama ɔɔɔyegɔi ɔɔ togani bulugiti ti ɔɔni ɔɔɔɔzu la. Kɔtu wolai ɔɔ é ɔɔni ga kɔɔyegɔi lakulugi. ³ Siegi zu togani bulugiti kpein ti bɔna ɔɔaɔ ba la ná, ti bɔna kɔtui ɔɔilikili, ti seɔɔ zivɔɔɔi laavɔ, ta la zivɔ veena togani bulugiti zea, ti kɔtui la daazuvɔ zivɔɔɔi la.

⁴ Zakɔbe ɔɔni togani make nuiti ma: «Kɔɔɔɔi, mini nu ɔɔ ga woye?» Ti gooɔaavoteni, ti ɔɔ ma: «Gá ga ɔɔan nuiti.» ⁵ E ɔɔni ti ma: «Wo Laɔan ɔɔvɔɔ nɔi ɔɔa, nii é ga Naɔɔɔ ná-doun zunui?» Ti gooɔaavoteni, ti ɔɔ ma: «Uun, gi kwɔɔ.» ⁶ E ɔɔni ti ma: «Kɔɔɔɔ nɔi ɔɔa?» Ti gooɔaavoteni, ti ɔɔ ma: «Kɔɔɔɔ, wɔɔ nuu, ná-doun anzanui Lasele vɔ, é vaazu ga togani goiti.» ⁷ Zakɔbe ɔɔni ma: «Wɔɔ, foloi wɔɔɔvɔ dɔ, yɔɔɔɔɔa la ga nii, ga nu togani bulugiti gaalɔ ba. A zivɔ ve togani goiti zea, naa volu, wo li ga tiye ga ti daami wo.» ⁸ Ti gooɔaavoteni, ti ɔɔ ma: «Gi la zooga, keni togani bulugi kpein gaa ɔɔ lɔɔna ba, názu ɔɔ gá da kɔtui ɔɔilikili da, é zɔɔ zivɔɔɔi laavɔ, gi zivɔ ve togani goiti zea.»

⁹ E yɔni nɔ ɔɔɔzu dɔ ti vɔ, Lasele da unkula ga kɔɔɔ ná-togani goiti, mazɔɔ é ɔɔni ga togani make nui. ¹⁰ Siegi zu Zakɔbe kɔɔ Laɔan ná-doun anzanui Lasele ɔɔani la, ta Laɔan ná-togani bulugi, é maaɔɔani ba, é kɔtui ɔɔilikili, é seɔɔ zivɔɔɔi laavɔ, é zivɔ ve kɔɔ Laɔan ná-togani bulugi ya. ¹¹ Naa volu, Zakɔbe Lasele nɔɔɔni ga daavɔ komagai, é woɔɔula, é wɔɔ. ¹² Zakɔbe boni Lasele ma ga toɔa ga kɔɔɔ ná-nu, é ga Elebɔka ná-doun zunui. Lasele ɔɔɔni, é li, é bɔ kɔɔɔ ma.

¹³ Laɔan baazeelai ná-doun zunui Zakɔbe vaa vai ma wooi mɔnini nɔ feya, é ɔɔɔni, é daaɔomi, é vɔɔvɔɔ da, é nɔɔɔ. E loni tuɔɔ, é lii la ná-pɔɔi wu. Faiti ti zivɔni, Zakɔbe naati kpein gaalɔni la. ¹⁴ Laɔan ɔɔni ma naazu: «Gaamazu, da ga mɔvofoda ɔɔɔɔɔɔɔi.» Zakɔbe alu gila kɔɔni Laɔan vɔ bɔ.

Zakɔbe Lea ta Lasele vulu vai

¹⁵ Naa vɔluma, Laɔan ɔɔni Zakɔbe ma: «Nà-nui ɔɔ ga de, da yɔsu boti ɔɔɔzu bè ɔɔana nɔ ɔɔa? Nii a ɔɔ ga è-zalai, naa lɔ ga ze.»

¹⁶ Tama anzanu loun felegɔ ɔɔni Laɔan ya. Ma mɔungi laaseigi ɔɔni ga Lea, loungo gelei laaseigi ɔɔ ga Lasele. ¹⁷ Lea la ɔɔni wola vɔni, kɔɔ Lasele wola vaga ɔɔni de. ¹⁸ Lasele maayo ge ɔɔni Zakɔbe vɔ. E ɔɔni Laɔan ma: «Nà boti ɔɔ è vɔ ga kona dɔfela, è-loun anzanui loungo gelei ná-faa zu.» ¹⁹ Laɔan ɔɔni ma: «Yɔ pɔ bɔ, nɔɔvɔ bè ga gè fe è ya, gè vɔ vɔ liizu feezu zunu ɔɔi zea.» ²⁰ Vɔɔ ɔɔana Zakɔbe boti ɔɔɔni la kona dɔfela zu Lasele ná-faa zu, kɔɔ ti ɔɔni gaazu, eɔɔ foloi tanigaani nɔ, tɔɔzei maayo ge ɔɔni bɔ.

²¹ Naa volu Zakɔbe ɔɔni Laɔan ma: «Ànzai veena zèa, mazɔɔ nà-botigɔ voloi laazeelia, nà pɔ ga gè vɔɔ polu.» ²² Laɔan návɔ nuiti kpein gaalɔni ba, ti daamii ɔɔɔɔɔni wo.

²³ Kpɔkɔi zeeliai ma, é ná-doun anzanui Lea zegeni, é lii la Zakɔbe vɔ, naa vɔɔni polu.

²⁴ Laʼan botigɛ anzanui Zilepa zegeni, ɛ fe ná-doun anzanui Lea ya, ga naa gɛ ga ná-botigɛ anzanui.

²⁵ Ma gɛelaalaogai ma, Zakɔbe ɗa wɛɛ, ɛ Lea gɛ, ɛ gɛ Laʼan ma: «Lee gɛ ɛ kɛai ga ze? Lasele ná-faa gɛ gɛ boti gɛai ma ɛ ɔ bɛ. Lee vaa zu ɛ yàavaai?» ²⁶ Laʼan gɛni ma: «Naa la ɗa ga gɛa gi ɔ bɛ pɔlɔmazu, ga ɛ loungoi ve zini bɛ, nu gɛtei luɗɔ. ²⁷ A ɗɔɗɔi gaaɓela wa nii, ná zai ɓalaa ve ɛ ya, ɛ botii gɛ mɔnɔ pɔ bɛ kona ɗofela giligaa laawu.»

²⁸ Zakɔbe vaani bu, ti ɗɔɗɔi gaaɓela ta Lea. Naa ɔlu Laʼan ná-doun anzanui Lasele zegeni, ɛ fe Zakɔbe ya ga anza. ²⁹ Laʼan botigɛ anzanui Bilegɛ zegeni, ɛ fe ná-doun anzanui Lasele ya ga ná-botigɛ anzanui. ³⁰ Zakɔbe Lasele ɓalaa daani ɔlu, nii gola nɛɛni bɛ, ɛ leve Lea va. E botii gɛɛni mɔnɔ Laʼan ɔ bɛ kona ɗofela giligaa laawu.

Zakɔbe ná-dointi sɔlɔ fai

³¹ Tei Gooɗɔ GALAGI kaani ga tiba la gɛni Lea va, ɛ naa gɛɛni ga kpuɗu nu, Lasele ma ge gɛni ga doun zɔlɔtala nu. ³² Lea kogi zegeni, ɛ zunu loun zɔlɔ. E daasei pɛɛni ga Luɓɛn,* tɔzei ɛ gɛni ma: «Gooɗɔ GALAGI ná-ɓɔɗɔmaayei ɔtega, sɛnigi gɛ nɛɛɛ niina niizu.» ³³ E kogi zegeni mɔnɔ, ɛ zunu loun zɔlɔ, ɛ gɛ ma: «Gooɗɔ GALAGI mɛnige ga tiba la bà, ɛ nii ɓalaa fea bè.» E naa laasei pɛɛni ga Simiyɔn.† ³⁴ E kogi zegeni mɔnɔ, ɛ zunu loun zɔlɔ, ɛ gɛ ma: «Sɛnigi gɛ gili bà niina niizu, mazɔlɔ gɛ zunu loun savagɔ zɔlɔga bɛ.» Naa gɛ ɛ kɛɛni ti daasei pɛɛni ga Leevi.‡ ³⁵ E kogi zegeni mɔnɔ, ɛ zunu loun zɔlɔ, ɛ gɛ ma: «Nà Gooɗɔ GALAGI lɛbizu niina niizu.» Naa gɛ ɛ kɛɛni, ɛ daasei pɛɛni ga Zuda.§ E ɓeni niina doun zɔlɔgi va.

30

¹ Tei Lasele kaani ga ɛ la doun zɔlɔsu Zakɔbe ɔɛ, ɛ toloi gɗulani ga baazeelai, ɛ ɗa gɛ Zakɔbe ma: «Dounɗa ve bè, ni naa laade, kɛni gɛ za!» ² Zakɔbe yiigaawanani Lasele ma, ɛ gɛ ma: «Nà gɛ gɛ GALA potogi zu ɓaa, ɛ pele levezu ɗa-loun zɔlɔgi luɗɔ?» ³ Lasele gɛni ma: «Nà-botigɛ anzanui Bilegɛ ɔte, ɔlɛna naa ɔlu, ɛ doun zɔlɔ kɔɗɔ ma, toun maavele ma gɛ doun zɔlɔ, ná ɓalaa.» ⁴ E ná-botigɛ anzanui Bilegɛ zegeni, ɛ fe bɛ ga anza. Zakɔbe ɔlɛni naa ɔlu. ⁵ Bilegɛ kogi zegeni, ɛ doun zunu zɔlɔ Zakɔbe ɔɛ. ⁶ Lasele gɛni ma: «GALA ge ná-gaamai vea zɛa, ɛ gɔoi mɛniga, ná ɓalaagi, ɛ doun zunu vea bè.» Naa gɛ ɛ ba, ɛ daasei pɛɛni ga Dan.* ⁷ Lasele ná-botigɛ anzanui Bilegɛ kogi zegeni mɔnɔ, ɛ doun zunui velesiɛi zɔlɔ Zakɔbe ɔɛ. ⁸ Lasele gɛni ma: «Gɛ jɛpi ɓaaɓaa kɔa bàazeelai laalɔɗɔma, gɛ zobo sɔlɔgɛ.» E daasei pɛɛni ga Nefetali.†

⁹ Lea kaai ma ga ɛ ɓega doun zɔlɔgi va, ɛ ná-botigɛ anzanui Zilepa zegeni, ɛ fe Zakɔbe ya ga anza. ¹⁰ Lea ná-botigɛ anzanui Zilepa doun zunu zɔlɔni Zakɔbe ɔɛ. ¹¹ Lea gɛni ma: «Niima undaɛɛ gɛ lee!» E daasei pɛɛni ga Gade.‡ ¹² Lea ná-botigɛ anzanui Zilepa doun zunui velesiɛi zɔlɔni Zakɔbe ɔɛ. ¹³ Lea gɛni ma: «Ga-o, kɔozunɛa! Uun, anzalopoiti ta gɛ mà koozunɛɛ nui.» E daasei pɛɛni ga Asɛɛl.§

¹⁴ Luɓɛn gɗulani moloi ɛ ga ɓeleegi, naa leve ziegi zu. Siinziin ganigi daaseigi ga mandelagɔlegi, ɛ naati kaani kpalagiti su, ɛ ti zegeni, ɛ va ga tiye dee Lea ɔ. Lasele gɛ Lea ma: «Nà ɛ maanɛɛɛzu ga ɛ è-loun zunui ná-mandelagɔlegi* ta ve zɛa.» ¹⁵ Naa gooɗaavoteni, ɛ gɛ ma: «Faa go gɛna nɛi ɓaa, ga ɛ sɛnigi zegɛa, ɛ va li mɔnɔ doun zunui ná-ani waaiti segezu?» Lasele gɛni ma: «Kii ɓaa! Zakɔbe gɛ la ɛ gɔba za ɓidii, è-loun zunui ná-mandelagɔlegiti ma vaa zu.»

* **29:32** Luɓɛn: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «à doun zunui ɔte.» † **29:33** Simiyɔn: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «mɛnige.» ‡ **29:34** Leevi: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «gilibai.» § **29:35** Zuda: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «lebiyai.» * **30:6** Dan: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «gaamai ve.» † **30:8** Nefetali: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «jɛpii.» ‡ **30:11** Gade: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «undaɛɛi.» § **30:13** Asɛɛl: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «koozunɛɛɛ.» * **30:14** mandelagɔlegi: Tanigaa ta-gisiɛi zu, siinziin gani naa gɛ ɗa gɛ ga zaɓu anzanui kogi zegɛ.

¹⁶ Kpɔkɔi Zakɔbe ɖɛai ma vaazu, é zeɖe kpalagave, Lea ɖulani, é daaɖomi, é ɖe ma: «Pɔ̀ be ɖa é vaazu ná za bidii, mazɔ́ɔ̀ gè è ɖeyave ga doun zunui ná-mandelagɔ́legiti, è maazɔ́ɔ̀ fai zu.» Eɲiini pɔ̀ be naama bidii. ¹⁷ GALA ge Lea woɖaavoteni, é kogi zeɖe, é doun zunui ɔ́ɔ́lusiɛi zɔ́ɔ̀ Zakɔbe ve. ¹⁸ Lea ɖeni ma: «GALA ge nà-kulanumai vea, tɔ́zei gè nà-botigɛ anzanui veeni sɔ́nigi ya.» E daasei pɛɛni ga Isakaal.† ¹⁹ Lea kogi zeɖeni mɔ́nɔ́, é doun zunui ɔ́zitasiei zɔ́ɔ̀ Zakɔbe ve. ²⁰ Lea ɖe ma: «GALA ge vebɛani vago vea bè niizu, sɔ́nigi ɖa vaazu zeizu pɔ̀, mazɔ́ɔ̀ gè doun zunu ɔ́zita zɔ́ɔ̀ga be.» E daasei pɛɛni ga Zaɓulɔ́n.‡ ²¹ Naa volu é doun anzanu zɔ́ɔ̀ni, nii é daasei pɛɛni ga Dina.

²² GALA ge ɖitooni Lasele zu, é gooɖaavote, é ke ga kpuɖu nu. ²³ E kogi zeɖeni, é doun zunu zɔ́ɔ̀ni, é ɖe ma: «GALA ge nà-unfegi zeɖea mà.» ²⁴ E daasei pɛɛni ga Zozefe.§ E GALA falini, é ɖa ɖe ma: «Gɔ́ɔ́ɖ GALAGI doun zunu ɖila kpɔ̀ ba bè!»

Zakɔbe ɖete vai toganii zu

²⁵ Siegi zu Lasele Zozefe zɔ́ɔ̀ni da, Zakɔbe ɖeni Laɓan ma: «Bena bà, gè ɖale ma, gè li nà-taazu, nà-zooi zu. ²⁶ Anzaiti feena zèa, ta dɔ́inti, niiti gè botii ɖea é ve ti-ma vaa zu, gè va gè li, mazɔ́ɔ̀ è kwɛɛ ɖa ɔ́ɔ́ɖi botii niiti gè ti ɖea é ve.» ²⁷ Laɓan ɖeni ma: «Ni ɖa keena, woilo gòo ma. Nà-galagiti ti deɛve ga ze ga Gɔ́ɔ́ɖ GALAGI tuya loove bè, ɖun è maavele ma. ²⁸ E-zalai le ga ze, nà feezu è ya.»

²⁹ Zakɔbe ɖeni ma: «È kwɛɛ ɖa ɔ́ɔ́ɖi, eɖevelei gè botii ɖɛai la è ve, velei ɖa-logani ɓulugi ɖɛai la zèa. ³⁰ Mazɔ́ɔ̀ nii goi é ɖeni è ya, aisa gè va va è vɔ̀ be, naa wola ɖaawɔ́ɔ́ɔ́. Gɔ́ɔ́ɖ GALAGI tuya loa è ve, kaite kɔ́ɖi vile folo ma è vɔ̀ be. Niizu, siegi ɖegele ɖa nà botii ɖee la nà-pelei ve?» ³¹ Laɓan ɖeni ma: «Leeni ɖa nà fe è ya?» Zakɔbe gooɖaavoteni, é ɖe ma: «È la ani nɔ́pe feezu zèa. Ni ɖa vaana naa wu, nii gè bosu è ma, nà ɖa-logani ɓulugi ɖɔ́nɔ́kula mɔ́nɔ́, gè make. ³² Nà ziezu za ɖa-logani ɓulugi zaama. Gè naati pu ye, toganii saama, nii kpein pɔ́nɛai, ta ti vɔ́dapodagai, ta baala zivoi nii kpein teidai, gè ke ɖana nɔ́ boliiti saama, nii kpein podapodagai ta ti vɔ́nɛai. Naati ka ta ɖe ga sàlai. ³³ Nà-ladalai ɖa gooɖaavotegi ve bè lina, siegi zu è vaazu la, è sàlai ɖa. Nii kpein é la vɔ́nɛni, ɓaa é la vɔ́dapodani, boliiti su, ta ti la leini baala zivoiti su, naa ta a ɖaana zèa, naati ti unmauve.» ³⁴ Laɓan ɖeni ma: «È ɖe ɖana, eɖevelei è bogai la.»

³⁵ Naama volo ná nɔ́, Laɓan boli zineiti puuni ye, niiti ti vɔ́nɛni ta ti vɔ́dapodagai, ta boli zaaiti ti vɔ́nɛai, ti vɔ́dapodagai, niiti kpein kolezu ɖeni ti va, ta niiti kpein ti teidai baala zivoiti su. E naati kalivaani ná-doun zunuiti ma. ³⁶ Naa volu é folo savago ɖeɖala zie wosu yen ti yɔ́ɖɔ́zu ta Zakɔbe, nii é ɖeni Laɓan ná-togani ɓulugi mɔ́tai ɖɔ́nɔ́kulazu, é ɖa make.

³⁷ Gului niiti ti ga pepele ta amande ta pelatanegiti, Zakɔbe naati ma beke undui tanigaani teveni, é maɖɔ́logi naa tanigaa ɖula ma, naa ɖa a ke ma ɖolegi naa tanigaa ti ɖula keɛma. ³⁸ Naa volu, gulu bekegi niiti é maɖɔ́logi ɖulani ti ma, é ti zeɖeni, é ti vilepile kpɔ́le wosuɔ́, ti ɖe toganii gaazu, ti vaazu ɔ́ɔ́lezu, niiti ti ɔ́ɔ́ɔ́gai, ti ɖa ka, ta vaana ɔ́ɔ́lezu. ³⁹ Toganii nii kpein kpɔ́ɔ́gai, ti ɖeni levesu gulu bekegiti kakalave, ti bena yivoiti pu, ti vɔ́nɛai, ɓaa ti vɔ́dapodagai. ⁴⁰ Zakɔbe ɖeni toгани yivoiti zeeɖaɖweɛzu, keɛ é toгани ɓulugi mɔ́tai vuuni, ti ɖa weɛ Laɓan ná-togani ɓulugi va, niiti ti vɔ́nɛai, ta nii kpein teidai. Pele ɖana Zakɔbe ná-togani ɓulugi vuuni la ɔ́ɔ́ɖ ma ye, é la ti ɔ́ni su ta Laɓan ná-togani ɓulugi. ⁴¹ Siɛnɔ́pe su toganii ti maanɛai, ti ɖeni pɛɛpolui wosu da, Zakɔbe ɖeni gulu bekegiti pilesu kpɔ́le wosuɔ́ti, toganii gaazu, nii a ke ti ɔ́ɔ́ɔ́gai ɖa leve gulu bekegiti kakalave. ⁴² Siegi zu toganii ta la ɖaɲana la, é la ɖeni gulu bekegiti pilesu, naa ɖa a ke, niiti ti ɖaɲaai, naati ti ɖe ga Laɓan nɔ́nɔ́iti, niiti ma ti maanɛai, naati ti ɖe ga Zakɔbe nɔ́nɔ́iti. ⁴³ Zakɔbe ná-kpetei tano ɖa é ɖeni laazu ma. E toгани goiti ɔ́ɔ́ni ga mɔ́inda, ta botigɛ anzanuiti, naa veɛ botigɛ zunuiti ba, ta ɲomeiti, ta soovalegiti.

† 30:18 Isakaal: daaseigi nii ti maaɓuɖaai va ta «zunui nii é ga nà-kulanumai.» ‡ 30:20 Zaɓulɔ́n: daaseigi nii ti maaɓuɖaai va ta «sei.» § 30:24 Zozefe: daaseigi nii ti maaɓuɖaai va ta «é ta ɓɔ ba.»

31

Zakabe gale ma vai Kanaan yooi zu

¹ Zakabe Laban ná-doun zunuiti goomenini, ti da gē ma: «Nii kpein é gēa ga gi-gēe nōnōi, Zakabe naati segea, gi-gēe gōligi gā é niima bētei zōlōgai su.» ² Zakabe Laban gāazuve veteni, é la mō gēni gēeni, egēvelei é gēni la mōungi zu. ³ Názu gā Gōoḡo GALAGI gēni la Zakabe ma: «Gale ma è-mēmewolani ta-yooi zu, da-veleyegei wu, nà gē è va.»

⁴ Zakabe Laseleni ta Lea lolini, ga ti va dōbōi zu, ve é gēni ná, ná-togani bulugi goba. ⁵ E gēni ti ma: «Nà kaazu ga wo-gēe gāazuve la mō ga egēvelei é gēa la nōun tetema mōungi, kele kēe ná-GALAGI yēge nōun ba. ⁶ Wa bōḡogoi wo kwēeni ga gē botii gēeni wo-gēe ve ga sūvikēi kpein. ⁷ Kele wo-gēe yaavai gēeni ga ze, é sālai valiboni ná zeizu gē puu. GALA ge la gēni vaani bu, é va faa jōu gē ga ze. ⁸ Siegi zu é gēni gēezu la mō: «Ma vōdapodagiti ta gē ga è-zalai,» toganiiti ti bēna pu ga ma yivoiti ti vōdapodagai. Ta siegi zu a la gēna la mō: «Ma vōnegiti ta gē ga è-zalai,» toganiiti kpein ti bēna sōlōga ma yivo vōnegiti. ⁹ GALA ka é wo-gēe ná-togani bulugi ḡulani zea, é fe bē.

¹⁰ «Siegi zu toganiiti ti gēni vēezu la bōḡo volu, gē gāazuwuzegēni, segi zu gē kaani ga boli zinēiti ti gēni vēezu ma zaaiti polu, ti vōnēni, ti vōdapodagē. ¹¹ GALA ná-geezuḡelāi gēni mō segi zu: «Zakabe.» Gē goḡaavoteni, gē gē ma: «Nà gāa.» ¹² E gē mō: «Gāazu wuzegē, è wēle, boli zinēiti kpein ti vēezu ma zaaiti polu, ti vōnevē, ti vōdapodagē, mazōlō gē naa kpein kaa, nii Laban keai ga de. ¹³ Nà gā gē ga Beetele GALAGI, ve è gulōi zienī ná kōtui ma, è gaalo ga ḡizesui, ve è minazegēni ná bē. Niizuve wuzegēna, ḡula niima yooi va, è gale ma è zōlō zōoi zu.» »

¹⁴ Lasele ta Lea ti goḡaavoteni, ti gē ma: «Leeni gā é gi ve mōnō ga gōnō baa pogani gi-gēe ná-pelei wu? ¹⁵ E la gi zoni nō egē wēen anzanuiti baa? Tōzei é gi vōdia, é gi-zōngōi mi. ¹⁶ Naavoloi kpein GALA ge kulaai gi-gēe ya, ta ga gōnō gā gi-lointi. Degēmu, niizu, naa kpein kē, nii GALA ge boga è ma.»

¹⁷ Zakabe wuzegēni, é ná-dointi ta anzaiti tē, é ti zēi jōmēiti kōma. ¹⁸ E liini ga ná-togani bulugi kpein, ta kōligiti é ti zōlōni, togani bulugi é gēni zea, é ti zōlōni Padan-Alame. E wuzegēni, é li keēḡe Izaake vō bē, Kanaan yooi zu.

¹⁹ Názuve gā Laban liini la ná-baalagiti maaleḡaiti tevezu. Lasele keēḡe ná-pele wu zaleiti unmani. ²⁰ Zekana Zakabe Alame nui Laban yaavani la, é la faa nōpe boni ma, é da vela. ²¹ E velani ga naa kpein, nii é gēni ga nōnō. E liini, é zīe wolai Ufelate bude, naa volu é leteni Galaade ḡize yooi vō pelei ma.

Laban ta Zakabe ti yōḡōzuḡete vai

²² Foloi zavasiēi ma ti daazeelini Laban ma ga Zakabe vela. ²³ E pele wu nuiti segēni, ti vīle Zakabe volu, folo lōfela laawu ti da zīe. Ti kōḡōzumēenni Galaade ḡize yooi zu. ²⁴ Kele GALA ge ḡulani kelema kpidii segi zu Alame nui Laban ve, é gē ma: «Dama, mina bōe Zakabe vō ga jōudā.»

²⁵ Laban zeelini Zakabe ma. Zakabe ná-sege ḡotai loni ḡize yooi zu. Laban vēe ná-pele wu nuiti ba, ti tōnōi loni balaa Galaade ḡize yooi zu. ²⁶ Laban gēni Zakabe ma naazu: «Lee gā è keai? Lee vaa zu è yāavaai, è liizu ga dōun anzanuiti, egē ta gē ga duḡiti, ti zogai kōoi zu? ²⁷ Leeni vaa zu è velaai dōḡūzu, è nōun yaava, è la tōoni ḡisu lago pa? Nà la bē è va, è li koozunēi zu, guye wooiti saama, ta tamadegiti, ta kōnigiti gooiti. ²⁸ E la zēni ná, gē va dōunlointi ta dōun anzanuiti nēene ga daave komagai! ḡimalala vaa gā è keai niima gelei zu. ²⁹ Zobogi gā bē, gē faa jōu gē ga woye, kele wo-gēe ná-GALAGI gēni mō wogi bidii: «Dama, mina bōe Zakabe vō ga jōudā.» ³⁰ Niizu è lia niina, tōzei è-gēe veleī gā wōin gēa è ma, kele lee vaa zu è nà-galagiti unmaai?»

³¹ Zakóbe Laban wooḡaavoteni, é ḡe ma: «Dualuagi ḡa é ḡeni sù, ḡè ḡa ḡisíe ga tanisu ḡa vaazu è-loun anzanuiti kulazu zèa ga zeeḡaabaai! ³² Kele nui nòpegi è vaazu ḡa-ḡalagiti kaazu zea, naa la mò zenvui ta woga! Adaveti pe fegḡefegḡele ḡa-vele wu nuiti gaazu, è naa zeḡe, nii é ga ḡónò.» Zakóbe la ḡeni suḡwɛɛ ga Lasele ti unmani.

³³ Laban leeni Zakóbe ná-seḡe ḡotai wu, ta Lea ná-seḡe ḡotai, ta botiḡe anzanu felegḡiti ta-zeḡe ḡotai wu, é la ani nòpe kaani. E ḡulani Lea vò be, é le Lasele ná-seḡe ḡotai wu. ³⁴ Lasele peḡe wu zaleiti seḡeni, é ti la ḡòmei ná-kpòkpògi wu, é zeí maazu. Laban weleni seḡe ḡotai kpein bu, é la ani nòpe kaani. ³⁵ Lasele ḡeni keḡḡe ma: «Màlìḡii, mina yiḡaawana, ni ḡè la zooni ḡè va wuzeḡe ḡoun è ḡakala, mazòlòo nii a ḡa ḡe ga anzanuiti pòlmazu, naa ḡa é bà.» E peḡe wu zaleiti gaizieni, é la ti ḡaani ḡeḡeḡin.

³⁶ Zakóbe yiḡaawanani, é kpòei laale Laban wu. E ḡeni ma: «Nama ba vai beḡele ḡa ḡè keai, nà-kotoi ḡa ga beḡele, è vilésu pòlu ga zeliloma wolai nii ma zii? ³⁷ Siḡi zu è nà-kasḡiti kpein fegḡefegḡeleni la, leeni ḡa è kaai ga ḡa-vele wu zòlari? Dɛɛ leé nà-peḡe wu nuiti ta ḡa-vele wu nuiti gaazu, ti ḡe ga de zuvaa wo nui. ³⁸ Wele kona vuufelegò (20) ḡa ḡè keeni è vò be, ḡa-vaala saaiti ta ḡa-woli zaaiti ta ḡo ge la zegeni ma, ḡè la ḡa-logani bulugi ma vaala sineiti ta miini. ³⁹ ḡè la vaani è vò ga togani, nii suaa ti baliai ga, naama vai ḡenina nò bà. Nii ta la unma zèa, foloi baa kpìdii, è ḡeni naama sòngò ḡulazu zèa. ⁴⁰ Diegi ḡeni zeizu mà, é ḡa kpòlò foloi, kòlei ḡeni vaazu mà kpìdii, ḡiimeni nòpe ḡè la ḡeni bosu. ⁴¹ Kona vuufelegò (20) ḡa ḡè keai ḡa-vele wu, ḡè botii ḡeeni è ve ga kona puugò maazu naanigò (14) è-loun anzanu felegḡiti ta-vaa zu, ḡè ke ḡa-logani bulugi make fai zu ga kona ḡòzita, è sàlai valiboni ná zeizu ḡe puu. ⁴² Ni kèe ná-GALAGI la ḡeni vaani, é va lo bè, Aḡalaame ná-GALAGI nii Izaake luazu ba, è bena zè ḡana, ḡè ḡale ma ga zeapakai. Kele GALA ge nà-kpòlò ḡaani, ta nà-botii ḡevelei, é zaamazu logi wo de yòḡòzu, wogi bidii.»

⁴³ Laban Zakóbe wooḡaavoteni, é ḡe ma: «Anzanu lóinti ta ga nòun doun anzanuiti, doin niiti ta ga nòun dointi, niima logani bulugi ḡa ga nà-togani bulugi, nii kpein è kaazu, naa ḡa ga nòno. Leeni ḡa nà zoo ḡè ke za doun anzanuiti be, ta ti-lóinti, ti ti zòlòogai? ⁴⁴ Niizu de minazegegi wo bòḡo ve, nà-o, ḡa-o, naa ḡe ga zeelei de yòḡòzu de felegò.»

⁴⁵ Zakóbe kòtu ḡila seḡeni, é gaalò. ⁴⁶ Zakóbe ḡeni ná-peḡe wu nuiti ma: «À kòtuiti zɛvɛ.» Ti kòtuiti gaaleeni ba, ti ma zìḡigi lo. Ti daamii woni náve, kòtu zìḡigi ḡobave. ⁴⁷ Laban daasei peeni ga Yegaal-Saḡaduta, Zakóbe ma ge daasei peḡe ga Galeede.* ⁴⁸ Laban ḡeni ma: «Niima ḡòtu zìḡigi ḡea ga zeelei de yòḡòzu za.» Naa ḡa é ba, ti daaseigi veeni ga Galeede. ⁴⁹ Ta ḡa toli balaa ga Misepa,† tòzei Laban ḡeni ma: «ḡòḡò GALAGI ḡa wele de ma, nà-o, ḡa-o, siḡi zu de ḡaazuzegɛzu la bòḡo va de felegò. ⁵⁰ Ni ḡa doun anzanuiti sopele ḡouna, ni ḡa anza ḡiligaa zegeni mònò, nu laade é va ḡe lòzu de yòḡòzu, kele dama, GALA ka é ḡeezu de yòḡòzu ga zeelei.» ⁵¹ Laban ḡeni Zakóbe ma: «Wele kòtu zìḡigi va ta kòtu ḡaalḡai, niiti ḡè ti logai de yòḡòzu. ⁵² Kòtu zìḡigi nii ta kòtu ḡaalḡai nii ta ga zeeleiti, ga eyɛsu pe ḡè la bɔḡea ti maazu, ḡè va li è vò pelei, ḡè va faa ḡou ḡe ga de, ta eyɛsu pe è la bɔḡea ti maazu, è va va pò pelei, è va faa ḡou ḡe ga ze. ⁵³ Aḡalaame ta Naḡòl ta-ḡALAGI, ti-ḡee ná-GALAGI ḡe ga tukpòḡaaleve nui de yòḡòzu.» Zakóbe ḡonani GALAGI naa ma, nii Izaake ḡeni luazu ba.

⁵⁴ Naa volu Zakóbe zalaḡai ḡulani gizei ma, é keḡḡeleaiti toli ga ti daamii wo. Ti laamiini, ti ḡi gizei ma.

32

¹ Laban wuzegeni ga sobuzobui, é ná-dounlóinti ta ná-doun anzanuiti nɛɛɛ, é tuya loo ti ve. Naa volu é ḡale ma, é li zeizuve.

* **31:47** Alame wooi zu, Yegaal-Saḡaduta voluve ḡa ga «zeele woo ḡòtu zìḡigi,» eḡvelei é la ga Galeede Eḡulu wooi zu.

† **31:49** Misepa: daaseigi ti maabḡaai va ta «ḡwelema wosuve.»

«Zakobe.» ²⁹ Zunui gɛni ma mɔnɔ: «È-laaseigi la mɔ ga Zakobe, kɛɛ toɔa na ga Izelayele,* mazɔɔ è nɛpii ɔa GALA daalɔɔma, ta nuiti, è pile sɔɔɔga.» ³⁰ Zakobe gaazaɔani, é gɛ ma: «Nà è maanɛɛɛzu, è-laaseigi lɛ ga ze.» E gooɔaavoteni ga: «Leeni vaa zu è dɔaseigi maaɔaazaɔabosu?» E tuya looni bɛ nɔvɛ nɔ.

³¹ Zakobe naama adaɛ laasei pɛɛni ga Penuwele,† mazɔɔ é gɛni ma: «Gè GALA kaave ga ɔaazuni ta ɔaazu, zɛnvui ɔizo.» ³² Foloi lɛɛni niina, siɛgi zu é gɛni levesu la Penuwele va. Zakobe gɛni lɛkpuzu, é da yei balai ma fifi. ³³ Naa ɔa é ba, zaɔɔa, Izelayele nuiti ti la da ga sua natai mia, nii é kpalai zu, é lɛɛzu kpogɔ ɔaei lodazuɛ, mazɔɔ Zakobe loɔani natai va, é kpala ɔaei lodazuɛ.

33

Zakobe ta diɛ Ezawu ti yɔɔzuɛɛ vai

¹ Zakobe ɔaazuwuzegɛni, é wɛɛ, é Ezawu ɔa, é da va, zunu unnaanigo (400) polu. E dointi gaagwɛɛni Leani zɔɔzu ta Lasele ta botiɔɛ anzanu felegɔiti. ² E botiɔɛ anzanuiti ta ti-lointi toni vɛlelaɛ ti untuɔ, naa volu Lea ta ná-dointi, gaabelasu gɛ ga Lasele ta Zozɛfe. ³ To ɔɔɔi leveni ti luɔ vɛlei, é nɔkɔni zooi ma ná zeizu gɛ lofela, eyɛsu é zeeli diɛ Ezawu ɔobave. ⁴ Ezawu ɔizeni, é daagomi, é vɛleɛle ga kɔgi, é nɛɛɛ. Ti felegɔ ti tɔzeini ga wɔɔa. ⁵ Naa volu, Ezawu ɔaazuwuzegɛni, é anzanuiti ka ta dointi, é gɛ ma: «Bɛni kanu ti è yeema loni munu?» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Dointi kana, niiti GALA ge ti veai ná-zaalai zu da-wotiɔɛ nui ya.» ⁶ Botiɔɛ anzanuiti ti maaɔɔani, tiya-o, ti-lointi-yo, ti nɔkɔ. ⁷ Lea ta ná-dointi ti maaɔɔani balaa, ti nɔkɔ. Naa volu Zozɛfe ta Lasele ti maaɔɔani, ti nɔkɔ.

⁸ Ezawu gɛni ma: «Leeni ɔa è kɛɛzu ga nuuma vɛbɛiti, gi ɔomigai ga tiye?» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Gè è zabave, naa ɔa a kɛ, gè zaalai zɔɔ mɔliɔii è ɔaazu.» ⁹ Ezawu gɛ ma: «Anii vooɔave zɛa, kɛɛloun, dɔnɔi kpein make.» ¹⁰ Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Ba-o, nà è maanɛɛɛzu, ni gè zaalai zɔɔɔgɛ è ɔaazu, nà-soloo ganii zo. Mazɔɔ gwɛɛɛ è-ɔaazuɛ va, eɔvɛlei nu a wɛɛ la GALA gaazuɛ va, tama è yeezeiɛ bù ga pagɔ. ¹¹ Deɔɛmu, nà-soloo ganii zo, nii feai è vɛ, tɔzei GALA ge zaalaiti daaveɛ bɛ, gè la valani ani nɔpɛ ma.» E ɔilini Ezawu ma, eyɛsu naa yeezei bu.

¹² Ezawu gɛ ma: «Ade liina, ade vilɛna pelei zu. Nà liizu è luɔ.» ¹³ Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Mɔliɔii kwɛɛ ga doungoiti ta-vai baave, ta togani yiivoiti ti niimii ɔɔɛzu. Ni nu a ɔɔina ti la, folo ɔila su ga ti zɛ vai, togani bulugi kpein undaa ɔa vili. ¹⁴ Mɔliɔii lo vɛlela nɔun tuɔ, nɛi gè ga ná-botiɔɛ nui. Nɔun nà, nà vilɛsu ti volu, gi da li vaa, é zoloo togani bulugi ná-siei ma, nii é kàkala, ta é zoloo doungoiti ta-ziei ma, eyɛsu gè zeeli mɔliɔii vɔ bɛ Seyiil.» ¹⁵ Ezawu gɛ ma: «Nà pɔ tɔun gè nà-nuɔɔɛiti gilazuɛ ye è va.» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Lee vaa zu naa a gɛ? Gè zaalai zɔɔ nɔ mɔliɔii ɔaazu!»

¹⁶ Naama volo ná nɔ, Ezawu ɔaleni ma ga Seyiil vɛle. ¹⁷ Kɛɛ Zakobe liini Sukɔte, é pɛɛi loni ɔɔɔ vɛ, é kotaiti to ná-togani bulugiti bɛ. Naa ɔa é ba, adaɛ ná laasei pɛai la ga Sukɔte (nii poluɛ ga «kotaiti»).

¹⁸ Zakobe zeɔai ma Padan-Alame, é zeelini ga pagɔ Sikɛme taazuɛ, Kanaan yooi zu. E zeini taa loave. ¹⁹ Uɛ é ná-seɔe ɔotai loni ná, é naama you buɔai ɔeyani Sikɛme kɛɔɔe ɔamɔɔ ná-doun zunuiti ma, ga wali ɔae ungila (100). ²⁰ Miná ɔa é zalaɔa ɔulazuɛ ɔɛɛni ná, nii é daasei pɛɛni ga Ele-Elɔɔee-Izelayele (nii poluɛ ga «GALA ka ga Izelayele ná-GALAGI»).

* **32:29** Izelayele: daaseigi nii ti maaɔɔaai va ta «toɔa nɛpii ɔɔzu GALA daalɔɔma.» † **32:31** Penuwele: daaseigi nii ti maaɔɔaai va ta «GALA gaazuɛ.»

34

*Kpɔɛ wola leve vai,
é lo Dina va*

¹ Yeeta, Lea ná-doun anzanui Dina, nii é sɔlɔni Zakɔbe va, naa ɔa é ɔulani zooi zu anzanu lointi pɛtɛ fai ma. ² Zou ɔundigii Geeve nui ɔamɔl ná-doun zunui Sikeme kaani, é vala ba, é ma bea zeɛ. ³ E ɔilini Zakɔbe ná-doun anzanui Dina va ga zii pɛ. Anzalopoi nɛɛni bɛ, é bɔɛni naa vɔ ga é kigi lati. ⁴ Sikeme ɔɛni kɛɛɔ ɔamɔl ma: «Anzalopoi nii ɔaizie bè ga anza.»

⁵ Zakɔbe mɛnigai ma ga é baagɔlɔvɛ ná-doun anzanui Dina ma, tɛi ná-doun zunuiti ti ɔɛni dɔbɔi zu ga ná-togani bulugi, é maagɛni kpɔ, eyɛsu ti va. ⁶ Sikeme kɛɛɔ ɔamɔl liini, é bɔɛ Zakɔbe vɔ. ⁷ Naa laa yɔɔzu, Zakɔbe ná-doun zunuiti ti vaani, ti zeɛ dɔbɔi zu. Ti mɛnigai ma, ti yiigaaawanani, ti yiigula, tɔɔzei Sikeme kɔzɔba vai ɔɛni Izelayele nuiti saama, daa vai zu ga Zakɔbe ná-doun anzanui, nii maa la nɛɛni ga é va ɔɛ. ⁸ ɔamɔl bɔɛni ti vɔ, é ɔɛ ti ma: «Wo-loun anzanui wola nɛɛvɛ dɔun zunui Sikeme vɛ, ná wo maanɛɛɛzu ga wo fe bɛ niina ga anza. ⁹ A ɔili gi va vulu vai zu, wo da wo-loun anzanuiti fe gi vɛ, wo da ɔɔɔiti seɛ. ¹⁰ Wa zeɛ gi zaama, zooi laa ɔa lao wo luɔ ga wo zeɛ ná, wo wa-wotii ɔɛ su, wo ná tanigaa ɔɛya bɔɔ vɛ.»

¹¹ Sikeme ɔɛni anzanu lounɔi kɛɛɔ ta dieni ma: «À niima vaabɔɔi ɔɛ bè, ná naa ve wo ya, nii wa bona ga ɔɛ fe. ¹² A kàkala la ga vulu anii, nii bɔɔbɔi, ta faabɔɔ ani mɔinmɔin, ná naa ve, nii wa bo mà, kɛɛ à va bu ga anzalopoi ɔɛ ga ànza.»

¹³ Zakɔbe ná-doun zunuiti ti Sikeme ta kɛɛɔ ɔamɔl woɔɔavoteni ga kelegɛle, tɔɔzei é baagɔlani ti-vaazeelai Dina ma. ¹⁴ Ti ɔɛni ti ma: «Faa ɔana, nii gi la zooga gi va kɛ, ga gi gi-vaazeelai ve zunu vɛ, nii é la latini pɛɛvɔlu, mazɔɔ toɔa ɔɛ ga baagɔlama vaa gi vɛ. ¹⁵ Gá va niima vai wu, kɛɛ kɛni wa ɔɛna ga gi ɔɛvele, ga wo zaama zunuiti kpein ti lati pɛɛvɔlu. ¹⁶ Naazu, gá gi-loun anzanuiti fe wo ya, gi wo-loun anzanuiti seɛ vɛ, gá zeɛ wo zaama, ade ɔɛ ga nuɔuse ɔila. ¹⁷ Kɛɛ ni wo la vaani tatipɛɛvɔlu vai wu, gi bogai, gá gi-vaazeelai zeɛ, gi li.»

¹⁸ ɔamɔl ta Sikeme ti yeezeini naama woɔiti bu, ti boni. ¹⁹ Zunu lounɔi la ɔɛni suɔoozani, é naama vai ɔɛ, nii ti boni, mazɔɔ é ɔɛni Zakɔbe ná-doun anzanui vɔ. Toɔa ti ɔɛni woilosu goo ma gola kɛɛɔ vɛɛi wu. ²⁰ ɔamɔl ta ná-doun zunui Sikeme ti liini taa zigɔdavɛ, ti bɔɛ ɔani ta-laazu nuiti pɔ, ²¹ ti ɔɛ ma: «Nui niiti ta ga ziilei bea ade letegi, de va bu, ti zeɛ zooi zu, ti da sugani ɔaizie, wɛɛ zooi zuwɔlɔvɛ ta-vaa zu, naati kpein nɔ. Da ti-loun anzanuiti sei, de dɔɔiti fe ti ya. ²² Kɛɛ zunui naati ti la vaa bu, ti va zeɛ ade zaama, de va ɔɛ ga nuɔuse ɔila, kɛni ade zaama zunui kpein ge lati pɛɛvɔlu, eɔɛvelei tiya bɔɔi ti la, ti latigai da pɛɛvɔlu. ²³ Ta-logani bulugiti, ti-yeagɔligiti ta ta-loganiiti kpein ti la ɔɛa ga dɔnɔ baa? Ade yeezei nɔ ta-leveli wu, nii a kɛ ti ye ade va.» ²⁴ Niiti kpein ti ɔɛni taa zigɔdavɛ, ti ɔamɔl ta ná-doun zunui Sikeme woɔi mɛni, ti yeezeini ti-woɔi wu. Taazuɛ zunuiti kpein ti latini pɛɛvɔlu.

²⁵ Foloi zavasiɛi ma, siɛgi zu ti ɔɛni tabai zu la, Zakɔbe ná-doun zunu felegɔiti Simiyɔn ta Leevi, Dina diɛiti, ti ta-woɔa zɔkpɔiti seɛni, ti loo taai zu, vɛ ziileigi ɔɛni ná, ti zunuiti kpein paa. ²⁶ Ti ɔamɔl ta Sikemɛni balaa paani ga boɔa zɔkpɔi, ti lɛ, ti Dina ɔula Sikeme ná-pɛɛi wu, ti ɔula ná va. ²⁷ Zakɔbe ná-doun zunui zɔiti ti vaani, ti nu voomaiti zeagɔligiti seɛ, ti taazuɛ zɔɔlaiti seɛ, tɔɔzei ti baagɔlani ti-vaazeelai ma. ²⁸ Ti togani goiti ta ma wolaiti seɛni, é vɛɛ soovalegiti ba, nii kpein nɔ é ɔɛni taazuɛ, ta balaɔaiti su. ²⁹ Ti liini ga ta-naavoloiti kpein, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ta nii kpein é ɔɛni pɛɛiti bu, ti naati kpein seɛni.

³⁰ Zakɔbe ɔɛni naazu Simiyɔn ta Leevi ma: «Wa kpɔɔzu, wo màayoseɛ zooi zu nuɔuseiti bɛ, niiti ti ga Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti. Nuɔuse go nɔ ɔa é zɛa, ta

vaazu gaalezu ba daalɔɔma, ti kɔɔi vɛɛ bà, ti kòlɔɔlo, nà-o, nà-peleyeɛei-yo.» ³¹ Ti goɔɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Lee vaa zu gá gi-vaazeelai ye ná, ti so eɛ koloɔlo anzanu?»

35

*Zakɔbe zeɛe vai Sikeme,
é le Beetele*

¹ GALA ge ɔɛni Zakɔbe ma: «Wuzeɛe, è le Beetele, è zei ná. Da zalaɔa ɔulazuve ta beɛe ná GALAGI vɛ, nii é ɔulani è vɛ keɛma, siegi zu è ɔɛni velazu la è-liɛ Ezawu va.» ² Zakɔbe ɔɛni ná-peleyeɛe wu nuiti ma, ta niiti kpein ti ɔɛni ba: «À kɔɔɔ ganigiti kula ɔɔɔ zaama, wo ɔɔɔ nade, wo wa-zeɛeiti maavalibo. ³ Ada wuzeɛezu, ade le Beetele. Nà zalaɔa ɔulazuve beɛezu GALA be náve, nii é gòɔaavoteni, siegi zu gè ɔɛni la kpalai zu, é ɔɛni bà nà-siei zu, kèai ma pelei zu, gè da li.» ⁴ Ti kɔɔɔ ganigiti kpein feeni Zakɔbe ya, niiti ti ɔɛni ti ya, ta goizu anigiti ti ɔɛni ti woizu. Zakɔbe zeɛe wɔɔni, é ti vu su, é pɔɔi vu ti ma sene gului wu, Sikeme ɔɔave. ⁵ Naa vɔluma, ti zeɛeni ná, ti li. GALA ge dualuagi lɔɔni ná maɔɔoolii zu laaiti nuɔuseiti su, nu nɔpe ge la mɔ ɔɛni Zakɔbe ná-doun zunuiti saɔalaboni.

⁶ Zakɔbe zeelini Luze, taai nii é Kanaan yooi zu, naa ɔa é ga Beetele, ta ná-siepoluiti kpein. ⁷ E zalaɔa ɔulazuve beɛeni ná, é naama adave laasei pɛeni ga Ele-Beetele (nii poluve ga «Beetele GALAGI»), mazɔɔ miná ɔa GALA ge ɔulani be ná keɛma, siegi zu é ɔɛni velazu la diɛ Ezawu va.

⁸ Deɛɔla, anzanui nii é ɔɛni ga Eleɛeka zo nui, naa zaani. Ti maɔɔuluni Beetele, sene gului wu. Ti ná laasei pɛeni ga: «Gɔɔ wo sene gului.»

⁹ GALA ge ɔulani mɔnɔ keɛma Zakɔbe vɛ, siegi zu é vaani la, é zeɛe Padan-Alame, é tuya loo be. ¹⁰ GALA ge ɔɛni ma: «È-laaseigi ɔa ga Zakɔbe, keɛ è la mɔ loli ga Zakɔbe laaseigi, è-laaseigi ɔa ɔe ga Izelayele.» E daasei pɛeni ga Izelayele. ¹¹ GALA ge ɔɛni ma: «Nà ga GALA Zeɛe-Pɛ-Maliɔii. Buɔu, è ɔaawɔɔɔ, ziiti ta zii mɔinmɔin ka ɔula è zu, masagaa ta ɔula è ɔoozu. ¹² Zooi naa gè feeni Aɔalaame vɛ ta Izaake, nà naa veezu è vɛ, wa è-mavofodai.»

¹³ Naa vɔlu GALA ge wuzeɛeni, é zeɛe koba, naama adave vɛ é ɔɛni ɔɛzu pɔ ná. ¹⁴ Zakɔbe kɔtui ɔaɔni, vɛ GALA ge ɔɛni pɔ ná, é puya zalaɔai vuuni maazu, ta é gulɔi vu ma. ¹⁵ Zakɔbe naama adave laasei pɛeni ga Beetele, vɛ GALA ge ɔɛni pɔ ná.

*Benzamen zɔɔ fai
ta Lasele zaa vai*

¹⁶ Zakɔbe ta ná-nuiti ti zeɛeni Beetele. Aisa ti va zeeli Efelata, ti lago maɔɔoozaa ɔɛni de de ná va, eyɛsu Lasele da doin zɔɔ. Ná-doun zɔɔ fai ɔaani. ¹⁷ Doun zɔɔ koozuwanai ma ziegi zu, maavie bo anzanui ɔɛni ma: «Mina lua, è doun zunu zɔɔɔga mɔnɔ.» ¹⁸ Keɛ zii loozuve, é va za, é daasei pɛeni ga Bene-Wɔni (nii poluve ga «màanɔɔ loun zunui»), keɛ keɛɛ daasei pɛeni ga Benzamen (nii poluve ga «zeezazu loun zunui»). ¹⁹ Lasele zaani, ti maɔɔulu Efelata pelei zu, naa ɔa é ga Beeteleyɛme. ²⁰ Zakɔbe kɔtu zigigi loni ná-kabai ma ga ɔizesui. Zaaɔa ta ɔɛzu ma, «Lasele ná-kabama ɔizesu ɔɔtui.»

²¹ Izelayele wuzeɛeni, é li, é ná-seɛe ɔɔtai lo Migedale-Edɛɛl vɔlu vele. ²² Siegi zu Izelayele ɔɛni zeini la naama yooi zu, Luɛen liini, è la ga Bileɔa, keɛɛ anza ɔiligi nii é la ɔɛni vuluni ga zɔi ɔeɛle. Izelayele ma wooi mɛnini.

Zakɔbe ná-doun zunuiti tieɔi ɔɛni ga puugɔ maazu fele (12). ²³ Lea ná-doun zunuiti ti ɔɛni ga: Luɛen, Zakɔbe ná-doun zunu mɔungi, ta Simiyɔn, Leevi, Zuda, Isakaal, ta Zaɔulɔn. ²⁴ Lasele ná-doun zunuiti ti ɔɛni ga: Zozeɛe ta Benzamen. ²⁵ Lasele ná-botigɛ anzanui Bileɔa ná-doun zunuiti ti ɔɛni ga: Dan ta Nɛfetali. ²⁶ Lea ná-botigɛ anzanui Zilepa ná-doun zunuiti ti ɔɛni ga: Gade ta Aseɛl. Zakɔbe ná-doun zunuiti kana, é ti zɔɔni Padan-Alame.

Izaake zaa vai

²⁷ Zakabe galeni ma, é va keεge Izaake vɔ be, Mamelee, nii é ga Kiliyate-Aaleba, daasei peai ga Geebelon, ve Abalaameni ta Izaake ti seikogomai geni ná. ²⁸ Izaake zii ma voloi kpein ge geni ga kona ungila kona vuulɔsava (180). ²⁹ Naa volu zii looni, é za, é li memewolani pɔ ti zaai. E vɔlɔzagani, sii zufoosa. Ná-doun zunui Ezawuni ta Zakabe ga ti maagfuluni.

36

Ezawu mavofodai

(1 Dolo Seve 1:34-37)

¹ Ezawu nii é ga Edome mavofodai ga. ² Ezawu anzanu savago zegeni, é sei, Kanaan anzanu lointi saama: Ada, Elon Gete nui ná-doun anzanui, Wɔɔɔlibama, Ana ná-doun anzanui, Sibeyon Geeve nui ná-dounloin, ³ Basemate, Isemaye ná-doun anzanui, Nebayote baazeelai. ⁴ Ada Elifaze zɔlɔni Ezawu ve, Basemate Leyuwele zɔlɔ be. ⁵ Wɔɔɔlibama Yeyuse zɔlɔ, ta Yalame, ta Kɔla. Ezawu ná-doun zunuiti kana, é ti zɔlɔni Kanaan yooi zu.

⁶ Ezawu anzaiti segeni, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-pɛle wu nuiti kpein, ta ná-togani bulugiti, ta ná-toganii kpein, naavoloi kpein é zɔlɔni Kanaan yooi zu, é li, é ze zou gili su, é maagooza degei Zakabe va. ⁷ Tɔzei naavoloi wola gaawɔlɔni, ti la bena zoo zeizu vɔɔma ada gila, ta zooi zu, ve ti seikogomai geni ná, naa la mɔ bena kula ge ti va, tɔzei ta-logani bulugiti faa va. ⁸ Zekana Ezawu zeini la Seyiil gize yooi zu. Ezawu ga é ga Edome.

⁹ Ezawu mavofodai ná-fai gaa: Edome nuiti ti-memewolai, é geni Seyiil gize yooi zu. ¹⁰ Ezawu ná-doun zunuiti ti geni ga: Elifaze, Ezawu anzai Ada ná-doun zunui, Leyuwele, Ezawu anzai Basemate ná-doun zunui. ¹¹ Elifaze ná-doun zunuiti ti geni ga: Teeman, Wɔmaal, Sefo, Gayetame, ta Kenaze. ¹² Ezawu ná-doun zunui Elifaze anza gilingi geni ga Timena, nii é la geni vuluni ga zɔi gɛvele, naa doun zunui zɔlɔni be ga Amaleke. Ezawu anzai Ada ná-dounlointi kana. ¹³ Leyuwele ná-doun zunuiti ti geni ga: Naɔgate, Zeela, Sama, ta Miza. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁴ Ezawu anzai Wɔɔɔlibama, é ga Ana ná-doun anzanui, Sibeyon ná-dounloin, naa ga é Yeyuse zɔlɔni be, ta Yalame, ta Kɔla.

¹⁵ Bolodama gundiɔiti kaa, ti gɔlani Ezawu ná-doun zunuiti saama. Ezawu ná-doun mɔungi Elifaze, ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiɔii Teeman, kundiɔii Wɔmaal, kundiɔii Sefo, kundiɔii Kenaze, ¹⁶ kundiɔii Kɔla, kundiɔii Gayetame, ta kundiɔii Amaleke. Elifaze nɔnɔ ma wolodama gundiɔiti kana Edome yooi zu. Ada ná-dounlointi kana. ¹⁷ Ezawu ná-doun zunui Leyuwele ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiɔii Naɔgate, kundiɔii Zeela, kundiɔii Sama ta kundiɔii Miza. Leyuwele nɔnɔ ma wolodama gundiɔiti kana Edome yooi zu. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁸ Ezawu anzai Wɔɔɔlibama ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiɔii Yeyuse, kundiɔii Yalame, ta kundiɔii Kɔla. Ana ná-doun anzanui Wɔɔɔlibama, Ezawu anzai nɔnɔ ma wolodama gundiɔiti kana. ¹⁹ Ezawu nii é ga Edome ná-doun zunuiti kana, ta ma wolodama gundiɔiti.

Gɔl nui Seyiil mavofodaiti

(1 Dolo Seve 1:38-42)

²⁰ Gɔl nui Seyiil mavofodaiti kaa, ti geni ga sei nu mɔungiti zooi zu: Lotan, Sɔbale, Sibeyon, Ana, ²¹ Dison, Eseel, ta Disan. Naati ka ti ga Gɔl nuiti ta-wolodama gundiɔiti, Seyiil ná-doun zunuiti, Edome yooi zu. ²² Lotan mavofodaiti ti geni ga: Gɔli ta Geemame. Lotan baazeelai laaseigi geni ga: Timena. ²³ Sɔbale mavofodaiti ti geni ga: Alevan, Manaɔgate, Ebale, Sefo ta Wɔname. ²⁴ Sibeyon ná-doun zunuiti ti geni ga: Aya ta Ana. Ana tei ka é zɛungi gaani tevebai zu, nii kpadiai, siɛgi zu é geni daamianigi veezu la keεge ná-soovalegiti zea, é da ti make. ²⁵ Ana ná-dointi ti geni ga: ná-doun zunui Dison ta ná-doun

anzanui Wɔɔɔɔɔɔɔɔɔ. ²⁶ Dison ná-doun zunuiti ti ɔɔɔɔ ga: Ɔɔɔɔɔɔ, Eɔɔɔɔ, Yitelan ta Kelan. ²⁷ Eɔɔɔ ná-doun zunuiti ti ɔɔɔɔ ga: Bileɔɔ, Zaaɔɔ ta Akan. ²⁸ Disan ná-doun zunuiti ti ɔɔɔɔ ga: Use ta Alan. ²⁹ Ɔɔɔɔ nuiti ta-wolodama ɔɔɔɔɔɔti ti ɔɔɔɔ ga: kundiɔɔi Lɔtan, kundiɔɔi Sɔɔale, kundiɔɔi Siɔɔeyon, kundiɔɔi Ana, ³⁰ kundiɔɔi Dison, kundiɔɔi Eɔɔɔ ta kundiɔɔi Disan. Tiya ɔɔ ti ɔɔɔɔ ga Ɔɔɔɔ nuiti ta-wolodama ɔɔɔɔɔɔti Seyiil yooi zu.

Edome masagiti

(1 Dɔɔɔ Sɔɔɔi 1:43-54)

³¹ Masagiti daaseigiti kaa, niiti ti masadai ɔɔɔɔ Edome yooi unda, aisa masa ge va zei Izelayele unda. ³² Beyɔɔ ná-doun zunui Beela masadai ɔɔɔɔ Edome unda, ná-taai laaseigi ɔɔɔɔ ga Dinaɔa. ³³ Beela zaai ma, Bɔsela nui Zeela ná-doun zunui Yɔɔaɔe masadai ɔɔɔɔ potogi zu. ³⁴ Yɔɔaɔe zaai ma, Teeman nuiti ta-you zu nui Ɔusame masadai ɔɔɔɔ potogi zu. ³⁵ Ɔusame zaai ma, Bedade ná-doun zunui Ɔadade masadai ɔɔɔɔ potogi zu. Tɔun ka é vɔnini Madiyan nuiti ma Moaɔe yooi zu. Ná-taai laaseigi ɔɔɔɔ ga Avite. ³⁶ Ɔadade zaai ma, Maseleeka nui Samela masadai ɔɔɔɔ potogi zu. ³⁷ Samela zaai ma, Sayile masadai ɔɔɔɔ potogi zu. E ɔɔɔ ga Leɔɔɔɔe taa wolai zunu, zie wolai laaɔe. ³⁸ Sayile zaai ma, Akeɔɔ ná-doun zunui Baale-Ɔanan masadai ɔɔɔɔ potogi zu. ³⁹ Akeɔɔ ná-doun zunui Baale-Ɔanan zaai ma, Ɔadaal masadai ɔɔɔɔ potogi zu. Ná-taai laaseigi ɔɔɔɔ ga Pau. Anzai laaseigi ɔɔɔɔ ga Meɔetaɔeyele, Mateleede ná-doun anzanui, é ga Meezaɔaɔe ná-dounloin.

⁴⁰ Ezawu ná-bolodama ɔɔɔɔɔti daaseigiti kaa, eɔɔeɔeɔe ti-zeizuveti ti la, ta eɔɔeɔeɔe ti-laaseigiti ti la: Timena, Aleɔa, Yeteete, ⁴¹ Wɔɔɔɔɔɔɔɔ, Ela, Pinon, ⁴² Kenaze, Teeman, Miɔesaal, ⁴³ Magediyele, ta Iilame. Edome ɔɔɔɔɔti kana, eɔɔeɔeɔe ti-zeizuveti ti la, zooi zu nii ti sɔɔɔni. Ezawu ɔɔ é ga Edome mɔmɔwolai.

ZOZEFE NA-FAI

37

(37:1--50:26)

Zozefe ná-segiti

¹ Zakɔɔe zeini Kanaan yooi zu, vɔ kɔɔɔɔ seikɔɔɔmai ɔɔɔɔ ná. ² Zakɔɔe ná-peɔeyedei ná-fai vɔɔe. Zozefe kona puugɔ maazu lɔfela (17) ɔɔlaai ma, ti ɔɔɔ togani ɔulugi makeɔu ta dieni kɔɔɔɔ anzai Bileɔa ná-doun zunuiti ta Zilepa ná-doun zunuiti. Zozefe ɔɔɔ ti maalɔɔzu, é ɔa ti zie vele ɔɔti bo ti-ɔɔe ma. ³ Zozefe nɔɔni Izelayele vɔ, é leve zɔɔma lointi ba, mazɔɔ é naa zɔɔɔni ɔɔɔzaɔa siegi zu. E sege vɔne papa feeni bɔ. ⁴ Diɔni ti kaani ga nɔɔvɔ ti-ɔɔe vɔ, é leve ti kpein ba. Ti wɔinzeɔeni, ti la ɔɔɔ zɔosu ti va bɔe ɔɔ ga nɔɔnɔgi.

⁵ Zozefe segi ta woni, é ɔa li, é suɔula dieni ma, naati ti wɔinzeɔeni mɔnɔ volu. ⁶ E ɔɔɔ ti ma: «À woilo segi naa ma, nii gè bogai! ⁷ Gè ade ɔaani, de ɔa molo ɔili ba kpalagaɔe. Nà-molo ɔilii wuzegeni, é lo, wɔnɔ ma molo ɔiliiti ti ɔoolini ma, ti ɔa nɔkɔ bu.» ⁸ Diɔni ti ɔɔɔ ti ma: «Da kaazu ga ɔa ɔɔɔzu ga masagi, é zei gi unda, é ɔa gi leve?» Ti wɔinzeɔeni mɔnɔ sɔsɔ, ná-segiti ta daawooiti maavele ma.

⁹ E segi taɔili boni mɔnɔ, nii é suɔulani dieni ma. E ɔɔɔ ti ma: «Gè segi ta woge mɔnɔ. Gè foloi ɔaani, ta alugi, ta somideɔa puugɔ maazu ɔilagiti (11), ti vaani, ti nɔkɔ bù kàkalavɔe.»

¹⁰ E suɔulani kɔɔɔ ta dieni ma, naa zeli lo ma, é ɔe ma: «Segi naa voluvɔ ɔa ga lee, nii é bogai? Da kaazu ga nà-o, è-lee-o, gá è-liɔni, gi kpein gá vaazu, gi nɔkɔ è wu?» ¹¹ Diɔni ti ɔɔɔ toloi ɔulazu la, keɔ kɔɔɔ naama vaiti makeni ɔigi zu.

Zozefe vɔdi vai

¹² Zozefe diɔni ti liini Sikeme lugiti su vele, ga ti ti-ɔɔe ná-togani ɔulugi make. ¹³ Izelayele ɔɔɔ Zozefe ma: «Nà ɔɔ gè è leve è-liɔni ɔɔ bɔ, ti togani ɔulugi makeɔvɔe Sikeme.» E ɔoolaaɔvoteni, é ɔe ma: «Kèe, nà ɔaa.» ¹⁴ Izelayele ɔɔɔ ti ma: «Li, è è-liɔni peɔe, ni ti ɔeɔeɔe,

ta ni faa nɔpɛ ge la toganiiti ba, ɛ ɔale ma, ɛ va ga ti-maawoo vagɔi pɔ.» E Zozefe leveni ɔana, ɛ zefe Geebelɔn nɛmɛi zu, ɛ li Sikeme vele zɔli.

¹⁵ Ti ɔomini ta zunui ta, ɛ da dieni ɔaizie dɔbɔi zu. E gaazaɔani, ɛ ɔe ma: «Leeni ɔa ɛ ɔaiziezu?» ¹⁶ Zozefe goɔɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Nà dɛni ɔaiziezu. Nà ɛ maanɛɛɛzu, ná lɛ ga ze, vɛ dɛni ti togani bulugi makesu ná.» ¹⁷ Zunui ɔeni ma: «Ti zefeve, ti li, tɔzei gɛ mɛnini, ti da ɔe: «Ade li Dɔtan.» » Zozefe vileni dieni kɔɔɔ vɔgi va, ɛ da li, ɛ ti ɔa Dɔtan.

¹⁸ Ti kaai ma ɔoozama, kɛɛzu ɛ maabuɔa ti va, ti yaavai ɔilini ma ga ti paa. ¹⁹ Ti ɔeni bɔɔɔ ma: «Se bo nui vɛɛ, ɛ vaazu. ²⁰ A va, ade paa, de pili zefezaɔai taɔila su. Ada ɔe ma nɔ sua vilei ta ɔa ɛ sogai, da pɛɛ naazu velegi ná-segitɛ ti vaazu ɔɛɛzu la.»

²¹ Siɛgi zu Luɛn naa mɛnini la, ɛ Zozefe maaloboni, ɛ ɔeni pɔ, ɛ kula ti ya. E ɔeni ti ma: «Ade mina zɛnvui ɔula zea.» ²² Luɛn ɔeni ti ma mɔnɔ: «À mina ɔamai vu! A seɔe, wo pili zefezaɔai nii zu, ɛ tevebai zu, kɛɛ à mina yeeloo ma.» E ɔeni ɔisiezɔ ga ɛ kizo, nii a kɛ ɛ gaɔale ma, ɛ li kɛɛɔ vɔ bɛ.

²³ Siɛgi zu Zozefe zeelini la dieni pɔ bɛ, ti ná-seɔe vɔnɛgi ɔulani ma. ²⁴ Ti soni, ti seɔe, ti pili zefezaɔai bɔgi zu, nii supakai ɔeni de, zie nɔpɛ ge la ɔeni su.

²⁵ Ti zeini naa vɔluma, ti da daamii wo. Ti ɔaazuwuzegɛni, ti wɛɛ, ti Isemayeɛ nui ti ma vɛbɛi ɔa, ti da va, ti zefe Galaade, ta-ɔmɛiti kasɔɔɔilɛi ga gulu mana maku nɛnɛgi ma aniiti, ti ɔeni liizu ga tiye Ezipete yooi zu. ²⁶ Ná nɔ, Zuda ɔe kɛɔɔɔleaiti ma: «Lee ɔulanuma ɔa da sɔbɔ, da de-leɔe vaana, de ma ɔamai lɔɔɔ? ²⁷ Ade li, de pɔdi Isemayeɛ nui ti ma, de mina yeevɔɔɔ ba, mazɔbɔ de-leɔe ɔa ga de-ma ɔamai ta!» Kɛɔɔleaiti ti woiloni goo ma. ²⁸ Yaɔɔiti ti ɔeni zefezu Madiyan, naati tevesuvɛ, ti Zozefe mɛɛnni, ti tɛ, ti kula zefezaɔai zu, ti pɔdini Isemayeɛ nui ti ma ga wali ɔae vɔufelegɔ (20), naati ti lii la Ezipete yooi zu.

²⁹ Siɛgi zu Luɛn vaani la vɔlu zefezaɔai laavɛ, Zozefe la mɔ ɔeni su. E ɔɔba zefeiti balini ga, iɔɔ ge leve. ³⁰ E ɔaleni ma kɛɔɔleaiti pɔ bɛ, ɛ ɔe ti ma: «Dungoi la mɔ ná! Leeni ɔa ná kɛ?» ³¹ Ti Zozefe ná-seɔe zegɛni, ti boli zinɛi ɔɔdaaleve, ti dɔ ma ɔamai wu. ³² Ti ná-seɔe vɔnɛgi leveni ti-ɔɛɛ ma, ti ɔe ma: «Wɛɛ nii ɔa gi kaai! Pɛɛ, ni è-loun zunui ná-seɔe laade.» ³³ Zakɔbɛ kwɛɛni, ɛ ɔe ma: «Dɔn zunui ná-seɔe ve! Sua vilei ta sogai! Zozefe valivalia ga!» ³⁴ Zakɔbɛ ná-seɔeiti balini ga, ɛ zaamaɔili ga saa wɔlɔ wo seɔe, ɛ folo mɔinmɔin kɛɛni ná-doun zunui ná-saa wɔlɔi ɔa. ³⁵ Ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti kpein ti vaani gaanɛɛɛzu, kɛɛ ɛ la ɔeni yeezeini gaanɛɛɛ nɔpɛ bu. E ɔeni ɔɛɛzu ti ma: «Nà yesu wɔlɔzu, eyesu gɛ yei dɔn zunui vɔ bɛ gɔvɛalaazu!» E ɔeni ba nɔ, ɛ da wɔlɔ ná-doun zunui zaa vai zu.

³⁶ Madiyan nui ti Zozefe vɔdini Ezipete yooi zu Pɔtifaal ma, Falaɔn ná-kundiɔi zeidai ta, masagi make nui ta-ɔundiɔi.

38

Zuda ta Tamaal ta-vai

¹ Naama ziegi zu, Zuda zegɛni kɛɔɔleaiti ba, ɛ li, ɛ zeɛ Adulame zunui ta vɔ bɛ, nii daaseigi ɔeni ga ɔiila. ² Náve Zuda Kanaan anzalopoi ta ɔaani, nii kɛɔɔ laaseigi ɔeni ga Sua. E seɔe ga anza, ɛ vile polu. ³ E kogi zegɛni, ɛ doun zunu zɔbɔ bɛ. E daasei pɛɛni ga ɛɛl. ⁴ E kogi zegɛni mɔnɔ, ɛ doun zunu zɔbɔ, ɛ daasei pɛɛ ga Wɔnan. ⁵ E doun zunui zavasiɛi zɔbɔni vɔlu, ɛ daasei pɛɛ ga Seela. Zuda ɔeni Keziɛ siɛgi zu anzai sɔbɔni da.

⁶ Zuda anzanui ta zegɛni ná-doun zunu mɔungi ɛɛl vɛ, daaseigi ɔeni ga Tamaal. ⁷ ɛɛl ɔeni ga nu ɔɔu ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu. ɔɔɔɔ GALAGI paani. ⁸ Zuda ɔeni naazu Wɔnan ma: «Li, ɛ vile è-lie anzai vɔlu, è-nimɔɔi vɛ, sei, ɛ pɔnɔ to è-lie va.» ⁹ Kɛɛ Wɔnan kwɛɛni ga naama lɔinti ti la ɔɛɛzu ga tɔun nɔnɔ. Naa ɔa ɛ ba, a la ɔena bɛɛɛa diɛ anzai ma, ɛ ɔeni gaabelazu ga ɛ ma ɔɛi vu zooi ma, nii a kɛ ɛ mina mavofoda zɔbɔ diɛ vɛ. ¹⁰ Nii ɛ ɔeni

kɛɛzu, naa wola ɲɔuni Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, naa tɔ balaa paani. ¹¹ Zuda ɔɛni naazu nɔ-doun anzai Tamaal ma: «Yɛna ga poanzai ɛ-ɔɛ ɖɛɛi wu, eyɛsu dɔun zunui Seela wɔɔɔ.» E ɔɛni ɔɛzu ɔana ga Seela mina za ga diɛni kɛɛɛ. Tamaal liini, ɛ zɛi kɛɛɔ ɖɛɛi wu.

¹² Sugɔɔzani folo mɔinmɔingaa ti leve naa ma, Sua nɔ-doun anzanui, ɛ ga Zuda anzai, naa zaani. Siɛgi zu Zuda nɔ-ɔɔ wo foloiti ti leveni da, ɛ lɛni ga Timena ɖɛ ta ɔɔɔɔɔ ɔiila, Adulame nui, nɔ-baalagiti maaleɔa levezuɛ. ¹³ Ti ɔɛni Tamaal ma: «Wɛɛ, ɛ-ɔɛmɔɔin ɔa lɛɛzu Timena, nɔ-baalagiti maaleɔa levezuɛ.» ¹⁴ E nɔ-poanza zɛɛiti puuni, ɛ seɛi veleveleni ɔɔɔ ma, ɛ ɔɔɔ ɔaazumaalɔɔɔ, ɛ lɛ, ɛ zɛi Enayime nu lɛɛzuɛ Timena ɖɛɛi zu. Mazɔɔ ɛ pɛɛni ga Seela wɔɔɔni niina, kɛɛ ti la ɔɛni feeni naa ya ga anzai.

¹⁵ Zuda Tamaal ɔaani ga koloɔolo anzanui ta ɖɛ, mazɔɔ ɛ ɔaazuɛ maalɔɔɔni. ¹⁶ E maaɔɔɔni ba peɛ ɔɔɔɛ, ɛ ɔɛ ma: «Va bu, ɔɛ la ga ɔɛ.» Mazɔɔ ɛ la ɔɛni kɛɛni ga nɔ-doun anzai ɖɛ. Naa ɔɛni ma: «Leeni ɔa da fe zɛa, da ɖilɛna pɔlu?» ¹⁷ E ɔɔɔaavoteni, ɛ ɔɛ ma: «Nɔ boli yivo ɔila teɛ ɛ ma, ɛ ɔila nɔ-togani ɔulugi zu.» Naa ɔɛni ma: «Zɛɛ ɔa bu, kɛɛ da kɔɔnma ve zɛa, eyɛsu ɛ teɛ.» ¹⁸ E ɔɔɔaavoteni, ɛ ɔɛ ma: «Leeni ɔa nɔ fe ɛ ya ga kɔɔnmai?» E ɔɛni ma: «Nii da da yeevɔɛ da aniiti ba, naa ve zɛa, ta da-ɔalɛ, ɛ ɖɛɛ da-lukpɔi ɖa.» Naa volu ɛ ɖilɛni polu, naa kogi zɛɛni. ¹⁹ E wuzɛɛni, ɛ li, ɛ nɔ-seɛi ɖu, nii ɛ ɔaazumaalɔɔɔni la, ɛ nɔ-poanza zɛɛiti seɛni.

²⁰ Zuda boli yivoi leveni ɔɔɔɔɔ Adulame nui ɖɔ ga ɛ lii la, ɛ kɔɔnma aniiti kula anzanui ya. Kɛɛ ɛ la ɔɛni anzanui ɔaani mɔnɔ. ²¹ E nɔɖɛ nɛiti gaazagani, ɛ ɔɛ ti ma: «Mini ɔa koloɔolo anzanui nɔ, nii ɛ ɔɛni losu peɛ ɔɔɔɛ Enayime?» Ti ɔɔɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Koloɔolo anzanu la ɔɛ niima ada yɔɔɔzuɛ.» ²² E ɔalɛni ma, ɛ li, ɛ ɔɛ Zuda ma: «Gɛ la kaani, nɔɖɛ nɛiti ti ɔɛɖɛ mɔ: «Koloɔolo anzanu la ɔɛ nɔ yɔɔɔzuɛ ɛɛɛɛɛ.» » ²³ Zuda ɔɛni ma naazu: «É make naa ɖa, nii ɛ zɛa, de mina ɔɔɔ lɔ ɛɛɔɔɔɔɔ zu. Wɛɛ, nɔun ɔɛ boli yivoi nii levega pɔ, kɛɛ ɛ la kaani.»

²⁴ Alu savagɔ ɔɛɔɔa levegai ma, ti ɖaani, ti ɔɛ Zuda ma: «È-loun anzai Tamaal koloɔologi ɔɛa, tɔ ɖɔɔ kogi ɔa ma, koloɔologi maavele ma.» Zuda ɔɛ ma: «À ɔila la, ɛ ɔila.» ²⁵ Ti ɔɛai ma ɔilazu la eteɔɛ, ɛ nu leveni kɛɛmɔɔin ma, ɛ bo ma ga: «Zunui nii po ge ga niima ɔɔɔɔɔ, naa ɔa nɔ-kogi mɔ. Nɔ ɛ maanɛɛɛzu, ti ɖɛɛ ɔɛ, ɔɛ ɔa nɔnɔ ga anii, nii nu a da yeevɔɛ da aniiti ba, ta galui, ta tukpɔi niiti?» ²⁶ Zuda ti ɔaai ma, ɛ ti ɔɛɛni, ɛ ɔɛ ma: «Tɔun sɔɛɛ, ɛ leve nɔun ba, ɛ naa ɔɛɖɛ, tɔɔɛi ba ga, ɔɛ la vaani bu, ɛ ɖa zɛi dɔun zunui Seela ɖɛ.» E la mɔ ɔɛni kɛɛni, ɛ ɖa laa la.

²⁷ Nɔ-doun ɔɔɔ siɛgi zeɛɛi ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ɔɛni koozu. ²⁸ Doun ɔɔɔ yeeɔɔɔɔɔ zeɛɛi ma ɔɛ, ɔilagi yeei ɔilani kɛɛma. Maavie bo anzanui soni, ɛ geze ɔɔɔi ɔili zɛɛi ɖa, ɛ ɔɛ ma: «Niima geɛi ɔa ɛ ɔilazu mɔunpa.» ²⁹ Kɛɛ ɛ yeei ɔɔɔni mɔnɔ, ɔɔɔɔɔ ɔila eteɔ mɔunpa. Maavie bo anzanui ɔɛni ma: «È ɔilavɛ ga zeeɔaɔaai!» Ti daasei pɛɛni ga Peelɛɛ (nii poluɛ ga «kulazuɛ»). ³⁰ Naa voluma ɔɔɔɔɔ ɔɔɔni, nii geze ɔɔɔi ɔilini zɛɛi ɖa. Ti naa laasei pɛɛni ga Zeela.*

39

Zozɛfe ɔɛ vai Pɔtifaal ɖɔ ɔɛ

¹ Ti yeini ga Zozɛfe Ezipete yooi zu. Ezipete nui Pɔtifaal, masagi Falagɔn make nɛiti ta-ɔundigii, naa ɔa ɛ Zozɛfe ɔɛyani Isemayeɛ nɛiti ma. ² Gɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zozɛfe ɖa, naa maavele ma, ɛ ɔɛni undaɛɛi ɔɔɔsu naa kpein su, nii ɛ ɔɛna kɛ. E ɔɛni maligii Ezipete nui nɔ-peɛi wu. ³ Naa pɛɛni ga Gɔɔɔ GALAGI ɔa tɔun ba, nii nɔpɛgi ɛ ɔɛni kɛɛzu, Gɔɔɔ GALAGI ɔɛni naa ɔɛɛzu zeema. ⁴ Zozɛfe zaalai ɔɔɔni maligii ɔaazu, ɛ dɔɔni nɔ-botii zu, ɛ sei nɔ-peɛi unda. Nii kpein ɛ ɔɛni zɛa, ɛ naati kalivaani ma. ⁵ E zo naama voloɛ ma, Pɔtifaal seɛɛi ma nɔ-peɛi unda, ta nii kpein ɛ ɔɛni zɛa, Gɔɔɔ GALAGI tuyɔ looni Ezipete

* 38:30 Zeela: daaseigi nii ti maaɔɔɔɔ ɖa ta «ma ɔɔi sɔsɔgi ɛ voloɔ.»

nui Pötifaal ná-pelei ve, Zozefe maavele ma. Góogó GALAGI ná-tuyai feni zeagoligiti kpein ba, é feni ga pelei wu, baa kpalagaveti. ⁶ Niiti kpein ti feni ga zeagoli, é ti yeni Zozefe yeezu, é la mō feni faa gili kēezu, keni é ná-daamianigi zefe nō.

Zozefe feni ga zaalamai gola vagai. ⁷ Naama vaiti pēe poluma, Zozefe maligii anzai gaazugulani ba, é fē ma: «Laa ga ze.» ⁸ E feleni, é fē maligii anzai ma: «Pelei wu vai leve ga kōgō felegō, maligii la faa nōpē kwēe ta zu, é ti pē zēgē zēe zu. ⁹ E la wōlōni nūn ba niima vele wu, é la tō seini faa nōpē ma, keni dā nō, tōzei dā ga anzai. Nā naama vaa jōu wolai fēezu gale, gē koto zefe GALA daalōgōma?» ¹⁰ Folo-o-folo é feni bōizu Zozefe la, é dā faa gilagi nō wo ma, kēe naa la feni woilosu ta ma, é feleni ná-dakoba vai va, ga a va vile polu.

¹¹ Foloi ta, Zozefe vaani, é lē pelei wu, ga é ná-botii fē. Nu nōpē ge la feni ná, pelei wu nuiti su. ¹² E soni ná-segei va, é fē ma: «Laa ga ze!» Zozefe ná-segei yeni zea, é vela, é gūla etea vele. ¹³ Siegi zu é kaani la ga naa ná-segei yega zea, é vela, é li ga etea vele, ¹⁴ é ná-pele wu nuiti tolini, é fē ti ma: «Sinigi vaa ga Ebulu nui ade vō, é dā baa gūla ade ma. Paave pō, é fē é la ga ze, keni kpāingai. ¹⁵ Siegi zu é kaai la ga gē woogūla ga kpeei, é ná-segei yegē vūuni kōbave, é vela, é li ga etea vele.»

¹⁶ E Zozefe ná-segei yeni gōbave, eyesu sinigi vaa pelei wu. ¹⁷ E faa gilagi nō woni ma, é fē ma: «Ebulu nui é ga duoi, nii è vaai la ade vō, paave pō ga é baa gūla mǎ. ¹⁸ Kēe tēi gē woogūlaai ga kpeei, é ná-segei yegē kōbave, é vela, é li ga etea vele.» ¹⁹ Kpegai ma ga anzai bōe wooiti mēni, é dā fē ma: «Wēlena, naa gā dā-luoi kēa,» Zozefe maligii wola yii gaawanani. ²⁰ E Zozefe zoni, é pili kasoi gā, ve masagi ná-kasogā nuiti ti makēni ná. Miná gā Zozefe feni ná kasoi gā.

Zozefe fē vai kasoi gā

²¹ Góogó GALAGI feni Zozefe va, é woogēgiladai fē bē, nii a kē naa zaalai zōlō kaso gundigii ya. ²² Kaso gundigii kasogā nui zōiti kpein kalivaani Zozefe ma. Faa nōpē ge la feni fēezu tōun polu. ²³ Kaso gundigii la mō feni wēezu naama vai tanōpē ma, nii é feni fēezu Zozefe yeezu, mazōlō Góogó GALAGI feni ba. E vaani bu, naa pē subete, nii é feni kēezu.

40

Falaḡon ná-botigē gundigii felegōiti ta-zegiti

¹ Naama vaiti poluma, Ezipete masagi Falaḡon ná-kpōlēbōle gani wotigē nuiti ta-gundigii ta ná-daagoli wotigē nuiti ta-gundigii ti baaḡoni ti-maligii, Ezipete masagi ma. ² Falaḡon yiiḡulani niima gundigii felegōiti daalōgōma, kpōlēbōle gani wotigē nuiti ta-gundigii ta daagoli wotigē nuiti ta-gundigii. ³ E ti vilini kasoi gā, masagi makē nuiti ta-gundigii ná-pelei wu, ve Zozefe makēga feni de ná. ⁴ Naa ti ḡalivaani Zozefe ma, ga é dā wēle ti ma. Ti yeeḡēḡalai ta fēeni kasoi gā sē.

⁵ Kpidii ta, Ezipete masagi ná-kpōlēbōle gani gundigii ta ná-daagoli gundigii, ti feni kasoi gā, ti felegō pē ti segi woni, esēni ta nōnō ma zēgi, poluve feni ti ḡilagilagī va. ⁶ Naa vōluma zobui, Zozefe vaai ma ti vō bē, é wēleni ti va, ti pē ti gaazugīlai. ⁷ E Falaḡon ná-botigē gundigii gaazaḡani, ti feni tōun ba maligii ná-pelei wu kasoi gā, é fē ti ma: «Lee vaa zu za wo-gaazuveti jōudai?» ⁸ Ti googāavoteni, ti fē ma: «Gi segi wogē, kēe nu nōpē ge la ná, nii a poluve wo gi ma.» Zozefe feni ti ma: «GALA tēi a zoo é segiti poluветi bo baa? A wa-zegiti sugūla lēe mǎ.»

⁹ Kpōlēbōle gani gundigii laalōni ná-segi zu, é sugūla Zozefe ma, é fē ma: «Nā-segi zu, wēle, ansaḡō tōkulugi feni kākalaue. ¹⁰ Ansaḡō tōkulugi naama beke savagō feni ba. Siegi zu é lēteni la, ma vūai ḡulani, ta ma ḡpōḡiti ti leezen bōigi ve. ¹¹ Falaḡon ná-kpōlē wōwōi

ɔɛni zɛa zoni, gɛ leezeinti seɛeni, gɛ ti luɓa Falaɔɔn nà-kpɔle wɔwɔi zu, gɛ kpɔle wɔwɔi ve Falaɔɔn ya.»

¹² Zozefe ɔɛni tɔun ma: «Poluwe ɔaa: ma beke savagɔiti ta ga folo savagɔiti. ¹³ Folo savagɔ a levena, Falaɔɔn ɔa ɔɔungi wuzegɛ, é è ɔaɔfale ma ɔa-wotii zu. Da nà-kpɔle wɔwɔi zeizu zeezaamave, eɛvelei é ɔɛni keɛzu la, siegi zu é ɔɛni la ga nà-kpɔleɔle ganiiti ma ɔɔundigii.

¹⁴ Kele nà è maanɛɛzu, ɔize sù, siegi zu é undaanɛzu la, nuɔɔɔla ɔe bè, è nà-faa vago wo Falaɔɔn ma, nii a ke é kùla niima ɔasoi ɔa. ¹⁵ Mazɔɔɔ ti kùlave Ebulu nuiti ta-yooi zu ga zeeɔaɔaai, ve balaagi gɛ la faa ɔɔu nɔpe keɛni, nii nà vili kasoga ma vaa zu.»

¹⁶ Siegi zu daaɔoli wotigɛ nuiti ta-ɔɔundigii kaani la ga Zozefe segi volu vago woge, é ɔɛni ma: «Nà balaa gɛ segi ta woge, bulu ɔɔɔ savagɔ ɔɛni zeini ùnma. ¹⁷ Kpɔlogi nii gaɔɔoozaa ɔɛni de, daamianigi ma zii kpein ge ɔɛni su Falaɔɔn ve, kele wɔniiti ti ɔɛni miizu kpɔlogi zu, é zeini ùnma.»

¹⁸ Zozefe goɔɔaavoteni, é ɔe ma: «Poluwe ɔaa: kpɔɔ savagɔiti ta ga folo savagɔiti. ¹⁹ Folo savagɔ a levena, Falaɔɔn ɔa ɔɔungi leve è va, é è zele gului va, wɔniiti ta è-ma zuai mi.»

²⁰ Foloi zavasiei ma, Falaɔɔn zɔɔɔ fai ma ɔoozune yeei, é daamii neɛne wolai ɔeteni, é fe nà-botigɛ nuiti kpein be. Nà-botigɛ nuiti gaazu, é kpɔleɔle gani wotigɛ nuiti ta-ɔɔundigii ɔulani, ta daaɔoli wotigɛ nuiti ta-ɔɔundigii. ²¹ E kpɔleɔle gani ɔɔundigii vileni mɔnɔ nà-botii ma, é ɔa kpɔle wɔwɔi ze Falaɔɔn yeezaama. ²² Kele é daaɔoli wotigɛ nuiti ta-ɔɔundigii zeleni gului va. Faiti pe ti vileni su, eɛvelei nɔ Zozefe ta-zegiti poluɔeti boni la. ²³ Kele kpɔleɔle gani wotigɛ nuiti ta-ɔɔundigii la ɔɛni ɔizeni Zozefe zu, é yeemani ma.

41

Masagi Falaɔɔn nà-segiti

¹ Kona felegɔ levegai ma, Falaɔɔn segi ta woni. Pɛte: é ɔɛni zie wolai Nile ɔɔbave. ² E nike zaa ɔfela ɔaani, ti wola vagai, ti ɔɔɔai. Ti leɛni, ti ɔula zie wolai wu, ti ɔa daamii wo tufa letɛi zu, zie ɔɔbave. ³ Nike zaa ɔfela ɔiligaa ti ɔulani zie wolai wu zɔiti poluma, ti ɔɔudai, ti ɔana, ti lo ti ɔɔbave, zie wolai laave. ⁴ Nike zaaiti ti ɔɔudai ta ti ɔanaai, naati ti nike zaa ɔfelaiti miini, niiti ti vagai, ti ɔɔɔai. Falaɔɔn wuunni.

⁵ E ɔiini volu, é segi velesiei wo. E weleni, é anii ɔɔɔ ɔɔfela ɔa, ti ɔezeai, ti vagai, ti ɔɔnɔgai ma ɔkulu gilagi va. ⁶ Naa voluma, ani ɔɔɔ ɔɔfela ɔiligaa ti ɔɔnɔni zɔiti poluma, ti ɔooɔeai, ti ɔooloai ga folo ɔulazu vele viilei. ⁷ Ani ɔɔɔgiti ti ɔooɔeai, naati ti ani ɔɔɔ ɔɔfela vagoiti kpɔleni, niiti ti ɔezeai, ti laavegai. Falaɔɔn wuunni, é gaaga ga é ɔea segi zu.

⁸ Sobui, Falaɔɔn ɔɛni unga wuulee, é Ezipete molikulagiti ta ma ɔima nuiti kpein tolini, é segiti suɔula ti ma. Kele nu nɔpe ge la ɔɛni zooni, é va ti voluwo Falaɔɔn ma. ⁹ Kpɔleɔle gani wotigɛ ɔɔundigii kpɔei zegeni, é ɔe Falaɔɔn ma: «Kigi loa nà-faagaazagi zu za. ¹⁰ Yeeta ɔɛni de, Falaɔɔn yiigaawanani nà-botigɛ nuiti ma, é nɔun pilini kasoi ɔa masagi make nuiti ta-ɔɔundigii nà-pelei wu, nà-o, daaɔoli wotigɛ nuiti ta-ɔɔundigii-yo. ¹¹ Kpidi ɔilagi zu, gi felegɔ pe gi segiti boni, poluwe ɔɛni ti va. ¹² Ebulu zunu loungoi ta ɔɛni gi va náve, masagi make nuiti ta-ɔɔundigii nà-duɔi, gi gá-zegiti suɔulani ma, é ese nɔnɔ voluwoni ma. ¹³ Ti pe ti vileni su nɔ, eɛvelei é polu woni gi ma la. Falaɔɔn pileni volu nà-botii ma, é daaɔoli wotigɛ nuiti ta-ɔɔundigii zele gului va.»

Zozefe Falaɔɔn nà-segiti poluwe wo fai

¹⁴ Falaɔɔn Zozefe lolini, ti kulani kasoi ɔa ga gaazuvilei. E nɔungi woni, é nà-segeiti maavalibo, é li Falaɔɔn ɔɔ be. ¹⁵ Falaɔɔn ɔɛni Zozefe ma: «Gè se bogɛ, nu nɔpe ge la zooni poluwe wosu, kele gɛ menigɛ ga ɔa ɔa segi voluwe wo, ni nu a suɔulana è ma.» ¹⁶ Zozefe Falaɔɔn woɔaavoteni, é ɔe ma: «Nà laade, kele GALA ka a goɔaavote pagɔi ve Falaɔɔn ya.»

²⁵ Zozefe ɣeni Falaɣɔn ma: «Segi bogai ɛ vɛ, toɣa ga faa ɣila nɔ. Nii GALA ge vaazu keɛzu, naa ɣana ɛ kula keɛma Falaɣɔn vɛ. ²⁶ Nike zaa lafela vagoiti ta ga kona dɔfelaiti, ani ɣɔpɔ dɔfela vagoiti ta ga kona dɔfelaiti. Se gila kpegi nɔ vɛ. ²⁷ Nike zaa lafelaity ti ɣanaai, ti ɲoudai, ti ma mɔungiti poluma, naati ta ga kona dɔfela balaa, ta ani ɣɔpɔ dɔfelaiti ti zupakaiti, ti vooloai ga folo ɣulazu vɛle viilei, ta ɣɛɛzu ga kona dɔfela vului. ²⁸ Eɣevelei nɔ gɛ boga da Falaɣɔn ma, nii GALA ge vaazu keɛzu, naa ɣa ɛ kulaa keɛma Falaɣɔn vɛ. ²⁹ Pete, kona dɔfela laawu, daamianigi wola ɣa mɔin Ezipete yooi kpein su. ³⁰ Pului ma ɣona dɔfelai ɣa va naati poluma, nu ɣa yeema anii mɔin ziegi naa ma Ezipete yooi zu. Pului ɣa zooi ɣoloɣolo. ³¹ Pului naa ɛ vaazu, toɣa boi, nu ɣi ge la mɔ loa su vɔɔ ga ni daamiani ge voovani zooi zu. ³² Ni Falaɣɔn segi ɣaa, na zeizu ɣɛ fele, naa ɣa ga faa vɛ deveai niina GALA bɛ, ɛ vaazu ɣɛɛzu ga suvile.

³³ «Falaḡon faa ḡila keena niizu, wele vaa ga ḡima nui ta, nii kelegelegai, è seḡe, è sei Ezipete yooi unda. ³⁴ Keni Falaḡon ani make nuiti sei zooi zu, ga ti Ezipete molo i zeizu loolusi ei zeḡe ba, ani mo in ḡona dofelaiti ma zieḡiti zu. ³⁵ Kona pagḡiti su ti vaazu zeelizu, ti naama laamianigiti kpe in gaale ba, Falaḡon ná-devei wu, ti moloiti gaale ba taaiti su, molo makesu veti, ti da wele ti ma. ³⁶ Daamianigi naati ta ḡe vuuni ná zooi ve, pulu ḡona dofelaiti be, ti vaazu Ezipete yooi zu, naa ḡa a ke nuḡuseiti ti mina za ga pului zooi zu.»

*Zozefe zei vai ga kundiḡi wolai
Ezipete yooi unda*

³⁷ Naama wooiti ti wola neeni Falagɔn ta ná-botigɛ nu wolaiti kpein be. ³⁸ Falagɔn ɖeni ti ma: «Ada zoo nu ɖili solɔɔsu nei ɔaa ga nii ɖevele, nii GALA Zenvui a ɖe zeini su?» ³⁹ Falagɔn ɖeni Zozefe ma: «Tei GALA ge niima vaiti dea ga de, nu nɔpe ge la ná nii a ɖeleɖele, é ɖe ga ɖima nu ɔalaa ga è ɖevele. ⁴⁰ Da ɖa è ɖeezu ná-peleyeɖei unda, ná-nuɔuseiti kpein ta ɖolo da-logiti be. Ná ɔɔɖi nɔ ɖa tevegai è va, ta gè ɖe è maazu ga masa kpɔkpɔgi maavele.» ⁴¹ Falagɔn ɖeni Zozefe ma: «Wele, gè è zeida Ezipete yooi kpein unda, devei ɖa da nɔ è ya.»

⁴² Falaḡōn nà-masa balaḡaegi ḡulani yee va, é dɔ Zozefe yeei va. E seḡei looni kɔba, nii é ga geze vaḡɔi. E zanu kɔbu ansai vilini kɔbu. ⁴³ E tɛeni ná-wotoloi velesiɛi zu. Tevesuve, ti da zeze kakala velei, ti da ḡe: «À vile niibiga!» Zekana Falaḡōn Zozefe zeini la Ezipete yooi kpein unda. ⁴⁴ Falaḡōn ḡeni mɔno Zozefe ma: «Nà ḡa gè ga Falaḡōn! Ni da laade, nu nɔpe ge la yeevua faa wu Ezipete yooi kpein su.» ⁴⁵ Falaḡōn Zozefe laasei pɛeni ga Safenate-Payeneya. E Azenate zegeni, é fe zea ga anza, galagi daa ga Won, naa ná-zalaḡa ḡula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui. Zozefe liini, é leveteve, é wele Ezipete yooi ná kpein su.

⁴⁶ Zozefe ná-konagi ɖɛni niina ga puusavagɔ (30), siɛgi zu é liini la, é lo Ezipete masagi Falaɖɔn ɖaazu. Seɖeai ma Falaɖɔn vo be, é Ezipete yooi kpein subizeni. ⁴⁷ Kona dɔfelaiti daawu, niiti daamianigiti ti beɛteni su, zooi ba lɔnɔgi veeni ga poovamai. ⁴⁸ Zozefe kona dɔfelai ma laamianigiti kpein gaaleɛni ba Ezipete yooi zu, é daamianigiti maaɔɔni, é pu taaiti su. E naa vuuni taai ɖilagilagi goozuve, nii é ga maagoolii zu yooi ná-daamianigiti. ⁴⁹ Zozefe moloi ɖaaleɛni ba, gola mɔin eɖe kpolodei ma paɖaegi. Naama voovamai

maavele ma, ti loogoni gaalu fai va, tãzei nu la mã gëni zoosu é va gaalu, tiegi latevega gëni de.

Zozefe ná-dointi ta-vai

⁵⁰ Pulu gona mounpagi yeelugã, Won ná-zalađa ġula nui Põtifeela ná-doun anzanui Azenate zunu loun felegã zolõni Zozefe ve. ⁵¹ Zozefe doun mounġi laasei pëeni ga Manasee,* mazolõ é gëni ma: «GALA ge zëema nã-kpõlõiti kpein ma, ta kèe ná-pelëyegëi kpein ma.» ⁵² E felesiei laasei pëeni ga Efelayime.† E gëni ma: «Mazolõ GALA ge kèa ga kpugũ nu, zooi naa zu, ve gè ziiõlõi zolõni ná.»

Pului

⁵³ Kona dõfelai niiti aniiti ti wola ßeteni su Ezipete yooi zu, naati ti leveni. ⁵⁴ Kona dõfela vuluiti ti tãzeini ga vaa, egëvelei Zozefe boni la. Pului looni zooi kpein su, kee daamianigi gëni Ezipete yooi pë su. ⁵⁵ Siegi zu pului a la Ezipete yooi kpein sona da, nußuseiti ti ßena kpeei loo Falağon woizu ga ti daamianigi zolõ. Falağon gëni Ezipete nui kpein ma: «À li Zozefe vã ße, nii é bosu wo ma, wo naa ġe.» ⁵⁶ Pului looni zooi kpein su. Zozefe daamiani makesuveti kpein daalaoni, é ßa moloi vãdi Ezipete nuiti ma. Pului gëni liizu ga ßaıda Ezipete yooi zu. ⁵⁷ Nui gëni zeğezu zooi kpein su, ti ßa va Ezipete, Zozefe vã ße, ga ti moloi ġeya, mazolõ pului wola ßõini zooi kpein su.

42

Zozefe keeğeleaiti ti vaa laa mounġi

Ezipete yooi zu

¹ Zakõbe kaai ma ga moloi ġa Ezipete yooi zu, é gëni ná-doun zunuiti ma: «Lee vaa zu wo welezu ßõğã va wo ġilagilagi? ² Gè menige ga moloi ġa Ezipete yooi zu. A yei, wo ta ġeya ná ade ve, nii a ke ade ye vulua, ade mina za.»

³ Zozefe keeğeloun puugõiti ti yeini Ezipete yooi zu molo ġeyazuve. ⁴ Zakõbe la gëni Zozefe degei Benzamen vileni ti volu, é gëni luazu ga faa ġõu mina ġe la. ⁵ Izelayele ná-doun zunuiti ti gëni zõiti saama, niiti ti yeini molo ġeyazuve, mazolõ pului ßõini Kanaan yooi zu.

Zozefe keeğeleaiti poluğula vai

⁶ Zozefe ġa é gëni devei wosu zooi zu ná kpein. Tõ ġa é gëni moloi vãdizu nußusei kpein ma. Zozefe keeğeleaiti ti vaani, ti nõkõ bu, ti unpilë zooi ma. ⁷ Zozefe keeğeleaiti kaani. E ti ġweeni, kee é ßõğã ġëeni, egë é la ti ġwee. E la gëni ßõeni ti vã fõn, é gëni ti ma: «Mini ġa wo zeğei ná?» Ti gooğaavoteni, ti ġe ma: «Gã zeğezu Kanaan yooi zu, gi vaave daamiani geyazu.»

⁸ Zozefe keeğeleaiti kweeni, kee tiya mu ti la gëni toun kweeni. ⁹ Zozefe ġigi looni segiti su, é boni, é vile ti va. E gëni ti ma: «Wa ga nenegiti! Wo vaave ga wo zooi ná-zobotalazuveti sumõ.» ¹⁰ Ti gooğaavoteni, ti ġe ma: «Ba-o, mǎliğii, ġei gi ga ßa-wotigë nuiti, gi vaave nõ ga gi molo ġeya. ¹¹ Gi kpein gá nõ ga zunu ġila kpegi ná-doun zunuiti, gá ga sõbelama nuiti, ßa-wotigë nuiti gi la ga nenegaa nõ.» ¹² E gëni ti ma: «Kpele-o, wo vaave zooi ná-zobotalazuveti sumõsu nõ.»

¹³ Ti gooğaavoteni, ti ġe ma: «Da-wotigë nuiti gá ga keeğeloun puugõ maazu felegã (12), zunu ġila kpegi ná-doun zunuiti Kanaan yooi zu. Loungo gelei, naa yege gi-ğee vã ße za, gila ge gëni ná, naa la mã vulua.» ¹⁴ Zozefe gëni ti ma: «Naa mu ka gè bosu wo ma, gè ġe, wa ga nenegiti. ¹⁵ Wele, velegi gè vaazu wo voluğulazu la. Nã ġonazu Falağon ma, nii é vulua, wo la ġulazuve negelein, ni wo-leğei la vaani ve. ¹⁶ Wo zaama, à gila teve, é li, é va ga wo-leğei. Wa ma, wo ye kasoi ġa eyesu wo ßõe wooiti poluğula, nã kwee ni gaamai ġa

* 41:51 Manasee: daaseigi nii ti maağũgaai va ta «é nu yeemazu.» † 41:52 Efelayime: daaseigi nii ti maağũgaai va ta «kpugũ.»

wo bosu. Ni naa laade, gè gónaa Falaḡon ma, nii é vulua, wa ga nenegiti.» ¹⁷ E ti kpein dɔɔni ɔɔma kasoi ḡa folo savagɔ laawu.

¹⁸ Foloi zavasiei ma, Zozefe ḡeni ti ma: «Nɔun nà luazu GALA ba. Nii gè bosu wo ma, à naa ḡe, wa zenvui wo. ¹⁹ Ni wa ga sɔbelama nuiti, wo-ḡeɛloin ta ye kasoi ḡa, ɔe wo ná, wɔun, wo li ga moloi, wo wa-ɔeɛyeḡeiti kɔnɔkula la, ²⁰ naa ɔolu wo ɔa pò ga wo-leḡei, naa ḡa a ke wa-ɔɔeiti poluḡula, wo mina za.» Ti yeezeini naa wu, ti naa ḡe.

²¹ Ti ḡeni ḡeɛzu ɔɔḡ ma: «Ungo, ade ḡeɛ ɔa sɔba nu de-leḡei letegi, mazɔɔ de ná-ziizoolɛi ḡaani, siegi zu é ḡeni de maanɛɛɛzu la, de la ḡeni woiloni ma nɛḡeɛin! Naa ḡa é kea niima maanɔḡ vai zeelia ade ma la.» ²² Luɛn kpɔei zegeni, é ḡe ti ma: «Gè la ḡeni bosu wo ma baa, ga: «A mina nama ḡula gaazu vaa ḡe ga doungoi nii?» Keɛ wo la ḡeni woiloni ḡɔo ma nɛḡeɛin. Ma namai ḡa niizu maḡaazaḡa ge wosu de ma.» ²³ Ti la ḡeni sugwɛe ga Zozefe ḡa gaḡaazu, mazɔɔ é ɔena daawooleve nui ḡe ti yɔḡzu.

²⁴ Zozefe maḡoozani ti ɔa, é li, é lo, é da wɔɔ. E ɔaani ɔolu, é ɔɔe ti ɔɔ, é Simiyɔn ḡulani ti zaama, é gili ti ḡaazu. ²⁵ Zozefe deveni ga ti ta-ɔɔɔiti daave ga moloi, ti ɛɛ ná-walii la ná-ɔɔɔi zu, ti daamiani fe ti ya, ta mi pelei zu. Naa ḡa ti keɛni. ²⁶ Ti ta-zoovalegiti kasɔḡilini ga moloi, ti li.

²⁷ Ti taḡila ge ná-molo ɔɔɔi laalaoni ga é daamianigi ve ná-soovalegi ya, ɔe ti niini ná, é weleni, é ná-walii ḡa ná-ɔɔɔi laaɔe. ²⁸ E ḡeni keɛḡeɛaiti ma: «Nà-walii ḡaḡaleḡe ma ɔolu, weɛ ɛɛ ba ná-ɔɔɔi zu!» Ti ḡoozuwilini, ti da lua, ti da ḡe ɔɔḡ ma: «Leeni ḡa GALA ge kea ga adeye?»

²⁹ Ti zeelini ti-ḡe Zakɔɔe ɔɔ be, Kanaan yooi zu. Ti naa kpein sugulani ma, nii é ḡeni ga tiye. ³⁰ Ti ḡeni ma: «Zunui nii é ga zooi maliḡii, kpɔeɛ gi ɔɔ ga nɔuda, é gi zogɛ, eḡe ḡa ḡe ga nenegiti. ³¹ Gi ḡeɛɛ ma: «Gá ga sɔbelama nuiti, gi la ga nenegaa. ³² Gá ga keɛḡeloun puugɔ maazu felegɔ (12), gi pɛɛ ga keɛḡei ma. Gilagi la mɔ ná, doungo gelei ḡa gi-ḡe ɔɔ be za, Kanaan yooi zu.» ³³ Zunui naa é ga zooi maliḡii, keɛɛ gi ma: «Pɛɛ velei ná kwɛɛ da ga wa ga sɔbelama nuiti. A wo-ḡeɛloin gila ze kɔba. A daamianigi zeḡe wa-ɔeɛyeḡeiti faa ma. Tɔɔzei pului ɔɔiɔe. ³⁴ A li, wo ɔa ga wo-leḡei pò. Nà kwɛɛ ga naa maavele ga wo la ga nenegaa, keɛ wa ga sɔbelama nuiti. Nà wo-ḡeɛloin ve wo ya, wa zoo wo ziezie zooi zu, maḡili la ḡea wo ma.» »

³⁵ Siegi zu ti ta-ɔɔɔiti suwoni da, ɛɛ ná-wali ɔuun ge ḡeni laani ná-ɔɔɔi zu. Tiya-o, ti-ḡe-o, ti weleni, ti ta-wali ɔuungi ḡa, eyɛsu ti da lua. ³⁶ Ti-ḡe Zakɔɔe ḡeni ti ma: «Wa bálasu dɔinti ma! Zozefe la mɔ ná, Simiyɔn la mɔ ná mɔnɔ, wa ga Benzamen zeḡe mɔnɔ, wo lii la! Nà nɔ ḡa naa kpein ge yeɛsu ga ze.»

³⁷ Luɛn ḡeni keɛḡe ma: «Da dɔun zunu felegɔiti paa, ni gè la ḡaleni ma é ɔɔ ga Benzamen. Kaliva mà, nà ḡale ma la, gè ɔaa la é ɔɔ.» ³⁸ Zakɔɔe ḡeni ma: «Ba-o! Wo la lia ɔɔma pe wa dɔun zunui, mazɔɔ die zunui zaa, tɔ ḡila kpe nɔ ḡa é zèa niina. Ni faa nɔu a maazɔɔna siei zu, wo la ɔaazu bosu, wa nɔundɛḡa ḡolegiti zeizu ḡɔvɛalaazu soolɛi zu.»

43

Zakɔɔe vaa vai Benzamen lii vai wu

¹ Pului ḡeni liizu ga wola ɔɔida zooi zu. ² Siegi zu ti ɔeni la ga moloi mi, nii ti zegeni la Ezipete yooi zu, Zakɔɔe ḡeni ná-doun zunuiti ma: «À ḡale ma, wo li, wo daamianigi tago ḡeya ade ɔe.»

³ Zuda goḡaavoteni, é ḡe ma: «Zunui naa boni, é maabakpa, ga: «Wo la mɔ ḡaazulaa ḡaazuɔe ma, keɛni wo-leḡei a ye ná wo ɔolu, wo ɔa.» ⁴ Ni da yeeɔena gi-leḡei ɔa, gi li ɔɔma, ḡa li naazu Ezipete yooi zu, gi daamianigiti geya é ɔe. ⁵ Keɛ ni é la pɔ, é ɔa teve, gi la kea, gi ɔa yei pe, mazɔɔ zunui naa ḡeɛɛ gi ma: «Wo la mɔ ḡaazulaa ḡaazuɔe ma, keɛni wo-leḡei a ye ná wo ɔolu, wo ɔa.» »

⁶ Izelayele ɣɛni ma: «Lee vaa nɔu mu kana wo keai ga ze, wa ɣɛna lia ɣɛɛzu zunui naa ma, wo-ɣɛɛloin taɣili kana mɔnɔ?» ⁷ Ti goɔɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Zunui naa gi ɣaazaɣage ga feɣɛfeɣɛɣɛgi gá-vaiti ma, ta gá-veleyeɣe vaiti, é ɣɛ ma: «Wo-ɣɛ ɣa de vulua baa? Keɣɛɣɛloin ɣili ka wo ve?» Gá ma, gi goɔɣaavotegi veeni naati pe su, gá la zoo ɣale gi kwɛɛ ga toɣa ɣɛ gi ma: «A li, wo va ga wo-leɣe zunui?» »

⁸ Zuda ɣɛni keɣɛ Izelayele ma: «Doungoi ye ná, é li pò, naa ɣa a ke, gi wuzeɣe, gi li, ada zoo de zenvui wo, ade mina za, da-o, gi-lointi-yo, giya-o. ⁹ Nà ɣa gè ga zeelagai, ga nà baazu toun maazu, da maɣaazaɣabo mà, ni gè la vaani la volu è vò, gè va pile è ɣakala si, gè ɣɛ è ya ga sɔba nu eyesu ɣɔ. ¹⁰ Ni gi la ɣɛni leɓini eyesu niizu zeeli, é ga gi zie ná zeizu ɣɛɣɛɣa fele.»

¹¹ Ti-ɣɛ Izelayele ɣɛni ti ma: «Tɛi é ɣɛa ɣana, à nii ɣɛna mu. A zooi ma zɔlɔɔ gani vagɔiti seɣena, wo ti vu wa-bɔlɔiti su, wo lii la ga sabalivai zunui naa vò, gulo maku neɛɛgi tago, ta kɔin gulo tago, ta gulu mana maku neɛɛgi, ta miilegi, ta gulu waai ma ɣɛzeiti, niiti ti ga pisetasegiti ta amandegiti. ¹² A walii ma veɛda felegɔi zeɣe, wo ɣale ma ga walii ti daani wa-bɔlɔiti daave, tanisu kaka faa nɔ ɣɛni de. ¹³ A wo-leɣe zunui zeɣe, wo wuzeɣe, wo ɣale ma zunui naa vò be. ¹⁴ GALA Zeɓei-Pɛ-Maliɣii zaalai ve wo ya zunui naa ɣaazu, é va bu, é yeebe wo-ɣɛɛloin zoi va, ta Benzamen, ga ti ɣale ma wo vò. Noun nà, ni nà valasu dɔinti ma, gè vala ti ma!» ¹⁵ Ti sabalivai zɛɣeni, ti walii ma veɛda felegɔiti seɣe ya, ti li ga Benzamen balaa. Ti yeini Ezipete yooi zu, ti li, ti bɔɣɔ le ga Zozefe.

Zozefe keɣɛɣeaiti suzo fai ga pagɔ

¹⁶ Zozefe weleni, é Benzamen ɣa ti va, é ɣɛ ná-naavolo unda nui ma: «Nui niiti te ná-pelei wu, suai ta vaa, è kpete, è daamii ɣevele beɛte, mazɔlɔɔ niima nuiti ta vaazu laamiizu pò be folo gaalɔgai ma.» ¹⁷ Zunui naama vaiti kpein keeni, niiti Zozefe deveni ti ma, é liini ga numaiti Zozefe ná-pelei wu. ¹⁸ Ti luani siegi zu ti liini ga tiye la Zozefe ná-pelei wu, ti ɣɛni ma: «Walii vaa ve, é ɣɛni ada-bɔlɔiti su zoizu. Naa ɣa ti liizu ga adeye ma, ti vala ade va ga maabaai, ti de ɣɛ ga duɔiti, ti da-zoovalegiti seɣe.» ¹⁹ Ti maabuɣaai ma Zozefe ná-naavolo unda nui va, ti bɔeni pɔ nu leɛzuve peɛlave. ²⁰ Ti ɣɛni ma: «Gi maavaaye, málíɣii! Gi vaa ná zeizu ɣɛ ɣila, ga gi daamianigiti geya. ²¹ Siegi zu gi zeeliai ma ve maanɛni ga gi ni ná kpidii, gi gá-bɔlɔiti daalaoni, eɛe ge weleni, é ná-walii ɣa ná-bɔlɔi laave, é ɣɛni nɔ kpein ga walii naa lieɣi, gi pɔdii looni la. Gi vaave la volu. ²² Gi vaave balaa ga wali ɣiligaa, ga gi daamianigiti geya. Gi la kwɛɛ be ɣa é gá-walii laani gá-bɔlɔiti su.»

²³ Naavolo unda nui ti woɔɣaavoteni, é ɣɛ ma: «À yiilei, wo mina lua! Wa-GALAGI ve, wo-ɣɛ ná-GALAGI, nii é naavoloi laani wa-bɔlɔiti su. Wa-walii zeelini zèa.» Naa volu é yeebeni Simiyon va, é lii la ti vò. ²⁴ E ti leeni Zozefe ná-pelei wu, é va ga zie ti vò, ti ɣɔɣɔiti maagba. E daamianigi veeni balaa ta-zoovalegiti zea. ²⁵ Ti ɣɛni sabalivaiti kevele beɛtezu, ti da Zozefe maaboun, é ɣɛɛzu é va folo gaalɔgai ma, mazɔlɔɔ é woni ti ma ga ta daami wosu vɔɔma ta tiye.

²⁶ Siegi zu Zozefe vaani la ná-pelei wu, ti sabalivai veeni zea, nii é yɛni ti ya, ti vaa la, ti nɔkɔni bu zooi ma. ²⁷ E ti ɣaazaɣani vele ti ɣevelei la, é ɣɛ ti ma: «Wo-ɣɛ ma vɔlɔzaɣagi, nii wo ná-fai woni, keɣeɣe? Toɣa de vulua?» ²⁸ Ti goɔɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Da-wotigɛ nui gi-ɣɛ ɣeɣeɣe, toɣa de vulua.» Ti maaveeni, ti nɔkɔ bu. ²⁹ Zozefe weleni, é Benzamen ɣa, nii é ɣɛni ga deɣei, dee ná-doun zunui. E gaazaɣagi woni, é ɣɛ ma: «Wo-leɣe zunu ɣaabelagi ɣaa, nii wo ná-fai woni mà?» E ɣɛni naa ma: «GALA ge è ɣaazumaawɔingɛ, doun zunu!» ³⁰ Zozefe ɣulani ga suvile, mazɔlɔɔ deɣei ɣaa vai zu be, naa keeni wuulee, gɔlɔ wɔin soni. E leeni daa vele wu, é wɔlɔ. ³¹ Naa volu é ɣaazuve gbani, é ɣula ná. E ɣaabaani é bɔɣɔ zuzo, é ɣɛni ma: «À va ga daamianigi.»

³² Ti Zozefe nɔnɔi veeni zea ye, keɣɛɣeaiti tɔnɔi ɣɛ ye, Ezipete nuiti ti ɣɛni laamiizu pò be, naati balaa tɔnɔ veeni ti ya ye, mazɔlɔɔ Ezipete nuiti ti la ɣɛni kea, ti va laami vɔɔma ta Ebulu nuiti, ti ɣaazu kɔzɔba va ɣɛni ga naa. ³³ Zozefe keɣɛɣeaiti ti zeini gaazu ga ti

zolo pelei, é zo ma moungi ma, é li ma gaabelagi vo. Ti geni welezu bogbo va, ti laavoi, ti gilagilagi. ³⁴ Zozefe daamianigiti teveni ti vo, niiti ti geni ná-tabalii ga. Benzamen geni solobu, ná zeizu ge lolu, é leve zoiti ba. Ti boleni, ti goozune ta tiye.

44

Unma vai ye fai ga Benzamen

¹ Zozefe devei nii veeni ná-naavolo unda nui ya, é ge ma: «Niima zunuiti ta-bolbiti daave ga daamianigiti, egbelele ta zie bu la, é ese ná-wali la ná-bolbi la. ² Ná-kpöle wöwöi, nii é ga walii, da naa la loungo gelei ná-bolbi la, é pee ná-molo zongoi va.» Pèle ungi Zozefe ná-deveiti keni.

³ Sobui, geelaalaogai ma, ti yeebeni nui niiti ba ta ta-zoovalegiti, ti li. ⁴ Ti gfulaai ma taai va, ti maa la geni de goozani, Zozefe geni ná-naavolo unda nui ma: «Wuzegé, li, é vile nui niiti polu. Siegi zu é ti gogozu meensu da, da ge ti ma: «Lee vaa zu wo faa vagoi zuloozu ga faa noi? ⁵ Leeni vaa zu wo maligii ná-kpöle wöwöi unmaai, nii a da bolle su, é da sege, é adoi bee la velela vele vai zu? Faa nou wola gana wo keai ga ná.» »

⁶ Pèle ungi ti gogozumeenni, é boe ti vo, egbelele no maligii boni la ma. ⁷ Ti googaavoteni, ti ge ma: «Leeni vaa zu maligii boezu gana ga naama zii? Da-wotige nuiti ti la de naama gisie nape boni ga ti naa gegala vaa nou ge! ⁸ Walii gi kaani gá-bolbiti daave, gi vaave ga naa volu é vo, gi zega la Kanaan yooi zu. Lee vaa zu gá li mone walii baa mu zanu unmazu é-maligii ná-peleli wu. ⁹ Da-wotige nuiti gi zaama, zoi nape kpöle wöwöi gfulazu zeevo su, naama nui ga za, giya bogoi gá ge ga maligii ná-duoti!» ¹⁰ Pèle ungi geni ti ma: «Naa zolooga egbelele wo bogai la. Zoi nape a gfula zeevo su, naama nui ga ge ga ná-duoi, naazu woun, wa ge ga sobalala nuiti.»

¹¹ Ese ge gaazuvileni, é ná-bolbi vile zoi ma, é daalao. ¹² Pèle ungi ta-bolbiti suveeleni, é tozeini ti-ma bakologi va, é gaabela ti-ma loungoi ma. Kpöle wöwöi gaani Benzamen ná-bolbi zu. ¹³ Ti ta-zegaiti balini ga, ese ge ná-soovale kasofili volu, ti gale ma taazu.

¹⁴ Zuda ta kegeleaiti ti zeelini Zozefe ná-peleli wu, naa geni de ná-peleli wu, ti nokoni bu zoi ma. ¹⁵ Zozefe geni ti ma: «Leeni vaa ga wo keai ga nii? Wo la kweeni baa, ga zunui egbelele gè la, gè ungaiziei wo, é lo velela vele vaiti ba?» ¹⁶ Zuda googaavoteni, é ge ma: «Lee ga gá bo maligii ma? Gá boe gale? Gá bogbo maalobo gale? GALA ge da-wotige nuiti ta-vaagaazagi gfula keléma. Giya gaa, gi gea ga maligii ná-duoti, giya-o, zoi kpöle wöwöi gaai zea-o.» ¹⁷ Kéle Zozefe geni ma: «Gé gizo naa ma, gè va naa gegala vaa ge! Nui nii kpöle wöwöi gaai zea, naa ga a ge ga ná-duoi. Kéle woun, à li wo-geé vo ziileigi zu.»

¹⁸ Zuda maabugani Zozefe va, é ge ma: «Maligii, soma, é va bu da-wotige nui boe é vo, naa mina ge ga da-yiigaawana vaa wola da-wotige zunui laalagoma, mazolo é geéve egé Falagón. ¹⁹ Mounpa, maligii da-wotige nuiti gaazaani, é ge gi ma: «Kéde ga wo ve nei, baa wo-geeloin tagili?» ²⁰ Gi maligii woogaavote ga, gi-geé ma volzagagi ga ná, ta gi-lege zunui gilagi, nii é sologai polzagagai ma, naa diei zaa. Nii gila kpe ka zegai dee ya, kéde gola nei ve. ²¹ E geni da-wotige nuiti gi ma: «A li, wo vaa la pò, gè ka ga gaazuve ná bogoi.» ²² Gi maligii woogaavoteni ga, zunui loungoi la zooga é va zega kéde va, nii naa laade, kéde ga za. ²³ E geni da-wotige nuiti gi ma: «Ni wo-legei la yeni wo volu, wo va va, wo la mo gaazulaa gaazuve ma pe.» ²⁴ Siegi zu gi leai ma la mo volu da-wotige nui gi-geé vo be, gi maligii woiti boni ma.

²⁵ «Siegi zu gi-geé geni ma la: «A gale ma, wo li, wo daamianigi ta geya ade ve,» ²⁶ gi googaavoteni, gi ge ma: «Gi la zooga galesu ma ná, keni ni gi-lege zunui ga gi va, gá yei naazu, mazolo ni gi-lege zunui la gi va, gi la zooga gi va gaazula zunui naa gaazuve ma.»

²⁷ Da-wotige nui gi-geé geni gi ma: «Wo kweeni ga anzai Lasele doun zunui felego zoloni bè. ²⁸ Gilagi gfulani zèa, ná gisizu ga, gitegitegi zu, dabo zuai ta ga é soni, é balivali ga, tozei gè la mo geni kaani eyesu zaagaza. ²⁹ Wa niima gelei zegena mone, wo lii la, wo maagooza la bà, faa nou a geena la, wa nundega golegi yeizu govealaazu soolei zu.»

³⁰ «Niizu, ni ná galena ma da-wotigé nui kèé vò bɛ, zunu loungoi la yɛni gi volu, gi va li, ta nii ti ɖiliai bɔɖɔ va, ³¹ toɖa za. Da-wotigé nuiti gá ɖe ga sɔba nuiti, ni gá da-wotigé nui gi-ɖeɛ nɔundega ɖolegi yeina gɔvɛalaazu soolei zu. ³² E ɖude naa maazu, nɛi gè ga da-wotigé nui, gè yeelaani doungoi ná-fai ɖa. Gè ɖeni kèé ma: «Ni gè la vaani la volu è vò, ná ɖe ga sɔba nu è letema eyesu ɖɔ.»

³³ «Màligii, ná è maanɛɛɛzu, nɛi gè ga da-wotigé nui, ná yɛ zunu loungoi vɔtogi zu, gè ɖe ga màligii ná-duɔi, zunu loungoiti ti li ta diɛni. ³⁴ Ná zoo lɛɛzu ɖale kèé vò bɛ, ni zunu loungoi la liini pòlu? Ee! Gè mina nimizai ɖa, nii é vaazu zeelizu kèé ma!»

45

Zozefe bɔɖɔ lɛɛ vai ga kɛɖeleaiti

¹ Zozefe la mɔ ɖeni ziɛni ná wu, é va bɔɖɔ zuzo naati kpein gaazu, ti ɖeni loni maagoolii zu. E woogulani, é ɖe ma: «À nuiti kpein kula!» Nu nɔpɛ ge la ɖeni yɛni Zozefe ɖoba, siɛgi zu é ɖeni bɔɖɔ lɛɛzu la ga kɛɖeleaiti. ² E wola woogulani ga gɔlɔi, eyesu Ezipete nuiti ti mɛni, ma wooi zeelini Falaɖɔn ná-peleyeɖei ma.

³ Zozefe ɖeni kɛɖeleaiti ma: «Nà ga Zozefe! Kèé ɖa nɛi dɛ vulua?» Kɛɛ kɛɖeleaiti ti la ɖeni zooni ti va tɔun googaaɔte, mazɔlɔ ti ɖeni luazu ba, ti zasu da ɓali gaazu. ⁴ Zozefe ɖeni kɛɖeleaiti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, à maabuga bà.» Ti maabugani ba. E ɖeni ti ma: «Nà ɖa gè ga Zozefe, wo-ɖɛloin, nii wo pɔdini, ti vaa la Ezipete yooi zu. ⁵ Niizu, naa mina ɖe wo vɛ ga ziiɓɔlɔ vaa, naa mina wo yiiɖaawana ga tei wo pɔdini. Pàavɛ vɛ, nu yenvui make vai ɖa é kɛa GALA ge tɛvɛ vɛ wo luɖɔ. ⁶ Mazɔlɔ kona felegɔ ɖaa na, pului loai zooi zu, kona dɔɔlugu ɖa dɛ ná volu, wozawoli la ɖea, ɓaa molo leve vaa. ⁷ GALA ge tɛvɛge wɔun wo luɖɔ, nii a kɛ wo yɛ vulua zooi ɖa, wo-yenvui make, naa ɖe ga kpɔba vaa wola. ⁸ Naa ɖa é ba, wa laade, wo va tɛvɛ vɛ, kɛɛ GALA be. E sɛivɛ ga Falaɖɔn kɛɖe, é kè ga ná-pelei màligii, é kèvɛ ga Ezipete yooi kpein ma ɖundigɔ wolai.

⁹ «À ɖale ma fala, wo li kèé ɖoba. Wa ɖe ma: «E-loun zunui Zozefe ɖa é niima wooi laazeelizu è ma: «GALA ge sɛida ga Ezipete yooi kpein màligii. Suvile, è va pò bɛ! ¹⁰ Da vaazu zeizu Gɔsɛn yooi zu, è ɖe kɔbavɛ, da-o, è-loun zunuiti-yo, è lounlɔinti-yo, wa da-vaalagiti, ta da-nikɛiti, é vɛɛ nii kpein ba, é ga è-ɖɔligiti. ¹¹ Miná ɖa ná è-maavai pɛ kɛ ná, naa ɖa a kɛ è la vala ga ani nɔpɛ ma, da-o, da-veleyeɖei-yo, ta nii kpein é ga dɔnɔi, mazɔlɔ kona dɔɔlugu vului ɖa dɛ vaazu.»

¹² «Wa bɔɖɔi wo kaa ga ɖaazuɛ, dɛɖei Benzamɛn ɓalaa kaa ga ɖaazuɛ, ga ná bɔɖɔgoi ɖa gè ɖɔɛzu wo vò. ¹³ Gaazu unfegi kpein é bɛ Ezipete yooi zu, à li, wo naa zuɖula kèé ma, nii kpein wo kaa ga ɖaazu, wo naa wo ma. A suvile, wo vaa ga kèé vɛ.»

¹⁴ Naa volu, é yeevilini dege zunui Benzamɛn ɖɔgi zu, é wɔlɔ. Benzamɛn yee yɛni kɔgi va, é da wɔlɔ. ¹⁵ E kɛɖeleaiti kpein nɛɛnɛni ɓalaa, é da wɔlɔ. Naa voluma, kɛɖeleaiti ti yɛpɛni tɔun pɔ.

Falaɖɔn Zakɔɓe loli fai

Ezipete yooi zu

¹⁶ Zozefe kɛɖeleaiti paa vai ma wooi vazani Falaɖɔn ná-pelei wu. Naa nɛɛni Falaɖɔn vɛ ta ná-botigé nu wolaiti. ¹⁷ Falaɖɔn ɖeni Zozefe ma: «Gɛ è-ɖɛleaiti ma: «A wa-loganiiti kasɔɖili, wo li Kanaan yooi zu, ¹⁸ wo wo-ɖɛɛ zege ta wa-veleyeɖe wu nuɓusɛiti, naa volu wo ɖale ma, wo va pò bɛ. Ná zooi vasuvɛti fe wo ya Ezipete yooi zu. Wa zooi ná-kulanuma vagɔiti sɔlɔ, wo mi.» ¹⁹ Da devei nii ve ti ya, è ɖe ti ma: «A wotoloiti sege Ezipete yooi zu, wo-lɔinti bɛ ta wo-anzaiti. Wa wo-ɖɛɛ ɓalaa sege, wo va. ²⁰ Wo-yii mina ɖologolo wo-ɖɔligiti faa zu, mazɔlɔ anii vagɔiti ti Ezipete yooi zu, naati ta ɖe ga wɔnɔ.» »

²¹ Izelayɛle ná-dointi ti kɛɛni ɖana nɔ. Zozefe wotoloiti feeni ti ya, eɖɛvelei Falaɖɔn ná-devei ɖeni la. E daamianigiti feeni ti ya ɓalaa, nii ta mi pelei zu. ²² E sege niine veeni ti ɖilagilagi ya. E wali ɖae unsavago (300) veeni Benzamɛn ya, ta sege niine ɓɔlugu. ²³ E

soovale sine puugo leveni keefɛ ma, ti ɖasɔɖiliai ga Ezipete anii vapagiti, ta soovale saa puugo ti ɖasɔɖiliai ga moloi, ta bului, ta daamianigiti keefɛ ná-sie vai zu. ²⁴ Naa volu, é yeebeni keefɛleaiti ba, ti li, é ɖe ti ma: «À mina ɔɔe pelei zu.»

²⁵ Ti ɖaleni ma, ti zefe Ezipete yooi zu, ti le Kanaan yooi zu ti-ɖee Zakɔbe ɔɔ be. ²⁶ Ti ɖeni ma: «Zozefe ɖa de vulua, toɖa é Ezipete yooi kpein unda.» Kele Zakɔbe ɖaaleini nɔ tɔɔn, mazɔɔ é la ɖeni laani ti la. ²⁷ Ti wooiti kpein daazeelini ma, niiti Zozefe ti woni ti ma. Zakɔbe wotoloiti kaani, niiti Zozefe ti leveni sege vai zu. Názu ɖa ti-ɖee Zakɔbe yiileini la ɔɔɖɔ ma. ²⁸ Izelayele ɖeni ma: «É zolooga! Dòun zunui Zozefe ɖa de vulua! Nà liizu, gè pɛte, aisa gè va za.»

46

Zakɔbe yei vai Ezipete yooi zu

¹ Izelayele vileni pelei zu, é da li, é ɔee naati kpein ba, ti ɖeni ga nɔnɔi. Siegi zu é zeelini la Beel-Seeɓa, é zalaɖaiti kulani keefɛ Izaake ná-GALAGI ɔe. ² GALA ge ɔɔeni Izelayele ɔɔ kulakelɛmaiti su kpidi naa. E tolini, é ɖe ma: «Zakɔbe! Zakɔbe!» Izelayele gooɖaavoteni, é ɖeni ma: «Nà ɖaa!» ³ GALA ge ɖeni ma: «Nà ga GALA, è-ɖee ná-GALAGI. Mina lua è lii vai zu Ezipete yooi zu, mazɔɔ náve ɖa gè è ɖeezu ná ga zii wola. ⁴ Nà ɔɔɖɔi ɖa gè yesu è va, de yei Ezipete yooi zu, nà ɔɔɖɔi nɔ ɖa mɔnɔ gè vaazu leezu ga de, gè è ɖula náve. Da zaana, Zozefe ɖa é vaazu è-ɖaazuveti pɛezu ma ga tɔ ɔɔɖɔi zeei.»

⁵ Zakɔbe zegeni Beel-Seeɓa. Izelayele ná-doun zunuiti ti ti-ɖee Zakɔbe zegeni, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ti ti le wotoloiti su, niiti Falaɖɔn ti leveni ga ti ti zefe ti zu. ⁶ Ti ta-logani bulugiti segeni ɓalaa, ta ti-yeaɖɔligiti kpein, ti ti zɔɔɔni Kanaan yooi zu. Pele ɖana Zakɔbe zeelini la Ezipete yooi zu, é ɔee ná-peleyegei kpein ba. ⁷ E liini ga ná-peleyegei kpein Ezipete yooi zu: ná-doun zunuiti, ta naati ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti, ta ná-doun anzanuiti.

Zakɔbe ná-peleyegei, nii é yeini Ezipete yooi zu

⁸ Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti yeini Ezipete yooi zu, Zakɔbe ta ná-doun zunuiti.

Zakɔbe ná-doun zunu mɔungi, é sɔɔɔni, daaseigi ɖeni ga Luɓen. ⁹ Luɓen ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Geenoke, Palu, Geselon, ta Kaalemi.

¹⁰ Simiyɔn ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Yemuwele, Yamin, Wɔɖade, Yakin, Sɔɖaal, ta Sayile, nii é ga Kanaan anzanui ná-doun zunui.

¹¹ Leevi ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Geeleson, Kegate, ta Melali.

¹² Zuda ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Eel, Wɔnan, Seela, Peelɛse, ta Zeela. Kele Eel ta Wɔnanni ti zaani Kanaan yooi zu. Peelɛse nɔnɔ ma loun zunuiti ti ɖeni ga: Geselon ta Gamule.

¹³ Isakaal ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Tɔla, Puva, Yɔbe, ta Simelon.

¹⁴ Zaɓulɔn ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Seelɛde, Elon, ta Yaaleyɛle.

¹⁵ Zunu lointi kana Lea ti zɔɔɔni Zakɔbe ɔe Padan-Alame, é ɔee ti-loun anzanui Dina va. Ti-vofodaiti pe ti ɖeni ga nu ɔuusava maazu sava (33).

¹⁶ Gade ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Sifiyon, Gagi, Suni, Eɛɓon, Eli, Alɔdi, ta Aleeli.

¹⁷ Aɛɛl ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Yimena, Yiseva, Yisevi, Belia, ta ti-vaazeelai Seela. Belia ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Geeɓɛɛl ta Malekiyele.

¹⁸ Zakɔbe mavofodaiti kana ti yɔɖɔzu ta Zilepa, botiɖe anzanui nii Laɓan feeni ná-doun anzanui Lea ya. Ti pe ti ɖeni ga nu puugo maazu lɔzita (16).

¹⁹ Zakɔbe anzai Lasele ná-doun zunuiti ti ɖeni ga: Zozefe ta Benzamen.

²⁰ Won ná-zalaɖa ɖula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate doun felegɔ zɔɔɔni Zozefe ɔe Ezipete yooi zu: Manasee ta Efelayime.

²¹ Benzamen ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Beela, Beekɛɛl, Asebele, Geela, Naaman, Eyi, Lɔse, Mupime, ɢupime, ta Aalede.

²² Zakabe mavofodaiti kana ti yɔɔzu ta Lasele. Ti pe ti ɣeni ga nu puugo maazu naani (14).

²³ Dan ná-doun zunui ɣeni ga: ɢusime.

²⁴ Nɛfetali ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Yaaseyele, Guni, Yeesɛɛl, ta Sileeme.

²⁵ Zakabe mavofodaiti kana ti yɔɔzu ta Bileɣa, botiɣe anzanui Laban feeni ná-doun anzanui Lasele ya. Ti pe ti ɣeni ga nu lofela.

²⁶ Nuiti ti yeɛni Zakabe va, ti va Ezipete yooi zu, ti ɣulaai toun su, ti kpein kpɔga ɣeni ga nu vuulɔzita maazu lozita (66), Zakabe ná-doun zunuiti ti-anzaiti ti la naama ɣaalugi zu.

²⁷ Zozefe ná-doun zunuiti ti zɔɔni Ezipete yooi zu: nu felego. Zakabe ná-peleyeɣei ma nuɓusei lieɣi é yeini Ezipete yooi zu, é ɣeni ga nu vuulɔfela (70).

Zakabe zeizu ɣula vai

Gɔsen yooi zu

²⁸ Zakabe Zuda leveni luɣo velei Zozefe vo be, é bo ma ga é daaɣomi Gɔsen. Ti zeeliai ma Gɔsen yooi zu, ²⁹ Zozefe ná-wotoloi ɣevele beɛeni, é le su, é li Gɔsen, keeɣe Izelayele laaɣomis. E kaai ma no feya, é vele ga kɔgi, é lebi wolɔzu zeei naa ɣogi va. ³⁰ Izelayele ɣeni Zozefe ma: «Nà zoo zaazu niina, tɔzei ge è-ɣaazuve ɣaa, da de vulua!»

³¹ Zozefe ɣeni keeɣeleaiti ma, ta keeɣe ná-peleyeɣei: «Nà liizu, ge Falaɣon loo ɣisu, ge ɣe ma: «Kèeleaiti ta kèe veleyeɣei, niiti ti ɣea Kanaan yooi zu, ti va, ti zeelia mà. ³² Niima nuiti ta ga togani make nuiti, mazɔɔ togani lo nuiti be, ti vaave ga ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-nikeiti, ta nii kpein é ga ti-ɣoligiti.» ³³ Siegi zu Falaɣon a wo lolina da, é ɣe wo ma: «Begele ɣa wa da ke?» ³⁴ wa googaavote ga: «Da-wotiɣe nuiti ga ga togani lo nuiti, é tɔzei gi-ma loungo yeei ma, eyesu niizu, giya-o, gi-memewolani-yo.» Naa ɣevele ma, toɣa vaazu bu, wo ze Gɔsen yooi zu, mazɔɔ togani lo nuiti beleezeɣeve Ezipete nuiti be.»

47

Lebiyai Zakabe ná-peleyeɣei sɔɔni

¹ Zozefe liini, é Falaɣon loo ɣisu, é ɣe ma: «Kèe ta kèeleaiti ti vaa, ti zeɣe Kanaan yooi zu, é vele ta-logani wolaiti ta ma goiti ba, ta nii kpein é ga tɔnoi. Peɛ, ti lia Gɔsen yooi zu.» ² E nu loɔlugo zegeni keeɣeleaiti su, é li, é ti le ga Falaɣon. ³ Falaɣon Zozefe keeɣeleaiti gaazaɣani, é ɣe ti ma: «Wa-wotii ɣa ga begele?» Ti Falaɣon woogaavoteni, ti ɣe ma: «Da-wotiɣe nuiti ga ga togani lo nuiti, eɣevelei gi-memewolani ti ɣeni la.» ⁴ Ti ɣeni mɔno Falaɣon ma: «Gi vaave lago zeizu zooi zu, tɔzei daamiani ge la mɔ da-wotiɣe nuiti ta-logani bulugiti zea, mazɔɔ pului wola boive Kanaan yooi zu. Va bu, da-wotiɣe zunuiti gi ze Gɔsen yooi zu.»

⁵ Falaɣon ɣeni Zozefe ma: «È-ɣee ta è-ɣeeleaiti paave è ɣoba. ⁶ Ezipete yooi ɣa è yeema. È-ɣee ta è-ɣeeleaiti sei zooi vasuve. Ti ze Gɔsen yooi zu. Ni è kwee ga sɔbelama zunua ta ti zaama, ti ze nà-togani bulugiti unda.»

⁷ Zozefe vaani ga keeɣe Zakabe, é deɣe ga Falaɣon. Zakabe tuya looni Falaɣon ve. ⁸ Falaɣon ɣeni Zakabe ma: «È-zii ma voloi ma ɣonagiti ti ɣea ga dielego?» ⁹ Zakabe Falaɣon woogaavoteni, é ɣe ma: «Sii ma voloi ma ɣonagiti ti ɣeai sieziegi zu, ta ga kona ungila puusava (130). Sii ma voloi ma ɣonagiti ti la mɔinni, ti jɔuve, ti la zeelini jegelein memewolani ti-zii ma voloi ma ɣonagiti su, tɔno ma ziezie voloiti.» ¹⁰ Zakabe tuya looni mɔno Falaɣon ve, é zeɣe naa vo be, é li.

¹¹ Zozefe keeɣe ta keeɣeleaiti seizu ɣulani, é naa ta veeni ti ya ga tɔno Ezipete yooi zu, zooi vasuve, Lamesese yooi zu, eɣevelei Falaɣon ma levei veeni la zea. ¹² Zozefe keeɣe ta keeɣeleaiti kɔnɔkulani, é ti laazɔbo, ta keeɣe ná-peleyeɣei kpein, eɣevelei dointi tieɣi ɣeni la.

*Zozefe ná-botii gēvelei
pului ma ziegi zu*

¹³ Daamiani ge la mo gēni zooi zu ná kpein, mazoloo pului wola ɔini. Nuɔuseiti ti gānani, Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, pului maavele ma. ¹⁴ Zozefe walii kpein gaaleeni ba, é kula Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi, moloi volu vele zu ti gēni geyazu. E naama walii leeni Falaɔn ná-pēlei wu. ¹⁵ Siēgi zu walii ɔeni da Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, Ezipete nuiti ti ɔaani Zozefe ɔo bē, ti gē ma: «Daamianigi ve gi ya! Keni nɔ gi za è ɔaazu, tɔɔzei walii ɔega?» ¹⁶ Zozefe gēni ma: «Ni wali la mo ná, à wa-loganiiti fe, nà daamianigi ve wo ya wa-loganiiti potogi zu.» ¹⁷ Ti gēni ɔaazu ga ta-loganiiti Zozefe ɔo. Zozefe daamianigi veeni ti ya, ta-zooiti potogi zu, ta ta-nikeiti, ta ta-ɔaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-zoovalagiti. E daamianigi veeni ti ya gāna naama gōnagi, ta-loganiiti kpein potogi zu.

¹⁸ Siēgi zu naama gōnagi leveni da, ti ɔaani pɔ bē poluma gōnagi, ti gē ma: «Gi la dɔɔɔfuzu nēgelein mālīgii ɔa ga walii ɔega gi ya, ta gi ɔaa ga togani bulugi mālīgii ɔo, naa ɔega, é yēga gi ma nɔ ga gi ɔaa ga gi-ɔuseiti ta gá-yooiti, gi fe mālīgii ya. ¹⁹ Lee ɔaa zu gá li zaazu è ɔaazu, giya-o, gá-yooiti-yo? Gi ɔēna gá-yooiti ba, è gi gēya daamianigi ɔotogiti su, gá gē ga Falaɔn ná-duɔiti, giya-o, gá-yooiti-yo. Nii ɔalaa gá faza, naa ve gi ya, naa ɔa a kē gi yē vulua, gi mina za, gá-yooiti gaa ɔakai mina yē.»

²⁰ Zozefe Ezipete yooi kpein geyani Falaɔn ɔe, mazoloo Ezipete nuiti ti ta-ɔalagiti pɔdini, ti gīlagilagi, tɔɔzei pului ɔini ti la. Zooi gēni ga Falaɔn ɔogi. ²¹ E nuɔuseiti gaaleeni ba, é ti ɔu taa wolaiti su Ezipete gēwepelemaveti, é zo zɔɔla vele, é li zɔɔla vele. ²² Kēle é la gēni zalaɔa gūla nuiti ta-yooi gēyani, tɔɔzei Falaɔn tɔ seini zalaɔa gūla nuiti ta-ɔaa zu. Ti-gōnagi gēni ga nii Falaɔn gēni feezu ti ya. Naa ɔa é ba, ti la gēni ta-yooiti pɔdini nēgelein.

²³ Zozefe gēni nuɔuseiti ma: «Gè wo gēyave za Falaɔn ɔe, wo ɔee wa-yooiti ba. Ani zuwui ɔete, wa zoo wo faza, wo boli wa-yooiti ba. ²⁴ Molo leve ziegi zu, wa seizu lɔɔlusiei ve Falaɔn ya, seizu naanisiei zɔiti ti gē ga wɔnɔ, é gē ga kpalagiti ba zuwui, é wo gōnɔkula wa wo-lointi, ta niiti kpein ti wa-ɔeleɔeɔeiti bu.» ²⁵ Ti gēni ma: «Da ɔa è gi-yenvui yēga gi ya, mazoloo gi zaalai zɔɔɔge mālīgii è ɔaazu, gá gē ga Falaɔn ná-duɔiti.» ²⁶ Zozefe naa gēni ga tɔgi Ezipete yooi kpein su, naa yēge ma zaagaza, Ezipete yooiti ma zɔɔɔ gani zeizu lɔɔlusiei ɔa ga Falaɔn nɔnɔ. Keni nɔ zalaɔa gūla nuiti ta-yooiti ka ti la ga Falaɔn nɔnɔ.

Zakɔbe zii ma gōna gaabelagiti

²⁷ Izelayele nuiti ti zeini Ezipete yooi zu, Gɔsen yooi zu. Ti ɔɔɔ zɔɔɔni, ti buɔu, ti wola ɔaawɔɔɔ. ²⁸ Zakɔbe kona puugo maazu lɔfela gēni Ezipete yooi zu. Zakɔbe zii ma voloi kpein ge gēni ga kona ungila puunaani maazu lɔfela (147).

²⁹ Siēgi zu saa voloi maaɔugani la, é ná-doun zunui Zozefe lolini, é gē ma: «Ni ɔa va bu, è faaɔɔɔ gē bē, nà è maanēnēzu, yeei lɔ kpàlai wu, è minazege bē, è nēɔbei gūla kēlema bē, ta woɔɔgīladai, ga è la maaɔulua Ezipete yooi zu. ³⁰ Siēgi zu gē liizu la mēmewolani pɔ, ti zaai, ɔa kula Ezipete yooi ɔa, è li ga ze, è maaɔulu ta-ɔabayēgi zu.» Zozefe gooɔaavoteni, é gē ma: «Nà kē gāna, eɔvelei è bogai la.» ³¹ Izelayele gēni ma: «Gōna bē.» Zozefe gōnani bē. Naa volu Izelayele nɔkɔni ná-betei unbuave.

48

*Zakɔbe tuya loo vai
Zozefe ná-doun zunu felegɔiti bē*

¹ Naama vaiti poluma, ti ɔaani, ti gē Zozefe ma: «Wēle, è-gē ɔa zeeɔezu.» E ná-doun zunu felegɔiti seɔeni ya, Manasee ta Efelayime. ² Ti liini, ti daazeeli Zakɔbe ma ga: «È-loun zunui Zozefe ɔa ɔaazu è ɔo bē.» Izelayele zuvikēiti kpein gaaleeni ba, é wuzege, é zeì ná-betei zu. ³ Zakɔbe gēni Zozefe ma: «GALA Zēbei-Pē-Mālīgii gūlani bē kēlema Luze, Kanaan yooi zu, é tuya looni bē. ⁴ E gēni mǎ: «Nà è gēezu ga kpuɔu nu, gē è ɔaawɔɔɔ, gē

è gɛ ga zii mɔinmɔin. Nà niima yooi ve è-mavofodai vɛ, dɔun dɔ zɛgɛna ná, toɔa gɛ gɔ ga è-mavofodai nɔnɔ.» ⁵ Doun zunu felegɔiti ti zɔlɔɔgai è vɛ Ezipete yooi zu, aisa gɛ vɔ vɔ è vɔ bɛ, Efelayime ta Manasee, naati ta gɛ ga nɔnɔiti, eɖɛvelei nɔ Luɛn ta Simiyɔnni ti la zèa. ⁶ Kɛɛ, dointi è ti zɔlɔɔga niiti poluma, naati ta gɛ ga dɔnɔiti. Ta tɔnɔ ma vɔganii zɔlɔɔ ti-liɛni ta-yooi zu. ⁷ Mazɔlɔɔ gɛ gɛni gɛlesu ma, gɛ dɔ zɛgɛ Padan-Alame, Lasele zaani pelei zu kòbavɛ, Kanaan yooi zu, ná maa la gɛni gɔozani gola Efelata vɔ. Miná gɛ gɛ maaɖuluni ná, Efelata pelei zu.» (Efelata é lolisu balaa ga Beteleyeme.)

⁸ Izelayele wɛɛni Zozefe ná-doun zunuiti ba, é gɛ ma: «Bɛni ka ga niiti?» ⁹ Zozefe kɛɛgɛ woogaaɔoteni, é gɛ ma: «Dɔun zunuiti kana, GALA ge ti vɛa zèa vɛ.» Izelayele gɛni ma: «Nà è maanɛnɛzu, ti maaɔuɔa lɛɛ bà, ga gɛ tuya loo ti vɛ.»

¹⁰ Izelayele gɛazuvɛti maaɔidini pɔlɔzaɖagi maavele ma, é la mɔ gɛni wozaɖaazu fɔɔn. Zozefe ti zɛgɛni, é ti maaɔuɔa ba. Izelayele laavɛni ti-gomagaɔvɛti, é ti nɛnɛ. ¹¹ Izelayele gɛni Zozefe ma: «Gè la gɛni gɛsiɛzu ga nà è-gaazuvɛ gɛ vɔlu mɔnɔ, kɛɛ wɛɛ, GALA ge vaa bu vɔlɔ gɛ gɛazula è-lointi ma.»

¹² Zozefe ná-doun felegɔiti kulani kɛɛgɛ niibiiti zɔɖɔzu, é nɔkɔ zooi ma. ¹³ Naa vɔluma Zozefe ti felegɔ pɛ seɖeni, é Efelayime zoni ga zeezai, é naa lo Izelayele gɔvɛzu vɛlei, é Manasee zo ga gɔvɛi, é naa lo ga Izelayele yeezazu vɛlei, é ti maaɔuɔa ba. ¹⁴ Kɛɛ Izelayele zeezai maalenɛ, é pɛɛ Efelayime unma, nii é gɛni ga lɔungoi, é gɔvɛzu vɛle yeei wuzegɛ, é pɛɛ Manasee unma. E zeeiti gaavɔlani ba, anɛɛ ni Manasee gɛ é gɛni ga doun mɔungi.

¹⁵ E tuya looni Zozefe vɛ, é gɛ ma:
«GALAGI niigi kɛɛ Aɔalaame ta kɛɛ Izaake ti ziɛni gaazu,
GALAGI nii toɔai tɔgɔ sɛi ma voloɔ pɛ su eyɛsu za,
¹⁶ geezuɖeelai nii é kɛzoga faa nɔi kpein ma,
naa tuya loo niima zunu lɔungoiti bɛ.
Ti dɔ ti loli ga dɔaseigi, ta kɛɛni daaseigi, Aɔalaame ta Izaake,
ti wola gɛaawɔlɔ zooi zu ná pɛ.»

¹⁷ Zozefe kaani ga kɛɛgɛ gɛ yeezai laazu Efelayime unma, naa la gɛni nɛnɛni bɛ. E kɛɛgɛ yeei zoni ga é seɖe Efelayime unma, é lii la Manasee unma vɛlei. ¹⁸ Zozefe gɛni kɛɛgɛ ma: «Mina kɛ gɛna kɛɛ, mazɔlɔɔ nii ma gelei gɛ é ga doun mɔungi. E-yeezai la nɔungi ma.»

¹⁹ Kɛɛgɛ gɛɛni, é gɛ ma: «Gè kwɛɛ, dɔun zunu, gɛ suɖwɛɛ. Tɔ balaagi toɔa vaaazu gɛɛzu ga nuɔuse mɔinmɔin, gaawɔlɔ. Kɛɛ deɖe zunui gɛ wɔlɔzu, é leve tɔun ba, mavofodaiti ta gɛ ga zii wola.» ²⁰ Naama volo ná, é tuya looni ti felegɔ vɛ, é gɛ ma: «Izelayele nuɔuseiti ta wo-laaseigi wo ta-luyai zu, ti gɛ ma: «GALA ge è gɛ ga Efelayime ta Manasee gɛvele.» » Zekana é Efelayime leveni da Manasee luɖɔ.

²¹ Izelayele gɛni Zozefe ma: «Sàa yeei gɛna vɔ zeelizu, wɛɛ GALA ka gɛɛzu wo vɔ, toɔa wo gɛaɖale ma, é li ga woye, wo-mɛmɛwolani ta-yooi zu. ²² Nɔun nà, nà Sikeme yooi zɛgɛzu, gɛ dɔ dɔnɔi ma, é leve è-gɛɛlointi tɔnɔi vɔ, nii gɛ kulani Amɔl nuiti zea, ga nà-boɔa zɔkpɔi, ta nà-kilegi.»

49

*Zakɔbe tuya loo vai
ná-doun zunu puugɔ maazu felegɔiti (12) bɛ*

¹ Zakɔbe ná-doun zunuiti tolini, é gɛ ti ma: «À gɛale ba, gɛ faiti bo wo ma, niiti ti vaaazu gɛɛzu ga woye vɛlela vɛlei.»

² A gɛale ba, wo woilo mà ga pagɔ, Zakɔbe ná-doun zunuiti!
A woilo wo-gɛɛ Izelayele wooi ma!

³ Luɛn, dɔ gɛ é ga dɔun mɔungi,
nà-zɛbɛi ta sùvikɛi ma mɔungiti,

è-losuve wɔɔɔɔai ti pɛ ba,
è-zɛbɛi wɔɔɔɔai ti pɛ ba.

⁴ E yeeɣaaɓaai eɣɛ zievegi,
è la mɔ nu ɣitela losuve zɔɔɔga,
mazɔɔɔ è lɛɛuve è-ɣɛɛ laa vetɛi zu,
è nà-betɛi ɣɔzɔuve è lɛɛ vai zu ná.

⁵ Simiyɔn ta Leevi ta ga kɛɛɣɛlɔinti,
ta-woɣa zɔkpɔiti ta ga tooma aniiti.

⁶ Zii mina ɔɔɔpɛɛ ta-yaava vai va nɛɣɛlein,
nà-kisiei mina ɣili ta-ɣaalebai va!
Mazɔɔɔ ti nu ɔaani ta-yiigulagi zu,
ti nikeiti kɔɣɔɔɔlu nataiti teveni ta-unsunɔi zu.

⁷ Ta-yiigulagi ɣotove, mazɔɔɔ gola nɔuve,
ta-yiibadii ɣotove!
Nà ti ɣaaɣwe Zakɔɔɛ nɔnɔiti saama,
nà ti vaza Izelayɛle zaama.

⁸ Zuda, ɗa ɣa è-ɣɛɛlɔinti ti ɔaazu è maamusezu.
E-yeei ɣa ɣɛ è zili nuiti kɔ poluve.
E-ɣɛɛ nà-doun zunuiti ta ɣɛ nɔkɔsu è wu.

⁹ Zuda, doun zunu, ɗa ga zala zine goi,
nii é zeɣezu paa wosuve!
E jiiibiiti pɛɛ su, é ɔɛɛ, eɣɛ zalai,
eɣɛ zala zaai, ɓɛ ɣa a zoo é buzeɣe pɛɛzuve?

¹⁰ Kundigilai ma lukpɔi la ɣulaa Zuda ɔɛɛyɛɣɛi ɔa pɛ,
anɛɛ tɔgi maazuɓaa nui ná-poogi la ɣulaa kɔɣɔ yɔɣɔzuɔɔɛti,
eyɛsu nii tukpɔi ga nɔnɔ naama nui ɔa,
nuiti ti ɣolo bɛ.

¹¹ Toɣa ná-soovalegi ɣili leezen lɔkulugi ɔa,
é ná-soovale saai ma yivoi ɣili ma lɔkulu pagɔi ɔa.
Toɣa ná-seɣɛi gba dɔɔ ɗɛi wu,
é ná-seɣɛ maazu zeɣɛi gba leezɛin ma jamai wu.

¹² Gaazuɣɛzeiti kpɔiɔɛ su ga dɔɔi,
nɔnɔi jiiigaiti koleuve.

¹³ Zaɓulɔn ɣa zei Kpoloɗɛ Wolai ɣɔɔɔɔve yooiti su,
toɣa zei zieɔɔɔɔve, ɓatoiti tosuve,
ná-zou ɣwepelemaɔɔɛti ta zeeli Sidɔn yooi ɔɔ pelei.

¹⁴ Isakaal ɣa ga soovale sinei suɓaai,
é laani togani make zasa felegɔiti zɔɣɔzuve.

¹⁵ E ɗa ka ga ná-dooɣɔ bosuve ɔage,
zooi wola ɔage.
E ɗa ɓili kasɔi wu,
é ɗa ɓɔɣɔ lɔ duɔlai ma wotii zu.

¹⁶ Dan ɣa ná-nuɓuseiti tukpɔɣaaleve,
eɣɛ Izelayɛle ná-bolodai gila.

¹⁷ Dan ɣa ɣɛɛzu pelei zu ga kaalii,
é ɣɛ ga pɛɛɣaalii pele goi zu,

é sooi ni kɔ́ɔ libiligi va,
soo ɔ́ma nui loo daazei.

¹⁸ Ee, Ɔ́oɔɔ GALAGI, kɪtoge ɔ́a-ɔ́izo fai va!

¹⁹ Toosu nuiti ta va Gade laalɔ́ɔma,
kele toɔa wuzede, é laale ti wu, é ti ziga ga ɔ́ɔɔi.

²⁰ Aseel ná-zooi zu ɔ́a daamianigi a ɔ́e ná ga bɔ́ɔɔa.
Toɔa masa daamiani pagɔ́i kpein kula.

²¹ Nefetali ɔ́a ga dopai, é ɔ́ɔɔ yeema, é ɔ́a vili,
é ɔ́a zivo vagɔ́iti pu.

²² Zozefe ɔ́a ga gwaa wulu vagɔ́i ma vɔ́nɔ́bai,
gwaa wulu vagɔ́i ma vɔ́nɔ́bai, é zieungi ɔ́obave.
Ma bekegiti buzeɔ́e, ti zele sigigi maazu.

²³ Ti baagoge ma, ti kilɔ́giti pili ma.
Kile pili nuiti ti ɔ́eni ga tɔ́un sili nuiti.

²⁴ Kele é ná-kilegi zoge kpaan tɔ́ ɔ́ɔɔi,
zeeiti suloge ga Zakɔ́be ná-Zebe-Su-Ɔ́ALAGI yeeiti,
nii é ga Izelayele make nui ta ná-fasai.

²⁵ E-ɔ́ee ná-GALAGI zaalai zu, nii é ga ɔ́a-ɔ́ba nui,
GALA Zebɔ́i-Pɔ́-Maliɔ́i, nii a tuya loo è ve,
ɔ́a tuyaiti sɔ́ɔ, ti zɔ́ɔzu maazuve geegɔ́lɔ́gi zu,
ta tuyaiti ti ɔ́ulazu zie ɔ́omave zooi wu,
ta doun mɔ́inmɔ́ingiti ta togani bulugiti.

²⁶ E-ɔ́ee ná-tuyaiti zeeɔ́aɔ́ave,
ti leve sɔ́ɔ nuiti tɔ́nɔ́iti ba,
eyesu é zeeli ɔ́oɔɔ gizeiti kwɔ́gi.
Tuyai naati ti yei Zozefe unma,
é yei, é la keegɔ́lɔ́inti ta-ɔ́undigɔ́i losaamave!

²⁷ Benzamen ɔ́a ga zuluɔ́ui, nii é anii valizu ga,
sobui é ná-ani zɔ́gai mi,
kpɔ́kɔ́i, é kɔ́zɔ́gani ɔ́aagwe.

²⁸ Naati kpein ka ti ga Izelayele ná-boloda puugo maazu felegɔ́iti (12), pele ɔ́ana ti-ɔ́ee
naama ɔ́eiti boni la ti ma, é ɔ́a tuya loo ti ve. E tuya looni ti ve, ese gilagilagi ta nɔ́nɔ́ ma
luyai.

Zakɔ́be zaa vai

²⁹ Naa volu é nii ma levei veeni ti ya ga: «Nà ga va liizu kèeni pɔ́, ti zaai. Wa màaɔ́ulu
mèmewolani kobave, pugi zu, é Ɔ́ete nui Efelon ná-kpalagi zu, ³⁰ Makepeela ɔ́alagi ma
vugi zu, Mamelee ɔ́obave, Kanaan yooi zu. Kpalagi naa ɔ́a Aɔ́alaame geyani Ɔ́ete nui
Efelon ma, é ɔ́e be ga maagulu bosuve. ³¹ Ná nɔ́ ɔ́a ti Aɔ́alaame ta anzai Sala maagɔ́luni
ná. Ná nɔ́ ɔ́a ti Izaake ta anzai Eleɔ́eka maagɔ́luni ná. Ná nɔ́ ɔ́a gè Lea maagɔ́luni ná.

³² Kpalagi ta pugi é ɔ́eni su, ti ɔ́eyaa ɔ́eni de Ɔ́ete nuiti ma.»

³³ Siegi zu Zakɔ́be beni da ga deveiti fe ná-doun zunuiti zea, é laani volu betei zu, zii
looni, é za, é li mèmewolani pɔ́ ti zaai.

50

Zakabe maafulu vai

¹ Zozefe gizinini keeɖe ɖaazuwe ma. E woloni ma, e neene ga daawe komagai. ² Naa volu Zozefe devei veeni ɖɔɖɔlɔiti zea, niiti ti ɖeni ga ná-botigɛ nuiti, ga ti keeɖe ɖeɖele ɖete ɖɔn. ɖɔɖɔlɔiti ti Izelayele ma voomai vɔni, ti ɖa gulɔ maku neeneɖi ɖɔfɔ ma. ³ Keni ta la ke ga folo vuunaanigo (40), yeeɖeɖalɔi naa ɖa maanene, e ɖe, poomai ɖa vɔ, gulɔi ɖa ɖɔfɔ ma. Ezipete nuiti ti ná-wolɔi woni folo vuulɔfela (70) laawu.

⁴ Siegi zu saa wolɔi ma voloiti ti leveni da, Zozefe liini, e ɖɔe Falagɔn ná-koizuwɛ nuiti pɔ, e ɖe ti ma: «Ni wa va bu, wo faaɖɔɖɔ ɖe bɛ, ná wo maanenezu ga wo li, wo niima wooiti bo Falagɔn ma: ⁵ «Kɛ ɖeni gɛ ɖona be, e ɖeni mɔ: Ná ga va zaazu. Da maafulu kabayeɖei zu, nii gɛ ɖɔni Kanaan yooi zu. Ná pɔ gɛ le ná, gɛ kɛ maafulu, naa volu, ná ɖalesu ma, gɛ va.» » ⁶ Falagɔn goɖaavoteni, e ɖe ma: «Le, e e-ɖee maafulu, eɖeɖelei e ɖonani la tɔun be.»

⁷ Zozefe leeni ga e keeɖe maafulu, Falagɔn ná-botigɛ nuiti kpein ti vilɛni polu, ta ná-koizu ɖewolaiti, ta Ezipete yooi zu ɖewolaiti kpein, ⁸ ta Zozefe ná-peleyeɖei kpein, keeɖeleaiti, ta keeɖe ná-peleyeɖei, doungoiti nɔ ɖa ti ti yɛni Gɔsen yooi zu, e vee ta-logani goiti ta ma wolaiti ba. ⁹ Wotoloiti ta soo nuiti ti ɖeni Zozefe volu ɖalaagi, naa ɖa e keeni bebei wola laaɖaagɔni. ¹⁰ Ti zeelini Atade molo loɖazuwe, nii e zie wolai Zuluden volu vele, ti ma maafulu bo fai wolɔni, ti maawui. Zozefe keeɖe lebini, e ke ga folo ɖɔfela, e ɖa keeɖe zaa wolɔi wo. ¹¹ Kanaan nuiti ti ɖeni zeini zooi zu, ti ɖidaani saa vai naa ɖeɖelei wu, nii e ɖeeni Atade molo loɖazuwe, ti ɖeni ma: «Saa wolɔ ɖiɛn ka ga nii kpaa Ezipete nuiti ma.» Naa ɖa e ba, ti naama molo loɖazuwe laasei peeni ga Aɖele-Miselayime.* Adaɖe ná ɖa zie wolai Zuluden volu vele. ¹² Vele ɖana Zakabe ná-doun zunuiti ti ti-ɖee ná-deveiti keeni la. ¹³ Ná-doun zunuiti ti liini la Kanaan yooi zu, ti maafuluni Makepeela ɖalagi ma vugi zu, nii Aɖalaame geyani Gete nui Efelon ma, ga e ɖe ga nɔnɔ ma maafulu bosuwe, Mamelee ɖobawe. ¹⁴ Zozefe begai ma ga keeɖe maafulu, e ɖaleni ma Ezipete, ta keeɖeleaiti, ta niiti kpein ti leeni vɔma keeɖe maafuluzuwe.

Ineɛni ɖee vai *Zozefe keeɖeleaiti ba*

¹⁵ Zozefe keeɖeleaiti ti kaai ma ga ti-ɖee zaa, ti ɖeni ma: «Ni sei Zozefe a ɖena, e ɖe ga ade zili nu, faa ɖɔi kpein de keeni la, e ti votokula ade ma!» ¹⁶ Ti keela wooi leveni Zozefe ma, ti ɖe ma: «Aisa e-ɖee va za, e niima levei veeni, e ɖe ma: ¹⁷ «Wa ɖɔe Zozefe vɔ ɖani ga: Ná e maanenezu, e-ɖeeleaiti ta-ɲamaba vai zuvaaye, ta ta-ɖotoi, mazɔlɔ ti faa ɖɔi ɖeeɖe ga de.» Gá e maanenezu, e-ɖee ná-GALAGI ná-botigɛ nuiti gá-ɖotoi zuvaaye niizu!» Zozefe wolɔni, siegi zu ti ɖɔni pɔ la ɖana. ¹⁸ Keeɖelointi ti vaani tiya ɖɔɖɔi, ti la kɔɖwu, ti ɖe ma: «Giya ɖaa, gá ga ɖa-wotigɛ nuiti.» ¹⁹ Zozefe ɖeni ti ma: «À mina lua, ná ɖa gɛ GALA potogi zu ɖaa? ²⁰ Wo ɖisiɛni ga wo faa ɖɔu ɖe ga ze, keɛ GALA ge naa valiboni, e ke ga faa vago, ga naa laazeeli, nii e ɖeezu za, naa ɖa a ke nuɖuse mɔinmɔin zenvui ɖizo. ²¹ Niizu, deɖemu à mina mɔ lua, ná wo-maavaiti pe keezu, ta wo-lointi tɔnɔi.» E ti ɖaaneneɛni, kpɔe vele ma ti vɔ ga pago.

Zozefe zaa vai

²² Zozefe zeini Ezipete, ta ná-peleyeɖei. E yɛni vulua, ná-konagi ɖe ga ungila puugo (110). ²³ Zozefe Efelayime mavofodaiti kaani, eyɛsu e zavagi ɖa. Manasee ná-doun zunui Makiil ná-doun zunuiti ti zɔlɔni ɖalaa kɔɖɔ ma. ²⁴ Zozefe ɖeni keeɖeleaiti ma: «Ná ga va zaazu. Keɛ GALA ka vaazu wo ɖulazu niima yooi tei su, e li ga woye mɔnɔ zooi naa zu, nii e ma minazegɛgi woni, e ma ɖona wo Aɖalaame ve, ta Izaake, ta Zakabe.» ²⁵ Zozefe ɖeni Izelayele lointi ma: «Keni wo ɖona, GALA ka vaazu wo maalobosu, zegema nɔpe ge la ba,

* **50:11** Aɖele-Miselayime: daaseigi nii ti maaɖuɖaai va ta «Ezipete nuiti ta-zaa wolɔ vai.»

wa le ga mà gaeiti, wo ti maagooza ve va.» ²⁶ Zozefe ná-konagi gaei ma ga ungila puugo (110), é zaani. Ti ma voomai vɔɔni, ti da gulo maku neɛɛgi ɲɔfɔ ma, ti da pooma gesui zu Ezipete yooi zu.

Egezode

Sevei nii laaseigi ɔa ga: Egezode

Poluve ɔa ga: Gula

Toɔa Izelayele nuiti kula vai wosu Ezipete yooi va, ve ti ɔeni ná Zozefe nɔnɔ ma ziegi zu, ti yeni ná, GALA ge tuya loo ti ve, ti wola buɔu. Kele masa niine ɔili ge zeini Ezipete nuiti unda, nii é la ɔeni faa nɔpe kwee, é va vile Zozefe va. E tɔzeini ga ti ɔɔla, é ti zo ga duɔiti.

Gaafwesu 20:2 zu, nii é Egezode zevi zaamave, GALA ge boge Izelayele nuiti ma, é ɔe ti ma: «Nà ɔa gè ga è-Maliɔii, ɔa-GALAGI, nà ɔa gè è ɔula Ezipete yooi va, ve è ɔeni ná duɔlai zu.»

Wooi naati ti puuzu felegɔi zu, ta Egezode zevi ma ɔɔe ungi ɔulazu kelema, ta suvaa ɔiin golai, ga GALA ka é ga: Ná-nuɔuseiti unmo GALAGI.

Naa volu, ma puuzu ɔilagi nɔ ɔa é ga: «Tɔ puugɔiti» ma ɔɔzeigi, GALA ná-nɛɛbei maavele ma, é Izelayele nuiti unmoɔga, toɔa pɔ niina ga naati ti ta-nɛɛbei ɔula kelema toun be, ga ti ɔa ná-tɔgiti so.

Izelayele nuiti ti begai ma ga zeizu ɔɔɔ ga pagɔ Ezipete yooi zu, ti buɔuni, ti ɔe ga nuɔuse moimoin kona moimoin daawu, (Zenze 45:17 é li 20; ta 47:11), kele ti ɔɔɔ veteni ga ti ɔa duɔlai zu Ezipete masa niinei yeezu.

GALA ge la ɔeni yeni nɔ welezu Izelayele nuiti ba ta-ɔɔɔi zu, ti ɔeni su, é va ɔe ti ɔulazu su.

E yimazegeni ga ti taɔila, daa ga: Moize, ga é ɔe ga ta-lotugɔi, naa volu GALA ge ti maaloboni ná zeizu ɔe moimoin ga ná-zeeɔaabaai.

E ɔɔini Ezipete nuiti da, eyesu Izelayele nuiti ti ɔula ti ya duɔlai zu, ti ɔɔɔ yeemalai ɔɔɔ, ti li ta-yooi zu (1:1–15:21).

GALA kpegai ma ga lo ti luɔɔ, é ti make, eyesu ti ɔe ga Sinayi gizei ma leveba wolai maazuɔude, (15:22–18:27). GALA ge Izelayele ɔeeni ga ná-nuɔusei, naama minazegegi maavele ma, é keeni Izelayele ve Sinayi gizei ma, ta ná-tɔgiti é ɔeeni ga tiye (19:1–24:18).

Eyesu Moize ɔa kalagiti ɔɔɔ, niiti ti losu GALA seizu ɔadegai ma zege vele lo fai va, (25:1–31:18) Izelayele nuiti ti liini mɔnɔ GALA baagɔlaba ɔetezu ɔɔɔ ve, ti zanugi ɔete ga nike yivoi ɔevelei, naa ɔa é vaani ga GALA ná-ziiɔaawana wolai ti laalɔɔma (32:1–34:35).

Sevei ɔa wooi ɔaabelazu ga GALA seizu ɔadegai ma zege vele lo fai, ve GALA a ɔa va, é ɔula kelema ti ve ná (35:1–40:38).

GALA GE IZELAYELE NUITI KULA VAI EZIPETE YOOI VA

(1:1–15:21)

*Izelayele nuiti ɔɔ vai duɔlai zu
Ezipete yooi zu*

¹ Izelayele ná-doun zunuiti kaa, ti yeni Zakɔbe volu, ti va Ezipete yooi zu, ese ta ná-peleyegei: ² Luɔen, Simiyɔn, Leevi ta Zuda, ³ Isakaal, Zaɔulɔn ta Benzamen, ⁴ Dan, Nɛfetali, Gade ta Aseel. ⁵ Zakɔbe mavofodaiti tieɔi ɔeni ga nu vuulɔfela (70). Zozefe ɔeni niina Ezipete yooi zu.

⁶ Zozefe zaani, keegɔleaiti kpein ɔalaa, ta ti-ma ɔegalamaiti kpein. ⁷ Izelayele nuiti ti buɔuni, ti moim, ti ɔaawɔɔɔ, ti ɔa ɔe nɔ ga zobobe nuiti. Zooi zulaaveni ga tiye.

⁸ Masa niine zeini Ezipete yooi unda, nii é la ɔeni Zozefe ɔwee. ⁹ E ɔeni ná-nuɔuseiti ma: «À wele, Izelayele nuɔuseiti ti moinda de va, ti-zɛbei wɔɔɔ ɔɔnɔi va. ¹⁰ Ade li, de ɔɔɔ le ga da ga kelegele nuiti ta-vaa zu. De pele ɔesa ta-buɔu vai luɔɔ, mazɔɔ ni kɔɔ a vaana, ti mina ɔɔ de wɔinzege nuiti ba, ti va de zakpe, ti va ɔula zooi va naa volu.»

¹¹ Názu gá ti gweléma nuiti seini la Izelayele nuiti unda, ti dá ti bɔ́lɔ ga boti baagiti, ti gɛni feezu ti ya ga maaɓaai. Pele gána ti taa wolaiti toni da Falaɗɔn ɔ́ɛ, niiti ti ga Pitɔ́me ta Lamesese, anii makesuɔ́ɛti. ¹² Kɛ́ɛ toun ta la gɛna ti bɔ́lɔzu, ti maa bɛna mɔ́in nɔ́, ti gaa dá wɔ́lɔ, eyɛsu Ezipete nuiti ti ti wɔ́inzege. ¹³ Ezipete nuiti ti Izelayele nuiti gola zopele jɔ́uni, ti ɔ́ɛ ti unga ga duɔ́la ɓaaɓaagi. ¹⁴ Ti eteai ɓaani ti ma ga boti ɓaaɓaagiti ti gɛni kɛ́ɛzu, pɔ́lɔ gaaɔ́ faiti, ɓiliki loɗa vaiti, ta kpalaga wotiiti kpein, nii nɔ́ da gɛ ma wotii kpein, ti ti pɛ daani ti unma ga maaɓaai.

¹⁵ Ezipete masagi ɓɔ́ɛni Eɓulu nuiti ta-maavie bo anzanuiti pɔ́, gilagi laaseigi gɛni ga, Sifela, zɔ́i gɛ ga Pua, ¹⁶ é gɛ ti ma: «Siɛgi zu wo maaviegi wosu da Eɓulu anzanuiti pɔ́ bɛ, ni zunu loun ɔ́ɛ, à naa ɔ́aa. Ni anzanu loun ɔ́ɛ, à naa yɛ ná, é yɛ vulua.»

¹⁷ Kɛ́ɛ maavie bo anzanuiti ti gɛni luazu GALA ba, ti la gɛni kɛ́ɛni, eɗɛvelei Ezipete masagi boni la, ti gɛni doun zunuiti zɛsu vulua. ¹⁸ Ezipete masagi maavie bo anzanuiti tolini, é gɛ ti ma: «Lee ɔ́aa zu wo naa gɛ́ɛzu, wo dá doun zunuiti zɛ vulua?» ¹⁹ Maavie bo anzanuiti ti Falaɗɔn woogaaɔ́ɔtenɛ, ti gɛ ma: «Eɓulu nuiti ti-anzaiti ti la ga Ezipete anzanuiti kɛ́ɛle, ti zuloge, ta doin zɔ́lɔ́su pɛ, maavie bo anzanui mu ge ɔ́a zeeli ná.»

²⁰ GALA ge tuya looni maavie bo anzanuiti bɛ. Nuɓuseiti maamɔ́inni, ti-zɛbɛi wɔ́lɔ. ²¹ Tei maavie bo anzanuiti ti luani GALA ba, GALA ge ti-mavofodai gaaɔ́lɔ. ²² Názu gá Falaɗɔn niima levei veeni la ná-nuɓusei kpein zea ga: «Zunu lointi kpein ta zɔ́lɔ́, wa naati pili ya zie wolai Nile wu, kɛ́ɛ anzanu lointi kpein wa naati zɛ vulua.»

2

Moize zɔ́lɔ́ fai ta ná-doungo ziegi

¹ Leevi ná-peleyeɗe wu zunui ta liini, é anzanui ta zege ná-bolodai zu, é sei ga anza. ² Naama anzanui kogi zegeni, é doun zunu zɔ́lɔ́. E kaani ga doungoi ɔ́age, é seɗeni, é dɔ́ɔɗu alu savagɔ́ laawu. ³ Tei é la mɔ́ gɛni zooga é ɔ́a dɔ́ɔɗu, é temu ɓɔ́lɔ́gi zegeni, é managi zie ba. Naa ɔ́olu é doungoi zegeni, é da su, é li, é sei seeligiti saama zie wolai Nile gɔ́bave. ⁴ Doungoi die anzanui liini, é lo gɔ́ozama tago, nii a kɛ́ é kwɛɛ, nii é ɔ́aazu gɛ́ɛzu la.

⁵ Falaɗɔn ná-doun anzanui yeini zie wolai Nile ɔ́a pelei ga é maagba, ta ná-botigɛ anzanuiti, ti gɛni zieziɛsu zie wolai Nile laawe. E welɛni, é temu ɓɔ́lɔ́gi gá seeligiti saama, é ná-botigɛ anzanui leveni ga é li, é sege. ⁶ E daalaoni, é doungoi gá laani su. Zunu loungoi gɛni de, é dá wɔ́lɔ. Naa maawɔ́in soni, é gɛ ma: «Eɓulu nuiti ti-loin ta gaa.»

⁷ Doungoi die anzanui gɛni Falaɗɔn ná-doun anzanui ma: «Nà zoo nɛi gè li, gè doun gulasu anzanui ta loli é ɔ́ɛ, Eɓulu anzanuiti saama, naa gá a kɛ́ é dá jiiimii ve doungoi nii ya é ɔ́ɛ?» ⁸ Falaɗɔn ná-doun anzanui googaaɔ́ɔtenɛ, é gɛ ma: «Li!» Anzanu loungoi liini, é doungoi dee loli. ⁹ Falaɗɔn ná-doun anzanui gɛni ma: «Li bè ga doungoi nii, é dá jiiimii ve zea, nà ɔ́aazu è zalazu.» Anzanui doungoi zegeni, é kula su. ¹⁰ Siɛgi zu doungoi wɔ́lɔ́ni la, é liini la Falaɗɔn ná-doun anzanui ɔ́a. Naa seɗeni, é kɛ́ ga ná-doun zunu. E daasei pɛ́ɛni ga Moize,* mazɔ́lɔ́ é gɛni ma: «Gè kulave ziei gá.»

Moize vela vai, é li Madiyan

¹¹ Naama ziegi zu, Moize wɔ́lɔ́bai ma, é liini ná-nuɓuseiti pɔ́ bɛ, é welɛni, é naati ta-woti baagiti pɛ́ɛ. E Ezipete nui ta gaaani, é dá kɛ́ɛɗeloin Eɓulu nui ta loɗa. ¹² E welɛni goba, é kaai ma ga nu nɔ́pɛ ge la gɛni ná, é Ezipete zunui zoni, é paa, é dɔ́ɔɗu jaɗaegi zu. ¹³ E gɔ́lani naa ɔ́oluma zobui, pɛ́ɛ, Eɓulu zunu felegɔ́ gɛni ná, ti dá kɔ́. Zɔ́i é la gɛni veeni, é gɛni naa ma: «Lee ɔ́aa zu è è-gɛ́ɛlɔ́in loɗazu?» ¹⁴ E googaaɔ́ɔtenɛ, é gɛ ma: «Bɛ gá é è zeida ga kundigii ta tukpɔ́gaaleve nui gi unda? Da gɛ́ɛzu ga è paa, eɗɛvelei é Ezipete nui ɔ́aani

* **2:10** Moize: daaseigi nii ti maaɓuɗaai ɔ́a ta «kula.»

la?» Moize luani, é gɛ ɓɔɔɓ ma: «Gaamazu fai nii ɔwɛɛgɛ na.» ¹⁵ Falaɓɓon naa mɛnini, nii é gɛɛni, é gɛni pɔ ga é Moize vaa.

Kelɛ Moize velani Falaɓɓon va, é li poun, é zeɪ Madiyan yooi zu. Kɛai ma zieyegɛi ta ɔɓavɛ, ¹⁶ anzanu loun lofɛla ti vaani zie zaɔazuvɛ. Ti gɛni ga Madiyan zalaɔa ɔula nui ná-doun anzanuiti. Ti toganiiti ta-ɓɔɔle wosuvɛti daaveni, ti ti-gɛɛ ná-togani bulugiti kɔ. ¹⁷ Kelɛ togani makɛ nuiti ti vaani, ti ti ɓɛ. Moize wuzɛgɛni, é ti maalobo, é ta-logani bulugiti kɔ. ¹⁸ Siɛgi zu ti ɔɓɛni ma la ti-gɛɛ Leyuwɛle vɔ bɛ, naa ti ɔaazaɔani, é gɛ ti ma: «Lee vaa zu wo vaai fala za?» ¹⁹ Ti goɔɔaavoteni, ti gɛ ma: «Ezipete zunui ta ɔa é gi maalobogai, é gi ɔula togani makɛ nuiti zea, é ziei zaɔavɛ vɔɔ gi vɛ, é togani bulugi ɔɔ.» ²⁰ E gɛni ná-doun anzanuiti ma: «Mini ɔa é ná? Lee vaa zu wo zunui naa yɛgai mu? A tolina, é daamianigi ta mi.»

²¹ Moize yeezeini bu ga é zeɪ zunui naa vɔ bɛ, naa ma ge ná-doun anzanui Seefɔla zɛɔe, é fe bɛ ga anza. ²² E doun zunu zɔɔɔni. Moize daasei pɛɛni ga Gɛɛlesome (nii poluvɛ ga «seikɔɔɔmai»), mazɔɔɔ é gɛni ma: «Nà ga seikɔɔɔma nui, gɛ zeini zou ɔili su.»

GALA ge Izelayele nuiti kpain gooi mɛni fai

²³ Suɔɔoozaai ma, Ezipete masagi zaani. Izelayele nuɓuseiti ti gɛni ɓalasɔ nɔ dɛ duɔlai zu, ti gɛni kpɛɛi loozu. Kpɛɛi ti gɛni toozu duɔlai zu, naa zeelini GALA ma. ²⁴ GALA ge ti ɓala gooi mɛnini. GALA ge ɔizɛni ná-minazɛgɛgi zu, é boni Aɓalaame vɛ, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔɔɛ va. ²⁵ GALA ge wɛɛni Izelayele nuɓuseiti ba, ti maawɔin so.

3

Moize loli fai GALA bɛ

¹ Moize gɛni nɛkoi Zeetelo ná-togani bulugi makɛsu, nii é gɛni ga zalaɔa ɔula nui Madiyan yooi zu. E liini ga togani bulugi teɛɛɛbaɪ vɔlu vɛɛi, eyɛsu é li GALA ná-gizeɪ ma, ɔɔɔɔɔɛ. ² ɔɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔɛɛɛɛɛ ɔulani bɛ kelɛma abuzogi zaama, kpɔvɔ goi zaamavɛ. Moize wɛɛni, pɛɛɛ, abui soni kpɔvɔ goi va ná kpɛin, kelɛ kpɔvɔ goi la gɛni ɔalazu nɛgɛɛɛin. ³ Moize gɛni ma: «Nà latisu, gɛ li, gɛ niima laavɔɔ vaa wolai ɔa, lee vaa zu kpɔvɔ goi la ɔalazu nɛgɛɛɛin.» ⁴ ɔɔɔɔɔ GALAGI kaani ga toɔa na lati ga é ná ɔa. GALA ge yɛni kpɔvɔ goi zaamavɛ, é toli, é gɛ ma: «Moize! Moize!» E goɔɔaavoteni, é gɛ ma: «Nà ɔaa!» ⁵ GALA ge gɛni ma: «Mina maabɔɔa vɛ va, ɔa-zavalagiti kula ɔɔɔɔa, mazɔɔɔ adavɛ vɛ è loni ná, zou vɛ gɛ maɔɔɛ vɛai ba.» ⁶ E gɛni ma vɔlu: «Nà ɔa gɛ ga è-gɛɛ ná-GALAGI, ta è-mɛmɛwolani Aɓalaame, Izaake, ta Zakɔɔɛ ta-GALAGI.» Moize ɔaazuvɛ loɔɔuni, mazɔɔɔ é gɛni luazu ga é mina wɛɛ GALA ba.

⁷ ɔɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Gɛ nà-nuɓuseiti ta-ɓɔɔɔ ɔaa Ezipete yooi zu, gɛ ta-ɓɛɛ wooi mɛniga, ti toozu ta-wɛɛma nuiti zea, gɛ ta-ɓɔɔɔ ɔwɛɛ. ⁸ Gɛ vaa ga gɛ ti unmɔɔ, gɛ ti ɔula Ezipete nuiti zea, gɛ lɛ ga tiye zou vagɔi zu, suwɔɔɔɔɔɔ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔvɔai ná, zooi nii Kanaan nuiti ti zeini su, ta Gɛte nuiti, ta Amɔɔɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeeɓuse nuiti. ⁹ Niizu Izelayele nuɓuseiti ta-ɓɛɛ wooiti ti zeelia mà, gɛ nimizai ɔa, nii Ezipete nuiti ti seizu ti ma. ¹⁰ Naa ɔa é ba, nà è levesu Falaɓɓon vɔ bɛ, è nà-nuɓusei Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va.»

¹¹ Moize gɛni GALA ma: «Bɛ ɔa é ga ze, gɛ liizu Falaɓɓon vɔ bɛ, ga gɛ Izelayele nuɓuseiti kula Ezipete yooi va?» ¹² GALA ge gɛni ma: «Nà gɛ è va, wɛɛ nii é ɔɛɛzu ga poogi ga ná ɔa gɛ è levesu: Siɛgi zu ɔa nuɓuseiti kulana la Ezipete yooi va, wa nɔkɔ bù gizeɪ nii ma.»

¹³ Moize gɛni GALA ma: «Nà liizu Izelayele nuɓuseiti pɔ bɛ, gɛ gɛ ti ma: «Wo-mɛmɛwolani ta-GALAGI tɛvɛgɛ wo vɔ bɛ.» Kelɛ ni ta ɔaazaɔana ga «daasei ka lee?» Nà ti woɔɔaavote ɔale?»

¹⁴ GALA ge gɛni Moize ma: «Nà ga naa, nii é ná.» E gɛni ma mɔnɔ: «Pele ɔa ɔa Izelayele nuiti goɔɔaavote da: «Zɔi é lolisu ga: Nà ná, naa ɔa é tɛvɛgai wo vɔ bɛ.» » ¹⁵ GALA ge gɛni

Moize ma mənə: «Da bəe ɟani Izelayele nuiti pə: «Gooɟo GALAGI, é ga wo-məməwolani Aɓalaame, Izaake, ta Zakəbe ta-GALAGI ɟa é tɛvəgai wo vɔ bɛ.» Dàaseigi ɟana eyesu ɟo, pele ɟana gè pə ga ti da woogula mà la, yeeɟɛɟalaiti pɛ su. ¹⁶ Li, è Izelayele ɟɛwolaiti gaale ba, è ɟɛ ti ma: «Gooɟo GALAGI, wo-məməwolani ta-GALAGI ɟulavɛ bɛ kɛləma, nii é ga Aɓalaame ná-GALAGI, ta Izaake, ta Zakəbe. E ɟɛ ma: Gè wɛləa wo ma, gè naa ɟaa gaamaz, nii ti daazu wo ma Ezipete yooi zu. ¹⁷ Gè devea ga nà vaazu lɛɛzu ga woye, gè wo ɟula Ezipete yooi va, vɛ wo ná kpəlɔi zu, gè li ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta ɢete nuiti, ta Amɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta ɢeeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, vɛ nənɔi ta kɔin gulɔi vooɔaai ná.» ¹⁸ Ta woilo è-woo ma. Da-o, Izelayele ɟɛwolaiti-yo, wa li Ezipete masagi vɔ bɛ, wo ɟɛ ma: «Gooɟo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI vaaɛ gi vɔ. Va bu niizu, gi folo savagɔ zɛ wo teɛɛɛbaɪ zu, ga gi li, gi zalaɟaiti kula Gooɟo GALAGI vɛ, é ga gá-GALAGI.» ¹⁹ Gè kwɛɛni ga Ezipete masagi la vaazu yeebesu wo va, wo va li, ni naa la ɟɛni ga zeemaɓai. ²⁰ Nà yeemaalesu, gè Ezipete yooi loɟa ga maaɓɛɛ vai ma ziiti kpein, gè vaazu kɛɛzu ti zaama. Naa vɔluma, toɟa vaazu yeebesu wo va, wo li. ²¹ Nà fai ta ɟɛ, nii a kɛ niima nuɓuseiti ti ɟaazu unfe sɔlɔɔ Ezipete nuiti gaazu. Siɛgi zu wo vaazu liizu la, wo la lia ga yeapaka ɲegɛɛɛin. ²² Izelayele anzanui ɟilagilagi ɟa wali anɲakaiti, ta zanu anɲakaiti, ta seɟeiti fali seɲɔɟɔi ma, ta naama anzanui ma, nii é ná-pelei wu, wo wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti maagili la. Wa ti ɟula Ezipete nuiti zea, wo ti maavo.»

4

GALA ge ná-zɛɓɛi ɟula vai kɛləma

Moize vɛ

¹ Moize gooɟaavoteni, é ɟɛ ma: «Ti la vaazu laazu dà, ti la woiloga gòoi ma. Kɛɛ ta vaazu ɟɛɛzu mà: «Gooɟo GALAGI la ɟulani è vɛ kɛləma.» » ² Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Lee ɟa é zoni è ya?» E gooɟaavoteni, é ɟɛ ma: «Tukpɔi vɛ.» ³ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Pili ya zooi ma.» E pilini ya zooi ma, naa latini, é ɟɛ ga kaalii. Moize vɛlani ba. ⁴ Gooɟo GALAGI ɟɛni Moize ma: «Yeemaale, è so wɔɔngi va.» E yeemaaleni, é so, naa latini, é ɟɛ vɔlu ga tukpɔi zea. ⁵ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Da naa ɟɛ, naa ɟa a kɛ, ti la da ga Gooɟo GALAGI, ti-məməwolani ta-GALAGI ɟulavɛ kɛləma è vɛ, nii é ga Aɓalaame, Izaake, ta Zakəbe ta-GALAGI.»

⁶ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma mənə: «Yeevɛɛ è-ɟakai zu.» E yeei vɛɛni ɟakai zu. Naa vɔlu é seɟeni ná, pɛɛ, geei ɟulani zeei maaɛ pɛ, koleai eɟɛ kobe kolegi. ⁷ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Yeei vɛɛ vɔlu è-ɟakai zu.» E yeei vɛɛni vɔlu kakai zu. Naa vɔlu é yeei zeɟeni ɟakai zu, é latini, é ɟɛ vɔlu ga kɔlɔgi ɟɛvelei. ⁸ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Ni ti la laani è la, ti la ɟisɔlɔɔni poogi ma mɔngi ma, ta la poogi velesiei la. ⁹ Ni ɓalaa ti la laani poo felegɔi naati da, ti la woiloni è-wooi ma, da zɛ wolai Nile ma ɗɛi ta zeɟe, è pu ya zooi ma. Zɛi è vaazu seɟezu zɛ wolai Nile ɟa, naa ɟa lati, é ɟɛ ga ɲamai zooi ma.»

¹⁰ Moize ɟɛni Gooɟo GALAGI ma: «Ee, Màligii, gè la ga zunui nii daaɟɔlɔai, naa ma ge la tɔɔzeini bà wogi, ɓaa veleina, anɛɛ voloi naa è tɔɔzeida la ga ɓɔɛa pò, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, mazɔlɔɔ dàavɛ ta nɛgi ti ɟilivɛ.» ¹¹ Gooɟo GALAGI ɟɛni ma: «Bɛ ɟa é nu vului laavɛ ɓɛɛa? Bɛ ɟa a da nui ɟɛ ga ɓɔɔi, ɓaa goizuɓɔlɔ nu, ɓaa é kɛ ga wozagaa nu, ɓaa gaazugole nu? Nà nɔ laade ɓaa, nɛi gè ga Gooɟo GALAGI? ¹² Liina deɟemu ɟani, nà ɓɔɟɔi ɟa gè ɟɛɛzu è va, da ɟena ɓɔɛa, nii è vaazu bosu, nà è ɟala ga naa.» ¹³ Moize ɟɛni ma: «Ee, Màligii, nu ɟili teɛ, nii è pə è teɛ.»

¹⁴ Gooɟo GALAGI yiɲaawanani Moize ma, é ɟɛ ma: «È-liɛ Aalɔn, Leevi nui, ɟa ná. Gè kwɛɛ ga daaɟɔlɔvɛ. Wɛɛ tɔ ɓɔɟɔgo va, é vaazu è laaɟomis. Siɛgi zu é è ɟaazu la, gola ɟoozu ɟa nɛɛ, ga ziimavɛ pɛ. ¹⁵ Da ɓɔɛ pə, è wooiti pu da. Nɔun nà, nà ɟɛ wo va, wa ɟena ɓɔɛa, nà wo ɟala ga naa, nii wa kɛ. ¹⁶ Toɟa ɓɔɛ è vɛ nuɓuseiti pə, é ɟɛ ga è-laavɛ, ɗɔun da ɟɛ GALA tosuɛ tɔun bɛ. ¹⁷ Tukpɔi nii zeɟe ya, nii è vaazu poogiti kɛɛzu la.»

Moize gale fai ma Ezipete yooi zu

¹⁸ Moize galeni ma, é li nekoi Zeetelo vɔ bɛ, é ɣeni naa ma: «Nà pɔ gè li kèeleaiti pɔ bɛ, niiti ti Ezipete yooi zu, gè pɛtɛ ni ta dɛ vulua.» Zeetelo ɣeni ma: «Li ziileigi zu.»

¹⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma Madiyan yooi zu: «Gale ma, è li Ezipete yooi zu, mazɔlɔɔ niiti kpein ti ɣea pɔ ti è vaa, naati ti zaa.» ²⁰ Moize anzai ta ná-doun zunuiti seɣeni, é ti zeí soovale sinɛi ɣoma, ti pele zo, ti da li Ezipete yooi zu. Moize GALA ná-tukpɔi zɛɣeni ya.

²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Da galena ma Ezipete yooi zu, keni è maaɓɛɛ vaiti kpein kɛ Falaɣɔn gaazu, nii gè ma zobogi veai è ya. Nɔun nà, nà vaazu kigi ɓaazu, é la vaazu yeeɓesu nuɓuseiti ba, ti va li. ²² Da ɣɛɛzu Falaɣɔn ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI wooi ɣaa: Izelayeɛ ɣa ga dɔun zunu mɔungi. ²³ Gè bo è ma: Be dɔun zunui va, é li, é boti ɣɛ bɛ. Ni è la ɣɛ kɛni, è va ɓe ba, é va li, nà è-loun zunu mɔungi undaavili.» »

²⁴ Siɛgi zu Moize ɣeni siɛi ma la, é ɣulani adavɛ ta, vɛ é jiini ná, Gɔɔɔɔ GALAGI daaɣomini, é ɣeni pɔ ga é paa. ²⁵ Seefɔla dodo ɣɔtui zɛɣeni, é ná-doun zunui ná-zunu anii ma ɣɔlɔ yɔkpɔgi levega, é ɣooɣu Moize kɔligi va, é ɣɛ ma: «Da bɛ ga zinigi gè sɔlɔɔgai ga ɲamai.» ²⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI zɛni ná. Názu ɣa anzanui ɣeni ma la: «Zinigi sɔlɔɔgai ga ɲamai,» tatipɛɛvolui maavele ma.

²⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Aalɔn ma: «Li teɓebai zu, è Moize laaɣomi.» Aalɔn liini, é Moize laaɣomini GALA ná-gizei ma, é nɛnɛ. ²⁸ Moize wooi kpein dɛɛni ga Aalɔn, nii Gɔɔɔɔ GALAGI teveni pɔ, ta poogiti kpein é deveni ga é kɛ. ²⁹ Moize ta Aalɔn ti liini, ti Izelayeɛ ɣɛwolaiti kpein gaalɛ ba. ³⁰ Aalɔn voluvaawoni ga naama vaiti kpein, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti woni Moize ma. E poogiti kɛni nuɓuseiti gaazu. ³¹ Nuɓuseiti ti laani da. Ti kwɛɛgai ma ga Gɔɔɔɔ GALAGI vaavɛ Izelayeɛ nuiti pɔ, ga é wɛɛ ti ma, é ta-maanɔɣɔi ɣa, ti ɓɔɣmaayeini, ti nɔkɔ bu.

5

Moize ta Aalɔn ti lii laa mɔungi Falaɣɔn vɔ bɛ

¹ Naama vaiti teɓegai ma, Moize ta Aalɔn ti liini Falaɣɔn vɔ bɛ, ti ɣɛ ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayeɛ ná-GALAGI wooi ɣaa: «Be ná-nuɓuseiti ba, ti li, ti fetii ɣula teɓebai zu dɔaseigi lebi vaa ma.» » ² Falaɣɔn ti woogaaɓoteni, é ɣɛ ti ma: «Bɛ ɣa é ga Gɔɔɔɔ GALAGI, ga gè ɣolo bɛ, gè ɓe Izelayeɛ nuiti ba, ti li? Gè la Gɔɔɔɔ GALAGI ɣwɛɛ, gè la yeeɓega Izelayeɛ nuiti ba pɛ, ti va li.» ³ Ti ɣeni ma: «Eɓulu nuiti ta-GALAGI ɣulavɛ keɛma gi vɛ. Va bu gi folo savagɔ zie wo teɓebai zu, gi li, gi zalaɣaiti kula gá-GALAGI, Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, naa ɣa a kɛ, é mina va seeɓɛ wola vɛɛzu gi va, ɓaa a va kɔɔ vɛɛ gi va.» ⁴ Ezipete masagi ɣeni ti ma: «Moize ta Aalɔn, leeni vaa zu wo nuɓuseiti seɣezu ta-wotiiti ma? A ɣale ma, wo wa-wotiiti kɛ.» ⁵ Falaɣɔn ɣeni ma: «Niizu, niima nuɓuseiti ti mɔinda zooi zu, wa ta-wotiiti sugologolosu!»

Falaɣɔn ta ɓɔ fai Izelayeɛ nuiti ta-wotii va

⁶ Naama voloi nɔ, Falaɣɔn niima levei veeni nuɓuseiti ta-wɛɛma nuiti zea, ta ta-wotiɣɛ ɣundiɣiiti, é ɣɛ ti ma: ⁷ «À mina mɔ tufa ve nuɓuseiti zea, eɣɛvelei é ɣea ɣɛɛzu la mɔungi zu, ga ti va ɓilikii loɣa, ti da li niina, tiya ɓɔɣɔi ti da tufai yɛvɛ. ⁸ Anɛɛ naa vɛ, ɓilikii lieɣɔi ti ɣea doɣazu mɔungi zu, wa naa nɔ la ti ɣakala. A mina ta ɣula naa la ga tago ɓalaa, mazɔlɔɔ ta ga dɔɔvɛ nuiti, naa ɣa é kɛɛzu, ti kpeei loozu, ti da ɣɛ: «Be gi va, gi li, gi zalaɣaiti kula gá-GALAGI vɛ.» ⁹ A nui niiti kasɔɣili ga botii, ti-un ka yɛ naa ma, ti mina woilo zɛɛ ɓɔɛzuɣulaiti ma.»

¹⁰ Nuɓuseiti ta-wɛɛma nuiti, ta ta-wotiɣɛ ɣundiɣiiti ti liini, ti ɣɛ nuɓuseiti ma: «Falaɣɔn wooi ɣaa: «Gè la mɔ tufa veezu wo ya. ¹¹ Wa ɓɔɣɔi, à li, wo tufai ɣaizie ɓɔɣɔ vɛ, vɛ nɔpɛ wa

ka ná. Anɛɛ naa ve, tanɔpɛ ge la ɖulazu wa-wotii la.» ¹² Nuɔuseiti ti vazani Ezipete yooi zu ná pɛ, ti da tufa unkpulugiti zɛvɛ tufai votogi zu. ¹³ Ta-welema nuiti ti ɖeni ɔɔizu ti la, ti da ɖɛ: «À wa-volo ɖila kuɖui be, eɖɛ nɔ siegi zu tufai ɖeni la wo ya.» ¹⁴ Ti ɖeni Izelayele nuiti ta-wotigɛ ɖundigɛti doɖazu, niiti Falagɔn ná-gwelema nuiti ti ti zeini ti unda. Ti ɖeni ɖɛɛzu ti ma: «Lee vaa zu wo la beni ga wogi ta za bilikii lieɖi loɖa, daai wo ɖakala, eɖɛvelei é laani la wo ɖakala mɔungi zu?»

¹⁵ Izelayele nuiti ta-wotigɛ ɖundigɛti ti liini, ti baazaɖa Falagɔn ma, ti ɖɛ ma: «Lee vaa zu é gi zosu ɖani, ɖɛi gi ga da-wotigɛ nuiti? ¹⁶ Ti la mɔ tufa veezu gi ya, ɖɛi gi ga da-wotigɛ nuiti, ti da ɖɛ gi ma: «A bilikiiti doɖa!» ɖɛi gi ga da-wotigɛ nuiti, ta gi loɖazu, tama da-nuɔuseiti ka ti faaɖaazagi ɖɛai.» ¹⁷ Falagɔn ti woɖaavoteni, é ɖɛ ma: «Wa ga dɔɔvɛ nuiti, dɔɔvɛ nu wolaiti! Naa ɖa é kɛɛzu, wo ɖɛɛzu ma: «Be gi va, gi li, gi zalaɖaiti kula ɖooɖo GALAGI vɛ.» ¹⁸ Niizu, à li, wa-woti ɖɛɛzuve, nu la mɔ tufa veezu wo ya ɖeɖeɛin, keɛ wa bilikii lieɖi nɔ ve, nii wo ɖeni feezu.»

¹⁹ Izelayele nuiti ta-wotigɛ ɖundigɛti ti kaani ga ta ti maanɔɖɔzu nɔ sɛsɛ, ti da ɖɛ ma: «Wo la tanɔpɛ kulazu bilikii lieɖi la, nii é veezu folo-o-folo.» ²⁰ Ti ɖulazuve Falagɔn vɔ be, ti zeelini Moize ta Aalɔn vɔ be, naati ti ɖeni ti maaɔunsu. ²¹ Ti ɖeni ti ma: «ɖooɖo GALAGI ɖa wo ɖaazu, toɖa wo lukpɔɖaaleve! Wo gi maayogi zeɖea Falagɔn ta ná-botigɛ nuiti be. Wo boɖa zɔkpɔi laa ti-yeezaamave, ga ti gi vaa la.»

²² Moize ɖaleni ma ɖooɖo GALAGI vɔ be, é ɖɛ ma: «Màligɛi, lee vaa zu é faa ɖɔi ɖea ga niima nuɔuseiti? Lee vaa zu é tɛvegai? ²³ Kaipa gè liini Falagɔn vɔ be, gè ɔɔe pɔ è-laaseigi zu, toɖa faa ɖɔi ɖɛɛzu nɔ ga niima nuɔuseiti, da ma, è la da-nuɔuseiti unmoɔni pɛ, è va ti ɖula zea.»

6

GALA ge Izelayele nuiti unmoɔ fai laazeeli vai

¹ ɖooɖo GALAGI ɖeni Moize ma: «Da vaazu petesu niizu, nii gè vaazu kɛɛzu ga Falagɔn. Nà-zeeɖaaba wolai maavele ɖa é vaazu ɔesu la Izelayele nuiti ba, ti li, toɖa ti ɔɛɛzu, é ti ɖula ná-zooi va.»

² GALA ge ɔɔeni mɔnɔ Moize vɔ, é ɖɛ ma: «Nɔn nà, nà ga ɖooɖo GALAGI. ³ Gè ɖulani keɛma Abalaame vɛ, ta Izaake, ta Zakɔbe, ga GALA Zɛbei-Pɛ-Maligɛi, keɛ gè la ɖeni ɔɔɖo lɛɛni ga tiye ga dàaseigi ɖa ga ɖooɖo GALAGI. ⁴ Gè minazegeni ti vɛ, ga nà Kanaan yooi veezu ti vɛ, zooi naa, nii ti su ga seikɔɖoma nuiti. ⁵ Nɔn nà, gè Izelayele nuiti kpala gooi menige, niiti ti ga Ezipete nuiti ta-luɔiti. Gè ɖizege nà-minazegɛgi zu. ⁶ Naa ɖa é ba, ɖɛ Izelayele nuiti ma: «Nà ga ɖooɖo GALAGI, nà wo viesu, gè wo ɖula boti baagi laawu, niiti Ezipete nuiti ti daazu wo unma. Nà wo unmoɔsu, wo ɖula duɔlai zu, nii wo su ti ya. Nà wo unmoɔsu ga nà-zeeɖaabaai, naa ɖa ɖɛ ga tukpɔɖaaleve wolai ti laalɔɖoma. ⁷ Nà wo zeɖezu, wo ɖɛ ga nà-nuɔuseiti, nà ɖɛ ga wa-ɖALAGI. Wa sugwɛɛ ga nà ɖa gè ga ɖooɖo GALAGI, wa-ɖALAGI, nii é wo unmoɔsu, é wo ɖula boti baagiti daawu, niiti Ezipete nuiti ti daazu wo unma. ⁸ Nà lɛɛzu ga woye zooi naa zu, nii gè ma ɖonai woni ga nà fe Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakɔbe. Nɔn nà, nà feezu wo ya, é ɖɛ ga wɔnɔ. Nà ɖooɖo GALAGI vɛ.»

⁹ Moize naama woiti boni Izelayele nuiti ma, keɛ naati ti la ɖeni woiloni goo ma, mazɔlɔ ti ɖeni iɔteve wolai zu, duɔla baaba golai maavele ma, nii ti ɖeni su.

¹⁰ ɖooɖo GALAGI ɔɔeni Moize vɔ, é ɖɛ ma: ¹¹ «Li, è ɔɔe Falagɔn vɔ, Ezipete masagi, é be Izelayele nuiti ba, ti li, ti ɖula ná-zooi va.» ¹² Moize ɖooɖo GALAGI woɖaavoteni, é ɖɛ ma: «Izelayele nuiti ti la woiloni gooi ma. Falagɔn ɖa zoo ɖale woilosu goɔ ma, nɛi kpɔɛla baai?»

¹³ ɖooɖo GALAGI ɔɔeni Moize ta Aalɔn vɔ, é deveiti fe ti ya, é vɛɛ Izelayele nuiti ba ta Ezipete masagi Falagɔn, Izelayele nuiti kula vai zu Ezipete yooi va.

Moize ta Aalón ti-memewolaiti

¹⁴ Izelayele nuiti ta-veléyegéiti ma gúndigíiti ti gèni ga: Izelayele ná-doun zunu mǎungi é zǎlǎni, daa ga Luβen. Naa ná-doun zunuiti ti gèni ga: Geenǎke, Palu, Géselon, ta Kaalemi. Luβen nǎnǎ ma véleyegéiti kana.

¹⁵ Simiyón ná-doun zunuiti ti gèni ga: Yemuwele, Yamin, Wǎgade, Yakin, Sǎgaal, ta Sayile, Kanaan anzanui ná-doun zunui. Simiyón ná-peleyegéiti kana.

¹⁶ Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eǵevelei ti-mavofodaiti ti la: Gǎeleson, Kǎgate, ta Melali. Leevi zii ma gǎonagiti ti gèni ga kona ungila puusavagǎ maazu lǎfela (137).

¹⁷ Gǎeleson ná-doun zunuiti ti gèni ga: Lǐbeni ta Simeyi, ta ta-veléyegéiti. ¹⁸ Kǎgate ná-doun zunuiti ti gèni ga: Amelame, Yisǎgaal, Gǎebelón, ta Uziyele. Kǎgate zii ma gǎonagiti ti gèni ga kona ungila puusavagǎ maazu savagǎ (133). ¹⁹ Melali ná-doun zunuiti ti gèni ga: Maali ta Musi. Naati ka ti ga Leevi ná-peleyegéiti, eǵevelei ti-mavofodaiti ti la.

²⁰ Amelame nazai Yǎkeeβede zeini ga anza, naa doun zunuiti sǎlǎni bǎ: Aalón ta Moize. Amelame zii ma voloi kpein ge gèni ga kona ungila puusavagǎ maazu lǎfela (137).

²¹ Yisǎgaal ná-doun zunuiti ti gèni ga: Kǎlee, Neefǎge, ta Zikeli. ²² Uziyele ná-doun zunuiti ti gèni ga: Mikayele, Elesafan, ta Siteli.

²³ Aalón Naason baazeelai Eliseβa zeini ga anza, nii é ga Aminadaβe ná-doun anzanui, naa doun zunuiti sǎlǎni bǎ: Nadaβe, Aβiyu, Eleazaal, ta Itamaal.

²⁴ Kǎlee ná-doun zunuiti ti gèni ga: Asiil, Elekana, ta Aβiazafe. Kǎlee ná-doun zunuiti ta-veléyegéiti kana.

²⁵ Aalón ná-doun zunui Eleazaal, Putiyele ná-doun anzanui zeini ga anza, naa doun zunu zǎlǎni bǎ, é daasei pǎeni ga Finease. Naati ka ti ga Leevi lóinti ta-veléyegéiti ma gúndigíiti, eǵevelei ta-veléyegéiti ti la.

²⁶ Aalón ta Moize naati ka Gǎogǎ GALAGI gèni ti ma: «À lǐ, wo Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va, wo ti zei kpasu ga pagǎ.» ²⁷ Moize ta Aalón gǎ ti liini, ti bǎe Ezipete masagi Falagǎn vǎ, ga ti Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va.

Gǎogǎ GALAGI ná-minazefegi niine vai Moize ve

²⁸ Siǎgi zu Gǎogǎ GALAGI bǎeni la Moize vǎ, Ezipete yooi zu, ²⁹ é gèni ma: «Nǎ ga Gǎogǎ GALAGI. Lǐ, è bǎe Ezipete masagi Falagǎn vǎ, naama vaiti kpein bo ma, nii gǎ bosu è ma.»

³⁰ Kǎle Moize Gǎogǎ GALAGI woǎgaavoteni, é gǎ ma: «Nǎn nǎ gǎ kpǎela bǎai, Falagǎn gǎ woilo gǎle gǎo ma?»

7

¹ Gǎogǎ GALAGI gèni Moize ma: «Wǎle, nǎ è losu GALA tosuve Falagǎn ve, è-liǎ Aalón gǎ ga è laavaawo nui. ² Dǎun, dǎ naati kpein bo, nii gǎ vǎazu è levezu ma. E-liǎ Aalón gǎ lati, é ti wo volu Falagǎn ma, ga é bǎ Izelayele nuiti ba, ti gǎla ná-zooi va. ³ Nǎ ma, nǎn, nǎ Falagǎn gǐgi bǎazu, nǎ nǎ-poogiti ta nǎ-laavǎ vaiti kǎ, ná zeizu gǎ mǎinmǎin Ezipete yooi zu. ⁴ Kǎle Falagǎn la vǎazu woilosu wo-wooi ma. Nǎzuve, nǎ yeevǎezu Ezipete yooi ma, gǎ nǎ-nu βulugiti kula Ezipete yooi va, nǎ-nuβuseiti ti ga Izelayele nuiti, ga tukpǎgaaleve wolai maavele. ⁵ Ezipete nuiti ta vǎazu kwǎesu naazu ga, nǎ ga Gǎogǎ GALAGI, siǎgi zu gǎ vǎazu yeemaalesu da Ezipete yooi maazu, gǎ Izelayele nuiti kula ti zaama.»

⁶ Moize ta Aalón ti naa gǎeni, eǵevelei nǎ kpein Gǎogǎ GALAGI devei veeni la ti ya.

⁷ Moize ná-konagi gèni niina ga puulǎsava (80), Aalón ná-konagi gǎ ga puulǎsava maazu savagǎ (83), siǎgi zu ti liini la, ti bǎe Falagǎn vǎ.

Aalón ná-tukpǎi lati fai, é gǎ ga kaalii

⁸ Gǎogǎ GALAGI gèni Moize ta Aalón ma: ⁹ «Ni Falagǎn a bǎena wo vǎ, é gǎ wo ma: «A laavǎ vǎa gǐla kǎ,» dǎ gǎ Aalón ma: «Da-lukpǎi zǎge, è pǐli Falagǎn gǎkala zooi ma.» Toǎ gǎ ga kaalii.» ¹⁰ Moize ta Aalón ti liini Falagǎn vǎ bǎ, ti naa gǎeni, nii Gǎogǎ GALAGI valini la ti

ma. Aalɔn ná-tukpɔi vilini zooi ma Falaɔɔn ɔakala ta ná-botigɛ nu wolaiti, naa latini, é ɔɛ ga kaalii. ¹¹ Kɛɛ Falaɔɔn molikulagiti tolini, ta zoɔɔiti. Tiya balaa, ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. ¹² Ti kpein ti ta-lukpɔiti pilini zooi ma, naati ti latini, ti ɔɛ ga kaaliiti. Kɛɛ Aalɔn ná-tukpɔi ta-lukpɔiti kpɔleni. ¹³ Falaɔɔn ɔigi baani, é la ɔɛni woiloni Moizeni ta Aalɔn wooi ma pɛ, eɔɛvelei nɔ ɔɔɔɔ GALAGI boni la.

Maanɔɔ mɔungi:

Ziei lati fai, é ɔɛ ga namai

¹⁴ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Falaɔɔn ɔigi baa, é la kɛɛzu, é va be nuɔuseiti ba, ti va li. ¹⁵ Li Falaɔɔn vɔ be sobui nɔ, toɔa ɔulazu, é da li zie wolai Nile laave. Tukpɔi zo ya, nii é latini, é ɔɛ ga kaalii. ¹⁶ Da ɔɛɛzu Falaɔɔn ma: «ɔɔɔɔ GALAGI, Ebulu nuiti ta-ɔALAGI, tɛveɛ é vɔ be ga gɛ bo é ma ga é be ná-nuɔuseiti ba, ti li, naa ɔa a kɛ ti dɛbi tevebai zu. Kɛɛ dɔun, zaɔɔaza é la de kɛɛni. ¹⁷ ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: «Da vaazu kwɛɛsu nii maavele ma, ga toɔa ga ɔɔɔɔ GALAGI. Na vaazu zie wolai Nile loɔazu ga tukpɔi é zoni zɛa, toɔa vaazu latisu, é ɔɛ ga namai. ¹⁸ Kaleiti kpein ti zie wolai Nile wu, ta za, zie wolai Nile makugi ɔa ɔula, Ezipete nuiti ta ɔaaɔa wafuun ga ti zie wolai Nile ta bɔle.» » ¹⁹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Gɛ Aalɔn ma: «Da-lukpɔi zeɔe, é yeemaale Ezipete nuiti ta-dɛiti ma: ta-dɛ wolaiti, ta-ma bekegiti, ta-boigiti, ta ta-dɛ yeɔe goiti. Ta ɔɛ ga namai, namai ɔa ɔɛ Ezipete yooi kpein su, gulu aninakaiti su ta kɔtu aninakaiti.» »

²⁰ Moize ta Aalɔn ti naa ɔɛni, nii ɔɔɔɔ GALAGI valini la ti ma. E tukpɔi wuzegeni, é zie wolai Nile loɔa Falaɔɔn ɔaazu, ta ná-botigɛ nu wolaiti gaazu, Nile dɛi kpein ge latini ga namai. ²¹ Kaleiti ti zaani zie wolai Nile wu. Zie wolai Nile makugi ɔulani, Ezipete nuiti ti la mɔ ɔɛni zoosu ti va zie wolai Nile bɔle. Namai ɔɛni Ezipete yooi kpein su. ²² Kɛɛ Ezipete molikulagiti ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. Falaɔɔn ɔigi baani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔɛvelei nɔ ɔɔɔɔ GALAGI boni la. ²³ Falaɔɔn ɔaleni ma, é li ná-masa pelei wu, é la vɔɔ ɔisɔɔni niima vai ma neɔeɛin.

²⁴ Ezipete nuiti kpein ti zeɔeiti bɔɔni zie wolai Nile maɔɔoolii zu, ga ti kpɔɔlede zɔɔɔ, mazɔɔ ti la ɔɛni zoosu ti va zie wolai Nile ta bɔle. ²⁵ ɔɔɔɔ GALAGI zie wolai Nile ɔologologai ma, é kɛɛni su ga folo lofela.

Maanɔɔi velesi:

Zɔɔgiti ti zooi maabɔɔle fai

²⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Li Falaɔɔn vɔ be, é ɔɛ ma: «ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Be ná-nuɔuseiti ba, ti li, naa ɔa a kɛ ti dɛbi. ²⁷ Ni é la ɔɛ kɛɛni, é va be ti va, ti va li, na vaazu da-yooi kpein sugologolosu ga zɔɔgiti. ²⁸ Zie wolai Nile wuulaa ɔa ve ga zɔɔgiti, ta ɔula bu, ti le da-masa pelei wu, ti lo é laa velei wu, ta da-vetei zu, ti le da-wotigɛ nuiti ta-veleiti bu, ta da-nuɔuseiti pɔ beti, ta vu da-bulu mɔ zeɔeiti su, ta da-bulu vukɔ ɔaayɔ aninakaiti su. ²⁹ Zɔɔgiti ta le wo ma, wa da-nuɔuseiti, ta da-wotigɛ nuiti kpein.» »

8

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Gɛ Aalɔn ma: «Yeemaale ga da-lukpɔi zie wolaiti ma, ta ma bekegiti, ta kpoigiti, zɔɔgiti ti le Ezipete yooi ɔa.» » ² Aalɔn yeemaaleni Ezipete dɛiti ma. Zɔɔgiti ti leeni, ti Ezipete yooi maabɔɔle. ³ Kɛɛ molikulagiti ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. Ti zɔɔgiti puuni balaagi Ezipete yooi ɔa.

⁴ Falaɔɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é ɔɛ ti ma: «À ɔɔɔɔ GALAGI maanɛɛɛ, naa ɔa a kɛ é zɔɔgiti maɔɔoza gi va ga ná-nuɔuseiti. Na besu wa-nuɔuseiti ba, ti li, ti zalaɔaiti kula ɔɔɔɔ GALAGI vɛ.» ⁵ Moize ɔɛni Falaɔɔn ma: «Masagi, va bu da bɔɔɔi é kui le ga ze, yeei gɛ vaazu ɔɔɔɔ GALAGI maanɛɛɛzu la é vɛ, wa da-wotigɛ nuiti, ta da-nuɔuseiti, nii a kɛ é zɔɔgiti maɔɔoza é va, ta da-veleiti? Taɔila kpala ge la yeɔa ná, kɛni zie wolai Nile nɔ wu.» ⁶ Falaɔɔn ɔoɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Lina nɔ.» Moize ɔɛni ma: «Toɔa ɔɛ ɔana, eɔɛvelei é

faliai la, naa ɔa a ke, è kwɛɛ ga gala kili ge la ɔulani ga Ɔoɔɔ GALAGI, gá-ƆALAGI. ⁷ Zɔɔɔgiti ta maafɔoza è va, ta da-veleiti, ta da-wotigɛ nuiti, ta da-nuɔuseiti, taɔila kpala ge la yega ná, keni zie wolai Nile nɔ wu.»

⁸ Moize ta Aalɔn ti zegeni Falaɔɔn vɔ be, Moize wooɔulani Ɔoɔɔ GALAGI ma, zɔɔɔgiti ta-vaa zu, niiti é ti leveni Falaɔɔn laalɔɔma. ⁹ Ɔoɔɔ GALAGI naa ɔɛɛni, nii Moize falini ma. Zɔɔɔgiti ti zaani peleti bu, ta koizuveti, ta dɔɔɔiti su. ¹⁰ Ti ti ɔaaleɛni ba kpifɔkpifɔ, makugi ɔɛni ɔulazu zooi zu ná pe. ¹¹ Kele Falaɔɔn kaai ma ga faiti ti zolooga, é ɔoɔɔ ɔikpaani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔevelei Ɔoɔɔ GALAGI bogai la.

Maanɔɔɔi zavasiei:

Sosoligiti

¹² Ɔoɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Ɔɛ Aalɔn ma: «Da-lukpɔi maale, è zooi ma vufiligi loɔa. Toɔa latisu ga sosoligiti Ezipete yooi zu ná kpein.» » ¹³ Zekana ti keɛni la. Aalɔn yeemaalenɛ ga ná-tukpɔi, é zooi ma vufiligi loɔa la. E ɔɛni ga sosoligiti, é vu nuiti ma, ta suaiti. Zooi ma vufiligi kpein ge ɔɛni ga sosoligiti, Ezipete yooi kpein su. ¹⁴ Molikulagiti ti ta-zoɔolaiti kpein keɛni, ga ti va sosoligiti kula, kele ti la ɔɛni zooni. Sosoligiti ti vuuni nuiti ma ta suaiti. ¹⁵ Názu ɔa molikulagiti ti ɔɛni la Falaɔɔn ma: «GALA ɔoɔɔi yee vogi ve!» Kele Falaɔɔn ɔigi baani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔevelei Ɔoɔɔ GALAGI bogai la.

Maanɔɔɔi naanisiɛi:

Dɛgiti puu vai

¹⁶ Ɔoɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Wuzegɛ ga sobuzobui, è li, è lo Falaɔɔn ɔakala, siegi zu é ɔulazu la ga é li ziauve, da ɔɛ ma: «Ɔoɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Be ná-nuɔuseiti ba, ti li, naa ɔa a ke ti dɛbi. ¹⁷ Ni è la benɛ ná-nuɔuseiti ba, ti va li, ná vaazu è laalɔɔma ga dɛgiti ti laaɔadiai, wa da-wotigɛ nuiti, ta da-nuɔuseiti, naa vee da-veleiti ba. Ezipete nuiti ta-veleiti buulaa ɔa ve ga dɛgiti, ta zooi balaa laa ɔa ve. ¹⁸ Kele naama volo ná, ná zeeɔaagwɛɛzu ɔɛ Ɔɔsen yooi va, ve ná-nuɔuseiti ti zeini ná, dɛgiti ti la ɔɛa miná ɔegɛɛin, naa ɔa a ke è kwɛɛ ga ná ga Ɔoɔɔ GALAGI, ná naama yooi zu. ¹⁹ Ná zeeɔaagwɛɛzu ɔɛɛzu ná-nuɔuseiti ta da-nuɔuseiti ba. Laavɔ vai ma voogi naa ɔa ɔula keɛma lina.» » ²⁰ Ɔoɔɔ GALAGI keɛni ɔana. Dɛgiti ti laaɔadiai, naati ma bulugi vaani Falaɔɔn ná-masa pelei wu, ta ná-botigɛ nuiti ta-veleiti bu, ta Ezipete yooi kpein su. Zooi ɔologoloni dɛgiti zea.

²¹ Falaɔɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é ɔɛ ti ma: «À li, wo zalaɔaiti kula wa-ƆALAGI ve zooi zu.» ²² Moize gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «É la zolooni lago pa ga é ɔɛ ɔana, mazɔɔ gá vaazu zalaɔaiti kulazu Ɔoɔɔ GALAGI ve, gá-ƆALAGI, ti ga kɔzɔba aniiti Ezipete nuiti be. Ni gá zalaɔaiti kulana Ezipete nuiti gaazu, ti ga kɔzɔba aniiti ti ve, ti la gi zɔa ga kɔtui baa? ²³ Gá folo savagɔ zie wosu tevebai zu, gi zalaɔaiti kula Ɔoɔɔ GALAGI ve, gá-ƆALAGI, eɔevelei é bogai la gi ma.» ²⁴ Falaɔɔn ɔɛ ma: «Nɔun ná, ná yeebesu wo va, wo li tevebai zu, wo zalaɔaiti kula Ɔoɔɔ GALAGI ve, wa-ƆALAGI. Kele wa ɔena lia, à mina maafɔoza. A maanɛɛni wo bè.» ²⁵ Moize gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Petɛ, ná ga ɔula è vɔ be, ná Ɔoɔɔ GALAGI maanɛɛɛzu è ve. Lina, dɛgiti ta maafɔoza Falaɔɔn va, ta ná-botigɛ nuiti, ta ná-nuɔuseiti, kele Falaɔɔn mina ye gi yaavazu, é va be yeebesu nuɔuseiti ba, ti va li, ti va zalaɔaiti kula Ɔoɔɔ GALAGI ve.» ²⁶ Moize ɔulani Falaɔɔn vɔ be, é Ɔoɔɔ GALAGI maanɛɛɛ. ²⁷ Ɔoɔɔ GALAGI keɛni eɔevelei Moize falini la ma, dɛgiti ti maafɔozani Falaɔɔn va, ta ná-botigɛ nuiti, ta ná-nuɔuseiti. Gila kpala ge la ɔɛni yɛni ná. ²⁸ Kele niizu mɔnɔ, Falaɔɔn ɔoɔɔ ɔigi baani, é la yeebeni nuɔuseiti ba, ti va li.

9

Maanɔɔɔi laɔlusiɛi:

Dɔɔ zeebei vee vai suaiti ba

¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Li Falaḡon ʋo be, è ḡe ma: «Gooḡo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi ḡaa: 'Be nà-nuḡuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dèbi. ² Ni è la ḡe keeni, è va be ti ʋa, ti ʋa li, ḡa ti zona, ³ Gooḡo GALAGI yeei ḡa ḡe ḡa-loganiiti daalḡḡoma, niiti ti dḡḡḡiti su, sooiti, ta soovalegiti, ta nḡmeiti, ta nḡkeiti, ta baalagiti, ta boliiti. Toḡa ḡe ga ḡḡḡi, é wola nḡu. ⁴ Kele Gooḡo GALAGI ḡa zeeḡaaḡweezu ḡe Izelayele ná-toganiiti ba ta Ezipete nuiti ta-loganiiti. Niiti ti ga Izelayele nuiti tḡnḡi, gila kpalaa ge la zaa ti ʋa.» ⁵ Gooḡo GALAGI kui leuea ba, é ḡe: «Lina, Gooḡo GALAGI ḡa naa ḡe zooi zu.»

⁶ Gooḡo GALAGI keeni ḡana nḡ, poluma voloi. Ezipete nuiti ta-loganiiti kpein ti zaani, kele sua ḡila kpalaa ge la ḡeni zaani Izelayele nuiti ta-loganiiti su. ⁷ Falaḡon keelai leveni ga ti gaazaḡagiti bo, peḡe, Izelayele ná-toganiiti gila kpalaa ge la ḡeni zaani. Falaḡon ḡigi baani, é la ḡeni benḡ Izelayele nuiti ba, ti ʋa li.

Maanḡḡi lḡzitasiei:

Divologiti ti lo fai

nuiti ta suaiti ba

⁸ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ta Aalḡn ma: «À yeelaave ga diḡi losuḡe ma yuḡui, Moize fobe geezu ʋelei Falaḡon ḡaazu. ⁹ Toḡa ḡe ga fufiligi, é ʋee Ezipete yooi pe ma, é ḡe ga divologi, é lo nuiti ta suaiti ba, é ḡula ti ma, Ezipete yooi zu ná pe.» ¹⁰ Ti fuului ma yuḡui zegeni, ti li, ti lo Falaḡon ḡakala. Moize fobenḡ geezu ʋelei, é ḡeni ga divologiti, keai ga kula ma anii nuiti ta suaiti ma. ¹¹ Molikulagiti ti la ḡeni zooni ti ʋa ʋa Moize ḡakala, tḡzei divologiti ba, mazḡḡḡ divologiti ti ḡeni molikulagiti ba, eḡeḡelei é ḡeni la Ezipete nuiti kpein ba. ¹² Gooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni woiloni Moizeni ta Aalḡn wooi ma, eḡeḡelei Gooḡo GALAGI bogai la Moize ma.

Maanḡḡi lḡfelasiei:

Sakḡtuiti puu vai

¹³ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Wuzegḡe ga sobuzobui, è li, è lo Falaḡon ḡakala. Da ḡeezu ma: «Gooḡo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi ḡaa: 'Be nà-nuḡuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dèbi. ¹⁴ Mazḡḡḡ niizu, nà ʋaazu ga maanḡḡḡ vaiti kpein ḡa ḡḡḡi è laalḡḡḡoma, ta ḡa-wotiḡe nuiti daalḡḡḡoma, ta ḡa-nuḡuseiti daalḡḡḡoma, naa ḡa a ke, è kwḡḡ ga kḡḡala nḡpe ge la ná eteai zu ná kpein. ¹⁵ Ni ḡe yeemaaleni, ḡe è loḡa ga saai, ḡa-o, ḡa-nuḡuseiti-yo, é ga wo nḡeḡea etea. ¹⁶ Kele ḡe è yeḡḡe vulua, naa ḡa a ke, è nà-zḡbei ḡa, ta ti dāaseigi wo eteai zu ná pe. ¹⁷ Da ba, è ḡa pele ḡesa nà-nuḡuseiti dii vai luḡḡ. ¹⁸ Naa ḡa é ba, lina, niima leḡei ma, nà sakḡtui ʋuuzu zeeḡaaḡa, nii keḡala nḡpe ge la ḡe ḡeenḡ Ezipete yooi zu, é zo naa beḡḡ volo ma, eyḡsu niizu. ¹⁹ Deḡḡemu, ḡa-loganiiti makesu beḡḡena ga pagḡ, ta nii kpein é ga ḡḡḡ, é è ya eteave. Sakḡtui ḡa ʋaazu ʋuuzu nuiti kpein ma ta suaiti, niiti ti ʋaazu yeḡsu eteave, ti la lḡḡḡuni peḡḡḡi bu, naati ta za.»

²⁰ Falaḡon ná-botigḡe nuiti saama, niiti ti luani Gooḡo GALAGI laawooi ʋa, naati ti ta-wotiḡe nuiti ta ta-loganiiti tḡeni peḡḡḡi bu ga gaazuvilei. ²¹ Kele niiti ti la ḡeni Gooḡo GALAGI laawooi lḡni yiima, ti ʋa ke ḡaazu ma ga faa, naati ti ta-wotiḡe nuiti ta ta-loganiiti zenḡ eteave.

²² Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeemaale geḡḡḡḡḡ ʋo pelei, sakḡtui ʋu Ezipete yooi kpein su nuiti ma, ta suaiti, ta tufaiti kpein dḡḡḡiti su, Ezipete yooi zu.» ²³ Moize ná-tukpḡi leteni geḡḡḡḡḡ ʋo pelei. Gooḡo GALAGI tona kpunḡ tugi leveni, ta sakḡtui, geḡḡadei yeini eteai zu. Gooḡo GALAGI sakḡtui ʋuuni Ezipete yooi zu. ²⁴ Sakḡtui ʋuuni, mainmain ḡeni saḡazu, geḡḡadei ḡa loo sakḡtuiti saama, gola yeeḡaaḡaani, keḡala la ḡe ḡeenḡ Ezipete yooi zu, kaipa é ḡeenḡ ga ḡḡḡ you. ²⁵ Sakḡtui ʋuuni, é zeelini Ezipete yooi kpein ma ga nḡuda, nii kpein é ḡeni eteave, é zo nuiti ma, é zeeli suaiti ma. Sakḡtui ʋuuni tufaiti kpein ma dḡḡḡiti su, é guluiti suḡḡḡḡḡḡḡ dḡḡḡiti su. ²⁶ Keni nḡ ʋe Izelayele nuiti ti ḡeni ná, Gḡsen yooi zu, miná ḡa sakḡtui la ḡeni zeelini ná.

²⁷ Falaḡon Moizeni ta Aalōn lolini, é ḡe ti ma: «Ḡè kotoi ḡea niizu. Ḡoḡḡ GALAGI ḡa sḡlegai, nà-o, nà-nuḡuseiti-yo, gi la ḡeeni. ²⁸ A Ḡoḡḡ GALAGI maanēēēēna, nii a ke tona kpunē tugi mina mḡ ḡula, ta sakḡtui mina mḡ ḡu. Nà ḡesu wo ḡa, wo li, nu la mḡ yeeviliga wo zu mḡnḡ.» ²⁹ Moize ḡeni ma: «Siēgi zu ḡè ḡulazu la taai ḡa, nà zeeiti tēēzu Ḡoḡḡ GALAGI ma. Tona kpunē tugi maa ḡa leve, ta sakḡtui, naa ḡa a ke è kwēē ga Ḡoḡḡ GALAGI ḡa po ge ga eteai. ³⁰ Kele ḡè kwēē ga ḡa-o, ḡa-wotiḡe nuiti-yo, wo la ḡe luazu Ḡoḡḡ GALAGI ḡa.»

³¹ (Gezei ta wḡlezeḡi ti ḡoloḡoloni, tḡzei wḡlezeḡi ḡulaa ḡeni de su ga niine, gezei ḡua ḡeni de ga niine. ³² Beleēgi ta epḡtelegi ti la ḡeni ḡoloḡoloni, tḡzei ti nekeḡe.)

³³ Moize ḡulani Falaḡon ḡḡ bē, é li taa ḡoluḡe, é yeeiti tēēni Ḡoḡḡ GALAGI ma, tona kpunē gooi ta sakḡtuiti maaleveni, tonai la mḡ ḡeni ḡuuni zooi ma. ³⁴ Falaḡon kaai ma ga tonai, ta sakḡtui, ta tona kpunē gooi maalevea, é ḡeni nḡ ba, é ḡa kotoi ḡe, é ḡḡḡ ḡḡḡ ḡaani, tḡ-o, ná-botiḡe nuiti-yo. ³⁵ Falaḡon ḡḡḡ ḡaani, é la ḡeni ḡeni Izelayele nuiti ba, ti ḡa li, eḡvelei nḡ Ḡoḡḡ GALAGI puuni la Moize la, é bo.

10

Maanḡḡi lḡsavasiei: Kotogiti puu vai

¹ Ḡoḡḡ GALAGI ḡeni Moize ma: «Li Falaḡon ḡḡ bē, mazḡḡḡ nà ḡa ḡè kigi ḡaai, ta ná-botiḡe nuiti zii, nii a ke ḡè nà-poogiti kula kelema ti zaama. ² Toḡa ḡalaa ga è suḡula è-lointi ma, ta ti-lointi, pelei ḡè Ezipete nuiti sogai ḡa, ta poogi ma ziiti ḡè ti ḡulaa kelema ti zaama. Wa kwēē naa maavele ma ga nà ga Ḡoḡḡ GALAGI.»

³ Moize ta Aalōn ti liini Falaḡon ḡḡ bē, ti ḡe ma: «Ḡoḡḡ GALAGI, Eḡulu nuiti ta-ḠALAGI wooi ḡaa: «Ḡa yeḡu ḡeḡe zu, ga è la ḡḡḡ unmaayeida bē? Be nà-nuḡuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti ḡēbi. ⁴ Mazḡḡḡ ni è la ḡe keēni, è ḡa ḡe nà-nuḡuseiti ba, ti ḡa li, wēle, nà ḡaazu lina ga kotogiti ḡa-yooi zu. ⁵ Ta zooi maaḡḡle, nu la zooga é ḡa zooi ḡa, ti anii mḡtaiti mi nii é ná, nii sakḡtui zēgai wo ya, guluiti kpein ti ḡeḡe zu wo ḡe ḡḡḡiti su, ta naati kpein miizu. ⁶ Ta ḡa-veleiti buulaave, ta ḡa-wotiḡe nuiti kpein ta-veleiti, ta Ezipete nuiti kpein ta-veleiti. E-ḡēni, ta è-ḡēni ti-ḡēni ti la ḡeni naa ḡeḡala ḡaani, kaipa ti ḡulani, ti ḡa yeḡu zooi nii zu, eyēsu niima voloi.» » Moize ḡoluaveni, é ḡula Falaḡon ḡḡ bē.

⁷ Falaḡon ná-botiḡe nuiti ti ḡeni ma: «Zunui nii ḡa ḡēēzu ga balii ḡale ade ḡe, eyēsu siē kpēgele zu? Bena nui niiti ba, ti li, ti Ḡoḡḡ GALAGI lēbi, ta-ḠALAGI. E la ḡe suḡwēē ḡaa ga Ezipete undaa ḡana ḡili?» ⁸ Ti ḡaani ḡolu ga Moize ta Aalōn Falaḡon ḡḡ bē, naa ḡe ti ma: «À li, wo Ḡoḡḡ GALAGI lēbi. Kele ḡeni ka ti liizu?» ⁹ Moize goḡḡaavoteni, é ḡe ma: «Ḡá liizu ga ḡá-nu niineiti ta ḡá-nu ḡḡḡiti, ḡá liizu ga gi-loun zunuiti ta gi-loun anzanuiti, é ḡe ḡá-logani goiti ta ma wolaiti ba, mazḡḡḡ kēni gi fetii ḡula Ḡoḡḡ GALAGI lēbi ḡaa ma.» ¹⁰ Falaḡon ḡeni ti ma: «Ḡoḡḡ GALAGI ye wo ḡa, ni nà ḡena wo ḡa, wo li, wa-o, wo lointi-yo! A dama ga ḡḡḡ, tḡzei maanḡḡi ḡa wo ḡaiziezu! ¹¹ Kele é la ḡēēzu ḡana! Zunuiti à li, wo Ḡoḡḡ GALAGI lēbi, mazḡḡḡ naa ḡa wo maḡḡaazaḡaboni!» Ti ti ḡēni Falaḡon ḡḡ bē.

¹² Ḡoḡḡ GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeei maale Ezipete yooi maazu, nii a ke kotogiti ti ḡa, ti ḡu Ezipete yooi zu, ti zooi ḡa lufaiti kpein mi, nii kpein sakḡtui zēgai.» ¹³ Moize ná-tukpḡi maalen Ezipete yooi maazu, Ḡoḡḡ GALAGI ḡaani ga folo ḡulazu ḡe ḡiilei zooi zu, naama voloi pē ta ma ḡidii pē. Sobui, folo ḡulazu ḡiilei ḡaani ga kotogiti. ¹⁴ Kotogiti ti lēni Ezipete yooi kpein ga, ti ḡuuni Ezipete yooi ḡa adave pē, naa wola ḡḡni, é leve mḡungi ḡa, koto ge la ḡe mḡinni ḡana, keḡala la mḡ ḡea ḡeḡa ḡeḡe eyēsu ḡḡ. ¹⁵ Ti zooi maave kpein seḡeni, zooi maaḡidini. Ti tufai kpein miini zooi ḡa, ta gulu waaiti kpein, nii kpein sakḡtui zēni ná. Daa undu ḡila kpalaa ge la ḡeni yeḡu guluiti ga, anē tufaiti ḡalaa ḡḡḡiti su, Ezipete yooi kpein su.

¹⁶ Falaḡon Moizeni ta Aalón lolini ga gaazuvilei, é ḡe ti ma: «Gè koto ḡea Ḣooḡo GALAGI laalḡoma, wa-GALAGI, ta wo laalḡoma. ¹⁷ Kele ná-kotoi zuvaaye na, niima gelei nɔ zu. Ḣooḡo GALAGI maanene bè, wa-GALAGI, nii a ke é saa maanḡoi nii maḡooza bà niizu.» ¹⁸ Moize ḡulani Falaḡon vɔ be, é Ḣooḡo GALAGI maanene. ¹⁹ Ḣooḡo GALAGI vaani ga folo liizu vele viilei, gola yeeḡaabaai, é li ga kotogiti, é ti vili Seeli Kpolodei wu. Kotogi gila kpala ge la ḡeni yeni Ezipete yooi ná tanope. ²⁰ Kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti va li.

Maanḡoi laavuusi:

Kpidii vee vai Ezipete yooi ma

²¹ Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeei maale geḡḡlogi vɔ pelei, kpidii vee Ezipete yooi zu, kpidii nu yeei a vooḡu ba.» ²² Moize yeei maalen geḡḡlogi vɔ pelei, kpidii vee Ezipete yooi zu ná pe, nii gola ḡaagiligai, naa ḡeeni folo savago laawu. ²³ Nu la ḡeni boola ḡaazu, nu nape ge la ḡeni zegeni zeizuve folo savago laawu. Kele wozakalagi ḡeni adaveti pe, ve Izelayele nuiti ti ḡeni náti.

²⁴ Falaḡon Moize lolini, é ḡe ma: «À li, wo Ḣooḡo GALAGI lebi. Wo-lointi ta zoo ti vile wo volu, keni wa-logani goiti ta ma wolaiti nɔ ḡa wa ti ye ve.» ²⁵ Moize goḡaavoteni, é ḡe ma: «Keni è ḡá-loganiiti ze gi ya, nii a ke gi zalaḡaiti ta gala zalaḡaiti kula Ḣooḡo GALAGI ve. ²⁶ Ḣá liizu ga ḡá-logani bulugiti, ma voloka gila kpala ge la yega, mazolɔ toḡa gi ta zegezu, gi Ḣooḡo GALAGI lebi la, ḡá-GALAGI. Eyesu gi zeeli ná, gi la kwee, nii lieḡoi ḡá kula ga zalaḡai Ḣooḡo GALAGI lebi vai ma.» ²⁷ Kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni keeni, é va be ti va, ti va li.

²⁸ Falaḡon ḡeni Moize ma: «Ḣula pò be! Dama ga boḡo, è va ḡàazuve ḡa mɔnɔ, mazolɔ voloi da ḡàazuve vetɛ da, da za.» ²⁹ Moize ḡeni ma: «È boga! Gè la mɔ è-ḡaazuve ḡaa pe.»

11

Maanḡo ḡaabelagi

ma wooi wo fai

¹ Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Nà vaazu ga maanḡo ḡaabelagi Falaḡon vɔ ta Ezipete yooi. Naa a ḡeena, toḡa besu wo va, wo ḡula ve va. Sieḡi zu é besu la wo va ga wo li, toḡa wo be ve tete. ² Bɔe nuḡuseiti pɔ ga, zunui ḡilagilagi ta anzanui ḡilagilagi wali aninakaḡiti ta zanu aninakaḡiti fali seijnḡoi ma.» ³ Ḣooḡo GALAGI keeni ḡana, eyesu nuḡuseiti ti ḡaazu unfe solɔ Ezipete nuiti gaazu, Moize boḡoi ḡeni ga nui nii unfemai ḡeni veezu be gola Ezipete yooi zu, Falaḡon ná-botigɛ nuiti zea, ta nuḡuseiti pe.

⁴ Moize ḡeni: «Ḣooḡo GALAGI wooi ḡaa: «Kua zaamai ma yeeḡḡalai, nà vaazu, gè leve Ezipete yooi zu. ⁵ Doun zunu mɔungi kpein ka za Ezipete yooi zu, Falaḡon é zeini masa kpɔkpɔḡi ḡa, é zo naa ná-doun zunu mɔungi ma, eyesu é zeeli botigɛ anzanui ná-doun zunu mɔungi ma, nii é moloi zigazu, eyesu é zeeli toganiiti ti-yivo zine mɔungiti kpein ma. ⁶ Kpee wola ḡa loo Ezipete yooi kpein su, nii keḡala la de ḡeeni kaipa, ta keḡala la mɔ ḡea pe. ⁷ Kele Izelayele nuiti pɔ be, nu la ḡite balaa gile bozo woomeniga nu ma, ba mu sua ma, naa ḡa a ke wo kwee ga Ḣooḡo GALAGI zḡḡzu ḡeeve Ezipete va ta Izelayele.» ⁸ Naazu, da-wotigɛ nuiti kpein ta va, ti nɔkɔ bù, ti ḡe ma: «Ḣula ve va, wa nuḡuseiti pe, niiti ti è volul!» Naa volumna ná ḡula, gè li.» Moize ḡulani Falaḡon vɔ be ga ziiḡaawana wolai.

⁹ Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Falaḡon la woiloga wo-woo ma, naa ḡa a ke gè nà-maaḡele vaiti ke ga mɔinda Ezipete yooi zu.» ¹⁰ Moize ta Aalón ti naama maaḡele vaiti kpein keeni Falaḡon ḡaazu, kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, é la beni Izelayele nuiti ba, ti va li, ti va ḡula ná-zooi va.

12

Pake fetii lozei vele

¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ta Aalɔn ma, Ezipete yooi zu: ² «Niima alugi ḡa ḡe wo ve ga alugiti ma mɔungi, toḡa ḡeezu wo ve ga konagi ma alu mɔungi. ³ A ḡe Izelayele vebɛi ma: «Niima alugi ma volo puugɔi ma, peleyeḡe ḡila baala zivo ḡila, ɓaa koi ḡila baala zivo ḡila, naa ḡa wa kula. ⁴ Ni peleyeḡe loive baala zivoi ma, wa seḡe ti ve ta kobave gelei, eḡevelei nuiti tieḡi la, wa baala zivoi naa ḡaagwe ga nii nu ḡilagilagi a zoo é mi. ⁵ Toḡa ḡe ga baala zivoi, nii neevuzu la ba, é ga ma zinei, é kona gila kulaai. Wa zoo wo baala zivoi ɓaa boli yivoi zeḡe. ⁶ Wa make, wo ḡa peḡe eyesu alugi ma volo puugɔ maazu naanisiɛi (14), Izelayele vebɛi kpein ka ti ḡɔdaaleve kpɔkɔi. ⁷ Wa ma ɲamai zo, wo ta zie daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti, ve a mi ná. ⁸ Naama bidii nɔ, wa ma zuai mi, mɔgai abui ḡa. Wa mi ta bului nii leve la su, ta tufa wanaiti. ⁹ A mina ma undu mi, ɓaa wo va gili ziei wu, keḡe toḡa mɔ abui ḡa, nɔungi vee ma beḡaiti ba ta koozu aniiti. ¹⁰ A mina tanɔpe ze ná sobu va zeeli. Ni ta a yena ná sobui zeeli, wa naa ḡala. ¹¹ Wele vele wa mi la: saamaḡiligi ḡa ḡe wo zaama, wa-zavalagiti ti ḡe wo-ḡɔḡiti ga, wa-lukpɔi ḡe zoni wo ya. Wa mi ga gaazuvile. Gooḡo GALAGI ná-Pakegi ve. ¹² Naama bidii, ná ziezuz Ezipete yooi zu, ḡe Ezipete yooi zu loun zunu mɔungiti kpein paa, é zo nuiti ma, é li toganiiti pɔ. Ná Ezipete yooi ná-galagiti kpein tukpɔgaaleve. Ná ga Gooḡo GALAGI. ¹³ ɲamai ḡa ḡe ga poogi wo ve peḡiti ma, ve wa ḡe ná. Ná ɲamai ḡaana, ná buḡe wo maazu, maanḡo la zeelia wo ma, nii a wo ḡoloḡolo, sieḡi zu ḡe vaazu Ezipete yooi loḡazu la.

Bului nii leve la su, naama vetii

¹⁴ « «Naama voloi ḡa ḡe wo ve ga ḡizesui, wa ma ḡoozunɛɛi wo Gooḡo GALAGI lebi vaa ma, é ḡe ga ḡooḡo toḡi, wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁵ Folo lofela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Folo mɔungi ma, wa levei ḡula wa-veḡiti bu tete, mazɔɔ, nu nɔpe a bului miina, nii levei su, é zo folo mɔungi ma, é li folo lofelasiɛi vɔ, naa be ka leve Izelayele va. ¹⁶ Folo mɔungi, wa gaaleba ɲadegai wo, dofelasiɛi wa gaaleba ɲadegai wo. Nu nɔpe ge la boti nɔpe kea naama voloiti su. Wa zoo nɔ wo nu ḡilagilagi ná-daamianigi beḡe. ¹⁷ Bului nii leve la su, wa naama veti voloi make, mazɔɔ naama voloi boḡɔi nɔ ḡa ḡe wa-nu bulugiti kulazu la Ezipete yooi va, wa naama voloi make, é ḡe ga ḡooḡo toḡi, wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁸ Alugi ma mɔungi, ma volo puugɔ maazu naanisiɛi (14) ma boḡɔi, wa buluiti mi nii leve la su, eyesu folo vuufelegɔ maazu ḡilasɛi (21) ma boḡɔi. ¹⁹ Folo lofela laawu, leve nɔpe ge mina ḡa wa-veḡiti bu, mazɔɔ nu nɔpe a bulu miina levei su, naa be ka leve Izelayele vebɛi va, é ḡeni ga seikḡoma nu ɓaa zou loun. ²⁰ A mina bulu mi nii levei su. Adaveti kpein wo zeini náti, wa buluiti mi nii leve la su.» »

Maanḡo vuusiɛi: Doun mɔungiti saa vai

²¹ Moize Izelayele ḡewolaiti kpein tolini, é ḡe ti ma: «À li, wo togani goi zeḡe wa-veleyeḡeiti be, wo paa Pakegi vaa zu. ²² Wa ḡizɔpe tufa siḡi zeḡe, wo do ɲamai wu, nii é ḡeezu kokoi zu, wa kokoi zu ɲamai zie daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti. Wo tanɔpe ge mina ḡula ná-peḡi wu eyesu sobui zeeli. ²³ Sieḡi zu Gooḡo GALAGI vaazu ziezuz la Ezipete yooi zu, ga é paai wo, a ɲamai ḡaana daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti, Gooḡo GALAGI ḡa buḡe kpogi maazuve, é la beḡa faa zuḡoloḡolo geezuḡelai va, é va le wa-veḡiti bu, é va wo vaa.

²⁴ «Wa niima vai make kpaan boḡo ve ta wo-lointi be eḡe toḡi eyesu ḡo. ²⁵ Sieḡi zu wo leezu la zooi naa zu, nii Gooḡo GALAGI feezu wo ve, eḡevelei ná-minazegɛgi la, wa make niima vai ma. ²⁶ Sieḡi zu wo-lointi ta ḡena la wo ma: «Niima vai voluve ḡa wo ve ga beḡele?», ²⁷ wa gooḡaavotegi ve, wo ḡe ma: «Pakegi ma zalaḡai ve, Gooḡo GALAGI lebi vai ma, nii é buḡeni

Izelayele nuiti ta-veleiti maazu Ezipete yooi zu, siégi zu é Ezipete nuiti paani la, é ada-veleiti make.» » Nuɓuseiti ti maayeini, ti nako. ²⁸ Izelayele nuiti ti liini, ti naa gɛ, egevelei Gooɗo GALAGI ma levei veeni la Moize ta Aalon ya.

²⁹ Kua zaamai, Gooɗo GALAGI doun zunu mɔungiti kpein paani Ezipete yooi zu, é zo Ezipete masagi Falaɗon ná-doun zunu mɔungi ma, é li kasofa nui ɓo, naa ná-doun zunu mɔungi, ta toganiiti ti-yibo zine mɔungiti kpein. ³⁰ Falaɗon wuzegeni kpidii, to ve, ná-botigɛ nuiti kpein be, ta Ezipete nuiti kpein. Kpee wolaiti ti looni Ezipete yooi zu ná kpein, mazoloo peɛ gila kpala ge la gɛni ná, ve nu la zaani ná.

³¹ Naama bidii no zu, Falaɗon Moizeni ta Aalon lolini, é gɛ ti ma: «À wuzegɛ, wo gɔla ná-nuɓuseiti saama, wa Izelayele nuiti. A li, wo Gooɗo GALAGI lɛbi, egevelei wo boni la.

³² A wa-logani goiti sege, ta wa-logani wolaiti, egevelei wo boni la. A li, à tuya loo ná balaa bɛ.» ³³ Ezipete nuiti ti gɛni boizu nuɓuseiti da, ti balani ga ti gɔla zooi va, mazoloo ti gɛni gɛezu ma: «Gi kpein gi undaa gana vili.»

³⁴ Nuɓuseiti ti liini ga ta-bulu vuko gaayogai, nii é la gɛni de bokoloni. Ti bulu vuko gaayo anijakaiti maaveleveleni ta-zegɛiti su, ti ti la gɔmaveti. ³⁵ Izelayele nuiti ti naa gɛeni, nii Moize boni ti ma: ti wali anijakaiti falini Ezipete nuiti ma, ta zanu anijakaiti, ta segeiti.

³⁶ Gooɗo GALAGI keeni gana eyesu nuɓuseiti ti gaazu unfe soloo Ezipete nuiti gaazu: nii ti falini ti ma, ti naa veeni ti ya. Ti naati kulani Ezipete nuiti zea, ti ti maavo.

Izelayele nuiti kula vai

Ezipete yooi va

³⁷ Izelayele nuiti ti zegeni Lamesese, ti li Sukote. Zunuiti ti gɛni ziezɔ gɔgɔa, naati ti gɛni ga nu waaundozita (600 000) gɛgala, doungoiti ta anzanuiti ti la naama gaalugi zu. ³⁸ Nui ma zii laalitaaligi kpein ge vilɛni ti volu, toganii wola mɔinni ti ya, ma goiti ta ma wolaiti. ³⁹ Ti bulu velevɛlegiti mɔni, nii leve la su, ga bulu vuko gaayogai, ti zegeni la Ezipete yooi zu, é la gɛni bokoloni, mazoloo ti ti beeni Ezipete yooi zu, ti la bena neke, ta ti la gɛni zooga daamiani kpetɛzu boɗo ve, nii ta mi velela vele.

⁴⁰ Yeeɛgɛgalai liegɔi Izelayele nuiti ti keeni Ezipete yooi zu, naa gɛni ga kona unnaanigo kona vuusavago (430). ⁴¹ Kona unnaanigo kona vuusavagoi (430), naama gona pileɗa voloi no ga, Gooɗo GALAGI ná-nuɓuse bulugiti kpein ti gɔlani la Ezipete yooi va. ⁴² Yeei Gooɗo GALAGI ti gɔlani la Ezipete yooi va, é jiigaazuɗai gɛni naama bidii. Izelayele nuiti ta ti-mavofodaiti kpein balaa, keeni ti jiigaazuɗai gɛ naama bidii, Gooɗo GALAGI lɛbi vai ma.

Toɗi é lo Pakegi gɔla vai va

⁴³ Gooɗo GALAGI gɛni Moize ta Aalon ma: «Wele toɗi va, Pakegi ma vaa zu: Ween gila kpala mina ma anii ta mi. ⁴⁴ Duɗi kpein nii geyaai ga walii, ta tatigai pelevolu, toɗa zoo é ta mi. ⁴⁵ Seikogoma nui ta botigɛ nui é zalazu, naati ti mina ta mi. ⁴⁶ Wa mi pelei no wu. A mina gɔla ga ma zuai tanope pelei va. A mina ma gaei tanope gale. ⁴⁷ Izelayele vɛbei kpein ka Pake fetii gɔla. ⁴⁸ Ni ween é zeini wo gɔgɔma, naa ga po é Pake fetii gɔla Gooɗo GALAGI ve, keeni zunu kpein é ná-pelei wu, ti lati pelevolu, naazu toɗa va, é fetii gɔla. Toɗa gɛ naazu ege zou loun, keɛ tatipelevolulala nu nape ge mina ta mi. ⁴⁹ To gilagi naa no ga é zeizu zou loin ma, ta seikogoma nui.»

⁵⁰ Izelayele nuiti ti keeni gana no, egevelei Gooɗo GALAGI devei veeni la Moize ta Aalon ya. ⁵¹ Naama voloi boɗi no ga, Gooɗo GALAGI Izelayele nuiti kulani la Ezipete yooi va, egevelei ti-ma bulugiti ti zeini la kpasu ga pago.

13

Devei é lo Pakegi

ta doun mɔungiti ta-vai va

¹ Gooḡo GALAGI ɓɓeni Moize ɔɔ, ɛ ɗɛ ma: ² «Doun zunu mɔungi kpein fe bɛ, niiti ta zɔɔɔ Izelayele nuiiti saama, nuɓuseiti ta toganiiti. Ma mɔungi kpein Izelayele nuiiti pɔ bɛ, ta ga nɔnɔ.»

³ Moize ɗɛni nuɓuseiti ma: «À ɗize naama voloi zu, yeei wo ɗulani la Ezipete yooi ɔa, duɔla ɔlei wu, mazɔɔɔ Gooḡo GALAGI ná-zeeḡaabaai ɗa ɛ wo ɗulani la. Nu mina ɓului mi nii leɔei su. ⁴ Wa ɗulazu za Ezipete yooi ɔa, molo ɗulasu alugi ma, wo li. ⁵ Siegi zu Gooḡo GALAGI leezu la ga woye Kanaan nuiiti ta-yooi zu, ta ɗete nuiiti, ta Amɔɔl nuiiti, ta Geeve nuiiti, ta Yeeɓuse nuiiti, nii ɛ ma ɗonai woni wo-mɛmɛwolani bɛ ga ɛ fe wo ɔɛ, ɔɛ nɔnɔi ta kɔin guloi ɔoovaai ná, wa niima lebiyai ve Gooḡo GALAGI ɔɛ, niima alugi ɓɔḡoi nɔ ma. ⁶ Folo lɔfela laawu, wa ɗɛ ɓuluiiti miizu nii leɔɛ la su. Folo lɔfelasiei ma, fetii ɗa ɗɛ Gooḡo GALAGI lebi vaa ma. ⁷ Wa ɓuluiiti mi folo lɔfela laawu, nii leɔɛ la su. ɓului nii leɔei su, naa mina ɗa wo-zeizuve, nu mina leɔɛ ɗa wo ɔɔ bɛ wa-yooi ɗa ná pɛ.

⁸ «Naama voloi zu, wa suɗula wo-loun zunui ma ga: «Toḡa ga naama vai, nii Gooḡo GALAGI keeni bɛ, siegi zu gɛ ɗulani la Ezipete yooi ɔa.» ⁹ Toḡa ɗɛ wo ɔɛ wo-yeei ɔa ga poogi, ta tookisui wo-lovalaɔɛ, naa ɗa a ke Gooḡo GALAGI ná-tɔgi ɗɛ wo-laawɛ, mazɔɔɔ Gooḡo GALAGI wo ɗulaɔɛ Ezipete yooi ɔa ga ná-zeeḡaabaai. ¹⁰ Wa niima levei zo, wo ke ma yeeḡɛɗalai ma kona-o-kona.

¹¹ «Siegi zu Gooḡo GALAGI leezu la ga woye Kanaan nuiiti ta-yooi zu, eḡɛvelei ɛ ma ɗonai woni la wo ɔɛ, ta wo-mɛmɛwolani bɛ, ga toḡa ɔaazu feeze wo ɔɛ, ¹² wa doun zunu mɔungi kpein fe Gooḡo GALAGI ɔɛ, anɛɛ toganiiti ti-yivoi ma mɔungiti ti ɔɔɔsu, ma zineiti ta ga Gooḡo GALAGI nɔnɔ. ¹³ Wa soovale zivo mɔungi kpein unmoɔ ga baala zivoi. Ni wo la unmoɔni, wa kɔtɔḡaɔɛ wolo. Wa doun zunu mɔungi kpein unmoɔ, wo-loun zunuiiti saama. ¹⁴ Siegi zu wo-loun zunuiiti ti wo ɗaazaɗasu la lina ɗa lina, ga: «Naa voluve ɗa ga ɓeɗele?», wa goḡaavote ga: «Gooḡo GALAGI ná-zeeḡaabaai maavele ɗa ɛ ade ɗulani la Ezipete yooi ɔa, duɔla ɔlei wu. ¹⁵ Tei Falaḡɔn ɗɛni ɗɛlezu ga kikpaai, ga ɛ mina ɓe ade ɔa, de ɔa li, Gooḡo GALAGI doun zunu mɔungi kpein paani Ezipete yooi zu, ɛ zo nuiiti ti-loun zunu mɔungiti ma, ɛ li suaiti ti-ma yivo zine mɔungiti pɔ. Naa ɗa ɛ keezu, ade ma zine mɔungiti kpein kulazu la ga zalaɗai Gooḡo GALAGI ɔɛ, ta de doun zunu mɔungiti kpein unmoɔsu la.» ¹⁶ Toḡa ɗɛ eḡɛ poogi wo-yeei ɔa, ta wo-lovalaɔɛ, mazɔɔɔ Gooḡo GALAGI ade ɗulani Ezipete yooi ɔa ga ná-zeeḡaabaai.»

Seeli Kpolodei maazuɓude vai Izelayele nuiiti bɛ

¹⁷ Siegi zu Falaḡɔn ɓeni la nuɓuseiti ba ga ti li, GALA ge la ɗɛni liini ga tiye Filiseti nuiiti ta-yooi zu vele, anɛɛ ni naa wola maaɓuɗani, mazɔɔɔ GALA ge ɗɛni ɗɛɛzu ma: «Nuɓuseiti ti iɗɔ ka leve, ti ɗale ma Ezipete yooi zu, ta ɗena kɔɔi ɗaa.» ¹⁸ Kele GALA ge ti ɗaaɗaleni ma, ɛ li ga tiye ga tevebai zu vele, Seeli Kpolodei ɔɔ pelei. Izelayele nuiiti ti ɗulani Ezipete yooi ɔa, ti ɗasɔɗilii ga pagɔ.

¹⁹ Moize Zozefe ma ɗaeiti seɗeni ya, mazɔɔɔ Zozefe ɗɛni Izelayele ná-doun zunuiiti ma: «À ɗonana, wo ɗɛ, GALA ka ɔaazu ɓɔsu wo ɔa, wa le ga ma ɗaeiti ya, wo ti maaḡooza ɔɛ ɔa.»

²⁰ Ti zegeni Sukɔte, ti li, ti ɔu Etame tevebai laawɛ. ²¹ Gooḡo GALAGI ɗɛni liizu ti luḡo foloi tonaɓiingi zu, ɛ lo ti luḡo pelei zu, ta kpidi ɛ lo ti luḡo ga abuzogi, ɛ ti maaɗala, naa ɗa a ke ti zie folo ɔɛ kpidi ɔa. ²² Tonaɓiingi la ɗɛni zegezu nuɓuseiti tuḡo foloi laawu, abuzogi ɓalaa la ɗɛni zegezu ti luḡo kpidi laawu.

¹ Gooḡo GALAGI bəeni Moize wə, é gē ma: ² «Bə Izelayele nui ti pə ga ti ḡale ma, ti wu Pi-ḡaḡilote ḡakalawə, Migedole ta kpolodēi ti yḡḡozuwə, Baale-Sefon letemawə. Naama adawə letemawə ḡa wa wu ná, kpolodēi ḡobawə. ³ Falaḡon ḡa waazu ḡeezu ma: «Izelayele nui ti loa ya zooi zu, tevebai ti maaḡolega.» ⁴ Nə Falaḡon ḡigi baazu, toḡa waazu wile su ti wolu, keke nə waazu lebiyai zolḡosu ga Falaḡon ta ná-kəwəbe i maawe. Ezipete nui ti kwə ga nə ga Gooḡo GALAGI.» Izelayele nui ti kēni ḡana nə.

⁵ E woni Ezipete masagi ma ga Izelayele nuḡuseiti ti wela. Názu ḡa Falaḡon ná-kisiei ta ná-botigē nui ti ta-ḡisiei latini la, é lo nuḡuseiti ta-vai wa. Ti ḡeni ma: «Leeni ḡa ade keai, ga de be fai Izelayele nuḡuseiti ba, ti li, da-wotiiti ti la mə ḡea?» ⁶ Falaḡon ná-wotoloi ḡevele bəeni, é ná-kəwəbe i wile wolu. ⁷ E wotolo biin gola undozita (600) zəḡeni ta Ezipete wotoloi kpein, kəḡo nui ti ḡeni ti zu ga nu zawasawagi. ⁸ Gooḡo GALAGI Ezipete masagi Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon wile Izelayele nui ti polu. Izelayele nui ti ḡulani ga zəbe i. ⁹ Ezipete nui ti wile ni ti wolu, sooti kpein, ta Falaḡon ná-wotoloi, ta ná-soo bize zalawusuiti, ta ná-kəwəbe i, ti zeelini ti ma, názu ti wuuni kpolodēi ḡobawə, Pi-ḡaḡilote wele, Baale-Sefon letemawə.

¹⁰ Falaḡon ḡeni maaḡuḡazu ti wa. Izelayele nui ti ḡaazuwuzəḡeni, wele Ezipete nui ti ba, ti waazu ti wolu wele i. Izelayele nui ti wola luani, ti kpe i looni, ti woḡula Gooḡo GALAGI ma. ¹¹ Ti ḡeni Moize ma: «Kabayegəa ti la Ezipete yooi zu baa, é waazu ga giye ga gi za tevebai zu? Lee ḡa é keai ga giye, é ḡulazu ga giye Ezipete yooi wa? ¹² Naa laade gi bəna bo é ma Ezipete yooi zu baa ga: «Gi ye ná, gi botii ḡe Ezipete nui ti be?» Mazolḡo fizəḡe gi ma ga gi botii ḡe Ezipete nui ti be, é leve gi zaa vai wa tevebai zu.» ¹³ Moize nuḡuseiti goḡaavoteni, é ḡe ti ma: «À mina lua. A ye zeini we, wo wele, wele i Gooḡo GALAGI waazu wo ḡizosu la za. Mazolḡo Ezipete nui ti wo ti ḡaazu za, wo la mə ti ḡa eyəsu pə. ¹⁴ Gooḡo GALAGI ḡa kə i ḡo wo we. Wəun, à ná lei tən.»

¹⁵ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Lee vaa zu é woḡulazu mə ga kpe i? Bə Izelayele nui ti pə, ga ti da nə li. ¹⁶ Dəun, da-lukpəi wuzegə, yeemaale kpolodēi ma, é bali su. Izelayele nui ti laḡzu kpolodēi zaamawə ga ḡḡḡa wə i. ¹⁷ Nəun nə, nə waazu Ezipete nui ti kigi baazu, ga ti wile ti wolu. Nə waazu lebiyai zolḡosu Falaḡon ta ná-kəwəbe i ná-faa zu, ta ná-wotoloi, ta ná-soo bize zalawusuiti. ¹⁸ Ezipete nui ti kwə ga nə ga Gooḡo GALAGI, siegi zu Falaḡon ta ná-wotoloi ta ná-soo bize zalawusuiti, ta nə-lebiyai ḡulana la kelema.»

¹⁹ GALA ná-geezuḡelai nii é ḡeni liizu Izelayele webe i luḡo, naa leweni ga ti wolu wele i. Tonaḡiingi zəḡeni balaa ti ḡakala wele i, é li, é lo ti wolu wele i. ²⁰ E loni Ezipete nui ti ta-webe i ta Izelayele nui ti ta-webe i ti zəḡozuwə. Tonaḡiingi ḡeni ga kpidi bə i ḡilazu wele i we, ta é da wozəḡala kpidii zu zəla wele i we. Ti la ḡeni maaḡuḡani bəḡo wa neḡeləin kpidii.

²¹ Názu ḡa Moize yeemaaleni la kpolodēi ma, Gooḡo GALAGI kpolodēi ḡaḡaleni ma kpidii neḡeləin ga folo ḡulazu wele wiile i, nii gola yeegaaḡai. E kpolodēi wəni, ziei wali su. ²² Izelayele nui ti ləni kpolodēi zaamawə ga ti-ḡḡḡa wə i. Ziei ḡaaləni ba, é ḡe ga siḡigi ti-yeezazuwe ta ti-ḡwezuzwe. ²³ Ezipete nui ti wile ni ti wolu kpolodēi zaamawə ga Falaḡon ná-sooti kpein, ta ná-wotoloi, naa we ná-soo bize zalawusuiti ba. ²⁴ Ma ḡeelaalaosuwə sobui, Gooḡo GALAGI ye ni abuzogi ta tonaḡiingi letemawə, é weleni Ezipete nui ti ma bulugi wa, é Ezipete nu bulugiti ke wuulee. ²⁵ E ta-wotoloi kəḡiti kulani ba, ti zie vai baa. Ezipete nui ti ḡeni ma naazu: «Ade wela Izelayele nui ti ba, mazolḡo Gooḡo GALAGI ḡa kə i ḡozu ti we de laalḡoma.»

²⁶ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yee maale kpolodēi ma, ziei ḡa ḡaḡalesu ma Ezipete nui ti ma, ta ta-wotoloi, ta ta-zoo bize nui ti.» ²⁷ Moize yeemaaleni kpolodēi ma. Sobui zeelizuwe, kpolodēi waani daazuwe wolu. Ezipete nui ti biḡeni maaḡuḡazuwe ti wa, keke Gooḡo GALAGI Ezipete nui ti tooni kpolodēi zaamawə. ²⁸ Ziei ḡaḡaleni ma, é wotoloi maaḡole, ta soo bize zalawusuiti, ta Falaḡon ná-kəwəbe i kpein. Niiti ti ləni kpolodēi zaamawə Izelayele nui ti polu wele i, gila kpala ge la ḡeni ḡulani. ²⁹ Keke Izelayele nui ti

ti zieni ga ɔɔɔa vɔɔiti kpolodei zaamave. Ziei ɔaaleeni ba ege sigigi, ti-yeezazuve ta ti-ɔɔɔɔɔɔɔɔ.

³⁰ Naama voloi Ɔɔɔɔ GALAGI Izelayele ɔizoni, é kula Ezipete nuiti zea. Izelayele Ezipete nuiti ma voomaiti kaani laani kpolodei laave. ³¹ Izelayele Ɔɔɔɔ GALAGI ná-zeeɔaabaai ɔaani, é keeni Ezipete nuiti daalɔɔma. Nuɔuseiti ti luani Ɔɔɔɔ GALAGI va. Ti ɔidaaleveni Ɔɔɔɔ GALAGI ma, ta ná-botigɛ nui Moize.

15

Unmɔɔ gɔyei

¹ Názuve, Moize ta Izelayele nuiti ti niima wuyei looni Ɔɔɔɔ GALAGI ve, ti ɔe ma:

«Nà gɔyei loozu Ɔɔɔɔ GALAGI ve, mazɔɔ é ná-fɔnifaamai ɔulave keɛma, é sooi ta kpize nui viliga kpolodei wu.

² Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ga sùvikɛi ta nà-maamuse wuyeiti ma ungi, toɔa é ga nà-kizogi.

Toɔa ga nà-GALAGI, nà bɔɔɔ.

Toɔa ga kɛɛ ná-GALAGI, nà maamusezu.

³ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ga kɔɔɔɔɔɔɔɔ.

Daaseigi ɔa ga Ɔɔɔɔ GALAGI.

⁴ E Falagɔn ná-wotoloiti ta ná-kɔɔɔɔɔɔ viliga kpolodei wu, ná-kɔɔɔɔɔɔ ɔezeiti maaɔɔɔɔɔ Seeli Kpolodei wu.

⁵ Zie lakpatakpagiti ti ti maaɔɔɔɔɔ, ti yeini ziei ɔomaveti ege kɔtui.

⁶ Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, è-yeezai maayikiɔe ga suvikɛi.

Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, è-yeezai ɔa é è zili nui ɔaayɔni.

⁷ Ee, è ɔaazu unfegi wɔɔɔɔɔ!

Da naati tokasu, niiti ti wuzegɛzu è laalɔɔma, ɔa yeeɔesu ɔa-yiɔaawana wolai va, é ti ɔala ege kpakui.

⁸ Ziei ma zigigiti ti loni ga è-zokpa zu viileiti maavele.

Ziei ɔaaleeni ba ege sigigi, paliiti ti ɔaani kpe kpolodei zaamave.

⁹ Sili nui ɔeni ɔeezu ma: «Nà vile ti volu, gè ti zo.

Nà ta-naavoloi ɔaagwe, gè ta mi.

Nà boɔa zɔkpɔi mɛɛn, gè yeei veɛ ti ma.»

¹⁰ E laavuuvuuni, kpolodei ti maaɔɔɔɔɔ.

Ti ɔeni loozu ege kena kpui ziei wu, ti wola yeeɔaabaai.

¹¹ Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, be ɔa é ga è ɔevele galagiti saama?

Be ɔa é ga è ɔevele, maayikiaɔ padedai zu, ɔaazu unfegi be, maamusei zoloogai ma, é laavɔɔ vaiti keɛzu?

¹² E yeezai maalenɔ nɔ, zooi gi beɛ nuiti kpɔle.

¹³ Nuɔuseiti é ti unmɔɔni, è loni naati tuɔɔ ga ɔa-woɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, ɔa losu ti luɔɔ ga è-zuvikɛi, è li ga tiye è-zeizu padegai.

¹⁴ Nuɔuseiti ti menini, ti zuɔali, dualuagi Filiseti nuiti soga.

¹⁵ Edɔme ɔundigiti sasu ɔa ɔalizu, sasubalii Moabe ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ soni, Kanaan zei wo nuiti ɔɔɔɔɔɔɔɔ.

¹⁶ Maalua vai ta dualuagiti ta zeeli ti ma.

E-yeelokoi ná-bòlòl maavele ma, ta gɛɛzu ga bòbòiti ege kòtui, ee, Gɔɔɔ GALAGI, eyɛsu da-nuɔuseiti ti leve, da-nuɔuseiti è ti gɛyaai.

¹⁷ Da liizu ga tiye, è ti zeì da-gɛzei ma,

ee, Gɔɔɔ GALAGI, adave è ná bɛtɛa ga è-zeizuve, ee, Maligii, seizu nadegai, nii è-yeeiti ti kpɛteni.

¹⁸ Gɔɔɔ GALAGI ga masadai gɛɛzu eyɛsu gɔ.»

¹⁹ Mazòlò Falagòn ná-sooiti, ta ná-wotoloiti ta ná-soo bize zalavusuiti ti lònì kpolodèi zaamave. Gɔɔɔ GALAGI kpolodèi gaagale ma ti ma, kɛɛ Izelayele nuiti ti zièni ga gɔgɔa vòò kpolodèi zaamave.

²⁰ Miliyame é ga GALA goo wo anzanui, Aalòn baazeelai, tamadegi zegeni. Anzanuiti kpein ti vilèni polu ga tamadegiti, ti da kuai wo. ²¹ Miliyame gèni gɛyèi laazosu, é da gɛ ma:

«À gɛyèi loo Gɔɔɔ GALAGI vɛ, mazòlò é ná-bòlòlòl gɛla kɛɛma, é sooì ta kpizɛ nui viliga kpolodèi wu.»

IZELAYELE NUITI TA-ZIÈI TEVEBAI ZU

(15:22--18:27)

Mala dɛi vò bɛ

²² Moize liini ga Izelayele nuiti, ti zɛgɛ Seeli Kpolodèi vò bɛ. Ti Suul tevebai zu vɛlèi zegeni, ti zièni tevebai zu ga folo savagò, ti la gèni zìɛ gaani jɛgɛlɛin.

²³ Ti zeelini Mala, kɛɛ ti la gèni zooni, ti va Mala dɛi ta bòlɛ, tòzɛi é wanani. Naa ga é kɛɛni, naama laaseigi vɛɛni ba ga Mala (nii poluve ga «wanave»). ²⁴ Nuɔuseiti ti zeliì lònì Moize ma, ti gɛ ma: «Leeni ga gá kpòlɛ?» ²⁵ Moize woogulani Gɔɔɔ GALAGI ma. Gɔɔɔ GALAGI gului ta lɛɛni la. E ma buɔai ta vilini zìɛi wu, zìɛi nɛɛni.

Miná ga Gɔɔɔ GALAGI tɔgiti ta deveiti feeni ná-nuɔuseiti zea ná. Miná ga é ti volugulani ná. ²⁶ E gèni ma: «Ni wa woilona gòò ma ga pagò, nèi gè ga Gɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI, ni wa naa gɛɛna, nii solegai gàazu, ni wa woilona nà-deveiti ma, ta ni wa nà-tɔgiti kpein sona, gè la seebèiti taɔila kpala pɛa wo va, nii gè pɛɛni Ezipete nuiti ba, mazòlò nà ga Gɔɔɔ GALAGI, nii é wo gɛdɛsu.»

²⁷ Ti zeelini Elime, vɛ zìɛun puugò maazu felegò (12) gèni ná, ta dɔò wulu vuulòfela (70). Ti vuuni miná zìɛlave.

16

Manegi ta kakalogiti

¹ Izelayele vɛbèi kpein ge zegeni Elime, ti li, ti zeeli Sin tevebai zu, nii é Elime ta Sinayi ti yògòzuve, folo puugò maazu lòlusièi (15) ma, alugi velesièi ma, ti gɛlaai ma Ezipete yooi va. ² Izelayele vɛbèi kpein ge zeliì lònì Moize ta Aalòn ma tevebai zu. ³ Izelayele nuiti ti gèni ti ma: «Leeni vaa zu gi la zaani Gɔɔɔ GALAGI yeezu Ezipete yooi zu, siègi zu gi gèni la sua ligiiti koba, siègi zu gi gèni la bului miizu, gi yiɔgò kpe? Kɛɛ wo vaave ga giye tevebai niizu ga wo bɛbèi nii kpein paa ga pului.»

⁴ Gɔɔɔ GALAGI gèni Moize ma: «Nà vaazu bului vuuzu, é zɛgɛ geezuve. Nuɔuseiti ta vaazu gɛlazú, ti da zɛvɛ folo-o-folo nii liegò a kula gɛ, naa ga a kɛ gè ti volugula, gè pɛtɛ ni ta zìɛ ga nà-tògi, baa ni ti la ziaa la. ⁵ Folo lòzitasìi, siègi zu ti naa gɛvele bɛtɛzu la, nii ti vaazu la, nii ta da zɛvɛ folo-o-folo, toɔa gɛ ga ná zeizu felegò.»

⁶ Moize ta Aalòn ti gèni Izelayele nuiti ma: «Za kpòkò, wa vaazu kwɛɛsu ga Gɔɔɔ GALAGI ga é wo gɛla Ezipete yooi va. ⁷ Sobu, wa Gɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai ga, tòzɛi é wa-yelilomaiti mɛnigɛ, wo kɛai Gɔɔɔ GALAGI laalògòma. Mazòlò gá ga leeni, wo zeliì losu gi ma?» ⁸ Moize gèni ma: «Gɔɔɔ GALAGI ga suai veezu wo ya za kpòkò, wo mi, sobui é

bului ve wo ya, wo mi, wo yiḡo. Ġooḡo GALAGI zelilomaiti menige, wo ti ḡeai daaloḡoma, mazoloo ḡa ga begele? Giya lei wa-yelilomaiti ti va ḡe ḡeezu gi laaloḡoma, Ġooḡo GALAGI ḡa ti ḡeezu daaloḡoma.»

⁹ Moize ḡeni Aalɔn ma: «Bo Izelayele vebai ma, ga ti maabuḡa Ġooḡo GALAGI va, mazoloo é ta-yelilomaiti menige.» ¹⁰ Siegi zu Aalɔn ḡeni boezu la Izelayele vebai kpein pɔ, ti ḡaavoteni ga tevbai vɔ pelei, peṭe, Ġooḡo GALAGI ná-lebiyai ḡulani keḡema tonabiingi zu.

¹¹ Ġooḡo GALAGI boeni Moize vɔ, é ḡe ma: ¹² «Gè Izelayele nuiti ta-yelilomaiti menige. Ġe ti ma: «Kpɔkɔi wa suai miizu, sobui wa yiḡo ga bului, wa vaazu kwɛesu ga ná ga Ġooḡo GALAGI, wa-ĠALAGI.» »

¹³ Kpɔkɔi, wɔniiti ti vaani, ti-ma zii ḡeai eḡe kakalogi, ti ti-vuuzuve maaḡidi. Sobui, nɔdagi ḡeni vɛeni ti-vuuzuve maaḡoolii zu. ¹⁴ Siegi zu naama nɔdagi neḡeni la, ani goi ta ḡeni tevbai zu eḡe ani waa, eḡe kobe kolegi ma buun goiti, é zooi ma. ¹⁵ Izelayele nuiti ti wɛeni ba, ti ḡe boḡo ma ti ḡilagilagi: «Leeni ḡa ga nii?» Mazoloo ti la ḡeni kwɛe, nii é ḡeni de. Moize ḡeni ti ma: «Bului ve Ġooḡo GALAGI fea wo ya ga daamianigi. ¹⁶ Peṭe nii Ġooḡo GALAGI deveai: Eṣe ḡilagilagi naa yeve, nii a zoloo ga ná-daamianigi, kɔḡo ganii ne ḡila nu ḡila, eḡevelei wa-nuiti tieḡoi la. Eṣe ge ta zeḡe naati be, niiti ti ná-seḡe ḡotai wu.»

¹⁷ Izelayele nuiti ti keeni ḡana. Tanigaa ti zeveni ga gola, tanigaa ma ti zeve ga tago. ¹⁸ Ti ḡeni kɔḡosu kɔḡo gani zu, zɔi é ḡeni zevezu ga mɔinda, é la ḡeni voovazu naa ya, zɔi ma é ḡeni tago nɔ yevezu, naa la ḡeni valasu. Eṣe ge ḡeni zevezu, é zoloo nɔ ná-daamianigi ma.

¹⁹ Moize ḡeni ti ma: «Nu nɔpe ge mina ta ye ná, é va yesu sobui.» ²⁰ Nui tanigaani ti la ḡeni woiloni Moize woo ma, ti ta yeni ná eyesu sobui. Keḡe koegiti ti vuuni su, naa makugi ḡulani. Moize yiḡaawanani naama nuiti ma. ²¹ Sobu ḡilagila, eṣe ge ḡeni naa yevezu, nii a zoloo ga ná-daamianigi. Siegi zu foloi ma liegi a la vaana la, gaa ḡeni wuunsu.

²² Foloi lɔzitasiei, ti ḡeni daamianigi zeizu felegɔi yevezu, wɔmɛel zu felegɔ nu ḡila. Bebei ma ḡundigiiti kpein ti vaani, ti suḡula Moize ma. ²³ Moize ḡeni ti ma: «Naa ḡa Ġooḡo GALAGI bogai, lina ḡa ga dooḡo folo naḡegai Ġooḡo GALAGI ve. A naa mɔ, nii é wo ya ga wo mɔ. A naa boḡo, nii é wo ya ga wo kpɔḡo, mɔtai nii kpein é yesu, wo naa make eyesu sobu.» ²⁴ Ti zeni ná eyesu sobui, eḡevelei Moize devei veeni la. Naa maku ge la ḡeni ḡulani, ta koegaa ti la ḡeni vuuni su neḡelein. ²⁵ Moize ḡeni ma: «À mi za, mazoloo dooḡo foloi ve Ġooḡo GALAGI ve. Za, wo la ta ḡaa adaṭe tanɔpe eteavɛ. ²⁶ Folo lɔzita laawu, wa ḡe zevezu, keḡe foloi lɔfelasiei ḡa ga dooḡo foloi, ta la ḡea ná, naama yeei.»

²⁷ Foloi lɔfelasiei ma, nuḡusei tanigaani ti ḡulani ga ti ta yeve, keḡe ti la ḡeni ta ḡaani. ²⁸ Názu ḡa Ġooḡo GALAGI ḡeni la Moize ma: «Eyesu sie kpegele zu ḡa wo yesu ḡelezu la ná-deveiti ta ná-tɔgiti so fai va? ²⁹ A kwɛe ga Ġooḡo GALAGI dooḡo foloi veeve wo ya, naa ḡa é ba, folo lɔzitasiei ma, toḡa folo felegɔ laamianigi veezu wo ya. Eṣe ge ye zeizuve, nu mina zeḡe zeizuve folo lɔfelasiei ma.» ³⁰ Nuḡuseiti ti dooḡo foloi maapeeni, ti looḡo folo lɔfelasiei ma.

³¹ Izelayele vɛleyeḡei naama laamianigi laaseigi vɛeni ga manegi. E ḡulani ga kɔliandelegi ma ḡaei, é ḡoleni, é neḡe ga gatoi ḡevelei, nii kɔin ḡulɔi ba. ³² Moize ḡeni ma: «Weḡe nii Ġooḡo GALAGI devea: A kɔḡo ganii zu ḡila make manegi zu, wo-mavofodaiti be, lina ḡa lina, naa ḡa a ke ti bului ḡa, nii gè feeni wo ya, wo mi tevbai zu, siegi zu wo ḡulani la Ezipete yooi va.» ³³ Moize ḡeni Aalɔn ma: «Digii zeḡe, é kɔḡo ganii ne ḡila pu su manegi zu, é sei Ġooḡo GALAGI ḡaazu, naa ḡa a ke é make wo-mavofodaiti be lina ḡa lina.» ³⁴ Eḡevelei devei la, Ġooḡo GALAGI feeni Moize ya, Aalɔn seini zeele woo zevei ma ḡesui ḡakalave, naa ḡa a ke, é make. ³⁵ Izelayele nuiti ti manegi miini kona vuunaanigo (40) laawu, eyesu ti zeeli zooi naa zu, ve nua ti ḡeni zeini ná. Ti manegi miini, eyesu ti zeeli Kanaan yooi ḡwɛgi ma.

³⁶ (Nu ḡilagilagi ḡɔnɔgi ḡeni ga kɔḡo ganii zu ḡila. Kɔḡo ganii nii daaseigi ga wɔmɛelegi, naa ḡa ga efagi ma ḡaagwesu puḡoi.)

17

Ziei gɔla vai Gɔlebe vasai va (Gaalɔ Sevei 20:1-13)

¹ Izelayele vɛbɛi kpein ge zegeni Sin tevbai zu, eɣevɛlei Gɔɔɔ GALAGI ná-devei ɣeni la, é vɛle ta-zie vai va, ti liini, ti vu Lefidime. Uɛ nuɔuseiti ti la ɣeni zie zɔlɔni ná, ti va ɔɔle.

² Názu ɣa nuɔuseiti ti wuzegeni la Moize laalɔɔma. Ti ɣe ma: «À ziei ve gi ya, gi ɔɔle.» Moize ti woɔɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Leeni vaa zu wo wuzegezu dàalɔɔma? Leeni vaa zu wo Gɔɔɔ GALAGI zuɔɔɔsu?» ³ Nuɔuseiti ti ɣeni ná, kpɔle wɔin da ɔɔi ti la, ti da zeli lo Moize ma. Ti ɣeni ɣeezu ma: «Lee vaa zu è gi ɣɔlaai Ezipete yooi va, ga è gi vaa ga kpɔle wɔin, giya-o, gi-lointi-yo, ta gá-loganiiti-yo?» ⁴ Moize woɔɣulani Gɔɔɔ GALAGI ma, é ɣe ma: «Leeni ɣa ná ke, é lo niima nuɔuseiti ba? Ná tago nɔ ve, ti va ti sɔɔ ga kɔtui.»

⁵ Gɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Leve nuɔuseiti kakala vɛlei, è Izelayele ɣewolai tanigaani seɣe, da-lukpɔi ɔalaa seɣe, nii è zie wolai Nile loɣani la, è li luɔɔ vɛlei. ⁶ Wɛle, ná liizu, gè lo è luɔɔ Gɔlebe ɣɔtui ma, da kɔtui loɣa, ziei ɣa ɣula ba, nuɔuseiti ta ɔɔle.» Zekana Moize keeni la, Izelayele ɣewolaiti gaazu. ⁷ E naama adaɔe laasei pɛeni ga Masa ta Meeliɔa (niiti ti-voluveti ga «suɔɔɔɔgi» ta «maɔɣaalii»), tɔɔzei Izelayele nuiti ti maɔɣaalii ɣeeni ná, ti Gɔɔɔ GALAGI zuɔɔɔ, ti da ɣe ma: «Gɔɔɔ GALAGI ɣa ade zaama nei, ɔaa é la ná?»

Izelayele nuiti ti pile sɔlɔ fai

Amaleke nuiti ma

⁸ Amaleke nuiti ti vaani, ti kɔɔi vɛɛ Izelayele nuiti ba Lefidime. ⁹ Moize ɣeni Zozuwe ma: «Yiimazegɛ ga zunui tanigaa ade vɛ, wo li, wo vala Amaleke nuiti ba. Lina, ná liizu, gè lo gize unmaɔe, GALA ná-tukpɔi zoni zèa.» ¹⁰ Zozuwe naa ɣeeni, nii Moize boni ma, ga é Amaleke zakpe. Moize vɛɛ Aalɔn va, ta Guul ti leeni gizei unmaɔe. ¹¹ Siegi zu Moize a la yeei wuzegena la, Izelayele ɣeni pile sɔlɔsu, keɛ siegi zu a la yeei yeina la, Amaleke ɣeni pile sɔlɔsu. ¹² Tei Moize yeeiti suɔlɔni, ti kɔtui zegeni, ti da bu, é ze maazu. Aalɔn ta Guul ti zeeiti soni, gilagi lo kakamaɔe, zɔi lo zɔla vɛlei, zeeiti maalegai yeni de kpaan eyesu foloi da. ¹³ Zozuwe pile sɔlɔni Amaleke ma ta ná-nuɔuseiti, ga boɣa zɔkpɔi ɣaaligi.

¹⁴ Gɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Niima vaiti seɔe seɔe zu, é ɣe ga ɣizesu vaa, è bo Zozuwe ma ga, ná Amaleke ma zuwui ɣaalevezu geɔɔɔlɔgi wu, nu la mɔ ɣisiaa ti zu.»

¹⁵ Moize zalaɣa ɣulazuɔe ta lɔni, é daasei pɛeni ga: «Gɔɔɔ GALAGI ɣa ga ná-dalapoɔi.» ¹⁶ E ɣeni ma: «Tɔɔzei nui ta yeei wuzegɛa Gɔɔɔ GALAGI ná-masa kpɔkpɔgi laalɔɔma, Gɔɔɔ GALAGI ná-kɔɔi ɣa ɣe Amaleke laalɔɔma, yeeɣɣalaiti pɛ su.»

18

Moize nekoi Zeetelo ná-daalima vai

¹ Moize nekoi Zeetelo, Madiyan zalaɣa ɣula nui, naa kpein menini, nii GALA ge keeni Moize vɛ ta ná-nuɔusei Izelayele nuiti, naa ɣa é ɣeni ga Gɔɔɔ GALAGI Izelayele nuiti kula vai Ezipete va. ² Moize nekoi Zeetelo Moize anzai Seefɔla zegeni, nii Moize yeebeni ba, é li keɛɣe vɔ bɛ volu, ³ ta ná-doun zunu felegɔiti ɔalaa, gilagi laaseigi ɣeni ga Geɛlesome (nii poluɔe ga «seikɔɔmai»), mazɔlɔ Moize ɣeni ma: «Nà ga seikɔɔma nui, gè zeini zou ɣili su.» ⁴ Zɔi laaseigi ɣeni ga Eliyezɛɛl (nii poluɔe ga «ná-GALAGI ɔɔɣe bà»), mazɔlɔ é ɣeni ma: «Kɛɛ ná-GALAGI ɔɔɣe bà, é ùnmɔ, é kula Falagɔn ná-boɣa zɔkpɔi ya.»

⁵ Moize nekoi Zeetelo liini tevbai zu ga Moize ná-doun zunuiti ta anzai, vɛ é ɣeni vuuni ná, GALA ná-gizei ɣoba. ⁶ E woolebeni Moize ma, é ɣe ma: «Nɔn nà, è-nekoi Zeetelo, pàaɔe è vɔ bɛ, ga è-anzai, é vɛɛ ná-doun zunu felegɔiti ba.» ⁷ Moize ɣulani é nekoi laagomi, é nɔkɔ bu, é neɛne ga daaɔe komagai. Ti ɔɔɔ ɣaazaɣani ta-ɣɛɛyaɔi ma vaa ma, naa volu ti leeni Moize ná-seɣe ɣotai wu. ⁸ Moize naa kpein suɣulani nekoi ma, nii Gɔɔɔ GALAGI

kɛɛni ga Falaɣɔn ta Ezipete yooi Izelayele ná-faa zu, kpɔɔiti kpein ti zeelini ti ma pelei zu, ta velei Gɔɔɔ GALAGI ti ɣulani la ti zu. ⁹ Zeetelo ɣoozunɛɛni faa vagɔi kpein ma vaa zu Gɔɔɔ GALAGI kɛɛni Izelayele nuiti bɛ, ta eɣɛvelei é ti unmooni la, é ti ɣula Ezipete nuiti zea. ¹⁰ Zeetelo ɣɛni ma: «Mamagi ɣa Gɔɔɔ GALAGI vɛ, nii é wo ɣula Ezipete nuiti zea, ta Falaɣɔn ya, nii é nuɔuseiti kula Ezipete nuiti ta-zobogi ya! ¹¹ Gè kwɛɛga niizu ga Gɔɔɔ GALAGI wɔɔɔvɛ, é leve galagiti kpein ba, é naa ɣulani kɛɛma, siɛgi zu Ezipete nuiti ti ɣɛni gaazumaavɔɔ vaiti kɛɛzu la ga Izelayele nuiti.» ¹² Moize nɛkoi Zeetelo gala zalaɣai ta zalaɣaiti kulani GALA bɛ. Aalɔn ta Izelayele ɣɛwolaiti kpein ti naama laamii woni vɔɔma ta Moize nɛkoi, GALA gaazu.

¹³ Poluma zobui, Moize zeini ga é nuɔuseiti ta-lukpɔiti gaaleve. Nuɔuseiti ti loni Moize ɣakala, é zo sobui ma, eyɛsu kpɔkɔi zeeli. ¹⁴ Nii kpein Moize kɛɛni nuɔuseiti bɛ, nɛkoi naa ɣaani, é ɣɛ ma: «Lee ɣa é kɛɛzu niima nuɔuseiti bɛ? Lee vaa zu è zeizu da ɣila, nuɔuseiti kpein ti loni è ɣakala, é zo sobui ma, eyɛsu kpɔkɔi zeeli?» ¹⁵ Moize nɛkoi woɔɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Toɣa ga nuɔuseiti ka ti vaazu pɔ ga ti GALA gaazaɣa. ¹⁶ Siɛgi zu fai ta ɣɛɛzu la ti ya, ta vaazu pɔ, gè tukpɔi ɣaaleve ti yɔɔzu, gè GALA ná-deveiti ta ná-tɔgiti dɛɛ.»

¹⁷ Moize nɛkoi ɣɛni ma: «Nii è kɛɛzu, naa la vani. ¹⁸ Da bɔɔɔ suvikei besu fala, ta niima nuɔusei balaa é è va, mazɔɔɔ fai nii wuiɔvɛ è-zebei ma. Da ɣila è la zooga è va kɛ. ¹⁹ Niizu, woilona ɣɔɔi ma, ná è lenɛsu, GALA ge ɣɛ è va! Gɛ ga nuɔuseiti gaazuvɛ GALA koba, da bɔɔɔi è li ga nuɔuseiti ta-vaiti GALA pɔ. ²⁰ Deveiti ta tɔgiti gaale ga tiye, pelei lɛ ga tiye, nii maanɛai ti vile ba, ta kɛɛwotii nii maanɛai ti kɛ. ²¹ Yiimazeɣe ga sɔbelama zunuiti nuɔuseiti kpein saama, ti luazu GALA ba, zunuiti ti ɣiliai gaamai va, ti lobɛanii wɔinzeɣezu, è ti zeɣe, è ti zeɪ nuɔuseiti unda ga nu waagilagila kundigɔiti, nu ungilagila kundigɔiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundigɔiti, ta nu vuupuu kundigɔiti. ²² Ti da nuɔuseiti ta-lukpɔi ɣaaleve siɛnɔpɛ, ti va ga faa ɣiingiti è vɔ, tiya bɔɔɔiti ti faa goiti ma lukpɔi ɣaaleve. Ta ɣula da-ɣasɔi ma, wo seɣe vɔɔma. ²³ Ni da naa ɣɛɛna, GALA ge deveiti fe è ya, da zoo è zie bu ga pagɔ, niima nuɔuseiti kpein ta zeeli ziilegi zu ti vɔ bɛ.»

²⁴ Moize woiloni nɛkoi wooi ma, é naa kpein kɛɛni, nii naa boni ma. ²⁵ Moize yiimazeɣe ga sɔbelama zunuiti, Izelayele nuiti kpein saama, é ti zeɪ nuɔuseiti unda ga nu waagilagila kundigɔiti, nu ungilagila kundigɔiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundigɔiti, ta nu vuupuu kundigɔiti. ²⁶ Ti ɣɛni nuɔuseiti ta-lukpɔiti gaalevezu siɛnɔpɛ, ti ɣɛni vaazu ga faa ɣiin golaiti Moize vɔ bɛ, tiya bɔɔɔi ti bena fai mɔtaiti ma lukpɔi ɣaaleve.

²⁷ Moize benɪ nɛkoi va, é li, naa liini ná-zooi zu.

GALA NA-MINAZEGE IZELAYELE NUITI Bɛ

19

(19:1–24:18)

Izelayele zeeli vai

Sinayi gizei vɔ bɛ tevebai zu

¹ Alugi zavasiɛi ma, ti ɣula vɔluma Ezipete yooi va, Izelayele nuiti ti zeelini Sinayi tevebai zu naama voloi. ² Ti zɛɣɛni Lefidime, ti liini, ti zeeli Sinayi tevebai zu, ti vuuni tevebai zu. Izelayele vuuni miná, gizei ɣakalavɛ.

³ Moize lɛɛni GALA pɔ pelei, Gɔɔɔ GALAGI tolini gizei unmaɔvɛ, é ɣɛ ma: «Wɛɛ, nii ɣa da bo Zakɔbe ná-peleyeɣeɣi ma, è daazeeli Izelayele nuiti ma. ⁴ Wa bɔɔɔgoi wo naa ɣaani, nii gè kɛɛni ga Ezipete nuiti, gè wo zɛɣɛni koɣe ɣovɛgiti su, gè va ga woye pɔ pelei. ⁵ Niizu, ni wa woilona ɣɔɔi ma, ni wa makɛna ná-minazegɛgi ma, wa ɣɛ ga nɔnɔ ɣiteɣiteɣiti, nuɔuseiti kpein saama. Anɛɛ ni eteai kpein ka ga nɔnɔ, ⁶ wɔun wa, wa ɣɛ bè ga zalaɣa ɣula zii, nii padɛgai.» Wooiti kana da ti wo Izelayele nuiti ma.»

⁷ Moize liini, é nuɓuseiti ta-ɗewolaiti toli, é wooi nii kpein daani ti ɓe, eɗevelei Ƴooɗo GALAGI devei veeni la zea. ⁸ Nuɓuseiti kpein ti zolooni faa ɗila ma, ti ɗe ma: «Gá naa kpein ke, nii Ƴooɗo GALAGI bogai.» Moize nuɓuseiti gooi laazeelini Ƴooɗo GALAGI ma. ⁹ Ƴooɗo GALAGI ɗeni Moize ma: «Wele, nà ɓaazu è ɓo tonaɓiin gaagiligi zu, naa ɗa a ke, siegi zu ge ɓeɓu la è ɓo, nuɓuseiti ti meni, ti la è la ɗo.» Moize nuɓuseiti gooi laazeelini Ƴooɗo GALAGI ma.

GALA kula vai keɓema Sinayi gizei ma

¹⁰ Ƴooɗo GALAGI ɗeni Moize ma: «Li nuɓuseiti pɔ be, è ti ɗade za ta lina, ti ta-zegɛiti gba. ¹¹ Ti ɗevele ɓeteai ɗele foloi zavasiei ma, mazɔɔ foloi zavasiei ma, Ƴooɗo GALAGI ɗa ɓaazu yeizu nuɓuseiti kpein gaazu, Sinayi gizei ma. ¹² Da nuɓuseiti kwesube leve ba gizei maagoolii zu, è ɗe ma: «A dama, wo mina le gizei ma, wo mina ɓooɗu dakɔɔgawe va. Nu nɔpe a ɓooɗuna gizei va, ta naama nui ɓaa. ¹³ Nu la yeeɓooɗua ba, keɓe toɗa ɓoo ga kɔtui, ɓaa ti ɓo ga meɛinti, é ɗeni ga sua, ɓaa nu, é la yega vulua negelein.» Siegi zu baala sine minei ma ɓuɓugi a veena la, tanigaa ta le gizei ma názu.»

¹⁴ Moize yeini nuɓuseiti pɔ pelei, é zegɛ gizei ma, é nuɓuseiti ɗadeni. Naati ti ta-zegɛiti gbani. ¹⁵ E ɗeni nuɓuseiti ma: «À ɗevele ɓete folo savago laawu. A mina maabuɗa anzanu ɗila kpala ba.»

¹⁶ Foloi zavasiei, ma zobui, tonai kpuneni, mainmainti ti da saɗa, ta tonaɓiin gaagiligai ɗeni gizei ma, ɓuu gooi wola ɗulani. Nuɓuseiti kpein ti ɗeni zeini ti-ɓuuzuɓe, ti ɓoozeini ga sasubalii, dualuagi maavele ma. ¹⁷ Moize nuɓuseiti kulani ti-ɓuuzuɓe, ti GALA daagomi. Ti liini, ti lo gizei ɗooɗawe. ¹⁸ Sinayi gizei kpein ge ɗeni ga duulu letele, ɓoozei Ƴooɗo GALAGI yeini ná, abui zaama. Naama luului ɗeni ɗulazu eɗe abu zulugi zu luului, gizei kpein ge ɗeni ɓalizu ga zeeɗaabaai. ¹⁹ ɓuu gooi ɗeni leezu, tugi da zizi. Moize ɗeni ɓeɓu, GALA ge ɗeni gooɗaavotesu ga woo wola. ²⁰ Zekana Ƴooɗo GALAGI yeini la Sinayi gizei ma, gize losaamawe. Moize leeni ná.

²¹ Ƴooɗo GALAGI ɗeni Moize ma: «Yei, è nuɓuseiti kweteɓe, ta mina buɗe, é ɓa ɓa Ƴooɗo GALAGI ɓo pelei, faazuɓeewo faa ma, ma mainmain undaa mina ɓa vilisu ti zaama. ²² Zalaɗa ɗula nuiti ɓooɗi ti maabuɗazu Ƴooɗo GALAGI ɓa, ti ɓooɗo ɗade, Ƴooɗo GALAGI mina ɓa ta zegɛzu ti ɓa.» ²³ Moize ɗeni Ƴooɗo GALAGI ma: «Nuɓuseiti ti la zooga ti ɓa le Sinayi gizei ma, mazɔɔ è gi lenegɛ ga gi kwegi la gizei maagoolii zu, maɗeei ɓee ba.» ²⁴ Ƴooɗo GALAGI ɗeni ma: «Li, è yei, da leezu ɓolu wa Aalon. Keɓe zalaɗa ɗula nuiti ta nuɓuseiti ti mina buɗe negelein, ti ɓa le Ƴooɗo GALAGI ɓo be, nii a ke saa mina ɓa loozu ti zaama.» ²⁵ Moize yeini nuɓuseiti pɔ be, é ɓee ti ɓo.

20

GALA nd-to puugɔiti (To Sevei Veleiei 5:6-21)

¹ GALA ge niima woosti kpein boni, é ɗe ma: ² Nà ga Ƴooɗo GALAGI, da-ƳALAGI, nii é è ɗulani Ezipete yooi ɓa, duɔla velei wu.

³ Gala kiligaa ti mina ɗe è ɓe nɔun polu.

⁴ Mina ani maaniini saɗa ɓooɗo ɓe negelein, ta ani nɔpe baaɗulaba, niiti ti geegɔɔgi zu, ɓaa niiti ti zooi ma, ɓaa niiti ti zieiti bu zooi wu. ⁵ Mina nɔko ti wu negelein, mina ti lebi negelein, mazɔɔ nà, Ƴooɗo GALAGI, da-ƳALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a da ɗeeɗeiti ta-vaa ɗo ɓotokula ti-lointi ma, eysu é zeeli yamanii zavasiei ta naanisiei ma, niiti ti maayoseɗezu ɓe. ⁶ Keɓe nà da woogɛgiladai ɗe, eysu é zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, naati be, niiti ti nɛezu ɓe, ta ti nà-deveiti sosu.

⁷ Mina Gooḡo GALAGI, da-GALAGI laaseigi wo fuun negelein, mazoloo Gooḡo GALAGI ga naama nui leve ga saba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

⁸ Gize dooḡo foloi zu, é maane. ⁹ Da botii ge folo lɔzitai zu, é da-wotii kpein ke. ¹⁰ Kele folo lɔfelasiei ga ga Gooḡo GALAGI, da-GALAGI, ná-dooḡo foloi. Mina boti nɔpe ke ma, da-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, da-wotige zunuiti-yo, da-wotige anzanuiti-yo, da-logania-o, ta weinti niiti ti zeini é ḡḡoma. ¹¹ Mazoloo folo lɔzita laawu Gooḡo GALAGI geḡḡolgi beteni, ta zooi, ta kpolodei, ta ti zu aniiti kpein, é loogoni foloi lɔfelasiei ma. Naa ga é ba, Gooḡo GALAGI tuya looni dooḡo foloi ma, é make bɔḡo ve.

¹² E-ge lebi ta è-lee, naa ga a ke è-zii ma voloiti suḡooza, naama yooi zu nii Gooḡo GALAGI, da-GALAGI feezu é ve.

¹³ Mina nu vaa negelein.

¹⁴ Mina weenzie bo negelein.

¹⁵ Mina unma wo negelein.

¹⁶ Mina zee zeele woo wo negelein è-zeiḡḡoi laalḡḡoma.

¹⁷ Mina ḡaazuḡula negelein è-zeiḡḡoi ná-pelei va. Mina ḡaazuḡula negelein è-zeiḡḡoi anzai va, baa ná-botige zunui, baa ná-botige anzanui, baa ná-nikei, baa ná-soovalegi, baa ani nɔpe é ga è-zeiḡḡoi nɔnɔ.

*Moize, GALA daa vaa wo nui
(Tɔ Sevei Velesiei 5:23-33)*

¹⁸ Nuḡuseiti kpein ti tona kpune tugiti menini, ti mainmainti kaa, ti puuugi wooi meni, ti gizei ga abuzogi ba. Nuḡuseiti ti naati kaai ma, ti zasubalini, ti lo ḡoozama. ¹⁹ Ti ḡeni Moize ma: «Da bɔḡoi é da bɔe gi ɔɔ, ḡá woilo ma, kele GALA ge mina bɔe gi ɔɔ, ḡá va za.»

²⁰ Moize ḡeni nuḡuseiti ma: «À mina lua, mazoloo GALA paa ve ga é wo voluḡula, naa ga a ke, wo lua ba, wo mina koto ge.» ²¹ Nuḡuseiti ti ḡeni loni ḡoozama. Kele Moize maaḡugani tonaḡiingi va, ve GALA ge ḡeni ná.

Tɔgi é lo zalaḡa ḡulazuve va

²² Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: Uele ga da bɔe la Izelayele nuiti pɔ: Wo petege ga zège geḡḡolgi zu, ge bɔe wo ɔɔ. ²³ A mina galagaa bete bɔḡo ve ga walii baa zanugiti, wo va ti ɔokḡo mà. A mina naa ta ge bɔḡo ve negelein. ²⁴ Wa zalaḡa ḡulazuve lo bè ga pɔloi, nii wa gala zalaḡaiti ta ziilei zalaḡaiti kula maazu, ga wa-vaalagiti ta wa-nikeiti. Ve nɔpe ge ḡulazu ná kelema, ná va wo ɔɔ be, ga ge tuya loo wo ve. ²⁵ Ni wa zalaḡa ḡulazuve lona bè ga kɔtui, à mina to ga kɔtu zaḡaai, mazoloo wa wa-zɔlaiti peena kɔtui va, wa kɔzɔ. ²⁶ A mina ná-zalaḡa ḡulazuve lo, wo va nu leezuve bete ba, nu a ḡena lea ga, kabei mina ḡula kelema.

21

Tɔgiti é lo duɔiti ba

Eḡulu nuiti saama

(Leevi Nuiti 25:39-46;

Tɔ Sevei Velesiei 15:12-18)

¹ Tɔgiti pete, da de ga tiye: ² Ni wa Eḡulu nui ta ḡeyana ga duɔi, toḡa botii ge kona dɔzita laawu, kele dɔfelasiei, toḡa ḡula, é wɔloyai zoloo, é mina ani nɔpe sala. ³ Ni tɔ ḡila ka é vaani, tɔ ḡila ka a li, ni anza ḡeeve zea, ta li ta anzai. ⁴ Ni maligii ga é anzai veeni zea, é doun zunuiti ta doun anzanuiti sɔlɔɔ, anzanui ta ná-dointi ta ge ga maligii nɔnɔ, tɔ ḡila ka a li názu. ⁵ Ni duɔi a ḡena ma: «Màligii neeve bè, ta ànzai ta dɔinti balaa, ge la pɔ ge va ge bɔḡo yeema,» ⁶ naazu maligii ga lii la GALA kakala, é maaḡuḡa peḡelave va, baa daamasagi va. Maligii ga goii wɔ ga kɔlu ḡaazobagi. Duɔi ga ye ná-botii zu ḡɔ.

⁷ Siegi zu zunui ta a ná-doun anzanui ɔɔdina la, ga é ge ga duɔi, é la ḡula duɔlai zu, eḡevelei zunuiti ta ḡula la. ⁸ Ni wɔin a zegena maligii ma, nii é ḡea deveni ga é seḡe ga anza, toḡa ze ná, nu ḡili ge unmɔɔ, kele zobo ge la ḡea zea ga é va pɔdi zii ḡili ma, a naa

ɣɛna é ɣɛa ga yaava nu anzanui letema. ⁹ Ni a devena ga é fulu ná-doun zunui ve, toɣa ke be, eɣevelei soloogai la anzanu lointi ma. ¹⁰ Ni a anza ɣili seɣena, é la ta ɣula ma mɔungi ná-daamianigi la, ta ná-seɣei, ta é la ɣɛɛa naa ná-dakobai va. ¹¹ Ni é la ɣɛ naama vaa savagɔiti keɛni be, toɣa zoo é li, é mina ani nɔpe sala.

*Tɔgiti é lo doɣa vai
ta nu maawana vaiti ba*

¹² Zɔi nɔpe a nu loɣana, é za, ta naama nui vaa. ¹³ Ni é la woya beɛni tuɣɔ, ni GALA ge kea é ɣɛ zea ga tevezee vaa, ná ada beɛzu wo ve, ve a vela, é li, é loɣu ná. ¹⁴ Kele siegi zu nu a gaagilina la ma, é wuzegɛ seɣnɔɣɔi laaloɣma, é kelegɛle nɔi ɣɛ ga é paa, anɛ ni diive, é loɣu ná-zalaɣa ɣulazuve, wa kula naa va, wo paa.

¹⁵ Zɔi nɔpe a keɛɣɛ loɣa, baa dee, ta naama nui vaa.

¹⁶ Zɔi nɔpe a nuɓuse unma, é pɔdi, baa é make ya, ta naama nui vaa.

¹⁷ Zɔi nɔpe é keɛɣɛ baa dee ɣotozu, ta naama nui vaa.

¹⁸ Siegi zu nua ti boɛzu la, gila ge seɣnɔɣɔi zoo ga kɔtui, baa é doɣa ga zeeɓuin, ni é la ɣɛɛni ga saa vaa, kele naa ma ge la ga seeɓei, ¹⁹ ni toɣa zoo é ná-tukpɔi zeɣe, é ziezie eteave, zɔi é doɣai wogai, faa la mɔ ɣɛa naa va, kele ná-botii koloɣologai ma, toɣa naa zala, é lati, é naa zale, eyesu é ɣede.

²⁰ Siegi zu zunui ta ná-duɔi loɣazu la ga tukpɔi, zunu baa anzanu, eyesu duɔi za zea, ta potokula ma.

²¹ Ni a yɛna vulua folo ɣila, baa felegɔ, ti la potokulaa ma, mazɔlɔ ná-walii ve.

²² Ni zunua ta boɛna, ti ziga anzanui ta va kogi ma, é doin zɔlɔ, faaɓa kili ge la sɔlɔni, ta alamanii zala nii anza zinigi deɛzu, ta sala faawo bo nuiti kakala. ²³ Kele ni faaɓa ka ɣulana su, zɛnvui voto ka ɣɛ ga zɛnvui, ²⁴ nu ɣaazuɣɛzeɣi voto ka ɣɛ ga nu ɣaazuɣɛzeɣi, nu niiga voto ka ɣɛ ga nu niiga, nu yeei voto ka ɣɛ ga nu yeei, nu ɣɔɣɔi voto ka ɣɛ ga nu ɣɔɣɔi, ²⁵ abu valai voto ka ɣɛ ga abu valai, maawanai voto ka ɣɛ ga maawanai, maabologi voto ka ɣɛ ga maabologi.

²⁶ Ni zunui ta a ná-duɔi loɣana gaazuɣɛzeɣi gilagi va, é ɣɛni ga zunu baa anzanu, é naa vala gaazuɣɛzeɣi ma, toɣa yeebe ba, é li, é ɣula duɔlai zu, gaazuɣɛzeɣi zalai ɣana. ²⁷ Ni a ná-duɔi niigai ɣila kulana da, é ɣɛni ga zunu baa anzanu, toɣa yeebe ba, é li, é ɣula duɔlai zu, niigai zalai ɣana.

²⁸ Ni nikei a nu zifana ga minei, zunu baa anzanu, naa za, nikei ɣa zoo ga kɔtui, nu mina ma zuai mi pa. Nike nui la mɔ faa zɔlɔga. ²⁹ Kele ni kaite, nikei ɣeeve ba, é da nuiti sigɔ ga minei, ti da nike nui lenɛ, é la weɛzu ma, siegi zu a zunu baa anzanu vaana la, nikei ɣa zoo ga kɔtui, é za. Ta nike nui balaagi vaa. ³⁰ Ni ta zɛnvui unmoɔ salai levena ma, toɣa naa kpein sala, nii a leve ma. ³¹ Siegi zu nikei a zunu loun baa anzanu loun zifana la, naama logi nɔ ɣa a zie. ³² Kele siegi zu nikei a duɔi zifana la, zunu baa anzanu, wali ɣae vuusavago (30) ɣa a zo duɔ keɛɣei ya, nikei ɣa zoo ga kɔtui.

Tɔgiti é lo nu ɣɔligiti ba

³³ Ni zunui ta a zieyegɛi laalaogai yɛna de, baa ni zunui ta a zieyegɛi ta woɔna, é la daaɣuluni, nikei loo su, baa soovalegi, ³⁴ zieyegɛ nui ɣa toganii lieɣɔi ma walii zala keɛ nui ma, sua voomai ɣa ɣɛ ga tɔun nɔnɔ.

³⁵ Ni nui ta ná-nike zine a nui taɣili ná-nike zine zifana ga mineiti, naa za, ta nike zinei vɔdi, nii é vulua, ti walii ɣaagwe va, ti lati, ti nike voomai balaa gaagwe va. ³⁶ Kele ni kwɛɛge ga nikei é taɣili paai, keɛve sigai wosu, ma nui la welɛni ma jɛgelein, ma nui ɣa potogi leve ga nikei nɔ, nike voomai ɣɛ ga nɔnɔ.

³⁷ Ni nui ta a nike baa baala unmana, ni a kɔdaalevena, baa é pɔdi, toɣa nike zine loɔlugo ve nike ɣilagi votogi zu, ta baala naanigo baalagi votogi zu.

22

¹ Ni unma nui a zona unma wosuve ga maabaai, nu doḡa, é za, ti la ḡea ga sɔba nu neḡelein, tɔun tetema saa vai zu. ² Kele ni foloi a tɛena, ta ḡe ga sɔba nu tɔun tetemazu paa vai zu.

Unma nui kpein ka naa votogi ve, nii é unmaai. Ni ani la zea, ta pɔdi ná-unma vai zu.

³ Ni nii é unmaai, nikelɛ ɔaa soovalegi, ɔaa baalagi, naa ḡa de vulua zea, toḡa naa votogi ve ga ma vɛɛdai.

⁴ Ni zunui ta a faa zuḡologolo keena kpalagi ta zu, ɔaa kpelei ta zu, é ɔe ná-toganiiti ba, ti daami wo seinoḡɔi ná-kpalagi zu, toḡa ma vaa zu ɔetɛi ḡe ga ná-kpalagi zu ani vaḡɔi, ɔaa ná-leezen ɔelei zu ani vaḡɔi.

⁵ Ni abui a levena, é so dɔɔɔi va, moloi nii daa ga ɔelee, é so naama ḡilii va, ɔaa nii é ma ɔaḡai ḡa, ɔaa é kpalagi ḡala, zɔi é abui loga, naa ḡa naama vai ɔete ga é potogi ve.

⁶ Ni nui ta a walii ɔaa ani ḡiligaa ḡalivaana nui ta ma ga é make, ni ta ti unmana naa ná-pelei wu, unma nui ḡa ma vɛɛdai ḡaḡale ma, ni ta sona. ⁷ Ni unma nui la zoni, pele nui ḡa lo GALA gaazu, é de ga é la yeezeelini seinoḡɔi ḡoligi ma. ⁸ Maḡaali vaa kpein, é lo nikelɛ vaa va, ɔaa soovale faa, ɔaa baala faa, ɔaa seḡe vaa, ɔaa tooya ani vaa, nii nu a ḡe ma: «Nii ve,» naama nu zeizu felegɔiti ta-vai laa ḡa zeeli GALA ma. Zɔi GALA ka peelalana, naa ḡa seinoḡɔi nɔnɔi ḡaḡale ma ga ma vɛɛdai.

⁹ Ni nui ta a soovale, ɔaa nikelɛ, ɔaa baalagi, ɔaa togani nɔpe feena nui ta ya ga é make ba, suai zɛba é za, ɔaa nata ḡale ba, ɔaa é nele, nu nɔpe ge la kaani, ¹⁰ konai ḡa wo ḡoḡɔ GALAGI laaseigi zu ti felego yḡɔzu, zɔi é suai makeḡai, naa ḡa bo ga é la yeeveeni seinoḡɔi ḡoligi va. Togani nui ḡa yeezei konai naa wu, zɔi la ani nɔpe gaḡalega ma neḡelein. ¹¹ Kele ni suai unmauve pɔ be, toḡa potogi ve ma nu ya. ¹² Ni suai valivalive ga, toḡa de, é ḡe ga zeele wooi, é la mɔ naa voto fea, nii balivaliai ga.

¹³ Ni nui ta a togani ziingaona seinoḡɔi ma, nata ḡale suai naa va, ɔaa é za, ma nui ḡaazu la ná, toḡa potogi ve. ¹⁴ Ni ma nui ḡa ná, poto ge la vea. Ni suai zala vaa ḡeeve de, sala zongɔi ḡa kula ḡe.

Pelei nu a GALA debi la ta nuḡuseiti

¹⁵ Ni zunui ta a anzalopo ɔeai ta neenesona, nii maa la de zoni, é la koba, toḡa fulu naavoloi ḡula, é seḡe ga anza. ¹⁶ Ni doun keḡeḡi a ḡelena, é va fe zea, nii anzalopoiti ta da vulu la, toḡa naa lieḡɔi zala ga walii.

¹⁷ A mina mɔta anzanui ye ná, é va ye vulua.

¹⁸ Nu-o-nu a la ga suai, ta naama nui vaa.

¹⁹ Zɔi a zalaḡaa ḡula gala kiligaa ve, é ḡula ḡoḡɔ GALAGI ḡila kpe polu, naa undaa ḡa vili.

²⁰ A mina seikḡɔma nui zo pele nɔu neḡelein, wo va suziḡa, mazɔlɔ wo ḡeni ga seikḡɔma nuiti Ezipete yooi zu.

²¹ A mina poanzai ɔaa podoin yiiɔlɔ vaa ḡe neḡelein. ²² Ni wa ti yiiɔlɔna, ti woḡula mɔ ga kpeei, ná ti ɔain gooi meni. ²³ Ná wola yiiḡaawana wo laalḡɔma, ná wo vaa ga kɔɔi, wo-anzaiti ta ḡe ga poanzaiti, ta wo-lointi ti ḡe ga podointi.

²⁴ Ni wa wali ḡuye vɛena ná-nuḡuseiti ta ma, mɔne nui é wo vɔ be, à mina ḡe be eḡe kuye vɛe nu, wo mina talama maaloli ma neḡelein. ²⁵ Ni wa wo-zeinoḡɔi ná-seḡe zɛḡena ga kpɔunmai, wa fe zea, aisa foloi va li. ²⁶ Mazɔlɔ ná-seḡe ḡilagi ve, é pɛezu ɔḡɔ ma. Ni naa a ḡulana zea, lee ḡa a pɛe ɔḡɔ ma? A woḡulana mɔ ga kpeei, ná gooi meni, mazɔlɔ ná da nu maawɔinḡa.

²⁷ A mina GALA koto, wo mina woo nɔu wo wa-nuḡuseiti ta-ḡundiḡi ma.

²⁸ Wo maanɛve, wo va bè ga wa-molo levea mɔungiti, wo ke ga zalaḡai, ta wa-leezen de mɔungiti.

Wa wo-loun zunu mǎungi ve zèa. ²⁹ Zekana wa kɛ la wa-logani wolai ta wa-logani goiti ta-vaa zu. Ma mǎungi ɔa yɛ dee va folo lɔfela zu. Foloji lɔsavasiɛi, wa fe zèa.

³⁰ Wa ɔɛ bɛ ga nu ɲadegaiti. A mina sua mi, nii balivaliai ga dɔbɔi zu. Wa naa vili ya gileiti bu.

23

Tɔgi é lo telebodai ɔɛ vai va

¹ A mina tiɔ wo vaza. A mina bɔ nu ɲɔu va, wo va zɛɛ zeele woo wo. ² A mina vile bɛbɛi volu ga wo va faa ɲɔu ɔɛ. Ni wo lolige ga wo zeele wooi ve, à mina lo naati polu, niiti ti mǎindai, wo va telebodai maave. ³ A mina lo mǎnɛ nui volu ná-faawogi zu.

⁴ Ni wa ɔmina ga wo zili nui ná-nikɛi ɔaa ná-soovalegi toai ya, kɛni wo vaa la pɔ. ⁵ Nui é wo wǎnzɛɔɛzu, wa ná-soovalegi ɔaana, toai ná-kasɔi wu, wa ma, wa inɛinɛsu ga daayei vai, wa vɛɛ ba, wo daayei.

⁶ A mina mǎnɛ nui ná-gaamai maave ná-tukpɔi zu. ⁷ Kɛni wo bɛtɛvɛ zɛɛ bɔɛ wo fai va. A mina sɔbalala nui vaa ta telebo nui. Mazɔlɔ ɔɛ la sɔba nui vɛtɛga ɛɔɛ telebo nui. ⁸ A mina lobɛani zo, mazɔlɔ lobɛaniiti ta da naati gaazugole, niiti ti ɔaazuzɛɔɛi ma, ta ti telebo nuiti kpɔɛ wooiti maave.

⁹ A mina seikɔɔma nui maanɔɔ. Wo kwɛɛni wa bɔɔɔi nii seikɔɔma nui a da suzo, mazɔlɔ wo ɔɛni ga seikɔɔma nuiti Ezipete yooi zu.

Tɔgiti é lo konagiti ba ta dooɔo foloi

¹⁰ Kona dɔzita laawu, wa ani zuwui vaza wa-yooi ma, wo ba lɔnɔgi zɔlɔ. ¹¹ Kɛɛ wa yeebɛ ba, wo zɛ ɔana nɔ, kona dɔfelasiɛi, é naa ɔɛ dooɔogi zu. Mǎnɛ nuiti ti wa-nuɔusɛiti saama, naati ti naa mi, nii ta ka, ta dɔbɔ zuaiti ti naa mi, nii é yɛsu. Wa kɛ ɔana ga waleezen bɛlei, ta wa-wolive wuluiti.

¹² Folo lɔzita laawu, wa wa-wotii ɔɛ. Kɛɛ folo lɔfelasiɛi, wa looɔo, naa ɔa a kɛ wa-wotige nikɛiti ta wa-zoovalegiti ti looɔo, ta wa-luɔiti ta seikɔɔma nuiti ti lago looɔo.

¹³ A naa kpein so, nii ɔɛ bogai wo ma. A mina gala kiligaa laasei bo ɲɛɔɛɛin, nu mina ta mɛni ɲɛɔɛɛin, é va ɔula wo-laave.

Konagi zu vɛti wola savagɔiti

(Egezode 34:18-26;

Tɔ Sɛvɛi Vɛlesiɛi 16:1-17)

¹⁴ Ná zeizu ɔa ɔɛ sava konagi zu, wo da fetiiti kula dàaseigi lɛbi vai zu. ¹⁵ Bului nii lɛvɛ la su, wa naama vɛtii makɛ. Folo lɔfela laawu, naama ziɛgi deveai molo ɔulasu alugi ma, wa bului mi, nii lɛvɛ la su, ɛɔvɛlei ɔɛ ma levei veai la wo ya, mazɔlɔ naama alugi ma ɔa wo ɔulani la Ezipete yooi va. Nu nɔpɛ ge mina ɔula kɛɛma ɔàazu ga yeapaka. ¹⁶ Wa molo mǎɔ vɛtii makɛ, wa-wotii zulɔnɔ mǎungiti, nii wa faza kpalagavɛ. Wa molo leve vɛtii makɛ kona ɔaabelagi zu, siɛgi zu wo bɛsu la ga wa-wotii zulɔnɔgi ɔaale ba. ¹⁷ Ná zeizu ɔa ɔɛ sava konagi zu, zunuiti kpein ti ɔula kɛɛma ɔàazu, nɛi ɔɛ ga wo-Maliɔii ɔɔoɔo GALAGI.

¹⁸ Bului nii lɛvɛi su, à mina naa bɔ suai va, wo va kula ga ná-zalaɔai. A mina ná-fetii ma zalaɔai ma wulɔi makɛ kpidii laawu, é va yɛsu sobu va zeeli. ¹⁹ Wa va ga wa-yooi va lɔnɔ mǎungiti ɔɔoɔo GALAGI, wa-ɔALAGI ná-pelei wu.

A mina boli yivoi ɔili ga dee ná-ɲiimi dɛi.

Kanaan yooi zɔlɔ fai ma minazɛɔɛgi

²⁰ Nɔun ná, ná geezugɛelai ta levesu wo luɔɔ, é wo makɛ pelei zu, é wo laazeeli naama adavɛ, ɔɛ ná bɛtɛai. ²¹ A dama, wo bɔɔɔ zo ɔàazu, wo ɔolo gooi vɛ. A mina ziiɔɔɔ vaa ɔɛ, tɔɔzei é la wa-ɔotoiti suvaayɛga, mazɔlɔ dàaseigi ɔa tɔun ba. ²² Kɛɛ ni wa ɔolona gooi

ve, ta ni wa naa kpein keena, nii gè bosu wo ma, nà gè ga wo zili nuiti sili nui, ta wo maayosege nuiti maayosege nui.

²³ Nà-geezugèelai gá lo wo luḡ, é li ga woye Amool nuiti pò bɛ, ta Gète nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, ta nà ti-ma zuwui gaaleve. ²⁴ A mina nòkò ta-galagiti bu, wo mina ti lebi. A mina vòkòḡ naama nuḡuseiti ma ti zìe vèlei zu. Kèlɛ wa ti ḡologolo, wo ta-zale ḡò ḡtuiti kpezeḡele. ²⁵ Wa dèbi, nèi gè ga Gooḡ GALAGI wa-GALAGI. Nà tuya loo wa-laamianigi ma, ta wa-bòole dèi. Nà seebèi ḡula wo zaama, gè maḡfooza wo va. ²⁶ Anzanu la gèa wa-yooi zu, nii kogi a zeḡe ma, baa doun zòlòtala anzanu. Nà wo-zii ma ḡonagi zuḡooza.

²⁷ Aisa wo va zeeli, nà dualuagi vù zooi zu nuiti su. Nà nuḡuseiti kpein daavili, gè ti zeḡe pelei zu wo luḡ, niiti wa zeeli ti vò bɛ. Nà wo zili nuiti kpein kpe, ti vèla wo va. ²⁸ Nà kaogiti tevesu wo luḡ, ta Geeve nuiti kpe, ta Kanaan nuiti, ta Gète nuiti, ti maḡfooza wo va. ²⁹ Gè la vaazu ti bɛɛzu kona gila su, ti va maḡfooza wo va, naa gá a kɛ, zooi zu, nakai mina yɛ, dòbò zuaiti ti mina moin wo laalḡoma. ³⁰ Nà ti bɛɛzu vaavaa, ti maḡfooza wo va, eyɛsu wo da wola moin, wo zoo wo zooi zòlò ga wònò.

³¹ Nà wa-ḡwɛpelemaveti daazu, é zo Seeli Kpolodèi ma, é zeeli Kpolodè Wolai ma, ta é zo tevebai ma, é zeeli zìe wolai ma. Mazòlò nà zooi gá nuiti dòzu wo yeezu, wa ti bɛ luḡ. ³² A mina minazeḡe kɛ yḡḡzu wa tiye, baa wa ta-galagiti. ³³ Ti mina zèi wa-yooi zu, naa gá a kɛ ti mina wo lò kotoi zu dàalḡoma, mazòlò wa ta-galagiti dèbi, naa gá gè ga balii wo vɛ.

24

Minazeḡegi ma woolaamai

¹ GALA ge ḡeni Moize ma: «Lɛ Gooḡ GALAGI vò bɛ, da bòḡi wa Aalòn, ta Nadaḡe ta Aḡiyu, ta Izelayele ḡɛwola vòlò vùulòfela (70), wo yɛ ḡoozama, wo nòkò. ² Da ḡila kpe nò gá da maaḡuḡa Gooḡ GALAGI va. Zòiti ti mina maaḡuḡa ba, nuḡuseiti ti mina yɛ é vòlu, ti va lɛ.» ³ Moize vaani, é Gooḡ GALAGI wooiti kpein bo nuḡuseiti ma, ta tḡiti kpein. Nuḡuseiti kpein ti ḡooḡaavotegi veeni ga woo ḡila, ti ḡɛ ma: «Gá naa kpein kɛ, nii Gooḡ GALAGI boga.» ⁴ Moize Gooḡ GALAGI wooiti kpein sɛvɛni. Naa vòlu é wuzɛḡeni ga sobuzobui, é zalaḡa ḡulazuve lo gizei ḡḡḡave, é kòtu puugò maazu felegòiti (12) pilɛni ga ḡizɛsui Izelayele ná-boloda puugò maazu felegòiti (12) faa zu. ⁵ E Izelayele zinipoiti teveni, ga ti gala zalaḡaiti kula Gooḡ GALAGI vɛ, ta ti nìkɛ zìneiti kula ga ziiḡi zalaḡaiti. ⁶ Moize jamai ma lukpɛgi zɛḡeni, é pu kokoiti su, é ma lukpɛgi zò zɛḡeni, é pili zalaḡa ḡulazuve ma. ⁷ E minazeḡegi ma zɛvɛi zɛḡeni, é kala nuḡuseiti gaazu. Ti ḡeni ma: «Gá naa kpein kɛ, nii Gooḡ GALAGI boga, gá ḡolo ḡooiti bɛ.» ⁸ Moize jamai zɛḡeni, é faza nuḡuseiti ma, é ḡɛ: «Nii gá é ga jamai nii é minazeḡegi maaḡakpasu, nii Gooḡ GALAGI kɛa wo yḡḡzu, eḡvèlei niima bòɛiti kpein ti la.»

Moize lɛɛ vai Sinayi gizei ma

⁹ Moizeni ti lɛɛni gizei ma ta Aalòn, ta Nadaḡe, ta Aḡiyu, é vɛɛ Izelayele ḡɛwola vòlò vùulòfela (70) va. ¹⁰ Ti Izelayele ná-GALAGI ḡaani, kòḡiti bu ḡɛai eḡ kòtui nii daaseigi ga safilegi, kpiiniai eḡ ḡeḡḡlògi. ¹¹ Gooḡ GALAGI la ḡeni faa ḡou nòpɛ kɛɛni ga Izelayele nu ḡiingiti. Ti GALA kaani, naa vòlu ti daamii woni, ti bòole.

¹² Gooḡ GALAGI ḡeni Moize ma: «Lɛ pò bɛ gizei ma, è yɛ ná. Nà kòtu ḡokologiti feezu è ya: tḡi ta deveiti gè ti zɛvɛai Izelayele nuiti bɛ, ti ḡala fai zu.» ¹³ Moize wuzɛḡeni, ta Zozuwe, nii é ga ná-botigɛ nui, Moize lɛɛni GALA ná-gizei ma. ¹⁴ E ḡeni kɛwolaiti ma: «À ḡi maaḡoun vɛ, eyɛsu ḡi ḡale ma vòlu wo vò bɛ. Wɛlɛ, Aalòn ta ḡuul ta yɛsu wo va vɛ, ni faaḡaḡulaba a ḡɛna ta ya, toḡa bo ti ma.» ¹⁵ Moize lɛɛni gizei ma, tonaḡiingi vɛɛni

gizei ma. ¹⁶ Gooḡo GALAGI ná-lebiyai yeini, é vee Sinayi gizei ma, tonaḡiingi veeini ma folo lozita laawu. Foloi lofelasiēi, Gooḡo GALAGI Moize lolini tonaḡiingi zaamave. ¹⁷ Gooḡo GALAGI ná-lebiyai ḡevelei ḡeni Izelayele nuiti gaazu, eḡe abuzogi gize unmaue. ¹⁸ Moize looni tonaḡiingi zaama, é le gizei ma. Moize keeni gizei ma ga folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40).

GALA NA-SEḡE VELE NADEGAI LO FAI MA LEVEITI

25

(25:1--31:18)

*Seḡe vele nadegai
ma vebaniiti
(Egezode 35:4-9)*

¹ Gooḡo GALAGI boeni Moize vo, é ḡe ma: ² Bo Izelayele nuiti ma, ti va pò ga vebaniiti. Wa so, é ḡula nui kpein zea, nii faane ḡigi bè. ³ Wele vebanii va, nii wa so, é ḡula ti ya: zanugi, ta walii, ta kolu boigi, ⁴ ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sasoigi, ta geze vagoi kpaliai, ta boli leḡai, ⁵ ta baala sine ḡolbiti, ti loai ga ma boigi, ta nuni ḡolbiti, ta akasia wului, ⁶ ta fitina wului, ta tufa maku neenegiti ti ga siema wulo nadegai ta ani maku neenegi ve, ⁷ ta kotu zongo baagi nii daaseigi ga wonikese, ta kotu zongo baa kiligiti zalaḡa ḡula zeḡei ma vaa zu, ta ma ḡakazu zeḡei. ⁸ Ta seizu nadegai lo bè, na ze ti zaama. ⁹ Wa ti kpein ke ga seḡe vele nadegai ḡazavi pelei, é ḡe ga soḡai kpein kazavi pelei, nii ge vaazu deezu ga de.

*Kesui
(Egezode 37:1-9)*

¹⁰ Ta kesui beṡe ga akasia wului. Sakpai ḡa ḡe ga meteḡe ḡila taata, kogi ḡe ga meteḡe ḡaaḡwesui, ta soligoi ḡe ga meteḡe ḡaaḡwesui. ¹¹ Da zanu kitei zie koozuve ta poluve, è daabegi ḡe ga zanugi, é ḡaku ma. ¹² Da zanugi ḡaawun, è bala naanigoi kpeṡe be, è ti vili goizu naanigoi ba, bala felego gilazu vele ta bala felego zoḡla vele. ¹³ Da gulu zokpoi kpeṡe ga akasia wului, è zanugi zie ti ma. ¹⁴ Da gulu zokpoi do balaiti su, kesui ḡakamaveti, ti kesui va, kesui da zeḡe ga tiye. ¹⁵ Gulu zokpoi ta ye kesui ná-balaiti su, ti mina ḡula ná. ¹⁶ Zeele woo zeei ge feezu è ya, da da kesui zu. ¹⁷ Da kesui lakulugi beṡe ga zanu kitei. Sakpai ḡa ḡe ga meteḡe ḡila taata, kogi ḡa ḡe ga meteḡe ḡaaḡwesui. ¹⁸ Geezuḡeela felegoi ti laaseigi ga seelubein, da naati kpeṡe ga zanu doḡai, è ti vile kesui lakulugi laabe felegoi ga. ¹⁹ Da seelubein gila kpeṡe daabegi ḡilazuve ḡa, seelubein gila daabegi zoḡla vele ḡa. Da seelubein felegoi ta kesui lakulugi beṡe ga ani ḡila no. ²⁰ Seelubeinti ta tiḡovegiti suvie maazuve, ti kesui lakulugi maalooḡu ga tiḡovegiti, ta ḡaavote boḡo ma. Seelubeinti ta ḡaavote kesui lakulugi ma. ²¹ Zeele woo zeei ge feezu è ya, da da kesui zu. Da kesui laaḡulu. ²² Miná ḡa na ḡe ḡulazu ná kelema è ve, kesui lakulugi maazuve seelubein felegoi zoḡozuve. Ná ḡa ge vaazu boezu ná è vo, é lo na-deveiti kpein ba, Izelayele nuiti faa zu.

*Bului nii feai GALA be,
naa ma labalii
(Egezode 37:10-16)*

²³ Da tabalii beṡe ga akasia wului. Sakpai ḡa ḡe ga meteḡe ḡila, kogi ḡe ga meteḡe lukpegi, soligoi ḡe ga meteḡe ḡaaḡwesui. ²⁴ Da zanu kitei zie ma, è daabegi beṡe ga zanugi, é ḡaku ma. ²⁵ Da kakamaveti kpeṡe ga nu yeave liegoi ḡeḡala, è naa laabegi balaa kpeṡe ga zanugi, é ḡaku ma. ²⁶ Da zanu bala naanigoi to goizu naanigoi ba, ti ḡe kooḡo naanigoi tetegi. ²⁷ Balaiti ta ḡe kakamaveti ba, gulu zokpoi ta lo ti zu, tabalii zeḡe vai zu. ²⁸ Da gulu zokpoi

kpete ga akasia wului, è zanugi zie ti ma, ti ge ga tabalii zege aniiti. ²⁹ Da digiiti kpete, ta tazaiti, puya zalaɗai vaa zu, naa vee ziawoiti ta kokoiti ba. Da ti ge ga zanu kitei. ³⁰ Da buluiti da tabalii ga, niiti ti veai bè, ti ge ná gàazu yeenope.

Fitina zeizuve
(Egezode 37:17-24)

³¹ Da fitina zei anii bete ga zanu kitei doɗaai. Ti pe ti ge ga ani gila: koɗoi, ta ma wului, ta ma bekegiti, ta maagili zolaiti ti gulaai ga gulu vuai. ³² Fitina zei anii ma beke dozitaiti ta gula kakamaveti, ma beke savago ga geezu kakamave gilazuve, ta ma beke savago ge kakamave zola vele. ³³ Maagili zolai ga ge sava ma beke dozitai gilagilagi pe ba, ti gulaai ga amandegi ma vuai. ³⁴ Maagili zola naanigo ga ge fitina zei anii ma wului va, ti gulaai ga amandegi ma vuai. ³⁵ Maagili zolai gila ka ge ma beke felefelegiti todazuve. ³⁶ Fitina zei anii ga ge ga zanu kitei doɗaai. Baalobazuveti pe ti ge ga ani gila: ma wului, ta ma bekegiti, ta maagili zolaiti. ³⁷ Da ná-fitina lofelaiti kpete, ti zeizu maazuve, nii a ke é da wozagala gaazu. ³⁸ Ná-salava zo solaiti ta ná-salava zege aninakaiti, ta ge ga zanu kitei. ³⁹ Da kilo vuusavago (30) zege zanu kitei zu, è kpete ga fitina zei anii ta ma zolaiti kpein. ⁴⁰ Dama, è ke ga naama gɗavigi nɔ, nii é leeni ga de gizei ma.

26

Sege vele nadegai ma landaiti
ta ma vee mazegei
(Egezode 36:8-19)

¹ Da sege vele nadegai bete ga tanda puugo, ga geze vagoi kpaliai, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi. Da suvu ga seeluɗeinti ma votoi. ² Tanda gilagi zakpai ga ge ga metele puugo maazu naanigo (14), kogi ge ga metele felego. Koɗogi ga ge ga ani gila nɔ tandaiti kpein faa zu. ³ Tanda loolugɗiti ta zei boɗo la, zo loolugɗiti balaa ta zei boɗo la. ⁴ Da galu biiniiti giligili tandai ma bosu mɔungi laamave. Da ke gana nɔ ga tandai ma bosu velesiei laamave. ⁵ Da galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu mɔungi laamave va, è galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu velesiei laamave va. Naama galuiti ta zoloo boɗo ma ga felefele. ⁶ Da zanu kala vuuloolugo (50) bete, è tandai ma bosuiti giligili boɗo va ga tiye. Sege vele nadegai ga ge ga ani gila kpe nɔ.

⁷ Da boli leɗa landa puugo maazu gila (11) kpete, ti vee sege vele nadegai goma. ⁸ Tanda gilagi zakpai ga ge ga metele puugo maazu loolugo (15), kogi ge ga metele felego. Koɗogi ga ge ga ani gila nɔ tanda puugo maazu gilagiti (11) be. ⁹ Da tanda loolugɗiti giligili boɗo va, ta è zo lozitaiti giligili boɗo va. Da tandai lozitasiei vee su fele sege vele laave. ¹⁰ Da galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu mɔungi laamave, da galu vuuloolugo (50) balaa giligili tandai ma bosu velesiei laamave. ¹¹ Da kolu boi kala vuuloolugo (50) bete, è kalagiti do galuiti unsu. Da tanda ma bosuiti sei boɗo la gana, ti ge ga ani gila nɔ. ¹² Sege vele ma landaiti ta vaazu voovazu ma ga ta tukpe, naa ga yei, é vu ga sege vele nadegai volu vele. ¹³ Metele gaaɗwesui é yesu kakamave gilazu vele, ta metele gaaɗwesui é yesu zola vele, niiti ti yesu volu sege vele zakpai ma, naati ka ti yeizu sege vele nadegai gakama felegɗiti, ti vee ma. ¹⁴ Da baala sine gɗoiti kpete ga peemazegei, toai ga ma boigi, sege vele vaa zu, è nuni gɗoiti ma vee mazegei vee maazu.

Sege vele nadegai
ma bedegiti
(Egezode 36:20-38)

¹⁵ Da kpedegiti kpete sege vele nadegai ve ga akasia wulu zeveti, ti loobado sege vele zuzo fai zu. ¹⁶ Kpedegi zoligoi ga ge ga metele loolugo, kogi ge ga metele gaaɗwesui. ¹⁷ Kpedegi gilagilagi pe kpadzuvu gaa ga zoba ma wulu zee felegoi va. Zekana da ke la sege vele nadegai ma bedegiti kpein ba. ¹⁸ Da kpede vuufelego (20) bete sege vele nadegai ve, ti geezu

nu yeezazu vele. ¹⁹ Da dabu uuunaanigɔiti (40) kpɛtɛ ga walii, ti va la kpɛdɛ uuufelegɔiti (20) gilagilagi wu, kpadozu felegɔiti bɛ. ²⁰ Da kpɛdɛ uuufelego (20) bɛtɛ balaa sege vɛlɛ nadegai vɛ, nu ɔvɛzu vele. ²¹ Da dabu uuunaanigɔiti (40) kpɛtɛ balaa ga walii, ti va la kpɛdɛ uuufelegɔiti (20) gilagilagi wu, kpadozu felegɔiti bɛ. ²² Da kpɛdɛ dozita bɛtɛ sege vɛlɛ nadegai bogavɛ, folo liizu vele. ²³ Da kpɛdɛ felego bɛtɛ sege vɛlɛ nadegai ma zoko felegɔiti bɛ, ti kpogavɛ. ²⁴ Ta ɔili kpɛdɛgi zoiti ba, ɛ zo buuvɛ, ɛ zeeli bala mɔungi ma ungavɛ. Vele ɔana a ɔɛ la ga ti felego, ti vilegai soko felegɔiti su. ²⁵ Kpɛdɛ doɔava ɔa naazu, ɛ ɔɛzu sege vɛlɛ nadegai bogavɛ, ɛ vɛɛ ta-labu puugo maazu lozitaɪti (16) ba, ti bɛtɛai ga walii, kpɛdɛ gila dabu felego.

²⁶ Da gulu zɔkpɔ loolugo bɛtɛ kpɛdɛgiti bɛ ga akasia wului, ti besa sege vɛlɛ nadegai ɔakamavɛ ɔilagi, ²⁷ ta gulu zɔkpɔ loolugo sege vɛlɛ nadegai ɔakamavɛ zoɔla vele ma bɛdɛgiti bɛ, ta gulu zɔkpɔ loolugo sege vɛlɛ nadegai bogavɛ ma bɛdɛgiti bɛ, folo liizu vele. ²⁸ Zaamazulu wulu zɔkpɔi ɔa kpɛdɛgiti maalevɛ, ɛ zo kwɛgi ma, ɛ li zoɔla vele. ²⁹ Da zanugi zie kpɛdɛgiti ma. Da ta-valaiti kpɛtɛ ga zanugi, ga gulu zɔkpɔiti ti lo ti zu. Da zanugi zie naama wulu zɔkpɔiti ma. ³⁰ Da sege vɛlɛ nadegai lo, eɔvɛlei ma ɔazavigi lɛɛni la ga de gizei ma.

Sege vɛlɛ nadegai ma zege zuɔooza golai

³¹ Da sege zuɔooza golai bɛtɛ ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soɔɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Da suvu ga seelubeinti ma votoi. ³² Toɔa zɛlɛ ga zanu kalagiti ti tokpala naanigɔiti ba, ti bɛtɛai ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma, ti badɔai dabu naanigɔiti ma, niiti ti bɛtɛai ga walii. ³³ Da sege zuɔooza golai zɛlɛ kalagiti buuvɛ. Sege zuɔooza golai ɔoozu vele, miná ɔa da zeele woo ɔesui le ná. Sege zuɔooza golai ɔa ɔɛ wo vɛ ga ada nadegai ta ada nadega wolai ti yeeɔaagwɛɛzu. ³⁴ Da zeele woo ɔesui laagulu, ada nadega wolai vo bɛ. ³⁵ Da taɔalii vile sege zuɔooza golai ɔakalavɛ, sege vɛlɛ nadegai wu, lekɛmavɛ nu ɔvɛzu. Fitina zei anii ɔɛ taɔalii letemavɛ, lekɛmavɛ nu yeezazu.

³⁶ Da sege zuɔooza golai taɔili kpɛtɛ sege vɛlɛ laavɛ ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi soɔɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, ɛ ɔɛ ga sege zuvuai. ³⁷ Toɔa zɛlɛ ga zanu kalagiti ti tokpala loolugɔiti ba, ti bɛtɛai ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma. Da kɔlu boigi ɔaawun, ɛ ɔɛ ti vɛ ga ta-labu loolugɔiti.

27

Zalaɔa ɔulazuve (Egezode 38:1-7)

¹ Da zalaɔa ɔulazuve bɛtɛ ga akasia wului. Sakpai ɔa ɔɛ ga metɛlɛ felego ta tukpɛ (2,5), kogi ɔɛ ga metɛlɛ felego ta tukpɛ (2,5). Zalaɔa ɔulazuve ɔa ɔɛ ga seki naanigi, soɔligɔi ɔɛ ga metɛlɛ ɔila ta tukpɛ (1,5). ² Da mineiti kpɛtɛ goizu naanigɔiti ba, ma mineiti ta bo ba, ti ɔɛ ga ani ɔila no. Da kɔlu boigi zie ti ma. ³ Da anipakaiti kpɛtɛ zuvu zo fai zu, ta peluiti, ta kokoiti, ta sua zo mite wolaiti, ta abu zege aniiti. Da soɔlai naati kpɛin kpɛtɛ ga kɔlu boigi. ⁴ Da kɔlu vɛlɛai bɛtɛ ga kɔlu boigi zalaɔa ɔulazuve. Da kɔlu boi balaiti to kɔlu vɛlɛai va, goizu naanigɔiti su. ⁵ Da pile zalaɔa ɔulazuve lakolɔgavɛ wu, ɛ zo buuvɛ, eyesu ɛ zeeli zalaɔa ɔulazuve zoɔligɔi zaamavɛ. ⁶ Da gulu zɔkpɔiti kpɛtɛ zalaɔa ɔulazuve vɛ, ga akasia wului, ɛ kɔlu boigi zie ti ma. ⁷ Gulu zɔkpɔiti ta lo balaiti su. Gulu zɔkpɔi naati ta ɔɛ zalaɔa ɔulazuve ɔakama felegɔiti, siegi zu a ɔɛna va zegezu la. ⁸ Da zalaɔa ɔulazuve bɛtɛ ga gulu zeveiti, zegei ɔɛ koozu. Toɔa ɔɛ eɔvɛlei ɛ lɛɛni la ga de gizei ma.

Sege vɛlɛ nadegai ma ɔoizuvɛ (Egezode 38:9-20)

⁹ Da sege vele nadegai ma ɔoizuvɛ bɛtɛ. Lɛkpɛmavɛ nu yeezazuvɛ, maazasa ga segei é ga geze vagɔi kpaliai. Sasai zakpai ɔɛ ga metɛlɛ vuulɔɔlugɔ (50) naama ɔakama mɔungi. ¹⁰ Tɔkpala vuufelegɔiti (20) ta lɔ dabu vuufelegɔiti (20) ga, ti bɛtɛai ga kɔlu bɔigi. Tɔkpalaiti ma ɔalagiti ta ti zɛlɛ kɔluiti ta ɔɛ ga walii. ¹¹ Lɛkpɛmavɛ nu ɔvɛzuvɛ, sasai zakpai ɔa ɔɛ miná ɔalaa ga metɛlɛ vuulɔɔlugɔ (50), naa ɔɛ ga segei, ta tɔkpala vuufelegɔiti (20), ta ta-labu vuufelegɔiti (20), ti ga kɔlu bɔigi. Tɔkpalaiti ma ɔalagiti ta ti zɛlɛ kɔluiti ta ɔɛ ga walii. ¹² Folo liizu vele, sasai ɔogi ɔa ɔɛ ga metɛlɛ vuufelegɔ maazu lɔɔlugɔ (25), naa ɔɛ ga segei, ta ta-lɔkpala puugɔ ta ta-labu puugɔiti. ¹³ Folo ɔulazu vele, sasai ɔogi ɔa ɔɛ ga metɛlɛ vuufelegɔ maazu lɔɔlugɔ (25). ¹⁴ Nu lɛɛzuvɛ ɔobavɛ ɔilazuvɛ, sasai ɔa ɔɛ ga metɛlɛ lɔfela ta tukpɛ (7,5), naa ɔɛ ga segei, ta tɔkpala savagɔ, ta ta-labu savagɔiti. ¹⁵ Nu lɛɛzuvɛ ɔobavɛ zɔɔla vele, sasai ɔa ɔɛ miná ga metɛlɛ lɔfela ta tukpɛ (7,5), naa ɔɛ ga segei, ta tɔkpala savagɔ, ta ta-labu savagɔiti. ¹⁶ Sasai laavɛ vaa zu, sege zuɔooza golai ɔa ɔɛ ga metɛlɛ puugɔ, é ga geze ɔiinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, suvuai, ta tɔkpala naanigɔ, ta ta-labu naanigɔiti. ¹⁷ Sasai ma lɔkpalaiti ma ɔalagiti ta ti zɛlɛ kɔluiti kpein ta ɔɛ ga walii. Ta-labuiti kpein ta ɔɛ ga kɔlu bɔigi. ¹⁸ Sasai zakpai ɔa ɔɛ ga metɛlɛ vuulɔɔlugɔ (50), kogi ɔɛ ga puufelegɔ maazu lɔɔlugɔ (25), sɔligɔi ɔɛ ga metɛlɛ felegɔ ta tukpɛ (2,5). Segeiti ta ɔɛ ga geze vagɔi kpaliai, ta dabuiti ta ɔɛ ga kɔlu bɔigi. ¹⁹ Sɔɔlai kpein deveai sege vele nadegai ma wotii vaa ma, ta suzo kɔluiti kpein, ta sasai zuzo kɔluiti kpein ta ɔɛ ga kɔlu bɔigi.

*Deveiti é lo seizu nadegai
ná-fitinaiti ba
(Leevi Nuiti 24:1-4)*

²⁰ Da devei ve Izelayɛle nuiti zea, ga ti va è vɔ ga wolive wulɔ vagɔi, kpɛtɛai fitinai vaa zu, naa ɔa a kɛ wo yeeyɛ fitinaiti ba, yeenɔpɛ ti mina za. ²¹ GALA daaɔɔmi sege vele wu, sege zuɔooza golai ɔakalavɛ, nii é zeele woo ɔesui ɔakalavɛ. Miná ɔa Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta sei ná, fitinaiti ti zo, é zo kpɔkɔi ma, eyɛsu geelaalao, ɔooɔɔ GALAGI ɔaazu. Toɔa ga ɔooɔɔ tɔgi Izelayɛle nuiti ti-mavofodaiti kpein bɛ, ti maanɛai, ti so.

28

*Zalaɔa ɔula zɛgeiti
(Egezode 39:1-7)*

¹ Da è-liɛ Aalɔn maabuɔa bɔɔɔ va, ta ná-doun zunuiti, ti zɛɛ Izelayɛle nuiti saama, ga è ti ve bè, nà-boti vai zu, é ga zalaɔa ɔula vai, Aalɔn ta ná-doun zunuiti, Nadaɔɛ ta Aɔiyu, ta Eleazaal ta Itamaal. ² Da zalaɔa ɔula zɛgeiti kpɛtɛ è-liɛ Aalɔn vɛ, ti ɔɛ ga tosuɛ ta ná-lɛbiyai ma vooɔi. ³ Da bɔɛ naati kpein pɔ, ti ga jɛɛliɔi nuiti, niiti gè ti laavegai ga ɔima yɛnvui, ta Aalɔn ná-segeiti kpɛtɛ, naa ɔa a kɛ é ve bè, é nà-zalaɔa ɔula wotii ɔɛ. ⁴ Welɛ segeiti ba, ta ti bɛtɛ: kakazu zɛɛ ɔila, zalaɔa ɔula zɛɛ ɔila, tookɔba wola ɔila, seɛwuzɛɛ ɔila nii suvuai, bɔɔɔ ɔila, ta saamaɔili ɔila. Ta zalaɔa ɔula zɛɛ nadegaiti kpɛtɛ è-liɛ Aalɔn ta ná-doun zunuiti bɛ, naa ɔa a kɛ ti nà-zalaɔa ɔula wotii ɔɛ. ⁵ Ta zanugi zɛɛ ta geze ɔiinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai.

Zalaɔa ɔula zɛgei

⁶ Ta zalaɔa ɔula zɛgei bɛtɛ ga geze ɔiinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Ta suvu ga zanu galui. ⁷ Ta kpakiga zɛɛ felegɔiti kpɛtɛ, ti zɛi zalaɔa ɔula zɛgei ɔaabelasu felegɔiti da. ⁸ Zalaɔa ɔula zɛgei ma lokoi ɔa bɛtɛ ga ma zii nɔ. Toɔa ɔɛ ga zanugi, ta geze ɔiinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Ta ɔɛ ga ani ɔila ta zalaɔa ɔula zɛgei.

⁹ Kɔtu zɔngɔ ɔaagi nii daaseigi ga wɔnikese, ɔa naa felegɔ zɛɛ, è Izelayɛle ná-doun zunuiti daaseigiti sɛvɛ ti ma, ¹⁰ ti-laasei ɔɔzita ɔa zɛvɛ kɔtu ɔilagi ma, zɔɔma laasei ɔɔzita ti ɔɛ kɔtui velesiei ma, eɔvɛlei ti zɔɔɔ pelei la. ¹¹ Da Izelayɛle ná-doun zunuiti daaseigiti

seve kōtu felegōiti ma, egevelei nu a ḏa kōtui zaḡa la, ege zeevozeba aniiti. Da ti ḡata ti-
loozuṽeti ba, ti ga zanugi. ¹² Da ti ḡili zalaḡa ḡula zefei ma ḡakiga zefeiiti ba, ti ḡe ga
Izelayele ná-doun zunuiti ta-ḡizesui, nii Aalōn segezu ḡaki felegōiti ga, ga ti-laaseigi Ḣoḡḡo
GALAGI ḡaazu. ¹³ Da ḡoazuṽeti felego ḡete ga zanugi. ¹⁴ Da zanu galu felegōiti fele, è ti lo
ḡoazuṽeti ba.

Kakazu zefei (Egeẓade 39:8-21)

¹⁵ Da kakazu zefei ḡete, nii deveiti ti zefezu la, ga geze ḡiinii, ta ma ḡoigi, ta ma ḡoi sōsōgi,
ta geze vagoi kpaliai. Da suvu ga zanu galui, ga zalaḡa ḡula zefei ḡevelei. ¹⁶ Kakazu zefei
ḡa ve su fele, é ḡe ga seki naanigi. Sakpai ḡe ga zeelo gila, kogi ḡe ga zeelo gila. ¹⁷ Da
kōtu zōngo ḡaagiti ḡekpe ba, ma ḡekpe naanigoi zu: ma ḡekpe mōungi zu, saaledoane gila,
tōpaze gila, ta emelode gila, ¹⁸ ma ḡekpei velesiei zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama
ḡila, ¹⁹ ma ḡekpei zavasiei zu, wōpale gila, agate gila, ta ameeisete gila, ²⁰ ma ḡekpei
naanisisiei zu, kelizolite gila, wōnikese gila, ta zasepe gila. Naama ḡōtu zōngo ḡaagiti ta
ḡata ti-loozuṽeti ba, ti ga zanugi. ²¹ Da Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seve kōtu puugo
maazu felegōiti (12) ma, egevelei nu a ḏa kōtui zaḡa la, ege zeevozeba aniiti. Boloda puugo
maazu felegōiti (12) daaseigiti ta ḡe ti ma, kōtu ḡila, gila daasei, kōtu ḡila, gila daasei. ²² Da
zanu galuiti to kakazu zefei va, ti veleai ga zanu kitei. ²³ Da zanu balaḡae felegōiti kpete,
è ti lo kakazu zefei woizu felegōiti ba. ²⁴ Da zanu galu felegōiti to balaḡae felegōiti ba,
kakazu zefei woizu felegōiti. ²⁵ Da zanu galu felegōiti sokpaiti to ḡoazuṽeti felego va, niiti
ti ḡiliai zalaḡa ḡula zefei ma ḡakiga zefei felegōiti ba, nii a ke kakazu zefei ye velelave.
²⁶ Da zanu balaḡae felego ḡete mōno, è ti lo kakazu zefei woizu felegoi zoiti ba, koozu vele,
ná veezu zalaḡa ḡula zefei ma. ²⁷ Da zanu balaḡae felego ḡiligaa ḡete, è ti lo zalaḡa ḡula
zefei ma ḡakiga zefei felegōiti ba, buuve, velela vele, ti-lodazuve ḡobave, zalaḡa ḡula zefei
ma lokoi maazu. ²⁸ Kakazu zefei ná-balaḡaegiti ta ḡili zalaḡa ḡula zefei ná-balaḡaegiti
ba, ga galu ḡiinii, naa ḡa a ke, kakazu zefei ḡe zalaḡa ḡula zefei ma lokoi maazu, ti yeeḡaa
mina ḡwe ta zalaḡa ḡula zefei.

²⁹ Siegi zu Aalōn leezu la ada ḡadegai, Izelayele ná-doun zunuiti daaseigi ḡa ḡe ziilave,
seveai kakazu zefei ma, nii deveiti ti zefezu la, ga é ma ḡizesui make yeenōpe Ḣoḡḡo
GALAGI ḡaazu. ³⁰ Anii niiti ti-laaseigi ga wuulimegi ta tumimegi, naati pu kakazu zefei
zu, nii deveiti ti zefezu la, ti ḡeezu Aalōn yiilave, siegi zu é leezu la Ḣoḡḡo GALAGI ḡaazu.
Uele ḡana Aalōn a pe la yiilave yeenōpe, nii a ke é ḡe Ḣoḡḡo GALAGI yiima vai ḡwee, é lo
Izelayele nuiti ba.

Zalaḡa ḡula zefei zoiti (Egeẓade 39:22-31)

³¹ Da zalaḡa ḡula zefei ma lookōba wolai ḡe ga geze ḡiinii, ³² ḡa kōteve zaamazuve,
nōungi ḡa lo ná, è daḡale é ḡaku ma ga seḡe veleai taḡili, naa ḡa a ke é mina vali ga.
³³ Gului nii daa ga gelenadegi, ḡa naama waai ma votoi ḡili daamave, é ḡaku ma ga
geze ḡiinii, ta ma ḡoigi, ta ma ḡoi sōsōgi, zanu tala koiti ti ḡe ti yōḡozuṽeti, ³⁴ zanu tala ko
ḡila, gelenade gila, zanu tala ko ḡila, gelenade gila, naa ḡaku tookōba wolai laamave ma.
³⁵ Aalōn ḡa ḡoḡo maḡili la, é ḡa botii ḡe, tala koiti gooi ḡa ḡe menisu, siegi zu é leezu la ada
ḡadegai, Ḣoḡḡo GALAGI ḡaazu, ta siegi zu é ḡulazu la ná, é la zaa názu.

³⁶ Da zanu kitei ma zeeve goi ḡete, è sevei ḡe ma ga: «Feai Ḣoḡḡo GALAGI ve.» Seveai egevelei
nu a ḏa zeevozeba anii maazaḡa la. ³⁷ Da ḡili ḡoologi va ga galu ḡiinii, kakala vele. ³⁸ Toḡa
ḡe Aalōn lovalave yeenōpe, siegi zu é losu la ḡaazu, nēi ḡe ga Ḣoḡḡo GALAGI. Naa maavele
ma, nā yeezei Izelayele nuiti ta-veḡani ḡadegaiti bu, anee ni ta faaḡaazagiti keezu, ta
ḡena ti vea zēa.

³⁹ Segewuzefei ta ḡoologi ḡete ga geze vagoi, è saamaḡiligi ḡete, è suvu.

⁴⁰ Da segefewuzegeiti kpete Aalɔn ná-doun zunuiti be, e saamaɖiligiti kpete ti ve, e boɔlogiti kpete ti ve, ti ge ga ti-losuve ta ta-lebiyai ma voogi. ⁴¹ Da e-lie Aalɔn ta ná-doun zunuiti maagili la. Da gulɔi zie ti ma, e ti ve be, e ti jade, naa ga a ke ti ná-zalaɖa gula wotii ge. ⁴² Da vele kpuɖagi be te ti ve ga gezei, e ti-maɖakaiti dooɖu, toɖa zo ti-zaamave, e yei ti-balaiti ma. ⁴³ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta ti le boɖo ma, siegi zu ti leezu la GALA daaɖomi sege vele wu, baa siegi zu ti maaɖuɖazu la zalaɖa ɖulazuve va, ti va botii ge ada ɖadegai, naazu ti la gea ga soba nua ɖegelein, ta ti la zaa. Naa ga ge ga ɖooɖo togi Aalɔn ve ta mavofodaiti kpein be.

29

Zalaɖa gula nuiti fee vai GALA be (Leevi nuiti 8:1-36)

¹ Wele, nii da ke, Aalɔn ta ná-dointi fee vai zu be, naa ga a ke ti ná-zalaɖa gula wotii ge. Nike zine bokpa gila sege, ta baala sine felego, neevuzu mina ge ti va, ² ta bului nii leve la su, ta bulu velevelegiti leve la su, gaayogai ga gulɔi, ta bulu leveiti, leve la su, gulɔi vuai ma, e ti be te ga bulu vuko vagoi. ³ Da ti vu kpɔlo gila su, e va ga tiye kpɔlogi naa zu, e ti le, da gena nike zinei ta baala sine felegoiti kulaa ga zalaɖai. ⁴ Da li ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti GALA daaɖomi sege vele laave, e ti maagba ga ziei. ⁵ Da segeiti sege, e Aalɔn maagili ga segefewuzegei, ta tookoba wolai, ta zalaɖa gula zegei, ta kakazu zegei, e saamaɖili ga zalaɖa gula zegei ma lokoi. ⁶ Da boɔlogi lo nɔungi va, e zanu seve goi gili kakalave, nii e ga fee vai ma voogi GALA be. ⁷ E siema wulo ɖadegai zege, e ta vu nɔungi zu, e ta zie ma. ⁸ Da va ga ná-doun zunuiti, e ti maagili ga segefewuzegeiti. ⁹ Da ti zaamaɖili ga saamaɖiligiti, e boɔlogiti do tɔungiti ba. Ta ná-zalaɖa gula wotii ge, togi gana eyesu go. Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti fe be.

¹⁰ Da va ga nike zine bokpaga GALA daaɖomi sege vele ɖakalave, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti-yeeiti pee nike zinei unmave. ¹¹ Da nike zinei ɖodaaleve Gooɖo GALAGI gaazu, GALA daaɖomi sege vele laave. ¹² Da nike zinei ma ɖamai zege, e ta zie zalaɖa ɖulazuve ma mineiti ma ga e-yeebeɖai. Da ɖamai motai vu ya zalaɖa ɖulazuve ɖoɖoave. ¹³ Da ma wulɔi kpein sege, nii felevelegai koozu zɔlaiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, ta ma loɖo felegoiti ma, ta gulɔi e ti maave ɖegelein, da naa gala zalaɖa ɖulazuve. ¹⁴ Kele da nike zinei motai gala wo-vuuzuve voluve: ma zuai, ta ma ɖolɔi, naa ve ma booit ba. Toɖa ga koto gba zalaɖai.

¹⁵ Da baala sinei taɖila sege, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta yeeiti pee baala sinei unmave. ¹⁶ Da baala sinei ɖodaaleve, e ma ɖamai zege, e pili zalaɖa ɖulazuve ma, e ɖaku ma kpɔloo. ¹⁷ Da baala sinei leveleve, e kpulukpulu, e koozu zɔlaiti ta kɔɖiti gba, e ti la kpulukpulugai ta ma ungi ma. ¹⁸ Da baala sinei pe gala zalaɖa ɖulazuve. Toɖa ga gala zalaɖai Gooɖo GALAGI ve, zalaɖai ve, nii abui galazu, makugi neai Gooɖo GALAGI ve.

¹⁹ Da zɔoma vaala sinei zege. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta yeeiti pee baala sinei unmave. ²⁰ Da baala sinei ɖodaaleve, e ma ɖamai ta zege, e sie Aalɔn yeezazu vele woi yɔkpɔgi ma, ta ná-doun zunuiti zeezazu vele woi yɔkpɔgiti ma, ta ti-yeezazu yeezinekpɔtogiti ma, ta ti-yeezazu ɖoɖozinekpɔtogiti ma. Da ɖamai motai vili zalaɖa ɖulazuve ma, e ɖaku ma kpɔloo. ²¹ Da ɖamai ta zege, nii a ge zalaɖa ɖulazuve, ta siema wulo ɖadegai ta, e ti vaza Aalɔn ta ná-segeiti ma, naa ve ná-doun zunuiti ta ta-zegeiti ba. Pele gana da Aalɔnni fe la be, ta ná-segeiti, naa ve ná-doun zunuiti ta ta-zegeiti ba.

²² Da baala sinei ma wulɔi zege, ta ma wɔngi, ta ma wulɔi felevelegai koozu zɔlaiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, ta ma loɖo felegoiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, ta zeezazu balai, mazɔɔ toɖa ga ti ze vai ma vaala sinei. ²³ Bului leve la su, naama boɔlogi, nii seidai Gooɖo GALAGI ɖakala, da bulu gila sege naama boɔlogi zu, ta bulu velevele gila gulɔi ba, ta bulu levele gila. ²⁴ Da ti kpein pu Aalɔn ta ná-doun zunuiti zeezu, ti ti latege vai ma voogi

ɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu. ²⁵ Naa ɔoluma, ɔa ti ɔɔula niina ti ya, ɛ ti ɔɔala zalaɔa ɔɔulazuɔɔ, gala zalaɔai maazu. Toɔa ga zalaɔai, nii abui galazu, makugi neai ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔ.

²⁶ Da Aalɔn zeɪ vai ma ɔaala sineɪ ma ɔekegi zeɔe, ɛ dateɔe vai ma ɔoogi ɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu. Naa ɔa ɔe ga ɔɔnɔɪ. ²⁷ Da ti zeɪ vai ma ɔaala sineɪ ma ɔekegi zeɔe ba ta ma ɔalai, niiti ti ɔɔula ga dateɔe vai ma ɔoogi, ti zeɔe ba Aalɔn ɔɔ ta na-doun zunuiti. ²⁸ Ta ɔe ga Aalɔn ta na-doun zunuiti tɔnɔ, naa ɔa ɔe ga ɔɔɔɔ tɔgi, nii Izelayeɔe nuiti ta so, mazɔɔɔ veɔeanii ɔana seɔeai ba Izelayeɔe nuiti ta-yiileɪ zalaɔaiti su. Naa ɔa ɔe ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ.

²⁹ Aalɔn a zaana, na-zalaɔa ɔɔula zeɔeiti ta ɔe ga na-doun zunuiti tɔnɔ, ta ti loo ɔɔba, siegi zu ti gulo ɔadeɔai ziezu la ti ma, ti zeɪ vai zu. ³⁰ Na-doun zunuiti su, nii a ɔe potogi zu, zalaɔa ɔɔula vai zu, naa ɔa too ɔɔba folo ɔɔfela laawu, siegi zu ɛ ɔeɔe zu leɔe zu la GALA daaɔomi seɔe ɔeɔe wu, ga ɛ botii ɔe ada ɔadeɔai.

³¹ Da ti zeɪ vai ma ɔaala sineɪ zeɔe, ɛ ma zuai ɔili ada ɔadeɔai ta. ³² Baala sineɪ ma zuai ta ɔului a ɔe kpɔɔgi zu, Aalɔn ta na-doun zunuiti ti mi, GALA daaɔomi seɔe ɔeɔe laaɔɔ. ³³ Nii keai ga koto gba anii, ta naa mi ɔana, naa ɔa a ke ti ve bɛ, ta ti ti zeɪ. Nu ɔili nɔɔe ge la ta mia, mazɔɔɔ ti ɔadeɔe. ³⁴ Ni ti zeɪ vai ma zalaɔa zuai ɔaa ma ɔului ta ɔa yeɔa na ɔesu sobui, nu la mo mia ɔeɔeɔeɔe, mazɔɔɔ ti ɔadeɔe. Nii ɛ yeɔu, ɔa naa ɔala.

³⁵ Da zie ga deveiti kpeɪn, ge ti vea ɛ ya Aalɔn ta na-doun zunuiti ta-vaa zu. Da folo ɔɔfela ɔe ti zeɪ vai zu. ³⁶ Folo-o-folo, ɔa nika zine ɔila kula ga zalaɔai koto gba vai zu. Da zalaɔa ɔɔulazuɔɔ ɔade ga naama ɔoto gba vai, ɛ guloɪ zie ma ga ɛ ɔade. ³⁷ Folo ɔɔfela laawu, ɔa koto gba vaiti ke zalaɔa ɔɔulazuɔɔ, ɛ ɔade, zalaɔa ɔɔulazuɔɔ wola ɔa ɔade. Nii kpeɪn a ɔɔɔɔ zalaɔa ɔɔulazuɔɔ ɔa, naa ɔa ɔade.

*Gala zalaɔai,
nii a ɔe ɔulazu folo-o-folo
(Gaalɔ Seɔeɔe 28:1-8)*

³⁸ Folo-o-folo, ɔa ɔa kona gila baala sine felegɔ ɔɔula ga zalaɔai zalaɔa ɔɔulazuɔɔ. ³⁹ Da baala zivoi ɔilagi ɔɔula ga zalaɔai sobui, ɛ zɔɔma ɔaala zivoi ɔɔula ga zalaɔai kpɔkɔɪ. ⁴⁰ Da baala zivo mɔungi ɔɔula ga zalaɔai, ɛ pɔɔ bulu vukɔ ɔagɔ kilo savagɔ ɔa, gaayɔgai ga wolive wulo ɔagɔ ma liteɔe ɔila ta tukpe (1,5), naa ɔɔɔ ɔɔɔɔ liteɔe ɔila ta tukpe (1,5) ba. ⁴¹ Da baala zivoi veɔeɔeɔe ɔɔula ga zalaɔai kpɔkɔɪ, ɛ pɔɔ veɔeɔeɔe ɔila ba, ta puya zalaɔai, eɔeɔeɔeɔe sobu geɔe la. Zalaɔai ɔɔɔ, nii abui galazu, makugi neai ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔ. ⁴² Toɔa ɔe ga gala zalaɔai, wo-mavofodaiti kpeɪn ta ɔe kulazu folo-o-folo, gaazu, neɪ ge ga ɔɔɔɔ GALAGI, GALA daaɔomi seɔe ɔeɔe laaɔɔ, miná ɔa na ɔe ɔulazu na keɔema wo ɔɔ, ge ɔa ɔɔɔ ɛ ɔɔ. ⁴³ Miná ɔa na ɔe ɔulazu na keɔema Izelayeɔe nuiti bɔɔ, naama adaɔe ɔa ɔade ga na-leɔbiyai. ⁴⁴ Na GALA daaɔomi seɔe ɔeɔe ta zalaɔa ɔɔulazuɔɔ ɔade. Na Aalɔn ta na-doun zunuiti ɔade, ti ɔa na-zalaɔa ɔɔula wotii ɔe. ⁴⁵ Na zeɪ Izelayeɔe nuiti saama, ge ɔe ga ta-GALAGI. ⁴⁶ Ta kwɔɔ ga na ga ɔɔɔɔ GALAGI, ta-GALAGI, nii ɛ ti ɔulani Ezipete yooi ɔa, na zeɪ ti zaama. Na ga ɔɔɔɔ GALAGI, ta-GALAGI.

30

*Ani maku neɔneɔgiti
ma zalaɔa ɔulazuɔɔ
(Egezode 37:25-28)*

¹ Da zalaɔa ɔɔulazuɔɔ gila kpeɔe ani maku neɔneɔgiti gala vai zu. Da kpeɔe ga akasia wului. ² Toɔa ɔe ga seki naanigi, sakpai ɔe ga meɔeɔe valisui, kogi ɔe ga meɔeɔe valisui, sɔligɔi ɔe ga meɔeɔe ɔila. Ma mineɔti ti ɔeɔe zu ba, ta ɔe ga ani ɔila. ³ Da zanu kiteɪ zie ma, gaauɔe, ta kakamaɔeɔe, ɛ ɔaku ma, ta ma mineɔti ma na pe. Da daaɔeɔe ɔeɔe ga zanugi, ɛ ɔaku na pe ma. ⁴ Da zanu bala felegɔ lo ba daaɔeɔe wuɔe, kakama felegɔiti, gulu zɔkpɔiti ti ɔa lo ti zu, seɔe vai zu. ⁵ Da gulu zɔkpɔiti kpeɔe ga akasia wului, ɛ zanugi zie ti ma. ⁶ Da zalaɔa ɔɔulazuɔɔ lo seɔe zuɔooza golai ɔakalaɔe, nii ɛ zeele woo ɔesui ɔakalaɔe, kesui lakulugi

ɔaazu letemave, nii é zeele woo zɛvɛi maazuve, vɛ nà ɔɛ ɔulazu kelɛma ná è vɛ. ⁷ Miná ɔa Aalɔn a ɔa ani maku nɛɛnɛgiti gala ná. Toɔa ɔɛ ta ɔalazu sobu-o-sobu, siɛgi zu a ɔɛ fitinaiti kevele bɛtɛzu la. ⁸ Aalɔn ɔa ɔɛ ta ɔalazu kpɔkɔi, siɛgi zu a ɔɛ fitinaiti kevele bɛtɛzu la. Ani maku nɛɛnɛgi vɛ, a ɔɛ ɔalazu yeenɔpɛ ɔɔoɔɔ GALAGI ɔaazu, wo-mavofodaiti kpein su. ⁹ A mina ani maku nɛɛnɛ ma zii ɔili kula ga zalaɔa, zalaɔa ɔulazuve, anɛɛ gala zalaɔa ɔili be, ɔaa vɛɛani ɔili. A mina puya zalaɔa ɔila kpala pu ya ná. ¹⁰ Aalɔn ɔa ɔa koto gba vaiti kɛ zalaɔa ɔulazuve minɛiti maazu, naa ɔɛ ɔila kona-o-kona. Toɔa kɛ ga koto gba zuai ma namai, naa ɔɛ ɔila kona-o-kona, wo-mavofodaiti kpein su. Zalaɔa ɔulazuve naa ɔa ɔɛ ga faa ɔadega wola ɔɔoɔɔ GALAGI ɔaazu.

Seizu ɔadegai ma mulu ɔula vai

¹¹ ɔɔoɔɔ GALAGI ɔɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ¹² «Siɛgi zu è Izelayele nuiti gaalusu da, ti ɔilagilagi ta ɔɔɔɔ unɔɔɔ ganii zala ɔɔoɔɔ GALAGI ma, naa ɔa ɔɛ gaalugi ma ziɛgi zu, naa ɔa a kɛ maanɔɔɔ mina zeeli wo ma. ¹³ Niiti kpein ti ɔaalusu, naati ta vaazu wali ɔaei galamu lɔzita veezu, eɔɛvelei seizu ɔadegai ma wali ɔaei la. Naa ɔɛ ga vɛɛanii, é zeɔɛ ba ɔɔoɔɔ GALAGI vɛ. ¹⁴ Nu-o-nu é ɔɛɛzu gaalugi zu, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é lɛ zeemaazu, naa ɔa vɛɛanii zala, nii é veezu ɔɔoɔɔ GALAGI vɛ. ¹⁵ Naavolo nui la salaa, é va vuova ma, mɔnɛ nui ɔalaa la salaa, é va yei bu. Vɛɛani vɛ, é veezu ɔɔoɔɔ GALAGI vɛ, ga ti ɔɔɔɔ unɔɔɔ. ¹⁶ Da unɔɔɔ walii ɔula Izelayele nuiti zea, è ɔɔ GALA daaɔomi seɔɛ vɛlei ma wotii zu. Toɔa ɔɛ ga kizɛsu vaa Izelayele nuiti bɛ ɔɔoɔɔ GALAGI ɔaazu, nuɔuseiti unɔɔɔ fai zu.»

Maagba anɔjakai (Egezode 38:8)

¹⁷ ɔɔoɔɔ GALAGI ɔɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ¹⁸ «Da maagba anɔjakai bɛtɛ ga kɔlu ɔɔigi, ná-seiga anii ɔalaa ɔa ɔɛ ga kɔlu ɔɔigi, maagba vaiti su. Da pile GALA daaɔomi seɔɛ vɛlei ta zalaɔa ɔulazuve ti yɔɔɔzuve, è ziei vu su. ¹⁹ Naa ɔa Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta ɔɛ yeeiti ta ɔɔɔɔiti maagbazu la. ²⁰ Siɛgi zu ti lɛɛzu la GALA daaɔomi seɔɛ vɛlei wu, ta ɔɔɔɔ maagba ga naama ɔɛi, naa ɔa a kɛ ti mina za, ta siɛgi zu ti maabuɔazu la zalaɔa ɔulazuve va, ga ti botii ɔɛ, ti zalaɔaiti gala ga abui ɔɔoɔɔ GALAGI vɛ. ²¹ Ta ti-yeeiti ta ti-ɔɔɔɔiti maagba, naa ɔa a kɛ ti mina za. Naa ɔa ɔɛ ga ɔɔoɔɔ tɔgi, Aalɔn vɛ ta ná-doun zunuiti, ta ti-mavofodaiti kpein bɛ.»

Gulɔ ɔadegai ta ma maku nɛɛnɛ kelei

²² ɔɔoɔɔ GALAGI ɔɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ²³ «Da ani maku nɛɛnɛ papagiti seɔɛ: miile gulɔ maku nɛɛnɛgi kilo lɔzita, ta sinamɔme maku nɛɛnɛgi kilo savagɔ, ta seeli maku nɛɛnɛgi kilo savagɔ, ²⁴ ta kasegi kilo lɔzita, eɔɛvelei seizu ɔadegai ma ɔɔɔɔgi la, ta wolive wulɔi litɛlɛ lɔzita. ²⁵ Da naa ɔɛ ga siɛma wulɔ ɔadegai, eɔɛvelei gulɔ maku nɛɛnɛ kpɛtɛ nui a ɔa kpɛtɛ la. Naa ɔa é ɔɛɛzu ga siɛma wulɔ ɔadegai.

²⁶ «Naa ɔa ɔa ta ziɛ GALA daaɔomi seɔɛ vɛlei ma, ta zeele woo ɔɛsui, ²⁷ ta taɔalii ta ná-sɔɔlaiti, ta fitina zeɛ anii, ta ná-sɔɔlaiti, ta ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɔa ɔulazuve, ²⁸ ta è siɛ gala zalaɔaiti kulazuve ta ná-sɔɔlaiti kpein ma, ta maagba anɔjakai, é vɛɛ ná-seiga anii va. ²⁹ Da niima aniiti kpein fe bè, ti wola ɔa ɔade, nii kpein a vɔɔɔu ti va, naa ɔa ɔade. ³⁰ Da gulɔ ɔadegai ziɛ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ma, è ti ve bè, naa ɔa a kɛ ti ná-zalaɔa ɔula wotii ɔɛ.

³¹ «Da ɔɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è ɔɛ ti ma: «Naa ɔa ɔɛ bè ga siɛma wulɔ ɔadegai, wo-mavofodaiti kpein su. ³² Nu mina ta ziɛ ɔusei ma, ɔɛɛɛɛɛɛ. A mina ma zii bɛtɛ ga kevele. ɔadeɛ, wa ɔa pɛtɛ ga ɔade ganii. ³³ Nu-o-nu a ma zii bɛtɛna, ɔaa é ta ziɛ nu ɔili ma, é la ga zalaɔa ɔula nu, naa bɛ ka leve ná-nuɔuseiti ba.» »

Ani maku nɛɛnɛgi

³⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Ani maku nɛɛnɛgi naati seɣe, ti ɣe tie: setaketegi, ta wɔnikesegi, ta galebanumegi, ta gulu mana maku nɛɛnɛgi. ³⁵ Da naa ɣe ga ani maku nɛɛnɛgi, supuai, eɣevelei gulo maku nɛɛnɛ kpete nui a da kpete la, kpoloi ɣe ba. Toɣa ɣe ga ma ɣitei, eɣade. ³⁶ Da ke ga ma vukɔi, e sei zeele woo ɣesui ɣakalave, GALA daaɣomi seɣe vɛlei wu, ve na ɣe ɣulazu kelema na e ve. Toɣa ɣe wo ve ga anii gola ɣadegai. ³⁷ A mina ani maku nɛɛnɛ kpete ɔɔɔɔ ve ɣegelein ga nii ɣevele, siema vaa zu. Wa pɛte ga ani ve ɣadegai, makegai Gɔɔɔɔ GALAGI ɣila kpe no ve. ³⁸ Nu nɔpe a naa ɣeɣala ɣetena, ga e da maku, naa ɣe ka leve na-nubuseiti ba.»

31

Seɣe vɛle ɣadegai ma ɣeɛliɣi nuiti

(Egezode 35:30--36:1)

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize vɔ, e ɣe ma: ² «Wɛle, ge yiimazeɣeve ga Besaleyɛle, nii e ga Uli na-doun zunui, Guul na-dounloin, Zuda na-bolodai zu. ³ Ge daavege ga GALA Zenvui, ta ɣimalai, ta keɣeɣegi, ta soofaalai, botii ma zii kpein faa zu, ⁴ e zoo faiti kazavisu, e zanugi ɣete, ta walii, ta kɔlu ɔɔɣi, ⁵ e kɔtu zɔngɔ ɣaagiti saɣa, e ti ɣekpe ti-lɔɔzuveɛti, e gului zaɣa, e botii ma zii kpein ke. ⁶ Ge kpɔba nu veeve ba, nii e ga Wɔɣɔliyaɣe, Ayizamake na-doun zunui, e ɣula Dan na-bolodai zu. Ge keɣeɣegi vuuve naati kpein ziimave, niiti ti zoogai faa la, ga ti naa kpein ke, nii ge e leveai ma, ⁷ e zo GALA daaɣomi seɣe vɛlei ma, e li zeele woo ɣesui vɔ, ta dakulugi, ta seɣe vɛlei ma zɔɔlaiti kpein, ⁸ ta taɣalii ta na-sɔɔlaiti, ta fitinai ze anii e ga zanu kitei, ta na-sɔɔlaiti kpein, ta ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɣa ɣulazuve, ⁹ ta gala zalaɣaiti kulazuve ta na-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anɣakai ta na-seiga anii, ¹⁰ ta botiɣe zeɣeiti, niiti ti ga zalaɣa ɣula nui Aalɔn na-zalaɣa ɣula zeɣeiti, ta na-doun zunuiti ta-zeɣeiti zalaɣa ɣulazuve ma woti vai ma, ¹¹ ta siema wulo ɣadegai, ta ada ɣadegai ma ani maku nɛɛnɛgi. Ta naa kpein ke, eɣevelei ge deveai la.»

Dooɣo foloi

¹² Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize vɔ, e ɣe ma: ¹³ «Bɔe Izelayɛle nuiti pɔ, e ɣe ti ma: «Wa na-dooɣo foloiti maape, mazɔɔ naa ɣa a ɣe ndun na, ta wa, ade yɔɣɔzu, wo-mavofodaiti kpein saama, e ɣe ga poogi, nii nu a kwɛe la ga na ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii e wo ɣadesu. ¹⁴ Wa dooɣo foloi maape, mazɔɔ toɣa ɣe wo ve ga faa ɣadegai. Zɔi a kɔzɔna, ta naama nui vaa. Nu nɔpe a boti ɣeena naama voloi ma, naa ɣe ka leve na-nubuseiti ba, e ɣula ti zaama. ¹⁵ Folo lɔzita laawu, nu ɣa boti ɣe, keɣe foloi lɔfelasiɛi ɣa ɣe ga dooɣo foloi, feai Gɔɔɔɔ GALAGI ve. Zɔi nɔpe a boti ɣeena dooɣo foloi, ta naama nui vaa. ¹⁶ Izelayɛle nuiti ta dooɣo foloi maape, tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, e ɣe ga ɣɔɔɔ minazeɣegi. ¹⁷ Toɣa ɣe ga poogi, na-o, Izelayɛle nuiti-yo, gi yɔɣɔzu, eyɛsu ɣɔ, mazɔɔ folo lɔzita laawu, Gɔɔɔɔ GALAGI geɣɔlɔgi ta zooi ɣeteni. Folo lɔfelasiɛi e beni na-botii va, e looɣo.» »

Tɔgi ma ɣɔtu ɣokologiti

¹⁸ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI beni la ga ɔɔe Moize vɔ Sinayi gizei ma, e zeele woo ɣokolo felegɔiti feeni zea, kɔtu ɣokologiti, GALA ge sevei ɣeai ti ma ga to ɔɔɔi zeeɣegai.

**MINAZEɣEGI GOLOGOLO FAI
TA NIINE VAI**

32

(32:1--34:35)

*Nike yivoi maaniinigi bete vai
ga zanugi*

(Tɔ Sevei Velesei 9:6-29)

¹ Nuɓuseiti ti kaai ma ga Moize lebiga, é la yeini, é va zege gizei ma fala, ti gaaɓeni ba Aalɔn maaɓoolii zu, ti gɛ ma: «Wuzegena, è galagiti kpete gi ve, ti lo gi luɗɔ, mazɔɔ Moize nii, zunui tei é gi gɗulaai Ezipete yooi va, gi la kwee nii keai la.» ² Aalɔn gɛni ti ma: «À zanu goizu anigiti kula wo-anzaiti goizuveti, ta wo-loun zunuiti goizuveti, ta wo-loun anzanuiti goizuveti, wo va ga tiye pò.» ³ Nuɓuseiti kpein ti zanu goizu anigiti kulani woizuveti, ti va ga tiye Aalɔn vɔ. ⁴ E yeezeini zanugi wu, ti feeni zea. E gaawuunni, é pu zanu kpete ɗokologi zu, é kpete ga nika yivoi maaniinigi. Naa volu, ti gɛni ma: «Izelayele nuiti, à wele wa-ɗalagi va, é wo gɗulaai Ezipete yooi va.» ⁵ Siegi zu Aalɔn miná gaaɓi la, é zalaɗa gɗulazuve ta beteni nika yivoi maaniinigi ve. E woogulani, é gɛ ma: «Feti wola ɗa gɛ ga lina Gooɗɔ GALAGI lebi vai ma!» ⁶ Ma geelaalaogai ma, ti wuzegeni ga sobuzobui, ti gala zalaɗaiti ta ziilei zalaɗaiti kula. Nuɓuseiti ti zeini, ti daamii ta kpɔɔlei wo. Naa volu, ti wuzegeni, ti da ɗaɗo.

⁷ Gooɗɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Yei, è li, mazɔɔ da-nuɓuseiti, è ti gɗulani Ezipete yooi va, ti ɓɔɗɔ ɗɔzɔa. ⁸ Ti zegea gaamago nɔ naama velei va, nii gè deai ga tiye. Ti nika yivoi maaniinigi betea ɓɔɗɔ ve, ga zanu gaawuungai, ti nɔko bu, ti zalaɗaiti kula be, ti gɛni ma: «Izelayele nuiti, à wele wa-ɗalagi va, é wo gɗulaai Ezipete yooi va.» » ⁹ Gooɗɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Nà kaazu ga niima nuɓuseiti ta ga nuɓuseiti ti zuvɔai. ¹⁰ Niizu, zè deé ná! Nà-ziiɗaawanai ɗa vaazu ti laalɗɔma, nà ti-ma zuwui gaaɓevezu, keke nà è gɛezu ga zii wola.»

¹¹ Moize ná-GALAGI maanɛɛneni, Gooɗɔ GALAGI, é gɛ ma: «Ee, Gooɗɔ GALAGI, lee vaa zu da yiiɗaawanai vaazu da-nuɓuseiti daalɗɔma, niiti è ti gɗulaai Ezipete yooi va, ga da-zebe wolai, ta zeeɗaabaai? ¹² Ni da naa gɛena, Ezipete nuiti ta gɛ ma: «Ti maanɗɔ vai ɗa é ti gɗulaai ma, ga é ti vaa gizeiti su, é ti-ma zuwu gaaɓe eteai zu.» Da-yiiɗaawana wolai ye ná, è mina faa jɔu gɛ ga da-nuɓuseiti. ¹³ Gize Abalaame zu, ta Izaake, ta Izelayele, da-wotiɗe nuiti, niiti è ɗonani ɓɔɗɔ ma ti ve ga: «Nà wo-mavofodai mɔin eɗe geegɗologi ma zomideɗaiti, zooi nii kpein gè ɓɛzu ná-faa zu, ga nà fe wo-mavofodai ya, ta sɔɔɔ, é ye ti ya ɗɔ.» » ¹⁴ Gooɗɔ GALAGI zegeni faa jɔi volu, nii é gɛni pɔ é ke ga ná-nuɓuseiti.

Moize nd-ziiɗaawanai

¹⁵ Moize yeini, é zege gizei ma, zeele woo ɗokolo felegɔiti ti zoni zea, sevei gɛeni ti-ɗakama felegɔiti, ti zɛvɛni zɔɔla vele ta zɔɔla vele. ¹⁶ GALA ka é kokologiti kpeteni, GALA ná-seve gɛai ɗa é gɛni ti ma, pɔɛai kokologiti ma.

¹⁷ Zozuwe nuɓuseiti gooi menini, ti da zɔngɔ, é gɛ Moize ma: «Kɔɔ bee wooi ɗa nuiti puuzuve.» ¹⁸ E googaaivoteni, é gɛ ma: «Pile sɔɔɔ nua ta-bee woo laade, pile sɔɔɔtala nua ta-bee woo laade, guye woo ɗa gè menisu.»

¹⁹ Tei é gɛni maaɓugazu ti-vuuzuve va, é nika yivoi gaaɓi, nuiti ti gɛni kuai wosu. Moize wola yiiɗaawanani. E kɔtu ɗokologiti pilini zooi ma, é ti wolowolo gize ɗɔɗɔaɓe. ²⁰ E nika yivoi zegeni, nii ti kpeteni, é gala. E fukɔni, é ke ga fufiligi, é ma vukoi vaza ziei ɗa, é to Izelayele nuiti da, ti kpɔle.

²¹ Moize gɛni Aalɔn ma: «Leeni ɗa nuɓuseiti ti keai ga de, è ti yegai ná, ti niima goto wolai gɛ?» ²² Aalɔn googaaivoteni ga: «Màligii, ná-ziiɗaawanai mina wɔɔɔ. Da ɓɔɗɔ è niima nuɓuseiti kwee, faa jɔi ɗa ti polu. ²³ Ti gɛni mà: «Galagiti kpete gi ve, ti lo gi luɗɔ, mazɔɔ Moize nii, zunui tei é gi gɗulaai Ezipete yooi va, gi la kwee nii keai la.» ²⁴ Gè gɛni ti ma: «Niiti zanugi ti ya, ti kula ɓɔɗɔ ma.» Ti feeni zèa, gè pilini abui zu, niima nika yivoi gɗulani su.»

²⁵ Moize peteni ga nuɓuseiti ti lɔni faazupui zu, Aalɔn ti yenii faazupui naa zu, eyesu ti ɓɔɗɔ lo ti maayosege nuiti ta-jɛɛgulasui zu. ²⁶ Moize lɔni ti-vuuzuve ma veleɓave, é gɛ ti

ma: «À va pò, wòiti wo ga Góogó GALAGI nǎnǎiti!» Leevi ná-bolodamaiti kpein ti gaałeni ba koba. ²⁷ E ɣeni ti ma: «Góogó GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi gaa: «Wo ɣilagilagi ná-boga zókpo la goba, à levetewe nuiti puuzuve, wo lati naa ma, é zo zóoma vełełave, é li zóola velei, ese ɣilagilagi keegɛloun vaa, ɓaa bóolai, ɓaa ná-nui.» » ²⁸ Leevi nuiti ti keeni, egevelei Moize boni la, zunu waasavago (3 000) gɛgala ga é zaani nuɓuseiti saama naama voloi. ²⁹ Moize ɣeni ma: «Za, wo vea Góogó GALAGI ve, mazóbo wo ɣilagilagi la inɛineni ná-doun zunui ɓaa keegɛloin gɔla vai zu ga zalaɣai, nii a ke é tuyai yei wo ma za voloi.»

Moize ná-GALA maanɛnei

³⁰ Poluma zobui, Moize ɣeni nuɓuseiti ma: «Wo koto wola gɛɛve. Nà vaazu leezu niizu Góogó GALAGI vó be. Tanisu nà wa-ɣotoi ma zuvaayegi zóbo.» ³¹ Moize ɣaleni ma Góogó GALAGI vó be, é ɣe ma: «Ee! Niima nuɓuseiti ti koto wola gɛɛve. Ti zanugi betewe bógo ve ga galagi. ³² Soma kae, è ta-ɣotoi zuvaaye! Ni naa laade, nà è maanɛnezu, dàaseigi gaaɓa, é gɔla da-zevei zu, è keai.» ³³ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Zai é kotoi ɣeai dàalóoma, naa ga nà dàaseigi gaaɓa, é gɔla nà-sevei zu. ³⁴ Li niizuve, è li ga nuɓuseiti, ve gè ná leeni ga de. Wele, nà-geezugeelai ga lo è luɣo. Kele nà-potokula voloi, ta ta-ɣotoiti suboloi goma.» ³⁵ Góogó GALAGI nuɓuseiti dogani, tózei nike yivoi va, nii ti ɣeni Aalon ma, é kpete ti ve.

33

Siɛi wuzegɛ vai volu

¹ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Li, zegɛ ve, da-o, nuɓuseiti-yo, niiti è ti gɔla Ezipete yooi va. Le zóoi vó pelei, nii gè ma minazegeni ga nà feezu Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakóbe, gè ɣe ma: «Nà feezu è-mavofodai ya.» ² Nà geezugeelai ta levesu è luɣo, nà Kanaan nuiti kpɛezu è luɣo, ta Amól nuiti, ta Gete nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeeɓuse nuiti. ³ Le naama yooi zu, ve nǎnǎi ta kǎin guloi vóovaai ná. Kele ade la leezu vóoma, gè mina wo undaavili pelei zu, mazóbo wa ga suvóo nuɓuseiti.»

⁴ Siɛgi zu nuɓuseiti ti naama bóe ɲóiti menini da, ti gaałeni. Nu nɔpe ge la ɣeni bógo maagilini ga ná-sóla vago. ⁵ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Gɛ Izelayele nuiti ma: «Wa ga nuɓuseiti ti zuvóai. Ni gè leeni wo zaama yeedɛgala go laawu, nà la wo undaavili. Niizu, à wa-maagili zóola vagoiti kula bógo ma, nà pete, nii gè vaazu keezu wo ve.» » ⁶ Izelayele nuiti ti maagoozaai ma Góolebe gizei va, ti la mo ɣeni ta-maagili zóola vagoiti toozu goba.

GALA daagomi sege velei

⁷ Ta la ti-vuuzuve betena, Moize bena sege vele ɲadegai zegɛ, é to ti-vuuzuve voluve, tago maagooza. E daasei peeni ga GALA daagomi sege velei. Nu-o-nu nii é ɣeni pɔ ga é Góogó GALAGI gaaɣa, naa ɣeni ɣulazu, é li GALA daagomi sege velei vó pelei, nii é ɣeni ti-vuuzuve volu velei. ⁸ Siɛgi zu Moize ɣeni liizu la sege vele ɲadegai wu, nuɓusei kpein ge ɣeni wuzegɛzu, ese ge ɣeni losu ná-sege velei laave, é gaaɣulo Moize va, eyesu é le sege vele ɲadegai wu. ⁹ Siɛgi zu Moize ɣeni leezu la sege vele ɲadegai wu, tonabiingi ɣeni yeizu, é lo sege vele ɲadegai laave, Góogó GALAGI ɣeni bóezu Moize vó. ¹⁰ Nuɓusei kpein ge ɣeni tonabiingi gaaɣu, é da lo sege vele ɲadegai laave, naazu nuɓusei kpein ge bena wuzegɛ, é ye ná-sege velei laave, é nǎko GALA bu. ¹¹ Góogó GALAGI ɣeni bóezu Moize vó gaaɣuni ta gaaɣu, egevelei nu a da bóe la bóla vó. Naa volu Moize bena gale ma ti-vuuzuve, kele ná-botigɛ zunu lounɣoi Zozuwe, Nun ná-doun zunui la ɣeni zegɛzu sege vele ɲadegai ɣoozu velei.

Góogó GALAGI gɔla vai kełema

Moize ve

¹² Moize ɣeni Góogó GALAGI ma: «Wele, è gɛɛve mà: «Lo niima nuɓuseiti tuɣo, è le ga tiye,» da ma, è la naama nui leeni ga ze, nii gá li, é màaza! Anɛe naa ve, è ɣeni mà: «Gè è ɣwee ga è-laaseigi, è zaalai zóboɣe gaaɣu.» ¹³ Niizu, ni gè zaalai zóboɣe é gaaɣu, da-veleiti

dεεna ga ze, naazu nà è ɣwεε, gè zaalai zɔlɔɔ è ɣaazu mɔnɔ. Wεε, zii tɛi ka ga ɔa-nuɔusei.»
¹⁴ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔoɔɔaavoteni, é ɣε ma: «Nà losu è luɔɔ, nà ɔɔɔɔi. Nà dooɔɔ feezu è υε.»

¹⁵ Moize ɣɛni ma: «Ni ɔa ɔɔɔɔi è la losu gi luɔɔ, mina gi zeɣε υε. ¹⁶ Toɣa ɣwεε ɣale ga gaama, ga gè zaalai zɔlɔɔɣε è ɣaazu, nɔun nà-o, ɔa-nuɔuseiti-yo? Siεgi zu laade, ade ziezɔ la υɔɔma, ta siεgi zu nà-o, ɔa-nuɔuseiti-yo, zɔɔɔɔɔ ɣεεzu la gi va ga nuɔuseiti kpein ti eteai zu?» ¹⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Moize ma: «Nà naa ɣε, nii è maagaaazagaboga mà, mazɔlɔɔ è zaalai zɔlɔɔɣε gàazu, gè è ɣwεε ga è-laaseigi.»

¹⁸ Moize ɣɛni ma: «Soma kae, è ɔa-lebiyai lε ga ze!» ¹⁹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔoɔɔaavoteni, é ɣε ma: «Nà levesu è ɣakalavε, gè nà-padaɔ kpein dεε ga de, gè dàaseigi lε ga de, nii é ga Ɔɔɔɔ GALAGI. Nà zaalai la naa ma, nii gè pɔ gè zaalai la ma. Nà maawɔingai ɣε naa υε, nii gè pɔ gè maawɔingai ɣε bε.» ²⁰ E ɣɛni ma mɔnɔ: «È la zooga è va gàazuυε ɣa, mazɔlɔɔ nui la zooga kàazu, é va yε vulua.» ²¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣε ma: «Wεε adavε ta va, kɔbavε, ɔa lo fasai ma. ²² Siεgi zu nà-lebiyai levesu ɔa, nà è lɔɔɔɔ fasa yeɣei ta zu, gè è maalɔɔɔɔ ga zèei, eyεsu gè leve. ²³ Naa υolu, nà yee ɣaagale ma niina, ɔa pɔlu velei ɣa, kεε gàazuυε la zooga ɣaazu.»

34

Tɔgi ma ɣokolo niinεiti saɣa vai (Tɔ Sevei Velesiεi 10:1-5)

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Moize ma: «Kɔtu ɣokolo felegɔ zaɣa ga ma mɔungiti kεvele. Nà wooiti seυezu naama ɣɔtu ɣokologiti ma, wooi niiti ti ɣɛni ma mɔungiti ma, niiti è ti wolowoloni. ² Sobuzobui, ɣεvele βεte, sobui nɔ, è lε Sinayi gizei ma, ɔa losu náυε kàkala, gizei unmaυε. ³ Nu nɔpε ge mina υilε è υolu, wo va lε. Nu nɔpε ge mina ɔɔɔɔ lε gizei ma ná tanɔpε. Toganii ma go ɔaa ma wola mina ɔalaa daami wo gizei ma, ma lugi zu kpein.»

⁴ Moize kɔtu ɣokolo felegɔi zaɣani, eɣεvelei ma mɔungiti ti ɣɛni la. Moize wuzegeni sobuzobui, é lε Sinayi gizei ma, eɣεvelei Ɔɔɔɔ GALAGI devei veeni la zea, é kɔtu ɣokolo felegɔiti seɣeni ya.

⁵ Ɔɔɔɔ GALAGI yeini tonaɔiingi zu, é lo ná kobavε, é Ɔɔɔɔ GALAGI laaseigi lεeni. ⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI leveni kakalavε, é woogulani, é ɣε: «Ɔɔɔɔ GALAGI, Ɔɔɔɔ GALAGI, maawɔingai GALAGI, nii é zaalai veezu, zii la ɣula fala, kpεɛai nuɔɔɔɔlai ta woogɛɣiladaɔi zu, ⁷ é woogɛɣiladaɔi ɣεεzu, eyεsu é zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, é faa ɔɔi zuvaayεsu, ta tɔ kologologiti, ta kotoi, kεε é la sɔba nui zoga ga sɔbalala nu, a ɔa ɣεεɣeiti ta-vaa ɔɔi υotokula ti-lointi ma, ta ti-lounlonti ma, eyεsu é zeeli yamani zavasiei ta naanisiei ma.»

⁸ Moize zuvileni ga maavεa zooi ma, é nɔkɔ. ⁹ E ɣɛni ma: «Màligii, ni gè zaalai zɔlɔɔɣε è ɣaazu, ɣε gi zaama. Anεε ni suvɔɔ nuɔuseiti be, gá-vaa ɔɔiti suvaayε, ta gá-ɣotoiti, gi zeɣε, è gi ɣε ga ɔnɔ.»

Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazegεgi (Egezode 23:14-19; Tɔ Sevei Velesiεi 10:1-5; 16:1-17)

¹⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔoɔɔaavoteni, é ɣε ma: «Nà ɔɔɔɔ nà minazegεgi ɣεεzu wo υε. Nà laavɔɔ vaiti kεεzu ɔa-nuɔuseiti kpein gaazu, niiti ti ta la de ɣεeni eteai zu ná tanɔpε, ziiti kpein saama. Nuɔuseiti kpein wo zeini ti zaama, ta Ɔɔɔɔ GALAGI ná-kεεwotii ɣa, kεεwotii nii maaluaai, nii nà kε ga è maavele.

¹¹ «À dama ga devei gè feezu wo ya za. Nà vaazu Amɔɔl nuiti kpεεzu wo luɔɔ, ta Kanaan nuiti, ta Ɔεte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Ɔeeve nuiti, ta Yeeɔuse nuiti. ¹² A dama, wo mina minazegε kε zooi zu nuɔuseiti bε, υε wo vaazu zeizu ná, naa ɣa a kε, ti mina ɣε ga balii wo

¹ Moize Izelayele vebɛi kpein tolini, ɛ ɖɛ ti ma: «À pɛtɛ, faiti Gooḡo GALAGI ti leveai ga ti ɖɛ: ² Folo lɔzita laawu, nu ɖa boti ɖɛ, keɛ folo lɔfelasiei ɖa ɖɛ ga dooḡo foloi, feai Gooḡo GALAGI vɛ. Zɔi nɔpɛ a boti ɖɛɛna naama voloi, ta naama nui vaa. ³ A mina abu ɖaazo dooḡo foloi, wo-zeizuvɛ tanɔpɛ.»

*Seɖe vɛɛ nadegai
ma vɛɛaniiti
(Egeẓode 25:1-9)*

⁴ Moize ɔɛni Izelayele vebɛi kpein pɔ, ɛ ɖɛ ti ma: «Wɛɛ, nii ɖa Gooḡo GALAGI deveai: ⁵ A vɛɛanii zeɖe wo-ɖɔligiti ba, Gooḡo GALAGI vɛ. Nu nɔpɛ faanɛ ɖigi bɛ, naa ɖa va ga vɛɛanii nii Gooḡo GALAGI vɛ: zanugi, ta walii, ta kɔlu ɔɔigi, ⁶ ta geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai, ta boli leɖai, ⁷ ta baala sinɛ ɖɔlɔiti, ti loai ga ma ɔɔigi, ta nuni ɖɔlɔiti, ta akasia wului, ⁸ ta fitina wulɔi, ta tufa maku nɛɛnɛgiti ti ga siɛma wulɔ nadegai, ta ani maku nɛɛnɛgi vɛ, ⁹ ta kɔtu zongo ɔaagi nii daaseigi ga wɔnikese, ta kɔtu zongo ɔaa kiligiti zalaɖa ɖula zeɖei ma vaa zu, ta ma ɖakazu zeɖei.

*Seɖe vɛɛ nadegai
ma zɔɔlaiti
(Egeẓode 39:32-43)*

¹⁰ «Wo zaama, niiti kpein ti zoogai faa la, nɛɛligi vai zu, ti va, ti naa ɖɛ, nii Gooḡo GALAGI deveai: ¹¹ seɖe vɛɛ nadegai, ta ná-seɖe vɛɛi, ta ma vɛɛmazeɖei, ta ma ɖalagiti, ta ma ɔɛɛgiti, ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta ná-tɔkpalaityi, ta ná-dabuiti, ¹² ta kesui ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta dakulugi, ta seɖe zuḡooza golai, ¹³ ta taɔalii, ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta buluiti ti veai GALA bɛ, ¹⁴ ta fitina zei anii, ta ná-sɔɔlaiti, ta ná-fitinaityi, ta gulɔi fitinai vaa zu, ¹⁵ ta ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɖa ɖulazuvɛ, ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta siɛma wulɔ nadegai ta ani maku nɛɛnɛgi, ta pɛɛlavɛ ma zeɖe zuḡooza golai, nu lɛzuvɛ seɖe vɛɛ nadegai wu, ¹⁶ ta gala zalaɖaiti kulazuvɛ, ta kɔlu vɛɛai ɛ ga kɔlu ɔɔigi, ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anijakai ta ná-seiga anii, ¹⁷ ta koi ma zasai ma zeɖeiti, ma lɔkpalaityi, ta ma labuiti, ta sasai laavɛ ma zeɖe zuḡooza golai, ¹⁸ ta seɖe vɛɛ nadegai zuzo kɔluiti, ta koi ma zasai zuzo kɔluiti, ta ta-ɖaluiti, ¹⁹ ta zalaɖa ɖula zeɖeiti ada nadegai vaa ma, zalaɖa ɖula nui Aalɔn ná-seɖeiti, ta ná-doun zunuiti ta-zeɖeiti zalaɖa ɖulazuvɛ ma wotiiti faa zu.»

Izelayele nuiti ta-veɛaniiti

²⁰ Izelayele vebɛi kpein ge zeɖeni Moize vɔ bɛ. ²¹ Niiti kpein ɛ ɔɛɛni ti yiima, faanɛ ɖigi ɖɛni ti vɛ, ti vaani ga vɛɛanii Gooḡo GALAGI vɛ, GALA daaɖomi seɖe vɛɛi ma wotii ma vaa zu, ná-botii kpein faa zu, ta zalaɖa ɖula zeɖeiti faa zu. ²² Zunuiti ti vaani, anzanuiti ɔalaa, nu-o-nu nii faanɛ ɖigi a la ɖɛ bɛ, naati ti ɖɛni vaazu ga kɔbu aniiti, goizu anigiti, balaɖaegiti, ta balaiti, ta zanu ganiiti ma zii kpein. Eɛ ge zanu vɛɛanii veeni Gooḡo GALAGI vɛ. ²³ Niiti kpein seɖeiti ti ɖɛni ti ya, geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi, ta boli leɖai, ta baala sinɛ ɖɔlɔiti toai ga ma ɔɔigi, ta nuni ɖɔlɔiti, ti vaani ga tiye. ²⁴ Niiti kpein walii ta kɔlu ɔɔigi ma vɛɛanii ɖɛni ti ya, naati ti vaani ga tiye Gooḡo GALAGI vɔ. Niiti kpein akasia wului ɖɛni ti ya, a zoo ɔɛɛzu ma vaa ma, ti vaani ga tiye. ²⁵ Anzanui niiti kpein ti zooni faa la, naati ti gezei ɔalini ga yeei, ti vaani ga gezei nii ti kpalini, geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. ²⁶ Anzanui niiti kpein ti-yii ɖɛvele ɔɛɛni ga pagɔ, ti zoogai faa la, naati ti boli leɖai ɔalini. ²⁷ Nuɔuseiti ta-ɖundiɖiiti ti vaani ga kɔtu zongo ɔaagi, nii daaseigi ga wɔnikese, ta kɔtu zongo ɔaa kiligiti, zalaɖa ɖula zeɖei ma vaa zu, ta ma ɖakazu zeɖei. ²⁸ Ti vaani ga tufa maku nɛɛnɛgiti ta gulɔi, fitinai ná-fai zu, ta siɛma wulɔ nadegai ta ani maku nɛɛnɛgiti kpɛtɛ vai zu. ²⁹ Izelayele nuiti kpein, zunuiti ta anzanuiti, niiti faanɛ ɖigi ɖɛni ti vɛ, ga ti va ga ani Gooḡo GALAGI vɔ, ná-botiiti faa zu ɛ ma levei veeni Moize ya, naati ti vaani ga vɛɛaniiti Gooḡo GALAGI vɔ.

*Sege vele padegai
ma jɛliɖi nuiti
(Egezode 31:1-11)*

³⁰ Moize ɖɛni Izelayele nuiti ma: «À wɛɛ, Gɔɔɖɔ GALAGI yeeloge Besaleyɛle va, nii ɛ ga Uli ná-doun zunui, Gɔul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu. ³¹ GALA ge daavege ga GALA Zenvui, ta ɖimalai, ta kelegelegi, ta soofaalai, botii ma zii kpein faa zu: ³² ɛ zoo faiti kazaavisu, ɛ zanugi bɛɛ, ta walii, ta kɔlu bɔigi, ³³ ɛ kɔtu zɔngɔ baagiti saɖa, ɛ ti jɛkpe ti-lɔɔzuveti, ɛ gului zaɖa, ta ɛ jɛliɖi wotii ma zii kpein kɛ. ³⁴ E kalagi ma vɛɛanii veeve bɛ, zekana balaa ɛ kɛai la Wɔɖɔliyaɛ vɛ, Ayizamake ná-doun zunui, Dan ná-bolodai zu. ³⁵ E ti laavege ga ɖimalai, ga ti botii ma ziiti kpein kɛ, nii ɛ ɖɛni ga jɛliɖi vai, ta faa niine laaɖula vai, ta sege zuvu vai ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, ta sege vele vai. Ti zoogai jɛliɖi vai ma zii kpein da, ta faa niine laaɖula vai ma zii kpein.

36

¹ «Besaleyɛle ta Wɔɖɔliyaɛ, ta zunuiti kpein ti zooni faa la, niiti Gɔɔɖɔ GALAGI ɖimalai ta kelegelegi vuuni ti-yiimave, ti zoo ti botii ɖɛ, eɖevelei seizu padegai naama wotii kpein ga ɖɛ la, ti lɔni botii zu, eɖevelei Gɔɔɖɔ GALAGI ma levei veeni la.»

² Moize Besaleyɛle ta Wɔɖɔliyaɛ lolini, ta zunuiti kpein ɖigi ɖɛni ti ma, niiti Gɔɔɖɔ GALAGI kelegelegi vuuni ti-yiimave, niiti kpein ti-ɖigiti kevele bɛɛni ga ti ɖolo botiiti kɛɛ vai zu. ³ Ti vɛɛaniiti kpein seɖeni Moize ɖaazu, niiti Izelayele nuiti ti daani ɖisu, ti vaa la, naa ɖa a kɛ, seizu padegai ma wotii ɖɛ. Sobu-o-sobu, nuiti ti ɖɛni vaazu ga vɛɛaniiti Moize vɔ bɛ mɔnɔ. ⁴ Názu ɖa jɛliɖi nuiti kpein ti ɖɛni seizu padegai ma wotii ɖɛɛzu, ti ɖilagilagi ti botiiti zɛni ná la, niiti ti ɖɛni ti ɖɛɛzu, ⁵ ti vaani, ti ɖɛ Moize ma: «Nuɓuseiti ta wola vaazu la, ɛ vuova botiiti kɛɛ vai ma, nii Gɔɔɖɔ GALAGI deveai ga ɛ ɖɛ.» ⁶ Moize devei woni ga ti sezei wo ti-vuuzuvɛ, ga: «Nu nɔpɛ, zunu baa anzanu, ta mina mɔ vɛɛani ɖevele bɛɛ seizu padegai vaa zu.» Zekana ti pele leveni la nuɓuseiti tuɖɔ, ti va va ga ta. ⁷ Sɔɔlaiti ti ti bɛɛni, ti kula ɖɛɛni, ɛ vuova botii kpein ma, ɛ ɖɛni ɖɛɛzu.

*Sege vele padegai
ma landaiti
ta ma vɛɛmazeɖeiti kpɛɛ vai
(Egezode 26:1-14)*

⁸ Zunuiti saama, niiti kpein ti zoogai faa la, jɛliɖi vai zu, ti sege vele padegai bɛɛni ga tanda puugɔ, ga geze vagɔi kpaliai, ta geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi. Ti suvuni ga seeluɓeinti ma votoi. ⁹ Tanda ɖilagi zakpai ɖɛni ga mɛɛle puugɔ maazu naanigɔ (14), kogi ɖɛ ga mɛɛle felegɔ. Kɔɖɔgi ɖɛni ga ani ɖila nɔ tandaiti kpein faa zu. ¹⁰ Ti tanda lɔlugɔiti seini bɔɖɔ la, ti zɔ lɔlugɔiti balaa sei bɔɖɔ la. ¹¹ Ti galu biiniiti giliɖilini tandai ma bɔsu mɔungi laamave. Ti kɛɛni ɖana nɔ ga tandai ma bɔsu velesiɛi laamave. ¹² Ti galu vuulɔlugɔ (50) giliɖilini tandai ma bɔsu mɔungi laamave va, ti galu vuulɔlugɔ (50) giliɖili tandai ma bɔsu velesiɛi laamave va. Naama ɖaluiti ti zolooni bɔɖɔ ma ga felefele. ¹³ Ti zanu kala puulɔlugɔ (50) bɛɛni, ti tandai ma bɔsuii giliɖili bɔɖɔ va ga tiye. Sege vele padegai ɖɛni ga ani ɖila kpe nɔ.

¹⁴ Ti boli leɖa landa puugɔ maazu ɖila (11) kpɛɛni, ti ti vɛɛ sege vele padegai ɖɔma. ¹⁵ Tanda ɖilagi zakpai ɖɛni ga mɛɛle puugɔ maazu lɔlugɔ (15), kogi ɖɛ ga mɛɛle felegɔ. Kɔɖɔgi ɖɛni ga ani ɖila nɔ tanda puugɔ maazu ɖilagiti (11) bɛ. ¹⁶ Ti tanda lɔlugɔiti giliɖilini bɔɖɔ va, ta ti zɔ lɔɔitaiti giliɖili bɔɖɔ va. ¹⁷ Ti galu vuulɔlugɔ (50) giliɖilini tandai ma bɔsu mɔungi laamave, ti galu vuulɔlugɔ (50) balaa giliɖili tandai ma bɔsu velesiɛi laamave. ¹⁸ Ti kɔlu bɔi kala puulɔlugɔ (50) bɛɛni, naa ɖa a kɛ tandai ma bɔsuii ti ze da ga tiye, ti

ḡe ga ani ḡila nɔ. ¹⁹ Ti baala sine ḡɔlɔiti kpeteni ga pɛemazeḡei, toai ga ma ɔɔigi, seḡe vɛɛi vɛ, ti nuni ḡɔlɔiti ma vɛemazeḡei vɛɛ maazu.

*Seḡe vɛɛ nadegai
ma ɔɛḡegiti kpetɛ vai
(Egezode 26:15-37)*

²⁰ Ti kɔɛḡegiti kpeteni seḡe vɛɛ nadegai vɛ ga akasia wulu zɛvɛiti. Ti lɔɔɔadɔni seḡe vɛɛi zuzo fai zu. ²¹ Kɔɛḡegiti zɔligɔi ḡeni ga mɛtɛɛ lɔɔlugu, kogi ḡe ga mɛtɛɛ ḡaagwɛsui. ²² Kɔɛḡegiti ḡilagilagi pɛ kɔadɔzuvɛ ḡaazobani ma wulu zɛvɛ felegɔi va. Zekana ti kɛɛni la seḡe vɛɛ nadegai ma ɔɛḡegiti kpein ba. ²³ Ti kɔɛḡe vuufelegɔ (20) ɔɛtɛni seḡe vɛɛ nadegai vɛ, ti ḡeni nu yeezazu vɛɛi. ²⁴ Ti dabu vuunaanigɔiti (40) kpeteni ga walii, ti va la kɔɛḡe vuufelegɔiti (20) ḡilagilagi wu, kɔadɔzu felegɔiti bɛ. ²⁵ Ti kɔɛḡe vuufelegɔ (20) ɔɛtɛni ɔalaa seḡe vɛɛ nadegai vɛ, nu ḡovɛzu vɛɛi. ²⁶ Ti dabu vuunaanigɔiti (40) kpeteni ɔalaa ga walii, ti va la kɔɛḡe vuufelegɔiti (20) ḡilagilagi wu, kɔadɔzu felegɔiti bɛ. ²⁷ Ti kɔɛḡe dɔzita ɔɛtɛni seḡe vɛɛ nadegai ɔogavɛ, folo liizu vɛɛi. ²⁸ Ti kɔɛḡe felegɔ ɔɛtɛni seḡe vɛɛ nadegai ma zoko felegɔiti bɛ, ti kɔogavɛ. ²⁹ Ti ḡilini kɔɛḡegiti zɔiti ba, ɛ zo buuvɛ, ɛ zeeli bala mɔungi ma ungavɛ. Vɛɛ ḡana ɛ ḡeni la ga ti felegɔ, ti vɛɛḡai soko felegɔiti su. ³⁰ Kɔɛḡe dɔsava ḡa naazu, ɛ ḡeni seḡe vɛɛ nadegai ɔogavɛ, ɛ vɛɛ ta-labu puugɔ maazu lɔzitaiti (16) ba, ti ɔɛtɛai ga walii, kɔɛḡe gila dabu felegɔ.

³¹ Ti gulu zɔkpɔ lɔɔlugu ɔɛtɛni kɔɛḡegiti bɛ ga akasia wului, ti ɔesa seḡe vɛɛ nadegai ḡakamavɛ ḡilagi, ³² ta gulu zɔkpɔ lɔɔlugu seḡe vɛɛ nadegai ḡakamavɛ zɔɔla vɛɛi ma ɔɛḡegiti bɛ, ta gulu zɔkpɔ lɔɔlugu seḡe vɛɛ nadegai ɔogavɛ ma ɔɛḡegiti bɛ, folo liizu vɛɛi. ³³ Ti zaamazɔ wulu zɔkpɔ ɔɛtɛni, ga ɛ kɔɛḡegiti maalevɛ, ɛ zo kwɛgi ma, ɛ li zɔɔla vɛɛi. ³⁴ Ti zanugi zɛni kɔɛḡegiti ma. Ti ta-valaiti kpeteni ga zanugi, ga gulu zɔkpɔiti ti ɔa lɔ ti zu. Ti zanugi zɛni naama wulu zɔkpɔiti ma.

³⁵ Ti seḡe zuḡooza golai ɔɛtɛni ga geze ɔiini, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔai sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Ti suvuni ga seelubɛinti ma votoi. ³⁶ Ti akasia wulu lɔkpala naanigɔ ɔɛtɛni bɛ, ti zanugi zɛ ti ma. Zanu kalagiti ti ḡeni ti va. Ti walii ḡaawuunni, ti kpetɛ ga ma labu naanigɔiti. ³⁷ Ti seḡe zuḡooza golai taḡili kpeteni seḡe vɛɛi laavɛ, ga geze ɔiini, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔai sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, ɛ ḡeni ga seḡe zuvuai. ³⁸ Ti nɔ-tɔkpala lɔɔluguɔiti ta ta-ḡalagiti kpeteni. Ti zanugi zɛni ti-unsuvɛti ma, ta ti ti zeɛ kɔluiti kpetɛ ga zanugi. Ta-labu lɔɔluguɔi ḡeni ga kɔlu ɔɔigi.

37

*Kesui ɔɛtɛ vai
(Egezode 25:10-22)*

¹ Besaleyɛle kesui ɔɛtɛni ga akasia wului. Sakpai ḡeni ga mɛtɛɛ ḡila taata, kogi ḡe ga mɛtɛɛ ḡaagwɛsui, sɔligɔi ḡe ga mɛtɛɛ ḡaagwɛsui. ² E zanu kitei zɛni koozuvɛ ta poluvɛ, ɛ dakɔlogi ḡe ga zanugi, ɛ ḡaku ma. ³ E zanugi ḡaawuunni, ɛ bala naanigɔiti kpetɛ bɛ. E ti vilini goizu naanigɔiti ba, bala felegɔ ḡilazu vɛɛi ta bala felegɔ zɔɔla vɛɛi. ⁴ E gulu zɔkpɔiti kpeteni ga akasia wului, ɛ zanugi zɛ ti ma. ⁵ E gulu zɔkpɔiti dɔɔni balaiti su, kesui ḡakamavɛti, kesui zɛḡe vai zu. ⁶ E kesui lakulugi ɔɛtɛni ga zanu kitei. Sakpai ḡeni ga mɛtɛɛ ḡila taata, kogi ḡe ga mɛtɛɛ ḡaagwɛsui. ⁷ E seelubɛin felegɔiti kpeteni ga zanu doḡai, kesui lakulugi laaɔe felegɔiti ga. ⁸ Seelubɛin ḡilagi ḡeni daaɔegi ḡilazuvɛ ḡa, seelubɛin ḡilagi ḡe daaɔegi zɔɔla vɛɛi ḡa. E seelubɛin felegɔiti ta kesui lakulugi ɔɛtɛni ga ani ḡila nɔ. ⁹ Seelubɛinti ti ti-ḡovɛgiti suvieni maazuvɛ, ti kesui lakulugi maalɔɔḡu ga ti-ḡovɛgiti, ti ḡaavote ɔɔḡ ma. Seelubɛinti ti ḡaavoteni kesui lakulugi ma.

*Tabalii ɔɛtɛ vai
(Egezode 25:23-30)*

¹⁰ E taɓalii ɓeteni ga akasia wului. Sakpai ɗeni ga meteɓe ɗila, kogi ɗe ga meteɓe lukpegi, soligoi ɗe ga meteɓe ɗaafwesui. ¹¹ E zanu kitei ziɓni ma, ɛ daaɓegi ɓete ga zanugi, ɛ ɗaku ma. ¹² E kakamaɓeti kpete ga nu yeawe liegoi ɗefala, ɛ naa laaɓegi ɓete ɓalaa ga zanugi, ɛ ɗaku ma. ¹³ E zanugi ɗaawuunni, ɛ ke ga balaiti taɓalii we. E ti loni goizu naanigoiti ba, kogo naanigoiti tetegi. ¹⁴ Balaiti ti ɗeni kakamaɓeti ba, gulu zokpoiti ti looni ti zu, taɓalii zege vai zu. ¹⁵ E gulu zokpoiti kpeteni ga akasia wului, ɛ zanugi ziɓni ti ma, ti ɗe ga taɓalii zege aniiti. ¹⁶ E anijakaiti kpeteni ga nu da ti ze taɓalii ɗa: diɗiiti, ta tazaiti, puya zalaɗai vaa zu, ta kokoiti, ta ziawoiti. E ti ɓeteni ga zanu kitei.

Fitina zei anii ɓete vai
(Egezode 25:31-40)

¹⁷ E fitina zei anii ɓeteni ga zanu kitei doɗaai. Ti pe ti ɗeni ga ani ɗila: kogo, ta ma wului, ta ma bekegiti, ta maaɗili zoɗlaiti ti ɗulaai ga gulu vuai. ¹⁸ Fitina zei anii ma beke dozitaiti ti ɗulani kakamaɓeti, ma beke savago ɗeni kakamaɓe gilazuwe, ta ma beke savago ɗe kakamaɓe zoɗla vele. ¹⁹ Maaɗili zoɗlai ɗeni sava ma beke dozitai ɗilagilagi pe ba, ti ɗulaai ga amandegi ma vuai. ²⁰ Maaɗili zoɗla naanigo ɗeni fitina zei anii ma wului va, ti ɗulaai ga amandegi ma vuai. ²¹ Maaɗili zoɗlai gila ge ɗeni ma beke felefelegiti todazuwe. ²² Fitina zei anii ɗeni ga zanu kitei doɗaai. Baalobazuwe ti pe ti ɗeni ga ani ɗila: ma wului, ta ma bekegiti, ta maaɗili zoɗlaiti. ²³ E na-fitina lofelaiti kpeteni, ta na-salava zo zoɗlaiti, ta na-salava zege anijakaiti, ti pe ti ga zanu kitei. ²⁴ Kilo vuusavago (30) ɗa ɛ segeni zanu kitei zu, fitina zei anii, ta ma zoɗlaiti kpein kpete vai zu.

Ani maku neɓegiti
ma zalaɗa ɗulazuwe ɓete vai
(Egezode 30:1-5)

²⁵ E ani maku neɓegiti ma zalaɗa ɗulazuwe ɓeteni ga akasia wului. E ɗeni ga seki naanigi, sakpai ɗe ga meteɓe valisui, kogi ɗe ga meteɓe valisui, soligoi ɗe ga meteɓe ɗila. Ma mineiti ti ɗeni ba, ti ɗe ga ani ɗila. ²⁶ E zanu kitei ziɓni gaawe, ta kakamaɓeti, ɛ kaku ma, ta ma mineiti ma. E daaɓegi ɓeteni ga zanugi, ɛ kaku ma. ²⁷ E zanu bala felego loni ba, daaɓegi wuwe, kakama felegoiti, gulu zokpoiti ti da lo ti zu, sege vai zu. ²⁸ E gulu zokpoiti kpeteni ga akasia wului, ɛ zanugi zie ti ma.

Siema wulo ɓete vai
(Egezode 30:22-38)

²⁹ E siema wulo naɗegai ɓeteni, ta ani maku neɓegiti, eɗevelei gulo maku neɓe kpete nui a da kpete la.

38

Gala zalaɗaiti kulazuwe ɓete vai
(Egezode 27:1-8)

¹ E gala zalaɗaiti kulazuwe ɓeteni ga akasia wului. Sakpai ɗeni ga meteɓe felego ta tukpe (2,5), kogi ɗe ga meteɓe felego ta tukpe (2,5). E ɗeni ga seki naanigi, soligoi ɗe ga meteɓe ɗila ta tukpe (1,5). ² E mineiti kpeteni goizu naanigoiti ba, ma mineiti ti bo ba, ti ɗe ga ani ɗila no. E kolu boigi ziɓni ti ma. ³ E zalaɗa ɗulazuwe ma zoɗlaiti kpein kpeteni: zuvu zo anijakaiti, ta peluiti, ta kokoiti, ta sua zo mitɓe wolaiti, ta abu zege aniiti. E zoɗlai naati kpein kpeteni ga kolu boigi. ⁴ E kolu veleai ɓeteni ga kolu boigi zalaɗa ɗulazuwe. E pilɓni zalaɗa ɗulazuwe lakolɓawe wu, ɛ zo buuwe, eyesu ɛ zeeli zalaɗa ɗulazuwe zoiligoi zaamaɓe. ⁵ E kolu boi balaiti kpeteni, ɛ ti lo kolu veleai va, goizu naanigoiti su, gulu zokpoiti ti va da lo su. ⁶ E gulu zokpoiti kpeteni ga akasia wului, ɛ kolu boigi zie ti ma. ⁷ E gulu zokpoiti dooni balaiti su, zalaɗa ɗulazuwe ɗakamaɓeti, ti ɗe ga sege aniiti. E zalaɗa ɗulazuwe ɓeteni ga gulu zeveiti, ɛ zegei ɗe koozu.

Maagba aninakai βεε vai
(Egezode 30:17-21)

⁸ Anzanuiti niiti ti ɣeni botii ɣeezu GALA daagfomi seɣe velei laave, naati ti vaani ga ta-ɣolu ɔɔi petegiti. Naati ka é ti βeteni ga maagba aninakai, é ɣeni ga kolu ɔɔigi. Ná-seiga anii balaa ɣeni ga kolu ɔɔigi.

Seɣe vele nadegai
ma ɣoizuve βεε vai
(Egezode 27:9-19)

⁹ E koizuve βeteni. Nu yeezazu velei, seɣei é ga geze vagɔi kpaliai ɣa é ɣeni ná ga sasai. Sasai zakpai ɣeni ga meteɛ vuulɔɔlugo (50). ¹⁰ Tɔkpala vuufelegɔiti (20) ti lɔɔni dabu vuufelegɔiti (20) ga, ti ga kolu ɔɔigi. Tɔkpalaite ma ɣalagiti ta ti zeɛ kɔluti ti ɣeni ga walii. ¹¹ Lekpemaɔve nu ɣovezuve, sasai zakpai ɣeni miná balaa ga meteɛ vuulɔɔlugo (50), naa ɣe ga seɣei, ta tɔkpala vuufelegɔ (20), ta ta-labu vuufelegɔiti (20), ti ga kolu ɔɔigi. Tɔkpalaite ma ɣalagiti ta ti zeɛ kɔluti ti ɣeni ga walii. ¹² Folo liizu velei, sasai ɣogi ɣeni ga meteɛ vuufelegɔ maazu lɔɔlugo (25), naa ɣe ga seɣei, ta ta-lɔkpala puugɔiti ta ta-labu puugɔiti. Tɔkpalaite ma ɣalagiti ta ti zeɛ kɔluti ti ɣeni ga walii. ¹³ Folo ɣulazu velei, sasai ɣogi ɣeni ga meteɛ vuufelegɔ maazu lɔɔlugo (25). ¹⁴ Nu leezeuve ɣobaɔve ɣilazuve, sasai ɣeni ga meteɛ lɔfela ta tukpe (7,5), naa ɣe ga seɣei, ta tɔkpala savago, ta ta-labu savagɔiti. ¹⁵ Nu leezeuve ɣobaɔve zɔɔla velei, sasai ɣeni miná ga meteɛ lɔfela ta tukpe (7,5), ta tɔkpala savago, ta ta-labu savagɔiti. ¹⁶ Seɣei niiti kpein ti ɣeni ga sasai, naati ti ɣeni ga geze vagɔi kpaliai. ¹⁷ Tɔkpalaite ma labuiti ti ɣeni ga kolu ɔɔigi. Tɔkpalaite ma ɣalagiti, ta ti zeɛ kɔluti ti ɣeni ga walii, ta walii ɣeni veeni ti-unsubeti ma.

¹⁸ Sasai laave ma zeɣe zuɣooza golai zuɔva ɣeni de ga geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Sakpai ɣeni ga meteɛ puugo. Sɔligɔi ɣeni ga meteɛ felegɔ ta tukpe (2,5), eɣevelei sasai ma zeɣei la. ¹⁹ Sasai laave ma lɔkpala naanigɔiti ma labu naanigɔiti ti ɣeni ga kolu ɔɔigi. Tɔkpalaite ma ɣalagiti, ta ti zeɛ kɔluti ti ɣeni ga walii, ta walii ɣeni veeni ti-unsubeti ma. ²⁰ Seɣe vele nadegai zuzo kɔluti kpein, ta sasai zuzo kɔluti kpein ti ɣeni ga kolu ɔɔigi.

Seɣe vele nadegai lo ganiiti
gaalu fai

²¹ Seɣe vele nadegai lo ganiiti ma ɣaalugi vete, seɣe velei nii zeele woo ɣesui ɣeni bu, é loni Moize ná-devei wu, ga Leevi nuiti ta-ɣaabaai, Itamaal ná-totugɔlai zu, zalaɣa ɣula nui Aalon ná-doun zunui. ²² Uli ná-doun zunui Besaleyele, Guul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu, é naa kpein keeni, nii ɣooɣo GALAGI ma levei veeni Moize ya. ²³ Wɔɣɔliyaɔe, naa ɣeni polu, é ga Ayizamake ná-doun zunui, Dan ná-bolodai zu, nii é ɣeni ga ɣeeligɔi nui, faa niine laaɣula nui, ta seɣe zuɔu nui ga geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔɔgi, ta geze vagɔi kpaliai.

²⁴ Zanugi lieɣi nii é lɔɔni seizu nadegai ma wotiiti kpein su, é ɣeni ga kilo waagila (1 000) keɣala, eɣevelei seizu nadegai ma ɣooɣo la. ²⁵ Nuɔuseiti ti ɣaaluni, naati ta-walii ɣeni ga kilo waasavago unnaani puunaanigo (3 440) ɣeɣala, eɣevelei seizu nadegai ma ɣooɣo la. ²⁶ Nu ɣilagilagi ɣeni wali ɣaei ma vali saamai veezu, eɣevelei seizu nadegai ma wali ɣaei la. Zunu ɣilagilagi naa ɣeeni, niiti kpein ti ɣaaluni, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, naa ɣa é ɣeni ga zunu waaundɔzita maazu savago undɔɔlu puulɔɔlugo (603 550). ²⁷ Walii kilo waasavago unnaani puufelegɔ (3 420), naa ɣa gaawuunni, é ɣe ga seizu nadegai ma labuiti, ta seɣe zuɣooza golai ma labuiti. Dabuiti ti βetɛai ga walii nii, naati ti ɣeni ga ungila (100). ²⁸ Walii kilo vuufelegɔi (20) mɔtai zɔiti, naati ka é ti ɣaawuunni. E kalagiti ta seɛ kɔluti kpeteni la tɔkpalaite be, ta é ti-unsubeti pee la. ²⁹ Kolu ɔɔigi é ɣeni ga vɛɛanii, é ɣeni ga kilo waafelegɔ unnaanigo puufeɛ maazu ɣila (2 421) keɣala. ³⁰ Ti GALA daagfomi seɣe velei laave ma labuiti kpeteni ga naama ɣolu ɔɔigi, ta

zalaḡa ḡulazuve, ta ná-kòlu veleai, ta zalaḡa ḡulazuve ná-sòlaiti kpein, ³¹ ta koi ma zasai ma labuiti kpein, ta sasai laave ma labuiti, ta seḡe vele ṽadegai zuzo kòluiti kpein, ta sasai zuzo kòluiti.

39

Zalaḡa ḡula zeḡeiti kpεε vai (Egezode 28:1-14)

¹ Gezei niiti ti loai ga ma ḡiinii, ta ma ḡoigi, ta ma ḡoi sòsògi, naa ḡa ti kpεteni ga zalaḡa ḡula wotii ḡe zeḡeiti ada ṽadegai ma vaa ma. Ti ti ḡεteni ga zalaḡa ḡula zeḡe ṽadegaiti Aalò ṽe, eḡevelei ḡooḡò GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

² Ti zalaḡa ḡula zeḡe ḡεteni ga geze ḡiinii, ta ma ḡoigi, ta ma ḡoi sòsògi, ta geze ṽagòi kpaliai. Ti suvuni ga zanu galui. ³ Ti zanugi ma seḡegiti sumaalenii, ti teveleve eḡe galui, ti gezei zuvu ga zanu galui, geze ḡiinii, ta ma ḡoigi, ta ma ḡoi sòsògi, ta geze ṽagòi kpaliai. ⁴ Ti kpakiga zeḡeiti kpεteni ba, ti zeini zalaḡa ḡula zeḡe ḡaabelasu felegòiti da. ⁵ Ti zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi ḡεteni ga ma zii nò, eḡevelei ḡooḡò GALAGI ma levei veeni la Moize ya. E ḡeni ga zanugi, ta geze ḡiinii, ta ma ḡoigi, ta ma ḡoi sòsògi, ta geze ṽagòi kpaliai. Ti ḡeni ga ani ḡila ta zalaḡa ḡula zeḡe. ⁶ Ti kòtu zongò ḡaa felegòiti kpεtani ti-lòzuveti ba, ti ga zanugi, kòtui nii daaseigi ga wòníkese, niiti Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti ti zεveni ti ma, eḡevelei nu a ḡa kòtui zaḡa la, eḡe zeevozeba anii. ⁷ Ti ti ḡilini zalaḡa ḡula zeḡe ma ḡakiga zeḡe felegòiti ba, ti ḡe ga Izelayele ná-doun zunuiti ta-ḡìzesui, eḡevelei ḡooḡò GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Kakazu zeḡe ḡεε vai (Egezode 28:15-30)

⁸ Ti kakazu zeḡe ḡεteni ga geze ḡiinii, ta ma ḡoigi, ta ma ḡoi sòsògi, ta geze ṽagòi kpaliai. Ti suvuni ga zanu galui, ga zalaḡa ḡula zeḡe ḡevelei. ⁹ Kakazu zeḡe ṽεeni su fele, é ḡe ga seki naanigi. Sakpai ḡeni ga zeelo gila, kogi ḡe ga zeelo gila. ¹⁰ Ti kòtu zongò ḡaagiti ṽekpεni ba, ma ṽekpε naanigò zu: ma ṽekpε mǎungi zu, saaledoane gila, tǎpaze gila, ta emelode gila, ¹¹ ma ṽekpεi velesiei zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ḡila, ¹² ma ṽekpεi zavasiei zu, wǎpale gila, agate gila, ta ameeṽisete gila, ¹³ ma ṽekpεi naanisiei zu, kelizòlite gila, wòníkese gila, ta zasepe gila. Niima ḡòtu zongò ḡaagiti ti ḡatani ti-lòzuveti ba, ti ga zanugi. ¹⁴ Ti Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seṽeni kòtu puugò maazu felegòiti (12) ma, eḡevelei nu a ḡa kòtui zaḡa la, eḡe zeevozeba aniiti. Boloda puugò maazu felegòiti (12) daaseigiti ti ḡeni ti ma, kòtu ḡila, gila daasei, kòtu ḡila, gila daasei.

¹⁵ Ti zanu galu felegòiti toni kakazu zeḡe ṽa, ti veleai ga zanu kitei. ¹⁶ Ti zanu dǎozuve felegòiti kpεteni ta zanu balaḡae felegòiti. Ti balaḡae felegòiti toni kakazu zeḡe woizu felegòiti ba. ¹⁷ Ti zanu galu felegòiti toni balaḡae felegòiti ba, kakazu zeḡe woizu felegòiti. ¹⁸ Ti zanu galu felegòiti sokpaiti toni dǎozuveti felegò ṽa, niiti ti ḡiliai zalaḡa ḡula zeḡe ma ḡakiga zeḡe felegòiti ba, nii a kε kakazu zeḡe yε velelavε. ¹⁹ Ti zanu balaḡae felegò ḡεteni mǎnò, ti ti lo kakazu zeḡe woizu felegò zòiti ba, koozu vele, ná ṽεezu zalaḡa ḡula zeḡe ma. ²⁰ Ti zanu balaḡae felegò ḡili kpεteni, ti ti lo zalaḡa ḡula zeḡe ma ḡakiga zeḡe felegòiti ba, buuve, velela vele, ti-lodazuve ḡobave, zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi maazu. ²¹ Ti kakazu zeḡe ná-balaḡaegiti ḡilini zalaḡa ḡula zeḡe ná-balaḡaegiti ba, ga galu ḡiinii, naa ḡa a kε kakazu zeḡe ḡe zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi maazu, ti yeeḡaa mina ḡwe ta zalaḡa ḡula zeḡe. E ḡeni, eḡevelei ḡooḡò GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Zalaḡa ḡula zeḡe zòiti kpεε vai (Egezode 28:31-43)

²² Ti zalaḡa ḡula zeḡe ma lookòba wolai ḡεteni, feleai ṽeḡelein nò ga geze ḡiinii. ²³ Tookòba wolai naa ḡò tevezuve ḡeni saamave, daaḡaleai é ḡaku ma ga seḡe taḡili, naa ḡa a kε é mina vali ga. ²⁴ Gului nii daa ga gelenadeḡi, naama waai ma votoi ḡa ti ḡilini

tookɔba wolai laamave, ga geze ɔiɔni, ta ma ɔiɔni, ta ma ɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. ²⁵ Ti zanu kitei ma lala koiti kpeteni, ti ti gili gelenadegiti zɔɔzuveti, é ɔaku tookɔba wolai laamave, gelenadegiti zɔɔzuveti, ²⁶ tala ko gila, gelenade gila, tala ko gila, gelenade gila, é ɔaku tookɔba wolai laamave ma, botii ma vaa zu, eɣevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²⁷ Ti seɣewuzedeiti kpeteni Aalɔn ta ná-doun zunuiti be, ga geze vagoi, ²⁸ ta bɔɔlogiti ga geze vagoi, ta vele kpuɔagiti ga geze vagoi kpaliai, ²⁹ ta saamaɔiligiti ga geze vagoi kpaliai, é ga geze ɔiɔni, ta ma ɔiɔni, ta ma ɔi sɔsɔgi, suvui. Ti naa pe kpeteni, eɣevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁰ Ti zanu kitei ma zee goi beteni masa bɔɔɔnadegai va, ti seveni ga: «Feai Gooɔɔ GALAGI ve.» Seveai eɣevelei nu a ɔa zeevozeba anii maazaɔa la. ³¹ Ti galu ɔiɔni lo ba, nii a ke ti gili bɔɔlogi va, maazuve, eɣevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

*Seɣe vele nadegai
ma wotii be fai
(Egezode 35:10-19)*

³² Ule ɔana seɣe vele nadegai ma wotii kpein ge ɔeni la, GALA daaɔomi seɣe vele. Izelayele nuiti ti naa kpein keeni, nii Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni Moize ya, ti keeni ɔana na. ³³ Ti vaani ga seɣe vele nadegai Moize vɔ: ná-seɣe vele, ta ná-sɔɔlaiti kpein, kalagiti, kpeɔegiti, gulu zɔkpɔiti, tɔkpalaɔiti, ta dabuiti, ³⁴ ta baala sine ɔɔɔi ma vee mazeɣei toai ga ma ɔiɔni, ta nuni ɔɔɔiti ma vee mazeɣei, ta seɣe zuɔooza golai, ³⁵ ta zeele woo ɣesui ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta dakulugi, ³⁶ ta taɔalii, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta buluiti ti veai GALA be, ³⁷ ta fitina ze anii é ga zanu kitei, ta ná-fitinaɔiti, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta fitina ná-gulɔi, ³⁸ ta zalaɔa ɣulazuve nii zanugi zieni maave, ta siema wulo nadegai, ta ani maku neɔneɣi, ta seɣe zuɔooza golai é nu lee zuve seɣe vele wu, ³⁹ ta zalaɔa ɣulazuve é ga kɔlu ɔiɔni, ta kɔlu veleai é ga kɔlu ɔiɔni, ta ná-gulu zɔkpɔiti, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anipakai ta ná-seiga anii, ⁴⁰ ta koi ma zasai ma zeɣeiti, ta ma lɔkpalaɔiti, ta ma labuiti, ta sasai laave ma zeɣe zuɔooza golai, ta ná-galuiti, ta ná-suzo kɔluiti, ta seɣe vele nadegai wu wotiɣe zɔɔlaiti kpein, GALA daaɔomi seɣe vele vaa zu, ⁴¹ ta zalaɔa ɣula zeɣeiti ada nadegai vaa ma, zalaɔa ɣula nui Aalɔn ná-seɣeiti, ta ná-doun zunuiti ta zeɣeiti zalaɔa ɣulazuve ma wotiiti faa zu.

⁴² Izelayele nuiti ti naama wotiiti kpein keeni, é zoloo ma, eɣevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴³ Moize botii kpein feɣelefeɣeleni. E kaani ga ti keene, eɣevelei Gooɔɔ GALAGI deveni la. Názu ɔa Moize tuya looni la ti ve.

40

*Seɣe vele nadegai lo fai
ta fee vai GALA be*

¹ Gooɔɔ GALAGI ɔɔeni Moize vɔ, é ɣe ma: ² «Alu mɔungi ma volo mɔungi, ɔa seɣe vele nadegai lo, GALA daaɔomi seɣe vele. ³ Da zeele woo ɣesui ze bu, è maalɔɔɔu ga seɣe zuɔooza golai. ⁴ Da va ga taɔalii, è ná-sɔɔlaiti sei ga. Da va ga fitina ze anii, è fitinaɔiti kevele bete. ⁵ Da ani maku neɔneɣi ma zalaɔa ɣulazuve vile, nii zanugi zieni maave, zeele woo ɣesui ɔakalave. Da seɣe zuɔooza golai ze nu lee zuve seɣe vele nadegai wu. ⁶ Da gala zalaɔaiti kulazuve vile seɣe vele nadegai ɔakalave, GALA daaɔomi seɣe vele. ⁷ Da maagba anipakai ze GALA daaɔomi seɣe vele ta zalaɔa ɣulazuve ti yɔɔzuve, è ziei vu su. ⁸ Da koi ma zasai lo, é maagooli ná pe, è seɣe zuɔooza golai ze sasai laave.

⁹ «Da siema wulo nadegai zeɣe, è ta zie seɣe vele nadegai ma, ta nii kpein a ɣe ná, è ti nade, ta ná-anipakaɔiti kpein. Toɔa nade. ¹⁰ Da gulo nadegai zie gala zalaɔaiti kulazuve ma, ta ná-sɔɔlaiti. Da zalaɔa ɣulazuve ve bè, naa ɔa a ke, zalaɔa ɣulazuve wola nade. ¹¹ Da gulo nadegai zie maagba anipakai ma, è vee ná-seiga anii va, è nade.

¹² «Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti maabuɔa nu lɛɛzuve va, GALA daagɔmi sege vɛɛi ɔakalave, ɛ ti maagba ga ziei. ¹³ Da Aalɔn maagɔli ga zalaɔa ɔula zefeiti. Da gulo ɔadegai zie ma, ɛ fe bɛ, ɛ zalaɔa ɔula losuve ma wotii ɔɛ bɛ. ¹⁴ Da va ga ná-doun zunuiti, ɛ segewuzegɛi loo ti ɔɔba. ¹⁵ Da gulo ɔadegai zie ti ma, eɔɛvelei ɛ guloi ziezɔ la ti-ɔɛ ma, naa ɔa a kɛ ti ná-zalaɔa ɔula wotii ɔɛ. Guloi a ziena ti ma, naa maavele ma, zalaɔa ɔula vai ma losuve ɔa ɔɛ ti ya, ti-mavofodaiti kpein su.»

¹⁶ Moize naa kpein kɛɛni, nii ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni zea. Zekana ɛ kɛɛni la. ¹⁷ Konagi velesiei ma alu mɔungi ma volo mɔungi ɔa sege vɛɛ ɔadegai lɔni la. ¹⁸ Moize sege vɛɛ ɔadegai lɔni, ɛ ma labuiti kpɛɛ, ɛ ma bɛɛgiti pile, ɛ gulu zɔkpɔiti dɔ ti zu, ɛ tɔkpalaɛti to. ¹⁹ E tandai zuvieni, ɛ pɛɛ sege vɛɛ ɔadegai ma. E pɛɛmazegɛi vɛɛni maazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁰ E zeele woo ɔokolo felegɔi zegeni, ɛ ti la kesui zu. E gulu zɔkpɔiti dɔɔni kesui ma valaiti su. E kesui lakulugi zeini kesui la. ²¹ E liini ga kesui sege vɛɛ ɔadegai wu. E sege zuɔooza golai zelɛni, nii a kɛ ɛ zeele woo ɔesui maalɔɔɔ, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²² E tabalii vilɛni GALA daagɔmi sege vɛɛi wu, nu ɔɔvɛzu vɛɛi, sege zuɔooza golai ɔakalave. ²³ E buluiti puuni ga ga pagɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁴ E fitina zei anii vilɛni GALA daagɔmi sege vɛɛi wu, nu yeezazu vɛɛi, tabalii letemave. ²⁵ E ma vitinaɛti kɛvele bɛɛni, ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁶ E zalaɔa ɔulazuve vilɛni, nii zanugi zieni maave, GALA daagɔmi sege vɛɛi wu, sege zuɔooza golai ɔakalave. ²⁷ E ani maku nɛɛnɛgiti galani ga, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁸ E sege zuɔooza golai zelɛni nu lɛɛzuve sege vɛɛ ɔadegai wu. ²⁹ E gala zalaɔaiti kulazuve vilɛni sege vɛɛ ɔadegai ɔakalave, GALA daagɔmi sege vɛɛi. E gala zalaɔai ɔulani ná ta vɛɛaniiti, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ E maagba anɔakai zeini GALA daagɔmi sege vɛɛi ta zalaɔa ɔulazuve ti yɔɔɔzuve. E ziei vuuni su maagba vaiti su. ³¹ Moize ta Aalɔnni, ta ná-doun zunuiti, ti ɔɔɔɔti ta ti-yeeiti maagbani náve. ³² Ta la ɔɛna lɛa GALA daagɔmi sege vɛɛi wu, baa ti va maabuɔa zalaɔa ɔulazuve va, ti ɔɛni ɔɔɔ maagbazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³³ E koi ma zasai lɔni sege vɛɛ ɔadegai ta zalaɔa ɔulazuve maagoolii zu, ɛ sege zuɔooza golai zɛɛ sasai laave. Zekana Moize bɛni da ga botii ɔɛ.

ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai (Gaalɔ Sɛvɛi 9:15-23)

³⁴ Tonaɔiingi vɛɛni GALA daagɔmi sege vɛɛi ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai sege vɛɛ ɔadegai wuulaaveni. ³⁵ Moize la mɔ ɔɛni zoosu ɛ va lɛ GALA daagɔmi sege vɛɛi wu, mazɔɔ tonaɔiingi ɔɛni vɛɛni ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai ɔɛni nɔ sege vɛɛ ɔadegai laavesu ɔɔ. ³⁶ Siɛgi zu tonaɔiingi ɔɛni wuzegɛzu la, ɛ zɛge sege vɛɛ ɔadegai maazu, názu ɔa Izelayele nuiti ti bɛna siei wo da, ti zɛge ti-vuuzuvɛ. ³⁷ Ni tonaɔiingi la dɛ wuzegɛni maazu, ti la ɔɛni liizu, eyɛsu voloi a la wuzegɛna la. ³⁸ Mazɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ná-tonaɔiingi ɔɛni sege vɛɛ ɔadegai maazu foloi, kɛɛ kpidi, abui ɔɛni zosu tonaɔiingi zu, Izelayele nuiti kpein ti ɔɛni kaazu kpezekɛle. Zekana ɛ ɔɛni ɔɛɛzu la ta-zie yeeɔɔɔɔɔ kpein su.

Leevi Nuiti Ta-Zευει

Puuzu mɔungi ɔa dεεzu ga GALA ka yεsu GALA daaɔomi seɔe vεlei wu, ε Moize loli, ε ɔɔε pɔ. Σευει naati kpein su, GALA ka tɔgiti ta deveiti ma mɔinmɔin feezu Moize ya, Izelayεle nuiti ta-vaa zu, minazεɔɔgi ɔe ba ga zɔi nɔpe a ziε ga tiye toɔa zεnvui wo (18:5, bogε Wol. 10:5).

Ti pε su, GALA ka Izelayεle nuiti kalasu ga vεlei ta faaɔaazagiti maala la, ti nεε GALA bε, ti ɔɔ faa ma, nii a ɔe seɔe vεlei ɔe ga komi bosuve ɔiteɔitegi.

Kenii niiti ti zalaɔaiti kulazu, ti kε eɔεvεlei deveiti ti la (1:1--7:38).

Unfemai ve zalaɔa ɔula nuiti bε, ti luva vεlei ɔe ga lebiya vaa (8:1--10:20).

Ni toɔa zoo ɔεεzu, nuɔusei ɔilagilagi βeteve kpusei zu ɔɔzɔba vaiti ba (11:1--16:34).

Ta zεnvu zuɔologologi, ta kala ɔɔiti kpein (17:1--27:34).

Nade GALAGI, nεεβε GALAGI, zεnvu su GALAGI, ɔa pɔ ε nά-nuɔuseiti pɔɔpεε nά-nadedai va (19:2), naa ɔa a kε ti li ga zεnvu vai ta nεεβε vai, ti daazeeli.

Naama ɔisiei zu, ε devei nii woni Izelayεle nuiti ma, nii Yesu ɔalaagi ma vaa wolai looni nuiti kisu ga: «Wo ɔilagilagi maanεεve ε seiɔɔɔi nεε ve, eɔe tɔ ɔɔɔi» (19:18, Mat. 22:39).

Tɔgi naati ta ɔulazu niima yeeɔeɔalai zu zεve ɔala nuiti filiba, keλε toɔa kidaaleve nuiti toozu ɔisu folo-o-folo, ε maaɔakpa, ga woiti kpein ta nεεβε ɔɔfaamai GALA pɔ, toɔa ga zεnvu su vai nii nuɔusei βεdei ba.

TɔGITI E UILE ZALAɔAITI BA

(1:1--7:38)

Gala zalaɔaiti

¹ ɔɔɔɔ GALAGI Moize lolini, ε ɔɔε pɔ GALA daaɔomi seɔe vεlei wu, ε ɔe ma: ² «Bɔε Izelayεle nuiti pɔ, ε ɔe ti ma: Siεgi zu nui ta veβeanii veezu la ɔɔɔɔ GALAGI ve, toɔa seɔe toɔanii ma wolaiti ɔaa ma goiti saama. ³ Ni nά-veβeanii ɔa ga toɔanii wolai, ε ga gala zalaɔai, toɔa ma zinei ta ve, nεεvuzu mina ɔe ba. Toɔa kula GALA daaɔomi seɔe vεlei laave, ga ɔɔɔɔ GALAGI daazo. ⁴ Toɔa yeevεε gala zalaɔa loganii unmauve, naa ɔa nεε ɔɔɔɔ GALAGI ve, ga ε ɔe tɔun bε ga koto gba vai. ⁵ Toɔa nike zinei ɔɔdaaleve ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu. Zalaɔa ɔula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma ɔamai le ga ɔɔɔɔ GALAGI, ti pili zalaɔa ɔulazuve ma, ε ɔaku ma kpoloo, ε GALA daaɔomi seɔe vεlei laave. ⁶ Toɔa gala zalaɔa loganii ɔɔɔ, ε teveleve, ε kpulukpulu. ⁷ Zalaɔa ɔula nui Aalɔn nά-doun zunuiti ta abui la zalaɔa ɔulazuve, ti kovii vu abui ɔa. ⁸ Zalaɔa ɔula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma ɔulukpulugiti, ta ma ungi, ta ma wulɔiti da kovii maazu, zalaɔa ɔulazuve abui ɔa. ⁹ Toɔa koozu zɔɔlaiti ta kɔɔiti gba ga ziei. Zalaɔa ɔula nui ɔa ti kpein gala zalaɔa ɔulazuve. Gala zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi nεai ɔɔɔɔ GALAGI ve.

¹⁰ «Ni nά-veβeanii a ɔena ga gala zalaɔai, ε ga toɔanii goi, baala zivoiti ɔaa boli yivoiti, toɔa ma zinei ɔula ga zalaɔai, nεεvuzu mina ɔe ba. ¹¹ Toɔa kɔdaaleve zalaɔa ɔulazuve ɔɔvεzuvε, ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu. Zalaɔa ɔula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma ɔamai vili zalaɔa ɔulazuve ma, ε ɔaku ma kpoloo. ¹² Toɔa teveleve, ε kpulukpulu, ta ma ungi, ta ma wulɔi. Zalaɔa ɔula nui ɔa ti la kovii maazu, puai abui ɔa, zalaɔa ɔulazuve. ¹³ Toɔa koozu zɔɔlaiti, ta ma ɔɔɔiti gba ga ziei. Zalaɔa ɔula nui ɔa ti kpein kula ga zalaɔai, ε gala, zalaɔa ɔulazuve. Gala zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi nεai ɔɔɔɔ GALAGI ve.

¹⁴ «Ni nά-veβeanii ɔɔɔɔ GALAGI ve, a ɔena ga gala zalaɔai, ε ga wɔnii, toɔa va ga kpumagoi ɔaa poopo kpokpagi. ¹⁵ Zalaɔa ɔula nui ɔa va ga wɔnii zalaɔa ɔulazuve. Toɔa nɔungi volo ba, ε gala, zalaɔa ɔulazuve. Toɔa ma ɔamai leda zalaɔa ɔulazuve laamave.

¹⁶ Toɔa ma ɔɔzɔgi ta su aniiti kula su, ε ti vili ya zalaɔa ɔulazuve ɔɔbave, folo ɔulazu vεlei,

zuu uilisuu. ¹⁷ Tođa wõni laavali kovegiti zõđõzuu, kee é mina teve su. Zalađa ġula nui ġa wõni ġala zalađa ġulazuu, kovii maazu, puai abui ġa. Gala zalađai ve, nii abui galazu, makugi neai Ġoõđõ GALAGI ve.

2

Vebeaniiti ti ga ma vukõ

¹ «Siegi zu nui ta vebeani veezu la Ġoõđõ GALAGI ve, ná-vebeanii ġa ġe ga ani vukõ vagoi. Tođa gulõi vu ma, é ani maku neenegi bõ ba. ² Tođa vaa la zalađa ġula nuiti põ, Aalõn ná-doun zunuiti. Zalađa ġula nui ġa zeeje gila sege ani vukõi zu, nii gulõi vuai ma, é bõ ani maku neenegi kpein ba, é gala, zalađa ġulazuu ga ġizesui. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi neai Ġoõđõ GALAGI ve. ³ Nii é yesu vebeanii volu, naa ġa ġe ga Aalõn ta ná-doun zunuiti tõnõ. Tođa ga anii ĵadega wola zalađa aniiti saama, ti ġalazu abui ġa, Ġoõđõ GALAGI ve.

⁴ «Ni vebeani ve, nii é mõsu fuului zu, é ġe ga bulu velevelegiti leve la su, é kpete ga bulu vukõ vagoi, gaayõgai ga gulõi, baa bulu leveiti leve la su, gulõi vuai ma.

⁵ «Ni vebeani ve, nii é ġeesu kõiui maazu, tođa ġe ga bulu vukõ vagoi leve la su, gaayõgai ga gulõi. ⁶ Tođa ġaleġale, é bulukpulu, gulõi vu maazu. Tođa ga vebeanii.

⁷ «Ni vebeani ve, nii é ġeesu kõi ligii ma, tođa ġe ga bulu vukõ vagoi, gaayõgai ga gulõi.

⁸ «Ta va ga vebeanii Ġoõđõ GALAGI võ, nii kpeteai ga naama aniiti. Tođa ve zalađa ġula nui ya, é vaa la zalađa ġulazuu. ⁹ Nii maaneai, é ġula ga ġizesui, zalađa ġula nui naa zege ba, é gala, zalađa ġulazuu. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi neai Ġoõđõ GALAGI ve. ¹⁰ Nii é yesu vebeanii volu, naa ġa ġe ga Aalõn ta ná-doun zunuiti tõnõ. Tođa ga anii ĵadega wola zalađa aniiti saama, ti ġalazu abui ġa, Ġoõđõ GALAGI ve.

¹¹ «Vebeanii tanõpe wo ġeezu feezu Ġoõđõ GALAGI ve, ta la ðetea ga levei, mazõlõ wo la ani nõpe gala, nii levei a ġe su, baa kõiin gulõi, vebeaniiti saama, ti ġalazu abui ġa, Ġoõđõ GALAGI ve. ¹² Wa zoo wo ta ġula Ġoõđõ GALAGI ve, ga zooi va lõnõ mõungiti ma vebeanii, kee é mina ġala zalađa ġulazuu, ege vebeanii makugi neai.

¹³ «Wa kpoloi vu wa-vebeaniiti kpein ba. Kpoloi mina vala wa-vebeanii zu, wa-GALAGI ná-minazegegi ma voogi ve. Keni kpoloi vu wa-vebeaniiti kpein ba.

¹⁴ «Ni wa zooi va lõnõ mõungiti ma vebeanii veena Ġoõđõ GALAGI ve, wa ani ġõpõ niineiti gee ðe, naa volu wo ti wolowolo, ma vukõi ġula. ¹⁵ Wa gulõi vu ma, ta ani maku neenegi. Vebeani ve. ¹⁶ Zalađa ġula nui ġa ma vukõi ġilazuu ġala, ta gulõi, é vee ani maku neenegi kpein ba, é ġe ga ġizesui. Zalađai ve, nii abui galazu, Ġoõđõ GALAGI ve.

3

Ziilei zalađaiti

¹ «Ni nui ta ná-vebeanii a ġena ga ziilei zalađai, ni tođa ga togani wolai, tođa ma zinei baa ma zaai ġula, neevuzu mina ġe ba, Ġoõđõ GALAGI ġaazu. ² Tođa yeevee zalađa loganii unmau, é kõdaaleve GALA daaġomi sege velei laave. Zalađa ġula nuiti, Aalõn ná-doun zunuiti, ta ma ĵamai vili zalađa ġulazuu ma, é ġaku ma kpoloo. ³ Naama yiilei zalađai zu, nii a kula ba ga zalađai, é ġalazu abui ġa, Ġoõđõ GALAGI ve, naa ġa é ga: ma wulõi felevelegai koozu zõlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁴ ta ma lõġõ felegõiti, ta ma wulõi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalõkaeiti ma, ta ma mõiin vasuu, a kula ma lõġõiti kobave. ⁵ Aalõn ná-doun zunuiti ta naa vee gala zalađai va, nii a ġe kovii maazu, ti gala zalađa ġulazuu. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi neai Ġoõđõ GALAGI ve.

⁶ «Ni tođa ziilei zalađai ġulazu Ġoõđõ GALAGI ve, ga togani goi ta, tođa ma zinei baa ma zaai ġula, neevuzu mina ġe ba. ⁷ Ni baala zivoi ġa a kula ga zalađai, tođa vaa la Ġoõđõ GALAGI ġaazu. ⁸ Tođa yeevee zalađa loganii unmau, é kõdaaleve GALA daaġomi sege

velei laave. Aalón ná-doun zunuiti ta ma jamai vili zalaḡa ḡulazuve ma, é ḡaku ma kpoloo. ⁹ Naama yiilei zalaḡai zu, nii a kula ba ga zalaḡai, é ḡalazu abui ḡa, Ḣooḡḡ GALAGI ve, naa ḡa é ga: ma wuloi, ta wōōngi kpein, a kula saamalōkaei va, ta ma wuloi felevelegai koozu zōolaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁰ ta ma loḡo felegōiti, ta ma wuloi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalōkaeiti ma, ta ma mōoin vasuve, a kula ma loḡōiti kobave. ¹¹ Zalaḡa ḡula nui ḡa naa ḡala zalaḡa ḡulazuve. Daamiani zalaḡai ve, nii abui galazu, Ḣooḡḡ GALAGI ve.

¹² «Ni ná-vebeanii a ḡena ga bolii, toḡa kula Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu. ¹³ Toḡa yeevee zalaḡa loganii unmauve, é kōdaaleve GALA daaḡomi seḡe velel laave. Aalón ná-doun zunuiti ta ma jamai vili zalaḡa ḡulazuve ma, é ḡaku ma kpoloo. ¹⁴ Nii a kula ba ga zalaḡai, é ḡalazu abui ḡa, Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu, naa ḡa é ga: ma wuloi felevelegai koozu zōolaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁵ ta ma loḡo felegōiti, ta ma wuloi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalōkaeiti ma, ta ma mōoin vasuve, a kula ma loḡōiti kobave. ¹⁶ Zalaḡa ḡula nui ḡa naa ḡala zalaḡa ḡulazuve. Daamiani zalaḡai ve, nii abui galazu, makugi neai. Ma wuloi kpein ka ga Ḣooḡḡ GALAGI nōnōi.

¹⁷ «Nii ḡa ga ḡooḡḡ tōgi wo-mavofodaiti kpein be, ve nōpe wa zei ná: Wo la sua wuloi ta jamai mia pe.»

4

Koto gba zalaḡaiti

¹ Ḣooḡḡ GALAGI bōeni Moize vō, é ḡe ma: ² «Bōe Izelayele nuiti pō, é ḡe ti ma: Siēgi zu nui ta kotoi ḡeezu la, é la keeni ga gaagilimai, Ḣooḡḡ GALAGI ná-devei ta laaloḡōma, é fai ta ḡe, nii maa la neeni ga é va ḡe, ³ ni zalaḡa ḡula nui ve, gulō jadegai ziaai ma, é nuḡuseiti ke ga sōba nu, ná-kotoi é keai naa maavele ma, toḡa nike zine bokpagi ḡula ga zalaḡai, nii neevuzu la ba, Ḣooḡḡ GALAGI ve, é ḡe ga koto gba zalaḡai. ⁴ Toḡa va ga nike zinei GALA daaḡomi seḡe velel laave, Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu, é yeevee nike zinei unmauve, é kōdaaleve Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu. ⁵ Zalaḡa ḡula nui guloi ziaai ma, naa ḡa nike zinei ma jamai ta zeḡe, é lii la GALA daaḡomi seḡe velel wu, ⁶ toḡa yeebeḡai lo jamai wu, é jamai vaza daa ḡe loḡela, seizu jadegai ma zeḡe zuḡooza golai letemave, Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu. ⁷ Zalaḡa ḡula nui ḡa jamai ta zie ani maku neenegiti ma zalaḡa ḡulazuve ma mineiti ma, nii é Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu, GALA daaḡomi seḡe velel wu. Toḡa nike zinei ma jamai mōtai vu ya gala zalaḡaiti kulazuve ḡōḡave, nii é GALA daaḡomi seḡe velel laave. ⁸ Toḡa koto gba nike zinei ma wuloi kpein kula: ma wuloi felevelegai koozu zōolaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁹ ta ma loḡo felegōiti, ta ma wuloi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalōkaeiti ma, ta ma mōoin vasuve, a kula ma loḡōiti kobave. ¹⁰ Zalaḡa ḡula nui ḡa tobazuve naati kula, eḡevelei ti ḡulazu la ziilei zalaḡa nike zinei va, é ti ḡala, gala zalaḡaiti kulazuve. ¹¹ Kele nike zinei ma ḡoloi, ta ma zuai kpein, é vee nōungi va, ta kōḡōiti, ta ma ḡoozu zōolaiti, ta ma bōoiti, ¹² woo zuḡuḡa su, nii kpein zeḡai voluzu nike zinei va, toḡa li ga naa ti-vuuzuve voluve, ada jadegai ta, zuvu vilisuve, é gala abui ḡa, kovii maazu. Toḡa gala zuvu vilisuve.

¹³ «Ni Izelayele vebēi kpein ka é kotoi ḡea, ti la gaagilini ma, ti la suḡweeni, ti naa ḡe Ḣooḡḡ GALAGI ná-tōgi taḡila daaloḡōma, fai nii ti maa la neeni ga ti va ke neḡelein, ti bōḡḡ ḡe ḡana ga sōba nu, ¹⁴ kotoi ti keai, naa a ḡulana kele zu, bebei ḡa nike zine bokpa gila kula ga koto gba zalaḡai, ta vaa la GALA daaḡomi seḡe velel laave. ¹⁵ Izelayele ḡewolaiti ta yeevee nike zinei unmauve, ti kōdaaleve Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu. ¹⁶ Zalaḡa ḡula nui nii guloi ziaai ma, naa ḡa li ga nike zinei ma jamai ta GALA daaḡomi seḡe velel wu, ¹⁷ toḡa yeebeḡai lo jamai wu, é faza, ná zeizu ḡe loḡela Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu, seḡe zuḡooza golai letemave. ¹⁸ Toḡa jamai ta zie zalaḡa ḡulazuve ma mineiti su, nii é Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu GALA daaḡomi seḡe velel wu, ta toḡa jamai mōtai vu ya gala zalaḡaiti kulazuve ḡōḡave, nii é GALA daaḡomi seḡe velel laave. ¹⁹ Toḡa nike zinei ma wuloi kpein kula, é gala, zalaḡa ḡulazuve. ²⁰ Toḡa nike

zinei naa ɖe, eɖevelei nɔ koto gba nika zinei ɖeezu la. Toɖa ke ɖana nɔ. Zekana zalaɖa ɖula nui a koto gba vai ɖe la ti ve, suvaa ɖa ye ti ve. ²¹ Toɖa li ga nika zinei ti-vuuzuve voluve, e gala, eɖevelei e nika zine mɔungi ɖalani la. Koto gba zalaɖai ɖana bebei na-faa zu.

²² «Siegi zu kundigii ta a kotoi ɖeena la, e la gaagilini ma, e ke na-GALAGI, Gooɖo GALAGI na-devei ta laalɔɖoma, e fai ta ɖe, nii maa la neeni ga e va ɖe, e ɔɔɖo ɖe ɖana ga sɔba nu, ²³ a na-kotoi ɖweena, nii e keai, toɖa boli zinei ɖula ga zalaɖai, nii neevuzu la ba. ²⁴ Toɖa yeevee boli zinei unmauve, e kɔdaaleve, gala zalaɖa loganiiti kɔdaalevezuve, Gooɖo GALAGI gaazu. Koto gba zalaɖai ve. ²⁵ Zalaɖa ɖula nui ɖa koto gba zalaɖai ma jamai ta zeɖe ga yeeɖeɖai, e ta zie gala zalaɖaiti kulazuve ma mineiti ma, toɖa jamai mɔtai vu ya gala zalaɖaiti kulazuve ɖɔɖaue. ²⁶ Toɖa ma wulɔi kpein gala zalaɖa ɖulazuve, eɖevelei ziilei zalaɖai ma wulɔi la. Zekana zalaɖa ɖula nui a koto gba vai ɖe la kundigii naa ve, na-kotoi vaa zu, suvaa ɖa ye be.

²⁷ «Ni nui ta ve, nuɓuseiti saama, e kotoi ɖeai, e la gaagilini ma, e naa ɖe Gooɖo GALAGI na-togiti ta laalɔɖoma, e fai ta ɖe, nii maa la neeni ga e va ɖe negelein, e ɔɔɖo ɖe ga sɔba nu ɖana, ²⁸ a na-kotoi ɖweena, e keai, toɖa boli zaai ɖula ga zalaɖai, nii neevuzu la ba, kotoi vaa zu nii e keai. ²⁹ Toɖa yeevee koto gba loganii unmauve, e kɔdaaleve, gala zalaɖa loganiiti kɔdaalevezuve. ³⁰ Zalaɖa ɖula nui ɖa suai ma jamai ta zeɖe ga yeeɖeɖai, e ta zie gala zalaɖaiti kulazuve ma mineiti ma, e jamai mɔtai vu ya zalaɖa ɖulazuve ɖɔɖaue. ³¹ Toɖa ma wulɔi kpein kula, eɖevelei ziilei zalaɖai ma wulɔi ɖulazu la, e gala, zalaɖa ɖulazuve, toɖa ɖe ga ani maku neeneɖe Gooɖo GALAGI ve. Zekana zalaɖa ɖula nui a koto gba vai ɖe la be, suvaa ɖa ye be.

³² «Ni sɔba nui a vaana ga baalagi ga koto gba zalaɖai, toɖa ɖe ga ma zaai, nii neevuzu la ba. ³³ Toɖa yeevee koto gba zalaɖa loganii unmauve, e kɔdaaleve, gala zalaɖa loganiiti kɔdaalevezuve. ³⁴ Zalaɖa ɖula nui ɖa suai ma jamai ta zeɖe ga yeeɖeɖai, e ta zie gala zalaɖaiti kulazuve ma mineiti ma, e jamai mɔtai vu ya zalaɖa ɖulazuve ɖɔɖaue. ³⁵ Zalaɖa ɖula nui ɖa ma wulɔi kpein kula, eɖevelei ziilei zalaɖa vaala gulɔi ɖulazu la, e gala, zalaɖa ɖulazuve, naa ve gala zalaɖai zɔiti ba, ti ɖalazu Gooɖo GALAGI ve. Zekana zalaɖa ɖula nui a koto gba vai ɖe la zunui naa ve, na-kotoi vaa zu e keai, suvaa ɖa ye be.

5

Kotoi niiti ti zuvaayesu ga koto gba zalaɖai

¹ «Ni nui ta a faa ɖaana, ɖaa e faa meni, naa volu e toligi meni ga zeeleiti ti va, keke e la keeni, nii e kwee, e va naama zeele wooi wo, na-faagaaza golai ma ɖasɔi ɖa la unma.

² «Siegi zu nui ta vɔɔɖuzu la kɔzɔba anii ta va, e la suɖwee, kɔzɔba zuai ta ma voomai, e ɖeni ga ɔɔɔ zua, ɖaa toganii ta, ɖaa kpokpo ganii, to ɔɔɖɔi ɖa ɖɔzɔ, e ɖe ga sɔba nu.

³ «Ni a vɔɔɖuna nui ta ma zii nɔpe ba, kɔzɔai, nii a zoo to ɖalaa kɔzɔzu, a suɖweena nɔ feya, toɖa ɖe ga sɔba nu nazu.

⁴ «Ni nui ta a ɔɔena soleyai zu, e ɖona ga toɖa faa nɔu ɖeezu ɖaa faa vagɔi, e la ɖidaani bu, a suɖweena nɔ feya, toɖa ɖe ga sɔba nu nazu.

⁵ «Deɖemu, zɔi e ɖeezu ga sɔba nu niima vaiti gila su, toɖa la zɔ ga ga na-kotoi. ⁶ Naa voluma na-kotoi vaa zu e keai, toɖa va ga baala saa ɖila ɖaa boli zaa ɖila, e ɖe ga koto gba zalaɖai, faazuɔete vai zu Gooɖo GALAGI letema. Zekana zalaɖa ɖula nui a koto gba vai ɖe la be, na-kotoi vaa zu.

Bala nuiti ta-zalaɖai

⁷ «Ni ani la nu ya, a baala saai zɔlɔ da, ɖaa boli zaai, na-kotoi vaa zu e keai, toɖa va ga kpumago felegɔ, ɖaa poopoo kpokpa felegɔ, faazuɔete vai zu Gooɖo GALAGI letema. Gilagi ɖe ga koto gba zalaɖai, zɔi ɖe ga gala zalaɖai. ⁸ Toɖa va ga tiye zalaɖa ɖula nui vɔ, naa ɖa naa ɖula ga zalaɖai mounpa, nii maaneai e ɖe ga koto gba zalaɖai. Zalaɖa ɖula nui ɖa kɔgi

vee ga, kee é mina nõungi gula ga. ⁹ Tođa ma jamai ta vaza zalađa gulazuve laamave, é jamai mətai leda zalađa gulazuve đođavu. Koto gba zalađai ve. ¹⁰ Tođa zõma wõni đe ga gala zalađai, eđevelei deveai la tođi zu. Zekana zalađa gula nui a koto gba vai đe la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, suvaa đa ye be.

¹¹ «Ni ani la nu ya, nii a kpumago felego zoloo da, ɓaa poopo kpokpa felego, tođa va ga veɓanii ná-kotoi ma vaa zu, ga kilo savago bulu vuko vagoi zu. E mina gulo vu ma negelein, ta é mina ani maku neene pee ba ɓalaa, mazoloo tođa ga koto gba zalađai.

¹² Tođa vaa la zalađa gula nui vo. Zalađa gula nui đa zeepe gila sege ga gizesui, é gala, zalađa gulazuve, naa vee zalađai zõiti ba, ti galazu Goođo GALAGI ve. Koto gba zalađai ve.

¹³ Zekana zalađa gula nui a koto gba vai đe la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, é lo naama vaiti tađila ba, suvaa đa ye be. Nii a ye voluzu, naa đa đe ga zalađa gula nui nõno, eđevelei a đa đe la ga veɓanii ma zalađai.»

Faazuɓete zalađai

¹⁴ Goođo GALAGI ɓõeni Moize vo, é đe ma: ¹⁵ «Siegi zu nui ta đeezu la ga ladalala nu, é kotoi đe, é la gaafilini ma, é make aniiti ba ɓođo ve, niiti ti veai Goođo GALAGI ve, tođa baala sinei zede, nii neevuzu la ba, é kula ga faazuɓete zalađai Goođo GALAGI ve, ná-kotoi vaa zu, eđevelei songoi la, é lo seizu nađegai ma wali vaiti kevelei va. Faazuɓete zalađai ve. ¹⁶ Tođa fe zalađa gula nui ya, é pee anii ná zeizu ɓolugoi gilazuve va, nii feai GALA be. Zekana zalađa gula nui a koto gba vai đe la be ga baala sinei, nii kulaai ga faazuɓete zalađai, suvaa đa ye be.

¹⁷ «Ni nui ta a koto đeena, é la sugwee, é naa đe Goođo GALAGI ná-devei gila daalɔɔma, fai niiti maa la neeni, ti va đe negelein, tođa ɓođo đe ga sɔba nu, ná-faagaa za golai ma đasoi đa la unma. ¹⁸ Tođa va ga baala sinei, nii neevuzu la ba, é fe zalađa gula nu ya, ga faazuɓete zalađai, é sege togani bulugi zaama, eđevelei songoi la. Zekana zalađa gula nui a koto gba vai đe la be, ná-kotoi vaa zu é keai, é la sugwee, suvaa đa ye be. ¹⁹ Faazuɓete zalađai ve, zunui naa ɓođo đeeni giteđite su ga sɔba nu Goođo GALAGI letemazu.»

²⁰ Goođo GALAGI ɓõeni Moize vo, é đe ma: ²¹ «Siegi zu nui ta koto đeezu la, é đe ga ladalala nu Goođo GALAGI letemazu, é zeei wo seinođoi ma, kaliva ma vaa zu, anii é kalivaai ma ga é make, anii unmaai, ɓaa ta gulaai su ga yaavai, ²² ɓaa é laamaɓa ga tooya anii gaa vai, ɓaa é zee gɔnai wo, é lo kotoi tanope ba, nuɓusei a zoo keezu, ²³ siegi zu a kotoi đeena la gana, é ɓođo đe ga sɔba nu, anii nii é unma, ɓaa é ta gula su ga yaavai, tođa naa votogi ve, ɓaa anii é galivaani ma, ɓaa anii toai ya, é ka, ²⁴ ɓaa anii-yo-anii nii é zee gɔnai wosu, é lo ba. Tođa gaavonigai ve, é seizu ɓolusiei gilazuve gila pee ba, é teve anii kee nui vo, naama voloi nõ ma, yeei é ná-faa zuɓete zalađai gulazu la. ²⁵ Tođa va zalađa gula nui vo ga ná-faa zuɓete zalađai, ná-kotoi vaa zu, Goođo GALAGI gaazu, ga baala sinei nii neevuzu la ba, é gula togani bulugi zu, eđevelei songoi la. ²⁶ Zekana zalađa gula nui a koto gba vai đe la be Goođo GALAGI gaazu, suvaa đa ye be, é đeni ga faagaa zaagi ma zii nɔpe, é ɓođo đeai su ga sɔba nu.»

6

Gala zalađaiti ta veɓaniiti ma logiti

¹ Goođo GALAGI ɓõeni Moize vo, é đe ma: ² «Niima levei ve Aalõn ta ná-doun zunuiti zea, é đe ti ma: Gala zalađai ma logi gaa: Gala zalađai đa ye zalađa gulazuve ma lutui zu, kpidii negelein eyesu sobui, zalađa gulazuve ma abui đa ye sosu. ³ Sobui, zalađa gula nui đa ná-segei loo gɔba, é vele kpudagi le ɓođo ma, niiti ti ga gezei. Tođa zuvui gula, nii abui kulaai gala zalađai galazuve, tođa sei zalađa gulazuve goba. ⁴ Naa vɔluma tođa ná-segeiti pu, é tađiligaa loo, ga é li ga zuvui ti-vuuzuve voluve, ada nađegai ta zu. ⁵ Abui đa ye sosu zalađa gulazuve, é mina za negelein. Sobu-o-sobu, zalađa gula nui đa abui lo kovii va, é

gala zalaɗai ɓete, é ziilei zalaɗaiti ma wulɓi ɗala. ⁶ Abui ɗa ye sosu ɗo zalaɗa ɗulazuwe, é mina za.

⁷ «Vebɛanii ma logi ɗaa: Aalɔn ná-doun zunuiti ta kula Ƴooɗo GALAGI ɗaazu, zalaɗa ɗulazuwe ɗakalawe. ⁸ Zalaɗa ɗula nui ɗa zeeɗe gila seɗe ani vukɔi zu, nii gulɔi vuai ma, é pee ani maku neɛɛgi kpein ba. Toɗa naa ɗala zalaɗa ɗulazuwe ga ɗizesui, makugi neai Ƴooɗo GALAGI we. ⁹ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta vebɛanii mɔtai mi. Ta mi ada ɗadegai ta, GALA daaɗomi seɗe welei ma ɗoizuwe, keɗe lewe mina ɗe ba. ¹⁰ Nu mina lewe vu ma, é va mɔ da. Tɔnɔi ɗana gè feai ti we ná-veɛaniiti su, ti ɗalazu abui ɗa. Ani we gola ɗadegai, eɗe koto gba zalaɗai ɓaa faazuɓete zalaɗai. ¹¹ Zunui kpein ka ta mi, Aalɔn ná-doun zunuiti saama. Tɔgi ɗana wo-mavofodaiti kpein be eyesu ɗo, é lo vebɛaniiti ba, ti ɗalazu Ƴooɗo GALAGI we. Nu-o-nu a wɔɗɗu ba, naa ɗa ɗade.»

¹² Ƴooɗo GALAGI ɓɛni Moize ɓo, é ɗe ma: ¹³ «Wele vebɛanii va, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta fe Ƴooɗo GALAGI we, foloi ta gulo ɗadegai ziena la ti ma: kilo savago ɓulu vukɔi vagoi zu, gilazuwe sobui, gilazuwe kpɔkɔi, eɗe folo-o-folo vebɛanii. ¹⁴ Bulu vukɔi ɗa ɗaayo ga gulɔi, é la gee kɔlui maazu. Da geegai ta teveleweai ɗula ga zalaɗai, makugi neai Ƴooɗo GALAGI we. ¹⁵ Zalaɗa ɗula nui niigi, Aalɔn ná-doun zunuiti saama, gulo ɗadegai a zie ma ga é ze potogi zu, naa ɓalaa ɗa vebɛanii naa ɗula. Ƴooɗo tɔgi we. Toɗa ɗala neɗelein Ƴooɗo GALAGI ɗaazu. ¹⁶ Zalaɗa ɗula nui ná-zalaɗai kpein ka ɗala neɗelein, tanɔpe ge la mia.»

Koto gba zalaɗai

¹⁷ Ƴooɗo GALAGI ɓɛni Moize ɓo, é ɗe ma: ¹⁸ «Bɔe Aalɔn ɓo ta ná-doun zunuiti, è ɗe ti ma: Koto gba zalaɗai ma logi vete. Adawe gala zalaɗai ɗɔdaalevezu ná, miná ɗa koto gba zalaɗa zuai ɗɔdaalevezu ná, Ƴooɗo GALAGI ɗaazu. Ani we gola ɗadegai. ¹⁹ Zalaɗa ɗula nui é koto gba zalaɗai ɗulazu, naa ɗa mi. Toɗa mi ada ɗadegai ta, GALA daaɗomi seɗe welei ma ɗoizuwe. ²⁰ Nu-o-nu a wɔɗɗu ma zuai va, naa ɗa ɗade. Ni ma ɗamai a vazana seɗe ma, we fazagai ná ma, miná ɗa gba ada ɗadegai ta. ²¹ Polo liɗii a ɗili su, naa ɗa wolo. Ni kɔlu ɓɔi diɗii ɗa a ɗili su, su ɗa bale, é gba ziei wu. ²² Zunui kpein é ga zalaɗa ɗula nui, naa pe ka ta mi. Ani we gola ɗadegai. ²³ Keɗe nu la zalaɗa zua nɔpe mia, nii ma ɗamai a va GALA daaɗomi seɗe welei wu, ga koto gba vai va ɗe ada ɗadegai. Ma zuai ɗa ɗala.

7

Faazuɓete zalaɗai

¹ «Wele faazuɓete zalaɗa logi va: Ani we gola ɗadegai. ² Adawe ti gala zalaɗai ɗɔdaalevezu ná, miná ɗa faazuɓete zalaɗa zuai ɗɔdaalevezu ná. Ma ɗamai ɗa vili zalaɗa ɗulazuwe ma, é ɗaku ma kpoo. ³ Ta ma wulɓi kpein kula: ma wɔɗgi, ta ma wulɓi felevelegai koozu zɔlaiti ma, ⁴ ta ma loɗo felegɔiti, ta ma wulɓi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuwe, a kula ma loɗɔiti kobawe. ⁵ Zalaɗa ɗula nui ɗa naa ɗala zalaɗa ɗulazuwe. Faazuɓete zalaɗai we, nii abui galazu, Ƴooɗo GALAGI we. ⁶ Zunuiti kpein ti wo zaama ga zalaɗa ɗula nuiti, naati ta ta mi, é mi ada ɗadegai ta. Ani we gola ɗadegai.

⁷ «Toɗa ɗe ɗana faazuɓete zalaɗai vaa zu, eɗevelei nɔ é la koto gba zalaɗai vaa zu. Tɔgi naa ɗa ga faa gila nɔ zalaɗa felegɔi naati faa zu, ma zuai ɗa ɗe ga zalaɗa ɗula nui nɔnɔ, nii é kotoi gbazu. ⁸ Zalaɗa ɗula nui é vaazu gala zalaɗai ɗulazu, nui ta we, nɔnɔi ɗa ɗe ga gala zalaɗai ma ɗolɔgi, nii é kulaai ga zalaɗai. ⁹ Vebɛanii kpein mɔgai fuului zu, ɓaa anii gee kɔlu liɗii ma, ɓaa anii gee kɔlui maazu, naa ɗa ɗe ga zalaɗa ɗula nui nɔnɔ, nii é kulaai. ¹⁰ Vebɛanii kpein gaayɔgai ga gulɔi, ɓaa ma wɔɔi, naa ɗa ɗe ga Aalɔn ná-doun zunuiti kpein tɔnɔ, ti ɗilagilagi pe.

Ziilei zalaɗai

¹¹ «Ziilei zalaɗai ma logi vete, nii nu a kula Ƴooɗo GALAGI we: ¹² Ni nui ta a ziilei zalaɗai ɗulana ga mama fee zalaɗai, toɗa kula ga ɓulu welevelegiti lewe la su, gaayɔgai ga gulɔi, é vee

bulu lɛvɛi va, nii lɛvɛ la su, gulɔi vuai ma, ta bulu vɛlɛvɛlɛgiti, kpɛtɛai ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi. ¹³ Toɣa bului ɣula balaa, nii lɛvɛi su, ɛ pɛɛ nɔ-ziilei zalaɣai va, mama fee vai zu. ¹⁴ Veɛani ɣilagilagi tago ɣa ɣula ma Ɔoɣɔ GALAGI vɛ. Naa volu ta ɣɛ ga zalaɣa ɣula nui nɔnɔ, nii ɛ ziilei zalaɣai ma ɣamai viliai. ¹⁵ Ziilei zalaɣa zuai ɣa mi, naama voloi nɔ ɛ ɣulazu la mama fee vai zu. Nu mina tanɔpɛ zɛ sobu va zeeli.

¹⁶ «Ni nui ta a zalaɣa ɣulana minazeɣe daazeeli vaa zu, ɣaa veɛanii vaa zu ɛ daai ɣisu, ma zuai ɣa mi, naama voloi nɔ ɛ kulazu la, nii a yɛ voluzu, naa ɣa mi poluma zobui. ¹⁷ Nii ɛ yesu ga zalaɣa zuai mɔtai foloi zavasiei, naa ɣa ɣala. ¹⁸ Ni nu a naama yiilei zalaɣa zuai ta miina foloi zavasiei, zalaɣai laa la mɔ zoga, ɛ la faa vaa naa ma, nii ɛ kula. Toɣa ɣɛ ga anii kɔzɔai, nu-o-nu a ta miina, nɔ-faagaa za golai ma ɣasɔi ɣa la unma.

¹⁹ «Ma zuai ɣoɣuai kɔzɔba anii ta va, nu mina naa mi jɛɣɛɛin. Ma zuai ɣa ɣala.

«Nui niiti kpein ti la ɣɔzɔni tɔgi letemazu, naati ta zoo ti ziilei zalaɣa zuai ta mi. ²⁰ Kɛɛ nui nii kɔzɔai tɔgi letemazu, naa a ziilei zalaɣa zuai ta miina, ɛ ga Ɔoɣɔ GALAGI nɔnɔi, naama nui ɛ ka lɛvɛ nɔ-nuɔuseiti ba. ²¹ Zɔi a vɔɣɣuna anii ta va, nii kɔzɔai, nuɔusei kɔzɔai, ɣaa suai kɔzɔai, ɣaa ani nɔpɛ ɛ ga kɔzɔba anii, ɛ ziilei zalaɣa zuai mi, ɛ ga Ɔoɣɔ GALAGI nɔnɔi, naama nui ɛ ka lɛvɛ nɔ-nuɔuseiti ba.»

Tɔgi ɛ lo sua wulɔi ta ɣamai mii vai va

²² Ɔoɣɔ GALAGI ɔɛni Moize vɔ, ɛ ɣɛ ma: ²³ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, ɛ ɣɛ ti ma: A mina niki, ɣaa baala, ɣaa boli wulɔi mi jɛɣɛɛin. ²⁴ Suai saai ɔɣɔ vɛ, ɣaa dɔɔɔ zuai ta paai, naama wulɔi ɣa zoo ɛ ɣɛ ga wo-maavai ta ɣɛɛ anii nɔ, kɛɛ wo la mia jɛɣɛɛin. ²⁵ Zɔi a suai ma wulɔi ta mi, ɛ ɣulazu ga zalaɣai, ɛ ɣalazu abui ɣa Ɔoɣɔ GALAGI vɛ, naama nui ɛ ka lɛvɛ nɔ-nuɔuseiti ba. ²⁶ Vɛ nɔpɛ wa ɣɛ nɔ, à mina ɣamai mi, wɔnii nɔnɔi, ɣaa suai nɔnɔi. ²⁷ Zɔi nɔpɛ a ɣamai mi, ma zii nɔpɛ, naama nui ɛ ka lɛvɛ nɔ-nuɔuseiti ba.»

Zalaɣa ɣula nuiti ti-laamiizu vɛ

²⁸ Ɔoɣɔ GALAGI ɔɛni Moize vɔ, ɛ ɣɛ ma: ²⁹ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, ɛ ɣɛ ti ma: Zɔi a nɔ-ziilei zalaɣai ɣula Ɔoɣɔ GALAGI vɛ, toɣa Ɔoɣɔ GALAGI nɔnɔi zeɣe ba. ³⁰ Zalaɣai nii maanɛai ɛ ɣala abui ɣa, Ɔoɣɔ GALAGI ɣaazu, toɣa va ga naa ɔɣɔ vɛ, ma wulɔi, ta ma ɣekegi, ɛ ti lateɣɛ vai ma vooɣi ɣɛ Ɔoɣɔ GALAGI ɣaazu. ³¹ Zalaɣa ɣula nui ɣa ma wulɔi ɣala zalaɣa ɣulazu vɛ. Ma ɣekegi ɣa ɣɛ ga Aalɔn ta nɔ-doun zunuiti tɔnɔ. ³² Wa-yiilei zalaɣaiti ka, wa ma yeezazu balai ve zalaɣa ɣula nui ya. ³³ Aalɔn nɔ-doun zunuiti su, zɔi a ziilei zalaɣai ma ɣamai ta ma wulɔi ɣulana, naa ɣa ma yeezazu balai zɔɔɔ, ɛ ɣɛ ga nɔnɔ. ³⁴ Mazɔɔɔ ziilei zalaɣaiti su, nii Izelayele nuiti ti kulazu, ma ɣekegi ta ma balai niiti ta da ɣula ga dateɣɛ vai ma vooɣi, nɔ ti zeɣe, gɛ ti ve zalaɣa ɣula nui Aalɔn ya ta nɔ-doun zunuiti zea, ga ɣoɣɔ tɔgi Izelayele nuiti ta so.»

³⁵ Daamiizu vɛ ɣana, Aalɔn ta nɔ-doun zunuiti ti sɔɔɔsu, zalaɣaiti su ti ɣalaai abui ɣa, Ɔoɣɔ GALAGI vɛ, ɛ zo naama voloi ma, yeei ti lɛɛzu la ga ti zalaɣa ɣula wotii ɣɛ. ³⁶ Naa ɣa Ɔoɣɔ GALAGI Izelayele nuiti devezu la, ga ɛ ve ti ya, ɛ zo naama voloi ma, yeei gulo ɣadɛgai ziaa la ti ma. Toɣa ɣɛ ga ɣoɣɔ tɔgi ti-mavofodaiti kpein bɛ.

³⁷ Gala zalaɣai ma lɔgiti kana, ta veɛanii, ta koto gba zalaɣai, ta faazuɔɛɛ zalaɣai, ta nu zei vai ma zalaɣai, ta ziilei zalaɣai. ³⁸ Ɔoɣɔ GALAGI ma leveiti feeni Moize ya, Sinayi gizei ma, voloi ɛ devei veeni la Izelayele nuiti zea, ga ti ta-veɛanii ve Ɔoɣɔ GALAGI vɛ Sinayi tevebai zu.

**ZALAGA ƆULA NU MɔUNGITI
FEE VAI GALA Bɛ**

²⁹ Moize ti zei vai ma vaala sinei ma ɖekegi zegeni, é dateɖe vai ma voogi ɖe Gooɖo GALAGI ɖaazu. Moize nonɔi ɖeni ga naa, eɖevelei Gooɖo GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ Moize siema wulo ɖadegai ta zegeni, ta ɲamai ta, nii é ɖeni zalaɖa ɖulazuve. E ti vaza Aalɔn ta ná-segeiti ma, naa veɛ Aalɔn ná-doun zunuiti ta ta-zegeiti ba. E Aalɔn veeni GALA be, ta ná-segeiti, naa veɛ ná-doun zunuiti ta ta-zegeiti ba.

³¹ Moize ɖeni Aalɔn ta ná-doun zunuiti ma: «À suai ɖili GALA daagomi sege vɛlei laave. Miná ɖa wa mi ná, é veɛ bului va, nii é wo zei vai ma boɔgi zu, eɖevelei gè deveni la, gè ɖe ma: «Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta mi.» ³² Suai ta bului mɔtai é yesu, wa naa ɖala. ³³ Wa ye GALA daagomi sege vɛlei laave eyesu folo lofela, wo mina zege ná, eyesu wo zei voloi lieɖi laazeeli, mazɔɔ folo lofela ɖa é ɖeezu ga wo zei voloi. ³⁴ Nii keai za, Gooɖo GALAGI deveve ga naa ɖe wo ve ga koto gba vai. ³⁵ Wa yesu deɖemu GALA daagomi sege vɛlei laave folo lofela, folo veɛ kpidi va, wa Gooɖo GALAGI ná-deveiti so, naa ɖa a ke wo mina za, mazɔɔ naa ɖa ma levei veeni zèa.» ³⁶ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti naama vaiti kpein keeni, nii Gooɖo GALAGI ma levei veeni ga Moize maavele.

9

Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti loo vai botii zu

¹ Foloi losavasiei ma, Moize Aalɔn ta ná-doun zunuiti tolini, ta Izelayele ɖewolaiti, ² é ɖe Aalɔn ma: «Nike yivo zine ɖila sege koto gba zalaɖa vai zu, ta baala sine ɖila gala zalaɖa vai zu, neevuzu mina ɖe tanɔpe ba, è ti lo Gooɖo GALAGI ɖaazu. ³ Da boɛ Izelayele nuiti po, è ɖe ti ma: «A boli zine ɖila sege koto gba zalaɖai vaa zu, ta nika yivo ɖila, ta baala zivo ɖila, kona gila keleiti, neevuzu mina ɖe ti va, gala zalaɖai vaa zu, ⁴ ta nika zine ɖila, ta baala sine ɖila ziilei zalaɖai vaa zu, naa ɖa a ke, ti ɖula ga zalaɖai Gooɖo GALAGI ɖaazu, ta vebɛanii, nii é ga ani vukɔi, gaayɔgai ga gulɔi. Mazɔɔ za Gooɖo GALAGI ɖa ɖulazu kelema wo ve.» »

⁵ Nii Moize deveni, ti vaani ga naa GALA daagomi sege vɛlei laave. Bebei kpein ge maabuɖani ná va, ti lo Gooɖo GALAGI ɖaazu. ⁶ Moize ɖeni ma: «Wa naa ɖe, nii Gooɖo GALAGI deveai, Gooɖo GALAGI ná-lebiyai ɖa vaazu ɖulazu kelema wo ve.» ⁷ Moize ɖeni Aalɔn ma: «Maabuɖa zalaɖa ɖulazuve va. Da-ɖotoi gba zalaɖai ɖula, ta da-ɖala zalaɖai, è koto gba vai ɖe boɖo ve, ta nuɓuseiti be. Nuɓuseiti ta-veɛanii ɖula, è koto gba vai ɖe ti ve, eɖevelei Gooɖo GALAGI deveni la.»

⁸ Aalɔn maabuɖani zalaɖa ɖulazuve va, é nika yivoi ɖɔdaaleve to boɖo ná-kotoi gba vai zu. ⁹ Aalɔn ná-doun zunuiti ti ɲamai veeni zea. E yeeɖeɖai looni ɲamai wu, é ta zie zalaɖa ɖulazuve ma mineiti ma. E ɲamai mɔtai vuuni ya zalaɖa ɖulazuve ɖɔɖaave. ¹⁰ E ma wulɔi ɖalani zalaɖa ɖulazuve, ta ma loɖiti, ta koto gba zalaɖa zuai ma mɔɔin vasuve, eɖevelei Gooɖo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ Kele é ma zuai ta ma ɖologi ɖalani abui ɖa, ti-vuuzuve voluve.

¹² Aalɔn gala zalaɖa loganii ɖɔdaaleveni. Ná-doun zunuiti ti ɲamai veeni zea, é pili zalaɖa ɖulazuve ma, é ɖaku ma kpoloo. ¹³ Ti gala zalaɖai veeni zea, teveleveai, é bulukpulu, é veɛ ma ungi va, é ti ɖala zalaɖa ɖulazuve. ¹⁴ E koozu zɔɔlaiti ta kɔɖiti gbani, é ti ɖala zalaɖa ɖulazuve, gala zalaɖai maazu.

¹⁵ Naa volu, é nuɓuseiti ta-zalaɖai ɖulani. E boli zinei zegeni nuɓuseiti ta-ɖoto gba zalaɖai, é kɔdaaleve, é kula koto gba vai zu, eɖevelei zalaɖa zua mɔungi ɖeni la. ¹⁶ E gala zalaɖai ɖulani, eɖevelei deveai la togi zu. ¹⁷ E vebɛanii ɖulani, é zeeɲe gila sege su, é naa ɖala zalaɖa ɖulazuve. Naa la boɔni gala zalaɖai va, nii kulaai sobui.

¹⁸ E nika zinei ɖɔdaaleveni, ta baala sinei ga ziilei zalaɖai, nuɓuseiti faa zu. Aalɔn ná-doun zunuiti ti ɲamai veeni zea, é pili zalaɖa ɖulazuve ma, é ɖaku ma kpoloo. ¹⁹ Ti nika zinei ta baala sinei ma wulɔi veeni zea: ma wɔɔngi, ta ma wulɔi é koozu zɔɔlaiti maavelevelegai, ta ma loɖiti, ta ma mɔɔin vasuve. ²⁰ Ti ma wulɔiti puuni ma ɖekegiti su,

é ma wulɔi ɔala zalaɔa ɔulazuwe. ²¹ Aalɔn ma ɔekegiti ta zeezazu balai zegeni, é ti latɛɔ vai ma voogi ɔe ɔoɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔevelei Moize ma levei veeni la.

²² Aalɔn yeeiti tɛeni geezu nuɔuseiti pɔ pelei, é tuya loo ti we. Kpegai ma ga koto gba zalaɔai ɔula, ta gala zalaɔai, naa we ziilei zalaɔai va, é zegeni zalaɔa ɔulazuwe, é yei.

²³ Moize ta Aalɔn ti lɛeni GALA daaɔomi sege velel wu. Siegi zu ti ɔulani la ná, ti tuya looni nuɔuseiti be. ɔoɔɔ GALAGI ná-lebiyai ɔulani keɛma nuɔuseiti kpein be. ²⁴ Abui ɔulani ɔoɔɔ GALAGI ɔɔ be, é gala zalaɔai ɔala, ta ma wulɔiti, niiti ti ɔeni zalaɔa ɔulazuwe. Nuɔuseiti kpein ti kaani. Ti kpeeiti tooni ga koozunɛi, ti nɔkɔ.

10

Aalɔn ná-doun zunu felegɔiti

saa vai

¹ Aalɔn ná-doun zunuiti Nadaɔe ta Aɔiyu ti ta-ani maku nɛɛne gala ligiiti segeni, ti abulekaiti pu ti zu, ti ani maku nɛɛnɛgi vu maazu. Naazu ti vaani ga abu ɔiligi ɔoɔɔ GALAGI ɔaazu, niigi GALA ge la ɔeni ma leve veeni. ² Gaamago nɔ, abui ɔulani ɔoɔɔ GALAGI ɔɔ be, é ti ɔala. Ti zaani ɔoɔɔ GALAGI ɔakala.

³ Moize ɔeni Aalɔn ma: «Naa ɔa ɔoɔɔ GALAGI boni, siegi zu é ɔeni la: «Niiti ti maaɔufazu bà, keni ti unfe ná-ɔadedai ma. Ná lebiyai zɔlɔ nuɔuseiti kpein gaazu.» » Aalɔn maaɔeni kpɔ.

⁴ Moize Mikayeɛle lolini ta Elesafan, Uziyele ná-doun zunuiti, nii é ga Aalɔn keeɔe keeɔeloin, é ɔe ti ma: «À maaɔufa bà, wo wo-ɔeɛlɔinti sege, wo li ga tiye ade-vuuzuwe voluwe, wo ti maaɔooza seizu ɔadegai va.» ⁵ Ti maaɔufani ba, ti ti zege ta-zegewuzegɛiti su, ti li ga tiye ti-vuuzuwe voluwe, eɔevelei Moize boni la.

⁶ Moize ɔeni Aalɔn ma, ta Elezaal, ta Itamaal, Aalɔn ná-doun zunuiti: «À mina wɔundɛɔaiti ze yaɔaba, wo mina wa-zegɛiti bali ga, saa wɔlɔ vai zu, naa ɔa a ke, wo mina za, wo va GALA ná-ziiɔaawanai maaloli bebei kpein ma. A wo-ɔeɛlɔinti Izelayele veleɔegɛiti kpein ze ná, ti wɔlɔ naati ta-vaa zu, niiti ɔoɔɔ GALAGI ti ɔalaai ga abui, nii é gaazogai. ⁷ A mina zege GALA daaɔomi sege velel laawe, naa ɔa a ke wo mina za, mazɔlɔ ɔoɔɔ GALAGI ná-siema wulɔ ɔadegai ɔa wo ma.» Ti naa ɔɛeni, nii Moize bogai.

Devei tanigaani,

é lo zalaɔa ɔula nuiti ba

⁸ ɔoɔɔ GALAGI bɔeni Aalɔn ɔɔ, é ɔe ma: ⁹ «Mina dɔɔ bɔle, baa kpɔleɔɔle ani nɔpe, nii a nu ɔaazulati, ɔa-o, è-loun zunuiti-yo, siegi zu wa ɔe lɛezu la GALA daaɔomi sege velel wu, naa ɔa a ke wo mina za. Naa ɔa ɔe ga ɔoɔɔ tɔgi wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁰ Mazɔlɔ keni wo zoo zeegaaɔwɛɛzu ɔwɛɛsu ani ɔadegai ta ɔadetala geɛi va, ta nii kɔzɔai ta nii é la ɔɔzɔni.

¹¹ A Izelayele nuiti kala ga tɔgi kpein, nii ɔoɔɔ GALAGI feeni ti ya ga Moize maavele.»

¹² Moize ɔeni Aalɔn ma, ta doun zunu felegɔiti ti yenɛi zea, Elezaal ta Itamaal: «À veɔɛanii mɔtai zege, nii é la ɔalani abui ɔa ɔoɔɔ GALAGI ɔaazu. A mi zalaɔa ɔulazuwe ɔobawe, leve mina ɔe ba, mazɔlɔ ani ve ɔadegai. ¹³ Wa mi ada ɔadegai ta, naa ɔa é ga wo-laamiizuwe, wa è-loun zunuiti, zalaɔa aniiti saama, ti ɔalazu abui ɔa ɔoɔɔ GALAGI ɔaazu, mazɔlɔ devei ɔa naa, é veeni zɛa. ¹⁴ Ma ɔekegi ta ma balai niiti ti ɔula ga datɛɔe vai ma voogi, wa naati mi ada ɔadegai ta, ɔa-o, è-loun zunuiti-yo, ta è-loun anzanuiti ti è ɔɔ be, mazɔlɔ ti veeve wo we, ga é leve doun è we, wa è-loun zunuiti, Izelayele nuiti ta-yiilei zalaɔaiti su. ¹⁵ E ɔula gulɔiti polu, ti maanɛai ti ɔala, Izelayele nuiti ta va ga ma ɔekegi ta ma balai. Ti ɔulaai ma ga datɛɔe vai ma voogi, ta ɔe ga dɔnɔ, wa è-loun zunuiti, ti è va, ɔoɔɔ tɔgi ɔa ɔe ga ná, eɔevelei ɔoɔɔ GALAGI deveni la.»

¹⁶ Moize koto gba woli zinɛi ɔaizienɛi, keɛ galaa ɔeni de niina. E yiigaaawanani naazu Elezaal ma, ta Itamaal, Aalɔn ná-doun zunuiti ti yenɛi ná, é ɔe ma: ¹⁷ «Leeni vaa zu wo

la koto gba zalaɗa zuai miini ada naɗegai ta? Toɗa ga anii gola naɗegai, Gooɗo GALAGI feai wo ʋɛ, naa ɗa a ke wo bebei ná-faagaaɗaɗi zeɗe, naa ɗa a ke wo ná-kotoi gba be Gooɗo GALAGI ɗaazu. ¹⁸ Wele, wo la liini ga zalaɗa zuai ma naɗaɗi seizu naɗegai ɗoozuwe. Wo maanɛeni, wo zalaɗaɗi ma zuai mi ada naɗegai ta, eɗevelei gè ma levei veai la.» ¹⁹ Aalon ɗeni Moize ma: «Wele, ti ta-ɗoto gba zalaɗaɗi ɗulaa za, ta ta-ɗala zalaɗaɗi Gooɗo GALAGI ɗaazu. E suɗweeni so, nii keai ga ze. Ni za gè ɗea koto gba zalaɗaɗi miini, naa a la ɗe ga faa vago Gooɗo GALAGI ɗaazu baa?» ²⁰ Moize naama wooiti menini, é yeezei ti wu.

KOZOBA VAI TA NADE FAITI

11

(11:1–16:34)

*Sua naɗegaiti
ta kozoɓa geleit*

(To Sevei Velesi 14:3-21)

¹ Gooɗo GALAGI ɗeni Moize ʋo ta Aalon, é ɗe ti ma: ² «À ɗɔɛ Izelayele nui ti po, wo ɗe ti ma: Suaiti kpein saama, niiti ti eteai zu, wele niiti ka wa zoo wo ti mi. ³ Wa zoo wo suai ma zii pe mi, nii polokagi ɗaavalai, é miizu, é ɗa te ʋolu. ⁴ Kele niiti wo la ti mia, anɛ ni ti-ʋolokagi ɗaavalive, baa ti miizu, ti ɗa te ʋolu, naati ta ga niiti: naɗe, anɛ ni toɗa miizu, é ɗa te ʋolu, kele polokagi ɗaa la ʋalini. Wa deve ga kozoɓe. ⁵ Fasa wolii balaa, a miizu, é ɗa te ʋolu, kele polokagi ɗaa la ʋalini, wa deve ga kozoɓe. ⁶ Zaɓei balaa, a miizu, é ɗa te ʋolu, kele polokagi ɗaa la ʋalini, wa deve ga kozoɓe. ⁷ Boigi balaa, polokagi ɗaavalive, kele é la miizu, é ʋa ɗa te ʋolu, wa deve ga kozoɓe. ⁸ A mina ti-ma zuai ta mi, wo mina ʋooɗu ti-ma ʋoomai ta ʋa. Wa ti leve ga ti ɗozoɓe.

⁹ «Zie wu zuaiti kpein su, wele niiti ka wa zoo wo ti mi: niiti ma woekegi ti ʋa, ta maagala ti ma, ti zieiti bu, é ɗeni ga kpolodeiti baa zie wolaiti. ¹⁰ Kele wa naati deve ga ti ɗozoɓe, niiti kpein ma woeke ge la ti ʋa, baa maagala la ti ma, ti kpein saama, ti yenvuzu zie wu, é ɗeni ga kpolodeiti baa zie wolaiti. ¹¹ Wa ti leve ga ti ɗozoɓe. A mina ti-ma zuai ta mi, wa ti-ma ʋoomai leve ga ti ɗozoɓe. ¹² Wa naati kpein deve ga ti ɗozoɓe wo ɗaazu, niiti ti zieiti bu, ma woeke ge la ti ʋa, maagala la ti ma.

¹³ «Waniiti saama, wele niiti ka wa ti leve ga ti ɗozoɓe, nu la ti mia: ɗuui ma zii pe, koɗei ma zii pe, ¹⁴ seevei ma zii pe, ¹⁵ kalawonii ma zii pe, ¹⁶ sizigoi ma zii pe, buungi ma zii pe, ¹⁷ kpolode laaɗe wonii ma zii tanigaa, ¹⁸ zie wonii ma zii tanigaa, ¹⁹ ta zegbelutugi, ta deɗei.

²⁰ «Fuluani goi kpein kovegi ba, é ɗa zie ɗoɗoiti ga, wa naati deve ga ti ɗozoɓe wo ɗaazu. ²¹ Kele fuluaniiti kpein saama, ti ɗovesu, ti ɗa zie ɗoɗoiti ga, wa zoo wo naati mi, niiti ti-begaiti ti ti-ɗoɗozapalagiti maazuwe, ti ɗa ʋili zooi ma. ²² Pete nii wa zoo wo mi: kotogi ta kpazinegi, ta ti-ma ziiti. ²³ Wa fuluani zoiti deve ga ti ɗozoɓe, niiti ti ɗovesu, ta kooɗi ti ʋa.

²⁴ «Suai tanigaa ta ná, ta zoo ti wo ɗozo, nu-o-nu a ʋooɗu ti-ma ʋoomai ta ʋa, naa ɗa ɗozo eyesu kpokoi zeeli. ²⁵ Nu-o-nu a ti-ma ʋoomai ta zeɗe, keni é ná-segeiti gba. Kozoai ɗa ye de, eyesu kpokoi. ²⁶ Wa suai naa kpein deve ga kozoɓe, nii polokagi ba kele kooɗi ɗaa la ʋalini, baa é la miizu, é ʋa ɗa te. Nu-o-nu a ʋooɗu ta ʋa, toɗa ɗozo. ²⁷ Wa naati kpein deve ga ti ɗozoɓe, niiti ti-ɗoɗo naani, ti ziezu ti-ɗoɗozapalagiti ga. Nu-o-nu a ʋooɗu ti-ma ʋoomai ta ʋa, toɗa ɗozo eyesu kpokoi zeeli. ²⁸ Nu-o-nu a ti-ma ʋoomai ta zeɗe, keni é ná-segeiti gba. Kozoai ɗa ye de, eyesu kpokoi. Wa ti leve ga ti ɗozoɓe.

²⁹ «Pete, sua goiti saama, ti bokposu zooi ma, niiti wa ti leve ga ti ɗozoɓe, naati ta ga: inegi ma zii pe, ³⁰ ta zeegoi, ta kooloi ma zii pe. ³¹ Wa ti leve ga ti ɗozoɓe, sua goiti saama. Nu-o-nu a ʋooɗu ti-ma ʋoomai ta ʋa, toɗa ɗozo eyesu kpokoi zeeli. ³² Soɗa kpein, ti-ma ʋoomai ta a ʋooɗu ba, naa ɗa ɗozo: gulu anijakai, baa segei, baa kolo, baa ɗolo, baa anijaka kpein nu a beɗe ɗula su. Keni é gba ga ziei, kele kozoai ɗa ye de eyesu kpokoi zeeli, naa ʋolu toɗa

nade niina. ³³ Ni ti-ma voomai a loona pɔlɔ ligii zu, su anii ɔa ɔɔzo, wa anijakai naa wolo. ³⁴ Daamiani kpein a ɔe ga nu mi, ni pɔlɔ ligii naa zu dei ta a vuuna ma, naa ɔa ɔɔzo. Ni ti-ma voomai a loona anijakai nɔpe su, kpɔle ani kpein, nii a ɔe su, naa ɔa ɔɔzo. ³⁵ Sɔla kpein, ti-ma voomai ta a vɔɔɔ ba, naa ɔa ɔɔzo. Ni a ɔena ga fuului ɔaa abu laazuɔeti, wa ti ɔoloɔolo. Ti ɔɔzoɔe, wa ti leve ga ti ɔɔzoɔe. ³⁶ Ni a ɔena ga zieuŋgi ɔaa zie makesuɔeti, naati ti la ɔɔzoa, ti nadegai ɔa ye de, keɛ zoi nɔpe a vɔɔɔ ti-ma voomai ta va, naa ɔa ɔɔzo. ³⁷ Ti-ma voomai ta a loona ani zuwu ma, nii é vazasu, naa nadegai ɔa ye de. ³⁸ Keɛ ni nu a ziei vuuna ani zuwui ma, ta ti-ma voomai ta loo ani zuwui naa ma, wa deve ga kɔzoɔe. ³⁹ «Suaiti ti ɔeezu wo ve ga daamianigi, naa ta a zaana, zoi a vɔɔɔ ma voomai va, toɔa ɔɔzo eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁴⁰ Zoi a ma zua voomai ta mi, keni é ná-segeiti gba. Kɔzoai ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. Zoi a ma voomai zege, keni é ná-segeiti gba. Kɔzoai ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁴¹ «Wa sua goi naati kpein deve ga ti ɔɔzoɔe, niiti ti bokposu zooi ma. Nu mina ta mi ɲegelein. ⁴² A mina sua goi naa tanɔpe mi ɲegelein, niiti ti bokposu zooi ma, anee niiti ti bokposu ɔogi ma, anee niiti ti ziezu ɔɔɔ naanigɔiti ga, ɔaa ɔɔɔ mɔinmɔingiti ga, mazɔlɔ wa ti leve ga ti ɔɔzoɔe. ⁴³ A mina ɔɔɔ ɔɔzo ga naama zuaiti ti bokposu. A mina ɔɔɔ ɔe ga nadetala nu ga ti maavele. ⁴⁴ Mazɔlɔ ná ga ɔɔɔ GALAGI, wa-ɔALAGI. A ɔɔɔ nade, wa nade, mazɔlɔ nɔun nadegɛ. A mina ɔɔɔ ɔɔzo ga naama zua goiti, ti bokposu zooi ma. ⁴⁵ Mazɔlɔ ná ga ɔɔɔ GALAGI, nii é wo ɔula Ezipete yooi va, ga gè ɔe ga wa-ɔALAGI. A nade, mazɔlɔ nɔun nadegɛ.» ⁴⁶ Tɔgi ɔana, é vile suaiti ta-vai va, ta wɔniiti, ta fuluaniiti kpein ti vulua, ti yenvuzu zieiti bu, ta fuluaniiti ti bokposu zooi ma, ⁴⁷ naa ɔa a ke wo zɔɔzu ɔwee ani nadegaiti ba, ta niiti ti ɔɔzoai, suai nu a mi, ta suai nu la mia.

12

Anzanui a doin zɔlɔna, naa nade fai

¹ ɔɔɔ GALAGI ɔɔni Moize ɔɔ, é ɔe ma: ² «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, é ɔe ti ma: Siegi zu anzanui a kogi zegenala, é doun zunu zɔlɔ, toɔa ɔɔzo folo lɔfela laawu. Toɔa ɔɔzo ege ná-alu kaa ziegi ma yeegeɔalai. ³ Foloi lɔsavasiɛi ma, doungoi ɔa lati pelevolu. ⁴ Toɔa ye de mɔnɔ ɔɔɔ nadesu folo vuusavago maazu savago (33) laawu, ná-ɲamai vaa zu, é mina vɔɔɔ ani nadega ɔila kpala ba, é mina li seizu nadegai, eyesu ná-nade foloiti daazeeli. ⁵ «Ni a anzanu loun zɔlɔna, kɔzoai ɔa ye de ɔɔɔ felegɔ laawu, ege ná-alu kaa ziegi ma yeegeɔalai. Toɔa ye ɔɔɔ nadesu folo vuulɔzita maazu lɔzita (66) laawu. ⁶ «Siegi zu ná-nade foloiti daazeelizu la, zunu loin ná-faa zu, ɔaa anzanu loin ná-faa zu, toɔa va ga kona gila baala zivoi zalaɔa ɔula nui ɔɔ, GALA daaɔomi sege velei laave, ga é ke ga gala zalaɔai, ta poopo kpokpa gila, ɔaa kpumago ɔila, é ke ga koto gba zalaɔai. ⁷ Zalaɔa ɔula nui ɔa ti ɔula ɔɔɔ GALAGI ɔaazu, é koto gba vai ɔe be. Toɔa nade naama ɲama ɔula ba vai ma keai la. Tɔgi ɔana anzanui ná-faa zu, nii é zunu loin zɔlɔsu, ɔaa anzanu loin. ⁸ Ni ani la nu ya, a baala zivoi zɔlɔ da, toɔa kpumago felegɔ zege, ɔaa poopo kpokpa felegɔ, gilagi ɔa ɔe ga gala zalaɔai, zoi ɔe ga koto gba zalaɔai. Zalaɔa ɔula nui ɔa koto gba vai ɔe be, toɔa nade.»

13

Tɔgiti é lo kulama zeeɛiti ba

¹ ɔɔɔ GALAGI ɔɔni Moize ta Aalɔn ɔɔ, é ɔe ti ma: ² «Siegi zu nui ta ɔɔlɔgi maaɔokolosu da, ɔaa povogulɔi ɔe ma, ɔaa gelegelegi, nii é ɔeezu ga kulama zeeɛi kɔlɔgi ma, ta lii la zalaɔa ɔula nui Aalɔn ɔɔ, ɔaa ná-doun zunui taɔila pɔ. ³ Zalaɔa ɔula nui ɔa seeɛi ɔevele vete, nii kulaai kɔlɔgi ma. Ni ma legai goleve su, é yei, sugooza kɔlɔgi va, toɔa ga kulama zeeɛi ma zii ta. Zalaɔa ɔula nui ɔa kevele vete, é dee ga nui naa ɔɔzoɔe. ⁴ Ni ani ɔolekolegi

é kɔlɔgi ma, é la yeini, su va ɔooza kɔlɔgi va, ma leɣai la ɔoleni, zalaɣa ɣula nui ɣa naama nui le pelei wu, é daaɣulu ma, é ye ná folo lofela laawu. ⁵ Zalaɣa ɣula nui ɣa kevele vete foloi lofelasiei ma. Ni seebei la ɣe liini luɣma, ta é la vazani kɔlɔgi ma, zalaɣa ɣula nui ɣa te pelei wu mɔno ná zeizu velesiei, é daaɣulu ma folo lofela laawu. ⁶ Zalaɣa ɣula nui ɣa kevele vete, ná zeizu velesiei foloi lofelasiei ma. Ni tago zuzasaga, é la vazani kɔlɔgi ma, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga nui naa nadege, pɔvoɣulɔi ve. Toɣa ná-segeiti gba, toɣa nade. ⁷ Kele ni pɔvoɣulɔi a vazana kɔlɔgi ma, é boɣo lea vɔluma ga zalaɣa ɣula nui, naa deɛ ga nadege, toɣa boɣo le ga zalaɣa ɣula nui ná zeizu velesiei. ⁸ Naa ɣa kevele vete. Ni pɔvoɣulɔi vazage kɔlɔgi ma, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga kɔzɔve. Kulama zeebei ma zii ta ve.

⁹ «Siegi zu kulama zeebei ma zii ta ɣeezu la nui ta va, ta lii la zalaɣa ɣula nui vɔ. ¹⁰ Naa ɣa kevele vete. Ni kɔlɔgi maaɔokologe, é ɔole, ta maaɔokolosuve ma leɣai ɔole, ta ma zua letegi bokolo su, ¹¹ kulama zeebei ve é naama nui ɔolɔgi wu. Zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga kɔzɔve, é la teɔa pelei wu, é va daaɣulu ma, mazɔlɔ kɔzɔve. ¹² Ni kulama zeebei a ɣulana ma, é kɔlɔgi maazege, é zo nɔungi ma, eyesu é zeeli kɔɣiti ma, veti zalaɣa ɣula nui ɣaazulosu naati ba, ¹³ naa ɣa kevele vete. Ni a kaana ga kulama zeebei kɔlɔgi maave pe segea, toɣa deɛ ga nui nii seebei ba, nadege, tɔzei maave ɔolea negelein, nadege. ¹⁴ Kele voloi ta ma zua letegi ɣaa la tɔun ba, toɣa ɣɔzɔ. ¹⁵ Zalaɣa ɣula nui ɣa kevele vete. Ni a ma zua letegi ɣaana, toɣa deɛ ga kɔzɔve. Ma zua letegi ɣɔzɔve, kulama zeebei ma zii ta ve. ¹⁶ Ni ma zua letegi a valibona, é ɔole, toɣa li zalaɣa ɣula nui vɔ be. ¹⁷ Naa ɣa kevele vete. Ni kɔlɔgi maaɔolea, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga nui nii seebei ba, nadege.

¹⁸ «Siegi zu divologi losu la nui ta va, divologi zege ba, é ɣede, ¹⁹ ve divologi ɣeni ná, ani buɔo ɔole ga ɣulana ná, ɔaa ani ɔolegi maaɔoikpɔigai, naama nui ɣa boɣo le ga zalaɣa ɣula nui. ²⁰ Zalaɣa ɣula nui ɣa kevele vete. Ni seebei yeive, suɔooza kɔlɔgi va, ta ma leɣai ɔole, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga kɔzɔve. Kulama zeebei ma zii ta ve, nii kulaai divologi zu. ²¹ Kele ni zalaɣa ɣula nui a kaana ga seebei zuzasage, é la yeini, su va ɔooza kɔlɔgi va, ma leɣai va ɔole, toɣa nui naa le pelei wu, é daaɣulu ma folo lofela laawu. ²² Ni seebei a vazana kɔlɔgi ma, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga kɔzɔve. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²³ Kele ni seebei a yena ada ɣilagi nɔ, é la vazani maave, toɣa ga divologi ma vilii. Zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga nadege.

²⁴ «Siegi zu abui nui ta maaɣalazu la, gelegele kolegi ɣula galazuve vogi zu, ɔaa koleai maaɔoikpɔi, ²⁵ zalaɣa ɣula nui ɣa kevele vete. Ni ma leɣai a ɔolena gelegelegi zu, é yei suɔooza kɔlɔgi va, kulama zeebei ve, nii kulaai gala vilii zu. Zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga nui naa ɣɔzɔve. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²⁶ Kele ni zalaɣa ɣula nui a kaana ga seebei zuzasage, é la yeini, su va ɔooza kɔlɔgi va, ma leɣai va ɔole, toɣa nui naa le pelei wu, é daaɣulu ma folo lofela laawu. ²⁷ Zalaɣa ɣula nui ɣa kevele vete foloi lofelasiei ma. Ni seebei vazaga kɔlɔgi ma, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga kɔzɔve. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²⁸ Kele ni seebei a yena ada ɣilagi nɔ, é la vazani kɔlɔgi ma, suzasaga, gala vilii maaɔokologi nɔ ve, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga nadege, mazɔlɔ gala vilii ve.

²⁹ «Siegi zu seebei ɣeezu la zunui ta ɔaa anzanui ta nɔungi zu, ɔaa nekpei va, ³⁰ zalaɣa ɣula nui ɣa seebei ɣevele vete. Ni zeive, suɔooza kɔlɔgi va, ma leɣai ma ɔoikpɔigi ɣa su, pelevelegai, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga nui naa ɣɔzɔve. Gelegelegi ve, kulama zeebei ma zii ta ve é nɔungi zu, ɔaa é nekpei va. ³¹ Ni zalaɣa ɣula nui a kaana ga seebei la yeini, su va ɔooza kɔlɔgi va, ma leɣa vago la ná, toɣa te pelei wu, é daaɣulu ma folo lofela laawu. ³² Zalaɣa ɣula nui ɣa seebei ɣevele vete foloi lofelasiei ma. Ni ma leɣai ma ɔoikpɔi ge la su negelein, seebei la vazani ma, é va yei, su va ɔooza kɔlɔgi va, ³³ zai seebei ma, naa ɣa nɔungi wo ta kpei, kele é la miná woga, ve seebei ná. Zalaɣa ɣula nui ɣa te pelei wu mɔno ná zeizu velesiei, é daaɣulu ma folo lofela laawu. ³⁴ Zalaɣa ɣula nui ɣa seebei ɣevele vete foloi lofelasiei ma. Ni seebei la vazani ma, é va yei, su va ɔooza kɔlɔgi va, zalaɣa ɣula nui ɣa deɛ ga nadege. Toɣa ná-segeiti gba, toɣa nade. ³⁵ Kele ni seebei a vazana kɔlɔgi ma, deai

voluma ga jadede, ³⁶ zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni seebei vazage kologi ma, zalaḡa ḡula nui la mō wela ga ma leḡa boikpoi faa, kōzove. ³⁷ Ni seebei la liini luḡoma gaazu, ma leḡa vagoiti ti vōnoga, seebei ḡedega, é jadede. Zalaḡa ḡula nui ḡa de ga jadede.

³⁸ «Siegi zu gelege kolegiti ti ḡulazu la zunui ta baa anzanui ta maave, ³⁹ zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni gelegegi ḡaaḡolekolege, seebei ve, é la jōuni, nui naa jadede.

⁴⁰ «Siegi zu zunui ta ḡeezu ná la, undeḡa la unma, toḡa ga kpaana nui, jadede. ⁴¹ Ni undeḡa la unma tosaamave, é va tovala vele, kpaana nui ve kakala vele, jadede. ⁴² Kele ni seebei koleai maaḡoikpoi naa ḡa kpaanagi zu, kakala vele baa polu vele, kulama zeebei ḡana, kulaai kpaanagi zu. ⁴³ Zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni seebei bokologe, é ḡole, maaḡoikpoi kpaanagi zu, polu vele baa kakala vele, kulaai ga kulama zeebei kologi ma, ⁴⁴ kulama zeebei ma zii ta ve, kōzove. Zalaḡa ḡula nui ḡa de ga kōzove. Nōungi zu ḡa seebei ná.

⁴⁵ «Seebe nui ḡa ná-segei vali ga, é too ḡōba, é nōundeḡaiti ze yaḡaba, é daave maalōḡu, é da kpee loo, é da ḡe: «Kōzove! Kōzove!» ⁴⁶ Eyesu seebei be ba, toḡa ye kōzoyai zu. Tōzei kōzove, tō ḡila ka a ze ye, seizuve ḡa ḡe ga ti-vuuzuve voluve.

Fuinfuingiti maaḡili zōlaiti ma

⁴⁷ «Siegi zu fuinfuingi vogi a ḡena la segei zu, baala deḡa zeḡei zu, baa geze zeḡei zu, ⁴⁸ baa fele zeḡei zu, baa kolō zeḡei ta va, baa kolō zōlai tanope ba, ⁴⁹ ni fuinfuingi vogi a ḡiinkpiinna baa é boikpoi segei zu, baa kolōi zu, fuinfuingi ve, maanai é le ga zalaḡa ḡula nui. ⁵⁰ Zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Toḡa naama anii le pelei wu, é daaḡulu ma folo lofela laawu. ⁵¹ Toḡa kevele vete foloi lofelasi ma. Ni fuinfuingi vogi a vazana segei zu, baa kolōi ma, toḡa ga fuinfuingi, é sumiizu, anii naa ḡōzove. ⁵² Toḡa segei ḡala, baa kolōi, niigi fuinfuingi vogi ba, mazōō fuinfuingi ve, é sumiizu. Toḡa ḡala.

⁵³ «Kele ni zalaḡa ḡula nui a kaana ga fuinfuingi vogi la vazani segei zu, baa kolōi, ⁵⁴ zalaḡa ḡula nui ḡa devei ve ga ti naa gba, nii fuinfuingi veai ba. Toḡa te pelei wu, é daaḡulu ma ná zeizu velesi folo lofela laawu. ⁵⁵ Zalaḡa ḡula nui ḡa fuinfuingi naa vete, anii naa gbaai volumna. Ni fuinfuingi vogi la zegeni ḡevele ma, anee ni é la vazani, anii naa ḡōzove. Toḡa ḡala, anee ni fuinfuingi ḡa gaazu vagoi baa gaazu poi ma. ⁵⁶ Ni a kaana ga fuinfuingi vogi ḡaazasaga, anii naa gbaai volumna, toḡa ná leve segei va, baa kolōi. ⁵⁷ Ni fuinfuingi vogi a ḡulana mōnō kelema segei ma, baa kolōi, fuinfuingi ve, é sumiizu. Nii fuinfuingi veai ba, naa ḡa ḡala. ⁵⁸ Segei baa kolōi nii gbaai, fuinfuingi vogi zeḡe ba, naa ḡa gba volu ná zeizu velesi, toḡa jadede.»

⁵⁹ Toḡi ḡana, é vile ani nōpe ba, nii maave vuinfuinsu, é ḡeni ga baala deḡa zeḡei, baa geze zeḡei, baa fele zeḡei, baa kolō zeḡei, baa kolō zōlai tanope, pelegi a ḡwee da ni jadede, baa ni kōzove.

14

Toḡi é lo kulama zeebei ma jadede fai va

¹ ḡōḡo GALAGI bōeni Moize vō, é ḡe ma: ² «Wele pelegi toḡi a ḡe la, é vile kulama zeebe nui va, ná-jade foloi vaa zu. Ta vaa la zalaḡa ḡula nui vō. ³ Toḡa ḡula ti-vuuzuve va, é kulama zeebe nui ḡevele vete. Ni kulama zeebe nui ḡedega, ⁴ zalaḡa ḡula nui ḡa devei ve ga ti wōni felegō zeḡe, ti vulua, ti jadede, ta seḡe gulu buḡai, ta geze bōi sōsōgi, ta ḡizōpe tufa biḡōgi, ná-jade fai zu. ⁵ Toḡa devei ve ga ti wōnii ḡila kōdaaleve pōlō liḡii maazu, daavegai ga zieungi zu dei. ⁶ Toḡa wōni vului zeḡe, ta seḡe gulu buḡai, ta geze bōi sōsōgi, ta ḡizōpe tufa biḡōgi, é ti lo wōnii ḡōdaaleveai ma jama wu. ⁷ Toḡa faza daa ḡe lofela naa ma, nii kulama zeebei ḡea ma, maanai ga é jadede. Naa volu toḡa de ga jadede, é yeebe wōni vului va, é li dōbōi zu.

⁸ «Zai é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa ná-segeiti gba, é bɔɔɔ maaleɔai kpein bo, a maagbana ziei wu, toɔa nade. Naa volu toɔa zoo é le ti-vuuzuve, keke é la zeida ná-sege ɔotai wu, eyesu folo lofela leve. ⁹ Folo lofelasiei, toɔa maaleɔai kpein bo mɔnɔ, nɔungi ta kpɛlei, ta gaazu ɔɔ poluveti. Toɔa ná-segeiti gba, é busɛi maagba ga ziei, toɔa nade niina.

¹⁰ «Foloi losavasiei, toɔa baala zivo zine felegɔiti sege, niiti neevuzu la ti va, ta kona gila baala saai, nii neevuzu la ba, ta bulu vuko vagɔi kilo taavuuɔɔ, nii gaayɔgai ga gulɔi, ta gulɔi litele ɔaagwesui, é ɔe ga vebeanii. ¹¹ Zalaɔa ɔula nui nii é nade fai ɔeezu, naa ɔa zunui ɔula kelema, nii é bɔɔɔ nadesu, ta naama aniiti kpein ɔooɔo GALAGI ɔaazu, GALA daagomi sege vɛlei laave. ¹² Zalaɔa ɔula nui ɔa baala zivo zineiti gila sege, é kula ga faazuɔete zalaɔai, é vee gulɔi litele ɔaagwesui va. Toɔa ti lateɔe vai ma voogi ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹³ Toɔa baala zivoi ɔɔdaaleve, ve ta ɔa koto gba zalaɔa zuaiti kɔdaaleve ná, ta gala zalaɔaiti, ada nadegai ta, mazɔɔo faazuɔete zalaɔai ma zuai ɔa ga zalaɔa ɔula nui nɔnɔ, eɔevelei koto gba zalaɔai ma zuai la, ani ve gola nadegai. ¹⁴ Zalaɔa ɔula nui ɔa faazuɔete zalaɔa zuai ma jamai ta zege, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzine kpotogi va. ¹⁵ Toɔa gulɔi ta zege, é pu ɔovezu yeei ɔa. ¹⁶ Toɔa yeebeɔai lo gulɔi wu, nii é kovezu yeei ɔa, é gulɔi vaza daa ɔe lofela ga yeebeɔai ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹⁷ Toɔa gulɔi ta zege, nii é kovezu yeei ɔa, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzine kpotogi va, ve faazuɔete zalaɔa zuai ma jamai ziaai ná. ¹⁸ Zalaɔa ɔula nui ɔa gulɔi mɔtai zege, zɛgai zea, é sie naa nɔungi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa a ke é koto gba vai ɔe toun be ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹⁹ Naa vɔluma, toɔa koto gba zalaɔai ɔula, é koto gba vai ɔe naa ve, nii é bɔɔɔ nadesu ná-kɔzɔba vai ma. Naa volu toɔa gala zalaɔa loganii ɔɔdaaleve. ²⁰ Toɔa gala zalaɔai ta vebeanii ɔula zalaɔa ɔulazuve. Toɔa koto gba vai ɔe zunui naa ve, naa ɔa nade.

*Nadedai é lo bala nui va,
nii kulama zeeɔei ba*

²¹ «Ni toɔa ga bala nui, ná-sɔɔɔgiti ti la kula ɔea su, toɔa baala zivo zine ɔila nɔ zege, nii a ɔula ga faazuɔete zalaɔai, é lateɔe vai ma voogi ɔe, koto gba vai ɔe la toun be. Toɔa bulu vuko vagɔi kilo savagɔ zege, gaayɔgai ga gulɔi, ta gulɔi litele ɔaagwesui, é ɔe ga vebeanii. ²² Toɔa kpumago felegɔ zege balaa, ɔaa poopo kpokpa felegɔ, eɔevelei ná-sɔɔɔgiti ti la. Gilagi ɔe ga koto gba zalaɔai, zai ɔe ga gala zalaɔai. ²³ Folo losavasiei, toɔa va ga naama aniiti kpein zalaɔa ɔula nui vo, GALA daagomi sege vɛlei laave, ɔooɔo GALAGI ɔaazu, ná-nade fai zu. ²⁴ Zalaɔa ɔula nui ɔa faazuɔete zalaɔai ma vaala zivoi zege ta gulɔi. Toɔa ti lateɔe vai ma voogi ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ²⁵ Toɔa faazuɔete zalaɔai ma vaala zivoi ɔɔdaaleve. Zalaɔa ɔula nui ɔa faazuɔete zalaɔa zuai ma jamai ta zege, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzine kpotogi va. ²⁶ Toɔa gulɔi ta vu ɔovezu yeei ɔa. ²⁷ Toɔa yeebeɔai lo gulɔi ɔa, nii é kovezu yeei ɔa, é gulɔi vaza daa ɔe lofela ga yeebeɔai ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ²⁸ Toɔa gulɔi ta zege, nii é kovezu yeei ɔa, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzine kpotogi va, ve faazuɔete zalaɔa zuai ma jamai ziaai ná. ²⁹ Zalaɔa ɔula nui ɔa gulɔi mɔtai zege, zɛgai zea, é sie naa nɔungi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa a ke é koto gba vai ɔe toun be ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ³⁰ Naa volu toɔa kpumagoiti gila kula ga zalaɔai, ɔaa poopo kpokpagiti gila, nii é zooga é sɔɔo, ³¹ gilagi ɔa ɔe ga koto gba zalaɔai, zai ɔe ga gala zalaɔai, é vee vebeanii va. Zalaɔa ɔula nui ɔa koto gba vai ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu, naama nui ve, nii é bɔɔɔ nadesu.»

³² Nadedai ma loɔi ɔana, naama nui vaa zu, nii kulama zeeɔei ba, tama sɔɔɔgiti ti la kula ɔea su.

Fuinfuin pelei nade fai

³³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni Moize ɔɔ ta Aalɔn, ɛ ɔɔ ti ma: ³⁴ «Siɛgi zu wo lɔɔzu la Kanaan yooi zu, nii gɛ feezu wo ya ga wɔnɔ, ni nà fuinfuingi ɔɔɔna pɛlei ta va, zooi zu wo sɔlɔsu, ³⁵ zoi nɔnɔ ga pɛlei, naa ɔa li, ɛ daazeeli zalaɔa ɔula nui ma, ɛ ɔɔ ma: «Nà fuinfuingi ɔɔgi ɔɔɔsu nà-pɛlei va.» ³⁶ Aisa zalaɔa ɔula nui va lɛ, ɛ va ná ɔɔɔɔle ɔɔɔɔ, toɔa devei ve ga ti pɛlei zuwo, naa ɔa a kɛ, bu anii pɛ ge mina leve ga ti ɔɔɔɔɔ. Naa ɔluma zalaɔa ɔula nui ɔa lɛ pɛlei wu, ɛ ná ɔɔɔɔle ɔɔɔɔ.

³⁷ «Toɔa fuinfuingi ɔɔgi ɔɔɔɔle ɔɔɔɔ. Ni a kaana ga naa ɔɔgi ɔa pɛlei va ga zɛɛzɛɛɛgiti suɛingai, ɔaa ti maabɔikpɔigai, ti wɔai pɛlei zu suɔooza, ³⁸ toɔa ɔula pɛlei wu, ɛ lo daaɔɔ, ɛ daaɔulu, ɛ kɛ ga folo lɔfela. ³⁹ Zalaɔa ɔula nui ɔa ɔale ma ná, foloi lɔfelasiɛi ma. Ni a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi vazagɛ pɛlei ma, ⁴⁰ toɔa deve ga ti kɔtui naati kula ná, niiti ti vuinfuingai, ti ti vili ya ti-ɔuuzɔɔɔ ɔluma, ada ɔɔɔɔai ta. ⁴¹ Toɔa pɛɛ ɔoozɔɔɔ kpein fɔin, fufiligi kpein ti kpalesu, ta naa vili ya ti-ɔuuzɔɔɔ ɔluma, ada ɔɔɔɔai ta. ⁴² Ta kɔtuiti maaleve ga ma niine ɔiligaa, ti pɔɔi zɛɛ, ti pɛlei zɛɛ.

⁴³ «Ni fuinfuingi ɔɔgi a ɔaaɔalena ma, ɛ ɔula pɛɛ ɔoozɔɔɔ ma, kɔtuiti kulaa ɔluma ná, maavɔin, ta pɛlei zɛɛ ɔolu, ⁴⁴ zalaɔa ɔula nui ɔa ɔale ma ná ɔolu. Ni a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi vazagɛ pɛɛ ɔoozɔɔɔ, fuinfuingi ɔɛ, ɛ sumiizu. Pɛlei ɔɔɔɔɔ. ⁴⁵ Ta pɛlei wolo, ti ma ɔɔtuiti seɛ, ta guluiti, ta siɛ ɔlɔiti kpein, ti li ga tiye ti-ɔuuzɔɔɔ ɔluma, ada ɔɔɔɔai ta. ⁴⁶ Zoi a lɛ pɛlei wu, siɛgi kpein su daaɔulugai la, naa ɔa ɔɔɔ ɛyesu kpɔkɔi. ⁴⁷ Zoi a ɔɛ laani pɛlei naa wu, naa ɔa ná-seɛɛiti gba. Zoi a laamiina pɛlei naa wu, naa ɔalaa ɔa ná-seɛɛiti gba.

⁴⁸ «Ni zalaɔa ɔula nui nii ɛ ɔalegai ma pɛlei wu, naa a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi la vazani, pɛlei ziaa ɔluma, toɔa dɛɛ ga pɛlei ɔadeɛ, mazɔlɔ fuinfuingi ɔega. ⁴⁹ Pɛlei ɔade fai zu, toɔa wɔni felegɔ zɛɛ, ta sɛdele gulu buɔai, ta geze ɔɔi sɔsɔgi ta ɔizɔɔɔ tufa ɔifɔgi. ⁵⁰ Toɔa wɔni gila kɔdaaleve pɔlɔ liɔii maazu, daavegai ga zɛɛngi zu dɛi. ⁵¹ Toɔa sɛdele gulu buɔai zɛɛ, ta ɔizɔɔɔ tufa ɔifɔgi, ta geze ɔɔi sɔsɔgi, ta wɔni vului, ɛ ti lɔ wɔni ɔɔdaaleveai ma ɔamai wu, ɛ faza daa ɔɛ lɔfela pɛlei wu. ⁵² Zekana a pɛlei ɔade da, ga wɔnii ma ɔamai, ɛ ɔɛ zɛɛngi zu dɛi va, ta wɔni vului, naa ɔɛ sɛdele gulu buɔai ta ɔizɔɔɔ tufa ɔifɔgi va, ta geze ɔɔi sɔsɔgi. ⁵³ Toɔa yeeɛ wɔni vului va, ɛ li ti-ɔuuzɔɔɔ ɔluma, dɔɔi zu. Zekana a koto gba vai ɔɛ la pɛlei ɔɛ. Pɛlei ɔa ɔade.»

⁵⁴ Toɔi ɔana kulama zeeɛi kpein faa zu, ta gɛɛɛɛɛ faiti, ⁵⁵ ta fuinfuingi ɛ ɔulazu seɛɛiti su, ɔaa pɛɛiti ma, ⁵⁶ ta ada ɔokolo ba vaiti, ta pɔɔɔɔɔiti, ta gɛɛɛɛɛgiti, ⁵⁷ ɛ kalagi wo, siɛgi zu anii ɔɔɔɔai la, ta siɛgi zu ɔadegai la. Toɔi ɔana kulama zeeɛi vaa zu.

15

Zunui ná-ɔadetala vai

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni Moize ta Aalɔn ɔɔ, ɛ ɔɔ ti ma: ² «À ɔɔɛ Izelayele nuiti pɔ, wo ɔɛ ti ma: Zunu nɔɔɛ kalajɔ kolegi ba, kɔɔɔɔ naa maavele ma. ³ Ná-kalajɔ kolegi maavele ɔa kɔɔɔai la, ɛ ɔɔni ɔulazu kpusei va, ɔaa suzo pa de, kɔɔɔɔ. ⁴ Bete nɔɔɛ a la su, naa ɔɔɔɔɔ, ta ani nɔɔɛ a zɛi ma, naa ɔa ɔɔɔ. ⁵ Zoi a ɔɔɔɔ ná-betei va, kɛni naa ná-seɛɛiti gba, ɛ maagba. Kɔɔɔai ɔa ye de, ɛyesu kpɔkɔi. ⁶ Zoi a zeina ani ma, niigi ɛ ɔɛa zeini ma, kɛni naa ná-seɛɛiti gba, ɛ maagba. Kɔɔɔai ɔa ye de, ɛyesu kpɔkɔi. ⁷ Zoi a ɔɔɔɔ kpusei va, kɛni naa ná-seɛɛiti gba, ɛ maagba. Kɔɔɔai ɔa ye de, ɛyesu kpɔkɔi. ⁸ A laaɔi ɔuuna nu ma, nii ɔadeɛ, kɛni naa ná-seɛɛiti gba, ɛ maagba. Kɔɔɔai ɔa ye de, ɛyesu kpɔkɔi. ⁹ Seima ani nɔɔɛ a zɛi ma togani ɔoma, naa ɔa ɔɔɔ. ¹⁰ Zoi a ɔɔɔɔ ani nɔɔɛ ba, nii ɛ ɔɛa tɔun bu, naa ɔɔɔɔai ɔa ye de, ɛyesu kpɔkɔi. Zoi a naama anii ta zɛɛna, kɛni ɛ ná-seɛɛiti gba, ɛ maagba. Kɔɔɔai ɔa ye de, ɛyesu kpɔkɔi. ¹¹ Nu-o-nu nii kalajɔ kolegi ba, ɛ la yeagbani, a ɔɔɔɔna nu va, kɛni naama nui ná-seɛɛiti gba, ɛ maagba. Kɔɔɔai ɔa ye de, ɛyesu kpɔkɔi. ¹² Pɔlɔ liɔii kpein tɔun ka ɔɔɔɔna ba, kɛni naa wolo, gulu anijakai kpein ka gba zɛi wu.

¹³ «Siɛgi zu ná-kalajɔ kolegi a ɔena la, toɔa folo lɔfela ɔaalu ná-ɔade fai zu, ɛ ná-seɛɛiti gba, ɛ maagba ga zɛɛngi zu dɛi. Naa ɔolu toɔa ɔade. ¹⁴ Folu lɔsavasɛi ma, toɔa kpumago

felego zege, 6aa poopoo kpokpa felego, é li Gooḡo GALAGI ḡakala, GALA daagomi sege veleí laave, é ti ve zalaḡa ḡula nui ya. ¹⁵ Naa ḡa gilagi ḡe ga koto gba zalaḡai, é zoi ḡe ga gala zalaḡai, é koto gba vai ḡe toun be Gooḡo GALAGI ḡaazu, ná-kalaja kolegi vaa zu.

¹⁶ «Zunui nii maagologolosu, keni é bussei kpein gba. Kozoi ḡa ye de, eyesu kpokoi. ¹⁷ Segei kpein, ta koloi kpein a vu ti ma, naati ta gba ziei wu. Ti ḡozoi ḡa ye de, eyesu kpokoi.

¹⁸ «Ni zunui ta anzanui ta laana, ta maagba ti ḡilagilagi. Ti ḡozoi ḡa ye de, eyesu kpokoi.

Anzanui ná-ḡadetala vai

¹⁹ «Anzanui nii ḡamai ḡulazu ba, toozei ná-alugi ḡa é kaazu, toḡa ye ná-ḡadetalai zu folo lofela laawu. Nu-o-nu a vooḡu ba, naa ḡozoi ḡa ye de, eyesu kpokoi. ²⁰ Bete nape a la su ná-ḡadetala ziegi zu, naa ḡa ḡozo. Ani nape a zei ma, naa ḡa ḡozo. ²¹ Nu-o-nu nii a vooḡu ná-betei va, keni naa ná-segeiti gba, é maagba. Kozoi ḡa ye de, eyesu kpokoi. ²² Nu-o-nu nii a vooḡu anii ta va, nii é ḡea zeini ma, keni naa ná-segeiti gba, é maagba. Kozoi ḡa ye de, eyesu kpokoi. ²³ Ni anii ḡa betei ḡa, 6aa ve seidai ná, zoi a vooḡu ba, kozoi ḡa ye de, eyesu kpokoi. ²⁴ Ni zunu a laana ga anzanui naa, ná-kozoi vea toun ba. Kozoi ḡa ye de, folo lofela laawu. Bete nape a la su, naa ḡa ḡozo.

²⁵ «Anzanui nii ḡamai a ye ḡulazu ba folo moimoin daawu, é ḡula ná-alu kaa yeeḡeḡala zoloogaiti polu, 6aa ḡamai lebi ḡulazu ba, é leve polomai va, kozoi ḡa ye de, ná-ḡama vu ziegi kpein su, eḡevelei nò ná-alu kaa yeeḡeḡalai la. ²⁶ Bete nape a la su, naama ḡama ḡula ziegi laawu, naa ḡa ḡozo eḡe ná-alu kaa vetei, ani nape nii a zeina ma, naa ḡa ḡozo, eḡe ná-alu kaa ziegi zu nò. ²⁷ Nu-o-nu a vooḡu ba, naa ḡa ḡozo, keni é ná-segeiti gba, é maagba. Kozoi ḡa ye de, eyesu kpokoi.

²⁸ «Siegi zu é ḡadesu la ná-ḡama vu ma, toḡa foloi ḡaalu ga dofela. Naati poluma, toḡa ḡade. ²⁹ Foloi losavasiei ma, toḡa kpumago felego zege, 6aa poopoo kpokpa felego, é li ga tiye zalaḡa ḡula nui vo, GALA daagomi sege veleí laave. ³⁰ Zalaḡa ḡula nui ḡa gilagi ḡula ga koto gba zalaḡai, é zoi ḡe ga gala zalaḡai. Zalaḡa ḡula nui ḡa koto gba vai ḡe be Gooḡo GALAGI ḡaazu, ḡama vu ma vaa zu, nii é ḡea kozozu.

³¹ «Wa Izelayele nuiti maagooza faiti kpein ba, ta ti ḡozo, naa ḡa a ke ti mina za ta-ḡozo vaiti su, ni ta ná-sege vele ḡadegai ḡozona, nii é ti zaama.»

³² Toḡi ḡana naama zunui ve, nii kalaja kolegi ba, 6aa maagologologai, é ḡozo, ³³ 6aa anzanui, nii kozoi ga ná-alu kaa ḡamai, 6aa zunui, 6aa anzanui, nii ḡamai ḡulazu ba, 6aa zunui, nii é laazu anzanui ḡoba, kozoi.

16

Toḡi é lo koto gba vai va konagi zu

¹ Gooḡo GALAGI boeni Moize vo, Aalon ná-doun zunu felegoiti saa volumna, niiti ti boḡo leeni ga Gooḡo GALAGI. ² Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Boe è-lie Aalon vo, naa ḡa a ke, é mina da le yeenape ada ḡadega wolai, sege zuḡooza golai voluve, kesui lakulugi ḡakalave, nii é minazege kesui la, naa ḡa a ke é mina za, mazoloo ná ḡulazu kelema tonabiingi zu kesui lakulugi maazuve.

³ «Peḡe velegi Aalon a zoo leezu la ada ḡadega wolai: Toḡa nike zine bokpa gila sege ga koto gba zalaḡai, ta baala sine ḡila ga gala zalaḡai. ⁴ Toḡa seḡewuzegē ḡadegai loo ḡoba, é ga gezei, é ma vele kpuḡagi le boḡo ma, é zaamaḡili ga geze zaamaḡiligi, é ma woolagi lo unba. Zalaḡa ḡula zegēiti kana, niiti a boḡo maagili ga tiye, é maagba volumna. ⁵ Toḡa boli zine felego ḡula Izelayele vebēi ya ga koto gba zalaḡai, ta baala sine ḡila ga gala zalaḡai.

⁶ «Aalon ḡa koto gba vai ḡe ga ná-nike zinei, toḡa ná-kotoi gba ta ná-peleyegei. ⁷ Toḡa boli zine felegoiti sege, é va ga tiye Gooḡo GALAGI ḡakala, GALA daagomi sege veleí laave.

⁸ Aalon ḡa kpakutoomai ḡe ga boli zine felegoiti, gilagi ḡe ga Gooḡo GALAGI nonoi, gilagi ḡe

ga nii kotoi yēsu da, é lii la. ⁹ Aalɔn ɔa boli zinei maabuɔa va, niigi kpakui loozu ma Gooɔɔ GALAGI ve, é naa ɔula ga koto gba zalaɔai. ¹⁰ Boli zinei niigi kpakui loozu ma, ga kotoi ye da, é lii la, naa ma vului ɔa vile Gooɔɔ GALAGI ɔakala, naa ɔa a ke, é koto gba vai ɔe, ta yeebe ba, é li tevebai zu, kotoi ye da.

¹¹ «Aalɔn ɔa koto gba vai ɔe ga ná-nike zinei. Toɔa koto gba vai ɔe to boɔɔi ve, ta ná-peleyeɔei. Toɔa ná-koto gba nika zinei ɔɔdaaleve. ¹² Toɔa ani maku neene gala ligii ta zeɔe, daavegai ga abulekaiti, seɔeai zalaɔa ɔulazuve Gooɔɔ GALAGI ɔaazu, ta é zeeɔe felego zeɔe ani maku neeneɔi ma vukoi zu. Toɔa li ga naama aniiti seɔe zuɔooza golai voluve. ¹³ Toɔa ani maku neeneɔi vu abui ɔa Gooɔɔ GALAGI ɔaazu, naa ɔa a ke ani maku neeneɔi ma luului kesui lakulugi maalooɔu, nii é zeele woo ɔesui maazu, naazu é la mo za pe. ¹⁴ Toɔa nika zinei ma ɔamai zeɔe, é faza ga yeebeɔai kesui lakulugi ɔakala velei, folo ɔulazu velei, é ɔamai vaza ga yeebeɔai, ná zeizu ɔe lofela, kesui lakulugi ɔakala velei. ¹⁵ Toɔa koto gba woli zinei ɔɔdaaleve nuɔuseiti be, é li ga ma ɔamai seɔe zuɔooza golai volu velei. Uelei no é keai la ga nika zinei ma ɔamai, zekana no a kee la ga naa ma ɔamai, toɔa faza kesui lakulugi ma ta kakala velei.

¹⁶ «Uele ɔana a koto gba vai ɔe la ada ɔadega wolai ve Izelayele nuiti ta-ɔɔzoba vaiti faa zu, ta ta-lo kologologiti kpein maavele zu, ti kotoi ɔeai ga ti maavele. Toɔa ke ɔana no GALA daaɔomi seɔe velei ve, mazolo toɔa koɔzoba nuɔuseiti saama. ¹⁷ Nu nope ge la ye ga GALA daaɔomi seɔe velei wu, siegi zu é leezu la ga é koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai, eyesu é ɔula ná. Toɔa koto gba vai ɔe to boɔɔi ve, ta ná-peleyeɔei, ta Izelayele vebai kpein be.

¹⁸ «A ɔena ɔulaa, toɔa li zalaɔa ɔulazuve, nii é Gooɔɔ GALAGI ɔakala, é koto gba vai ɔe, zalaɔa ɔulazuve ve, é nika zinei ta boli zinei ma ɔamai zeɔe, é sie zalaɔa ɔulazuve mineiti ma, maagoolii pe su. ¹⁹ Toɔa ɔamai vaza ga zeebeɔai, ná zeizu ɔe lofela, zalaɔa ɔulazuve ma. Toɔa kole, é ɔade, Izelayele nuiti ta-ɔɔzoba vaiti faa zu.

²⁰ «Siegi zu é besu da ga koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai ve, ta GALA daaɔomi seɔe velei ve, ta zalaɔa ɔulazuve ve, toɔa boli zinei ma vului maabuɔa va. ²¹ Aalɔn ɔa yee felegoiti pee boli zinei ma vului unmave, é la zo ga maazu ga Izelayele nuiti ta-vaa ɔoiti kpein, ta ta-lo kologologiti kpein, niiti ti kotoi ɔea ga ti maavele. Toɔa ti la boli zinei unma, naa volu, é kpe, é li tevebai zu, zunu ɔila ge bo ba, nii kevele beɔeai. ²² Ta-vaa ɔoiti ta ye boli zinei va, ti kpe, é li tevebai zu, é li zooi naa zu, ve ná ɔakai.

²³ «Aalɔn ɔa le GALA daaɔomi seɔe velei wu, é geze zeɔeiti kula, niiti é ɔea ti looni teezuve ada ɔadega wolai. Toɔa ti la ná. ²⁴ Toɔa maagba ada ɔadegai ta, é ná-seɔeiti seɔe volu. Naa volu toɔa ɔula, é ná-gala zalaɔai ɔula, ta nuɔuseiti ta-ɔala zalaɔai, é koto gba vai ɔe boɔɔ ve, ta nuɔuseiti be. ²⁵ Toɔa koto gba zuai ma wuloi ɔala zalaɔa ɔulazuve.

²⁶ «Zoi a bolii be, nii kotoi yeɔai da, naa ɔa ná-seɔeiti gba, é maagba, naa voluma toɔa le niina ti-vuuzuve. ²⁷ Koto gba zalaɔai ma nika zinei ta koto gba woli zinei niiti ti ti-ma ɔamai zeɔeai, ti vaa la ada ɔadega wolai koto gba vai zu, ta li ga tiye ti-vuuzuve voluve, ti ma ɔoloiiti gala abui ɔa, ta ma zuai, ta ma booiti. ²⁸ Zoi a gala, naa ɔa ná-seɔeiti gba, é maagba. Naa volu toɔa le niina ti-vuuzuve.

²⁹ «Nii ɔa ɔe wo ve ga ɔooɔo togi, alugi lofelasiei ma volo puugoi ma, wa zugi zo, wo la boti nope kea, é ɔeni ga zou loun, ɔaa weein nii é ga seikooɔma nui wo zaama. ³⁰ Mazolo naama volo ná, ta koto gba vai ɔe wo ve, naa ɔa a ke wo ɔade. Wa ɔade wa-ɔotoiti kpein faa zu, Gooɔɔ GALAGI ɔaazu. ³¹ Toɔa ɔe wo ve ga dooɔo folo wolai, wa zugi zo. Toɔa ɔe wo ve ga ɔooɔo togi.

³² «Koto gba vai ɔa ɔe zalaɔa ɔula nui ya, nii guloi ziaai ma, feai be ga é vile keeɔe votogi zu zalaɔa ɔula vai zu. Toɔa boɔɔ maagili ga zalaɔa ɔula zeɔeiti, ti ga gezei. ³³ Toɔa koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai ve, ta GALA daaɔomi seɔe velei ve, ta zalaɔa ɔulazuve ve. Toɔa koto gba vai ɔe balaa zalaɔa ɔula nuiti be, ta nuɔuseiti kpein be.

³⁴ Toḡa ɖe wo ve ga ḡoḡo tḡgi, koto gba vai ḡa ɖe, naa ɖe ḡila kona-o-kona, Izelayele nuiti ta-ḡotoiti kpein faa zu.»

Naa ɖeɛni, nii ḡoḡo GALAGI ma levei veeni Moize ya.

IZELAYELE NUITI TA-NADEDAL

17

(17:1--27:34)

Zalaḡa ḡulazu ḡila kpegi

¹ ḡoḡo GALAGI ɖeɛni Moize vɔ, é ɖe ma: ² «Bɔe Aalɔn vɔ, ta ná-doun zunuiti, ta Izelayele nuiti kpein, é ɖe ti ma: Wɛɛ, nii ḡa ḡoḡo GALAGI deveai:

³ «Ni Izelayele nui ta a nikɛi ɖaa baalagi, ɖaa bolii ḡoḡaalevena ga zalaḡai ti-vuuzuve, ɖaa ti-vuuzuve voluve, ⁴ é la liini la GALA daaḡomi seḡe vɛɛi laave, é va ke ga vɛɛanii ḡoḡo GALAGI ve ná-seḡe vɛɛi naḡegai ḡakalave, naama nui ḡa ɖe ga sɔba nu, tɔzei é ɖamai vua. Kpe ka leve ná-nuɖuseiti ba, é ḡula ti zaama. ⁵ Naa ḡa a ke, Izelayele nuiti ti mina mɔ ta-zalaḡa aniiti kula dɔɔiti su, keɛ ti da va ga tiye zalaḡa ḡula nui vɔ, ḡoḡo GALAGI ḡakala GALA daaḡomi seḡe vɛɛi laave, é ti ḡula ga zalaḡai ḡoḡo GALAGI ve, ga ziilei zalaḡaiti. ⁶ Zalaḡa ḡula nui ḡa ma ɖamai vaza ḡoḡo GALAGI ná-zalaḡa ḡulazuve ma, GALA daaḡomi seḡe vɛɛi laave, é ma wulɔi ḡala, nii makugi a nee ḡoḡo GALAGI ve. ⁷ Ti la mɔ ta-zalaḡaiti kulaa zee ḡalagiti be, niiti ti-vaagɖulabaiti ti ga boli zineiti, niiti ti ḡea ɖoḡo ḡoḡo zu ga tiye. Toḡa ɖe ga ḡoḡo tḡgi ti ve, ta ti-mavofodaiti kpein.

⁸ «Da ɖe ti ma mɔnɔ: Ni Izelayele nui ta, ɖaa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a gala zalaḡai ḡulana, ɖaa zalaḡai taḡili, ⁹ é la liini la GALA daaḡomi seḡe vɛɛi laave, é va kula ga zalaḡai ḡoḡo GALAGI ve, naama nui be ka leve ná-nuɖuseiti ba.

Tḡgi é lo ɖama mii vai va

¹⁰ «Ni Izelayele nui ta, ɖaa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a ɖamai ma zii tanɔpe miina, ná voluave naama nui va, nii é ɖamai miizu, ná naama nui betebe ɖalaa ná-nuɖuseiti ba, é ḡula ti zaama. ¹¹ Mazɔlɔ ɖamai ḡa é ga kpeɛanii kpein zenvui. Gè feeve wo ya, ga wo koto gba vai ɖe la zalaḡa ḡulazuve, wo-yenvuiti faa zu, mazɔlɔ tei é ga zenvui ma voogi, naa maavele ḡa ɖamai a kotoi gba la. ¹² Naa ḡa é ba, gè bogɛ Izelayele nuiti ma ga, nu nɔpe ge mina ɖamai mi wo zaama, anee seikɔḡoma nui ve, é mina ɖamai mi. ¹³ Ni Izelayele nui ta, ɖaa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a sua zona dɔɔo zie su, ɖaa wɔnii, nii nu a mi, toḡa ma ɖamai vu zooi ma, é fufiligi vu gaazu. ¹⁴ Mazɔlɔ kpeɛanii kpein, ni nɔ toḡa vulua, zenvui ḡa ma ɖamai zu. Naa ḡa é ba, gè bogɛ Izelayele nuiti ma ga, wo la kpusei tanɔpe ma ɖamai mia, mazɔlɔ kpeɛanii kpein zenvui ḡa ná-ɖamai zu, nu nɔpe a ta miina, naa be ka leve Izelayele nuɖuseiti ba.

¹⁵ «Nu nɔpe, é ɖeɛni zou loun zu, ɖaa seikɔḡoma nuiti su, a sua miina saai ɖoḡo ve, ɖaa balivaliai ga, toḡa ná-seḡeiti gba, é maagba. Kɔzɔai ḡa ye de, eyɛsu kpɔkɔi. Naa volu, toḡa naḡe. ¹⁶ Ni é la ná-seḡeiti gbani, é va maagba, ná-faaḡaaza golai ma ḡasɔi ḡa la unma.»

18

Daa koba vai ma maḡeɛi tanigaani

¹ ḡoḡo GALAGI ɖeɛni Moize vɔ, é ɖe ma: ² «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, é ɖe ti ma: Ná ga ḡoḡo GALAGI, wa-ḡALAGI. ³ A mina naa ɖe, nii é ɖeɛzu Ezipete yooi zu, ve wo ɖeɛni zeini ná. A mina naa ɖe, nii é ɖeɛzu Kanaan yooi zu, ve gè liizu ga woye ná. A mina vɛɛ ta-lɔgiti polu. ⁴ A ḡolo ná-deveiti be, wo make ná-tḡgiti ma, wo vɛɛ ti volu. Ná ga ḡoḡo GALAGI, wa-ḡALAGI. ⁵ A ḡolo ná-tḡgiti be, ta ná-deveiti, nui nii a ziena ga tiye, naa ḡa zenvui wo naa maavele ma. Ná ga ḡoḡo GALAGI.

⁶ «Wo tanɔpɛ ge mina la ga anzanu, ta nii ti logai bɔɔɔ va. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI.

⁷ «Mina la è-lee goba. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛ unfe faa. Toɔa ɔɛ balaa ga è-lee unfe faa, mazɔɔ è-lee ve.

⁸ «Mina la è-ɔɛ anzai taɔili koba. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛ unfe faa.

⁹ «Mina la è-vaazeelai goba, è-ɔɛ ná-doun anzanui ve, baa è-lee ná-doun anzanui, anɛ ni kulavɛ su pɛɛyɛɛi taɔili bu.

¹⁰ «Mina la ga è-loun zunui ná-doun anzanui, baa è-loun anzanui ná-doun anzanui, mazɔɔ ɔa-unfe faa ve, ɔa bɔɔi.

¹¹ «Mina la ga è-ɔɛ anzai taɔili ná-doun anzanui. Toɔa ga è-ɔɛ ná-doun anzanui. Toɔa ga è-vaazeelai.

¹² «Mina la ga è-ɔɛ vaazeelai. Toɔa ga è-ɔɛ ná-nu ɔiteɔitegi.

¹³ «Mina la ga è-lee diɛ baa deɔe anzanu, mazɔɔ è-lee ná-nu ɔiteɔitegi ve.

¹⁴ «Mina la ga è-ɔɛ diɛ baa deɔe zunui anzai, mazɔɔ toɔa ga è-lee.

¹⁵ «Mina la ga è-loun anzai. Toɔa ɔɛ ga è-loin unfe faa.

¹⁶ «Mina la ga è-ɔɛloin anzai. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛloin unfe faa.

¹⁷ «Mina la ga anzanui, ta ná-doun anzanui. E la ná-doun zunui ná-doun anzanui zeɔe, baa ná-doun anzanui nɔnɔ ma loun anzanui, mazɔɔ ta ga ná-nu ɔiteɔitegiti, naa ɔa ga faa ɔɔu wola.

¹⁸ «Ni è-anzai ɔa de vulua, mina diɛ baa deɔe anzanui ta zeɔe ga è-anza. Da toloi lo ti ɔɔɔɔ.

¹⁹ «Mina la ga anzanui ná-alu kaa ziegi zu, nii é toun kɔɔɔ.

²⁰ «Mina la ga è-zeiɔɔi anzai, ɔa bɔɔi ɔɔɔ la.

²¹ «Mina è-loin tanɔpɛ kula ga zalaɔa, é va ɔala kɔɔɔ ganigi ve daa ga Mɔlɔke, deɔi vaa ma, è la ɔa-GALAGI loɔi ɔolɔɔloga. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI.

²² «Mina la ga zunu, eɔeɔeɔi nu a laa la ga anzanui. Naa ɔa ga kɔɔɔa vaa.

²³ «Mina la ga sua, é va bɔɔi ɔɔɔ. Anzanu mina la sua goba. Baagɔlama vaa ve.

²⁴ «À mina bɔɔi ɔɔɔ ga naama zie ɔeɔi tanɔpɛ, mazɔɔ ziiti gè ti bɛɛzu wo luɔ, naati ti bɔɔi ɔɔɔɔ ga naama zie ɔeɔi kpein. ²⁵ Zooi kpein ge ɔɔɔa, gè ti maagɔlo ta-vaagɔa zolaiti faa zu, zooi unpiliga ga ná-nubuseiti.

²⁶ «Woun wa, wa ɔolo ná-tɔgiti bɛ, ta ná-deveiti, wo mina naama ɔɔɔa vai tanɔpɛ kɛ, é ɔeni ga zou loun, baa seikɔɔma nui, nii é wo zaama. ²⁷ Mazɔɔ kɔɔɔa vaiti kpein kana, zooi zu nubuseiti ti ɔeni kɛɛzu, niiti ti ɔeni zeini zooi ɔa mɔungi wo luɔ, zooi ɔɔɔa. ²⁸ Naa a ɔena, zooi la mɔ unpiliga ga woye, tɔzei wa-ɔɔɔa vaiti ba, eɔeɔeɔi é unpilini la ga ziiti, ti ɔeni woun wo luɔ náɔ. ²⁹ Mazɔɔ niiti kpein ti vaazu naa ɔeɔala ɔɔɔa vaiti ta ɔɛɛzu, ti ɔe ka leve ta-nubuseiti ba, ti ɔula ti zaama.

³⁰ «Wa ɔolo ná-deveiti bɛ, naa ɔa a kɛ, wo la mɔ naama vaa ɔɔu wolaiti tanɔpɛ kɛa, nii é ɔeni ɔɛɛzu wo luɔ, wo la bɔɔi ɔɔɔa ga naa ta. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.»

19

Aɔade, mazɔɔ ɔadeɔe

¹ Gɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize ɔɔ, é ɔe ma: ² «Bɔe Izelayele ɔeɔi kpein ɔɔ, é ɔe ti ma: Aɔade, mazɔɔ ɔadeɔe, nà, Gɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

³ «Eɛe gilagilagi ɔa unfe dee ta kɛɔe ma, é ná-doogɔ foloiti maɔne. Nà ga Gɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

⁴ «À mina ɔaavote kɔɔɔ ganigiti ma. A mina galagaa ɔeɔe bɔɔi ve ga kolu ɔaawuungi. Nà ga Gɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

⁵ «Siegi zu wa ziilei zalaɔai ɔulana la Gɔɔɔ GALAGI ve, wa kɛ, nii a kɛ é daazo. ⁶ Ma zuai ɔa mi foloi wo kulazu la ga zalaɔai, baa poluma zobui. Nii é yesu ná eyesu foloi zavasiɛi, naa ɔa ɔala. ⁷ Foloi zavasiɛi, ni nu a ta miina, toɔa ɔe ga anii kɔɔai, zalaɔai laa la mɔ zoga.

⁸ Zai a ta miina, ná-faaɗaaza golai ma ɗasɔi ɗa la unma, mazɔɔ toɗa naa ɗɔzɔzu, nii feai Ƴooɗo GALAGI ɓe, naama nui be ka leve ná-nuɓuseiti ba.

⁹ «Siegi zu wo moloji levezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelamaɓe ye ná, wo mina ná leve, wo mina ɗale ma posuyɓei ma. ¹⁰ A mina ani ɗɔɓɔgiti kula ɗalaa, niiti ti yeɗai wa-leezen belei zu. A mina ma waaiti zeɓe, niiti ti loozu. Wa naa ye ná bala nuiti be, ta seikɔɗoma nuiti. Nà ga Ƴooɗo GALAGI, wa-ƳALAGI.

¹¹ «À mina unma wo. A mina zee wo, ɓaa wo ɓa woya ɓete, wo ɗilagilagi wo-zeijnɔɗi laalɔɗma. ¹² A mina zee ɗona wo dàaseigi zu, mazɔɔ wa wa-ƳALAGI lɔɗi ɗologolo. Nà ga Ƴooɗo GALAGI.

¹³ «À mina wo-zeijnɔɗi maanɔɗo vaa ɗe, wo mina unma wo. A mina ɗata nu ná-sala wali ma, é ɓa yesu poluma zobui. ¹⁴ A mina goizuɓo nui ɗoto, wo mina ani nɔɓe kpesa gaazuɗole nui luɗo, nii a ɗɔɗɔziɗa ba, keɓe wa ɗe ga GALA gaazuluaba nu. Nà ga Ƴooɗo GALAGI.

¹⁵ «À mina telebotala vaa nɔɓe ke tukɓɗaaleveiti su. A mina topolu ɗe bala nui ɓaa nu wolai ɓe. Keɓe wa wo-zeijnɔɗi lukɓɗaaleve ga soledai. ¹⁶ A mina lɔɗo ɗu vaa ɓee wa-nuɓuseiti ta ɓa. A mina zee zeele woo wo wo-zeijnɔɗi laalɔɗma, a ɗe ga saa zaɓu. Nà ga Ƴooɗo GALAGI.

¹⁷ «À mina wo-ɗeɓloin wɔinzeɗe wo-yiimaɓe. A dama, wa ɗena zeli loga wo-ɗeɓloin ma, wo mina koto la ɓɔɗo unma tɔun ná-faa zu. ¹⁸ A mina nɔnɔ ɓotokula vaa ɗe, wo mina faa ze yiima wa-nuɓuseiti ta laalɔɗma. Wa wo-zeijnɔɗi neɓe ɓe, eɗe wa ɓɔɗi. Nà ga Ƴooɗo GALAGI.

¹⁹ «Wa ɗolo nà-deveiti be. A mina sua ma zii felego ɓu ɓɔɗo ma, ti ɓa pɛpolu wo. A mina ani zuwu zii felego woli wa-ɗalagi ɓa. A mina seɗe loo ɗɔɓa feɓai ga gezei ma zii felego.

²⁰ «Siegi zu zunui ta a laana ga duɔ anzanui ta, nii maazogai zunu ɗili be, é la unmaɓni, é la ɓɔɗo yeema, ta faa zuɗologologi ɓete, keɓe ti la ti ɓaa, mazɔɔ anzanui naa la ɓɔɗo yeema.

²¹ Zunui ɗa ɓa ga baala sine ɗila, Ƴooɗo GALAGI ɓo, ga ná-faa zuɓete zalaɗai GALA daaɗomi seɗe ɓelei laaɓe. ²² Zalaɗa ɗula nui ɗa koto gba vai ɗe tɔun be, Ƴooɗo GALAGI ɗakala, ná-kotoi vaa zu é keai, é ke ga baala sinei, é kulazu ga faazuɓete zalaɗai, kotoi naa é keai, suvaa ɗa ye be.

²³ «Siegi zu wo liizu la zooi ná zu, wa ɓena ga gwaa wului ma zii pe siin, wa ti-ma waaiti peɓe kona savago laawu ga ti ɗɔzɔɓe, à mina ta mi jegelein. ²⁴ Konagi naanisiɓi ma, wa ti-ma waaiti kpein fe Ƴooɗo GALAGI ná-maamuse vaa zu. ²⁵ Konagi laɓusieɓi ma, wa zoo wo ma waaiti ta mi. Ni wa naa ɗeena, wa-ɗulanumai ɗa li ga wɔɔɓa. Nà ga Ƴooɗo GALAGI, wa-ƳALAGI.

²⁶ «À mina sua nɔɓe mi, nii jamai su. A mina ɓɔɗo lo zoɗo vaa zu, ta ungaizie vaa nɔɓe. ²⁷ A mina wɔungiti buuwo, wo mina wo-ɗakalagiti bo. ²⁸ A mina wen do wo-ɗɔlɔgi ma ɗɔɓe ɓe, wo mina pɔɓpale lo ɓɔɗo ma. Nà ga Ƴooɗo GALAGI.

²⁹ «À mina wo-loun anzanui ɗaazu unfe seɗe ga wo ɓa do kologologi zu, galagi tanɔɓe deɓi vaa ma, naa ɗa a ke zooi zu nuɓuseiti ti mina lo kologologi zu, ná zulaa a ɓa ve ga kɔzɔba vai. ³⁰ Wa nà-doogɔ foloiti maɓe, wo unfe seizu ɗadegai ma. Nà ga Ƴooɗo GALAGI.

³¹ «À mina li, wo ɓa ɗɔɓe laawooleve nuiti gaazaɗa, ɓaa niiti ɗɔɓeiti ti ɓelela ɓele vaiti bosu ti ma. A mina ti ɗaizie, wo mina ɓɔɗo ɗɔzɔ ga tiye. Nà ga Ƴooɗo GALAGI, wa-ƳALAGI.

³² «Wa wuzeɗe un kolegiti kpein be, wo kewola ɓoɓi leɓi. Wa lua wa-ƳALAGI ɓa. Nà ga Ƴooɗo GALAGI.

³³ «Ni seikɔɗoma nui ta a ɓaana wo zaama wa-yooi zu, à mina suziɗa. ³⁴ Wa seikɔɗoma nui zo ga pagɔ, eɗe pelegi wo zou loin zosu da. Wa neɓe ɓe eɗe wa ɓɔɗi. Mazɔɔ wo ɗeni ga seikɔɗoma nuiti Ezipete yooi zu. Nà ga Ƴooɗo GALAGI, wa-ƳALAGI.

³⁵ «À mina telebotala vaa gē, tukpɔɔgaaleveiti su, anee kɔɔɔgiti su, ɔaa aniiti sɔligɔiti su, ɔaa aniiti buɔɔgiti su. ³⁶ Keni wa-ɔɔɔɔ ganiiti ti zɔle, bui velei zoloo. Nà ga Ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va. ³⁷ Wa nà-deveiti kpein so, ta nà-tɔgiti, wo ti make, wo zie ga tiye. Nà ga Ɔɔɔɔ GALAGI.»

20

Kotoiti ma zalai

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni Moize ɔɔ, é gē ma: ² «Gē Izelayele nuiti ma: Nu-o-nu é ɔeni Izelayele nuiti saama, ɔaa seikɔɔma nu, nii a ná-doin ta ɔulana ga zalaɔa salei ve, daa ga Mɔlɔke, ta naama nui vaa. Zoi zu nuɔuseiti ta sɔ ga kɔtui, é za. ³ Nɔun nà voluave naama nui va, gē kpeteve ná-nuɔuseiti ba, tɔzei ba é ná-doin ta levege salei Mɔlɔke ɔɔ, é sèizu ɔadegai ɔɔɔve, é dàasei ɔadegai ɔolɔɔlo. ⁴ Ni Izelayele nuiti ta gilina ba, ti ɔaazuve ma naama nui letegi, nii é ná-doin ta levegai salei Mɔlɔke ɔɔ, ni ti la paani, ⁵ nɔun, nà voluave ma nui va, ta ná-peleyegei, nà kpeteve ná-nuɔuseiti ba, é ve naati kpein ba, niiti ti kɔɔɔ gani kɔɔ vai ɔeezu, egevelei é keezu la salei Mɔlɔke ve.

⁶ «Ni nui ta a liina, é ɔve laawooleve nuiti gaazaɔa, ɔaa niiti ɔveiti ti velela vele vaiti bosu ti ma, nii é ga kɔɔɔ gani kɔɔ vai ma zii, nà voluave naama nui va, gē kpeteve ná-nuɔuseiti ba. ⁷ A ɔɔɔ ɔade, wa ɔade, mazɔɔ nà ga Ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI. ⁸ A nà-deveiti make, wo zie ga tiye. Nà ga Ɔɔɔɔ GALAGI, nii é wo ɔadesu.

⁹ «Zoi nɔpe é keeɔe ɔaa dee ɔotozu, ta naama nui vaa, tɔzei é keeɔe ɔaa dee ɔotoa, ma ɔamai ɔa la tɔ ɔɔɔ unma.

¹⁰ «Siegi zu zunui ta a weenzié bona la ga seipɔɔi ta anza, wa weenzié nuiti felegɔ pe paa.

¹¹ «Ni zunui ta a laana ga keeɔe anzai, é keeɔe ɔaazu unfe segea, wa naama zunui ta naama anzanuiti paa. Ti-ma ɔamai ɔa la ti unma. ¹² Ni zunui ta a laana ga ná-doun anzai, wa ti felegɔi pe paa. Ti unfetala vai ɔea, ti-ma ɔamai ɔa la ti unma.

¹³ «Ni zunui ta a laana ga zunui ta, ti kɔzɔba vai ɔea, wa ti vaa. Ti-ma ɔamai ɔa la ti unma.

¹⁴ «Ni zunui ta a anzanui ta dee zegena, é ti felegɔ ze ga anza, naa ɔa ga faa ɔɔ wola. Ta ti savagɔ ɔala, naa ɔa a ke faa ɔɔ wolai naa mina ye wo zaama.

¹⁵ «Ni zunui ta a laana ga suai, wa zunui naa vaa, wo suai ɔalaa paa. ¹⁶ Ni anzanui ta a maabufana suai ta va, é la koba, wa anzanui vaa, wo suai vaa. Ta ti pe paa, ti-ma ɔamai ɔa la ti unma.

¹⁷ «Ni zunui ta a ná-seelai zeina ga anza, keeɔe ná-doun anzanui, ɔaa dee ná-doun anzanui, é naa unfega, ta é ɔɔɔ unfega. Unfetala vaa wola ɔana, ti ɔe ka leve ta-nuɔuseiti ba, naa ɔa gē ta-nuiti pe gaazu. Zunui naa é ná-seelai unfegai, ná-faagaaza golai ma ɔasɔi ɔa la unma.

¹⁸ «Ni zunui ta a laana ga anzanui ta, é ná-alugi ɔaai, ti felegɔ pe ti ɔe ka leve ta-nuɔuseiti ba, mazɔɔ ti ná-alugi ma ɔamai ɔaa.

¹⁹ «À mina la ga wo-lee die ɔaa dege anzanui ta, ɔaa wo-ɔee ná-seelai ta. Ni zunui ta a laana ga ná-nu ɔiteɔitegi ta, ta-vaagaaza golai ma ɔasɔi ɔa la ti unma.

²⁰ «Zunui ta a laana ga keeɔe die ɔaa dege zunui ta anza, é zunui naa ɔaazu unfe segea. Ti felegɔ ta ta-ɔotoi ma ɔasɔi zegē, ta za ɔana nɔ, ti la doun zolɔga.

²¹ «Ni zunui ta a keeloin anzai zeina, kɔzɔba vaa ɔana, é keeɔeloin unfega, ti la doun zolɔga.

²² «Wa make nà-deveiti ma, ta nà-tɔgiti, wo ti zo kpaan, naa ɔa a ke zoi ve gē vaazu liizu ga woye ná, ga wo ze ná, é la unpiliga ga woye. ²³ A mina zie ga zii naati ta-luvai, niiti gē vaazu ti ɔeezu wo lugɔ, mazɔɔ ti naama ɔeevotiiti kpein keeve, naa velezege bè. ²⁴ Gē boga wo ma: Wa ɔa wo ta-yooi zolɔsu, nà feezu wo ve ga wɔnɔ, zoi ve, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi ɔoovaa ná. Nà ga Ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI, nii é wo yeedgaafwea, wa zɔoma ziiti.

²⁵ Wa zɔɔɔzu ɔɛ kɔzɔba zuaiti ta sua ɲadegaiti ba, ta kɔzɔba wɔniiti ta wɔni ɲadegaiti ba, naa ɔa a ke wo mina ɔɔɔ ɔɛ ga kɔzɔba vea, ga suaiti, ɔaa wɔniiti, ɔaa ga naati kpein, niiti ti ɔokposu zooi ma. Gɛ ti yeeɔaɔɔwɛa, ta suai zɔiti, nii a ke wo kwɛɛ ga ti ɔɔzɔvɛ.

²⁶ «À ɲade nɔn bɛ, mazɔɔɔ ɲadeɛ, nɔn nà, Ɔɔɔɔ GALAGI, gɛ wo yeeɔaɔɔwɛɛvɛ wa zɔɔma ziiti, naa ɔa a ke, wo ɔɛ ga nɔnɔiti.

²⁷ «Zunui ɔaa anzanui nii é ga gɔvɛ laawooleve nui, ɔaa nii gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ma, wa sɔ ga kɔtui, é za. Ma ɲamai ɔa la unma.»

21

Deveiti é lo zalaɔa ɔula nuiti ba

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Bɔɛ zalaɔa ɔula nuiti pɔ, Aalɔn ná-doun zunuiti, è ɔɛ ti ma: Zalaɔa ɔula nui la ɔɔɔ ɔɔzɔa ná-nubuseiti saama gɔvɛ maavele ma. ² E ɔula ná-nu ɔiteɔitegiti polu, dee, ɔaa keɛɔɛ, ɔaa ná-doun zunui, ɔaa ná-doun anzanui, ɔaa keɛɔɛloin, ³ ɔaa ná-seelai, nii é la de zeini zunu vɛ. Toɔa zoo é ɔɔɔ ɔɔzɔ ná-seelai naa vɛ, tɔɔzei naa ɔa ná-peleyeɔei wu, é la de leɛni zunu ɔili ná-pele wu. ⁴ Toɔa ga kundigili ná-nubuseiti saama, é la ɔɔɔ ɔɔzɔa, é va ɔɔɔi ɔɔɔɔɔɔ.

⁵ «Ni saa ɔa lona zalaɔa ɔula nuiti ma, ti la kpaana pɛa tɔungi zu, ti la ɔakalagiti boga, ti la pɔɔpale ɔa ɔɔɔ ma. ⁶ Ta ɲade ta-ƆALAGI vɛ, ti mina ta-ƆALAGI ɔɔɔi ɔɔɔɔɔɔ, mazɔɔɔ ta zalaɔaiti kulazu Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, ná-daamianigi vɛ é ɔalazu abui ɔa. Ti maanɛvɛ, ti ɲade. ⁷ Ti la kɔɔɔɔ anzanu zeida, ɔaa nii tɔɔɔi ɔɔɔɔɔɔɔai. Ti la anzanu zeida, nii sinigi ɔɛɛai ba, mazɔɔɔ zalaɔa ɔula nui ɲadeɛ ná-GALAGI vɛ. ⁸ Wa pɛɛ ga ɲade nu, mazɔɔɔ toɔa é daamianigi ɔulazu ga zalaɔai wa-ƆALAGI vɛ. Toɔa ɔɛ ga ɲade nu wo vɛ, mazɔɔɔ nɔn ɲadeɛ, nɛi gɛ ga Ɔɔɔɔ GALAGI, nii é wo ɲadesu. ⁹ Ni zalaɔa ɔula nui ná-doun anzanui a ɔɔɔi ɔɔɔɔɔɔɔa ga é lo kɔɔɔɔɔɔɔi zu, toɔa keɛɔɛ ɔɔɔi ɔɔɔɔɔɔɔɔ, ta gala, é za.

¹⁰ «Zalaɔa ɔula nui nii kundigilai zea, keɛɔɛlointi maazu, nii gulo ɲadegai ziaai ma, ta nii zalaɔa ɔula zegeiti toai kɔba, é la nɔundegaiti zega yaɔaba, ta é la ná-segeiti balia ga. ¹¹ E la lia pooma ɔoba, é la ɔɔɔ ɔɔzɔa, anɛ ni keɛɔɛ a zaana, ɔaa dee. ¹² E la ɔula seizu ɲadegai va, naa ɔa a ke é mina seizu ɲadegai ɔɔzɔ, mazɔɔɔ feeve bè ga nà-siɛma wulo ɲadegai maavele. Nà ga Ɔɔɔɔ GALAGI.

¹³ «Zalaɔa ɔula nui naa mina anzanu ze, nii é zunu vaa ɔwɛɛ. ¹⁴ E la poanza zeida, ɔaa anzanui nii sinigi ɔɛɛai ba, ɔaa kɔɔɔɔ anzanu, ɔaa nii tɔɔɔi ɔɔɔɔɔɔɔai, keɛ anzanui a ɔɛ seizu, kɛni é ɔɛ ga ná-bolodai zu anzalopo ɔeai, é la de zunu vaa ɔwɛɛ. ¹⁵ Zalaɔa ɔula nui naa la mavofodai ɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔa ná-bolodai zaama, mazɔɔɔ nà ga Ɔɔɔɔ GALAGI, nii é tɔun ɲadesu.»

¹⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ¹⁷ «Bɔɛ Aalɔn vɔ, è ɔɛ ma: E-mavofodai zu zunui tanɔpɛ, nii nɛɛvuzu ba, naa mina maaɔɔɔa ga é ná-GALAGI ná-daamianigi ɔula ga zalaɔai. ¹⁸ Zunui tanɔpɛ, nii nɛɛvuzu a ɔɛ ba, naa la maaɔɔɔa ná va: gaazugole nu, ɔaa meɔɛle nu, ɔaa nii sokpai maavegai, ɔaa baalobazuvɛ ta zegeai kevele ma, ¹⁹ ɔaa zunui ta, nii kɔɔɔi ɔaleai, ɔaa zeei, ²⁰ ɔaa zunui ta, nii gɔɔɔi polu, ɔaa é ga kutui, ɔaa gaazu wana nu, ɔaa dɔɔɔi ma, ɔaa kulama zeeɔei ba, ɔaa nii pɔɔɔɔɔɔɔɔ woloai. ²¹ Zalaɔa ɔula nui Aalɔn mavofodai zu, zunui tanɔpɛ nii nɛɛvuzu ba, naa mina maaɔɔɔa ga é va zalaɔaiti kula, ti ɔalazu abui ɔa. Tei nɛɛvuzuvɛ ba, é mina maaɔɔɔa, é va ná-GALAGI ná-daamianigi ɔula ga zalaɔai. ²² Toɔa zoo é ná-GALAGI ná-daamianigi ta mi, aniiti ti wola ɲadegai, ta ani ɲadegaiti. ²³ Keɛ é la lia sege zugooza golai vɔ pelei, ta é la maaɔɔɔa zalaɔa ɔulazuvɛ va, mazɔɔɔ nɛɛvuzuvɛ ɔa ba. E la nà-ada ɲadegai ɔɔzɔa ta ma zɔɔlaiti, mazɔɔɔ nà ga Ɔɔɔɔ GALAGI, nii é ti ɲadesu.»

²⁴ Moize naama woiti daazeelini Aalɔn ma ta ná-doun zunuiti, é vɛɛ Izelayele nuiti kpein ba.

22

Maagnei é lo zalaḡa aniiti fai va

¹ ǴooḡǴ GALAGI Ǵǵeni Moize ʋǵ, é ḡe ma: ² «Aalǵn ta ná-doun zunuiti kala ga fai niiti ta ti maagne, é lo veḡeani ḡadegaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti ti ḡulazu bè, naa ḡa a ke ti mina dàasei ḡadegai ḡologolo. Nà ga ǴooḡǴ GALAGI.

³ «Ǵe ti ma: Wo-mavofodaiti saama, zunu nǵpe kǵzǵai a ye de, é maabugǵa veḡeani ḡadegaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti ti veezu bè, naama nui ḡa Ǵe, é zeḡe gǵazu. Nà ga ǴooḡǴ GALAGI. ⁴ Nu-o-nu Aalǵn mavofodai zu, kulama zeeḡei a ḡe ba, Ǵaa kalǵa kolegi, naa la veḡeani ḡadegaiti ta mia, eyesu é Ǵe ga ḡade. Zekana é la ga zǵi a ʋǵḡuna nui ta ʋa, kǵzǵai ga poomai, Ǵaa é ǴoḡǴ maagologologai. ⁵ Zǵi a ʋǵḡuna kpokpo ganii ta ʋa, é kǵzǵi maazǵǵǵ, Ǵaa nu vului ta, nii kǵzǵaba anii ma zii tanǵpe a ʋeena ba, é ḡǵzǵ ga naa, ⁶ zǵi a ʋǵḡuna ta ʋa, naa ḡa ye kǵzǵyai zu eyesu kpǵkǵi, é la veḡeani ḡadegaiti ta mia, keni é maagba. ⁷ Foloi a Ǵena ga da, toḡa ḡade, naa ʋolu toḡa zoo niina é veḡeani ḡadegaiti ta mi, mazǵǵǵ ná-daamianigi ʋe. ⁸ E la sua ʋooma mia, Ǵaa nii balivaliai ga, nii a ke é mina ǴoḡǴ ḡǵzǵ ga naa. Nà ga ǴooḡǴ GALAGI.

⁹ «Zalaḡa ḡula nuiti ta ná-deveiti make, naa ḡa a ke ti mina kologolo, koto ʋa la ti unma, ti mina ʋa zaazu. Nà ga ǴooḡǴ GALAGI, nii é ti ḡadesu.

¹⁰ «Izelayele nu nǵpe ge mina veḡeani ḡadegai ta mi, ni é la ga zalaḡa ḡula nu. Anee zalaḡa ḡula nui ma weein ta ná-botigǵe nui, ti la veḡeani ḡadegai ta mia. ¹¹ Kele duǵi nii zalaḡa ḡula nui geyaa, naa ḡa zoo é ta mi, ta nii Ǵalaagi sǵǵǵgai ná-pelei wu, ta ná-daamianigi ta mi. ¹² Zalaḡa ḡula nui ná-doun anzanui, sinigi la ga zalaḡa ḡula nu, naa la naa ta mia, nii seḡeai veḡeani ḡadegaiti ba. ¹³ Kele zalaḡa ḡula nui ná-doun anzanui, nii é ga poanzai, Ǵaa nii sinigi ḡeleai ba, é la doun zǵǵǵni, ta nii é ʋaazu ḡalesu ma, é ye keegǵe ná-pelei wu, eḡeʋelei é ḡeni ná la, ná-nu niinelai zu, naa ḡa zoo é keegǵe ná-daamianigiti ta mi. Nu nǵpe ge la ta mia, ni é la ga zalaḡa ḡula nu.

¹⁴ «Ni nui ta a veḡeani ḡadegai miina, ki ge la ba, toḡa veḡeanii lieḡǵi naa ve zalaḡa ḡula nui ya, é ta ʋee ba ga gaagwesu ǵǵlugǵi zeizu ḡilagi. ¹⁵ Zalaḡa ḡula nuiti ti mina Izelayele nuiti ta-veḡeani ḡadegaiti kǵzǵ, nii naati ti seḡezu ba ǴooḡǴ GALAGI ʋe. ¹⁶ Ni naati ta ta-veḡeani ḡadegaiti miina, ta ta-ʋaagǵaaza golai la ǴoḡǴ unma, ti ḡe ga sǵba nuiti, mazǵǵǵ nà ga ǴooḡǴ GALAGI, nii é ti ḡadesu.»

Suai niiti ta zoo ḡulazu ga zalaḡai

¹⁷ ǴooḡǴ GALAGI Ǵǵeni Moize ʋǵ, é ḡe ma: ¹⁸ «Bǵe Aalǵn ta ná-doun zunuiti pǵ, naa ʋee Izelayele nuiti kpein ba, é ḡe ti ma: Nu kpein é ga Izelayele nu, Ǵaa ti ga seikǵḡma nu Izelayele yooi zu, niiti ta gala zalaḡai ḡula ǴooḡǴ GALAGI ʋe, minazeḡe daazeeli ʋaa zu, Ǵaa veḡeanii ʋaa zu ti daai ḡisu, ¹⁹ nii a ke daazo, toḡa ʋa ga togani zine ḡila, nii neevuzu la ba, é kula nikeiti saama, Ǵaa baalagiti, Ǵaa boliiti. ²⁰ A mina ani nǵpe kula ga zalaḡai, nii neevuzu a ḡe ba, mazǵǵǵ daa la zoga wo ʋe. ²¹ Ni zunui ta a toganii ma wolai Ǵaa ma goi ta ḡulana ga ziilei zalaḡai, é ḡeni ga minazeḡe daazeeli vai, Ǵaa é ḡeni ga veḡeanii nii é daai ḡisu, neevuzu mina ḡe zalaḡa anii ʋa, naa ḡa a ke daazo. Neevuzu nǵpe ge mina ḡe ba. ²² A mina sua nǵpe kula ga zalaḡai ǴooḡǴ GALAGI ʋe, nii gaazugoleai, Ǵaa maaleḡefegai, Ǵaa koliiti ti ba, Ǵaa kavai ḡulaai ma, Ǵaa geḡeḡeḡeḡe ḡulaai ma. A mina naa ḡala zalaḡa ḡulazu ʋe ǴooḡǴ GALAGI ʋe. ²³ Nike zinei Ǵaa baala zivoi nii baalobazu ʋe ta ḡoozaai, Ǵaa ta buḡa, wa zoo wo naa ḡula ga zalaḡai Ǵaa veḡeanii, nii wo daai ḡisu, kele naa ḡeḡala zuai ma zalaḡai la daazoga minazeḡe daazeeli ʋaa zu. ²⁴ A mina sua ḡula ga zalaḡai ǴooḡǴ GALAGI ʋe, nii pǵḡeḡeḡeḡe woloai, Ǵaa kulaai su, Ǵaa teʋeai ga. A mina naa ta ḡe ga zalaḡa wa-yooi zu. ²⁵ A mina suai naa ma zii tanǵpe geya ween ma, wo ʋa kula wa-GALAGI ʋe ga zalaḡai. Mazǵǵǵ ti maaleḡefegǵe, neevuzu ʋe ḡa ba, daa la zoga wo ʋe.»

²⁶ Gooḡo GALAGI bəeni Moize vɔ, é ɣe ma: ²⁷ «Siegi zu niki a zolɔna da, ɔaa baalagi, ɔaa bolii, toɣa ye ma leei va, é ke ga folo lofela. E zo folo losavasiɛi ma, eyesu zɔɔma voloiti, a ɣulana ga zalaɣai, nii abui galazu Gooḡo GALAGI vɛ, daa ɣa zo. ²⁸ A mina togani leei ta ma yivoi vaa vɔɔma folo ɣila nɔ. ²⁹ Wa ɣena mama fee zalaɣai ɣulaa Gooḡo GALAGI vɛ, wa kula vɛle bɛɛ, nii a ke daazo. ³⁰ Wa ti pe mi ma voloi nɔ ma, wo la ta ye ga ná, é va yesu sobui va zeeli. Nà ga Gooḡo GALAGI.

³¹ «Wa nà-deveiti so, wo zie ga tiye. Nà ga Gooḡo GALAGI.

³² «À mina dàasei ɲadegai ɣologolo, nà-ɲadedai ɣa maamusei zolɔ Izelayele nuiti saama. Nòun nà Gooḡo GALAGI, nii é wo ɲadesu, ³³ nɛi gè wo ɣulaa Ezipete yooi va, ga gè ɣe ga wa-GALAGI. Nà ga Gooḡo GALAGI.»

23

Feti voloiti

¹ Gooḡo GALAGI bəeni Moize vɔ, é ɣe ma: ² «Bə Izelayele nuiti pɔ, è ɣe ti ma: Feti voloi ɣa ga niiti, wo maaneai wo ti ɣula, ti ga nà-feti voloiti. Naati ma vaa zu, wa nuɓuseiti toli, ti gaaleba ɲadegai wo.

³ «Ese ka ná-boti ɣe folo lozita laawu, keɛ foloi lofelasiɛi ɣa ga dooḡo foloi, gaaleba ɲadegai ɣa wo ma. Wo la boti nɔpe kea naama voloi. Dooḡo foloi ɣa ɣe de Gooḡo GALAGI lebi vai ma, vɛ nɔpe wa zeí ná.

⁴ «Wele Gooḡo GALAGI ná-feti volo ɣiligi tanigaa va, niiti wo maaneai wo nuɓuseiti toli ma, ti gaaleba ɲadegai wo naama ɣuiti ma, ti logai.

*Pakegi ta bului leve la su,
naati ma vetii
(Gaalu Sevei 28:16-25)*

⁵ «Alu mɔungi ma volo puugo maazu naanisiɛi (14) ma bɔkɔi, kpidii a vɛena, naa ɣa é ga Gooḡo GALAGI ná-Pakegi. ⁶ Alugi naa ma volo puugo maazu loɓusiɛi (15), naa ɣa ɣe ga bului nii leve la su, naa ma vetii, Gooḡo GALAGI lebi vai ma. Folo lofela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. ⁷ Folo mɔungi, wa gaaleba ɲadegai wo, wo la boti nɔpe kea, eɣevelei wa da ke la. ⁸ Folo lofela laawu, wa zalaɣai ɣula, nii abui galazu, Gooḡo GALAGI vɛ. Folo lofelasiɛi ma, wa nuɓuseiti toli, wo gaaleba ɲadegai wo, wo la boti nɔpe kea, eɣevelei wa da ke la.»

*Zooi va lɔnɔ mɔungiti
ma vetii*

⁹ Gooḡo GALAGI bəeni Moize vɔ, é ɣe ma: ¹⁰ «Bə Izelayele nuiti pɔ, è ɣe ti ma: Siegi zu wo vaa zu lozu la zooi zu, nii gè feezu wo ya, wa molo levea mɔungi zu. ¹¹ Dooḡo foloi vɔluma zobui, zalaɣa ɣula nui ɣa molo ɣilii lateɣe vai ma vooɣi ɣe, Gooḡo GALAGI ɣakala, naa ɣa a ke daazo wo vɛ. ¹² Voloi wo vaa zu molo ɣilii lateɣe vai ma vooɣi ɣeezu la, wa kona gila baala siniɛi zo, nii neɛvuzu la ba, wo kula ga gala zalaɣai Gooḡo GALAGI vɛ. ¹³ Wa bulu vukɔ vagɔi kilo lozita vɛɛ ba, gaayɔgai ga gulɔi, eɣe vɛɛanii galaai abui ɣa, makugi neai Gooḡo GALAGI vɛ, ta puya zalaɣai litele ɣila ta tukpe (1,5) dɔɔi zu. ¹⁴ Aisa naama voloi va zeeli, wo vaa zu ma ga vɛɛanii wa-GALAGI vɔ, à mina bulu mi, ɔaa ani ɣɔpɔ geega, ɔaa molo niinei. Naa ɣa ga ɣooḡo tɔgi wo-mavofodaiti kpein bɛ, vɛ nɔpe wa zeí ná.

*Pantekote voloi
(Gaalu Sevei 28:26-31)*

¹⁵ «Wa dɔɔɣɔi ɣaalɔ ga dɔfela, é zo dooḡo foloi vɔluma voloi ma, yeei wo vaa zu la ga molo ɣili, wo dateɣe mɔ. ¹⁶ E zo dooḡo foloi ma voloi ma, wa folo vuulɔɔlugɔ (50) ɣaalɔ, wo molo niinei ma vɛɛanii ɣili kevele bɛɛ Gooḡo GALAGI vɛ. ¹⁷ Wa va ga bulu felegɔ, wo

zeḡe la wo-zeizuve, wo ti lateḡe, ti ḡilagilagi ḡa beṡe ga bulu vuko vagḡi kilo lḡzita, ti ma ga levei. Naati ta ga zooi va lḡnḡ mḡungiti Ḣḡoḡḡ GALAGI ve. ¹⁸ Bului naati poluma, wa kona gila baala zivo lḡfela ḡula ga zalaḡai, neevuzu mina ḡe ti va, ta nike zine ḡokpa gila ta baala sine felegḡ, ti ḡula ga gala zalaḡai, é veṡ ta-vebeanii va, ta ta-vuya zalaḡai. Zalaḡai ve, nii abui galazu, makugi neai Ḣḡoḡḡ GALAGI ve. ¹⁹ Wa boli zinei ḡula ga koto gba zalaḡai, ta kona gila baala sine felegḡ, wo kula ga ziilei zalaḡai. ²⁰ Zalaḡa ḡula nui ḡa ti lateḡe vai ma voogi ḡe, Ḣḡoḡḡ GALAGI ḡakala, é veṡ zooi va lḡnḡ mḡungiti ma bului va, é veṡ baala zivo felegḡiti ba. Ta zeḡe, ti ve Ḣḡoḡḡ GALAGI ve, ti ḡe ga zalaḡa ḡula nui nḡnḡi. ²¹ Naama voloi nḡ, wa nuḡuseiti toli, ti gaaleba ḡadegai wo. Wo la boti nḡpe kea, eḡevelei wa ḡa ke la. Naa ḡa ḡe ga ḡḡoḡḡ tḡgi wo-mavofodaiti kpein be, ve nḡpe wa zeí ná.

²² «Siegi zu wo moloi levezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelamave ye ná, wo mina ná leve, wo mina ḡale ma posuyevei ma. Wa naa ye ná bala nuiti be, ta seikḡḡma nuiti. Ná ga Ḣḡoḡḡ GALAGI, wa-ḢALAGI.»

Puvu fḡe vetii

(Gaalḡ Seveí 29:1-6)

²³ Ḣḡoḡḡ GALAGI ḡḡeni Moize vo, é ḡe ma: ²⁴ «Ḣḡe Izelayele nuiti pḡ, é ḡe ti ma: Alugi lḡfelasiei ma volo mḡungi ma, toḡa ḡe ga dooḡḡ folo wola wo ve, wo ḡitoo sḡ, wa puugiti fe, wo gaaleba ḡadegai wo. ²⁵ Wo la boti nḡpe kea, eḡevelei wa ḡa ke la. Wa zalaḡai ḡula, nii abui galazu, Ḣḡoḡḡ GALAGI ve.»

Koto gba voloi

(Gaalḡ Seveí 29:7-11)

²⁶ Ḣḡoḡḡ GALAGI ḡḡeni Moize vo, é ḡe ma: ²⁷ «Alugi lḡfelasiei ma volo puugḡi ma, naa ḡa ḡe ga koto gba voloi. Wa gaaleba ḡadegai wo, wo zugi zo, wo zalaḡai ḡula, nii abui galazu, Ḣḡoḡḡ GALAGI ve. ²⁸ Wo la boti nḡpe kea naama voloi, mazḡḡ koto gba voloi ve, yeei koto gba vai maaneai é ḡe la wo ve, Ḣḡoḡḡ GALAGI ḡaazu, wa-ḢALAGI. ²⁹ Nu-o-nu nii é la zugi zoni naama voloi, naa be ka leve ná-nuḡuseiti ba. ³⁰ Nu nḡpe a boti ḡeena naama voloi, ná undaavili ná-nuḡuseiti saama. ³¹ Wo la boti nḡpe kea. Naa ḡa ḡe ga ḡḡoḡḡ tḡgi wo-mavofodaiti kpein be, ve nḡpe wo zeizu ná. ³² Toḡa ḡe wo ve ga dooḡḡ folo wolai, wa zugi zo. E zo alugi ma voloi laavuusiei ma ḡḡḡi ma, é li poluma zobui ma ḡḡḡi vo, keni wo looḡḡ.»

Kota lo fetii

(Gaalḡ Seveí 29:12-39)

³³ Ḣḡoḡḡ GALAGI ḡḡeni Moize vo, é ḡe ma: ³⁴ «Ḣḡe Izelayele nuiti pḡ, é ḡe ti ma: Ma alugi lḡfelasiei ná ma volo puugḡ maazu lḡlusiei (15) ma, naa ḡa ḡe ga kota vetii Ḣḡoḡḡ GALAGI ve, folo lḡfela laawu. ³⁵ Folo mḡungi, gaaleba ḡadegai ḡa wo. Wo la boti nḡpe kea, eḡevelei wa ḡa ke la. ³⁶ Folo lḡfela laawu, folo-o-folo wa gala zalaḡai gila kula, Ḣḡoḡḡ GALAGI ve. Foloji lḡsavasiei, wa gaaleba ḡadegai wo, wo gala zalaḡaiti kula Ḣḡoḡḡ GALAGI ve. Toḡa ḡe ga gaaleba ḡadegai GALA debi vai ma. Wo la boti nḡpe kea, eḡevelei wa ḡa ke la.

³⁷ «Feti voloiti kana, Ḣḡoḡḡ GALAGI lebi vai ma, niiti wo maaneai wo nuḡuseiti toli ti ma, ti gaaleba ḡadegai wo. Ti zalaḡaiti kula, ti ḡalazu abui ḡa, ta vebeaniiti, ta zalaḡaiti, ta puya zalaḡaiti, é zoloo foloi ḡilagilagi ma leveiti ma. ³⁸ Wa Ḣḡoḡḡ GALAGI ná-dooḡḡ foloiti maape, wo ti la wa-vebeaniiti maazu, ta wa-minazegegiti, ta wa-vebeaniiti kpein wo ti laai ḡisu, niiti wo ti veezu Ḣḡoḡḡ GALAGI ve.

³⁹ «Alu dḡfelasiei ma volo puugḡ maazu lḡlusiei (15) ma, siegi zu wo zooi zu ani waaiti kulazu la, wa fetii ḡula Ḣḡoḡḡ GALAGI lebi vai ma. Wa naa ḡe folo lḡfela laawu. Folo mḡungi ḡa ḡe ga dooḡḡ, dḡsavasiei balaa ḡe ga dooḡḡ. ⁴⁰ Folo mḡungi, wa gulu vagḡiti ma waai zeḡe, ta dḡḡ laagiti, ta gulu bekegiti, ti ḡaabiiliai, ta ziele ḡulu bekegiti. Wa

g̃oozunε G̃ooḡo GALAGI g̃aazu, wa-G̃ALAGI, wo naa g̃ε folo l̃fela laawu. ⁴¹ Kona-o-kona wa fetii naa g̃ula G̃ooḡo GALAGI l̃bi vai ma, folo l̃fela laawu. Toḡa ga g̃ooḡo t̃ḡi wo-mavofodaiti kpein bε. Wa g̃ε kulazu alu d̃ofelasiei ma. ⁴² Wa zei kotaiti bu folo l̃fela laawu. Izelayεle yooi zu, zou l̃ointi kpein ta zei kotaiti bu, ⁴³ naa g̃a a kε, wo-mavofodaiti ti kwεε ga g̃ε Izelayεle nuiti seini kotaiti bu, g̃ε ti g̃ulaai ma Ezipete yooi va. Nà ga G̃ooḡo GALAGI, wa-G̃ALAGI.»

⁴⁴ Uele g̃ana Moize kalagiti feeni la Izelayεle nuiti zea, é ṽile G̃ooḡo GALAGI ná-feti voloiti ba.

24

*Deveiti
é lo seizu nadegai ná-fitinaiti ba
(Egez̃ode 27:20-21)*

¹ G̃ooḡo GALAGI b̃œni Moize ṽ, é g̃ε ma: ² «Devei ve Izelayεle nuiti zea, ga ti va è ṽ ga wolive wul̃o ṽag̃oi, kp̃et̃ei fitinai vaa zu, naa g̃a a kε wo yeeyε fitinaiti ba, yeeñp̃ε ti mina za. ³ GALA daaḡomi seḡe ṽel̃ei wu, seḡe zuḡooza golai g̃akalaṽε, nii é zeele woo g̃esui g̃akalaṽε, miná g̃a Aal̃on a sei ná, fitinaiti ti so, é zo kp̃ok̃oi ma, eỹesu geelaalao, G̃ooḡo GALAGI g̃aazu. Toḡa ga g̃ooḡo t̃ḡi, wo-mavofodaiti kpein bε. ⁴ Toḡa fitinaiti k̃evele b̃et̃ε, fitina zei anii g̃a, é ga zanu kitei, ti da zo yeeñp̃ε G̃ooḡo GALAGI g̃aazu.

Bului é ḡeni veezu GALA b̃ε

⁵ «Da bulu vuk̃o ṽag̃oi zeḡe, è bulu puug̃o maazu feleg̃o (12) b̃et̃ε, bului ḡilagilagi g̃a g̃ε ga kilo l̃ozita. ⁶ Da ti ḡevele b̃et̃ε zanu kitei ma labalii g̃a, G̃ooḡo GALAGI g̃aazu, ga seizu feleg̃o. ⁷ Da ani maku ñεñε kitei ta ṽu seizu ḡilagilagi ma. Naa ṽolu da ani maku ñεñε kitei g̃ala G̃ooḡo GALAGI g̃aazu, bului ṽotogi zu, eḡε ḡiz̃esui. ⁸ Dooḡo foloi ḡilagilagi, ta da bului naati k̃evele b̃et̃ε yeeñp̃ε G̃ooḡo GALAGI g̃aazu. Toḡa ga minazeḡegi é ỹesu ná ḡo, Izelayεle nuiti ta-vaa zu. ⁹ Bului naati ta g̃ε ga Aal̃on ta ná-doun zunuiti t̃oño, ta ti mi ada nadegai ta, maz̃ol̃o toḡa g̃ε ti ṽε ga ṽeb̃ani nadega wolai, naati saama, niiti ti ḡalazu, G̃ooḡo GALAGI g̃aazu. Toḡa ga g̃ooḡo t̃ḡi.»

*Woo ñou wo nuiti
ta nu vaa nuiti so pelei*

¹⁰ Yeeta, Izelayεle anzanu ḡila ta Ezipete zunu ḡila, ti-loun zunui vaani Izelayεle nuiti saama. Kp̃œi leveni ti-ṽuuzuṽε, Izelayεle anzanui naa ná-doun zunui ta Izelayεle zunui ta ti ỹoḡzu. ¹¹ Izelayεle anzanui naa ná-doun zunui woo ñaiti boni GALA daal̃ḡoma, é koto. Ti vaani la Moize ṽ. Dee laaseigi ḡeni ga Sel̃omite, Diḡeli ná-doun anzanui, Dan ná-bolodai zu. ¹² Ti makeni ga pag̃o, eỹesu deve z̃ol̃o G̃ooḡo GALAGI ya.

¹³ G̃ooḡo GALAGI b̃œni Moize ṽ, é g̃ε ma: ¹⁴ «À woo ñou wo nui ḡula wo-ṽuuzuṽε va. Niiti kpein ti gooi m̃enigai, naati ti ỹeeti p̃εε unma, naa ṽoluma beb̃ei kpein ge s̃o ga k̃atui, é za. ¹⁵ Da b̃œ Izelayεle nuiti p̃o ga, nu-o-nu a ná-GALAGI ḡotona, naama nui g̃a ná-kotoi ma ḡas̃oi zeḡe. ¹⁶ Z̃oi ñap̃ε a woo ñou wona G̃ooḡo GALAGI laaseigi laal̃ḡoma, ta naama nui vaa, beb̃ei kpein ka s̃o ga k̃atui, é za, é ḡeni ga seik̃ḡoma nu b̃aa zou loun, t̃œzei é woo ñoi woga GALA daaseigi laal̃ḡoma.

¹⁷ «Z̃oi a nu vaana, ta naama nui vaa. ¹⁸ Z̃oi a sua vaana, toḡa potogi ve ga suai ta. Z̃envui voto ka g̃ε ga z̃envui. ¹⁹ Ni nui ta a sejñḡoi maawanana, toḡa g̃ε la, eḡevelei t̃o b̃ḡoi é k̃ea la ga z̃oi. ²⁰ Nii a nu ḡaei ḡale, naama nui ḡaei g̃a ḡale, nu ḡaazuḡez̃egi voto ka g̃ε ga nu ḡaazuḡez̃egi, nu ñiiga voto ka g̃ε ga nu ñiiga. Ta naama maawanai ḡeḡalai g̃ε ga naa, nii é k̃ea ga z̃oi. ²¹ Z̃oi a sua vaana, toḡa potogi ve. K̃el̃ε z̃oi a nu vaana, ta naama nui vaa.

²² «T̃o ḡilagi ño g̃a seidai wo ma, seik̃ḡoma nu ṽεε zou loun va, maz̃ol̃o nà ga G̃ooḡo GALAGI, wa-G̃ALAGI.»

²³ Moize bœeni Izelayele nuiti pɔ. Ti woo ɲɔu wo nui ɖulani ti-ɔuuzuɓe ɓa, ti sɔ ga kɔtuiti, é za. Izelayele nuiti ti kœeni ɖana, eɖeɓelei Ǵooǵo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

25

Zooi ná-dooǵo konagi

(Tɔ Sevei Velesei 15:1-11)

¹ Ǵooǵo GALAGI bœeni Moize ɔ Sinayi gizei ma, é ɖe ma: ² «Bœ Izelayele nuiti pɔ, é ɖe ti ma: Siegi zu wo ɓaazu leezu la zooi naa zu, gè feezu wo ɓe, wa ɗa zooi ye ná, é ɗa looǵo yeedeɖalai tanigaa zu, naa ɖa ɖe Ǵooǵo GALAGI ná-lebiyai vaa ma. ³ Kona ɗɔzita laawu, wa wa-ani zuwui vaza wa-balagiti su. Kona ɗɔzita laawu, wa wa-leezen beleiti subete ga pagɔ, wo gaawaai ɖula. ⁴ Kεε kona ɗafelasiei, dooǵogi ɖa ve zooi ya, dooǵogi ɖa ɖe Ǵooǵo GALAGI lebi vai ma. Wo la ani zuwu vazaga wa-balagiti ba. Wo la wa-leezen beleiti subetea. ⁵ Wo la molo ɖɔɖɔɓolu levea, wo mina leezen ɖula kpelei zu, nii su la βeteni. Naa ɖa ɖe ga dooǵogi ɲegelein zooi ɓe. ⁶ Zooi ná-dooǵogi zaala zu, wa ɖɔnɔgi zɔlɔ, wɔun wa, wa-wotiɖe zunuiti, ta wa-wotiɖe anzanuiti, ta nui nii wo salazu folo-o-folo, ta wœen é zeini wo ɖɔɖɔma, ⁷ ta wa-loganiiti, ta suaiti ti wa-yooi zu, zooi ɓa lɔnɔgi kpein ka ɖe ga daamianigi.

Bɔɖɔyeemai ta unmoɔ konagi

⁸ «Wa dooǵo kona ɗafela ɖaalu, kona ɗafela zeizu lɔfela, naa ɖa é ga kona ɔuunaanigo maazu taavuugo (49). ⁹ Alu ɗafelasiei ma voloi ɔuusiei ma, wa puɓugi ɓe, gooɖula, koto gba voloi, wa puɓugi ɓe wa-yooi kpein su. ¹⁰ Wa kona ɔuulɔɔlusiei (50) naa leve ga kona ɲadegai, wo bɔɖɔyeemai laazeeli zooi zu ze wo nuiti kpein ma. Toɖa ɖe wo ɓe ga bɔɖɔyeema ɖonagi, εse gilagilagi ná-zooi ɖa ɖaagale ma pɔ, ta εse ka ɖale ma ná-peleyeɖei wu. ¹¹ Kona ɔuulɔɔlusiei (50) ɖa ɖe wo ɓe ga bɔɖɔyeema ɖonagi: wo la ani zuwu vazaga, wo mina molo ɖɔɖɔɓolu leve, wo mina leezen ɖula kpelei zu, nii su la βeteni. ¹² Mazɔlɔ bɔɖɔyeema ɖonagi ɓe. Wa deve ga ɲadegε. Anii niiti ti ɔnɔsu bɔɖɔ ɓe kpalagi zu, wa naati mi.

¹³ «Bɔɖɔyeema ɖonagi naa zu, εse gilagilagi ná-zooi ɖa ɖaagale ma pɔ. ¹⁴ Ni wa zou ɔɗdina, baa wo geya Izelayele nui ta ma, à mina tooma vaa ɖe. ¹⁵ Wa zou ɔɗdi zɔngɔi baa geya zɔngɔi ɖweteɓe, é tɔzei bɔɖɔyeema ɖona gaabelagi ma, konagi lieɖɔi teɓegai, ta molo levei lieɖɔi a ɖe, aisa bɔɖɔyeema ɖonagi ɓa zeeli. ¹⁶ Konagi ta a ɖena laa ta ma, wa sɔngɔi ta la ma, konagi ma ge la ɖe de mɔinni, wo ta ɖula sɔngɔi la. Mazɔlɔ molo leve laa lieɖɔi ɖa, é pɔɗizu wo ma. ¹⁷ Wo tanɔpe ge mina loo seɲɔɖɔi ma. Wa lua wa-ǴALAGI ɓa, mazɔlɔ ná ga Ǵooǵo GALAGI, wa-ǴALAGI.

¹⁸ «À ná-tɔgiti so, ta ná-deveiti, wo ti make, wo zie ga tiye, wa ze zooi zu ziileigi zu. ¹⁹ Zooi ɖa ná-kulanumaiti fe, wa daami wo, wo yiɖo, wo ze ziileigi zu. ²⁰ Ni wa ɖena ma: «Leeni ɖa gá mi konagi lɔfelasiei, mazɔlɔ gi la tii ɖœeni, gi la ɓaazu ani zuwu ma lɔnɔ kulazu?» ²¹ Nà, ná-tuyai loo wo ɓe, konagi lɔzitasiei, nii a kona savago molo levei lieɖɔi ve wo ya. ²² Wa tii ɖe konagi lɔsavasiei ma, ta wa molo ɔlɔmai mi, eyesu molo levea niinei zeeli, wa ɖe ma ɔlɔmai miizu.

Poganiiti unmoɔ fai

²³ «Zooi la ɔɗdia, é ɓa yesu ɖɔ, mazɔlɔ zooi ɖa ga nɔnɔ, wa pɔ ɓe ga wœinti, eɖe nuiti ti ɓaai zeizu zooi zu yeedeɖala go laawu. ²⁴ Zooi zu ná kpein, ɓe wo ɓaazu zeizu ná, é ɖe ga wɔnɔ, wa tɔgi ze, é zobogi veezu εse pe ɓe ga é ná-zooi unmoɔ.

²⁵ «Ni Izelayele nui ta a ɖena zeɲɲakalai zu, é ná-zooi ta ɔɗdi, nii maanɛai ga é lo unmoɔ fai ɖa, é ga ná-nu ɖiteɖitegi, naa ɖa ɓa, é naa unmoɔ, nii kœloin pɔdia. ²⁶ Ni nui ta ɖa ná, nu la zea, maanɛai ga é lo unmoɔ fai ɖa ɓe, ni a ani zɔlɔna bɔɖɔ ɓe, nii a ná-unmoɔ fai ɖe la, ²⁷ toɖa tɔzei ga konagiti gaaluga, é zo pɔdi voloi ma, é naa votogi ve, nii é laazu maazu

geya nui ve, ná-zooi gaaɗale ma pɔ. ²⁸ Ni é la ani zɔɔni, a potogi leve da, zooi gɗa ye geya nui yeezu, eyesu bɔɗɔyeema gɔnagi zeeli. Toɗa gaaɗale ma, é gɗe zeezu, é gɗe ga nɔnɔ názu.

²⁹ «Ni nui ta a daa velelɛi ɔɔdina taai ta zu, maalatigai ga sigigi, toɗa zoo é unmoɔ kona gila daawu, é zo pɔɔi voloi ma. Ná-unmoɔ fai gɗa lebisu ga kona gila nɔ. ³⁰ Kele pelei naa togai taai ta zu, maalatigai ga sigigi, ni naa la unmoɔni kona gilagi gɗeezu é pile da, toɗa gɗe ga geya nui nɔnɔ niina eyesu gɗo, ta nɔnɔ mavofodai, ti la mo tevega, anee bɔɗɔyeema gɔnagi a zeelina. ³¹ Peleiti ti taaiti su, sigi ge la ti ma, naati ta leve, egɗevelei zooi ma logiti ti la. Pɔɔi nui gɗa zoo é unmoɔ, ni naa laade pelei gɗa leve ma nui ɔɔ bɔɗɔyeema gɔnagi.

³² «Nii é ga Leevi nuiti ta-veleiti ta-vai, niiti ti ta-laaiti su, Leevi nuiti ta zoo ti unmoɔ fai gɗe eyesu gɗo. ³³ Zoi a pelei ta geyana Leevi nu ma taai zu, toɗa gɗula pelei naa wu, pɔɔiai ma, bɔɗɔyeema gɔnagi ma. Mazɔɔ Leevi nuiti ta-veleiti ta-laaiti su, ta ga ta-voganii Izelayele nuiti saama. ³⁴ Kpalagiti ti ta-laaiti maaɗoolii zu, naati maa la neeni, ti va ɔɔɔi, mazɔɔ tiya gɗa ta-voganii ve eyesu gɗo.

Tɔgi é lo bala nuiti maaɗuyeyiti ba

³⁵ «Ni Izelayele nui ta a gɗena ga zeapaka nu wo gɔba, aniiti balagai zea, wa yeezei bu, egɗevelei wo keezu la weinti baa seikɔɗoma nuiti be, naa gɗa a ke é zenvui wo wo gɔba. ³⁶ A mina talama maaloli ma, baa kulanumai, wa lua wa-GALAGI va, wo-gɗeloin zenvui wo wo gɔba. ³⁷ A mina kuye ve ga wa-walii, wo va ta la ma. Wo la wa-laamianigi vea zea ga lɔɔgi, wo va ta la ma. ³⁸ Nà ga Gɔoɗo GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo gɗula Ezipete yooi va, ga é Kanaan yooi ve wo ya, naa gɗa a ke gè gɗe ga wa-GALAGI.

Tɔgi é lo nubuseiti unmoɔ fai va

(Egezode 21:2-6;

Tɔ Sevei Velesiei 15:12-18)

³⁹ «Ni Izelayele nui ta a gɗena ga zeapaka nu wo gɔba, é bɔɗo ɔɔɔi wo ma, à mina duɔla wotii la unma. ⁴⁰ Toɗa gɗe wo ɔɔ be, egɗe nui é botii gɗeezu, wo da sala, é gɗe egɗe seikɔɗoma yeedɗala go nɔ zu. Toɗa ye wa-wotii laawu eyesu bɔɗɔyeema gɔnagi zeeli. ⁴¹ Toɗa zegɗe názu wo ɔɔ be, tɔ-o, ná-dointi-yo, é gale ma ná-bolodai zu, keegɗe voganii zaama. ⁴² Mazɔɔ nà-botigɗe nuiti be, gè ti gɗulaai Ezipete yooi va, ti la ɔɔɔi, egɗevelei duɔiti ta ɔɔɔi la. ⁴³ E la zeida unda ga maaɓa, kele wa lua wa-GALAGI va.

⁴⁴ «Ziiti ti wo-maaɗoolii zu, naati saama gɗa wa duɔ zunui baa duɔ anzanui zegena, ti gɗe ga wɔnɔ, tiya gɗa wa duɔiti geya ti zu. ⁴⁵ Niiti ti vaai zeizu wo zaama, yeedɗala go laawu, wa zoo wo naati geya, ta ti-mavofodaiti. Ta gɗe ga wɔnɔ. ⁴⁶ Wa ti ye ná, wa zegena ná, ti gɗe ga pogani wo-loun zunuiti be, ti gɗe ga tɔnɔ. Wa zoo wo ti make, ti gɗe ga duɔiti eyesu gɗo. Kele wo-gɗelointi tetemazu, ti ga Izelayele nuiti, wo tanɔpe ge mina zei keegɗeloin unga ga maaɓa.

⁴⁷ «Ni ween baa seikɔɗoma nu, a gɗena ga kpete nui, Izelayele nui ta gɗe ga zeapaka nu koba, ni a bɔɗo ɔɔɔi ween naa ma, baa seikɔɗoma nui naa ma, baa ween ná-bolodai zu nui ta ma, ⁴⁸ unmoɔgi ma zobogi maaneve é gɗe be, anee ni é bega ga bɔɗo ɔɔɔi. Keegɗeloin ta gɗa zoo é unmoɔ. ⁴⁹ Keegɗe die baa degɗe zunui ta, baa naa ná-doun zunui ta, baa ná-nu gitegitegi ta, é ná-bolodai zu, naa gɗa zoo é unmoɔ. Baa ni sɔɔ gani gɗa ná, nii zeelaai ma, toɗa bɔɗo unmoɔ. ⁵⁰ Ta geya nui ta konagi gaalu, é zo pɔɔi voloi ma, é zeeli bɔɗɔyeema gɔnagi ma. Unmoɔ salai gɗa leve, é zoloo nui ná-folo gila wotigɗe zalai ma, naa gɗa gaalusu, é zoloo konagi lieɗi ma. ⁵¹ Ni konagi wola mɔinve de, ná-unmoɔ fai zu, toɗa letemave ma walii gɗula, nii zunui naa geyaai la. ⁵² Ni kona mɔinmɔin ge la mo yenɛi, eyesu bɔɗɔyeema gɔnagi zeeli, toɗa gaalugi gɗe, é letemave ma walii gaaɗale ma, ná-unmoɔ fai zu, é zoloo naama gɔnagiti ma. ⁵³ Toɗa gɗe maligii ɔɔ be egɗe botigɗe nu, é da zalai zegɗe konagi laawu. Naa la zeida unda, é va sopele jɔu ga maaɓa. ⁵⁴ Ni é la unmoɔni ga naama velelɛi tanɔpe,

toɔa ye ná, eyesu ɔɔɔyeema ɔonagi zeeli, é ɔe ɔɔɔ yeema, tɔ-o, dointi-yo. ⁵⁵ Mazɔɔ Izelayele nuiti ta ga botiɔe nuiti bɛ, tɔɔzei gɛ ti ɔulani Ezipete yooi va. Nà ga Ɔoɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI.»

26

Tuyaiti

(Tɔ Sevei Velesei 7:12-24;

28:1-14)

¹ «À mina kɔɔɔ ganigiti kpɛte ɔɔɔ vɛ. A mina vololiba vile, ɔaa sale ɔɔ ɔɔtu. A mina kɔtui tanɔpe saɔa, wo va ɔa nɔkɔ bu wa-yooi zu, mazɔɔ nà ga Ɔoɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI.

² «Wa nà-dooɔ foloiti maɔɔe, wo unfe sɛizu ɔadegai ma. Nà ga Ɔoɔɔ GALAGI.

³ «Ni wa ziena ga nà-deveiti, wo ɔolo nà-tɔgiti bɛ, ni wa ti zona, ⁴ nà tonaiti fe wo ya ma yeeɔɔɔalai ma, zooi ɔa ná-kulanumaiti fe, guluiti ta waa. ⁵ Wa ye ɔɔ moloɔ loɔazu, eyesu ɔɔ ɔete yeeɔɔɔalai zeeli, wo ye ɔɔ ɔɔ ɔete vai ɔeezu, eyesu ani zuwu vaza yeeɔɔɔalai zeeli. Wa daamianigi zɔɔ ga mɔinda, wo zeɔ ga pagɔ ziileigi zu, wa-yooi zu. ⁶ Nà ziileigi lɔ zooi zu, wa ɔiimenii wo, faa nɔpe ge la wo ɔɔɔa. Nà sua vileiti kpein kula wa-yooi va, kɔɔ la ɔɔa wa-yooi zu. ⁷ Wa vile wo zili nuiti polu, wo zobo sɔɔ ti ma ga wa-woɔa zɔkpɔi, ti loo. ⁸ Wo zaama, nu lɔɔluga ɔa pile sɔɔ nu ungila (100) ma, ta nu ungila (100) ka nu waapuugo (10 000) ɔe. Wa-woɔa zɔkpɔi ɔa ɔe wo zili nuiti toozu bu. ⁹ Nà yeeyɛ wo va, gɛ wo ɔe ga kpuɔu nu, wo wola mɔin. Nà nà-minazegɛgi make kpaan wo vɛ. ¹⁰ Wa molo vɔlmai mi, wo mɔtai likpi vɔlɔ, nii a ke wo ma niinei vuuzu zɔɔ. ¹¹ Nà sɛizuvɛ ɔete wo zaama, gɛ la mɔ ɔeɛa wo va pɛ. ¹² Nà zie wo zaama, gɛ ɔe ga wa-ƆALAGI, wo ɔe ga nà-nuɔuseiti. ¹³ Nà ga Ɔoɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va, é wo ɔula duɔlai zu. Gɛ wa-unbawuluiti galeɔaleni, wo zie unbuzegɛi zu.

Foovooiti

(Tɔ Sevei Velesei 28:15-68)

¹⁴ «Kɛɛ ni wo la woiloni ɔɔ ma, wo va zie ga devei niiti kpein, ¹⁵ ni wa nà-deveiti wɔinzegɛna, wo ɔeɛ nà-tɔgiti ba, wo la zieni ga nà-deveiti kpein, wo nà-minazegɛgi ɔologolo, ¹⁶ à weɛ velegi gɛ vaazu wo zosu da: Nà ziiɔɔɔ lɔ wo zaama, kɔɔ kolegi ta kɔlɔkpadimai ɔa wo zo, ti ɔa wo-ɔaazuvɛti maaɔidi, ta ɔa ɔula wo-zii la. Wa wa-ani zuwuɔi faza fuun nɔ, mazɔɔ wo zili nuiti ta wa-molo leveaiti seɔe. ¹⁷ Nà ɔale ma wo laalɔɔma, wo-ɔɔɔɔɔɔiti ta zobo sɔɔ wo ma. Niiti ti wo wɔinzegɛzu, naati ta zeɔ wo unda. Wa vɛla, anɛɛ ni nu la vileni wo vɔlu, é va ɔa wo ɔe.

¹⁸ «Ni naa pɛ poluma, wo la woiloni ɔɔ ma, nà wo maaɔolo ná zeizu ɔe lɔfela wa-ɔotoiti faa zu. ¹⁹ Nà wa-wasogi ma zeɔe ɔologolosu, geezuvɛ ɔa ɔaa wo ma eɔe kɔlui, wa-yooi ɔe eɔe kɔlu ɔoigi. ²⁰ Wo-zuvikɛi ɔa ɔe, é ɔula wo ya fuun, wa-yooi la mɔ ná-kulanumaiti fea, zooi ɔa wuluiti ti la mɔ waa.

²¹ «Ni wa ɔelɛna, wo la kɛɛni, wo va woilo ɔɔ ma, nà wo loɔa ná zeizu ɔe lɔfela, eɔevɛlei wa-ɔotoiti ti la. ²² Nà ɔɔɔ zuaiti teɔe wo laalɔɔma, ti wo-lointi paa, ti wa-loganiiti suwuɔaaleɔe, ti wo maalɔi, wa-veleiti ta vaazu ɔeezu ga teɔebaiti.

²³ «Ni, anɛɛ naa vɛ, wo la vaani bu, gɛ va wo maaɔolo, wa sɔkpɛna, ²⁴ nà ɔalaa, nà wo zakpe, gɛ wo loɔa ná zeizu ɔe lɔfela mɔnɔ, wa-ɔotoiti faa zu. ²⁵ Nà kɔɔiti teɔe wo laalɔɔma, tɔɔzei wo minazegɛgi ɔologologa. Wa ɔaalɛna ba wa-laaiti su, gɛ ɔɔ zeeɔe lɔ wo zaama, wa lɔ wo zili nuiti zeezu. ²⁶ Siɛgi zu gɛ wo vɔlasu la wo-ɔɔnɔgi ma, anzanu puugo ɔa bului mɔ fuulu ɔila su, ti vaa la wo vɔ, gaa a ɔweɛna, wa daami wo, wo la yiɔoa.

²⁷ «Ni, anɛɛ naa vɛ, wo la woiloni ɔɔ ma, wa sɔkpɛna, ²⁸ nà ɔalaa, nà wo zakpe ga ziiɔaawanai, gɛ wo loɔa ná zeizu ɔe lɔfela mɔnɔ, wa-ɔotoiti faa zu. ²⁹ Wa wo-loun zunuiti ma zuaiti mi, wo wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi. ³⁰ Nà wa-zalaɔa ɔula aɔavɛti kologolo, ta wa-ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɔa ɔulazuvɛti, gɛ wo-ma vɔomaiti pu wa-ɔɔɔ ganigiti

ma voomaiti ma, nà gɛlɛ wo va. ³¹ Nà wa-laaiti kɛ ga tevebai, gɛ wa-ada ɲadegaiti faza, wa-zalaɗa maku nɛnɛgiti ti la mɔ zɪlɛɪda. ³² Nà bɔɗɔi, nà zooi zuɗoloɗolo, wo zili nuiti ti vaai, ti zeɪ ná, naati koozu ɗa vili, ti laavɔ. ³³ Nà wo vaza ziiti saama, gɛ vilɛ wo volu ga boɗa zɔkpɔi. Wa-yooi zu ɗa ɗoloɗolo, wa-laaiti ta ɗɛ ga tevebai.

³⁴ «Naazu zooi ɗa dooɗo sɔlɔɔ, siɛgi kpein é kɛɛzu gaaleɪ zu, wa ɗɛɛzu wo zili nuiti ta-yooi zu. Zooi ɗa looɗo názu. ³⁵ Siɛgi kpein é kɛɛzu gaaleɪ zu, toɗa dooɗogi zɔlɔɔ, nii é la ɗɛa sɔlɔɔsu wa-looɗo konagiti su, siɛgi zu wo zeini la ná.

³⁶ «Wo zaama, niiti ti ɗɛɛzu zeini ti zili nuiti ta-yooiti su, nà ti-yiiti daave ga dualuagi. Daai é ɲiikpɪsu, naa lugi ɗa ti maalua. Ta vɛla, eɗɛvelei nu a ɗa vɛla la sili nui ná-boɗa zɔkpɔi va. Ta loo, anɛɛ ni nu la vilɛni ti volu. ³⁷ Ta ɓunɛsu bɔɗɔ ma, eɗɛvelei nu a ɗɛ la boɗa zɔkpɔi ɗakala, anɛɛ ni nu la vilɛni ti volu. Wo la ungalɔga wo zili nuiti kakala. ³⁸ Wo undaa ɗa vili zii ɗiligiti saama. Wo zili nuiti ta-yooi ɗa wo maaɓili. ³⁹ Niiti ta yɛ vulua wo zaama, naati ta bɔɗɔ undaavili ti zili nuiti ta-yooi zu, ta-vaagaaaza golaiti ta ti-mɛmɛwolani ta-vaagaaaza golaiti faa zu.

Ƴooɗo GALAGI ɗa nà-minazɛɗɛgi makɛ kpaan

⁴⁰ «Ta la zɔ ga, ga ta-vaagaaaza golaiti, ta ti-mɛmɛwolani ta-vaagaaaza golaiti, é lo wooveledaiti ba, ti ti ɗɛɛni ga ze, ta sakpegi ti bogai ga ze, ⁴¹ naa ɗa é kɛa gɛ ti zakpeni, gɛ li ga tiye ti zili nuiti ta-yooi zu. Ni ta bɔɗɔmaayeina, ta ti ta-vaagaaaza golai ma ɗuyei zala, ⁴² nà ɗize nà-minazɛɗɛgi zu, gi yɔɗɔzu gá ti-mɛmɛwolani, Zakɔɓe, Izaake, ta Aɓalaame, nà ɗize ɓalaa zooi zu. ⁴³ Mazɔlɔ ta ɗula zooi va, naa ɗa dooɗo sɔlɔɔ názu, siɛgi zu é gaaleɪ zu la, ti maagoozaai ba. Ta ta-vaagaaaza golai ma ɗuyei zala, tɔzei ti ɗɛlɛni nà-deveiti ta nà-tɔgiti ba. ⁴⁴ Kele siɛgi zu ti ɗɛɛzu la, ti zili nuiti ta-yooi zu, gɛ la ɗɛlɛa ti va ɲegelein, gɛ la ti-ma zuwu ɗaalevea, gɛ la nà-minazɛɗɛgi ɗoloɗologa ti letemazu, mazɔlɔ nà ga Ƴooɗo GALAGI, ta-ƳALAGI. ⁴⁵ Nà ɗizesu nà-minazɛɗɛ mɔungi zu ti-mɛmɛwolani tetemazu, niiti gɛ ti ɗulani la Ezipete yooi va, ziiti gaazu, ga gɛ ɗɛ ga ta-ƳALAGI. Nà ga Ƴooɗo GALAGI.»

⁴⁶ Kalagiti kana, ta deveiti, ta tɔgiti, niiti Ƴooɗo GALAGI ti zeini, ti yɔɗɔzu ta Izelayele nuiti, Sinayi gizei ma ga Moize maavele.

27

Minazɛɗɛ daazeeli zɔngɔi

¹ Ƴooɗo GALAGI ɓɛni Moize vɔ, é ɗɛ ma: ² «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, é ɗɛ ti ma: Ni nui ta a minazɛɗɛna ga é nui ta ɗɛ ga Ƴooɗo GALAGI nɔnɔ, toɗa ná-minazɛɗɛgi laazeeli ga sɔngɔi, ³ a lona zunui ta va, nii é kona vuufelegɔ (20) zɔlɔɔga, eyɛsu é zeeli kona vuulɔzita (60) ma, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuulɔlugɔ (50), é zoloo seizu ɲadegai ma walii ma. ⁴ Ni anzanu vɛ, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuusavago (30). ⁵ Zunu loungoi, é zo kona dɔɔlugɔ ma, é li kona vuufelegɔ (20) vɔ, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuufelegɔ (20), anzanu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugo. ⁶ E zo alu gila ma, é li kona dɔɔlugɔ vɔ, zunu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae lɔɔlugɔ, anzanu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae savago. ⁷ E zo kona vuulɔzita (60) ma, é lɛ zeemaazu, zunui ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugo maazu lɔɔlugɔ (15), ta anzanui ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugo. ⁸ Ni zɔi é minazɛɗɛgi ɗɛai, naa ɗa ga zeapaka nu, é la zooga é va sɔngɔi zala, toɗa va ga zɔi nii é kalivaai, é dɛɛ ga zalaɗa ɗula nui. Naa ɗa deve, é soloo ná-sɔlɔɔgi ɗɛvelei ma.

⁹ «Ni nu a minazɛɗɛna ga é suai ta ve Ƴooɗo GALAGI vɛ, nii a zoo ɗulazu ga zalaɗa, naa veevɛ Ƴooɗo GALAGI vɛ. ¹⁰ Nu la maavaliboga, nu la ma vagɔi votogi ɗɛa ga ma ɲɔi, ɓaa ma ɲɔi votogi ɗɛ ga ma vagɔi. Ni nu a suai votogi ɗɛɛna ga taɗili, ti felegɔ ta ve Ƴooɗo GALAGI vɛ.

¹¹ «Ni nu a minazegena ga é sua gʒɔzai ta ve Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ, nii é la zooga ɖulazu ga zalaɖa, toɖa ɛ ga zalaɖa ɖula nui, ¹² naa ɖa sɔngɔi leve, é zoloo pa pelei ɖaa ɲɔu ʋelei ma, ná-devei ɖa ta yeezei bu. ¹³ Ni fee nui ɖa pɔ é unɔɔ, toɖa ta la ma ga ɖɔɔlugɔi zeizu ɖilagi.

¹⁴ «Ni nui ta wɔinʋɛ ga é ná-pelei ve Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ, é ke ga nɔnɔ, zalaɖa ɖula nui ɖa sɔngɔi leve, é zoloo ná-pagi ɖaa ná-ɲɔi ma, ta yeezei naa wu, sɔngɔi nɔpɛ é devezu. ¹⁵ Ni zɔi nii é feai, toɖa pɔ é unɔɔ, toɖa sɔngɔi ma ɖaaɖwɛsu ɖɔɔlugɔi ɖilazuʋɛ la sɔngɔi ma, naa ɖa ɖɛ ga nɔnɔ ʋolu ga niine.

¹⁶ «Ni nui ta a ná-kpalagi veena Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ, sɔngɔi lieɖɔi ɖa ɖwɛɛ, é zoloo ani zuwui lieɖɔi ma, nii a vaza ba, wali ɖae ʋuulɔɔlugɔ (50) moloi é ga wɔɔlezegi naama ɖilo unsavago (300). ¹⁷ Ni a ná-kpalagi veena ɖɔɖɔyeema ɖonagi ɖɔzeigi, ta va sɔngɔi lieɖɔi wu. ¹⁸ Ni toɖa ná-kpalagi ve ɖɔɖɔyeema ɖonagi a levena, zalaɖa ɖula nui ɖa sɔngɔi ɖaalu, é zoloo konagi lieɖɔi ma, nii zegai ná, eyɛsu ɖɔɖɔyeema ɖonagi zɔi zeeli, ta ta ɖula sɔngɔi lieɖɔi la. ¹⁹ Ni kpala nui ɖa pɔ é ná-kpalagi unɔɔ, toɖa sɔngɔi ma ɖaaɖwɛsu ɖɔɔlugɔi ɖilazuʋɛ ʋɛɛ ba, eɖeʋelei zalaɖa ɖula nui a ɖida la sɔngɔi lieɖɔi wu, toɖa kpalagi zegɛ ʋolu. ²⁰ Ni é la kpalagi unɔɔni, é ʋɔdi zunui taɖili ma, zobo ge la mɔ ná, é ʋa unɔɔ, ²¹ ɖɔɖɔyeema ɖonagi a zeelina, kpalagi naa ɖa ɖɛ ga Gʒoɔɔ GALAGI nɔnɔ, é ɖɛ ga zalaɖa ɖula nui nɔnɔ, eɖɛ kpalagi nii feai Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ eyɛsu ɖɔ.

²² «Ni nui ta a kpalagi veena Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ, nii é geyaaɪ, é la ʋɛɛni ná-poganiiti ba, ²³ zalaɖa ɖula nui ɖa ɖida sɔngɔi lieɖɔi wu, é zoloo konagi lieɖɔi ma, a ye ná, eyɛsu ɖɔɖɔyeema ɖonagi zɔi zeeli. Zou vee nui ɖa naama walii lieɖɔi zala, naama voloi nɔ yeei deveai la, mazɔɔ kpalagi veeʋɛ Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ. ²⁴ Kele ɖɔɖɔyeema ɖonagi ma, kpalagi ɖa ɖaaɖale ma naa ma, nii é ɖeyani ma, nii zɔɔi ɖɔɖɔi ɖɛa zea ga poganii.

²⁵ «Sɔngɔi kpein ka wo é zoloo seizu ɲadegai ma walii ma, nii ma ɖae ɖilagi wuɲɛgi ga galamu puugɔi.

²⁶ «Nu nɔpɛ ge la zooga é ʋa ná-togani ma yivo mɔungi ve Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ, mazɔɔ ma mɔungi kpein ka niina ga Gʒoɔɔ GALAGI nɔnɔi, é ɖɛni ga togani goiti ɖaa ma wolaiti ti-ma yivoiti. ²⁷ Ni toɖa ɖɛ ga sua gʒɔzai ta, é la ɖulaa ga zalaɖa, toɖa unɔɔ, eɖeʋelei sɔngɔi la, é sɔngɔi ma ɖaaɖwɛsu ɖɔɔlugɔi ɖilazuʋɛ zegɛ, é pɛɛ ba. Ni é la unɔɔni, toɖa ʋɔdi, eɖeʋelei sɔngɔi la.

²⁸ «Naa ʋoluma, nii kpein nu a kona Gʒoɔɔ GALAGI ma, kɔligaa zaama ti ga nɔnɔi, naa la zooga ʋɔdizu, ɖaa é ʋa unɔɔ, é ɖɛni ga nu vului, ɖaa toganii, ɖaa kpalagi é ga zeaɖɔligi. Nii kpein a ɖona Gʒoɔɔ GALAGI ma, naa ɖa ɖɛ ga nɔnɔ ta anii gola ɲadegai. ²⁹ Anɛɛ ni nuɖusei ʋe a kona, nu la zooga é ʋa unɔɔ, ta naama nui ʋaa.

³⁰ «Zooi ná-puusiɛiti, é ɖɛni ga zooi ʋa lɔnɔgiti, ɖaa guluiti gaawaaiti, ta ga Gʒoɔɔ GALAGI nɔnɔ, ani ʋe feai Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ. ³¹ Ni nui ta ɖa pɔ é ná-puusiɛi ma anii ta unɔɔ, toɖa sɔngɔi ma ɖaaɖwɛsu ɖɔɔlugɔi ɖilazuʋɛ zegɛ, é pɛɛ ba. ³² Puusiɛ vai, nii é ʋilesu nikiɛti ba, ta baalagiti, ta boliiti, toganii a levena puu, tukpɔi wu, puusiɛi ɖa ve Gʒoɔɔ GALAGI ʋɛ. ³³ Togani nui la zooga é ʋa ziimazegɛ ke, ma ʋagɔi ta ma ɲɔi zu. Nu la ta maavaliboga ga taɖili. Ni nu a ta ʋotogi ɖɛɛna ga taɖili, ti felegɔ ta ɖɛ ga ani ɲadegai, ti la zooga unɔɔsu.»

³⁴ Deveiti kana Gʒoɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya, Izelayele nuiti ta vaa ma, Sinayi gizeɪ ma.

Gaalu Sevei

Sevei nii laaseigi veeve ga gaalu sevei, toozei toga Izelayele nuiti gaalu fai wosu ná zeizu moin. Izelayele nuiti kpegai ma ga togiti kpein soloo, GALA ge feeni ti ya Sinayi gizei ma, ti gēni gēvele βetezu ga ti vile pelei zu, nii é liizu zooi zu, nii GALA ge ma minazegēni Izelayele nuiti be (1:1–10:10). Ta-ziei ga de liizu ga tiye Kadese-Baalenea, nu loozuve βogoi zooi ná zu.

Kele ti luani ga ti lee vai zooi ná zu, kēni mu naazu ti kona vuunaanigo (40) gē tevebai zu, ti gale ma, ti li volu ga lekpe ma velei nu yeezazuve, nii a ke ti Moabe yooi maazoloo gaabelasu, ti kaku sie goozagiti bo, kpolodei vo pelei folo gulazu velei (10:11–21:35).

Gaagwesu gaabelagiti ta faiti ma ziiti deezu, niiti ti bogi zeidai Moabe yooi va. Miná ga Izelayele a zoo é lo ga ná velei Kanaan yooi zu (22:1–36:13).

Sevei nii ga vilesu Egezode ta Leevi nuiti ta-zēvei ti polu, é GALA ná-nubuseiti kevelei le, ta-nubuselai zu, ve lada vai ta ineine faiti ti ná, ta inoddoi ta inotevei, ta booloi ta unmaayei. Toğa GALA ná-woogegiladai leezu balaa, nii é la latiga, é va gē ga ma jou, ná-nubuseiti tetema, woogegiladai nii é la ná-to kpaangi ta ná-telebodai zēgea ma.

Moize ga tosuve ná baai Maligii ta ná-nubuseiti zogozu, GALA ná-faiti maaβakpa fai, toğa ga naama geelai, ta nii neebe gilibalai su, toğa losu toun kakala balaa, é gē ga maalobo nui, nii é la bolaa woovele nubuseiti ta-vaa zu.

IZELAYELE NUITI KEAI MA SINAYI TEUEBAI ZU

(1:1–10:10)

Izelayele nuiti gaalu faa moungi

¹ Gooḡo GALAGI βoeni Moize vo Sinayi tevebai zu, GALA daagomi sege velei wu, alugi velesiei ma volo moungi ma, ti gūlaai ma Ezipete yooi va, ma ḡonagi velesiei. E gēni ma:

² «À Izelayele nubuseiti kpein gaalu, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, wo zunuiti kpein gaalu, ³ é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, nii doin seeliei kooḡo vai ma Izelayele nuiti saama. Wa Aalon, wa ti gūalu ga koovebei gēvelei.

⁴ «Zunu ḡilagila ka gē wo va, é ḡula bolodai ḡilagilagi zu, zunui nii a gē ga peleyege ḡundigii. ⁵ Wele zunuiti daaseigiti ba, niiti ta βo wo va:

Luβen vo be, Elisul, Sedeyuul ná-doun zunui,

⁶ Simiyon vo be, Selumiyele, Sulisadayi ná-doun zunui,

⁷ Zuda vo be, Naason, Aminadaβe ná-doun zunui,

⁸ Isakaal vo be, Netaneyele, Suaal ná-doun zunui,

⁹ Zaβulon vo be, Eliaβe, Geelon ná-doun zunui,

¹⁰ Zozefe ná-doun zunuiti po be,

Efelayime vo be, Elisama, Amiyude ná-doun zunui,

Manasee vo be, Gameliyele, Peedaasuul ná-doun zunui,

¹¹ Benzaḡen vo be, Aβidan, Gideyoni ná-doun zunui,

¹² Dan vo be, Ayiyeeel, Amisadayi ná-doun zunui,

¹³ Aseel vo be, Pagiyele, Wokelan ná-doun zunui,

¹⁴ Gade vo be, Eliazafe, Deyuwele ná-doun zunui,

¹⁵ Nefetali vo be, Ayila, Enan ná-doun zunui.»

¹⁶ Naati ka ti gēni ga nubuseiti gaazuβeti, ti ti lolini. Ti gēni ga ta-wolodamaiti ta-lotuḡiti. Tiya ga ti gēni balaa ga Izelayele ḡoβogoi ma ḡundigii.

¹⁷ Moize ta Aalon ti zunui niiti kponi βogvo va, niiti ziimazegēgi gēni ga tiye ga ti-laaseigiti. ¹⁸ Ti nubuseiti pe gaaleeni ba, alugi velesiei ma volo moungi ma. Ti Izelayele nuiti kpein gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti. Ti zunuiti daaseigiti

sɛvɛni ga gilagila, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, ¹⁹ eɣɛvelei Gɔɔgɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Zekana Moize ta-ɣaalugi woni da Sinayi tevebai zu.

²⁰ Luɓɛn, Izelayele ná-doun zunu mɔungi, mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²¹ Luɓɛn ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuunaani maazu ɔzita undɔɔlugɔ (46 500).

²² Simiyɔn mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²³ Simiyɔn ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuulɔɔlu maazu taavuu unsavago (59 300).

²⁴ Gade mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²⁵ Gade ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuunaani maazu ɔɔlu undɔzita puulɔɔlu (45 650).

²⁶ Zuda mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²⁷ Zuda ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuulɔfela maazu naani undɔzita (74 600).

²⁸ Isakaal mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ²⁹ Isakaal ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuulɔɔlu maazu naani unnaani (54 400).

³⁰ Zaɓulɔn mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³¹ Zaɓulɔn ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuulɔɔlu maazu ɔfela unnaani (57 400).

³² Zozefe ná-doun zunui Efelayime mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³³ Efelayime ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuunaani undɔɔlu (40 500).

³⁴ Manasee mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³⁵ Manasee ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuusava maazu fele unfelegɔ (32 200).

³⁶ Benzamen mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³⁷ Benzamen ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuusava maazu ɔɔlu unnaanigo (35 400).

³⁸ Dan mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ³⁹ Dan ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuulɔzita maazu fele undɔfela (62 700).

⁴⁰ Aseel mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ⁴¹ Aseel ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuunaani maazu ɣila undɔɔlugɔ (41 500).

⁴² Nɛfetali mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, eɣɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɣeiti, é zo kona vuufelegɔ (20) ma, é ɛ zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔɔmave. ⁴³ Nɛfetali ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ɣɛni ga zunu waavuulɔɔlu maazu sava unnaanigo (53 400).

⁴⁴ Naati tiegɔi ɔa Moizeni ta Aalɔn ti gaaluni. Zunu puugɔ maazu felegɔiti (12) niiti ti ɔeni ga Izelayele woloda ɔundigɔiti, naati ti bɔni ti va. ⁴⁵ Izelayele nuiti saama, niiti kpein ti ti ɔaaluni, eɔvelei ta-veleyegeiti ti la, ɛ zo kona vuufelegɔ (20) ma, ɛ le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔmaɔe, ⁴⁶ ti ɔeni ga zunu waaundɔzita zunu waasavagɔ undɔlu puulɔlu (603 550).

Leevi nuiti ta-vai

⁴⁷ Leevi nuiti ta-wolodai zu, ti-ɔee veleyegeiti bu, ti ɔaa la ɔeni luni ti zaama. ⁴⁸ ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: ⁴⁹ «Mina Leevi nuiti ta-wolodamaiti gaalu, mina ti ɔaalu Izelayele nuiti saama ɔegɛlein. ⁵⁰ Seɔe vele ɔadegai, nii zeele woo ɔesui bu, naa ma wotii ve Leevi nuiti zea, ta ma zɔɔlaiti kpein, ta nii kpein ɛ ga naama vai. Ta seɔe vele zeeɔe, ta na-sɔɔlaiti kpein, ti na-botii ɔe, ti vu seɔe vele ɔadegai maagoolii zu. ⁵¹ Siegi zu seɔe vele ɔadegai a ɔena zeeɔa la losuve, ɛ va li ada ɔili, Leevi nuiti ta kulakula ba, ti to volu ga niine, ve ta ɔe zeizu na. Zɔi nɔpe a maabugana na va, nii ɛ la ga Leevi na-bolodai zu nui ta, ta naama nui vaa. ⁵² Izelayele nuiti ta vu ti-vuuzuve ti ɔilagilagi, na-bolodai na-poogi ɔobave. ⁵³ Kee Leevi nuiti ta vu seɔe vele ɔadegai maagoolii zu, nii zeele woo ɔesui bu, naa ɔa a ke na-ziiɔaawanai mina vuka Izelayele vebɛi ma. Leevi nuiti ta ɔe seɔe vele ɔadegai makesu.»

⁵⁴ Izelayele nuiti ti ɔoloni, ti deveiti kpein so, niiti ɔɔɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya.

2

Izelayele nuiti puu vele

¹ ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize ta Aalɔn vɔ, ɛ ɔe ti ma: ² «Izelayele nuiti ti ɔilagilagi ɔa vu na-bolodai na-poogi ɔobave, ta-veleyegeiti ta-voogi wu. Ta vu GALA daagomi seɔe vele letema, ta maagoolii zu.

³ «Zuda na-bolodai ɔa vu folo ɔulazu vele, na-poogi wu, ga na-kɔɔɔgiti kevelei. Na-kundigii ɔa ɔe ga Naason, Aminadaɔe na-doun zunui. ⁴ Na-kɔɔɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuulɔfela maazu naani undɔzita (74 600). ⁵ Isakaal na-bolodai ɔa vu kobave. Na-kundigii ɔa ɔe ga Netaneyele, Suaal na-doun zunui. ⁶ Na-kɔɔɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuulɔlu maazu naani unnaanigɔ (54 400). ⁷ Zabulon na-bolodai ɔa vu zɔɔla vele. Na-kundigii ɔa ɔe ga Eliaɔe, Geelon na-doun zunui. ⁸ Na-kɔɔɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuulɔlu maazu ɔfela unnaanigɔ (57 400). ⁹ Zuda na-kɔɔɔgiti ti-lieɔi ɔa ɔe ga zunu waaungila puulɔsava maazu ɔzita unnaanigɔ (186 400). Naati ka ta lo siei ma vele la.

¹⁰ «Luɔen na-bolodai ɔa vu nu yeezazu vele, na-poogi wu, ga na-kɔɔɔgiti kevelei. Na-kundigii ɔa ɔe ga Elisuul, Sedeyuul na-doun zunui. ¹¹ Na-kɔɔɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuunaani maazu ɔzita undɔlugɔ (46 500). ¹² Simiyɔn na-bolodai ɔa vu kobave. Na-kundigii ɔa ɔe ga Selumiyele, Sulisadayi na-doun zunui. ¹³ Na-kɔɔɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuulɔlu maazu taavuu unsavagɔ (59 300). ¹⁴ Gade na-bolodai ɔa vu zɔɔla vele. Na-kundigii ɔa ɔe ga Eliazafe, Leyuwele na-doun zunui. ¹⁵ Na-kɔɔɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuunaani maazu ɔɔlu undɔzita puulɔlugɔ (45 650). ¹⁶ Luɔen na-kɔɔɔgiti ti-lieɔi ɔa ɔe ga zunu waaungila puulɔlu maazu ɔila unnaani puulɔlugɔ (151 450). Naati ka ta ɔe velelaiti poluve sie wo fai zu.

¹⁷ «Naa voluma, Leevi nuiti ta vile ti volu ga GALA daagomi seɔe vele, sie wo fai zu. Ta ɔe kɔɔɔ felegɔ mɔungiti ta kɔɔɔ felegɔ ɔaabelagiti zɔɔzu. Vele ti vu vele la, pele ɔana ta lii la, ese ge ye losu, ti ɔilagilagi, ta ta-voogiti.

¹⁸ «Efelayime na-bolodai ɔa vu folo liizu vele, na-poogi wu, ga na-kɔɔɔgiti kevelei. Na-kundigii ɔa ɔe ga Elisama, Amiyude na-doun zunui. ¹⁹ Na-kɔɔɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuunaani undɔlugɔ (40 500). ²⁰ Manasee na-bolodai ɔa vu kobave. Na-kundigii ɔa ɔe ga Gameliyele, Peedaasuul na-doun zunui. ²¹ Na-kɔɔɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu

waavuusava maazu fele unfelego (32 200). ²² Benzamen ná-bolodai ga vu zoola vele. Ná-kundiŋii ga ge ga Abidan, Gideyoni ná-doun zunui. ²³ Ná-kooŋgi liegi ga ge ga zunu waavuusava maazu loolu unnaanigo (35 400). ²⁴ Efelayime ná-kooŋgiti ti-liegi ga ge ga zunu waaungila maazu losava ungila (108 100). Naati ka ta ge liizu togi zavasiei zu.

²⁵ Dan ná-bolodai ga vu nu govezu vele, ná-poogi wu, ga ná-kooŋgiti kevelei. Ná-kundiŋii ga ge ga Ayiyezeel, Amisadayi ná-doun zunui. ²⁶ Ná-kooŋgi liegi ga ge ga zunu waavuulozita maazu felego undofela (62 700). ²⁷ Aseel ná-bolodai ga vu kobave. Ná-kundiŋii ga ge ga Pagiyele, Wokelan ná-doun zunui. ²⁸ Ná-kooŋgi liegi ga ge ga zunu waavuunaani maazu fila undoolugo (41 500). ²⁹ Nefetali ná-bolodai ga vu zoola vele. Ná-kundiŋii ga ge ga Ayila, Enan ná-doun zunui. ³⁰ Ná-kooŋgi liegi ga ge ga zunu waavuuloolu maazu sava unnaanigo (53 400). ³¹ Dan ná-kooŋgiti ti-liegi ga ge ga zunu waaungila puuloolugo maazu lofela undozita (157 600). Naati ka ta li ga gaabelagi ta ta-voogiti.»

³² Izelayele nuŋuseiti ti ti gaaluni ga peleyegei, ta ta-gooŋgiti kevelei, ti-liegi geŋi ga zunu waaundozita zunu waasavago undoolu puuloolugo (603 550). ³³ Leevi nuiti gaa la geŋi luni Izelayele nui zoiti saama, egevelei Gooŋo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁴ Izelayele nuiti ti ziŋi ga deveiti pe, egevelei Gooŋo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Naa ga é keŋi, ti geŋi vuuzu ta-voogi goŋa. Ta geŋa ziaa, ti lo ga ta-woloda vele, ta peleyege vele.

3

Aalɔn ná-doun zunuiti ta-wotii

¹ Aalɔn ta Moize ti-mavofodai vete, siegi zu Gooŋo GALAGI boŋi la Moize vo Sinayi gize ma.

² Aalɔn ná-doun zunuiti daaseigiti kaa: ma moŋgi laaseigi geŋi ga Nadaŋe, naa volumai Aŋiyu ta Elezaal, ta Itamaal. ³ Ti geŋi ga zalaŋa gula nuiti, gulo naŋegai ziŋi ti ma, zobogi ve ti ya, ga ti zalaŋa gula wotii ge. ⁴ Kele Nadaŋe ta Aŋiyu ti zaani Gooŋo GALAGI gaazu Sinayi tevebai zu, toozei ti vaani ga abu gili. Ti la geŋi dounŋa zolooni. Elezaal ta Itamaal ti zalaŋa gula wotii geŋi, ti-ge Aalɔn da wele ti ma.

Leevi nuiti ke vai zalaŋa gula nuiti ta-wotii zu

⁵ Gooŋo GALAGI boŋi Moize vo, é ge ma: ⁶ «Da ga Leevi mavofodai, è ma nuŋuseiti pu zalaŋa gula nui Aalɔn yeema, ga ti da bo ba. ⁷ Ta geezu ná-botii zu, ta nuŋuseiti ta-wotii, GALA daaŋomi sege veleŋi jakala, ti ti-losuŋeti kpein ke, ti daazeeli, é lo sege vele naŋegai va. ⁸ Ti gaaba GALA daaŋomi sege veleŋi wu zolaiti ma, ti ti make, ti ge Izelayele nuiti ta-wotii zu, ti ti-losuŋe kpein ke, ti daazeeli, é lo sege vele naŋegai vai va. ⁹ Da Leevi nuiti fe Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea. Ta veezu be naŋelein, ti ge ga Izelayele nuiti gaazuŋe. ¹⁰ Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti sei, ti zalaŋa gula wotii ge. Zoi noŋe a maabuŋana sege vele naŋegai va, nii é la ga ta-peleyegei wu nui ta, ta naama nui vaa.»

¹¹ Gooŋo GALAGI boŋi Moize vo, é ge ma: ¹² «Wele, ge yiimazegea ga Leevi nuiti, Izelayele nuiti saama, doun zunu moŋgiti kpein potogi zu, Izelayele anzanuiti ti-loun moŋgiti. Ta ga nɔnɔiti. ¹³ Doun zunu moŋgi kpein ka ga nɔnɔ, é zo naama voloi ma, yeei ge Ezipete yooi zu loun zunu moŋgiti paani la, ge Izelayele loun zunu moŋgiti makeŋi boŋo ve, é zo nuiti ti-lointi ma, é li suaiti ti-yivoiti po. Ta ga nɔnɔ. Na ga Gooŋo GALAGI.»

Leevi nuiti gaalu fai

¹⁴ Gooŋo GALAGI devei veeni Moize ya, Sinayi tevebai zu, é ge ma: ¹⁵ «Leevi mavofodaiti gaalu, egevelei ta-peleyegeiti ti la, ta ta-wolodamaiti. Da zunuiti kpein gaalu, é zo alu gila

ma, é le zeemaazu.» ¹⁶ Moize ti gaaluni Gooḡo GALAGI ná-devei zu, eḡevelei é ma levei zolḡoni da.

¹⁷ Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti ti ḡeni ga: Gεeleson, Keḡate ta Melali. ¹⁸ Gεeleson ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la: Liḡeni ta Simeyi. ¹⁹ Keḡate ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la: Amelame, Yiseḡaal, Geeḡelḡn, ta Uziyele. ²⁰ Melali ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la: Maali ta Musi. Leevi ná-bolodamaiti kana, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la.

²¹ Gεeleson mavofodaiti ti ḡeni ga Liḡeni ná-bolodamaiti ta Simeyi nḡnḡiti. ²² Ti-lieḡoi ḡeni ga zunu waadḡfela undḡlugḡ (7 500), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. ²³ Gεeleson ná-bolodamaiti ti-vuuzuve ḡeni ga seḡe vele ḡadegai volu vele, folo liizu vele. ²⁴ Gεeleson ná-bolodamaiti ta-ḡundiḡii ḡeni ga Eliazafe, Layele ná-doun zunui. ²⁵ Ti-losuve ḡeni ga ti ḡaaḡa GALA daaḡomi seḡe velei vaalobazuve niiti ma: seḡe vele ḡadegai, ta ma veemazeḡei, ta seḡe zuḡooza golai, nii é GALA daaḡomi seḡe vele laave, ²⁶ ta koi ma zasai laave ma zeḡe zuḡooza golai, ta sasai ma zeḡeiti, nii é seḡe vele ḡadegai ta zalaḡa ḡulazuve maḡoolii zu, é veε ta-ḡaluiti ba. Tiya ḡa ti-ḡasḡ ḡeni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba.

²⁷ Keḡate mavofodaiti ti ḡeni ga Amelame ná-bolodamaiti, ta Yiseḡaal nḡnḡiti, naa veε Geeḡelḡn ta Uziyele tḡnḡiti ba. ²⁸ Ti-lieḡoi ḡeni ga zunu waadḡsava undḡzita (8 600), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. Ti pe ka ti ḡeni seizu ḡadegai ma wotii zu. ²⁹ Keḡate ná-bolodamaiti ti-vuuzuve ḡeni ga nu yeezazu vele seḡe vele ḡadegai ḡilazuve. ³⁰ Keḡate ná-bolodamaiti ta-veleyeḡeiti ta-ḡundiḡii ḡeni ga Elisafan, Uziyele ná-doun zunui. ³¹ Ti-losuve ḡeni ga ti ḡaaḡa GALA daaḡomi seḡe vele ma zḡlai niiti ma: minazeḡe kesui, ta taḡalii, ta fitina zei anii, ta zalaḡa ḡulazuveiti, ta seizu ḡadegai ma zḡlaiti kpein, niiti botii ḡeni ḡεezu ga tiye, ta seḡe zuḡooza golai. Tiya ḡa ti-ḡasḡ ḡeni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba. ³² Leevi nuiti ta-ḡundiḡi wolai ḡeni ga Elezaal, zalaḡa ḡula nui Aalḡn ná-doun zunui. Toḡa é ḡeni welezu Leevi nuiti ma, niiti ti ḡeni seizu ḡadegai ma wotii zu.

³³ Melali mavofodaiti ti ḡeni ga Maali ná-bolodamaiti ta Musi nḡnḡiti. ³⁴ Ti-lieḡoi ḡeni ga zunu waadḡzita unfeleḡo (6 200), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. ³⁵ Melali ná-bolodamaiti ta-veleyeḡeiti ta-ḡundiḡii ḡeni ga Suliyele, Aḡiyayile ná-doun zunui. Ti-vuuzuve ḡeni ga seḡe vele ḡadegai ḡilazu vele nu ḡovezuve. ³⁶ Ti-losuve ḡeni ga ti ḡaaḡa GALA daaḡomi seḡe vele vaalobazuve niiti ma: seḡe vele ḡadegai ma beḡegiti, ta ma wulu zḡkpḡiti, ta ma lḡpkalaiti, ta ta-labuiti, ta ta-zḡlaiti kpein niiti botii ḡeni ḡεezu ga tiye, ³⁷ ta tḡkpalaiti ti ḡeni ga koi ma zasai, é ḡooli ma, é veε ta-labuiti ba, ta ti zuzo kḡluiti, ta ta-ḡaluiti.

³⁸ Moize-o, Aalḡn ta ná-doun zunuiti-yo, ti vuuni seḡe vele ḡadegai ḡakalave, folo ḡulazu vele, GALA daaḡomi seḡe vele laave. Ti ḡeni seizu ḡadegai ma wotii ḡεezu Izelayele nuiti daaseigi zu. Zoi nḡpe a la maaḡuḡana ná va, ta naama nui vaa.

³⁹ Leevi nuiti kpein, niiti Moizeni ta Aalḡn ti ti gaaluni, zunuiti, é zo alu gila ma, é le zeemaazu, eḡevelei Gooḡo GALAGI ná-devei ḡeni la, é lo peleyeḡeiti ba, ti ḡeni ga zunu waavuufe le maazu feleḡo (22 000).

Doun mḡungiti unmḡo fai

⁴⁰ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Doun zunu mḡungiti kpein gaalu Izelayele nuiti saama, é zo alu gila ma, é le zeemaazu, é ti-laaseigiti seve. ⁴¹ Da Leevi nuiti fe bḡ, Izelayele nuiti ti-loun zunu mḡungiti potogi zu. Nḡ ga Gooḡo GALAGI. Leevi nuiti ta-loganiiti ta ḡe ga nḡnḡ, Izelayele nuiti ta-logani zine mḡungiti potogi zu.» ⁴² Moize doun zunu mḡungiti kpein gaaluni Izelayele nuiti saama, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la zea. ⁴³ Doun zunu mḡungi kpein gaaluni, é zo alu gila ma, é le zeemaazu. Ti-lieḡoi ḡeni ga waavuufe le maazu fele unfele puulḡfela maazu savagḡo (22 273).

⁴⁴ Gooḡo GALAGI bḡeni Moize vḡ, é ḡe ma: ⁴⁵ «Leevi nuiti fe bḡ, Izelayele nuiti ti-loun zunu mḡungiti potogi zu, ta Leevi nuiti ta-loganiiti, Izelayele nuiti ta-loganiiti potogi zu. Leevi

nuiti ta ɔ́ɛ ga nònɔ. Nà ga Ɔ́oɔɔ́ GALAGI. ⁴⁶ Izelayele nuiti ti-loun zunu mǎungiti, zunu unfele puulɔ́fela maazu savago (273) unmoɔ fai zu, nii daai ma, ti yɔ́ɔɔ́ zu ma ta Leevi nuiti, ⁴⁷ naa ɔ́a ga ɔ́a wali ɔ́ae lɔ́ludɔ́lu kula ti ɔ́ilagilagi unmoɔ fai zu. Wali ɔ́aei naa zoloo seizu ɔ́adegai ma walii ma, nii buɔ́ɛgi ga galamu puugo. ⁴⁸ Da walii naa ve Aalɔ́n ta ná-doun zunuiti zea, ga naati unmoɔ ganii, niiti ti-liegɔ́i a leve Leevi nuiti tiegɔ́i va.» ⁴⁹ Moize unmoɔgi ma walii zoni, é ɔ́ula naati zea, niiti ti-liegɔ́i buɔ́ɛni Leevi nuiti maazu, ti unmoɔgai, ⁵⁰ é walii zoni, é ɔ́ula Izelayele nuiti ti-loun zunu mǎungiti zea, é ɔ́ɛ ga wali ɔ́aei waagila unsava puulɔ́zita maazu lɔ́lugo (1 365), eɔ́ɛvelei seizu ɔ́adegai ma walii la. ⁵¹ Moize unmoɔgi ma walii veeni Aalɔ́n ta ná-doun zunuiti zea, é zoloo Ɔ́oɔɔ́ GALAGI ná-devei ma, eɔ́ɛvelei Ɔ́oɔɔ́ GALAGI Moize bɔ́ɔ́i leveni la.

4

Kegate ná-doun zunuiti ta-wotii

¹ Ɔ́oɔɔ́ GALAGI bɔ́ɛni Moize ta Aalɔ́n vɔ́, é ɔ́ɛ ti ma: ² «Kegate mavofodaiti gaalu, Leevi ná-doun zunuiti saama, eɔ́ɛvelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeɔ́ɛiti, ³ é zo kona vuusavago (30) ma, é li kona vuulɔ́lugo (50) vɔ́, nii nɔ́ɛgi a zoloo GALA daagomi seɔ́ɛ velei ma wotii ta ɔ́ɛ vai ma.

⁴ «Kegate mavofodaiti ta-wotii vete, ta ɔ́ɛ keezu GALA daagomi seɔ́ɛ velei wu: ada ɔ́adega wolai ma ɔ́asɔ́i ɔ́a ɔ́ɛ ti unma. ⁵ Siegi zu ta ɔ́ɛ liizu la, ti zege ti-vuuzuvɛ, Aalɔ́n ta ná-doun zunuiti ta sege zuɔ́ooza golai ɔ́ula, ti zeele woo ɔ́esui maavelevele la, ⁶ nuni ɔ́lɔ́i vɛɛ ma, ti sege biinii vɛɛ maazu, naa volu ti kesui zege wulu zɔ́kpɔ́iti to ba.

⁷ «Ta sege biinii vɛɛ taɔ́alii ma, nii bului laazu ga GALA be, ti digiiti sei maazu, ta tazaiti, puya zalaɔ́ai vaa zu, ta kokoiti, ta ziawoiti. Buluiti ti veai GALA be, naati ta ye ná taɔ́alii ɔ́a. ⁸ Ta pɛemazege bɔ́i sɔ́sɔ́gi vɛɛ ma aniiti ma, naa volu ti nuni ɔ́lɔ́i velelevele ti ma, naa volu ti taɔ́alii zege wulu zɔ́kpɔ́iti to ba.

⁹ «Ta sege biinii zege, ti felevele fitina zei anii ma, wozaɔ́ala fai zu, ta ná-fitinaiti, ta ná-salava zo sɔ́laiti, ta ná-salava zege anipakaiti, ta ná-gulɔ́ anipakaiti, ná-botii ɔ́ɛ vai ma. ¹⁰ Ta ti maavelevele, ta ná-sɔ́laiti kpein, nuni ɔ́lɔ́i zu, ti ti la kasɔ́ zege wului ma.

¹¹ «Ta pɛemazege biinii vɛɛ zalaɔ́a ɔ́ulazuvɛ ma, nii zanugi ziɛni maavɛ, ti maavelevele ga nuni ɔ́lɔ́i, naa volu ti sege wulu zɔ́kpɔ́iti to ba. ¹² Ta anipakaiti kpein sege, niiti ti botii ɔ́ɛ zu ga tiye seizu ɔ́adegai zu, ti ti vu sege biinii zu, ti ti maavelevele ga nuni ɔ́lɔ́i, naa volu ti ti la kasɔ́ zege wului ma.

¹³ «Ta zalaɔ́a ɔ́ulazuvɛ ma yuvui ɔ́ula su, ti pɛemazege bɔ́igi vɛɛ niina gaazu, ¹⁴ naa ɔ́a ti sɔ́laiti kpein puuzu maazu, niiti ti ga ná-botige aniiti: abu zege aniiti, sua zɔ́ mite wolaiti, peluiti, ta kokoiti. Naa vɔ́luma ta nuni ɔ́lɔ́i vɛɛ ti pe maazu, ti sege wulu zɔ́kpɔ́iti to ba.

¹⁵ «Siegi zu Aalɔ́n ta ná-doun zunuiti ti besu la ga seizu ɔ́adegai ta sɔ́laiti maavelevele, ti lii ziegi zu, ti va zege vuuzuvɛ, Kegate ná-nuiti ta va niina, ti ti zege. Kele ti mina yeevɔ́ɔ́gu ada ɔ́adegai ma anii ta va, ti va za. Kegate mavofodaiti tosvɛ ɔ́ana, GALA daagomi seɔ́ɛ velei ná-fai zu.

¹⁶ «Zalaɔ́a ɔ́ula nui Aalɔ́n ná-doun zunui Eleazaal losuvɛ ɔ́a ga, é ɔ́a wele fitinai ná-gulɔ́i ma ta ani maku neɛɛgi, ta vɛɛanii é ɔ́ulazu folo-o-folo, ta siɛma wulɔ́ ɔ́adegai. Toɔ́a sege vɛle ɔ́adegai ma welema vai kpein ke, ta bu anii kpein, ta seizu ɔ́adegai, é vɛɛ ma zɔ́laiti kpein ba.»

¹⁷ Ɔ́oɔɔ́ GALAGI bɔ́ɛni Moize ta Aalɔ́n vɔ́, é ɔ́ɛ ti ma: ¹⁸ «À mina va bu ga Kegate nuiti ta-wolodai ma veleyeɔ́ɛiti ma zuwu ɔ́aaleve Leevi nuiti saama. ¹⁹ Wele pelegi maanɛai wo ke la ti vɛ, nii a ke ti zɛnvui wo, ti mina za: Siegi zu ti vaazu la ani ɔ́adegaiti pɔ́ be, ɔ́ɛi é ga Aalɔ́n, wa è-loun zunuiti, wa le, wo ɛɛ tosvɛ leɛ la, nii maanɛai é ke. ²⁰ Kegate nuiti ti maa la neɛni, ti va le ada ɔ́adegai eyɛsu pe, naa vete faa zu, anɛɛ yeeɔ́ɔ́gala go nɔ́ laawu, ti va za.»

Geelesome nuiti ta-wotii

²¹ Gooḡo GALAGI bəeni Moize u, é ḡe ma: ²² «Geeleson mavofodai ḡaalu, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti. ²³ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) u, nii nɔpɛgi a zoloo GALA daaḡomi seḡe vɛlei ma wotii ta ḡee vai ma. ²⁴ Wele nii ḡa é ḡeezu ga Geeleson nuiti ta-veleyeḡeiti tosuve, nii ta ke, ta nii ta seḡe: ²⁵ ta da seḡe vɛle ḡadegai ma landaiti seḡe, ta GALA daaḡomi seḡe vɛlei, ta ma vɛemazeḡeiti, ta nuni ḡɔbi é vɛezu ti maazu, ta seḡe zuḡooza golai é GALA daaḡomi seḡe vɛlei laave, ²⁶ ta koi ma zasai, nii é seḡe vɛle ḡadegai ta zalaḡa ḡulazuve maḡoolii zu, ta sasai laave ma zeḡe zuḡooza golai, é vɛe ta-ḡaluiti ba, ta naama zɔɔlaiti kpein. Ta botii kpein ke, nii togai naa va. ²⁷ Geeleson mavofodaiti ta ta-wotii kpein ke Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta-levei wu, ti naama ḡasoi zeḡe, nii maaneai ti seḡe, ti ti-losuve laazeeli. ²⁸ Pele ḡana Geeleson nuiti ta-veleyeḡeiti ta-wotii a ḡe la, é lo GALA daaḡomi seḡe vɛlei vai va. Ta ke, ti daazeeli zalaḡa ḡula nui Aalɔn ná-doun zunui Itamaal ná-devei wu.

Melali nuiti ta-wotii

²⁹ «Da Melali mavofodaiti gaalu balaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti. ³⁰ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) u, nii nɔpɛgi a zoloo GALA daaḡomi seḡe vɛlei ma wotii ta ḡee vai ma.

³¹ «Wele, nii ḡa maaneai ga ti da seḡe, GALA daaḡomi seḡe vɛlei ma zɔɔlaiti su: seḡe vɛle ḡadegai ma bɛdeḡiti, ta ma wulu zɔkpɔiti, ta ma lɔkpalaity, ta ma labuiti, ³² ta tɔkpalaity ti ḡeni ga koi ma zasai, é ḡooli ma, é vɛe ta-labuiti ba, ta ti zuzo kɔluiti, ta ta-ḡaluiti, ta sɔɔlai nii kpein fizɔgai ti loda vai zu. Wa eɛe ná-sɔɔla lee la, nii a ḡe seḡezu. ³³ Pele ḡana Melali nuiti ta-veleyeḡeiti ta-wotii a ḡe la, ta ti-losuve, é lo GALA daaḡomi seḡe vɛlei vai va. Naa ḡa ta ḡe keezu Itamaal yeezu, nii é ga zalaḡa ḡula nui Aalɔn ná-doun zunui.»

*Leevi nuiti gaalu fai,
niiti ti ḡeni botii zu*

³⁴ Moize ta Aalɔn ta nuḡuseiti ta-ḡundiḡiiti ti Keḡate mavofodaiti gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ³⁵ é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) u, nii nɔpɛgi a zoloo GALA daaḡomi seḡe vɛlei ma wotii ta ḡee vai ma. ³⁶ Nii gaaluni ta-wolodamaiti su, naa ḡeni ga zunu waafelegɔ undɔfela puulɔɔlugɔ (2 750). ³⁷ Keḡate ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni, nii kpein é ḡeni botii ḡeezu GALA daaḡomi seḡe vɛlei wu. Moize ta Aalɔn ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁸ Geeleson mavofodaiti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ³⁹ é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) u, nii nɔpɛgi a zoloo GALA daaḡomi seḡe vɛlei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁰ nii gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, naa ḡeni ga zunu waafelegɔ undɔzita puusavagɔ (2 630). ⁴¹ Geeleson ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni, nii kpein é ḡeni botii ḡeezu GALA daaḡomi seḡe vɛlei wu. Moize ta Aalɔn ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la ti ya.

⁴² Melali ná-bolodamaiti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ⁴³ é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) u, nii nɔpɛgi a zoloo GALA daaḡomi seḡe vɛlei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁴ nii gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, naa ḡeni ga zunu waasavagɔ unfelegɔ (3 200). ⁴⁵ Melali ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni. Moize ta Aalɔn ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

⁴⁶ Leevi nuiti, Moize ta Aalɔn ta Izelayele nuiti ta-ḡundiḡiiti ti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ⁴⁷ é zo kona vuusavagɔ (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) u, nii nɔpɛgi a zoloo GALA daaḡomi seḡe vɛlei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁸ ti-lieḡoi ḡeni ga zunu waadɔsava undɔɔlugɔ puulɔsava (8 580). ⁴⁹ Gooḡo GALAGI ḡa é devei veeni ga ti ti ḡaalu, Moize eɛe ná-boti lee ni la, nii maaneai é ke, ta kasoi nii maaneai é seḡe, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

5

Tɔgi é lo nade fai va

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ² «Devei ve Izelayele nuiti zea ga ti naati kpein kula ɔɔɔɔ zaama ti-vuuzuvɛ, niiti ti ɔɔzɔai ga gee zeeɛi, ɔaa kalaja kolegi, ɔaa ti vɔɔɔɔɔai poomai ta va. ³ E ɔɛni ga zunu ɔaa anzanu, wa ti ɔɔɔɔ wo-vuuzuvɛ va, ti mina wo-vuuzuvɛ ɔɔzɔ, vɛ gɛ zeini ná wo zaama.» ⁴ Izelayele nuiti ti woɔzogi ɔɛni, ti naama nuiti kpein kulani ti-vuuzuvɛ va, ti li ná voluvɛ, eɛvɛlei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Unmai ma vaazuɔɛɛi

⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ⁶ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, é gɛ ti ma: Ni zunu ɔaa anzanu a ɔaaɔɔna nui ta ma, toɔa gɛ ga ladalala nu Gɔɔɔɔ GALAGI letema, kɛni é leve ga ɔɔɔa nu. ⁷ Toɔa la zɔ ga ga kotoi é kɛai. Toɔa ma anii ɔaaɔaɛ ma naa vɔ, nii é ɔaaɔɔgai ma, é kpɔ ba ga ma ɔaaɔwɛsu lɔɔɔɔɔi zeizu ɔilagi. ⁸ Ni nui nii kpaɔɔmai wogai la, naa za, tama ná-pogani zeɛɛ nu la ná, nii faazuɔɛɛi a wo zeezaama, aniiti kpein ta ve Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, naa ɔa ga zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa ta ve zea, é ɔa baala sinɛi va, é ga koto gba zalaɔai ɔɔɔa nui vɛ. ⁹ Veɛani ɔaɔɔgai kpein Izelayele nuiti ta kula, faanɛɛ gelei nii a zeɛɛ ba, é ve zalaɔa ɔɔɔa nui ya, naa ɔa gɛ ga naa nɔnɔ. ¹⁰ Nii nui feezu Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, naa ɔa ve zalaɔa ɔɔɔa nui ya, nii nui a fe zalaɔa ɔɔɔa nui ya, naa nɔnɔ ɔana.»

Tolo vai é vile anzanui va

¹¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ¹² «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, é gɛ ti ma: Wɛɛ nii maanɛai wo kɛ, ni anzanui ta a sinigi yaavana, é gɛ bɛ ga ladalala nu. ¹³ Ni zunu ɔili ka laana la, sinigi la ɔoleni ma, tɔɔzei é ɔɔɔɔ ɔɔzɔvɛ ɔɔɔɔɔɔ, zeele la ná, a zeele woo wo ɔaaɔɔɔa, tama é la zoni ná kɛɛzuvɛ, ¹⁴ siɛgi zu tolo ɔili ɔɛɛzu la sinigi vɛ, é zoovi anzai ma, é ɔɛni ga ɔite vaa ɔaa zɛɛ, ¹⁵ toɔa vaa la zalaɔa ɔɔɔa nui vɔ bɛ, moloii nii é ga wɔɔɔɔɔɔ, toɔa naama ɔɛɛɛ kilo savagɔ zeɛɛ, é kɛ bɛ ga zalaɔai, é mina gulɔ vu ma, é mina ani maku nɛɛɛ pu ma, mazɔɔ toɔa ga tolo zalaɔai, veɛanii nii é faaɔaaza golai ma vai loozu nu ɔisu.

¹⁶ «Zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa maaɔɔa ga anzanui seizu ɔaɔɔgai va, é lo Gɔɔɔɔ GALAGI ɔakala. ¹⁷ Toɔa zie ɔaɔɔgai zaɔa pɔɔ ligi zu, é seɛ vɛɛ ɔaɔɔgai ma vuɔiligi yɛvɛ, é pu su. ¹⁸ Toɔa anzanui ɔaalɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, é nɔungi vie, é veɛanii ve zea, nii é ná-faaɔaazagi ma ɔizɛsui wosu, naa ɔa é ga tolo zalaɔai, kɛɛ zalaɔa ɔɔɔa nui ɔɔɔi ɔa foovoo ɔɛ wanai zo ya. ¹⁹ Toɔa gɛ anzanui ma: «Da ɔonazu ga: Ni zunu ɔili ge la ɔɛ laani ga ɔɛ, é la ɔɛ ɔɔɔɔ ɔɔzɔni, é va è-zinigi yaava, kaipa é zeini bɛ, naazu foovoo ɔɛ wanai nii mina faa ɔɔɔ nɔpɛ kɛ ga ɔɛ. ²⁰ Kɛɛ tama, é zeidai ma zini bɛ, ni è è-zinigi yaava, é ɔɔɔɔ ɔɔzɔ, é la zunu ɔili koba, ²¹ ɔa ɔonazu, é yeezei niima voovooiti bu: Gɔɔɔɔ GALAGI è-ɔalaiti fɔ, é è-ɔogi lɛ da, eyɛsu ɔa-nuɔuseiti ta ɔɛna foovoo loa, ti pokɔɔɔ é ma. ²² Foovoo ɔɛi tɛi ge lɔ è ɔoozu, é è-ɔogi lɛ da, é è-ɔalaiti fɔ!» Anzanui ɔa ɔooɔaavote, é gɛ ma: «Ungo, é gɛ ɔana!»

²³ «Zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa foovoo vai niiti seɛvɛi zu, é gba zie wanai wu. ²⁴ Toɔa zie wanai naa lo anzanui la, nii é ga foovoo ɔɛi, é kpɔle, é yei koozu. ²⁵ Aisa naa va gɛ, zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa tolo zalaɔai zeɛɛ anzanui ya, é ɔaɔɔɛ vai ma voogi gɛ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, naa volu é vaa la zalaɔa ɔɔɔazuvɛ. ²⁶ Zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa zeeɛ gila seɛɛ ba, é make ga ɔizɛsui, é gala, zalaɔa ɔɔɔazuvɛ, naa voluma, é ziei ve anzanui ya, é kpɔle. ²⁷ Ni gaama vɛ ga é ɔɔɔɔ ɔɔzɔvɛ, é gɛ ga ladalala nui sinigi vɛ, foovoo ɔɛi ɔa yei koozuvɛ, é naa wona, kogi lɛ da, kpalaɔi ta vɔ, eyɛsu ná-nuɔuseiti ta ɔɛna foovoo loa, ti pokɔɔɔ ma. ²⁸ Kɛɛ ni anzanui la ɔɔɔɔ ɔɔzɔni, ni ɔaɔɔɛ, faa ɔɔɔ nɔpɛ ge la ɔɛa la, toɔa zoo é ɔounɔa zɔɔɔ volu.

²⁹ «Naa ɔa é ga tɔgi é vile tolo vai va, siɛgi zu anzanui é zini bɛ, é sinigi yaavazu la, é ɔɔɔɔ ɔɔzɔ, ³⁰ ɔaa ni tolo yii a lɔɔna zunui ta yiima, é zoovi anzai ma koloɔolo fai zu. Toɔa ɔɔɔa la Gɔɔɔɔ GALAGI ɔakala. Zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa naa gɛ, nii kpein seɛvɛi tɔgi zu. ³¹ Anzazinigi ɔa gɛ ga ɔɔbalala nu naazu, anzanui ná-faaɔaaza golai ma ɔasɔi ɔa la tɔ ɔɔɔi unma.»

6

Nuiti ti ɓɔɔɔ ɔalivaazu
Ƴɔɔɔ GALAGI ma

¹ Ƴɔɔɔ GALAGI ɓɔɓni Moize ɔɔ, ɛ ɔɛ ma: ² «Ɓɔɛ Izelayele nuiti pɔ, ɛ ɔɛ ti ma: Siɛgi zu zunui ta, ɓaa anzanui ta ɓɔɔ ɔalivaazu la Ƴɔɔɔ GALAGI ɔɛ, ɛ ɓɔɔ ɔalivaa minazegɛgi wo, ³ kɛni ɛ ɓɔɔ zo, ɛ mina dɔɔ ɓɔle, ɓaa kpɔɔle ani nɔɛ a nu ɔaazulati, ɛ mina dɔɔ laɓa ɓɔle, anɛ kpɔɔle ani laɓai ta ma zii nɔɛ nii a nu zo, ɛ mina leezɛin ma ɔɛi ta ɓɔle, ɛ mina leezɛin ta mi, ma undui ɓaa ma ɔɔɔi. ⁴ Eyɛsu kalivaa ziɛgi ɓɛ, ɛ mina leezɛin ɔaalobazuɔɛ tanɔɛ mi, ɛ zo ma ɔɛai ma, ɛ li ma ɔɔɔ pɔ.

⁵ «Naama yeeɔɔɔɔalɔi kpein daawu, niiti kalivaai ti zu Ƴɔɔɔ GALAGI ma, nɔungi mina wo, eyɛsu naama yeeɔɔɔɔalɔi daazeeli, toɔa ɔade niina, ɛ nɔundɛɔai ta kpɛɛiti zɛ nɔ.

⁶ «Yeeɔɔɔɔalɔi kpein daawu, ɛ deveai ga ɛ ɓɔɔ ɔaliva Ƴɔɔɔ GALAGI ma, ɛ mina maaɓuɔa nu ɔooma ɔa. ⁷ Ɛ mina ɓɔɔ ɔɔɔɔ tɔgi letemazu, kɛɔɔ ɔɛ, ɓaa dee, ɓaa kɛɔɔɔloun zunu ɔɛ, ɓaa baazeela ɔɛ, ni naa ta a zaana, mazɔɔɔ nɔ-kalivaa vai GALA ma, naama ɔoogi ɔa unmaɔɛ. ⁸ Kalivaa ziɛgi kpein daawu, toɔa ga nu ɔadɛgai Ƴɔɔɔ GALAGI ɔɛ.

⁹ «Ni nui ta a zaana koba kpauɔ, nɔungi ɛ kalivaai, naa ɔɔɔɔ, toɔa nɔungi wo ta kpɛɛi, folo lɔfelasɛi ma, nɔ-ɔade foloi. ¹⁰ Foloi lɔsavasɛi, toɔa li ga kpumago felegɔ ɓaa poopo kpokpa felegɔ zalaɔa ɔula nui ɔɔ, GALA daaɔomi seɔɛ ɔɛɛi laaɔɛ. ¹¹ Zalaɔa ɔula nui ɔa gila kula ga koto gba zalaɔai, ɛ zɔi ɔɛ ga gala zalaɔai, kotoi kɛai ga ɛ yeeɔɔɔɔu poomai ɔa, naa gbaai ɔana. Naama voloi nɔ zu, toɔa nɔungi ɔaliva mɔnɔ ga niine. ¹² Toɔa ɓɔɔ ɔaliva volu ga niine Ƴɔɔɔ GALAGI ma, nɔ-kalivaa yeeɔɔɔɔalɔi faa zu ɛ ɔɛa deveni. Toɔa kona gila baala sinei ɔula ga faazuɔɛɛ zalaɔai. Foloi ti leɛgai, ɛ mina mɔ naati gaalu, tɔɔɛi nɔ-kalivaa voloi ti ɔɔɔɔ.

¹³ «Tɔgi ɔɛɛ ɛ ɔile ɓɔɔ ɔalivaa vai ɔa: foloi nɔ-kalivaa vai ɓɛsu la, naama voloi ta ɔaa la GALA daaɔomi seɔɛ ɔɛɛi laaɔɛ. ¹⁴ Toɔa nɔ-zalaɔai ɔula Ƴɔɔɔ GALAGI ɔɛ: kona gila baala sinei ɔila, nii nɛɛɔɔɔu la ba, naa ɔa ɔɛ ga gala zalaɔai, ta kona gila baala saa ɔila, nii nɛɛɔɔɔu la ba, naa ɔa ɔɛ ga koto gba zalaɔai, ta baala sinei wolai, nii nɛɛɔɔɔu la ba, naa ɔa ɔɛ ga ziilei zalaɔai. ¹⁵ Bului leɔɛ la su, toɔa ɔa ɓalaa ga naama ɓɔɔɔgi: bului kpɛɛai ga bulu vukɔ ɔagɔi, gaayɔgai ga gulɔi, ta bulu leɔɛɛiti leɔɛ la su, gulɔi ɔuai ma, ɛ ɓɔ ta-veɛaniiti ba, ta ta-ɔuya zalaɔai. ¹⁶ Zalaɔa ɔula nui ɔa ɔa ga ti pɛ Ƴɔɔɔ GALAGI ɔakala, ɛ nɔ-koto gba zalaɔai ɔula, ta nɔ-gala zalaɔai. ¹⁷ Toɔa baala sinei wolai ɔula ga ziilei zalaɔai Ƴɔɔɔ GALAGI ɔɛ, ta bului leɔɛ la su, naama ɓɔɔɔgi, ɛ kpɔ nɔ-veɛanii ɔa ta nɔ-puya zalaɔai. ¹⁸ Nui kalivaai, naa ɔa nɔungi wo, GALA daaɔomi seɔɛ ɔɛɛi laaɔɛ. Toɔa nɔundɛɔai zɛɔ ta kpɛɛi, ɛ ti ɔili abui ɔa, nii ɛ ziilei zalaɔai wu. ¹⁹ Zalaɔa ɔula nui ɔa baala sinei wolai ma ɓakigi zɛɔ, nii gilɔi, ta bulu ɔila leɔɛ la su, ta bulu leɔɛ ɔila leɔɛ la su, ɛ fe nui naa ya, nii ɛ ɓɔɔ ɔalivaai, naa a ɓena ga nɔungi wo. ²⁰ Naa volu, zalaɔa ɔula nui ɔa ti latɛɔɛ vai ma ɔoogi ɔɛ Ƴɔɔɔ GALAGI ɔaazu. Daamianigi naati ɔadɛɔ, ta ɔɛ ga zalaɔa ɔula nui nɔnɔ, ɛ ɓɔ ma ɔɛkegi ta ma ɓalai ɔa, niiti ti ɔula ga datɛɔɛ vai ma ɔoogi. Naa ɔɛa voluma, nii ɛ ɓɔɔ ɔalivaai, naa ɔa zoo ɛ dɔɔi ɓɔle niina.

²¹ «Tɔgi ɔana ɛ ɔile naama nui ɔa, nii ɛ ɓɔɔ ɔalivaazu, ɛ minazegɛgi ɔɛai, nii maanɛai ɛ kula ga zalaɔai Ƴɔɔɔ GALAGI ɔɛ kalivaa vai zu, gaalu ge la naa ɔa, nii a ɔɛ ga faanɛɛi ma zobogi ɓɛ ga ɛ kɛ. Toɔa kɛ eɔɛɛɛɛi a minazɛɔ la, ɛ ɓɔ naa ɔa, nii tɔgi bogai, ɛ ɔile nui ɔalivaa vai ɔa.»

Tuyai loo ɔɛɛi

²² Ƴɔɔɔ GALAGI ɓɔɓni Moize ɔɔ, ɛ ɔɛ ma: ²³ «Ɓɔɛ Aalɔn ta nɔ-doun zunuiti pɔ, ɛ ɔɛ ti ma: «Weɛ, ɔɛɛ ɔa wa ɔɛ tuyai loozu la Izelayele nuiti ɓɛ, wa ɔɛ ti ma:

²⁴ Ƴɔɔɔ GALAGI tuyai loo wo ɔɛ, ɛ wo make!

²⁵ Ƴɔɔɔ GALAGI yeezei wo wu ga pagɔ!

E zaalai la wo ma!

²⁶ Gooḡ GALAGI wele wo ma!

E ziileigi ve wo ve!

²⁷ Zekana ta woogula la mà, Izelayele nuiti ta-vaa zu, nòun nà, nà tuya loo ti ve.»

7

Botii lɔzei vai sege vele nadegai wu

¹ Yeei Moize beni da ga sege vele nadegai lo, é gulo nadegai ziéni ma, é fe GALA be. E kéni gána nɔ ga ma zɔlaiti, naa ve zalaḡa ḡulazuve va, ta ma zɔlaiti. ² Pɛleyege ḡundiḡiiti, ti ga bolodaiti ta-ḡundiḡiiti ti maaḡuḡani. Teiti ti loni gaalugi untuḡo. ³ Ti vaani ga vebeaniiti Gooḡ GALAGI ve: wotolo lɔzita ti maazuveai, ta nike puugɔ maazu felegɔ (12), kundiḡi felegɔ wotolo ḡila, nike ḡilagila. Ti vaani ga tiye sege vele nadegai laave.

⁴ Gooḡ GALAGI bɛni Moize vɔ, é ḡe ma: ⁵ «Ta-vebeaniiti so. Wotoloi niiti, ta nike niiti, ta lo GALA daaḡomi sege vele ma wotii zu. Da kaliva Leevi nuiti ma, eḡevelei ti ḡilagilagi ta-wotii bɛdɛma vai la.» ⁶ Moize yeezeini wotoloi bu, ta nikeiti, é ti ḡaaḡwe Leevi nuiti ba. ⁷ E wotolo felegɔ zɛḡeni, ta nike naanigɔ, é fe Geleson ná-nuiti zea, eḡevelei ta-wotii bɛdɛma vai ḡeni la. ⁸ E wotolo naanigɔ ta nike lɔsava ve Melali ná-nuiti zea, tɔzei botii lieḡi va, ti ḡeni keezu Itamaal yeezu, zalaḡa ḡula nui Aalɔn ná-doun zunui. ⁹ E la ḡeni ta veeni Keḡate ná-nuiti zea, mazɔlɔ naati ka ani nadegaiti ma ḡasɔi ḡeni ti unma, kéni ti bena ti zɛḡe ḡoma.

Zalaḡa ḡulazuve laalao fai ma vebeaniiti

¹⁰ Kundiḡiiti ti vaani ga ta-vebeaniiti, voloi ti zalaḡa ḡulazuve veeni la GALA be, ti daalao, ti gulo nadegai zie ma. Kundiḡiiti ti vaani ga ta-vebeaniiti zalaḡa ḡulazuve ḡakalave. ¹¹ Názu ḡa Gooḡ GALAGI ḡeni la Moize ma: «Kundiḡiiti ti va ga ta-vebeaniiti, ti ḡilagilagi pɛ, nu ḡila, folo ḡila, zalaḡa ḡulazuve laalao fai zu.»

¹² Folo mɔungi, Naason, Aminadaḡe ná-doun zunui vaani, é ná-vebeanii le. Naa ḡa é ḡeni ga Zuda mavofodai nɔnɔi. ¹³ E vaani ga tazai, é ga walii, buḡegi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡegi ga galamu undɔsava (800), eḡevelei seizu nadegai ma ḡɔḡɔḡi ḡeni ḡeezu la, ti felegɔ pɛ daavega ḡeni de ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi, é va ḡe ga vebeanii, ¹⁴ ta zanu anɔnaka ḡila, buḡegi ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku neɛɛgi. ¹⁵ E vaani balaa ga nike zine bɔkpa gila, ta baala sine wola ḡila, ta kona gila baala sine ḡila, gala zalaḡai vai zu, ¹⁶ ta boli zine ḡila, koto gba zalaḡai vai zu, ¹⁷ ta nike felegɔ, ta baala sine wola lɔlugu, ta boli zine lɔlugu, ta kona gila baala sine lɔlugu, ti ḡe ga ziilei zalaḡai. Aminadaḡe ná-doun zunui Naason ná-vebeanii ḡeni ga naa.

¹⁸ Foloi velesiɛi, Netaneyele, Suaal ná-doun zunui, Isakaal mavofodaiti ta-ḡundiḡiiti vaani, é ná-vebeanii le. ¹⁹ E ḡeni ga tazai, é ga walii, buḡegi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡegi ga galamu undɔsava (800), eḡevelei seizu nadegai ma ḡɔḡɔḡi ḡeni ḡeezu la, ti felegɔ pɛ daavega ḡeni de ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi, é va ḡe ga vebeanii, ²⁰ ta zanu anɔnaka ḡila, buḡegi ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku neɛɛgi. ²¹ E vaani balaa ga nike zine bɔkpa gila, ta baala sine wola ḡila, ta kona gila baala sine ḡila, gala zalaḡai vai zu, ²² ta boli zine ḡila, koto gba zalaḡai vai zu, ²³ ta nike felegɔ, ta baala sine wola lɔlugu, ta boli zine lɔlugu, ta kona gila baala sine lɔlugu, ti ḡe ga ziilei zalaḡai. Suaal ná-doun zunui Netaneyele ná-vebeanii ḡeni ga naa.

²⁴ Foloi zavasiei, Eliaḡe, Geelon ná-doun zunui, Zaḡulɔn mavofodaiti ta-ḡundiḡiiti vaani, é ná-vebeanii le. ²⁵ E ḡeni ga tazai, é ga walii, buḡegi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡegi ga galamu undɔsava (800), eḡevelei seizu nadegai ma ḡɔḡɔḡi ḡeni ḡeezu la, ti felegɔ pɛ daavega ḡeni de ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi, é va ḡe ga

veɓɛanii, ²⁶ ta zanu anɪɲaka ɗila, buɲɛgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku nɛɛnɛgi. ²⁷ E ɓaani ɓalaa ga nɪkɛ zɪnɛ ɓokpa gila, ta baala sinɛ wola ɗila, ta kona gila baala sinɛ ɗila, gala zalaɗai vai zu, ²⁸ ta boli zɪnɛ ɗila, koto gba zalaɗai vai zu, ²⁹ ta nɪkɛ felego, ta baala sinɛ wola ɓolugo, ta boli zɪnɛ ɓolugo, ta kona gila baala sinɛ ɓolugo, ti ɗɛ ga ziilei zalaɗai. Geelon ná-doun zunui Eliaɓe ná-veɓɛanii ɗɛni ga naa.

³⁰ Foloi naanisiɛi, Elisuuɓ, Sedeyuul ná-doun zunui, Luɓɛn mavofodaiti ta-ɗundigii ɓaani, é ná-veɓɛanii ɓɛ. ³¹ E ɗɛni ga tazai, é ga walii, buɲɛgi ga kilo ɗila ta tukpe (1,5), ta koko ɗila, é ga walii, buɲɛgi ga galamu undɔsava (800), eɗɛvelei seizu ɲadegai ma ɗɔɗɔgi ɗɛni ɗɛɛzu la, ti felego pe daavega ɗɛni de ga ɓulu vuko ɓagɔi, gaayogai ga gulɔi, é ɓa ɗɛ ga veɓɛanii, ³² ta zanu anɪɲaka ɗila, buɲɛgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku nɛɛnɛgi. ³³ E ɓaani ɓalaa ga nɪkɛ zɪnɛ ɓokpa gila, ta baala sinɛ wola ɗila, ta kona gila baala sinɛ ɗila, gala zalaɗai vai zu, ³⁴ ta boli zɪnɛ ɗila, koto gba zalaɗai vai zu, ³⁵ ta nɪkɛ felego, ta baala sinɛ wola ɓolugo, ta boli zɪnɛ ɓolugo, ta kona gila baala sinɛ ɓolugo, ti ɗɛ ga ziilei zalaɗai. Sedeyuul ná-doun zunui Elisuuɓ ná-veɓɛanii ɗɛni ga naa.

³⁶ Foloi ɓolusɛi, Selumiyɛle, Sulisadayi ná-doun zunui, Simiyɔn mavofodaiti ta-ɗundigii ɓaani, é ná-veɓɛanii ɓɛ. ³⁷ E ɗɛni ga tazai, é ga walii, buɲɛgi ga kilo ɗila ta tukpe (1,5), ta koko ɗila, é ga walii, buɲɛgi ga galamu undɔsava (800), eɗɛvelei seizu ɲadegai ma ɗɔɗɔgi ɗɛni ɗɛɛzu la, ti felego pe daavega ɗɛni de ga ɓulu vuko ɓagɔi, gaayogai ga gulɔi, é ɓa ɗɛ ga veɓɛanii, ³⁸ ta zanu anɪɲaka ɗila, buɲɛgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku nɛɛnɛgi. ³⁹ E ɓaani ɓalaa ga nɪkɛ zɪnɛ ɓokpa gila, ta baala sinɛ wola ɗila, ta kona gila baala sinɛ ɗila, gala zalaɗai vai zu, ⁴⁰ ta boli zɪnɛ ɗila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁴¹ ta nɪkɛ felego, ta baala sinɛ wola ɓolugo, ta boli zɪnɛ ɓolugo, ta kona gila baala sinɛ ɓolugo, ti ɗɛ ga ziilei zalaɗai. Sulisadayi ná-doun zunui Selumiyɛle ná-veɓɛanii ɗɛni ga naa.

⁴² Foloi ɓɔzitasɛi, Eliazafe, Deyuwele ná-doun zunui, Gade mavofodaiti ta-ɗundigii ɓaani, é ná-veɓɛanii ɓɛ. ⁴³ E ɗɛni ga tazai, é ga walii, buɲɛgi ga kilo ɗila ta tukpe (1,5), ta koko ɗila, é ga walii, buɲɛgi ga galamu undɔsava (800), eɗɛvelei seizu ɲadegai ma ɗɔɗɔgi ɗɛni ɗɛɛzu la, ti felego pe daavega ɗɛni de ga ɓulu vuko ɓagɔi, gaayogai ga gulɔi, é ɓa ɗɛ ga veɓɛanii, ⁴⁴ ta zanu anɪɲaka ɗila, buɲɛgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku nɛɛnɛgi. ⁴⁵ E ɓaani ɓalaa ga nɪkɛ zɪnɛ ɓokpa gila, ta baala sinɛ wola ɗila, ta kona gila baala sinɛ ɗila, gala zalaɗai vai zu, ⁴⁶ ta boli zɪnɛ ɗila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁴⁷ ta nɪkɛ felego, ta baala sinɛ wola ɓolugo, ta boli zɪnɛ ɓolugo, ta kona gila baala sinɛ ɓolugo, ti ɗɛ ga ziilei zalaɗai. Deyuwele ná-doun zunui Eliazafe ná-veɓɛanii ɗɛni ga naa.

⁴⁸ Foloi ɓɔfelasiɛi, Elisama, Amiyude ná-doun zunui, Efelayime mavofodaiti ta-ɗundigii ɓaani, é ná-veɓɛanii ɓɛ. ⁴⁹ E ɗɛni ga tazai, é ga walii, buɲɛgi ga kilo ɗila ta tukpe (1,5), ta koko ɗila, é ga walii, buɲɛgi ga galamu undɔsava (800), eɗɛvelei seizu ɲadegai ma ɗɔɗɔgi ɗɛni ɗɛɛzu la, ti felego pe daavega ɗɛni de ga ɓulu vuko ɓagɔi, gaayogai ga gulɔi, é ɓa ɗɛ ga veɓɛanii, ⁵⁰ ta zanu anɪɲaka ɗila, buɲɛgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku nɛɛnɛgi. ⁵¹ E ɓaani ɓalaa ga nɪkɛ zɪnɛ ɓokpa gila, ta baala sinɛ wola ɗila, ta kona gila baala sinɛ ɗila, gala zalaɗai vai zu, ⁵² ta boli zɪnɛ ɗila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁵³ ta nɪkɛ felego, ta baala sinɛ wola ɓolugo, ta boli zɪnɛ ɓolugo, ta kona gila baala sinɛ ɓolugo, ti ɗɛ ga ziilei zalaɗai. Amiyude ná-doun zunui Elisama ná-veɓɛanii ɗɛni ga naa.

⁵⁴ Foloi ɓɔsavasɛi, Gameliyɛle, Peedaasuul ná-doun zunui, Manasee mavofodaiti ta-ɗundigii ɓaani, é ná-veɓɛanii ɓɛ. ⁵⁵ E ɗɛni ga tazai, é ga walii, buɲɛgi ga kilo ɗila ta tukpe (1,5), ta koko ɗila, é ga walii, buɲɛgi ga galamu undɔsava (800), eɗɛvelei seizu ɲadegai ma ɗɔɗɔgi ɗɛni ɗɛɛzu la, ti felego pe daavega ɗɛni de ga ɓulu vuko ɓagɔi, gaayogai ga gulɔi, é ɓa ɗɛ ga veɓɛanii, ⁵⁶ ta zanu anɪɲaka ɗila, buɲɛgi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku nɛɛnɛgi. ⁵⁷ E ɓaani ɓalaa ga nɪkɛ zɪnɛ ɓokpa gila, ta baala sinɛ wola ɗila, ta kona gila baala sinɛ ɗila, gala zalaɗai vai zu, ⁵⁸ ta boli zɪnɛ ɗila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁵⁹ ta

nikɛ felegɔ, ta baala sinɛ wola lɔɔlugɔ, ta boli zinɛ lɔɔlugɔ, ta kona gila baala sinɛ lɔɔlugɔ, ti ɖɛ ga ziilei zalaɖai. Peedaasuul ná-doun zunui Gameliyele ná-veɖeɖanii ɖɛni ga naa.

⁶⁰ Foloi laavuusiɛi, Aɖidan, Gideyɔni ná-doun zunui, Benzamen mavofodaiti ta-ɖundigii vaani, é ná-veɖeɖanii lɛ. ⁶¹ E ɖɛni ga tazai, é ga walii, buɖɛgi ga kilo ɖila ta tukpɛ (1,5), ta koko ɖila, é ga walii, buɖɛgi ga galamu undɔsava (800), eɖɛvelei seizu ɖadegai ma ɖɔɖɔgi ɖɛni ɖɛɛzu la, ti felegɔ pɛ daavega ɖɛni de ga bulu vukɔ vagoi, gaayogai ga gulɔi, é va ɖɛ ga veɖeɖanii, ⁶² ta zanu anɔnaka ɖila, buɖɛgi ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku nɛnɛgi. ⁶³ E vaani balaa ga nikɛ zinɛ ɖokpa gila, ta baala sinɛ wola ɖila, ta kona gila baala sinɛ ɖila, gala zalaɖai vai zu, ⁶⁴ ta boli zinɛ ɖila, koto gba zalaɖai vai zu, ⁶⁵ ta nikɛ felegɔ, ta baala sinɛ wola lɔɔlugɔ, ta boli zinɛ lɔɔlugɔ, ta kona gila baala sinɛ lɔɔlugɔ, ti ɖɛ ga ziilei zalaɖai. Gideyɔni ná-doun zunui Aɖidan ná-veɖeɖanii ɖɛni ga naa.

⁶⁶ Foloi vuusiɛi, Ayiyezeɛl, Amisadayi ná-doun zunui, Dan mavofodaiti ta-ɖundigii vaani, é ná-veɖeɖanii lɛ. ⁶⁷ E ɖɛni ga tazai, é ga walii, buɖɛgi ga kilo ɖila ta tukpɛ (1,5), ta koko ɖila, é ga walii, buɖɛgi ga galamu undɔsava (800), eɖɛvelei seizu ɖadegai ma ɖɔɖɔgi ɖɛni ɖɛɛzu la, ti felegɔ pɛ daavega ɖɛni de ga bulu vukɔ vagoi, gaayogai ga gulɔi, é va ɖɛ ga veɖeɖanii, ⁶⁸ ta zanu anɔnaka ɖila, buɖɛgi ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku nɛnɛgi. ⁶⁹ E vaani balaa ga nikɛ zinɛ ɖokpa gila, ta baala sinɛ wola ɖila, ta kona gila baala sinɛ ɖila, gala zalaɖai vai zu, ⁷⁰ ta boli zinɛ ɖila, koto gba zalaɖai vai zu, ⁷¹ ta nikɛ felegɔ, ta baala sinɛ wola lɔɔlugɔ, ta boli zinɛ lɔɔlugɔ, ta kona gila baala sinɛ lɔɔlugɔ, ti ɖɛ ga ziilei zalaɖai. Amisadayi ná-doun zunui Ayiyezeɛl ná-veɖeɖanii ɖɛni ga naa.

⁷² Folo puugɔ maazu ɖilasiei (11), Pagiyɛle, Wɔkelan ná-doun zunui Aseɛl mavofodaiti ta-ɖundigii vaani, é ná-veɖeɖanii lɛ. ⁷³ E ɖɛni ga tazai, é ga walii, buɖɛgi ga kilo ɖila ta tukpɛ (1,5), ta koko ɖila, é ga walii, buɖɛgi ga galamu undɔsava (800), eɖɛvelei seizu ɖadegai ma ɖɔɖɔgi ɖɛni ɖɛɛzu la, ti felegɔ pɛ daavega ɖɛni de ga bulu vukɔ vagoi, gaayogai ga gulɔi, é va ɖɛ ga veɖeɖanii, ⁷⁴ ta zanu anɔnaka ɖila, buɖɛgi ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku nɛnɛgi. ⁷⁵ E vaani balaa ga nikɛ zinɛ ɖokpa gila, ta baala sinɛ wola ɖila, ta kona gila baala sinɛ ɖila, gala zalaɖai vai zu, ⁷⁶ ta boli zinɛ ɖila, koto gba zalaɖai vai zu, ⁷⁷ ta nikɛ felegɔ, ta baala sinɛ wola lɔɔlugɔ, ta boli zinɛ lɔɔlugɔ, ta kona gila baala sinɛ lɔɔlugɔ, ti ɖɛ ga ziilei zalaɖai. Wɔkelan ná-doun zunui Pagiyɛle ná-veɖeɖanii ɖɛni ga naa.

⁷⁸ Folo puugɔ maazu velesiɛi (12), Ayila, Enan ná-doun zunui, Nɛfetalɛ mavofodaiti ta-ɖundigii vaani, é ná-veɖeɖanii lɛ. ⁷⁹ E ɖɛni ga tazai, é ga walii, buɖɛgi ga kilo ɖila ta tukpɛ (1,5), ta koko ɖila, é ga walii, buɖɛgi ga galamu undɔsava (800), eɖɛvelei seizu ɖadegai ma ɖɔɖɔgi ɖɛni ɖɛɛzu la, ti felegɔ pɛ daavega ɖɛni de ga bulu vukɔ vagoi, gaayogai ga gulɔi, é va ɖɛ ga veɖeɖanii, ⁸⁰ ta zanu anɔnaka ɖila, buɖɛgi ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku nɛnɛgi. ⁸¹ E vaani balaa ga nikɛ zinɛ ɖokpa gila, ta baala sinɛ wola ɖila, ta kona gila baala sinɛ ɖila, gala zalaɖai vai zu, ⁸² ta boli zinɛ ɖila, koto gba zalaɖai vai zu, ⁸³ ta nikɛ felegɔ, ta baala sinɛ wola lɔɔlugɔ, ta boli zinɛ lɔɔlugɔ, ta kona gila baala sinɛ lɔɔlugɔ, ti ɖɛ ga ziilei zalaɖai. Enan ná-doun zunui Ayila ná-veɖeɖanii ɖɛni ga naa.

⁸⁴ Voloi ti zalaɖa ɖulazuve lateɖɛni la Gɔogɔ GALAGI ma, ti gulo ɖadegai zie ma, kundigii ti ta-veɖeɖanii ti ɖɛni ga: wali laza puugɔ maazu fele (12), wali ɖoko puugɔ maazu fele (12), zanu anɔnaka puugɔ maazu fele (12). ⁸⁵ Wali lazai ɖilagilagi wuɖɛgi ɖɛni ga kilo ɖila ta tukpɛ (1,5), wali ɖoko ɖilagilagi ɖɛni ga galamu undɔsava (800), nii ti kulani, ti pɛ ge ɖɛni ga kilo vuufeɛle maazu lofela ta tukpɛ (27,5) walii zu, eɖɛvelei seizu ɖadegai ma ɖɔɖɔgi la. ⁸⁶ Zanu anɔnakai ɖilagilagi wuɖɛgi ɖɛni ga galamu ungila puugɔ (110), daavegai ga ani maku nɛnɛgi, nii ti kulani, naa kpein ge ɖɛni ga galamu waagila unsavago (1 300) zanugi zu, eɖɛvelei seizu ɖadegai ma ɖɔɖɔgi la. ⁸⁷ Nii ti vaani la ga gala zalaɖai, naa ɖɛni ga: nikɛ zinɛ puugɔ maazu fele (12), baala sinɛ wola puugɔ maazu fele (12), kona gila baala sinɛ puugɔ maazu fele (12), é vɛɛ veɖeɖanii ba, ti ɖɛni pɛɛzu ti va. Ti vaani balaa ga boli zinɛ puugɔ maazu fele (12), koto gba zalaɖai vai zu. ⁸⁸ Ziilei zalaɖai ma vai zu, nii ti

kulani, naa ɣeni ga: nɪkɛ zɪnɛ vuufɛle maazu naanigɔ (24), baala sɪnɛ wola vuulɔzita (60), boli zɪnɛ vuulɔzita (60), ta kona gɪla baala sɪnɛ vuulɔzita (60). Vɛɛaniiti kɛni ga naati, ti ɣulani zalaɣa ɣulazuɛ laalaosuɛ, ti bɛgai ma ga fe GALA bɛ, ti gulo ɲadɛgai zɪɛ ma.

⁸⁹ Siɛgi zu Moize ɣeni lɛɛzu la GALA daaɣomi seɣɛ vɛlɛi wu, ga ɛ va bɔɛ Ɔoɣɔ GALAGI vɔ, ɛ ɣeni wooi mɛnisu, ɛ ɖa bɔɛ pɔ, ɛ zeɣɛ kesui lakulugi maazuɛ seeluɛin felegɔiti zɔɣɔzuɛ, ti zeidai zeele woo ɣesui maazu. E ɣeni bɔɛzu pɔ.

8

Fitinaiti sei vɛlɛi ti-zeizuvɛti

¹ Ɔoɣɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, ɛ ɣɛ ma: ² «Bɔɛ Aalɔn vɔ, ɛ ɣɛ ma: Siɛgi zu ɛ fitina lɔfelaiti seizu la ti-zeizuvɛti, ɖa ti zeɪ ga pagɔ, nii a kɛ ti-ma zezeɪ ɖa ɣula fitina zeɪ anii ɣakala, vɛlela vɛlɛi.»

³ Aalɔn kɛni ɣana. E fitinaiti seini, fitina zeɪ anii ɣa vɛlela vɛlɛi, eɣɛvɛlɛi Ɔoɣɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴ Pɛtɛ vɛlɛi fitina zeɪ anii bɛtɛni la, ɛ ɣeni ga zanu doɣai, ɛ zo kɔɣɔi ma, ɛ lɛ ma wulu vuaiti pɔ. Ti fitina zeɪ anii bɛtɛni, ɛ zoloo naama ɣazavigi ma, nii Ɔoɣɔ GALAGI dɛni ga Moize.

Leevi nuiti fee vai GALA bɛ

⁵ Ɔoɣɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, ɛ ɣɛ ma: ⁶ «Leevi nuiti seɣɛ Izelayɛle nuiti saama, ɛ ti ɲade. ⁷ Wɛlɛ vɛlegi ɖa ti ɲade da. Da zɪɛi vaza ti ma, nii ɛ ga ɲade dɛi, ti kpekai zeɣɛ, ti ti-busei maavu pɛ bo da, ti ta-zeɣɛiti gba. Tɔgi letemazu ti ɲadɛgai ɣana. ⁸ Ta nɪkɛ zɪnɛ bɔkpa gɪla seɣɛ, ɛ vɛɛ vɛɛanii va, nii soloogai ma, naa ɣa ɛ ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi. Dɔun ɖa nɪkɛ zɪnɛ bɔkpagi vɛlesiɛi zeɣɛ, ɛ ɣɛ ga koto gba zalaɣai. ⁹ Da li ga Leevi nuiti GALA daaɣomi seɣɛ vɛlɛi laavu, ɛ Izelayɛle nuɔuseiti kpein toli. ¹⁰ Da Leevi nuiti maabuɣa Ɔoɣɔ GALAGI va, Izelayɛle nuiti ti yɛɛi la ti ma. ¹¹ Aalɔn ɣa Leevi nuiti fe nɔun bɛ, Ɔoɣɔ GALAGI, Izelayɛle nuiti bɛ, ta lɔ niina nà-botii zu. ¹² Leevi nuiti ta yɛɛi vɛɛ nɪkɛ zɪnɛ felegɔiti unmauve. Da ti ɣula ga zalaɣai, gilagi ɣɛ ga koto gba zalaɣai, zɔi ɣɛ ga gala zalaɣai, naa ɣa a kɛ koto gba zalaɣai ɣula Leevi nuiti bɛ, eɣɛvɛlɛi tɔgi la. ¹³ Da Leevi nuiti to Aalɔn ta ná-doun zunuiti kakala, ɛ ti ve Ɔoɣɔ GALAGI vɛ. ¹⁴ Pele ɣana, ɖa Leevi nuiti sei la yɛ, Izelayɛle nuiti saama, ta ɣɛ ga nɔnɔiti. ¹⁵ E zo názu ma niina, ta lɔ botii zu, ti ɖa kɛ GALA daaɣomi seɣɛ vɛlɛi wu.

«Maanɛvɛ ɛ Leevi nuiti ɲade, ɛ ti ve bɛ ɣana. ¹⁶ Mazɔlɔ ti veevɛ bɛ ɲɛɣɛlɛin Izelayɛle nuiti saama, ga Izelayɛle nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi. Gɛ Leevi nuiti seɣɛvɛ ga nɔnɔiti. ¹⁷ Mazɔlɔ doun zunu mɔungi kpein ka ga nɔnɔ, Izelayɛle nuiti saama, nuiti ti-lointi, ta suaiti ti-ma yivoiti. Voloi gɛ doun zunu mɔungiti paani la Ezipete yooi zu, naama yɛɛi ɣa gɛ ti makɛni la bɔɣɔ vɛ. ¹⁸ Gɛ Leevi nuiti seɣɛvɛ, ga Izelayɛle nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi. ¹⁹ Gɛ ti veevɛ Aalɔn ta ná-doun zunuiti bɛ Izelayɛle nuiti saama, ga ti Izelayɛle nuiti ta-wotii ɣɛ GALA daaɣomi seɣɛ vɛlɛi wu, ta botii ɣɛ ti ya, koto gba vai zu. Naazu faa ɲɔu la ɣɛa ga Izelayɛle nuiti, mazɔlɔ ti la maabuɣazu seizu ɲadɛgai va.»

²⁰ Moize ta Aalɔn, ta Izelayɛle nu vɛbɛi kpein, ti naa ɣɛni Leevi nuiti ta-vaa zu, nii kpein Ɔoɣɔ GALAGI ma levei veeni Moize ya, ɛ vilɛ ti va. ²¹ Leevi nuiti ti bɔɣɔ ɲadeni, ti ta-zeɣɛiti gba. Aalɔn ti veeni Ɔoɣɔ GALAGI vɛ, ɛ tɔgi ma ɲade fai laazeeli koto gba vai zu ti vɛ, nii a kɛ ti ɲade. ²² Naa vɔluma, Leevi nuiti ti lɔni botii zu, GALA daaɣomi seɣɛ vɛlɛi wu, Aalɔn ta ná-doun zunuiti zeezu. Ti kɛni ta-vaa zu, eɣɛvɛlɛi nɔ Ɔoɣɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Leevi nuiti ta-wotiɣɛ ɣonagi lieɣɔi

²³ Ɔoɣɔ GALAGI bɔɛni mɔnɔ Moize vɔ, ɛ ɣɛ ma: ²⁴ «Leevi nuiti ti kona vuufɛlegɔ maazu lɔɔlugɔi (25) zɔlɔɔgai, eyɛsu ɛ lɛ zeemaazu, ta lɔ botii zu, ti ɖa kɛ GALA daaɣomi seɣɛ vɛlɛi wu. ²⁵ Zɔi a kona vuulɔlugɔ (50) zɔlɔɔna, naa ná-botii ɣa ɣwɛ niina, ɛ la mɔ botii ɣɛa.

²⁶ Toɔa zoo é ɔa ɔa kɛɛɛleaiti ba GALA daagomi sege vɛɛi wu, naati ta-wotiiti su, kɛɛ tɔ ɔaɔi la mɔ botii gɛa. Pele gana ɔa Leevi nuiti ta-boti vaiti so da.»

9

Pake fetii gɔla vai tevebai zu

¹ Konagi velesiɛi ma alu mɔungi ma, ti gɔla vɔluma Ezipete yooi va, Gɔɔɔ GALAGI ɔɔɛni Moize vɔ, Sinayi gizei ma levebai zu. E gɛni ma: ² «Kɛni Izelayele nuiti ti Pake fetii gɔla ma gɔ logai ma. ³ Wa ma vetii gɔla niima alugi ma volo puugɔ maazu naanisiɛi (14) ma, kpɔkɔi. Wa ma vetii gɔla, egevelei nɔ deveiti ta tɔgiti feai la, é lo ba.»

⁴ Moize ɔɔɛni Izelayele nuiti pɔ ga ti Pake fetii gɔla. ⁵ Ti ma vetii gɔlani Sinayi tevebai zu, alu mɔungi ma volo puugɔ maazu naanisiɛi (14) ma, kpɔkɔi, ti kɛ nɔ kpein, egevelei Gɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Nuiti ti la ɲadeni, é va zoloo tɔgi ma

⁶ Nui tanigaani ti gɛni ná, ti la zooni ti va Pake fetii ta gɔla, tɔzei ti ɔaɔa gɔzɔni ga ti vɔɔɔ vai poomai ta va. Ti liini ma volo ná nɔ Moize vɔ bɛ ta Aalɔn, ⁷ ti gɛ ma: «Tɔgi maavele ma gi ɔaɔa gɔzɔvɛ, tɔzei gi vɔɔɔvɛ poomai va. Leeni vaa zu gi maa la nɛɛni, gi va va ga gá-vebeanii, gi va fe Gɔɔɔ GALAGI vɛ vɔɔma, gá Izelayele nui zɔiti, ma gɔ logai ma?» ⁸ Moize gɛni ti ma: «À maaɔun vɛ, gɛ li, gɛ woilo Gɔɔɔ GALAGI wooi ma, nii é bosu wa-vaa zu.»

⁹ Gɔɔɔ GALAGI gɛni Moize ma: ¹⁰ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, é gɛ ti ma: Ni nui ta a gɛna ná wo zaama, niizu ɔaa yeegɛgalaiti su ti vaazu, a ɔaɔa gɔzɔna tɔgi letemazu, tɔzei fɔɔɔvɛ poomai ta va, ɔaa é siɛ ma gɔozama, toɔa zoo nɔ é Pake fetii gɔla Gɔɔɔ GALAGI lɛbi vai ma. ¹¹ Alugi velesiɛi ma volo puugɔ maazu naanisiɛi (14) ma, kpɔkɔi gɔ ta Pake fetii gɔla la, ti baala zivɔi mi, ta bului nii lɛvɛ la su, ti pɛɛ tufa wanaiti ba. ¹² Ti mina tanɔpɛ zɛ sobu va zeeli, ti mina ma gɛai tanɔpɛ gale. Ta zɛ egevelei deveiti ti la, é lo Pakegi va. ¹³ Kɛɛ zɔi nɔpɛ ɲadegai tɔgi letemazu, é la siɛ ma, é Pake feti vai gɛ ga faalakobai, naa ɔɛ ka leve ná-nuɔuseiti ba, ná-faaɔaazagi ma gɛsɔi gɔ la unma, tɔzei é la ná-vebeanii veeni Gɔɔɔ GALAGI vɛ ma gɔui ma. ¹⁴ Ni wɛɛin ta gɔ zeini wo zaama, é pɔ é Gɔɔɔ GALAGI ná-Pake fetii gɔla, toɔa zɛ egevelei Pakegi ma logi la ta ma leveiti. Seikɔɔma nu vɛɛ zou nu va, niima lɔ gila kpe nɔ gɔ a zɛi ti ma.»

Tonabiingi nii é gɛni ga poogi ga GALA ka ti zaama (Egezɔde 40:34-38)

¹⁵ Voloi sege vɛɛ ɲadegai gɛalɔni da, nii zeele woo gɛsui gɛni bu, tonabiingi vɛɛni ma. Kpɔkɔi, eyɛsu sobui, é gɛni sege vɛɛ ɲadegai ma ege abuzogi. ¹⁶ E gɛni gana nɔ yeenɔpɛ su: Foloji, tonabiingi gɛni vɛɛzu sege vɛɛi ma, kpidi ma zɛgi zu, é gɛni gɔlazɔ ege abuzogi. ¹⁷ Siɛgi zu tonabiingi gɛni wuzegɛzu la, é zɛge sege vɛɛi maazu, názu gɔ Izelayele nuiti ti bɛna lii la, vɛ a la lona ná, ti vɔ miná. ¹⁸ Gɔɔɔ GALAGI ná-devei gɔ Izelayele nuiti ti bɛna zɛge la ti-vuuzuvɛ, a la ná-devei veena, ti vɔ mɔnɔ. Ni nɔ tonabiingi gɔ dɛ vɛɛni sege vɛɛ ɲadegai ma, ti la gɛni zɛgezu ná. ¹⁹ Anɛ tonabiingi a la lɛbi pa sege vɛɛ ɲadegai maazu sugooza, Izelayele nuiti ti gɛni gɔlozu Gɔɔɔ GALAGI wooi vɛ, ti la gɛni liizu. ²⁰ Tanisu tonabiingi gɛni foloi tanigaani nɔ gɛɛzu sege vɛɛ ɲadegai maazuvɛ, siɛnɔpɛ su, ti gɛni nɔ Gɔɔɔ GALAGI ná-devei maaɔunsu, ti va vɔ ti-vuuzuvɛ, ɔaa ti va wuzegɛ ti-vuuzuvɛ. ²¹ Tanisu ɔalaa tonabiingi bɛna yɛ adavɛ ta nɔ kpɔkɔi eyɛsu geelaalao, ɔaa é kɛ nɔ ga folo gila, kpidi gila, é bɛna wuzegɛ nɔ feya, Izelayele nuiti ti wuzegɛ ti-vuuzuvɛ. ²² Ni a la yɛna sege vɛɛ ɲadegai ma, é kɛ ga folo felegɔ, ɔaa alu gila, ɔaa é wola lɛbi sugooza, Izelayele nuiti ti la gɛni ti-vuuzuvɛ valibosu, eyɛsu tonabiingi wuzegɛ. ²³ Gɔɔɔ GALAGI bɛna devei

ve pɛ, Izelayele nuiti ti va vu ti-vuuzuvɛ, ɓaa ti va wuzeɓe ti-vuuzuvɛ. Ti ɓeni ti-losuvɛti kpein kɛɛzu, ti ɓolo Ɔooɓɓ GALAGI ná-deveiti bɛ, eɓɛvelei é devei veeni la Moize ya.

10

Puvu felegaiti ti ɓɛɛni ga wali

¹ Ɔooɓɓ GALAGI ɓɛni Moize vɔ, é ɓɛ ma: ² «Puvu felegɔ ɓɛɛ ga wali loɓai. Ta ɓɛ è ya, è ɗa ɓɛɛi loli da, é ɓɛ ga poogi nuiti bɛ siɛ wo fai zu, wa ɓɛna zeɓɛa wo-vuuzuvɛ. ³ Ta puvu felegaiti fɛɛna vɔɔma, ɓɛɛi kpein ka maaɓɔ è vɔ bɛ, GALA daaɓomi seɓe vɛɛi laavɛ. ⁴ Ni ta puvu gilagi nɔ vɛɛna, Izelayele ɓundigɛiti, bolodama ɓundigɛiti nɔ ɓa, ta maaɓɔ è vɔ bɛ. ⁵ Siɛgi zu wo fɛɛzu la ga goo ɓaaɓaɓgai, niiti ti vuuni folo ɓulazu vɛɛi, naati ta wuzeɓe, ti siɛi ɓɔɛi. ⁶ Siɛgi zu wo fɛɛzu la ga goo ɓaaɓaɓgai, ná zeizu velesiɛi, niiti ti vuuni nu yeezazu vɛɛi, naati ta wuzeɓe, ti siɛi ɓɔɛi. Puvu goo ɓaaɓaɓgai ɓa ɓɛ ga siɛ wo fai ma vooɓi. ⁷ Wa ɗa fɛ ɓalaa ɓɛɛi loli fai ma, keɛ názu wo la puvugi vɛa ga goo ɓaa va ɓain.

⁸ «Zalaɓa ɓula nuiti ti ga Aalɔn mavofodaiti, naati gila nɔ ɓa ta ɗa puvugiti fɛ. Naa ɓa ɓɛ ga ɓooɓɓ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein bɛ.

⁹ «Siɛgi zu wa ɓɛna la wa-yooi zu, wa ɓɛna lia kɔɔmavɛ wo zili nuiti daalɔɓɔma, ti laale wo wu, wa puvugi vɛ, wo goo ɓaaɓain, naazu ná ɓize wo zu, nɛi ɓɛ ga Ɔooɓɓ GALAGI wa-ƆALAGI. Ná wo unmoɔ, ɓɛ wo ɓula wo zili nuiti zea. ¹⁰ Wa puvugi vɛ, wa-ɓoozunɛɛ voloiti, ta wa-volo wolaiti, ta alugi ma volo mɔungiti, siɛgi zu wo gala zalaɓaiti kulazu la, ta ziilei zalaɓaiti. Toɓa ɓɛ ga zaɓui, wa-ƆALAGI ɓize wo zu. Ná ga Ɔooɓɓ GALAGI, wa-ƆALAGI.»

SIɛI E ZO SINAYI GIZEI MA, E ZEELI MOABE ƆWɛPELEMAVɛ

(10:11--21:35)

Izelayele nuiti seɓe vai Sinayi gizei vɔ bɛ

¹¹ Konagi velesiɛi, ma alugi velesiɛi ma volo vuufelegɔi (20) ma, tonaɓiingi zeɓeni seɓe vɛɛɓadɛgai maazu, nii zeele woo ɓesui ɓɛni bu. ¹² Izelayele nuiti ti zeɓeni Sinayi teɛɛɓai zu, ti li, eɓɛvelei devei veeni la, é vɛɛ ta-zie vai va. Tonaɓiingi lɔni Palan teɛɛɓai zu. ¹³ Ma moun ge ɓɛni ga nii ti va zeɓe ti-vuuzuvɛ, eɓɛvelei Ɔooɓɓ GALAGI ná-devei ɓɛni la, nii ti solɔni Moize ya.

¹⁴ Nu ɓulugi nii gaalɛai ba Zuda ná-poogi wu, naa mounpa ka é vilɛni pelei ma. Zuda mavofodaiti ta-nu ɓulugiti ti ɓɛni Aminadaɓe ná-doun zunui Naason ná-deveiti bu.

¹⁵ Isakaal mavofodaiti ta-nu ɓulugi ɓɛni Suaal ná-doun zunui Netaneyele ná-deveiti bu.

¹⁶ Zaɓulɔn mavofodaiti ta-nu ɓulugi ɓɛni Geelon ná-doun zunui Eliaɓe ná-deveiti bu.

¹⁷ Naa vɔluma, ti seɓe vɛɛɓadɛgai ɓulakulani ba, Ɔɛɛleson mavofodaiti ta Melali mavofodaiti ti seɓe, ti vɛɛ pelei ma.

¹⁸ Naa vɔlu, nu ɓulugi nii gaalɛai ba Luɓɛn ná-poogi wu, naa vilɛni pelei ma. Luɓɛn mavofodaiti ta-nu ɓulugi ɓɛni Sedeyuul ná-doun zunui Elisuul ná-deveiti bu. ¹⁹ Simiyɔn mavofodaiti ta-nu ɓulugi ɓɛni Sulisadayi ná-doun zunui mavofodai Selumiyɛle ná-deveiti bu. ²⁰ Gade mavofodaiti ta-nu ɓulugi ɓɛni Deyuwele ná-doun zunui Eliazafe ná-deveiti bu.

²¹ Naa vɔlu, Kegate mavofodaiti ti ada ɓadɛgai ma zɔɔlaiti seɓeni, ti vɛɛ pelei ma. Leevi nui zɔiti ti ɓɛni seɓe vɛɛɓadɛgai vɛɛɛɛzu ba, ti to, aisa Kegate nuiti ti va va.

²² Naa vɔlu, nu ɓulugi nii gaalɛai ba Efelayime ná-poogi wu, naa vilɛni pelei ma. Efelayime mavofodaiti ta-nu ɓulugi ɓɛni Amiyude ná-doun zunui Elisama ná-deveiti bu. ²³ Manasee mavofodaiti ta-nu ɓulugi ɓɛni Peedaasuul ná-doun zunui Gameliyɛle ná-deveiti bu. ²⁴ Benzamen mavofodaiti ta-nu ɓulugi ɓɛni Gideyɔni ná-doun zunui Aɓidan ná-deveiti bu.

²⁵ Naa volu, nu bulugi nii gaaleai ba Dan ná-poogi wu, naa feni ga voluzui, é vile pelei ma. Dan mavofodaiti ta-nu bulugi feni Amisadayi ná-doun zunui Ayiyezeel ná-deveiti bu. ²⁶ Aseel mavofodaiti ta-nu bulugi feni Wokelan ná-doun zunui Pagiyele ná-deveiti bu. ²⁷ Nefetali mavofodaiti ta-nu bulugi feni Enan ná-doun zunui Ayila ná-deveiti bu.

²⁸ Izelayele nuiti ta-nu bulugiti ta-zeikpasui feni ga ná, siegi zu ta la fena siei woga da, ti va zege ti-vuuzuve.

Ti zege vai Sinayi

²⁹ Moize feni nekoi, Madiyan nui Leyuwele ná-doun zunui Góbae ma: «Gá ga li zooi naa zu, nii Góogó GALAGI minazegeni la gi ve, ga tofa fe gi ve. Ua, ade li, da ge gaane zu, mazoloo Góogó GALAGI minazegeni ga tofa faa vago ge Izelayele ve.» ³⁰ Góbae feni ma: «Gè la vilesu è volu. Ziimai ga ga gè fale ma ná-zooi zu, ná-nubuseiti po be.» ³¹ Moize gilini ma, é ge ma: «Nà è maanenezu, mina zege gi volu, mazoloo è tevebai nii zugwee gola, ta adaveti gá zoo gi vu ná, da ge gi ve ga totugoi. ³² Ni da gi maazaana, da dono zoloo naama ani vagoiti kpein su, nii Góogó GALAGI vaazu ti veezu gi ve.»

³³ Izelayele nuiti ti liini, ti zege Góogó GALAGI ná-gizei ma, ti folo savago ziei woni. Naama volo savagoiti daawu, Góogó GALAGI ná-minazege kesui feni loni ti lugó, é da ada gaizie ti ve, ve ta loogo ná. ³⁴ Siegi zu ta la zegeni la ti-vuuzuve, Góogó GALAGI ná-tonabiingi feni zelesu ti maazu foloi.

³⁵ Minazege kesui lii la gilagila, Moize feni GALA falii geezu, é da ge: «Wuzege Góogó GALAGI, è zili nuiti ti vaza, niiti ti è woinzegezu, naati ti vela è va!» ³⁶ Siegi zu ta la zeina la, é feni geezu ma: «Ua volu Góogó GALAGI, da-nubuse bulu mainmangiti saama, ti ga Izelayele nuiti!»

11

Izelayele nuiti ta-unsuyeli lo fai

¹ Foloi ta, nubuseiti ti unsuyeli loni, ti daazeeli Góogó GALAGI ma. Siegi zu Góogó GALAGI naa menini da, é yiigaawanani. Góogó GALAGI ná-abui soni ti-vuuzuve, é naa gobave fala. ² Nubuseiti ti woogulani Moize ma, naa Góogó GALAGI maanene, abui za. ³ Ti naama adave laasei peni ga Tabeyela (nii poluve ga «ada falai»), mazoloo ná ga Góogó GALAGI ná-abui soni ná ti-vuuzuve.

Bebei suai maaloli fai

⁴ Nu giligiti ti feni ga weinti Izelayele nuiti saama, naati ti-yiimave laaveni ga gaazufulapo vaiti. Názu ga Izelayele nuiti ti tozeini la ga kpee loa, ti da ge: «Ni gá la zoo gi da sua zoloo, gi mi!» ⁵ Gá gitoozu kalei zu, gi feni miizu Ezipete yooi zu, geya la ba, ta kilikamaiti, ta pasetekegiti, ta yava laa kpaazagiti, ta yava baazagiti, ta yava velevelegiti! ⁶ Niizu gá ga fana. Gi valage anii kpein ma, keni no manegi, yeenope no manegi!»

⁷ Manegi ma gazaigi feni ege koliandelegi ma faei, gaazuve ge ege gulu mana maku neenege, daaseigi ga bedeliwume. ⁸ Nubuseiti ti bena fula, ti vaza, ti da zewe, ti da golowolo ga daamiani si ga gotui, baa ti si ga kodai zu, ti gili digii zu, ti ke ga bulu velevelegi. Ná-neei faei ege bulu velevelegi guloi ba. ⁹ E feni vuuzu kpidi ti-vuuzuve, ta ndai.

¹⁰ Peleyegei gilagilagi vuuni ná-sege gotai laave, é da kpee loo. Moize nubuseiti gooi menini, ti da wolo. Góogó GALAGI wola yiigaawanani. Moize wola gaazučilini. ¹¹ E feni Góogó GALAGI ma: «Lee vaa pou ga è keezu ga ze, nèi gè ga da-wotige nui? Lee vaa zu gè la zaalai zolooni è gaazu? Da zoo fale è niima nubuseiti kpein ta-gasoi la ndun unma? ¹² Nà ga gè niima nubuseiti kpein soloo ga baa? Nà ga gè ti vilega etea baa, è geezu mà: «Ti vee yii la, egevelei doun dee a da ná-niimibolegi zo la,» gè naa ge eyesu gi zeeli naama yooi zu, nii è ma minazege boni ti-memewolani be, ga da feezu ti ya? ¹³ Mini ga ná suai zolooni, gè va gaafwe niima nubuseiti kpein ba, ti wolozu koba, ti da ge ma: «Suai ve gi ya, gi mi!»

¹⁴ Gè la zooga, nà gila ko, gè va niima nuḅuseiti kpein ta-ḡasoi zeḡe. Gola wuiwe mà! ¹⁵ Ni da pò è zaalai la mà, zènvui zeḡe, aisa è va sò ḡani, gè mina nà-maanḡoi ḡa!»

Kundiḡi vuulḡelaiti (70) pɛɛ vai

Moize va

¹⁶ Ḡoḡḡ GALAGI ḡeni Moize ma: «Zunu vuulḡela (70) ḡaale ba bè, è ti ḡula Izelayele ḡundiḡiiti saama, zunui niiti è ti ḡwɛɛ ga ta ga sɔbelama nua, nuḅuseiti ta-ḡundiḡiiti. Va ga tiye GALA daaḡomi seḡe vɛlei laave, wo lo ná vɔɔma, wa tiye. ¹⁷ Nà yeizu ná, gè bɔɛ è vɔ, nà ta zeḡe zènvui naa va, nii é è va, gè fe ti ya, naa ḡa a kɛ, wo niima nuḅuseiti ta-ḡasoi zeḡe vɔɔma, da ḡila è mina mɔ seḡe. ¹⁸ Da ḡe nuḅuseiti ma: «A bɔḡḡ pade lina voloi vaa zu, wa vaazu suai miizu, tɔzei wo wɔlɔve Ḡoḡḡ GALAGI woizu ga: Ee, ni ḡá la zoo ḡi sua mi! Ḡi ḡea gaane zu Ezipete yooi zu! Naa ḡa é ba, Ḡoḡḡ GALAGI ḡa vaazu suai veezu wo ya, wo mi. ¹⁹ Wa vaazu miizu ḡo, é la nɔ ga folo ḡila faa, baa folo felego, baa folo lɔɔlugo, baa folo puugo, baa folo vuufelego (20). ²⁰ Kɛɛ wa yesu miizu eyesu alu gila, eyesu é ḡula wo-zokpai zu, unpili wɔin da wo zo. Mazɔlɔ wo Ḡoḡḡ GALAGI vɛleviliga, nii é wo zaama, wo wɔlɔa gaazu, wo ḡe ma: Leeni vaa zu deḡemu ḡi zeḡeai Ezipete yooi zu?» »

²¹ Moize goḡaavoteni, é ḡe ma: «Niima nuḅuseiti gè ti zaama, ḡá ga zunu waaundɔzita (600 000), è minazeḡe naati bɛ ga ta suai mi alu gila daawu pɛḡɛlɛin! ²² Ta baalagiti paa ti vɛ, ta nɛiiti, é va kula ḡe ti va? Anɛɛ ni nu ḡa kpolodei wu ḡaleiti kpein kpɛɛzu ti vɛ, toḡa kula ḡe nɛi?»

²³ Ḡoḡḡ GALAGI goḡaavoteni, é ḡe ma: «Ḡoḡḡ GALAGI yee ḡa wola buḡa baa? Su la mɔ ḡoozani, da naa ḡa, ni ḡite vɛ, baa zɛɛ vɛ, ga ni nii ná bo, toḡa da vile su.»

GALA Zènvui yei vai

kundiḡi vuulḡelaiti (70) ma

²⁴ Moize ḡulani, é Ḡoḡḡ GALAGI laawooi wo nuḅuseiti ma. Naa volu, é zunu vuulḡelaiti (70) gaaleeni ba, ta-ḡundiḡiiti saama, é ti lo seḡe vɛlei maagoolii zu. ²⁵ Ḡoḡḡ GALAGI yeini tonabiingi zu, é bɔɛ pɔ. Zènvui nii é ḡeni Moize va, é ta zɛḡeni naa va, é fe kundiḡi vuulḡelaiti (70) zea. Siɛḡi zu zènvui yeini la ti ma, ti tɔzeini ga bɔɛa eḡɛ GALA goo wo nua, kɛɛ ti la ḡeni lebini ga.

²⁶ Zènvui yeini balaa zunu felego ma ti-vuuzuvɛ, ḡilagi laaseigi ḡeni ga Eledade, zɔi laaseigi ḡe ga Meedade. Zènvui yeini ti ma, mazɔlɔ ti-laaseigi zɛvɛni zunu vuulḡelaiti (70) saama, kɛɛ ti la ḡeni zɛḡeni ti-vuuzuvɛ, ti va li seḡe vɛlei vɔ bɛ. Ti tɔzeini ga bɔɛa eḡɛ GALA goo wo nua. ²⁷ Zunu lounḡoi ta bizeni, é li, é bo Moize ma, é ḡe ma: «Eledade ta Meedade ta GALA ná-kulakɛɛma vaiti bosu ade-vuuzuvɛ.» ²⁸ Nun ná-doun zunui Zozuwe, nii é ḡeni ga Moize ná-kpɔba nui, é zo ná-doungo zɛḡi zu ma, naa ḡeni ma: «Màliḡii, Moize, pele leve ti luḡo, ti bɛ naa ḡɛɛzu!» ²⁹ Moize ḡeni ma: «Da mà lolo ḡulazu? Ḡoḡḡ GALAGI ná-Zènvui yei Izelayele nuḅuseiti pɛ ma, ti ḡe ga GALA goo wo nuiti!»

³⁰ Moize ta Izelayele ḡundiḡiiti ti ḡaleni ma ti-vuuzuvɛ.

Kakalogiti

³¹ Ḡoḡḡ GALAGI fiilei leveni kpolodei ḡa, é va ga kakalogiti, ti vu ti-vuuzuvɛ maagoolii zu, é ḡaku ná ma ga folo ḡila siɛ lieḡo. Ti zooi maabidini, eyesu é lɛ ga mɛteɛ ḡila sɔliḡo.

³² Nuḅuseiti ti loni ḡḡḡma naama voloi, ta ma bidii kpein, ta mɔnɔ poluma voloi pɛḡɛlɛin, ti da kakalogiti so. Nu nɔpɛ ge la ḡeni seḡeni, é va yei kilo waasavago (3 000) zeeḡḡḡwu. Ti ti zuvieni, ti da fɔ ti-vuuzuvɛ maagoolii kpein su. ³³ Suai naa yeini nɔ ti-laave, ti la de numani, eyesu Ḡoḡḡ GALAGI yiiḡaawana ti ma, é maanḡoi vɛɛ nuḅuseiti ba. ³⁴ Ti naama adave laaseigi vɛɛni ga Kibelote-Ḡataava (nii poluve ga «gaazuḡulapo ḡabayɛḡeiti»), mazɔlɔ miná ḡa ti naati ma mɔinmɔin maagooluni ná, niiti daamii vai ma ḡaazuḡulapo ti zoni.

³⁵ Nuḅuseiti ti siɛi lɔzeini, ti zeḡe Kibelote-Ḡataava, ti va Ḡaseelote, ti vu miná.

12

Miliyame ta Aalɔn ti vaa vai Moize ma

¹ Moize Kuse anzanui ta zegeni ga anza. Miliyame ta Aalɔn ti ɣeni vaazu ma. ² Ti ɣeni ma: «Moize ɣila nɔ lei Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔai pɔ! Kpɔɔɔe gá balaagi gi vɔ!» Ɔɔɔɔ GALAGI ti-wooi menini. ³ Tama Moize ɣeni ga ɔɔɔmaayei nu gola, é leve nui pɛ ba eteai zu. ⁴ Gaamago nɔ, Ɔɔɔɔ GALAGI Moize lolini, naa vɛɛ Aalɔn va, ta Miliyame, é ɣe ti ma: «À ɣomi, wo savago, GALA daagomi sege vɛɛi vɔ be.» Ti liini ná. ⁵ Ɔɔɔɔ GALAGI yeini tonaɔiingi zu, é lo sege vɛɛi laave maazuve. E Aalɔn ta Miliyameni tolini. Ti felegɔ ti vaani. ⁶ E ɣeni ti ma: «À woilo, nii é bè, gè bo wo ma! Siegi zu GALA goo wo nu a ɣena la wo zaama, nà, Ɔɔɔɔ GALAGI, nà da ɔɔɔ leɛ la kulakɛɛmai zu, gè ɔɔɔ pɔ segi zu. ⁷ Keɛ é la ɣana ga nà-botigɛ nui Moize, nii é ga lada nui nà-peɛwu vai kpɛin su. ⁸ Nà da ɔɔɔ pɔ ga wooi koleai, faa zuɔidi laade, gè ɔɔɔ leɛ la, é kà. Lee vaa zu wo la luani, wo da va nà-botigɛ nui Moize ma?»

⁹ Ɔɔɔɔ GALAGI yiigaaawanani ti laalɔɔma, é li. ¹⁰ Tonaɔiingi zegeni nɔ feya sege vɛɛi maazuve, geei vɛɛ Miliyame ma mɛɛ, koleai eɣe kobe kolegi. Aalɔn wɛɛni ba, é ka ga é ɣea ga gee nu. ¹¹ Aalɔn ɣeni Moize ma: «Soma málígíí, è mina gá-ɣotoi ma ɣasɔi la gi unma, gi keai ɣimalalai zu! ¹² Ee, de-vaazeelai mina ɣe eɣe doin saai, é va zɔɔɔ, nii kpusei ta luulaai, aisa é va zɔɔɔ.»

¹³ Moize woɔɣulani Ɔɔɔɔ GALAGI ma, é ɣe ma: «Ee, GALA, nà è maanɛɛɛzu, kɛɛ!»

¹⁴ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Ni keɛɣe a la ɣeni laadei vuuni gaazuve, é la bena ye ma unfegi zu, eyesu folo ɔɔfela? A kpɛ, é ɣula wo-vuuzuve va, é ke su ga folo ɔɔfela, naa vɔluma, wa yeezei bu niina, é va wo zaama.»

¹⁵ Miliyame ɣulani ti-vuuzuve va, é ke ga folo ɔɔfela. Nuɔuseiti ti yeini ti-vuuzuve, eyesu é va, é lo ti zaama mɔnɔ. ¹⁶ Naa vɔluma, ti zegeni Ɔaseelɔte, ti li, ti vu Palan tevebai zu.

13

Kanaan yooi zuvɛɛ fai (Tɔ Sevei Velesei 1:19-33)

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni Moize vɔ, é ɣe ma: ² «Zunuiti teve, ti Kanaan yooi zuvɛɛ, gè feezu Izelaye nuiti be. Yeelo nu ɣila ba, bolodai ɣilagilagi zu, segeai kundigiti saama.»

³ Moize Ɔɔɔɔ GALAGI wooi zoni, é zunuiti teveni, ti zege Palan tevebai zu. Izelaye nuiti ta-ɣundigiti ti ɣeni ga tiye.

⁴ Ti-laaseigiti ti ɣeni ga:

Luɔɛn ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Samua, Zakuul ná-doun zunui.

⁵ Simiyɔn ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Safate, Ɔɔli ná-doun zunui.

⁶ Zuda ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Kalɛbe, Yefunee ná-doun zunui.

⁷ Isakaal ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Yigale, Zozefe ná-doun zunui.

⁸ Efelayime ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Ɔɔsea, Nun ná-doun zunui.

⁹ Benzamen ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Paleti, Lafu ná-doun zunui.

¹⁰ Zaɔulɔn ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Gadiyele, Sɔdi ná-doun zunui.

¹¹ Zozefe ná-bolodai ta Manasee, tɔnɔi ɣeni ga: Gadi, Susi ná-doun zunui.

¹² Dan ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Amiyele, Gemali ná-doun zunui.

¹³ Asɛɛl ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Setuul, Mikayele ná-doun zunui.

¹⁴ Nɛfetali ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Naaɔi, Vɔfesi ná-doun zunui.

¹⁵ Gade ná-bolodai nɔnɔi ɣeni ga: Geyuwele, Maki ná-doun zunui.

¹⁶ Zunuiti daaseigiti kana, niiti Moize ti leveni ga ti Kanaan yooi zuvɛɛ. Moize Nun ná-doun zunui Ɔɔsea laasei pɛɛni ga Zozuwe.

¹⁷ Moize ti leɖegai ma ga ti Kanaan yooi zuvɛtɛ, ɛ ɖɛni ti ma: «À leve ga lɛkpɛmavɛ nu yeezazuvɛ yooi zu vɛle, wo zeeli gize yooi vɔ pelei, ¹⁸ wo ɖida zooi ná-fai wu. Wo ka vɛlei ɛ la, ta nuiti ti zeini ná, wo ti vɛtɛ ni ti zulogɛ, ɖaa ni zɛbɛ la ti ya, ni ti mɔinuvɛ, ɖaa ni ti la mɔinni. ¹⁹ Wo zooi vɛtɛ, vɛ ti zeini ná, ni pagɛ, ɖaa ni jɔuvɛ, ta-laa wolaiti ta ɖale, ni siɖigi ɖa ti ma, ɖaa ni ɛ la ti ma, ²⁰ ani bɛtɛ you vɛ, ɖaa ani la bɛtɛa ga, gulua ta ga, ɖaa ti la ná? A yiilɔɔ! A zooi zu wulu waai tanigaa zeɖe.»

E ɖɛni ga leezen waa mɔungi ma yeedɖɛgalai.

²¹ Zunui naati ti liini, ti zooi zuvɛtɛ, ɛ tɔzei Sin teɖebai zu eysesu Legɔɖe, Leɔo-ɖamate ɖobavɛ. ²² Ti leɛni lɛkpɛmavɛ nu yeezazuvɛ yooi zu, ti zeeli Geeɖelɔn. Ayiman ta Seesayi ta Talemayi nuiti ti zeini ná, Anake mavofodaiti. Geeɖelɔn laai lɔni, ɛ kɛ ga kona dɔfela aisa Soan va lo, nii ɛ Ezipete yooi zu. ²³ Ti zeeliai ma Esekɔle nɛmɛi zu, ti leezen ansaɖɔgi ma ɖeke gila teveni ba, nii leezen ɖɔpɔgi ɖɛni zelɛni ba. Bui vɛlei ma, ti dɔɔni gului ɖa, nu felegɔ da ɖɔma, ti seɖe. Ti gelenade wului ma waaiti seɖeni ɖalaa, ta koolegɔolegiti. ²⁴ Ti naama adavɛ laasei pɛɛni ga Esekɔle nɛmɛi (nii poluvɛ ga «anii ɖɔpɔgi ma nɛmɛi»), tɔzei leezen ɖɔpɔgi va, Izelayele nuiti ti teveni ná. ²⁵ Ti ɖaleni ma, ti zeɖe zooi vɛtesuvɛ, folo vuunaanigɔ (40) ɖa ti kɛɛni.

Nɛnɛ puugɔ maazu felegɔiti (12) ta-voluvaawo gooi

²⁶ Ti vaani, ti Moize ɖa, ta Aalɔn, ta Izelayele vɛɖɛi kpein, Palan teɖebai zu Kadese. Ti voluvaawo ti ma ga nii kpein ti kaani, ti zooi zu wulu waaiti dɛɛ ga tiye. ²⁷ Welɛ poluvaawo gooi va, ti boni Moize ma: «Gi zeelini zooi naa zu, vɛ ɛ gi leveni ná. Gaama zu, zou vɛ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔaai ná, naa wulu waaiti pɛtɛ. ²⁸ Kelɛ-o, nuiti ti zeini ná, ti wola zuɖavɛ. Taaiti bɔɔlɔvɛ, siɖigi ti ma. Gi Anake mavofodaiti ɖalaa pɛtɛɛ ná. ²⁹ Amaleke nuiti ta zeini nu yeezazu vɛlei. Gɛte nuiti, ta Yeeɖuse nuiti, ta Amɔɔl nuiti ta zeini gize yooi zu. Kanaan nuiti ta zeini Kpolodɛ Wolai laavɛ, ta Zuluden nɛmɛi zu.»

³⁰ Názu ɖa Kalɛɖe ɖaaɖaani la ga ɛ nuɖuseiti gaaɖɛ, niiti ti tɔzeini niina ga wuzegɛa Moize laalɔɖɔma. E ɖɛni ti ma: «Ade li ná! Ada vɔni zooi ma, de seɖe. Mazɔlɔɔ ma ɖaaɖaai ɖa ade ya.»

³¹ Kelɛ zunuiti ti ɖɛni ga ná-siɛpoluiti, naati ti ɖɛni ɖɛɛzu ma: «Ma zobo ge la ade vɛ, de va laale nuuma nuɖuseiti bu, mazɔlɔɔ ti zuɖavɛ de va.» ³² Ti tɔzeini Izelayele nuiti gaazu ga zooi naa ná-fai zuvalaga, nii ti liini ti ka, ti ɖɛni ma: «Zooi nii gi subizaai, gi suvɛtɛ, toɖa ga zooi nii ɛ naati paazu, niiti ti vaazu, ti zeɪ ga. Nuiti kpein gi ti ɖaai ná, ta ga nu ɖoozagiti. ³³ Gi kooza nuiti kaavɛ ná ɖalaa, Anake mavofodaiti, nu ɖoozagiti ma zuwuzui. Gi ɖɛa ti ɖoba, ɛ ɖɛ gi ɖaazu, eɖɛ gá ɖɛ ga kotogiti nɔ, tiya ɖalaa, ti ɖaazu, gi ɖɛni eɖɛ kotogaa nɔ!»

14

Izelayele nuiti kpaka fai

¹ Izelayele nuɖuseiti kpein ti kpeɛi looni, ti jii wɔlɔzu naama ɖidii. ² Ti unsuyelii lɔni Moize ta Aalɔn laalɔɖɔma. Nuɖuseiti kpein ti ɖɛni ti ma: «Ni suɖila gi zaani Ezipete yooi zu, ɖaa teɖebai zu! ³ Leeni vaa zu Gɔoɖɔ GALAGI pɔ ga ɛ va ga giye niima yooi zu, ti va gi vaa ga kɔɔi, gi-anzaiti, ta gi-lointi, ti va ɖɛ ga gi zili nuiti daamianigi? E la ɖɛa gi vɛ ga faa vago ɖaa, ga gi ɖale ma Ezipete yooi zu?» ⁴ Ti ɖilagilagiti ti ɖɛni ɖɛɛzu bɔɖɔ ma: «Ade yeelo kundigɔ ɖila ba, de ɖale ma Ezipete yooi zu!»

⁵ Moize ta Aalɔn ti looni zooi ma, ti laavɛɛ Izelayele nuɖuseiti kpein gaazu, ti ɖaalɛai ba. ⁶ Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kalɛɖe, Yefunee ná-doun zunui, nu felegɔi naati, ti ɖɛni zɔiti ba, tɛiti ti liini zooi zuvɛtesu, ti felegɔ ti ta-zeɖeiti balini ga, ⁷ ti ɖɛ Izelayele nuɖuseiti kpein ma: «Zooi nii gi subizaai, gi suvɛtɛ, toɖa ga zou vago wola. ⁸ Ni Gɔoɖɔ GALAGI ɖa ade vɛ, toɖa ade lɔ zooi naa zu, ɛ fe de vɛ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔaai ná. ⁹ Toɖa nɔ ga, à mina wuzegɛ Gɔoɖɔ GALAGI laalɔɖɔma. A mina lua zooi naa zu nuiti ba, mazɔlɔɔ ta ɖɛɛzu nɔ

ga ade-gónò, niinigi é gëa ti makësu, naa maagfooza ti va, tama Góogó GALAGI gá ade va. Defëmu, à mina lua ti va pa!»

¹⁰ Nuɓuseiti kpein ti gëni gëezu, ti ti zò ga kòtúi, ti ti vaa, keɛ gaamanò Góogó GALAGI ná-ɓiyai gɗulani keɛma Izelayele nuiti bɛ GALA daagómi sege vɛɛi maazu. ¹¹ Góogó GALAGI gëni Moize ma: «Niima nuɓuseiti ta yesu bèɓvilisu eyesu siégi bɛgele zu? Ta yesu gɛɛzu ga ti mina la dà, eyesu siégi bɛgele zu? Anɛɛ gè poo gola mɔinmɔin kɛa ti zaama. ¹² Nà dɔfɔ zeebɛi vɛɛzu ti va, gè ti-ma zuwu gaaleve, naa volu nà zii bɛɛzu, é gɗula è zu, nii sɛbɛi a wòlò, ta è mɔin Izelayele va!»

¹³ Moize Góogó GALAGI woogaaɓoteni, é gɛ ma: «Ezipete nuiti ti kwɛɛ ga dà gá è niima nuɓuseiti kula ta-yooi va ga dà-zɛbɛi. ¹⁴ Ti bogɛ niima you zu nuiti kpein ma. Ti mɛnigɛ ga dà, Góogó GALAGI, dà niima nuɓuseiti saama, dà ɓogó lɛɛzu kpezekele. Ti mɛnigɛ ga dà-lonabiingi gá zelɛni ti maazu, dà losu ti lugó foloi tonabiingi zu, ta kpídii abuzogi zu. ¹⁵ Ni dà niima nuɓusei kpein paana ege nu gila, zooiti ti è-gɛɛvɛiti ma woomɛniga, è ti gɛai, naati ta vaazu gëezu ma: ¹⁶ «Góogó GALAGI la bɛna zobo sɔlò, é va li ga nuɓusei tɛiti zooi naa zu, nii é ma gona woni ga é fe ti ya, naa gá è kɛai é ti vaa teɛɛbai zu.» ¹⁷ Niizu Màligii, nà è maanɛɛɛzu, dà-zobogi gɗula keɛma ga zɛbɛi pɛ, egevelei è boni la gi ma ga: ¹⁸ «Góogó GALAGI yii la dà ga gɗula fala, kpetɛve woogɛgiladai zu, toga dà faagaa za golai zuvaaye ta tɔ kologologi. Keɛ é la dà ga sɔba nui levea ga sɔbalala nu, toga doun kɛɛgɛiti ta-vaagaa za golai zala ti-lointi ma, eyesu yamani zavasiei ɓaa naanisiɛi.» ¹⁹ Nà è maanɛɛɛzu, niima nuɓuseiti suvaaye ga ta-vaagaa za golai, dà-woogɛgiladai maavele ma, egevelei nò è niima nuɓuseiti suvaayesu dà, è zo ti gɗula voloi ma Ezipete yooi va, é zeeli za ma.»

²⁰ Góogó GALAGI gëni ma: «Gè ti maavaayega, egevelei è falia la. ²¹ Keɛ egevelei gè vulua la ga gite, nɛi gè ga Góogó GALAGI, nà-ɓiyai eteai pɛ daavegai, gè gona ga: ²² Nui niiti ti nà-ɓiyai gani, ta poo golaiti gè ti gëni Ezipete yooi zu, ta teɛɛbai zu, ti sùgogó daa gëa puu, ti la gɔloni bè, ²³ ti tagila kpala, ti la zooi naa gaa, nii gè ma minazegɛ boni, gè gona su ti-mɛmɛwolani bɛ. Tɛiti kpein ti bèɓviligai, tagila kpala ge la lɛa ná. ²⁴ Keɛ nà-botigɛ nui Kalɛbe, gɛ kili ka é gëni naa vɛ, kɛɛvɛ bè ga woogɛgila nu eyesu gɔ. Naa gá é ba, nà lɛ ga naa, ma yooi zu, vɛ é liini ná, mavofodaiti ta naa zɔlò. ²⁵ Tɛi Amalɛke nuiti ta Kanaan nuiti ti zeini nɛmɛi zu, lina sobu nò, wa nuiti gaagalesu ma teɛɛbai zu, wo li ga Seeli Kpolodɛi vɔ pelei.»

²⁶ Góogó GALAGI gëni Moize ta Aalɔn ma: ²⁷ «Nà niima nuɓusei jɔiti zɛsu ná, ti dà unsuyelii lo dàalɔgoma, eyesu yeelɛ? Mazɔlò gè Izelayele nuiti ta-unsuyeliiti mɛnigɛ, ti tosu dàalɔgoma. ²⁸ Gɛ ti ma: «Góogó GALAGI wooi gaa: Egevelei gè vulua la ga gite, nà wo zosu, egevelei wo wooiti bogai la gòizu. ²⁹ Wa za teɛɛbai tɛi su, wo-ma voomaiti ti la ná. Wɔiti dɔin ti wo gaaluni, é zo kona vɔufelego (20) ma, é lɛ zeemaazu, mazɔlò wo unsuyelii logɛ dàalɔgoma, ³⁰ wo la mɔlɔ zooi naa zu, nii gè ma minazegɛgi woni, gè gona ga wa ze ga, kɛni Kalɛbe, Yefunee ná-doun zunui, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui. ³¹ Keɛ wo-lointi, wo gëni gëezu ma ta gɛ ga wo zili nuiti daamiani, nà liizu ga tiye ma yooi zu, ta zooi naa gɛɛɛ, nii wo beɓviligai. ³² Keɛ wɔun, wa zaazu teɛɛbai tɛi su. ³³ Wo-lointi ta gëezu ga teɛteɛvɛ nuiti, kona vɔunaanigo (40) laawu. Ta wa-woovaladai ma zalai zɔlò gana, nii wo kɛa ga ze, eyesu wo pɛ wo za teɛɛbai zu. ³⁴ Folo vɔunaanigo (40) gá wo kɛɛni zooi zuɓɛɛsuɓɛ, tama, wa wa-vaagaa za golai ma zalai zɔlò kona vɔunaanigo (40) laawu, kona gila, folo gɛlagi vɔtogi zu. Wa kwɛɛ naazu ga wa gɛlɛna bà, wa ɓala. ³⁵ Nà, Góogó GALAGI, nà gá kpɔɛai. Ungo, zekana gè vaazu niima nuɓusei jɔiti sosu dà, ti gɛlii va, ti wuzegɛ dàalɔgoma. Ta jɛɛɛzu teɛɛbai tɛi su, ti za ná.»

³⁶ Zunuiti Moize ti leveni ga ti zooi zuɓɛɛ, ti galegai ma ma, ti nuiti unsuleveni, ti unsuyelii lo dàalɔgoma, ga zooi zu vaiti suvala pelei. ³⁷ Góogó GALAGI zunui naati dogani, ti za, tɔzei ti zooi ná-fai zuvalani. ³⁸ Zunuiti ti liini zooi zuɓɛɛsu, ti pɛ ti zaani,

kɛni Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kalɛbe, Yefunee ná-doun zunui, naati nɔ ɔa ti yɛni vulua.

*Woozotala niinɛi
(Tɔ Sevei Velesei 1:41-46)*

³⁹ Siɛgi zu Moize Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi woni da Izelayele nuiti ma, nuɔuseiti gola ɔaaleini. ⁴⁰ Poluma zobui, ti wuzɛɛni ga sobuzobui, ti le gize yooi ɔɔ pelei, ti ɔe ma: «Gi koto ɔea, keɛ ga ga le, ɔe Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛai, é vile ná va.»

⁴¹ Moize ɔeni ti ma: «Leeni vaa zu wo zeɛze Ɔɔɔɔ GALAGI wooi volu? Wo la zobo solɔga! ⁴² A mina le, mazɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI la wo zaama. Wo zili nuiti ti mina wo vaa fuun. ⁴³ Mazɔɔ wa Amaleke nuiti kaazu luɔ, ta Kanaan nuiti, wa ɔɔɔ vaa. Uelei wo voluavegai da Ɔɔɔɔ GALAGI va, é la mɔ ɔea wo va.»

⁴⁴ Ti daani mɛɛ, kɛni ti leeni gize yooi ɔɔ pelei, keɛ Ɔɔɔ GALAGI ná-minazeɛ kesui la ɔeni liini, ta Moize balaa, ti va ɔula ti-vuuzuve va. ⁴⁵ Amaleke nuiti ta Kanaan nuiti ti ɔeni vuuni gize yooi zu, naati ti yeini, ti Izelayele nuiti sakpe, ti ti ɔologolo, ti vile ti volu, eyesu ti li, ɔe ná laaseigi ga Ɔɔɔlema.

15

*Tɔgi é lo vɛɛaniiti ba,
ta puya zalaɔaiti*

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ɔɔ, é ɔe ma: ² «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è ɔe ti ma: Siɛgi zu wo zeelizu la zooi naa zu, gɛ vaazu feeze wo ɔe ga wo ze ná, ³ wa ɔena pɔ wo zalaɔaiti kula Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe, nii abui galazu, gala zalaɔai, ɔaa minazeɛ daazeeli zalaɔai, ɔaa vɛɛanii nui daai ɔisu, ɔaa zalaɔai nii é vilesu wa-GALA fai ma vɛti voloi ta va, wa ke ga nikɛi, ɔaa baalagi, ɔaa bolii, nii é ɔalazu, makugi nɛai Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe. ⁴ Wa vɛɛaniiti kpɔ zalaɔa zua ɔilagilagi pɛ ba. Wa bulu vukɔ vagoi kilo savago ɔɔ ba, gaayɔgai ga gulɔi lilele ɔila ta tukpe (1,5), ⁵ ta puya zalaɔai ɔe ga ɔɔi lilele ɔila ta tukpe (1,5), ni zalaɔa zuai ɔa ga baala zivoi. ⁶ Ni baala sine wolai ɔe, wa vɛɛanii ɔe ga bulu vukɔ vagoi kilo ɔzita, gaayɔgai ga gulɔi lilele felegɔ, ⁷ ta puya zalaɔai ɔe ga ɔɔi lilele felegɔ. Naama zalaɔaiti makugi ɔa nɛɛ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe. ⁸ Ni nikɛ zine ɔa wo kulazu ga zalaɔai Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe, é ɔe ga gala zalaɔai, ɔaa minazeɛ daazeeli zalaɔai, ɔaa é ɔe ga ziilei zalaɔai, ⁹ wa bulu vukɔ vagoi kilo taaɔugɔ ɔɔ ba ga vɛɛanii, gaayɔgai ga gulɔi lilele savago, ¹⁰ ta puya zalaɔai ɔe ga ɔɔi lilele savago. Zalaɔai ɔe, nii abui galazu, makugi nɛai Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe.

¹¹ «Pele ɔana wo maɛni wo nikɛ zine zalaɔai ɔula la, ɔaa baala sinei, ɔaa baala sine yivoi, ɔaa boli yivoi. ¹² Toganii moin va vele-o-vele, vɛɛanii ɔa ɔe ti ɔilagilagi va. ¹³ Izelayele nu ɔɔɔɔgi kpein maɛɛɛ é naama logi zo, a ɔena zalaɔai ɔulaa, nii abui galazu, makugi nɛai Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe. ¹⁴ Tɔ gilagi naa nɔ ɔa a ze nuɔusei pɛ ma, ga faa ɔila nɔ anɛ wɛɛin é ga seikɔɔma nui, ɔaa ná-peleyeɛi wo zaama wo-mavofodaiti kpein su, ni ta pɔ ti zalaɔa ɔula, nii abui galazu, makugi nɛai Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe. ¹⁵ Nuɔusei pɛ ka tɔgi naa zo, ga faa ɔila nɔ toɔa la ɛɛ ɔilagilagi pɛ ma, Izelayele nu ɔe seikɔɔma nu va. Naa ɔa ɔe ga ɔɔɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein bɛ, ta seikɔɔma nui, Ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu. ¹⁶ Tɔ gilagi, ta deve ɔilagi nɔ ɔa a ɔe ná wo pɛ bɛ, wa seikɔɔma nui.»

Bulu mɔungiti ma vɛɛanii

¹⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: ¹⁸ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è ɔe ti ma: Siɛgi zu wo zeelizu la zooi zu, ɔe gɛ losu wo luɔ, wo li ná, ¹⁹ wo ma you zu bului miizu, wa gilazu zeɛ ba ga vɛɛanii Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe. ²⁰ Siɛgi zu wo bului mɔsu da, wa ma mɔungi zeɛ ba, wo kula bɛ ga zalaɔai, eɛvelei wa ɔa molo niinei nɔnɔi zeɛ ba la. ²¹ Vɛɛanii ɔana, wa fe Ɔɔɔɔ GALAGI ɔe, é ɔula wa-vuului ná-botii ɔea mɔungi zu, wo-mavofodaiti kpein su.

Tevezɛa ɣotoi ma zalaɣai

²² «Ni wa koto ɣɛɛna, wo la gaagɣilini ma, wo la togi niiti kpein soni, niiti Ɔooɣɔ GALAGI ti veai Moize ya, ²³ é zo naama voloi ma Ɔooɣɔ GALAGI deveiti feeni la, eyɛsu é li wo-mavofodaiti pɔ vɛlela vɛlei, ²⁴ ni faaɣaazagi a ɣɛɛna, é la ɣɛɛni ga gaagɣilima, é ɣɛ ga nuɓuseiti kwɛɛtala zu vaa, nuɓusei kpein ka nika zine bokpa gila kula ga zalaɣai, makugi nɛai Ɔooɣɔ GALAGI vɛ, é bo vɛɛɛnii va, ta puya zalaɣai, eɣɛvɛlei deveai la togi zu, ta boli zinei, nii a ɣɛ ga koto gba zalaɣai. ²⁵ Zalaɣa ɣula nui ɣa kotoi gba Izelayele nuɓuseiti kpein bɛ, suvaa ɣa yɛ ti vɛ, tɔɔzei faaɣaazagi vɛ, ti kɛai, ti la gaagɣilini ma. Siɛgi zu ti vaazu la ga ta-zalaɣai, nii abui galazu, Ɔooɣɔ GALAGI vɛ, ta koto gba zalaɣai Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu, tɔɔzei ta-vaagaaazagi vaa va, ti kɛai, ti la gaagɣilini ma, ²⁶ suvaa ɣa yɛ Izelayele nuɓuseiti kpein bɛ, ta seikɔɣoma nuiti, mazɔbo nuɓuseiti ti naama vaagaaazagi ɣɛvɛvɛ, ti la gaagɣilini ma.

²⁷ «Ni nu ɣila kpe nɔ vɛ, é kotoi ɣɛai, é la gaagɣilini ma, toɣa kona gila boli zaai ɣula ga koto gba zalaɣai. ²⁸ Zalaɣa ɣula nui ɣa kotoi gba Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu, nui naa vɛ, nii é kotoi ɣɛai, é la gaagɣilini ma. Siɛgi zu é kotoi gbazu la bɛ, naa zuvaa ɣa yɛ bɛ. ²⁹ Siɛgi zu nu a koto ɣɛɛna la, nii é la gaagɣilini ma, tɔ gilagi nii nɔ ɣa a zeɪ nui pɛ ma, Izelayele nuiti ti ga zou lointi, ta seikɔɣoma nuiti.

³⁰ «Kɛɛ nu-o-nu, nii a gaagɣili ma, é kotoi ɣɛ, Izelayele nui, é ga zou loin, ɔaa seikɔɣoma nui, é Ɔooɣɔ GALAGI lɔɣɔi ɣoloɣologa, kpe ka leve ná-nuɓuseiti ba, é ɣula ti zaama. ³¹ E GALA daawooi vɛɛvɛlɛlɛ, é ná-deveiti koloɣolo, kɛni kpe ge leve ná-nuiti ba. Ná-faaɣaaza golai ma ɣasɔi ɣa la unma.»

Dooɣɔ foloi zo fai

³² Tɛi Izelayele nuiti ti ɣɛni tevebai zu, ti zunui ta ɣaani, é ɗa kovii ɣale dooɣɔ foloi. ³³ Tɛiti ti soni ná, ti vaani la Moize vɔ ta Aalɔn, ta nuɓuseiti kpein pɔ. ³⁴ Ti makɛni ma ga pagɔ, tɔɔzei faa nɔpɛ ge la ɣɛni dɛ leveni, é va vɛɛ naa va, nii a zoo é ɣɛ la. ³⁵ Ɔooɣɔ GALAGI ɣɛni Moize ma: «Ta naama zunui vaa. Wa lii la wo-vuuzuvɛ voluvɛ, nuɓusei kpein ge sɔ ga kɔtui.» ³⁶ Názu ɣa nuɓuseiti ti ɣulani la la, ti-vuuzuvɛ voluvɛ, ti sɔ ga kɔtui, eyɛsu é za, eɣɛvɛlei Ɔooɣɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Geze yiizayiizagi ma levei

³⁷ Ɔooɣɔ GALAGI ɣɛni Moize ma: ³⁸ «Bo Izelayele nuiti ma ga, tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti geze yiizayiizagi lo ta-vɛɛkɔma zegɛiti goizuvɛ, ta geze ɣaali biinii. ³⁹ Siɛgi zu wo geze yiizayiizagiti kaazu la, wa ɣize Ɔooɣɔ GALAGI ná-deveiti su, wo ɗa kɛ, wo la boɣɔ ɣakaga, wo va vɛɛ wo yiima vaiti polu, ta wa-ɣaazuɣulapɔiti, niiti ti wo lɔzu woovaladai zu. ⁴⁰ Naazu wa ɣize ná-deveiti kpein su, wo ɣolo ti vɛ. Wa ɣade wa-GALAGI vɛ. ⁴¹ Ná ga Ɔooɣɔ GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ɣulaai Ezipete yooi va, ga é ɣɛ ga wa-GALAGI. Ungo, ná ga Ɔooɣɔ GALAGI, wa-GALAGI.»

16

Kɔlee ɓaka fai

¹ Kɔlee, Yiseɣaal ná-doun zunui, Kɛɣate ná-peɣɛɣɛi wu, Leevi ná-bolodai zu zunui ta ɣɛni de, é Luɓɛn ná-bolodai zu zunu savago vɛɛni boɣɔ va, Datan ta Aɓilame, Eliaɓe ná-doun zunuiti, ta Won, Peelɛte ná-doun zunui, ² ti wuzɛɣɛni Moize laalɔɣoma, ti Izelayele nuiti nu unfelegɔ puulɔɣugo (250) vɛɛni boɣɔ va, niiti ti ɣɛni ga nuɓuseiti ta-ɣundigɣiti, ti ɣɛni ga balaa nuiti tɛnɛ nuiti maaɓɔgiti su, ti ga nuiti unfɛmai ti vɛ. ³ Ti ɣaalɛni ba Moize ta Aalɔnni daalɔɣoma, ti ɣɛ ti ma: «É kula ɣɛa! Nuɓusei kpein ka ɣadeɣai, Ɔooɣɔ GALAGI ɣa ade pɛ ba. Zobogi ɓɛgele ɣa é wo ya, ga wo zeɪ Ɔooɣɔ GALAGI ná-bɛɛi ɣa nii?»

⁴ Siɛgi zu Moize naama yelilomaiti mɛnini da, é laavɛɛni zooi ma. ⁵ Naa volu é boɛni Kɔlee vɔ, ta polu nuiti, é ɣɛ ma: «Lina sobu, Ɔooɣɔ GALAGI ɣa naa lɛ, nii é ga nɔnɔi ta nii

ɲadegai, a zoo maabuɗazu ba, nii é yiimazeɗeɗu la. ⁶ Welé nii wo ɓaazu kɛɛzu, Kólee ta polu nuiti kpein ta ani maku nɛɛnɛ gala liɗiiti seɗe, ⁷ ti ti laave ga abulekaiti, ti ani maku nɛɛnɛgi ɓu ga, Góoɗo GALAGI ɗaazu. Nii Góoɗo GALAGI a yiimazeɗe la, naa ɗa ɲadegai. E kula ɗɛa, Leevi ma zuwuzuiti!»

⁸ Moize ɗeni Kólee ma mɔnɔ: «À woilo gòoi ma ga pagɔ, Leevi nuiti! ⁹ Naa ɗa wo ɗaazu ga faa go ɓaa, ga Izelayele ná-GALAGI yiimazeɗe ga woye ye, Izelayele nuɓuseiti saama, é zobo fe wo ɓe, wo maabuɗa ba, wo da botii ɗe Góoɗo GALAGI ná-seɗe vele ɲadegai wu, wo lo nuɓuseiti untuɗo, wo botii ɗe toun be? ¹⁰ E ma zobogi veeɓe wo ɓe ga wo da maabuɗa ba, wa è-ɗɛleaiti, Leevi nuiti. Naa ɗa wo zalaɗa ɗula nui losuɓe ɗaizieɗu mɔnɔ? ¹¹ Naa ɗa é kea da-o, da-nuiti-yo, wo gilia ba, wo wuzede Góoɗo GALAGI laaloɗoma! Mazɔɔ Aalɔn ɗa ga ɓe, wo ɓa ɗe unsuyelii losu daaloɗoma?»

¹² Moize nu leveni ga ti Datan loli ta Aɓilame, Eliabe ná-doun zunuiti. Kɛɛ ti ɗeni ma: «Gi la liizu! ¹³ E gi ɗula zou ɓagɔi ɓa, ɓe nɔnɔi ta kɔin gulɔi ɓoobaai ná, é ɓa ga giye teɓebai zu ga gi za, faa go ɗana ɓaa? Da ɗɛɛzu mɔnɔ, è zeɪ gi unda ɓaa? ¹⁴ E la ɓaani ga giye zou zu, ɓe nɔnɔi ta kɔin gulɔi ɓoobaai ná! E la kpalagaa veeni gi ya, ɓaa kpelea ga gɔnɔ. Da niima nuiti kpein kaazu ga gaazuɗole nuiti? Ba-o, gi la liizu pe!» ¹⁵ Moize wola yiigaawanani, é ɗe Góoɗo GALAGI ma: «Mina yeezei ta-veɓani wu! Gè la ta-ɗali nɔpe kulani zea, folo ɗila ɓalaa, anɛɛ soovale gila pa, gè la de faa ɲɔu ɗɛeni ga taɗila ɓalaa!»

¹⁶ Moize ɗeni Kólee ma: «Da-o, è ɓolu nuiti-yo, é ɓɔ Aalɔn ɓa, à ɗula keɛma lina Góoɗo GALAGI ɗakala. ¹⁷ Wo ɗilagilagi, ani maku nɛɛnɛ gala liɗi zeɗe, è ani maku nɛɛnɛgi ɓu su, è ɓa Góoɗo GALAGI ɗakala. Wa ɓa ga ani maku nɛɛnɛ gala liɗi unfelegɔ puulɔɔlugu (250), da-o, Aalɔn-o, wo ɗilagilagi ɗa nɔnɔi zo ya.»

¹⁸ Ti ɗilagilagi, ti ta-ani maku nɛɛnɛ gala liɗi zeɗeni, ti abulekaiti pu su, ti ani maku nɛɛnɛgi ɓu ga. Ti pe ti lɔni GALA daaɗomi seɗe veleɪ laaɓe, Moize ɓalaagi ta Aalɔn. ¹⁹ Kólee beɓei ɗaaleeni ba ti laaloɗoma GALA daaɗomi seɗe veleɪ laaɓe.

Naazu, Góoɗo GALAGI ná-lebiyai ɗulani keɛma beɓei kpein be. ²⁰ Góoɗo GALAGI ɗeni Moize ta Aalɔn ma: ²¹ «À ɗula niima nuɓuseiti saama, ná ti undaavilisɔ ɗaniɗanigi nɔ!» ²² Kɛɛ Moize ta Aalɔn ti laaɓeɓeni zooi ma, ti maanɛɛnɛi wo, ti ɗe ma: «Ee, GALA! GALAGI nii deve kpetaniiti kpein zenvui ma, da ɓaazu beɓei kpein sosu ga nu ɗilagi ná-kotoi?»

²³ Góoɗo GALAGI ɗeni Moize ma: ²⁴ «Bɔɛ nuɓuseiti pɔ, è devei ve ti ya ga ti maaɗooza Kólee ta Datan ta Aɓilamɛni ta-zeɗe ɗotaiti ba.»

²⁵ Moize wuzegeni zooi ma. Izelayele ɗundigii ti vilɛni polu, ti li Datan ta Aɓilame ɓɔ be. ²⁶ E ɗeni nuɓuseiti ma: «À maaɗooza kotoba nui teiti ta-zeɗe ɗotaiti ba. A mina ɓooɗu ti-yeaɗligi tanɔpe ba, ni wo la wɔinni, wo undaa ɓa ɓili ta-ɗotoiti faa zu!» ²⁷ Naazu, ti maaɗoozani Kólee ta Datan ta Aɓilamɛni ta-zeɗe ɗotaiti ba.

Datan ta Aɓilame ti ɗulani, ti lo ta-zeɗe ɗotaiti daaɓe, ta ti-anzaiti, ta ti-loun zunuiti, ta ti-loun lɔinti. ²⁸ Moize ɗeni ma: «Nii ɗa wa kwɛɛ da ga Góoɗo GALAGI ɗa é tɛɓega, ga gè kɛɛwotii niiti ke, gè la faa nɔpe kɛɛzu ɓooɗo ɓe ɗana nɔ. ²⁹ Ni niima nuɓuseiti ta zaana ga nu zaa vele nɔ, eɗeɓelei deveai la nuɓusei ma ga é za, naazu Góoɗo GALAGI laade é ɓa vali mà, é ɓa tɛɓe. ³⁰ Kɛɛ ni Góoɗo GALAGI a fai ta ɗɛena, nii keɗala la de ɗɛeni, ni zooi a laalaona, é ti ɓole ta ti-yeaɗligiti kpein, ti ma vului yei gɔɓealaazu, wa kwɛɛ naazu ga nui niiti ti ɲɛɗfulaɓe Góoɗo GALAGI zu.»

³¹ Moize ɓeni nɔ ga woo ɗaabelaa, zooi ɓalini ga Datan ta Aɓilamɛni kooɗu. ³² Zooi laalaoni, é ti ɓole, ta ta-ɓeɓeɓeiti, ta Kólee ná-nuiti, ta ti-ɗoligiti. ³³ Naama nuiti ti yeini gɔɓealaazu ga ti ma vului, ta tɔnɔiti kpein. Zooi laaɗuluni ti ma ɓolu. Pele ɗana ti ɗaalani da, nuɓuseiti saama. ³⁴ Ta-bee wooi menigai ma, Izelayele nuiti kpein ti ɗeni lɔni ná maaɗoolii zu, ti ɓizeni, ti da kpeeɪ loo, ti ɗe ma: «Ade ɓize, zooi mina ade ɓole, ada ɓalaa!»

³⁵ Abui gʻulani Gʻooḡo GALAGI ʋo be, é zunu unfelego puuloolugɔiti (250) gala, niiti ani maku neeneḡi ḡeni ti ya.

17

*Be ḡa a zoo
é maabuḡa GALA ba?*

¹ Gʻooḡo GALAGI ɔɔeni Moize ʋo, é ḡe ma: ² «Bɔe Eleazaal ʋo, zalaḡa ḡula nui Aalɔn ná-doun zunui, bo ma ga é ani maku neene gala liḡiiti kula abui zu, é abulekaiti pu ya ḡoozama, mazoloo diḡii naati ti naḡega. ³ Nui niiti, ti zaai ta-ḡotoi maavele ma, à ta-ani maku neene gala liḡiiti seḡe, wo ti loḡa, wo ti beṡe ga kolu ɔɔi seḡegiti, nii a ʋee zalaḡa ḡulazuve ma. Diḡii naati ti naḡega, mazoloo ti ʋaave ga tiye pò. Ta ḡe ga poogi Izelayele nui ti be.»

⁴ Zalaḡa ḡula nui Eleazaal ani maku neene gala liḡiiti seḡeni, niiti ti ga kolu ɔɔigi, zunui ti niiti ti ʋaani ga tiye, abui naati galani. Ti ti loḡani, ti ti ḡe ga ma seḡegiti, ti pee zalaḡa ḡulazuve ma. ⁵ Naa ḡa é ga ḡizesui Izelayele nui ti be, ga nu nɔpe nii é la ga Aalɔn mavofodai, maa la neeni, é ʋa maabuḡa Gʻooḡo GALAGI ʋa, é ʋa ani maku neene kula ga zalaḡai gaazu, a ʋa ḡe eḡe Kɔlee ta ná-nuɔuseiti, eḡevelei Gʻooḡo GALAGI devei veeni la Moize ya ga é bo ma.

*Nuɔuseiti ti zeli lo fai
Moize ta Aalɔn ma*

⁶ Poluma zobui Izelayele nuɔuseiti kpein ti ḡeni zeli losu Moize ta Aalɔn ma, ti ḡe ma: «Wo Gʻooḡo GALAGI ná-nuɔuseiti paave!» ⁷ Ti maabɔni ba Moize ta Aalɔn maḡoolii zu. Ti ḡeai ma latisu GALA daaḡomi seḡe ʋelei ʋo pelei, peṡe, tonaḡiingi ʋeeni ma, Gʻooḡo GALAGI ná-lebiyai ḡulani keḡema. ⁸ Moize ta Aalɔn ti liini, ti lo GALA daaḡomi seḡe ʋelei laave. ⁹ Gʻooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: ¹⁰ «À ḡula bebei tei saama, ná ti-ma zuwu ḡaalevezu ḡani nɔ.» Ti laaveeni zooi ma. ¹¹ Naa ʋolu Moize ḡeni Aalɔn ma: «Da-ani maku neene gala liḡii zeḡe fala, abulekaiti seḡe zalaḡa ḡulazuve, è pu su, è ani maku neeneḡi ʋu ga. Suville, è lii la nuɔuseiti pɔ be, è koto gba vai ḡe, mazoloo Gʻooḡo GALAGI ná-ziiḡaawanai lokolevea, niizu maanḡɔi tɔzeida.»

¹² Aalɔn naa ḡeeni, nii Moize boni ma. E ani maku neene gala liḡii zeḡeni, é ɔize, é li nuɔuseiti saama. Naazu maanḡɔi tɔzeini niina ga zeelia nuɔuseiti ma. E ani maku neeneḡiti galani, é koto gba vai ḡe nuɔuseiti be. ¹³ E loni nui saama, niiti ti zaa ḡeni de na, ta niiti ti ḡeni vulua, maanḡɔi benii. ¹⁴ Nui lieḡi é zaani naama maanḡɔi zu, é ḡeni ga nu waapuugo maazu naanigo undafela (14 700), é ḡula niiti polu, ti undaavilini Kɔlee ná-fai zu. ¹⁵ Aalɔn ḡaleni ma Moize ʋo be GALA daaḡomi seḡe ʋelei laave, siḡi zu maanḡɔi benii la.

Aalɔn ná-tukpɔi

¹⁶ Gʻooḡo GALAGI ɔɔeni Moize ʋo, é ḡe ma: ¹⁷ «Devei ve Izelayele nui ti zea, ga bolodama ḡundiḡii ḡilagilagi tukpɔi ḡila fe è ya. Tukpɔ puugo maazu felego (12) ḡa bolodama ḡundiḡiiti ta fe è ya. E ti ḡilagilagi laaseigi zeve ese nɔnɔ ma. ¹⁸ Da Aalɔn laaseigi zeve Leevi ná-bolodai ná-tukpɔi ma, mazoloo bolodama ḡundiḡi ḡilagilagi ná-tukpɔi ḡa ḡe ná. ¹⁹ Da ti la GALA daaḡomi seḡe ʋelei wu, zeele woo ḡesui ḡakalave, ʋe ada ḡe ḡomisu ná. ²⁰ Zunui nii ḡe yiimazeḡezu la, naa ná-tukpɔi ḡa ʋonɔ ba, naa ḡa a ke ḡe Izelayele nui ti ta-unsuyelii ɔe, nii ti bosu ḡoizu yeenɔpe wo laalḡoma.»

²¹ Moize naama leveiti feeni Izelayele nui ti zea. Bolodama ḡundiḡiiti ḡilagilagi tukpɔi ḡilagila feeni zea, é ḡe ga tukpɔ puugo maazu felego (12). Aalɔn ná-tukpɔi ḡeni tɔnɔiti saama. ²² Moize ti laani Gʻooḡo GALAGI ḡaazu, seḡe ʋelei wu, nii zeele woo ḡesui ḡeni bu.

²³ Poluma zobui, Moize leeni seḡe ʋelei wu. E kaani ga Aalɔn ná-tukpɔi, nii é laani Leevi ná-bolodai laaseigi zu, é ʋonɔni ba, fulolɔiti gaavuye, gulu waai é ga amandegi, naa ma

ɓɔigi ɗɛni ba. ²⁴ Moize tukpɔi kpein seɗeni ɓolu seɗe ɓɛɛi wu, Ɠooɗɔ GALAGI ɗaazu, ɛ li, ɛ dɛɛ ga Izelayele nuiti. Ti naa ɗaani nii keai, ɛɛ ge ná-tukpɔ zɛɗeni.

²⁵ Ɠooɗɔ GALAGI ɗɛni Moize ma: «Aalɔn ná-tukpɔi la ɓolu zeele woo ɗesui ɗakalawe. Toɗa makesu ná eɗe poogi niiti be, ta ɗe ti baƙa, naa ɗa a ke ɛ ti ɓeteɓe unsuyeli lo fai va ɗaazu, ti va za.» ²⁶ Moize keeni ɗana. E Ɠooɗɔ GALAGI wooi zoni, eɗɛɓɛɛi naa deɓeni la.

²⁷ Izelayele nuiti ti ɗɛni Moize ma: «Wele, gi loa ya, ɗá zaazu ɗeɗeɗe! ²⁸ Nu-o-nu a maabuɗa Ɠooɗɔ GALAGI ná-seɗe ɓɛɛi va, naa ɗa zaazu! Zekana gi pe gi ɗaabelazu la?»

18

Zalaɗa ɗula nuiti ta Leevi nuiti tosuɓe

¹ Ɠooɗɔ GALAGI ɗɛni Aalɔn ma: «Da-o, è-loun zunuiti-yo, ta è-ɗɛɛ mavofodaiti, faaɗaaza golaiti kpein ti ɗɛɛzu seizu ɗadegai laalɔɗɔma, ma ɗasɔi ɗa la wo unma. Da-o, è-loun zunuiti-yo, faaɗaaza golaiti kpein ti ɗɛɛzu, wa-zalaɗa ɗula wotii ma ziegi zu, wa ɗa naama ɗasɔi a la wo unma. ² E-ɗɛɛleaiti maabuɗa ɓɔɗɔ va, Leevi ná-bolodai, è-ɗɛɛ ná-bolodai, ti ɗili ɛ va, ti ɓɔ ɛ va, wa è-loun zunuiti wo ɗe botii zu seɗe ɓɛɛi wu, nii zeele woo ɗesui bu. ³ Ta da-leɓei zo, ti da seɗe ɓɛɛi kpein make, keɛ ti la maabuɗaa seizu ɗadegai ma zɔɔlaiti ba, anɛɛ zalaɗa ɗulazuɓe ɓalaa, wa va lia zaazu, tiya-o, wa-o. ⁴ Ta ɗe wo va, da-wotii zu, ta ɗe GALA daagomi seɗe ɓɛɛi wu wotii kpein su, ti da botii pe ke, nii maanɛai ga ti ke. Keɛ nu ɗili nɔpe ge la maabuɗaa wo va. ⁵ Wa ɗa seizu ɗadegai ma ɗasɔi a ɗe wo unma, ta zalaɗa ɗulazuɓe, ná-ziiɗaawanai loko la leɓea naazu, ɛ va yei Izelayele nuiti daalɔɗɔma. ⁶ A wele, ge yiimazɛɗeni ga wo-ɗɛɛleaiti, Leevi nuiti, Izelayele nui zɔiti saama, ta ga nɔnɔi, ge ti veeɓe wo ya ga ti GALA daagomi seɗe ɓɛɛi ma wotii ɗe. ⁷ Dɔun da Aalɔn, wa è-mavofodaiti, wa wa-zalaɗa ɗula wotii ɗe, naa kpein su nii ɛ ɓileɓu zalaɗa ɗulazuɓe va, ta nii ɛ ada ɗadega wolai, seɗe zuɗooza golai ɓoluɓe, wo-ɗasɔi ɗana. Ge wa-zalaɗa ɗula wotii veeɓe wo ɓe ga faanɛi. Zɔi nɔpe a maabuɗana ná va, ga wo ɗeɓeɓe, ta naama nui vaa.»

Zalaɗa ɗula nuiti ti-laamiizuɓe

⁸ Ɠooɗɔ GALAGI ɗɛni Aalɔn ma: «Woilo, nii dɔin Izelayele nuiti ti kulazu veɓɛani ɗadegaiti ba, ná ɓɔɗɔi ge naa make fai ɗaliva ɛ ma. Ge fea ɛ ɓe, wa è-mavofodaiti, wɔnɔi ɗa ná, naa ɗa ɗe ga ɗooɗɔ tɔgi. ⁹ Wele nii a ɗe ga wɔnɔi veɓɛani ɗadegaiti su, nii ɛ ga nɔnɔi, naa a zɛɗena ba, ɛ ɗala: nii dɔin Izelayele nuiti ti keɛzu bɛ ga veɓɛaniiti moloi zu, ta koto gba zalaɗaiti, ta ná-faa zuɓete zalaɗaiti, ti ɓaazu ga tiye pɔ. Naama ani ɗadega wolaiti ta ɗe ga dɔnɔ, wa è-loun zunuiti. ¹⁰ Wa ti mi ada ɗadegai ta. Zunuiti nɔ ɗa ta mi. Ta ɗe ga ani ɗadega wolaiti wo ɓe.

¹¹ «É ɓude naa maazu, veɓɛanii niiti Izelayele nuiti ti feezu bɛ, da naa ɗilazuɓe zɛɗe. Ge naa kpein fea ɛ ɓe, wa è-loun zunuiti, ta è-loun anzanuiti, naa ɗa ga ɗooɗɔ tɔgi. Nuiti kpein ta ɗe da-ɓɛɛi wu, ti la tɔ koloɗoloni, ta zoo ti ta mi. ¹² Zooi va lɔnɔ mɔungiti ti feezu bɛ, ge naati ɓalaa fea wo ɓe, naa ɗa ɛ ga gulɔi, ta dɔɔ niineɛi, ta moloi, ¹³ zooi va lɔnɔ mɔungiti kpein ti ɓaazu la Ɠooɗɔ GALAGI ɓɔ. Nuiti kpein ta ɗe da-ɓɛɛi wu, ti la tɔ koloɗoloni, ta zoo ti ta mi.

¹⁴ «Nii kpein Izelayele nuiti ta konana mà ga nɔnɔi, naa ɗɛa ɓalaa ga wɔnɔ. ¹⁵ Doun mɔungiti, ta togani mɔungiti, ta ti ve Ɠooɗɔ GALAGI ɓe, naati ta ɗe ga dɔnɔ. Keni ɛ doun zunu mɔungiti unɓɔ, ɛ togani yiɓo zine mɔungiti ɓalaa unɓɔ, nii ɛ la zooga ɛ va ɗula ga zalaɗa. ¹⁶ Zunu loin unɓɔ ganii ɗa ɗula, a alu gila sɔɓɔna, sɔngɔi ɗa ɗe ga wali ɗae ɓɔɓɔ, seizu ɗadegai ma valibogi zu, naama wali ɗaei ɗilagi ɗa ga galamu puugo. ¹⁷ Keɛ mina va bu, ti va nike yiɓo mɔungiti unɓɔ, ɓaa baala ziɓo mɔungiti, ɓaa boli yiɓo mɔungiti, ta ga zalaɗa ani ɗadegaiti. Wa ti-ma ɗamai vaza zalaɗa ɗulazuɓe ma, wo ti-ma wulɔi ɗula ga zalaɗai, nii abui galazu, makugi neai Ɠooɗɔ GALAGI ɓe. ¹⁸ Ti-ma zuai ɗa ɗe ga dɔnɔ,

eghevelei zalaɗa zuaiti ta ɗa ɗe la, ma ɗekegi ta ma balai é ga zeezazu vele, niiti ti ɗula ga dateɗe vai ma uoogi. ¹⁹ Ani ɗadegaiti kpein Izelayele nuiti ti seɗezu ba Ɔoɗɔ GALAGI ɓe ta-veɓaniiti su, gè naati fea wo ɓe, ɗa-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, naa ɗa ga ɗoɗɔ tɔgi. Toɗa ga minazeɗegi é la ɗologologa ta é la valiboga, wo yɔɗɔzu wa Ɔoɗɔ GALAGI ta è-mavofodaiti.»

²⁰ Ɔoɗɔ GALAGI ɗeni Aalɔn ma: «È la zou zolɔɔga, ga è ɓoɗɔ gele, Izelayele yooi zu, ɗono nɔpe ge la ɗea ná, ti zaama. Nà ɗa gè ga ɗonɔi ta ɗa-ɓetei Izelayele nuiti saama.

Leevi nuiti ti-laamiizuve

²¹ «Puusiei nii kpein Izelayele nuiti ti kulazu, gè naa vea Leevi nuiti be ga tɔnɔ, botii vaa zu ti keezu, nii ti keezu GALA daaɗomi seɗe vele wu. ²² Izelayele nuiti ti la mɔ maaɓuɗaa GALA daaɗomi seɗe vele va, ti va koto zeɗe, ti va za. ²³ Leevi nuiti nɔ ɗa ta ɗe GALA daaɗomi seɗe vele wu wotiiti keezu, ni faaɗaaza gola ɗa ɗeena ná, tiya ɗa ma ɗasɔi a la ti unma. Toɗa ɗe ga ɗoɗɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. Ti la zou zolɔɔga Izelayele nuiti saama, ²⁴ mazolɔ nà puusiei kpein feezu Leevi nuiti be ga tɔnɔ, nii Izelayele nuiti ti kulazu Ɔoɗɔ GALAGI ɓe. Naa ɗa é kea, gè boni ti ma ga ti la zou zolɔɔga Izelayele nuiti saama.»

Leevi nuiti ta-vuusiei

²⁵ Ɔoɗɔ GALAGI ɗeni Moize ma: ²⁶ «Bo Leevi nuiti ma ga: «Siegi zu Izelayele nuiti ti vaazu ga puusieiti wo ɓɔ, gè feezu wo ya ga wɔnɔ, wa puusiei ɗula ba ga veɓanii Ɔoɗɔ GALAGI ɓe, naa ɗa é ɗeezu ga puusiei ma vuusiei. ²⁷ Wɔnɔ ma ɗuladai naa ɗa levezu ga, eghevelei naa la, nii é ɗulazu molo loɗazuɓe ta ɗɔɔ ɓetezuɓe. ²⁸ Pele ɗana wa ta ɗula da la, wa balaagi, é ɗe ga veɓanii Ɔoɗɔ GALAGI ɓe, é ɗula puusiei kpein ba, wo solɔɔsu Izelayele nuiti zea. Wa fe zalaɗa ɗula nui Aalɔn ya, é ɗe ga zalaɗai Ɔoɗɔ GALAGI ɓe. ²⁹ Faanɛi kpein wo solɔɔsu, wa veɓanii zeɗe ba Ɔoɗɔ GALAGI ɓe, wa ma vagɔi zeɗe ba, é ɗe ga ma vagɔ ɗadegai seɗeai ba ye.»

³⁰ «Da ɗe ti ma mɔnɔ: «Wa ma vagɔi ɗulana ba, mɔtai ɗa ɗe wo ɓe, Leevi nuiti, eghevelei naa la, nii é ɗulazu molo loɗazuɓe ta ɗɔɔ ɓetezuɓe. ³¹ Wa mi, ɓe nɔpe ná neai wo ɓe, wa wa-veleyeɗeiti, mazolɔ wo-zalai ɗana, botii kpein faa zu nii wo keezu GALA daaɗomi seɗe vele wu. ³² Wo la faaɗaaza nɔpe kea ga naa, tɔzei wo ma vagɔi zeɗe ba bè. Naazu wo la Izelayele nuiti ta-veɓani ɗadegaiti kɔzɔa ɗegelein, wo va za.»

19

Nade dei ná-fai

¹ Ɔoɗɔ GALAGI ɓeni Moize ta Aalɔn ɓɔ, é ɗe ti ma: ² «Peɗe, devei nii ɗa é Ɔoɗɔ GALAGI ná-tɔgi zu: A bo Izelayele nuiti ma, ti va ga nike zaa ɓɔigi, nii neevuzu la ba, ɓaa maa va leɗeɗe, nii é la de wozawolini. ³ Wa fe zalaɗa ɗula nui Eleazaal ya. Naa balaagi ɗa lii la wo-vuuzuɓe voluɓe, ti kɔdaaleɓe gaazu. ⁴ Toɗa ma ɗamai ta zo, é yeeɓeɗai lɔ bu, é faza ná zeizu ɗe lɔfela GALA daaɗomi seɗe vele letema vele. ⁵ Naa volu, ta nike zaai naa ɗala gaazu: ma ɗolɔi, naa ɓee ma zuai va, ta ma ɗamai, naa ɓee ma ɓooiti pe ba. ⁶ Naa volu, zalaɗa ɗula nui ɗa seɗele gulu ɓuɗai zeɗe, ta ɗizɔɓe tufa ɓifɔgi, ta geze ɓɔi sɔsɔgi, é ti vili abuzogi zaamaɓe, ɓe nike zaa ɓɔigi ɗalazu ná. ⁷ Naa pe poluma, zalaɗa ɗula nui ɗa ná-seɗeiti gba, é ɓoɗɔ maagba, aisa é va ɗale ma wo-vuuzuɓe, anɛe naa ɓe, kɔzɔai ɗa ye de tɔgi letemazu eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁸ Zɔi balaagi a nike zaai ɗala, naa ɗa ná-seɗeiti gba, é ɓoɗɔ maagba, kɔzɔai ɗa ye de eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁹ Zunu ɗila nii ɗadegai tɔgi letemazu, naa ɗa nike zaai ma yuɓui ɗaale ba, é lii la wo-vuuzuɓe volu vele, é pu ada ɗadegai ta, ɓe a make ná Izelayele nuɓuseiti be, ɗade dei ɓete vai zu, koto gba vai zu. ¹⁰ Zɔi a nike zaai ma yuɓui ɗaale ba, naa balaa ɗa ná-seɗeiti gba, kɔzɔai ɗa ye de eyesu kpɔkɔi zeeli. Izelayele nuiti ta seikɔɗoma nuiti, ta tɔgi nii zo eyesu ɗɔ.

¹¹ «Nu-o-nu a vɔɔɔɔ nu vɔɔma va, kɔzɔai ɔa ye de, tɔgi letemazu, folo lɔfela laawu. ¹² Ni a bɔɔɔɔ naden a foloɔi zavasiei ta dɔfelasiei, ga niima dei, toɔa nade. Ni naa la ɔɔeni, kɔzɔai ɔa ye de. ¹³ Nu-o-nu nii a vɔɔɔɔ nu vɔɔma va, ɛ la bɔɔɔɔ nade fai ɔɔeni, toɔa ɔɔɔɔ GALAGI na-seɔe veɛ nadeɔai ɔɔzɔzu. Naama nui ɔe ka leve Izelayele nuiti ba. Tɔzei nade dei la vazani ma, kɔzɔai ɔa ye de.

¹⁴ «Tɔgi vete, nii maanɛai ga wo so: Ni nu a zaana seɔe ɔotai wu, niiti kpein ti leɛzu na, ta niiti kpein ti ɔeni na, ti ɔɔzɔai ɔa ye de folo lɔfela laawu. ¹⁵ Aninakai kpein daalaogai, dakulu ge la veɛni da, naa ɔa ɔɔzɔ. ¹⁶ Ni nu a vɔɔɔɔ nu vɔɔma va dɔɔɔi zu, nu paa, ɔaa ɛ za bɔɔɔ ve, ɔaa ɛ vɔɔɔɔ nu ɔaei ɔaa kabai va, kɔzɔai ɔa ye de folo lɔfela laawu.

¹⁷ «Nii a ke ɛ nade, ta nika zaai ma yuvui zɛɛ, nii kulaai ga zalaɔai, ɛ ɔala, koto gba vai zu, ti pu aninakai zu, ti zieungi zu dei vu ma. ¹⁸ Zunui nii nadeɔai tɔgi letemazu, naa ɔa ɔɔzɔpe tufa biɔgi gila seɔe, ɛ dɔ ziei wu, ɛ ta vaza seɔe ɔotai wu, ve nui ta zaai na, ta aninakaite ma, ta nuiti kpein ma ti ɔeni na. Toɔa ke ɔana nɔ naama nui ve, nii ɔɔɔɔai nu ɔaeite ba, ɔaa nu vɔɔmai va, nii nui ta paai, ɔaa saai bɔɔɔ ve, ɔaa nii ɔɔɔɔai kabai va. ¹⁹ Nui nii nadeɔai tɔgi letemazu, naa ɔa a ziei vaza zɔi ma nii kɔzɔai. Toɔa naa ɔe foloɔi zavasiei ta dɔfelasiei ma. Folo lɔfelasiei, zunui kɔzɔai, naa ɔa na-seɔeite gba, ɛ bɔɔɔ maagba. Kpɔkɔi, toɔa nade.

²⁰ «Keɛ ni zunui nii kɔzɔai, ɛ la bɔɔɔ nadeni, kpe ka leve Izelayele nuiti ba, mazɔɔ toɔa ɔɔɔɔ GALAGI zeizu nadeɔai ɔɔzɔzu. Tɔzei nade dei la vazani ma, kɔzɔai ɔa ye de.

²¹ «Izelayele nuiti ta niima logi zo eyesu ɔ. Zɔi a nade dei vazana, naa ɔa na-seɔeite gba. Zɔi a vɔɔɔɔ naama dei va, naa ɔa ɔɔzɔ eyesu kpɔkɔi zeeli. ²² Zunui kɔzɔai, anii kpein a vɔɔɔ ba, naati ta ɔɔzɔ, nu-o-nu a vɔɔɔ nui va, nii kɔzɔai, tɔ bɔɔɔi ɔa ɔɔzɔ eyesu kpɔkɔi.»

20

*Miliyame zaa vai
ta Meeliɔa dei
(Egezɔde 17:1-7)*

¹ Konagi ma alu mɔungi, Izelayele nuɔuseite ti zeelini Sin teɔebai zu, ti vu Kadese. Minɔa ɔa Miliyame zaani na, ti maagulu na.

² Zie la ɔeni na. Nuɔuseite ti ɔaaleɛni ba Moize ta Aalɔn laalɔɔma. ³ Ti kpɔei veɛni Moize va, ti ɔe ma: «Ee, ni ga la ɔeni zaani, siegi zu gi-ɔeɛleite ti ɔeni zaazu la, ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu! ⁴ Leeni vaa zu wo vaai ga ɔɔɔɔ GALAGI na-nuɔuseite niima levebai zu, gi za ga ga-loganiite? ⁵ Leeni vaa zu wo zɛɛai ga giye Ezipete yooi zu, wo va ga giye niima adave nimizai zu? Nu la zooga ɛ va ani nɔpe sin ve. Nu la kooleɔoole gulu ɔaazu ve, ɔaa kpelei, ɔaa gelenade gului. Zie vɔɔ ɔa ɛ la na, nu va ɔɔle.»

⁶ Moize ta Aalɔn ti maagoozani beɔei va, ti li GALA daagomi seɔe veɛi laave, na ve ɔa ti looni na, ti laave zɔoi ma. Na zu ɔa ɔɔɔɔ GALAGI na-lebiyai ɔulani la ti ve kelema. ⁷ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: ⁸ «Da-lukpɔi zɛɛ, wa e-liɛ Aalɔn, wo nuɔuseite gaale ba. Wa ɔɔe fasa ɔotui vɔ ti ɔaazu, ɛ ziei ve. Da ziei ɔulazu fasa ɔotui naa va, ɛ fe nuɔuseite zea, ti ɔɔle ta ta-loganiite.»

⁹ Moize liini, ɛ na-tukpɔi zɛɛ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔeɛleite naama levei veeni la zea. ¹⁰ Moize ta Aalɔn ti beɔei lolini fasa ɔotui vɔ be, nii ɛ leɛni ga tiye. Moize ɔeni ti ma: «À woilo, wɔiti wo ga kololala nuiti! Wo laave da ɔaa, ga ga zoo gi ziei ɔula fasa ɔotui tei ba wo ve?» ¹¹ Moize yeewuzɛɛni, ɛ fasa ɔotui loɔa la ɔe fele ga na-tukpɔi. Ziei ɔulani ga ɔɔɔa. Nuɔuseite ta toganiite ti zooni ti ɔɔle.

¹² Keɛ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ta Aalɔn ma: «Tɔzei wo la laani da, wo va na-nadedai wɔɔɔ Izelayele nuiti gaazu, naa maavele ma, wa la mɔ de, wa lo niima veɔei luɔ, wo va lii la naama yooi zu, nii ge feezu ti ve.»

¹³ Meeliḃa ḃeiti kana, Meeliḃa laaseigi ḡa é ga «sakpegi.» Ná ḡa Izelayele nuiti ti kpḃei ueeni ná Gḡoḡo GALAGI va. Ná ḡa mḡnḡ é ná-lebiyai ḡulani ná kelema ti ue.

Edome masagi gēle vai

Izelayele leve fai va ná-zooi zu

¹⁴ Moize keelaiti teveni, ti zege Kadese, ti li Edome masagi ɔɔ be. Ti ŋeni ma: «È-ŋeeloin Izelayele ɔɛ, è kpɔɔiti kpein kwɛɛ, nii gi sɔɔɔgai. ¹⁵ Kaite gi-mɛmɛwolani ti liini Ezipete yooi zu, gi zeini ná kona mɔinmɔin daawu. Kɛɛ Ezipete nui ti gi zopele ɲɔuni, eɣevelei ti gi-mɛmɛwolani sopele ɲɔuni la. ¹⁶ Gi ɓainni Gɔɔɔ GALAGI woizu, é gi woomɛni. E ná-geezuŋeelai leveni, é gi ɣula Ezipete yooi ɔa. Niizu gá Kadese, taai nii é ɔuuni da-yooi ma ɣwɛpelemawɛ. ¹⁷ Va bu, gi leve da-yooi zu. Gi la ziezɔu kpalagaa zu, ɓaa kpelea, gi la wa-ɣɔɔyɛge de ɓɔlezu. Gá ɔilesu nɔ pele wolai nɔ ma, gi la zegezu ba, gi ɔa li ga yeezazu vele, ɓaa ɣɔɔezu vele, eyɛsu gi da-yooi maazuɓudɛ.»

¹⁸Edome masagi googfaavoteni, é ge ma: «Wo la levesu nà-zooi zu. Ni naa laade, nà kooi uee wo va.»

¹⁹ Izelayele feelaiti ti ġeni ma: «Gá ziezú nò ga pele wolai, ni gá dá-déi ta bolená, gá gá-loganiiti, gá songói ve è ya. Gi la faa ġili nòpe maagaaazagabosu è ma, keni nò è va bu, gi zie đđđá, gi leve dá-yooi zu.»

²⁰ Masagi ti woodʒaavoteni, é ɟe ti ma: «Wo la levesu vɛ!»

Edome nuiti ti Izelayele laaɗomini ga kɔɔɓɓi, ti wola mɔin, ti wola yeegaaɓaai, ²¹ ti pele besa ti luɗɓ, ti va leve ta-yooi zu, naa ɗa é kɛɛni Izelayele nuiti ti liini la ga pele ɗili.

Aalɔn zaa vai

²² Izelayele nufuseiti kpein ti zegeni Kadese, ti zeeli Gool gizei ma. ²³ Gooḡo GALAGI ḡḡeni Moize ta Aalon vo, Gool gizei ma, Edome yooi ma ḡwεpelemave, ε ḡε ti ma: ²⁴ «Aalon ḡana va liizu memewolani po, ti zaai. E la loozu zooi naa zu, nii ḡε vaazu feezu Izelayele nuiti zea, mazobo wo woozotalai ḡεeni ga na-deveiti, Meeliḡa dei na-faa zu. ²⁵ Aalon zeḡe ta na-doun zunui Eleazaal, ε ε ga tiye Gool gizei ma. ²⁶ Da Aalon na-zalaḡa ḡula zeḡeiti kula koba, ε ti loo na-doun zunui Eleazaal ḡoba. Naazu Aalon ḡa li niina memewolani po, toḡa za miná.»

²⁷ Moize naa ɖɛɛni, nii Ɔɔɔɖ GALAGI deɛni la. Ti savagɔ, ti ɛɛni Ɔɔɔl gizeɛi ma, nuɓuseɛiti gaazu. ²⁸ Moize Aalɔn ná-seɖeiti kulani kɔba, é ti loo ná-doun zunui Eleazaal ɖɔba. Aalɔn zaani ná, gize unmaɛ. Moize ta Eleazaal ti yeini, ti zeɖe gize unmaɛ.

²⁹ Izelayele nuɓussiti kpein ti suɗwɛɛni ga Aalɔn zaɗa. Nuɓussiti kpein ti ná-wɔlɔi woni folo vuusavagɔ (30) laawu.

21

Izelayεle nuiti ti zobo sɔlɔɔ fai

Kanaan nuiti ma

¹ Masagi Alade, Kanaan nui, é ɣeni zeini lekpeɖaɖe nu yeezazuɖe yooi zu, é mɛnini ga Izelayele nuiti ta levesu ga Atalime vele. E laalɛni ti wu, é tanigaa zo ti zaama ga duɔi.

² Izelayele nuiti ti minazegeni Gooḡo GALAGI ve, ti ge ma: «Ni ḡa niima nuḡuseiti ḡaḡa gi yeezu, ḡa ta-laaḡi kpein koloḡolo meḡu.» ³ Gooḡo GALAGI Izelayele nuiti gooi zoni, é zobogi ve ti ve, ti pile sḡḡo Kanaan nuiti ma. Izelayele nuiti ti ti zuwuḡaaleveni, ti ta-laaḡi koloḡolo. Ti naama adave laaseigi veeni ga Gḡolema (nii poluve ga «é ḡoloḡologa»).

Kaali naiti ta-vai

⁴ Izelayele nulti ti zegeni Gool gizei ma, ti li ga Seeli Kpolodɛi ɔɔ pelei, nii a kɛ ti Edome yooi maala. Kɛɛ nuɔuseiti iɔɔ ge leveni pelei zu. ⁵ Ti tɔɔzeini ga ɔɔɛa GALA daalɔɔɔma ta Moize, ti da ɔɛ ma: «Lee vaa zu wo gi ɔɔlaai Ezipete yooi ɔɔ, wo ɔɔ ga giye, gi ɔɔ za tevebai zu? Mazɔɔɔ ɔɔlu la nɔ, zie la nɔ, niima maanɔɔ laamianigi wɔinzedɛa gi ma!»

⁶ Názu ɔa Ɔooɔɔ GALAGI kaali ɔiti teveni la nuɔuseiti daaloɔɔma, ti da ti ɔi. Izelayele nuɔusei zaani ga gola. ⁷ Nuɔuseiti ti vaani, ti Moize ɔa, ti ɔe ma: «Gi kotoi ɔeeni, siegi zu gi ɔɔa la Ɔooɔɔ GALAGI laaloɔɔma ta da ɔoɔi. Niizu, soma e Ɔooɔɔ GALAGI maanene, e kaali teiti kula gi ma!» Moize maanenei woni nuɔuseiti be.

⁸ Ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavoteni, e ɔe ma: «Kaalii ɔete ga kolui, e sele gulu ɔoozagi va. Zoi nɔpe kaali a ɔiina, e ɔaazuwuzefe, e wele kaalii tona ba, naa la zaa.» ⁹ Moize kaalii ɔeteni ga kolu ɔoigi, e sele gulu ɔoozagi va. E zo názu ma, nu nɔpe kaalii a la ɔiina, e ɔaazuwuzefe, e wele kaalii va, e ga kolu ɔoigi, naa la mo ɔeni za.

Minazefe zooi ma ɔwepelemave

¹⁰ Naa voluma, Izelayele nuiti ti zegeni ti-vuuzuve, ti li, ti vu Wɔɔɔte. ¹¹ Ti zegeni miná, ti li Iye-Aɔalime, nii e tevebai zu, gaavotegai Moabe yooi ma, folo ɔulazu vele. ¹² Naa voluma, ti liini, ti vu Zeelade nemei zu, ¹³ naa volu ti liini, ti vu zie wolai Aalenon volu vele, ziei naa ɔa e yeizu tevebai zu, e da ɔula Amool nuiti ta-yooi zu, e ga kwepelegi Moabe yooi ta Amool nuiti ta-yooi yoozu. ¹⁴ Naa ɔa e ba, boge e ɔole, Ɔooɔɔ GALAGI ná-koo vaiti ma zeei zu ga: «Wafɔbe nii e Sufa, ta ma bekegiti, ta Aalenon, ¹⁵ e ɔo ma bekegiti ba, ti yeizu Aal taai vo pele, tiya ɔa ti ga Moabe ɔwepelegiti.»

¹⁶ Ti zegeni miná, ti li Beel. Koloyegei naa ná-fai ɔa e keeni Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nuɔuseiti gaale ba, ná ziei veezu ti ya.» ¹⁷ Izelayele nuiti ti niima wuyei looni, ti ɔe ma:

«Ziei ɔula koloyegei zu, e le!

A maamusei wo!

¹⁸ A koloyegei vete,

nii kundiɔiti ti ɔooni,

nii nu wolaiti ti ɔooni

ga ta-lukpoi ta ta-bakɔiti.»

Ti zegeni tevebai zu, ti li Matana, ¹⁹ ti li Naɔaliyele, ta Bamote. ²⁰ Ti liini nemei zu, nii e Moabe yooi zu, gizei nii daaseigi ga Pizega, naa unmauve, ve ná zelegai tevebai maazu.

Izelayele pile ɔoloo fai masagi

Sigon ma ta masagi Woge

(To Sevei Velese 2:26--3:11)

²¹ Izelayele nuiti ti keelaiti teveni Amool nuiti ta-masagi Sigon ma, ti ɔe ma: ²² «Va bu, gi leve da-yooi zu. Gi la ziezu kpalagaa zu, ɔaa kpelea, gi la wa-ɔoloyege de ɔolezu. Gá vilesu no pele wolai no ma, eyesu gi da-yooi maazuɔude.»

²³ Anee naa ve, Sigon ɔeleni, e la beni ti va, ti va zie ná-zooi zu. E ná-kooɔɔ nuiti pe gaaleeni ba, e li Izelayele nuiti daaloɔɔma tevebai zu, e kooi vee ti va Yafase. ²⁴ Kele Izelayele nuiti ti vonini ma, ti ná-zooi pe sege, e zo zie wolai Aalenon ma, nu yeezazu vele, e li zie wolai Yaɔoke vo pele, nu ɔovuzuve, eyesu e li Amon nuiti ta-ɔwepelemave, folo ɔulazu vele, ná makega ɔeni de kpekpe. ²⁵ Izelayele Amool nuiti ta-laaiti kpein soni, e ze ti zu, Ɔesebon taai la ma mee, ta maɔoolii zu geleiti pe. ²⁶ Mazoloo Ɔesebon ɔeni ga taa wola, ve Amool nuiti ta-masagi Sigon ɔeni zeini ná, e zo naama ziegi zu ma, e kooi veeeni la Moabe masagi va, e zooi kpein segeni, e zeeli zie wolai Aalenon ma. ²⁷ Naa ɔa e ba, faaɔwe nuiti ti boni la, ti ɔe ma:

«À va Ɔesebon!

Sigon ná-taai lo volu,

e lo volu!

²⁸ Mazoloo abui ɔa vukazu, e da ɔula Ɔesebon,

abuzogi vazaga, e da ɔula Sigon ná-taazuve,

e Aal ɔala Moabe yooi zu,

ta Aalenon ada ɔaɔoozagiti maligiti.

²⁹ Maanɔŋɔi ɔa è ve, Moaɓe!
E loa ya, Kemɔse ná-nuɓusei!

E-loun zunuiti ti vela.
E-loun anzanuiti ti ɔea ga
Amɔɔl nuiti ta-masagi ná-duɔiti,
ungo, Siɔon masagi.

³⁰ Gi gá-mɛɛinti pilini Amɔɔl nuiti ma!
Niizu zooi pɛ ge ɔologologa,
é zo Gɛseɓon, eyɛsu é zeeli Diɓon.
Eyɛsu é li Nɔfa, é li ɔite Meedeɓa,
gi ti kpein kologoloni!»

³¹ Zekana Izelayele nuiti ti zeini la Amɔɔl nuiti ta-yooi zu. ³² Moize zou zuvete nuiti teveni, ti li, ti Yazɛɛl taai vete. Taaiti kpein ti ɔeni ba, Izelayele nuiti ti naati soni, ti Amɔɔl nuiti kpe ná.

Izelayele nuiti ti pile sɔlɔɔ fai

Basan masagi Wɔge ma

³³ Naa volu ti latini, ti li ga Basan vele. Basan masagi Wɔge ɔulani, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein, ti ti laaɔomi, ti va kɔɔi vɛɛ ti va Edeleyi. ³⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Mina lua toun ba, mazɔlɔɔ gè dɔa è yeezu, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein, é vɛɛ ná-zooi va. Da so, eɔevelei é Amɔɔl nuiti ta-masagi Siɔon zoni da, nii é ɔeni zeini Gɛseɓon.»

³⁵ Izelayele nuiti ti Wɔge vaani ta ná-doun zunuiti, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein. Nu ɔila kpala ge la ɔulani. Ti ná-zooi zoni.

IZELAYELE NUITI KEAI MA MOAɓE NɛMEI ZU

22

(22:1–36:13)

Balaame ta Balake ta-vai

¹ Izelayele nuiti ti liini mɔnɔ, ti vu Moaɓe nɛmei zu zie wolai Zuluden folo ɔulazu vele, Zeeliko letemave. ² Sipɔɔl ná-doun zunui Balake naa kpein kaani, nii Izelayele keeni ga Amɔɔl nuiti. ³ Moaɓe nuiti ti wola luani nuɓuseiti mɔin vai va. Moaɓe nuiti sasubalini Izelayele nuiti tuɔɔ. ⁴ Ti ɔɔɔɔ ɔaani ta Madiyan nuiti ta-ɔundiɔiti, ti ɔe naati ma: «Niima vɛɛɛ wolai ɔa vaazu, ti zooi ta maagoolii kpein kologolo, eɔevelei nikiiti ta da tufaiti gaamii la dɔɔɔiti su.» Naama ziegi zu Sipɔɔl ná-doun zunui Balake ɔeni masadai ɔeezu Moaɓe yooi unda. ⁵ E keelaiti teveni Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame ma Petɔɔl, zie wolai Ufelate ɔobave, zooi naa ɔa é zɔlɔni su, é ɔe naa ma: «Wele nuɓuseiti kulave Ezipete! Ti vazaga adave pɛ, ti zeida ná-zooi letemave. ⁶ Niizu ná è maanɛɛɛzu ga è va. Niima nuɓuseiti foovo bè, mazɔlɔɔ ti-zɛɛi wɔlɔvɛ nɔnɔi va. Tanisu ná zoo naazu gè vala ti va, gè vɔni ti ma, gè ti ɔe, ti ɔula zooi va. Mazɔlɔɔ gè kwɛɛ, zɔi da tuya loo be, tuyai ɔa naa ve, zɔi da foovo, naa voovooɛ.»

⁷ Moaɓe ɔewolaiti ta Madiyan ɔewolaiti ti liini ga lobɛanii, ungaizie vai zu, ti va fe Balaame ya. Ti zeelini Balaame vɔ be, ti Balake laawooi wo ma. ⁸ Balaame ti woɔɔaavoteni, é ɔe ma: «À ye ve za kpɔkɔi. Lina, ná ná-goɔɔaavotegi ve wo ya, eɔevelei Gɔɔɔɔ GALAGI a ɔɔe la pɔ.» Moaɓe ɔundiɔiti ti jiini pɔ be.

⁹ GALA ge vaani Balaame vɔ be, é gaazaɔa, é ɔe ma: «Nui begele ɔa ga niiti ti è vɔ be?»

¹⁰ Balaame goɔɔaavoteni, é ɔe ma: «Nuiti be Sipɔɔl ná-doun zunui Balake, Moaɓe masagi ti levegai, ga ti ɔe ma: ¹¹ «Nuɓuseiti ti ɔulaai Ezipete yooi va, niizu ti vɛa zooi zu mɛɛ. Ua, è ti voovo bè, tanisu ná zoo naazu gè ti zakpe, gè ti ɔe.» » ¹² Kele GALA ge ɔeni Balaame ma: «Mina vile ti volu, wo va li. E la niima nuɓuseiti foovoa, mazɔlɔɔ tuyai ɔa ti ma.»

¹³ Poluma zobui, Balaame liini, é gɛ kundigɛiti ma, niiti Balake ti leveni: «À gale ma woyooi zu, mazɔɔ Gooɔɔ GALAGI la yeezeini bu ga gè vile wo volu.»

¹⁴ Moabe zou zu gundigɛiti ti wuzegeni, ti gale ma Balake vɔ bɛ, ti gɛni ma: «Balaame la kɛni, é va vile gi volu, gi va va.»

¹⁵ Balake kundigɛi giligaa leveni, ti mɔin gola, é leve ma mɔungi va, ta unfemai veezu ti vɛ, é leve mɔun keleiti ba. ¹⁶ Ti vaani Balaame vɔ bɛ, ti gɛ ma: «Sipɔɔl ná-doun zunui Balake gɛ: «Soma, è mina gɛɛ, è va è bɔ bà. ¹⁷ Nà è wola wɔɔɔ, nà naa pɛ kɛ, nii da maagaazaɔɔabɔ m̀. Kɛɛ kɛni è va, è nuɓusei tɛiti foovo b̀.» »

¹⁸ Balaame Balake ná-botigɛ nuiti gooɔaavoteni, é gɛ ti ma: «Anɛɛ ni Balake gɛ vaazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa pelei laavegai, é fe zèa, gè la Gooɔɔ GALAGI, nà-GALAGI ná-devei tanɔpɛ kologologa, ma wola, baa ma go. ¹⁹ Kɛɛ tama, wa balaa, à yɛ vɛ za kpɔkɔi. Nà pɔ gè naa gɔwɛɛ, nii Gooɔɔ GALAGI gɛ pɔ é fai ta wo mà dɛ.» ²⁰ Kpidii GALA ge vaani, é gɛ Balaame ma: «Ni niima zunuiti ti vaa è lolisu, à li wa tiye. Kɛɛ mina faa nɔpɛ kɛ, kɛni nii nà bona è ma.» ²¹ Balaame wuzegeni sobui, é ná-soovale saai maagili, ti li ta Moabe gundigɛiti.

Geezuɔeelai pele leve vai

Balaame luɔɔ

²² GALA ge yigaaawanani siɛ vai naa zu. Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai loni pelei zu, é besa tuɔɔ. Balaame gɛni ná-soovale saai gɔma, ná-botigɛ nu felegɔ vilɛgai polu. ²³ Soovale saai geezuɔeelai gɛani, boɔa zɔkpɔi zea, kulaai maalaɔɔagi zu, é loni pele zaamavɛ. E zegeni pelei va, é li ga dɔɔɔi zu vele. Balaame tɔzeini ga doɔaa, é vaa la pelei zu.

²⁴ Geezuɔeelai liini, é lo gɔozama pele zokogi zu, leezen beleiti zɔɔɔzu, kɔtu zidigɛi zɔɔla vele, é zɔɔla vele. ²⁵ Soovale saai Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai gɛani, é ziga kɔtu zidigɛi va, é Balaame gɔɔɔi b̄ata kɔtu zidigɛi va. Naa balaa tɔzeini ga doɔaa.

²⁶ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai leveni ti va mɔnɔ, é li, é lo pele boɔɔlogi zu, vɛ nu la zooga é va leve ná, ga nu yeezazu vele, baa nu gɔvɛzu vele. ²⁷ Siɛgi zu soovale saai kaani la, é vɛɛni zooi ma, Balaame wu. Balaame yigaaawanani, é tɔzei ga sulɔɔaa ga ná-tukpɔi. ²⁸ Gooɔɔ GALAGI soovale saai laavɛ vieni, é bɔɛ Balaame vɔ, é gɛ ma: «Leeni gɛ gè kɛai ga dɛ, è dɔɔa ná zeizu gɛa sava?» ²⁹ Balaame gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Mazɔɔ è jɛɛɔulavɛ s̀. Ee, ni boɔa zɔkpɔi gɛni zèa, gè gɛa è vaazu gɛni nɔ!» ³⁰ Soovale saai gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Nà laade gè va gɛ ga da-zoovale saai, nii da da ze i kɔma yeenɔpɛ? Zekaa nɛi nà da è zo da pɔɔmazu baa?» E gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Ba!»

³¹ Gaamago nɔ, Gooɔɔ GALAGI Balaame gaazuvɛ zegeni ma, é Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai gɛ, é loni pele zaamavɛ, ná-boɔa zɔkpɔi zea, kulaai maalaɔɔagi zu. Balaame vilɛni jiiɔigɛ, é nɔkɔ, é unpilɛ zooi ma. ³² Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai gɛni ma: «Leeni vaa zu è da-zoovale saai loɔaai ná zeizu gɛ sava? Nà gɛ pàai, gè pele leve è luɔɔ, mazɔɔ siɛi nii è tɔzeidai, undaavili pelei vɛ. ³³ Soovale saai kàavɛ, é màala ná zeizu gɛ sava. Ni é la gɛni màalaani, é ga gè è vaa, gè tɔun zɛ vulua.»

³⁴ Balaame gɛni Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ma: «Gè gaazavɛ, mazɔɔ gè la gɛa kwɛɛ ga da loni tuɔɔ pelei zu. Ni siɛi nii wanavɛ è ma, gè gale ma.» ³⁵ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai gɛni ma: «À li wa zunui tɛiti, kɛɛ kɛni nɔ è da woo giligɛi nɔ wo, nii nà bɔ è ma.» Balaame ta kundigɛiti Balake ti leveni, ti vilɛni pelei zu, ti da li.

³⁶ Siɛgi zu Balake mɛnini da ga Balaame vaa, é liini, é daagomi Moabe taa wolai zu, nii é zou gɔwɛmavɛ gɔbavɛ, zie wolai Aalenɔn gɔbavɛ. ³⁷ Balake Balaame gaazaɔɔani, é gɛ ma: «Gè la keela mɔungiti teveni baa, ga è va? Leeni vaa zu è la vaani gaamago nɔ pɔ bɛ? E gɛni gɛsiɛzu ga gè la zooga gè va è wɔɔɔ?» ³⁸ Balaame Balake woogaaavoteni, é gɛ ma: «Wɛɛ, gè vaa è vɔ bɛ. Da kaazu niina ga nà zoo bɔɛzu è vɔ bɔɔɔ vɛ gɛna nɔ? Woyooi nii GALA ka pu dà, naa nɔ gɛ nà bɔ è ma.»

³⁹ Balaame vilɛni Balake volu, ti li Kiliyate-Gutesɔte. ⁴⁰ Balake nɛkɛiti ta baalagiti kulani ga zalaɣai, é Balaame nɔnɔi leve ma, ta kundigiti ti yɛni polu, ti va.

*Balaame tuya loo vai
Izelayele nuiti bɛ*

⁴¹ Poluma zobui, Balake vaani, é Balaame laaɣomi, ti lɛ Bamɔte-Baale, vɛ é ɣɛni Izelayele nuɓusei ɣilazuve ɣaazu ná.

23

¹ Balaame ɣɛni Balake ma: «Zalaɣa ɣulazu lofela lo bè vɛ, è nɛkɛ zɛnɛ lofela ta baala sinɛ lofela ɣɛvele bɛtɛ bè vɛ.» ² Balake naa ɣɛɛni, nii Balaame boni. Balake ta Balaame ti nɛkɛ zɛnɛ ɣila ta baala sinɛ ɣila kulani ga zalaɣai, zalaɣa ɣulazuve ɣilagilagi. ³ Balaame ɣɛni Balake ma: «Gaalɔ, è lo da-ɣala zalaɣai ɣoba. Nà maagoozazu, tanisu Ɔooɣɔ GALAGI ɣa vaazu é daaɣomi. Nà naama wooi laazeeli è ma, nii a kula keɛma bè.» E liini gizei ta ma, nii gulu la ma. ⁴ GALA ge ɣulani keɛma Balaame vɛ, naa ɣɛni ma: «Gè zalaɣa ɣulazu lofela logɛ, gè nɛkɛ zɛnɛi ta baala sinɛi ɣulave ga zalaɣai, zalaɣa ɣulazuve ɣilagilagi.»

⁵ Ɔooɣɔ GALAGI wooi vuuni Balaame la, é ɣɛ ma: «Gale ma Balake vɔ bɛ, è bɔɛ pɔ ɣani.»

⁶ Balaame ɣaleni ma Balake vɔ bɛ, nii é ɣɛni ná-gala zalaɣai ɣoba, ta Moabe ɣundigiti.

⁷ Balaame faalaalii nii woni, é ɣɛ ma:

«Moabe masagi Balake zeɣɛvɛ ga ze

Siili yooi zu gizeiti su.

E ɣɛ mà: «Ua, è Zakɔbe mavofodai voovo bè!

Ua, è da-yiigaawanai yei Izelayele laaloɣma!»

⁸ Nà naa voovoozu ɣale, nii GALA ge la foovooni?

Nà yiiɣula ɣale nuɓuseiti ma, siɛgi zu Ɔooɣɔ GALAGI yii la ɣulani la?

⁹ Nà yɛsu fasa ɣizeiti unmauve, gè pɛtɛ,

nà yɛna gizeiti unmauve, gè pɛtɛ,

nuɓuse vɛ é zeizu yɛ,

zɔɣɔzu ɣa ti va ta zii zɔiti.

¹⁰ Bɛ ɣa a zoo é Zakɔbe mavofodai ma vɛbɛi ɣaalu,

ɓaa é Izelayele nu ɓulugi ɣaalu?

Gè za, eɣɛvelei sɔle nui zaa velei la.

Gàabɛla velei ɣɛ ga nɔnɔi ɣɛvelei.»

¹¹ Balake ɣɛni Balaame ma: «Leeni ɣa è kɛa ga ze? Gè è zeɣɛvɛ ga è sili nuiti foovo, wɛlɛ da ba, è da tuya loo ti vɛ!» ¹² E ɣɛni ma: «Nà ɣɛna bɔɛa, gè la naa woga ɓaa, nii Ɔooɣɔ GALAGI pua dà?»

Balaame ná-tuyai velesiɛi

¹³ Balake ɣɛ ma: «Ua pò bɛ, de li ada tagili, vɛ da ti ɣa ná. Da ti ɣilazuve nɔ ɣa, è la ti pɛ kaa, miná ɣa da ti voovo ná nɔnɔ bɛ.»

¹⁴ E liini la Sɔfime kpalagave, Pizega gizei unmauve, é zalaɣa ɣulazu lofela lo, é nɛkɛ zɛnɛ ɣila ta baala sinɛ ɣila kula ga zalaɣai, ti ɣilagilagi maazu. ¹⁵ Balaame ɣɛni ma: «Lo vɛ da-ɣala zalaɣai ɣoba, gè li munu, gè Ɔooɣɔ GALAGI laaɣomi.»

¹⁶ Ɔooɣɔ GALAGI ɣulani keɛma Balaame vɛ, é wooi vu da, é ɣɛ ma: «Gale ma Balake vɔ bɛ, è bɔɛ pɔ ɣani.» ¹⁷ Balaame ɣaleni ma Balake vɔ bɛ, naa ɣɛni loni ná-gala zalaɣai ɣobave, ta Moabe ɣundigiti. Balake ɣɛni ma: «Leeni ɣa Ɔooɣɔ GALAGI bogai?»

¹⁸ Balaame faalaalii nii woni, é ɣɛ ma:

«Balake wuzɛɣɛ, è woilo!

Sipɔɔl ná-doun zunui, woilo ɣooi ma!

¹⁹ GALA ge la ga nuɓusei, é va zɛɛi wo,

ɓaa nu vulu, é va zeɣɛ kpɔɛ wooi va.

Nii é bogai, é la naa gɛa ɓaa?

Toɗa woo wo, é la su vai gɛa?

²⁰ Wɛɛ, gè devei zɔɔɔga ga gè tuya loo,

GALA ge tuya loa, gè la seɛzeu ma.

²¹ E la telebotala vaa ɗaani Zakɔbe va,

é la sɔletala vaa ɗaani Izelayele nuɓuseiti ba.

Ƴooɗɔ GALAGI, é ga ná-GALAGI, naa ɗa tɔun polu,

toɗa masadai ma ɗoozunɛɛi zɔɔɔ ti vɔ be.

²² GALA ge ti ɗulani Ezipete yooi va,

suvikɛi ɗulave ga tegui zuvikɛi ti ve.

²³ Zoɗolai la ga faa nɔpe Zakɔbe mavofodai ɗaazu,

ɓaa adɔbeɛ vai Izelayele laalɔɗma.

Yeeɗɛɗala vagɔi ma, toɗa da wo Zakɔbe ta Izelayele ma,

nii kpein GALA ge keɛzu.

²⁴ Niima nuɓuseiti ta wuzeɗezu eɗe zalai,

toɗa ɗaalɔsu eɗe zalai,

é da ná-sua zogai mi,

é da ná-sua zogai ma ɗamai ɓɔle,

naa vɔluma ɗa niina a da laa la.»

²⁵ Balake ɗeni Balaame ma: «Ni è la ti voovooni, mina tuya loo ti ve, ga tago ɓalaa.»

²⁶ Balaame gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Gè la boni è ma ɓaa ga na naati kpein nɔ ɗe, nii Ƴooɗɔ GALAGI bosu?»

Balaame ná-tuyai zavasiei

²⁷ Balake ɗeni Balaame ma: «Da deɗemu, na liizu ga de adave taɗili, tanisu GALA ka peɛe názu ga da nuɓusei niiti foovo nɔun be. ²⁸ Balake liini ga Balaame Peyɔɔl gizeɛi unmaɛ, nii é zelɛni teɛɛɓai maazu. ²⁹ Balaame ɗeni Balake ma: «Zalaɗa ɗulazu ɓɔfela lo bɛ, è nɛɛ zine ɓɔfela ta baala sine ɓɔfela ɗevele ɓete bɛ ve.» ³⁰ Balake naa ɗɛɛni, nii Balaame boni. E nɛɛ zine ɗila ta baala sine ɗila kulani ga zalaɗai, zalaɗa ɗulazuɛ ɗilagilagi.

24

¹ Balaame peɛɛni ga nɛɛve Ƴooɗɔ GALAGI ve ga tuyai loo Izelayele ve, é la mɔ ɗeni liini kulakeɛma ɗili gaiziezu, eɗe pelegi é ɗeni keɛzu la zoɔma ziegiti su, keɛ é ɗaazu latini teɛɛɓai letema velei. ² E ɗaazuwuzegeni, é Izelayele ɗa vuuni, eɗevelei ná-bolodaiti ti la. Názu ɗa GALA Zenvui yeini la tɔun ma. ³ Balaame faalaalii nii laazeelini, é ɗe ma:

«Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi ɗaa,

zunui nii gaazuzegɛai ma, ná-keela wooi ɗaa,

⁴ nui nii é GALA gooiti menisu, naa ná-keela wooi ɗaa,

é Zeɓei-Pɛ-Maliɗii ná-kulakeɛmai ɗaazu,

siegi zu é loozu la sugili, gaazuzegɛ ma:

⁵ Ee Zakɔbe, da-zegɛ ɗotaiti wola vage,

ta è-ɗiizuɛti ɓalaa, Izelayele!

⁶ Ti da yei ga zuɛiga eɗe laasamagiti,

eɗe kpeleiti, ti zie ɗobave,

eɗe alɔwe gului, Maliɗii siingai,

eɗe sɛdele gului, ti zɛlave.

⁷ Ziei ɗa yeizu, é da ɗula seizuɛ,

zie mɔinmɔingiti ta ná-ani zuwuiti fae.

Ná-masagi ɗa zobogi zɔɔɔ Agage ma,

ná-masadai zeɓei ɗa wɔɔɔ.

⁸ GALA ge kulave Ezipete yooi va,

tegfui zεbei gεgalai ga é zea,
toğa zobo sɔlɔ ziiti ma, ti ga sili nuiti,
é ti-ma gaeiti golowolo,
é ti zo ga ná-mεεinti.

⁹ Toğa bili, é vεε ege zala zinei,
egevelei zala zaai la,
be ga a kata ga é wuzege?

Nui nii a tuya loo é vε, tuya ga naa vε,
nui nii a é voovo, foovooi ga naa zo.»

¹⁰ Balake yigfaawanani Balaame ma, é yealogani, é geni Balaame ma: «Gè è lolige ga è va,
è sili nuiti foovo, wele, ná zeizu gea sava, è da tuya loo ti vε. ¹¹ Tei é gea gana, liina da-yooi
zu! Gè boni ga na faanne moinmoin ke è vε, kele Gooḡo GALAGI è valage faanneiti sɔlɔ fai
ma.»

Balaame GALA ná-kulakεlemaiti bo fai Izelayele ná-faa zu

¹² Balaame Balake woḡaavoteni, é ge ma: «Gè bɔeni gani keelaiti pɔ, è ti leveni mà:
¹³ «Anεε ni Balake ga vaazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa pelei laavegai, é fe zèa, gè la
zooga faa nɔpe keezu ga ma vago, baa ma pɔu, Gooḡo GALAGI ná-devei laalḡoma. Nà naa
nɔ wo, nii Gooḡo GALAGI a bo mà.» ¹⁴ Niizu nà ga li nà-nuḡuseiti pɔ. Ua, nà naa leezu ga de,
nii Izelayele nuḡuseiti ti vaazu keezu ga da-nuḡuseiti, yeegegalaiti su ti vaazu.» ¹⁵ Balaame
faalaalii nii laazeelini, é ge ma:

«Beyɔl ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi gaa,
zunui nii gaazugegai ma, ná-keela wooi gaa,

¹⁶ nui nii é GALA gooiti menisu, naa ná-keela wooi gaa,
nii é Anii-Pε-Unda ná-faagwεgiti feai zea,
é Zebei-Pε-Maliḡii ná-kulakεlemai gaazu,
siegi zu é loozu la sugili, gaazugege ma:

¹⁷ Nà petesu, kele niizu laade de,
nà sumɔsu, kele maa la de buḡani,
velela velel, somidegai ta ga ḡulazu Zakɔbe mavofodai zu,
masadai ma lukpɔi ga ge Izelayele zaama,
nii a ge Moabe nuiti goizu loḡazu,
toğa Sete ná-doun zunuiti kpein doğa tɔungi zu.

¹⁸ Toğa Edome yooi zo, é ge ga nɔnɔ,
sili nuiti su, Seyiil yooi ga zo,
Izelayele ga ná-zeeḡaabaai le.

¹⁹ Nui nii é ḡulazu Zakɔbe mavofodai zu, naa ga masadai ge,
toğa naati undaavili, niiti ti velazu, ti ḡula taaiti ba.»

Balaame Izelayele zili nuiti kologolo fai wo fai

²⁰ Balaame Amaleke gaani. E faalaalii nii laazeelini, é ge ma:
«Amaleke ga é ga ziiti pe ti-ma mɔungi.
Kele gaabelasu, toğa ḡologolosu.»

²¹ E Ken nuiti kaani. E faalaalii nii laazeelini, é ge ma:
«È-zeizuvε loge kpe,
è-laḡagi loge fasa ḡizei ma.

²² Kele Ken nuiti ta ge ga abui laamianigi.

Gaabelasu, Asuul nuiti ta li ga woye, ti wo ge ga kasoga nuiti.»

²³ Gaabelasu, é faalaalii nii laazeelini, é ge ma:

«Ee, maanogɔi nii é vaazu! Be ɔa a ye vulua GALA ná-keewotii lugɔ?

²⁴ Kele keingiti ti ziei ɔa, ti vaazu, ti zege Kitime, ta Asuul nuiti maanogɔ, ti Eɔeel nuiti maanogɔ.

To balaa toɔa liizu undaaviligi zu.»

²⁵ Balaame liini, é ɔale ma ná-zooi zu. Balake balaagi liini ga vo pelei.

25

Izelayele nuiti ti bogɔ loo vai

kogɔ gani koo vaiti su

¹ Izelayele nuiti ti zeini Sitime. Nuɔuseiti ti toozeini ga bogɔ loo kologologi zu, ta Moabe anzanu lointi. ² Naati ti ti lolini ga ti zalaɔai ɔula ta-ɔalagiti be. Nuɔuseiti ti vaani bu, ti zalaɔa laamii wo, ti noko naati ta-ɔalagiti bu. ³ Ti toopeeni naati ta-ɔalagi Baale-Peyool lebi vai va. Naama vai Gooɔ GALAGI yiiɔaawanani ti laalogoma. ⁴ Gooɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nuɔuseiti kpein gaale ba, é ta-ɔundigiiti sele guluiti ba, foloi ɔa, gaazu, naa ɔa a ke na-ziiɔaawanai zege Izelayele maala.» ⁵ Moize ɔeni Izelayele lukpogaaaleve nuiti ma: «Wo ɔilagilagi ná-nuiti paa, niiti ti toopeai Baale-Peyool lebi vai va.»

⁶ Zunu ɔila ge ɔeni Izelayele nuiti saama, é vaani ga Madiyan anzanu ɔila keegelointi saama, Moize ta Izelayele vebai kpein gaazu, naazu naati ti da woloo, GALA daagomi sege vebai laave. ⁷ Zalaɔa ɔula nui Aalon ná-doun zunui Elezaal ná-doun zunui Finease naama vai ɔaii ma, é wuzegeni bebei zaama, é kpein zege, ⁸ é vile Izelayele zunui volu ná-sege ɔotai wu, é ti felego pe so toooma, kpein zunui volokula, é anzanui zo kobuve. Naazu nimiza vai ɔeni Izelayele nuiti saama. ⁹ Nu waavuufelego maazu naanigo (24 000) ɔa é zaani nimizai naa zu.

¹⁰ Gooɔ GALAGI ɔeni Moize vo, é ɔe ma: ¹¹ «Zalaɔa ɔula nui, Aalon ná-doun zunui Elezaal ná-doun zunui Finease ɔa é na-ziiɔaawanai zegea Izelayele nuiti maala, na-ziiizolei ɔa é ma ti zaama, naa ɔa é kea, nei ge ga GALAGI, na po ga ti na ɔila no debi, na-ziiɔaawanai zu, ge la mo Izelayele nuiti ma zuwu gaaleveni. ¹² Naa ɔa é ba, da ɔe ma: «Gè minazegegi ɔea tooon be, nii a ɔe ga ziileigi ma ungi. ¹³ Toɔa ɔe ga tooon nono, ta mavofodaiti. Zalaɔa ɔula wotii ɔa ɔe ga tooon, yeedegalai pe su, toozei é ná-ziiizolei ɔula ve kelema ná-GALAGI ve, é koto gba vai ɔeeve Izelayele nuiti ta-vaa zu.»

¹⁴ Izelayele zunui ti paani ta Madiyan anzanui toooma, daaseigi ɔeni ga Zimeli, Salu ná-doun zunui. E ɔeni ga Simiyon ná-peleyege ɔundigii ta. ¹⁵ Madiyan anzanui nii ti paani, daaseigi ɔeni ga Kzebi, keege laaseigi ɔeni ga Suul, nii é ɔeni ga bolodama moimoin ma ɔundigii, kulaai bolodai gila su Madiyan yooi zu.

¹⁶ Gooɔ GALAGI ɔeni Moize vo, é ɔe ma: ¹⁷ «Vala Madiyan nuiti ba, é ti-ma zuwu gaaleve. ¹⁸ Mazoloo ti ɔeni ga wo zili nuiti, ti laavegai ga kelegele noi, Peyool ná-fai zu, ta Kzebi, nii é ɔeni ga Madiyan ɔundigii ta ná-doun anzanui, nii é zaani, Peyool ná-nimiza voloi.»

Izelayele nuiti gaalu daa velesi

¹⁹ Nimiza vai naa levega volumna,

26

¹ Gooɔ GALAGI ɔeni Moize ta zalaɔa ɔula nui Elezaal ma, nii é ga Aalon ná-doun zunui: ² «À Izelayele vebai kpein gaalu, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, egevelei ta-peleyegeiti ti la, Izelayele nuiti kpein su, niiti ta zoo ti li koomave.» ³ Moize ta zalaɔa ɔula nui Elezaal, ti ɔeni ti vo Moabe nemei zu, Zuluden ɔobave, Zeeliko letemave, ti ɔe ma: ⁴ «Ada vaazu gaalugi wosu, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, egevelei Gooɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

Izelayele nuɔuseiti pete, niiti ti ɔulani Ezipete yooi va:

⁵ Izelayele nii daa ga Zakabe, ná-doun zunui moungi é sálóni, daaseigi feni ga Luβen. Luβen ná-doun zunui ti-mavofodaiti, ti feni ga: Geenoke mavofodaiti, Palu mavofodaiti, ⁶ Geselon mavofodaiti, ta Kaalemi mavofodaiti. ⁷ Luβen mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuunaani maazu savago undafela puusavago (43 730). ⁸ Palu ná-doun zunui feni ga Eliabe. ⁹ Naa ga é feni ga Nemuwele keefé, ta Datan, ta Abilame. Datan naa, ta Abilame ti feni ga kundigiti bebei untufo, ti wuzefeni Moize ta Aalon laalofoma, ta Kolee ná-nu bulugiti, siegi zu ti wuzefeni la Goofo GALAGI laalofoma. ¹⁰ Zooi laavalini, é ti maalofu, ta Kolee, siegi zu ná-nu bulugiti ti zaani la, ta siegi zu abui zunui unfelego puulofugo (250) galani la. Ti feni nuβuseiti be ga kizesu vai. ¹¹ Kele Kolee ná-doun zunui ti la feni zaani.

¹² Simiyon ná-doun zunui, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Nemuwele mavofodaiti, Yamin mavofodaiti, Yakin mavofodaiti, ¹³ Zeela mavofodaiti, ta Sayile mavofodaiti. ¹⁴ Simiyon mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuufele maazu fele unfelego (22 200).

¹⁵ Gade ná-doun zunui, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Sefon mavofodaiti, Gagi mavofodaiti, Suni mavofodaiti, ¹⁶ Wozeni mavofodaiti, Eli mavofodaiti, ¹⁷ Alode mavofodaiti, ta Aleeli mavofodaiti. ¹⁸ Gade mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuunaanigo undofugo (40 500).

¹⁹ Zuda ná-doun zunui ti feni ga Eel ta Wonan. Eel ta Wonan ti zaani Kanaan yooi zu. ²⁰ Zuda ná-doun zunui, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Seela mavofodaiti, Peelese mavofodaiti, ta Zeela mavofodaiti. ²¹ Peelese ná-doun zunui ti-mavofodaiti ti feni ga: Geselon mavofodaiti ta Gamule mavofodaiti. ²² Zuda mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuulofela maazu lozita undofugo (76 500).

²³ Isakaal ná-doun zunui, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ti feni ga: Tola mavofodaiti, Puva mavofodaiti, ²⁴ Yasube mavofodaiti, ta Simelon mavofodaiti. ²⁵ Isakaal mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuulozita maazu naani unsavago (64 300).

²⁶ Zaβulon ná-doun zunui, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Seelade mavofodaiti, Elon mavofodaiti, ta Yaaleyale mavofodaiti. ²⁷ Zaβulon mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuulozita undofugo (60 500).

²⁸ Zozefe ná-doun zunui, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Manasee ta Efelayime. ²⁹ Manasee ná-doun zunui ti-mavofodaiti ti feni ga: Makiil mavofodaiti, Galaade mavofodaiti, nii é feni ga Makiil ná-doun zunui. ³⁰ Galaade ná-doun zunui ti-mavofodaiti ti feni ga: Yeezeel mavofodaiti, Geeleke mavofodaiti, ³¹ Aseliyele mavofodaiti, Sikeme mavofodaiti, ³² Semida mavofodaiti, ta Geefeel mavofodaiti. ³³ Geefeel ná-doun zunui Selofegade la feni doun zunua zolóni, kele é doun anzanui sálóni, ti-laaseigiti kaa: Maala, Noa, Gogela, Mileka ta Tiilesa. ³⁴ Manasee mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuulofugo maazu felego undafela (52 700).

³⁵ Efelayime ná-doun zunui, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Suteela mavofodaiti, Bekeel mavofodaiti, ta Taβan mavofodaiti. ³⁶ Suteela ná-doun zunui ti-mavofodaiti ti feni ga: Elan mavofodaiti. ³⁷ Efelayime mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuusavago maazu felego undofugo (32 500). Zozefe ná-doun zunui kana, egevelei ti-mavofodaiti ti la.

³⁸ Benzaamen ná-doun zunui, egevelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Beela mavofodaiti, Asebele mavofodaiti, Ayilame mavofodaiti, ³⁹ Sufame mavofodaiti, ta Gufame mavofodaiti. ⁴⁰ Beela ná-doun zunui ti-mavofodaiti ti feni ga: Aalede mavofodaiti ta Naaman mavofodaiti. ⁴¹ Benzaamen mavofodaiti tiegói feni ga zunui waavuunaani maazu lofugo undozita (45 600).

⁴² Dan ná-doun zunuiti, eǵɛvelei ti-mavofodaiti ti la, ti ǵɛni ga: Suǵame mavofodaiti. ⁴³ Suǵame mavofodaiti tieǵɔi ǵɛni ga zunu waavuulɔzita maazu naanigɔ unnaanigɔ (64 400).

⁴⁴ Aɛɛl ná-doun zunuiti, eǵɛvelei ti-mavofodaiti ti la, ti ǵɛni ga: Yimena mavofodaiti, Yisevi mavofodaiti, ta Belia mavofodaiti. ⁴⁵ Belia ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ǵɛni ga: Ǵeeɓɛl mavofodaiti ta Malekiyele mavofodaiti. ⁴⁶ Anzanu loun ǵɛni Aɛɛl ya, daaseigi ǵɛni ga Seela. ⁴⁷ Aɛɛl mavofodaiti tieǵɔi ǵɛni ga zunu waavuulɔlugɔ maazu savagɔ unnaanigɔ (53 400).

⁴⁸ Nɛfetali ná-doun zunuiti, eǵɛvelei ti-mavofodaiti ti la, ti ǵɛni ga: Yaaseyele mavofodaiti, Guni mavofodaiti, ⁴⁹ Yeesɛl mavofodaiti, ta Sileeme mavofodaiti. ⁵⁰ Nɛfetali mavofodaiti tieǵɔi ǵɛni ga zunu waavuunaanigɔ maazu ɔɔlugɔ unnaanigɔ (45 400).

⁵¹ Izelayele nuiti tieǵɔi ǵɛni ga zunu waaundɔzita maazu ǵila undɔfela puusavagɔ (601 730).

Zooi ǵaaǵwɛ vai

⁵² Ǵooǵɔ GALAGI ɔɔɛni Moize ɔɔ, é ǵɛ ma: ⁵³ «Zooi ǵaaǵwɛ bolodaiti ba, é zoloo nuiti tieǵɔiti ma. ⁵⁴ Bolodaiti ti mɔindai, ɔa zooi ve ti ya ga ɔɔɔa, niiti ti ɔidai, é zooi tago ve ti ya. Eɛ ǵilagilagi ná-zooi ǵa ve zea, é zoloo ti-lieǵɔi ma. ⁵⁵ Kele zooi ǵaa ǵa ǵwɛ ga kpakutoomai. Ta ti zɔɔɔ ga tɔnɔ, eǵɛvelei ti-ǵɛni ta-wolodaiti daaseigi la. ⁵⁶ Zooi ǵaa ǵa ǵwɛ ga kpakutoomai, naati zɔǵɔzu, niiti ti wola mɔindai, ta niiti ti wola la mɔinni.»

Leevi nuiti gaalu daa velesiɛi

⁵⁷ Leevi nuiti, ti ǵaaluni, eǵɛvelei ti-mavofodaiti ti la, ti ǵɛni ga: Ǵɛleson mavofodaiti, Keǵate mavofodaiti, ta Melali mavofodaiti. ⁵⁸ Leevi mavofodaiti ti ǵɛni ga: Liɓeni mavofodaiti, Ǵeeɓɛlɔn mavofodaiti, Maali mavofodaiti, Musi mavofodaiti, ta Kɔlee mavofodaiti. Keǵate Amelame zɔɔɔni. ⁵⁹ Amelame anzai laaseigi ǵɛni ga Yɔkeeɓede, Leevi ná-doun anzanui, nii é zɔɔɔni Leevi ɔɛ Ezipete yooi zu. E dounda zɔɔɔni Amelame ɔɛ ga Aalɔn ta Moize, ta Miliyame, nii é ǵɛni ga ti-ɔaazeelai. ⁶⁰ Niiti ti zɔɔɔni Aalɔn ɔɛ ti ǵɛni ga Nadaɓe, Aɓiyu, naa ɔɛɛ Eleazaal ɔa, ta Itamaal. ⁶¹ Nadaɓe ta Aɓiyu ti zaani, naa ǵɛni siɛgi zu ti ɔaani la ga abu ǵiligi Ǵooǵɔ GALAGI ǵakala.

⁶² Niiti ti ǵaaluni, zunuiti kpein é zo alu ǵila ma, é le zeemaazu, zunuiti ta zunu lointi, ti ǵɛni ga zunu waafelegɔ maazu savagɔ (23 000). Ti la ǵɛni ti ɔɛɛni Izelayele nuiti ba, ti ɔa ti ǵaalu, mazɔɔ zou la ǵɛni veeni ti ya Izelayele nuiti saama.

Gaalugi unseizuve

⁶³ Naati ka Moize ta Eleazaal ti ti ǵaaluni Moaɓe nɛmɛiti su, Zuludɛn ǵobavɛ, Zeeliko letemavɛ. ⁶⁴ Niiti kpein Moize ta zalaǵa ǵula nui Aalɔn ti ti ǵaaluni Sinayi tevebai zu, naa ta nɔpɛ ge la mɔ ǵɛni niiti saama. ⁶⁵ Mazɔɔ Ǵooǵɔ GALAGI ǵɛni ti ma: «Ta zaazu tevebai zu.» Ǵila kpala ge la ǵɛni yɛni vulua, é ǵula Yefunee ná-doun zunui Kaleɓe ɔolu, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe.

27

Tɔgi é lo anzanuiti ta-vogani zeǵɛ vaiti ba

¹ Anzanu loun ɔɔlugɔ ǵɛni ná, ti-laaseigi ga: Maala, Noa, Ǵɔgela, Mileka, ta Tiilesa. Ti-ǵɛɛ laaseigi ǵɛni ga Selɔfɛǵade, Ǵeeɓɛl ná-doun zunui. Keɛǵɛ wolani ti ǵɛni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee, ta Zozɛfe. Anzanu naati ka ti ɔaani, ² ti lo Moize ǵakala, ta Eleazaal, ta kundifiiiti, ta beɓei kpein, GALA daaǵomi seǵɛ ɔɛlei laavɛ, ti ǵɛ ma: ³ «Gi-ǵɛɛ zaavɛ tevebai zu, kele é la ǵɛni naati ta-ɔɔgi zu, niiti ti wuzɛǵɛni Ǵooǵɔ GALAGI laalɔǵɔma, Kɔlee ná-nu

bulugiti, kɛɛ é zaani ga kpɔɔɔ ɔotoi maavele, doun zunu la ɔeni zea. ⁴ Leeni vaa zu gi-ɔɛɛ laaseigi a ɔula ná-bolodai zaama, tɔɔzei doun zunu valagi maavele ma? Gi-vɔɔda ve, gi-ɔɛɛ kɛɛɔɔlɔinti saama.»

⁵ Moize liini ga ti-maavai ɔɔɔɔ GALAGI ɔakala. ⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: ⁷ «Gaamai ɔa Selɔfɔɔade ná-doun anzanuiti ti bosu. Da zooi ve ti ya, é ɔɛ ga tɔnɔi, ti-ɔɛɛ kɛɛɔɔlɔinti saama. Tiya ɔa da ti-ɔɛɛ nɔnɔi leve ti vɔ. ⁸ Da bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, é ɔɛ ti ma: Siɛgi zu zunui ta zaazu la, é la doun zunu yɛni, wa ná-poganii ve ná-doun anzanui ya. ⁹ Ni doun anzanu la zea, wa ná-poganii ve kɛɛɔɔlɔinti zea. ¹⁰ Ni kɛɛɔɔlɔnɔɔa ti la bɛ, wa ná-poganii ve kɛɛɔɔ kɛɛɔɔlɔinti zea. ¹¹ Ni kɛɛɔɔlɔnɔɔa ti la kɛɛɔɔ vɛ, wa ná-poganii leve ná-nu ɔiteɔitegi ta vɔ bolodai zu, naa ɔa a ye zea. Toɔa ɔɛ ga devei ta tɔgi Izelayele nuiti bɛ, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

*Zozuwe ɔɛɛ vai ga Moize votogi
(Tɔ Sevei Velesiɛ 31:1-8)*

¹² ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Lɛ Aɔalime ɔizei nii ma, è wɛɛ zooi va, gɛ feezu Izelayele nuiti bɛ. ¹³ Da wɛɛzu ba, kɛɛ da ɔalaagi da zaazu, è li è-mɛmɛwolani pɔ, ti zaai, eɔɛvelei è-ɔɛɔlɔin Aalɔn zaani la, é li mɛmɛwolani pɔ ti zaai. ¹⁴ Mazɔbɔ wo ɔɛɛvɛ ga kololala nuiti ná-devei laalɔɔma, Sin tevebai zu, siɛgi zu bebei zu nuɔuseiti ti maɔaali ɔɛɛni la, ti kpɔɛi vɛɛ bà. Wo la ɔeni ná-ɔadedai maawuini nuɔuseiti gaazu, é lo ziei vai va, ti ɔeni maalolisu.» (Naa ɔeni ga Meeliɔa ɔɛi ná-fai é ɔeni Kadese, Sin tevebai zu.)

¹⁵ Moize bɔɛni ɔɔɔɔ GALAGI vɔ, é ɔɛ ma: ¹⁶ «ɔɔɔɔ GALAGI é ga kpusei kpein ta-zɛnvuiti ta-GALAGI, da bɔɔɔi yiimazeɔe ga nu, è sei bebei unda, é ɔɛ ga kundigii, ¹⁷ nui nii a ɔɛ losu ti untuɔ kɔɔɔɔzuɔvɛti, é da li ga tiye, é da va ga tiye, nii a kɛ ɔɔɔɔ GALAGI ná-nuɔuseiti ti mina ɔɛ eɔɛvelei baalagiti ti la, ti make nu la ná.»

¹⁸ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nun ná-doun zunui Zozuwe zeɔe, zunu ve nii zɛnvui zeini su, da yeela ma. ¹⁹ Da lii la, è sei zalaɔa ɔula nui Eleazaal ɔakala, ta bebei kpein, è deveiti fe zea ti ɔaazu. ²⁰ Da da-ɔundigilai ma zobogi ta ve zea, naa ɔa a kɛ Izelayele vɛbei ɔolo bɛ. ²¹ Toɔa ze zalaɔa ɔula nui Eleazaal ɔakala, naa ɔa da gaazaɔa tɔun bɛ, ga anii nii daaseigi ga wuulimegi. Nii nɔpɛ a bona, vɛle ɔana Zozuwe ta Izelayele nuɔuseiti ta ta-ɔɔɔɔ vaiti so da.»

²² Moize kɛɛni, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. E Zozuwe zeini zalaɔa ɔula nui Eleazaal ɔakala, ta bebei kpein. ²³ E yeeiti daani ma, é deveiti fe zea, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI boni la ma.

28

*Tɔgi é lo zalaɔaiti ba
(Egezɔde 29:38-46)*

¹ ɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ² «Niima levei laazeeli Izelayele nuiti ma, è ɔɛ ti ma: Wa dama kpɛ, wo nɔnɔ ma vɛɛanii ve, yeɔɔɔɔgala vagoi zu, é ga ná-zalaɔaiti, daamianigiti ti ɔalazu abui ɔa, ti bɛ ga ani maku nɛai. ³ Da ɔɛ ti ma: Folo-o-folo, wa kona gila baala sine felegɔ ɔula, nii nɛɛvuzu la ba, ɔɔɔɔ GALAGI vɛ ga gala zalaɔai, nii abui galazu. ⁴ Da baala zivo ɔilagi ɔula ga zalaɔai sobui, è zɔɔma vaala zivoi ɔula kpɔkɔi, ⁵ naa vɛɛ vɛɛanii va, nii é ga bulu vukɔ vagoi kilo savago, gaayɔgai ga wolive wulo vagoi litele ɔila ta tukpɛ (1,5). ⁶ Gala zalaɔai ɔana, folo-o-folo, nii é ɔɛɛzu ɔulazu, eɔɛvelei deveai la Sinayi gize ma. Zalaɔai vɛ, nii abui galazu, makugi nɛai ɔɔɔɔ GALAGI vɛ. ⁷ Wa puya zalaɔai bɔ baala zivo mɔungi va, ga dɔɔ baagi litele ɔila ta tukpɛ (1,5), ada ɔadegai zu ɔa wa puya zalaɔai naa ɔula ná, ga dɔɔ baagi ɔɔɔɔ GALAGI vɛ. ⁸ Baala zivoi velesiɛi ɔa ɔula ga zalaɔai kpɔkɔi, vɛɛanii ta puya zalaɔai, niiti ti bɔgai sobu gelei va, naa ma ziiti nɔ bɔ ba. Zalaɔai vɛ, nii abui galazu, makugi nɛai ɔɔɔɔ GALAGI vɛ.

Doofo foloi ma zalaḡaiti

⁹ «Doofo foloi, wa baala zivo felego ḡula ga zalaḡai, niiti ti kona gila nɔ ḡea, nɛvuzuzo nɔpɛ ge la ba, ɛ vɛɛanii vu ma ga bulu vukɔ vagoi kilo lɔzita, gaayɔgai ga gulɔi, puya zalaḡai vu ma. ¹⁰ Wa gala zalaḡai naa ḡula doofo foloi ḡilagilagi. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaḡai va, ɛ ḡulazu folo-o-folo, ta ná-puya zalaḡai.

Alugi laaḡulazuvɛ ma zalaḡai

¹¹ «Alugi laaḡulazuvɛ, wa nike zine ɔokpa felego ḡula ga gala zalaḡai Ḣooḡo GALAGI vɛ, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lɔfela, nɛvuzuzo mina ḡɛ ti va. ¹² Wa vɛɛanii vɛɛ gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ḡɛ ga bulu vukɔ vagoi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuuḡo nike zinei ḡilagilagi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinei vɛ, ¹³ ta kilo savago baala zivoi ḡilagilagi vɛ. Gala zalaḡai vɛ, zalaḡai nii abui galazu, makugi nɛai Ḣooḡo GALAGI vɛ. ¹⁴ Puya zalaḡaiti ta ḡɛɛzu ga dɔɔi lilele savago, ɛ vɛɛ nike zine ḡilagi va, lilele felego vɛɛ baala sinei va, ta lilele ḡila ta tukpɛ (1,5) ge vɛɛ baala zivoi va. Gala zalaḡaiti kana, ta ḡɛ ḡulazu alugi laaḡulazuvɛ, alu-o-alu, konagi zu. ¹⁵ Wa boli zinei ḡula balaa ga koto gba zalaḡai Ḣooḡo GALAGI vɛ. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaḡai va, ɛ ḡulazu folo-o-folo, ta ná-puya zalaḡai.

*Pakegi ma zalaḡaiti**(Leevi Nuiti 23:5-14)*

¹⁶ «Alu mɔungi ma volo puuḡo maazu naanisiei (14) ḡa ḡɛɛzu ga Ḣooḡo GALAGI ná-Pakegi.

¹⁷ «Alugi naa ma volo puuḡo maazu lɔɔlusiei (15) ḡa fetii lɔɔzeizu ma. Bului nii levɛ la su, naa ḡa wa ḡɛ miizu eyesu folo lɔfela. ¹⁸ Folo mɔungi, wa gaaleba nadegai wo, wo la boti nɔpɛ kea, eḡevɛlei wa da ke la, ¹⁹ wa nike zine ɔokpa felego ḡula ga gala zalaḡai Ḣooḡo GALAGI vɛ, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lɔfela, nɛvuzuzo mina ḡɛ ti va. ²⁰ Wa vɛɛanii vɛɛ gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ḡɛ ga bulu vukɔ vagoi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuuḡo nike zinei ḡilagilagi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinei vɛ, ²¹ ta kilo savago baala zivoi ḡilagilagi vɛ. ²² Wa boli zine ḡila kula ga koto gba zalaḡai, naa ḡa a ke koto gba vai ḡɛ wo vɛ. ²³ Naati kpein ta laazu gala zalaḡai maazu, ɛ ḡulazu sobu-o-sobu. ²⁴ Folo-o-folo, folo lɔfela laawu, wa naama laamianigiti kula, nii abui galazu, makugi nɛai Ḣooḡo GALAGI vɛ. Wa ti ḡula ga zalaḡai, ɛ ɔɔ gala zalaḡai va, ɛ ḡulazu folo-o-folo, ta ná-puya zalaḡai. ²⁵ Foloi lɔfelasiei, wa gaaleba nadegai wo, wo la boti nɔpɛ kea, eḡevɛlei wa da ke la.

*Pantekote voloi ma zalaḡaiti**(Leevi Nuiti 23:15-22)*

²⁶ «Zooi va lɔnɔ mɔungiti ma ḡoozunɛɛ voloi, wo vaazu vɛɛanii veezu la Ḣooḡo GALAGI vɛ, ga ani niineiti, dɔɔḡoiti ma vetii, wa gaaleba nadegai wo, wo la boti nɔpɛ kea, eḡevɛlei wa da ke la. ²⁷ Wa nike zine ɔokpa felego ḡula ga gala zalaḡai, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lɔfela, makugi nɛai Ḣooḡo GALAGI vɛ. ²⁸ Wa vɛɛanii vɛɛ gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ḡɛ ga bulu vukɔ vagoi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuuḡo nike zinei ḡilagilagi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinei vɛ, ²⁹ ta kilo savago baala zivoi ḡilagilagi vɛ. ³⁰ Wa boli zinei ḡula balaa, naa ḡa a ke koto gba vai ḡɛ wo vɛ. ³¹ Wa suai niiti kula, nɛvuzuzo mina ḡɛ ti va, ta ta-vuya zalaḡaiti. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaḡai va, ɛ ḡulazu folo-o-folo, ta ná-veɛanii.

29*Puvu fɛɛ vetii ma zalaḡaiti**(Leevi Nuiti 23:23-25)*

¹ «Alugi lɔfelasiei ma volo mɔungi, wa gaaleba nadegai wo. Wo la boti nɔpɛ kea, eḡevɛlei wa da ke la. Toḡa ḡɛ wo vɛ ga puvu fɛɛ yeei. ² Wa nike zine ɔokpa gila kula ga gala zalaḡai, ta baala sine ḡila, ta kona gila baala sine lɔfela, nɛvuzuzo mina ḡɛ ti va, makugi nɛai Ḣooḡo GALAGI vɛ. ³ Wa vɛɛanii vɛɛ gala zalaḡa zuaiti ba, toḡa ḡɛ ga bulu vukɔ vagoi, gaayɔgai

ga gulɔi: kilo taavuugo nɛkɛ zɛnɛi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi vɛ, ⁴ ta kilo savago baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ⁵ Wa boli zɛnɛ ɖɪla kula ga koto gba zalaɖai, naa ɖa a kɛ koto gba vai ɖɛ wo vɛ. ⁶ Naama zalaɖaiti ta ɔɔ gala zalaɖaiti ba, niiti ti ɖulazu alu-o-alu ta folo-o-folo, ta ta-veɓɛaniiti, ta ta-vuya zalaɖaiti, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu ta-vaa zu. Zalaɖaiti be, niiti abui ti ɖalazu, makugi nɛai Gooɖɔ GALAGI vɛ.

Koto gba voloi ma zalaɖaiti

(Leevi Nuiti 23:26-32)

⁷ «Alugi lɔfelasiɛi ma volo puugo ma, wa gaaleba ɲadegai wo. Wa zugɪ zo, wo la boti nɔpɛ kɛa. ⁸ Wa nɛkɛ zɛnɛ ɔɔkpa gila kula ga gala zalaɖai, ta baala sinɛ ɖɪla, ta kona gila baala sinɛ lɔfelaiti, nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va, makugi nɛai Gooɖɔ GALAGI vɛ. ⁹ Wa veɓɛanii vɛɛ gala zalaɖa zuaiti ba, toɖa ɖɛ ga bulu vukɔ vagoi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuugo nɛkɛ zɛnɛi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi vɛ, ¹⁰ ta kilo savago baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ¹¹ Wa boli zɛnɛi ɖula ɓalaa ga ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge ɔɔ koto gba zalaɖai va, nii ɛ ɖulazu koto gba voloi, ta gala zalaɖai, nii ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta ná-veɓɛanii, ta ta-vuya zalaɖaiti.

Kota lo fetii ma zalaɖaiti

(Leevi Nuiti 23:33-44)

¹² «Alugi lɔfelasiɛi ma volo puugo maazu naanisiɛi (14) ma, wa gaaleba ɲadegai wo, wo la boti nɔpɛ kɛa, eɖɛvelei wa ɖa kɛ la. Wa fetii ɖula Gooɖɔ GALAGI lɛbi vai ma, wa naa ɖɛ folo lɔfela laawu. ¹³ Wa nɛkɛ zɛnɛ ɔɔkpa puugo maazu savago (13) ɖula ga gala zalaɖai, ta boli zɛnɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugo maazu naanigo (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va, makugi nɛai Gooɖɔ GALAGI vɛ. ¹⁴ Wa veɓɛanii vɛɛ gala zalaɖa zuaiti ba, toɖa ɖɛ ga bulu vukɔ vagoi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuugo nɛkɛ zɛnɛi ɖilagilagi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi ɖilagilagi vɛ, ¹⁵ ta kilo savago baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ¹⁶ Wa boli zɛnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta ná-veɓɛanii, ta ná-puya zalaɖai.

¹⁷ «Foloi velesiɛi ma, wa nɛkɛ zɛnɛ ɔɔkpa puugo maazu felegɔ (12) ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugo maazu naanigo (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ¹⁸ Wa veɓɛaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi lieɔi zoloo ti-lieɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ¹⁹ Wa boli zɛnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta ná-veɓɛanii, ta ná-puya zalaɖai.

²⁰ «Foloi zavasiɛi ma, wa nɛkɛ zɛnɛ puugo maazu ɖɪla (11) kula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugo maazu naanigo (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²¹ Wa veɓɛaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi lieɔi zoloo ti-lieɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²² Wa boli zɛnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta ná-veɓɛanii, ta ná-puya zalaɖai.

²³ «Foloi naanisiɛi ma, wa nɛkɛ zɛnɛ puugo ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugo maazu naanigo (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²⁴ Wa veɓɛaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi lieɔi zoloo ti-lieɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²⁵ Wa boli zɛnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta ná-veɓɛanii, ta ná-puya zalaɖai.

²⁶ «Foloi lɔlusiɛi ma, wa nɛkɛ zɛnɛ taavuugo ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugo maazu naanigo (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²⁷ Wa veɓɛaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi lieɔi zoloo ti-lieɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²⁸ Wa boli zɛnɛi ɖula ɓalaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta ná-veɓɛanii, ta ná-puya zalaɖai.

²⁹ «Foloi lɔzitasɛi ma, wa nɛkɛ zɛnɛ lɔsava ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugo maazu naanigo (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ³⁰ Wa veɓɛaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi lieɔi zoloo ti-lieɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu.

³¹ Wa boli zinei gɔla ɔalaa ga koto gba zalaɔai. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaɔai va, ɛ gɔlazu folo-o-folo, ta na-vebeanii, ta na-puya zalaɔai.

³² «Foloi ɔfelasiei ma, wa nika zine ɔfela gɔla ga zalaɔai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puugɔ maazu naanigɔ (14), neevuzu mina ge ti va. ³³ Wa vebeaniiti ta puya zalaɔaiti pee zalaɔa zuaiti ba, kɔɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, egevelei deveai la tɔgi zu. ³⁴ Wa boli zinei gɔla ɔalaa ga koto gba zalaɔai. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaɔai va, ɛ gɔlazu folo-o-folo, ta na-vebeanii, ta na-puya zalaɔai.

³⁵ «Foloi ɔsavasiei ma, wa GALA debi gaalebai wo. Naama voloi, wo la boti nɔpe kea, egevelei wa da ke la. ³⁶ Wa nika zine gila kula ga gala zalaɔai, baala sine gila, ta kona gila baala sine ɔfela, neevuzu mina ge ti va, makugi nei Gooɔ GALAGI ve. ³⁷ Wa vebeaniiti ta puya zalaɔaiti pee zalaɔa zuaiti ba, kɔɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, egevelei deveai la tɔgi zu. ³⁸ Wa boli zinei gɔla ɔalaa ga koto gba zalaɔai. Naa kpein ge ɔɔ gala zalaɔai va, ɛ gɔlazu folo-o-folo, ta na-vebeanii, ta na-puya zalaɔai.

³⁹ «Naa ga wa ke Gooɔ GALAGI ve, wa-veti voloiti su, ɛ gɔla wa-vebeaniiti polu, wo ti laai gisu, ta wa-minazege daazeeli zalaɔaiti, ti ga wa-gala zalaɔaiti, ta wa-vebeaniiti, ta wa-vuya zalaɔaiti, ta wa-yilei zalaɔaiti.»

30

¹ Moize devei naati kpein boni Izelayele nuiti ma, niiti Gooɔ GALAGI ti veeni zea.

Tɔgi ɛ lo minazegegiti ba

² Moize ɔɔeni Izelayele nuiti ma wolodama gundigiti po, ɛ geni ti ma: «Devei vete, nii Gooɔ GALAGI feai: ³ Siegi zu zunui ta minazegezu la Gooɔ GALAGI ve, ɔaa ɛ konai wo, ɛ vile fai ta va, nii ɛ po ga ɛ ke, ɛ la mo daawooi zega ma. Toɔa naa kpein ke, niiti ti gɔlaai da, ɛ bo.

⁴ «Ni anzalopoi ta, nii ɛ kege na-pelei wu de, a minazege keena Gooɔ GALAGI ve, ɛ ɔɔɔ gili ga naa, ⁵ ni kege a na-minazege fai ta na-kona vai zuɔwena, ɛ ɔɔɔ giliai la, ni kege a maagena kpɔ, ɛ la faa woni toun tetegi, na-minazegegiti ta na-konaiti kpein ta ye ma, niiti ɛ ɔɔɔ giliai ga tiye. ⁶ Kele ni kege la yeezeini bu, yeei no ɛ faa gweegai la su, minazegegiti ta konai kpein ɛ ɔɔɔ giliai la, naati ti la mo yega ma. Gooɔ GALAGI ga suvaaye, mazolo kege la yeezeini ti wu.

⁷ «Ni toɔa zini be, ɛ minazegaga geai na, ɔaa ɛ ɔɔɔ giliai na, ga kpɔi ta nii kulaai na da, ɛ bo, ⁸ ta sinigi a faa gweena su, ɛ maage kpɔ toun tetegi voloi no ɛ faa gweegai la su, na-minazegegiti ta ye ma, ta konaiti ɛ ɔɔɔ giliai ga tiye, ta ye ma. ⁹ Kele ni sinigi la yeezeini bu, voloi no ɛ suɔwesu da, ɛ minazegagi gaava, nii ɛ keai, ta kpɔi kulaai daave, niiti ɛ ɔɔɔ giliai ga tiye, Gooɔ GALAGI ga suvaaye.

¹⁰ «Poanzai, ɔaa anzanui ti gelei ba, minazegagi naa a bo, ɔaa konai nɔpe kulaai daave, nii ɛ ɔɔɔ gilizu la, giliai ga ye de.

¹¹ «Anzanui nii ɛ zini be, naa a minazegaga geena, ɔaa ɛ ɔɔɔ gili ga konai ta, ¹² sinigi a faa gweena su, ɛ maage kpɔ, ɛ la yeeɔulani bu, ɛ va gele, na-minazegegiti kpein ta ye ma, ta kona wooi nɔpe ɛ ɔɔɔ giliai la. ¹³ Kele ni sinigi a geena, voloi no ɛ suɔwesu da, na-minazegagi kpein ta kona wooi kpein ɛ lo to ɔɔɔi va, ɔaa daawooi va, naati ti la yega ma. Sinigi ti gaavaa, Gooɔ GALAGI ga suvaaye. ¹⁴ Sinigi ga zoo ɛ ti ye ma, ɔaa ɛ minazegagi kpein koloɔolo, ɔaa konai kpein nii a zoo gelezu la anii ta va. ¹⁵ Ni sinigi la geeni, a maagena kpɔ eyesu poluma zobui zeeli, anzai ga gili minazegagi kpein su, ta kona wooiti kpein su, ɛ ti woga. E vaa bu ga ɛ ti make, tozei ɛ maagega kpɔ, ɛ la faa woni, foloi ɛ meniga da. ¹⁶ Kele ni toɔa ti zega ma, foloi tanigaani tevega voluma, kpega voluma ga suɔwee, toɔa anzai na-faagaaza golai ma gasai zega.»

¹⁷ Tɔgiti kana, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya, é vɛlɛ zunui ta anzai ti yɔɔɔɔvɛlɛ vɛlɛ, doun kɛɛɛɛ ta ná-doun anzanui ti yɔɔɔɔvɛlɛ vɛlɛ, siɛgi zu é ga nu niinei, é kɛɛɛ ná-pɛlɛi wu dɛ.

31

Pilɛ sɔlɔɔ fai Madiyan nuiti ma

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ² «Izelayele nuiti tɔnɔi vɔtokula Madiyan nuiti ma, naa vɔlu, ɔa li niina è-mɛmɛwɔlani pɔ, ti zaai.»

³ Moize bɔɛni nuɔuseiti pɔ, é gɛ ti ma: «À zunui tanigaani maagɛli ga kɔɔɔɔ zɔɔlɛiti wo zaama, ti li Madiyan nuiti daalɔɔɔma, naa gɛ a kɛ, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-potokulai laazeeli Madiyan nuiti ma. ⁴ Bolodai gɛlagilagi zu, wa zunu waagila (1 000) kula ti zaama, wo ti leɛvɛ kɔɔmavɛ.»

⁵ Ti ziimazegɛgi woni Izelayele nuɔuseiti saama, bolodai gɛlagilagi zu, zunu waagilagila (1 000), ti-liegɔi gɛni ga zunu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) ti maagɛliai kɔɔɔɔ vai ma.

⁶ Moize ti leɛvɛni kɔɔmavɛ, é Finease vɛɛ ti vɛ, zalaɔa gɛla nui Elezaal ná-doun zunui, naa gɛ é gɛni seizu ɲadegai ma zɔɔlɛiti segezu, ta puugiti é vɛ ɔa ɔa puugiti dɛɛ la.

⁷ Ti kɔɔɔɔ zɔɔlɛiti segeni, ti li Madiyan nuiti daalɔɔɔma, eɛvɛlɛi Gɔɔɔɔ GALAGI devei veeni la Moize ya. Ti zunuiti kpein paani, ⁸ é bɔ Madiyan nuiti ta-masa dɔɔlugɔ vɛ, ti ga: Evi, Leekɛme, Suul, Guul, ta Leeɔa. Ti Beyɔl ná-doun zunui Balaame balaagi vaani ga boɔa zɔkpɔi. ⁹ Izelayele nuiti ti Madiyan anzanuiti ta ti-lointi soni ga duɔiti, ti li ga tiye. Ti ta-zuaiti soni, ta ta-logani bulugiti kpein, é vɛɛ ti-yeaɔɔligi kpein ba. ¹⁰ Ti abui lɔni ta-laaiti kpein ba, vɛti ti gɛni zeini ná, ta ti-vuuzuvɛti kpein. ¹¹ Ti liini ga aniiti kpein ti ti zoni kɔɔmavɛ, nuiti ti vɛɛ toganiiti ba. ¹² Ti liini ga duɔiti, ta kɔɔzɔganiiti, ta kɔɔi zu aniiti Moize vɔ, ta zalaɔa gɛla nui Elezaal, ta Izelayele vɛbɛi, naati ti gɛni vuuni Moaɔe nɛmɛi zu, Zuludɛn gɔbavɛ, Zeeliko letemavɛ.

Kɔɔɔɔ nuiti ɲade fai

¹³ Moize ta zalaɔa gɛla nui Elezaal ta bɛbɛi ná-kundiɔiti kpein ti wuzegɛni, ti li, ti laaɔomisuvɛ, ti-vuuzuvɛ vɔlu vɛlɛi. ¹⁴ Moize yiigaawanani kɔɔɔɔlɔbaiti ma, nu waagilagila kundiɔiti, ta nu ungilagila kundiɔiti, niiti ti vaani, ti zegɛ kɔɔmavɛ. ¹⁵ Moize ti gaazaɔani, é gɛ ti ma: «Lee vaa zu wo niima anzanuiti kpein zegai vulua? ¹⁶ A gɛzɛ su ga, tiya gɛ ti Balaame ná-tɛnɛ gooi zoni, ti Izelayele nuiti dɔ woɔvaladai zu, Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔɔma, Peyɔl ná-fai zu, naa gɛ é vaani ga maanɔɔɔi Gɔɔɔɔ GALAGI ná-nuɔuseiti saama. ¹⁷ Niizu niina, à zunu loungoiti kpein paa, wo anzanui kpein paa, niiti ti zunu vaa gɛwɛɛgai na. ¹⁸ Anzanu loungoiti, niiti ti la dɛ zunu laakoba vaa gɛwɛɛ, naati nɔ gɛ wa ti yɛ ná, wo ti make bɔɔɔ vɛ.

¹⁹ «Wɔun wa, à li, wo vɔ ada gɛla ade-vuuzuvɛ vɔluvɛ, wo yɛ ná folo lɔfela laawu, wɔiti wo nu vaai, ɔaa wo vɔɔɔɔ pooma vɛ, wa bɔɔɔ ɲade foloi zavasiɛi, ta foloi lɔfelasiɛi, wa-o, wa-luɔiti-yo. ²⁰ Wa segeiti kpein ɲade balaagi, sɔɔla kpein kpɛɛai ga kɔlɔi, ɔaa boli legɛ zegɛi kpein, ta anɲaka kpein é ga gului.»

²¹ Zalaɔa gɛla nui Elezaal bɔɛni kɔɔɔɔ nuiti pɔ, ti zegɛni kɔɔmavɛ, é gɛ ti ma: «À wɛlɛ faazeikpasui vɛ, é tɔgi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veai Moize ya: ²² zanugi, walii, kɔlu bɔigi, kɔlui, fɔɔɔgi, ta bɔbɔgi, ²³ anii kpein nii a zoo lɔɔzu abui gɛ, é la gɛla, wa naa lɔ abui gɛ, é ɲade. Naa vɔlu, wa ti lɔ balaa zɛ ɲadegai wu. Kɛɛ, sɔɔla kpein é la zooga lɔɔzu abui gɛ, wa naati dɔ nɔ zɛ ɲadegai wu. ²⁴ Wa wa-zegɛiti gba, foloi lɔfelasiɛi, wa ɲade niina, naa vɔluma, wa zoo lɔɔzu ade-vuuzuvɛ.»

Kɔɔzɔganiiti gaagɛwɛɛ vai

²⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni Moize ma: ²⁶ «Zalaɔa gɛla nui Elezaal zegɛ, é vɛɛ è vɛ, ta nuɔuseiti ta-vɛlɛyegɛiti ma gundiɔiti, wo kɔɔzɔganiiti gaalu, duɔiti ta toganiiti. ²⁷ Da kɔɔzɔganiiti

naati gaafwe su fele, ma vali saamai ve koofo nuiti zea, ma vali saamai ve nuɓusei zoiti kpein zea. ²⁸ Nii é gɛɛzu ga koofo nuiti tɔnɔi, vɛɛanii ga zege ba, é gɛ ga Goofo GALAGI nɔnɔi, nu gila ka zege nu undoolugɔi (500) zaama, togani gila ka zege togani undoolugɔi (500) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama. ²⁹ Ma vali saamai nii feai ti ya, da sege naa va, é fe zalaɗa gila nui Eleazaal ya, é gɛ ga vɛɛanii segeai ba Goofo GALAGI ve. ³⁰ Ma vali saamai nii é gɛɛzu ga Izelayele nuiti tɔnɔi, da nu gila sege nu uuloolugɔi (50) zaama, é togani gila sege togani uuloolugɔi (50) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama, é ti ve Leevi nuiti zea, niiti Goofo GALAGI ná-sege vɛɛ ɗadegai make fai galivaai ti ma.»

³¹ Moize ta zalaɗa gila nui Eleazaal ti keeni, egɛvelei Goofo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³² Koozoganiiiti niiti koofo nuiti ti vaani la, naa gɛni ga: baalagi ta bolii waaundozita waa uulɔfela maazu lɔlu (675 000), ³³ nika waa uulɔfela maazu felegɔ (72 000), ³⁴ soovale waa uulɔzita maazu gila (61 000), ³⁵ anzanu loundoi niiti ti la gɛni de zunu laakoba vaa gwee, naati ti gɛni ga nu waa uusavago maazu felegɔ (32 000).

³⁶ Ma vali saamai nii é gɛni ga koofo nuiti tɔnɔi, tiegɔi gɛni ga: baalagi ta bolii waaunsavago waa uusavago maazu lɔfela undoolu (337 500), ³⁷ naa ga undozita puulɔfela maazu lɔlugɔi (675) zegeni ba, é gɛ ga Goofo GALAGI nɔnɔi, ³⁸ nika waa uusavago maazu lɔzitai (36 000), naa ga puulɔfela maazu felegɔi (72) zegeni ba, é gɛ ga Goofo GALAGI nɔnɔi, ³⁹ soovale waa uusavago undoolugɔi (30 500), naa ga puulɔzita maazu gila (61) zegeni ba, é gɛ ga Goofo GALAGI nɔnɔi, ⁴⁰ nuɓuse waapuugo maazu lɔzitai (16 000), naa ga nu uusavago maazu felegɔi (32) zegeni ba, é gɛ ga Goofo GALAGI nɔnɔi. ⁴¹ Vɛɛanii kpein é gɛni ga Goofo GALAGI nɔnɔi, Moize naa zegeni, é pu zalaɗa gila nui Eleazaal yeezu, egɛvelei Goofo GALAGI ma levei veeni la zea.

⁴² Ma vali saamai é gɛni ga Izelayele nuɓuseiti tɔnɔi, nii Moize puuni ye, koofo nuiti tɔnɔi vɔluma, ⁴³ naa gɛni ga: baalagi ta bolii waaunsavago waa uusavago maazu lɔfela undoolu (337 500), ⁴⁴ nika waa uusavago maazu lɔzita (36 000), ⁴⁵ soovale waa uusavago undoolu (30 500), ⁴⁶ nuɓuse waapuugo maazu lɔzita (16 000).

⁴⁷ Ma vali saamai é gɛni ga Izelayele nuiti tɔnɔi, Moize nu gila gila zegeni nu uulooludoolugi (50) kpein ba, é togani gila gila gila togani uulooludoolugi (50) kpein saama, é ti ve Leevi nuiti zea, niiti ti Goofo GALAGI ná-sege vɛɛ ɗadegai makesu, egɛvelei Goofo GALAGI ma levei veeni la zea.

Faanee wuugwee fai ma vɛɛaniiiti

⁴⁸ Koozogiti deve gundigiti, waagilagila kundigiti, ta nu ungilagila kundigiti, naati ti vaani naazu, ⁴⁹ ti gɛ Moize ma: «Gei gi ga da-wotige nuiti, gi koofo nuiti gaaluga, niiti ti gea ga leveiti bu, ti gaavonige, zunu gila kpala ge la yeni ná vɔlu gi zaama. ⁵⁰ Gi gila gila ga vaa zu ga zanu soolaiti Goofo GALAGI vɔ, ti gɛ ga vɛɛaniiiti, nii gi ka, zanu balaiti, yoolɔɔiti, balaɗaegiti, goizu anigiti, ta kɔbu ansaiti, é gɛ ga koto gba anii tɔgi letemazu, gi-ɓuseiti faa zu, Goofo GALAGI gaazu.»

⁵¹ Moize ta zalaɗa gila nui Eleazaal ti yeezeini naama soolaiti bu, ti ti veeni ti ya, ti beɛai ga zanugi. ⁵² Zanugi kpein nu waagilagila kundigiti ta nu ungilagila kundigiti ti gaaluni Goofo GALAGI ve, buyegi gɛni ga kilo ungila puulɔsava maazu naanigo (184). ⁵³ Koofo nuiti eɛ ge ná-koozoganii zegeni ɓɔfo ve. ⁵⁴ Moize ta zalaɗa gila nui Eleazaal ti zanugi zegeni, nu waagilagila kundigiti ta nu ungilagila (kundigiti zea, ti lii la GALA daafomi sege vɛɛi wu, é gɛ ga gizesui Izelayele nuiti be, Goofo GALAGI gaazu.

32

*Galaade yooi vee vai
Gade ta Luβen mavofodaiti zea
(Tɔ Sevei Velesie 3:12-22)*

¹ Togani bulu golai ɣeni Luβen mavofodaiti ta Gade mavofodaiti zea. Ti kaani ga Yazeeɩ yooi ta Galaade yooi ta ga ada vago toganiiti to fai zu. ² Ti vaani, ti zeeli Moize ma, ta zalaɣa ɣula nui Eleazaal, ta nuβuseiti ta-ɣundigiiti, ti ɣe ti ma: ³ «Taaiti ti ga, Atalste, Diβon, Yazeeɩ, Nimela, ɢeseβon, Elealee, Seβame, Neeβo ta Beyon, ⁴ zooi nii ɢooɣo GALAGI feai Izelayele ve, toɣa ga zooi pagai togani lo fai ma. Tama, toganii wola moɩnve gi ya ɣei gi ga da-wotiɣe nuiti.» ⁵ Ti ɣeni ma: «Ni gi zaalai zolooɣe e ɣaazu, yeezei bu, e zooi nii ve gi ya, ɣei gi ga da-wotiɣe nuiti. Mina gi buɗe ga Zuludɛn volu veleɩ.»

⁶ Moize bolodama felegoɩ niiti googaaɩvoteni, e ɣe ti ma: «Wa po wo ye ve, wo-ɣeelointi ta ɣeena lia koɩmave, naa ɣa ɣe ɣale? ⁷ Lee vaa zu wo po Izelayele nuiti iɩoteve ti lee vai zu zooi zu, nii ɢooɣo GALAGI feezu ti ya? ⁸ Zekana kpein no wo-ɣeɛni ti keɛni la, siegi zu ge ti leveni la, ti zeɣe Kadese-Baalenea, ti li, ti zooi vete. ⁹ Ti leeɩ, ti zeeli Esekale nemei zu, ti begai ma ga zooi vete, ti Izelayele nuiti iɩoteveni ga ti mina li zooi zu, nii ɢooɣo GALAGI feezu ti ya. ¹⁰ ɢooɣo GALAGI yiiɣaawanani naama voloi, e ɣona, e ɣe ma: ¹¹ «Zunui niiti ti ɣulaai Ezipete yooi va, e zo kona vuufelego (20) ma, e le zeemaazu, naati ti la ɣaazulaa zooi ma, nii ge ma ɣona woga ga na feezu Aβalaame ya, ta Izaake, ta Zakabe, mazoloo ti la vileni gooi volu, ti va ɣolo be, ¹² e ɣula Kalebe volu, Yefunee na-doun zunui, nii e ga Keenize nui, ta Nun na-doun zunui Zozuwe, niiti ti vileni ɢooɣo GALAGI laawooi volu, ti ɣolo be.»

¹³ «ɢooɣo GALAGI yiiɣaawanani Izelayele nuiti ma, e ti leveteve tevebai zu kona vuunaanigo (40) laawu, eyesu naama yamanii kpein ge zeɣe na, niiti ti ɢooɣo GALAGI wanama vai ɣeɛni. ¹⁴ Wele, wa ɣa wo wo-ɣeɛni tosuve zeɣea, eɣevelei wo la ga kotoba nuiti ti zolooɣai, wo ɢooɣo GALAGI na-ziigaaawanai ɣaalezu ba Izelayele laalooɣma. ¹⁵ Mazoloo ni wo la ɣe keɛni, wo va ɣolo toun be, toɣa Izelayele ye no tevebai zu, wa ɣe ga zabui wo niima nuβusei kpein undaavili.»

¹⁶ Ti Moize woogaaɩvoteni, ti ɣe ma: «Ba-o, ga sasaiti no losu ve, ga-logani bulugiti faa zu, gi taaiti to ga-veleyeɣeiti be. ¹⁷ ɢoun gi letegi, ga boɣo maagili ga koɣo zoolaiti gaazuvilei zu, gi lo Izelayele nuiti untugo, eyesu gi lo ga tiye naama adave, ve na veai ti ya. Ga-veleyeɣeiti gila no ɣa ta ɣe yesu taaiti su, siɣigiti ti ti ma, nii a ke ti maalooɣu zooi zu nuβuseiti ba. ¹⁸ Gi la ɣalega ma ga-veleiti bu, eyesu Izelayele nuiti gilagilagiti ti tano ma yooiti soloo. ¹⁹ Kele gi la mo zou zolooɣa Zuludɛn volu veleɩ, anee na maagooza va, toozei gi gono ma yooi zolooɣa Zuludɛn ɣakamave folo ɣulazu veleɩ.»

²⁰ Moize ɣeni ti ma: «Ni wa minazeɣe gooi naa laazeelina, ni wa boɣo maagilina ga wo kooi ɣo ɢooɣo GALAGI ɣaazu, ²¹ ni wa-ɣooɣo nuiti kpein ta boɣo maagili, ti Zuludɛn buɗe, ɢooɣo GALAGI ɣaazu, eyesu e sili nuiti kpein kpe ɣaazu, ²² ni wa ɣale ma, siegi zu no zooi maagolozu la ɢooɣo GALAGI ɣaazu, faa la mo ɣea wo va, wa vie naazu ɢooɣo GALAGI ɣaazu, ta Izelayele letegi. Naazu, niima ada yoozuvu ɣa ɣe ga wono ɢooɣo GALAGI ɣaazu. ²³ Kele ni wo la ɣe keɛni ɣana, wo koto ɣea ɢooɣo GALAGI laalooɣma. A suɣwee ga wa-ɣotoi ɣa wo ɣoozumen! ²⁴ A taaiti to wa-veleyeɣeiti be, wo sasaiti to wa-logani bulugiti be. Nii e ɣulaa wo-la, wo bo, a zie ga naa.»

²⁵ Gade mavofodaiti ta Luβen mavofodaiti ti ɣeni Moize ma: «Da-wotiɣe nuiti ga ke, eɣevelei maligii devei wogai la. ²⁶ Gi-lointi, gi-anzaiti, ga-loganiiti, ta ga-logani bulugiti ta ye Galaade taaiti su. ²⁷ ɢei gi ga da-wotiɣe zunuiti, gi pe gi maagilii ga koɣo zoolaiti, ga Zuludɛn buɗe, gi kooi ɣo ɢooɣo GALAGI ɣaazu, eɣevelei maligii bosu da.»

²⁸ Moize devei veeni ta-vaa zu zalaḡa ḡula nui Eleazaal ya, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é vee Izelayele wolodama veleeyeḡe ḡundigiti ba. ²⁹ E ḡeni ti ma: «Ni wa Gade mavofodaiti ta Luḡen mavofodaiti, wa Zuluden maazuḡudena vḡḡma, ti maḡiliai ga kḡḡḡ zḡḡlaiti, ti kḡḡi ḡḡ ḡḡḡḡ GALAGI ḡaazu, eyesu zooi maḡḡolo wo ve, wa Galaade yooi ve ti ya ga tḡḡḡ. ³⁰ Kele ni ti la Zuluden ḡudeni, ti ḡevele ḡeteai va ḡe de, ga wo kḡḡi ḡḡ vḡḡma, ta zei wo zaama Kanaan yooi zu.»

³¹ Gade mavofodaiti ta Luḡen mavofodaiti ti ḡḡḡḡavoteni, ti ḡe ma: «ḡá naa ḡe, nii ḡḡḡḡ GALAGI bogai gi ma, gei gi ga ḡa-wotiḡe nuiti. ³² ḡá ḡude, gi maḡiliai ga kḡḡḡ zḡḡlaiti, ḡḡḡḡ GALAGI ḡaazu, Kanaan yooi zu, kele ḡá ḡḡḡi ma yooi zḡḡḡ Zuluden ḡakala vele.»

³³ Amḡḡl nuiti ta-masagi Siḡon, ta Basan nuiti ta-masagi Wḡge, Moize naati ta-masada i ta ta-yooiti feeni Gade mavofodaiti zea, ta Luḡen mavofodaiti, é vee Manasee ná-bolodai ḡilazuve va, nii é ga Zozefe ná-doun zunui, é vee ta-laaiti ba, ta ma yooiti ti ḡeni ti va.

³⁴ Taai niiti Gade mavofodaiti ti ti loni, ti ḡeni ga: Diḡon, Atalḡe, Alḡweel, ³⁵ Atelḡe-Sḡfan, Yazee, Yḡgeḡeḡa, ³⁶ Beḡe-Nimela, ta Beḡe-Galan, taaiti siḡḡi ti ma. Ti sasaiti toni togani ḡulugiti faa zu.

³⁷ Taai niiti Luḡen mavofodaiti ti ti loni, ti ḡeni ga: ḡeseḡon, Elealee, ta Kiliyatayime, ³⁸ Neeḡo, ta Baale-Meyon, naati ti-laaseigi valiboni, ta Siḡema. Ti daaseigiti pḡeni taaiti ba, niiti ti ti loni.

³⁹ Makiil mavofodaiti, nii é ga Manasee ná-doun zunui, naati ti liini Galaade laalḡḡma, ti vḡni ma, ti zobo sḡḡḡ Amḡḡl nuiti ma, ti ḡeni zeini ná, ti ti zeḡe. ⁴⁰ Moize Galaade yooi veeni ti ya, ti zeini ná. ⁴¹ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa wuzegeni, é li, é ḡalaḡaiti so, é ti-laasei pḡeni ga Yayiil ná-taaiti. ⁴² Nḡḡa laaleeni Kenate wu, é so, ta taaiti ti ḡilini ba, é tḡ ḡḡḡi daaseigi vee ti va.

33

Izelayele nuiti tevesuḡeti

¹ Peleiti pḡe Izelayele nuiti ti leḡeni da, ti ḡulaai ma Ezipete yooi va, ti zeidai kpasu, Moize ta Aalḡn ti loni ti luḡḡ. ² Moize ti-vuuzuveti ta ti-ziezuḡeti seḡeni, eḡevelei ḡḡḡḡ GALAGI ná-devei ḡeni la.

³ Alu mḡungi ma volo puugḡ maazu lḡḡlugḡi (15) ma, Pakegi vḡluma zobui, ti liini, ti zeḡe Lamesese. Izelayele nuiti ti ḡulani ḡḡḡ yeema zooi va, Ezipete nuiti kpein gaazu ḡeni ti va. ⁴ Ezipete nuiti ti ḡeni ti-loun zunu mḡungiti maḡḡuluzu, niiti ḡḡḡḡ GALAGI ti vaani. Tukpḡi ḡana é daaleeni ta-ḡalagiti bu.

⁵ Izelayele nuiti ti zegeni Lamesese, ti li, ti vu Sukḡe. ⁶ Ti zegeni Sukḡe, ti li, ti vu Etame, nii é teḡebai ḡaabelazuve. ⁷ Ti zegeni Etame, ti ḡaḡale ma ga vḡgi Pi-ḡaḡilḡe vele, Baale-Sefon folo ḡulazu vele, ti li, ti vu Migedḡe letemave. ⁸ Ti zegeni Pi-ḡaḡilḡe, ti leve Seeli Kpolodḡi zaamave, teḡebai vḡ pele. Ti folo savagḡ zie woni Etame teḡebai zu, ti li, ti vu Mala. ⁹ Ti zegeni Mala, ti zeeli Elime, ve zie un puugḡ maazu felegḡ (12) ḡeni ná, ta dḡḡ wulu vḡulḡfela (70), miná ḡa ti vuuni ná. ¹⁰ Ti zegeni Elime, ti li, ti vu Seeli Kpolodḡi ḡobave. ¹¹ Ti zegeni Seeli Kpolodḡi ḡobave, ti li, ti vu Sin teḡebai zu. ¹² Ti zegeni Sin teḡebai zu, ti li, ti vu Dḡfeka. ¹³ Ti zegeni Dḡfeka, ti li, ti vu Aluse. ¹⁴ Ti zegeni Aluse, ti li, ti vu Lefidime, ve nuḡuseiti ti la ḡeni zie zḡḡḡni ná ga ti va ḡḡḡe.

¹⁵ Ti zegeni Lefidime, ti li, ti vu Sinayi teḡebai zu. ¹⁶ Ti zegeni Sinayi teḡebai zu, ti li, ti vu Kiḡelḡe-Gataava. ¹⁷ Ti zegeni Kiḡelḡe-Gataava, ti li, ti vu ḡaseelḡe. ¹⁸ Ti zegeni ḡaseelḡe, ti li, ti vu Litema. ¹⁹ Ti zegeni Litema, ti li, ti vu Limon-Peelḡe. ²⁰ Ti zegeni Limon-Peelḡe, ti li, ti vu Liḡena. ²¹ Ti zegeni Liḡena, ti li, ti vu Lisa. ²² Ti zegeni Lisa, ti li, ti vu Keḡeelata. ²³ Ti zegeni Keḡeelata, ti li, ti vu Safḡel gizei ma. ²⁴ Ti zegeni Safḡel gizei ma, ti li, ti vu ḡalada. ²⁵ Ti zegeni ḡalada, ti li, ti vu Makeelḡe. ²⁶ Ti zegeni Makeelḡe, ti li, ti vu Taḡate.

²⁷ Ti zegeni Taɣate, ti li, ti vu Tala. ²⁸ Ti zegeni Tala, ti li, ti vu Miteka. ²⁹ Ti zegeni Miteka, ti li, ti vu Gasemona. ³⁰ Ti zegeni Gasemona, ti li, ti vu Moseelote. ³¹ Ti zegeni Moseelote, ti li, ti vu Benee-Yaakan. ³² Ti zegeni Benee-Yaakan, ti li, ti vu Gool-Gidegade. ³³ Ti zegeni Gool-Gidegade, ti li, ti vu Yotebata. ³⁴ Ti zegeni Yotebata, ti li, ti vu Abelona. ³⁵ Ti zegeni Abelona, ti li, ti vu Esiyon-Geebeel. ³⁶ Ti zegeni Esiyon-Geebeel, ti li, ti vu Sin tevebai zu, toɣa é ga Kadese. ³⁷ Ti zegeni Kadese, ti li, ti vu Gool gizei ma, Edome yooi ɣwɛmave.

³⁸ Eɣevelei Gooɣo GALAGI ná-devei woni da, zalaɣa ɣula nui Aalon læni Gool gizei ma, é za, Izelayele nuiti kulaai ma Ezipete yooi va ma ɣonagi vuunaanisiɛi (40) ma, alugi loolusiɛi ma volo mɔungi ma. ³⁹ Aalon ná-konagi ɣeni ga kona ungila kona vuufe le maazu savago (123), siegi zu é zaani la Gool gizei ma.

⁴⁰ Názu ɣa Alade masagi, Kanaan yooi zu nui, nii é ɣeni zeini zooi unda lekɣemave nu yeezazuve, naa menini da ga Izelayele nuiti ta vaazu.

⁴¹ Ti zegeni Gool gizei ma, ti li, ti vu Salemona. ⁴² Ti zegeni Salemona, ti li, ti vu Punon. ⁴³ Ti zegeni Punon, ti li, ti vu Wɔbɔte. ⁴⁴ Ti zegeni Wɔbɔte, ti li, ti vu Iye-Abalime, Moabe kwɛpelemave. ⁴⁵ Ti zegeni Iye-Abalime, ti li, ti vu Dibon-Gade. ⁴⁶ Ti zegeni Dibon-Gade, ti li, ti vu Alemon-Dibelatayime. ⁴⁷ Ti zegeni Alemon-Dibelatayime, ti li, ti vu Abalime gizeiti zoɣozuɛ, Neebo gizei ɣakalave. ⁴⁸ Ti zegeni Abalime gizeiti ma, ti li, ti vu Moabe nɛmɛi zu, Zuluden ɣobave, Zeeliko letemave. ⁴⁹ Ti vuuni Zuluden ɣobave, é zo Bete-Gayesimote, é li Aɔele-Sitime, Moabe nɛmɛiti su.

Kanaan yooi zo fai ma levei

⁵⁰ Gooɣo GALAGI bɔeni Moize ɔɔ, Moabe nɛmɛiti su Zuluden ɣobave, Zeeliko letemave, ⁵¹ é ɣe ma: «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, é ɣe ti ma: Siegi zu wo Zuluden buɔezu la, wo lo Kanaan yooi zu, ⁵² wa zooi zu nuiti kpein kpe luɣo, wo ta-ɣooɣo ganigiti kpein koloɣolo, ti ti ɔetɛai ga kotui, wo ta-vololibaiti kpein koloɣolo, ti ɔetɛai ga kolui gaawuungai, wo ta-zalaɣa ɣula adaveti kpein koloɣolo. ⁵³ Wa zooi zeɣe ga wɔnɔ, wo zeɣe ná, mazɔlɔ ɣe zooi vea wo ya, é ɣe ga wɔnɔ. ⁵⁴ Wa zooi ɣaagwe va, wa ke ga kpakutoomai, eɣevelei wa-wolodamaiti ti la. Niiti ti mɔindai, wa ta-yooi wɔlɔ, wo fe ti ya, niiti ti la mɔinni, wa ta-yooi ve ti ya, kele gola mina wɔlɔ. Eɛe ka naa zɔlɔ, nii a ve zea ga kpakutoomai, wa ti zeɣe ga wɔnɔ, eɣevelei wo-ɣeeni ta-wolodamaiti ti la. ⁵⁵ Kele ni wo la zooi zu nuiti kpeeni luɣo, ti zaama, niiti wa ti ye ná, ta ɣeezu ga ɣaingi, ti da vu wo-ɣaazuɛti, ta ani ɣaazobagiti ti da wo-ɣo kakamaveti kpota, ta ɣe ga wo zili nuiti zooi naa zu, ve wo vaazu zeizu ná. ⁵⁶ Názu ɣa ná wo zo da, eɣevelei ɣe deveni la ga ɣe ti zo da.»

34

Kanaan yooi ma ɣwɛpelegiti

¹ Gooɣo GALAGI bɔeni Moize ɔɔ, é ɣe ma: ² «Devei nii ve Izelayele nuiti zea, é ɣe ti ma: Siegi zu wo vaazu læezu la Kanaan yooi zu, wele zooi va, nii é vaazu veezu wo ya ga wɔnɔ, Kanaan yooi, é vee ná-kwɛpelegiti ba. ³ Lekɣemave nu yeezazuve, wa-you ɣwɛgi loɣa zeɣe Sin tevebai zu, é le ga Edome yooi zakpai. Folo ɣulazu vele, wo-ɣwɛgi sogai lekɣemave nu yeezazuve, naa ɣa liizu, é lo Kpolode Wanai va, ⁴ wo-ɣwɛgi zu ɣa bilisu gize yɔɣozuɛ Akelaɔime, lekɣemave nu yeezazuve, é leve ga Sin vele, é zeeli Kadese-Baalenea, lekɣemave nu yeezazuve. E li ga Gasaal-Adaal vele, é leve ga Asemon vele, ⁵ é zo Asemon, é lati, é li, é zeeli Ezipete ɣotudei ma, é vile Kpolode Wolai va.

⁶ «Wa-ɣwɛpelemave é folo liizu vele, naa ɣa ɣe ga Kpolode Wolai.

⁷ «Wele nii é ɣeezu ga wa-ɣwɛpelemave lekɣemave nu ɣoozuɛ, é zo Kpolode Wolai ma, wa kwɛgi la, eyesu é zeeli Gool gizei ma. ⁸ Wa ɣwɛgi la, é zo Gool gizei ma, é li Lebo-ɣamate, é vile Sedade va, ⁹ é zo miná, é li ga Zifelon vele, é li, é vile Gasaal-Enan va. Lekɣemave nu ɣoozuɛ vele ɣwɛpelegiti ɣana.

¹⁰ «Wa ɣwɛpelemavɛ leve ba folo ɣulazu vɛlei, é zo ɢasaal-Enan, é li Sefame vɛle, ¹¹ é zo miná, é yɛi Libɛla, Ayɛn folo ɣulazu vɛlei, kwɛpelemavɛ ɣa yeizu, é vɛlɛ Kineelɛte bolodɛi va, folo ɣulazu vɛlei, ¹² é yɛi mɔnɔ ga zɛ wolai Zuludɛn, é vɛlɛ Kpolodɛ Wanai va. Wa-yooi ɣwɛgiti kana.»

¹³ Moize Izelayɛle nuiti kalani ga niima vaiti, é ɣɛ ti ma: «Zooi ɣana nii wo vaazu gaagwɛɛzu ga kpakutoomai, ɢooɣɔ GALAGI devea ga é ve boloda taavuugɔi ta ma lukpɛgi ya. ¹⁴ Mazɔɔɔ Luɓɛn nuiti ta-wolodamaiti, eɣɛvɛlei ta-vɛlɛyɛɣɛiti ti la, ti ta-yooiti seɣea, ta Gade nuiti ta-wolodamaiti ɓalaa, eɣɛvɛlei ta-vɛlɛyɛɣɛiti ti la, Manasee ná-bolodai ɣilazuve ɓalaagi ná-zooi zeɣea. ¹⁵ Boloda felegɔi naati ta boloda lukpɛgi, ti tɔnɔi zeɣea Zuludɛn volu vɛlei, Zeeliko letemavɛ, folo ɣulazu vɛlei.»

Seikpasui é lo zooi ɣaagwɛɛ vai va

¹⁶ ɢooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize vɔ, é ɣɛ ma: ¹⁷ «Wɛlɛ zunuiti daaseigiti ba, ti vaazu zooi ɣaagwɛɛzu wo yɔɣɔzu: zalaɣa ɣula nui Eleazaal, ta Nun ná-doun zunui é ga Zozuwe. ¹⁸ Wa bolodama ɣundiɣii ɣilagilagi zeɣe ga ti zooi ɣaagwɛ. ¹⁹ Naama zunuiti daaseigiti ta ga:

Zuda ná-bolodai zu, Yefunee ná-doun zunui Kalɛɓe,

²⁰ Simiyɔn nɔnɔi, Amiyude ná-doun zunui Samiyɛle,

²¹ Benzamen nɔnɔi, Kiselon ná-doun zunui Elidade,

²² Dan nɔnɔi, Yɔgeli ná-doun zunui Buki é ga kundiɣii,

²³ Zozɛfe mavofodaiti su,

Manasee nɔnɔi, kundiɣii ɢaniyɛle, Efɔde ná-doun zunui,

²⁴ Efelayime nɔnɔi, kundiɣii Kemuwɛle, Sifetan ná-doun zunui,

²⁵ Zaɓulɔn nɔnɔi, kundiɣii Elisafan, Paalenake ná-doun zunui,

²⁶ Isakaal nɔnɔi, kundiɣii Paletiyɛle, Azan ná-doun zunui,

²⁷ Asɛɛl nɔnɔi, kundiɣii Ayiyude, Selɔmi ná-doun zunui,

²⁸ Nɛfetali nɔnɔi, kundiɣii Pedaɣɛle, Amiyude ná-doun zunui.»

²⁹ Naati ka ɢooɣɔ GALAGI devei veeni ti ya, ga ti Kanaan yooi ɣaagwɛ Izelayɛle nuiti zɔɣɔzu.

35

Leevi nuiti ta-laaiti

¹ ɢooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize vɔ, Moaɓe nɛmɛiti su, Zuludɛn ɣɔbavɛ, Zeeliko letemavɛ. ² E ɣɛni ma: «Devei ve Izelayɛle nuiti zea, ga ti va bu, ti taai tanigaa ve Leevi nuiti zea ta-yooi zu, nii ti sɔɔɔgai ga tɔnɔ, vɛti ta zoo ti zɛi náti. Wa náti maagooliiti fe Leevi nuiti zea. ³ Naama laaiti ta ɣɛ ga ti-zeizuvɛ. Ti-maagooliiti su ɣɛ ga ta-logani losuvɛti, ti-yeaɣɔligiti ti ɣɛ ná, ta ta-logani ɓulugiti. ⁴ Taaiti maagooliiti su, niiti wo ti veezu Leevi nuiti zea, zooi ɣa ɣɛ ba, é ɣaku ma ga mɛtɛlɛ undɔɔlugɔ (500), é tɔɔzei sigigiti ma, é li polu vɛlei maagoolii kpɛin su. ⁵ Wa kɔɣɔ, wo kwɛgi la taa volu vɛlei, ga mɛtɛlɛ waagila (1 000), é ɣaku ma kpoloo, taai ɣa ɣɛ zaamazuvɛ. Vɛle ɣana zooi a ɣɛ la, ta-laaiti maagoolii zu. ⁶ Wa yeelo taa ɓɔzita va, wo fe Leevi nuiti bɛ, ti ɣɛ ga maavela wosuvɛ, nui niiti ti nu vaazu, ti la gaagilini ma, ta zoo ti vɛla, ti li ná, é vɛɛ taa vuunaanigɔ maazu felegɔ (42) ɣiligaa va. ⁷ Taaiti wo vaazu ti veezu Leevi nuiti bɛ, tieɣɔi ɣa ɣɛ ga puunaanigɔ maazu ɓɔsava (48), é vɛɛ ti-maagoolii ma yooiti ba, ti ɣilagilagi pɛ. ⁸ Taaiti wo vaazu ti zeɣezu Izelayɛle nuiti ta-yooiti su, mɔinda ɣa ɣula naati zea, niiti gola ti ya, tago nɔ ɣa a ɣula naati zea, niiti é la mɔinni ti ya. Bolodai ɣilagilagi ɣa ná-taai ta ve Leevi nuiti bɛ, eɣɛvɛlei a zoloo da sɔɔɔgi ma, é vaazu bosu.»

Maavela laaiti
(Tɔ Sɛvɛi Vɛlesɛ 4:41-43;
19:1-13;
Zozuwɛ 20:1-9)

⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, ɛ ɔɛ ma: ¹⁰ «Bɔɛ Izelayɛle nuiti pɔ, ɛ ɔɛ ti ma: Siɛgi zu wo Zuludɛn bɔɛzu la, wo lɛ Kanaan yooi zu, ¹¹ wa yeelo taai tanigaani ba, ta ɔɛ wo vɛ ga maavela laaiti, ni nu a nu vaana, ɛ la gaagɛlini ma, ɛ vɛla, ɛ li nɔ. ¹² Naama laaiti ta ɔɛ wo vɛ ga maavela laaiti, namai votokula nui va, naa ɔa a kɛ nu vaa nui mina za, aisa ɛ va ɔula kelɛma nuɔuseiti gaazu, nɔ-tukpɔi ɔaa va leve. ¹³ Wa yeelo taa lɔzita va, ti ɔɛ ga maavela laaiti, ¹⁴ wa taa savagɔ ve Zuludɛn volu vɛlei, wo taa savagɔ ve Kanaan yooi zu. Naati ta ɔɛɛzu ga maavela laaiti. ¹⁵ Naama laa lɔzitaiti ta ɔɛɛzu ga maavela laaiti Izelayɛle nuiti bɛ, ta wɛɛinti, naa vɛɛ seikɔɔma nuiti ba, nu-o-nu nii a nu vaana, ɛ la gaagɛlini ma, minɔ ɔa a vɛla, ɛ li nɔ.

¹⁶ «Ni zunui ta a seijɔɔɔi loɔana ga kɔlu ani, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁷ Ni a sɔɔna ga kɔtu, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁸ Ni a doɔana ga gulu, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁹ Namai votokula nui ɔa nu vaa nui naa vaa, siɛgi zu ɛ maazɔɔsu da. ²⁰ Ni zunui ta a zɔɔna seijɔɔɔi va ga wɔinzeɔɛmai, ɔaa ɛ ani zeɔɛ, ɛ pili ma ga kisɛ jɔi, saa vaa ɔula su, ²¹ ɔaa ni a doɔana ga yeei, sili vaa zu, saa vaa ɔula su, toɔa ga nu vaa nu, ta paa. Namai votokula nui naa ɔa nu vaa nui naa vaa, siɛgi zu ɛ yeezeelizu la ma.

²² «Kɛɛ ni zunui ta a zɔɔna seijɔɔɔi va, ɛ la gaagɛlini ma, ɛ la daani ɔisu, ɔaa ɛ anii ta vili ma, ɛ la daani ɔisu, ²³ ɔaa ɛ la naa ɔaazu, eyɛsu ɛ kɔtui loo ma, naa volu ɔɛ ga saai, ɛ la ga silijɔɔɔ, ɛ la faa jɔu bɛɛzu daalɔɔma, ²⁴ nuɔuseiti ta tukpɔɔaaleve, ɛ zoloo tɔgi ma, nu vaa nui ta namai votokula nuiti zɔɔzu. ²⁵ Nuɔuseiti ta nu vaa nui ɔizo, ti kula namai votokula nui ya. Nuɔuseiti ta gaagɛle ma maavela laai zu, vɛ pelaai, ɛ li nɔ. Toɔa yɛ nɔ eyɛsu zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai, nii gulo jɔdegai ziaai ma, naa za.

²⁶ «Ni nu vaa nui a bɔɛna maavela laai ma ɔwɛgiti maazu, vɛ pelaai, ɛ li nɔ, ²⁷ ni ta ɔomina ta namai votokula nui taa voluvɛ, naa paa, ɛ la ɔɛa ga sɔba nu, nu vaa vaa zu. ²⁸ Mazɔɔɔ, nu vaa nui maanɛvɛ, ɛ yɛ maavela laai zu, eyɛsu zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai za. Zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai zaa vɔluma, nu vaa nui ɔa zoo ɛ ɔale ma nɔ-poganii unda.

²⁹ «Deveiti kana wo ma vaa zu, wo-mavofodaiti kpein su, vɛ nɔpɛ wa zeɛ nɔ. ³⁰ Ni nui ta a nu loɔana, ɛ za, ta nu vaa nui vaa, zeeleiti gooi ma. Kɛɛ zeele ɔila ge la kula ɔɛa, peelalai va ve nui ya ga ti paa.

³¹ «À mina yeezei walii wu, nu vaa nui yɛnvui vaa zu, nii maanɛai ga ɛ za, mazɔɔɔ kɛni ti naama nui vaa. ³² A mina yeezei walii wu, wo va pelei ve zea, ɛ va ɔula maavela laai va, ɛ va ɔale ma nɔ-zooi zu, aisa zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai va za. ³³ A mina zooi ɔɔzɔ, vɛ wo vaazu zeizu nɔ, mazɔɔɔ namai ɔa ɔa zooi ɔɔzɔ. Koto gba vaa la ɔɛa namai nɔ-faa zu nii puai, kɛni naama nui namai, nii ɛ namai vuai. ³⁴ Wo la zooi naa ɔɔzɔa, vɛ wo vaazu zeizu nɔ, vɛ nɔ balaagi gɛ vaazu zeizu nɔ, mazɔɔɔ nɔ ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii ɛ zeini Izelayɛle nuiti saama.»

36

Tɔgi ɛ lo
pɛɛyɛɛɛti ta-you vaiti ba

¹ Pɛɛyɛɛɛ ɔundiɔiiti ti ɔulaai Galaade nɔ-bolodai zu, Makiil nɔ-doun zunui, Manasee nɔ-doun zunui, Zozɛfe nɔ-doun zunui ta-wolodamaiti saama, ti vaani Moize vɔ bɛ, ti bɔɛ pɔ, ta Izelayɛle nuiti ta-vɛɛyɛɛɛ ɔundiɔiiti, ² ti ɔɛ ti ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI devei veeni mɔliɔii ya, ga ɛ zooi ɔaagwɛ Izelayɛle nuiti ba ga kpakutoomai. Naa vɔluma, mɔliɔii devei zɔɔɔni Gɔɔɔɔ GALAGI ya, ga ɛ gi-ɔɛloin Selɔfɛɔade nɔ-poganii ve nɔ-doun anzanuiti zea. ³ Ni

ta vuluna Izelayele nuiti ta-wolodamai taḡili ma, ta-voḡanii ḡa zeḡe gi-memewolani ta-voḡanii va, é vee bolodai naa, ná-poḡanii va, nii ti ḡiliai ba, naa maavele ma, ta ḡa ḡulazu poḡanii la, nii gaagweai gi va ga kpakutoomai. ⁴ Bəḡbyeema ḡonagi a zeelina Izelayele nuiti be, ta-voḡanii ḡa vee bolodai naa nənəi va, nii ti ḡilizu ba, toḡa zeḡe ḡá-wolodai nənə ma gelei va.»

⁵ Moize Ḣooḡo GALAGI ná-deveiti daazeelini Izelayele nuiti ma, é ḡe ti ma: «Zozefe mavofodaiti ta-wolodai ḡa gaamai wosu. ⁶ Peṭe nii Ḣooḡo GALAGI deveai Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ma: Ta zeḡi naama nuiti be, niiti ta ḡe ti vo, ni no ta zeḡi ti-ḡeeni ta-wolodai zu. ⁷ Izelayele yooi zu, poḡanii tanəpe ge la ḡulaa bolodai ta zu, é va li bolodai zəi zu, keḡe Izelayele nui ḡilagilagi ḡa ḡili keeḡeni ta-wolodai ma voḡanii va. ⁸ Anzanu loin ḡilagilagi kpein poḡanii a ḡe zea, Izelayele nuiti ta-wolodaiti su, keḡi naa zeḡi zini be, keeḡe ná-bolodai zu, naa ḡa a ke Izelayele nuiti ḡilagilagiti ti ti-memewolani ta-voḡanii zəḡə. ⁹ Poḡanii tanəpe ge la ḡulaa bolodai ta va, é va li bolodai taḡili su, keḡe Izelayele nuiti ta-wolodaiti ta ḡili ti ḡilagilagi ta-voḡanii va.»

¹⁰ Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ti keḡeni, eḡevelei Ḣooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ti ga Maala, Tiilesa, Ḣəḡela, Mileka ta Noa, ti zeḡi ti-ḡee keeḡelointi ti-loun zunuiti be, ¹² ti zeḡi Zozefe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti be, ta-voḡaniiti ti yeḡi ti-ḡeeni ta-wolodai zu.

¹³ Deveiti ta təḡiti kana, niiti Ḣooḡo GALAGI feeni Izelayele nuiti zea, ga Moize maavele, Moaḡe neməi zu, Zuludən ḡobaṽe, Zeeliko letemaṽe.

⁶ Ɔɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ɔɔɔɔ de ɔɔ Ɔɔɔɔɔɔ gizeɪ ma, ɛ ɔɔ ma: «Wo wola lɛbigɛ zeini gizeɪ nii ɔɔ ɔɔ. ⁷ A latina, wo li Amɔɔɔ nuiɪ ta-ɔɔze yooɪ zu, ta nɔ maɔɔooɪiɪ su, ɔɔ Kanaan nuiɪ ti zeini nɔ, Zuludɛn ma ɔɔtu nɛmɛɪ zu, ta gizeɪti ma, naa ɔɔɔ zɪɔɔɔɔɔ ma nɛmɛɪ zu ɔɔ, ta lɛkpɛmɔɔɔ nu yeezazuɔɔ, ta Kpolodɛ Wolai ɔɔɔɔɔɔ, eyɛsu ɛ zeeli Liɔan ɔɔzeɪti ma, ta zɪɔ wolai Ufelate ma. ⁸ A pɛtɛ, ɔɔ zooɪ tɛɪ fea wo ɔɔ. A li, wo zooɪ naa zeɔɔ ga wɔnɔ, nii nɔun nɔ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔ ma ɔɔna woni wo-mɛmɛwolani ɔɔ, Aɔalaame, ta Izaake, naa ɔɔɔ Zakɔɔɔ ɔɔ, ga ɔɔ fe ti ɔɔ, ta ti-mavofodaiti, ta zeɔɔna nɔ.»

Moize tukpɔɔfaaleve nuiti sei vai
(Egezode 18:13-27)

⁹ Moize ɣɛni ma mɔnɔ: naama zɛgi zu, gɛ ɔɔɛni wo ɔɔ ɣani, ga: «Gɛ la zooga, nà ɣila, gɛ ɔɔ lo wo luɔɔ. ¹⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI, wo maamɔinda, za wo mɔinda eɣe geegɔɔlɔgi ma zomideɣaiti. ¹¹ Ɔɔɔɔ GALAGI, wo-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI, ta ɔɔ wo ɔɔ ná zeizu ɣe ga waagila (1 000), é tuya loo wo ɔɔ, eɣeɔɔleɪ é minazegeni la! ¹² Nà ɣila, nà wa-ɣasɔi zɛɣe ɣale, gɛ wa-vaiti gaagɔla ba, ta wa-ɔɔɔ vaiti? ¹³ A yeelo zunui tanigaani ba, wa-wolodaiti su, ti ga ɣima nuiti, ti ɣeleɣeleɣai, ta luɔɔ ɔɔɔɔ ti ɔɔ, gɛ ti zeɪ wo unda.» ¹⁴ Wo gɔɔɔaavoteni, wo ɣe mɔ: «Nii è ɣisiaa su ga è kɛ, naa ɣa ga faa ɔɔɔ.» ¹⁵ Gɛ wa-wolodama ɣundigɔiti seɣeni, ɣima nuiti, luɔɔ ɔɔɔɔ ti ɔɔ. Gɛ tanigaa zeɪ wo unda ga nu waagilagila kundigɔiti, nu ungilagila kundigɔiti, nu ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ kundigɔiti, ta nu ɔɔɔɔɔ kundigɔiti. Gɛ ɔɔiti kɛ ga faaɣaagɔlaba nuiti wa-wolodaiti su. ¹⁶ Gɛ devei veeni naama zɛgi zu, wa-lukpɔɔfaaleve nuiti zea, gɛ ɣe ti ma: «À woilo wo-ɣeɔɔleaiti goo ma, wo ti lukpɔɔfaaleve ti ɔɔɔɔɔ vaiti su, ta ti-ɣeɔɔleaiti, ta wɛɛinti, ga telebodai. ¹⁷ A mina zeelɔɔɔɔɔɔɔ ɣe nuiti su, wa woilo mɔnɛ nuiti goo ma, ta zobobe nuiti. A mina lua nu nɔɔɔ ba, mazɔɔɔ GALA ka po ge ga tukpɔɔfaaleve vai. Ni fai ta a ɔaana wo ya gola, wa ɔaa la pɔ ɔɔ, gɛ gaagɔla ba.» ¹⁸ Pele ɣana naama zɛgi zu gɛ devei veeni la, ga nii kpein wa kɛ.

Kpakagi é ɣɛni Kadese
(Gaalɔ Sɛvɛi 13:1-33;
14:20-45)

¹⁹ Ade zɛɣeni Ɔɔɔɔɔe gizeɪ ɔɔ ɔɔ, de zɛ teɔɔba wolai zu, nii maayikiai, de li ga Amɔɔl nuiti ta-ɣize yooi zu ɔɔleɪ, eɣeɔɔleɪ Ɔɔɔɔ GALAGI ade leveni la. Ade zeelini Kadese-Baalene. ²⁰ Gɛ ɣeni wo ma: «Wo zeelia Amɔɔl nuiti ta-ɣize yooi zu, nii Ɔɔɔɔ GALAGI da-ƆALAGI fea de ɔɔ. ²¹ Pɛɛ, Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI zooi laa wo ɣakala. A lɛ, wo seɣe ga wɔnɔ, eɣeɔɔleɪ Ɔɔɔɔ GALAGI, wo-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI boni la wo ma. A mina lua. A mina ɔali.»

²² Wo pɛ wo maaɔɔɣani bà, wo ɣe mɔ: «Ade zunui tanigaa leɔe, ti zooi zuɔɔɔɔ, ti ɔɔ, ti ɔɔluvaawo ade ma, pelei da zɛ la, taaiti ɔɔ da li ná, ti naati dɛɛ.» ²³ Wo ɣisu vai naa nɛɛni bè. Naa ɣa è kɛɛni, gɛ yeelo zunu puugɔ maazu felegɔ (12) ɔɔ wo zaama, ɔɔɔɔ ɣila, zunu ɣila. ²⁴ Ti liini, ti lɛ ga gize yooi ɔɔ pelei, eyɛsu ti li Esekɔle nɛmɛi zu, ti náti sumɔni. ²⁵ Ti ɔaani ga ma yooi ma wulu waaiti ya, ti dɛɛ ga adeye, ti ɔɔluvaawo, ti ɣe ma: «Zoo ɔɔɔ ɔɔ, nii Ɔɔɔɔ GALAGI da-ƆALAGI feezu de ɔɔ.»

²⁶ Kɛɛ wo la kɛɛni, wo ɔɔ lɛ. Wo ɔakani wa-ƆALAGI Ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei laalɔɔɔma. ²⁷ Wo ɔɔɛni unsu wa-zɛɣe ɣotaiti bu, wo ɣe ma: «Tɛi ade wɔinzeɣea Ɔɔɔɔ GALAGI ma, naa ɣa è de ɣulaai la Ezipete yooi ɔɔ, é ɔɔ de lɔ Amɔɔl nuiti zeezu, ti de undaavili. ²⁸ Mini ɣa ade liizu ná? Ade-ɣeɔɔleaiti ti de iɔɔteɔɔa, ti ɣe ma: «Nuɔusea ɔɔ ti wola mɔindai, ti wola ɣoozakoozagai ade ɔɔ, taaiti be ti wola wɔɔɔai, sigɔgi ti ma, é zeɪ geeɪ ɔɔ, gi Anake mavofodaiti kaavɛ ná ɣite.» »

²⁹ Gɛ ɣeni wo ma: «À mina ɔali. A mina lua ti ɔɔ. ³⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI, nii é loni wo luɔɔ, tɔ ɔɔɔɔ ɣa a kɔɔi ɣɔ wo ɔɔ, eɣeɔɔleɪ é kɛɛni la wo ɔɔ, wo ɣaazu, Ezipete yooi zu, ³¹ naa ɔɔlu teɔɔɔɔ zu, wo kaani miná, Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo zɛɣeni, eɣeɔɔleɪ zunui a da ná-doun zunui zɛɣe la, pelei kpein su, eyɛsu wo zeeli niima adaɔɔ.» ³² Anɛɛ naa ɔɔ, wo la ɣeni laani Ɔɔɔɔ GALAGI la, wa-ƆALAGI, ³³ nii é ɣeni losu wo luɔɔ pelei zu, ga é wo-ɔɔuzu ɣaizɛ, é ɣeni losu wo luɔɔ kpidiɪ abuzogi zu, é pelei lɛ ga woye, nii wo zɛɛzu la, foloi é lo wo luɔɔ tonaɔiingi zu.

³⁴ Ɔɔɔɔ GALAGI wo ɣisu vai ɣwɛɛni, é yiigaaawana, é minazɛɣe ɣani: ³⁵ «Niima yamanii zu nuɔuse ɔɔiti taɣila kpala ge la zooi naa ɣaa, nii gɛ ma ɣona woga ga gɛ fe wo-mɛmɛwolani zea, ³⁶ kɛni Kalɛɔe, Yefunee ná-doun zunui, tɔ ɣa a ka. Nà zooi naa ve zea, nii siaai su, ta ná-doun zunuiti, tɔɔzeɪ sieɔe ga zɔimai.»

³⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani mǎ ɔalaa wa-vaa zu, ɛ ɔɛ mǎ: «Da ɔalaagi, ɛ la mǎ lea nǎ. ³⁸ Kele Nun nǎ-doun zunui Zozuwe, ɔa-ɔɔba nui, naa ɔa le nǎ. Naa iɔɔɔ, mazɔɔɔ toɔa ɛ ɔaazu losu Izelayele nuiti tuɔɔ zɔɔi zo fai zu. ³⁹ Wo-lointi, wo ɔɛni ɔɛɛzu ma ta ɔɛ ga wo zili nuiti daamiani, ta wo-loun zunuiti, niiti ti la faa ɔagɔi ta faa ɔɔi yɔɔɔzuɔwɛɛ za, naati ka ti leɛzu nǎ, naati ka gɛ feezu ti ɔɛ, ti seɔɛ ga tɔnɔ. ⁴⁰ Kele wɔun, ǎ ɔale ma, wo li ɔolu teɔɔɔɔ zu, Seeli Kpolodeɪ ɔɔ pelei.»

⁴¹ Wo gɔɔɔaavoteni, wo ɔɛ mǎ: «Gi koto ɔɛa Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔɔma. Gǎ leɛzu, gi kɔɔi ɔɔ, eɔɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI gǎ-GALAGI devei vea la gi ya.» Wo ɔɔilagilagi wo wa-ɔɔɔɔ zɔɔlaiti seɔɛni, wo ka ga faa go, wo leɛ vai gize yooi zu. ⁴² Kele Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mǎ: «Gɛ ti ma: A mina le, ta ǎ mina kɔɔ ɔɔ, mazɔɔɔ gɛ la wo zaama ɔɛɔɔɔɔɔ, wo zili nuiti ta wo ɔolɔɔɔlo nɔ fuun.» ⁴³ Anɛɛ naa ɔɛ, gɛ ɔɔɔni ga ɔɔɛa wo ɔɔ, wo la woiloni, wo ɔakani Gɔɔɔɔ GALAGI ya, wo leɛni ga goizuɔɔɔi gize yooi zu. ⁴⁴ Nǎzu ɔa Amɔɔl nuiti ti zeini gize yooi zu, ti ɔulani, ti wo laaɔɔmi, ti ɔile wo ɔolu eɔɛ kɔingiti, ti laale wo wu, ɛ zo Seyiil lugi zu, eyɛsu ɛ zeeli Gɔɔlema.

⁴⁵ Wo ɔalegai ma ma, wo wɔɔni Gɔɔɔɔ GALAGI ɔakala, kele Gɔɔɔɔ GALAGI la ɔɛni woiloni wo-wooi ma, ɛ woizuɔɔɔni. ⁴⁶ Naa ɔa ɛ keɛni wo yɛni Kadese, wo wola lebi nǎ.

2

Edɔme ta Moaɔe ta Amɔn yooiti

maazuɔude vai

¹ Ade latini, de li ga teɔɔɔɔ zu ɔɛle, de Seeli Kpolodeɪ ma ɔɛlei zo, eɔɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI boni mǎ la. Ade folo mǎinmǎin keɛni, de ɔa lati Seyiil ɔɛle yooi ma.

² Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mǎ: ³ «Wo lebiga latisu gize yooi teɪ ma. A latina ga lekɔɔmave nu ɔɔɔɔɔ ɔɛlei. ⁴ Deveɪ nii ve nuɔɔɔɔti zea, ga wa ɔaazu leɔɔɔ wo-ɔɔɔɔɔti Ezawu nǎ-doun zunuiti ta-ɔwɔpelemave, ti zeini Seyiil yooi zu. Ta lua wo ɔa, kele ǎ dama ga ɔɔɔɔ. ⁵ A mina laale ti wu, mazɔɔɔ gɛ la wo-ɔɔɔɔ losu nɔɔɔ feezu ta-yooi zu, tɔɔzei gɛ Seyiil ɔɛle yooi veeɔɔ Ezawu ɔɛ ga nɔnɔ. ⁶ Wa daamianigi zɔɔɔ ti ya, ga wo geya ga walii, wo mi, anɛɛ ziei wa ɔɛ kɔɔɔɔɔ, wa ɔɔɔɔ ti ya ga wo geya ga walii.»

⁷ Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI tuya looɔɔ wo ɔɛ, wo-yeavaiti ɔɛ su, gwɔɔɔɔ wo ma wa-ziei zu, teɔɔɔa wolai nii zu. Kona ɔuunaanigɔ (40) ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa wo ɔa, wo la ɔalani ani nɔɔɔ ma.

⁸ Ade-ɔɔɔɔɔti Ezawu nǎ-doun zunuiti ti zeini Seyiil yooi zu, ade ti yɛni ɔɔɔzama, de leɔɔ ti ɔa, de lago maagɔɔzani Zuluden ma ɔɔtu nɛmɛi zu ɔɛlei ɔa, ta Elate, ta ɛsiyon-Geeɔɔɔ. Naa ɔolu, ade latini, de li ga Moaɔe teɔɔɔɔ zu ɔɛlei.

⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mǎ: «ǎ mina laale Moaɔe nuiti bu, wo mina kɔɔ ɔɔɔ ti ɔa, mazɔɔɔ gɛ la ada nɔɔɔ feezu wo ya nǎ-zooi zu, Lɔte nǎ-doun zunuiti ka gɛ Aal yooi veai ti ya ga tɔnɔ.»

¹⁰ (Eme mavofodaiti ka ti ɔɛni zeini nǎ mɔungɪ, ma nuɔɔɔɔti ti wɔɔɔni, ti wola mɔin, ti ɔɔɔakooza eɔɛ Anake mavofodaiti. ¹¹ Tiya ɔalaagi ti ɔɛni ti ɔɔɔɔ eɔɛ Leefa mavofodaiti, ɔɛlei nɔ Anake mavofodaiti ti la, kele Moaɔe nuiti ti ɔɛni ti lolisu ga Eme mavofodaiti. ¹² Gɔɔl nuiti ka ti ɔɛni zeini Seyiil, Ezawu nǎ-doun zunuiti ti ti zoni, ti ti-ma zuwu ɔaaleɔɔ lugi, ti zeɪ ti-ɔotogi zu, eɔɛvelei Izelayele keɛni la zooi naa zu, nii ɛ zea, nii Gɔɔɔɔ GALAGI feeni zea.)

¹³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma mɔnɔ: «ǎ wuzegena niizu, wo Zeelɔde ɔɔtuɔɔɔi buɔɔɔ.» Nǎzu ɔa ade Zeelɔde ɔɔtuɔɔɔi buɔɔɔni la. ¹⁴ Yeegɔɔɔalɔi ade keɛni, de ɔa zie, ɛ zo Kadese-Baaleneɔ, ɛ li Zeelɔde ɔɔtuɔɔɔi maazuɔude voloi ɔɔ, ɛ ɔɛni ga kona ɔuusava maazu lɔsava (38), eyɛsu zunuiti ti zeelini kɔɔɔɔ vai ma, naati kɔɔni ti ɔɔɔɔ de zaama, eɔɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma ɔonai woni la ti ɔɛ. ¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔi ɔɛni ti laalɔɔɔma, ɛ ɔa ti ɔaa, eyɛsu ti ɔɔɔɔ de zaama.

¹⁶ Siɛgi zu kɔɔɔɔ nuiti kpein ti ɲɛlɛni la nuɓuseiti saama ga ti za, ¹⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mɔ: ¹⁸ «Wa Moaɓe ɔwɛpelemavɛ maazuɓudezu za, wo leve ga Aal taai ɔɔba vɛlei, ¹⁹ wa vaazu maabuɔazu Amɔn nuiti ba. A mina laale ti wu, wo mina kɔɔ vɛɛ ti va, mazɔɔɔ gɛ la ada nɔpɛ feezu wo ya Amɔn nuiti ta-yooi zu, Lɔte nɔ-doun zunuiti ka gɛ naa veai ti ya ga tɔnɔ.»

²⁰ (Naama adavɛ leveni ga Leefa mavofodaiti ta-yooi, Leefa mavofodaiti ka ti ɔɛni zeini nɔ mɔungi, Amɔn nuiti ti ɔɛni ti lolisu ga Zamezume nuiti, ²¹ ti ɔɛni ga nuɓuseiti ti wɔɔɔni, ti wola mɔin, ti ɔɔzakooza eɔɛ Anake mavofodaiti. Gɔɔɔɔ GALAGI ti ɔɔɔɔɔɔni Amɔn nuiti, naati ti ti zo, ti zeɪ ti-ɔotogi zu. ²² Vɛle ɔana Gɔɔɔɔ GALAGI kɛɛni la Edɔme nuiti bɛ, ti ga Ezawu mavofodaiti, niiti ti zeini Seyiil, siɛgi zu ɛ Gɔɔɔɔ nuiti kɔɔɔɔɔni la, naati ti ta-yooi zoni, ti zeɪ nɔ ti-ɔotogi zu, eyɛsu zaɔɔza. ²³ Avi nuiti ti zeini taa goiti su, eyɛsu ɛ zeeli Gaza, Kafetɔɔɔ nuiti ti vaani, ti naati kɔɔɔɔɔ, ti zeɪ ti-ɔotogi zu.)

²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛ ma: «À wuzɛɛ, wo pele zo, wo ziɛ wolai Aalenɔn ɓude. Wɛɛ, gɛ Gɛseɓon masagi Siɔɔn Amɔɔɔ nui la wo yeezu, ta nɔ-zooi. A tɔɔzei ga kɔɔi vɛɛ ba, wo nɔ-zooi zeɛ ga wɔnɔ. ²⁵ Za, nɔ tɔɔzeizu ga wo-vaaluabai la nuɓuseiti kpein su, niiti ti zeini geɛɔɔɔɔ wu, ta lua wo va. Siɛgi zu ti wo-maawooi mɛnisu da, ta ɓali, ti ɔɛ nɔ unga wuulee wo luɔɔ.»

Gɛseɓon masagi Siɔɔn nɔ-zooi zo fai
(Gaalɔ Sɛvɛi 21:21-30)

²⁶ De yɛni Kedeemɔte teɓɛbai zu, gɛ keelaiti teɓe Gɛseɓon masagi Siɔɔn ma, ga ziilei kpɔɛiti. Gɛ boni ma ga: ²⁷ «Va bu, gi leve ɔa-yooi zu. Gɔ leveɓu ga pele zakpai nɔ, gi la zeɛzeɓu ba, gi va li ga yeezazu vɛle, ɓaa ɔvɛɓu vɛle. ²⁸ Daamiani kpein gɔ mi, ɔa ti ɔɔdi gi ma, ziɛi nii kpein gɔ kpɔle, ɔa ti ɔɔdi gi ma, gɔ leveɓu nɔ nɔ ɔɔɔɔ. ²⁹ Naa ɔa Ezawu nɔ-doun zunuiti ti kɛɛni gi vɛ, niiti ti zeini Seyiil, zenɔ ɔana Moaɓe nuiti ti kɛɛni la gi vɛ, niiti ti zeini Aal taazuɓe. Va bu gi leve, eyɛsu gi Zuludɛn maazuɓude, gi lɔ zooi naa zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI gɔ-GALAGI feezu gi vɛ.» ³⁰ Keɛ Gɛseɓon masagi Siɔɔn la ɔɛni kɛɛni, ɛ va va bu, ade va leve pɔ bɛ, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI kigi ɓaani, ɛ ɔaazumaavɔ, nii a ke ɛ lɔ wo yeezu, eɔɛvɛlei wo pɛɛsu la za.

³¹ Naa vɔluma, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mɔ: «Wɛɛ, gɛ tɔɔzeiɔa ga gɛ Siɔɔn ta nɔ-zooi lɔ wo yeezu. A tɔɔzei ga nɔ-zooi zeɛ ga wɔnɔ.» ³² Siɔɔn ɔɔlani ga nɔ-kɔɔɔɔgi pɛ, ti laale ade wu, ti kɔɔi vɛɛ ade va Yaɔase. ³³ Gɔɔɔɔ GALAGI ada-GALAGI ɔɔni de yeezu, de zobogi zɔɔɔni ma, ta nɔ-doun zunuiti, ta nɔ-nuɓuseiti pɛ. ³⁴ Naama ziɛgi zu, ade nɔ-taaiti kpein soni da, de ti ɔɔɔɔɔ. Ade nuɓuseiti suwuɔaaleveni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta ɔɔngoiti, gila kpalaɔ ge la ɔɔlani. ³⁵ Toganiiti nɔ ɔa ade ti makɛni ɔɔɔ vɛ, ta kɔɔzɔganiiti, ade ti yɛvɛni taaiti su, niiti ade ti zoni. ³⁶ E zo Alɔwɛɛl, ziɛ wolai Aalenɔn ɔmavɛ, ta taai naa nii ɛ nɛmɛi zu, eyɛsu ɛ zeeli Galaade, taa nɔpɛ ge la ɔɛni nɔ, nii ade la vɔnini ma, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa-GALAGI ti pɛ ɔɔni de yeezu. ³⁷ Keɛ wo la ɔɛni maabuɔani Amɔn nuiti ta-yooi va, anɛɛ ziɛ wolai Yaɔɔke ɔmavɛ, ta taaiti ti gize yooi zu, ta naama adavɛti tanɔpɛ, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni ade ya ga de ɓaa ti maazu.

3

Basan masagi Wɔge nɔ-zooi zo fai
(Gaalɔ Sɛvɛi 21:31-35)

¹ Ade latini, de li ga Basan vɛle. Basan masagi Wɔge ɔɔlani, ta nɔ-kɔɔɔɔ nuiti kpein, ti ade laaɔɔmi, ti va kɔɔi vɛɛ ade va Edeleyi. ² Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mɔ: «Mina lua tɔun ba, mazɔɔɔ gɛ ɔa ɛ yeezu, ta nɔ-kɔɔɔɔ nuiti kpein, ɛ vɛɛ nɔ-zooi va. Da so, eɔɛvɛlei ɛ Amɔɔɔ nuiti ta-masagi Siɔɔn zoni da, nii ɛ ɔɛni zeini Gɛseɓon.» ³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa-GALAGI Basan masagi Wɔge lɔɔni ade yeezu, ɛ ɔɔ nɔ-kɔɔɔɔ nuiti kpein ba. De ti pɛ paani. Nu gila kpalaɔ ge la ɔɔlani. ⁴ Nɔzu ɔa de nɔ-taaiti pɛ soni da, taa vɔulɔzita (60) ɔa ɛ ɔɛni Aaleɔɔɔe yooi

maaɖoolii zu, niiti Wɔge ɖeni masadai ɖeezu ti unda, Basan yooi zu. Taa ɖila kpala ge la ɖeni yeni, nii de la ɖeni soni. ⁵ Naama laa wolaiti toga ɖeni de gola, sigi gaagoozagiti ti ti ma, ta kɔlu bogiti nu ti loozu. Taaiti ti ɖeni ná balaa, ti mɔindai, niiti sigi ge la ɖeni ti ma. ⁶ Ade taai naati pe kologoloni, eɖevelei de keeni la ga Gesebon masagi, Sigon, nɔnɔiti. Ade nuɖuseiti pe suwugaaleveni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti. ⁷ Kele ade toganiiti soni ɔɔɔ ɔe, ta koozoganiiti niiti ti ɖeni taai naati su.

⁸ Zekana, naama ziegi zu, ade adave náti kulani la Amool nuiti ta-masa felegoiti zea, zooi nii é Zuluden volu vele, é zo zie wolai Aalenon ma, eyesu é zeeli Geelemon gizei ma. ⁹ (Sidon nuiti ti Geelemon gizei laasei peɖe ga, Siliyon, Amool nuiti ti daasei peɖe ga Seniil.) ¹⁰ Ade zooi kpein soni, niiti ti ɖeni Basan masagi Wɔge ná-masadai zu: gize neme zu laaiti kpein, ta Galaade yooi kpein, naa ɔee Basan yooi va, eyesu é zeeli Saleka taai ta Edeleyi taai ma. ¹¹ (Basan masagi Wɔge ɖila kpe ka é yeni vulua, Leefa mavofodaiti saama. Ná-pooma ɖesui kpetai ga kotui, naa ɖa de Laba, Amon nuiti ta-laa wolai zu. Sakpai ɖa ga metelee naanigo, kogi ɖe ga metelee felego.)

*Zuluden folo ɖilazu vele yooi
gaagwe vai*

(Gaalu Sevei 32:1-42)

¹² Naama ziegi zu, ade beni ga zooi naati kpein so. Luɖen ta Gade nuiti ta-wolodamaiti ka ge zooi naa veeni ti ya, nii é Alɔweel letemave lekpema nu ɖovezuve, zie wolai Aalenon ma, ta Galaade gize yooi ɖilazuve, é ɔo ná-taaiti ba. ¹³ Manasee ná-bolodai ɖilazuve ɖa ge Galaade yooi mɔtai veai zea, ta Basan yooi kpein, nii Wɔge ɖeni masadai ɖeezu unda. (Aalegoɔe maaɖoolii kpein, é ɔo Basan kpein ba, naa ɖa é ɖeni lolisu ga Leefa mavofodaiti ta-yooi. ¹⁴ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa ɖa é Aalegoɔe yooi kpein seɖeni, eyesu é zeeli Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta-ɖwepelemave, é daaseigi veeni Basan laaiti ba, zaagaza ta lolisu ga Yayiil ná-taaiti.) ¹⁵ Ge Galaade yooi veeni Makiil ɔe. ¹⁶ Ge Galaade ɖilazuve veeni Luɖen nuiti be, ta Gade nuiti, eyesu é zeeli zie wolai Aalenon ma, toɖa é ga kwepelegi, eyesu é zeeli zie wolai Yaɔke ma, Amon nuiti ta-ɖwepelemave. ¹⁷ Folo liizu ɖwepelemave ɖeni ga Zuluden ma vetu nemei, é zo Kineelate va, é zeeli Kpolode Wanai ma. Folo ɖilazu ɖwepelemave ɖeni ga Pizega gizei ɖogɔave.

¹⁸ Naama ziegi zu, ge niima levei veeni wo ya, ga: «Gooɔo GALAGI wa-GALAGI niima yooi vea wo ɔe, nii a ke é ɖe ga wɔnɔ. Wɔiti kpein wo ga zunuiti, wa da ɔɔɔ maaɖili ga kooɔo zɔɔlaiti, wo leve wo-ɖeeleaiti tuɔɔ, Izelayele nuiti. ¹⁹ Wo-anzaiti, wo-lointi, ta wa-loganiiti nɔ ɖa ta ye ná, naama laaiti su ge ti veai wo ya. (Wa-loganiiti moinve, ge naa zuɖwee.) ²⁰ Wa ɔo wo-ɖeeleaiti ba, eyesu Gooɔo GALAGI dooɔo fe ti ɔe, eɖevelei é keai la wo ɔe, tiya balaagi ti zooi zɔɔɔ ga tɔnɔ, nii Gooɔo GALAGI wa-GALAGI feezu tiya Zuluden volu vele. Názu ɖa wa ɖale ma la wa-yooiti su, niiti ge ti veai wo ya.

²¹ Naama ziegi zu, ge devei veeni Zozuwe ya, ge ɖe ma: «È-ɖaazuve naa kpein kaani, nii Gooɔo GALAGI wa-GALAGI keeni ga masa felegoiti, pele ɖana Gooɔo GALAGI a ke la ga masadai kpein, ɔe è vaazu levesu ná. ²² A mina lua ti va, mazɔɔo Gooɔo GALAGI wa-GALAGI ɔɔɔi ɖa é kooi ɖoozu wo ɔe.»

Moize la lea Kana minazege zooi zu

²³ Naama ziegi zu, ge Gooɔo GALAGI maanɛnɛni, ge ɖe ma: ²⁴ «Maliɖii, Gooɔo GALAGI, é tɔozeida ga é wɔɔɔ vele ta è-zɛbe lea ga ze, nɛi ge ga da-wotiɖe zunui, mazɔɔo galagi begele ɖa é geegɔlogi zu, ɔaa zooi ma, nii a zoo é vokooɔo da-ɖeewotiiti ma, ta da-vaa wolaiti? ²⁵ Nà è maanɛnɛzu ga è va bu, ge Zuluden maazuɔude, ge zou vagɔi naa ɖa, nii é zɔɔla vele, naama gize you vagɔi, ta Liɓan.» ²⁶ Kele Gooɔo GALAGI yiigaawanani mà wa-vaa zu, é la mɔ ɖeni pɔ ga é va gɔomɛni. E ɖeni mà: «É kula ɖea! Mina mɔ ɔe pɔ ga naama vai ta. ²⁷ Le Pizega gizei ma, è ɖaazuzie, folo liizu vele, ta lekpema vele nu ɖovezuve, ta nu

yeezazuwe, ta folo ɖulazu velei, ɛ peɛ ga ɖaazuwe, mazɔɔ ɛ la Zuludɛn nii maazuɔudea pe. ²⁸ Deveiti fe Zozuwe ya, ɛ iɔɔɔ, ɛ seɓeɓe, mazɔɔ toɖa ɛ losu niima nuɔuseiti tuɖɔ, ɛ zoi nii ve tiya ga tɔnɔ, nii ɛ vaazu peɛsu.» ²⁹ Ade yeɪ ni meɪ zu, Beɛ-Peyɔɔ letemaɛ.

4

Nu ɖolo vai GALA na-tɔgiti be

¹ Niizu, Izelaye nuɔuseiti, ɔ woilo tɔgiti ta deveiti ma, ge wo ɖalasu da. A ti zo, wo make ti ma, naa ɖa a ke wo zenvui wo, wo zoi zɔɔ ga wɔnɔ, nii ɔɔɔɔ GALAGI, wo memewolani ta-GALAGI feezu wo ve. ² A mina ta veɛ devei naa va, nii ge feezu wo ya, ɔ mina tanɔpe sege ba. Wa ɖolo ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI na-deveiti be, velei ge feezu la wo ya. ³ Wo-ɖaazuwe naa ɖaani, nii ɔɔɔɔ GALAGI keɛni, ɛ lo Baale-Peyɔɔ va. ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI naati kpein undaavilini wo zaama, niiti ti ɔɔɔɔni Baale-Peyɔɔ leɓi vai va. ⁴ Woiti wo ɖilini ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI va, wo pe wa vulua za.

⁵ Wo suɖwe ga ge wo ɖalage ga tɔgiti, ta deveiti, eɖevelei ɔɔɔɔ GALAGI na-GALAGI ma levei veeni la zɛa, naa ɖa a ke wo so, wo make naama yooi zu, ve wo vaazu leɛzu na, wo sɔɔ ga wɔnɔ. ⁶ A so, wo make, naa ɖa a wo ɖe ga ɖima nuiti, ta keɖeɖe nuiti, nuiti gaazu, ta naama vaiti meni, ti ɖe ma: «Zii wolai nii ɖa ga ɖima nu, ti ɖeɖeɖe.» ⁷ Zii ɖegele ɖa ɛ na, anɛɛ zou wolaiti saama, nii na-galagiti maabuɖaai ba, eɖevelei ɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI maabuɖaai la de va, siegi zu de woɔɖulazu la ma? ⁸ Zii wolai ɖegele ɖa ɛ na, nii tɔgiti ta deveiti ti zea, ti zɔlegai, eɖevelei niima logi la, ge feezu wo ya za?

Kulakeɛmaiti ti veai Sinayi gizei ma

⁹ Keɛ ɔ dama ga ɔɔɔ, wo ɔaa wo-yenvui maazu, wo-zii ma voloi pe su, wa va yeema naama vaiti ma, niiti ti ɖeɛni wo ɖaazu, wo ga ti-ma zeeleiti, ti mina ɖula wo ɖisu. A ti le ga wo-lointi, ta wo-lounlointi. ¹⁰ A mina yeema naama voloi ma, yeei wo loni da ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɖakala, ɔɔɔɔbe gizei ma, siegi zu ɔɔɔɔ GALAGI ɖeni ma la: «Niima nuɔuseiti gaale ba kaɔalawe, ge daawooi le ga tiye, naa ɖa a ke ti tɔzei ga lua ba, ti-zii ma voloi pe su eteai zu, ti ti-lointi kala da.» ¹¹ Wo maabuɖani gizei va, wo lo kaɔɔɔɔ. Abui soni gizei va, eyesu ɛ le geezuwe. Kpidii veɛni, ta tonaɖiingi, ta ɔumugi. ¹² ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni abui zaamaɛ wo ɔ. Wo kpɔ woiti menini, keɛ wo la ɖeni gaazuwe ɖaani, wooi nɔ ɖa ɛ ɖeni na. ¹³ E na-minazefegi ɖulani keɛma wo ve, nii ɛ wo leveni ga wo so, naa ɖa ɛ ga tɔ puugɔiti. Naa volu ɛ ti zeɛni kɔtu ɖokolo felegɔiti ma. ¹⁴ Naama ziegi zu, ɔɔɔɔ GALAGI devei veeni zɛa, ga ge wo ɖala ga deveiti ta tɔgiti, naa ɖa a ke, wo ti zo, wo da zie ga tiye zoi naa zu, nii wo vaazu leɛzu su, wo sege, ɛ ɖe wo ve ga wɔnɔ.

Kɔɔɔ ganigiti kɔɔ vai maɔɔɔ vai

¹⁵ Tɔzei wo la ɖeni nu nɔpe gaazu ɖaani, voloi ɔɔɔɔ GALAGI ɖeni ɔɔɔɔ la wo ɔ, abui zaamaɛ, ɔɔɔɔbe gizei ma, ɔ dama ga ɔɔɔ, ¹⁶ wo mina ɔɔɔ yaava, wo va kɔɔɔ ganigi ta beɛ ɔɔɔ ve, ɛ va ɖe ga anii tanɔpe baagɔlaba, zunu ɖevele, ɔaa anzanui, ¹⁷ ɔaa suai ta ɖevele, nii ɛ vulua eteai zu, ɔaa wɔnii, nii ɛ ɖovesu geezuwe, ¹⁸ ɔaa suai ta ɖevele, nii ɛ ɔokposu zoi ma, ɔaa kalei ta ɖevele, nii ɛ ziei wu zoi wu. ¹⁹ A mina ungi wuzege, wo va wele geezuwe, wo va foloi veɛ, ta alugi, ta somideɖaiti, ta niiti kpein ti volozu geezuwe, wo va nɔkɔ ti wu, wo va da ti leɓi. ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI naama vai yege nuɔusei zɔiti zea, zoi ma geegɔlogi wu na pe. ²⁰ Keɛ wɔun, ɔɔɔɔ GALAGI liini, ɛ wo ɖaizie, ɛ wo volo abu zulugi naa zu, nii ɛ ɖeni ga Ezipete yooi, ɛ wo ɖe ga na-nuɔuseiti, wo ɖe ga nɔnɔiti, eɖevelei wo la za.

²¹ ɔɔɔɔ GALAGI yiiɖaawanani ma wa-vaa zu, ɛ ɖona, ɛ ɖe, ge la Zuludɛn maazuɔudea, ge va lo zou vagɔi zu, nii ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga wɔnɔ. ²² Nɔun na, na

zaazu deɣɛmu niima yooi zu, gɛ la Zuludɛn maazuɓudɛa jɛgɛlɛin, kɛlɛ wɔun, wa kpudɛzu, wo zou vagoi naa zɛɣɛ ga wɔnɔ. ²³ A dama, wo mina yeema minazɛɣɛgi ma, nii Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI sɛɣɛni wo vɛ, wo va kooɔɔ ganigi ta bɛtɛ ɓoɔɔ vɛ, ɛ va ɣɛ ga anii tanɔpɛ baagɔlaba, nii a ɣɛ Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti daalɔɔma. ²⁴ Mazɔlɔɔ Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɣɛvɛvɛ eɣɛ abui, nii ɛ anii pɛ galazu, GALAGI nii toloi.

²⁵ Siɛgi zu wo dointi sɔlɔɔsu da, ta dounlointi, wo lɛbi zeini zooi zu, wa ɣakana, wo kooɔɔ ganigi ta bɛtɛ ga ani nɔpɛ baagɔlaba, wo wa-GALAGI Gooɔɔ GALAGI wanama vai ɣɛɛni, wo ziiɣaawana, ²⁶ gɛ geegɔlɔgi ta zooi zoga za ga zeeleiti wo laalɔɔma, kulafiliba zaa ɓaungi ɣa zeeli wo ma, wo jɛɛɛ zooi ɣa, wo vaazu sɔlɔɔsu ga wɔnɔ, wa Zuludɛn ɓudɛna, wo-zii zu la goozaa nɔ, mazɔlɔɔ wa ɣoloɣolo jɛgɛlɛin. ²⁷ Gooɔɔ GALAGI ɣa wo vaza nuɓuseiti saama, wo wola ɣaagɔlɔi zii ɣiligiti saama, vɛ Gooɔɔ GALAGI a li ga woye nɔ. ²⁸ Minɔ, wa ɣɛ gala kiligiti dɛɓizu, nii nuɓusei yeei kpɛɛai ga gului ɓaa kɔtui, ɛ la zooga ɛ va wozaga, ɓaa ɛ va faa mɛni, ɓaa ɛ va daami wo, ɓaa ɛ va ani maku mɛni. ²⁹ Minɔ ɣa ɓalaagi wo vaazu Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɣaizɛzu nɔ volu, wa ka, ni wa gaizɛna ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ. ³⁰ Niima vai kpein ka zeeli wo ma, wa-ɣidaaviligiti su. Naama ziegiti su ti vaazu, wa ɣale ma Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɔ, wo ɣolo gooi vɛ. ³¹ Mazɔlɔɔ Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɣa ga maawɔingaa GALAGI, ɛ la ɣɛɛa wo va, ɛ la wo ɣoloɣologa, ɛ la yeemaa minazɛɣɛgi ma, nii ɛ ma ɣonai woni wo-mɛmɛwolani bɛ.

Gooɔɔ GALAGI ɣila kpe nɔ ɣa ɛ ga GALAGI

³² A ɣigaizɛ lɛɛ su, fai niiti kpein ti ɣɛai, aisa wo va zɔlɔɔ, kaipa GALA ge nuɓusei ɓɛɛni, ɛ kula etea, ɛ zo gee bela, ɛ li zɔla vɛle, fai nii kɛɣala la dɛ ɣɛɛni ga laavɔɔ vai, ta ɣɛa ɓaa? Nu nii ɣɛɣala vaa mɛniga ɓaa? ³³ Nuɓuse galagi ta laawoo mɛniga nɛi ɓaa, ɛ da ɓɔɛ abui zaamavɛ, ɛ la zaani, eɣɛvɛlei kɛai la ga woye? ³⁴ Galagi ɓɛgele ɣa ɛ lia nɔ-nuɓuseiti gaizɛzu, zii ɣiligiti saama, ga voluɣulaiti, ta laavɔɔ vaiti, naa vɛɛ maaɓɛle vaiti ba, ɛ kooi ɣo ga yeei, ɛ maalua vaiti kɛ, eɣɛvɛlei Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI kɛɛni la wo vɛ, Ezipete yooi zu, wo-ɣaazuvɛ naa ɣa? ³⁵ E naa kpein dɛɛni ga woye, wo ɣɛ kwɛɛ ga Gooɔɔ GALAGI ɣa ɛ ga GALA, taɣili nɔpɛ ge la nɔ tɔun polu. ³⁶ Daawooi zɛɣɛni geɛzu vɛ, wo mɛni, ɛ wo ɣala, ɛ nɔ-abu wolai lɛ ga woye zooi ma. Wo daawooiti mɛnini, ɛ ɣula abui zaamavɛ. ³⁷ Tɔɔzei ɛ wo-mɛmɛwolani nɛɛni vɛ, ɛ yiimazɛɣɛ ga ti-mavofodaiti, ta ye nɔ ti volu vɛlei, naa ɣa ɛ kɛa, tɔ ɓoɔɔi wo ɣula Ezipete yooi va, ga nɔ-zɛbɛ wolai, ³⁸ ɛ ziiti kpɛ wo luɣo, ti wola wɔlɔɔi, ti zuɓa wo va, ɛ wo lɔ ta-yooi zu, ɛ fe wo ya ga wɔnɔ, eɣɛvɛlei wo pɛɛsu da za. ³⁹ A suɣwɛɛ deɣɛmu za, wo make ɣo wo-yiimavɛ, ga Gooɔɔ GALAGI ɣa ɛ ga GALA gila kpegi, geɛzu vɛ ta zooi ma, taɣili nɔpɛ ge la nɔ tɔun polu. ⁴⁰ Wa nɔ-tɔgiti so, wo ti make, ta nɔ-deveiti, gɛ ti veezu wo ya za, naa ɣa a kɛ, wo undaane, wa wo-lointi ti yeɛsu nɔ wa zaana, wo-zii zuɣooza zooi naa zu, nii Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ eyɛsu ɣo.

Maavela wo taa savagɔiti

⁴¹ Moize yeeloni taa savago va Zuludɛn folo ɣulazu vɛlei, ⁴² ti ɣɛ ga maavela laai naama nui vɛ, nii ɛ la gaagɔlini ma, ɛ nu va, ɛ la wɔinzɛɣɛni pɔlɔma, nu vaa nui ɣa vɛla, ɛ li taai naa gila su, zɛnvui ɣa ye zea. ⁴³ Luɓɛn nɔ-bolodamaiti tɔnɔi ɣɛni ga Beesɛɛl, nii ɛ ɣɛni tevebai zu gize nɛmɛi ma, Gade nuiti tɔnɔi ɣɛni ga Lamɔte, Galaade yooi zu, Manasee nuiti ɓalaa tɔnɔi ɣɛ ga Golan, Basan yooi zu.

MOIZE NA-KPɔɛZUGULAI VELESIEI

(4:45--11:32)

⁴⁴ Tɔgi vɛtɛ Moize dɛɛni ga Izelayɛle nuiti. ⁴⁵ Ti ɣɛni ga deveiti, ta tɔgiti, ta kala gooitɛ ɛ ti veeni Izelayɛle nuiti zea, ti ɣulaai ma Ezipete yooi va. ⁴⁶ Na ɣɛɛni Zuludɛn volu vɛlei, nɛmɛi zu, Bɛtɛ-Peyɔl letemavɛ, Amɔl nuiti ta-masagi Siɣon nɔ-zooi zu, nii ɛ ɣɛni zeini Gɛsɛɓon, nii Moize ta Izelayɛle nuiti ti kooi vɛɛni ba, ti vɔni ma, ti ɣulaai ma Ezipete yooi

va. ⁴⁷ Ti ná-zooi zɛɣeni ga tɔnɔ, ta Basan masagi Wɔge ná-zooi. Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔi naati ti ɣeni Zuludɛn volu velei, folo ɣulazu velei. ⁴⁸ Izelayele zeini ná kpein, é zo Alɔwɛɛl, zie wolai Aalenɔn ɣomavɛ, é zeeli Siyon gizei ma, nii é ga ɢɛɛlemɔn, ⁴⁹ é ɔɔ Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi kpein ba, Zuludɛn folo ɣulazu velei, é zeeli Kpolodɛ Wanai ma, Pizega ɣizei ɣɔɣɔavɛ.

5

Tɔ Puugɔiti (Egeɔɔde 20:1-17)

¹ Moize Izelayele nuiti pɛ tolini, é ɣɛ ti ma: A woilo, Izelayele nuɓuseiti, deveiti ta tɔgiti kaa, gɛ feezu wo ya za. A ti ɣala, wo ti zo, wo ɔa ti ɣɛ. ² ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI minazɛɣe boni de vɛ, ɢɔɔɛɛbe gizei ma. ³ E la ga de-mɛmɛwolani gila nɔ ɣa ɢɔɔɣɔ GALAGI minazɛɣeni ti vɛ, keɛ dea ɓalaa, ɔɛi pɛ de vɛ za, de vulua. ⁴ ɢɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni wo vɔ, ɣaazuni ta ɣaazu, gizei ma, abui zaama. ⁵ Naama ziegi zu, gɛ loni wo yɔɣɔzu, wa ɢɔɔɣɔ GALAGI, gɛ daawooi laazeeli wo ma. Mazɔɔɔ wo luani abui va, wo la ɣeni lɛeni gizei ma. Pɛtɛ nii é boni, é ɣeni: ⁶ «Nà ga ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI, nii é è ɣulani Ezipete yooi va, duɔla vɛɛi wu.

⁷ «Gala kiligaa ti mina ɣɛ è vɛ nɔn polu.

⁸ «Mina ani maaniini saɣa ɔɔɣɔ vɛ ɲɛɣɛɛɛin, ga anii tanɔpɛ baagɣulaba, niiti ti geɣɣɔɔgi zu, ɓaa niiti ti zooi ma, ɓaa zieiti bu zooi wu. ⁹ Mina nɔkɔ ti wu ɲɛɣɛɛɛin, mina ti lɛbi ɲɛɣɛɛɛin, mazɔɔɔ nà, ɢɔɔɣɔ GALAGI, da-ɢALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a ɔa ɣɛɣɣɛiti ta-vaa ɲɔi vɔtokula ti-lointi ma, eyɛsu é zeeli yamanii zavisieɪ ta naanisieɪ ma, niiti ti màayoseɣezu vɛ. ¹⁰ Keɛ nà ɔa woɔɣɣiladaɪ ɣɛ, eyɛsu é zeeli yamani waagilasieɪ (1 000) ma, naati bɛ, niiti ti nɛɛzu vɛ, ta ti nà-deveiti sosu.

¹¹ «Mina ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI laaseigi wo fuun ɲɛɣɛɛɛin, mazɔɔɔ ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣa naama nui leve ga sɔba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

¹² «Doogɔ foloi leve ga maɲɛɛba voloi, eɣɛvelei ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ma levei veai la è ya. ¹³ ɔa botii ɣɛ folo lɔɔɔɔɔ zu, è ɔa-wotii kpein ke. ¹⁴ Keɛ folo lofelasieɪ ɣa ga ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ná-doogɔ foloi. Mina boti nɔpɛ ke ma, ɔa-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, ɔa-wotigɛ zunuiti-yo, ɔa-wotigɛ anzanuiti-yo, ɔa-wotigɛ nikeiti-yo, ɔa-zoovalɛgiti-yo, anɛɛ ɔa-logania kpein, anɛɛ wɛɛinti niiti ti zeini è ɣɔɣɔma, naa ɣa a ke, ɔa-wotigɛ zunuiti ta ɔa-wotigɛ anzanuiti ti la loogɔ ga è ɣɛvele. ¹⁵ ɔa ɣize su ga è ɣeni ga duɔi Ezipete yooi zu, ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ɣa è è ɣulani ná ga ná-zeeɣaabaai. Naa ɣa è ba, ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI è levea ga è doogɔ foloi maɲɛɛ.

¹⁶ «È-ɣɛɛ lɛbi ta è-lee, eɣɛvelei ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ma levei veeni la è ya, naa ɣa a ke è-zii ma voloiti suɣooza, è ɔa-eteai zie undaanɛi zu, naama yooi zu nii ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI feezu è vɛ.

¹⁷ «Mina nu vaa ɲɛɣɛɛɛin.

¹⁸ «Mina wɛɛnzie bo ɲɛɣɛɛɛin.

¹⁹ «Mina unma wo ɲɛɣɛɛɛin.

²⁰ «Mina zɛɛ zeele woo wo ɲɛɣɛɛɛin è-zeiɲɔɣɔi laalɔɣɔma.

²¹ «Mina ɣaazuɣula ɲɛɣɛɛɛin è-zeiɲɔɣɔi anzai va. Mina ɣaazuɣula è-zeiɲɔɣɔi ná-pɛɛi va, anɛɛ ná-kpalagi, ɓaa ná-botigɛ zunui, ɓaa ná-botigɛ anzanui, ɓaa ná-nikei, ɓaa ná-soovalegi, ɓaa ani nɔpɛ é ga è-zeiɲɔɣɔi nɔnɔ.»

²² Wooiti kana, ɢɔɔɣɔ GALAGI ti woni wa-nuɓuseiti ma, é woogula la gizei ma, abui zaamavɛ, tonaɓiingi zu, ta ɓumugi, é la tanɔpɛ daani ma. E ti zɛvɛni kɔtu ɣokolo felegɔiti ma, é ti ve zèa.

Moize, GALA daa vaa wo nui (Egeɔɔde 20:18-21)

²³ Wo wooi mɛnigai ma, nii ɛ ɣɛni ɣulazu kpɔdii zu, tama abui gizei va, wo vaani pɔ bɛ, wa wa-wolodama ɣundiɣiiti kpein, ta wa-ɣɛwolaiti, ²⁴ wo ɣɛni: «Wɛɛ, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI ná-lɛbiyai lɛa ga giye, ta ná-bɔɔɔi ɣɛvelei, gi gooi mɛniga abui zaama, za gi kwɛɛga ga GALA ka zoo ɛ bɔɛ nui ɔɔ, naa zoo ɛ yɛ ná, ɛ yɛ vulua. ²⁵ Kɛɛ niizu, lee vaa zu ɣá li bɔɔɔ ɔɔzu saai zu? Mazɔɔɔ abu wolai nii ɣa gi undaavili. Ni ɣá yɛna Ɔɔɔɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI wooi mɛnisu, ɣá za. ²⁶ Nu ɣila balaa ka ná nɛi eteai zu, nii ɛ zɛnvu su ƆALAGI wooi mɛniga ga gi ɣɛvele, ɛ da bɔɛ abui zaama, ɛ yɛ vulua, ɛ la zaani? ²⁷ Li da bɔɔɔi, ɛ woilo naa kpein ma, nii Ɔɔɔɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI bosu, naa ɔɔlu ɛ ti wo gi ma, ɣá woilo ma, gi kɛ.»

²⁸ Ɔɔɔɔ GALAGI wo-wooitɛ mɛnini, wo ɣɛai ma bɔɛzu pɔ, ɛ ɣɛ mɔ: «Gɛ niima nuɔuseiti daawooiti mɛniga, ti bogai ɛ ma, ɣɛ vaa bu. ²⁹ Ni nɔ ta la kɛvele ɔagɔi naati makɛna, ti lua bà ti-yiimaɔɛ, ti ná-deveiti so yeenɔpɛ, nii a kɛ tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti undaanɛ eyɛsu ɣɔ! ³⁰ Li, ɛ ɣɛ ti ma, ti ɣale ma ta-zeɣe ɣotaiti bu. ³¹ Kɛɛ ɔɔun, da yɛsu bà ɔɛ, ná deveiti, ta tɔgiti, ta faliiti bosu ɛ ma, nii da ti ɣala da, ti so, ti da kɛ zooi naa zu, nii ɣɛ feezu ti ɔɛ ga tɔnɔ.»

³² Nii Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma levei vɛa wo ya, wa naa zo, wo da kɛ, à mina zeɣe gila kpala ba. ³³ Wa zɛ ga pelei naa nɔ ɣɛɣɛɛin, nii Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo leveai ma, naa ɣa a kɛ wo da-eteai zɛ undaanɛi zu, wo-zii zuɣooza, zooi naa zu, nii wo sɔɔɔsu ga wɔnɔ.

6

*A wa-ƆALAGI nɛɛ ɔɛ,
wo ná-deveiti so*

¹ A wɛɛ deveiti ba, ta tɔgiti, ta faliiti, nii Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI dɛveni ga ɣɛ wo ɣala da, nii a kɛ wo so, wo da kɛ, zooi naa zu wo ɔɔzu su, wo seɣe ga wɔnɔ, ² wo lua Ɔɔɔɔ GALAGI va, wa-ƆALAGI, wo ɣolo wo-zii ma voloi pɛ su ná-deveiti bɛ, ta ná-tɔgiti, ɣɛ ti veai wo ya. Ta ga wɔnɔ, wa wo-lointi ta ti-mavofodaiti, naa ɣa a kɛ wo-zii zuɣooza. ³ Naa ɣa ɛ ba, Izelayele nuɔuseiti, à woilo ti ma, wo ɣaaɔa wo ɣolo ti ɔɛ, wo ti ɣɛ, nii a kɛ wo undaanɛ, wo wola mɔin naama yooi zu, ɔɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi ɔɔɔvaai ná, ɛɣɛvelei Ɔɔɔɔ GALAGI, wo-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI boni la wo ma.

⁴ A woilo, Izelayele nuɔuseiti! Ɔɔɔɔ GALAGI ada-ƆALAGI ɣa ɛ ga GALA gila kpegi. ⁵ Da Ɔɔɔɔ GALAGI da-ƆALAGI nɛɛ ɔɛ ga è-yii pɛ, è-yɛnvui pɛ, ta è-zuvikɛi pɛ. ⁶ Wooi niiti ɣɛ ti veezu ɛ ya za, ta ɣɛ è-yiimaɔɛ. ⁷ E-lointi kala ga tiye, ɛ yɛpɛ la ti ma, da ɣɛna zeini da-ɔɛɛi wu, ta da ɣɛna ziaa pelei zu, da ɣɛna laa, ta da wuzɛɣɛna. ⁸ Ti ɣɛ ga poogi, ti ɔɛ è-yɛɛi va, ti ɣɛ ga poogi è-lovalaɔɛ. ⁹ Da sɛvɛ da-ɔɛɛi ma laamasagi ma, ta da-laa zigɔdaɔɛ ma.

*Izelayele maa la nɛɛnɛni,
ɛ va yeema ná-GALAGI ma*

¹⁰ Siɛgi zu Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI lɛɛzu la ga woye zooi naa zu, nii ɛ ma ɣonai woni wo-mɛmɛwolani bɛ, Aɔalaame, ta Izaake, naa ɔɛ Zakɔɔɛ va, ga ɛ fe wo ɔɛ, ta taa wolaiti ti ɔagɔi, niiti wo la ti lɔni, ¹¹ pɛɛiti ti laavegai ga ani ɔagɔiti, wa laade wo va naati pu ti wu, kɔɔyɛɣɛiti ti wɔai, wa laade wo va ti wɔ, leeɛn ɔɛɛiti, ta wolive wuluuti, wa laade wo va ti zin, ¹² siɛgi zu wo laamiizu la, wo yiɣɔ, à dama ga bɔɔɔ, wa va yeema Ɔɔɔɔ GALAGI ma, nii ɛ wo ɣulaai Ezipete yooi va, duɔla ɔɛɛi wu. ¹³ A lua Ɔɔɔɔ GALAGI va, wa-ƆALAGI, tɔ ɣila kpe ka wa dɛbi, wo ɣona daaseigi zu. ¹⁴ A mina ɔɔɔpɛɛ gala kiligiti ta-vaa va, nuɔuseiti ti wo-maaɣoolii zu ta-ɣalagiti, ¹⁵ mazɔɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣa wo zaama, ga GALAGI nii toloai. Toɣa yiɣaawana wo laalɔɣɔma, ɛ wo-ma zuwu ɣaaɛve eteai zu.

¹⁶ A mina Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI zuɣɔɣɔ, ɛɣɛvelei wo kɛɛni la Masa. ¹⁷ Kɛɛ à ɣolo Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ná-deveiti ta ná-tɔgiti bɛ, ta faliiti ɛ ti woni wo ma. ¹⁸ Wa naa ɣɛ, nii Ɔɔɔɔ GALAGI devezu ga sɔɣɛɛ, ta pɛɛɛ, naa ɣa a kɛ wo undaanɛ, wo zoo wo zou

¹² Ni nɔ wa yɛ woilosu tɔgiti ma, wo ti zo, wo zie ga tiye, Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI ḡa ná-minazegegi ta ná-woogefiladai make wo vɛ, egɛvelei é ḡonani la wo-mɛmɛwolani bɛ.

¹³ Toḡa wo nɛɛ vɛ, é tuya loo wo vɛ, é wo maamɔin, é doun mɔinmɔin fe wo ya. Toḡa tuya loo wo vɛ zooi va lɔnɔgiti ma: wa-moloi é ga beleegi, ta wa-lɔo bɔigi, ta wa-wulɔi, é wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti kpufu vai maawɔlɔ zooi zu, velei é minazegeni la, é ḡona wo-mɛmɛwolani bɛ, ga é fe wo ya. ¹⁴ Wa-luyai ḡa wɔlɔ ziiti kpein tɔnɔi va. Zunu

ɓaa anzanu la ɗɛa wo zaama ga doun zolɔɔtala nu, wa-logani ɓulugi zu, gila kpala ge la ɗɛa ti zaama ga zibo vuulala gele. ¹⁵ Gooɗɔ GALAGI ɗa seeɓe ɲɔiti kpude wo maazu, ɛ la naama ɗɔɓɔɲɔi tanɔpe peɓa wo va, niiti ti zeelini Ezipete yooi ma, wo naa zuɗwɛɛ, keɛ toɗa ti leve naati ma, niiti ti wo maayosegezu ve.

¹⁶ Wa nuɓusei kpein suwuɗaaleve, niiti Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ti lɔɔzu wo yeezu, ta maawɔin mina wo zo. A mina ta-ɗalagiti ɗɛbi, toɗa ɗɛ ga balii wo ve.

Maliɗi ɗa ga na-nuɓuseiti make nui

¹⁷ Wa ɗisɛzu tanisu ga: «Zii niiti mɔinve gi va, ga ti zoo ɗale?» ¹⁸ A mina lua ti va. A ɗitoo naa zu nɔ, nii Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI keɛni ga Falagɔn, ta Ezipete yooi kpein, ¹⁹ voluɗula wolaiti wo-ɗaazuve ti ɗaani, poogiti, ta laavɔɔ vaa wolaiti, Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI na-zeegaaɓaai, ɛ wo ɗulani la Ezipete yooi va. Vele nɔ ɗana Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI a naama nuɓuseiti kpein so da, niiti wo luazu ti va. ²⁰ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa kaogiti teve ti laalɗɗoma, eyesu ti naati kpein paa, niiti ti yesu na, ti lɔɗfuzu wo va. ²¹ Wo zasu mina ɓali ti ɗaazu, mazɔɔɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa wo zaama, GALAGI ve, ɓɔɔɓai, ta maayikiai. ²² Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa zii naati kpe wo luɗɗo vaavaa, wo la zooga wo va ti-ma zuwu ɗaaleve gaamago nɔ, naa ɗa a ke, ɗɔɔɔ zuaiti ti mina mɔin, ti va wuzege wo laalɗɗoma. ²³ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa niima nuɓuseiti ɗo wo yeezu, ti ɗɛ unga wuulee, eyesu ti undaavili. ²⁴ Toɗa ta-masagiti ɗo wo yeezu, wa ti-laaseigi ɗaava geegɗɔlogi wu zooi ma, taɗila kpala ge la loga wo luɗɗo, eyesu wo ti pe koloɗolo. ²⁵ Ta-ɗalagiti ti ga vololibaiti, wa naati gala. A mina ɗaazuɗula wali va ɓaa zanugi, nii ɛ zelɛni ti va. A mina ta zege ve, a va ɗɛ wo ve ga balii, mazɔɔɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ti woinzegeve. ²⁶ A mina le ga kɔzɔba ani wa-veleiti bu, wo va ɗɔzɔ ga tɔun kevele. A naama anii ɗoloɗolo, wo ɗɛle ba, wo deve ga kɔzɔba anii, mazɔɔɔ togi ɗa ma.

8

Izelayele maagolo vai tevebai zu

¹ Deveiti kpein ge ti veezu wo ya za, wa ti zo, wo zie ga tiye, naa ɗa a ke wo zenvui wo, wo maamɔin, wo zooi naa zege ga wɔnɔ, nii Gooɗɔ GALAGI ma ɗona woni wo-memewolani be. ² A ɗize peleiti kpein su, niiti Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI wo zieni ga tiye kona vuunaanigo (40) laawu, tevebai zu, ɛ baladai le ga woye, ɛ wo voluɗula. E naa ɗɛeni, nii a ke ɛ wo ɗoozu vaa ɗitei ɗwɛɛ, ni wa ɗolo na-deveiti be, ɓaa ni wa ɗɛle. ³ Ungo, ɛ vaani bu, wo baladai ɗwɛɛ, ta pului, ɛ wo laamianigi ve ga manegi, nii wo la ɗeni kwɛɛ, wo-memewolani ɓalaa ti la ɗeni kwɛɛ. Naa maavele ma, ɛ ɗeni pɔ ɛ wo ɗala ga nui la zenvui woga ga daamianigi nɔ, keɛ keni ɓalaa ga wooiti pe maavele ti ɗulazu Gooɗɔ GALAGI la. ⁴ Wa-zege la ɗeni zaɗani wo ɗɔba, wo-ɗɔɗɔ la veni wo wu, naama ɗona vuunaanigo (40) laawu. ⁵ A suɗwɛ wo-yiimave ga Gooɗɔ GALAGI ɗa wo maagolozu, egɛvelei zunui na-doin maagolozu la. ⁶ A Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI na-deveiti so mu, wo zie ga na-peleiti, wo lua ba.

Suɗɗɗgiti ta wo minazege zooi zu

⁷ Mazɔɔɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa wo lɔɔzu zou vagɔi zu, zooi nii ziei mɔindai su, zieungiti ta zou ɗeiti ti laani nemɛiti su, ta ti ɗulazu gizeiti ba. ⁸ Zou ve, nii moloiti kpein ti ɓɛɛzu ga, ti-laa ga belee ta woolezegi, ta leezen belei, ta koolegoole gului, ta gelenade gului, ta wolive wului, ta kɔin gulɔi, ⁹ ve wo la kpala laamii woga na, zou ve wo la valaga ani nɔpe ma na, kɔlui ɗa ma vasaiti su, wa zoo wo kɔlu ɓɔigi ɗula ma ɗizeiti su. ¹⁰ Wa daami wo, wo yiɗo, wa Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI mama zou vagɔi vaa zu, nii ɛ feai wo ya.

¹¹ A dama, wo mina yeema Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ma, wo va ɓe na-deveiti sosu, ta na-fali wooiti, ta na-togiti, niiti ge ti veezu wo ya za. ¹² Siɛgi zu wo daami wosu la,

wo yiɔ, siegi zu wo peɛ vagoiti tosu da, wo ɔa ni ti wu, ¹³ siegi zu wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ti moɪnzu la, walii ta zanugi moɪn wo ya, wo-yeaɔɔligi kpein ge moɪn, ¹⁴ a dama, wo yiila mina ve ga wasogi, wo va yeema Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ma, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va, duola veɛi wu. ¹⁵ E lɔni wo luɔ, wo zie teveba wolai zu, nii maayikiai, sulaavegai ga kaali ɔɔiti, ta akuɔɔtɔkaaliiti, ada vɔɔi, zie la ná, miná ɔa é ziei ɔulani ná fasai va. ¹⁶ Tevebai naa zu, é wo ɔɔnɔkulani ga manegi, nii wo-memewolani ti la ɔeni kwee. E naa pe keeni, nii a ke é zeɔɔakalai le ga woye, é wo voluɔula, naa vɔluma é faane ɔe wo ve. ¹⁷ A dama, wo mina ɔe ma wo-yiimave: «Nà ɔɔɔɔi nà-zobogi ta nà-zebɛi ɔa gè niima naavoloiti sɔɔɔgai da.» ¹⁸ Wa ɔize Gooɔɔ GALAGI zu, wa-GALAGI, mazɔɔɔ toɔa é zobogi vea wo ve, wo naama naavoloiti sɔɔɔ, eɔevelei é deezu la za mɔnɔ, ga ná-minazefegi maavele, nii é ma ɔonai woni wo-memewolani be.

¹⁹ Ni gaama wa yeemana Gooɔɔ GALAGI ma, wa-GALAGI, wo vile gala kiligiti polu, wo ɔa ti lebi, wo ɔa nɔkɔ ti wu, nà deezu ga woye za, ga wo undaa ɔa vili. ²⁰ Ungo, wo undaa ɔa vili, eɔevelei Gooɔɔ GALAGI ziiti undaavilisu da wo luɔ, ni wo la woiloni Gooɔɔ GALAGI wooi ma, wa-GALAGI.

9

Izelayeɛle nuiti ta-ɔololalai

¹ A woilo, Izelayeɛle nuɔuseiti! Wa ga va Zuluden maazuɔudezu za, wo li, wo ziiti kpe, ti wɔɔɔve wo va, ti-zebɛi wɔɔɔ wɔnɔi va, ta taa wolaiti su, sigigi ti ma, é zeɛ geei va, ² ta ga nuɔuseiti ti wɔɔɔai, ti wola ɔoozakooza, Anake mavofodaiti, wo ti ɔwee, wo ti-maawoo menini ga: «Be ɔa a zoo é Anake ná-doun zunuiti sakpe?» ³ A suɔwee volu za, ga Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔɔɔɔi ɔa losu wo luɔ eɔe abui nii é galai wosu. Toɔa niima nuɔuseiti koloɔlo, é ti unmaayeɛi wo ve, wa zobo sɔɔɔ ti ma, wo ti undaavili gaamago nɔ, eɔevelei Gooɔɔ GALAGI boni la wo ma.

⁴ Siegi zu Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti deezu la wo luɔ, à mina bo wo-yiimave: «Ada-zɔledai ve, é keezu Gooɔɔ GALAGI zooi veezu la de ya, ga aɔnɔ.» Mazɔɔɔ zii niiti ta-vaa ɔɔi ɔa Gooɔɔ GALAGI ti deezu la wo luɔ. ⁵ E la ga wo leleboge, ɔaa wo zɔlege wo-yiimave, naa ɔa é keezu wo vaazu ta-yooi zɔɔɔsu da ga wɔnɔ, keɛ zii naati ta-vaa ɔɔi ɔa é kea, Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI, ti deezu la wo luɔ, é daawooi laazeeli, nii é ma ɔona woni wo-memewolani be, Aɔalaame, ta Izaake, naa veɛ Zakɔbe va. ⁶ A suɔwee deɔemu ga, é la ga wo leleboge, naa ɔa é keezu, Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI niima you vagoi veezu la wo ya, ga wɔnɔ, mazɔɔɔ wa ga nuɔuseiti ti zuvɔi.

Nuɔuseiti ta-vaaɔaazagi é lo nike yivoi va

⁷ A ɔize su, wo mina yeema, velegi wo ɔeni Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI yiiɔaawana vaiti keezu la tevebai zu. E zo wo ɔula voloi ma Ezipete, eyesu wo zeeli adave tei, wo ɔeni wuzefezu Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma. ⁸ Wo Gooɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Gooɔbe gizei ma, é yiiɔaawanani, wɔin ɔeni ma ga é wo-ma zuwu ɔaaleve. ⁹ Siegi zu gè leeni la gizei ma, ga gè minazefɛ kɔtu ɔokologiti seɔe, minazefegi nii Gooɔɔ GALAGI keeni wo yɔɔɔzu wa tiye, gè yɛni náve, eyesu folo vuunaanigɔ ta kpidi vuunaanigɔ (40), gè la daami woni, gè la ɔɔleni. ¹⁰ Gooɔɔ GALAGI kɔtu ɔokolo felegɔiti feeni zèa, GALA ge ti zɛveai ga yeeɔegai, ti zoloo woiti kpein ma, é ti woni wo ma gizei ma, abui zaamave, gaaleba voloi.

¹¹ Folu vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔi (40) laawu, Gooɔɔ GALAGI minazefɛ kɔtu ɔokolo felegɔiti feeni zèa. ¹² E ɔeni mà: «Wuzefɛ, è yei gaamanɔ, è zefɛ gizei ma, mazɔɔɔ ɔa-nuɔuseiti, è logai ti luɔ, è ti ɔula Ezipete yooi va, ti koto wola ɔea. Ti zefɛa pelei va fala, nii gè deveni ga ti zie la. Ti kolu ɔaawuungai beɔea ga kɔɔɔ ganigi.»

¹³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mɔ: «Gɛ niima nuɔuseiti pɛtɛga, ti zuvɔɔvɛ. ¹⁴ Be bɔ, gɛ ti-ma zuwu ɔaalevɛ, gɛ ti-laaseigi bale, ɛ ɔula geɛɔɔɔgi wu. Zii niiti ta-zobogi wɔɔɔɔai, ti wola mɔɔndai, ti leve niiti ba, nɔ ɛ ɔɛ ga naati ti-ɔɛɛ.»

¹⁵ Gɛ yeini, gɛ zɛɛ gizei ma, minazɛɛ kokolo felegɔiti ti zoni zɛa, abui ɔa so gizei va. ¹⁶ Gɛ wɛɛni, pɛtɛ, wo kotoi ɔɛni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI laalɔɔɔma. Wo nɛ yivoi ɔɛni ga kɔlu ɔaawuungi. Wo zɛɛni gaamago nɔ naama vɛlei va, nii Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-fai zɛvɛni. ¹⁷ Gɛ kokolo felegɔiti soni ga yɛ felegɔi, gɛ ti vili zooi ma, ti wolowolo wo ɔaazu.

¹⁸ Naa vɔluma gɛ laani Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔwu, gɛ yɛni nɔ, ɛɛvɛlei nɔ ɛ ɔɛni la mɔungi, folo vɔunaanigɔ (40) ta kpidi vɔunaanigɔ (40), gɛ la daami woni, gɛ la ɔɔɔeni, tɔɔɛi koto wolai va, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛni, wo ziiɔaawana. ¹⁹ Mazɔɔɔ gɛ luani ziiɔaawanai naa va, ziiɔulagi nii Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni su wo laalɔɔɔma, ɛ ɔɛni pɔ ga ɛ wo-ma zuwu ɔaalevɛ. Kɛɛ nɔzu mɔnɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI gɔɔɔaavɔteni.

²⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI wola yiiɔaawanani Aalɔn ma balaa, ɛ ɔɛni pɔ ga ɛ undaavili. Gɛ maanɛɛni Aalɔn balaa vɛ naama ziegi zu. ²¹ Nii ɛ ɔɛni ga wa-ɔotoi ɔɛ ungi, nɛ yivoi naa wo kɛɛni, gɛ galani, gɛ fukɔ, gɛ kɛ ga fufiligi, gɛ ma vukɔi vili kɔtudei ɔa, nii ɛ yeizu gizei ma.

Nuɔuseiti ta-vaaɔaaza kiligiti

²² Wo Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani mɔnɔ Tabeyela, ta Masa, ta Kibelɔte-Gataava. ²³ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wo leveni la ga wo zɛɛ Kadɛse-Baalɛna, ɛ ɔɛ wo ma: «À lɛ, wo zooi zɛɛ ga wɔnɔ, nii gɛ feezu wo ya,» wo woozotalai ɔɛni ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI, wo la ɔɛni laani tɔun da, wo la ɔɛni woiloni goo ma. ²⁴ Kaipa gɛ wo ɔwɛni, wo la ɔloni Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ.

²⁵ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ɔɛɛzu la, ɛ wo-ma zuwu ɔaalevɛ, gɛ laani Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔwu, gɛ yɛni nɔ ɛɛsu folo vɔunaanigɔ (40) ta kpidi vɔunaanigɔ (40). ²⁶ Gɛ falini, gɛ ɔɛ ma: «Mɔligii, Gɔɔɔɔ GALAGI, mina ɔa-nuɔuseiti ma zuwu ɔaalevɛ, ɔnɔiti ɛ ti unmɔɔgai ga ɔa-zobogi, ɛ kulaai Ezipete yooi va ga ɛ-yɛi nɔ-zɛɛi. ²⁷ Gize ɔa-wotigɛ nuiti su, Abalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va. Mina niima nuɔuseiti so ga ti-zɔ nɔi, ta ta-vaa nɔi, ta ta-ɔotoi maavele! ²⁸ Ni naa laade, zooi nii ɛ gi ɔulaai su, naama nuɔuseiti ta ɔɛ ma: Gɔɔɔɔ GALAGI ti ɔulaɛ Ezipete yooi zu, ɛ va ti vaa tevebai zu, tɔɔɛi zobo ge la ɔɛni bɛ, ɛ va li ga tiye zooi naa zu, nii ɛ ma vaa woni ti ma. ²⁹ Tama, ta ga ɔa-nuɔuseiti, ɔnɔiti, niiti ɛ ti ɔulaai ga ɔa-zobo golai, ta ɔa-yɛɔaabaai.»

10

GALA ge nɔ-nuɔuseiti maavaayɛ fai (Egezɔde 34:1-10)

¹ Naama ziegi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mɔ: «Kɔtu ɔokolo felegɔ zaɔa ga ma mɔungiti kɛvɛle, ɛ lɛ pɔ bɛ, gizei ma, ɛ kesui ɔɛtɛ balaa ga gului. ² Nɔ wooiti sɛvɛzu naama ɔtu ɔokologiti ma, wooi niiti ti ɔɛni ma mɔungiti ma, niiti ɛ ti wolowoloni, ɔa ti la kesui zu.»

³ Gɛ kesui ɔɛni ga akasia wului, gɛ kɔtu ɔokolo felegɔi zaɔani, ɛɛvɛlei ma mɔungiti ti ɔɛni la, gɛ lɛni gizei ma, kokolo felegɔiti ti zoni zɛa. ⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI sɛvɛi ɔɛni kokolo niinɛiti ma ga ma mɔungiti kɛvɛlei, tɔ puugɔiti ɛ ti veeni wo ya gizei ma abui zaamaɛ, voloi wo ɔaalɛni ba la. E feeni zɛa. ⁵ Gɛ ɔaleni ma, gɛ gizei yɛi, gɛ kokologiti daani kesui zu, nii gɛ kɛɛni. Ti yɛɛ laani su, ɛɛvɛlei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zɛa.

⁶ (Izelayɛle nuiti ti zɛɛni Beelɔte-Beneɛ-Yaakan, ti li Mɔseela. Minɔ ɔa Aalɔn zaani nɔ, ti maɔulu. Nɔ-doun zunui Eleazaal zeini potogi zu ga zalaɔa ɔula ɔundigɔ wolai. ⁷ Ti zɛɛni minɔ, ti li Gudɛɔɔda, ti zɛɛ minɔ, ti li Yɔtebata, zooi vɛ ziei wola mɔɔndai nɔ.

⁸ Naama ziegi zu ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI yimazɛɛni la ga Leevi nɔ-bolodai, ga ti ɔa Gɔɔɔɔ

GALAGI ná-minazeɣe kesui zeɣe, ti lo kakala, nii a ke ti ná-botii ɣe, ti tuya loo nuɓuseiti be daaseigi zu, naa ɣa ti keɛzu zaɗɗa. ⁹ Naa ɣa é ba, Leevi nuiti ti la tɔnɔ zɔlɔni la zooi zu ti-ɣeeleaiti saama: Ƴooɗɔ GALAGI ɣa é ga tɔnɔi, eɣevelei Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI boni la ti ma.)

¹⁰ Gè yɛni gizei ma, eɣevelei é ɣɛni la ma mɔungi, folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40). Ƴooɗɔ GALAGI gɔɗɗaavoteni mɔnɔ niizu, é zeɣe wo undaavili fai volu.

¹¹ E ɣɛni mà: «Wuzeɣe, li, è lo niima nuɓuseiti tuɗɔ. Ti li zooi naa zu, ti seɣe ga tɔnɔ, nii gè ɣonani ti-mɛmɛwolani be ga nà fe ti ya.»

*Tɔgi é lo neɛbei
ta koloi ma vai va*

¹² Niizu Izelayele nuɓuseiti, leeni ɣa Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI pɔ ga wo ke be? Toɗa nɔ ga wo lua ba, wo zie ga ná-peleiti kpein, wo neɛ ve, wo debi ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe, ¹³ wo Ƴooɗɔ GALAGI ná-deveiti so, ta ná-tɔgiti, gè ti veezu wo ya za, naa ɣa a ke wo undaane.

¹⁴ Wele, geegɔlɔ seɓele golai maɗɗoozaai, naa ɣa ga Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI nɔnɔ, naa veɛ zooi ta gaa aniiti kpein ba. ¹⁵ Aneɛ naa ve, wo-mɛmɛwolani nɔ ɣa Ƴooɗɔ GALAGI ɣilini ti va, wo ti neɛ ve, ti voluma, wa ve wo ga ti-mavofodaiti, wa ɣa é yimazeɣea ga woye ziiti saama, eɣevelei wo kaazu la za. ¹⁶ A valibo mu wo-yiimave, wo mina ɗɔgi baa ga Ƴooɗɔ GALAGI laalɔɗma. ¹⁷ Mazɔlɔ Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɣa é ga GALAGI nii é galagiti unga, maligiiti ti-Maligi, GALAGI nii bɔɔlɔai, zeeɗaaɓaai, maayiki, é la zeelɔzɔɗu ɣeezu, é la lobɛani zoga, ¹⁸ é telebodai ɣeezu podoin ve, ta poanzai, seikɔɗma nui neai be, é kɔnɔgi ta seɣei veezu zea. ¹⁹ A seikɔɗma nui neɛ ve, mazɔlɔ wo ɣɛni ga seikɔɗma nuiti Ezipete yooi zu.

²⁰ A lua Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI va, wo da debi, wo ɣili tɔ ɣila kpe nɔ va, wa ɣena ɣonaa, wo ɣona daaseigi zu. ²¹ Tɔ ɣa é ga wa-maamusei ma ungi, toɗa ga wa-ƳALAGI, toɗa é keɛwoti wolaiti kea wo ve, ti maayikiai, wo-ɗaazuve ti ɣa. ²² Wo-mɛmɛwolani ti yeini Ezipete yooi zu, ti liegi ɣɛni ga nu vuulɔfela (70), niizu Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI wo ɣea ga maamɔin nu, eɣevelei geegɔlɔgi ɗaave zomideɗaiti ti la.

11

*A Ƴooɗɔ GALAGI neɛ ve,
wo ɗolo ná-deveiti be*

¹ Wa Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI neɛ ve, wo ná-deveiti so yeenɔpe, ta ná-tɔgiti, ta ná-kala gooitɔ, ta ná-fali wooiti. ² Wo la ga wo-lointi kevele, niiti ti la niima vaiti kweɛ, ti la ti ɗaani, woi wo ná za, wo naa ɗweɛ, nii Ƴooɗɔ GALAGI wo ɗalani da, bɔɔlɔ velei, ná-zeeɗaaɓaai, ta ná-zɛbei, ³ laavɔɔ vuogiti, ta keɛwotiiti é ti laazeelini Ezipete yooi zu, Falaɗɔn laalɔɗma, Ezipete masagi, ta ná-zooi kpein daalɔɗma, ⁴ nii é keɛni ga Ezipete ɗooɗɔ nuiti, ta ta-zooiti, ta ta-wotoloiti, velei é Seeli Kpolodei ɗaɗɗaleni ma la, é vu ti ma, siegi zu ti ɣɛni wo zaɗalabosu la, é ti maalɔɗuni, ti jeɛle jeɗeɗeɗe. ⁵ Wo naa kpein kweɛ, nii é keɛni wo ve tevebai zu, eyɛsu wo va zeeli niima adave, ⁶ velei é Datani zoni da, ta Abilame, Eliabe ná-doun zunuiti, Luɓɛn ná-bolodai zu, siegi zu zooi laalaoni da ti ɗɔɗɔwu, é ti maɗɗulu ta ta-veleyeɗeiti, ta ta-zeɣe ɗotaiti, ta niiti kpein ti ɣɛni loni ti volu, Izelayele nuiti saama. ⁷ Mazɔlɔ wo keɛwoti wolai naa kpein kaani, nii Ƴooɗɔ GALAGI keɛni.

⁸ Naa ɣa é ba, à deveiti kpein so, gè feezu wo ya za, nii a ke wo zɛbei zɔlɔ, wo li, wo zooi zo, ve wo liizu, wo ná zeɣe ga wɔnɔ, ⁹ wo-zii zu ɗa ɗooza zooi naa zu, nii Ƴooɗɔ GALAGI ma ɗonai woni wo-mɛmɛwolani be, ta ti-mavofodaiti, zooi ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vuɔvaai ná. ¹⁰ Mazɔlɔ zooi nii wo liizu, wo seɣe ga wɔnɔ, é la ga Ezipete yooi ɣevele, ve wo ɗulaai ná. Miná wa la ani zuwui vazana, keɛni wo bena kɔ, eɣe guulu kpelei. ¹¹ Zooi nii wo levesu, wo li, wo seɣe ga wɔnɔ, toɗa ga zooi nii gizeiti ti su ta neɛmeiti, é yeɓezu ga tona ɗei é zeɣezu

geezuɔ. ¹² Zou ɔe nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI daazɔbosu, ɛ ɔaaba ma, ɛ zo konagi ma volo mɔungi ma, ɛ li ma ɔaabelagi ɔɔ.

¹³ Ni wa ɔolona deveiti be, ge ti veezu wo ya za, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI neɛ ɔe, wo da lebi ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe, ¹⁴ toɔa tonai ɔu wa-yooi zu, siegi zu maaneai ɛ ɔu la, sama gelei ta foɔo gelei, wa wa-moloi ɔaale ba, nii ɛ ga beleegi, ta wa-lɔɔ niinei, ta wa-wulɔi, ¹⁵ toɔa tufa ɔagɔiti pu wa-lɔɔɔi zu, wa-loganiiti daamii vai zu, wa daami wo, wo yiɔo.

¹⁶ Wa dama ga ɔɔɔɔ, wo mina ɔɔɔɔ ye nɔ, wo ɔa ɔaka, wo ɔa li ga gala kiligiti pɔ pelei, wo ɔa ti lebi, wo ɔa nɔkɔ ti wu. ¹⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yiɔaawana wo ma, ɛ geegɔlɔgi laaɔulu, tona la ɔua, zooi la aniiti pɔnɔga, wo undaa ɔa vili gaamanɔ zou ɔagɔi naa zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI fea wo ɔe.

¹⁸ Tɔgi niiti ge ti veezu, wa ti zeɔe wo-yiimave, ti ɔe wo ɔisu, ti ɔili wo-yeeiti ba ege poogi, poogi ɔe wo-lovalave ɔa. ¹⁹ A wo-lointi kala ga tiye, wo yepe la ti ma, wa ɔena zeini wa-velei wu, ta wa ɔena ziaa pelei zu, wa ɔena laa, ta wa wuzegena. ²⁰ Wa ti zeɔe wa-velei ma laamasagi ma, ta wa-laa zigɔdave ma. ²¹ Wo-ziiti ta wo-loun zunuiti siiti su ɔa ɔooza, ege geegɔlɔgiti siiti, niiti ti zelegai zooi maazu, naama yooi zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI ma ɔona woni wo-memewolani be, ga ɛ fe ti ya.

²² Mazɔlɔ ni wa ɔolona devei niiti pe be, ge feezu wo ya ga wo make, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI neɛ ɔe, wo zie ga pelei kpein ɛ wo ɔalaga da, wo ɔili tɔ ɔilagi ɔa, ²³ toɔa zii niiti kpein kpe wo luɔ, wa ziiti ta-yooi zege ga wɔnɔ, niiti ti mɔindai wo ɔa, zebei ti ɔa ti leve wo ɔa. ²⁴ Adave kpein wo ɔɔɔɔlosu nɔ ma, minɔ ɔa ɔe ga wɔnɔ, wa-ɔwepelemave ɔa zeeli Liban teɔebai ma, ta zie wolai Ufelate, eyesu ɛ zeeli folo liizu vele ɔolodei ma. ²⁵ Nu nɔpe ge la zooga ɛ ɔa wo zakpe, egevelei ɛ boni la wo ma, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa dualuagi lɔ nuiti su wo luɔ, ti zasu da ɔali, zooi kpein su ɔe wo levesu nɔ.

Tuyai ta foovooi

²⁶ Ge tuyai ta foovooi zeida wo luɔ za, wo yiimazege: ²⁷ wa tuyai zɔlɔ, ni wa ɔolona Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti be, ge feezu wo ya za, ²⁸ wa foovooi zɔlɔ, ni wo la ɔoloni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti be, ni wa zegena pelei ɔa, ge ma levei veezu wo ya za, wo ɔili gala kiligiti ba, niiti wo la ti ɔweɛ.

²⁹ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI liizu la ga woye zooi naa zu, ɔe wo nɔ zegezu ga wɔnɔ, wa tuyai loo Galizime gizei ma, wo foovooi loo Ebale gizei ma. ³⁰ Naama ɔize felegɔiti pe ta Zuluden ɔolu vele, pelei nii ɛ folo liizu vele naa ɔoluɔe, Kanaan nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zuluden ma vetu nemai zu, Gilegale letemave, Mɔlee sene gului, naati kobaɔe. ³¹ Mazɔlɔ wa ga ɔa Zuluden buɔezu, wo li, wo zooi zo, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya. Wa sege ga wɔnɔ, wo ze nɔ. ³² Wa dama, wo ɔolo deveiti be ta toɔiti, ge ti veezu wo ya za.

TɔGITI TA DEVEITI

12

(12:1–26:19)

¹ Wele toɔiti ta deveiti ba, niiti wa ti zo, wo da zie ga tiye wo-zii ma voloi pe su, zooi naa zu, Gɔɔɔɔ GALAGI, wo-memewolani ta-GALAGI feezu wo ɔe, ga wo sege ga wɔnɔ.

GALA falizuɔe ɔe ɔila nɔ

² Wa naama adaveiti pe kpezegɛle, ɔe zii naati wo ɔaazu ti ɔeezu, ti ɔeni ta-ɔalagiti deɔbizu nɔ, gize ɔaagoozagiti ma, ta gize goiti, ta gulu wolaiti bu. ³ Wa ta-zalaɔa ɔulazuɔeti toka, wo ta-zale ɔɔ ɔɔtuɔiti kpezegɛle, wo ta-zale ɔɔ wuluɔiti gala, wo ta-ɔɔɔɔ ganigiti galeɔale, ti ga ta-ɔalagiti, wo ti-laaseigi ɔale, ɛ ɔula adave nati, ɛ neɛɛ. ⁴ A mina ti ɔee woti naama zii ta ɔe ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI. ⁵ Kele Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa yiimazegezu ga

adaɖe ta, wo-mavofodaiti kpein saama, ɖe ná a ɖe ga seizuɖe, miná ɖa wa li ná, wo da nɔkɔ bu. ⁶ Miná ɖa wa gala zalaɖaiti kula ná, ta zalaɖaiti, ta puusieiti, ta ɖuladaiti, ta minazeɖe daazeeli zalaɖaiti, ta vebɛaniiti wo daai ɖisu, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yibo mɔungiti. ⁷ Miná ɖa balaa wa daami wo ná, Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖaazu, wa-o, wa-ɖeɣeɣeiti-yo, wo ɖoozunɛ naama ani ɖagɔi pɛ faa zu a ɖe wo ya, niiti Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo ɖe ti zu.

⁸ A mina faiti kɛ, eɖeɖelei ade kɛɛzu la za ɖe, eɛ ka naa ɖɛɛzu nɔ, nii pagai gaazu. ⁹ Tɔzei wo la de zeelini dooɖɔ bosuɖe, ta zooi zu, nii Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ɖe ga wɔnɔ. ¹⁰ Wa ga ɖa Zuluden maazuɖudezu, wo zeɪ zooi zu, nii Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ɖe ga wɔnɔ, toɖa dooɖɔgi ve wo ya, é wo ɖula wo zili nuiti kpein zea, ti wo-maagoolii zu, wa zeɪ zooi naa zu ziileigi zu. ¹¹ Adaɖe ɖa ɖe miná, nii Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI a yiimazeɖe ga ná, ɖe daaseigi a ye ná ɖa. Miná ɖa wa naati kpein kula ná, niiti gɛ wo levezu ti ma, wa-ɖala zalaɖaiti, ta wa-zalaɖaiti, ta wa-ɖuusieiti, ta wa-ɖuladaiti, ta vebɛaniiti wo minazeɖezu ga tiye Gɔoɖɔ GALAGI ɖe. ¹² Wa ɖoozunɛ Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖaazu, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-wotigɛ zunuiti, ta wa-wotigɛ anzanuiti, naa ɖee Leevi nuiti ba, ti zeini wa-laaiti su, mazɔlɔ naati ti la zou nɔpɛ sɔlɔni wo zaama.

¹³ A dama ga ɔoɖɔ, wo mina wa-ɖala zalaɖaiti kula adaɖe tanɔpɛ nɔ, wa ná ɖa, ¹⁴ kɛɛ wa wa-ɖala zalaɖaiti kula naama adaɖe, ɖe Gɔoɖɔ GALAGI a yeelo ná ɖa, wa-wolodai ta zu, miná ɖa wa naa kpein kɛ ná, nii gɛ wo levezu ma. ¹⁵ Anɛɛ naa ɖe, siegi zu wɔin a wo zo da, wa zoo wo toganii ta ɖaa, wo ma zuai mi, é zoloo tuyai ma, nii Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI bosu wo ɖe, ɖe nɔpɛ wa zeɪ ná. Nui nii kɔzɔai, ɖaa nii ɲadegai, ta zoo ti ta mi, eɖe nɔ ɖelei nu dopa zuai ɖaa goe suai miizu la. ¹⁶ A mina nɔ ɲamai mi, kɛɛ wa pu ya zooi ma eɖe ziei.

¹⁷ A mina wa-moloi ma ɖuusieɪ mi wo-zeizuɖe, ta wa-lɔɔ niinei, ta wa-wulɔi, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yiboiti, anɛɛ minazeɖe ganii gila kpala, ɖaa wa-veɛaniiti wo daai ɖisu, ta wa-ɖuladaiti. ¹⁸ Wa ɖe nɔ Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖaazu, naama adaɖe, ɖe é yeelosu ná ɖa, miná ɖa wa ti mi ná, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-wotigɛ zunuiti, ta wa-wotigɛ anzanuiti, ta Leevi nuiti ti zeini wa-laaiti su, wa ɖoozunɛ Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖaazu, wa-wotii ma lɔnɔgiti kpein su. ¹⁹ A mina yeema Leevi nuiti ma, eyɛsu pɛ wo-zii ma voloi pɛ su, wa-yooi zu.

²⁰ Siegi zu Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI wa-yooi zuwɔlɔzu la, eɖeɖelei é minazeɖeni la wo ɖe, ni sua wɔin a wo zona, wa zoo wo naa kpein mi, nii a nɛ wo ɖe. ²¹ Ni adaɖe Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná ɖa ga daaseigi ɖe ná, ná maagoozave wo ɖa, wa-loganiiti Gɔoɖɔ GALAGI feezu wo ɖe, wa zoo wo ta zeɖe ma wolaiti su, ɖaa ma goiti su, wo paa, eɖeɖelei gɛ devei veeni la wo ya, wa zoo wo mi, ɖe wo zeini ná, eɖeɖelei wo pɔ la. ²² Wa mi, eɖeɖelei nu a da dopa zuai ɖaa goe suai mi la, nui kɔzɔai, ɖaa nii ɲadegai, naa felegɔ pɛ ka zoo é ta mi. ²³ A dama nɔ, wo mina ɲamai mi, mazɔlɔ ɲamai ɖa é ga zɛnvui, a mina zɛnvui ɔɔ suai ɖa, wo ɖa mi. ²⁴ A mina ta mi ɲegelein, wa pu ya zooi ma eɖe ziei. ²⁵ A mina mi, naa ɖa a kɛ wo undaane, wa wo-mavofodaiti, tɔzei wo naa ɖea, nii solegai Gɔoɖɔ GALAGI ɖaazu.

²⁶ Kɛɛ wa-loganiiti wo ti veezu GALA bɛ, ta minazeɖe daazeeli zalaɖaiti, wa li ga naati naama adaɖe, ɖe Gɔoɖɔ GALAGI yeelosu ná ɖa. ²⁷ Wa gala zalaɖaiti kula, suai ɖee ma ɲamai ɖa, Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɖa ɖulazuɖe. Wa-zalaɖai zɔiti ma ɲamai ɖa vaza Gɔoɖɔ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɖa ɖulazuɖe, wa zoo wo ma zuai ta mi.

²⁸ A ɖize devei niiti kpein su, gɛ feezu wo ya, a ɖolo ti pɛ bɛ. Naazu wo undaa ɖa nɛ, wa wo-mavofodaiti, tɔzei nii pagai, é zɔle Gɔoɖɔ GALAGI ɖaazu, wa naa ɖɛɛzu.

*Nu mina vokɔɖɔ
Kanaan nuiti ma*

²⁹ Siēgi zu Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI ziiti ma zuwu ḡaalevezu la wo luḡo, niiti wo liizu ti vo be, wo ti zo, siēgi zu wo ti beezu la, wo zei ta-yooi zu, ³⁰ à dama ga boḡo, wo mina ḡo ga ta-valii, wo va vokḡo ti ma, ti undaaviliga volumna wo luḡo. A mina vooḡe ta-ḡalagiti ta vaa va, wo va gaazaḡa bo ga: «Nuḡusei niiti ti ḡeni ta-ḡalagiti debizu ḡale? Gá pḡ gá balaagi gi ke ga ti ḡevele.» ³¹ Wo ḡevelei mina ḡe ḡana Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI letema. Mazoḡo zii naati ti ḡeni fai ma zii pe keezu, niiti ti Gooḡo GALAGI ḡaazu ga koḡoba vaiti, ti woin la ma. Ti yeni liizu la, ti da ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti gala ga zalaḡai ta-ḡalagiti be.

13

¹ Wa ḡolo devei kpein be, nii ḡe feezu wo ya, wo make, à mina tanḡpe da ma, à mina tanḡpe seḡe ba.

*Kooḡo gani koḡo nuiti maḡolo vai
Izelayeḡe nuiti saama*

² Tanisu GALA goo wo nui ta ḡa wuzeḡe wo zaama, ḡaa kulakeḡema ḡaa nui, é poogi ta ve wo ya, é wo laavo, é maabeḡe vai ta le ga woye. ³ Ni poogi ḡaa maabeḡe vai é bogai, naa laa a zeelina, é ḡe wo ma: «Ade li, de vile gala kiligiti polu, de ti lebi,» tama wo la galagi naati kwee, ⁴ à mina woilo GALA goo wo nui naa wooi ma, ḡaa kulakeḡema ḡaa nui naa wooi ma, mazoḡo Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI seḡeve ga é wo voluḡula la, nii a ke é kwee ni neeve wo ve, gaamai zu, ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe. ⁵ Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI ḡila kpe no ḡa wa vile polu, wo lua ba, wo ḡolo ná-deveiti be, wo woilo goo ma, wo debi, wo ḡili toun ba. ⁶ Maaneeve ga ti GALA goo wo nui naa vaa, ḡaa kulakeḡema ḡaa nui naa, mazoḡo kḡeeve ga nuiti ti kololalai ḡe Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI laaloḡoma, nii é wo ḡulani Ezipete yooi zu, é wo ḡula duḡla velei wu, mazoḡo é ḡeni pḡ ga é wo zeḡe pelei va, nii Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI ma levei veeni ga wo zie la. Wa faa joi loḡula ḡana boḡo zaama.

Wo woola mina wo ḡaka

⁷ Ni è-ḡeḡoin, è-lee ná-doun zunui, ḡaa è-loun zunui, ḡaa è-loun anzanui, ḡaa è yiima anzai, ḡaa è-woolai neai è ve, naa ta a suḡḡona doḡḡuzu ga é è le ga, é ḡe è ma: «De li, de gala kiligiti debi,» tama da-o, è-memewolani-yo, wo la ḡeni galagi naati kwee, ⁸ galagiti ti ween nuḡuseiti saama, ti buḡama, ḡaa ḡoozama, ti zeini, é zo zou bela ga, é li zou bela ga, ⁹ mina kisu vai zo, mina woilo goo ma, mina maawoinḡa, mina maazasa, mina ná-kakagi loḡu. ¹⁰ E maaneeve ga è paa. Yeewuzeḡe daaloḡoma mounpa, ga è paa, naa volumna, nuḡuseiti ti bo è va. ¹¹ Da so ga kotui, é za, tḡzei woin ḡea ma ga é è zeḡe Gooḡo GALAGI va, da-ĠALAGI, nii é è ḡulani Ezipete yooi va, duḡla velei wu. ¹² Izelayeḡe nuiti kpein ta meni, ti lua, nu nḡpe ge la mo naama ḡeevoti joi ma zii ta ḡea wo zaama.

*Kololala nuiti maḡolo vai
Izelayeḡe nuiti saama*

¹³ Ni wa menina taai taḡila ná-faa zu, nii Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI feai wo ve ga wo zei su, ¹⁴ nu jakaiti kulave wa-nuḡuseiti boḡoi no zaama, ti ta-laazu nuiti kala ga: «Ade li, de gala kiligiti debi,» tama wo la ḡeni galagi naati kwee, ¹⁵ wa naa wuuzumo, wo ḡida bu, wo nuiti gaazaḡa ga pagḡ. Ni fai naa ḡa ga gaama, daazu ḡa ve nei, naama vaa jḡu wolai ḡeeve nei wo zaama, ¹⁶ wa taa nuiti kpein paa ga boḡa zḡkpḡ, ta toganiiti. Wa koloḡolo ta su anii kpein. ¹⁷ Wa koḡzoganii kpein gaale ba zaamazuve, wo taai ḡala neḡeḡin, é ve ná-koḡzoganii va ga zalaḡai Gooḡo GALAGI ve. Adave ná ḡa ḡe ga ve ná ḡoloḡologai, taai la mo loga volu eyesu pe. ¹⁸ A mina anii naa tanḡpe seḡe, nii maape veai ba, naa ḡa a ke, Gooḡo GALAGI ná-ziiḡaawanai ḡaaye, é wo maawoinḡa, é wo maamoin, eḡevelei é ma ḡonai woni la wo-memewolani be, ¹⁹ wa woilona Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI woo ma, wo ḡolo ná-deveiti be, ḡe ti veezu wo ya za, wo naa ḡe, nii soḡgai Gooḡo GALAGI wa-ĠALAGI ḡaazu.

14

*Fai niiti tɔgi zeidai ti ma,
é lo saa vai va*

¹ Wa ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-ƳALAGI ná-dointi. Saai a loona, à mina wɛn ɔaa pɔlɔpale lo ɔɔɔɔ ma, ɔaa wo va wɔungi ɔuye wo-lovala velei ga saa wɔlɔi ma ɔoogi. ² Mazɔlɔɔ wa ga nuɔuseiti ti ɔadegai Gɔɔɔɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɔɛ, Gɔɔɔɔ GALAGI yiimazegeɔɛ ga woye, é wo ɔula ziiti kpein saama eteai zu, ga wo ɔɛ ga nɔnɔ yɛ.

*Sua ɔadegaiti ta ɔadetala geleiti
(Leevi Nuiti 11:1-47)*

³ A mina kɔzɔba ani nɔpɛ mi. ⁴ A wɛɛ suai niiti ka wa zoo ti miizu: niki, baalagi, ta bolii, ⁵ dopai ma zii pɛ, goegi ma zii pɛ, gize wolii, dɔɔɔ ɔaalagi, dɔɔɔ wolii, ⁶ suai nii kpein polokagi ɔaavaliai, é miizu, é ɔa tɛ ɔolu. ⁷ Kɛɛ niiti wo la ti mia, anɛɛ ni ti-ɔolokagi ɔaavaliiɛ, ɔaa ti miizu, ti ɔa tɛ ɔolu, naati ta ga niiti: ɔɔmɛi, zaɔei, ta fasa wolii, anɛɛ ni ta miizu, ti ɔa tɛ ɔolu, kɛɛ ti-ɔolokagi ɔaa la ɔalini. Wa ti leve ga ti ɔɔzɔɔɛ. ⁸ Boigi ɔalaa, polokagi ɔaavaliiɛ, kɛɛ é la miizu, é ɔa ɔa tɛ ɔolu, wa deve ga kɔzɔɔɛ. A mina ti-ma zuai ta mi, wo mina ɔɔɔɔ ti-ma ɔoomai ta ɔa.

⁹ Zie wu zuaiti kpein su, nii wa zoo wo mi, naa ɔa ga, niiti ma woekegi ti ɔa, ta maɔɔalai ti ma. ¹⁰ Kɛɛ à mina naati mi, niiti ma woeke ge la ti ɔa, ɔaa maɔɔala la ti ma, wa naati deve ga ti ɔɔzɔɔɛ.

¹¹ Wa zoo wo wɔni ɔadegai kpein mi. ¹² Kɛɛ wɛɛ niiti wo la zooga wo ɔa ti mi: ɔuai ma zii pɛ, kɔɔɛi ma zii pɛ, ¹³ seeɔei ma zii pɛ, ¹⁴ ta kalawɔnii ma zii pɛ, ¹⁵ sizigoɪ ma zii pɛ, buungi ma zii pɛ, ¹⁶ ma wolaiti ta ma goiti, ¹⁷ kpoloɔɛ laaɔe wɔnii ma zii tanigaa, ¹⁸ zie wɔnii ma zii tanigaa, ta zɛgɔɔɔɔɔɔ, ta ɔɔɔɛi.

¹⁹ Fuluani goi kpein kɔɔɔɔ ba, wa naati deve ga ti ɔɔzɔɔɛ, à mina naati mi. ²⁰ Kɛɛ wa zoo wo naati mi, niiti ti ɔɔɔɔɔ, ta ti ɔadegai.

²¹ A mina sua mi, nii saai ɔɔɔɔ ɔɛ. Wa zoo wo fe seikɔɔɔɔma nui ta ya, é wo ɔɔ ɔɛ, ga é mi, ɔaa wo pɔɔi wɛɛin ta ma. Mazɔlɔɔ wa ga nuɔuseiti ti ɔadegai wa-ƳALAGI ɔɛ.

A mina boli yiɔoi ɔili ga dee ná-ɔiimi ɔɛi.

Puusie ɔula vai ma lɔgi

²² Kona-o-kona wa wa-ɔalagi zu aniiti kpein ma ɔuusieɪ zege ba. ²³ Wa mi Gɔɔɔɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɔaazu, naama aɔaɔɛ, ɔɛ ɔaaseigi a zeɪ ná, é ɔɛni ga wa-moloi ma ɔuusieɪ, ta ɔɔɔ niiniɛ nɔnɔi, ta gulɔi nɔnɔi, é ɔɛɛ wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti ma yiɔo mɔungiti ba, naa ɔa a kɛ wo lua Gɔɔɔɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɔa eyɛsu ɔɔ, wo-zii ma voloi pɛ su. ²⁴ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-ƳALAGI tuya loozu la wo ɔɛ, é ɔoɔɔa gola, tanisu wo la zooga wo ɔa lii la, ɔɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-ƳALAGI yeelosu ná ɔa ga ɔaaseigi ɔɛ ná, tɔzeɪ ná maɔɔooza vai ɔa, ²⁵ wa puusieɪ ɔɔɔi, wo ma walii zege, wo lii la naama aɔaɔɛ, ɔɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-ƳALAGI yeelosu ná ɔa. ²⁶ Miná, wa zoo wo naa kpein geya, nii wɔin wo ma, toɔanii ma wolaiti ta ma goiti, ta ɔɔɔi, ta kɔlɔɔɔɔ ganiiti ta nu ɔaazulati, nii nɔpɛ nɛai wo ɔɛ, wo ɔaami wo ná, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɔaazu, wo ɔoɔzɔɔɛ, wa-o, wa-ɔɛɛyegeiti-yo.

²⁷ A mina yeema Leevi nuiti ma, ta ɔɛ wo zaama, mazɔlɔɔ ti la ada nɔpɛ ɔɔlɔɔni zooi zu ga tɔnɔ ga wo ɔɛɔɔɔ. ²⁸ Kona zaɔasavagi ma, wa konagi zaɔasieɪ ma ɔuusieɪ zege wa-ɔalagi zu aniiti kpein ba, wo pu wa-laazuɔɛ. ²⁹ Leevi nuiti, ti la ada nɔpɛ ɔɔlɔɔni zooi zu ga tɔnɔ, naati ta ɔa, ta seikɔɔɔɔma nuiti, ta pɔɔɔinti, ta poanzaiti ti zeini wa-laazuɔɛ, ti ɔaami wo, ti yiɔo. Naazu Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa tuya loo wa-wotii kpein ma, niiti wa ɔɛ ti ɔɛɛzu.

15

*Kuyeiti suvaayɛ konagiti
(Leevi Nuiti 25:1-7)*

¹ Konagi ɔfelasɛiti kpein ma, wa kuyeiti suvaayɛ. ² Wɛlɛ kuyeiti suvaayɛ pelei va: Siɛgi zu kuyei zuvaayɛ konagi ma zezei wosu da, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔbi vai ma, nu kpein ɛ kuye vɛai seɪɔɔɔɔ ma, ɛ ga zou loin ga tɔun kɛvele, ɛ mina ani nɔpɛ maaloli ma. ³ Wa zoo wo ɔɔi wɛɛinti da ga ti ta-ɔuyeiti sala, kɛlɛ wa wo-zeɪɔɔɔɔti, zou lointi tɔnɔi yɛ nɔ, wo mina ani nɔpɛ maaloli ti ma. ⁴ Tama maa la nɛɛni ga bala nu va ɔɛ wo zaama, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa pɔ ga ɛ tuyai loo wo vɛ, ɛ vɔvɔva, zooi naa zu, nii ɛ feezu wo vɛ ga wɔnɔ, ⁵ ni nɔ wa woilo Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI wooi ma, deveiti gɛ ti veezu wo ya za, wo ti zo, wo da zie ga tiye. ⁶ Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa tuya loo wo vɛ, eɔɛvelei ɛ minazegɛni la. Naazu wa da wali ɔuyei vɛɛ zou ɔiliga ma, wo la ɔɔɔ boga eyɛsu pɛ. Wa zeɪ zii mɔɪnmɔɪn unda, kɛlɛ tanɔpɛ ge la zeɪda wo unda.

⁷ Ni wo-zeɪɔɔɔɔti, zou loin ta a ɔɔna baladai zu, naama yooi zu nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ, a mina ɔaazumaavɔ bɛ, wo va bɛ kuyei vɛɛzu ma. ⁸ Kɛlɛ wa naa vɛɛ ma ga kuyei, nii a kula kpɛdɛ ma vai zu nɛgɛlɛin. ⁹ A dama, kisɛ nɔi mina ɔ wo-yiimavɛ, wo va ɔɛ ma: «Konagi ɔfelasɛi maaɔɔɔa, kuyeiti suvaayɛ konagi,» naa maavele ma, wo ɔaazu nɔi lo wo-zeɪɔɔɔɔti zou loin va, ɛ ga bala nui, wo la ani nɔpɛ fea zea. Mazɔɔɔ toɔa ɔaazaɔa ga wo-ɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ma, wa ɔɛ ga sɔba nu. ¹⁰ A kuyei vɛɛ ma, wo fe zea ga koozunɛɛi. A mina kɛ ga ɔala vaa. Naa a ɔɛɛna, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa tuya loo wa-woti ɔɛai kpein ma, ta wa-woti ɔɛɛzuɔɛti kpein. ¹¹ Bala nuiti ta ɔɛ nɔ ɔɔ wo zaama zooi zu, naa ɔa ɛ ba, gɛ wo levea ga wo ɔɛ ga faanɛɛ ɔɛɛ nu, wo yeavie gola wo-zeɪɔɔɔɔti zou lointi bɛ, ta maanɔɔɔ nuiti, ta bala nuiti ti zooi zu.

*Duɔiti kula vai duɔlai zu
(Egezɔde 21:1-11;
Leevi Nuiti 25:39-46)*

¹² Ni wo-ɔɛɔloin Eɔulu nui ta, zunu ɔaa anzanu, a ɔɔɔɔ vɔdina wo ma, toɔa botii ɔɛ wo vɛ kona dɔzita laawu. Kɛlɛ konagi ɔfelasɛi ma, wa fie, ɛ zeɔɛ wo vɔ bɛ, ɛ li. ¹³ Siɛgi zu wo fiesu la, ga ɛ ɔɛ ɔɔɔɔ yeema, ɛ zeɔɛ wo vɔ bɛ, ɛ li, a mina bɛ ba, ɛ va li ga yeapaka. ¹⁴ Wa faanɛɛ ɔɛ bɛ, ɛ zoloo tuyai ma, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI toa wo vɛ, wo seɔɛ wa-logani goiti ba, ta wa-moloi ɛ ga ɔeleeɔi, ta wa-ɔɔi. ¹⁵ A ɔiɛ su ga wa ɔɔɔti wo ɔɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ɛ wo unmɔɔni. Naa ɔa ɛ kɛɛzu, gɛ niima levei veezu la wo ya za.

¹⁶ Ni wa-luɔi a ɔɛna, ɛ la pɔ ɛ zeɔɛ wo vɔ bɛ, tɔɔzeɪ ɛ ɔilia wo va, wa wa-vɛɛyeɔɛi, toɔa gaanɛ zu wo vɔ bɛ, ¹⁷ naazu wa kɔlu ɔaazɔɔɔɔɔi zeɔɛ, wo goii vɛɛ wa-bogi va, wo ɔɔ. Naazu toɔa ɔɛ ga wa-wotiɔɛ nui eyɛsu ɔɔ. Wa kɛ ɔana nɔ ga wa-wotiɔɛ anzanui.

¹⁸ Naa mina ɔɛ wo vɛ ga faaɔa, duɔ vie fai zu wo vɛ, ɛ va li ɔɔɔ yeema, ɛ zeɔɛ wo vɔ bɛ, mazɔɔɔ ɛ botii ɔɛa wo vɛ kona dɔzita laawu, ɛ botii ɔɛa wo vɛ, nii a ɔɛ ga sala zeɔɛ nui nɔnɔi zeizu felegɔ ɔɛvele. Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo vɛ, naa kpein su, nii wo kɛɛzu.

¹⁹ Wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti, ti ga ma zinɛiti, a naati fe Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ. A mina boti ɔɛ ga wa-nikeiti ma yivo mɔungi. A mina wa-vaalagiti ma yivo mɔungiti maaleɔai leve. ²⁰ Wa-o, wa-vɛɛyeɔɛiti-yo, wa da mi konagi leve daa ɔilagila, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔaazu, naama adaɔvɛ, vɛ ɛ yeelosu nɔ va. ²¹ Ni nɛɛvuzu ɔa ba, ni toɔa ɔɛkpuzu, ɔaa gaazugɔlea vɛ, ɔaa nɛɛvuzu wola ɔili ge ɔɛ ba, a mina naa ɔula ga zalaaɔa Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ. ²² Wa mi, vɛ wo zeini nɔ, nui nii kɔɔɔai, ɔaa nii nadegai, naati seizu felegɔiti pɛ ta zoo ti ta mi, eɔɛvelei nɔ nu a da dopai ɔaa goegi mi la.

²³ Kɛlɛ a mina ma ɔamai mi eyɛsu pɛ. Wa pu ya zooi ma, eɔɛ ziei.

16

Pake fetii (Egezode 12:1-20)

¹ A ɖaaɖa, molo ɖulasu alugi ma, wo Pake fetii ɖula Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vai ma, mazɔlɔ naama alugi ma bidii ta ɖa Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo ɖulani la Ezipete yooi va. ² Wa niki ɖula ga Pake zalaɖai, ɖaa baalagi, ɖaa bolii, Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma, naama adaɖe, ɖe a yeelo ná va, ga daaseigi ɖe ná. ³ Bului leɖeɪ su, à mina naa ɔ Pake daamianigi va, wo va mi, keɛ folo lɔfela laawu, wa ye bului miizu, nii leɖe la su. Ziizoolɛ bului naa ɖa wo ɖitoo su ga wo zeɖeni Ezipete yooi zu ga gaazuvilei. Naa maavele ma, wo-zii ma voloi pe su, wo-ɖi ka ye wo zeɖe voloi zu Ezipete yooi zu. ⁴ Naama volo lɔfelai kpein daawu, maa la neeni nu va leɖeɪ ɔo gila kpalaa ka wo-zeizuve wa-yooi kpein su. Nii é ga suai é ɖulazu ga zalaɖai folo mɔungi ma ɔkɔi, nu mina tanɔpe make, é va yesu sobui va zeeli. ⁵ Wo la zooga wo va Pakegi ma zalaɖa zuai vaa taaiti pe nɔ zu, niiti Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI ti veezu wo ya ga wo-zeizuve. ⁶ Keni nɔ ɖe Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va, ga daaseigi ɖe ná, miná ɖa wa Pake zalaɖai ɖula ná. Wa zalaɖa zuai ɖɔdaaleve folo daa ziegi zu, siegi zu wo wuzegeni la Ezipete yooi zu. ⁷ Wa suai ɖili, wo mi naama adaɖe, ɖe Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va. Poluma zobui, wa zoo wo li wa-zeɖe ɖotaiti bu. ⁸ Folo lɔzita laawu, wa ye bului miizu, nii leɖe la su. Folo lɔfelasiei, wa maaɔ ɖadegai wo Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vai ma. A mina boti nɔpe ke naama volo ná.

Pantekote voloi ma vetii (Egezode 34:22; Leevi Nuiti 23:15-21)

⁹ Wa dɔɔɖɔi ɖaalu ga dɔfela. Wa gaalu fai lɔzei, siegi zu moloi é ga beleegi, wa naa leve vai lɔzeina la, wo wɔlɔtai lɔ su nɔ feya. ¹⁰ Naa volu, wa dɔɔɖɔiti ma vetii ɖula Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma. Wa veɖaniiti fe be, wo daai ɖisu, é zoloo tuyai ma, nii wa-ƆALAGI a too wo ɖe. ¹¹ Wa ɖoozunɛ Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɖaazu, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-wotiɖe zunuiti, wa wa-wotiɖe anzanuiti, wa Leevi nuiti ta ɖe zeini wa-laaiti su, ta seikɔɖɔma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ta ɖe wo zaama, naama adaɖe, ɖe Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va ga daaseigi ɖe ná. ¹² Wa ɖize su ga wo ɖeni ga duɔiti Ezipete yooi zu. Wa ɖaaɖa, wo devei teiti so, wo zie ga tiye.

Kota lo fetii (Leevi Nuiti 23:33-43)

¹³ Siegi zu wo besu la ga moloi loɖa, nii é ga beleegi, ta dɔɔ beɛ vai, wa kota vetii ɖula, wa naa ɖe folo lɔfela laawu. ¹⁴ Wa ɖe koozunɛɪ zu, wo ɖa fetii ɖula, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-wotiɖe zunuiti, wa wa-wotiɖe anzanuiti, é ɖee Leevi nuiti ba, ta seikɔɖɔma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wo zaama. ¹⁵ Folo lɔfela ɖa wa ke fetii ɖa Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma, naama adaɖe, ɖe é yeelosu ná va, tɔzei toɖa vaa zu tuya loozu kpalagi zu anii kpein ma, ta botii kpein wa ke, naa ɖa a ke, wo ɖe koozunɛɪ zu, nii kwe ge la ba.

¹⁶ Ná zeizu ɖa ɖe sava konagi zu, zunuiti kpein ti ɖula keɛma Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɖaazu, naama adaɖe, ɖe a yeelo ná va: bului nii leɖe la su naama vetii zu, ta dɔɔɖɔiti ma vetii zu, ta kota vetii zu. Nu nɔpe ge mina ɖula keɛma Ɔooɖɔ GALAGI ɖaazu ga yeapaka. ¹⁷ Keɛ eɛe gilagilagi ɖa va ga gala kɔɔi, é zoloo ná-sɔlɔɔgi ma, eɖevelei Ɔooɖɔ GALAGI wa-ƆALAGI tuya loa be la.

Tukpɔɖaaleve nuiti sei vai

¹⁸ Taaiti kpein Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo vɛ, wa tukpɔɔaaleve nuiti sei naati, ta kundigiti wa-wolodaiti su, ti da nuɔuseiti tukpɔɔaaleve ga telebodai. ¹⁹ A mina tukpɔi maave, à mina zeelɔɔɔɔɔɔ ɔɔ, à mina lobɛani zo, wo va yaava, mazɔɔ lobɛanii ɔɔ da ɔɔma nuiti gaazuɔɔ, é sɔbalala nuiti ta-vai maave. ²⁰ A ɔɔaaba, wo tukpɔɔaaleve ga soledai, naazu wa zoo wo wa-eteai zie, wo zooi zeɔe ga wɔnɔ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ.

Faiti tɔɔi zeidai ti ma

²¹ A mina sale ɔɔ wului ta lo zalaɔa ɔɔlazuvɛ ɔɔbavɛ, nii wo vaazu kpɛɛzu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ. ²² A mina sale ɔɔ ɔɔtu ɔɔaalo naa ɔɔbavɛ, mazɔɔ naama ɔɔɛwotii ma ziiti wɔnzɛɔvɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ma.

17

¹ A mina sua ɔɔla ga zalaɔa Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, nii nɛɛvuzuvɛ tanɔɔe ge ba, é ɔɔni ga nɛi, ɔɔa baalagi, ɔɔa bolii, mazɔɔ toɔa ɔɔ ga kɔzɔba ani Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ.

² Tanisu taaiti Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo vɛ, zunui ta, ɔɔa anzanui ta ɔɔ ɔɔ ta zu, é da wa-GALAGI Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɔ, é ná-minazɛɔɔɔ ɔɔloɔlo, ³ é li, é da gala kiligiti dɛbi, é da nɔkɔ ti wu, é da nɔkɔ foloi wu, ta alugi, ɔɔa somideɔaiti kpein, nii é devei laalɔɔma nii gɛ feeni. ⁴ Wa ma woo mɛnina feya, wo ɔɔvɛ faa ɔɔ su, à ná wola wuuɔvɛ ga pagɔ. Ni gaama vɛ, fai naa ɔɔvɛ, faa ɔɔi naa ɔɔvɛ Izelayɛle nuiti saama, ⁵ nu ɔɔi naa, é ɔɔni ga zunu ɔɔa anzanu, wa vaa la nu lɛɛzuvɛ taazuvɛ, wo sɔ ga kɔtuiti, é za. ⁶ Nii maanɛai é za, zeele felegɔ ɔɔa savagɔ ná-zeele wooi ɔɔa wa lo ma, wo paa, zeele ɔɔla ná-zeele woo la kula ɔɔa su. ⁷ Zeeleiti ta ɔɔ ga ma mɔungi ti kɔtuiti pili ma, paa vai zu, nuɔusei mɔaiti ta ɔɔ ti va niina. Wa faa ɔɔi ɔɔla ɔɔɔ zaama ɔɔa.

Faabaagiti ka ti-ma lukpɔi ɔɔa a leve GALA seizuvɛ

⁸ Ni fai ta a vaana, é vile nu vaa vaa va, ɔɔa kpɔvɛ vaa, ɔɔa nu maawana vaa, ɔɔa faa ta, nii kpaai, wa li ga naa, vɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va. ⁹ Wa li, wo zalaɔa ɔɔla nuiti, Leevi nuiti pɛɛ, ta tukpɔɔaaleve nui é ná. Wa ti ɔɔazaɔa, ti tukpɔi ɔɔaaleve wo vɛ. ¹⁰ Wa kɛ ɔɔa, eɔvɛlele ta tukpɔi ɔɔaaleve la wo vɛ, vɛ Gɔɔɔɔ GALAGI yeelosu ná va. Wa ɔɔaaba, wo zie ga naa, nii ta wo ɔɔla da. ¹¹ Wa zie ga tɔ gooi, ta wo ɔɔla da, ta tukpɔi naa ti ɔɔaalevezu, wo mina zeɔe ta-levele gila kpala ba. ¹² Ni nui ta a ɔɔɛna ga ná-wasogi maavele, é la woiloni zalaɔa ɔɔla nui wooi ma, nii é Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-botii zu, ɔɔa tukpɔɔaaleve nui é ná, zunui naa ɔɔa za. Wa faa ɔɔi ɔɔla ɔɔa Izelayɛle nuiti saama. ¹³ Nuɔuseiti ta mɛnina, dualuagi ɔɔa ti kpein so, nu nɔɔe ge la mɔ waso fai naa ma zii ta ɔɔa.

Masadai

¹⁴ Siɛgi zu wo lɛɛzu la naama yooi zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ, wo seɔe ga wɔnɔ, wo zei su, tanisu wa vaazu ɔɔɛzu ma: «Ade masa sei ɔɔɔ unda, eɔvɛlele zii zɔiti ti la, ti de-maagoolii zu.» ¹⁵ Wa masagi naa zei ɔɔɔ unda, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI a yiimazɛɔe la. Zou loin ta ɔɔa wa seɔe, wo sei ɔɔɔ unda, wo la zooga wo va yeelo wɛɛn va ga wa-masagi. ¹⁶ Masagi naa mina sooi wola mɔin ɔɔɔ ya, é mina nuɔuseiti teve Ezipete yooi zu, ga ti li, ti soo mɔinda ɔɔa ná. Mazɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni wo ma: «À mina mɔ ɔɔa ma, wo va zie ga pelei ná.» ¹⁷ Anzai mina mɔin, kigi a va vɔte, a va zeɔe GALA ba. E mina walii wola ɔɔa ba, ɔɔa zanugi.

¹⁸ Siɛgi zu a zeina la masa kpɔkpɔgi ɔɔa, toɔa tɔ sɛvɛi zɛvɛ ɔɔɔ vɛ, sɛvɛi ta zu, toɔa bo zalaɔa ɔɔla nuiti ma, ti ga Leevi nuiti, ga ti fe zea. ¹⁹ Naama zɛvɛi mina ɔɔla zea, é da kala

sii ma voloi pə su, naa ɟa a kɛ é Ɔooɟɔ GALAGI ná-GALAGI ɟaazuluaba vai maagɔli, é tɔ gooiti kpein so, ta deveiti, é ɖa zie ga tiye, ²⁰ naa ɟa a kɛ, é mina vili kibɔɔlɔmai zu, é va waso zou nuiti ma, é va zeɟe devei gila kpala ba, nii a kɛ, sii zuɟooza ná-masada zu, ta mavofodaiti, Izelayele nuiti saama.

18

Zalaɟa ɟula nui

Leevi nuiti daamiizu

¹ Zalaɟa ɟula nui Leevi nuiti, ta Leevi mavofodai zɔiti kpein, ti la zou nɔpɛ sɔlɔɔga ga tɔnɔ, eɟevelei Izelayele nui zɔiti ti la. Ta ti-ɟɔnɔgi zɔlɔɔ gala zalaɟaiti su, ta ani vagɔi kpein niiti ti veezu Ɔooɟɔ GALAGI vɛ. ² Zou la ɟɛa ti ya ga tɔnɔ, zou lointi saama. Ɔooɟɔ GALAGI ɟa é ga tɔnɔi, eɟevelei tɔ bɔɟɔi boni la wo ma.

³ Wɛɛ, vɛ ná a ɟɛ ga zalaɟa ɟula nuiti daamiizu, nuɔuseiti ta fe ti ya, niiti ta niki ɟula ga zalaɟai, ɔaa baalagi, ta ma ɔakigi ve zalaɟa ɟula nuiti zea, ta ma ɔalɔiti, ta ma ɔuɔɛgi.

⁴ Wa zooi va lɔnɔ mɔungiti kpein fe ti ya, ga moloi nii é ga ɔeleegi, ta dɔɔ niinei, ta gulɔi, ta baala deɟa mɔungi wa teve wa-vaalagiti ma. ⁵ Mazɔlɔɔ wa-wolodamaiti saama, Ɔooɟɔ GALAGI wa-GALAGI yiimazeɟevɛ ga Leevi nuiti ta ti-mavofodaiti, é ti lo seizu ɲadegai ma wotii untuɟɔ daaseigi vaa zu eyɛsu ɟɔ.

⁶ Siɛgi zu Leevi nui ta zeɟezu la Izelayele laai ta zu, vɛ é ɟɛni zeini ná, tɔɔzei wɔinɔvɛ ga é li vɛ Ɔooɟɔ GALAGI yeelogai ná va, ⁷ é ɖa botii ɟɛ, Ɔooɟɔ GALAGI, ná-GALAGI laaseigi zu, eɟevelei nɔ keɛɟeleaiti, Leevi nui zɔiti ti losu da Ɔooɟɔ GALAGI ɟakala. ⁸ Toɟa nɔnɔ ma laamianigi zɔlɔɔ, é zoloo naati tɔnɔi lieɟɔi ma, naa la ɔɔni pogani va lɔnɔgi va, é pɔɔizu, nii é sɔlɔɔni keɛɟɛni zea.

Zɛɛ ɟala goo wo nuiti ta-vai

⁹ Siɛgi zu wo lɛɛzu la zooi naa zu, nii Ɔooɟɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ, à mina vɔkɔɟɔ keɛwoti ɲɔi naati ma, niiti zooi naa zu nuɔuseiti ti ti ɟɛɛzu. ¹⁰ Nu nɔpɛ ge mina ɟɛ wo zaama, nii a ná-doun zunui ɔaa ná-doun anzanui ɟula ga zalaɟai, é va gala abui ɟa. Nu nɔpɛ ge mina ungaizie vaa ɟɛ, ɔaa aɔɔɔvɛ vaa, ɔaa zoɟo vaa, ɔaa mɔta vaa, ¹¹ ɔaa foovoo vaa, ɔaa zɛnvu ɟaazaɟa faa, ɔaa sale vili ma vaa, ɔaa gɔvɛ ɟaazaɟa faa. ¹² Mazɔlɔɔ niiti ti naama vaiti keɛzu, naati wɔinzeɟevɛ Ɔooɟɔ GALAGI ma, tɔɔzei zooi nii wo vaazu lɔɔzu su, nuiti ti zeini ná, naati ti bɔɟɔ veeni naama vaiti zea, naa ɟa é keɛzu Ɔooɟɔ GALAGI wa-GALAGI ɟa ti ɔɛɛzu wo luɟɔ. ¹³ Wɔun wo letegi, à bɔɟɔ ve Ɔooɟɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, peelalazu mina ɟɛ wo va. ¹⁴ Mazɔlɔɔ zii naati wo vaazu ti ɔɛɛzu, ta ɖa woilo aɔɔvɛ nuiti gooi ma, ta ungaizie nuiti, keɛ wɔun wa, Ɔooɟɔ GALAGI wa-GALAGI la pɔ ga wo va naa ma zii tanɔpɛ kɛ.

GALA goo wo nu ɟiteiti

¹⁵ Ɔooɟɔ GALAGI wa-GALAGI ɟa GALA goo wo nui ta wuzɛɟezu wo vɛ ga nɔun kevele, wo-ɟɛɛleaiti saama. A woilo goo ma. ¹⁶ Naa zolooge naa ma, nii wo maɟaazaɟaboni Ɔooɟɔ GALAGI wa-GALAGI ma, voloi wo ɟaalɛni ba la Ɔɔlɛɔe gizei ma, wo ɟɛni ma: «Gi la mɔ pɔ ga gi va Ɔooɟɔ GALAGI gá-GALAGI wooi mɛni, gi la mɔ pɔ gi va niima abu wolai ɟa. Gi la pɔ gi va za.» ¹⁷ Ɔooɟɔ GALAGI ɟɛni mà naazu: «Gè vaa naa wu, nii ti bosu ɟani. ¹⁸ Nà GALA goo wo nui ta wuzɛɟezu ti vɛ, ti-ɟɛɛleaiti saama, ga é ɟɛvele. Nà dàawooi vu da, toɟa naa kpein bo ti ma, nii nà deve ma. ¹⁹ Ni nui ta a ɟɛlena, ga é mina woilo naa ma, nii é bosu dàaseigi zu, nà bɔɟɔi, nà su ɔolo ve zea. ²⁰ Keɛ ni gala goo wo nui ta a ɔɔna dàaseigi zu ga gaazumaanɛi, é wooi ta wo, nii gè la deveni ga é bo, ɔaa é ɔɔe gala kiligiti daaseigi zu, gala goo wo nui naa ɟa za.»

²¹ Tanisu, wa bɔɟɔ ɟaazaɟasu, ga: «Gá wooi naa ɟwɛɛ ɟale, nii é la zeɟeni Ɔooɟɔ GALAGI vɔ?» ²² Siɛgi zu gala goo wo nui ɔɔɛzu la Ɔooɟɔ GALAGI laaseigi zu, gooi la vilɛni su, naa

la ɖɛɛni, nii ɛ bogai, Gooɖɔ GALAGI laade ɛ va naama wooi wo. Gaazuleɛi nɔ ɖa gala goo wo nui naa, a naa wo da. A mina va bu, ɛ va wo laavɔ.

19

Maavela laaiti

(Gaalu Sevei 35:9-34;

Zozuwe 20:1-9)

¹ Siɛgi zu Gooɖɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu ziiti kpɛɛzu la, niiti ɛ pɔ ɛ ta-yooi ve wo ya, siɛgi zu wo ti ɖɛɛzu la, wo zeɪ ta-laaiti su, ta ta-veleiti bu, ² wa taa savagɔ yɛ nɔ yɛ zooi zu, nii Gooɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ. ³ Wa peleiti to ti va, nii a kɛ nu vaa nui da loogufuzu ɖaizie nɔ, wa zooi valisu ga savagɔ, nii Gooɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ.

⁴ Wele veleɪ nu vaa nui maaneai la, ɛ ɖɔɖɔ maavela la, taai naati gila su, zenvui va ɖizo: ni ɛ seɪnɔɖɔi vaave, ɛ la gaagɪlini ma, naa nɔ-wɔnzegema ɖi ge la ɖɛa kisu kaipa. ⁵ A ɖɛna nɔ ga tanisu ti li ta boɔlai ɖɔɖɔi zu, gulu levezuve, a yɛna gului vɔsu, zoovei ɖula ma ungi ɖa, ɛ boɔlai zaɖa, ɛ za. Zunui naa ɖa zoo ɛ vela, ɛ li taai naati gila su, zenvui ɖizo, ⁶ naa ɖa a kɛ, namai votokula nui mina lia vilesu polu, nɔ-ziiɖaawana wolai zu, ɛ va so, ni siɛ ɖooza ka a wo, ɛ va zeeli taai naa ma, a va paa, tama zunui naa maa la neɛni, ɛ va za. Wɔnzegema vaa la ɖɛa ti yɔɖɔzu kaipa ta seɪnɔɖɔi, ɛ paai. ⁷ Naa ɖa ɛ ba, ge devei vea wo ya, ga wo yeelo taa savagɔ va ɖɔɖɔ ve yɛ.

⁸ Ni Gooɖɔ GALAGI wa-GALAGI a wa-yooi zuwɔɔɔna, eɖevelei ɛ minazegeni womeɛwolani be, ɛ zooi kpein fe wo ya, nii ɛ minazegema ga ɛ fe wo ya, ⁹ ni nɔ wa devei niiti so, wo da zie ga tiye, nii ge feezu wo ya za, wo Gooɖɔ GALAGI wa-GALAGI neɛ ve, wo zie sienɔpe su ga nɔ-pelei, wa taa savagɔ la taa savagɔi niiti ma ɖɔɖɔ ve, ¹⁰ naa ɖa a kɛ, nu la sobalala nu vaa, ma namai va vu zooi nii zu, nii Gooɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ, nu vaa nama ɖotoi la ɖɛa wo va naazu.

¹¹ Kele ni wɔnzegemai ɖa nui ta ɖisu seɪnɔɖɔi laalɔɖɔma, ɛ da gaaveɛne, ɛ so, ɛ doɖa, naa za, ɛ vela, ɛ li, ɛ zeɪ naama laaɪ taɖila su, ¹² nɔ-taazu ɖɛwolaiti ta nu leve kalama, a vaana, ti fe namai puai, naa votokula nui ya, naa ɖa a kɛ ɛ za. ¹³ A mina maawɔɔɔɖa, wa Izelayele nade ɖana sobalala nui namai ma puai, wa ɖe gaaneɛi zu.

Kwemave ma maape

ta zee zeele vai

¹⁴ Siɛgi zu wo zeizu la zooi naa zu, Gooɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ, a mina kwe ma ɖɔtui zegɛ daazuve, nii ɛ wo-zeɪnɔɖɔi ɖweɪgi leɛzu, nii nu mɔungiti ti daani, ti vaai ma.

¹⁵ Zeele ɖilagi nɔ-zeele wooi la zoga nu ɖilagi laalɔɖɔma, ɛ va lo nɔ-faagaaazagi va, ɖaa nɔ-faa ɖɔi, ɖaa kotoi tanɔpe nu a kɛ. Fai pe gaa ɖa ɖula ba nɔ, ga zeele felegɔ ɖaa zeele savagɔ nɔ-zeele wooi maavele. ¹⁶ Ni zee zeelei a zeei veɛna nui ta ma, faa ɖɔi ta ma vaa zu, ¹⁷ nu felegɔiti ti zakpegai, naati ta va Gooɖɔ GALAGI ɖakala, zalaɖa ɖula nuiti ta tukpɔgaaleve nuiti kakala, niiti ti botii zu naama ziegi zu. ¹⁸ Tukpɔgaaleve nuiti ta naa wuuɖe ga pagɔ gola. Ni ta kaana ga zeelei zeei woni, zee zeele wooi nɔ ɖa ɛ boni keɛɖeloin laalɔɖɔma, ¹⁹ naazu wa naa ɖe la, nii ɛ wɔinni ga ɛ ɖe ga keɛɖeloin. Uele ɖana wa faa ɖɔi ɖula la ɖɔɖɔ zaama. ²⁰ Zɔiti ta menina, ta lua, nu nɔpe ge la mɔ naa ɖɛɖala vaa ɖɔi ta ɖɛa wo zaama. ²¹ A mina maawɔɔɔɖa ɖe, devei ɖa ɖe ga: Zenvui voto ka ɖe ga zenvui, nu ɖaazuɖezegi voto ka ɖe ga nu ɖaazuɖezegi, nu niiga voto ka ɖe ga nu niiga, nu yeei voto ka ɖe ga nu yeei, nu ɖɔɖɔi voto ka ɖe ga nu ɖɔɖɔi.

20

Kooɖɔ vai ma loɖiti

¹ Siēgi zu wo liizu la kōomave wo zili nuiti daalōfōma, wo sooiti ka, ta kōōfō wotoloiti, ta kōōfō nuiti, ti mōindai wo va, à mina lua ti va. Mazōlō Gōōfō GALAGI wa-GALAGI nii é wo gūlani Ezipete yooi va, naa gā wo va. ² Wa gēna gēvele bētea ga wo va kōōi lōzei, zalaḡa gūla nui gā maaḡuḡa wo va, é bōe kōōfō nuiti pō. ³ Toḡa gē ma: «À woilo ma, Izelayele nuiti! Wo vaa za, ga wo kōōi gō wo zili nuiti daalōfōma. A mina iḡoteve wo-yiimave. A mina lua, wo zasu mina ḡali, wo-ḡigi mina zupu ti ḡaazu. ⁴ Mazōlō Gōōfō GALAGI wa-GALAGI gā losu wo luḡō, é kōōi gō wo vē wo zili nuiti daalōfōma, naa gā a kē é wo ḡizo.»

⁵ Naa vōluma, kundigīiti ta bōe kōōfō nuiti pō, ti gē ti ma: «Nui ta gā wo zaama nei ḡaa, nii é pēle logai, é la dē niinēni? E ḡale ma ná-taazu, a va za kōomave, nu ḡili ge va niinē mōunpa. ⁶ Nui ta gā wo zaama nei, nii é leezen belei leveai, é la dē ma waa mōungi gūlani? E ḡale ma ná-taazu, a va za kōomave, nu ḡili ge va ná-leezen belei ma waa mōungi gūla. ⁷ Nui ta gā wo zaama nei, nii é anzanui ta maazogai, é la dē fuluni? E ḡale ma ná-taazu, a va za kōomave, taḡili ge va ná-anzanu maazogai zei.» ⁸ Kundigīiti ta bōe kōōfō nuiti pō mōnō, ti gē ti ma: «Nui ta gā wo zaama nei, nii é luazu, iḡoteveai? E ḡale ma ná-taazu, a va kēēḡeleaiti iḡoteve ga bōḡō gēvele.» ⁹ Siēgi zu kundigīiti ti ḡesu da ga bōe kōōfō nuiti pō, ta kundigīiti sei niina nu ḡulugiti unda.

¹⁰ Siēgi zu wo liizu la taai zosu, wo bo taazeigiti ma ga, ti bōḡō vē wo ya, kōōfō vaa mina gē ba. ¹¹ Ni ta vaana wo ḡisu vai wu, ti taai laalao wo vē, ta-nubuseiti kpein ta gē ga wa-wotigē nuiti, ti gē ga wa-luōiti. ¹² Ta ḡelēna wo ḡisu vai va, ti kōōi laale wo wu, wa lati taai ma, wo sei kēle su. ¹³ Gōōfō GALAGI wa-GALAGI gā dō wo yeezu, wa zunuiti kpein paa ga boḡa zōkpōi. ¹⁴ Kēle anzanuiti, ta doungeiti, ta toganiiti, ta kōōzoganīiti wa ka taazuve, wa naati kpein seḡe bōḡō vē. Kōōzoganīiti wa ti gūla wo zili nuiti zea, wa naa zeḡe, Gōōfō GALAGI wa-GALAGI gā é naa veezu wo vē. ¹⁵ Zekana wa kē la ga naama laaiti kpein ti maagōozaai wo va, niiti ti la ḡōni naama yooi va, nii wo zeini su. ¹⁶ Kēle naama laaiti ma nubuseiti, niiti Gōōfō GALAGI wa-GALAGI ta-yooi veai ga é gē wo vē ga wōnō, nii kpein é yēnvuzu ná, à mina tanōpe zē vulua. ¹⁷ Wa niiti kpein suwugāaleve, niiti ti ga ḡete nuiti, ta Amōol nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta ḡeeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, eḡevelei Gōōfō GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni la wo ya, ¹⁸ naa gā a kē, ti mina wo ḡala ga ta-gologolo kēewotiiti ti kēezu, ta-ḡalagiti dēbi vai zu, wo va ta gē ti gēvele, wo va kotoi gē Gōōfō GALAGI wa-GALAGI laalōfōma.

¹⁹ Siēgi zu wo taai zeizu la kēle su, suḡooza, aisa wo va so, à mina zoove vee maagoolii zu wuluiti ba, ti waazu. Wa zoo wo ti-ma waaiti ta mi, kēle à mina ti vō. Mazōlō dōbōzu wului la ga nubusei, nii wa li kōōi loozu ma. ²⁰ Gului niiti ti la gwaa woga, nu va ma waai mi, naati nō ḡa wa zoo wo ti vō. Wa zoo wo ti zeḡe, ti gē ga gului, wo kōōfō zōlaiti kpēte ga tiye taai naa laalōfōma, nii wo maalatigai, wo zei ma, é kōōi ḡōzu wo laalōfōma, eyesu é loo bu.

21

*Ni ta nu vaana,
nu la paa nui ḡwēē*

¹ Zōoi nii Gōōfō GALAGI wa-GALAGI feeze wo ya ga wōnō, ni ta nui ta vaana ná, wo ma vōomai gā dōbōi zu, wo la nu vaa nui ḡwēēni, ² wa-ḡundigīiti ta wa-lukpōḡaaleve nuiti ta li naama adaave, ti ná yōḡōzuve ḡōḡō, é zo poomai vō bē va, é zeeli maagoolii ma laaiti su, ³ ti gē kwēē nii maaḡuḡaai. Naama laai ma ḡundigīiti ta nike zaa yivoi zeḡe, nii é la dē botii ḡēēni, unbawulu la dē vilini unba. ⁴ Ta lii la kōtudei ta vō bē, nii é la ḡa ga vōa eyesu ḡō, vē nu la dē wozawolini ná, ḡaa nu va ani vaza ná. Miná ḡa ta nike yivoi ma zaai bōbōḡave wolo ná, kōtudei wu.

⁵ Názuve ḡa zalaḡa gūla nuiti, Leevi nuiti ta maaḡuḡa la ná va, mazōlō tiya ḡa Gōōfō GALAGI wa-GALAGI yiimazeḡeai ga tiye, ga ti gē ná-botii zu, ti ḡa tuyai loo daaseigi zu.

Tiya ɖa ti maaneai, ti kpɔe vaiti gaafula ba, ta doɖa vaiti, ta nu maawana vaiti. ⁶ Naa volu, kundigiti ti taai naa zu, nii deai ga maabufave poomai va, ta yagba nika zaa yivoi maazu, nii kpobofave woloai kotufei wu. ⁷ Ti ge ma: «Gi-yeeiti ti la geeni ga, nui nii ma nama vu nua, gi gaazuve la faa nɔpe kaani, e va lo ba, ga ge su ga zeele. ⁸ Ee, Gooɖo GALAGI, danufuseiti maavaaye, Izelayele nuiti, e ti unmoogai. Mina sobalala nu vaa vai ma gasoi la ti unma.» Pele gana namai puai ma goto gba vai a ge la ti ve. ⁹ Wa sobalala nu vaa vai ma gasoi zefe boɖo unma gana, toozei wo naa gea, nii solegai Gooɖo GALAGI gaazu.

Duo anzanuiti ta-vai

¹⁰ Siegi zu wo liizu la, wo kooi loo wo zili nuiti ma, Gooɖo GALAGI wa-GALAGI ti lo wo yeezu, niiti wo ti geezu ga duɔiti, tanisu ti zaama, ¹¹ wo zaama ta a duo anzanu vago ta gana, woin so, e po ga e ze be ga anza. ¹² Toɖa lii la na-pelei wu. Anzanui ga nɔngi buye, ta e zeezaingiti teve. ¹³ Toɖa na-duo zefe be vu, nii e geeni koba. Toɖa ze sinigi na-pelei wu, e wolo keege ta dee ta-vaa zu, alu gila daawu. Naa a levena, toɖa vile polu niina, e ge ga sinigi, naa ge ga anza. ¹⁴ Su a goozana, woin a zefena zunui ma, toɖa be ba, e li ve na neai be. Zunui la zooga e va pɔdi, baa e va do duola zu, toozei e laa koba, ti bo faa ma.

Doun zunu mɔngiti tosuve

¹⁵ Ni anza felego a gena zunui ta ya, tanisu toɖa gilagi nee ve, e leve zoi va. Ni ti felego ta dointi solɔna be, tanisu doun zunu mɔngi ge ga anzanui naa nɔnɔi, nii gola la ziimani. ¹⁶ A gena pogani gaagwea na-doun zunuiti zoɖozu, e la zooga e va doun moun tosuve ve anzanui naa na-doun zunui ya, nii gola neai be, e va kula naa na-doun zunui ya, nii gola la ziimani, ni naa ga e ga doun mɔngi. ¹⁷ Keni anzanui naa gola la neeni be, e na-doun zunui gwee ga doun zunu mɔngi, e pogani ma veda felegoi ve zea, zeagoligi kpein su. Mazoloo doun zunui naa ga e ga suvikei ma mɔngi, doun moun tosuve ga ga toun nɔnɔ.

Doun zunui nii kpakagai

¹⁸ Ni zunui ta ga na, doun zunui ta zea, kpakagai, gaazule, e la gɔloni keege ta dee ve, ni ta maagolona, kee e la gɔloni, ¹⁹ keege ta dee ta so, ti lii la taa gundigiti po be, taa zigidaave. ²⁰ Ta ge kundigiti ma: «Gi-loun zunui vete, kpakagai, gaazule, e la gɔloni gi ve, e gea ga kologolo nu, ta doo bole nu.» ²¹ Na-taazu zunuiti kpein ta so ga kotui, e za. Wa faa noi loofula gana boɖo zaama. Izelayele nuiti kpein ta ma wooi menina, ta lua.

Nu zelegai ma voomai na-fai

²² Ni zunui ta a faa noi ta geena, soloogai ga e za, wo sele gului va, ²³ ma voomai maa la neeni e va kpidii ge zeleni gului va. Wa maagulu ma yeei no, mazoloo nii selegai gului va, naa ga ga foovooi GALA gaazu. A mina zoi gozo, nii Gooɖo GALAGI wa-GALAGI feeze wo ve ga wɔno.

22

A lua wo-wɔlaiti kaligiti ba

¹ Wa wo-geeloin na-nikei baa na-baalagi gaana, toai ya, a mina gaazumaavoo ge, keni wo lii la po. ² Ni wo la zeini ada gila wa wo-geeloin naa, maagoozave wo va, baa wo la kweeni, a li ga toganii wa-velei wu, wo make ba wa-velei wu, eyesu e maagaaazagabo, nazu wa fe zea. ³ Zekana wa ke la ga na-soovalegi, baa na-segei, baa ani nɔpe no wo-geeloin a toona ya, wo ka, a mina gaazumaavoo vaa ge la. ⁴ Ni wa wo-geeloin na-soovalegi gaana, baa na-nikei, toai pelei zu, a mina gaazumaavoo, wo va leve ba, wa bo ba, wo buzege.

Togiti e lo faa moinmoin ba

⁵ Anzanu mina zunu zefe loo goɖa, zunu mina anzanu zefe loo goɖa, niiti kpein ti naama vai geezu, naati ta ga etea gologolo nuiti Gooɖo GALAGI gaazu.

⁶ Ni wa wɔni laɖa kaana pelei zu, ɛ gului zu, ɖaa zooi ma, ma leei vɛɛni ma ɖainti ma, ɖaa ma yivoiti, a mina ma leei ta ma yivoiti kpɔsu, wo va ti zeɖe. ⁷ A ɖe ma leei va, ɛ ɖove, ɛ li. Wa zoo wo ma yivoiti seɖe. Wa ziena ɖana, wo undaa ɖa nɛɛ, wo-zii zuɖooza.

⁸ Ni wa peɛ niine lona, kɔmavɛ ɖaanɛmɛai, kɛni wo sasai lo peɛ ɖɔmavɛ, ɛ ɖaku ma, nu a va ɖula ná, ɛ va loo, a zaana, ma loɖɔ a va vɛɛ wo va.

⁹ A mina ani ɖiligaa zin wa-leezen ɖelei zu, ni naa laade, nii nɔpɛ a zɔɔɔna ná, leezɛinti, ta ani waaɪ zɔiti, tɔgi ɖa ɖɛ ti ma. ¹⁰ A mina nɪkɛ zɪnɛi ta soovale sinɛi ɔɔsu, wo va ti lo unbawulu ɖilagi wu, ti va wozai woli wo vɛ. ¹¹ A mina seɖe loo ɖɔba, nii fɛɛai zupuai ga baala ɖɛɖai ta gezei.

¹² Seɖeɪ nii wo felevelesu ɔɖɔ ma, wa geze yiizayiizagi lo goizu naanigɔiti ba.

Vulu vai ma maɔɔɛ tanigaani

¹³ Ni zunui ta a anzanui ta zeina, ti ɔɔ faa ma, naa vɔluma, naa wɔinzeɖe ma, ¹⁴ ɛ zɛɛ vaiti kpɛtɛ anzanui laaloɖɔma, ɛ kisie ɔɔi wo, ɛ lo ba, ɛ ɖɛ ma: «Gè la ɖɛni ma ɖea zɛɖɛni, gè fuluai ma, gè vile polu,» ¹⁵ naazu, anzanui kɛɛɖɛ ta dee ta ma ɖea vooɖi zeɖe, ti lii la taa ɖundigɔiti pɔ taa zigɔɖavɛ, ti-zeizuvɛ. ¹⁶ Kɛɛɖɛ ɖa ɖɛ ti ma: «Gè dɔun anzanui veeni zunui tɛi ɖe ga vului, kɛɛ ɛ maaɔɔa, ¹⁷ ɛ tɔɔzeiɖa ga maaɔɔa, ga wɛɛnzɛ nu vɛ, ɛ la ma ɖea zɛɖɛni. Kɛɛ poogi vɛtɛ, nii ɛ dɛɛzu ga dɔun anzanui ma ɖeai ɖɛni de.» Ta maazaa kpidii ma lasuzeɖeɪ zuvie taa ɖundigɔiti gaazu, nii ɲamai vazagai su. ¹⁸ Taa ɖundigɔiti ta zunui naa zo, ti faa la ma, ¹⁹ tɔɔzei ɛ Izelayele anzanu ɖeai ta maaɔɔa, kɛni ti alamanii loo ma, ga wali ɖaei ungila (100), ɛ fe anzanu lounɔi kɛɛɖɛ ya. Togɔ yɛ zea ga anzai eyɛsu saai, ma zobo nɔpɛ ge la mɔ ɖɛa ɖɛ, ɛ va ɖɛle ba.

²⁰ Kɛɛ tama, ni kɛɛvɛ ga gaama, anzanu lounɔi ná-kpea vai ma vooɖi la ɖaani, ²¹ ta anzanu lounɔi ɖula, ti to kɛɛɖɛ ná-peɛlavɛ, ná-taazuiti ta sɔ ga kɔtui, ɛ za, tɔɔzei ɛ etea ɖologolo faa ɖɛa Izelayele nuiti saama, ɛ kologologi ɖɛ, kɛai ma kɛɛɖɛ ná-peɛi wu. Pele ɖana wa faa ɔɔi looɖula la ɔɖɔ zaama, nii ɛ wo ɖɔzɔzu.

Dakoba vaiti maɔɔɛ ti va

²² Ni ta zunui ta zona, ɛ ɖa la ga anzanui ɛ zini ɖɛ, ta ti felegɔ pɛ paa, zunui ta anzanui. Wa faa ɔɔi looɖula ɖana Izelayele nuiti saama.

²³ Ni anzalopoi ta maazoge zunui ta vɛ, ta ɖomina ta zunui taɖili taazuvɛ, ɛ la koba, ²⁴ wa li ga ti felegɔ taa zigɔɖavɛ, wo ti zɔɔ ga kɔtui, ti za. Anzanu lounɔi ɖa za, tɔɔzei ɛ la kpee looni, anɛɛ ni taazuvɛ vɛ, zunui ɖa za, tɔɔzei ɛ ɖaaɖulaa seɲɔɖɔi anzai ma. Wa faa ɔɔi looɖula ɖana ɔɖɔ zaama. ²⁵ Ni dɔɔɔi zu ɖa zunui ɖomigai ná ga anzanu lounɔi, nii maazogai, ni a sona, ɛ la koba, zunui ɛ dakobai wogai, naa ɖila nɔ ɖa a za. ²⁶ A mina faa nɔpɛ kɛ ga anzalopoi, mazɔɔ ɛ la faaɖaaza faa nɔpɛ kɛɛni, nii soloogai saai ma. E ɔɖɔ ɖaani faaɖaagi laawu nɔ, eɖɛvelei zunu a vala la seɲɔɖɔi va, ɛ paa. ²⁷ Anzalopoi maazogai, zunui ɖomigai da dɔɔi zu, ɛ kpee loovɛ, kɛɛ nu la vaani, ɛ va ɔɔ ba.

²⁸ Ni zunui ta anzalopoi ta ta ɖomina, nii nu la dɛ maazoni, ɛ so zee va, ɛ laa la, ti ti zo ná, ²⁹ zunui daai la, naa ɖa wali ɖae vuulɔɔlugɔ (50) ve doun kɛɛɖɛi ya, togɔ seɖe, ɛ ɖɛ ga anza, tɔɔzei togɔ ɛ ma ɖea zɛɖeai. Kɛɛ ɛ la pilega, sii ma voloi pɛ su.

23

¹ Nu nɔpɛ ge la kɛɛɖɛ anzai tanɔpɛ seida ga anza, ɛ mina ɖaaɖula kɛɛɖɛ ma ɖana.

Nui niiti maanɛai ga ti ɖula maaɔɔgi zaama

² Zunu nɔpɛ nii pɔɔɖɛzɛɖain woloai, ɖaa seɛɖagai, naa la laa ɖooɖɔ GALAGI ná-maaɔɔgi zu.

³ Wɛɛn loun la laa ɖooɖɔ GALAGI ná-maaɔɔgi zu, anɛɛ ti-mavofodai vuusieɪ vɛ, ɛ la laa ɖooɖɔ GALAGI ná-maaɔɔgi zu.

⁴ Amɔn nɔiti ta Moaɓe nɔiti ti la laa Gɔɔɔɔ GALAGI ná-maaɓɔgi zu, anɛ ti-mavofodai vuusɛi vɛ, é la laa Gɔɔɔɔ GALAGI ná-maaɓɔgi zu. ⁵ E ɔɛ ɔana eyɛsu ɔɔ, tɔɔzei wo ɔulazuve Ezipete yooi va, ti la ɔɛni vaani wo vɔ pelei zu ga ɔulu ɓaa zie, keɛ ti Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame lɛɛni ga wo laalɔɔma, nii é ɔɛni Petɔɔl, Meezɔɔtami yooi zu, ga é wo voovo. ⁶ Keɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI la ɔɛni keɛni, é va woilo Balaame wooi ma, é foovooi latini wo vɛ ga tuyai, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI wo nɛvɛ vɛ. ⁷ Wa-eteai pɛ su, à mina yiizoolɛ ga ta-yiilei faa, ɓaa ta-undaanɛ vaa.

⁸ A mina Edɔme nɔiti wɔnzɛɛ, mazɔɔɔ wo-ɔɛlɔinti be, à mina Ezipete nɔiti wɔnzɛɛ, mazɔɔɔ wo ɔɛni ga seikɔɔma nɔiti ta-yooi zu, ⁹ doun zunuiti ti ti zɔɔsu ti-mavofodai zavasɛi zu, naati ta zoo ti la Gɔɔɔɔ GALAGI ná-maaɓɔgi zu.

Kɔɔɔ nɔiti puuzuvɛ nade fai

¹⁰ Siɛgi zu wo liizu la kɔɔmavɛ wo zili nɔiti daalɔɔma, wa wa-ɔɔlaɔɔai vuuna, à dama, wo mina faa nɔpɛ ke, a wo ɔɔɔ. ¹¹ Ni zunui ta a ɔɛna ná, é ɔɔɔ tɔgi letemazu, maaɔɔɔɔɔ kpidii, toɔa ɔula wo-vuuzuvɛ va, é mina lɛ ná ga foloi. ¹² Kpɔkɔ voloi, toɔa maagba, foloi a daana, toɔa zoo niina é la volu wo-vuuzuvɛ.

¹³ Wa adaɛ ta leve ba wo-vuuzuvɛ voluvɛ, eteavɛ, miná ɔa wa ɔɛ liizu ná dɔɔzu. ¹⁴ Kɔɔɔ nui ɔilagilagi ɔa sɔɔlai ta make ná-kasɔi zu, siɛgi zu maaɔɔɔɔ da, toɔa zɛɛi wɔ, naa volu a ɓena, é ná-kpooi maaɔɔɔ. ¹⁵ Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ziezu wo-vuuzuvɛ, é ɔa wo make, é zobogi vɛ wo vɛ, wo pile sɔɔɔ wo zili nɔiti ma. Wo-vuuzuvɛ kpein maanɛvɛ, é nade, GALA ge mina faa zolootala nɔpɛ ka wo zaama, nii a ɔɛ ga zaɔu, é voluave wo va.

Tɔgi é lo duɔiti ba

¹⁶ Duɔi a velana, é zɛɛ maligii vɔ bɛ, é va, é laɔɔ wo vɔ bɛ, à mina gaagale ma volu maligii vɔ bɛ. ¹⁷ Toɔa yɛ wo zaama wa-yooi zu, vɛ ná a nɛ bɛ, wa-laai ta zu, vɛ a ɔɛ ná gaane zu. A mina suziɔa.

Walii nui sɔɔsu koloɔɔɔ zu

¹⁸ Koloɔɔɔ anzanu nɔpɛ ɓaa koloɔɔɔ zunu nɔpɛ ge mina ɔɛ Izelayele nɔiti saama, galagi tanɔpɛ dɛbi vaa ma. ¹⁹ Anzanui ɓaa zunui a koloɔɔɔɔ ɔɛna, ti sala, à mina va ga ma walii tanɔpɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-pelei wu, minazɛɛ daazeeli vaa zu. Mazɔɔɔ ti felegɔ pɛ ti maayo ge la Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ.

Kuyei maalamai ba

²⁰ A mina wo-ɔɛlɔin ɔata ga é maalamai la walii ma, ɓaa daamianigi ma, ɓaa ani nɔpɛ ma, nii nu a seɛ ga é ta la ma. ²¹ Wa zoo wo wɛn ɔata ga é maalamai la ma, keɛ à mina maalama ɔula wo-ɔɛlɔin ya, naa ɔa a ke Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo vɛ, wo-yeavaiti kpein su, zooi naa zu, nii wo liizu wo seɛ ga wɔnɔ.

Minazɛɛ faiti

²² Wa minazɛɛ bona Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, à mina suɔooza, wo daazeeli. Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ma ɔuyei ɓɛ wo ma, wa koto zɛɛ ga naa. ²³ Ni wa ɔɔɔ zona, wo la minazɛɛ boni, wo la koto ɔɛni. ²⁴ Keɛ minazɛɛ goo a ɔulana wo-laave, wo bo, keɛni wo so, wo daazeeli Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, eɔvɛlei wo kulaa la yiima, wo boga wo-laave.

Siɛ vɛlei zu laamii

²⁵ Ni wa laɔna wo-zeijnɔɔi ná-leezen belei zu, wa zoo wo ma waai ta mi, wo yiɔ, keɛ à mina ta vu wa-anɔnaka zu, wo va lii la. ²⁶ Ni wa laɔna wo-zeijnɔɔi ná-kpalagi zu, moloi é ga beleeɔi, wa zoo wo ma ɔpɔɔi ta ɔaavolososo ga yeei, keɛ à mina wɔɔɔ la wo-zeijnɔɔi ná-moloi zu, wo va ta leve.

24

Vulu zaa vai

¹ Ni tanisu zunui ta a anzanui ta zeina, ti ye liizu la, woinzege ma, tōzei é fai ta ga naa va, nii é la nēni bē, toga vulu zaa zēvei bēte, é fe zea, é pile, é gūla ná-pelei wu, ² naa a zēgena pō bē, é li, é zeī volu zunu gīli bē, ³ ni woin a zēgena naama zunui ma, é vulu zaa zēvei bēte, é fe zea, é kula ná-pelei wu, baa zunu gaaabelagi ná, nii é gēa seini, naa za, ⁴ zunu mōungi é pilēni, naa la mō zooga é va sei ga anza, kōzōa voluma, mazōbō naa ga ga fai kōzōai Gōogō GALAGI gaazu. A mina zooi zulaave ga kotoi, nii Gōogō GALAGI wa-GALAGI feezu wo vē ga wōnō.

Tōgi zeikōlgiti

⁵ Siēgi zu zunui anzai zeizu la ga niine, suvaa ga ye ga kōogō vai, daaloba woti vaa la laa unma, toga ye ná-peleyegei yeema, eyesu kona gila, anzai é fuluai, é naa gōozunēē vai gē.

⁶ A mina wo-zeiņogōi ná-molo zigā gōdai ta etei ti felegō zēge vōoma ga kpounma. A mina vōbō gīte etei gūla zea, mazōbō wa naa gēena, kēēve ege wa zēnvui gūla zea.

⁷ Ni wa zunui ta gāana, é nu vului ta unmaai wo-gēelointi Izelayele nuiti saama, é dō duolai zu, baa é pōdi, kēni unma nui naa za. Wa faa jōi lōogūla gāna bōgō zaama.

⁸ A dama ga gee zēbēi, wo naa kpein so, wo zīe la, nii zalağa gūla nui Leevi nuiti ti wo galasu da. Wa devei naati so, wo zīe ga tiye, nii gē feeni ti ya. ⁹ A gīze naa zu, nii Gōogō GALAGI wa-GALAGI kēni ga Miliyame, wo gēai ma siēi wosu, wo gūlaai ma Ezipete yooi va.

¹⁰ Wa kuyei vēena wo-zeiņogōi ma, à mina lē ná-pelei wu, wo va ma bounma ani zēge, ¹¹ wa kuye zo nui maaōun eteavē, é va ga ná-kpounma anii wo vō eteavē. ¹² Ni bala nui vē, é ná-sege wolai veai wo ya ga kpounmai, aisa wo va la, kēni wo ná-kpounma anii gaağale ma, wo fe zea. ¹³ A mina bē tevesu pō pa, foloi a gēna daa, naa ga a kē a gēna laa, é pēē bōgō ma, é tuya loo wo vē. Gōogō GALAGI wa-GALAGI gā naama vai leve wo vē ga telebodai.

¹⁴ A mina tooma vaa gē ga zeajaka nui, baa maanōgō nui, wo va ná-folo wotii ma zalai gologolo, é gēni ga Izelayele nu, baa seikōgōma nui nii é zeini wo zaama, wa-yooi zu.

¹⁵ Kēni wo salai ve zea, folo-o-folo aisa foloi va da, mazōbō toga ga zeajaka nui, kpalave ga zalai zōbō fai. Ni naa laade, toga kpee loo Gōogō GALAGI woizu wo laalōgōma, ma gotoi gā la wo unma.

¹⁶ Nu la doun kēēgēiti paa ti-lointi ta-goto gēai vaa zu, nu la dointi paa ti zōbō nuiti ta-goto gēai vaa zu. Eē gilagilagi gā za tō bōgōi ná-kotoi vaa zu, nii é kēai.

¹⁷ A mina tukpōgaaleve ga zeelōzōgōzu, wo va seikōgōma nui lō, baa podoin. A mina poanzai ná-segei zo ga kpounma. ¹⁸ A gīze su ga wo gēni ga duōiti Ezipete yooi zu, Gōogō GALAGI wa-GALAGI wo unmōni. Naa gā é kēa, gē devei nii veezu ga wo zīe la.

¹⁹ Siēgi zu wo moloi levezu la wa-balagavē, wa yeemana molo gīlii ta ma kpalagi zu, à mina gāle ma, wo va sege. A zē ná. Toga ye ná seikōgōma nuiti bē, ta podointi, ta poanzaiti, naa gā a kē Gōogō GALAGI tuya loo wo vē, fai kpein su wo kēēzu. ²⁰ Wa wolive wului ma waai loğana ga, à mina zīe vōgi zu, niiti ti yēgai ma bekegiti ga, naati ta gē ga seikōgōma nuiti tōnō, ta podointi, ta poanzaiti. ²¹ Zēnō gāna, siēgi zu wo leezēinti kulazu la, à mina gāle ma vōgi zu, wo va ma gōpōgi mōtaiti kula, niiti ti yēgai ma bekegiti ba, naa gā gē ga seikōgōma nuiti tōnō, ta podointi, ta poanzaiti. ²² A gīze su ga wo gēni ga duōiti Ezipete yooi zu. Naa gā é ba, gē devei nii veezu wo ya, ga wo so, wo zīe la.

25

¹ Kpōē a gēna zunu felegōiti zōgōzu, ta li tukpōgaalevezuvē, zoi peai, faa la gēa naa va, sōba nui vēelala. ² Ni maanēēve ga é loğa, tukpōgaaleve nui gā pēē zooi ma, é dōga pee nui gaazu ga kpakō jē tiegōi, nii soloogai ná-faa gologologi ma. ³ Kēlē é la loğaa, é va bōdē

kpakɔ ƚɛ vuunaanigɔi (40) maazu, ti va yɛ doɔazu, ti va poova ma gola, wo va wo-ɔɛloin ɔaazu unfe seɔe.

⁴ A mina nikel laave ɔili, a ɔena moloi ɔaaliaga.

*Poanza zɛi vai,
nii ɛ la dɛ doun zɔɔni*

⁵ Ɣɛɔɔlointi ta zeina ada ɔila, gilagi za, ɛ la doun zunu yɛni, nii saai, naa anzai la ɔula koi va, ɛ va zɛi nu ɔili bɛ, kɛɛ kɛɔɔloin ɔa vile polu, ɛ sei ga anza, ɛ kɛɔɔloin vai laazeeli.

⁶ Doun zunu mɔungi anzanui naa sɔɔsu, toɔa leve ga kɛɔɔloin saai naa nɔ-doun zunui, naa ɔa a kɛ daaseigi naa mina loo ya Izelayele nuiti saama. ⁷ Ni wɔin la zunui naa ma ga ɛ va nimɔɔi zɛi, anzanui ɔa li taa ɔundigiiti pɔ bɛ taa zigɔdave, ɛ ɔe ti ma: «Nimɔɔi ɔɛɛve ga ɛ mina kɛɔɔloin laaseigi yɛ Izelayele nuiti saama, ɛ la pɔ ɛ va sɛi, nɛi gɛ ga nimɔɔi.»

⁸ Taa ɔundigiiti ta toli, ti bɔɛ pɔ. Ni a lona kpaan, ɛ ɔe: «Gɛ la pɔ gɛ va seɔe,» ⁹ nimɔɔi ɔa maabuɔa ba taa ɔundigiiti gaazu, ɛ naa nɔ-savalagi ɔula kɔɔ va, ɛ laadɛi vu gaazu. Toɔa bo, ɛ woɔɔla la, ɛ ɔe: «Zunui nii ɛ la pɔ ga kɛɔɔloin nɔ-pelei ɔa va lo, naama nui ɔa ɔe ga nii ɔɛɛɛi.» ¹⁰ Daaseigi ɔa vɛɛ ba Izelayele nuiti saama ga: «Zunui nii kɔɔa zavalagi ɔulaai kɔɔa, naa nɔ-pelei.»

Nɛpi loɔi

¹¹ Siɛgi zu zunu felegɔti ti ƚɛpii ɔɔzu la, ni gilagi anzai a maabuɔana ti va, ɛ ɔe ɛ sinigi ɔula zɔi ya, naa bɛ doɔazu, anzanui naa a yeemaalena, ɛ zunui zo tuɔɔ, ¹² wa zɛi leve ba. A mina maawɔingɔa.

Zɛɛ ɔɔɔɔganiiti

¹³ Kilo ɔɔtui ma zii felegɔ mina ɔe wo ya wa-bɔɔi zu, gilagi wui, zɔi wuɔɛgi vɛɔa. ¹⁴ Kɔɔɔganiiti ma zii felegɔ mina ɔe wo ya wa-vɛɛi wu, gilagi wola wɔɔɔ, zɔi wola loi. ¹⁵ Kilo ɔɔtui ta kɔɔɔganiiti, niiti ta ɔe wo ya, kɛni ti zɔɛ, ti zoloo su kpein nɔ, naa ɔa a kɛ wo-zii zuɔooza naama yooi zu, nii Ɣɔɔɔ GALAGI wa-ƔALAGI feezu wo vɛ. ¹⁶ Mazɔɔ nu nɔpɛ ɛ ziezu ɔana, nu nɔpɛ ɛ yaava vai naa ɔɛɛzu, naa maayo ge la Ɣɔɔɔ GALAGI wa-ƔALAGI vɛ.

Amaleke nuiti ta-vai

¹⁷ A ɔize su vɛɛi Amaleke nuiti ti wo zoni da pelei zu, wo ɔulazu vɛ Ezipete yooi zu, ¹⁸ vɛɛi ti vilɛni la wo volu, ti voluzu nuiti so, fikɛ la ɔɛni wo zu, wo bɔɔai, tɔɔzɛi ti la ɔɛni luazu GALA ba. ¹⁹ Siɛgi zu Ɣɔɔɔ GALAGI wa-ƔALAGI dooɔ feezu la wo vɛ, ɛ wo ɔula wo zili nuiti zɛa, ti wo-maagoolii zu, zooi naa zu ɛ feezu wo vɛ ga wɔnɔ, à Amaleke nuiti ma zuwu ɔaaleve geɔɔloɔgi wu, ti-laaseigi bale, ta-ɔisɛi ƚɛɛɛ. A mina yeema naa ma pa, wo kɛ.

26

*Minazeɔe zooi zu
wulu waa mɔungiti*

¹ Siɛgi zu wo zeelizu la naama yooi zu, nii Ɣɔɔɔ GALAGI wa-ƔALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ, siɛgi zu wo seɔezu la, wo zɛi nɔ, ² wo ɔilagilagi ɔa ta zeɔe zooi ma lɔnɔ mɔungi va, ɛ vaazu sɔɔsu zooi naa zu, nii Ɣɔɔɔ GALAGI wa-ƔALAGI feezu wo ya, toɔa ti vu kpɔloɔgi zu, ɛ li vɛ Ɣɔɔɔ GALAGI wa-ƔALAGI yeelosu nɔ va ga daaseigi ɔe nɔ. ³ Toɔa li, ɛ zalaɔa ɔula nui ɔa, nii ɛ botii zu naama ziegi zu, ɛ ɔe ma: «Nɔ dɛɛzu za ga Ɣɔɔɔ GALAGI da-ƔALAGI ga gɛ la zooi naa zu, nii Ɣɔɔɔ GALAGI ɔonani ade-mɛmɛwolani bɛ nɔ-faa zu, ga ɛ fe de vɛ.» ⁴ Zalaɔa ɔula nui ɔa kpɔloɔgi ɔula zɛa, ɛ sei Ɣɔɔɔ GALAGI nɔ-zalaɔa ɔulazu vɛ ɔakalave. ⁵ Zunui ɔa bɔɛ Ɣɔɔɔ GALAGI nɔ-GALAGI gaazu, ɛ ɔe: «Kɛwola ɔɛni ga Alame nui, siezie nu, ɛ yeini Ezipete yooi zu ga nu bulu ko nɔ, ɛ zɛi nɔ, ti ɔe ga zii wola nɔ, ti zɛbɛ, ti wola mɔin. ⁶ Kɛɛ Ezipete nuiti ti gi zopele ƚɔuni, ti gi wɔinzeɔe, ti gi lo duɔla ba golai zu. ⁷ Nɔzu ɔa gi kpee looni la Ɣɔɔɔ GALAGI woizu, gi-mɛmɛwolani ta-ƔALAGI. E gi bala gooiti mɛnini, ɛ

gá-maawɔin ɔ́a, ta gá-bɔ́ɔi, ta gá-voluɔɔɔlɔ́ai, ⁸ é gi ɔ́ulani Ezipete va ga ná-zeeɔ́aabaai, naa ɔ́eni ga kiteve vaa wola Ezipete nuiti be, ta poogiti, ta laavɔɔ vaiti. ⁹ Naa volu, é loni gi luɔ́ɔ, é va ga giye niima yooi zu, é zooi nii ve gi ve ga faaneɛ, ve nɔ́nɔi ta kɔ́in gulɔ́i voovaai ná. ¹⁰ Naa ɔ́a é ba, ee, ɔ́ooɔ́ GALAGI, gè vaa è vɔ́ za ga zooi ná-tɔ́nɔ mɔ́ungiti, zooi nii è fea bè.» Naa vɔ́luma, toɔ́a kpɔ́lɔ́gi zeɪ ɔ́ooɔ́ GALAGI ná-GALAGI ɔ́akala, é nɔ́kɔ́ bu. ¹¹ Naa volu, wa ɔ́oozunɛ, wa Leevi nuiti, ta seikɔ́ɔ́ma nuiti ti wo zaama, ani vagɔ́iti kpein su, nii ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI fea wo ve, wa wa-veleyegeiti.

Kona savagɔ́ vuusieiti

¹² Siegi zu wo besu la ga wo zɔ́lɔɔ ganiiti kpein ma vuusiei zeɔ́e ba, konagi zavasiei ma, puusie ɔ́onagi ma, wa feena Leevi nuiti zea, ta seikɔ́ɔ́ma nuiti ti wo zaama, ta podointi, ta poanzaiti, ti ani zɔ́lɔɔ, ti mi, ti yiɔ́, ve wo zeini ná, ¹³ naazu, wa nii wo ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI ɔ́aazu, wo ɔ́e ma: «Nii kpein é ga ɔ́nɔ́ ná-pelei wu, gè naa ɔ́ula ná, gè fe Leevi nuiti zea, ta seikɔ́ɔ́ma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti, é zoloo deveiti kpein ma, è feeni zèa. Gè la ɔ́a-leveiti taɔ́ila kpala koloɔ́loni, ɔ́aa gè va yeema ta ma. ¹⁴ Gè la puusiei nii ta zegeni ba, gè va mi saa wɔ́lɔ wo faa zu, gè la ta zegeni ba, siegi zu kɔ́zɔa ɔ́eni de la, gè la ta veeni gɔ́ve ya. Gè ɔ́ooɔ́ GALAGI ná-GALAGI wooi zogɛ, gè zie ga ɔ́a-leveiti kpein, è ti veeni zèa. ¹⁵ Ye geezuve, è ɔ́aazulo è-zeizu ɔ́adegai va, geeɔ́lɔ́gi ungave, tuya loo ɔ́a-nubuseiti be, Izelayele nuiti, ta zooi nii è feai gi ve, eɔ́evelei è ma ɔ́onai woni la gi-memɛwolani be, zooi ve nɔ́nɔi ta kɔ́in gulɔ́i voovaai ná.»

Minazeɔ́e goo ɔ́aabelagi

¹⁶ Za, ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI ɔ́a ɔ́eezu wo vɔ́, ga wo ná-deveiti so, ta ná-tɔ́giti. Wa ɔ́olo ti ve, wo ti zo ga yiimaɛ pe, ta wo-yenvui pe. ¹⁷ Wo minazeɔ́ea za ɔ́ooɔ́ GALAGI ve, ga toɔ́a ɔ́e ga wa-GALAGI, ta wa zie ga pelei naa, nii é ɔ́ea ga woye, wo ziima vaiti ke, wo ɔ́olo ná-deveiti ta ná-tɔ́giti be, wo woilo gooi ma. ¹⁸ ɔ́ooɔ́ GALAGI letemazu, é minazeɔ́ea wo ve za, ga wa ɔ́e be ga nubuseiti ti wola vizɔ́gai, niiti ti ɔ́olozu ná-deveiti be. ¹⁹ Ungo, ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI ɔ́a pɔ́ wo yeeleve ziiti pe ba, é ti ɔ́etɛai, wo lebiyai zɔ́lɔɔ, wo-lɔ́ɔi ɔ́ula, wo-losuve wɔ́lɔ, wo ɔ́e ga nubuseiti ti ɔ́adegai be, eɔ́evelei é boni la.

MINAZEɔ́EGI NIINE VAI

27

(27:1--28:68)

Tɔ́gi zeve vai

¹ Nubuseiti ta-ɔ́ewolaiti ti vilɛni Moize volu, é tɔ́gi veeni Izelayele nuiti zea, é ɔ́e ti ma: Wa deveiti kpein so, nii gè feezu wo ya za. ² Foloi wa Zuludɛn buɔ́e la, wo lɔ́ zooi naa zu, nii ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve, wa kɔ́tu ɔ́aazagi ma zifigi ɔ́aale ba, wo kobegi zie ma. ³ Wa zie wolai buɔ́ena, wo tɔ́ gooi kpein seve kɔ́tui naati ma. Wa lɔ́ ɔ́ana naama yooi zu, nii ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve, ve nɔ́nɔi ta kɔ́in gulɔ́i voovaai ná, eɔ́evelei ɔ́ooɔ́ GALAGI, wo-memɛwolani ta-GALAGI minazegeni la wo ve. ⁴ Wa Zuludɛn buɔ́ena, wa kɔ́tu zifigi lo Eɔ́ale gizei ma, eɔ́evelei gè ma levei veezu la wo ya za, wo kobegi zie ti ma. ⁵ Naama adaɛ nɔ́ ɔ́a wo zalaɔ́a ɔ́ulazuve losu ná ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI ve, ga kɔ́tuiti, nii kɔ́lu ani la ɔ́e vɔ́ɔ́ɔ́ni ba. ⁶ A mina ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɔ́a ɔ́ulazuve lo ga kɔ́tu zaɔ́aai. Wa gala zalaɔ́aiti kula be naama zalaɔ́a ɔ́ulazuve. ⁷ Wa ziilei zalaɔ́aiti kula, wo naa mi náve nɔ́, wo ɔ́oozunɛ ɔ́ooɔ́ GALAGI wa-GALAGI ɔ́aazu. ⁸ Wa niima lɔ́ gooitɪ kpein seve kɔ́tu zifigi ma ga pagɔ́, nu ɔ́a zoo é kala ga pagɔ́.

⁹ Naa vɔ́luma, zalaɔ́a ɔ́ula nui Leevi nuiti ti vilɛni Moize volu, é ɔ́eeni mɔ́nɔ́ Izelayele nuiti kpein pɔ́, é ɔ́e ti ma: Izelayele nubuseiti, à maagɛ kpɔ́, wo woilo! Za, wo ɔ́ea ga ɔ́ooɔ́

GALAGI wa-ƐALAGI ná-nuɓuseiti. ¹⁰ A ɗolo deɗemu Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƐALAGI laawooi ɓe. A ná-deveiti so kpaan, ta ná-tɔgiti gè ti veezu wo ya za.

¹¹ Naama volo ná nɔ ɗa Moize niima levei veeni la nuɓuseiti zea, é ɗe ti ma: ¹² Siegi zu wo Zuluden ɓudezu la, Simiyɔn ná-bolodamaiti, ta Leevi nɔnɔiti, ta Zuda nɔnɔiti, ta Isakaal nɔnɔiti, ta Zozefe nɔnɔiti, ta Benzamen nɔnɔiti, ta lo Galizime gizei ma, ti tuyai loo nuɓuseiti ɓe. ¹³ Luɓen ná-bolodamaiti, ta Gade nɔnɔiti, ta Aseel nɔnɔiti, ta Zaɓulon nɔnɔiti, ta Dan nɔnɔiti, ta Nefetali nɔnɔiti, ta lo Ebale gizei ma, ti foovooi loo.

Foovooiti

¹⁴ Leevi nuiti ta kpɔɛi zeɗe, ti bo Izelayele nuiti ma ga woo wola, ti ɗe ma: ¹⁵ «Foovoo nu ɗa ga nui naa, nii é kooɗɔ ganigi ta ɓetezu, é pɔne, ɓaa é vololibai ɓetezu ga kɔlu ɗaawuungai, ga é to ada maalɔɗuui ta zu, naa ɗeɗala ani ɓeteaiti, maayo ge la Ɔooɗɔ GALAGI ɓe.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁶ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi é ɓaagɗulazu keeɗe ta dee ma.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁷ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi é ti ɗwepelemave ma ɗɔtui zeɗezu daazu ta seɣɔɗɔi, é ta vili ɓɔ pelei zu.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁸ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi a gaazugole nui ɗaka.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁹ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi é tukpɔɗaaleve vai maavesu seikɔɗɔma nui laalɔɗɔma, ɓaa podoin, ɓaa poanzai.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁰ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi a la ga keeɗe anzai ta, mazɔɔ é ɓaagɗula keeɗe ma.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²¹ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi a la ga suai ma zii nɔpe.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²² «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi a la ga baazeelai, keeɗe ná-doun anzanui, ɓaa dee ná-doun anzanui.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²³ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi a la ga mɔɛin.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁴ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi é seɣɔɗɔi vaazu dɔɗɗuzu.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁵ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi a lobɛani zo, ga é sɔbalala nui vaa.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁶ «Foovoo nu ɗa ga naa, zɔi nɔpe é la ɗe unfema veeni tɔ gooi niiti ɓe, é ti zo yɔɔɗe, é la zieni ga tiye.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

28

Tuya loo vaiti

(Leevi Nuiti 26:3-13;

Tɔ Seveɪ Velesiɛi 7:12-24)

¹ Ni wa ɗolona ga pagɔ Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƐALAGI ɓe, wo ná-deveiti so, wo zie ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƐALAGI ɗa wo ɗe ga ma mɔungi, wo wɔɔɔ ziiti kpein ba eteai zu. ² Ni wa ɗolona Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƐALAGI ɓe, wele tuyaiti ba, é vaazu ti loozu wo ɓe: ³ Toɗa tuya loo wo ɓe taazuɓe, ta ɓalaɗai zu. ⁴ Toɗa tuya loo wo ɓe, é doun mɔinmɔin fe wo ya, é daamianigi ve wo ya ga ɓɔɔɔa, é wa-nikeiti gaawɔɔɔ, ta wa-vaalagiti, ta wa-woliiti. ⁵ Toɗa tuya loo wa-ɓalɔgiti ta wa-ɓaɗa liɗiiti ma. ⁶ Toɗa tuya loo wo ɓe, wa ɗena lia, ta wa ɗena vaa.

⁷ Ɔooɗɔ GALAGI ɗa wo zili nuiti suvaza, ta vaana laalezu wo wu. Ta zie ga pele ɗila nɔ, ta ɗena vaa wo laalɔɗɔma, keɛ ta vela wo va, ti li ga pele ɓofela. ⁸ Ɔooɗɔ GALAGI ɗa tuya loo wo ɓe, é molo ɗotaiti daave, wo ɓɔɗɔ zɔɔɔ wo-yeavai pe su. Ungo, Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƐALAGI ɗa tuya loo wo ɓe zooi naa zu, nii é feezu wo ɓe.

⁹ Ni wa ɗolona Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƐALAGI ná-deveiti ɓe, wo zie ga pelei naati, é ti lea ga woye, toɗa wo ɗe ga ná-nuɓuseiti ti ɗadegai ɓe, eɗevelei é minazeɗeni la. ¹⁰ Eteai zu nuɓuseiti kpein ta ka ga Ɔooɗɔ GALAGI laaseigi ɗa wosu wo ɓe. Ta unfema ve wo ɓe.

¹¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ani vagoi kpein gaavɔni wo vɛ, zooi naa zu, nii ɛ minazɛɛɛ, ɛ ɔona ma vaa zu wo-mɛmɛwolani bɛ, ga ɛ fe wo ya: toɔa doun mɔinmɔin fe wo ya, wa-loganiiti ti buɔu, ti mɔin, ɛ daamianigi ve wo ya ga bɔɔɔa. ¹² Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa nɔ-naavolo makɛsu vagoi laalao wo vɛ, geezuuɛ, ɛ tonai bu wa-yooi zu ma yeeɛɛɛɛɛɛ ma, ɛ tuya loo botii kpein ma, nii wo-yeei kɛɛzu. Wa kuyei vɛɛ zou mɔinmɔin ma, kɛɛ wa bɔɔɔi wo bɛɛɛ la ɔɛa ba ga wo kuye zɛɛ. ¹³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa tosu mɔungi ve wo ya ziiti kpein saama, wo la ɔɛa ga ma ɔaabelaa. Wa yɛ loni vɛlɛlavɛ nɔ, wo la yeida bu, ni nɔ wa woilosu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti ma, gɛ ti veezu wo ya za, wo ɔolo ti vɛ, wo ziɛ ga tiye, ¹⁴ wo mina zɛɛ gila kpala ba, devei nii kpein gɛ feai wo ya za, wo mina ɔili gala kiligiti ba, wo va ti lebi.

Foovooi taɔɔiliga

(Leevi Nuiti 26:14-46)

¹⁵ Kɛɛ ni wo la ɔɛ ɔoloni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, ni wo la ɔaabaani, wo va nɔ-deveiti ta nɔ-tɔgiti so, wo va ziɛ ga tiye, niiti gɛ ti veezu wo ya za, wɛɛ foovooiti ba, ti vaazu zeelizu wo ma: ¹⁶ Toɔa wo ɔoto taazuuɛ, ta balagɔi zu. ¹⁷ Toɔa wa-bɔɔɔgiti ta wa-baɔa ligiiti koto. ¹⁸ Toɔa wo ɔoto, ɛ la doun mɔinmɔin fea wo ya, ɛ va daamianigi ve wo ya ga bɔɔɔa, ɛ va wa-nikeiti gaawɔɔɔ, ta wa-vaalagiti, ta wa-woliiti. ¹⁹ Toɔa wo ɔoto, wa ɔɛna lia, ta wa ɔɛna vaa.

²⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yeebe maanɔɔɔi va, ɛ va wo laalɔɔma, ta faazupui, ta wo ɔologolo fai, fai kpein su wa ɔɛ kɛɛzu, eyɛsu wo ɔologolo mɛtu, su la ɔooza wo jɛɛɛ, tɔɔɛi wo ɔɛɛa ba, wo faa jɔiti kɛ.

²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɔɔɔ zeebɛi ɔili wo va, nii a wo-ma zuwu ɔaaleve zooi naa zu, nii wo vaazu sɔɔɔsu ga wɔnɔ. ²² Toɔa wo bɔɔ ga kɔɔɔ kolegi, kɔɔkpadimai, ta kpɔɔbɔɔɔgi ma zii pɛ. Toɔa ɔɔvɔgi vili wa-balagiti su, ta siinziin ganigiti ta-zeebɛiti. Naama maanɔɔɔi kpein ta vile wo vɔlu, eyɛsu wo undaavili. ²³ Geeɔɔɔɔɔ ɛ wo maazuuɛ, naa ɔa baa eɛɛ kɔlu bɔɔgi, zooi wo ma, naa baa eɛɛ kɔlui. ²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa fufiligi ta jaɔaegi leve wa-yooi zu tonai vɔtogi zu, naati ka ta ɔɛ vuuu zu wo ma, ti zɛɛ geezuuɛ, eyɛsu wo-ma zuwu ɔaaleve.

²⁵ Toɔa va bu, wo ɔize wo zili nuiti ba, ni wa ziɛna ga pele ɔila nɔ, wo da li ti laalɔɔma, pele lɔfela ɔa wa vela la ti va. Fai niiti ta ɔɛ zeelizu wo ma, naati ta eteai ma masadaiti kpein maalua. ²⁶ Wo-ma vɔomaiti ta ɔɛ ga wɔniiti ta ɔɔɔ zuaiti daamianigi, nu nɔpɛ ge la vaa, ɛ va ti jiiikpi wo maazu.

²⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa divologi lo wo va, eɛɛvɛlei ɛ ɔɛni la ga Ezipete nuiti, ta puzɛɔɔɔɔɔ, ta ɔɔɔi, ta maabelegi niiti ti la zalea. ²⁸ Toɔa titi seebɛi vili wo ma, ta gaazuɔolei, ta ɔimalalai, ²⁹ wo da yeevɛɛ mɛmɛ foloi, eɛɛvɛlei gaazuɔole nuiti ta da kɛ la kpidi zu. Wo-ɔɛvɛi tanɔpɛ su la bɛɛa. Yeenɔpɛ, kɛni nɔ nuiti ti da loo wo ma, ti wo yeabale, nu nɔpɛ ge la bɔga wo va, ɛ va wo maalobo.

³⁰ Ni zunui ta a anzalopo maazona, zunui taɔili ka naa bea. Nui ta a pelɛ lona, taɔili ka a zeɛ naa wu. Nui ta a kpele levena, tɔ bɔɔi la ma waai ta mia. ³¹ Ta wa-nikeiti paa wo ɔaazu, kɛɛ wo la ma zuai tanɔpɛ mia. Ta wa-zoovalɛgiti unma wo ɔaazu, wo la sɔɔɔga vɔlu jɛɛɛɛɛɛ. Wo zili nuiti ta wa-vaalagiti ta wa-woliiti kula wo ya, nu nɔpɛ ge la bɔga wo va. ³² Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta lɔ zii ɔiligiti zeezu, wa ɔɛ naa ɔaazu, ti wɔin da wo zo, kɛɛ wo la zooga wo va faa nɔpɛ kɛ. ³³ Zii wo la kwɛɛ, naa ɔa a wa-yooi ma lɔnɔgi mi, ta botii kpein wo kɛɛzu, naama lɔnɔgiti, nuiti ta ɔɛ nɔ loozu wo ma ɔɔ, ti da wo ɔologolo. ³⁴ Naama vaiti ta ɔɛna ɔɛa wo ɔaazu, wo da ti ɔa, wo-ɔigi ɔa ɔula wo ya. ³⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa divologi lo wo-jiibiiti ba, ta wo-balaiti, toɔa lo wo-busei kpein ba, ɛ zo wo-ɔɔɔavɛ, ɛ lɛ wɔungi zu, nii ɛ la ɔɛɛɛɛ eyɛsu pɛ.

³⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo lɔ duɔlai zu, wa wa-masagi wa sei bɔɔɔ unda, wo li zii ta zaama, nii wa-o, wo-mɛmɛwolani-yo, wo la ɔɛni kwɛɛ jɛɛɛɛɛɛ. Wa lɔ gala kiligiti debi vai zu, niiti

ti ga guluiti, ta kɔtuiti. ³⁷ Nuɓuseiti kpein Gɔogɔ GALAGI a li ga woye ti ɔɔ bɛ, wa-vai ɔa ti laavɔ, wo ɔɛ ti vɛ ga faalaalii, ti ɔa jɛɛɔula wo zu.

³⁸ Wa ani zuwu mɔinmɔin faza wa-balagi zu, keɛ tago nɔ ɔa wa sɔlɔɔ, mazɔlɔɔ kotogiti ta ti pɛ kologolo. ³⁹ Wa leezen beleti teve, wo boti ɔɛ ti zu, keɛ wo la dɔɔ zɔlɔɔga ba, wo ɔa kpɔle, wo la ma waa ɔila kpalaɔ sɔlɔɔga, wo ɔa kula, mazɔlɔɔ belekpelegiti ta ti pɛ mi. ⁴⁰ Wolive wului ɔa ɔɛ wa-yooi ɔa nɔ pɛ, keɛ wo la gulo zɔlɔɔga ma waai ɔa ga mɔinda, anɛɛ nii wa ɔɛ sɛɛzu ɔɔɔ ma, mazɔlɔɔ wa-wolive ma vuai ɔa a ɔɛ vuuzu ya. ⁴¹ Wa doun zunuiti ta doun anzanuiti sɔlɔɔ, keɛ ti la ɔɛa ga wɔnɔ, mazɔlɔɔ ta ti lɔ duɔlai zu. ⁴² Kotogiti ta wa-wuluiti kpein gaami, ta zooi ɔaa lufaiti.

⁴³ Seikɔɔma nuiti ta ɔɛ wo zaama, ti-losuve ɔa li ga wɔlɔɔa wɔnɔi ɔa, wɔun wa yɛ nɔ yeizu bu ɔɔ. ⁴⁴ Tiya ɔa ta ɔɛ kuyei vɛɛzu wo ma, keɛ wɔun wo la ani nɔpɛ sɔlɔɔga, wo ɔa kuye vɛɛ ti ma. Ta ɔɛ wo luɔɔ, wo ɔɛ ga ti volu vɛlei.

⁴⁵ Naama voovooi kpein ka la wo unma, ɛ vɛlɛ wo volu, ɛ wo zo, eyɛsu wo-ma zuwu ɔaaleve, tɔɔzei wo la ɔolozu Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, wo ɔa nɔ-deveiti so, ta nɔ-tɔgiti, niiti ɛ ti veeni wo ya. ⁴⁶ Ta ɔɛ wo vɛ wa wo-mavofodaiti ga poogiti ta maabele vaiti, wa ɔisɔlɔɔ ga ti maavele.

⁴⁷ Tɔɔzei wo la botii ɔɛɛni Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ ga koozunɛɛi, wo-yiimave ɔa zɔle, siɛgi zu anii pɛ ge ɔɛa vooovani la wo ya, ⁴⁸ wo zili nuiti Gɔogɔ GALAGI ti levesu wo laalɔɔma, wa botii ɔɛ ti yeezu, pului zaama, ta kpɔle wɔin, wo ɔɛ seɔe vɛɛloi zu, wo vɔla anii kpein ma, unbawului nii ɛ ga kɔlu gelei, naa ɔa ta pili wo ɔɔba, eyɛsu wo-ma zuwu ɔaaleve. ⁴⁹ Gɔogɔ GALAGI ɔa ɔa ga zii ta wo laalɔɔma, ɛ zeɔe ɔɔozama, zou bɛla ga, nii wo la daawooi mɛnisu, toɔa loo wo ma, eɔe kɔɔɛi a ɔɛ loozu nɔ-daamianigi ma. ⁵⁰ Toɔa ɔɛ ga zii nɔ, zunuiti ti su, ti ɔaazumaavɔai, ti la unfema vɛa kɛwola vɔlɔ vɛ, ti la doungo maawɔingaa. ⁵¹ Ta wa-loganiiti mi, ta wa-yooi ɔa lɔnɔgiti, eyɛsu ti wo-ma zuwu ɔaaleve. Wa za ga pului, mazɔlɔɔ ti la molo yɛga wo ya, ɔaa dɔɔi, ɔaa gulɔi, ɔaa nɛɛiti, ɔaa baalagiti, ɔaa boliiti, eyɛsu ti wo pɛ wo undaavili.

⁵² Ta wa-laaiti sei keɛ su, eyɛsu siɔi gaɔɔozagiti wo ɔiɔi ti ɔa, naati ti loo bu, wa-yooi zu nɔ pɛ, ta wa-laaiti kpein sei keɛ su zooi zu nɔ pɛ, nii Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ. ⁵³ Siɛgi pɛ daawu wo zeidai la keɛ su, wo zili nuiti ta yɛ ɔɔizu wo la, eyɛsu voluɔulɔi naa zu, wo ɔa wo-lointi mi, ungo, wa wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi, niiti Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI vɛazu ti veezu wo vɛ. ⁵⁴ Zunui nii nɔ-fai wola ɔaanɛai wo zaama, naa ɔa wele kɛɔɔeloin ɔa ga jɔuda, ta nɛɛbe anzai, ta doin niiti ta yɛ dɛ zea, ⁵⁵ ga ɛ mina nɔ-dointi ma zuai ta ve ti tanɔpɛ zea, make fai zu bɛ ga tɔ ɔɔɔi nɔ-daamianigi, mazɔlɔɔ ani nɔpɛ ge la mɔ zea, tɔɔzei voluɔulɔi ɔa, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein sei vai ɔa keɛ su. ⁵⁶ Anzanui nii nɔ-fai wola ɔaanɛai wo zaama, ɛ la ɔɛni zoosu ɛ ɔa ɔɔɔave vɛɛ zou jakai ma, naa ɔa ɔaazu jɔi lo nɛɛbe zinigi ɔa, ta nɔ-doun zunui, ta nɔ-doun anzanui, ⁵⁷ mazɔlɔɔ toɔa wɔin ga ɛ doun jɛgi ta doun laɔagi mi dɔɔɔuzu, nii ɛ sɔlɔɔgai, wɔin galui leveai nɔ fɛya, tɔɔzei voluɔulɔi ɔa, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein maalati fai.

⁵⁸ Ni wo la tɔ gooi tɛiti kpein soni, ti sɛvɛi zu, wo ɔa zie ga tiye, wo ɔa naa lɛbi, nii lɛbiyai bɛ, maayikiai, Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI, ⁵⁹ Gɔogɔ GALAGI ɔa wo loɔa ga laavɔ vai, wa wo-mavofodaiti, ga dɔɔ zeeɛiti taɔili wo ma, ta seeɔe jɔiti taɔili wo ma. ⁶⁰ Dɔɔ zeeɛi kpein ɛ pɛɛni Ezipete nuiti ba, wo ɔɛni luazu ti ɔa. Toɔa naa kpein pɛɛ wo ɔa. ⁶¹ Naa vɔluma, toɔa ɔa ga seeɔe ma zii pɛ ta dɔɔi niiti ti-laasei ge la woni tɔ sɛvɛi nii zu, eyɛsu wo-ma zuwu ɔaaleve. ⁶² Wo mɔin ɔa ga somideɔaiti tieɔ, wo wola maa ɔa lɔi, tɔɔzei wo la ɔoloni Gɔogɔ GALAGI wa-GALAGI laawooi vɛ. ⁶³ Eɔevelei nɔ ɛ nɛɛni la Gɔogɔ GALAGI vɛ ga ɛ faanɛi ɔɛ wo vɛ, wo wola mɔin, zenɔ ɔana a nɛ la bɛ mɔnɔ ga ɛ wo undaavili, wo ɔologolo, wo ɔula zooi naa ɔa, nii wo vɛazu lɔɔzu su, wo sɔlɔɔ ga wɔnɔ.

⁶⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo vaza eteai zu nɔ pɛ, nuɔuseiti saama. Wa gala kiligiti dɛbi, nii wa bɔɔɔi wo la ɔɛni kwɛɛ, ɔaa wo-mɛmɛwolani, galagiti ti ga gului, ta kɔtui. ⁶⁵ Zii naati saama, wo la ɔɛa gaane zu, wo la zeida ada, vɛ wa dooɔɔ sɔlɔɔ nɔ. Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo lɔ zii zoolei zu, wo ɔaazu da zoole, iɔtevei da ɔɔi wo la, ⁶⁶ gaa nɔpɛ ge la ɔɛa wo luɔɔ vɛle vaiti ba, wa ɔɛ dualuagi zu, kpidi vɛɛ folo va, kito ge la ɔɛa wo vɛ wa-eteai vaa zu. ⁶⁷ Sobui a zeelina, wo da ɔɛ: «Ee, ni kpɔkɔi ɔɛni de!» Kpɔkɔi wo ɔɛ ma: «Ee, ni sobui ɔɛni de!» Tɔɔzei dualuagi maavele ma, nii wo sɔlɔɔsu wo-yiimaɔvɛ, ta naama vaiti maavele wa ɔɛ ti ɔaazu. ⁶⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo vɛle Ezipete vɛlei ma, wo li keingiti su ga pelei naa, nii gɛ ɔɛni wo ma: «Wo la mɔ ka vɔlu pɛ.» Minɔ, zinaa pɛ ta anzaa pɛ, wa bɔɔɔ ve wo zili nuiti bɛ, ga ti wo ɔɛya, wo ɔɛ ga duɔiti. Kɛɛ, nu nɔpɛ ge la wo ɔɛyaa.

MOIZE NA-KPɔɔZUGULA ɔAAɔBELAGI

(28:69--30:20)

⁶⁹ Wɛɛ minazeɔɔ gooiti ba Gɔɔɔɔ GALAGI feeni Moize ya, naa ɔɛɛni Izelayɛle nɔ-faa ma Moaɔe yooi zu, ɛ ɔɔ minazeɔɔɔi va, nii ɛ boni ti vɛ Gɔɔɔɔe gizeɛ ma.

29

*Faiti GALA ge ti ɔɛɛni
Izelayɛle nuiti bɛ*

¹ Moize Izelayɛle nuiti kpein tolini, ɛ ɔɛ ti ma: Wo naa kpein kaani ga wa bɔɔɔi wo-ɔaazuɔvɛ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI kɛɛni Ezipete yooi zu, ga masagi Falaɔɔn, ta nɔ-botigɛ nuiti kpein, ta nɔ-zooi pɛ. ² Wo vɔluɔɔula vaa wolai ɔaani, nii ɛ seini ti ma, wo ɔɛni ga zeelei poogiti ta maaɔɛle vaiti su, ɛ ti ɔɛɛni. ³ Kɛɛ zaɔɔaza, Gɔɔɔɔ GALAGI la kwɛɛ kigi veeni wo vɛ, ɔaa wozaɔa ɔaazuɔvɛ, ɔaa faa mɛni goiyɛɔɛi.

⁴ Tɔɔɛ wo luɔɔ teɔɔɔbaɔi zu eyɛsu kona vɔunaaniɔɔ (40), wa-zeɔɔ la zaɔani wo ɔɔba, wa-zavala ge la zaɔani wo ɔɔɔba. ⁵ Wo ɔɛɛ la vɛɛni bulu mii vaa va, ɔaa dɔɔ ɔɔle vaa, anɛɛ gaazulati gani nɔpɛ, naa ɔa a kɛ wo kwɛɛ ga nɔ ga Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

⁶ Ade zeelɔi ma adaɔvɛ tɛi, Gɛseɔon masagi Sigon ta Basan masagi Wɔge, naati ti ɔulani, ti ade laaɔomi, ti kɔɔi vɛɛ ade va, ade pile sɔlɔɔni ti ma. ⁷ Ade ta-yooi zoni, de fe Luɔɛn nɔ-bolodaiti zea ga tɔnɔ, ta Gade nɔ-bolodaiti, naa vɛɛ Manasee nɔ-bolodai ɔilazuɔvɛ va.

⁸ A ɔɔlo minazeɔɔɔi tɛi ma wooiti bɛ, wo zie ga tiye, naa ɔa a kɛ wo-ɔɛɛvɔiti pɛ suɔɔɛ.

*Minazeɔɔɔi ɔa ga sɔɔɔelama vaa
GALA gaazu*

⁹ Wa za losu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔaazu, wo pɛ, bolodama ɔundigɔiti, kɛwolaiti, ta kundigɔiti, Izelayɛle zunuiti kpein, ¹⁰ wo-lointi, wo-anzaiti, ta seikɔɔɔma nuiti ti wo zaama wo-vuuzuɔvɛ, ti gului levezu wo vɛ, ɔaa ti zieɛ zaɔazɔ wo vɛ. ¹¹ Wa za vɛ, ga wo lɔ minazeɔɔɔi zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI pɔ ɛ bo wo vɛ za, ga konaiti, ¹² naa ɔa a kɛ wo ɔɛ ga nɔ-nuɔuseiti, tɔ bɔɔɔi ɔɛ ga wa-GALAGI, eɔvɛleɛi ɛ boni la wo ma, eɔvɛleɛi ɛ ma ɔonai woni la wo-mɛmɛwolani bɛ, Aɔalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔɔe va. ¹³ Wa ɔila nɔ laade, Gɔɔɔɔ GALAGI va ɔɛ niima minazeɔɔɔi wosu wo vɛ, ga konaiti, ¹⁴ toɔa wosu wo vɛ, wɔiti wo loni za Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ɔaazu, ta zɔiti ɔalaa ti ga de-mavofodaiti ti la de zɔlɔɔni.

Maɔɔɛ ɔa kɔɔɔɔ gani kɔɔ vai va

¹⁵ Wo kwɛɛ vɛleɛi ade ɔɛni la Ezipete yooi zu, vɛleɛi ade ziiti ta-yooiti maazuɔɔɔɔni la, vɛ wo zieɛni nɔ. ¹⁶ Wo kɔɔɔɔ gani ɔɔɔɔɔɔgiti kaani, ti ga gului, ta kɔtui, naa vɛɛ wali ɔaɛi va, ta zanugi. ¹⁷ Nu nɔpɛ ge mina ɔɛ wo zaama, zunu, ɔaa anzanu, ɔaa pɛɛyeɔɔe, ɔaa bolodai ta, nii kigi a zeɔɔ za Gɔɔɔɔ GALAGI ada-GALAGI va, ɛ va li zii naati ta-ɔalagiti dɛbizu. A lua, ga nu nɔpɛ ge mina ɔɛ wo zaama, eɔɔ gului nii ma zapei ga nu vaa ani, ɔaa ani wana. ¹⁸ Nu nɔpɛ ge mina ɔɛ wo zaama, niima ɔona wooiti mɛniga vɔluma, ɛ va bɔɔɔ maamuseɛ,

é va gɛ: «Fai pɛ ka zoloo nɔn bɛ, anɛɛ ni ná vilesu kisu vaiti nɔ volu.» Ni zooi nii zɛɖɛai naa a maanɔɖɔi zɔlɔna, zɔi nii fɔai naa balaa ɖa ta zɔlɔ. ¹⁹ Gɔɔɖɔ GALAGI la vaa bu, é va maavaayɛ. Kɛlɛ ná-ziigaaawanai ɖa zeeli ma zunui naa, ná-ladalalai maavele ma, foovoo vaiti kpein ti zɛvɛai niima zɛvɛi tei su, naati ta la unma, toɖa daaseigi ɖaava, é kula eteai zu. ²⁰ Nii a kɛ maanɔɖɔ, Gɔɔɖɔ GALAGI ɖa kpetevɛ Izelayɛle wolodamaiti kpein ba, eɖevɛlei minazegɛgi zu voovoo vaiti kpein sevei la, niima lɔ sevei zu.

Kɔɔɖɔ gani kɔɔ vai ma zalai

²¹ Wo-mavofodaiti ti vaazu, wo-loun zunuiti ti wuzegɛzu, wa zegɛna ná, ta wɛɛin é vaazu, é zɛɖɛ zou ɖili su ɖoozama, ta zooi nii zu maanɔɖɔiti kaana, ta seeɖɛiti Gɔɔɖɔ GALAGI ti vɛai ba, ²² zooi pɛ galaai ga timinigi, ta kpoloi, nu la zooga é va ani nɔpɛ sin ná, ani nɔpɛ ge la vɔnɔ ga, tufa nɔpɛ ge la mɔ ɖɛtɛa ga, é ɖɛa ga faazupui ɖɛvele nii é ɖɛni Sɔɖɔme, ta Gɔmɔl, ta Adema, ta Seɔyime, vɛ Gɔɔɖɔ GALAGI ná ma vaiti supuni, ná-ziigaaawanai ta ná-ziigulagi zu, ²³ ziiti kpein ta ɖɛ ma: «Leeni vaa zu Gɔɔɖɔ GALAGI niima yooi zogai ɖani? Leeni ɖa é ga niima yiigaaawana wolai?» ²⁴ Ta ti woogaaavote, ti ɖɛ ma: «Nii ɖɛvɛ, tɔɔzei ti ɖɛvɛ minazegɛgi va, nii ti-mɛmɛwolani ta-GALAGI Gɔɔɖɔ GALAGI kɛɛni ti yɔɖɔzu, é ti ɖulaai ma Ezipete yooi zu. ²⁵ Tɔɔzei ti liivɛ, ti gala kiligiti ɖɛbi, ti nɔkɔ gala kiligiti bu, ti la ɖɛni ti ɖwɛɛ kaipa, é la veeni ti ya ga tɔnɔ. ²⁶ Naa ɖa é kɛa, Gɔɔɖɔ GALAGI ná-ziigaaawanai va zooi nii laalɔɖɔma, é va ga maanɔɖɔ vai kpein, nii sevei niima lɔ sevei zu. ²⁷ E ti lɔɖɔfulani ta-yooi zu ga ná-ziigaaawanai, ta ná-ziigulagi, naa vɛɛ ná-ziimalevei va. E ti ɖɛ, ti li zou ɖili su, vɛ ti zeini ná ɖɛ za.»

²⁸ Fai niiti ti lɔɖɔuai, Gɔɔɖɔ GALAGI da-GALAGI ɖa é naati kwɛɛ. Kɛlɛ niiti ti ɖulaai kɛlɛma, naati ta ga adɔnɔ, da de-lointi eyɛsu ɖɔ, naa ɖa é ga tɔgi nii zu wooiti, nii maanɛai, de so, de zie la.

30

Galema volui GALA pɔ

¹ Wooi niiti gɛ ti wogai wo ma, tuyai ta foovooi, ta vaazu ɖɛɛzu. Ni wa ti zona volu ga niine wo-yiimavɛ, nubuseiti saama, vɛ Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu wo ɖɛɛzu, wo vaza náti, ² ni wa ɖalena ma, wo va volu Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI vɔ, ni wa woilona gooi ma, wo ɖolo bɛ ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ, wa wo-lointi, nii kpein nɔ gɛ feezu wo ya za, ³ naazu, Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖa wo niine, é wo maawɔingɖa, toɖa wo ɖaale ba, é va ga woye, wo ɖula nubuseiti saama, vɛ wo ɖɛa vazani ná. ⁴ Anɛɛ ni wa ɖɛ pela velei zu, zou ɖela ga, Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖa li, é wo ɖaizie návɛ, é wo ɖaale ba, ⁵ é va ga woye naama yooi zu, nii wo-mɛmɛwolani ti sɔlɔgai, wa seɖɛ ga wɔnɔ. Toɖa wo undaanɛ, é wo mɔin, wo leve wo-mɛmɛwolani ba. ⁶ Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖa wo valibo wo-yiimavɛ, wa wo-mavofodaiti, naa ɖa a kɛ wo nɛɛ vɛ ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ, naazu, wa zɛnvui wo. ⁷ Foovoo vai niiti kpein gɛ ti zɛvɛai wo vɛ, naa ɖa zeeli wo zili nuiti ma, niiti ti wo maayosegezu, ti wo wɔnzegɛ. ⁸ Wɔn wa, wa ɖale ma, wo va tɔn pɔ volu, wo woilo gooi ma, wo ná-deveiti kpein so, nii gɛ feezu wo ya za. ⁹ Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖa undaanɛi ɖɛ wo vɛ, é wo-ɖɛvɛaiti kpein subɛtɛ, wo buɖu ga doun mɔinmɔin, wa-loganiiti gola ɖaawɔlɔ, daamianigi vɔvɔa wo ya. Mazɔlɔ Gɔɔɖɔ GALAGI ɖa wɔin ga wa-undaanɛi volu, eɖevɛlei é wɔinni la ga wo-mɛmɛwolani ta-undaanɛi, ¹⁰ ni nɔ wa woilo gooi ma, wo ɖolo ná-tɔgiti bɛ, ta ná-deveiti, niiti ti zɛvɛai tɔ sevei nii zu, siɛgi zu wo ɖalesu ma la, wo va pɔ, ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ.

Tɔgi ɖa nu yiimavɛ

¹¹ Devei gɛ feezu wo ya za, é la ɖaani, é va ɖudɛ wa-zɛbɛi maazu, ɖaa maa va ɖooza wo va. ¹² E la geegɔlɔgi zu, wa va ɖɛ ma: «Bɛ ɖa a lɛ geegɔlɔgi zu gi vɛ, é vaa la gi vɛ, é va su vai wo gi ma, naa ɖa a kɛ, gi so, gi zie la?» ¹³ E la kpolodei volu velei, wa va ɖɛ ma: «Bɛ ɖa a

ɓude gi ɓe kpoloɗei volu ɓeleɪ, ɛ ɓaa la gi ɓe, ɛ su vai wo gi ma, naa ɗa a ke gi so, gi zie la?»
 14 Wooi ɗa wo ɗoba nɔ, toɗa wo-laawe, ta wo-yiimawe, ga wo so, wo zie la.

Zenvui ta saai

15 A wele, za ge zenvui ta undaanɛɛi zeida wo luɗɔ, ge saai ta maanɔɗɔi ɓalaa seida wo luɗɔ. 16 Devei ge feezu wo ya za, naa ɗa ɛ ga, wo Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI nɛɛ ɓe, wo zie ga pelei, nii ɛ dea ga woye, wo ɗolo na-deveiti be, ta na-togiti, ta na-kala gooiti, naa ɗa a ke wo zenvui wo, wo main, wo tuyai zolɔ Ƴooɗɔ GALAGI ya, wa-ƳALAGI, naama yooi zu, ɓe wo liizu na, wo sege ga wono. 17 Kele ni wo-ɗigi a zegena toun ba, ni wo la keeni, wo ɓa ɗolo be, wa ɓoɗɔ yena na, wo da noko gala kiligiti bu, wo da ti lebi, 18 na wo loozu ɗisu naa luɗɔ za ga wo undaa ɗa vili. Wo-zii zu la ɗooza naama yooi zu Zuluden volu ɓeleɪ, ɓe wo ɓaazu liizu na, wo sege ga wono.

19 Ge geegɗɔgi ta zooi zoga za ga zeele wo laalɔɗma, ga wo yiimazege zenvui ta saai ti yoozu, tuyai ta foovooi ti yoozu. A yiimazege ga zenvui, naa ɗa a ke, wo zenvui wo, wa wo-mavofodaiti. 20 A yiimazege ga wo Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI nɛɛ ɓe, wo ɗolo toun be, wo ɗili ba ɗɔ, mazolɔ toɗa ɛ ga wo-yenvui, ɛ wo-zii zuɗoozazu, wo ɓa ze zooi naa ɗa, nii ɛ ma ɗona woni ga ɛ fe wo-memɛwolani zea, Abalaame, ta Izaake, naa ɓee Zakobe ɓa.

MOIZE NA-FALIMAI TA SAA VAI

31

(31:1--34:12)

1 Moize ɓeenɪ Izelayele nuiti kpein pɔ ɗani, ɛ ge ti ma: 2 «Niizu ge kona ungila puufelego (120) zolɔga, ge la ma zooga ge ɓa lo wo luɗɔ. Ƴooɗɔ GALAGI ɗeni ma, ge la Zuluden nii maazuɓudea. 3 Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɓoɗɔi ɗa lo wo luɗɔ. Zii naati ti zeini na, toɗa naati koloɗolo wo luɗɔ, wo zoo wo ta-yooi zege ga wono. Zozuwe ɗa ɛ losu wo untuɗɔ, egɛveleɪ Ƴooɗɔ GALAGI bogai la. 4 Ƴooɗɔ GALAGI ɗa ti ɗoloɗolo, egɛveleɪ ɛ Amɔɔl masagiti koloɗoloni da, Sigon ta Woge ta ta-yooi. 5 Toɗa zobogi ve wo ɓe, wo voni zii naati ma, wa ti zo kpein nɔ, egɛveleɪ ge wo leveni la. 6 A yiilɔ, wo zebzege! A mina lua, ti mina wo zasubali, mazolɔ Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɓoɗɔi ɗa liizu wo volu, ɛ la yeebega wo ɓa, ɛ la ɗelea wo ɓa.»

Zozuwe vile fai Moize votogi zu

7 Naa volu, Moize Zozuwe lolini, ɛ ge ma Izelayele nuiti kpein gaazu: «Yiilɔ, ɛ zebzege, mazolɔ da ɗa ɛ leezu ga niima nuɓuseiti naama yooi zu, nii Ƴooɗɔ GALAGI ma ɗona woni ti-memɛwolani be, ɛ ɓa fe ti ya. Da ɗa ɛ ɓaazu liizu ga tiye, ti sege ga tɔno. 8 Ƴooɗɔ GALAGI ɓoɗɔi ɗa lo ɛ luɗɔ, toɗa ge ɛ ɓa, ɛ la yeebega ɛ ɓa, ɛ la ɗelea ɛ ɓa. Mina lua ani nɔpe ba, ɛ zasu mina ɓali.»

Tɔ Sevei ɗala yeeɗeɗalaiti

9 Moize niima lo gooiti kpein seveni, ɛ kaliva zalaɗa ɗula nuiti ma, Leevi mavofodaiti, ti-losuɓe ɗeni ga ti da Ƴooɗɔ GALAGI na-minazege kesui zege, ta Izelayele ɗundiɗiiti kpein. 10 E niima levei veeni ti ya, ɛ ge ti ma: «Konagi lofelasiɛi ɗilagilagi kpein ma, kuye zuvaaye konagi laawu, kota vetii ma ziegi zu, 11 siegi zu Izelayele nuiti kpein ti ɓaazu la, ti lo Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɗakala, naama adawe, ɓe ɛ yeelosu na ɓa, wa to gooi nii ɗala na Izelayele nuiti kpein be. 12 Wa nuɓuseiti kpein gaale ba, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, ta weinti ti seikɔɗmai zu wo zaama, naa ɗa a ke ti pe ti togi ɗala gooi meni, ti Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɗaazuluabai maalele, ti niima lo gooiti kpein so, ti da zie la, 13 ti-lointi ɓalaa, niiti ti la kwee, naati ta meni, ti Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɗaazuluabai maalele, yeenɔpe, wo-zii ma voloi pe su, naama yooi zu wo ɓaazu segezu ga wono, wo Zuluden ɓudea volumna.»

Izelayele nuiti ta ɔe ga woovɔlada nuiti

¹⁴ Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Wɛɛ, ɛ-zii ɔaabelazuwe maaɔuɔa. Ua ga Zozuwe, wo lo GALA daaɔomi seɔe vɛɛi wu, miná ɔa gɛ ná-deveiti feezu zea ná.» Moize ta Aalɔn ti liini, ti lo GALA daaɔomi seɔe vɛɛi wu.

¹⁵ Ɔooɔɔ GALAGI ɔulani keɛma ti vɛ miná, tonaɔiingi zu, ɛ lo GALA daaɔomi seɔe vɛɛi laave. ¹⁶ E ɔɛni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: «Wɛɛ, nágo vɛ na, ɛ li ɛ-mɛmɛwolani pɔ, ti zaaɪ. E zaa vɔluma, niima nuɔuseiti ta vaaazu koloɔologi ɔɛzu ta gala kiligiti, naama yooi zu, vɛ ti vaaazu liizu ná. Ta ɔɛɛ bà, ti minazeɔegi ɔoloɔolo, nii gɛ keɛni ti vɛ. ¹⁷ Naa maaɛɛe ma, ná yiɔaawana ti ma naama voloi zu. Ná ɔɛɛ ti va, gɛ voluave ti va. Naazu, nuɔuseiti ta ɔe ga zii taɔili daamiani, kpɔɔ mɔinmɔin ka zeeli ti ma, ta faaɔaagiti. Naama voloi, Izelayele nuiti ta ɔe ɔooɔ ma: «Gaamazu, tɛi ada-GALAGI la mɔ de zaama, naa ɔa ɛ keɛzu, niima maanɔɔiti ti zeelizu la de ma.» ¹⁸ Ungo, naama ziegi zu ná voluave ti va jɛɔɛɛin, faa jɔi kpein faa zu, nii ta ke, ta ɔaavotena gala kiligiti ma.

¹⁹ «À guyei nii zɛvɛ niizu. Da vɛ Moize, Izelayele nuiti kala da, ti ɔa too, naa ɔa a ke, guyei naa ɔe bɛ ga zeelei ti laalɔɔma. ²⁰ Ná liizu ga tiye zooi naa zu, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vooɔaai ná, gɛ minazeɔeni, gɛ ɔona ti-mɛmɛwolani bɛ, ta daami wo, ti yiɔo, ta zeɪ ná, anii pɛ ge vooɔa ti ya, názu ɔa ta ɔaavote da gala kiligiti ma, ti ɔa ti lebi, ta zii ɔoloɔolo, ti ná-minazeɔegi ɔoloɔolo. ²¹ Siegi zu maanɔɔ mɔinmɔingi zeelizu la ti ma, ta faaɔaagi, naazu guyei nii ɔa ɔe ga zeelei ti laalɔɔma. Mazɔɔ ti-mavofodaiti ti la yeemaa, ti va bɛ too vai va. Gɛ ti-yiimaɛ ɔɛɛɛi ɔwɛɛ niina, aisa gɛ va li ga tiye zooi naa zu, nii gɛ minazeɔeni, gɛ ma ɔona wo ti vɛ.» ²² Naama volo ná nɔ ɔa Moize guyei naa zɛvɛni la, nii ɛ Izelayele nuiti kalani da.

²³ Naa vɔluma, Ɔooɔɔ GALAGI ná-deveiti feeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, ɛ ɔe ma: «Yiilɔ, ɛ zɛɛzeɔe, mazɔɔ ɔa ɔa ɛ vaaazu liizu ga Izelayele nuiti naama yooi zu, nii gɛ minazeɔeni ma vaa zu, gɛ ɔona. Nɔun ná, ná ɔɛzu ɛ va.»

²⁴ Siegi zu Moize ɔeni da ga tɔ gooiti kpein seɛvɛ, seɛvɛ ɔila su, ta la yɛni voluzu, ²⁵ ɛ niima levei veeni Leevi nuiti zea, niiti ti ɔeni Ɔooɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui zeɔezu, ɛ ɔe ti ma: ²⁶ «À tɔ sevei nii zeɔe, wo da Ɔooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔobave. Toɔa yɛsu ná, ɛ ɔe ga zeelei Izelayele nuɔuseiti daalɔɔma. ²⁷ Tɔɔzei ba ga, gɛ kwɛɛ wa ga kololala nuiti, wo ɔakage. Ni za, ná vulua wo zaama, wo ɔa wuzeɔe Ɔooɔɔ GALAGI laalɔɔma, wa vaaazu keɛzu ɔale, saa vɔluma! ²⁸ Niizu, à wa-wolodama ɔɛwolaiti gaale ba maaɔoolii zu, ta kundiɔiti kpein, gɛ guyei ma wooiti bo ti ma, ná geɔɔɔlogi ta zooi zosu ga zeelei ti laalɔɔma. ²⁹ Gɛ kwɛɛ, gɛ ɔe, saa vɔluma, kɛni nɔ wo ɔooɔ ɔooɔ, wo zeɔe pelei va, nii gɛ ná-fai zɛvɛai. Naazu kpɔɔi ɔa zeeli wo ma vɛɛɛɛ vɛɛi, tɔɔzei wa Ɔooɔɔ GALAGI wanama vai ɔe, wo zie vɛɛɛɛti ta vaaazu ná-ziiɔaawanai maalolisu wo ma.»

³⁰ Naa vɔluma, Moize guye wooiti kpein deɛni ga Izelayele nu vɛɛɛi, ti ti pɛ menini.

32

Moize ná-guyei

¹ Ee, geɔɔɔlogi, woilo, ná ɔɛzu.
Da vɛ, ee, zooi, daawooiti meni!

² Ná-faaɔwɛgi vu eɔe tonai,
gɔoi zie eɔe nɔɔai,
eɔe duɔui ɛ tufa letɛi ɔa,
eɔe sabalagi ɛ tufai ɔa.

³ Mazɔɔ ná Ɔooɔɔ GALAGI laaseigi wosu.
A ada-GALAGI maamuse!

⁴ Toɔa ga fasai, ná-keɛwotii laazeelivɛ,

ná-peleiti pɛ sɔlegɛ,
woogɛɣɪla GALAGI vɛ, telebotala vaa la ziima,
toɣa telebogai, é zɔle.

⁵ Wɔun wa, tɔun tetemazu, wo yaavavɛ,
wo la mɔ ga ná-dointi,
tɔɔzei sɔgi ɣa wo va,
wa ga yaava nuiti, ta sɔletala nuiti.

⁶ Gɪmalala nuɔuseiti, ɣi ge la ti ma,
Gɔogɔ GALAGI zopelei ɣana wo vɛ?
Wo-ɣɛɛ laade ɔaa, wo ɔɛɛ nui?
Tɔ laade é va wo ɔɛɛ, é va wo zeɪ?

⁷ A ɣize wɔɔwɔɔ voloiti su,
wo ɣida yeeɣɛɣala ɣilagilagi ma ɣonagiti bu.
A wo zɔɔɔ nuiti gaazaɣa, ta dɛɛ ga woye.
A wa-nu vɔloiti gaazaɣa, ta wo ɣala da.

⁸ Siɛgi zu nii é Anii-Pɛ-Unda, é zooi veeni la nuɔuseiti bɛ,
é nuɔuseiti gaagwɛ, ti vaza zooi ɣa,
é zooiti kwɛgi la,
é zoloo GALA dointi tieɣi ma.

⁹ Gɔogɔ GALAGI nɔnɔi ɣa é ga ná-nuɔuseiti,
Zakɔɔɛ ná-dointi ka ti ga nɔnɔ.

¹⁰ E Izelayɛle ɣaani teɛɛɛɛ zu, ná zunakai,
vɛ nu la zeini ná, kɛni suaiti kpain gooi nɔ.
E sɛsɛɛɛɛɛ, é seɣe, é kula su,
é ɣaaɔa ma, eɣe gaazuleegi.

¹¹ Kɛɛvɛ eɣe koɣei nii paai ma yivoiti maalogazu,
é ɣovesu ná-zivoiti maazu,
é ɣovegi zuvie, é ti zeɣe,
é ti zo ga ɣovedeɣaiti, é ɔa li ga tiye.

¹² Gɔogɔ GALAGI ɣila kpe nɔ ɣa é loni ti luɣɔ,
gala kili gila kpala ge la ɣɛni ɔɔni ba.

¹³ E lɛɛni ga tiye zooi ɣaaɣoozazuvɛ,
é ti ɣɔnɔkulani ga kpalaga aniiti.
E ti ɣɔnɔkulani ga kɔin gulɔi, é ɣulazu fasai va,
é wolive wuluiti pɔnɔni kɔtuɣɔtu zooi zu.

¹⁴ E ti ɣɔnɔkulani ga nɪkɛ zaaiti ta-nɔnɔi,
ta boli zaaiti ta-nɔnɔi,
é vɛɛ baala suai ma wulɔiti ba,
ta Basan yooi zu vaala golaiti, ta ma woli zineiti,
ta molo vɔpagi é ga ɔeɛegi,
ta ɔɔɔ ɔɔi papagi.

¹⁵ Su la ɣoozani, Yesulun, nii é ga Izelayɛle,
é ɔɔɣɔ maalɔɔai ma, é ɔakani.
E wɔɔloni, é ɔakpa, gaazuvɛ ɔa volo.
E ɣɛɛni GALAGI va, nii é tɔun kpɛɛɛɛ,
é ná-kizo fasai vɛɛvili.

¹⁶ Izelayɛle nuiti ti GALA diini toloi ma,

tɔɔzei ti gaavɛɛni,
ti vɪlɛ gala kiligiti polu,
ti ziiɣaawanani ga ti ziɛ vɛlɛ jɔiti.

¹⁷ Ti ɣɛa zalaɣaiti kulazu inɛgiti bɛ,
niiti ti la vɔlɔ ga gala,
niiti ti la ti ɣwɛɛ, ti ɣulaai ga niine,
niiti wo-mɛmɛwolani ti la ɣɛni ti lɛbizu.

¹⁸ Izelayɛle, ɛ yeema ɛ makɛ vasai ma, nii ɛ zɔlɔɔgai la,
ɛ yeema GALA ma, nii ɛ zɛnvui veai ɛ ya.

¹⁹ Siɛgi zu ɔɔɔɔ GALAGI naa ɣaani la, ɛ yiiɣaawanani,
tɔɔzei ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti ti baagɔni ma.

²⁰ E boni, ɛ ɣɛ ma: «Nà vɔluavesu ti va,
fai nii ɛ vaazu ti zɔlɔɔsu, nà naa vɛtɛ názu.
Mazɔlɔ nuɔuseiti be, ti yaavaai,
dointi be, ti la ga woogɛɣila nu.

²¹ Ti kɛa ga tolo nu ga naa maavele, nii ɛ la ga gala,
ti ziiɣaawana ga kɔɔɔɔ ganigiti.
Nà ɓalaa, nà ti ɣɛɛzu ga tolo nuiti ga naa maavele, nii ɛ la ga zii nɔpɛ.
Nà ti yiiɣaawanazu ga zii ta, nii ɣi ge la ma.

²² Mazɔlɔ nà-ziiɣaawana abui sogaa,
toɣa galai wosu, eyɛsu ɛ zeeli ɣɔvɛalaazu ɓogi zu,
toɣa zooi ta gaa aniiti miizu,
ɛ sogaa gizeiti kpogiti ba.

²³ Nà maanɔɣɔi ɣiizisu ti ma,
nà nà-mɛɛinti kpein pilisu ti ma.

²⁴ Pului ɣa ti ɣologolo,
kɔlɔkpadi mai vɛɛ ti va, ɔɔɔɔ ti vaa.
Gɛ suaiti tɛvɛ ti ma, ti ɔa ti vali ga ga ti-jiigai,
ta kaali jɔiti ma wana.

²⁵ Koi yɔɣɔzu vɛti, ɓoɣa zɔkpɔi ɣa ɣɛ ti vɔlu miná,
ɛ ɔa ti vɔla ti-lointi ma,
pɛɛiti bu, dualuagi ɣa zeeli ti pɛ ma,
zunu loungoiti, ta anzanu loungoiti,
ta jiimiɔɔlegiti, ta kɛwola vɔlɔiti, ti pɛ.

²⁶ Wɔin ɣɛni mà ga gɛ ti pɛ ma zuwu ɣaalevɛ,
nuɔuseiti ti mina mɔ ɣisɛ ti zu eteai zu.

²⁷ Kɛɛ gɛ luani ga ti zili nuiti ti mina jɛɛɣula nɔun su,
ti va ɣisɛ ga ta-zobogi ɣa ɛ naa ɣɛa,
ɔɔɔɔ GALAGI laade, ɛ va naati kpein kɛ.

²⁸ Izelayɛle ɣa ga zii, nii balagai ɣi pagɔi ma,
ti valagɛ kelegelegi ma.

²⁹ Ni ti ɣɛni ga ɣima nu,
ta la ɣɛ faiti zɔɣɔzuɣaazu,
ti ɣida vɛlela vɛle vaiti bu.

³⁰ Kɔɔɔɔ nu ɣilagi ɣa zoo ɣale ɛ nu waagila (1 000) kpɛ?
Baa nu felegɔi nɔ nu waapuugɔi (10 000) ɓɛ?
Naa la ɓɛ naa ɣɛ, ni ti makɛ vasai la ɣɛni ti vɔdini,

ni Gɔɔɔɔ GALAGI la ɔɛni yeezɛɛni ti maazu.

³¹ Mazɔɔɔ ti zili nuiti ti kwɛɛ ga,
ta-ɔalagi ɛ ti makɛsu, naa la ga Izelayɛle nɔ-GALAGI ɔɛvele.

³² Ti ɔɛɛvɛ ɛɔɛ kpelei, nii ma zuwui zɛɛɛai Sɔɔɔme,
ta ga kpelei nii sɛɛɛai Gɔmɔɔ.

Ma lɔɔɔi gwaai wanaɛvɛ,
leezɛn belei ma waai wanaɛvɛ.

³³ Ta-lɔɔi ɔa ga kaali wanai,
toɔa ga pɛɛɔaali wana ɔɔi.

³⁴ Kɛɛ pɛɛ, nɔun nɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI,
nii gɛ kɛvele ɔɛɛai dɔɔɔɔɔɔ,
gɛ makɛ ba ti laalɔɔɔma.

³⁵ Nɔ ɔa gɛ ga potokula nui, gɛ ti zala, vɛlei soloogai la ti ma,
siɛgi zu ti-ɔɔɔɔi bɔnɛsu la.

Mazɔɔɔ ti ɔɔɔɔɔɔɔ foloi maaɔɔɔa gola,
nii deveai ti ma, naa wola maaɔɔɔa.»

³⁶ Ungo, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa nɔ-nuɔɔɛɛti tukpɔɔaalevɛ ga telebodai,
toɔa nɔ-botigɛ nuiti maawɔingɔa,
siɛgi zu ɛ kwɛɛsu la ga ti-zɛbɛi bɛga,
nu la mɔ ti zaama a ɔɛ ga duɔ, ɔaa ɔɔɔɔyeema nu.

³⁷ Nɔzu, toɔa ɔɛ ma:

«Wa-yɛɛ ɔalagiti ta mini mu?

Mini ɔa fasai nɔ, nii wo ɔɛni ɔɔɔsu ba?

³⁸ Galagiti ti ɔɛni wa-zalaɔa zua wulɔiti miizu,
ti ɔa wa-vuya zalaɔai ma lɔɔi ɔɔle,
ti wuzɛɔɛ lɛɛ, ti ɔɔ wo va.

Ti ɔɛ wo vɛ ga wo makɛ anii.

³⁹ A sugwɛɛ dɛɔɛmu, ga nɔ ɔɔla kpe ka gɛ ga GALAGI,
taɔɔli ge la nɔ nɔun polu.

Nɔ ɔa nɔ ɔa paai wo,

nɔ ɔɔla kpe nɔ ɔa nɔ ɔa zɛnvui vɛ,

nɔ ɔa gɛ maawanai woni, nɔ ɔa gɛ kɛɔɛsu,

nɔ sona, nu nɔpɛ ge la zooga ɛ va kula zɛa.

⁴⁰ Mazɔɔɔ gɛ yeelɛa geezu,

gɛ dɛɛ, gɛ ɔɛ ma:

«ɔɛvelei gɛ vulua la ga ɔɔte, eyɛsu ɔɔ,

⁴¹ gɛ nɔ-bɔɔa zɔkpɔi ɔaalia,

gɛ wuzɛɔɛa potokulai ma,

nɔ nɔnɔ vɔtokulazu maaɔɔɛɛɛ nuiti ma,

gɛ naati kpein sala, niiti ti wɔinzeɛɛai.

⁴² Sili nuiti ti-ɔamai ɔa nɔ-mɛɛinti so ɛɔɛ dɔɔi,

nɔ-bɔɔa zɔkpɔi ɔa yiɔɔ ga nuiti ma zuai,

ta nu maawanaiti ta duɔiti ti-ma ɔamai,

ta sili nuiti ta-ɔundigɔiti tɔungiti.» »

⁴³ Zii ɔɔligiti, ɔ ɔɔɔzɛ nɔ-nuɔɔɛɛti ma!

Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa nɔ-botigɛ nuiti ti zaa vai vɔtokulazu,

toɔa potokulai ɔɛɛzu sili nuiti ma,

toɣa koto gba vai ɣɛɛzu zooi vɛ, ná-nuɓuseiti bɛ.

⁴⁴ Moize ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ti vaani, ti niima wuye wooiti kpein kala nuɓuseiti bɛ, naati ti mɛnini.

Kɛni nuiti ti ɣolo

⁴⁵ Moize ɓegai ma ga niima wooiti kpein bo Izelayele nuiti ma, ⁴⁶ é ɣɛni ti ma: «À ɣize niima wooiti kpein su, nii gè kɛɛzu ga zeele wooi wo laalɔɣɔma za. Wa wo-lointi kala ga tiye, naa ɣa a kɛ, ti ɣolo tɔgi ná-deveiti kpein bu, ti zie la. ⁴⁷ Mazɔɔ é la ga wafuun goo wo vɛ, wa-eteai ɣa su, niima wooi maavele ma, wo-zii zu ɣa ɣooza naama yooi zu, nii wo vaazu sɔɔsu ga wɔnɔ, wa Zuludɛn ɓudɛna.»

Moize zaa vai wo fai

⁴⁸ Naama volo ná nɔ, Ƴooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize vɔ, é ɣɛ ma: ⁴⁹ «Lɛ Aɓalime ɣize ɲɛkpɛiti ma, è lɛ Neeɓo gizei ma, nii é Moaɓe yooi zu, Zeeliko letemavɛ, è Kanaan yooi vɛtɛ, nii gè feezu Izelayele nuiti bɛ ga tɔnɔ. ⁵⁰ Da zaazu gizei naa ma, nii è vaazu lɛɛzu ma, è li è-mɛmɛwolani pɔ, ti zaai, eɣɛvelei è-liɛ Aalɔn zaani la Ƴɔɔl gizei ma, é li mɛmɛwolani pɔ ti zaai. ⁵¹ Tɔɔzei wo la ɣɛni ga lada nu bɛ Izelayele nuiti saama, Meeliɓa ɗɛiti pɔ bɛ, Kadɛse, Sin tevebai zu. Wo la ɣɛni vaani bu, ná-ɲadedai va ɣula kɛlɛma Izelayele nuiti gaazu. ⁵² Da yɛ ɣoozama, è zooi naa ɣa ga ɣaazu, nii gè feezu Izelayele nuiti bɛ, kɛlɛ è la lɛa ná.»

33

Moize tuya loo vai

Izelayele nuiti bɛ

¹ Tuyai vɛtɛ, nii GALA nui Moize tooni Izelayele nuiti bɛ, aisa é va za. ² E ɣɛni ma:

Ƴooɣɔ GALAGI vaavɛ, é zeɣɛ Sinayi gizei ma,
é wuzeɣɛvɛ ti vɛ, eɣɛ foloi, é zeɣɛ Seyiil yooi zu,
toɣa volozu, é zo Palan ɣizeɪ ma zoligo,
paaɓɛ, é ɣula ná-geezuɣeela ɲadegai waawaagiti saama,
tɔ sevei ɣɛni zea, abui ba.

³ Ungo, nuɓuseiti nɛɛvɛ è vɛ,
ɗa makɛsu naati ma, niiti ti ga ɗɔnɔiti,
ta vuuni è ɣɔɣɔwu, ti ɗa è-laawooi mɛni.

⁴ Ada-vaa ɣa é tɔgi veeni la Moize ya,
Zakɔɓe ná-nuɓuseiti ti sɔɔɔ ga tɔnɔ.

⁵ E ɣɛni ga masagi Yesulun unda,
siegi zu nuɓuseiti ta-ɣundiɣiiti ti maaɓɔni da,
ta Izelayele wolodamaiti.

⁶ Luɓɛn zii zuɣooza, é mina za,
ná-nuɓuseiti ti la mɔinni, naati yɛ ná ɣɔ.

⁷ Wɛlɛ nii ɣa é boni, é lo Zuda va:
Ee, Ƴooɣɔ GALAGI, woilo Zuda wooi ma.
Lo tuɣɔ, è lii la ná-nuɓuseiti pɔ.
Zeeiti ti maalobo,
ɗa ɓɔɣɔi ɣɛ ga ná-kpɔba nui sili nuiti daalɔɣɔma.

⁸ Leevi letegi, é ɣɛni ma:
Ee, Ƴooɣɔ GALAGI! E wuulimegi ta tumimegi veeni ɗa-lada wotiɣɛ nuiti zea, Leevi mavofodaiti,

niiti ɛ ti volugulaai Masa,
 ɛ ti zakpe Meeliɔa ɖɛiti pɔ bɛ.

⁹ Leevi, nii ɛ ɖɛɛzu kɛɛɖɛ ta dee ta-vaa ma:

«Gɛ la wɛɛzu ti va!»

Tɛigi ɛ la zeelɔzɔɖɔzu ɖɛɛni nɔ-doun zunuiti ta kɛɛɖɛlɔinti zɔɖɔzu,
 kɛai ga woogɛɖɪla nu ɛ-laawooi ɖɪla nɔ vɛ, ta ɖa-minazeɖɛgi.

¹⁰ Leevi nuiti ta ɖa Zakɔbe nɔ-nuiti kala ga ɖa-levei,

ti Izelayɛle nuiti kala ga ɖa-lɔgi,

ti ani maku nɛɛnɛgiti gala ɛ vɛ,

ti gala zalaɖai ɖula ɖa-zalaɖa ɖulazuɛ.

¹¹ Ee, Ɔɔɔɖɔ GALAGI, ta ɔɔ ta-zɛbɛi va,

ɛ tuya loo botii kpein ma, ti kɛɛzu ga yeei.

Ti zili nuiti ta-ɖaaɔaai ɖologolo,

niiti kpein ti ti wɔinzeɖɛzu,

tanɔpɛ ge mina ungi wuzeɖɛ mɔnɔ eyɛsu pɛ.

¹² Benzamɛn letegi, ɛ ɖɛni ma:

Ɔɔɔɖɔ GALAGI nɛɛbɛ nui, toɖa zeini ziileigi zu tɔun koba,

GALA ka ɛ makɛsu yeenɔpɛ,

toɖa zeini nɔ-gizeiti saama.

¹³ Zozɛfe letegi, ɛ ɖɛni ma:

Ɔɔɔɖɔ GALAGI tuya looɛ nɔ-zooi vɛ,

ga nɔɖa vagoi ɛ zeɖɛzu geezuɛ,

ta zou wu ɖɛ wolaiti,

¹⁴ ta gulu waa vagoiti, foloi ti ɔɔizu,

ta gulu waai kpein nɛai, ti vɔnɔsu alu-o-alu,

¹⁵ ta vɛɛani vagoiti, gize vɔlɔzagaɖiti ti feezu,

ta wɔlɔwɔlɔi zu ɖizeiti ta-lɔnɔ pagɔiti.

¹⁶ Tɔnɔgi nii fizɔgai gola, ɛ zooi laavegai.

GALA nii ɛ ɖulani kelɛma kpɔvɔ goi zu,

nii abui ɖɛni sosu ba, naa nɔ-faanɛi va,

ɛ ɖɛ ga masa ɔlɔlɔgi Zozɛfe unba, tɛigi ziimazeɖɛgi wogai da,

ɛ ɖɛ ga kɛɛɖɛlɔinti ta-ɖundiɖii.

¹⁷ Unfemai ɖa Zozɛfe vɛ!

Suzeelivɛ eɖɛ nɪkɛ zɪnɛi.

Mɪnɛ felegɔi ɖa ba, eɖɛ wɔlɔwɔlɔ legui,

naati ka a ɖa ziiti siɖa la,

ɛ ti laavili, ɛ li ga tiye zou ɔɛla ga.

Mɪnɛi gilagi ɖa ɛ ga Efelayime nuɔuse waawaagiti,

zɔi ɖa ɛ ga Manasee nɔ-nuɔuse mɔinmɔingiti.

¹⁸ Zaɔbulɔn letegi, ɛ ɖɛni ma:

Zaɔbulɔn, ɖoozunɛ ɖa-vɔɖi loo vaiti su.

Isakaal, ɖɔun zeɪ kpɛ ɖa-zeɖɛ ɖotaiti bu.

¹⁹ Wa nuɔuseiti toli wa-ɖize ɖaagoozagi ma,

wa zalaɖaiti kula ga telebodai,

kpɔlɔɖɛi ta zɪɛlavɛ naɖaɛgi ta ɖɛ ga zaɔu,

wo naavolo mɔinmɔin sɔlɔ.

²⁰ Gade letegi, ɛ ɖɛni ma:

Maamusɛi ɔa Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, nii ɛ zou wolai veezu Gade vɛ.
 Gade ɔa looɔosu eɔe zala zaai,
 a ɔa nɔ-sua zogai vali ga, ɛ so kɔɔiti ma, ɛ li nɔunkalagi vɔ.

²¹ E yiimazeɔeni ga ma vagoi,
 vɛ nɔ makegai bɛ, kundiɔi laamiizuvɛ ɔana.
 Toɔa ɛ loni nuɔusɛiti untuɔɔ,
 ɛ telebodai zie, eɔevɛlei GALA ge pɔ la,
 ɛ zoloo faa zɔlegaiti ma, ti wogai Izelayɛle nɔ-faa zu.

²² Dan letegi, ɛ ɔeni ma:
 Dan ɔa ga zala ɔokpagi,
 nii ɛ vilisu, ɛ zeɔe Basan yooi zu.

²³ Nɛfetali letegi, ɛ ɔeni ma:
 Nɛfetali yiɔoa ga faanɛi,
 ɛ Ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-tuyaiti pɛ sɔɔɔga.
 Nɔ-zooi ɛ seɔezu ga nɔnɔ,
 toɔa zo folo ɔulazu, ɛ li lɛkpɛma nu yeezazuvɛ.

²⁴ Asɛɛl letegi, ɛ ɔeni ma:
 Asɛɛl ɔa ga tuya nu, Zakɔɔe nɔ-doun zunuiti saama.
 Undaanɛ ɔe bɛ ye, kɛɔɔelointi saama,
 kɔɔi ɔa lɔ gulɔi wu.

²⁵ Nɔ-taazuvɛ, sɔɔɔgiti ta ɔe ga kɔlui ta kɔlu ɔɔigi,
 nɔ-kɛɔyai ye zea, sii ma voloi pɛ su.

²⁶ Ee, Yesulun, GALA pokɔɔma la nɔ!
 Toɔa geɔɔɔlɔgi ɔotasu, ɛ va ɛ ɔɔ ɛ va,
 maayikiɔvɛ, toɔa tonabiingiti su.

²⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ga nu lɔɔɔuzuvɛ,
 toɔa ga ɔa-ɔɔba nui ɔɔɔɔ zooi ma.
 Toɔa ɛ zili nui ɔe ɛ luɔɔ,
 ɛ ɔe ɛ ma: «Suwuɔaaleve!»

²⁸ Naazu Izelayɛle zeini ziileigi zu,
 Zakɔɔe nɔ-dointi ta-ɔeungi ɔa ɔulazu ga pagɔ ye,
 zooi nɔ zu, vɛ moloi, ɛ ga beleegei, naa vɔnɔsu nɔ, leezen belei nɔ,
 geezuvɛ ɔa nɔɔai vaza nɔ ma.

²⁹ Izelayɛle nuiti, wo undaanɛvɛ! Bɛni ka ti wo ɔevɛle,
 wɔi wo ga nuɔusɛiti Ɔɔɔɔ GALAGI ti ɔizogai?
 Toɔa ga wa-ɔɔɔɔ zepegi, nii ɛ vaazu ɛ ɔɔ wo va.
 Toɔa balaa ga ɔɔa zɔkpɔi, nii wo pile sɔɔɔsu da.
 Wo zili nuiti ta vaana wo vɔ ga ɔɔɔmaayei,
 wa ɔɔɔlo ta-ada ɔaagɔozagiti kpein ma.

34

Moize zaa vai

¹ Moize zeɔeni Moabe nɛmɛi zu, ɛ lɛ Neeɔo gizei ma, Pizega unmaɔvɛ, Zeeliko letemaɔvɛ.
 Ɔɔɔɔ GALAGI zooi kpein ɔɛni la, ɛ zo Galaade yooi zu, eyɛsu ɛ zeeli Dan taai ma,
² Nɛfetali yooiti, ta Efelayime ta Manasee, ta Zuda yooi, ɛ ze folo liizu vɛle ɔolodɛi va, ³ ta
 lɛkpɛmaɔvɛ nu yeezazuvɛ yooi, ta Zeeliko nɛmɛi, taai nii ɔɔ wuluiti ti su, ɛ zeeli Sɔwaal.

⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Zooi ɔana, gɛ minazeɔɛni la, gɛ ɔona Aɔalaame vɛ, ta Izaake, ta Zakɔbe, gɛ ɔɛ ti ma: «Nà feezu wo-mavofodaiti bɛ.» Gɛ deɛvɛ ga de, ɛ ka ga ɔaazu vɛ, keɛ ɛ la la ná pɛ.»

⁵ Miná ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize zaani ná, Moaɔe yooi zu, eɔɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ɔɛni la. ⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI maagɔluni miná, nɛmɛi zu, Moaɔe yooi zu, Bete-Peyɔɔ letemavɛ. Nu nɔpɛ ge la ná-kabayegɛi ɔwɛɛni, eyɛsu niizu. ⁷ Moize kona ungila puufelegɔ (120) zɔɔɔni, siɛgi zu ɛ zaani la. Gaazu maa la ɔɛni ɔidini, ta la ɔɛni ɔulani ná-zɛbɛi la. ⁸ Izelayeɛ nuiti ti Moize ná-saa wɔɔi woni folo vuusavagɔ (30) laawu, Moaɔe nɛmɛi zu. Naa volu, ɔɔi ta gaanɛɛni ɛ woni Moize ná-fai zu, naati gaabelani.

⁹ Nun ná-doun zunui Zozuwe laaveni ga ɔima yɛnvui, mazɔɔ Moize yeelaani ma. E zo názu ma, Izelayeɛ nuiti ti ɔoloni bɛ, ti ziɛ ɛ zoloo deveiti ma, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya.

¹⁰ Kaipa, GALA goo wo nu la mɔ wuzegɛni Izelayeɛ nuiti saama ga Moize ɔɛvele, nii Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni kaazu ɔaazuni ta ɔaazu. ¹¹ Nu nɔpɛ ge la vɔkɔɔga ma, poogiti ta maabɛɛ vaa wolaiti su, nii Gɔɔɔɔ GALAGI teveni ga ɛ ti ɔɛ, Ezipete masagi Falaɔɔn ɔaazu ta ná-botigɛ nu wolaiti, ta ná-nuɔuseiti kpein, ¹² ta zɛbesu ɔɛwotiiti ti maayikiai, niiti Moize ti ɔɛni Izelayeɛ nuiti gaazu.

Zozuwe Ná-Sɛvɛi Sɛvɛi lɔɔzeizuvɛ ma woo mɔungiti

Zozuwe ná-sɛvɛi ɔa Kanaan yooi zo fai lɛɛzu, ta Izelayele wolodamaiti sei vɛlei zooi naa zu. Zozuwe, nii é ɔeni ga Moize votogi, naa ɔa é loni ti luɔ.

Sɛvɛi nii zu vaiti ti ɔɛni, é zo kona waagila unnaanigo (1 400) ma, é li kona waagila unfelego puunaanigo (1 240) ziegi zu vɔ, aisa Yesu Kilista va zɔlɔ. Naa kpein ge ɔɛni kona vuusavago (30) ɔɛgala laawu (14:10).

Izelayele nuɔuseiti kulaai ma Ezipete yooi zu, ti kɛni ga kona vuunaanigo (40), aisa ti va lɔ minazeɔe zooi zu, nii é ga Kanaan yooi.

Kanaan yooi zo fai ɔɛvɛle ɔɛni ga faa savago:

1 Kanaan yooi zo fai, (gaagwɛsu 1 é li 12 vɔ).

2 Zooi ɔaagwɛɛ vai, (gaagwɛsu 13 é li 21 vɔ).

3 Zozuwe ná-eteai ɔaabelagi, (gaagwɛsu 22 é li 24 vɔ).

GALA ge zooi veeni ná-nuɔuseiti zea, é ná-minazeɔegi laazeelini, nii é boni ti mɛmɛwolani bɛ, é niine ga Moize maavele.

GALA ta Izelayele nuiti zɔɔzuvɛ, é lo Kanaan yooi vai va, faa vɛ ɔɔlɔai, eɔe ti ɔula vai Ezipete yooi zu. Ti ɔula vai Ezipete yooi va, GALA ɔɔɔi ɔa é ti maaloboni, é kɔɔi ɔ ná-nuɔuseiti bɛ, ti li luɔma pile sɔlɔgai zu.

Zooi ɔaagwɛɛ vai, nii sɔlɔgai, ta nii é la dɛ zɔlɔni, é va vɛ ɛsɛ gilagilagi ya, naa ɔa GALA ná-nɛɛbɛi lɛɛzu, ga Izelayele nuiti pɛ ge ɔɔɔ you zɔlɔ ga tɔnɔ. Naama ɔisɛi ɔa de adaveti daaseigiti kalasu la, gaagwɛsui tanigaani su (gaagwɛsu 13, 15 ta 16 zu).

Kanaan yooi zo fai, ta gaagwɛɛ vai, ɔa GALA ná-woɔɔɔɔladai lɛɛzu, ná-minazeɔegiti daazeeli vai zu, kɛɛ Zozuwe ná-sɛvɛi ɔa dɛɛzu ɔalaa ga kɛni nuɔuseiti ti zɛɛzeɔe. Izelayele nuiti sei vai zii ɔiligiti saama, niiti ti la GALA kwɛɛ, naa ɔeni ga faaɔaagi, é ti li kidaalevelalai ma. Naa ɔa é kɛni Zozuwe nuiti gaalɛni ba Sikeme, ti minazeɔe volu ga niine, naa ɔa bogai ga kpɔɛ ɔaabelagi gaagwɛsu 24 zu. Nuɔuseiti ti minazeɔeni ga ti botii ɔe GALA bɛ. Izelayele nuiti, ta ta-yooi ná-faa vɔlɔmai, ma ɔɛzuɔulai lɔɔzeizuvɛ ɔana, siɛnɔpɛ su kɛni Izelayele nuiti ti loo ɔisu ga ziimazeɔegi ti boni, ti lɔ va faaɔaagi zu, kɛni ti naa laazeeli.

Zozuwe zɛi vai nuɔuseiti unda

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize zaa vɔluma, ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ma, Moize ná-kpɔba nui: ² «Ná-botigɛ nui Moize zaa. Niizu, ɔɛvɛle ɔɛni, ɔa-o, niima nuɔuseiti-yo, wo Zuludɛn ɔudɛ, wo lɔ zooi naa zu, nii gɛ feezu Izelayele nuiti zea. ³ Adavɛ nɔpɛ wo-ɔɔɔi a lona ná ma, gɛ miná vɛa wo vɛ, eɔɛvɛlei gɛ boni la Moize ma. ⁴ Wa-yooi ɔa zo tevbai ma, eyɛsu é zeeli Liban ɔizeiti ma, ta zie wolai Ufelate, ɔete nuiti ta-yooi kpein ka ɔe su, é zɛi Kpolodɛ Wolai va, folo liizu vɛlei. ⁵ Nu nɔpɛ ge la loga é luɔ, è-zii ma voloi pɛ su. Ná ɔe é va, eɔɛvɛlei gɛ ɔeni la Moize va, gɛ la yeebega é va pɛ, gɛ la ɔɛɛa é va jɛɛɛin. ⁶ Yiilɔ, é zɛɛzeɔe, mazɔlɔ è-zaalai zu ɔa niima nuɔuseiti ti zooi zɔlɔsu da ga tɔnɔ, nii gɛ ma minazeɔe boni ti-mɛmɛwolani bɛ, ga ná feezu ti ya. ⁷ Kɛni nɔ é yiilɔ, é zɛɛzeɔe ga pagɔ, é ɔolo tɔ gooi kpein bɛ, nii ná-botigɛ nui Moize sɛvɛni é vɛ, é zie la, é mina zeɔe ba, é va li ga yeeza, ɔaa ɔvɛi, naazu da zobo sɔlɔ fai kpein su, é kɛɛzu. ⁸ E ɔa tɔ sɛvɛi nii ɔala, é ɔa yɛpɛ ga su wooiti, é ɔisɛi ti zu folo vɛɛ kpidi va, naa ɔa a kɛ é ɔolo su wooi pɛ bɛ, mazɔlɔ názu ɔa è-ɔɛvɛiti suɔɛɛzu la, é zobo sɔlɔ fai kpein su, é kɛɛzu. ⁹ Gɛ la boni é ma ɔaa ga, yiilɔ, é zɛɛzeɔe? Mina lua ani nɔpɛ ba, é zasu mina ɔali, mazɔlɔ ná, ɔɔɔɔ GALAGI, ɔa-GALAGI, ná ɔe é va, vɛ nɔpɛ é liizu ná.»

*Zuluden bude vai
ma gɛvele bɛtɛi*

¹⁰ Zozuwe niima leveiti feeni nuɓuseiti ta-ɗundigɗiiti zea, é gɛ ti ma: ¹¹ «À zie ade-uuuzuve ná pɛ, wo devei ve nuɓuseiti zea, ga ti daamianigi gɛvele bɛtɛ bɔɗɔ ve, mazɔlɔ folo savagɔ vɔluma, wa Zuluden nii budezu, wo li, wo zooi zege ga wɔnɔ, nii Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI feezu.»

¹² Zozuwe ɓɛni Luɓɛn ná-bolodai vɔ, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɗilazuve, é gɛ ti ma: ¹³ «À gɗize devei zu, nii Gooɗɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize feeni wo ya, é gɛ wo ma: «Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI zooi vea wo ya, é doogɔgi ve wo ya.» ¹⁴ Wo-anzaiti, ta wo-lointi, ta wa-loganiiti ta ye Zuluden vɔluve folo gɗulazu vele, zooi naa zu nii Moize feeni wo ya, keɛ zunuiti kpein, ti ga kooɗɔ nuiti, wa bude, wo lo wo-gɛleaiti untuɗɔ kooɗaɓe, wo yeeve ti ve, ¹⁵ eyesu Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI doogɔ fe ti ve ga wo gɛvele, ti zooi naa zɔlɔ, nii é feezu ti ve. Naa vɔluma, wa gale ma niina wɔnɔ ma yooi zu, wo ze ná pɛ, Zuluden folo gɗulazu vele, egevelei Gooɗɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize boni la.»

¹⁶ Ti Zozuwe woogaaɓoteni, ti gɛ ma: «Devei kpein è fea, gá naa kpein so, ve nɔpɛ è gi levesu ná, gá li miná. ¹⁷ Gá golo è ve, egevelei gi gɗoloni la Moize ve. Gooɗɔ GALAGI, da-GALAGI gɛ è va, egevelei é gɛni la Moize va. ¹⁸ Zoi nɔpɛ a bakana da-ɗundigɗilai laalɔɗɔma, é la gɗoloni da-leveiti kpein be, ta naama nui vaa. Yiilɔ nɔ, è zebezege!»

2

Zeeliko zuvete fai

¹ Nun ná-doun zunui Zozuwe nɛnɛ felego leveni doogɗuzu, ti zege Akasia nɛmɛi zu, é gɛ ti ma: «À li, wo zooi zuvete, ta Zeeliko ɓɔɓɔ.» Ti liini, ti ji koloɗolo anzanui ta ná-pelei wu, nii daaseigi gɛni ga Laɗaɓe.

² Ti gɛni Zeeliko masagi ma: «Weɛ, Izelayele nuiti seelive ve kpidii, ga ti zooi zuvete.» ³ Zeeliko masagi keelai leveni Laɗaɓe ma, é gɛ ma: «Zunuiti fe gi ya, ti jiai da-velei wu, mazɔlɔ zooi zuvete fai ga ti vaai ma.» ⁴ Keɛ anzanui zunu felegɔiti segeni, é ti loogɗu, é gɛ ma: «Gaamazu, zunui naati ti vaani pò be, keɛ gè la gɛni ti-zegezu gɛwe. ⁵ Sigɗi daave laagɗulu ziegi zu, fitilimaɓe, ma zunuiti ti gɗulani, ti li, gè la kwɛɛ, ve ti liai ná. A suvile, wo vile ti vɔlu, wa ti gɗɔɗzumɛnsu.»

⁶ Toun é ti leeni peɛ gɗomaɓe doogɔ bosuve, é ti loogɗu geze ɓaku zigigi wu, nii é kevele bɛtɛni bɔɗɔ ve ná-peɛ gɗomaɓe. ⁷ Masagi ná-keelaiti ti vilɛni ti vɔlu pelei naa zu, nii é liizu Zuluden maalevesu vele. Ti gɗulani nɔ taai va feya, ti sigigi laagɗulu ti vɔlu vele.

*Laɗaɓe ta nɛnɛ felegɔiti
ta-woolaamai*

⁸ Laɗaɓe leeni peɛ gɗomaɓe doogɔ bosuve, é ma weɛinti ka, aisa ti va la. ⁹ E gɛni ti ma: «Gè kwɛɛni ga Gooɗɔ GALAGI niima yooi veeve wo ve, dualuagi gi zoga, ve yɔɗɔzuve nuɓuseiti kpein sasu gá balizu wo luɗɔ. ¹⁰ Mazɔlɔ gi mɛnini ga Gooɗɔ GALAGI Seeli Kpolodei vɔɔni su wo luɗɔ, siegi zu wo gɗulani la Ezipete yooi va. Gi naa mɛnini, vele wo Amɔl nuiti ta-masa felegɔiti soni da, Sigon ta Wɔge, ti gɛni masadai gɛezu Zuluden vɔlu vele, folo gɗulazu vele, wo ti zuwuɗaaleve ta ta-nuɓuseiti, wo ta-yooi gɗologolo. ¹¹ Gi naama vaiti mɛnigai ma, gi ipɔ ge levea. Nu nɔpɛ zii la laa, é va lo wo luɗɔ. Tɔzei Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI gá é ga GALA, geegɔlɔgi zu ta zooi ma. ¹² Niizu, à gɗonana bè, Gooɗɔ GALAGI laaseigi zu, ga faanɛi gè keai wo ve, wa buuɗwɛɛ, wa balaagi wo faanɛ gɛ ná-peleyegɛi ve. A poogi ta ve zèa, nii ná la da. ¹³ A minazege bè ga wa kèe ye vulua, ta dèe, ta kèe ná-dointi, ta tɔnɔiti kpein, wo la vaa bu, gi va za.» ¹⁴ Zunui niiti ti gɛni ma: «Ni nɔ wo la gi maalɔni, gi gɗonaa gi-yenvui ma, gá gɛ ga woogɛgila nu gá-minazegegi zu, gá gɛ ga faanɛ wuuɗwɛɛ nu è ve, siegi zu Gooɗɔ GALAGI zooi veezu la gi ve.»

¹⁵ Laɖaɖe ná-pelei ɖɛni lɔni taai ma zɔɖigi va, siɖigi ɖoozuwe ɔɖɔi ɖa é ɖɛni zeini ná. Naa ɖa é kɛɛni, é zooni é zunu felegɔiti kula feneteleɪ laave, é ti yei ga galui. ¹⁶ E ɖɛni ti ma: «À li ga gize yooi zu veleɪ, ni naa laade, wo la ɖulaa wo ɔɛ nɔiti zea. A ɔɖɔ ná folo savago laawu, eyɛsu ti ɖale ma. Naa volu, wa pele zo niina.» ¹⁷ Zunu felegɔi naati ti ɖɛni ma: «Wele, veleɪ gá minazegɛgi a ye ma la, nii è boga ga gi kɛ è vɛ, faa la ɖea gi va: ¹⁸ Aisa gi va va zooni zu, galu ɔɔigi nii ɖili feneteleɪ laave, nii gi ɖulaai daave, gi vile, è è-ɖɛɛ, ta è-lee, ta è-ɖɛleaiti, ta da-veleyegɛi kpein gaale ba da-veleɪ wu. ¹⁹ Nu nɔpe a ɔɔɛna da-veleɪ ma ɔofalagi maazu, é ɖula eteave, naa ma ɔamai ɖa la tɔ ɔɔɔi unma, faa la ɖea gi va. Kɛɛ ni gá yeevɔɖuna naa taɖila kpala ba, niiti ti è va peleɪ wu, naa ma ɔamai ɖa la gi unma. ²⁰ Ni da gi maalɔna, faa la gi va, é lo konai va, gi bogai è vɛ.» ²¹ E ɖɛni ti ma: «É ɖɛ, eɖeveleɪ wa-minazegɛgi la!» E ɖɛni ti va, ti li. E galu ɔɔigi ɖilini ná-feneteleɪ laave.

²² Ti liini, ti zeeli gize yooi zu, ti ye ná, eyɛsu folo savago, eyɛsu ti ɖaizie nɔiti ti ɖale ma. Ti ɖaizie nɔiti ti ti ɖaizieni pele ɖobave ná pɛ, ti la ti ɖaani. ²³ Zunu felegɔiti ti yeini volu, ti zegɛ gize yooi zu, ti Zuludɛn ɔɔɛ. Ti zeelini Zozuwe vɔ be, Nun ná-doun zunui, ti voluvaawo ma ga nii kpein é zieni. ²⁴ Ti ɖɛni Zozuwe ma: «Gaama vɛ, ɖooɖɔ GALAGI zooni kpein feeve ade vɛ, mazɔɔ zooni zu nuɔuseiti kpein sasu ɖa ɔalizu ade luɖɔ.»

3

Zuludɛn ɔɔɛ vai

¹ Zozuwe wuzegɛni poluma zobui, ta Izelayele nɔiti kpein ti zegɛ ti-vuuzuve Akasia nemɛi zu, ti li, ti vu Zuludɛn zieɔave, ti ɔi miná, aisa ti va ɔɔɛ. ² Folu savago voluma, nuɔuseiti ta-ɖundigɔiti ti ti-vuuzuve maaɖakuni, ³ ti devei niiti fe ti ya: «Siegi zu wa zalaɖa ɖula nɔiti kaana la, Leevi nɔiti ti ɖooɖɔ GALAGI wa-ɖALAGI ná-minazegɛ kesui zegɛai, wa zegɛ niina wo-vuuzuve wo ná, wo vile ti volu. ⁴ Wa zɔɖɔzu ɖɛ ɔɔɖɔ va wa minazegɛ kesui, ga kilo ɖila. A mina maaɔɖa ba. Wa peleɪ ɖwee naazu, nii wa zie la, mazɔɔ kaipa wo la de zieni ga ná veleɪ.»

⁵ Zozuwe ɖɛni nuɔuseiti ma: «À ɔɔɖɔ ɔade, mazɔɔ lina, ɖooɖɔ GALAGI ɖa laavɔ vaa wolaiti kɛɛzu wo zaama.» ⁶ E ɖɛni zalaɖa ɖula nɔiti ma: «À minazegɛ kesui zegɛ, wo lo nuɔuseiti tuɖɔ sieɪ zu.» Ti minazegɛ kesui zegɛni, ti lo nuɔuseiti tuɖɔ.

⁷ ɖooɖɔ GALAGI ɖɛni Zozuwe ma: «Za nɔ, ná tɔzeizu ga è wɔɔɔa Izelayele nɔiti gaazu, ti kwee ga ná ɖɛɛzu è va, eɖeveleɪ gɛ ɖɛni la Moize va. ⁸ Deveɪ nii ve zalaɖa ɖula nɔiti zea, niiti ti minazegɛ kesui zegɛzu, ga ta zeelina Zuludɛn zie wolai laave, ti-ɖɔɖɔi a lona zieɪ wu, ti lo miná.»

⁹ Zozuwe ɔɔɛni Izelayele nɔiti kpein pɔ, é ɖɛ ti ma: «À maaɔɖa, wo woilo ɖooɖɔ GALAGI wa-ɖALAGI laawooiti ma. ¹⁰ Pete veleɪ wa kwee da ga zenvu su ɖALAGI, toɖa wo zaama, toɖa Kanaan nɔiti kpe wo luɖɔ, ta ɖete nɔiti, ta ɖeeve nɔiti, ta Feeleeze nɔiti, ta Giilegase nɔiti, ta Amɔɔl nɔiti, ta Yeeɔuse nɔiti: ¹¹ Eteai pɛ Maligɔi ná-minazegɛ kesui ɖa Zuludɛn ɔɔɛzu wo ɖaazu. ¹² A yeelo zunu puugo maazu felegɔ (12) va niina, Izelayele wolodaiti su, boloda ɖila, nu ɖila. ¹³ Siegi zu zalaɖa ɖula nɔiti ti ɖooɖɔ GALAGI, eteai pɛ Maligɔi ná-minazegɛ kesui zegɛzu, naati ti-ɖɔɖɔi vilesu la Zuludɛn wu, zie wolai ɖa levesu fele, zieɪ é zegɛzu maazu veleɪ, naa ɖa lo, gaale ba eɖɛ siɖigi.»

¹⁴ Nuɔuseiti ti ta-zegɛ ɖotaiti pɛɛni su, Zuludɛn ɔɔɛ vai zu. Zalaɖa ɖula nɔiti ti minazegɛ kesui zegɛni, ti lo ti luɖɔ. ¹⁵ Molo leve ziegi zu ɖɛni de, Zuludɛn a da ve yeenɔpe, é ɔɔɛ ma ɖakegiti maazu. Siegi zu zalaɖa ɖula nɔiti ti minazegɛ kesui zegɛzu la, ti-ɖɔɖɔi maaɔɔɛni la zieɪ wu, ¹⁶ zieɪ nii é ɖɛni yeizu, é da zegɛ maazu veleɪ, naa zuzoni, é la mɔ ɖɛni yeizu, é lɔni gaagooza eɖɛ siɖigi, é li ɖoozama, é zo Adame taai ma, é li Saaletan vele. Kɛɛ tɔun, buu veleɪ, zieɪ nii é yeizu Kpolode Wanai vɔ peleɪ, Zuludɛn ma vetu nemɛi zu, naa ɖɛni yeizu, eyɛsu é vɔ. Nuɔuseiti ti leveni Zeeliko letemave. ¹⁷ Zalaɖa ɖula nɔiti ti ɖɛni

ƆooƆo GALAGI ná-minazeƆe kesui zeƆezu, ti loni Zuluden zie laazuwe, ná vɔai. Ti yeni loni ná kpaan, eyesu nuiti kpein ti leve, ti-ƆoƆo maavɔai.

4

Kizesu Ɔotu puugo maazu felegɔiti (12)

¹ Nuɔuseiti kpein kpegai ma ga Zuluden buɔe, ƆooƆo GALAGI Ɔeni Zozuwe ma: ² «À yeelo zunu puugo maazu felegɔ (12) va, boloda Ɔila, nu Ɔila. ³ A bo ti ma, ti li, ti kɔtu puugo maazu felegɔ (12) zeƆe, Zuluden zie laazuwe, ve zalaƆa Ɔula nuiti ti Ɔea loni ná, wo li ga tiye adaɔe wo niizu ná, za biɔii.»

⁴ Zozuwe zunu puugo maazu felegɔiti (12) tolini, niiti é yeeloni ti va, Izelayele nuiti saama, boloda Ɔila, nu Ɔila, ⁵ é Ɔe ti ma: «À leve ƆooƆo GALAGI ná-minazeƆe kesui Ɔakalawe, wo li Zuluden zie laazuwe, wo Ɔilagilagi kɔtui Ɔaizie, é da Ɔoma, wo seƆe ga Izelayele wolodai lieƆi, ⁶ naa Ɔa a ke, é Ɔe ga poogi wo zaama. Siɛnɔpe su wo-loun zunuiti ta wo ƆaazaƆana la ga: «Niima Ɔɔtuiti ta ga leeni wo ve?», ⁷ wa Ɔe ti ma: «Zuluden leveni su fele ƆooƆo GALAGI ná-minazeƆe kesui luƆo, sieƆi zu é Ɔeni zie wolai buɔezu la. Niima Ɔɔtuiti ta ga Ɔizesui Izelayele nuiti kpein be eyesu Ɔo, é deɔ ga Zuluden leveni su fele.» »

⁸ Izelayele nuiti ti naa Ɔeeni, nii Zozuwe boni ti ma. Ti kɔtu puugo maazu felegɔ (12) zeƆeni Zuluden zie laazuwe, kɔtu Ɔilagila Izelayele wolodai Ɔilagilagi ve, eƆevelei ƆooƆo GALAGI deɔni la ga Zozuwe. Ti liini ga tiye ti-vuuzuve, ti ti la ná. ⁹ Zozuwe kɔtu puugo maazu felegɔ (12) Ɔiligaa loni Zuluden zie laazuwe, ve zalaƆa Ɔula nuiti ti Ɔeni loni ná, niiti minazeƆe kesui Ɔeni ti ya. Kɔtui naati ta ná zaaƆaza.

¹⁰ ZalaƆa Ɔula nuiti ti Ɔeni minazeƆe kesui zeƆezu, ti yeni loni Zuluden zie laazuwe, eyesu devei nii kpein ƆooƆo GALAGI boni Zozuwe ma, nuɔuseiti ti naati kpein ke. Zozuwe deveiti kpein keɔni, eƆevelei Moize feeni la zea. Nuɔuseiti ti Ɔaazuvileni, ti leve. ¹¹ SieƆi zu nuɔuseiti kpein ti leveni da zie volu vele, ƆooƆo GALAGI ná-minazeƆe kesui ta zalaƆa Ɔula nuiti ti leveni, ti lo nuɔuseiti untuƆo. ¹² Luɔen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai Ɔilazuwe, naati ta-zunuiti ti Ɔeni ziezu Izelayele nui zɔiti tuƆo, ti maafiliai ga kooƆo zɔolaiti, eƆevelei Moize ma levei veeni la ti ya. ¹³ KooƆo nu waaɔuunaanigo (40 000) ƆeƆala, ti maafiliai ga kooƆo zɔolaiti, naati ka ti liini kooƆo vai ma, ƆooƆo GALAGI Ɔaazu, Zeeliko nemei zu. ¹⁴ Naama voloi, ƆooƆo GALAGI Zozuwe wɔlɔni Izelayele nuiti gaazu, ti unfema veeni ná-kundiƆilai ve, eƆevelei nɔ ti keɔni la Moize ve, sii ma voloi pe su.

¹⁵ ƆooƆo GALAGI Ɔeni Zozuwe ma: ¹⁶ «Devei ve zalaƆa Ɔula nuiti zea, ti zeele woo Ɔesui zeƆezu, ti le, ti Ɔula Zuluden zie laazuwe.» ¹⁷ Zozuwe naama levei veeni zalaƆa Ɔula nuiti zea, é Ɔe ti ma: «À le, wo Ɔula Zuluden zie laazuwe.» ¹⁸ SieƆi zu zalaƆa Ɔula nuiti, niiti ti ƆooƆo GALAGI ná-minazeƆe kesui zeƆezu, ti Ɔulani la zie laazuwe, ti-ƆoƆo lo kakei ma, Zuluden deɔ laani su volu, é náti pe daave, é da yei, eƆevelei é Ɔeni la pɔlɔmazu.

¹⁹ Nuɔuseiti ti Zuluden buɔeni, alu mɔungi ma volo puugo ma. Ti liini, ti vu Gilegale, Zeeliko Ɔwepelemave, folo Ɔulazu vele. ²⁰ Kɔtu puugo maazu felegɔiti (12) ti ti zeƆeni Zuluden zie laazuwe, Zozuwe naati toni Gilegale. ²¹ Naa volu é Ɔeni Izelayele nuiti ma: «Ni yeei ta, wo-mavofodaiti ti ti-Ɔeeni gaazaƆasu da ga kɔtui niiti ta ga leeni? ²² Wa gaale ga tiye, vele Izelayele nuɔuseiti ti Zuluden buɔeni la ga ƆoƆo vɔai, ²³ mazɔlɔ ƆooƆo GALAGI wa-ƆALAGI Zuluden vɔni su daazuwe, eyesu wo leve, eƆevelei é keɔni la ga Seeli Kpoloɔei gi luƆo, nii a ke gi buɔe. ²⁴ E naa Ɔeeni, nii a ke eteai zu nuɔuseiti kpein ti kweɔ vele ná-zebɔi wɔlɔai la, naa Ɔa a ke wa balaagi wo lua ƆooƆo GALAGI wa-ƆALAGI va, wo da deɔi.»

5

¹ Aməəl nuiti ta-masagiti kpein ti zeini Zuludən folo liizu vele, ta Kanaan masagiti ti zeini Kpolodé Wolai laavé, ti menini ga Góogó GALAGI Zuludən vóni su Izelayele nuiti tugó, eyesu ti leve. Ti ino ge leveni, nu nape zii la gfeni lóni, é va lo Izelayele nuiti tugó.

*Buzege niinégiti
tati fai pələvolu*

² Naama ziegi zu nɔ, Góogó GALAGI gfeni Zozuwe ma: «Kotuiti kpete ga bogai, é tatipələvolu vai ləzei volu Izelayele nu niinei niiti ta-vaa zu.»

³ Zozuwe kotuiti kpeteni ga bogai, é Izelayele nuiti tatini pələvolu gizei gɔbavé, Alalote (nii poluve ga «tatipələvolui»). ⁴ Pɛtɛ, lee vaa zu Zozuwe ti latini pələvolu: Zunui nii kpein ná-konagi zeelini kəogó vai ma, ti gfulani Ezipete yooi zu, naati pɛ ti zaani pelei zu, tevebai zu, ti gfulaai ma Ezipete yooi va. ⁵ Ti pɛ ti latini pələvolu. Kele zunu loin kpein é zolóni pelei zu, tevebai búde ziegi zu, ti gfulaai ma Ezipete yooi va, nu la gfeni naa tanope tatini pələvolu. ⁶ Izelayele nuiti ti yeni ziezu tevebai zu, é gɛ ga kona vuunaanigo (40), eyesu zunuiti, ma gɛgalamaiti, niiti ti zeelini kəogó vai ma, ti gfulazuvé Ezipete yooi va, naati ti za. Təzei ti la gfeni Góogó GALAGI wooi zoni. Góogó GALAGI gɔnani ga é la ti yega ná, ti va zooi naa ga gaazú, nii é minazegeni, é gona ná-faa zu ti-memewolani bɛ, ga é fe ade vɛ, vɛ nənɔi ta koin gulɔi vooɔaai ná. ⁷ Ti-loun zunuiti ka é ti zeini ti-votogi zu. Zozuwe ti latini pələvolu, təzei ti la gfeni dɛ latini pələvolu, ta-zie wo siegi zu tevebai zu.

⁸ Siegi zu ti zunuiti pɛ tatini da pələvolu, ti yeni ada gɪlagi, ti-vuuzuvé, eyesu ti gɛdɛ. ⁹ Naa vóluma, Góogó GALAGI gfeni Zozuwe ma: «Za, gɛ Ezipete unfegi zɛgea wo gaazú.»

Naa ga é ba, adavé ná laaseigi vɛɛni ga Gilegale.* Daaseigi naa ga é ba zaagaza.

*Pake fetii
ta manegi be fai*

¹⁰ Siegi zu Izelayele nuiti ti gfeni vuuni la Gilegale, ti Pake fetii gfulani alugi ma volo puugo maazu naanisiɛi (14) ma bəkai, Zeeliko nɛmɛi zu. ¹¹ Poluma voloi nɔ, ti zooi va lónogi ta miini, bului nii levé la su, ta ani gae gɛgai. ¹² Poluma voloi nɔ ga manegi betevɛni la vuu vai va, təzei ti gfeni zoosu ti gɔnɔ sɔlɔ ga zooi zu ziinziin ganigiti ma waaiti. Mane ge la mɔ gfeni ná Izelayele nuiti bɛ, ti gfeni niina Kanaan yooi zu ziinziin ganigiti miizu naama gɔnagi.

*Góogó GALAGI ná-kə gundigii
vaa vai*

¹³ Foloi ta, Zozuwe gfeni Zeeliko gɔbavé, é gaazuwuzegeni, é zunui ta ga, é loni kakalavé, ná-bogá zəkpi gfulaai maalagagi zu, é zoni zea. Zozuwe maaɓugani ba, é gaazaɓa, é gɛ ma: «Da ga gá-nui ta, ɓaa gi zili nuiti ti ta?» ¹⁴ Zunui googaaɓoteni, é gɛ ma: «Ba-o. Ná ga Góogó GALAGI ná-kə gundigii, unkula vele ga gɛ su.»

Zozuwe nəkɔni, é unpilɛ zooi ma, é gɛ ma: «Màligii, ná ga da-wotigɛ nui, da-levei ga ga ɓɛgeleni?» ¹⁵ Góogó GALAGI ná-kə gundigii googaaɓoteni, é gɛ ma: «Da-zavalagiti kula gɔgɔa, mazɔlɔ adavé è loni ná, naa ɲadegɛ.» Zozuwe gooi zoni, é kɛ gana.

6

*Zeeliko zo fai
Izelayele nuiti bɛ*

¹ Zeeliko taai laaɓuluni kpekpe, Izelayele nuiti maavele ma. Nu la gfeni lɛɛzu, nu la gfeni gfulazu. ² Góogó GALAGI gfeni Zozuwe ma: «Wɛɛ, gɛ Zeeliko lɔa è yeezu, ta ná-masagi, ta ná-kəogó nu gɛzɛgɛzɛgiti kpein. ³ Folo lɔzita laawu, da-o, da-gəogó nuiti-yo, folo-o-folo wa da lati taai ma, naa gɛ gila folo gila. ⁴ Zalaɓa gfula nu lɔfela, niiti baala mine vuɓugi

* 5:9 Gilegale: daaseigi nii ti maaɓugaai va ta «segeai.»

ti gɪlagilagi ya, naati ta lo minazege kesui luɔ. Folo lofelasiei, wa lati taai ma, ná ge lofela, zalaɔa ɔula nuiti ta puuugi ve niina. ⁵ Siegi zu nuɔuseiti ti baala sine vuugi ve wooi menisu da suɔoozaai, ese pe ka kpee loo ɔɔma, taai ma zidigiti ta wolo gaamago nɔ. Nuɔuseiti ta taai zo, ese ge lo ga letegi.»

⁶ Nun ná-doun zunui Zozuwe zalaɔa ɔula nuiti tolini, é ge ti ma: «À minazege kesui zege, zalaɔa ɔula nu lofela baala sine vuu dofela zege, ti lo ɔooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ.» ⁷ Naa vɔluma é ɔeni nuɔuseiti ma: «À li, wo lati taai ma, kooɔ zunu gezegezegiti kpein ti lo ɔooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ.»

⁸ Nuɔuseiti ti keeni, egevelei Zozuwe devei veeni la. Zalaɔa ɔula nu lofelaiti, ti puu dofelaiti seɔeni, kpetei ga baala sine mineiti. Ti loni ɔooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ, ti toozei ga puuugi vea. ɔooɔ GALAGI ná-minazege kesui vileni ti volu. ⁹ Kooɔ nui tanigaa ti ɔeni loni zalaɔa ɔula nuiti tuɔ, niiti ti ɔeni puuugi veezu, ta kooɔ nui zoiti ti vileni kesui volu. Ti ɔeni ziezu puuugi wooi ma. ¹⁰ Zozuwe naama levei veeni nuɔuseiti zea, é ge ti ma: «À mina kpee loo pa, nu mina wo woomeni, woo ɔila kpala mina ɔula wo-laave, eyesu foloi ná devei ve la wo ya, ga wo kpee loo. Wa woogula niina.» ¹¹ ɔooɔ GALAGI ná-minazege kesui latini taai ma, ná ge ɔila. Naa volu ti liini ti-vuuzuve, ti ni ná kpidii.

¹² Zozuwe wuzegeni ga sobuzobui. Zalaɔa ɔula nuiti ti ɔooɔ GALAGI ná-minazege kesui zegeni. ¹³ Zalaɔa ɔula nu lofelaiti, ti puu dofelaiti seɔeni, niiti ti betei ga baala sine mineiti, naati ti vileni pelei zu monɔ, ɔooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ, ti da ti ve. Kooɔ nui tanigaa ti loni ti luɔ, kooɔ nui zoiti ti vileni ɔooɔ GALAGI ná-minazege kesui volu. Ti ɔeni ziezu puuugi wooi nɔ ma. ¹⁴ Ti latini taai ma, ná ge ɔila, foloi velesiei. Naa volu ti gale ma ti-vuuzuve. Ti keeni gana nɔ folo lozilai kpein su.

¹⁵ Foloi lofelasiei ma, ti wuzegeni ga gosui, ti lati taai ma, ná ge lofela gana nɔ. Naama volo ɔila kpegi nɔ ti latini taai ma ga dofela. ¹⁶ Dofelasiei ma, zalaɔa ɔula nuiti ti puuugi veeni, Zozuwe ɔeni nuɔuseiti ma: «À kpee loo, mazoo ɔooɔ GALAGI taai vea wo ve! ¹⁷ Taai ɔa ɔulazu ga zalaɔai ɔooɔ GALAGI ve, ta su aniiti kpein. Keni kologolo anzanui Laɔabe ɔila kpe nɔ ɔa a ye vulua, ta niiti kpein ta ge ba ná-pelei wu, mazoo toɔa é zunuiti dooguni, niiti ade ti leveni. ¹⁸ Kele à dama! A boɔ zo, wo dama ga nii maapei ba ɔooɔ GALAGI ve. A mina naa tanope sege, nii maapei ba, wo va Izelayele vuuzuve lo nimizai zu, wo va maanogoi vee ba. ¹⁹ Walii kpein, ta zanugi, ta kolu boi soolaiti, ta kolu zoolaiti, naa kpein feeve ɔooɔ GALAGI ve. Ta vuuzu ɔooɔ GALAGI ná-naavolo makesuve.»

²⁰ Ti puuugi veeni. Nuɔuseiti ti menigai ma, ti kpee looni, ti woogula la, sigigi woloni gaamago nɔ. Nuɔuseiti ti vilini taazuve, ese ge lo ga letegi, ti taai zo. ²¹ Ti taai zu nuɔuseiti pe suwugaaleveni, zunuiti ta anzanuiti, nu niineiti ta nu volbiti. Anee nikeiti pe ka ti ti zuwugaaleveni, ta baalagiti, ta soovalegiti.

Laɔabe ta ná-nuiti make fai

²² Zozuwe ɔeni zunu felegiti ma, niiti ti zoi zuveteni: «À li kologolo anzanui ná-pelei wu, wo anzanui naa ɔula, ta nonoiti kpein, egevelei wo minazegeni la be, wo gona.»

²³ Zunu felegiti ti liini zou zuvete fai ma, naati ti liini, ti Laɔabe ɔula, ta keege, ta dee, ta keegeleaiti, ta nonoiti kpein, ti ná-nuiti pe kula. Ti baa ti maazu, ti ti vu Izelayele nuiti puuzuve voluve. ²⁴ Ti taai ɔalani, ta nii kpein é ɔeni ná. Keni walii, ta zanugi, ta kolu boi soolaiti, ta kolu zoolaiti, ti naati puuni ɔooɔ GALAGI ná-naavolo makesuve. ²⁵ Zozuwe kologolo anzanui Laɔabe yenvui makeni, ta ná-peleyegei, ta niiti kpein ti ɔeni ga nono. E zeini Izelayele nuiti saama eyesu zaagaza. Mazoo é keelaiti dooguni ga pagɔ, niiti Zozuwe ti leveni Zeeliko vete fai ma.

²⁶ Naama ziegi zu, Zozuwe niima ɔonai woni, é ge ma:
«Naama zunui ɔa ga foovoo nu ɔooɔ GALAGI ɔaazu,

nii a wuzegɛ, ɛ ɔɛ ɛ Zeeliko taai lo volu.
 Ná-doun zunu mɔungi yɛnvui ɔa
 a yɛ buulaagi ma yegɛi wɔɔ vai zu.
 Ná-doun zunu ɔaabelagi yɛnvui ɔa
 a yɛ kpogiti too vai zu.»

²⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zozuwe va, tɔɔɔi ɔulani zooi pɛ su.

7

Akan ná-kotoi

¹ Izelayele nuiti ti woovalada vaa wola ɔɛni, ɛ lo aniiti ba, niiti Ɔɔɔɔ GALAGI maɔɔɛi vɛɛni ti va, ga nu mina ta zegɛ. Zuda ná-bolodai zu nui ta, nii daa ga Akan, Kaalemi ná-doun zunui, nii ɛ ga Zaɓedi ná-doun zunui, Zaɓedi nɔnɔ ma ɔɛɛɔɛi ɔɛni ga Zeela. Akan naa ɔa ɛ ma anii tanigaa zegɛni ɓɔɔɔ vɛ. Ɔɔɔɔ GALAGI wola yiigaaawanani Izelayele nuiti ma.

² Zozuwe yɛni Zeeliko, ɛ zunuiti teve Ayi taazuɔvɛ, Bete-Avɛn ɔɔavɛ, Beetele folo ɔulazu vɛlei, ɛ valini ti ma ga ti ma yooi zuvɛtɛ. Nɛnɛgi naati ti liini, ti Ayi vɛtɛ. ³ Ti ɔaleni ma Zozuwe vɔ bɛ, ti ɔɛ ma: «Nuɓusei kpein ge mina li, zunu waafelegɔ (2 000) ɓaa waasavagɔ (3 000) nɔ li, ta vɔni Ayi ma. Mina nuɓusei kpein kpɔɔ, de-zakpeɔɔɔɔiti ti la mɔinni.»

⁴ Naa ɔa ɛ kɛɛni ti kɔɔɔɔ nu waasavagɔ (3 000) leveni, ti li, ti laale taai wu, kɛɛ Ayi laaveaiti ti ti ɓɛɛni. ⁵ Ayi nuiti ti zunu vuusavagɔ maazu lɔzita (36) ɔɛɔala vaani ti va. Ti vilɛni zɔiti polu, ti zegɛ nu lɛɛzuɔvɛ taazuɔvɛ. Ti vɔnini ti ma taai ma ɔɔzei yeizuɔvɛ, eyɛsu ti zeeli zanu kulazuɔvɛ. Nuɓuseiti ti iɔɔ ge leveni, ti vala ta-zobogi pɛ ma.

⁶ Zozuwe ta Izelayele ɔɛwolaiti ti ta-zegɛiti balini ga, ti fuɔiligi vu tɔungiti ma, ti la zooi ma Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazegɛ kesui ɔakalavɛ, ti yɛni ná, kpɔkɔi zeeli. ⁷ Zozuwe ɔɛni ma: «Eɛ, Málɔɔii, Ɔɔɔɔ GALAGI, lee vaa zu ɛ Zuludɛn maazuɓudeai ga niima nuɓuseiti, gi lɔɔ vai vɛ Amɔɔl nuiti zeezu ɓaa, ga ti gi undaavili? Ni gi yɛni suɔɔla Zuludɛn zie wolai volu vɛlei! ⁸ Nɔun ná, Málɔɔii, leeni ɔa ná bo, niizu Izelayele nuiti ti velaa ti zili nuiti ba? ⁹ Kanaan nuiti ta zii zɔiti ti zeini zooi zu, ta suɔwɛɛsu, ta gi maagoolizu, ti gi-laaseigi ɔaava, ɛ ɔula zooi ɔa. Naazu leeni ɔa ɛ kɛɛzu ga ɛ-laasei golai?»

¹⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zozuwe ma: «Wuzegɛ! Lee vaa zu ɛ yɛsu laani zooi ma, ɛ laaɓadɔai? ¹¹ Izelayele kotoi ɔɛɛvɛ. Ti minazegɛgi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, nii gɛ boni ti vɛ. Ti maɔɔɛba aniiti segeɔvɛ, ti ga nɔnɔiti, ti ti unma, ti zɛɛi wo, ti dɔ ɓɔɔɔ aniiti saama. ¹² Naa ɔa ɛ ba, Izelayele nuiti ti la loga ti zili nuiti tuɔɔ, ti va zie ti wu. Ta yɛ velazu nɔ ɔɔ ti zili nuiti ba, mazɔɔɔ tiya ɓɔɔɔi ti ɔɛa ga maɔɔɛba anii. Gɛ la yɛsu ɔɔ ɔɛɛzu wo va, ni wo la naa ɔɔɔɔɔloni, nii ɛ wo zaama ga maɔɔɛba anii. ¹³ Wuzegɛ, ɛ nuɓuseiti toli, ɛ ti ɔade. Bo ti ma ga ti ɓɔɔɔ ɔade lina vaa ma, mazɔɔɔ wɛɛɛ nii ɔa Ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI bosu: Maɔɔɛba anii ɔa wo zaama, Izelayele nuiti. Wo la zooga wo va zie wo zili nuiti bu, ni wo la naa ɔulani ɓɔɔɔ zaama. ¹⁴ Lina sobu, wa vaazu, wo lo gaaazu ga boloda vɛlei. Naa volu bolodai nii Ɔɔɔɔ GALAGI a yeelona ba, naati ta ɓɔɔɔ lɛ ga koi vɛlei. Pɛɛyegɛi nii Ɔɔɔɔ GALAGI a yeelona ba, naama zunuiti ta ɓɔɔɔ lɛ niina ga gilagila. ¹⁵ Zai nɔpɛ a zona ga sɔba nui, ga toɔa ɛ maɔɔɛba anii zegɛai, toɔa ɔala ta nɔnɔiti kpein, tɔɔzei ɛ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazegɛgi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, ɛ ɓaaɔula ma vaa ɔɛa Izelayele nuiti saama.»

Akan ná-kotoi ma zalai zɔlɔɔ fai

¹⁶ Poluma zobui, Zozuwe wuzegɛni ga sobui, ɛ Izelayele nuiti toli ga boloda vɛlei. Zuda ná-bolodai ɔa ɛ zoni. ¹⁷ E ti lolini ga koi vɛlei. Zeela ná-koi ɔa ɛ zoni. E Zeela ná-koi lolini. Zaɓedi ná-pɛɛyegɛi ɔa ɛ zoni. ¹⁸ E naama vɛɛyegɛi lolini ga zunui ɔilagilagi. Akan ɔa ɛ zoni, Kaalemi ná-doun zunui, nii ɛ ga Zaɓedi ná-doun zunui, Zaɓedi nɔnɔ ma ɔɛɛɔɛi ɔɛni ga Zeela, Zuda ná-bolodai zu.

¹⁹ Zozuwe ɣɛni Akan ma: «Dòun zunu, lɛbiyai ve Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, Izelayele ná-GALAGI, unfemai ve bɛ, naa lɛ ga ze, nii è kɛai, mina dɔɔɔɔ bɑ.»

²⁰ Akan Zozuwe woɔɔaavoteni, é ɣɛ ma: «Gaama vɛ, gè kotoi ɣɛvɛ Ɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔɔma, Izelayele ná-GALAGI. Wɛlɛ nii ɣa gè kɛai: ²¹ Gè seɣeungi ɣaani Baɓilɔne zegɛi, pagai gola, é kɔɔzoganiiiti saama, ta wali ɣae unfelegɔ (200), ta zanu pagai nii buɣɛgi ga galamu undɔɔlugɔ (500), ɣaazuɣulani ti va, gè ti zegɛ. Ti lɔɔɔɔvɛ niina zooi wu, nà-seɣe ɣotai wu, wali ɣaei ɣa bu.»

²² Zozuwe numaa leveni Akan ná-seɣe ɣotai wu. Ti ɓizeni, ti li, ti aniiti dɔɔɔɔɔi ɣa seɣe ɣotai wu, wali ɣaei laani bu. ²³ Ti ti pɛ kulani seɣe ɣotai wu, ti vaa la Zozuwe vɔ, ta Izelayele nuiti pɛ, ti ti vɔ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣakala. ²⁴ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti Zeela ná-dounloin Akan zoni, ta walii, ta seɣeungi, ta zanu kpui, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-nikeiti, ta ná-soovalegiti, ta ná-baalagiti, ta ná-seɣe ɣotai, é ɓɔ zeagɔligi kpein ba, ti li ga tiye Akɔɔl nɛmɛi zu.* ²⁵ Zozuwe ɣɛni Akan ma: «Lee vaa zu è maanɔɔɔi zeidai gi ma? Ɔɔɔɔ GALAGI maanɔɔɔi ze è ma za!» Gaamanɔ Izelayele nuiti pɛ ti sɔɔni ga kɔtui, é za. Ti ná-nuiti pɛ sɔɔni ga kɔtui, ti za. Naa vɔlu, ti ti pɛ gala ta zeagɔligiti. ²⁶ Naa vɔluma ti kɔtu zigigi loni maazu, nii é ná zaagaza. Ɔɔɔɔ GALAGI yeeɣulani ná-ziiɣaawanai zu. Naa ɣa é kɛa naama adaɛ laasei pɛai la ga Akɔɔl nɛmɛi zu, daaseigi naa ɣa é ba zaagaza.

8

Ayi taai zo fai

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Mina lua, è zasu mina ɓali ɣɛɣɛɛin. Kɔɔɔɔ nuiti kpein seɣe, wo li, wo laalɛ Ayi taai wu. Mazɔɔɔ gè Ayi masagi laa è yeezu, ta ná-nubuseiti kpein, ná-taai ta ná-zooi pɛ. ² Da Ayi zo ta ná-masagi, eɣɛvelei è Zeeliko ta ná-masagi zoni da. Kɛlɛ niizu, niiti ta ɣɛ ga wɔnɔ kɔɔzoganii zu, naa ɣa ɣɛ ga ti-yeagɔligiti, ta ta-loganiiti. Kɔɔɔɔ nui tanigaa lɔɔɔɔ taa vɔluɛ.»

³ Zozuwe ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein seɣeni, ti vɛlɛ pelei ma, ti li, ti laalɛ Ayi taai wu. Zozuwe yeeloni kɔɔɔɔ nu ɣɛzɛɣɛzɛ waavuuɛavagɔ (30 000) va, é ti leve kpidii. ⁴ E niima levei veeni ti ya, é ɣɛ ma: «À li, wo lɔɔɔɔ taai vɔluɛ. A mina maagɔoza gola taai va, wo ɣɛvelei ɓɛtɛ wo pɛ. ⁵ Nɔun nà, ɣa nubuseiti ti bà, ɣa maabugazu taai va. Ayi nuiti ta ɣulana gi laagomisu, eɣɛvelei ti kɛɛni la mɔungi, ɣa vɛlazu ti va. ⁶ Ta ɣula, ti vɛlɛ gi vɔlu, eyɛsu gi ti yeeleve taai va, mazɔɔɔ ta ɣɛ ma: «Ta vɛlazu gi va, eɣɛvelei é ɣɛɛni la zai zu.» ⁷ Wa ɣula dɔɔɔɔ vɛlei zu, wo taai zo. Ɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI dɔa wo yeezu. ⁸ Siegi zu wo vɔnisu da taai ma, wa abui lo ba. Wa kɛ, eɣɛvelei Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi la. A zɛ ga devei, nii gè fea wo ya.»

⁹ Zozuwe ti leveni, ti li, ti lɔɔɔɔ Beeteleni zɔɔɔɔvɛ ta Ayi, Ayi folo liizu vɛlei. Zozuwe yɛni nubuseiti saama naama ɓidii.

¹⁰ Zozuwe wuzɛɣeni sobuzobui, é ná-kɔɔɔɔ nuiti pɛtɛ, naa vɔlu é loni ti untuɔɔ, ta Izelayele ɣundigiiti, ti li Ayi laalɔɔɔma. ¹¹ Kɔɔɔɔ nuiti kpein ti vɛlɛni polu, ti yɛni liizu ɣana, eyɛsu ti zeeli taai letemavɛ. Ti vɔuni Ayi lɛkpɛmavɛ nu ɣɔvɛzuvɛ, nɛmɛi ɣɛni ti yɔɔɔɔ zu ta Ayi. ¹² Zozuwe zunu waadɔɔlugɔ (5 000) zegɛni, é ti lɔɔɔɔ Beetele ta Ayi ti yɔɔɔɔvɛ, taa vɔluɛ folo liizu vɛlei. ¹³ Kɔɔɔɔ nuiti ti zeini ti-vuuzu ɓiingi, lɛkpɛmavɛ nu ɣɔvɛzuvɛ. Niiti ti ɣɛni ti makɛsu vɔluzu vɛlei, naati ti ɣɛni taa vɔluɛ folo liizu vɛlei. Zozuwe jiini naama ɓidii nɛmɛi zaamavɛ.

¹⁴ Siegi zu Ayi masagi sugwɛɛni da, é ná-zunuiti buzɛɣeni gaamanɔ, ti suvɛlɛ, ti ɣula taai va, ti li kɔɔɔɔvɛ, ti lo Izelayele laalɔɔɔma, Zuluden ma vɛtu nɛmɛi letemavɛ. Masagi ɣi ge la ɣɛni ba ga ni nua lɔɔɔɔvɛ taa vɔluɛ tɔun daalɔɔɔma. ¹⁵ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti kɛɛni eɣɛ ta vɔni ti ma, ti vɛla, ti li ga teɛɛbai zu vɛle. ¹⁶ Ti taazu nubuseiti kpein tolini ga ti vɛlɛ ti vɔlu. Ti vɛlɛni Zozuwe vɔlu, ti yeeleve taai va. ¹⁷ Nu nɔpɛ ge la ɣɛni yɛni Ayi ta

* **7:24** Akɔɔl: daaseigi nii ti maaɓugai va ta «maanɔɔɔi.»

Beetele taazuᵛeti, nii é la ɣeni ɣulani, é va li Izelayele nuiti kpɛɛzuᵛe. Ti taa laalaogai yeni, ti ᵛile Izelayele nuiti polu.

¹⁸ Ɔoɔɔ GALAGI ɣeni Zozuwe ma: «Da-6ɛɛin maale Ayi letema vele, mazɔɔ ná dɔɔzu é yeezu.» Zozuwe kpɛɛin maalen taai letegi. ¹⁹ Zozuwe yeemaalegai ma nɔ feya, zunuiti ti ɔɔɣuni, naati ti ɣulani, ti ᵛili taai zu. Ti ɛɛni, ti so, ti abui ᵛili ba.

²⁰ Ayi nuᵛuseiti ti weleni ᵛolu vele, ti duului ɣa, é da ɣula taai va, é da ɛ geezuᵛe. Ti la mɔ ɣeni zobo nɔpɛ sɔɔni, ti va vela ga yeezazu vele ɔaa ɣɔᵛezu vele. Pele leveni ti luɔ ná pɛ, mazɔɔ Izelayele nuiti ti ɣeni velazu, ti da li ga teᵛebai zu vele, naati ti ɣaleni ma ti 6ɛɛ nuiti daalɔɔma. ²¹ Zozuwe ta Izelayele nuiti kpein ti kaai ma ga zunuiti ti ɔɔɣuni, naati ti ɣulaa, ti taai zo, taai ɣala luului ɣeni ɛɛzu, ti ɣaavoteni Ayi nuiti ma, ti laale ti wu. ²² Kɔɔɔ nui zɔiti ɔalaa, ti ɣulani taai va, ti li, ti ᵛɛɛ zɔiti ba. Izelayele nuiti ti Ayi nuiti kalini. Ti zobo sɔɔni ti ma, nu ɣila kpalaa ge la ɣulani, ti la gila kpalaa zeni vulua. ²³ Kɛɛ ti Ayi masagi ma vului zoni, ti ᵛaa la Zozuwe ᵛɔ.

²⁴ Izelayele nuiti ti Ayi nuiti kpein paani, niiti ti ɣeni ɔalaɣaiti su, ta teᵛebai zu, ᵛeti ti ᵛileni ti ᵛolu náti, ti ti pɛ paani ga ta-woɣa zɔkpaiti, é zeeli ma ɣaabelagi ma. Naa ᵛoluma, Izelayele zunuiti kpein ti ɛɛni taazuᵛe, ti taazu nuᵛuseiti mɔta zuwuɣaaleᵛe. ²⁵ Vele ɣana, naama voloi, nu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) undaavilini da, zunu, anzanu, nii kpein é ɣeni ga Ayi nuᵛuse. ²⁶ Zozuwe ná-kpɛɛin maalegai yeni de, eyɛsu Ayi nuᵛuseiti kpein suwuɣaaleᵛe. ²⁷ Anɛɛ naa ᵛe, Izelayele nuiti ti toganiiti ta ani ᵛagɔiti soni ga kɔɔzoganiiti, niiti ti ɣeni taazuᵛe, eɣeᵛelei Ɔoɔɔ GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya.

²⁸ Zozuwe Ayi ɣalani, é ná ɣologolo, ná ɣɛ ga teᵛebai eyɛsu ɣɔ, zekana ná la zaagaza. ²⁹ Ti Ayi masagi zeleni gului va, é yeni ná eyɛsu kpɔkɔi zeeli. Foloi ɣɛai ma daazu, Zozuwe devei veeni ga ti ma ᵛooma yei, ti kula gului ma. Ti pilini ya nu ɛɛzuᵛe taazuᵛe, ti kɔtu zigigi ᵛuuni ma, naa ɣa ná zaagaza.

Tɔ seᵛei ɣala fai nuᵛusei kpein gaazu

³⁰ Zozuwe zalaɣa ɣulazuᵛe lɔni Eɔale gizei ma, Ɔoɔɔ GALAGI ᵛɛ, Izelayele ná-GALAGI. ³¹ E toni, eɣeᵛelei Ɔoɔɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize ma levei veeni la Izelayele nuiti zea, niiti ti zeᵛɛai Moize ná-tɔgi zu: zalaɣa ɣulazuᵛe nii togai ga kɔtuiti, niiti kɔlu ani la ᵛɔɔɣuni ti va. Ti gala zalaɣaiti ta ziilei zalaɣaiti kulani ná Ɔoɔɔ GALAGI ᵛɛ. ³² Tɔgi nii Moize seᵛeni, Zozuwe naa zu woiti seᵛeni kɔtuiti ma, Izelayele nuiti gaazu. ³³ Naama ziegi kpein su, Izelayele nuiti kpein, kɛwolaiti, ta kundiɣiiti, ta tukpɔɣaaleᵛe nuiti, ti ɣeni lɔni Ɔoɔɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui maagoolii zu, Leevi nuiti ti ga zalaɣa ɣula nuiti naati gaazu, teiti ti seɣezu. Seikɔɔma nuiti ta Izelayele nu ɔɔɔɔgiti, ti ɣeni ná. Ti ɣilazuᵛe ɣeni lɔni Galizime gizei letemaᵛe, ti ɣilazuᵛe ɣeni Eɔale gizei letemaᵛe, eɣeᵛelei Moize, Ɔoɔɔ GALAGI ná-botigɛ nui boni la kaite, ga ti da tuyai loo la Izelayele nuᵛuseiti bɛ.

³⁴ Naa ᵛoluma, Zozuwe tɔ gooiti kpein kalani, tuya loo ɔɛiti ta foovoo geleiti, eɣeᵛelei nɔ é ɣeni la tɔgi ma zeᵛei zu. ³⁵ Zozuwe ti pɛ kalani Izelayele nu ᵛɛɛiti kpein gaazu, nii kpein nɔ Moize feeni ga devei, é la tanɔpɛ zeni ᵛoluzu, naa ɣeni anzaiti gaazu, ta dɔungoiti, ta seikɔɔma nuiti.

9

Gaɔaɣɔn nuiti ta-feleɣele ɲɔi

¹ Ma wooi zeelini masagiti kpein ma, niiti ti zeini zooiti su, niiti ti Zuluden folo liizu vele, gize yooiti su, ta Kpoloɔ Wolai laaᵛe ma nɛmɛi, eyɛsu é zeeli Liɔan yooi ma ɣizeiti ma. Ɔɛte masagiti, ta Amɔɔl geleiti, ta Kanaan geleiti, ta Feeleeze geleiti, ta Geeve geleiti, ta Yeeᵛuse geleiti, ² ti ɣaaleɛni ba, ti zoloo su ga ti laale Zozuwe ta Izelayele nuiti bu.

³ Gaɔaɣɔn nuiti ti naa kpein mɛnini, nii Zozuwe kɛɛni ga Zeeliko ta Ayi. ⁴ Ti keleɣele ɲɔi ɔɛɛni, ti li, eɣɛ ta ti leve siɛ ma, ti ɔɔɔ zaɣaiti pɛɛ ta-zoovalegiti kɔma, ti kɔɔ woole

υολζαζαγίτι σεζε, baliai ga, ti dağa. ⁵ Savala polomaiti ti ġeni ti ġoġoa, ti ti lağagai, ti bōġo maagili ga seze υolomaiti. Buluiti ti ti βeteni, naati ti vōni niina, ti vuinfuin. ⁶ Ti vaani Gilegale, ti Zozuwe υete, ti bōe ti υo ta Izelayele zunuiti, ti ġe ma: «Gi zegeve ġoozama zooi ta zu, gi va, gi wo maanen ga ade minazege bo yōġzu.»

⁷ Izelayele zunuiti ti Geeve nui naati gooġaavoteni, ti ġe ti ma: «Be ġa é kwεε, ni wo la ga gi-zeiġōġiti ta? Niizu gi la zooga gi va minazege bo wo υe.»

⁸ Ti ġeni Zozuwe ma: «Gá pō gi ġe ga da-wotiġe nuiti.» Zozuwe ġeni ti ma: «Be ġa ga woye, mini ġa wo zegeai ná?»

⁹ Ti gooġaavoteni, ti ġe ma: «Da-wotiġe nuiti gi zegeve zooi ta zu, ġoozama, gi va, tōzei Ġoġo GALAGI, da-GALAGI maawooi va. Gi maawooi menige, ta nii kpein é keeni Ezipete yooi zu, ¹⁰ velei é Amōl nuiti ta-masagiti soni da, niiti ti ġeni masadai ġeezu Zuluden volu vele, Ġesebon masagi Sigon, ta Basan masagi Wōge, nii é ġeni zeini Asetalote. ¹¹ Gá-ġewolaiti, ta gá-you zu nuiti kpein ti ġeni gi ma: «À sie ġonogiti seze ya, wo li, wo Izelayele nuiti ka, wo ġe ti ma: «Gá pō gi ġe ga wa-wotiġe nuiti. Ade minazege bo yōġzu.» ¹² Gá-buluiti pete, ti badia ġeni de, siegi zu gi ti zegeni la ga sie ġonogi, gi da ġula gá-υeleiti bu, foloi gi siei lōzeini la, ga gi va wo υo be. Wele, niizu ti vōa, ti da vuinfuin. ¹³ Niima lō wooleiti pete, ti ma niine ġeeve de, gi ti laave, ti valia ga. Gá-zegeiti pete, ta gá-zavalagiti, ti pe ti υolζaζaga, tōzei sie ġoozagi va.»

¹⁴ Izelayele nuiti ti ta-laamianigiti seġeni, kele ti la ġeni Ġoġo GALAGI ġaazaġani. ¹⁵ Zozuwe ziilei fai ma minazeġegi ġeeni ti yōġzu, é baa ti-yenvui maazu. Nuβuseiti ta-ġundiġiiti ti minazeġeni, ti ġona.

¹⁶ Folo savago levegai ma, minazeġegi woga volumna ti υe, pete nii é ġeeni, Izelayele nuiti ti kwεeni ga ti-zeiġōġiti be, ti ġeni zeini ġoba. ¹⁷ Izelayele nuiti ti zegeni ti-zeizuve, ti folo savago zie wo, ti zeeli ta-laazuveti. Naama laaiti ta ga: Gaβaġon, Kefila, Beelote, ta Kiliyate-Yeyalime. ¹⁸ Izelayele nuiti ti la ġeni ti vaani, tōzei konai va bebeiti ta-ġundiġiiti ti boni, Ġoġo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI laaseigi zu. Kele nuβuseiti ti unsuyelii loni kundigiti daalōġma. ¹⁹ Kundigiti kpein ti deeni ga nuβuseiti, ti ġe ti ma: «Giya ġa gi konai woni ti υe, Ġoġo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI laaseigi zu, niizu ade la zooga ade va vōġu ti va. ²⁰ A wele, velei ade vaazu ti zosu da, da ti yesu vulua, de mina Ġoġo GALAGI ġaazu ġou lo bōġo va, tōzei konai va, gi boni ti υe.» ²¹ Kundigiti ti ġe ti ma: «Ta yesu vulua. Kele keeni ti da kovii ġale, ti da ziei zaġa nuβuseiti kpein be.» Naa ġa é ġeni ga kundigiti ta-levei.

²² Zozuwe Gaβaġon nuiti tolini, é ġe ti ma: «Leeni vaa zu wo gi yaavani, wo kula eġe wa ġe ġeni zeini ġoozama, tama wo zeini gi ġobave nō? ²³ Niizu, wo voovooυe, wo la mō ġula dualai zu, eyesu ġo, wa kovii ġale, wo da ziei zaġa, ná-GALAGI ná-pelei wu.»

²⁴ Gaβaġon nuiti ti gooġaavoteni, ti ġe ma: «Gi keeni ġana, tōzei ti gi ġobavaawoni, ga Ġoġo GALAGI, da-GALAGI devei veeni ná-botiġe nui Moize ya, ga toġa zooi kpein feezu wo ya, é ġe wo gaa nui kpein undaavili, wa ġena lia ga zeida ga. Wo vaazuυe, gi wola luani, é lo gi-yenvui va. Naa ġa é keeni, gi naa ġeeni. ²⁵ Gá niina é yeezu, gi zo, eġevelei soloogai la é ġaazu, nii solegai.»

²⁶ Pele ġana Zozuwe baani la ti maazu, ga Izelayele nuiti ti mina ti vaa. ²⁷ E ti losuυe ġeeni ga ti da kovii ġale, ti da ziei zaġa nuβuseiti be, ta Ġoġo GALAGI ná-zalaġa ġulazuυe, naama adave, υe é vaazu yeelosu ná va. Naa ġa ti yegai keezu eyesu zaġaza.

10

Kōi é ġōni Gabaġon ta maagoolii zu

¹ Zeeluzalame masagi Adoni-Seedeke menini ga Zozuwe taai zoga, nii é ga Ayi, é koloġolo metu, nii é keeni ga Zeeliko taai ta ná-masagi, naa ġeġalai ġa é keeni ga Ayi ta ná-masagi. E menini balaa ga Gaβaġon nuiti ti yōġzuβeteni ta Izelayele nuiti, ta zeini

ti zaama. ² E wola luani, mazɔɔ Gabaɔɔn ɔeni ga taa biin gola, eɔvelei nɔ masa taaiti ti la, ɛ wɔɔloni Ayi va, naa vɛɛ, zunuiti kpein ti ɔeni ga kɔɔɔ nu ɔɛɛɔɛɛɔɛɛɔ. ³ Naa ɔa ɛ kɛɛni, Zeeluzalɛme masagi Adɔni-Seedɛke keelaiti teveni Geebelɔn masagi ɔɔɔame ma, ta Yaalemute masagi Pileyame, ta Lakise masagi Yafia, ta Egelon masagi Debiil, ga ɛ wo ti ma ga: ⁴ «À va, wo yeeve bè, ade Gabaɔɔn zakpe, tɔzei ná-nuiti ti ziilei minazegɛgi woga yɔɔɔzu ta Zozuwe, ta Izelayele nuiti.»

⁵ Naa ɔa ɛ kɛɛni, Amɔɔl nuiti ta-masa dɔɔlugɔiti, ti woolaani ma, Zeeluzalɛme gelei, ta Geebelɔn gelei, ta Yaalemute gelei, ta Lakise gelei, ta Egelon gelei, ti lo ta-zalaɔusuiti untuɔɔ, ti li Gabaɔɔn laalɔɔma. Ti Gabaɔɔn zeini kɛɛ su, ti laale taai wu.

⁶ Gabaɔɔn nuiti ti keelaiti teveni Zozuwe ma ti-vuuzuvɛ Gilegale, ti ɔɛ ma: «Mina ɔɛɛ ɔa-wotiɔɛ nuiti gi va. Ua fala, ɛ ɔɔ gi va, ɛ gi ɔɔzo, mazɔɔ Amɔɔl nuiti ta-masagiti ti zeini gize yooi zu, ti yeezoga, ti va gi laalɔɔma.»

⁷ Zozuwe ta kɔɔɔ nuiti kpein ti lɛɛni, ti zeɔɛ Gilegale, ta ná-kɔɔɔ nu ɔɛɛɔɛɛɔɛɛɔ. ⁸ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zozuwe ma: «Mina lua naama masagiti ba, mazɔɔ gɛ zobogi vea ɛ vɛ, ɛ vɔni ti ma, ti taɔila kpalaa ge la zooga ɛ va ɛ zakpe.»

⁹ Zozuwe niini piin ziezɔ, ɛ zo Gilegale. E ɔulani ti viliba, ɛ loo ti ma. ¹⁰ ɔɔɔɔ GALAGI ti zuvazani Izelayele nuiti tuɔɔ, kɔɔi ɔologoloni ti ya Gabaɔɔn ɔakalavɛ. Izelayele nuiti ti pile sɔɔɔni ti ma, ti vile ti volu pelei zu, ɛ lɛɛzu gize yɔɔɔzuvɛ Bete-ɔolon, eyɛsu ti zeeli Azeeka ta Makeeda. ¹¹ Siɛgi zu Amɔɔl nuiti ti ɔeni velazu la Izelayele nuiti ba, ti da yei ga pelei, ɛ gize yɔɔɔzuvɛ Bete-ɔolon, ɔɔɔɔ GALAGI sakɔtu wolai yeini ti ma, ɛ zeɔɛ geezuvɛ, ɛ ɔa vu ti ma, eyɛsu ɛ zeeli Azeeka. Naa nui wola vaani, ɛ leve Izelayele nuiti ta-nu vaai va ga boɔa zɔkpɔi.

¹² Naama volo ná, Zozuwe woɔɔulani ɔɔɔɔ GALAGI ma, yeei ɔɔɔɔ GALAGI feeni la Izelayele nuiti bɛ ga ti pile sɔɔɔ Amɔɔl nuiti ma. Zozuwe woɔɔulani Izelayele nuiti kpein gaazu, ɛ ɔɛ:

«Foloi, lo kpɛ Gabaɔɔn maazuvɛ!

Alugi, lo Ayalon nɛmɛi maazuvɛ!»

¹³ Foloi lɔni, ɛ la niikpini. Alugi balaa lɔni, eyɛsu nuɔuseiti ti potokulai ɔɛ ti zili nuiti ma. Naa zɛvɛvɛ «Telebo nui ná-sɛvɛi» zu. Foloi lɔni, ɛ tɛai ma, ɛ la daani eyɛsu folo ɔila kpalain.

¹⁴ Foloi ɔila kpalaa ge la dɛ ɔɛɛni ga naama voloi ɔɛvele, naa luɔɔ baa naa voluma, ga ɔɔɔɔ GALAGI va woilo nui woo ma ɔana, mazɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ ɔeni kɔɔi ɔɔɔzu Izelayele nuiti bɛ.

¹⁵ Zozuwe ta Izelayele nuiti kpein ti ɔaleni ma ti-vuuzuvɛ Gilegale.

Zozuwe masagiti paa vai

¹⁶ Masa dɔɔlugɔi naati ti velani, ti luɔɔu Makeeda, pugi zu. ¹⁷ Nui tanigaani ti Zozuwe ɔobavaawoni, ti ɔɛ ma: «Masa dɔɔlugɔiti dɔɔɔvɛ Makeeda, pugi zu.» ¹⁸ Zozuwe ɔeni ma: «À kɔtu wolaiti kilikili, wo da pugi laavɛ, wo zunuiti sei ná, ti naa make. ¹⁹ Wɔun wa, à mina looɔɔ, à vile wo zili nuiti polu, à pele leve ti luɔɔ, ti mina lɛ ta-laazuvɛti, mazɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI wa-ɔALAGI ti la wo yeezu.»

²⁰ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti ɔeni ga yeezeeli ti ma, nágo ti va ti-ma zuwu ɔaaleve, kɛni pela geleitɛ nɔ, niiti ti liini ta-laaiti su, niiti siɔigi ti ma. ²¹ Naa volu, nuɔuseiti kpein gaazɔlegai vaani ga pagɔ ti-vuuzuvɛ, Zozuwe vɔ bɛ, Makeeda. Naa voluma, ma yooi kpein su, nu nɔpɛ ge la mɔ ɔeni ɔɔɛzu Izelayele nuiti daalɔɔma.

²² Zozuwe ɔeni ti ma: «À pugi laalao, wo masa dɔɔlugɔiti kula su, wo va ga tiye pɔ.»

²³ Zekana ti kɛɛni la, ti masa dɔɔlugɔiti kulani pugi zu, ti li ga tiye pɔ, Zeeluzalɛme masagi, Geebelɔn masagi, ta Yaalemute masagi, naa vɛɛ Lakise masagi va, ta Egelon masagi.

²⁴ Siɛgi zu ti masagi naati kulani la, ti va ga tiye Zozuwe vɔ, Zozuwe Izelayele zunuiti kpein tolini, ta kɔɔɔ nu ɔundigɔiti niiti ti ɔoni ba kɔɔɔzuvɛ, ɛ ɔɛ ti ma: «À maaɔuɔa bɔ,

wo ɔ́ɔɔ́lo masagi niiti kɔ́da.» Ti maaɓugani ba, ti ɔ́ɔɔ́lo ti-ɔ́ɔ́daveti. ²⁵ Zozuwe ɔ́eni ti ma: «À mina lua, wo zasu mina ɓali. A yiilɔ́, wo zεbezeɓe, mazɔ́ɔ́ vele ɔ́ana Ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI wo zili nuiti sosu da, niiti wo ɔ́aazu ti zakpesu.»

²⁶ Naa ɔ́oluma, Zozuwe ti ɔ́aani, é ti zεε gulu lɔ́lugoiti ba. Ti yɛni zεleni ná eyesu kpɔ́kɔ́i. ²⁷ Foloi daa zιεgi zu, Zozuwe devei veeni, ga ti ti-ma ɔ́oomaiti kula guluiti ba, ti ti ɔ́ili ya pugi zu, ɔ́e masagiti ti lɔ́ɔ́funi ná. Naa ɔ́oluma, ti daaɔ́fulu ga kɔ́tu wolaiti. Naati ta ná zaaɔ́aza.

*Zooi lekɓemave nu yeezazuve
zo fai*

²⁸ Zozuwe Makeeda zoni naama voloi nɔ́. E taa ɔ́eaiti kpein suwuɔ́aaleveni ta ta-masagi, é la ɔ́eni gila kpalaá zeni vulua. E Makeeda masagi zoni, eɔ́velei é Zeeliko masagi zoni da.

²⁹ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zεɔ́eni Makeeda, ti li Liɓena, ti laale bu. ³⁰ Ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI taai naa ta taa masagi lɔ́ni Izelayεle nuiti zeezu. Ti taa ɔ́eaiti kpein suwuɔ́aaleveni, ti la gila kpalaá zeni vulua. Zozuwe ma masagi zoni, eɔ́velei é Zeeliko masagi zoni da.

³¹ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zεɔ́eni Liɓena, ti li Lakise. Ti seini keε su, ti laale bu. ³² Ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI Lakise lɔ́ni ti yeezu, ti naa zoni foloi velesiεi. Ti taa ɔ́eaiti kpein suwuɔ́aaleve, niiti ti ɔ́eni ná, eɔ́velei ti kεeni la ga Liɓena. ³³ Geezεel masagi Ɔ́ɔ́lame ɔ́aani Lakise maalobosu. Keε Zozuwe ɔ́nini ma, ta ná-nuɓuseiti, é la gila kpalaá zeni vulua.

³⁴ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zεɔ́eni Lakise, ti li Egelon. Ti seini keε su, ti laale bu. ³⁵ Ti soni ma volo ɔ́ilagi nɔ́. Ti taa ɔ́eaiti kpein suwuɔ́aaleveni, niiti ti ɔ́eni ná. Zozuwe ná zuɔ́loɔ́loni ma yee nɔ́, eɔ́velei é kεeni la ga Lakise.

³⁶ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zεɔ́eni Egelon, ti li Geeɓelɔ́n, ti laale bu. ³⁷ Ti taai zoni, ti masagi ta nuɓuseiti pε suwuɔ́aaleve, ta taa goiti ti ɔ́eni ba, naati su nuɓuseiti, eɔ́velei ti kεeni la ga Egelon. Zozuwe taai ɔ́oloɔ́loni mεtu, é la ɔ́eni nu ɔ́ila kpalaá zeni vulua.

³⁸ Naa ɔ́oluma, Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti ɔ́aleni ma Deɓiil vele, ti laale bu. ³⁹ Ti taai zoni, ti taa masagi zo, ta taa goiti kpein ti ɔ́eni ba. Ti nuɓusei kpein suwuɔ́aaleveni, niiti ti ɔ́eni ná, ti la gila kpalaá zeni vulua. Zozuwe Deɓiil ta ná-masagi zoni, eɔ́velei é Geeɓelɔ́n zoni da, ta ná-masagi, ta Liɓena ta ná-masagi.

⁴⁰ Zozuwe zooi pε soni, é pile sɔ́lɔ́ni masagiti ma, ti ɔ́eni gize yooi zu, ta lekɓemave nu yeezazuve yooi zu, ta zieleave ma nemei, ta niiti ti ɔ́eni gize ɔ́aagoozagiti ma. E nu vului kpein suwuɔ́aaleveni, é la nuɓusei ɔ́ila kpalaá zeni ná, eɔ́velei Ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI, Izelayεle ná-GALAGI ma levei veeni la. ⁴¹ E naa yɔ́ɔ́zuve ma yooi pε soni, é zo Kaɔ́ese-Baalenea, é zeeli Gaza, ta Ɔ́asen lugi zu, é zeeli Gaɓaɔ́ɔ́n. ⁴² Kula laa ɔ́ila kpegi nɔ́ zu, é zobo sɔ́lɔ́ni masagiti kpein ma, é ta-yooiti pε so, mazɔ́ɔ́ Ɔ́oɔ́ɔ́ GALAGI, Izelayεle ná-GALAGI ɔ́eni kɔ́ɔ́i ɔ́ɔ́zu ná-nuɓuseiti ɓε.

⁴³ Naa ɔ́oluma, Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti ɔ́aleni ma ti-ɔ́uuzuve Gilegale.

11

*Kɔ́ɔ́ wolai ɔ́ɔ́ vai
Meelɔ́me ɔ́ei ɔ́obave*

¹ Siεgi zu Ɔ́asɔ́l masagi Yaɓin mɛnini da ga Zozuwe pile sɔ́lɔ́ge, é keelaiti teveni Madon masagi Yɔ́ɔ́ɔ́e ma, ta Simelon masagi, ta Akese masagi, ² ta naati ma ti ɔ́eni zeini gize yooi zu lekɓemave nu ɔ́ɔ́zezuve, ta Zuluden ma ɔ́etu nemei zu, zιε wolai Zeeneezalεte lekɓemave nu yeezazuve, ta zieleave ma nemei zu, ta folo liizu velei, Dɔ́ɔ́l yooi zu. ³ E ta leveni Kanaan nuiti ma, folo ɔ́ulazu velei, ta folo liizu velei, ta Amɔ́ɔ́l nuiti, ta Ɔ́εte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Yeeɓuse nuiti ti gize yooi zu, ta Geeve nuiti ti Ɔ́eelemɔ́n gizei ɔ́ɔ́ɔ́ave, Misepa yooi zu. ⁴ Naama masagiti ta ta-ɔ́oɔ́ɔ́ nuiti kpein ti ɔ́ulani. Ti ɔ́eni ga ɓεɓei nii

məindai, eɣe kpolodei ɣoba naɣaegi. Soo bulugi ta wotoloiti ti ɣeni ti ya, ti wola məinni gola. ⁵ Naama masagiti kpein ti yeezoni, ti li, ti-vuuzuve beɣe Meelome dei ɣobave, ga ti kɔɔi ɣɔ Izelayele laalɔɣma.

⁶ Ɔoɣɔ GALAGI ɣeni Zozuwe ma: «Mina lua ti va, mazɔɔ lina, niima yeeɣɣalai ma, na ti lɔɔzu Izelayele nuiti zeezu, ti maawana, ti za. Da ta-zooiti kɔɣɔɔlu natai leve, e ta-wotoloiti gala.»

⁷ Zozuwe ta ná-kɔɣɔ nuiti ti ɣulani ti viliba, ti laale ti wu Meelome dei ɣobave. ⁸ Ɔoɣɔ GALAGI ti lɔɔni Izelayele nuiti zeezu, ti vɔni ti ma, ti vile ti volu, eyesu ti zeeli Sidon taa wolai ɔ be, eyesu ti zeeli Miselefote-Mayime, eyesu ti zeeli Misepa nɛmɛi zu, folo ɣulazu vele. Ti pile sɔlɔni ti ma, eyesu ti la nu vulu ɣila kpala zeni ná. ⁹ Zozuwe ti zoni, eɣevelei Ɔoɣɔ GALAGI ma levei veeni la zea. E ta-zooiti kɔɣɔɔlu natai teveni, e ta-wotoloiti gala.

Masagiti ta-laaiti so fai

¹⁰ Naama ziegi zu, Zozuwe ɣalesuve ma ga vogi, e Ɔasɔl zoni, e ma masagi vaa ga boɣa zɔkpɔi. Toun, mɔungi Ɔasɔl ɣa e ɣeni ga masadai naati kpein ma laa wolai. ¹¹ Ti naa ɣologoloni, ti nuɔusei kpein suwuɣaaleve, nu vulu nɔpe ge la ɣeni yeni ná. Ti Ɔasɔl ɣalani. ¹² Zozuwe masagi naati ta-laa wolaiti kpein soni balaa, e ti ɣologolo, e ma masagiti ta-ta-nuɔuseiti kpein suwuɣaaleve, eɣevelei Ɔoɣɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize ma levei veeni la. ¹³ Anɛ naa ve, Izelayele nuiti ti la ɣeni taa wolai taɣila kpala galani, niiti ti vuuni gizeiti ma, keni Ɔasɔl nɔ, nii Zozuwe galani. ¹⁴ Izelayele nuiti ti naavoloi kpein seɣeni ɔɣɔ ve, ta taazuve ma loganiiti, keɣe ti nuɔusei kpein ma zuwu ɣaaleveni, ti la nu vulu ɣila kpala zeni ná. ¹⁵ Devei nii kpein Ɔoɣɔ GALAGI feeni ná-botigɛ nui Moize ya, Moize feeni ɣana nɔ Zozuwe ya, naa ma ge ti pe keeni ɣana nɔ. E la ɣeni devei naa tanɔpe soni ga faavalagaazu vaa.

Zooi niiti Zozuwe ti zoni

¹⁶ Zozuwe zooi kpein soni: gize yooi, ta zooi nii e lekɔemave nu yeezazuve, ta Ɔasen yooi kpein, ta zieleve ma nɛmɛi kpein, ta Zuluden ma vetu nɛmɛi, ta gize yooi pe, ta lekɔemave nu ɣovezuve ma nɛmɛi pe. ¹⁷ E masagiti soni, e ti vaa, e zo Ɔalake gizei, nii e Seyiil ɣobave, lekɔemave nu yeezazuve, eyesu e zeeli Baale-Gade, Liban vetugi zu, Ɔeɣelemɔn gizei ɣɔɣave, lekɔemave nu ɣovezuve. ¹⁸ Kɔɔi naa Zozuwe pɛni naama masagiti ba, ti lebini ga ga gola. ¹⁹ Taa nɔpe ge la ɣeni ná, niiti ti zolooni ziilei faa ma ta Izelayele nuiti, keni Gaɣaɣon, ve Ɔeeve nuiti ti ɣeni zeini ná. Izelayele nuiti ti kɔɔi ɣɔni, ti taai pe so. ²⁰ Ti-ɣigiti kpaa vai zegeni Ɔoɣɔ GALAGI ɔ, ga ti kɔɔi ɣɔ Izelayele laalɔɣma, nii a ke naa ti vaa, e mina ti maawɔnɣa, keɣe keni e ti zuwuɣaaleve, eɣevelei Ɔoɣɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²¹ Naama ziegi nɔ zu, Zozuwe liini, e Anake mavofodaiti sakpe, niiti ti ɣeni zeini Ɔeeɣelɔn ɣizeiti ma, ta Deɣiil, ta Anaɣe, ta Zuda ɣize yooi zu, ta Izelayele ɣize yooi zu. E ti zuwuɣaaleveni, e ta-laa wolaiti kologolo. ²² Zii nii e ga Anake, naama nu nɔpe ge la ɣeni yeni Izelayele yooi zu neɣelein. Tanigaani ti ɣeni zeini nɔ Gaza laai zu, ta Gate, ta Asedode. ²³ Zozuwe zooiti pe seɣeni, eɣevelei Ɔoɣɔ GALAGI faiti kpein boni la Moize ma. Zozuwe feeni Izelayele nuiti be ga tɔnɔ, e gaagɣe ti va, ga ti zeilei bolodaiti su. Ziileigi lɔni zooi zu, kɔɣɔ vai be.

12

Masagiti niiti Moize vɔnini ti ma

¹ Masagiti peɣe, niiti Izelayele nuiti ti vɔnini ti ma, Zuluden folo ɣulazu vele, ti ze ta-yooiti su, e zo zie wolai Aalenɔn ma, eyesu e zeeli Ɔeɣelemɔn gizei ma, folo ɣulazu vele, Zuluden ma vetu nɛmɛi zu. ² Ma mɔungi ɣeni ga Sigon, Amɔl nuiti ta-masagi, nii

é ɣɛni zeini Ɛeseɓon, ná-masadai zoni Alɔwɛɛl ma, nii é zɛ wolai Aalenɔn ma ɔtugi laaɔɔ, é zeeli Galaade yooi ɣilazuɔɔ, eyɛsu zɛ wolai Yaɔɔke ɔɔ bɛ, nii é ɣɛni ga Amɔn nuiti ta-ɣwɛpelemawɛ. ³ Zuludɛn ma ɔtu nɛmɛi ɣɛni zea, folo ɣulazu ɔɔɛi, ta zɛ wolai Zeeneezalɛte, lɛkpɛmawɛ nu ɣɔɔɛzuɔɔ, é zɛi Kpolodɛ Wanai ɔa, Bete-Yesimɔte ɣɔɔɔɔ, ta lɛkpɛmawɛ nu yeezazuɔɔ, zooi nii é Pizega ɣizei ɣɔɣɔɔɔ.

⁴ Basan nuiti ta-masagi Wɔge, nii é ɣɛni ga Leefa mavofodai ma ɣaaɔɔɔɔ ta, é ɣɛni masadai ɣɛɛzu Asetalɔte ta Edeleyi unda. ⁵ E ɣɛni masadai ɣɛɛzu Ɛɛɛɛmɔn ɣizei ta Saleka ta Basan yooi pɛ unda, eyɛsu é zɛi Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta-ɣwɛpelemawɛ ɔa, ta Galaade ɣilazuɔɔ unda, eyɛsu é zɛi Ɛeseɓon masagi Sigɔn ná-kwɛpelemawɛ ɔa.

⁶ Ɛɔɔɣɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize ta Izelayɛle nuiti ti ɔnini naama masa felegɔiti ma. Moize ta-yooi veeni ga tɔnɔ Luɓɛn ná-bolodai ya, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuɔɔ.

Masagiti niiti Zozuwe ɔnini ti ma

⁷ Masagiti pɛɛ, niiti Zozuwe ta Izelayɛle nuiti ti ɔnini ti ma Zuludɛn folo liizu ɔɔɛi, é zo Baale-Gade, Liɓan ɔtugi zu, é zeeli Ɛalake ɣizei ma, nii buzeɣɛai Seyiil ɔɔɛ. Zozuwe ti veeni Izelayɛle wolodaiti zea ga tɔnɔ, é gaagwɛ ti ɔa. ⁸ Naama yooiti ti ɣɛni ɣize yooi, ta zɛɔɔɔ ma nɛmɛi, ta Zuludɛn ma ɔtu nɛmɛi, ta ɣize wolaiti ma, ta Zudee teɔɔɔɔ zu, ta lɛkpɛmawɛ nu yeezazuɔɔ yooi zu. Zooi naati ti ɣɛni ga Ɛɛte nuiti ta-yooiti, ta Amɔɔl nuiti, naa ɔɛ Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ba, ta Geeve nuiti, ta Yeeɔuse nuiti. ⁹ Masagiti ti pile sɔɔɔni ti ma, ti ɣɛni ga niiti: Zeeliko masagi, Ayi masagi Beetele ɣɔɔɔɔ, ¹⁰ Zeeluzalɛme masagi, Geeɔɔɔn masagi, ¹¹ Yaalemute masagi, Lakise masagi, ¹² Egelon masagi, Geeɛɛɛl masagi, ¹³ Deɔiil masagi, Geedɛɛl masagi, ¹⁴ Ɛɔɔɛma masagi, Alade masagi, ¹⁵ Liɓena masagi, Adulame masagi, ¹⁶ Makeeda masagi, Beetele masagi, ¹⁷ Tapua masagi, Geeɛɛɛl masagi, ¹⁸ Afɛke masagi, Lasalon masagi, ¹⁹ Madon masagi, Ɛasɔɔl masagi, ²⁰ Simelon-Melon masagi, Akesafe masagi, ²¹ Taanake masagi, Megido masagi, ²² Keedɛse masagi, Yɔkeneyame masagi é ɣɛni Kaalemele, ²³ Dɔɔl masagi é ɣɛni Dɔɔl yooi zu, Ɛɔyime masagi é ɣɛni Gilegale ɣɔɔɔɔ, ²⁴ Tiilesa masagi. Masagiti tieɣɔi ɣɛni ga nu ɔuusaɔaɣɔ maazu ɣila (31).

13

Zooi niiti ti la de zoni

¹ Zozuwe ɔɔɔɔaɣani niina. Ɛɔɔɣɔ GALAGI ɣɛni ma: «Wɛɛ, é ɔɔɔɔaɣaga, tama zooi wɔɔɔɔɔ de ná, nii é la de zoni. ² Zooi ɔɛɛ, zɛgai ná: Filiseti nuiti ta-yooiti kpein, ta Gesuul nuiti ta-yooi kpein. ³ E zo Sigɔɔl deɛi ma, é yeizu Ezipete yooi zu ɔɔɛ, Ekelɔn kwɛmawɛ lɛkpɛmawɛ nu ɣɔɔɛzuɔɔ, naama adaɔɔ pɛ ka levezu ga Kanaan nuiti ta-yooi. Miná ɣa Filiseti nuiti ta-masada lɔɔɔɔɔiti ma laa wolaiti ti ná, Gaza, Asedɔde, Asekalɔn, Gate, ta Ekelɔn, ta Avi nuiti ta-yooi lɛkpɛmawɛ nu yeezazuɔɔ. ⁴ Kanaan yooi pɛ ka de ná ɔalaa, maanɛai é zo, é zo Meyala ma, nii é ga Sidɔn nuiti tɔnɔi, eyɛsu é zeeli Afɛke, Amɔɔl nuiti ta-ɣwɛpelemawɛ, ⁵ ta Geeɔale nuiti ta-yooi, ta Liɓan kpein, folo ɣulazu ɔɔɛi, é zo Baale-Gade, Ɛɛɛɛmɔn ɣizei ɣɔɣɔɔɔɔ, eyɛsu é zeeli Leɔɔ-Ɛamate, ⁶ nuiti kpein ti zeini ɣize yooi zu, é zo Liɓan, é zeeli Mɛɛɛɛɔte-Mayime, Sidɔn nuiti kpein. Nà ti ɔɛɛzu Izelayɛle nuiti tuɣɔ. Naa ɣa é ba, naati kpein fe Izelayɛle ya ga kpakutoomai, eɣɛɔɔɔɔi ɣɛ ma levei veeni la, ⁷ zooi tei gaagwɛɛna, é fe boloda taavuuɣɔiti zea, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuɔɔ.»

Zooi ɣaaɣwɛɛ vai Zuludɛn folo ɣulazu ɔɔɛi

⁸ Manasee ná-bolodai ɣilazuɔɔ zɔi ta Luɓɛn ná-bolodai, ta Gade nɔnɔi, naati ti ta-yooi zɔɔɔni. Ɛɔɔɣɔ GALA ná-botigɛ nui Moize feeni ti ya Zuludɛn folo ɣulazu ɔɔɛi, ⁹ é zo Alɔwɛɛl, zɛ wolai Aalenɔn laaɔɔ, eyɛsu é zeeli taa wolai ma, é pɛtugi zaamawɛ, é ɔɔ

gize nɛmɛi kpein ba, é zo Meedeɓa, eyɛsu é zeeli Diɓon, ¹⁰ ta Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigon, nii é ɣeni masadai ɣɛɛzu ɢɛseɓon, naa ná-taa wolaiti kpein, é zeeli Amɔn nuiti ta-ɣwɛpelemawɛ. ¹¹ E ɓɔ Galaade yooi ɓalaagi va, ta Gesuul nuiti ta-yooi, ta Maakate nuiti, ta ɢɛelemɔn gizei, ta Basan kpein é zeeli Saleka, ¹² ta Wɔge ná-masadai kpein Basan yooi zu, nii é ɣeni ga Leefa mavofodai ma ɣaabelagi, é masadai ɣɛɛni Asetalɔte ta Edeleyi. Moize zobogi zɔɓɔni niima masagiti ma, é ti ɓɛ ta-yooi ɣa. ¹³ Kɛɛ Izelayɛle nuiti ti la ɣeni Gesuul nuiti ta Maakate nuiti kpeɛni, naa ɣa é kɛa ti zeini Izelayɛle nuiti saama, zaaɣaza.

¹⁴ Leevi ná-bolodai ɣila kpe ka é la ɣeni zou zɔɓɔni ga nɔnɔ. Kɛɛ gala zalaɣaiti, ti ga ɢooɣɔ GALAGI Izelayɛle ná-GALAGI nɔnɔi, naa ɣa é ga tɔnɔi, eɣɛvelei é woni la tɔun ma.

Luɓen ná-bolodai ná-zooi

¹⁵ Moize Luɓen ná-bolodai nɔnɔi veeni zea, eɣɛvelei ta-ɔɛɛyɛɣɛiti ti la. ¹⁶ Zooi ti sɔɓɔni, é zoni Alɔwɛɛl, zie wolai Aalenɔn laawe, ta taa wolai é pɛtugi zaamawɛ, gize nɛmɛi kpein ma Meedeɓa ɣɔbawɛ, ¹⁷ é li ɢɛseɓon, ta ma laa wolai kpein ti gize nɛmɛi ma: Diɓon, Bamɔte-Baale, Bɛte-Baale-Meyon, ¹⁸ Yaasa, Kedeemɔte, Meefaate, ¹⁹ Kiliyatayime, Siɓema, Seelɛte-ɢasaɣaal pɛtugi ma ɣizei ma, ²⁰ Bɛte-Peyɔɔl, Pizega ɣizei ɣɔɣɔbawɛ, ta Bɛte-ɢayesiɓɔte. ²¹ Gize nɛmɛi maawe laa wolai naati kpein poluma, ti Amɔɔl nuiti ta masagi Sigon ná-masadai ma yooi kpein sɔɓɔni, nii é ɣeni masadai ɣɛɛzu ɢɛseɓon. Moize zobogi zɔɓɔni Sigon ma, ta Madiyan ɣundiɣiiti, ti ɣoloni Sigon ɔɛ, ti zeini zooi zu: Evi, Leekɛme, Suul, ɢuul, ta Leeɓa. ²² Ungaizie nui Balaame, Beyɔɔl ná-doun zunui ɣeni naati saama, niiti Izelayɛle nuiti ti ti ɔaani ga boɣa zɔkpɔi. ²³ Luɓen mavofodaiti ta-ɣwɛpelemawɛ ɣeni ga Zuludɛn, ta zieleawe.

Luɓen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɣana, eɣɛvelei ta-ɔɛɛyɛɣɛiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Gade ná-bolodai ná-zooi

²⁴ Moize Gade ná-bolodai nɔnɔi veeni zea, eɣɛvelei ta-ɔɛɛyɛɣɛiti ti la. ²⁵ Nii ti sɔɓɔni ga zooi ná ɣeni ga: Yazɛɛl, ta Galaade laa wolaiti kpein, ta Amɔn nuiti ta-yooi ɣilazuɔɛ, é zeeli Alɔwɛɛl, Laɓa letemawɛ, ²⁶ é zo ɢɛseɓon, é zeeli Lamate-Misepee, ta Betɔnime, é zo Maɣanayime, é zeeli Deɓiil ɣwɛpelemawɛ, ²⁷ ta nɛmɛi zu, Bɛte-ɢalame, Bɛte-Nimela, Sukɔte, ta Safon, ɢɛseɓon masagi Sigon ná-masadai ma yooi mɔtai. Naama yooi kpein é ɣeni zie wolai Zuludɛn ɔɔluɔɛ. Zuludɛn ɣeni zou ɣwɛpelemawɛ, nii é folo liizu ɔɛlei, eyɛsu é zeeli zie wolai Zeeneezalɛte ɣaabelazuɔɛ, lɛkpɛmawɛ nu ɣɔɔɛzuɔɛ.

²⁸ Gade mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɣana, eɣɛvelei ta-ɔɛɛyɛɣɛiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Manasee ná-bolodai ɣilazuɔɛ ná-zooi, nii é folo ɣulazu ɔɛlei

²⁹ Naa ɔɔluma, Moize Manasee ná-bolodai ɣilazuɔɛ nɔnɔi veeni zea, gaagɣwɛ ti va, ɔɛlei ta-ɔɛɛyɛɣɛiti ti la. ³⁰ Zooi ti sɔɓɔni, naa ɣeni ga Basan, é zo Maɣanayime, Basan masagi Wɔge ná-masadai ma yooi kpein, ta Yayiil ná-taa go ɔuulɔzita (60), ti kpein ti ɔuuni ma yooi zu. ³¹ Naa ɔɔluma, ti Galaade yooi ɣilazuɔɛ zɔɓɔni, ta Asetalɔte ta Edeleyi, Basan masagi Wɔge ná-masadai ma laa wolaiti. Ti ti pɛ gaagɣwɛ Makiil mavofodaiti ba, Manasee ná-doun zunui, ɔɛlei ta-ɔɛɛyɛɣɛiti ti la.

³² Zooi ɣana, nii Moize feeni Moabe yooi ma nɛmɛiti su, Zuludɛn ɔɔlu ɔɛlei, Zeeliko letemawɛ, folo ɣulazu ɔɛlei. ³³ Moize la ɣeni zou veeni Leevi mavofodaiti zea. ɢooɣɔ GALAGI, Izelayɛle ná-GALAGI ɣa é ga tɔnɔi, eɣɛvelei é boni la ti ma.

14

Kanaan yooi ɣaagɣwɛɛ vai Zuludɛn folo liizu ɔɛlei

¹ Wɛlɛ nii Izelayɛle nuiti ti sɔlɔni ga tɔnɔ, Kanaan yooi zu, nii zalaɖa ɖula nui Eleazaal, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta boloda vɛɛyɛɖeiti ta-ɖundigɛiti ti feeni ti ya. ² Zou ɖaaɖwɛɛ vai ná, boloda taavuuɖoɔi ta ma lukpɛgi va, naa ɖɛni ga kpakutoomai, eɖɛvelei Ɔooɖo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ³ Mazɔlɔ Moize zooi veeni niina boloda felegɔiti ta ma lukpɛgi ya, Zuludɛn volu vɛlei, folo ɖulazu vɛlei, é la ɖɛni ta veeni Leevi nuiti zea. ⁴ Zozɛfe mavofodaiti ti ɖɛni ga boloda felego, Manasee ta Efelayime, kelɛ ti la ɖɛni zou veeni Leevi nuiti zea, kɛni nɔ ta-laaiti, ta ná maagooliiti, ta-loganiiti faa zu, ta vɛ ta ti-ɖɔligiti make ná. ⁵ Izelayɛle nuiti ti kɛni, eɖɛvelei Ɔooɖo GALAGI ma levei veeni la Moize ya, ti zooi ɖaaɖwɛɛni.

*Geebelɔn laai ta ma yooi
vee vai Kalebe ya*

⁶ Zuda ná-bolodamaiti ti maaɖuɖani Zozuwe va Gilegale. Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, nii é ɖɛni ga Keenize nui, naa ɖɛni ma: «È naa ɖwɛɛ, nii Ɔooɖo GALAGI boni GALA nui Moize ma, nɔn nà-faa zu, ta dɔn dɔ-vaa zu, siegi zu ade ɖɛni la Kadese-Baalenea. ⁷ Gè kona vuunaanigɔ (40) zɔlɔni niina, siegi zu Ɔooɖo GALAGI ná-botigɛ nui Moize tɛveni la, gè zeɖe Kadese-Baalenea, gè li zooi zuvɛɛ fai ma. Gè voluvaawoni ma, ga sɔledai zɔimave. ⁸ Kelɛ zunuiti ti ɖɛni bà, naati ti nuɖuseiti ipɔteveni. Kelɛ nɔn nà, gè zieni ga woogɛɖiladai Ɔooɖo GALAGI, nà-GALAGI ná-pelei. ⁹ Naama volo ná, Moize niima ɖonai woni, é ɖɛ ma: «Gaamazu, zooi nii è ziaa su, naa ɖa ɖɛ ga dɔnɔi, wa è-mavofodai, eyɛsu ɖɔ, tɔzei è zievɛ woogɛɖiladai zu ga Ɔooɖo GALAGI, dɔ-GALAGI ná-pelei.» ¹⁰ Niizu pɛɛ, é ɖɛa ga kona vuunaanigɔ maazu lɔlugu (45), siegi zu Ɔooɖo GALAGI ɔɔni la Moize vɔ, Izelayɛle ɖɛai ma siei wosu tevebai zu, é mà vului makega ga ná-minazegɛgi maavele. Za, gè kona vuulɔsava maazu lɔlugu (85) zɔlɔga. ¹¹ Sùlogɛ dɛ, eɖɛ naama voloi nɔ, yeei Moize tɛveni da siei ma, zɛbei ɖa dɛ bà kooɖo vaa zu, eɖɛvelei é ɖɛni bà la naama ziegɛ zu, nà zoo dɛ gè dɛ li, gè dɛ va. ¹² Niizu, gize yooi naa ve zèa, nii Ɔooɖo GALAGI ma minazegɛgi woni bè ma volo ná. Mazɔlɔ è mɛnini naama voloi nɔ ga Anake mavofodaiti ta ná, taa wolaiti ta ná, sigɛgi ti ma. Ɔooɖo GALAGI ɖɛ bà nɔ, nà ti bɛ, eɖɛvelei Ɔooɖo GALAGI boni la.»

¹³ Zozuwe tuya looni Kalebe vɛ, Yefunee ná-doun zunui, é Geebelɔn ve zea ga nɔnɔ. ¹⁴ Vele ɖana Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, Keenize nui, Geebelɔn zɔlɔni da ga nɔnɔ eyɛsu zaagaza, tɔzei é zieni ga woogɛɖiladai, Ɔooɖo GALAGI ná-pelei zu, Izelayɛle ná-GALAGI. ¹⁵ Mɔungi, Geebelɔn laaseigi ɖɛni ga Kiliyate-Aaleɔa. Aaleɔa ɖɛni ga zunui nii unfemai ɖɛni bɛ gola, Anake mavofodaiti saama.

E zo názuve ma niina, kooi ɔni zooi zu, ziileigi ɖɛni ná pɛ.

15

Zuda ná-bolodai ná-zooi

¹ Zooi nii kpakutoomai feeni Zuda ná-bolodai ma vɛɛyɛɖeiti zea, é zeelini Edome ɖwɛpelemave Sin tevebai zu, lekɛmave nu yeezazuve. ² Pele ɖana, ta-ɖwɛpelemave lekɛmave nu yeezazuve, naa liini la Kpolodɛ Wanai ɖaabelazuve, é ze lekɛmave nu yeezazuve yooi va, ³ é li, é too ma lekɛmave nu yeezazuve, gize yoozuve Akelaɔime, é leve ga Sin vɛle, é lɛ lekɛmave nu yeezazuve Kadese-Baalenea, é leve miná ga Gɛselon vɛle, é lɛ Adaal, é lati Kaalekaa vɛle, ⁴ é leve naa volu ga Asemon vɛle, é lo Ezipete ɖɔtudɛi va, kwɛpelegi loni Kpolodɛ Wolai va. Naa ɖa é ga wo-ɖwɛgi lekɛmave nu yeezazuve.

⁵ Folo ɖulazu vɛlei, kwɛpelemave ɖɛni ga Kpolodɛ Wanai, eyɛsu é ze ti loolave va ta Zuludɛn.

Lekɛmave nu ɖoozuve, kwɛmave zoni kpolodɛi zuzeizuve, nii é ti loolave ta Zuludɛn. ⁶ E lɛni ga Bete-Gogela vɛle, é leve Bete-Alaɔa, lekɛmave nu ɖoozuve, é lo kɔtui va, ti ɖɛzu ma Bɔɖan, Luɔɛn ná-doun zunui taɖila daasei kana, ⁷ kwɛpelemave liini Deɔiil, é

leve Akool nemei zu, é li lekpemave nu gboezu velel Gilegale, é gize yagbozuve Adumime letemave, kotudei vo be, lekpemave nu yeezazuve. Naa volu é leve En-Seemese zieungiti po be, é too ma En-Logele. ⁸ Kwepelegi leni, é leve ga Bene-Ginome vetugi zu vele, Yeebuse nuiti ta-gizei gogbave, nii é ga Zeeluzalame, lekpemave nu yeezazuve. Kwepelegi unteleni gizei ma, nii é vuuni folo liizu velel, Ginome vetugi zu, Lefayime vetugi gaabelazuve, lekpemave nu gboezuve. ⁹ E zo gize unmauve, é yei, é zeeli Nefetoea deungiti ma, é li Efelon gizei ma laaiti po pelei, aisa é va li ga Baala vele, nii é ga Kiliyate-Yeyalime. ¹⁰ E zo Baala, kwepelemave, é lati folo liizu velel, Seyiil gizeiti po pelei, é leve Dobo gizei gogbave, lekpemave nu gboezuve, naa ga é ga Kezalon, é yei Bete-Seemese, é leve Timena. ¹¹ E zegé miná, é zeeli Ekelon gize gogbave, lekpemave nu gboezuve, é va Sikelon, é leve Baala gizei vo be, é li Yabeneyele, é lo Kpolode Wolai va.

¹² Folo liizu velel ma gwemave geni ga Kpolode Wolai laave. Ule gana kwepelemaveti ti geni la, é lo zoi va, é veeni Zuda mavofodaiti zea, egbevelei ta-velayegeti ti la.

*Kalébe ná-zooi zo fai bogbo ve
(Tukpogaaave Nuiti 1:10-15)*

¹³ Ti Yefunee ná-doun zunui Kalébe nonoi veeni zea Zuda mavofodaiti saama, egbevelei Gogbo GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya: Kiliyate-Aaleba, nii é ga Geebelon. Aaleba geni ga Anake memewolai. ¹⁴ Kalébe Anake mavofodaiti kpeni: Seesayi nuiti, Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹⁵ E zegeni miná, é li é Debiil nuiti sakpe. Mouni Debiil laaseigi geni ga Kiliyate-Seefel. ¹⁶ Kalébe geni ma: «Nà doun anzanui Akesa ve naama nui ve ga anza, nii a Kiliyate-Seefel zakpe, é so.» ¹⁷ Kalébe kedeeloin Kenaze ná-doun zunui Wateniyele ga é ná zoni. Kalébe ná-doun anzanui Akesa veeni be ga anza.

¹⁸ Seeliai ma sinigi vo be, é deni ga naa, ga naa kpalagi ta vali kede Kalébe ma. Naa volu, Akesa vilini, é zegé ná-soovalegi goma. Kalébe gaazagani, é ge ma: «Leeni ga woin é ma?» ¹⁹ E googaavoteni, é ge ma: «Faane ge bè! Zieungaa ve bè, mazobo zoi é seida su, lekpemave nu yeezazuve, naa vobu.» Kalébe zieungiti feeni be maazu velel, ta buu velel.

Zuda mavofodaiti ta-laaiti

²⁰ Zuda mavofodaiti ta-wolodai nonoi gana, egbevelei ta-velayegeti ti la. ²¹ Zuda mavofodaiti ta-laaiti ti geni lekpemave nu yeezazuve, Edome gwepemave letegi, naati ti geni ga: Kabeseyele, Edel, Yaguul, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Keedese, Gasool, Itan, ²⁴ Zife, Teelame, Bealote, ²⁵ Gasool-Gadata, Keliyote-Geselon, nii é ga Gasool, ²⁶ Amame, Sema, Molada, ²⁷ Gasaal-Gada, Gesemon, Bete-Palote, ²⁸ Gasaal-Suale, Beel-Seeba, Biziyotiya, ²⁹ Baala, Iyime, Aseme, ³⁰ Eletolade, Kezile, Goolema, ³¹ Sikelage, Mademana, Sansana, ³² Lebayote, Silegime, Ayen, ta Limon. Taa wolai liegi geni ga taa vuufelego maazu taavuugo (29), ta ma laa goiti.

³³ Taai niiti ti geni zielave ma nemei zu, naati ti geni ga niiti: Esetawole, Soleya, Asena, ³⁴ Zanoa, En-Ganime, Tapua, Ename, ³⁵ Yaalemute, Adulame, Soko, Azeeka, ³⁶ Saalayime, Aditayime, Gedeela, ta Gedeelstayime. Taa wolai liegi geni ga puugo maazu naanigo (14), ta ma laa goiti.

³⁷ Senan, Gadasa, Migedale-Gade. ³⁸ Dileyan, Misepee, Yaketeyele, ³⁹ Lakise, Bosekate, Egelon, ⁴⁰ Kabon, Laamase, Kitelise, ⁴¹ Gedeelte, Bete-Dagon, Naama, ta Makeeda. Taa wolai liegi geni ga puugo maazu lozita (16), ta ma laa goiti.

⁴² Libena, Etel, Asan ⁴³ Yifeta, Asena, Nesibe, ⁴⁴ Keyila, Akezibe, ta Maleesa. Taa wolai liegi geni ga taavuugo, ta ma laa goiti.

⁴⁵ Ekelon ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, ⁴⁶ taa wolai nii kpein é Asedode gobave, ta ma laa goiti, Ekelon ta Kpolode Wolai ti yagbozuve.

⁴⁷ Asedode ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, ta Gaza ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, eyesu é zeeli Ezipete kotudei ma, é li Kpolode Wolai laave.

⁴⁸ Gize yooi ma vele geleiti ti ɣeni ga: Samiil, Yatiil, Soko, ⁴⁹ Dana, Kiliyate-Sana, nii é ga Deɓiil, ⁵⁰ Anaɓe, Esetemo, Anime, ⁵¹ Gɔsen, Gɔlon, ta Gilo. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugo maazu ɣila (11), ta ma laa goiti.

⁵² Alaɓe, Luma, Eɛyan, ⁵³ Yanume, Bete-Tapua, Afeeka, ⁵⁴ Gumeta, Kiliyate-Aaleɓa, nii é ga Geeɓelɔn, ta Siyɔl. Taa wolai liegɔi ɣeni ga taavuugo, ta ma laa goiti.

⁵⁵ Maon, Kaalemele, Zife, Yuta, ⁵⁶ Zizeleyele, Yokedeyame, Zanoa, ⁵⁷ Kayen, Giɓea, ta Timena. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugo, ta ma laa goiti.

⁵⁸ Galeɣule, Bete-Suul, Gedɔl, ⁵⁹ Maalate, Bete-Anɔte, ta Eletekon. Taa wolai liegɔi ɣeni ga dɔzita, ta ma laa goiti.

⁶⁰ Kiliyate-Baale nii é ga Kiliyate-Yeyalime, ta Laɓa. Taa wolai liegɔi ɣeni ga felegɔ, ta ma laa goiti.

⁶¹ Tevebai zu geleiti ti ɣeni ga: Bete-Alaɓa, Midin, Sekaka, ⁶² Niɓesan, Iil-Meela, ta En-Geedi. Taa wolai liegɔi ɣeni ga dɔzita, ta ma laa goiti.

⁶³ Zuda mavofodaiti ti la ɣeni zooni ti ɔa Yeeɓuse nuiti kpɛ, niiti ti ɣeni zeini Zeeluzalɛme, naati ta dɛ zeini ná zaagaza ta Zuda nuiti.

16

Zozefe mavofodai ná-zooi

¹ Zozefe mavofodai ná-zooi é sɔlɔɔni ga kpakutoomai, ma ɣwɛpelei tɔɔzeini Zuluden ɔa, Zeeliko ɣɔɓaɓe, folo ɣulazu vele, zieungi letemaɓe, nii é kpɔle dɛi veezu taa nuiti zea. E zegeni miná, é ɛ ga gize yooi zu vele, tevebai zu, é li Beetele. ² E zegeni Beetele, é li ga Luze vele, é leve Aaleke nuiti ta-ɣwɛpelemaɓe Atalɔte vele. ³ Naa ɔolu é yeini folo liizu vele, ga Yafelete nuiti pɔ pele, eyɛsu Bete-Gɔlon ná ɣɔɣɔwu vele, é zeeli Geezeɛl, é lo Kpolodɛ Wolai ɔa. ⁴ Zooi ɣana, nii é ɣeni ga Zozefe mavofodaiti tɔnɔi, Manasee ta Efelayime.

Efelayime ná-bolodai ná-zooi

⁵ Zooi ɔete, nii é veeni Efelayime mavofodaiti zea, eɣɛvelei ta-ɔeɣeɣeiti ti la: Folo ɣulazu vele, ta-ɣwɛpelemaɓe zoni Atalɔte-Adaal, é zeeli Bete-Gɔlon ná maazu vele. ⁶ E lɔni Kpolodɛ Wolai ɔa, folo liizu vele. Lɛkpemaɓe nu ɣɔɔzeɔɔ, kwepelemaɓe liini ga Mikemetate vele, é lati ga folo ɣulazu vele, é Taanate-Silo maaleve, é li ga Yanoa vele. ⁷ Miná ɣa é yeini ná ga Atalɔte vele, ta Naalata, é lo Zeeliko ɔa, é ɔile Zuluden ɔa. ⁸ E zoni Tapua, é li folo liizu vele, Kana kɔtudei ɔɔ bɛ, é lo Kpolodɛ Wolai ɔa. Naa ɣa é ɣeni ga Efelayime mavofodai nɔnɔi, eɣɛvelei ta-ɔeɣeɣeiti ti la, ⁹ é ɔɔ taa wolaiti ba, ta ma laa goiti, niiti ti makɛni ti ɔɛ, Manasee mavofodai ná-zooi zu. ¹⁰ Efelayime nuiti ti la ɣeni zooni ti ɔa Kanaan nuiti kpɛ, niiti ti ɣeni zeini Geezeɛl. Naati ta zeini ti zaama, zaagaza, kɛɛ Efelayime nuiti ti boti ɓaagi kpɛin daani ti unma.

17

Manasee ná-bolodai ɣilazuɓe ná-zooi, nii é folo liizu vele

¹ Zooi ta veeni Manasee mavofodai ya, toɣa é ɣeni ga Zozefe ná-doun zunu mɔungi. Makiil ɣeni ga Manasee ná-doun zunu mɔungi, é ɣɛ ga Galaade kɛɣɛ, toɣa é Galaade ta Basan yooiti sɔlɔɔni, Zuluden folo ɣulazu vele, mazɔlɔ é ɣeni ga kɔɔɣɔ nu wola. ² Manasee mavofodai zɔiti ti zooiti sɔlɔɔni, Zuluden folo liizu vele, eɣɛvelei ta-ɔeɣeɣeiti ti la. Aɓiyezeɛl mavofodaiti ti ta zɔlɔɔni, ta Geeɛke mavofodaiti, ta Aseliyele mavofodaiti, ta Sikɛme mavofodaiti, ta Geefeɛl mavofodaiti, ta Semida mavofodaiti. Zozefe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti kana, eɣɛvelei ta-ɔeɣeɣeiti ti la.

³ Manasee wolodamai ta ɣeni ná, daa ga Selɔfɛɣade, doun zunu la ɣeni zea, kɛni nɔ anzanu lɔinti, ti-laaseigiti kaa: Maala, Noa, Gɔgela, Mileka, ta Tiilesa. Selɔfɛɣade ɣeni ga

Geefeel ná-doun zunui. Kεεge wolani ti gɛni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee. ⁴ Ná-doun anzanui naati ti ɔaani zalaɣa ɣula nui Eleazaal ɔɔ be, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta kundigiti, ti ge ti ma: «Gooɣo GALAGI devei veeni Moize ya, ga é zou ve gi ya, gi-geε keεgeointi saama.» Ti zou veeni ti ya, ti-geε keεgeointi saama, egevelei Gooɣo GALAGI ná-devei gɛni la. ⁵ Manasee ná-bolodai zou puugo zolɔni, Galaade ta Basan yooiti ti la naama gaalugi zu, niiti ti Zuluden folo ɣulazu velei, ⁶ mazolɔ Manasee ná-doun anzanuiti ti zou zolɔni ná-doun zunuiti saama. Galaade yooi ma ge ge ga Manasee ná-doun zunui zɔiti tɔnɔ.

⁷ Manasee ná-kwepelemave zoni Aseel ma, é li Mikemetate nii é Sikeme letemave, é zege miná, é yei Yamin vele, En-Tapua nuiti pɔ be. ⁸ Tapua yooi gɛni ga Manasee mavofodaiti tɔnɔ, keε Tapua taai, nii é gɛni Manasee kwepelemave, miná gɛni ga Efelayime mavofodaiti tɔnɔ. ⁹ Kwepelemave loni Kana kotudei ɔa nu yeezazuve. Keε taa wolai niiti ti gɛni ga kotudei ɔolu velei nu yeezazuve, naati ti gɛni ga Efelayime nɔnɔ, anεε ni ti ti gɛni Manasee yooi ma. Manasee ná-kwepelegi leveni kotudei goba, lekpeleve nu ɣovezuve, é zeɪ Kpolode Wolai ɔa. ¹⁰ Naa ɣa é keeni, Efelayime ná-zooi liini ga lekpeleve velei nu yeezazuve, Manasee nɔnɔi ma ge li ga lekpeleve velei nu ɣovezuve. Kpolode Wolai gɛni ga kwemave, folo liizu velei. Lekpeleve nu ɣovezuve, é zeini Aseel ɔa, folo ɣulazu velei, é zeɪ Isakaal ɔa.

¹¹ Manasee taa wola mɔinmɔin solɔni balaa Aseel ná-zooi zu ta Isakaal. Ta ga Bete-Seyan ta ma laa goiti, Yibeleyame ta ma laa goiti, é ɔee Dɔɔl balaagi ɔa, ta ná-kovi savagoiti, niiti ti ga En-Dɔɔl, Taanake, ta Megido, ta ma nuɔuseiti pe, ta ma laa goiti pe. ¹² Anεε naa ɔe, Manasee ná-nuiti ti la gɛni zooni ti ɔa taa wolai naati su nuiti so, Kanaan nuiti ti yeɪ zeini ma yooi zu. ¹³ Siegi zu Izelayele nuiti ti zeɔei zolɔni da, ti Kanaan nuiti dɔni poti baagiti keε vai zu, keε ti la gɛni zooni ti ɔa ti ɔe.

Ta ɔɔ fai Zozefe mavofodai ná-zooi ɔa

¹⁴ Zozefe mavofodaiti ti ɔaani, ti baazaɣa Zozuwe ma, ti ge ma: «Leeni vaa zu é zooi tago nɔ veai gi ya, ga kpakutoomai? Tama Gooɣo GALAGI tuya loa gi ɔe gola, niizu gi wola mɔinda gola.» ¹⁵ Zozuwe ti woɣaavoteni, é ge ti ma: «Ni wo wola mɔinda gola, ni Efelayime gize yooi la mɔ kula ɣea wo ɔa, à li Feeleeze nuiti ta-lɔɔiti su, ta Leefa mavofodaiti, wo ná ta maazaɣa ɔɔɣo ɔe.» ¹⁶ Zozefe mavofodaiti ti gɛni ma: «Gaamai ɔe gize yooi la kulaa gi ɔa, naa ɔolu kɔlu wotoloiti ta Kanaan nuiti zea, ti zeini petugi zu, niiti ti Bete-Seyan, ta niiti ti logai ba, ta niiti ti zeini Zizeleyele petugi zu.» ¹⁷ Zozuwe gɛni Efelayime nuiti ta Manasee nuiti ma, ti ga Zozefe mavofodaiti: «Wa ga nuɔuseiti ti wola mɔindai, wo-zeɔei wɔɔɔa, wo la mɔ vɔniga zou go nɔ ma. ¹⁸ Keε wa gize yooi zege, nii dɔɔi ma. Wa maazaɣa, wo zeɪ ná pe. Wa Kanaan nuiti kpe, anεε kɔlu wotoloiti ta ti ya, zeɔei ge ti ɔa.»

18

Zooi ɣaagweε vai boloda lɔfelaɪ zɔiti ba

¹ Izelayele nuiti ti zooi zogai ma, ti maagolo, ti ɣaaleeni ba Silo. Ti GALA daagomi sege velei loni ná. ² Boloda lɔfela ɣa é yeɪ Izelayele nuiti saama, niiti ti la gɛni de tɔnɔi zolɔni.

³ Zozuwe gɛni naazu Izelayele nuiti ma: «Yeεgeɣala lielego ɣa de wo keεzu faalakobai zu, wo ɔa li, wo ɔa zooi zege ga wɔnɔ, nii Gooɣo GALAGI, wo-mεmεwolani ta-GALAGI feai wo ɔe? ⁴ A yeelo zunu savago ɔa bolodai ɣilagilagi zu, nà ti levesu ada. Ta wuzεgezu, ti zooi zubize, ti ta-wolodamai nɔnɔi ɔete, ti ná-fai zeve, ti ɔaa la pɔ be. ⁵ Ta keεzu su lɔfela, ti gaagweε ɔɔɣo ɔa. Zuda ɣa yesu ná-kwepelemave, lekpeleve nu yeezazuve. Zozefe ná-peleyegei ɣa yesu ná-kwepelemave, lekpeleve nu ɣovezuve. ⁶ Wa zooi ɣaagweεzu su lɔfela, wo ɔa ɔe pɔ ga ma zeve. Nà kpakutoomai ɣεεzu wo ɔe, ɔe nɔ Gooɣo GALAGI da-GALAGI

ɣaazu. ⁷ Kεε Leevi mavofodai la zou nɔpε sɔlɔɔga ga nɔnɔ wo zaama, mazɔlɔɔ Gooɔɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula vai ɣa é ga tɔnɔi. Nii é ga Gade ná-bolodai, ta Luβen ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuvε, naati ti tɔnɔi zɔlɔɔge na, Zuludɛn volu vεlei, folo ɣulazu vεlei, nii Moize, Gooɔɔ GALAGI ná-botigε nui feeni ti ya.»

⁸ Zunuiti ti yeeloni ti va ga ti zooli ɣaagwε, naati ti pele zoni. Aisa ti va li, Zozuwe niima leveiti feeni ti ya, é ɣε ti ma: «À li, wo zιε zooli zu, wo gaagwε sεvεi zu, naa volu wo ɣale ma pɔ bε. Silo vε nɔ ɣa, gε kpakutoomai ɣεεzu ná wo vε, Gooɔɔ GALAGI ɣaazu.»

⁹ Zunui naati ti liini, ti zιε zooli zu, ti gaagwε sεvεi zu, ti kε su lɔfela, eɣεvelei taa wolaiti ti la. Ti ɣaleni ma Zozuwe vɔ bε, ti-vuuzuvε Silo. ¹⁰ Zozuwe zooli ɣaagwεeni Izelayele nuiti ba ga kpakutoomai Silo, Gooɔɔ GALAGI ɣaazu, é bolodai ɣilagilagi nɔnɔi ve zea.

Benzamen ná-bolodai ná-zooli

¹¹ Zooli ma mɔungi kpakui looni ma, naa ɣeni ga Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi, eɣεvelei ta-vεleyeɣeiti ti la. Ná-zooli ɣwεgi ɣeni Zuda ná-bolodai ta Zozεfe mavofodaiti ta-wolodaiti zɔɣɔzuvε. ¹² Lekpεmavε nu ɣvεezuvε, ti ɣwεgi zoni Zuludɛn va, é lε Zeeliko ɣobavε, lekpεmavε nu ɣvεezuvε, é lε gize yooi zu folo liizu vεlei, é li, é vile Bete-Aven levebai va. ¹³ Kwεpelemavε leveni ga Luze vεle, nii daa ga Beetele, lekpεmavε nu yeezazuvε, naa volu é yeini ga Atalɔte-Adaal vεle gize maazuvε, nii é Bete-ɔlon ná ɣɔɣɔwu vεlei, lekpεmavε nu yeezazuvε. ¹⁴ Folo ɣulazu vεlei, kwεpelemavε liini, é lati kpolodεi vɔ pele, é zo gizei va, nii é Bete-ɔlon letemavε, lekpεmavε nu yeezazuvε, é li, é lo Kiliyate-Baale va, nii é ga Kiliyate-Yeyalime, Zuda mavofodaiti ta-laa wolai. Folo liizu vεle ɣwεpelegi ɣana.

¹⁵ Lekpεmavε nu yeezazu vεlei ma ɣwεgi zoni Kiliyate-Yeyalime va, é liini folo liizu vεlei Nεfetoa dεungiti pɔ bε, ¹⁶ miná ɣa é yeini ná gize ɣɔɣɔvε, nii é zelɛni Bene-ɔinɔme vεtugi maazu, Lefayime vεtugi zu, lekpεmavε nu ɣvεezuvε. E yeini ɔinɔme vεtugi zu, Yeebuse nuiti ta-ɣize ɣobuvε, lekpεmavε nu yeezazuvε, eyεsu é zeeli En-Lɔgele. ¹⁷ E latini lekpeɔma vεlei nu ɣvεezuvε, é lo En-Seemεse va, naa volu é lo Gelilɔte va, gize yɔɣɔzuvε Adumime letemavε. E zo miná, é yeini kotui naa vɔ bε, nii daa ga Bɔɣan, Luβen ná-doun zunui taɣila daasei kana. ¹⁸ E leveni gizei ɣobuvε lekpeɔmavε nu ɣvεezuvε, nii selegai Zuludɛn ma vεtu nεmεi maazu, é yeini pεtu nεmεi zu. ¹⁹ E liini Bete-ɔɔgela ɣoba, lekpeɔmavε nu ɣvεezuvε, é li, é lo Kpolodε Wanai va ga nu ɣvεezu vεlei tosvε Zuludɛn va. Lekpeɔmavε nu yeezazuvε vεle ɣwεpelegi ɣana.

²⁰ Folo ɣulazu vεlei, Zuludɛn ɣa é ɣeni ga kwεmavε.

Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɣana, eɣεvelei ta-vεleyeɣeiti ti la, ta ta-ɣwεpelemavεti é lati ti ma.

²¹ Benzamen mavofodaiti ta-laa wolaiti ti ɣeni ga niiti, eɣεvelei ta-vεleyeɣeiti ti la: Zeeliko, Bete-ɔɔgela, Emεke-Kεsise, ²² Bete-Alaβa, Semalayime, Beetele, ²³ Avime, Pala, Wɔfela, ²⁴ Kεfaal-Amɔnayi, Wɔfeni, ta Geeβa. Taa wolai lieɣɔi ɣeni ga puugo maazu felegɔ (12), ta ma laa goiti.

²⁵ Gaβaɣɔn, Lama, Beelɔte, ²⁶ Misepεe, Kεfila, Mɔsa, ²⁷ Leekεme, Yiilepeyεle, Taleyala, ²⁸ Seela, Elεfe, Yeebuse, nii é ga Zeeluzalεme, Gibeate, ta Kiliyate. Taa wolai lieɣɔi ɣeni ga puugo maazu naanigo (14), ta ma laa goiti.

Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɣana, eɣεvelei ta-vεleyeɣeiti ti la.

19

Simiyɔn ná-bolodai ná-zooli

¹ Zooli velesiei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Simiyɔn ná-bolodai nɔnɔi, eɣεvelei ta-vεleyeɣeiti ti la. Ta-yooi ɣeni Zuda nɔnɔi zaamavε. ² Ta-yooi zu laaiti ti ɣeni ga niiti: Beel-Seeβa, Seeβa, Mɔlada, ³ Gasaal-Suale, Bala, Aseme, ⁴ Eletɔlade, Betule, Goolema, ⁵ Sikelage,

Bete-Maalekaḅote, Gasaal-Suza, ⁶ Bete-Leḅayote, ta Saluḡen. Taa wolai lieḡoi ḡeni ga puuḡo maazu savagḡo (13), ta ma laa goiti.

⁷ Ayen, Limon, Eteel, ta Asan. Taa wolai lieḡoi ḡeni ga naanigḡo, ta ma laa goiti, ⁸ ta taa goiti kpein ti naama laa wolaiti maaḡoolii zu, eyesu é zeeli Baalate-Beel, nii é ga Lamate, lekpeḡave nu yeezazuve yooi zu.

Simiyon mavofodaiti ta-wolodai nonoi ḡana, egḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la. ⁹ Simiyon mavofodai ná-zooi zegeni Zuda nuiti tḡnḡi va, mazḡḡḡ Zuda mavofodaiti ta-yooi ti sḡḡḡni, gola ḡaaḡoni ti ma. Naa ḡa é keeni, Zuda ná-zooi Simiyon mavofodaiti maalatini.

Zaḡulḡn ná-bolodai ná-zooi

¹⁰ Zooi zavasiei kpakui looni ma, naa ḡeni ga Zaḡulḡn mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la. Ta-yooi ma ḡwḡepeḡemave zeelini Salide. ¹¹ E leeni folo liizu velei, Maleyala velei, é zei Daḡeesete va, naa volu kḡtudei nii é yeizu Yḡkeneyame ḡakalave. ¹² E zo Salide, é latini folo ḡulazu velei, Kiselḡte-Taḡḡḡl ḡwḡepeḡemave, é vile Daḡelate va, é le Yafia. ¹³ E zegeni miná, é leve folo ḡulazu velei ga Gita-ḡeefḡel velei ta Ita-Kasin, é lo Limon va, é lati, é zeeli Neya. ¹⁴ Lekpeḡave nu ḡḡvezuve, kwepeḡemave latini, é li ḡanaton, é lo Yifeta-Ele vetugi va. ¹⁵ E ḡḡ Katate va, ta Naḡalale, ta Simelon, ta Yideyala, ta Beteleyeme. Taa wolai lieḡoi ḡeni ga puuḡo maazu felegḡo (12), ta ma laa goiti.

¹⁶ Zaḡulḡn mavofodaiti ta-wolodai nonoi ḡana, egḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Isakaal ná-bolodai ná-zooi

¹⁷ Zooi naanisei kpakui looni ma, naa ḡeni ga Isakaal mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la. ¹⁸ Ta-yooi zu laaiti ti ḡeni ga niiti: Yizeleyele, Kezulḡte, Suneme, ¹⁹ ḡafalayime, Siyon, Anaḡalate, ²⁰ Laḡite, Kisiyon, Aḡese, ²¹ Leemeḡe, En-Ganime, En-ḡada, ta Bete-Paseḡe. ²² Ta-ḡwḡepeḡemave loni Taḡḡḡl va, Saḡasima, ta Bete-Seemeḡe, é lo Zuludḡn va. Taa wolai lieḡoi ḡeni ga puuḡo maazu lḡzita (16), ta ma laa goiti.

²³ Isakaal mavofodaiti ta-wolodai nonoi ḡana, egḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Aseel ná-bolodai ná-zooi

²⁴ Zooi lḡlusiei kpakui looni ma, naa ḡeni ga Aseel mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la. ²⁵ Ta-yooi zu laaiti ti ḡeni ga niiti: ḡelekate, ḡali, Beetḡn, Ake-safe, ²⁶ Alameeleke, Ameade, Miseyale. Folo liizu velei ta-ḡwḡepeḡemave zeini Kaalemele va, ta Siḡḡḡl-Liḡenate. ²⁷ Naa volu, folo ḡulazu velei, é latini ga Bete-Dagon velei, é lo Zaḡulḡn yooi va, ta Yifeta-Ele vetugi, é li lekpeḡave nu ḡḡvezu velei, é zeeli Bete-Emḡeke ta Neyiyele, é loni Kaḡule va nu ḡḡvezuve, ²⁸ Eḡelon velei, ta Leḡḡḡe, ta ḡamon, ta Kana, eyesu é zeeli Sidḡn wolai ma. ²⁹ Kwepeḡemave lati mḡnḡ Lama velei, é lo Tiil taa wolai va siḡḡi ma, ḡḡza velei, é li, é lo Kpolodḡ Wolai va, ga Akeziḡe yooi vḡ pelei, ³⁰ é ḡḡ Uma va, ta Afeke, ta Leḡḡḡe. Taa wolai lieḡoi ḡeni ga puufelegḡo maazu felegḡo (22), ta ma laa goiti.

³¹ Aseel mavofodaiti ta-wolodai nonoi ḡana, egḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Nḡfetali ná-bolodai ná-zooi

³² Zooi lḡzitasiei kpakui looni ma, naa ḡeni ga Nḡfetali mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la. ³³ Ta-ḡwḡepeḡemave zeelini ḡeelefe zḡli, é zo Saananime sene gului, ta Adami-Neekḡḡe, ta Yaḡeneyele, é zeeli Lakume, é lo Zuludḡn va. ³⁴ E latini folo liizu velei, ga Azenḡte-Taḡḡḡl velei, é zeḡe miná, é li, é lo ḡukḡke va, é zei Zaḡulḡn yooi va ga nu yeezazu velei, é lo Aseel yooi va folo liizu velei, ta Yegḡuda, Zuludḡn ḡeni ga folo ḡulazu velei. ³⁵ Taa wolaiti siḡḡi ḡeni ti ma, naati ti ḡeni ga: Sidime, Seel, ḡamate, Lakate,

Kineelɛte, ³⁶ Adama, Lama, Ɔasool, ³⁷ Keedese, Edeleyi, En-Ɔasool, ³⁸ Yileyon, Migedale-Ele, Ɔoolɛme, Bete-Anate, ta Bete-Seemese. Taa wolai lieƆɔi Ɔeni ga puugo maazu taavuugo (19), ta ma laa goiti.

³⁹ Nɛfetali mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi Ɔana, eƆevelei ta-velɛyeƆeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Dan nɔ-bolodai nɔ-zooi

⁴⁰ Zooi lofelasiɛi kpakui looni ma, naa Ɔeni ga Dan mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi, eƆevelei ta-velɛyeƆeiti ti la. ⁴¹ Ta-yooi zu laaiti ti Ɔeni ga niiti: Sɔleya, Esetawɔle, Iil-Seemese, ⁴² Saalaɓin, Ayalon, Yitela, ⁴³ Elon, Timenata, Ekelɔn, ⁴⁴ Eletekee, Ɔibeton, Baalate, ⁴⁵ Yegude, Benee-Belake, Gate-Limon, ⁴⁶ Yaalekon ɔɛi, ta Lakon, ɛ ɓɔ zooi va, ɛ Zafa letemaɓɛ.

⁴⁷ Dan mavofodaiti ti ɓalani ta-yooi ma. Dan mavofodaiti ti leeni naazu, ti kɔɔi ɓɛ Leeseme va. Ti vɔnini taai naa ma, ti su nuɓusei pɛ pa ga boƆa zɔkpɔi, ti seƆe ga tɔnɔ, ti zeɪ nɔ. Ti ti-mɛmɛwolai Dan laaseigi ɓɛɛni Leeseme va.

⁴⁸ Dan mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi Ɔana, eƆevelei ta-velɛyeƆeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Timenate-Seela laai vee vai Zozuwe ya

⁴⁹ Siɛgi zu Izelayele nuiti ti ɓeni la ga zooi Ɔaagwe ɓɔɔɔ va, ti kweɓiti da, ti zooi ta veeni Zozuwe ɓɛ, Nun nɔ-doun zunui, ɛ Ɔe ga nɔnɔi ti zaama. ⁵⁰ EƆevelei Ɔooɔɔ GALAGI nɔ-devei Ɔeni la, taa wolai ɛ yiimazeƆeni la, naa Ɔa ti feeni zea, Timenate-Seela, nii ɛ Ɔeni Efelayime Ɔize yooi zu. E taai naa loni ɓolu, ɛ zeɪ nɔ.

⁵¹ Zooiti kana, niiti zalaƆa Ɔula nui Eleazaal, ta Nun nɔ-doun zunui Zozuwe, ta pɛɛyeƆe ƆundiƆiiti ti Izelayele wolodaiti su, ti gaagweɛni ga kpakutoomai, Ɔooɔɔ GALAGI Ɔaazu, Silo, GALA daagomi seƆe ɓɛɛi laaɓɛ. Pele Ɔana ti zooi Ɔaagweɛ vai Ɔaabelani la.

20

Maavela wo taa lozitaiti (Gaalɔ Seɓɛi 35:9-34; Tɔ Seɓɛi Velesiɛ 4:41-43; 19:1-13)

¹ Ɔooɔɔ GALAGI ɓɛɛni Zozuwe ɓɔ, ɛ Ɔe ma: ² «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, ɛ Ɔe ti ma: «A taaiti kpɛte ɓɔɔɔ ɓɛ ga maavela laaiti, nii Ɔe ma vai woni wo ma ga Moize maavele. ³ Nu ɓaa nui nii a nu ɓaana, ɛ la gaagilini ma, ɛ ga tevezɛa ɓaa nɔ, toƆa zoo ɛ ɓɛla, ɛ li nɔ. ToƆa Ɔe ga wo-ɓɛlazuve, ɓamaɪ ɓotokula nui ɓa. ⁴ Nu ɓaa nui Ɔa ɓɛla, ɛ li ma laai taƆila su, toƆa lo siƆidaɓɛ, ɛ nɔ-fai le ga taa ƆundiƆiiti. Naati ta yeezeɪ bu, ɛ ye ti ɓɔ be taazuɓɛ, ti ada ve zea, ɓɛ a ye nɔ. ⁵ ɓamaɪ ɓotokula nui a ɓilɛna polu, ti la nu ɓaa nui vea zea. Mazɔɔɔ ɛ la gaagilini ma, ɛ ɓa seɪnɔɔɔɔ ɓa, ɛ la Ɔeni ga naa zili nu pɔɔma zu. ⁶ ToƆa ye naama laazuɓɛ, eyɛsu ɛ Ɔula keɛma nuɓuseiti gaazu, ti nɔ-tukpɔi Ɔaaleɓɛ, ɓaa eyɛsu zalaƆa Ɔula ƆundiƆi wolai, nii ɛ botii zu naama yeeƆeƆalɔi, naa za. Naama ziegi zu Ɔa nu ɓaa nui a Ɔale ma la nɔ-pɛɛi wu, nɔ-taazuɓɛ, ɓɛ ɛ ɓɛlani, ɛ zeƆe nɔ.» »

⁷ Ti yiimazeƆeni ga Keedese, taai nii ɛ Galilee, Nɛfetali Ɔize yooi zu, ta Sikɛme, nii ɛ Efelayime Ɔize yooi zu, ta Kiliyate-Aaleɓa, nii ɛ lolisu ɓalaa ga Geeɓɛɔn, ɛ Zuda Ɔize yooi zu. ⁸ Zuluden ɓoluvɛ, Zeeliko folo Ɔulazu ɓɛɛi, ti yeeloni Beesɛɛ ɓa, ɛ zelɛni teɓɛbaɪ maazu, Luɓɛn yooi zu, ta Lamɔte, nii ɛ Galaade, Gade yooi zu, ta Ɔolan, nii ɛ Basan, Manasee yooi zu. ⁹ Taaiti kana, ti yeeloni ti ɓa, ti Ɔe ga maavela laaiti, Izelayele nuiti be, ta seikɔɔma nuiti ta Ɔe ti zaama, nu-o-nu nii a nu ɓaana, ɛ la gaagilini ma, naa Ɔa zoo ɛ ɓɛla, ɛ li nɔ, ɓamaɪ ɓotokula nui la pa, aisa ɛ ɓa Ɔula keɛma nuɓuseiti gaazu, nɔ-tukpɔi Ɔaa va leve.

21

Leevi nuiti ta-laa wolaiti

¹ Leevi nuiti ta-velēyegē ḡundigīiti ti vaani zalaḡa ḡula nui Eleazaal ʋə bē, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta Izelayele wolodai zōiti ta-velēyegē ḡundigīiti, ² Silo, Kanaan yooi zu. Ti ʋəni ti ʋə, ti ḡe ma: «Ḡoḡḡ GALAGI devei veeni Moize ya, ga taaiti ti ve gi ya, ga gi zei ti zu, ta ti-maaḡooliiti, ʋe ḡá-loganiiti ta ḡe laamiizu ná.» ³ Izelayele nuiti ti taai tanigaa zegēni ta-yooiti su, ta ti-maaḡooliiti, ti fe Leevi nuiti zea, eḡeʋelei Ḡoḡḡ GALAGI ná-devei ḡēni la.

⁴ Kpakutoomai zolooni mounpa su Kefate mavofodaiti ta-velēyegēiti ma. Ti zaama, Leevi nuiti ti ḡēni ga zalaḡa ḡula nui Aalōn mavofodaiti, naati ti taa puugō maazu savagō (13) zōlōni kpakutoomai zu, niiti ti Zuda, Simiyōn, ta Benzamēnni ta-wolodaiti ta-yooiti su. ⁵ Kefate mavofodai zōiti ti taa puugō zōlōni kpakutoomai zu, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu, ta Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuʋe ná-zooi zu.

⁶ Gēleson mavofodaiti ti taa puugō maazu savagō (13) zōlōni kpakutoomai zu, Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta Aseel ná-bolodai ná-zooi zu, ta Nefetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuʋe ná-zooi zu, nii é zeini Basan yooi zu.

⁷ Melali mavofodaiti, eḡeʋelei ta-velēyegēiti ti la, ti taa puugō maazu felegō (12) zōlōni Luḡēn ná-bolodai ná-zooi zu, ta Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta Zaḡulōn ná-bolodai ná-zooi zu.

⁸ Izelayele nuiti ti naama laaiti ta ti-maaḡooliiti feeni Leevi nuiti zea ga kpakutoomai, eḡeʋelei Ḡoḡḡ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Kefate mavofodai ná-taa wolaiti

⁹ Zuda ná-bolodai ná-zooi zu, ta Simiyōn ná-bolodai ná-zooi zu, taai niiti ti ti veeni naati zea, ti-laaseigiti kaa, ¹⁰ ti ḡēni ga Kefate ná-peleyegēiti tōnō, Aalōn mavofodaiti saama, Leevi ná-bolodai zu. Mazōlō tiya ḡa kpakutoomai ti zoni mounpa. ¹¹ Ti Kiliyate-Aaleḡa veeni ti ya, nii é ga Gēebelōn, Zuda ḡize yooi zu, ta maaḡoolii. Aaleḡa ḡēni ga Anake keḡḡe. ¹² Keḡe kpalagiti ta taa goiti ti ḡilini ma laai ʋa, naati ti veeni Yefunee ná-doun zunui Kalēbe ya ga nōnō. ¹³ Taai niiti ti veeni zalaḡa ḡula nui Aalōn mavofodaiti zea, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡēni ga: Gēebelōn, taai naa ḡēni ga nu ʋaa nuiti maʋelazuʋe ta, Liḡena, ¹⁴ Yatiil, Esetemoa, ¹⁵ Ḡolon, Deḡiil, ¹⁶ Ayēn, Yuta, é ʋee Bete-Seemese ʋa. Taa wola taʋuugō ḡana, ti sōlōni Zudani ta Simiyōn ta-wolodaiti ta-yooi zu. ¹⁷ Taai niiti ti ti zōlōni Benzamen ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡēni ga: Gaḡaḡōn, ta Gēeḡa, ¹⁸ é ʋee Anatōte ʋa, ta Alemon, taa wola naanigō. ¹⁹ Taa wolai lieḡoi zalaḡa ḡula nuiti Aalōn mavofodaiti ti sōlōni, é ḡēni ga taa wola puugō maazu savagō (13), é ʋee ti-maaḡooliiti ba.

²⁰ Leevi nuiti ti ga Kefate mavofodai zōiti ta-velēyegēiti, naati ti taa wolaiti sōlōni ga kpakutoomai, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu. ²¹ Taai niiti ti ti zōlōni, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡēni ga: Sikeme, taai naa ḡēni ga nu ʋaa nuiti maʋelazuʋe ta, Efelayime ḡize yooi zu, naa ʋee Geezeel ʋa, ²² ta Kiḡesayime, é ʋee Bete-Ḡolon ʋa, taa wola naanigō. ²³ Taai niiti ti ti zōlōni Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡēni ga: Eletekee, ta Giḡeton, ²⁴ ta Ayalon, é ʋee Gate-Limon ʋa, taa wola naanigō. ²⁵ Taai niiti ti ti zōlōni Manasee ná-bolodai ḡilazuʋe ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡēni ga: Taanake, é ʋee Gate-Limon ʋa, taa wola felegō. ²⁶ Taa wolai lieḡoi Kefate mavofodai zōiti ti sōlōni, é ḡēni ga taa wola puugō, é ʋee ti-maaḡooliiti ba.

Gēlesome mavofodai ná-taa wolaiti

²⁷ Leevi velēyegēiti ti ga Gēleson mavofodaiti, taai niiti ti ti zōlōni Manasee ná-bolodai ḡilazuʋe ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡēni ga: Ḡolan, nii é Basan yooi zu, taai naa ḡēni ga nu ʋaa nuiti maʋelazuʋe ta, é ʋee Beesetela ʋa, taa wola felegō. ²⁸ Taai niiti ti ti zōlōni Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡēni ga: Kisiyon,

ta Daβelate, ²⁹ ta Yaalemute, é vee En-Ganime va, taa wola naanigo. ³⁰ Taai niiti ti ti zolbani Aseel ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagooliiti, naati ti gēni ga: Miseyale, Abedon, ³¹ Gēlekate, é vee Legōbe va, taa wola naanigo. ³² Taai niiti ti ti zolbani Nefetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagooliiti, naati ti gēni ga: Keedese, nii é Galilee yooi zu, taai naa gēni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, ta Gamote-Dool, é vee Kaaletan va, taa wola savago. ³³ Taa wolai liegōi Gēleson mavofodaiti ti solbani, é gēni ga taa wola puugo maazu savago (13), é vee ti-maagooliiti ba.

Melali mavofodai ná-taa wolaiti

³⁴ Taai niiti ti ti veeni Leevi ná-peleyegei mōtaiti zea, ti ga Melali mavofodaiti, Zaβulon ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagooliiti, naati ti gēni ga: Yokeneyame, Kaaleta, ³⁵ ta Dimena, é vee Naḡalale va, taa wola naanigo. ³⁶ Taai niiti ti ti zolbani Luβen ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagooliiti, naati ti gēni ga: Beeseel, Yaasa, ³⁷ ta Kedeemote, é vee Meefaate va, taa wola naanigo. ³⁸ Taai niiti ti ti zolbani Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maagooliiti, naati ti gēni ga: Lamote, nii é Galaade yooi zu, taai naa gēni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, ta Maḡanayime, ³⁹ ta Geseβon, é vee Yazeeel va, taa wola naanigo. ⁴⁰ Taa wolai liegōi Melali mavofodaiti ti solbani kpakutoomai zu, ti ga Leevi ná-peleyegei mōtaiti, é gēni ga taa wola puugo maazu felego (12).

⁴¹ Taa wolai liegōi Leevi nuiti ti solbani, Izelayele nui zōiti saama, é gēni ga taa wola vuunaanigo maazu losava (48), é vee ti-maagooliiti ba. ⁴² Taa wolai naa ḡilagilagi pe, zooi gēni maagoolii zu, pele ḡana é gēni la, é lo taa wolai naati kpein ba.

GALA ge ná-minazegēgi laazeeli vai

⁴³ Uele ḡana ḡoogō GALAGI zooi kpein feeni la Izelayele nuiti be, nii é ma ḡonai woni ti-memewolani be. Ti seḡeni ga tōnō, ti zei ná. ⁴⁴ GALA ge doogōgi veeni ti ya ta-you ḡwemaveti pe, eḡevelei é ma ḡonai woni la ti-memewolani be. Ti zili nu nōpe ge la vōnini ti ma, é bōni ti va, ti pile solbō ti zili nuiti kpein ma, ta la lōni ti luḡō. ⁴⁵ Faanēei kpein ḡoogō GALAGI ma minazegēni ga é ke Izelayele nuβuseiti be, vele ḡana naa pe daazeelini la, tanōpe supaka la gēni yēni.

22

Bolodai niiti ti zeini Zuludēn folo ḡilazu vele

¹ Zozuwe Luβen zunuiti tolini ta Gade zunuiti, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve ma zunuiti, ² é ḡe ti ma: «Wo naa kpein keeve, nii ḡoogō GALAGI ná-botigē nui Moize ma levei veeni wo ya, wo ḡolove ná-devei kpein be. ³ Wo la βeteveni wo-ḡeeleaiti ba siēnōpe su, eyesu zaḡḡaza, wo devei naa zoge, wo zie la, nii ḡoogō GALAGI wa-GALAGI feeni wo ya. ⁴ Niizu, ḡoogō GALAGI wa-GALAGI doogō fea wo-ḡeeleaiti be, eḡevelei é boni la ti ma. A pele zona, wo li wa-zeḡe ḡotaiti bu, wa-yooi zu, nii ḡoogō GALAGI ná-botigē nui Moize feeni wo ya ga wōnō, Zuludēn volu vele. ⁵ A dama, wo zie ga devei, wo tōgi zo, nii ḡoogō GALAGI ná-botigē nui Moize feeni wo ya. A ḡoogō GALAGI wa-GALAGI nēe ve, wo zie ga ná-peleiti kpein, wo ná-deveiti so, wo zie la, wo ḡili tōun ba, wo dēbi ga wo-yiimave pe, ta wo-yēnvui pe.»

⁶ Zozuwe tuya looni ti ve, é ti vile, ti li ta-lāaiti su. ⁷ Moize zou veeni Manasee ná-bolodai ḡilazuve ya ga nōnō, Basan yooi zu. Zōma lukpegi nōnō ma yooi zolbani Zuludēn folo liizu vele, ti zei ná ta ti-ḡeeleaiti. Siēgi zu Zozuwe ti vilēni da, ga ti li ta-zeḡe ḡotaiti bu, é tuya looni ti ve, ⁸ é ḡe ti ma: «À ḡale ma, wo li wa-zeḡe ḡotaiti bu ga naavolo wolaiti, ta togani bulu ḡolaiti, ta wali mōinmōin ḡola, ta zanugi, ta kōlu bōigi, ta kōlui, ta seḡeiti. Wa wo-ḡeeleaiti, à kōzoganii ḡaḡḡwe va, nii wo kulaai wo zili nuiti zea.»

⁹ Luḅen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, naa vɛɛ Manasee ná-bolodai ɣilazuve va, naati ti zegeni Izelayele nuiti pɔ bɛ Silo, Kanaan yooi zu, ti ɣale ma Galaade yooi zu, zooi nii ti solɔni ga tɔnɔ Moize ya, Ɔooɣɔ GALAGI ná-devei zu.

*Zalaɣa ɣilazuve,
é ɣeni Zuluden volu vele*

¹⁰ Siegi zu ti zeelini la Zuluden laave, ti ɣeni de Kanaan yooi zu vele, Luḅen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, ti zalaɣa ɣilazuve loni zieleve, gola maayikini. ¹¹ Izelayele nui zoiti ti menini ga Luḅen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, ti zalaɣa ɣilazuve loge Zuluden laave, Kanaan yooi zu vele, Izelayele nui zoiti koba vele.

¹² Izelayele nui zoiti ti menigai ma, ti kpein ti ɣaalɛni ba Silo, ti va li ga kooi ti laalɔɣma. ¹³ Ti zunuiti teveni Luḅen ná-bolodai vɔ bɛ, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, Galaade yooi zu. Nuiti ti ti leveni, ta ɣeni ga Finease, zalaɣa ɣula nui Elezaal ná-doun zunui, ¹⁴ kundiɣi puugo ɔni ba, boloda ɣila kundiɣi ɣila. Ti pe ti ɣeni ga kundiɣi ta-veleyeɣeiti bu, Izelayele wolodamaiti su.

¹⁵ Ti liini Luḅen ná-bolodai vɔ bɛ, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, Galaade yooi zu, ti ɔɛni ti vɔ, ti ɣe ti ma: ¹⁶ «Wele nii ɣa Ɔooɣɔ GALAGI ná-nubuseiti ti boga: Lee vaa zu wo woovaladai ɣeezu, wo wuzegɛ Izelayele ná-GALAGI laalɔɣma? Lee vaa zu wo zegɛzu Ɔooɣɔ GALAGI volu niizu? Mazɔɔ wa zalaɣa ɣilazu lona ɔɣɔ ve za, wo la wuzegeni Ɔooɣɔ GALAGI laalɔɣma ɔaa? ¹⁷ Ade faaɣaaza gola ɣɛni Peyɔɔ, de la de ɔni ga ɣade naa ma zaagaza, anɛɛ nii é kpɔbi laani de ma. Naa la kulani ɔaa? ¹⁸ Wa ga voluave za Ɔooɣɔ GALAGI va! Ni wa wuzegena za Ɔooɣɔ GALAGI laalɔɣma, lina, zii ɣa ɣula Izelayele nubusei kpein ma. ¹⁹ Zooi nii feai wo ya ga wɔnɔ, ni naa ɣɔzɔve wo ɣaazu, à va naama yooi zu, nii é ga Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔi, ve é seizuve betɛai ná, wo zei gi zaama. Kele à mina wuzegɛ Ɔooɣɔ GALAGI laalɔɣma, à mina wuzegɛ gi laalɔɣma, wo va ɔɣɔ zalaɣa ɣilazu lo, é ɣula Ɔooɣɔ GALAGI da-ƆALAGI nɔnɔi volu. ²⁰ Siegi zu Zeela ná-doun zunui Akan faaɣaaza golai ɣɛni la, é vile aniiti ba, niiti Ɔooɣɔ GALAGI maɣɛɛi vɛɛni ti va, é ti zegeni, Izelayele nubuseiti kpein ti Ɔooɣɔ GALAGI ná-ziigaawanai zɔɔni, wo naa zuɣwee ga pagɔ. Tɔ ɣila ta ɣeni de, undaa va vili ná-faa ɣoi vaa zu.»

²¹ Luḅen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuve, naati ti Izelayele wolodai zoiti ta-ɣundiɣiiti googaavoteni, ti ɣe ti ma: ²² «Ɔooɣɔ GALAGI, GALAGI ɣɛɣala la ná, ungo GALAGI ɣɛɣala la ná, Ɔooɣɔ GALAGI naa ɣwee! Izelayele ɔalaa ka kwee! Ni kpaka faa ɣa gi keai ma, ɔaa woovalada vaa, é mina gi ɣizo za voloi! ²³ Ni gi zalaɣa ɣilazuve loge, nii a ke gi zegɛ Ɔooɣɔ GALAGI va, gi va da gala zalaɣaiti kula ná, ta vɛɛaniiti, ta ziilei zalaɣaiti, Ɔooɣɔ GALAGI ɔɣɔi gi zakpe! ²⁴ Kele ɔa-o, naa laade! Gi nii ɣeeve, gi ɣoozuvilini, gi da ɣisie ga lina ɣa lina, wo-mavofodaiti ti mina ɣe gi-mavofodaiti ma: «Lee ɔɔfaama ɣa é wo yɔɣɔzu, wa Ɔooɣɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI? ²⁵ Luḅen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, Ɔooɣɔ GALAGI ɔɣɔi la Zuluden ɣɛni ga kwepelemave ade yɔɣɔzu ɔaa? Wɔnɔ la Ɔooɣɔ GALAGI ná-faiti su!» Wo-mavofodaiti ta ɣe ga zaɔu, gi-mavofodaiti ti beteve Ɔooɣɔ GALAGI lebi vai va. ²⁶ Naa ɣa é keeni, gi ɣe ɔɣɔ ma: «Ade zalaɣa ɣilazuve lo.» E la ga gi va ɣe gala zalaɣa ɣilazu ná, ɔaa zalaɣa ɣiligaa, ²⁷ é ɣe nɔ ga zeele vaa ade yɔɣɔzu, ta ade-mavofodaiti zɔɣɔzu, ada zegena ná, gi Ɔooɣɔ GALAGI lebi vai ɣe tɔ ɔɣɔi ɣaazu, ga gá-ɣala zalaɣaiti, ta gá-yiilei zalaɣaiti, ta gá-zalaɣa ɣiligiti. Nii gi pɔ ga é mina ɣe, naa ɣa ga, yeeta, wo-mavofodai mina ɣe ɣɔnɔi ma: «Wa-vaa la Ɔooɣɔ GALAGI ná-faa zu!» ²⁸ Gi ɣeni ma, ni yeeta ta naama ɔɔei wona gi ma, ɔaa gi-mavofodaiti ma, gá ti woogaavote, gi ɣe ti ma: «A Ɔooɣɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣilazuve ma zii vete, nii gi-memɛwolani ti kpeteni, é la ga gala zalaɣaiti ti va da ɣula ná, ɔaa zalaɣa ɣiligaa, kele é ɣe ga zeelei ade yɔɣɔzu.» ²⁹ Naa maagooza gi va, gi va wuzegɛ Ɔooɣɔ GALAGI laalɔɣma,

gi va voluave Gooḡo GALAGI va za, gi va zalaḡa ḡulazuve lo, gi va da gala zalaḡaiti kula ná, ta vebeaniiti, ta zalaḡa ḡiligiti, gi va buḡe Gooḡo GALAGI, gá-GALAGI ná-zalaḡa ḡulazuve maazu, nii é seizuve ḡakalave.»

³⁰ Siḡgi zu zalaḡa ḡula nui Finease ta kundigiiiti, ta peleyeḡe ḡundigiiiti, ti naama woozuḡula gooiti kpein menini da, nii Luḡen ná-nuiti ti boni ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti, ti yiileini. ³¹ Zalaḡa ḡula nui Elezaal ná-doun zunui Finease ḡeni Luḡen ná-nuiti ma, ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti: «Gi kwεεga za ga Gooḡo GALAGI ḡa ade zaama, tḡzei wo la woḡalada vaa ḡeeni Gooḡo GALAGI laalḡḡoma. Wo la Izelayele nuiti dḡḡni Gooḡo GALAGI yeezu, é va faa ḡḡu ḡe ga tiye.»

³² Zalaḡa ḡula nui Elezaal ná-doun zunui Finease ta kundigiiiti, ti zḡeni Luḡen ná-nuiti pḡ be, ta Gade ná-nuiti, Galaade yooi zu. Ti vaani Kanaan yooi zu, Izelayele nuiti pḡ be, ti voluvaawo. ³³ Poluvaawogi naa Izelayele nuiti ziileini, ti GALA mama, ti la mḡ ḡeni faa woni ga ti va li, ti va kḡḡ veε Luḡen ná-nuiti ba, ta Gade ná-nuiti, ti va zooi naa ḡoloḡolo, nii ti zeini su. ³⁴ Luḡen ná-nuiti ta Gade ná-nuiti ti daaseigi veeni zalaḡa ḡulazuve naa va, ga «zeelei,» mazḡḡḡ ti ḡeni ma: «Toḡa ga zeelei ade yḡḡzu ga Gooḡo GALAGI ḡila kpe ka é ga GALAGI.»

23

Zozuwe ná-falima woo ḡaabelagiti

¹ Kona mḡinmḡin ge leveni, Gooḡo GALAGI dooḡogi veai ma Izelayele nuiti zea, é ti ḡula ti zili nuiti zea, niiti ti ḡeni ti-maḡḡoolii zu. Zozuwe wola ḡḡḡzaḡani niina. ² Zozuwe Izelayele nuiti kpein tolini, ta-ḡewolaiti, ta-ḡundigiiiti, ta-lukpḡḡaaleve nuiti, ta-ḡḡḡḡ nu ḡundigiiiti. E ḡeni ti ma: «Gḡ wola ḡḡḡzaḡaga. ³ Wḡun, wo naa kpein kaa, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI keeni ga zii ḡiligiti, wa-vaa zu. Mazḡḡḡ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡa é kḡḡi ḡḡḡni wo ve. ⁴ Wele, gḡ zooi veeni wo ya ga kpakutoomai, eḡevelei wa-wolodaiti ti la, zii naati ti zo fai yḡḡai voluzu, ta ziiti kpein gḡ ti-ma zuwu ḡaaleveni, é zo Zuluden va, eyesu é zeeli Kpoloḡe Wolai ma, folo liizu vele. ⁵ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ti laavili, ti maḡḡooza wo va, é ti be wo luḡḡ, wa ta-yooi zeḡe ga wḡḡ, eḡevelei Gooḡo GALAGI wa-GALAGI boni la wo ma.

⁶ «À ḡaaḡa ga zebei pḡ, wo naa kpein so, wo zie la, nii seveai, Moize ná-tḡ sevei zu, wo mina zeḡe ba ga yeezai, ḡaa ga ḡḡvei. ⁷ A mina zupu, wa zii niiti ti yḡḡai wo zaama. A mina ta-ḡalagiti daasei bo. A mina ta wo wa-ḡona wo faiti su. A mina ti lebi. A mina nḡkḡ ti wu. ⁸ Kele à ḡili Gooḡo GALAGI wa-GALAGI va, eḡevelei wo keezu la zaḡḡa.

⁹ «Naazu Gooḡo GALAGI ḡa nuḡuse mḡinmḡingiti kpḡ wo luḡḡ, niiti ti zebei wola wḡḡḡai, eyesu za zeeli, nu nḡpe ge la de loni wo luḡḡ, é va zoo wo la. ¹⁰ Wo zaama, nu ḡilagi ḡeni nu waagilagi (1 000) beezu, mazḡḡḡ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡeni kḡḡi ḡḡḡzu wo ve, eḡevelei é boni la. ¹¹ A dama ga ḡḡḡ gola, à Gooḡo GALAGI wa-GALAGI neε ve.

¹² «Mazḡḡḡ ni wa voluavena tḡun ba, wo ḡili ziiti ba, ti de wo zaama, wo vulu ḡḡḡ ma wa tiye, ni wa zupuna wa tiye, ¹³ à suḡweε ga Gooḡo GALAGI wa-GALAGI la yḡḡa zii niiti kpḡezu wo luḡḡ, kele ta ḡe wo ve ga tumḡi, ta balii, ta kpakḡi é wo loḡazu, ta ḡaingi é wo-ḡaazuve, eyesu wo undaavili zou vaḡḡi zu, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI feeni wo ve.

¹⁴ «Nḡun ná, ná ga va zaazu. Niizu à suḡweε ga paḡḡ wo-yiimave ta wa-ḡisiεi zu, ga Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ná-minazeḡe kpḡḡ vaḡḡiti ma wooi gila kpalaa suḡaka la yḡni. Ti pḡ daazeelive wo ve, gila kpalaa suḡaka la yḡni. ¹⁵ Eḡevelei Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ná-minazeḡe kpḡḡ vaḡḡiti boni la wo ma, ti laazeeli wo ve, toḡa maanḡḡ vaiti daazeeli wo laalḡḡoma, eyesu é wo-ma zuwu ḡaaleve, wo ḡula zou vaḡḡi ḡa, nii é feai wo ve. ¹⁶ Ni wa minazeḡḡḡ ḡoloḡolona, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI boni wo ve, wo li, wo da gala kiligiti

dɛbi, wo da nɔkɔ ti wu, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yiiɔaawana wo ma, toɔa wo ɔula zou vaɔi naa va, nii ɛ feai wo vɛ, wo undaavili.»

24

Gaalɛba ɔaabelagi ti boni Sikeme

¹ Zozuwe Izelayɛle wolodamaiti kpein gaalɛni ba Sikeme. E Izelayɛle ɔɛwolaiti tolini, ta kundigiiti, ta tukpɔɔaaleve nuiti, ta kɔɔɔɔ nu ɔundigiiti. Ti loni GALA gaazu.

² Zozuwe ɔɛni nuɔuseiti kpein ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayɛle ná-GALAGI wooi ɔaa: «Sugooza gola, wo-mɛmɛwolani, Teela ɔɔɔɔ, Aɔalaame ta Naɔɔɔni ti-ɔɛɛ, naati ti zeini zie wolai Ufelate volu vele yooi zu, ti ɔɛni gala kiligiti dɛbizu. ³ Gɛ wo-mɛmɛwola Aɔalaame zegeni zie wolai Ufelate volu vele yooi zu. Gɛ ziɛni la Kanaan yooi zu ná pɛ. Gɛ mavofodai mɔinni gola, gɛ Izaake ve zea ga doun zunui. ⁴ Gɛ Zakɔbe ta Ezawu veeni Izaake ya. Gɛ Seyiil ɔize yooi veeni Ezawu vɛ ga nɔnɔ. Zakɔbe ta ná-doun zunuiti ti liini Ezipete yooi zu.

⁵ « «Sugoozaai ma, gɛ Moizeni ta Aalɔn leveni, gɛ maanɔɔɔ vaa mɔinmɔin daa Ezipete yooi ma, naa vɔluma gɛ wo ɔula ná. ⁶ Gɛ wo-mɛmɛwolani kulani Ezipete yooi va, wo zeeli kpolodei ma. Ezipete nuiti ti vilɛni wo-mɛmɛwolani polu ga wotoloiti, ta soo ɔize zalavusuiti, ti zeeli Seeli Kpolodei vɔ bɛ. ⁷ Wo-mɛmɛwolani ti kpeei looni ɔoizu. Gɛ kpidii lɔɔni wo yɔɔzu wa Ezipete nuiti, gɛ kpolodei ɔaɔɔale ma, gɛ pu ti ma, ɛ ti maalɔɔɔ. Wo naa kpein sugwɛɛ ga pagɔ, nii gɛ kɛni ga Ezipete nuiti. Wo yɛni zeini tevbai zu, eyɛsu sugooza.

⁸ « «Gɛ liini ga woye Amɔɔl nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zuludɛn volu vele, folo ɔulazu vele. Ti kɔɔi vɛni wo va, kɛɛ gɛ zobogi veeni wo vɛ, wo pile sɔɔɔ ti ma. Wo ta-yooi zegeni ga wɔnɔ, gɛ ti ɔologoloni wo luɔɔ. ⁹ Sipɔɔl ná-doun zunui Balake, Moaɔe masagi wuzegeni, ɛ Izelayɛle zakpe. E Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame lolini, ga ɛ wo voovo. ¹⁰ Kɛɛ gɛ la ɔɛni kɛni, gɛ va woilo Balaame wooi ma, tuyai ɔa ɛ tooni wo vɛ. Gɛ wo ɔulani Balake yeezu.

¹¹ « «Wo Zuludɛn maazuɔudɛni, wo va Zeeliko. Naama laa wolai zu nuiti ti wo zakpeni, gɛ zobogi ve wo vɛ, wo pile sɔɔɔ ti ma. Pele nɔ ɔana wo sɔɔɔni la Amɔɔl nuiti ma, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Gɛte nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ¹² Gɛ kaogiti teveni wo luɔɔ, ti Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔi tɛiti kpeeni wo luɔɔ, ti ti maɔɔɔza wo va, wa-woɔa zɔkpɔi ɔaa wa-mɛɛin laade, wo va ti ɔɛɛ la. ¹³ Gɛ zooi veeni wo vɛ, nii wo la tii ɔɛni ma, ta taa wolaiti wo la ti loni, wo zeizu ti zu, ta leezen ɔeleiti, ta wolive wuluiti, niiti wo la ti ziinni, kɛɛ wo ma waaiti miizu.»

Izelayɛle nuiti ti yiimazeɔe vai ga Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi vai

¹⁴ Zozuwe ɔɛni ti ma: «Niizu, à lua Gɔɔɔɔ GALAGI va, wo dɛbi ga sɔledai ta woɔɔɔɔladai. A gala kiligiti kula ɔɔɔɔ zaama, niiti wo-mɛmɛwolani ti ɔɛni ti lɛbizu zie wolai Ufelate volu vele ta Ezipete yooi zu. A Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi. ¹⁵ Ni ɛ la nɛni wo vɛ ga wo Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi, à yiimazeɔe za ga galagi naa, nii wa dɛbi, ɔaa naati niiti wo-mɛmɛwolani ti ti lɛbini zie wolai Ufelate volu vele yooi zu, ɔaa Amɔɔl nuiti ta-ɔalagiti, niiti wo zeini ta-yooi zu. Nà-o, nà-peleyeɔe-yo, gɔ Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi.»

¹⁶ Nuɔuseiti ti ɔoɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Naama ɔisiei maɔɔɔza gi va, gi va ɔɛɛ Gɔɔɔɔ GALAGI va, gi va gala kiligiti dɛbi! ¹⁷ Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI, gá-GALAGI ɔa ɛ gi ɔulani Ezipete yooi va, gá gi-mɛmɛwolani, zooi nii gi ɔɛni su ga duɔiti. E poo golaiti kɛni gi ɔaazu, ɛ gi makɛni pelei zu, vɛ kpein gi ziɛni ná, ta nuɔuseiti kpein saama, niiti gi ta-yooi maazuɔudɛni. ¹⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ nuɔuseiti kpein kpeeni gi luɔɔ, ma un ge da ma mɛɛ ga Amɔɔl nuiti ti ɔɛni zeini zooi tɛi su. Gá ɔalaagi, gá Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi, mazɔɔɔ toɔa ga gá-GALAGI.»

¹⁹ Zozuwe ɣɛni nuɓuseiti ma: «Wo la zooga wo ɓa Ƴooɗo GALAGI leɓi, mazɔɔ GALAGI ɓeɗadegai, GALAGI ɓe toloai, é la wa-lɔ koloɗologiti suvaayega, ta wa-ɗotoiti. ²⁰ Wa ɗelena ba, wo ɗa gala kiligiti ɗɛbi, toɗa ɗale ma wo laaloɗma, é faa ɗɔi ɗe ga woye. E faanɛi ɗea ɓoluma wo ɓe, toɗa wo-ma zuwu ɗaaleɓe.»

²¹ Nuɓuseiti ti Zozuwe woɗaavoteni, ti ɗe ma: «Ba-o! Ƴooɗo GALAGI ɗa ɗa ɗɛbi.» ²² Zozuwe ɣɛni ti ma: «Wo ɗea ga zeeleiti, wa ɓoɗɔi wo laaloɗma, ga wa ɗa wo yiimazeɗea ga Ƴooɗo GALAGI, ga wo ɗɛbi.» Ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Gá ga ma zeeleiti.»

²³ Zozuwe ɣɛni ti ma: «Ni naa ɓe, à beteɓe gala kiligiti ba, ti wo zaama, wo lati Ƴooɗo GALAGI ma, Izelayele ná-GALAGI, ga wo-yiimaye pe.» ²⁴ Nuɓuseiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Gá Ƴooɗo GALAGI leɓi, ɗa-GALAGI, gi ɗolo ná-deveiti be.»

Minazefegi unso fai

²⁵ Naama volo ná Sikeme, Zozuwe minazefegi unsoni nuɓuseiti be, é togi ve ti ya, ta deveiti. ²⁶ Zozuwe niima vaiti kpein seɓeni GALA ná-To Seɓi zu. E katu wolai zɛɣeni, é gaalo sene gului wu, nii é ɣɛni Ƴooɗo GALAGI zeizu ɗadegai. ²⁷ Zozuwe ɣɛni nuɓuseiti ma: «Wele, katui nii ɗa ɗeezu ga zeele ade laaloɗma, mazɔɔ wooi kpein Ƴooɗo GALAGI bogai ade ma, é naati pe menige. Ungo, toɗa ɗe ga zeele wo laaloɗma, ga wo mina ɗele wa-GALAGI ɓa.» ²⁸ Ti ɓegai ma, Zozuwe yeeɓeni nuɓuseiti ba, eɓe ge li, é zeí ná-poganii unda.

Zozuwe zaa vai

²⁹ Naama vaiti poluma, Nun ná-doun zunui Zozuwe, Ƴooɗo GALAGI ná-botige nui zaani, ná-konagi ɣɛni ga kona ungila kona puugo (110). ³⁰ Ti maagɗuluni zooi naa zu, nii é sɔɔni ga nɔnɔ, Timenate-Seela, Efelayime ɗize yooi zu, Gaase gizei lekɓemaye nu ɗɓuezube.

³¹ Izelayele nuiti ti ɣɛni Ƴooɗo GALAGI leɓizu, Zozuwe zii ma voloi pe su, saa ɓoluma ɓalaa, keɓolai naati sii ma voloi pe su, niiti ti yeni vulua Zozuwe ná-siegi kpein su, ti naama vaa wolaiti kpein kaai, niiti Ƴooɗo GALAGI ti ɗeeni Izelayele ɓe.

³² Zozefe ma ɗaaiti Izelayele nuiti ti ɓaani ga tiye, ti zeɗe ga tiye Ezipete yooi zu, ti naati maagɗuluni Sikeme taazuɓe, zou goi naa zu, nii Zakɔbe geyani ga wali ɗae ungila (100), Ƴamɔl mavofodaiti ma, nii é ɣɛni ga Sikeme keɗɗe. Ná ɗeeni ga Zozefe mavofodaiti tɔnɔ ma yooi ta.

³³ Aalɔn ná-doun zunui Elezaal ɓalaagi zaani. Ti maagɗuluni gizei ma, nii é veeni ná-doun zunui Finease ya, Efelayime ɗize yooi zu.

Tukpɔɔaaleve Nuiti

Ta-Zɛvɛi

Sɛvɛi lɔɔzeizuɔvɛ

Faiti ti zɛvɛai Tukpɔɔaaleve nuiti ta-zɛvɛi zu, naati toge naama vaiti ba, niiti ti ɣɛɛni Izelayele nuiti kɛai ma zeizu ga niine Kanaan yooi zu, Zozuwe ɣɛai ma lɔni ti untuɔɔ, eyɛsu naama ɔonagiti ti ɔe niiti ti ɣɛɛni Samiyɛle nɔ-siegi zu, aisa masadai lɔɔ va ze.

Niima vaiti ti ɣɛɛni kona waagila unsavagɔ puulɔsava (1 380) ta kona waagila puulɔɔlugɔ (1 050) yɔɔɔzuɔvɛ, ɔaa kona waagila unfele puufelegɔ (1 220) ta kona waagila puulɔɔlugɔ (1 050) yɔɔɔzuɔvɛ, aisa Yesu Kilista va zɔlɔɔ.

Naama laaseigi, ga tukpɔɔaaleve nuiti, naa ɔa ga nuiti ti zobogi zɔlɔɔni GALA ɔɔɔɔi yeezu, ɛ la ga faawo bo faa ɔila nɔ, kɛɛ ti lɔni nuɔuseiti untuɔɔ faiti pɛ su, ti ɣɛ ga ta-ɔundiɔiti. Ti bolodamai tanigaani kula ɔalaa faaɔaagiti su.

Tukpɔɔaaleve nuiti ta-zɛvɛi ɔaagwɛvɛ su ga faa wola savagɔ:

1) Ma mɔungi ɔa naama vaiti dɛɛzu, niiti ti ɣɛɛni Izelayele nuiti kɛai ma zeizu ga niine Kanaan yooi zu, eyɛsu Zozuwe za (1:1 ɛ li 2:10).

2) Fai velesiei ɔa dɛɛzu, vɛlegi GALA ga da nɔ-nuɔuseiti unɔɔ da, ɛ yeelo nuiti ba, ɛ ti leve ti unɔɔ fai naa ɣɛ (2:11 ɛ li 16:31).

3) Fai zavasiei ɔa dɛɛzu ga faazupui ɣɛni ɣɛɛzu Izelayele wolodama nuiti saama, aisa masadai va ze kpasu (gaaɔwɛsu 17 ɛ li 21).

Faiti kpein ti ɣɛɛni ga Izelayele nuiti, tukpɔɔaaleve nuiti ta-zɛvɛi zu, naati ti ɣɛɛni tɔɔzei ti yɔɔɔzuɔvɛ ɣɛvɛlei va ta GALA. Siegi zu ta la woɔvaladai ɣɛɛna la ga GALA, nuɔuseiti ti ɔena ti maanɔɔ, niiti ti zeini ti zaama, ta ti-maagoolii zu geleiti ɔalaa. Kɛɛ ta la ɔalena ma GALA ma, ti woɔɔula ma ga ɛ ɔɔ ti va, GALA ge ɣɛni ti unɔɔsu. Yeenɔpɛ nɔ, tɛgai ɣɛni ti volu ga ti nɔkɔ gala kiligiti bu, niiti ti ɣɛni Kanaan yooi zu, ɔaa ti vile GALA polu ta ɔɔɔi ta-ɔulagaanɛɛzui vaa ma (gaaɔwɛsu 17 ɛ li 18), ɔaa ti yeema GALA nɔ-deveiti ma (gaaɔwɛsu 19 ɛ li 21). Ta la ɣɛna naa ɣɛa, undaavili pelei ɔa ti ɔena so, ni GALA ge la vaani, ɛ va ɔɔ ti va.

Fai zavasiei ɔa naa lɛɛzu, vɛlei Izelayele nuiti ta la ɣɛ la, ni ta ɔɔɔ yeema nɔ, ti volu la zeini GALA ba. Toɔa dɛɛzu deɔɔmu ga, GALA nɔ-nuɔuseiti, gaazaɔagi ɔa ga, kɛni ɛ ɔwɛɛ, ga zobogi ɔɛgele ɔa ti wɔinni ti ta-eteai zie su? Soloo faa ɔa ga nɔ nɛi, ga ɛɛ ge nɔ-eteai zie, ɛɣvɛlei soloogai la nɔ gaazu?

Lɛkpɛmavɛ nu yeezazu vɛle wolodaiti
ta-yooi zo fai

¹ Zozuwe zaai ma, Izelayele nuiti ti ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazaɔani, ti ɣɛ ma: «Gi zaama, ɔɛ ɔa a li mounpa, ɛ kɔɔi vɛɛ Kanaan nuiti ba?»

² ɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni ma: «Zuda mounpa ka a li, gɛ zooi lɔa zeezu.»

³ Zuda nuiti ti ɣɛni ti-ɣɛɛloin Simiyɔn nɔ-nuiti ma: «Ade lɛ wo ɔɔ gi va zooi naa vaa zu, nii feai gi ya, ade Kanaan nuiti sakpe, gɔ ɔalaa gɔ vile wo volu, ade li naama yooi zu, nii feai wo ya.»

Simiyɔn nɔ-nuiti ti vilɛni ti volu ti li. ⁴ Zuda nuiti ti lɛɛni, ɔɔɔɔ GALAGI Kanaan nuiti dɔɔni ti yeezu, ta Feeleeze nuiti. Ti zunu waapuugɔ (10 000) vaani naati ba Beezeke.

⁵ Ti masagi Adɔni-Beezeke ɔaani Beezeke, ti sakpeni, ti zobogi zɔlɔɔni Kanaan nuiti ma, ta Feeleeze nuiti. ⁶ Adɔni-Beezeke ɔizɛni, kɛɛ ti vilɛni polu, ti so, ti zeezinekpogiti ta kɔɔzinekpogiti teveni ba. ⁷ Adɔni-Beezeke ɣɛni ma: «Masa puulɔfela (70), niiti ti ti-yeezinekpogiti, ta ti-ɔɔɔzinekpogiti teveni ba, naati ti ɣɛni daamianigi mɔtai yɛvɛzu, nii ɛ ɣɛni loozu, ɛ da ɔula nɔ-taɔalii ɔa. GALA ge naa ɣɛa ga ze, nii gɛ kɛɛni.» Ti liini la Zeeluzalɛme, minɔ ɔa ɛ zaani nɔ.

⁸ Zuda nuiti ti laaleɛni Zeeluzaleme wu, ti soni. Ti ma laai zu nuɓuseiti pɛ paa, ti abui lo taai va. ⁹ Naa voluma, ti liini ti kɔɔi vɛɛ Kanaan nuiti ba, niiti ti ɣeni zeini gize yooi zu, ta lekɛmave nu yeezazuve yooi zu, ta zieleve ma nɛmɛi zu.

¹⁰ Zuda nuiti ti kɔɔi vɛɛni Kanaan nuiti ba, niiti ti ɣeni zeini Geeɓelɔn, nii daaseigi ɣeni mɔungi ga Kiliyate-Aaleɓa. Ti zobo sɔlɔɔni Seesayi nuiti ma, ta Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹¹ Ti zegeni miná, ti li ti Deɓiil nuiti sakpe. Mɔungi, Deɓiil laaseigi ɣeni ga Kiliyate-Seefɛɛl. ¹² Kalɛbe ɣeni ma: «Nà dɔun anzanui Akesa ve naama nui vɛ ga anza, nii a Kiliyate-Seefɛɛl zakpe, é so.» ¹³ Kalɛbe deɣei Kenaze ná-doun zunui Wɔteniyɛle ɣa é ná zoni. Kalɛbe ná-doun anzanui Akesa veeni bɛ ga anza. ¹⁴ Seeliai ma sinigi vɔ bɛ, é dɛɛni ga naa, ga naa kpalagi ta vali kɛɛɣɛ Kalɛbe ma. Naa volu, Akesa vilini, é zeɣe ná-soovalegi ɣɔma. Kalɛbe gaazaɣani, é ɣɛ ma: «Leeni ɣa wɔin é ma?»

¹⁵ E gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Faanɛɛ ɣɛ bè! Ziɛungaa ve bè, mazɔlɔɔ zooi è sèidai su, lekɛmave nu yeezazuve, naa vɔɔvɛ.» Kalɛbe ziɛungiti feeni bɛ maazu vele, ta buu vele.

¹⁶ Ken nuiti, Moize nɛkoi mavofodaiti, ti zegeni Zeeliko, Dɔza Taa Wolai, ta Zuda nuiti, ti li ti zeɪ nuɓuseiti saama, tevebai zu Zuda yooi zu, vɛ ná Alade lekɛmave nu yeezazuve. ¹⁷ Zuda nuiti ti ɓɔni ti-ɣɛɛloin Simiyɔn ná-nuiti ba, ti li ti Kanaan nuiti sakpe, niiti ti ɣeni zeini Sefate. Ti nuɓuseiti kpein suwuɣaaleveni, ti taai ɣologɔlo negelein. Ti taai naa laasei pɛɛni ga Gɔɔlema (nii poluve ga «é ɣologɔloga»). ¹⁸ Zuda nuiti ti Gaza zoni balaa, ta Asekalɔn, ta Ekelɔn, ta naama laa wolaiti maagoolii ma yooiti. ¹⁹ Gɔɔɣɔ GALAGI ɓɔɣɔi ɣeni ti va, naa ɣa é kɛɛni Zuda nuiti ti zoo, ti gize yooi zo. Kɛɛ ti la ɣeni zooni, ti va pɛtugi zu nuiti kɛɛ, mazɔlɔɔ naati, kɔɔɣɔ wotoloiti ti ɣeni naati zea, nii é ga kɔlu geleiti. ²⁰ Kalɛbe Geeɓelɔn zɔlɔɔni, eɣɛvelei Moize ma levei veeni la. E Anake mavofoda savagoiti kpɛɛni ná. ²¹ Benzamen mavofodai la ɣeni Yeeɓuse nuiti kpɛɛni, niiti ti ɣeni zeini Zeeluzaleme, naati ta dɛ zeini Zeeluzaleme zaagaza, ta Benzamen mavofodai.

Lekɛmave nu ɣɔvezu vele wolodaiti ta-yooi zo fai

²² Zozɛfe mavofodai balaa liini, é laale Beetele wu, Gɔɔɣɔ GALAGI ɣeni ti va. ²³ Ti nuiti teveni ga ti Beetele taai vɛtɛ, nii mɔungi daaseigi ɣeni ga Luze. ²⁴ Keelaiti ti zunu ɣila kaani, é da ɣula taazuve, ti ɣeni ma: «Pele lɛ ga giye, vɛ gá lɔ ná taazuve, gá faanɛɛ ɣɛ è vɛ.» ²⁵ Pelei ta lɛɛ la taazuve, é naa lɛɛni ga tiye. Ti taa nuiti kpein paani, kɛɛ ti zunui naa ta ná-peleyeɣei yɛni ná, naati ti li. ²⁶ Zunui naa liini Gɛte nuiti ta-yooi zu, é taai loni ná, é daasei pɛɛni ga Luze, daaseigi naa ɣa é ba zaagaza.

²⁷ Manasee nuiti ti la ɣeni Bete-Seyan nuiti kpɛɛni, ta Taanake nuiti, ta Dɔɔl nuiti, ta Yiɓeleyame nuiti, ta Megido nuiti, ta ti-vaalobaiti kpein. Kanaan nui naati ti yɛni zeini ma yooi zu. ²⁸ Siɛgi zu Izelayeɛle nuiti sebei wɔɔlɔni la, ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti da kɛ, kɛɛ ti la ɣeni ti ɓɛɛni.

²⁹ Efelayime nuiti ti la ɣeni Kanaan nuiti kpɛɛni, niiti ti ɣeni zeini Geeɛɛl, naati ti yɛni zeini Efelayime nuiti saama.

³⁰ Zaɓulɔn nuiti ti la ɣeni zooni ti va Kitelon nuiti kɛɛ, ta Naɣalɔle nuiti. Kanaan nui naati ti yɛni zeini Zaɓulɔn nuiti saama, kɛɛ naati ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti da kɛ.

³¹ Aseɛl nuiti ti la ɣeni Ako nuiti kpɛɛni, ta Sidɔn nuiti, ta Aalaɓe nuiti, ta Akeziɓe nuiti, ta Gɛleɓa nuiti, ta Afike nuiti, ta Legɔɓe nuiti. ³² Aseɛl mavofodaiti ti zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti ɣeni zeini zooi naa zu, mazɔlɔɔ ti la ɣeni ti ɓɛɛni.

³³ Nɛfetali nuiti ti la ɣeni Bete-Seemɛse nuiti kpɛɛni, ta Bete-Anate, ti yɛni zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti ɣeni zeini zooi naa zu. Kɛɛ ti ɣeni boti baagi veezu taa wola felegɔi naati su nuiti zea, ti da kɛ.

³⁴ Amɔɔl nuiti, ti Dan ná-nuiti kpɛɛni, ti lɛ gize yooi zu, ti la ɣeni vaani bu ga ti yɛi nɛmɛi zu. ³⁵ Amɔɔl nuiti ti yɛni zeini Gaal-Geelɛse, ta Ayalon, ta Saaleɓime, kɛɛ Zozɛfe

mavofodai zebei ɣeni liizu ga wɔɔɔa ti laalɔɔma, ti ɣeni boti ɔaagi veezu ti ya, ti da ke.
³⁶ Amɔɔl nuiti ta-ɔwepelemave liini gize yɔɔɔzuve Akelaɔime, ɛ zo Seela, ɛ li nɔ volu vele.

2

Izelayele nuiti ti la ɣeni ɣɛni ga woogɛɣila nu

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-keelai zɛɣeni Gilegale, ɛ va Bɔkime, ɛ ɔɛni Izelayele nuiti pɔ, ɛ ɣɛ ti ma: «Gɛ wo ɣulani Ezipete yooi va, gɛ vaani ga woye zooi naa zu, nii gɛ minazɛɣeni nɔ-faa zu, gɛ ma ɣonai wo, wo-mɛmɛwolani bɛ. Gɛ ɣɛni ma: «Eyesu ɔɔ, gɛ la nɔ-minazɛɣɛgi ɣologologa wo letema. ² Wɔun wa, wo la minazɛɣe boga niima yooi ma nuɔuseiti bɛ, wa ta-zalaɣa ɣulazuɔeti toka.» Kɛɛ wo la woiloni ɔɔoi ma. Lee vaa zu wo naa ɣɛni? ³ Nɔzu ɣa gɛ ɣɛni la ma, gɛ la ti ɔɛɛzu wo luɔɔ, ta yesu wo ɣoba, ta-ɣalagiti ti ɣɛ ga baliiti wo luɔɔ.»

⁴ Siegi zu Ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-keelai niima woiti boni la Izelayele nuiti ma, nuɔuseiti ti tɔɔzeini ga wɔɔa. ⁵ Ti naama adave laasei pɛni ga Bɔkime (nii poluve ga «ɔɔɔ nuiti»). Ti zalaɣaiti kulani nɔ Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ.

Zozuwe zaa vai

⁶ Zozuwe yeeɛni nuɔuseiti ba, Izelayele nuiti ti liini ti zooi zɛɣe, ti ɣilagilagi zei nɔ-poganii unda. ⁷ Nuɔuseiti ti ɣɛni Ɔɔɔɔ GALAGI leɔizu, Zozuwe zii ma voloi pɛ su, ta kɛwolai naati kpein ta-ziegi zu, niiti ti ɣɛni ma ta Zozuwɛni, ti kɛɛwoti wolaiti kpein kaani, niiti Ɔɔɔɔ GALAGI ti ɣɛni, Izelayele nɔ-faa zu.

⁸ Nun nɔ-doun zunui Zozuwe, Ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-botigɛ nui zaani, siegi zu nɔ-konagi ɣɛni la ga ungila puugo (110). ⁹ Ti maagɔluni nɔ-zooi ma, nii ɛ sɔɔɔni ga nɔnɔ Timenate-Geelɛse, Efelayime ɣize yooi zu, Gaase gizei lekɛmave nu ɣɔɔɛzuve. ¹⁰ Ma ɣɛɣalamaiti kpein ɔalaa ti zɛɣeni nɔ, ti za, ti li ti-mɛmɛwolani pɔ, ti zaa. Ɔɛɣalama ɣili ge wuzɛɣeni naati poluma, nii ɛ la ɣɛni Ɔɔɔɔ GALAGI ɣwɛɛ, anɛɛ kɛɛwotii nii ɛ kɛni Izelayele nɔ-faa ma.

Nuɔuseiti ti ɣɛɛ vai

Ɔɔɔɔ GALAGI va

¹¹ Nɔzu ɣa Izelayele nuiti ti Ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɣɛni la, ti Baale ɣalagiti dɛbini. ¹² Ti ɣɛni Ɔɔɔɔ GALAGI va, ti-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI, nii ɛ ti ɣulani Ezipete yooi va, ti vile gala kiligiti polu, nuɔuseiti ta-ɣalagiti saama, niiti ti ti-maagɔoolii zu. Ti ɣɛni nɔkɔsu ti wu, ti da Ɔɔɔɔ GALAGI yiiɣaawana. ¹³ Uele ɣana ti ɣɛni Ɔɔɔɔ GALAGI va, ti da Baalɛni dɛbi ta Asetaateiti.

¹⁴ Ɔɔɔɔ GALAGI yiiɣaawanani Izelayele nuiti ma. E ɔɛni ti va, toosu nuiti ti loo ti ma, ɛ la ti maaloboni. E ti ɔɔni ti zili nuiti zeezu, niiti ti ɣɛni ti-maagɔoolii zu, ti la zobo sɔɔɔni, ti va lo ti zili nuiti daalɔɔma. ¹⁵ Siɛnɔpɛ su ta la liina la kɔɔmave, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni suɣologolosu ti ya, eɣevelei ɛ boni la ti ma, ɛ ma ɣonai wo. Uele ɣana ti ɔɔni la iɔteve wolai zu.

¹⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI tukpɔɔaaleve nuiti buzɛɣeni, niiti ti ti ɣizoni, ti ti ɣula ti zili nuiti zea, niiti ti ɣɛni loozu ti ma. ¹⁷ Kɛɛ ti la ɣɛni woilosu ta-lukpɔɔaaleve nuiti gooi ma. Ti ɣɛni nɔ ɔɔɔ ɣɔɔzu ga gala kiligiti, ti da nɔkɔ ti wu. Ti ɣɛni zɛɣɛzu gaamanɔ naama vele va, nii ti-mɛmɛwolani ti zieni la, niiti ti ɣoloni Ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-devei vɛ, ti la ɣɛni vɔkɔɔni naati ma, ti zie vele ɣɛni yɛ. ¹⁸ Siɛnɔpɛ su Ɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni tukpɔɔaaleve nui levesu da, ɛ ɣɛni ɣɛɛzu naa va, ɛ ti unmɔɔ, ɛ ti ɣula ti zili nuiti zeezu, tukpɔɔaaleve nui naa nɔ-yeeɣɛɣalai kpein su. Mazɔɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI a la nɔ-nuɔuseiti kaana, ti da kpeei loo unbawului wu, ti zili nuiti zea, ti da ti maanɔɔ, ti maawɔin ɣɛni sosu. ¹⁹ Kɛɛ siegi zu tukpɔɔaaleve nui a la zaana la, nuɔuseiti ti ɔɛna tɔɔzei ga ɔɔɔ ɣɔɔza mɔnɔ, ɛ leve ti-mɛmɛwolani tɔnɔi va, ti vile gala kiligiti polu, ti da ti lebi, ti da nɔkɔ ti wu, ti la ɣɛni yeebesu ti-zɔ ɔɔiti ba, ta ta-ɣikpaiti.

*GALA ge Izelayele laa vai
volufulai zu*

²⁰ Gooɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayele ma, ɛ ɔe ma: «Tɔɔzei niima nuɔuseiti ti na-minazegɛgi ɔolooɔloga, nii gɛ boni ti-mɛmɛwolani bɛ, tɔɔzei ti la ɔoloni ɔooi vɛ, ²¹ nɔun na, gɛ la mɔ zii niiti gila kpalaa kpɛa, tɛiti ti yɛgai na, eyɛsu Zozuwe za, ²² naa ɔa a kɛ gɛ ti ɔe ga Izelayele volufula anii, gɛ kwɛɛ, ni ta zie ga na-pelei, eɔɛvelei ti-mɛmɛwolani ti zieni la, ti ɔolo bɛ.» ²³ Gooɔɔ GALAGI zii naati zeni na, ti ze ziiɛigi zu, ɛ la ɔaazuvileni ga ti ɔɛa, tɛiti ɛ la ɔeni ti laoni Zozuwe yeezu.

3

¹ Ziiti petɛ, niiti Gooɔɔ GALAGI ti yeni zooi zu, ga ti ɔe ga volufula anii Izelayele vɛ, tiya ɔa ti la ɔeni Kanaan yooi zo fai ma ɔooi ta ɔooi. ² Naa ɔe ungi ɔeni ga ɔɛɔalama niinei, ɛ wuzegɛzu Izelayele nuiti saama, niiti ti la kooɔɔ vaa ɔwɛɛ, naati ti kooɔɔ vai maalele. ³ Gooɔɔ GALAGI Filiseti nuiti ta-masada laolooi ma nuɔuseiti zeni zooi zu, ta Kanaan nuiti kpein, ta Sidon nuiti, ta Geeve nuiti ti ɔeni zeini Liban ɔizeiti ma, ɛ zo Baale-Gɛelemɔn gizei ma, eyɛsu ɛ zeeli Lebo-Gamate. ⁴ Zooi naati ti ɔeni na, Izelayele volufula vai ma, ni ta ɔolo deveiti bɛ, niiti Gooɔɔ GALAGI ti veeni ti-mɛmɛwolani zea ga Moize maavele.

⁵ Izelayele nuiti ti zeini Kanaan nuiti saama, ta Gɛte nuiti, ta Amool nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeeɔuse nuiti. ⁶ Ti zooi naati su nuiti ti-loun anzanuiti seini ga ti-anzaiti, ti ti-loun anzanuiti fe naati ti-loun zunuiti bɛ ga ti-anzaiti, ti da ta-ɔalagiti debi.

*Wɔteniyele,
tukpɔɔaaleve nui Izelayele unda*

⁷ Izelayele nuiti ti Gooɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛeni. Ti yeemani Gooɔɔ GALA ma, ta GALAGI, ti li ti da naɔ Baaleni bu, ta Aseelani. ⁸ Gooɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayele ma, ɛ ti ɔodini Meezɔɔtami masagi Kusan-Liseyatayime ma. Ti duolai ɔɛeni Kusan-Liseyatayime yeezu ga kona ɔɔsava. ⁹ Ti kpeei looni Gooɔɔ GALAGI woizu, naa unmoɔ nu wuzegɛni Izelayele nuiti bɛ, naa ti ɔizoni, Wɔteniyele ɔeni ga naa, nii ɛ ɔeni ga Kenaze na-doun zunui, Kalebe degei. ¹⁰ Gooɔɔ GALAGI na-Zenvui ɔeni toun ba. E ɔeni ga tukpɔɔaaleve nui Izelayele unda. E liini ga kooi Kusan-Liseyatayime laalooɔma, Meezɔɔtami masagi, Gooɔɔ GALAGI zobogi veeni bɛ, ɛ pile ɔoloo naa ma. ¹¹ Ziileigi ɔeni zooi zu na pɛ, kona vuunaanigo (40) laawu. Kenaze na-doun zunui Wɔteniyele zaani.

*Eɔude,
tukpɔɔaaleve nui Izelayele unda*

¹² Izelayele nuiti ti Gooɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛeni mɔnɔ. Naa maavele ma, Gooɔɔ GALAGI Moabe masagi Egelon ipooɔni, ɛ wuzegɛ Izelayele laalooɔma. ¹³ Egelon Amɔn nuiti kpɔni ɔooɔ vɛ, ta Amaleke nuiti, ti li ti laale Izelayele wu, ti zobogi ɔolooi ma, ti kpɛ ti kula Zeeliko vɛ, ɔɔza Taa Wolai, ti so. ¹⁴ Izelayele nuiti ti laoni duolai zu, Moabe masagi Egelon yeezu, kona puugo maazu laɔava (18) laawu.

¹⁵ Izelayele nuiti ti kpeei looni Gooɔɔ GALAGI woizu, naa unmoɔ nu leveni ti ma ga Eɔude, Benzamen nui, Geela na-doun zunui, nii ɛ ɔeni ga kooi nui. Izelayele nuiti ti valini ma ga ɛ li ga maazoloo ganii Egelon vɔ, Moabe masagi. ¹⁶ Eɔude boɔa ɔokpɔi ɔɛeni ɔooɔ vɛ, ga gaavelegi, ɛ ɔe ga zeelo felegɔ ta tukpɛ (2,5), ɛ gilini na-saamaɔiligi vɛ na-segei wu, ga zeezazu vele kpalai ma. ¹⁷ E liini ɛ maazoloo ganii ve Egelon ya, Moabe masagi. Tama Egelon ɔeni ga zunui, nii gola wooloni. ¹⁸ Siɛgi zu ɛ ɔeni da ga maazoloo ganii ve zea, ɛ yeeɔeni zunuiti ba, ti li, tɛiti ti vaani ga anii naati. ¹⁹ Seeliai ma kooɔɔ ganigiti pɔ bɛ, ti ga kɔtui, Gilegale ɔobave, ɛ ɔaleni ma volu, ɛ ɔe masagi ma: «Ee, masagi, keela woo ɔa zɛa, ɛ vɛ, ɛ ga ɔooɔuzu vaa.»

Masagi devei veeni ga ti be ba, niiti kpein ti ɣeni ná, naati pe ti ɣulani pelei wu. ²⁰ Názu ɣa Eɣude maaɓuɣani la masagi va, é ɣeni zeini sangasoi wu maazuwe, nii é makɛni ɓɔɔɔ ve dooɔo bosuwe maazuwe, fiilei ɣa. Eɣude ɣeni ma: «GALA ná-keela wooi ɣa é zèa, ga é wo è ma.» Masagi wuzegeni ná-kpɔkpɔgi zu. ²¹ Eɣude ɣɔvei maalenii yeezazu veleii, é ɓɔɣa zɔkpɔi meɛnni, é pu ba kogi zu. ²² Ma ungi ɓalaa ɓɔni, ma meɛngi ɓa vɔluma, mawulɔi zieni ma meɛngi ma, é naa laaɣulu. Mazɔɓɔ ɓɔɣa zɔkpɔi folokulani ga polu veleii, é la ɣeni meɛnni, é va kula. ²³ Eɣude ɣulani ga pelee volu veleii, é daaɣulu, é sɔɔɔgi loo.

²⁴ Siegi zu é ɣulani la, masagi ná-botigɛ nuiti ti liini ti naa vete, ti kaani ga sangasoi ma veɛɛɛɛɛti daaɣuluni, sɔɔɔgi loo. Ti ɣeni ma: «Tanisu, toɣa ɣe latini pelei volu.» ²⁵ Ti ɓɔɓni ga maaɓɔunga, keɛ tei é la ɣeni sangasoi ma veɛɛɛɛɛti daalaoni maazuwe, ti kpakui zegeni, ti daalao, peɛ ti-maliɣii ɣeni laani zooi ma, saai.

²⁶ Tei ti wola ɓebini maaɓɔungi ɣa, Eɣude velani. Kɔɔɔɔ ganigiti ti ga kɔtui, é naati pɔ be maazuɓudeni, é vela é li Seyila. ²⁷ Seeliai ma miná feya, é puuugi veeni Efelayime ɣize yooi zu. Izelayele nuiti ti yeini, ti zɛɣe ɣize yooi zu, é loni ti untuɔɔ.

²⁸ E ɣeni ti ma: «À vile pɔlu, mazɔɓɔ, ɔɔɔɔ GALAGI Moaɓe nuiti dɔa wo yeezu, wo zili nuiti.» Ti vileni polu, ti Zuluden maalevesuɛti so Moaɓe yooi letemaɛ, ti la nu nɔpe zeni ná, é va zie wolai maazuɓude. ²⁹ Naama voloi, ti zunu waapuugɔ (10 000) vaani Moaɓe nuiti ba, ti pe ti ga zunuiti ti zuloga, kɔɔɔɔ nu ɣezɛɣezɛgiti, gila kpala ge la ɣulani. ³⁰ Naama voloi, Moaɓe unmaayeini Izelayele yeewu. Ziileigi ɓɔni zooi zu, eyesu kona vuulɔsava (80) laawu.

Samegaal, tukpɔɣaaleve nui Izelayele unda

³¹ Tɔun poluma, Anate ná-doun zunui Samegaal ɣa é wuzegeni. E zunu undɔzita (600) vaani Filiseti nuiti ba, ga nika maaɓee lukpɔi kɔlu ɣaazɔɓagi ga. Tɔ ɓalaa é Izelayele nuɓuseiti unmaɔni.

4

Deeɓola, tukpɔɣaaleve nui Izelayele unda

¹ Eɣude zaa vɔluma, Izelayele nuiti ti tɔzeini ga ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɣea. ² ɔɔɔɔ GALAGI ti ɓɔni Kanaan masagi Yaɓin yeezu, nii é ɣeni masadai ɣeezu ɔasɔɔ taa wolai unda. Ná-kɔɔɔ ɣundiɣii ɣeni ga Sisela, é ɣeni zeini ɔalɔsete-ɔoyime. ³ Kɔlu wotolo untaavuugɔ (900) ɣa é ɣeni Yaɓin ya, é Izelayele nuiti gola zopele nɔuni, kona vuufelegɔ (20) laawu. Naati ti kpeei looni ɔɔɔɔ GALAGI woizu ga é ɓɔ ti va.

⁴ Naama ziegi zu, Lapidɔte anzai Deeɓola, GALA goo wo anzanui, é ɣeni ga tukpɔɣaaleve nui Izelayele yooi zu. ⁵ E ɣeni zeizu dɔɔ wului wu, ti daasei peeni ga Deeɓola ná-dɔɔ wului, Lama ta Beetele ti yɔɔzuwe, Efelayime ɣize yooi zu. Izelayele nuiti ti ɣeni liizu pɔ be faawo bo fai ma. ⁶ Foloi ta, é keela leveni Balake ma, Aɓinoame ná-doun zunui, Keedese nui, Nefetali yooi zu, é ɣe ma: «Weɛ, ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI devei, nii veeɛ é ya: «Li é zunu waapuugɔ (10 000) laasei seɛɛ, Nefetali ná-bolodai zu, ta Zaɓulɔn ná-bolodai, è lo ti luɔɔ, wo li Taɓɔɔl gizei ma. ⁷ Nà vaazu ga Yaɓin ná-kɔɔɔ ɣundiɣii Sisela é vɔ, zie wolai Kison vɔ be, ta ná-wotoloiti, ta ná-salaɓusuiti, nà ti ɓɔzu é yeezu.» »

⁸ Balake Deeɓola woɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Ni da vile pɔlu, nà li, keɛ ni è la vileni pɔlu, gè la lia.»

⁹ E ɔɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Nà vilesu è volu, de li, keɛ è la ɓebiya zɔɔɔga pelei naa zu, é ɓɔɔ ɓɔzu su, mazɔɓɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɣa Sisela ɓɔzu anzanu yeezu.» Deeɓola vileni Balake volu, ti li Keedese. ¹⁰ Balake Nefetali ná-bolodai lolini Keedese, ta Zaɓulɔn ná-bolodai. Zunu waapuugɔ (10 000) vileni polu, Deeɓola veeni ti va, ti li.

¹¹ Ma ziegi nɔ zu, Geeɓeel, Ken nui, beteveni Ken nui zoiti ba, Gɔɓaɓe mavofodaiti, Moize neko, é liini é ná-sege ɔotai lo Keedese, Saananime sene gului ɔobave.

¹² E woni Sisela ma, ga Aɓinoame ná-doun zunui Balake lea Taɓɔɔl gizei ma. ¹³ Sisela ná-salavusuiti gaaleeni ba, ta kɔlu wotolo untaavuugo (900). Ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein ti liini Galɔsete-Goyime, zie wolai Kison ɔɔ be. ¹⁴ Deeɓola ɔeni Balake ma: «De liina! Za ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI Sisela lɔɔzu la è yeezu, è pile sɔlɔ ma. Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔ ɔa losu è luɔɔ.» Balake loni zunu waapuugo (10 000) untuɔɔ, ti Taɓɔɔl gizei yei. ¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI Sisela beeni ta ná-wotoloiti, ta ná-salavusuiti, é ti pe kpeeni ga boɔa zɔkpɔi Balake luɔɔ. Sisela ɔulani ná-wotoloi zu, é vile ɔɔɔɔ, é vela. ¹⁶ Balake vileni wotoloiti polu, ta salavusuiti, eyesu ti zeeli Galɔsete-Goyime, ti Sisela ná-salavusuiti kpein paani. Nu ɔila kpalaa ge la ɔeni ɔulani.

¹⁷ Sisela bizeni ɔɔɔɔ, é li Ken nui Eɓeel anzai Yayele ná-sege ɔotai wu, mazɔlɔ ziileigi ma minazefegi ɔeni Gasɔɔl masagi Yaɓin ta Geeɓeel ná-peleyefei ti zɔɔzu. ¹⁸ Yayele ɔulani, é Sisela laaɔomi, é ɔe ma: «Le ve, mɔliɔii, le pɔ be. Mina lua!» E leeni ná-sege ɔotai wu, naa peemazefei veeni ma.

¹⁹ E ɔeni ma: «Soma è zie ve zèa, gè ɔɔle, kpɔle wɔin ɔa mà.» E kɔlɔ woolei laalaoni nɔnɔi su, é fe zea, é ɔɔle, naa volu, é segei ve ma.

²⁰ Sisela ɔeni ma: «Li è lo sege ɔotai laave, ni nu a vaana, é è ɔaazaɔa ga: «Nu ɔa ve?», da ɔe ma: «Ba-o!» »

²¹ Sisela wola ɔɔlɔ ɔeni de, é jiini poun. Geeɓeel anzai Yayele, sege ɔotai ma wulu ɔaazɔɔagi ta zefeni, é pee malitɔi va, é maaɔuɔa ba vaavaa, é kpado nɔungi va, é folokula é zɔoi zo, é zaani.

²² Balake yeni Sisela beezu, é va ná, Yayele ɔulani é daaɔomi, é ɔe ma: «Va gè zunui le ga de, nii è gaizieu.» E leeni naa ɔɔ be, é Sisela ɔa laani zɔoi ma, saai, sege ɔotai ma wulu ɔaazɔɔagi nɔungi volokulaai.

²³ Zekana, naama volo ná, GALA ge zobogi veeni la Izelayele nuiti be, ti pile sɔlɔ Kanaan masagi Yaɓin ma. ²⁴ Izelayele nuiti ta-zobogi liini ga wɔlɔa, Kanaan masagi Yaɓin laalɔɔma, eyesu ti-ma zuwu ɔaaleve.

5

Deeɓola ná-guyei

¹ Naama voloi Deeɓola ta Aɓinoame ná-doun zunui Balake ti guyei looni, ti ɔe ma:

² Izelayele, ese nɔungi viege, kevele beɛ ga é kɔɔi ɔɔ,
nuɔuseiti ti ɔɔɔ veve ga ti kɔɔi ɔɔ:

Gɔɔɔ GALAGI mama!

³ Masagiti, à woilo mà! Kundiɔiiti, à woilo!

Nà guyei loozu, ungo, nɔun, nà guyei loozu Gɔɔɔ GALAGI ve,
gè guyei loo Gɔɔɔ GALAGI lebi vai ma, Izelayele ná-GALAGI!

⁴ Ee, Gɔɔɔ GALAGI, siegi zu è Seyiil gizei yeini la,
è vaai ma, è zege Edome yooi zu,
zooi balini, tonaɔiingi yeebeni tonai va, é vu.

⁵ Gizeiti ti buseni è luɔɔ,

Sinayi gizei ná-Gɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI.

⁶ Anate ná-doun zunui Samegaal ná-siegi zu,
Yayele ná-siegi zu, peleiti kpein ti laaɔuluni,
sie wo nuiti ti ɔeni ziezu ga kaku peleiti.

⁷ Ese pe ge ɔleni Izelayele laa wolaiti ba,
ti ɔleni ti va,

eyesu nà, Deeɓola, gè wuzeɓe,
gè wuzeɓe, eɓe doun deei Izelayele ve.

⁸ Izelayele nuiti ti yiimazeɓeni ga gala kiligiti,
gaamago nɔ, kɔɔi vaani ta-velelaveti.

Kɔɔɓɔ nui waavuunaanigɔ (40 000) ɓa é Izelayele,
kele kɔɔɓɔ zepe gila kpala ge la ná, anee meen ɓila kpala.

⁹ Zii ɓa zoolezu Izelayele ɓundiɓiiti ta-vaa zu,
ti ɓɔɓɔ veai nuɓuseiti saama, ga ti kɔɔi ɓɔ.

A mamagi ve ɓooɓɔ GALAGI ve!

¹⁰ Wɔiti wo leezu soovale saa ɓolegiti kɔma,
wɔiti wo zeini seɓe wolaiti su,

wɔiti wo ziezɔ peleiti su, à ɓigaizie!

¹¹ Niiti ti zieungiti kobave, ti ɗa ziei ɓaagwe,

ta ɓooɓɔ GALAGI ná-faaneeiti maamusezu,

ná-faaneeiti Izelayele ɓundiɓiiti tetema,

siegi zu ɓooɓɔ GALAGI ná-nuɓuseiti ti yeini la, taa wolai ma zigɗaveti.

¹² Wuzeɓe Deeɓola, wuzeɓe!

Ƴaalo, guye ɓila too!

Aɓinoame ná-doun zunui Balake, wuzeɓe!

Li ga ɗa-luɔiti.

¹³ Nui mɔtai zegai zobobe nuiti su,

GALA ge feeni naati be, ga ti zeini nuɓuseiti unda,

ɓooɓɔ GALAGI feeni bɛ, ga nɔun gè ɓe kɔɔ ɓundiɓiiti saama!

¹⁴ Niiti ti pile ɓɔɓɔgai Amaleke ma, naati kulave Efelayime.

Benzamen vileni ti volu, toɓa ta-ɓooɓɔ nuiti saama.

Makiil ná-peleyeɓei kundiɓiiti kulani.

Zaɓulɔn ná-bolodai ma ge gaalu bo nuiti fe, ti sevei ɓe ga seve ɓe nui ná-tukpɔi.

¹⁵ Isakaal ná-kundiɓiiti ti ɓeni Deeɓola va,

Isakaal ɓa Balake va,

ti yeini nemɛi zu.

Luɓen ná-nuiti saama, ɓooɓɔgaai woni,

kpɔezuɓulai woni, goolaama la ɓulani su.

¹⁶ Lee vaa zu è yenɛ lɔni togani make su felegɔi yooɓzu,

è ɗa woilo togani make nuiti kpain gooi ma?

Luɓen ná-nuiti saama, ɓooɓɔgaai woni,

kpɔezuɓulai woni, goolaama la ɓulani su.

¹⁷ Galaade yenɛ Zuluden volu veleɛi.

Dan la zɛɓeni ná-ɓatoiti koba.

Aseel yenɛ zeini kpolodeɛi laave,

é zeini kpe, ziileigi zu, ná-ɓato losuve.

¹⁸ Zaɓulɔn ɓa ga nuɓusei, nii teɓɛai saai zu,

Nefetali ɓalaagi, zenɔ ɓana é la, kooɓzuve.

¹⁹ Masagiti, ti ziliai ga giye, Kanaan masagiti,

ti kooi veeni gi va Taanake, Megido ɗeiti pɔ be,

kele ti la liini ga ani nɔpe, wali ɓaa koozɔgani.

²⁰ Geeɓɔlɔgi zu, somideɓaiti ti kooi ɓooɓni,

ti vileni ti zie veleiti ba, ti Sisela zakpe.

²¹ Zie wolai Kison ti yeveni, é yei ga tiye,

wɔlɔwɔlɔ dɛ wolai, zɛ wolai Kison.
De zɛ ga zɛbɛi!

²² Sooiti ti leveni ga kpizɛi,
ti-ɔolokagiti tugi da ɖula, ti-lugi da ɖula zooi ma.

²³ Ɔɔɔɖɔ GALAGI ná-geezugeelai ɖɛni ma:
«À Meelɔze voovo! A foovo, wo ná-taai zu nuiti foovo!
Mazɔlɔ ti la vaani, ti va ɔɔ Ɔɔɔɖɔ GALAGI va,
ti va ɔɔ Ɔɔɔɖɔ GALAGI va, kɔɔɖɔ ɖundigɛiti saama!»

²⁴ Yayɛle ɖa ga tuya nu anzanuiti saama,
Ken nui Ɔeeɓɛɛl anzai!
Tuyai ɖa bɛ, anzanuiti saama,
niiti ti zeini seɖe ɖotaiti bu!

²⁵ Sisela zɛi valini ma,
é nɔnɔi veeni naa ya.
E nɛ ɲiimi dɛi ma wulɔi veeni zea lɛbiya ɔɔle ɲakai zu.

²⁶ E gulu ɖaazɔɔagi zoni ga yeei gilagi,
é botiɖe nuiti ta-malitoi zeɖe ga yeezai.
E Sisela loɖani ga malitoi, é naa nɔungi valini su!
E tooni, é nɔungi ɔota.

²⁷ E zeini Yayɛle ɖɔɖɔwu,
é looni, é la.
E zeini kɔɖɔwu, é looni.
Uɛ é zeini ná, miná ɖa é looni ná, é zumaale, é za.

²⁸ Maazuɔɔ, fenɛtɛɛ laaɔɔ,
miná ɖa Sisela dee wɛɛni ná, daaɔɔ, é ɖɛ:
«Lee vaa zu ná-wotoloi lɛbisu, é la vaazu?
Lee vaa zu ná-wotoloiti ti liizu vaa?»

²⁹ E ɖɛni naa wosu nɔ ɖɔ,
nii ná-botiɖe ɖɛma anzanuiti ti boni:
³⁰ «Salavusuiti ti kɔɔzɔganiiti ka ga ɔɔlɔa,
ti da ti ɖaaɖwe ɔɔɖɔ va:
Anzalopo ɖɛla, ɔaa anzalopo felegɔ,
naa ve kɔɔɖɔ nui ɖɛlagilagi ya.
Sisela ɖa seɖe zupu vaɔɔi zɔlɔsu,
seɖeiti ti ɔodaai, ti zuɔuai,
seɖe zuɔua felegɔi ɖa loo zobo ɔlɔɔ nui ɖɔba.»

³¹ Ee, Ɔɔɔɖɔ GALAGI, è zili nuiti undaavili ɖana!
Kɛɛ niiti ti è nɛai ɔɛ,
naati ti volo ga foloi ɖɛvele, a ɖɛna toa gola!

Ziileigi lɔɔni zooi zu kona ɔuunaanigɔ (40) laawu.

6

Madiyan nuiti ti Izelayɛle ɔlɔ vai

¹ Izelayɛle nuiti ti Ɔɔɔɖɔ GALAGI wanama vai ɖɛni mɔnɔ. Naa ti lɔɔni Madiyan nuiti zeezu, kona dɔfela laawu. ² Madiyan nuiti ti Izelayɛle wola ɔlɔni. Madiyan nuiti ta-vaa ɖa é kɛni, Izelayɛle nuiti ti lɔɔɖuzuvɛti kpɛtɛni la gizeiti ba, ta pugiti, ta fasaiti. ³ Siɛgi zu Izelayɛle nuiti ta la tii ɖɛna la, Madiyan nuiti ti ɖɛni lɛɛzu ta Amaleke nuiti, siɛziɛ nuiti

ti ga folo ɔulazu vele nuiti, ti li ti laalɔɔma. ⁴ Ti vuuzuve ɔeteni zooi zu, ti da zooi zu ɔulanumai kpein koloɔolo, Gaza maagoolii zu. Ti la ɔeni daamiani nɔpe zesu Izelayele nuiti zea, anee baalagiti, ɔaa nikaitei, anee soovalegiti. ⁵ Ti ɔeni vaazu ga ta-loganiiti, ta ta-zeɔe ɔotaiti, eɔe koto kpulugiti, nu la ɔeni zooga, e va ti ɔaalu, tiya-o, ta-nɔmeiti-yo, ti ɔeni vaazu zooi zu, zooi ɔoloɔolo fai ma.

⁶ Izelayele wola valani, tɔzei Madiyan nuiti ba, Izelayele nuiti ti kpee looni ɔooɔ GALAGI woizu. ⁷ Siegi zu ti kpee looni la ɔooɔ GALAGI woizu, Madiyan na-faa zu, ⁸ e GALA goo wo nui leveni ti ma, naa ɔeni ti ma: «ɔooɔ GALAGI, Izelayele na-GALAGI wooi ɔaa: «Gɛ leeni ga woye, gɛ wo ɔula Ezipete yooi va, gɛ wo ɔulani duɔlai ma vele wu. ⁹ Gɛ wo ɔizoni, gɛ wo ɔula Ezipete nuiti zea, ta niiti kpein ti ɔeni wo maanɔɔzu, gɛ ti ɔe wo luɔ, gɛ ta-yooi ve wo ya. ¹⁰ Gɛ ɔeni wo ma: Na ga ɔooɔ GALAGI, wa-GALAGI, a mina nɔko Amɔɔl nuiti ta-ɔalagiti bu, niiti wo zeini ta-yooi zu. Kele wo la woiloni ɔooi ma.» »

GALA ge vali vai Zeedeyɔn ma ga e Izelayele unma

¹¹ ɔooɔ GALAGI na-geezuɔelai vaani Wɔfela taazuve. E zeini sene gului wu, nii e ɔeni loni Zoase na-zooi zu, Aɔiyeeɛl na-peleyeɔei wu nui. Na-doun zunui Zeedeyɔn ɔeni moloi loɔazu, dɔɔ ɔoigi ɔetɔzeu, e da dɔɔɔ Madiyan nuiti ba. ¹² ɔooɔ GALAGI na-geezuɔelai ɔulani keɛma be, e ɔeni ma: «ɔooɔ GALAGI ɔa e va, kooɔ nu wolai!»

¹³ Zeedeyɔn ɔooɔaavoteni, e ɔe ma: «Ee, maɔiɔii, ni ɔooɔ GALAGI ɔa gi va, lee vaa zu niima maanɔɔ vaiti kpein ti zeizu gi ma? Poo golai naati ta mini, niiti gi-memewolani ti-ma vaiti boni gi ma, siegi zu ti ɔeni la gi ma: «ɔooɔ GALAGI ɔa e gi ɔulani Ezipete yooi zu?» Niizu e ɔelea gi va, e gi lo Madiyan nuiti zeezu.»

¹⁴ ɔooɔ GALAGI ɔaavoteni ma, e ɔe ma: «Li ga naama zebe, nii e e va, da Izelayele nuiti unma, e ti ɔula Madiyan nuiti zeezu. Na laade ɔaa, gɛ va ɔe e levesu?»

¹⁵ Kele Zeedeyɔn ɔeni ma: «Ee, maɔiɔii, leeni ɔa na Izelayele nuiti kizo da? Na-peleyeɔei ɔa gaalɔidai Manasee na-bolodai zu, na ɔa gɛ ga dounɔi kee na-doun zunuiti saama.»

¹⁶ ɔooɔ GALAGI ɔeni ma: «Kele na ɔe e va, da zobo solɔ Madiyan nuiti ma, eɔe zunu ɔila na.»

¹⁷ Zeedeyɔn ɔeni ma: «Ni e zaalai laa ma, poo fe ze, nii na kwee da, ga Maɔiɔii, da ɔa e ɔe zu pɔ. ¹⁸ Na e maanɛnɛzu, mina maagooza ve va, eyesu gɛ va ga na-vebeanii, gɛ da e ɔɔɔwu.»

Naa ɔeni ma: «Na yesu ve, eyesu e ɔale ma, e va ve.»

¹⁹ Zeedeyɔn liini e boli bokpaga ɔete, e ɔo bulu vukɔi kilo vuusavago (30) va, e naa ɔeteni ga bului, nii leve la su. E suai vuuni kpɔɔgi zu, e sua ɔei vu pɔɔ liɔii zu, e li ga tiye pɔ sene gului wu, e sei kakala.

²⁰ GALA na-geezuɔelai ɔeni ma: «Suai zeɔe ta bului nii leve la su, ti la kɔtu wolai tei maazu, e sua ɔei vu ti ma.» Zeedeyɔn gooi zoni. ²¹ Tukpɔi e ɔeni ɔooɔ GALAGI na-geezuɔelai ya, e naa zokpai loni suai va, ta bului nii leve la su. Abui soni kɔtu wolai va, e suai ɔala, ta bului nii leve la su. Naa volu, ɔooɔ GALAGI na-geezuɔelai ɔeɛeni gaazu.

²² Zeedeyɔn kweeni ga ɔooɔ GALAGI na-geezuɔelai ve. E kpee looni, e ɔe: «Maanɔɔa, Maɔiɔii, ɔooɔ GALAGI! Mazɔɔ gɛ ɔooɔ GALAGI na-geezuɔelai ɔaa, ga gaazuve.»

²³ Kele ɔooɔ GALAGI ɔeni ma: «Yiilei, mina lua, e la zaazu.»

²⁴ Zeedeyɔn zalaɔa ɔulazuve loni nave ɔooɔ GALAGI ve, e daasei pɛeni ga: «Ziilei GALAGI.» Toɔa de na, zaagaza Wɔfela taazuve, Aɔiyeeɛl na-peleyeɔei zaama.

Zeedeyɔn Baale na-zalaɔa ɔulazuve ɔoloɔolo fai

²⁵ Ma bokɔi na, ɔooɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «E-ɔee na-nike zinei zo, kona dɔfela gelei. Baale na-zalaɔa ɔulazuve ɔoloɔolo, nii e ga e-ɔee nɔnɔi, sale ɔoo wului e loni koba,

naa balaa ɔɔɔɔɔɔ. ²⁶ Naama ɔɔɔɔɔɔ maazuve ɔɔ ɛ zalaɔa ɔɔlazuve ɔɔɔɔɔɔ nɔ, ga pagɔ, ɔɔɔɔ GALAGI, ɔɔ-GALAGI ve. Da nika zineɔ velesieɔ zo, ɛ kula ga gala zalaɔai, sale ɔɔ wului nii ɛ koloɔɔɔɔɔ, naa ɔɔ ɔɔ seɔe, ɛ ke ga kovii.»

²⁷ Zeedeyɔn zunu puugɔ zɔɔɔni nɔ-botigɔ nuiti saama, ɛ naa ɔɔɔni nii kpein ɔɔɔɔ GALAGI boni ma. Kele ɛ la ɔɔni zooni, ɛ va naa ɔɔ ga foloi, keni kpidii, tɔɔzei ɛ ɔɔni luazu keeɔɔ nɔ-peleyeɔeɔi va, ta taaveaiti. ²⁸ Siegi zu taaveaiti ti wuzɔɔɔni la ga sobuzobui, ti pɔɔɔni ga Baale nɔ-zalaɔa ɔɔlazuve ɔɔɔɔɔɔɔni, sale ɔɔ wului ɔɔɔɔɔɔɔni, nika zineɔ ɔɔlaga ɔɔlani ga gala zalaɔai zalaɔa ɔɔlazuve, naa ɔɔɔɔ niineɔ. ²⁹ Ti ɔɔni ɔɔɔɔ ɔɔazaɔaɔu, ti ɔɔ ɔɔ: «Be ɔɔ ɛ naa ɔɔai?»

Siegi zu ti ɔɔni gaazaɔaɔi wosu da, ti ɔɔni ti ma: «Zeedeyɔn ve, Zoase nɔ-doun zunui, naa ɔɔ ɛ naa ɔɔɔni.»

³⁰ Gaamanɔ, taaveaiti ti ɔɔni Zoase ma: «È-loun zunui ɔɔla, keni ɛ za, mazolɔɔ ɛ Baale nɔ-zalaɔa ɔɔlazuve ɔɔɔɔɔɔɔ, ta sale ɔɔ wului ɛ ɔɔni nɔ ɔɔɔɔɔ.»

³¹ Zoase maɔɔɔlii zu nuɔɔɔɔti ɔɔɔaavoteni, ɛ ɔɔ ti ma: «Wa ɔɔ wa Baale maalogi wo be ɔaa? Wa ɔɔ wa ɔɔ ba, wo kizo? Nu-o-nu a Baale maalobona, ta naama nui vaa, aisa lina sobu. Ni Baale ɔɔ ga gala, ɛ ɔɔɔ maalogi wo ɔɔɔ ve, tɔɔzei ti nɔ-zalaɔa ɔɔlazuve bezeɔeɔeɔa.»

³² E zo naama voloi ma, ti Zeedeyɔn laasei pɔɔni ga Yelubaale (nii poluve ga «baale ɔɔɔ maaloɔ»), tɔɔzei ti ɔɔ ma: «Baale ɔɔɔ maaloɔ tɔun daalɔɔma, tɔɔzei ɛ nɔ-zalaɔa ɔɔlazuve ɔɔɔɔɔɔɔni.»

Zeedeyɔn poogi ɔaizie vai

³³ Madiyan nuiti ta Amaleke nuiti, siezie nuiti ti ga folo ɔɔlazu vele nuɔɔɔɔti, ti ɔɔaaleɔni ba, ti Zuluden buɔe, ti li ti vu Zizeleyeɔ neɔɔɔi zu. ³⁴ ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-Zenvui yeini Zeedeyɔn ma, ɛ lo su. E puuugi veɔni, ɛ Aɔiyezeɔ nɔ-peleyeɔeɔi lolini, ti vile polu. ³⁵ E keelaiti teveni Manasee nɔ-zooi zu, ti naati tolini ti vile polu. E keelaiti teveni Aseɔ nɔ pe, ta Zaɔulɔn, ta Neɔetali, naati ti leɔni ti ti laaɔɔmi.

³⁶ Zeedeyɔn ɔɔni GALA ma: «Ni ɔɔ pɔ, ɛ Izelayeɔ ɔɔzo ga ze, eɔeɔvelei ɛ bogai la, ³⁷ wele, nii ɔɔ ge falizu ɛ ma, nɔ baala kolɔi veɔzu zooi ma, molo loɔazuve. Ni nɔɔai a vuuna baala kolɔi nɔ ma, zooi nii ɛ maɔɔɔlii zu, nɔ pe maavɔai ye de, nɔ kwee ge ɔɔ ɔɔ pɔ ɛ Izelayeɔ ɔɔzo ga ze, eɔeɔvelei ɛ bogai la.»

³⁸ Vele nɔ ɔana ɛ ɔɔɔni la. Poluma zobui, ɛ wuzɔɔɔni ga sobuzobui, ɛ li ɛ baala kolɔi luɔa, ma nɔɔai kokoɔ laaveni.

³⁹ Zeedeyɔn ɔɔni GALA ma: «Mina yiiɔaawana mɔ, gaazaɔa gila kpe nɔ ɔɔ ge bosu ga de, pɔo gaabelagi ɛ vile baala kolɔi va, tɔ gila kpe nɔ vɔai ye de, kele nɔɔai zooi maave kpein zebe maɔɔɔlii zu.»

⁴⁰ GALA ge naa nɔ ɔɔɔni mɔnɔ kpidii naa. Baala kolɔi gila kpe nɔ ɔɔ ɔɔai ye de, nɔɔai vuuni zooi ma nɔ pe.

7

Zeedeyɔn ta kɔɔɔ nu unsavagɔiti (300)

¹ Poluma zobui, Yelubaale, nii ɛ ga Zeedeyɔn, ta nɔ-kɔɔɔ nuiti ti vileɔni pelei zu, ti liini ti vu Galɔde zieungi ɔɔɔɔɔ. Madiyan nuiti ti vuuni ti ɔɔvezu velei, ɛ zo Mɔlee ɔɔzei va, eyɔsu ma neɔɔɔi zu. ² ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni Zeedeyɔn ma: «Nuɔɔɔɔ ɛ ɛ volu, naati gola mɔinve, ge va va bu, ti va pile solɔɔ Madiyan nuiti ma. Naa a ɔɔɔna, Izelayeɔ nuiti ta waso nɔun ma, ti ɔɔsie ga ti ɔɔɔ zebeɔi ɔɔ ti ɔɔɔ unmɔɔgai da. ³ Niima ɔɔazaɔaɔi wo ɔɔ-ɔɔɔɔ nuiti saama, ɛ ɔɔ ma: «Be ɔɔ ɛ wo zaama, ɛ luazu sasu ɔɔ bali? E maɔɔooza Galaade ɔɔzei va, ɛ li nɔ-taazu.» » Nɔ-kɔɔɔ nui zunu waavuuɔfele maazu felegɔ (22 000) ɔɔ ɛ ɔɔɔni ma, ɛ yeɔni nɔ ga zunu waapuugɔ (10 000).

⁴ Kɛɛ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zeedeyɔn ma: «Ɔɔɔɔ nuiti gola mɔinwe de. Yei ga tiye kɔtudei ɔɔ be, miná ɔa suweengi wosu ná. Nii ná ɔe è ma: «Nii ɔa vile è volu,» naa ɔa vile è volu. Kɛɛ nii kpein ná ɔe è ma: «Nii mina vile è volu, wo va li,» naa mina vile è volu, wo va li.»

⁵ Zeedeyɔn yeini ga ná-zunuiti kɔtudei laawe. Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Nui nii kpein a laawe ziei ɔa, é da kpɔle ga gilei ɔevele, naati sege zɔiti ba, ti vilesu jiiɔiga, ti da ɔɔle, è ti ɔu ye.» ⁶ Nui niiti ti ɔɛni ziei ɔɔlezu, ti sege ga yeei, ti to la, naati ti ɔɛni ga zunu unsavago (300). Zɔiti kpein ti vileni jiiɔiga, ti laawe ziei ɔa, ti da kpɔle.

⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zeedeyɔn ma: «Zunu unsavagɔi (300) niiti ti ziei ɔɔlea ga yeei, naati ka gè wo unmoosu ga ti maavele, gè Madiyan nuiti dɔ wo yeezu. Nuɔusei mɔtaiti ti ɔale ma ta-ɔeleiti bu.» ⁸ Naa volu, Zeedeyɔn Izelayele zunuiti kpein gaɔgaleni ma, ɛɛ ge li ná-sege ɔotai wu, é zunu unsavago (300) nɔ make, naati ma ti ta-laamianigiti segeni, ta ta-ɔuugiti. Tama Madiyan nuiti ti ɔɛni ɔuuni ti yeedɔɔwuwɛ nɔ nemɛi zu.

Zeedeyɔn zili nuiti ta-ɔɔɔɔ nui ta segi wo fai

⁹ Naama ɔidi ná, Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zeedeyɔn ma: «Li, è laale Madiyan nuiti bu ta-ɔɔlaɔɔai zu, mazɔɔ gè ti laa è yeezu. ¹⁰ Ni da luazu ga è yei ná, à yei ta-ɔɔlaɔɔai zu, wa da-wotigɛ nui Pula. ¹¹ Woilo, è naa meni nii ti bosu, naa ɔa è zɛbeɔ, da yei naa volu è laale ta-ɔɔlaɔɔai wu.» Zeedeyɔnni ti yeini ta ná-botigɛ nui Pula, naati ta-ɔɔlaɔɔai ma mɔungi ɔɔ be. ¹² Madiyan nuiti, ta Amaleke nuiti, ta folo ɔulazu vele nuiti, ti vazaga ɔɛni de nemɛi zu, ti mɔin gola, ege kotogiti, nu la bena zoo é va ta-jɔmɛiti gaalu, ti mɔinni ege kpolodei ɔɔbawe ɔaɔaegi.

¹³ Zeedeyɔn zeeliai ma ná, wɛɛ zunui ta ɔɛni segi zuɔulazu ɔɔlai ta ma. E ɔɛni ma: «Sɛsuwe, wɛɛ wɔɔlezegi ma bului gila ge ɔilikilini, é li é loo Madiyan nuiti ta-ɔɔlaɔɔai zu, seeliai ma sege ɔotai ɔɔ be, é loɔani maazuwe ta buuwe va, é toka zooi ma.»

¹⁴ ɔɔlai ɔoɔgaavoteni, é ɔe ma: «Ani ɔili nɔpe ta ga ná, kɛni Zoase ná-doun zunui Zeedeyɔn ná-ɔɔa zɔkpɔi, Izelayele zunui, nii GALA ge zobogi veai be, ga é pile ɔɔɔ Madiyan ma, ta ná-ɔɔɔɔ nuiti.»

¹⁵ Siɛgi zu Zeedeyɔn segi zu wooi menini da, ta poluwo gooi, é nɔkɔni, é ɔale ma Izelayele nuiti ta-ɔɔlaɔɔai zu, é ɔe ti ma: «À wuzegɛ, mazɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI zobogi vea wo we, wo pile ɔɔɔ Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔ nuiti ma.»

¹⁶ Zeedeyɔn zunu unsavagɔiti (300) gaɔfwɛeni su sava, é puuugi veeni ɔɔɔɔ nui ɔilagilagi pe zea, ta pɔɔ liɔi zunakai, nii ti ɔɛni sɔmɔgi ɔaazosu, ti dɔ su. ¹⁷ E ɔɛni ti ma: «Wa ɔe nɔun petesu, wo da naa nɔ ɔe, nii gè kɛzu. Ná zeelina nɔ feya ta-ɔɔlaɔɔai ɔɔbawe, nii gè kɛzu, wo naa ɔe. ¹⁸ Siɛgi zu gè puuugi vɛzu la, niiti kpein ti bà, wa puuugi ve wa balaagi ta-ɔɔlaɔɔai maɔɔoolii zu, wo ɔe ma: «Ɔɔɔɔ GALAGI we, Zeedeyɔn we!» »

Ɔɔɔɔ GALAGI zobogi vee vai Izelayele ya

¹⁹ Zeedeyɔn ta zunu ungilagiti (100) ti zeelini Madiyan nuiti ta-ɔɔlaɔɔai zu, aisa kua zaamai. Naati ti ɔɔlaɔa maɔwe nuiti maavaliboni nɔ feya. Gaamago nɔ, Zeedeyɔn ta ná-nuiti ti puuugi vɛeni, ti pɔɔ liɔiti golo, niiti ti ɔɛni zoni ti ya. ²⁰ Ti-zeizu savagɔiti pe ti puuugi vɛeni, ti ta-ɔɔɔ liɔiti golo. Ti sɔmɔgi zoni ga ti-ɔɔɔ, puuugi ɔe ti-yeezai ɔa, ti da fe, ti da kpeei loo, ti ɔe ma: «À sogi wo ga wa-wɔɔa zɔkpɔi Ɔɔɔɔ GALAGI we, ta Zeedeyɔn we!»

²¹ Ti ɔilagilagi pe ge yen lɔni losuwe, ɔɔlaɔɔai maɔɔoolii zu, zunuiti kpein ti velani ti ɔula ɔɔlaɔɔai va ga kpizei, ti da kpeei loo. ²² Zunu unsavagɔi (300) ɔeai ma puuugi vɛzu, Ɔɔɔɔ GALAGI vaani bu, ga teiti ti ɔɛni ɔɔlaɔɔai zu, ti we ɔɔɔ ma ga ɔɔa zɔkpɔiti. Ɔɔlaɔɔai zu nui mɔtaiti ti ɔizeni, eyɛsu ti li Bete-Sita, ti li ga Seleela vele, ti zeeli Aɔele-Meɔɔla taa wolai ɔɔ be, Tabate ɔɔbawe.

*Izelayele ɔɔɔɔ nui zɔiti
ti vaa vai kpɔbai ma*

²³ Izelayele zunuiti ti ɔaalɛni ba, Nɛfetali geleiti, ta Aɛɛl ta Manasee geleiti, ti vilɛni Madiyan nuiti polu. ²⁴ Zeedeyɔn keelaiti teveni Efelayime ɔize yooi zu ná pɛ, ti ɔɛ ma: «À yei wo Madiyan nuiti daaɔomi, wo zɛ levesuɔeti so ti luɔɔ, eyɛsu Bɛte-Bala, ta Zuludɛn levesuɔeti.» Ti Efelayime zunuiti kpein tolini, ti yeini ti zɛ levesuɔeti so, eyɛsu Bɛte-Bala, ta Zuludɛn levesuɔeti. ²⁵ Ti Madiyan nuiti ta-ɔundigɔ felegɔ zoni, Wɔlɛbe ta Zeebe, ti Wɔlɛbe vaani fasai ma, daasei pɛai ga Wɔlɛbe vasai, ti Zeebe vaani dɔɔ ɔɔi kpɛɛzuɔe, nii daasei pɛai ga Zeebe ná-dɔɔ ɔɔi kpɛɛzuɔe. Ti vilɛni Madiyan nuiti polu, ti liini ga Wɔlɛbe nɔungi, ta Zeebe nɔungi, ti fe Zeedeyɔn ya, Zuludɛn volu vele, folo ɔulazu vele.

8

Efelayime nuiti ta-yiɔaawana vai

¹ Efelayime zunuiti ti ɔɛni Zeedeyɔn ma: «Leeni vaa ɔa è kɛai ga giye? Lee vaa zu è la gi lolini, è liizuɔe Madiyan nuiti sakpesu?» Ti laalɛni bu, ti ɔɔe gola.

² Zeedeyɔn ti wooɔaavoteni, é ɔɛ ti ma: «Lee vaa wola ɔa gè kɛai, nii nu a pokɔɔɔna wɔnɔ ɔɛai ma? Efelayime nuiti, wo-losuɔe wo naa ɔɛai, posuyɛɛi naa la wɔɔɔni, é va leve Aɔiyezeɛl ná-peleyeɔɛi nɔnɔ ma lɔɔ ɔɔi kpɛɛai va? ³ Naa pɛ poluma, wa ɔa GALA ge Madiyan ɔundigɔiti Wɔlɛbe ta Zeebe lɔɔni wo yeezu. Lee vɔkɔɔɔma vaa ɔa gè kɛeni ga woye naazu?» Zeedeyɔn ná-goɔaavotegi ti yiileini, ti zeɔe ziiɔaawanai volu.

*Zobo sɔlɔ fai
Madiyan masagiti ma*

⁴ Zeedeyɔn zeelɔi ma Zuludɛn ma, ta zunu unsavagɔiti (300), ti maazuɔudɛni, ti wola ɔɔlɔai, kɛɛ ti ɔɛni nɔ ti zili nuiti kpɛɛzu. ⁵ Zeedeyɔnni seelɔi ma Sukɔte taa wolai zu, é ɔɛni taaveaiti ma: «Nà wo maanɛnɛzu, à ɔulua ve zunuiti zea, niiti ti màazaasu, mazɔlɔ ti ɔɔlɔa, tama nà dɛ Zeeba ta Salemuna bɛɛzu, niiti ti ga Madiyan masagiti.»

⁶ Sukɔte ɔundigɔiti ti goɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Leeni vaa zu gá daamianigi ve da-ɔɔɔɔ nuiti zea? E yeeziɛ Zeeba ta Salemunani bu, ɔaa ti lɔ è yeezu?»

⁷ Zeedeyɔn ɔɛni ti ma: «Ni é ɔɛa ɔana, siɛgi zu ɔɔɔɔ GALAGI Zeeba ta Salemuna lɔɔzu la zèezu, nà wo zuvala ga teɛbai zu ɔaingiti ta ɔaingi ma zii pɛ.»

⁸ Zeedeyɔn zegɛni ná, é li Penuwele, é fali ɔilagi naa nɔ woni ma laaveaiti ma. Penuwele nuiti ti goɔaavote gilagi naa nɔ woni da, nii Sukɔte nuiti ti boni la. ⁹ E ɔɛni Penuwele nuiti ma: «Siɛgi zu kɔɔi a bena la, nà ɔalena ma ziileigi zu, nà wa-laaveaiti ta-vele ɔaagooza golai loka.»

¹⁰ Zeeba ta Salemuna ti ɔɛni Kaalekɔɔl ta ta-ɔɔɔɔ nuiti, ti-liegɔi ɔɛni ga zunu waapuugo maazu lɔɔlu (15 000). Naa nɔ ɔa é yɛni ti ya, folo ɔulazu vele nuiti ta-ɔɔɔɔ nuiti su zunu waaungila waavuufelegɔ (120 000) kpein ge zaani, niiti ti ɔɛni kɔɔi ɔɔɔzu ga boɔa zɔkpɔi.

¹¹ Zeedeyɔn lɛni ga teɛteɛe nuiti ta-velei, Nɔba folo ɔulazu vele ta Yɔgebeɔa, é liini é kɔɔlɔɔi zakpe, nii é laani ɔɔɔ la, maagili la ɔɛni ma. ¹² Madiyan masa felegɔiti, Zeeba ta Salemuna, ti velani. Zeedeyɔn vilɛni ti volu, ti ti zo, dualuagi lɔɔni ta-ɔɔɔɔ nuiti su, ti vaza.

Sukɔte ta Penuwele nuiti suloɔa vai

¹³ Zoase ná-doun zunui, Zeedeyɔn zeɔezuɔe kɔɔmaɔe, é lɛni ga pelei, é gize yɔɔɔzuɔe ɔeɛɛse. ¹⁴ E zunu loungoi ta zoni, Sukɔte nuiti saama, é gaazaɔa, naa Sukɔte ɔundigɔiti ta kɛwolaiti daaseigi zeɛni, é fe zea, ti ɔɛni ga zunu vuulɔfela maazu lɔfela (77). ¹⁵ Naa volu, é vaani Sukɔte nuiti pɔ bɛ, é ɔɛ ti ma: «À wɛɛ Zeeba ta Salemuna va, niiti wo pɔomuni ta-vaa zu, wo da ɔɛ mà: «Zeeba ta Salemuna ti lɔa è yeezu ɔaa, gi va daamiani fe da-nuiti zea, niiti ti ɔɔlɔai?» » ¹⁶ E Sukɔte taa ɔɛwolaiti soni, é teɛbai zu ɔaingiti kula, ta ɔaingi ma zii

pɛ, é ti zuvala da. ¹⁷ E Penuwele taaveaiti ta-vele ɔaagooza golai lokani balaa, é zunuiti paa.

¹⁸ Zeedeyɔn ɔeni Zeeba ta Salemuna ma: «Zunuiti ti ɔeni ɔale, niiti wo ti vaani Taɔɔɔl?»

Ti goɔɔaavoteni, ti ɔe ma: «Ti ɔeni ga è ɔevele, ti ɔevelei ɔeni eɔe masa dounɔa.»

¹⁹ Zeedeyɔn ɔeni ti ma: «Kèeleaiti kana, gi dee ma. Nà ɔonazu ɔooɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ni wo ti yeni vulua, wo la ti vaani, gè la bena wo vaa pɛ!» ²⁰ E ɔeni ná-doun zunu mɔungi Yeetɛɛl ma: «Wuzegɛ, è ti vaa!» Kɛɛ zunu loungoi la ɔeni ná-bogɔ zɔkpɔi ɔulani su, tɔɔzei é ɔeni luazu, mazɔɔɔ zunu loungoi nɔ ɔeni de dɛ.

²¹ Zeeba ta Salemuna ti ɔeni Zeedeyɔn ma: «Wuzegɛ, è gi vaa da bɔɔɔi! Mazɔɔɔ velel zunui la, zekana ná-zɛbɛi la!» Zeedeyɔn wuzegɛni, é Zeeba ta Salemuna vaa. Naa volu, é ta-ɔomɛiti kɔbu yɔɔɔɔ vagoiti seɔeni.

Zeedeyɔn ɔele vai masadai va

²² Izelayele zunuiti ti ɔeni Zeedeyɔn ma: «Zei ga masagi gi unda, da zegena ná è-loun zunui, naa volu è-lounlɔn, mazɔɔɔ è gi ɔizoga gi ɔula Madiyan nuiti zea.»

²³ Zeedeyɔn ɔeni ti ma: «Gè la zeizu wo unda ga masa, anɛɛ doun zunui ve, ɔaa dounlɔn. ɔooɔɔ GALAGI ɔa é zeizu wo unda ga masagi.» ²⁴ Zeedeyɔn ɔeni ti ma mɔnɔ: «Nà faa ɔila bosu wo ma ga wo kɛ: Wo ɔilagilagi zanu goizu anigi gila fe bɛ, aniiti su ti zɔgai kɔɔi zu.» Zanu goizu anigiti ti ɔeni Madiyan nuiti zea, tɔɔzei vele ɔana tevebai zu nuiti ti ɔeni la.

²⁵ Ti ɔeni ma: «Gá ti ve ga koozunɛ.» Ti seɔe wolai zuvieni, ɛɛɛ ge da goizu anigi vili su, é ɔula naa zu, nii é sogai kɔɔi zu. ²⁶ Zanu goizu anigi Zeedeyɔn sɔɔɔni, ti pɛ buɔegi ɔeni ga kilo vuufelegɔ (20). E kɔbu yɔɔɔɔiti sɔɔɔni balaa, ta seɔe ɔai pagɔiti, niiti Madiyan masagiti ti bena too ɔɔba, ta yɔɔɔɔ vagoiti, ti ɔeni ta-ɔomɛiti kɔbu. ²⁷ Zeedeyɔn zalaɔa ɔula zegɛi bɛtɛni la, nii é ga kakazu gelei, é daani ná-taazuvɛ, Wɔfela. Miná ɔa Izelayele nuiti ti ɔooɔ ɔɔzɔni ná, tɔɔzei ti ɔeni nɔkɔsu bu. E ɔeni ga balii Zeedeyɔn vɛ ta ná-pɛleyegɛi.

Zeedeyɔn zaa vai

²⁸ Madiyan ɔoloni Izelayele vɛ, ti la mɔ ungi wuzegɛni pɛ. Zooi zeini ziileigi zu, kona vuunaanigɔ (40) laawu Zeedeyɔn zii ma voloi pɛ su.

²⁹ Zoase ná-doun zunui Yelubaaale, nii é ga Zeedeyɔn, ɔaleni ma, é zeí ná-pɛlei wu.

³⁰ Zeedeyɔn doun zunu vuulɔfela (70) zɔɔɔni, kpɔɔɔ gelei, mazɔɔɔ anzai wola mɔinni.

³¹ Anzai Sikɛme, nii é la ɔeni vuluni ga zɔiti kɛvele, naa doun zunu ɔila sɔɔɔni bɛ balaa, é naa laasei pɛɛni ga Abimeelɛke.

³² Zoase ná-doun zunui, Zeedeyɔn zaani, kɛɛ é pɔɔzaɔagi woni undaanɛɛi zu. Ti maaɔuluni kɛɛɔe Zoase ná-kabayegɛi zu, Wɔfela taazuvɛ, nii é ɔeni ga Abiyezɛɛl ná-pɛleyegɛi nɔnɔi.

³³ Siɛgi zu Zeedeyɔn zaani la, Izelayele nuiti ti tɔɔzeini ga koloɔologi ɔea ta Baaleni, ti Baale-Belite ɔeni ga ta-ɔalagi. ³⁴ Izelayele nuiti ti la ɔeni ɔizɛni ɔooɔɔ GALAGI zu, ta-ɔALAGI, nii é ti vieni, é ti ɔula ti zili nuiti kpɛin zeezu, niiti ti ɔeni ti-maaɔoolii zu. ³⁵ Ti la ɔeni faanɛɛi wuuɔfwɛɛni, ga tago nɔpɛ, é va lo Zeedeyɔn ná-pɛleyegɛi va, nii é ga Yelubaaale, faa vagoi nii kpɛin é kɛɛni Izelayele letema.

9

Abimeelɛke zeí vai ga masagi Sikɛme

¹ Yelubaaale, nii é ga Zeedeyɔn, naa ná-doun zunui gila, nii é ga Abimeelɛke, naa ɔa é liini kɛkɛni pɔ bɛ Sikɛme, é ɔɔɛ dee ná-pɛleyegɛi wu nuɔuseiti pɔ, é ɔe ti ma: ² «À Sikɛme nu wolaiti gaazaɔa, wo ɔe ti ma: «Leeni ɔa fizɔgai wo ma, Yelubaaale ná-doun zunu vuulɔfelaiti (70) ti zeí wo unda, ɔaa nu ɔila nɔ zeí wo unda?» A ɔizɛ su ga wo ta ɔa ga ze, ada ga nama ɔilagi.»

³ Keken ti liini ti naama wooiti daazeeli Sikeme nu wolaiti kpein ma. Naati kpein ti ɔ̃tɔni Aɔimeeleke va, mazɔɔ ti ɔ̃eni ma: «Gi ta ve.» ⁴ Ti wali ɔ̃ae vuulɔfela (70) veeni zea, ti seɔe Baale-Belite lebi velei wu. Aɔimeeleke nu ɔ̃akaiti ta tevetewe nuiti seɔeni ga naama walii, ti vile polu. ⁵ Naa voluma, ɛ liini keɛɔe nɔ-taazuwe Wɔfela, ɛ keɛɔe Yelubaale nɔ-doun zunu vuulɔfelaiti (70) paa, ɛ ti pe paani kɔtu ɔ̃ilagi maazu. Keni Yɔtame ɔ̃ila kpe, Yelubaale nɔ-doun zunui, nii gola lɔini ti zu, naa la ɔ̃eni zaani, tɔzei ɛ lɔɔɔuni. ⁶ Sikeme nu wolaiti kpein ta Bete-Milo nuɔuseiti kpein ti ɔ̃aaleeni ba, ti Aɔimeeleke ze ga masagi, ti naa ɔ̃eni sene gului wu Sikeme, zalaɔa ɔ̃otu ɔ̃aagoozagi ɔ̃obave.

Yɔtame nɔ-faalaalii

⁷ Naa kpein ge woni Yɔtame ma. E liini ɛ lo Galizime gizei unmauve, ɛ ɔ̃eni ti va, ɛ woogula la, ɛ ɔ̃e ma:

A woilo goɔ ma, Sikeme nu wolaiti,
ni wa pɔ ga GALA ge wo woomeni!

⁸ Gulu wolaiti ti liini,
ga ti gulɔi zie masagi ma, ɛ ze ti unda.
Ti ɔ̃eni wolive wului ma:

«Zei gi unda ga masagi.»

⁹ Kele wolive wului ti woogaaɔoteni, ɛ ɔ̃e ti ma:

«Gɛ ɔ̃e mɔ waa ma wulɔi vee vai va ɔ̃aa,
nii ta da GALA ta nuɔuseiti debi la,
ge li ge ɔ̃ɔɔ ɔ̃ɔɔ ga ge ze guluiti unda?»

¹⁰ Guluiti ti ɔ̃eni naazu kooleɔoole gului ma:

«Va, ɛ ze gi unda ga masagi!»

¹¹ Kele kooleɔoole gului ɔ̃eni ti ma:

«Gɛ ɔ̃e mɔ neɛi va, ta mɔ waa vaɔɔi,
ge li ge ɔ̃ɔɔ ɔ̃ɔɔ ga ge ze guluiti unda?»

¹² Guluiti ti ɔ̃eni leezen ansaɔɔgi ma:

«Va, dɔun ɛ ze gi unda ga masagi.»

¹³ Kele leezen ansaɔɔgi ɔ̃eni ti ma:

«Gɛ ɔ̃e nɔ-dɔɔi va,
nii ɛ GALA ta nuiti koozuneezu,
ge li ge ɔ̃ɔɔ ɔ̃ɔɔ ga ge ze guluiti unda?»

¹⁴ Nɔzu ɔ̃a guluiti kpein ti ɔ̃eni la ɔ̃ain ba wului ma:

«Va, ɛ ze gi unda ga masagi.»

¹⁵ ɔ̃ain ba wului ti woogaaɔoteni, ɛ ɔ̃e ti ma:

«Ni wo-yiimai ɔ̃ana, wo gulɔi zie mɔ,
wo kɛ ga masagi wo unda,
a va wo lɔɔɔu mɔ niinigi wu.
Ni wa ɔ̃elena, abui ɔ̃a ɔ̃ula mɔ ɔ̃aingiti su,
ɛ Liɔan seɔele guluiti gala.»

¹⁶ Yɔtame ɔ̃eni ma mɔnɔ: «Niizu deɔemu, kisie vaɔɔi ɔ̃a wo bogai nei, ta soledai, Aɔimeeleke ze vai zu ga masagi? Faa vaɔɔ ɔ̃ana nei wo keai Yelubaale nɔ-peleyeɔei letema? Wo unfemai veeve be nei, ɛ zoloo nɔ-keewoti vaɔɔiti ma, niiti ɛ ti ɔ̃eɛni? ¹⁷ Mazɔɔ kɛ kɔɔi ɔ̃ɔɔni wo ve, ɛ ɔ̃ikulani zenɔvui zu kɔmauve, ɛ wo ɔ̃ulani Madiyan nuiti zea.

¹⁸ Wɔun, wo wuzeeɔa kɛ nɔ-peleyeɔei laalɔɔma za, wo nɔ-doun zunuiti paani, zunu vuulɔfela (70), kɔtu ɔ̃ilagi maazu. Wo nɔ-botiɔe anzanui nɔ-doun zunui Aɔimeeleke lo Sikeme ga masagi, tɔzei toɔa ga wo-ɔ̃eɔloin. ¹⁹ Ni kisie vaɔɔi ɔ̃ana wo bogai za, ta soledai, Yelubaale letema, ta nɔ-peleyeɔei, Aɔimeeleke wo yiima vai ɔ̃e wo ve, wa balaa wo ziima

vai gɛ! ²⁰ Ni naa laade, abu gɪla ka gɪla Aɓimeeleke zu, nii a Sikeme nu wolaiti gala, ta Milo vɛleyegɛi, abu gɪla ka gɪla Sikeme nu wolaiti su, ta Bete-Milo nuiti, nii a Aɓimeeleke gɪla!»

²¹ Yɔtame vɛlani ɛ li ɛ lɔɔɔ Beel, miná gɪ ɛ yɛni ná, ɛ maagɔoza kɛɛgɛloin Aɓimeeleke va.

Nuiti ti wuzegɛ vai

Aɓimeeleke laalɔɔɔma Sikeme

²² Aɓimeeleke gɛni ga kundigɪi Izelayɛle unda kona savagɔ laawu. ²³ Naa vɔluma, GALA ge googaaɔaalala yɛnvui lɔni Aɓimeeleke ta Sikeme nu wolaiti zɔɔɔzu, naati ti wuzegɛni daalɔɔɔma, ²⁴ tɔɔzei faa jɔi va ɛ kɛni ga Yelubaaale ná-doun zunu vɔulɔfelaiti (70), naa gɪ a kɛ ti ma jamai la Aɓimeeleke unma, tɔɔzei ti-gɛloin vɛ, toɔa ɛ ti vaani, Sikeme nu wolaiti ti bɔ ba. ²⁵ Nii a kɛ ti zoo Aɓimeeleke la, Sikeme nuiti, ti nuiti seini gizeiti unmaɛ, ti ti lɔɔɔ taa wolai gɔbavɛ, naama zunuiti ti gɛni loozu nuiti ma, niiti ti gɛni levesu ti gɔbavɛ. Ma wooi woni Aɓimeeleke ma.

²⁶ Yeeta, Eɓɛde ná-doun zunui Gaale, ta kɛɛgɛlointi ti gɛni levesu Sikeme. Sikeme nu wolaiti kpein ti laani da. ²⁷ Ti liini ta-leezen beleiti su, ti ma waaiti kula, ti ti bɛtɛ, ti koozunɛ vɛtii gɪla, ti li ta-gɪlagi ná-pelei wu, ti daamii wo, ti bɔɔle, ti Aɓimeeleke gɔto. ²⁸ Eɓɛde ná-doun zunui Gaale gɛni gɛɛzu ma: «Bɛ gɪ ɛ ga Aɓimeeleke, bɛ gɪ ɛ ga Sikeme, gi va botii gɛ Aɓimeeleke vɛ? Yelubaaale ná-doun zunui laade baa, Zɛbule laade ɛ va gɛ ga ná-keelai? A botii gɛ Gamɔɔl zunuiti bɛ, nii ɛ ga Sikeme kɛɛgɛ. Goun, leeni vaa zu gá botii gɛ Aɓimeeleke vɛ? ²⁹ Ni nui ta a niima nuɓuseiti ta-gundigɪlai veena zɛa! Nà la Aɓimeeleke maagɔoza. Nà la gɛ Aɓimeeleke ma: «Li ɛ ta bɔ da-zalavusuiti ba, ɛ va ɛ kɔɔi gɔ!» »

³⁰ Zɛbule taa masa golai, naa mɛnini nii Gaale boni, Eɓɛde ná-doun zunui, gola yiiɔaawanani. ³¹ E keelaiti teveni dɔɔɔguzu Aɓimeeleke ma, ɛ gɛ ma: «Wɛɛ, Eɓɛde ná-doun zunui Gaale, ta kɛɛgɛlointi ti vaavɛ Sikeme, ti taai wuzegɛa ɛ laalɔɔɔma. ³² Kɛni niina ɛ baɔa ga kuai, wa nuɓuseiti ti ɛ va, à lɔɔɔ ti va balaɔai zu. ³³ Sobui, foloi a gɪlana, da wuzegɛ ɛ yɛi ti ma taa wolai zu. Siɛgi zu Gaale ta polu nuɓuseiti ta wuzegɛna la ɛ laalɔɔɔma, da naa gɛ la, nii da-zɛbɛi a zoo da.»

³⁴ Aɓimeeleke ta nuɓuseiti ti gɛni polu, ti wuzegɛni ga kuai, ti li ti lɔɔɔ Sikeme gɔbavɛ, ti bɔɔ zeini su ga naanigɔ. ³⁵ Eɓɛde ná-doun zunui, Gaale gɪlani, ɛ lo taa zigɪdavɛ. Aɓimeeleke ta nuɓuseiti kpein ti gɛni polu dɔɔɔ vɛlei zu, ti gɪlani keɛma.

³⁶ Gaale ti gɪani, ɛ gɛ Zɛbule ma: «Wɛɛ nuɓuseiti ba, ti gizei yeizu.»

Zɛbule googaaɔoteni, ɛ gɛ ma: «Gizeiti ma niinigi gɪ ɛ kaazu ga numaa vɛ.»

³⁷ Gaale gɛni ma mɔnɔ: «Nuɓuseiti be ti yeizu zou zaamavɛ, bɛbɛi gɪ vaazu ga ungaizie sɛne gului ma vɛlei.»

³⁸ Zɛbule googaaɔoteni, ɛ gɛ ma: «Da-bɔɛzuguɔla vagɔiti ta mini, dɛi ɛ gɛni gɛɛzu ma: «Bɛ gɪ ɛ ga Aɓimeeleke, gi va botii gɛ bɛ?» Nuɓuseiti ta ga naa, ɛ gɛni ti vɛlɛvɛlesu? Liina niina ɛ kɔɔi vɛɛ ba!»

³⁹ Gaale lɔni Sikeme nu wolaiti tugɔ, ɛ kɔɔi vɛɛ Aɓimeeleke va. ⁴⁰ Aɓimeeleke vilɛni polu, ɛ vɛla naa va. Nu mɔinmɔin maawanani ti za, tanigaa ti looni, aisa ti va zeeli taa zigɪdavɛ.

⁴¹ Aɓimeeleke gɪwɛni Aluma. Zɛbule Gaale bɛɛni ta kɛɛgɛleaiti, ti la zooni ti va yɛ Sikeme.

Aɓimeeleke Sikeme goloɔolo fai

⁴² Poluma zobui, Sikeme nuɓuseiti ti gɪlani balaɔai zu. Naa woni Aɓimeeleke ma, ⁴³ ɛ ná-kɔɔɔ nuiti segɛni, ɛ ti gaaɔwɛ su ga seizu savagɔ, ɛ lɔɔɔ balaɔai zu, ti pelei boun. E kaai ma ga nuɓuseiti ta gɪlazu taa wolai zu, ɛ wuzegɛni ti laalɔɔɔma, ɛ ti zakpe. ⁴⁴ Aɓimeeleke ta nu zeizu lieɔi ɛ polu, ti vazani, ti lɔni taa zigɪdavɛ, nu bulu felegɔiti ti vɔuni naati kpein ma, niiti ti gɛni balaɔai zu, ti ti zakpe. ⁴⁵ E laalɛni taai wu, ɛ luva lɔni ba folo gɪla jɛgɛɛin. Yɔvɛɛ ɛ va legɪ taai zo, ɛ zu nuɓuseiti pɛ paa ti gɛni ná. E taai lokani, ɛ kpɔloi vaza ná.

⁴⁶ Siɛgi zu Migedale-Sikeme nu wolaiti ti naa mɛnini da, ti velani ti li ti laɔɔɔ zu zɛɛgi zu, ta-ɔalagi Belite nɔ-pɛɛi wu. ⁴⁷ E woni Aɔimeeleke ma ga Migedale-Sikeme nu wolaiti pɛ ti ɔaaleɛni ba. ⁴⁸ Aɔimeeleke leɛni Salemon gizeɛ ma, ta nuɔuseiti ti ɔɛni polu. E zoovei zɛɛni, ɛ gulu bekegi levega, ɛ kula ba, ɛ da ɔɔma. Naa volu, ɛ ɔɛni polu nuɔuseiti ma: «Wo naa ɔaa, nii gɛ keai, ɔ suvile wo ke, eɔɛvelei gɛ keai la.» ⁴⁹ Nuɔuseiti kpein ɛɛ ge gulu beke gilagila teveni, ti vile Aɔimeeleke volu. Ti liini ti gulu bekegiti pu zɛɛgi laave, ti abui lo ba, ti naa ɔala, ta nii kpein ɛ ɔɛni nɔ. Zekana ti Migedale-Sikeme taaveaiti kpein undaavilini la, nu waagila (1 000) keɔɔala ɔɛni de, zunuiti ta anzanuiti.

Aɔimeeleke zaa vai

⁵⁰ Naa voluma, Aɔimeeleke liini Teeɔese. E laaleɛni taai wu, ɛ so. ⁵¹ Pɛɛ ɔaaɔooza golai ɔɛni taa zaamave, ve zunuiti ta anzanuiti ti ɔɛni laɔɔɔ zu nɔ, ta taa nu wolaiti. Ti daaɔuluni ɔɔɔ ma, ti le kɔmave. ⁵² Aɔimeeleke vaani pɛɛ ɔaaɔoozagi vo be, ve nɔ ɔɛni ga ti-laɔɔɔzuve, ɛ laaleɛni bu, ɛ maabuɔa pɛɛlave va, ga ɛ abui lo ba. ⁵³ Nɔzu ɔa anzanui ta molo zigɔ ɔɔtui looni la Aɔimeeleke nɔungi zu, ɛ nɔunkalagi wolowolo. ⁵⁴ Gaamago nɔ, ɛ zunu lounɔi lolini, nii ɛ ɔɛni nɔ-kɔɔɔ zɔɔlai zɛɛzu, ɛ ɔɛ ma: «Da-woɔa zɔkpɔi ɔula su, ɛ pɔa, naa ɔa a ke ti mina da ga ɔɛ ma: «Anzanu ɔa ɛ paani.» » Zunu lounɔi ɔɔni, ɛ za. ⁵⁵ Izelayele zunuiti ti kaai ma ga Aɔimeeleke za, ɛɛ ge liini nɔ-taazu.

⁵⁶ Ule ɔana GALA ge Aɔimeeleke nɔ-faa ɔɔi zalani la to ɔɔɔi ma, nii ɛ keɛni ga keɛɔɔ, tozei keɛɔɔloun vuulɔfelaiti (70) paa vai va. ⁵⁷ GALA ge Sikeme nuiti ta-vaa ɔɔi votokulani tiya ɔɔɔi ma. Ule ɔana Yelubaale nɔ-doun zunui Yɔtame nɔ-foovooi laazeelini la.

10

Tɔla ta Yayiil, tukpɔɔaaleve nuiti Izelayele unda

¹ Aɔimeeleke zaa voluma, Pua nɔ-doun zunui Tɔla, nii ɛ ɔɛni ga Dodo nɔ-dounloin, Isakaal nɔ-bolodai zu nui ta, naa ɔa ɛ wuzɛɛni ga ɛ Izelayele unmo. E ɔɛni zeini Samiil, Efelayime ɔize yooi zu. ² E ɔɛni Izelayele ga tukpɔɔaaleve nui kona vuufelegɔ maazu savago (23) laawu. Naa voluma ɛ zaani, ti maɔɔuluni Samiil.

³ Yayiil Galaade nui ɔa ɛ zeini potogi zu, ga tukpɔɔaaleve nui Izelayele unda, kona vuufelegɔ maazu felegɔ (22) laawu. ⁴ Nɔ-doun zunui ɔɛni ga puusavago (30), ti ɔɛni zeizu soovale vuusavagoiti (30) kɔma, taa vuusavago (30) ɔa ɛ ɔɛni ti ya, ti ti-laaseigi veɛni ga Yayiil nɔ-taaiti, zaɔɔa naa nɔ ɔa ɛ ti va, ta vuuni Galaade yooi zu. ⁵ Yayiil zaani, ti maɔɔuluni Kamon.

Amɔn nuiti ti Izelayele nuiti kpɔɔ vai

⁶ Izelayele nuiti ti ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛni mɔnɔ. Ti Baaleni deɔbini, ta Asetateiti, ta Siili nuiti ta-ɔalagiti, ta Sidɔn nuiti ta-ɔalagiti, ta Moaɔe nuiti ta-ɔalagiti, ta Amɔn nuiti, ta Filiseti nuiti. Ti ɔɛɛni ɔɔɔɔ GALAGI va, ti la mɔ ɔɛni deɔbizu. ⁷ ɔɔɔɔ GALAGI yiigaawanani Izelayele ma, ɛ ti vɔdi Filiseti nuiti ma, ta Amɔn nuiti. ⁸ E zo naama ɔonagi ma, eyɛsu kona puugɔ maazu lɔsava (18) laawu, ti Izelayele nuiti maanɔɔni, ti ti nimiza. Teiti ti ɔɛni Zuluden folo ɔulazu velei, Amɔl nuiti ta-yooi zu Galaade. ⁹ Amɔn nuiti ti Zuluden buɔɛni, ti kɔi veɛ Zuda va, ta Benzamen, ta Efelayime veɛyɛɛgi. Izelayele nuiti ti ɔɛni kidaavili golai zu. ¹⁰ Izelayele nuiti ti baɛnni ɔɔɔɔ GALAGI woizu, ti ɔɛ ma: «Gi kotoi ɔɛa ɛ laalɔɔma, mazɔɔ gi ɔɛɛa ɛ va, gɔ-GALAGI, gi da Baaleni deɔbi.»

¹¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Izelayele nuiti ma: «E zo Ezipete nuiti ma, ɛ li Amɔl nuiti pɔ, ta Amɔn nuiti, ta Filiseti nuiti, ¹² ta Sidɔn nuiti, ta Amaleke nuiti, ta Maon nuiti, naati kpein ti wo nimizani, keɛ siɛgi zu wo kpee looni la ɔɔizu, gɛ la ɔɛni wo ɔizoni, gɛ va wo ɔula ti ya ɔaa? ¹³ Keɛ wa ya, wo ɔɛɛni ba, wo da gala kiligiti deɔbi. Naa ɔa ɛ ba, gɛ la mɔ wo ɔizosu mɔnɔ. ¹⁴ A li wo kpee loo gala kiligiti goizu, niiti wo yiimazeɔɛi ga tiye, ti wo ɔizo wa-maanɔɔ ziɛgi zu!»

¹⁵ Izelayele nuiti ti ɣeni Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma: «Gi kotoi ɣea, gi zo, eɣevelei è pɔ la. Kɛɛ yiilɔɔ, è gi ɣizo za!» ¹⁶ Ti gala kiligiti kulani ɔɔɔɔ zaama, ti Ɔɔɔɔ GALAGI lɛbi. Ɔɔɔɔ GALAGI la ɣeni vaani bu, ga Izelayele ye kpɔɔi zu.

¹⁷ Amɔn nuiti ti ɣaaleɛni ba, ti ta-ɣɔɔlaɣai vu Galaade, Izelayele nuiti ti ɣaaleɛni ba ɔalaa, ti ta-ɣɔɔlaɣai vu Misepa. ¹⁸ Nuɔuseiti ta Galaade ɣundiɣiti ti ɔɔɔɔ ɣaazaɣani ga: «Zunui ɔe ɣa a laale Amɔn nuiti bu? Toɣa ɣe ga Galaade nuiti kpein ta-ɣundiɣii.»

11

Zefetee,

tukpɔɔaaleve nui Izelayele unda

¹ Galaade nui Zefetee ɣeni ga kɔɔɔɔ nu wola. E ɣeni ga koloɣolo anzanui ná-doun zunui, ti yɔɔɔzu ta zunui daa ɣeni ga Galaade. ² Zunui naa ɔɔɔɔ anzai ɔalaa ge zunu lointi ɔɔɔɔni. Naati ti wɔɔɔni, ti Zefetee ɔɛni pɛɛyeɣei wu, ti ɣe ma: «È la pogani ɔɔɔɔga gi-ɣe ná-pɛɛi wu, mazɔɔɔ da ga anzanu ɣili ná-doun zunu.» ³ Zefetee velani, é maagɔoza kɛɛɣeleaiti ba. E liini é zeɛi Tɔɔe yooi zu. Nu nakaiti ma bulugi vileni polu, ti da siɛpolui wo.

⁴ Yeɛɣɣalal tanigaa volumna, Amɔn nuiti ti kɔɔi ɔɛni Izelayele va. ⁵ Tɛi Amɔn nuiti ti kɔɔi ɔɛni Izelayele va, Galaade ɣewolaiti ti liini, ti Zefetee loli Tɔɔe yooi zu. ⁶ Ti ɣeni Zefetee ma: «Va è ɣe ga ɣá-ɣɔɔɣuluɔai, ade Amɔn nuiti sakpe.»

⁷ Zefetee Galaade ɣewolaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Wo la ɣeni wɔɔnzɛɣeni ɔaa, wo va kpè, wo kùla kèe ná-pɛɛyeɣei va? Lee vaa zu wo vaazu pɔ niina, tɛi wo kidaaviligi zu ɔaa?»

⁸ Galaade ɣewolaiti ti ɣeni Zefetee ma: «Naa mu ka é kɛai gi vaai è ɔɔ ɔe volu niizu, è lo gi luɣɔ, è Amɔn nuiti sakpe, è ɣe ga ɣá-ɣundiɣii, è ɔɔ Galaade nuiti kpein ba.»

⁹ Zefetee Galaade ɣewolaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Wa liina ga ze volu, ɣe Amɔn nuiti sakpe, ni Ɔɔɔɔ GALAGI a ti lɔɔna zèezu, ná ɣa ga ɣe ga wa-ɣundiɣii.»

¹⁰ Galaade ɣewolaiti ti ɣeni Zefetee ma: «Ɔɔɔɔ GALAGI ɣa ga zeelei, nii gi bosu ɣá zie ga è-wooi.» ¹¹ Zefetee vileni Galaade ɣewolaiti polu, ti li. Nuɔuseiti ti yeelon ba, ti kɛ ga kundigii, ta kɔɔɣuluɔai ɔɔɔɔ unda. Zefetee naa kpein suɣulani, nii ti zolooni ma ta kɛwolaiti, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu Misepa.

Zefetee ná-keela woori leve fai

Amɔn nuiti ma

¹² Zefetee keelaiti teveni Amɔn masagi ma, é ɣe ma: «Leeni ɣa é è ɣisu dàalɔɔɔma, è vaazu è ɣa kɔɔi ɔɛe ná-zooi va?»

¹³ Amɔn nuiti ta-masagi keelaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Toɣa ga Izelayele ɣulazuve Ezipete yooi va, ti ná-zooi zɛɣeni, é zo zie wolai Aalenɔn va, é li zie wolai Yaɔɔke ɔɔ ɔe, é zeeli Zuluden ma nɛmɛi ma. A mináti fe zèa, ziileigi zu.»

¹⁴ Zefetee keelaiti teveni volu ga niine Amɔn nuiti ta-masagi ma, ¹⁵ ti liini ti ɣe ma: «Zefetee bogɛ ga: Izelayele la Moaɔe you zɛɣeni, ɔaa Amɔn nuiti ta-you. ¹⁶ Tɔɔzei Izelayele lɛni é zeɣe Ezipete, é zieni ga tevebai zu vele, eyɛsu é zeeli Seeli Kpolodei ma, é zeeli Kadese. ¹⁷ Názu ɣa Izelayele nuiti ti keelaiti teveni la Edɔme masagi ma, ti ɣe ma: «Soma gi leve ga da-yooi zu vele.» Kɛɛ Edɔme masagi la ɣeni kɛni, é va woilo. Ti ta leveni ɔalaa Moaɔe masagi ma, naa ɔalaa ɣɛleni. Izelayele nuiti ti yɛni Kadese.

¹⁸ «Ti zieni tevebai zu, ti latini Edɔme yooi ma, ta Moaɔe yooi, ti va ga Moaɔe yooi folo ɣulazu vele, ti vuuni zie wolai Aalenɔn voluve, ti la lɛni Moaɔe yooi zu, mazɔɔɔ Aalenɔn ɣa é ga Moaɔe you ɣwɛgi.

¹⁹ «Izelayele nuiti ti keelaiti teveni Amɔl nuiti ta-masagi Sigon ma, Ɔɛseɔon masagi, ti ɣe ma: «Soma, gi zie da-yooi zu, gi leve, gi li ɔe gi liizu ná.» ²⁰ Kɛɛ Sigon la ɣeni wola laani Izelayele la, é va va bu ga naa va leve ná-zooi zu. E ná-nuɔuseiti kpein gaaleɛni ba, ti ti ɔoun Yaɣase, ti kɔɔi ɔɛe ti va.

²¹ «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, Sigɔn ta ná-nuɔuseiti dɔɔni Izelayele yeezu, é pile sɔlɔɔ ti ma. Izelayele zɔɔi kpein soni, ɔe Amɔɔl nuiti ti ɔɔni ná. ²² Ti Amɔɔl nuiti ta-yooi kpein soni, é zo zie wolai Aalenɔn ma, eyesu é zeeli zie wolai Yaɔɔke ma, é zo tevebai ma, é zeeli Zuludɔn ma.

²³ «Niizu niina, ni Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, Amɔɔl nuiti kpea ná-nuɔuseiti Izelayele luɔɔ, da pɔ è ti ɔe ná ɔaa? ²⁴ Nii nɔpe da-ɔalagi Kemɔse feeze è ya ga è so, è la naa zoga ɔaa? Nii kpein Gɔɔɔɔ GALAGI, gá-GALAGI seizu gi luɔɔ ga gi seɔe, gi la naa zeɔea ɔaa? ²⁵ E vizɔge mu Balake va ɔaa, Sipɔɔl ná-doun zunui, Moabe masagi? E Izelayele zakpeni nei ɔaa, ɔaa é kɔɔ ɔeeɔni ba? ²⁶ E ɔea ga kona unsavago (300) Izelayele zeini Geseɔon, ta Alɔweɔl, ta taaiti ti ɔiliani ti va, ta taa wolaiti kpein ti zie wolai Aalenɔn laaɔe. Leeni vaa zu wo la ɔɔni ti ɔulani ti ya naama ziegi zu? ²⁷ Nɔun ná, gè la kotoba vaa nɔpe keeni è laalɔɔma, da ɔa è faa ɔɔi ɔeezu ga ze, è kɔɔi ɔee vai nɔun ba. Gɔɔɔɔ GALAGI, tukpɔɔgaaleve GALAGI, ɔe za ga tukpɔɔgaaleve nui Izelayele nuiti ta Amɔn nuiti zɔɔzu!»

²⁸ Amɔn nuiti ta-masagi la ɔɔni woiloni naama wooiti ma, niiti Zefetee ɔɔni ti wosu ma.

Zefetee ná-minazefegi ta ná-pile sɔlɔɔ fai

²⁹ Naazu ɔe, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Zefetee ma, é Galaade ta Manasee yooiti maazuɔudɔni, é leve Misepa Galaade yooi zu, seɔeai ma miná, é liini luɔɔ, é laale Amɔn nuiti bu. ³⁰ Zefetee minazefeni Gɔɔɔɔ GALAGI ɔe, é ɔe: «Ni gaamazu da zobo feena bè, gè pile sɔlɔɔ Amɔn nuiti ma, ³¹ ná nu mɔungi naa ve è ɔe, gè kula ga gala zalaɔai, nii a ɔula ná-pelei wu, é va daaɔomisɔ, ná zobo sɔlɔɔna Amɔn nuiti ma kɔɔi zu, gè ɔale ma.»

³² Zefetee leveni é li Amɔn nuiti daalɔɔma, é kɔɔi ɔee ti va, Gɔɔɔɔ GALAGI ti lɔɔni zeezu. ³³ E ti wola zuɔɔɔɔɔɔɔɔ taa wola ɔuufelegɔ (20) zu, é zo Alɔweɔl, Minite vele, eyesu é zeeli Aɔele-Kelamime. Amɔn nuiti ti ɔɔloni Izelayele nuiti be.

Zefetee ná-doun anzanui ná-fai

³⁴ Zefetee ɔaleni ma ɔolu ná-pelei wu Misepa. Wele, ná-doun anzanui ɔa é ɔulani, é daaɔomi ga tamadegiti ta kua wo faiti. Ná-doun ɔila kpegi ɔɔni de, zunu loun la ɔɔni zea, ɔaa anzanu loun. ³⁵ E kaani nɔ feya, é ná-seɔeiti balini ga, é ɔe ma: «Ee, dɔun anzanu! E kpɔlɔa, da maaɔɔɔɔ nuiti saama! Gè minazefegɔ boge Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, gè la zeɔea ná-minazefegi ɔolu.»

³⁶ E ɔɔni ma: «Kèe, ni è minazefegɔ boga, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, nii kulaai è laaɔe, è bo, naa ɔe ga ze, niizu Gɔɔɔɔ GALAGI dɔnɔ ɔotokula è zili nuiti ma, Amɔn nuiti.» ³⁷ E ɔɔni keeɔe ma: «Faa ɔila ka gè falizu è ma, è ke bè, alu felegɔ ve bè, gè li ga bɔlɔaiti gizei ma, gi ná-kpea wɔlɔi wo.»

³⁸ Zefetee goɔɔaavoteni, é ɔe ma: «Li!» E valini ma ga alu felegɔ. E liini gizei ma, ta bɔlɔaiti, ti ná-kpea wɔlɔi wo. ³⁹ Alu felegɔi ɔoluma, é ɔaleni ma keeɔe ɔɔ be, naama ge ná-minazefegi laazeelini la. E la ɔɔni de zunu vaa ɔwee.

Naama yeei ɔa ma lɔgi zeini la Izelayele zaama ga, ⁴⁰ kona-o-kona, Izelayele anza-lopoiti ti da li, ti wɔlɔ ga folo naanigɔ Zefetee ná-doun anzanui ná-faa zu, nii é ga Galaade nui.

12

Zii ɔɔi Efelayime ta Galaade yɔɔzu

¹ Efelayime wolodai ma zunuiti ti ɔaalɔni ba, ti Zuludɔn buɔe, ti li Safon, ti ɔɔni Zefetee ma: «Leeni vaa zu è levegai, è li, è kɔɔi ɔee Amɔn nuiti ba, è la gi lolini, gi va vile è ɔolu? Gá pɔ gi da-velei ɔala, gi è ɔɔ ba, è ɔala.»

² Zefetee ti woɔɔaavoteni, é ɔe ti ma: «Kpɔe wola ɔa é ɔea loni gi va gá ná-nuɔuseiti, é lo gi yɔɔzuve va gá Amɔn nuiti. Siegi zu gè wo lolini la, ga wo va wo ɔɔ bà, wo la vaani wo

va ɔ̀ɔ̀ bà, wo va kùla ti ya. ³ Siɛgi zu gè kaani la ga gè la zooga ɔ̀tiɔ̀su wo va, gè ɔ̀kikulani zènvui zu, gè liini ná ɔ̀fila, gè Amɔ̀n nuiti sakpe. Ɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ GALAGI ti lɔ̀ɔ̀ni zèezu. Lee vaa zu za wo vaazu dàalɔ̀ɔ̀ma, ga wo kɔ̀ɔ̀ vɛɛ̀ bà?»

⁴ Efelayime nuiti ti ɔ̀ɛni ɔ̀ɛɛzu: «Wa ya, Galaade nuiti, wa ga Efelayime nuiti ti vɛlaai, ti li Manasee.» Naa ɔ̀ɔ̀ é kɛɛni, Zɛfeteɛ Galaade zunuiti kpein gaale ba, é kɔ̀ɔ̀ vɛɛ̀ Efelayime nui naati ba, ti pɛle sɔ̀lɔ̀ ti ma. ⁵ Galaade nuiti ti Zuludɛn maalevesuvɛti soni Efelayime letemavɛ. Pela nuiti ti ɔ̀ɛni zɛɔ̀ɛzu Efelayime, naa ta a la ɔ̀ɛna: «Nà pɔ̀ gè leve,» Galaade nuiti ti ɔ̀ɛni gaazaɔ̀ɔ̀su, ti ɔ̀ɛ ma: «Da ga Efelayime nuiti ta?» A la ɔ̀ɛna ti ma: «Ba-o,» ⁶ ti ɔ̀ɛni ɔ̀ɛɛzu ma: «Da ɔ̀ɛ «Siɔ̀lɛte.» » E ɔ̀ɛni ɔ̀ɛɛzu «Ziɔ̀lɛte,» mazɔ̀lɔ̀ ti la ɔ̀ɛni zoosu ti va bo ga pagɔ̀. Naa ɔ̀ɔ̀ é ɔ̀ɛni kɛɛzu, Galaade zunuiti ti ɔ̀ɛni ti zosu, ti da ti ɔ̀ɔ̀daaleve Zuludɛn maalevesuvɛ. Efelayime zunuiti ti undaavilini naama vai zu, é ɔ̀ɛni ga nu waavuunaani maazu fele (42 000).

⁷ Zɛfeteɛ ɔ̀ɛni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona dɔ̀zita laawu. Naa vɔ̀luma Galaade nui Zɛfeteɛ zaani, ti maagɔ̀luni Galaade laa wolai ta zu.

Iɛsan ta Elon ta Aɔ̀ɛdon, tukpɔ̀ɔ̀aaleve nuiti

⁸ Tɔ̀un pɔ̀luma, Beteleyɛme nui Iɛsan ɔ̀ɛni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu. ⁹ E doun zunu vuusavagɔ̀ (30) zɔ̀lɔ̀ni, ta doun anzanu vuusavagɔ̀ (30), é ti veeni Izelayɛle wolodama ɔ̀iligiti bɛ ga anzai, é anzanuiti fuluni ná-doun zunuiti bɛ, ti ɔ̀ɔ̀la Izelayɛle wolodama ɔ̀iligiti su. E ɔ̀ɛni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu, kona dɔ̀fɛla laawu.

¹⁰ Naa vɔ̀lu, Iɛsan zaani, ti maagɔ̀lu Beteleyɛme.

¹¹ Tɔ̀un pɔ̀luma, Zaɔ̀bulɔ̀n nui Elon ɔ̀ɛni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona puugɔ̀ laawu. ¹² Saai ma, ti maagɔ̀luni Ayalon, Zaɔ̀bulɔ̀n yooi zu.

¹³ Tɔ̀un pɔ̀luma, Aɔ̀ɛdon, Pilaton nui Ɔ̀ilele ná-doun zunui ɔ̀ɛni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu. ¹⁴ E doun zunu vuunaanigɔ̀ (40) zɔ̀lɔ̀ni, ná-dounloin ɔ̀ɛni ga puusavagɔ̀ (30), ti ga zunuiti, ti pɛ ti ɔ̀ɛni zeizu soovale vuulɔ̀fɛla (70) ɔ̀ma. E ɔ̀ɛni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona dɔ̀sava laawu. ¹⁵ Naa vɔ̀lu, Pilaton nui Ɔ̀ilele ná-doun zunui Aɔ̀ɛdon zaani, ti maagɔ̀lu Pilaton, Efelayime yooi zu, Amaleke nuiti ta-ɔ̀ize yooi zu.

13

Samesɔ̀n zɔ̀lɔ̀ fai

¹ Izelayɛle nuiti ti Ɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ GALAGI wanama vai ɔ̀ɛni mɔ̀nɔ̀. Ɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ GALAGI ti lɔ̀ɔ̀ni Filiseti nuiti zeezu kona vuunaanigɔ̀ (40) laawu.

² Zunui ta ɔ̀ɛni Sɔ̀leya, Dan ná-bolodai zu, daa ɔ̀ɛni ga Manoa. Anzai ɔ̀ɛni ga doun zɔ̀lɔ̀tala nui, é la ɔ̀ɛni zooni é va doun zɔ̀lɔ̀. ³ Foloi ta, Ɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ GALAGI ná-geezuɔ̀ɛelai ɔ̀ɔ̀lani keɛma anza nui naa vɛ, é ɔ̀ɛ ma: «Wɛɛ, da ga doun zɔ̀lɔ̀tala anzai, è la dɛ doun zɔ̀lɔ̀ni, da kogi zɛɔ̀ɛzu, keɛ è doun zunu zɔ̀lɔ̀. ⁴ Niizu, dama ga ɔ̀ɔ̀ɔ̀, mina dɔ̀ ɔ̀le, ɔ̀aa ani nɔ̀pɛ a nu ɔ̀aazulati, ta è mina ani mi, nii kɔ̀zɔ̀ai. ⁵ Mazɔ̀lɔ̀ da vaazu kogi zɛɔ̀ɛzu, è doun zunu zɔ̀lɔ̀. Dounɔ̀i naa ɔ̀ɔ̀ yɛsu dee ɔ̀oozu, é ɔ̀aliva GALA ma, eyɛsu pɛ, maa la nɛɛni, é va nɔ̀ungi wo, ɔ̀aa kpeɛi. Toɔ̀a a tɔ̀zei ga Izelayɛle ɔ̀ɔ̀la Filiseti nuiti zeezu.»

⁶ Anzanui liini ná-koizu, é ɔ̀ɛ sinigi ma: «GALA nui ta vaavɛ pɔ̀ bɛ, é ɔ̀ɛa ɔ̀ɔ̀lani ga GALA ná-geezuɔ̀ɛelai ta, gaamazɔ̀ maayikiɛ. Gè la gaazaɔ̀ani ga vɛ seɔ̀ɛai ná, ta é la laasei dɛɛni ga ze. ⁷ Keɛ kɛɛvɛ mà: «Wɛɛ, da vaazu kogi zɛɔ̀ɛzu, è doun zunu zɔ̀lɔ̀. Niizu mina dɔ̀ ɔ̀le, ɔ̀aa gaazulati gani, ta mina ani mi, nii kɔ̀zɔ̀ai, tɔ̀zei dounɔ̀i naa yɛɛ dee ɔ̀oozu, é ɔ̀aliva GALA ma, eyɛsu saa voloi zeeli.» »

⁸ Manoa Ɔ̀ɔ̀ɔ̀ɔ̀ GALAGI valini, é ɔ̀ɛ ma: «Ee, Mɔ̀liɔ̀ii, GALA nui è tɛvɛni, é vaana mɔ̀nɔ̀ gi vɔ̀ bɛ, é gi ɔ̀ala ga nii maanɛai gi kɛ dounɔ̀i ná-fai zu, nii é zɔ̀lɔ̀su!»

⁹ GALA ge Manoa wooi menini, GALA ná-geezugeelai vaani mɔnɔ anzanui vɔ be, siegi zu é ɣeni zeini la kpalagave, sinigi Manoa la ɣeni ba ná. ¹⁰ E suvileni é bize, é li, é bo sinigi ma, é ɣe ma: «Wele, zunui nii é vaani pɔ be zɔizu, é ɣula keɛma bè mɔnɔ.»

¹¹ Manoa wuzegeni, é vile anzai volu, ti li zunui vɔ be, é ɣe naa ma: «Da ɣa nei é bɔɛai anzanui nii vɔ?»

Naa gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Nà ve.»

¹² Manoa ɣeni ma: «Niizu è-laawooi a vilena su, tɔgi begele ɣa ɣá so dOUNGOI ná-faa zu, leeni ɣa ɣá ke?»

¹³ Gooɣɔ GALAGI ná-geezugeelai gooɣaavoteni, é ɣe ma: «È-anzai maanɛvɛ é bɔɣɔ zo naa pe su, nii gè boni ma. ¹⁴ E mina leezen ansaɣɔgi ma waai mi, é mina dɔɔ bɔle, ɔaa gaazulati gani, é mina ani nɔpe mi, nii kɔzɔai, é zie ga devei naa, eɣevelei gè boni ma la.»

¹⁵ Manoa ɣeni Gooɣɔ GALAGI ná-geezugeelai ma, naazu: «Va bu gi é zuzo, gi boli yivo ɣila kpɛte è ve.»

¹⁶ Gooɣɔ GALAGI ná-geezugeelai gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Anɛ ni da sùzosu, gè la da-laamianigi ta mia, keɛ ni da pɔ è gala zalaɣai ɣula Gooɣɔ GALAGI ve, naa ɣe!» Manoa la ɣeni kwɛɛ ga Gooɣɔ GALAGI ná-geezugeelai ve.

¹⁷ E geezugeelai ɣaazaɣani, é ɣe ma: «È-laaseigi? Naa ɣa a ke, nii è bogai, naa laa a zeelina, gi zoo gi é wɔɔɔ.»

¹⁸ Gooɣɔ GALAGI ná-geezugeelai gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Lee vaa zu é gàazaɣasu dàaseigi ma? Daasei be maayikiai.»

¹⁹ Manoa boli yivoi zegeni, é kpɔ vɛɛanii va, é gala zalaɣa ɣula kɔtu wolai ma Gooɣɔ GALAGI ve. Laavɔ vaa ɣɛeni, siegi zu Manoa ta anzai ti ɣeni weɛzu la, ²⁰ abuzogi ɣeni leɛzu geezu vele, é da zege zalaɣa ɣulazuve, Gooɣɔ GALAGI ná-geezugeelai leɛni zalaɣa ɣulazuve ma abuzogi zu. Manoa ta anzai ti naa ɣaai ma, ti looni zooi ma, ti laave. ²¹ Gooɣɔ GALAGI ná-geezugeelai la mɔ ɣeni ɣulani keɛma Manoani be ta anzai. Manoa kwɛɛni naazu ga Gooɣɔ GALAGI ná-geezugeelai ɣeni de.

²² Manoa ɣeni anzai ma: «Da zaazu ti, mazɔɔ de GALA kaa.»

²³ Anzai gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ni Gooɣɔ GALAGI ɣeni pɔ ga é de vaa, é la bena da-veɛanii ta gala zalaɣai zo, é la bena naama vaiti kpein dɛɛ ga deye, é la bena naama vaiti kpein bo de ma.»

²⁴ Anzanui doun zunu zɔɔɔni, é daasei pɛɛ ga Samesɔn. DOUNGOI wɔɔɔni, Gooɣɔ GALAGI tuya looni be. ²⁵ Gooɣɔ GALAGI ná-Zenvui tɔzeini ga botii ɣea la Maɣanee-Dan, Sɔleya ta Esetawɔle ti yɔɣɔzuve.

14

Samesɔn Filiseti anzanui vulu vai

¹ Foloi ta, Samesɔn yeini Timena, é Filiseti nuiti ta-anzalopoi ta ɣaani. ² E ɣalegai ma ma, é boni keɛɣɛ ta dee ma, é ɣe ti ma: «Gè anzanui ta ɣaave Timena, Filiseti anzalopoiti saama, à li wo naa vulu bè ga anza.»

³ Keɛɣɛ ta dee ti ɣeni ma: «Anzanu la è-ɣɛɛleaiti ti-loun anzanuiti saama ɔaa, ta danuɔuseiti kpein, è liizu anzanu zegezu Filiseti nuiti pɔ be, naama latipɛɛvolulala nuiti?»

Samesɔn ɣeni keɛɣɛ ma: «À naa zege bè, mazɔɔ naa zolooge mà.»

⁴ Keɛɣɛ ta dee ti la ɣeni kwɛɛ ga Gooɣɔ GALAGI ɣa é loni naama vaiti untuɣɔ, mazɔɔ naa ɣeni kpɔɛ gelegele gaiziezu é lo Filiseti nuiti ba. Naama ziegi zu Filiseti nuiti ka ti ɣeni zeini Izelaye nuiti unda.

⁵ Samesɔn yeini Timena ta keɛɣɛni ta dee, ti zeelini leezen bele, vɔ be, gaamago nɔ zala ɔokpɔgi ɣulani, é da zikɔ, é daagomi. ⁶ Gooɣɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Samesɔn ma, zea nakai, é zalai zoni, é bali ga, eɣevelei nu a da boli yivoi vali ga la. Keɛ é la ɣeni naa woni keɛɣɛ ta dee ma. ⁷ E yeini é bɔɛ anzanui vɔ, naa ná-fai wola nɛɛni be.

⁸ Foloi tanigaani tevegai ma, é ɔaleni ma ga é li é vului ɔe, é zegeni pelei va, é li é zalai ma voomai veɛ. E kɔingiti kaani, ti zalai ma voomai zu, ta kɔin gulɔi. ⁹ E ta zegeni ya, é ɔa ziɛ, é ɔa kɔmɔ pelei zu. Siegi zu é zeelini la keɛɔe ta dee vo be, é ta veeni ti ya, naati ti ta miini. Keɛ é la ɔeni boni ti ma ga é kɔin gulɔi ɔulani zala voomai zu.

Samesɔn faalaalii wo fai

Filiseti nuiti ma

¹⁰ Samesɔn keɛɔe yeini anzanui vo be. Samesɔn vulu vai ma laaɔolii woni, mazɔɔ zekana nu niineiti ti ɔeni keɛzu la. ¹¹ Ti kaai ma, ti yeeloni nu vuusavago (30) va ga ná-siepoluiti, ti ɔe ba.

¹² Samesɔn ɔeni ti ma: «Nà faalaalii ta wosu wo ma. Ni wa poluwona mà, aisa fetii ma volo ɔfelai va be, nà seɔewuzeɔe vuusavago (30) ve wo ya, ta seɔe wola vuusavago (30). ¹³ Keɛ ni wo la zooni wo va poluwo mà, wa ɔa wa seɔewuzeɔe vuusavago (30) ve zèa, ta seɔe wola vuusavago (30).»

Ti ɔeni ma: «Da-vaalaalii wo, gi meni.»

¹⁴ E ɔeni ti ma:

«Nii é mii wosu, nu laamianigi ɔulave naa zu,
Nii subaai, neɛ gelei ɔulani naa zu.»

Folo savago laawu, nu niineiti ti la ɔeni zooni ti va faalaalii voluwo. ¹⁵ Foloi naanisiɛi, ti ɔeni Samesɔn anzai ma: «È-zinigi neɛneso, é faalaalii voluve wo è ma, è va è bo gi ma, ni naa laade, gá è ɔalazu, ɔa-o, ɔa-veleyeɔe-yo. Wo gi lolige ga wo loo gi zu ɔaa?»

¹⁶ Samesɔn anzai tɔzeini ga wɔɔa daalɔɔma, é ɔa ɔe: «È la nèeni ve! Wɔin la è ma! E faalaalii woga nà-zou zu nuiti ma, è la poluve leɛni ga ze!»

Keɛ é ɔeni ma: «Gè la poluwoni kèe ma, anɛe dèe ɔalaa, ɔa ɔa ga poluwo è ma?»

¹⁷ E ɔeni wɔɔzu goizu fetii ma volo ɔfelaiti kpein daawu, foloi ɔfelasiɛi é faalaalii voluve woni ma, mazɔɔ anzanui ɔɔini da. Naa liini gaamanɔ é bo ná-nubuseiti ma.

¹⁸ Foloi ɔfelasiɛi, aisa foloi va da, taazuve nu niineiti ti ɔeni Samesɔn ma: «Leeni ga jemigai kɔin gulɔi va, be ɔa subaai zalai va?»

E ti wooɔaavoteni, é ɔe ti ma: «Ni wo la ɔeni wozai wolini ga nà-nike zaai, wo la ɔena gooɔaavote sɔɔɔ.»

¹⁹ ɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini ma, é yeini Asekalɔn. E zunu vuusavago (30) vaani, é ta-zɔɔlaiti seɔeni, é seɔe wɔlaiti feeni naati zea, niiti ti faalaalii voluve woni. Naa volu, gola yiigaawanai ɔa é ɔaleni ma la keɛɔe ná-pelei wu.

²⁰ Ti Samesɔn anzai veeni zunu loungoi naa ya, nii é ɔeni ga ɔɔlai vulu vai zu.

15

Samesɔn potokulai wo fai

Filiseti nuiti ma

¹ Yeeɔɔɔɔalal tanigaa levegai ma, moloi é ga ɔeleegi, naa leve ziegi zu, Samesɔn liini laaliizu anzai ma ga boli yiɔoi, é ɔa ɔe: «Nà leɛzu ànzai ná-pelei wu.» Keɛ anzai keɛɔe la ɔeni keɛni, é va le ná.

² Naa ɔeni ma: «Gè ɔea laani da ga wɔin la è ma, gè fea è-wɔɔlai ya ga anza. Deɔe anzanui la vani, é va leve tɔun ba ɔaa? Naa zeɔe tɔun potogi zu.»

³ Samesɔn ɔeni ti ma: «Niizu gè la mɔ ɔea ga sɔba nu Filiseti nuiti ta-vaa zu, ni nà faa ɔɔu ɔeena ga tiye.» ⁴ Samesɔn liini, é kove unsavago (300) zo, é felefelegiti wɔɔngiti gili ɔɔɔ va, é sɔmɔgi gili ti-wɔɔn felegiti saama. ⁵ E abui lɔni sɔmɔgiti ba, é yeebe koveiti ba, ti vile Filiseti nuiti ta-moloiti su, nii é ga ɔeleegi, ma giliiti ta ma mɔɔiti ti ɔala, ta wolive beleiti.

⁶ Filiseti nuiti ti ɔeni ma: «Be ɔa é niima vai ɔeai?»

Ti ɖɛni ti ma: «Samesɔn ve, Timena nui nɛkoi, tɔɔzei naa anzai zeɖeɖe, ɛ fe boɔlai ya ga anza.» Filiseti nuiti ti liini, ti anzanui naa ɖala, ta keɛɖɛ.

⁷Sameson gɛni ti ma: «Zekana wo kɛɛzu la baa? Gɛ la mɔ looɔɔga eyɛsu gɛ nɔnɔ votokula wo ma.» ⁸E laaleɛni ti wu, ɛ ti zuloɔani gola. Naa volu, ɛ li ɛ zeɪ Etame pugɪ zu.

*Sameson vee vai
Filiseti nuiti zea*

⁹ Filiseti nuiti ti liini ti vu Zuda yooi zu, ti vaza Leyi vele. ¹⁰ Zuda nuiti ti gaazaɗagi woni, ti ɗe ma: «Lee vaa zu wo leai gi laalɗɗoma?»

Ti ɖɛni ti ma: «Gi vaavɛ ga gi Samesɔn ɖili, gi naa votokula, nii ɛ keai ga giye.»

¹¹ Naa ɔa é kɛni, Zuda yooi zu zunu waasavago (3 000) liini Etame pugizu, ti ɔe Sameson ma: «È la suɔwɛɛ ɔaa ga Filiseti nuiti ta zeini ade unda? Leeni ɔa è kɛai ga giye?»

E ti woodaavoteni, é de ti ma: «Gè ti zogε, edevelei ti sògai la.»

¹² Ti dʒeni ma: «Gi vaave gi è dʒili, naa volu gi è ve Filiseti nuiti zea.»

Sameson ɸeni ti ma: «À ɸona bè, ga wo la pàa wa ɓoɸɔi.»

¹³ Ti googʼaavoteni, ti ɖe ma: «Ba-o, gá pɔ nɔ ga gi è ɖili, gi è leve ti vɔ, keɛ gi la è vaazu.» Ti gilini ga galu niine felegɔ, ti kula pugi zu. ¹⁴ Siegi zu ti zeelini la Leyi, Filiseti nuiti ti kpee looni ga koozunɛi, ti daaɖomi. Gooɖɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Samesɔn ma gaamanɔ. Galuiti ti ɖeni zee va, naati ti ɖeni eɖe gezei, nii abui galaai, gili ɖaluiti pɛ ti vuuni ya, ti ɖula zee va. ¹⁵ E soovalegi nekpe ɖae niinei ɖaani, é yeemaaleni, é sege, é zunu waagila (1 000) paani ga naa.

¹⁶ Sameson ʒeni ma:

«Gè poomaiti gaale ba
ga soovale nekre fae gilagi,
ungo gè zunu waagila (1 000) paa,
ga soovale nekre fae gilagi.»

¹⁷ Siɛgi zu é beni la ga ɔɔɛ, é soovale nekpɛ ɔaegi vilini ya. Ti naama adavɛ laasei pɛɛni ga Lamate-Leyi.

¹⁸ Kpɔɔle wɔin wola bɔini da, é woɔɖulani Gɔɔɖɔ GALAGI ma, é ɖɛ: «Da ɖa é kizo faa wolai nii ɖɛai ga zɛɛi, nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui, niizu na ga za ga kpɔɔle wɔin, na ga loo tatipelevolulala nuiti zeezaama?» ¹⁹ Gaamanɔ, GALA ge kɔtui ma yegɛi laalaoni, nii é Leyi, ziei ɖulani ná, Samesɔn bɔɔleni, ziilei tɔɔn, ziila é zɛbei zɔɔɔ volu. Naa ɖa é kɛɛni ti zieungi naa laasei pɛɛni ga En-Gakɔlee, naa ná-zieungi, toɖa de ná zaaɖaza Leyi.

²⁰ Samesən ǵeni ga tukpəǵaaleve nui Izelayele yooi zu, Filiseti nuii ta-ziēgi zu kona uuufelegə (20) laawu.

16

Sameson ná-fai Gaza taazuve

¹ Sameson liini Gaza taazuvε, ε kologolo anzanui ta ɗaani ná, ε leeni naa ná-pelei wu.

²Ti ġeni Gaza nuiti ma: «Sameson zeelive taazuve.» Ti nu ġulazuve kpein makeni kpidii, ti da maaḡoun taa ziqḡidave. Anεε naa ve, ti qaaleini kpidii negelein, ti deve ga ti paa sobui.

³ Sameson yeni laani doin eyesu kua zaamai. Kua zaamai, é wuzegeni, é taai ma zidigi ma bo seveiti soni ta daamasa felegiti, é kpo sɔɔgi va, é ti pe pu ɔma, é li ga tiye gize unmave Geeɓelɔn letemave.

Dalila Sameson yaava vai

⁴Tago zuḡoozaai ma, Sameson anzanui ta nɛeni vɛ, nii daa ɣeni ga Dalila, é ɣeni zeini Solɛke nɛmɛi zu. ⁵Filiseti nuiti ta-ɣundiɣiiti ti liini naa vɔ bɛ, ti ɔɛ ma: «Nɛɛnɛso dɛɛ, è kwɛɛ

ve ná-zɛbɛ wolai zeɣezu ná, ta velei ga zobo sɔlɔɔ da ma, gá gilizu, gi vɔni ma, gi ɖilagilagi ga wali ɖaei waagila ungila (1 100) fe è ya.»

⁶ Dalila ɖɛni Samesɔn ma: «Nà è maanɛɛnɛzu, ve ɖa-zɛbɛ wolai zeɣezu ná, soma è ná lɛ ga ze, ta leeni ɖa nu a è ɖili la, nu vɔni è ma.»

⁷ Samesɔn gooɖaavoteni, é ɖɛ ma: «Ni nu a ɖilina ga kilɛ galu niinɛ lofela, niiti ti la de vɔni, zɛbei ɖa ɖula zèa, nà ɖɛ nɔ eɖɛ nui mɔtaiti kevele.»

⁸ Filiseti nuiti ta-ɖundigɛti ti vaani ga kilɛ galu niinɛ lofelaiti Dalila vɔ, niiti ti la ɖɛni de vɔni. E gilini ga naati. ⁹ Kele ti nuiti dɔɔɖuni koba pelei wu. Anzanui ɖɛni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!» E kilɛ galui naati suleveleveni eɖɛ nɔ geze vuɓe ga ɖala abu ɖa. Ná-zɛbei zeɣezuve la ɖɛni ɖwɛɛni.

¹⁰ Dalila ɖɛni Samesɔn ma: «Wɛɛ, è gàabologazu, zɛɛti ka è ti woga mà. Niizu nà è maanɛɛnɛzu, soma è naa lɛ ga ze, nii nu ɖa è ɖili la.»

¹¹ E ɖɛni ma: «Ni ta ɖilina ga galu vɔɔɔ niinɛti, ti la de botii ɖɛɛni ga tiye, zɛbei ɖa ɖula zèa, nà ɖɛ nɔ eɖɛ nui mɔtaiti kevele.»

¹² Dalila galu vɔɔɔ niinɛti seɖeni, é gili ga tiye. Naa voluma, é ɖɛ ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!» Nuiti ma ti ɖɛni loni koba pelewuve. Kele galuiti ti ɖɛni zeei va, é ti leveniga eɖɛ geze ɖaali ɖila nɔ.

¹³ Dalila ɖɛni Samesɔn ma: «Zaɖaza ɖa gàabologazu, zɛɛti nɔ ɖa è ti wosu mà. Deɛ ga ze, nii nu ɖa è ɖili la.»

Samesɔn ɖɛni ma: «Ni ɖa nɔn kpaɖa lofelaiti fɛlena geze vele ɓakogi zu, è ti zeɛ da ga pago ga gului, nà vala ná-zɛbei ma, nà ɖɛ eɖɛvelei nuɓusei mɔtaiti ti la.»

¹⁴ Keai ma niizu, Dalila nɔn kpaɖa lofelaiti fɛleni geze vele ɓakogi zu, è ti zeɛ da ga pago ga gului. E ɖɛni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!»

E wuunni, é ɖula ná-ɲiimenii zu, é kpako guluiti tɔɔɖulani.

¹⁵ Dalila ɖɛni ma: «Da zoo ɖale è ɖɛ mà: «Gè è nɛɛve ve.» E la laani dà! Wɛɛ, ná zeizu ɖɛa sava, è ɖa gàabologa, è la keeni, è va ɖa-zɛbɛ wolai zeɣezuve lɛ ga ze.» ¹⁶ Tei folo-o-folo é ɖɛni kpɔlɔzu, é ɖa zeli lo ma ga daawooiti, saa wɔin soni.

¹⁷ E ɖoozu vai pe boni ma, é ɖɛ ma: «Kpeka la de vɔɔɖuni nɔungi va, tɔzei gè yɛni dèe ɖoozu, gè ɖaliva GALA ma. Ni nɔungi a wona, nà vala ná-zɛbei ma, nà ɖɛ eɖɛvelei nuɓusei mɔtaiti ti la.»

¹⁸ Dalila kaai ma ga é ɖoozu vai pe boga ma, é wooleveni, ti Filiseti nuiti ta-ɖundigɛti toli, é ɖɛ ti ma: «À vaana niizu, mazɔlɔɔ é ɖoozu vai pe boga mà.» Filiseti nuiti ta-ɖundigɛti ti liini pɔ bɛ, ga waliiti ya. ¹⁹ E Samesɔn laani ɖɔɖɔi ma, naa ɲi, naa volu é zunui ta lolini, naa nɔundeɖa velea lofelaiti teve ga. Pele ɖana é tɔzeini la ga vɔniga ma, tɔzei ná-zɛbei ɖulani zea.

²⁰ E ɖɛni ma: «Filiseti nuiti ta ta è zo, Samesɔn!»

E wuunni, é ɖula ná-ɲiimenii zu, é ɖɛ ɓɔɖɔ ma: «Nà ɖulazu, eɖɛvelei gè keai la mɔungiti su, gè ɓɔɖɔ vie!» E la ɖɛni kwɛɛ ga ɖooɖɔ GALAGI zeɖea polu.

²¹ Filiseti nuiti ti soni, ti gaazuɖɛze felegɔiti kulani su. Ti yeini la Gaza, ti gili ga kɔlu ɓɔi yɔlɔɖɔi, ti pili kasoi ɖa, é ɖa molo ziɖa ɖɔtui lati.

Samesɔn ná-potokulai ta saa vai

²² Anɛɛ naa ve, nɔungi buyega voluma, nɔundeɖai tɔzeini ga lɛa nɔungi ma. ²³ Tama, Filiseti nuiti ta-ɖundigɛti ti ɖaaleɛni ba, ga ti zalaɖa wola ɖula ta-ɖalagi Dagon ve, ti ɖoozune. Ti ɖɛni ɖɛɛzu: «Gá-ɖalagi gi zili nui Samesɔn lɔa gi yeezu.»

²⁴ Siɛgi zu nuɓuseiti ti kaani la, ti ɖoozunɛɛni, ti ta-ɖalagi maamuse, ti ɖɛ ma:

«Gá-ɖalagi gi zili nui lɔa gi yeezu,
toɖa é ɖɛni gá-yooi ɖologolosu,
é ɖa gá-nu mɔinmɔingiti paa.»

²⁵ Tɛi ti wola ɔɔozunɛɛni, ti ɔɛni ma: «À Samesɔn loli, é va é ɔaogi wo gi vɛ!» Ti Samesɔn lolini, é ɔɔla kasoi ɔa, é da ɔaogi wo ti ɔaazu. Ti toni pɛɛi ma bɛdɛgiti zɔɔɔzuɛ.

²⁶ Samesɔn ɔɛni zunu loungoi ma, nii é ɔɛni sosu zee va: «Lo tũɔɔ, è zèè vɛɛ kpɛdɛgiti ba, niiti pɛɛi zeini ti ɔa, gè yeeve ti vɛ.»

²⁷ Pɛɛ wolai naa laaveni ga nuɔusei, zunuiti ta anzanuiti, Filiseti nuiti ta-ɔundigĩiti kpein ti ɔɛni ná. Seizeibosuɛ pɛɛ ɔɔmavɛ, miná pɛ ka naa laaveni, nu waasavagɔ (3 000) ɔa é ɔɛni ná, zunuiti ta anzanuiti, ti ɔɛni wɛɛzu Samesɔn va, é da ɔaogi wo. ²⁸ Samesɔn woogɔlani ɔɔɔɔ GALAGI ma, é ɔɛ ma: «Màligĩi, ɔɔɔɔ GALAGI! Nà è maanɛɛɛzu, ɔɔɛ sù, ee, GALA, zɛɛi ve bè, niizu, naa ɔɛ ɔɔla kpe nɔ, gè gàazuɔɛɛ felegɔi vaa vɔtokula Filiseti nuiti ma!»

²⁹ Samesɔn yeeveeni zaamazu bɛdɛ felegɔiti bɛ, pɛɛi ɔɛni zeini ga, é vɔɔɔu ti va, zɔi ɔɛni zeezazuɛ, zɔi ɔɛ kɔvɛzuɛ. ³⁰ Naa vɔlu é ɔɛni ma: «Gi za vɔɔma gá Filiseti nuiti!» E ti laavilini ga zɛɛi pɛ, pɛɛi woloni Filiseti nuiti ta-ɔundigĩiti ma, ta bɛɛi, nii é ɔɛni ná. Nii é paani saazuɛ, naa mɔinni é leve kɛai ma vulua gele va.

³¹ Kɛɛɔɛɛaiti ta ná-nuiti kpein, ti yeini, ti ma vɔɔmai zɛɔ, ti lii la, ga ti maagɔlu Sɔleya ta Esetawɔle ti yɔɔɔzuɛ, kɛɛɔ Manoa ná-kabayɛɔi zu. E ɔɛni ga tukpɔgaaleve nui Izelayɛle yooi zu kona vɔuɛɛlegɔ (20) laawu.

17

Mika ná-zalaɔa ɔɔlazuvɛ

¹ Zunui ta ɔɛni zeini Efelayime ɔɔɛ yooi zu, daaseigi ɔɛni ga Mika. ² E ɔɛni dee ma: «È-ɔi ka su ga ti wali ɔaɛi waagila ungila (1 100) unmani è ya, è unma nui voovooni gàazu. Nà ɔa gè walii naa ɔɔlani è ya, toɔa pò bɛ.»

Dee ɔɛni ma: «ɔɔɔɔ GALAGI tuya loo dɔun zunui vɛ!»

³ E wali ɔaɛi waagila ungilagi (1 100) veeni dee ya, naa ɔɛni ma: «Nà niima wali ɔaɛi veezu ɔɔɔɔ GALAGI vɛ ga nà ɔɔɔi zeei, é ɔɛ dɔun zunui vɛ, ga vololibai ta kɔɔɔ ganigi é ga kɔlui gaawuungai. Zekana gè feezu la è ya vɔlu.»

⁴ E wali ɔaɛi veeni dee ya. Dee wali ɔaɛi unfelegɔi (200) zɛɔni, é fe kɔlu ɔaawuun nui ya. Naa vololibai ta kɔɔɔ ganigi bɛɛni ga kɔlu ɔaawuungai. Ti ti vɔuni Mika ná-pɛɛi wu.

⁵ Mika naa, ada zɔɔni ná-pɛɛi wu, vɛ é ɔɛni nɔkɔsu ná ti wu. E zalaɔa ɔɔla zɛɔi ta pɛɛ wu zalei taɔiligaa bɛɛni, é ná-doun zunui ta ze ga ná-zalaɔa ɔɔla nui.

Mika ná-zalaɔa ɔɔla nui

⁶ Naama zɛɔi zu, masa ge la ɔɛni Izelayɛle unda. ɛsɛ ge ɔɛni naa nɔ ɔɛɛzu, nii pagai gaazu. ⁷ Zunu loungoi ta ɔɛni Beteleyɛme laai zu, Zuda yooi zu, Zuda ná-bolodai zu. E ɔɛni ga Leevi nui ta, é ɔɛni seikɔɔmai zu. ⁸ Zunui naa zɛɔni Beteleyɛme taazuɛ, Zuda yooi zu, é li zeizu adaɛ ta, vɛ a ze ná. E yɛni zɛɛzu pɛɛi zu, é zeeli Efelayime ɔɔɛ yooi zu, eyɛsu é zeeli Mika ná-pɛɛi wu.

⁹ Mika ɔɛni ma: «Da zɛɔɛzu mini?»

E ɔɔɔaavɔteni, é ɔɛ ma: «Nà ga Leevi nui, Beteleyɛme, Zuda yooi zu, nà liizu gè ze vɛ nà zoo zeizu ná.»

¹⁰ Mika ɔɛni ma: «Yɛ pò bɛ, è ɔɛ ga kèɛ, ta zalaɔa ɔɔla nui bè, nà wali ɔaɛ puugɔ ve è ya kona gilagi laawu, é ɔɔ seɔɛiti ba, ta daamianigi.»

Leevi nui ná-botii lɔzeini. ¹¹ E vaani bu ɔana, é yɛ zunui naa vɔ bɛ, naa ɔalaa yeezeini bu, é deve ga ná-doun zunui ta. ¹² Mika Leevi nui zeini zalaɔa ɔɔla wotii unda, zunu loungoi naa ɔɛni ga ná-zalaɔa ɔɔla nui. E naa laazuɛɛni ná-pɛɛi wu. ¹³ Mika ɔɛni ma: «Niizu, gè kwɛɛga ga ɔɔɔɔ GALAGI ɔa faanɛ ɔɛ bè, tɔzei Leevi nui nii ɔa bà ga zalaɔa ɔɔla nui.»

18

Zou ɣaizie vai Dan mavofodaiti be

¹ Naama ziegi zu, masa ge la ɣeni Izelayele unda. Dan mavofodaiti ti ɣeni zou ɣaiziezu, ve ta zeí ná. Mazɔɔ eyesu naama ziegi zu zeeli, ti la ɣeni de zou zɔɔni Izelayele vele yegei zɔiti saama. ² Dan mavofodaiti ti zunu ɣezeɣeze dɔɔlugo ɣulani bɔɔ zaama, ti zege Sɔleya ta Esetawɔle, ti li ti zooi vete, ti ziezie su. Ti ɣeni ti ma: «À li, wo zooi zuvete.»

Ti zeelini Efelayime ɣize yooi zu, eyesu ti li Mika ná-pelei wu, ti ji ná. ³ Ti maaɔɔgaai ma Mika ná-pelei va, ti Leevi zunu loungoi wooi vaaɣulabai ɣweeni, ti ɣale ma, ti ɣe ma: «Be ɣa paai ga de ve? Leeni ɣa è keezu ve? Leeni vaa zu è yesu ve?»

⁴ Nii kpein Mika keeni be, é naati boni ti ma, é ɣe ti ma: «Toɣa da sàla, gè ɣea ga ná-zalaɣa ɣula nui.»

⁵ Názu ɣa ti ɣeni ma la: «Gá è maanɛnɛzu, GALA gaazaɣa de, gi kwee ni siei gi tɔzeida, toɣa zoloo.»

⁶ Zalaɣa ɣula nui ti woɔgaavoteni, é ɣe ti ma: «À li ziileigi zu, ɔɔɔɔ GALAGI ɣa wo va, siei zu wo tɔzeizu.»

⁷ Zunu ɔɔlugo naati ti liini, ti zeeli Layise. Ti nuɔuseiti kaani ti zeini ná, ti laai bɔɔ la, ga Sidɔn nuiti kevele, ti yiileidai kitogi zu. Nu nɔpe ge la ɣeni ti bɔɔzu ti-maɔoolii zu, baa é va zeí ti unda. Ti maɔoozani Sidɔn nuiti ba, kpɔfaama la ɣeni ti yɔɔzu ta nu nɔpe.

⁸ Zunu ɔɔlugo naati ti ɣaleni ma, ti li ti-ɣeeleaiti pɔ be Sɔleya ta Esetawɔle, naati ti ɣeni ti ma: «Lee vaa ɣa siei ma?»

⁹ Ti ɣeni ti ma: «À wuzegé! Ade le ti laalɔɔma, mazɔɔ gi zooi ɣaave, gola vage. Toɣa ɣale! Wa zeini nɔ, wo la faa wosu! A mina ɣe ga dɔɔve nui. A pele zo, wo li wo zooi naa zo! ¹⁰ Wa zeelina náve, wa nuɔuseiti ka ná, ti laai bɔɔ la. Zou ve gola wɔɔɔai, GALA ge fea wo ya, ada ve nu la valaga ani nɔpe ma ná, anii nii kpein nɔ é eteai zu.»

¹¹ Zunu undɔzita (600), Dan mavofodaiti su, naati ka ti ta-ɔɔɔ zɔɔlaiti segeni, ti zege Sɔleya ta Esetawɔle. ¹² Ti leeni, ti kɔɔɔɔai vu Kiliyate-Yeyalime voluve, Zuda yooi zu. Naa ɣa é ba, naama adave laasei peai ga Maɣanee-Dan, zaɔɔza (nii poluve ga «Dan ná-kɔɔɔɔai»). ¹³ Ti zegeni miná, ti li Efelayime ɣize yooi zu, eyesu ti zeeli Mika ná-pelei wu.

¹⁴ Zunu ɔɔlugo niiti ti liini Layise yooi zuvete su, naati ti ɣeni ti-wɔɔlaiti ma: «Wo suɣwee nei baa, ga zalaɣa ɣula zegeni ɣa pelei nii ta wu, ta pele wu zaleiti, ta vololibai, ta kɔɔɔ ganigi taɣili, nii é ga kɔlu ɣaawuungai? A naa leve, nii wa ke.» ¹⁵ Ti ɣaleni ma miná, ti le Leevi zunu loungoi ná-pelei wu, Mika ná-pelei wu, ti tuvɔgi wo. ¹⁶ Názu niina, Dan mavofodaiti, nu undɔzitai (600) niiti kɔɔɔ zɔɔlai ɣeni ti ya, ti ɣevele betɛai kɔɔɔ vai ma, naati ti ɣeni loni pelevave. ¹⁷ Zunu ɔɔlugo niiti ti liini zooi zuvete su, naati ti leeni, ti vololibai zegeni, ta zalaɣa ɣula zegeni, ta pele wu zaleiti, ta kɔɔɔ ganigi, nii é ɣeni ga kɔlu ɣaawuungai. Zalaɣa ɣula nui ɣeni loni pelevave ta nu undɔzitaiti (600) niiti kɔɔɔ zɔɔlai ɣeni ti ya.

¹⁸ Zalaɣa ɣula nui zɔiti kaai ma, ti le Mika ná-pelei wu, ti vololibai zegeni, ta zalaɣa ɣula zegeni, ta pele wu zaleiti, ta kɔɔɔ ganigi é ga kɔlu ɣaawuungai, é ɣeni ti ma: «Leeni ɣa wo keezu miná?»

¹⁹ Ti goɔgaavoteni, ti ɣe ma: «Maɔɔ kpɔ! Yeevee la, è vile gi volu, ɣe ga ɣeeɣe gi ve, ta zalaɣa ɣula nui. Fizɔge è ma nei baa, è ɣe ga zalaɣa ɣula nui zunu ɣilagi nɔ ve, baa è ɣe ga zalaɣa ɣula nui bolodai ve, ta peleyegei ve, Izelayele yooi zu?»

²⁰ Zalaɣa ɣula nui wola ɔoozune naama vai zu. E zalaɣa ɣula zegeni zegeni, ta pele wu zaleiti, ta vololibai, é vile nuɔuseiti saama.

²¹ Ti pele zoni, ti da li, ti doungoiti toni lugo, ta toganiiti, ta kasɔiti.

²² Ti maɔoozaai ma Mika ná-pelei va, Mika zeinɔɔɔiti ti bɔɔ lolini, ti vile Dan ná-nuiti polu. ²³ Ti ɣeni kpeei loozu Dan ná-nuiti polu, naati ti ɣaleni ma, ti ɣe Mika ma: «Leeni ɣa keai, è toligi wosu ɣana?»

²⁴ E ti woɔɔaavoteni, é ɔɛ ti ma: «Nà-galagiti gè ti ɔɛtɛni, wo ti zɛɔɛa, é vɛɛ zalaɔa ɔula nui va, wo lii ga tiye, lee ɔili ka niina zɛgai zèa, wa gaazaɔa mà vaa zu?»

²⁵ Dan ná-nuiti ti goɔɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Mina gi woizuɔɔɔ! Tanisu gi zaama, nui tanigaa yiigaawana, ti loo è ma. Toɔa ɔɛ ga è undaavili faa, wa ɔa-vɛɛyɛɔɛi.» ²⁶ Dan ná-nuiti ti pele zoni, ti ɔa li. Mika kaai ma ga ta-zobogi wɔɔɔvɛ nɔnɔi va, é ɔaleni ma, é li ná-pelei wu.

Dan mavofodaiti ti zeì vai Layise

²⁷ Nii kpein Mika kɛtɛni, zekana Dan ná-nuiti ti naati seɔɛni la, ti li ga tiye, é vɛɛ zalaɔa ɔula nui va, é ɔɛni zea. Naa vɔluma, ti laalɛni Layise wu, ti nuɔuseiti paa, niiti ti ɔaalɛni, ti laai ɔɔɔ la, ti zeini ziileigi zu, naa vɔlu ti abui loni taai va. ²⁸ Nu nɔpɛ ge la ɔɛni vaani, é va ɔɔ ti va, mazɔɔ ti maagɔozani Sidon yooi va, kpɔfaama la ɔɛni ti yɔɔzu ta nu nɔpɛ, ná ɔɛni nemɛi zu, nii é Bete-Lɛɔɔɛ.

Dan ná-nuiti ti taai loni vɔlu, ti zeì ná. ²⁹ Ti taai laasei pɛɛni ga Dan, ti-mɛmɛwola Dan laaseigi, Izelayɛle ná-doun zunui, kɛɛ mɔungi daaseigi ɔɛni ga Layise. ³⁰ Dan ná-nuiti ti vololibai naa ɔaalɔni ná, ti Zonatan zeì ga zalaɔa ɔula nui, Dan mavofodaiti bɛ, nii é ɔɛni ga Gɛɛlesome ná-doun zunui, Moize ná-dounloin. Naa mavofodaiti ka ti ɔɛni naama wotii ma, eyɛsu ti li ga tiye duɔlai zu. ³¹ Vololibai nii Mika kɛtɛni, ti naa makɛni, GALA pelei nii é ɔɛni Silo, naa ná-yeeɔɔɔalɛi kpein daawu.

19

Giɛa laaveaiti ta-vaa ɔɔi

¹ Naama ziegi zu, masa ge la ɔɛni Izelayɛle unda. Leevi nui ta ɔɛni ná, é ɔɛni zeini Efelayime ɔize yooi ɔaabelazuɛ, é anzai ta zɛɛni Beteleyɛme Zuda yooi zu, nii é la vuluni ga zɔiti kɛvele. ² Kɛɛ anzanui naa ɔɔɔ ɔɔni kologologi zu, é zɛɛni pɔ bɛ, é ɔale ma kɛɔɔ vɔ bɛ Beteleyɛme, é kɛɛni ná ga alu naanigo. ³ Sinigi wuzɛɛni, é li pɔ bɛ, é va ɔɔ pɔ, é ziila, é lii la. Ná-botigɛ zunu loungoi ɔɛni ba, ta soovale felegɔ. Anzanu loungoi naa ɛɛni kɛɔɔ ná-pelei wu, siegi zu kɛɔɔ zunui ɔaani la, é yeezeini bu ga koozunɛ.

⁴ Nɛkoi, anzanu loungoi kɛɔɔ, naa yeeviliini su, é yɛ naa vɔ bɛ, é kɛ ná ga folo savago. Ti ɔa daamii wo, ti ɔa ɔɔle, ti ɔa ɔi ná. ⁵ Foloi naanisiɛi, ti wuzɛɛni ga sobuzobui, Leevi nui ɔvele ɔɛni ga é li. Kɛɛ anzanu loungoi kɛɔɔ ɔɛni nɛkoi ma: «Ani go mi, è zɛbɛ zɔɔ, wa li niina.»

⁶ Ti zeini, ti daamii wo, ti ɔɔle vɔɔma ti felegɔ. Naa vɔlu anzanu loungoi kɛɔɔ ɔɛni anza zinigi ma: «Deve, è ɔi vɛ, è yiilei.» ⁷ Anza zinigi wuzɛɛni ga é li, kɛɛ nɛkoi ɔilini ma, é kpidi ɔila kɛɛni ná mɔnɔ. ⁸ Foloi ɔɔlusɛi, é wuzɛɛni ga sobuzobui ga é li. Anzanui kɛɔɔ ɔɛni ma: «Nà è maanɛnɛzu, ani go mi, wo naa maaɔun, foloi gaayei.» Ti felegɔ pɛ ti daamii woni.

⁹ Anza zinigi wuzɛɛni, ga ti li ta anzai nii é la ɔɛni fuluni ga zɔiti kɛvele, ta ná-botigɛ zunu loungoi, kɛɛ anzai kɛɔɔ ɔɛni ma: «Wɛɛ foloi gaayɛida, woza lia, à ɔi vɛ, foloi lia. A ɔi vɛ, è yiigaalɛi, lina wa wuzɛɛ ga sobuzobui, wo vɛle pelei zu, è li ɔa-laazu.» ¹⁰ Anza zinigi la ɔɛni pɔ ga é va ɔi ná, é wuzɛɛni, é li. E zeelini Yeeɔuse ɔakalavɛ, nii é ga Zeeluzalɛme, ta soovale felegɔti ti maaɔilɛi, ta anzai nii é la ɔɛni vuluni ga zɔiti kɛvele.

¹¹ Siegi zu ti zeelini la Yeeɔuse, foloi wola liini niina. Botigɛ zunu loungoi ɔɛni maligii ma: «Ade li, de lati Yeeɔuse nuiti ta-laai tɛi ma, ade ɔi ná.»

¹² Maligii goɔɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Ba-o, ade la laazu zii ɔiligiti ta-laazu, vɛ Izelayɛle nu la ná, ada ɔiizu Giɛa.» ¹³ E ɔɛni mɔnɔ ná-botigɛ zunu loungoi ma: «Ade li, de maaɔuga nuuma adaɛti ta va, Giɛa ɔaa Lama, de ɔi ná.» ¹⁴ Ti yɛni ziezu eyɛsu foloi da, siegi zu ti maaɔugani la Giɛa va, nii é Benzamɛn yooi zu. ¹⁵ Ti latini eyɛsu ti zeeli miná, ti ɔi Giɛa. Leevi nui ɛɛni, é lo taa zaamaɛ. Nu nɔpɛ ge la ɔɛni suzoni, é va daazuɛ ná-pelei wu, ga é ɔi ná.

¹⁶ Gaaabelasu, kɛwola ɔlɔi ta ɔaani kpɔkɔi, ɛ zɛgɛ boti gɛɛzuve kpalagave, zunui naa gɛni ga Efelayime gɛze yooi zu nui ta, ɛ gɛni zeini Gibeaa, kɛɛ nɔve nuiti ti gɛni ga Benzamen nuiti. ¹⁷ E gɛazuwuzegɛni, ɛ wɛɛin gɛ taa zaamave. Kɛwolai gɛni ma: «Da liizu mini? Da zɛgezu mini?»

¹⁸ E gooɛaavoteni, ɛ gɛ ma: «Gɛ zɛgezu Beteleyeme Zuda yooi zu, gɛ liizu Efelayime gɛze yooi gaaabelazuve, minɛ gɛ gɛ zɔlɔni nɛ. Pɔave, gɛ zɛgɛ Beteleyeme Zuda yooi zu, nɛ liizu Gooɛ GALAGI nɛ-pelei wu, kɛɛ nu nɔpɛ ge la nɛ, nii ɛ yeezeizu bɔ. ¹⁹ Tama, tufai gɛ gi ya soovalegiti kɔnɔ fai zu, ta bului balaa, ta dɔɔi, gi ve ga ɔnzai ta nɛ-botigɛ nui, gi bɛdɛ la ani nɔpɛ ba.»

²⁰ Kɛwolai gɛni ma naazu: «Ziileigi gɛ ɛ ve! Gɛ minazegɛa ga ɛ-maavai pɛ, ɛ la pia taa zaamave.» ²¹ E ti lɛɛni nɛ-pelei wu, ɛ tufai ve soovalegiti zea. Siɛveaiti ti gɔgɔiti maagbani, naa ɔlu ti daamii wo, ti bɔɔle.

²² Siɛgi zu ti gɛni gɔozunɛɛzu la, taazuve zunuiti, nu pakaiti, ti ɔaani ti gaku pelei ma, ti da daa zigɛ, ti da gɛ kɛwola ɔlɔi ma, pelei kɛɛ nui: «Zunui gɛla, nii tɛai ɛ ɔ bɛ, gi bɛdɛ gɛla la!»

²³ Pelei kɛɛ nui gɛlani, ɛ li ti ɔ bɛ, ɛ gɛ ti ma: «Ba-o, kɛɛleaiti, ɔ mina faa jɔu gɛ, nɛ wo maanɛɛɛzu, tɔzei zunui nii gɛ ga mɛ wɛɛn, ɔ mina tɔgɔ gɔlogɔlo faa gɛ. ²⁴ Wɛɛ dɔun anzanui ɔa, kpeaai, ta zunui anzai, nɛ gɛlazu ga naati. A loo naati ma, wo naa gɛ nii wo wɔinni wo kɛ. Kɛɛ ɔ mina tɔgɔ gɔlogɔlo faa wolai naa gɛ ga zunui nii.»

²⁵ Zunui naati ti la gɛni woiloni goo ma. Nɛzu gɛ Leevi nui anzai zoni la, ɛ kula eteave. Ti ɔuuni ma, ti ɔoova ma, ɛ zo kpidi ma eyɛsu sobui, naa ɔlu sobuzobui ti yeeɛ ba.

²⁶ Sobui, anzanui naa ɔaani, ɛ loo zunui naa nɛ-pelelave, ve sinigi gɛni nɛ, eyɛsu woza gɛla.

²⁷ Sobui sinigi wuzegɛni, ɛ pelei laalao, ɛ gɛla, ɛ ɔa li nɛ-siɛi ma. Kɛɛ anzanui naa, ɛ ga anzai nii ɛ la gɛni fuluni ga zɔiti kɛvele, ɛ naa gɛani laani nu lɛɛzuve pelei wu, zeeiti pɛai kpofalagi ma. ²⁸ E gɛni ma: «Wuzegɛ, de li!» Kɛɛ gooɛaavote ge la gɛni veeni. Sinigi segɛni, ɛ pɛɛ soovalegi gila kɔma, ɛ ɔile pelei zu, ɛ da li nɛ-taazu.

²⁹ Seeliai ma nɛ-pelei wu, ɛ boɛai zegɛni, ɛ anzai leveleve, ɛ kɛ ga ma bulukpulu puugo maazu felegɔ (12), ɛ teveni Izelaye yooi zu nɛ pɛ. ³⁰ Niiti kpein ti naa gɛani, ti gɛni ma: «Nii gɛgɛla vaa nɔpɛ ge la dɛ gɛni, nu la dɛ ta gɛani, kaipa Izelaye nuiti ti lɛɛni, ti gɛla Ezipete yooi ɔa, eyɛsu zaagaza. A gisiɛ su, wo bɔgɔ gɛ, wo deve wo!»

20

Izelaye nuiti ti devei wo fai

Benzamen nuiti daalgɛma

¹ Izelaye nuiti kpein ti ɔaani, ɛ zo Dan ɛ li Beel-Seeba, eyɛsu Galaade yooi zu, bebɛi gaaɛɛni ba Gooɛ GALAGI gɛkala eɛɛ nu gila nɔ Misepa. ² Nuɔuseiti ta-gundigɛiti kpein, ti ga Izelaye wolodamaiti, ti gɛni GALA nɛ-nuɔuseiti ta-maagɔgi zu, zunui waaunnaanigɔ (400 000) gɛni nɛ, niiti ti gɛni ziezu gɔgɔa, boɛa zɔkpɔi gɛni ti ya. ³ Benzamen nuiti ti mɛnini ga Izelaye nuiti ti lɛɛni Misepa. Izelaye nuiti ti gɛni ma: «Delei faa jɔi nii ɔaai la, ɔ naa wo lɛɛ gi ma.»

⁴ Leevi nui nii ti anzai ɔaani, naa gɛni ti ma: «ɔnzai nii ɛ la gɛni vuluni ga zɔiti kɛvele, gɛ naa gɛ gi ɔaani Gibeaa Benzamen yooi zu, ga gi ni nɛ. ⁵ Taaveaiti ti laalɛni nɔun bu. Kpidii, ti pelei maalatini, ve gɛ gɛni nɛ, ti gɛ ti paa. Ti ɔilɛni ɔnzai ɔlu, ti ye laazu la eyɛsu ti paa. ⁶ Gɛ ma ɔoomai zegɛni, gɛ teveleve, gɛ sei su puu maazu fele (12), gɛ teve Izelaye yooi zu nɛ pɛ. Tɔzei jamaba vai ɛ ga tɔgɔ gɔlogɔlogi niima zii gɛa Izelaye yooi zu. ⁷ Wɛɛ, Izelaye nuiti wo kpein ka, wo gaaɛai ba, ɔ unpiɛna, wo faa gila deve!»

⁸ Nuɔusei kpein ge wuzegɛni sɔ gilagi zu, ti gɛ ma: «Nu gila kpala ge la galesu ma nɛ-sege gɔtai wu, nu gila kpala ge la liizu nɛ-pelei wu. ⁹ Wɛɛ nii ade kɛɛzu niina ga Gibeaa nuiti, ada kpakutoomai gɛɛzu, ade kwɛɛ nii da kɛ ga tiye. ¹⁰ Izelaye wolodai kpein su,

ada nu puugo zefezu nu ungilagi (100) zu, ta nu ungila (100) nu waagilagi (1 000) zu, ta nu waagila (1 000) nu waapuugɔi (10 000) zu, ta liizu ti daamiani gaizie nuɓuseiti be, naa ga a ke ta galena ma, ade Gibe a zo, nii é Benzamen yooi zu, egevelei ta-ɲamaba vaa ɲoi la, ti keai Izelayele yooi zu.» ¹¹ Zekana Izelayele zunuiti kpein ti gaaleeni ba la taai laalɔɔma, ege zunu gila kpe no.

¹² Izelayele wolodaiti ti zunuiti teveni Benzamen ná-peleyegei ma, ti ge ma: «Namaba vai, nii ɲoudai, naa geewe gale wo zaama? ¹³ Gaamago no, su mina goowa, à nu ɲakaiti fe gi ya, niiti ti Gibe a, gi ti undaavili, gi faa ɲoi gula Izelayele zaama gana!»

Benzamen nuiti ti la geni keeni, ti va woilo ti-geeleaiti goo ma, Izelayele nuiti. ¹⁴ Benzamen nuiti ti zegeni ta-laa wolaiti su, ti gaale ba Gibe a, ti va li ga kooi Izelayele laalɔɔma. ¹⁵ Benzamen nuiti gaaluni ma volo ná, ti geni ga, zunu waavuufele maazu lozita (26 000), niiti boɔa zɔkpɔi geni ti ya, Gibe a taaveaiti ti la naama gaalugi zu, toozei naati tiegi geni ga nu undofela (700), ti ga kooɔɔ nu gezegezegiti. ¹⁶ Naama goowa nuiti saama, kove nui geni ti zaama ga nu undofela (700), naati kpein ti geni zoosu ti kotui vili ga felevelegi, ti la voola nu undeɔa gila kpegi va. ¹⁷ Ti Izelayele nuiti gaaluni balaa, ti geni ga nu waaunnaaniɔ (400 000), niiti boɔa zɔkpɔi ti ya, ti ga kooɔɔ nuiti, Benzamen nuiti ti la naama gaalugi zu.

Kooi goa vai

Benzamen nuiti daalɔɔma

¹⁸ Izelayele nuiti ti wuzegeni, ti le Beetele, ti GALA gaazaɔa, ti ge ma: «Gi zaama be ga a le de mounpa, é Benzamen nuiti sakpe?»

Goowa GALAGI geni ma: «Zuda nuiti ka ta le ti toozei.»

¹⁹ Geelaalaoni no feya, Izelayele nuiti ti wuzege ti ta-goowaɔa vu Gibe a goவை. ²⁰ Ti gulani, ti li ga ti kooi ve Benzamen nuiti ba, ti boɔa zeini su, ti lo Gibe a laawu. ²¹ Benzamen nuiti ti gulani Gibe a, ti Izelayele nui vaani kooɔɔzuve naama volo ná ga nu waavuufele maazu fele (22 000). ²² Nuɓuseiti, Izelayele nuiti, ti boɔa ɲoɔɔni, ti gevele beteni kooɔɔ vai ma monɔ ga niine naama ada ve no, ve ti geni vuuni ná folo moungi. ²³ Izelayele nuiti ti leeni, ti wolo Goowa GALAGI gaazu, eyesu kpokoi zeeli. Ti Goowa GALAGI gaazaɔani, ti ge ma: «Gi maaneve nei gi koo laale Benzamen nuiti bu, gi-geeleaiti?»

Goowa GALAGI geni ti ma: «À li ti laalɔɔma.»

²⁴ Poluma zobui, Izelayele nuiti ti laaleeni Benzamen nuiti bu volu, ná zeizu velesiei. ²⁵ Ná zeizu velesiei naa, Benzamen nuiti ti gulani Gibe a, ti ti laaɔomi, ti nu waapuugo maazu losava (18 000) vaani Izelayele goowa nuiti ba, kooɔɔzuve, ti zoogai boɔa zɔkpɔi vilisu.

²⁶ Izelayele nuiti kpein, ti ma vebaiti ti leeni Beetele. Ti yeni zeini ná, Goowa GALAGI gakala, ti da wolo, ti zugi zo eyesu kpokoi, ti gala zalaɔaiti kula, ta ziilei zalaɔaiti Goowa GALAGI gakala. ²⁷ Ti Goowa GALAGI gaazaɔani monɔ. Naama ziegi zu, miná ga Goowa GALAGI ná-minazege kesui geni ná. ²⁸ Eleazaal ná-doun zunui, Finease, nii é ga Aalon ná-dounloin, naa ga é geni botii zu naama gonagi. Ti ge ma: «Gi maaneve gi li monɔ, gi gi-geeleaiti sakpe, Benzamen mavofodaiti, baa gi looɔɔ?»

Goowa GALAGI geni ti ma: «À li, mazolo lina, ná zobo feezu wo ve, wo pile solo ti ma.»

²⁹ Izelayele nuiti, ti zunuiti seini doowafuzu Gibe a maagoolii zu. ³⁰ Naa volu, ti liini, ti laale Benzamen nuiti bu ná foloi zavasiei. Ti boɔa zeini su kooɔɔ vai ma Gibe a luɔa, egevelei ma moun felegoi geni la. ³¹ Benzamen nuiti ti gulani kooɔɔ vai ma, ti beni boɔa va, ti yeebeteve taai va. Ti toozeini ga nuiti paa nuɓuseiti saama, egevelei no ti keeni la mounngiti su, pelei naati su, nii gilagi leezu ga Beetele vele, gilagi da li ga Gibe a vele balaɔai zu. Izelayele zunui ti paani, é geni ga nu vuusavago (30).

³² Benzamen nuiti ti geni geezu ma: «Ade voniga ti ma ga moungi no gevelei.»

Kele Izelayele nuiti ti geni geezu: «Ade vela ti va, de ti beteve taai va, de li ga tiye pelei zu.»

¹⁰ Nuɓuseiti ti kooɔɔ nu waapuugo maazu felego (12 000) leveni, ti devei ve ti ya, ti ge ti ma: «À li Galaade yooi zu, wo Yaɓeese laaveaiti pe paa, anzanuiti pe ta doungoiti. ¹¹ Wele velel wa ke la, à zunuiti kpein suwuɔaaleve, ta anzanui kpein niiti ti zunu vaa gwee.» ¹² Kooɔɔ nui naati ti anzalopo bea unnaanigo (400) gaani Yaɓeese taaveaiti saama, Galaade yooi zu, niiti zunu la geni de vooɔɔfuni ti va. Ti liini ga tiye, Silo kooɔɔɔɔɔɔɔɔ zu, Kanaan yooi zu.

¹³ Nuɓuseiti kpein ti keelaiti teveni Benzamen nuiti ma, niiti ti looɔɔfuni Limon fasai ma, nii a ke ti yooɔɔzuɔɔɔɔɔɔ, ziileigi ge ti zaama. ¹⁴ Benzamen nuiti ti galeni ma. Ti anzanuiti feeni ti ya, niiti ti la geni ti vaani Yaɓeese, Galaade yooi zu, kele e la geni kula geeni ti va.

¹⁵ Benzamen nuiti maawoin nuɓuseiti soni, toozei Gooɔɔ GALAGI zege jaka wooni Izelayele wolodamaiti saama. ¹⁶ Bebei ma gundigiti ti geni ma: «Ada ke gale, de va anzanu zoloo zaiti be, ti yegai vulua, toozei Benzamen anzanuiti kpein undaavilig?» ¹⁷ Ti geni ma monoo: «Niiti ti yegai vulua Benzamen nuiti saama, naati ti ta-voganiiti make, naa ga a ke bolodai ta gaa mina vala ba Izelayele zu. ¹⁸ Kele ade la zooga de va de-loun anzanui ta ve ti ve ga anza.» Mazoloo Izelayele nuiti ti konai woni, ti ge ma: «Naama nui gotove, nii a anza ve Benzamen nui ta ya!» ¹⁹ Ti geni ma: «Wele kona-o-kona Gooɔɔ GALAGI na-fetii ga da gula Silo, nii e Beetele lekpemauve nu goovezuve, e lo pelei naa va folo gulazu velel, nii e zegezu Beetele e da li Sikeme, ta Lebna lekpemauve nu yeezazuve.»

²⁰ Naa volu, ti niima levei veeni Benzamen nuiti zea, ti ge ti ma: «À li wo looɔɔfuni na, leezen beleiti su. ²¹ Siegi zu wo Silo anzalopoiti kaazu la, ti da kuai wo, ti da lati, wa gula leezen belel zu, wo gilagilagi ga anzalopo gila so ooɔɔ ve ga anza, wo li ga tiye Benzamen yooi zu. ²² Ni ti-geeni, baa ti-geeleaiti, ta vaana ti baazaɔa gi oo be, ga ge ti ma: «A gi maawoinɔa, mazoloo gi la anzanu zolooni ti ve kooi zu. Wa laade wo va fe ti ya, ni wa geni de, wa la ge ga saba nu.» »

²³ Zekana Benzamen zunuiti ti keeni la, ti anzanuiti segeni ga ti-lieɔi, e gula anzalopoiti saama, niiti ti geni kuai wosu Silo, naa volu ti li ga tiye. Ti ta-laaiti to volu, ti ze na, ta-voganiiti saama ti gilagilagi pe. ²⁴ Naama ziegi no zu, Izelayele nui zaiti ti liini ta-wolodaiti su, ta-veleyegeiti bu, ti gilagilagi ti ze ta-voganii unda.

²⁵ Naama ziegi zu, masa ge la geni Izelayele unda. Ege ge geni naa no geezu, nii pagai gaazu.

Lute Ná-Sɛvɛi Lute ná-sɛvɛi lɔɔzei velei

Be ɔa é ga sɛvɛi nii ɔe nui: Nu la kwɛɛ.

Sɛvɛi nii zu bɔɛ ma ungi: GALA ná-zaalai ta ná-gaazumaawɔingai ɔa naati kɔnɔ fe, niiti ti ɔigi losu ba.

Sɛvɛi nii ɔe ziegɪ: Kona waagila kona ungila (1 100) siegi zu, Yesu Kilista zɔlɔɔ siegi yeelugɔ.

Lute ná-fai zie velei ɔa de ɔigi loozu tukpɔɔaaleve nuiti ta-ziegɪ zu, ti ɔeai ma Izelayele nuɔuseiti untugɔ.

Sɛvɛi nii ɔe ungi ta ɔa ga, é dɛɛ eɔɛvelei anzanu ɔili ge vaani la, é zɛi GALA ná-nuɔuseiti saama. Naa maavele ma, sɛvɛi nii ɔaa: Lute ná-woogɛɔɔiladai maaɔakpasu, nii nu ɔa vɔkɔɔɔ ma, é lo sinigi ná-pɛleyeɔeɔi va, é vɛɛ Izelayele ná-GALAGI va. Togɔa naa ɔeɛvelei lɛɛzu, eɔɛvelei GALA ge Moaɔe nui Lute mɔɛin veeni la, ná-woogɛɔɔiladai vaa zu. Lute ta deemɔɔin Naomi ti maanɔɔɔni mɔungɪ ti ɔeni ga maawɔin nuiti, kɛɛ ti ɔulani naa zu, ti ɔe ziileigɪ zu ta undaanɛɛi. Sɛvɛi nii zu vai zuɔula ve ga pagɔ, togɔa lɔɔɔ vago wosu, é lo woogɛɔɔiladai va ga nuɔuseiti zɔɔɔzu nɛɛɛi maavele, ta é vɛɛ GALA ná-kitogɪ va é nui zu.

Boaze ɔeɛvele ɔeteni ga é Lute unmoɔ, tɔɔzei ba: Elimeeleke nii é ɔeni ga ná-nu ɔɔɔɔɔɔ, zobɔ ge la ɔeni bɛ, é va unmoɔ. Boaze ɔa ga Kilista ma vooɔi, nii paai naa laazeelizu, nii togɪ la zooni é va kɛ: E nuiti unmoɔni.

Lute ná-doun zunui zɔlɔɔ fai ɔa ga sɛvɛi nii zu vai ma ɔiingɪ: Doin naa ɔa é ɔeni ga masagi Davide kɛɛɔe wolai, togɔa ga kɛɛɔe wolaiti ti ta.

Lute Moaɔe anzanui ɔa Yesu Kilista ɔɔɔɔi mavofodai zaama. (Matiyo 1:5)

Elimeeleke ná-pɛleyeɔeɔi ná-maanɔɔɔ vai

¹ Tukpɔɔaaleve nuiti ta-ziegɪ zu, pului looni Izelayele nuiti ta-yooi zu. Beteleyeme laai é Zuda yooi zu, naama zunui ta liini ta anzai ta ná-doun zunui felegɔiti, ga ti lago zɛi Moaɔe yooi zu. ² Zunui naa laaseigɪ ɔeni ga Elimeeleke, anzai laaseigɪ ɔeni ga Naomi, ta ná-doun zunui felegɔiti daaseigɪti ti ɔeni ga Maalon ta Kiliyon. Ti ɔeni ga Efelata nuiti, Beteleyeme laai zu Zuda yooi zu. Ti zeeliai ma Moaɔe yooi zu, ti zeizuve ɔeteni ná. ³ Naomi zinigi Elimeeleke zaani, anzanui ɔila ko yɛni niina ná, ta ná-doun zunui felegɔiti. ⁴ Ti Moaɔe anzanuiti seini. Gilagi laaseigɪ ɔeni ga Wɔɔlepa, felesiei laaseigɪ ɔe ga Lute. Ti zeini ná kona puugɔ laawu. ⁵ Maalon ta Kiliyon ti zaani ɔalaa ti felegɔ pɛ. Naomi yɛni ná, balagai ná-doun felegɔiti ma ta sinigi.

Lute ta Naomi ti lii vai Beteleyeme

⁶ E yɛni Moaɔe yooi zu, é mɛni ga ɔɔɔɔɔ GALAGI undaanɛɛ laa ná-nuɔuseiti bɛ, é daamianigɪ vea ti ya. E wuzegɛni, tɔ-o, ná-doun anzaiti-yo, ga ti zegɛ Moaɔe yooi zu. ⁷ Ti zegɛni ti-zeizuve, ta ná-doun anza felegɔiti, ti vɛɛ pelei ma, ga ti ɔale ma Zuda yooi zu. ⁸ Naomi ɔeni naazu ná-doun anza felegɔiti ma: «À ɔale ma, ɛɛ ge li dee ná-pɛɛi wu. ɔɔɔɔ GALAGI faaɔɔɔ ɔe wo vɛ, velei wo kɛa la wo-zinigiti bɛ, niiti ti zaai, ta wo kɛa la ná ɔalaa bɛ. ⁹ ɔɔɔɔ GALAGI wo ɔilagilagi zeivele ɔete zini pɛɛi wu, wa ɔe bu!» E ti nɛɛnɛni. Ti tɔɔzeini ga wɔlɔa. ¹⁰ Ti ɔeni ma: «Ba-o, ada liizu vɔɔma ɔa-nuɔuseiti pɔ bɛ.»

¹¹ Naomi ɔeni ti ma: «À ɔale ma, dɔun anzanuiti! Lee vaa zu wa vɛɛ pɔlu? Doun zunua ta kɔozu mɔnɔ ɔaa, ta ɔe ga wo-zinigiti? ¹² A ɔale ma, dɔun anzanuiti. A li! Mazɔlɔɔ gɔla vɔlɔve na, gɛ va zɛi zini bɛ. Anɛɛ ɔalaa ná ɔɛɛzu ma: «Kito ka bɛ, ga za ɔidii, gɛ ve zini bɛ ga

gè zunu lounḡa zóló,» ¹³ wa naati maaḡoun ga ti wóló, wa ḡe wo zeí vai va zini be naazu ḡaa? Ba-o, doun anzanuiti! Mazóló ná-kpólóí wólóúe wónáí va, ta mónó ḡóḡó GALAGI yeewuzeḡeúe dàalóḡma.»

¹⁴ Ti wólóni mónó. Wólépa deemón nēneni, ti bali ma, keḡe Lute ḡilini ba. ¹⁵ Naomi ḡeni Lute ma: «Pete, è-zeeḡáí ḡalega ma ná-nuḡuseiti pò ta ná-galagiti. ḡale ma, è vilé è-zeeḡáí volu.»

¹⁶ Keḡe Lute ḡeni ma: «Mina ḡáí dà ga gè zeḡe è volu, ga gè ḡeḡe è va! Úe ḡa li ná, ná li miná, ve ḡa zeí ná, ná zeí miná. Da-nuḡuseiti ta ḡe ga ná-nuḡuseiti, ḡa-ḡALAGI ḡa ḡe ga ná-GALAGI. ¹⁷ Úe ḡa za ná, ná za miná, màaḡulu ná. ḡóḡó GALAGI sò ná-ziiḡaawanai pe su, ni ani ḡili ka kpètevena è va, é ḡula saai volu!» ¹⁸ Naomi kaai ma ga wóinúe ga ti li vóḡma, é zeni kana niina.

¹⁹ Ti felegó ti zieni vóḡma, eyesu ti zeeli Beteleyeme. Sieḡi zu ti lēeni la Beteleyeme, taai kpein ge ḡuseni ti maavele ma, anzanuiti ti ḡeni ḡeezu ma: «Naomi ḡa nei ḡaa?» ²⁰ E ḡeni ti ma-o: «À mina mò tòli ga Naomi,* keni Mala.† Mazóló Zebéi-Pe-Maliḡii eteai ḡaa mà. ²¹ Dīizúúe, zēei laavega ḡeni de, ḡóḡó GALAGI vaa ga ze zēapakai. Lee vaa zu wa tòli ga Naomi? Tózei ḡóḡó GALAGI voluavega bà, Zebéi-Pe-Maliḡii màanóḡa.»

²² Zekana Naomi ta ná-doun anzai Lute, Moaḡe nui, ti vaani la, ti zeḡe Moaḡe yooi zu. Ti zeelini Beteleyeme, moloi nii daa ga wólézeḡi, naa leve vai lózeidai nò kpein.

2

Lute molo ḡpḡḡi yeúe vai Boaze ná-kpalagave

¹ Naomi zinigi ná-nui ta ḡeni ná. E ḡeni ga zobobe nu kpetai, Elimeeleke ná-peleyeḡei wu, daaseigi ḡeni ga Boaze. ² Moaḡe nui Lute ḡeni Naomi ma: «Nà è maanēnezú ga è va bu, gè li molo ḡpḡ gaiziezúúe kpalagave, naama nui wosúúe, nii a màawóingá.» E ḡeni ma: «Li, doun anzanu.»

³ E liini molo ḡpḡ gaiziezúúe kpalagi ta zu, molo leve nuiti pogi zu. E zolooni nò kpein ga kpalagi naa ḡeni ga Boaze nónáí, nii é ḡeni ga Elimeeleke ná-peleyeḡei wu nui.

⁴ Ná tago keai ma, Boaze vaani, é zeḡe Beteleyeme, é ḡe molo leve nuiti ma: «ḡóḡó GALAGI ḡe wo va!» Ti ḡooḡaavoteni, ti ḡe ma: «ḡóḡó GALAGI tuya loo è ve!»

⁵ Boaze ḡeni ná-botigé zunui ma, nii é ḡeni weḡzu molo leve nuiti ma: «Anzanu lounḡoi nii ḡa ga ḡe ná-doun?» ⁶ Botigé zunui é ḡeni weḡzu molo leve nuiti ma, naa ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «Moaḡe anzanu lounḡoi ta ve, nii ti vaai ta Naomi, ti zeḡe Moaḡe yooi zu. ⁷ E boge mà ga gè va bu, é ḡa molo ḡpḡḡi gaizie, molo ḡiliiti zḡḡzu, molo leve nuiti polu veleí, é ḡa ti ḡaale ba. Paa yee ma za sobui, toḡa loni nò eyesu niizu, é lago looḡoge nò kotai wu.»

⁸ Boaze ḡeni Lute ma: «Woilo, doun anzanu, mina li molo ḡpḡ gaiziezúúe kpala kili su, mina màaḡooza ve va, ye ná-botigé anzanuiti ba. ⁹ Weḡe ve moloi levezu ná kpalagi zu, è li ti volu. Gè ná-botigé zunuiti tēneḡe ga ti mina vóḡu è va. Sieḡi zu kpóle wóin è zosu da, ḡa li zie liḡiiti pò be, è ḡóle ga nii botigé zunuiti ta saḡa.» ¹⁰ E vileni niibigá zoi ma, é nòkò, é ḡe ma: «Gè zaalai zólóḡe ḡale è ḡaazu, ga è ḡeezu mà bebe, nēi gè ga ween anzanui?»

¹¹ Boaze ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «Ti naa kpein boge mà, nii è kea è-leemón ve, è-zinigi zaa vóluma, veleí è zeḡeai la è-ḡee ta è-leeni ba, ta zoi è zólóḡai su, ga è va nuḡuseiti pò, niiti è la ḡea ti ḡwee polómazu. ¹² ḡóḡó GALAGI naa ḡe è ve, nii è kea. ḡóḡó GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, nii è vaa, è lóḡu kovegi wu, naa è ḡónókula ga gola.» ¹³ Lute ḡeni ma: «Ee, Màliḡii, gè zaalai zólóḡa è ḡaazu! Mazóló è ḡaanēnea, ta è ḡóea pò, è ziiila, nēi, gè ḡa ḡa-wotigé anzanui. Anēe naa ve, nōun, gè la ga ḡa-wotigé anzanuiti gila kpala kevele.»

¹⁴ Daamii zieḡi zu, Boaze ḡeni ma: «Maaḡuḡa, è daamii wo, ḡa-bulu ḡuḡai ló guulu daḡai wu.» E zeini molo leve nuiti kobave. Boaze ani ḡae ḡeegai veeni zea. E miini, é yiḡo, é

* 1:20 Naomi: daaseigi nii polúe ga «koozunēe anzanui.» † 1:20 Mala: daaseigi nii polúe ga «ziiḡóló anzanui.»

mɔtai make. ¹⁵ Naa volu é wuzegfeni posuyevɛi ma. Boaze niima levei veeni ná-botigɛ zunuiti zea, é gɛ ti ma: «À yeezei bu ga é posuyevɛi gɛ balaa molo giliiti zɔɔzɔ. A mina kpɔlɔ. ¹⁶ Anɛɛ wa ma ɔɔpɔgi tanigaa gɔla ma giliiti ba, ga wo ze ná, é zevɛ, wo mina zelilo ma.»

¹⁷ E posuyevɛi gɛɛni kpalagavɛ eyesu kpɔkɔi. E naa loɔani, nii é zevɛni. E kilo vuusavago (30) ɔɔlɔ gila daaveni ga molo ɔaamagi nii daa ga wɔɔlezegi. ¹⁸ Nii é zevɛni, é naa zegfeni, é lii la taa zu, é deɛni ga deemɔɔn. E ná-daamianigi mɔtai balaa gɔlani, é ti ve zea. ¹⁹ Deemɔɔn gɛni ma: «Mini ɔa é posuyevɛi gɛai ná za? Mini ɔa é botii gɛai ná za? Tuya ɔa naa vɛ, zɔi é é zɛsɛbogai!» E naa kpein sugɔlani deemɔɔn ma, nii kpein é zieni su. Naa volu, é gɛni ma: «Zunui nii gɛ botii gɛai pɔ bɛ, daa ɔa ga Boaze.» ²⁰ Naomi gɛni ná-doun anzai ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI tuya loo naama nui vɛ, teigi é maawɔingai gɛɛzu naati bɛ, ti vulua, ta naati bɛ, niiti ti zaai!» Naomi gɛni ma mɔnɔ: «Zunui naa ɔa ga da-nu ɔiteɔite, toɔa ga naati ti ta, niiti ti-losuvɛ ga ti de unmɔɔ.»

²¹ Moaɔe nui Lute ta laani ma, é gɛ ma: «Kɛvɛ mà balaa: «Yɛ ná-botigɛ nuiti ba, eyesu ti ɔe ga ná-moloi leve.» » ²² Naomi gɛni ná-doun anzai Lute ma: «Naa vage, doun anzanu, ga é gɛ ná-botigɛ anzanuiti ba, naa ɔa a kɛ nu mina é ɔɔlɔ kpalagi tagili su.»

²³ Naazu, é yɛni Boaze ná-botigɛ anzanuiti ba, é ɔa posuyevɛi gɛ, eyesu moloi nii daa ga wɔɔlezegi ta moloi nii daa ga beleegi, naati ti leve vaiti kpein ti ɔe. Naa pɛ su é gɛɛni deemɔɔn vɔ bɛ.

3

Lute ná-maanɛɛni

¹ Yeeta Lute deemɔɔn Naomi gɛni ma: «Doun anzanu, ná pɔ gɛ é zeivele ɔete, naa ɔa a kɛ é gɛ undaanɛi zu. ² E kwɛɛni ga Boaze nii é gɛa ná-botigɛ anzanuiti ba, naa ɔa ga da-nui ta. Tama za kpɔkɔi, toɔa liizu moloi ɔaavɛɛzu, ná-molo loɔazuɛ. ³ Maagba, é gɔlɔ maku nɛɛnɛgi zie ɔɔɔ ma, é ɔa-zegɛ vagoiti too, é yɛi molo loɔazuɛ. Mina ɔɔɔ lɛ la, eyesu é ɔe ga daamii wo, é ɔɔle. ⁴ Siegi zu é liizu la, é la, ná vete, vɛ é laazu ná. Naa volu maabuga ba, é segei tago wuzegɛ kɔɔɔiti ma, é la. Tɔ ɔɔɔɔgo, toɔa naa wo é ma, nii maanɛai ga é kɛ.» ⁵ Lute goɔɔaavoteni, é gɛ ma: «Nà naa kpein kɛ, nii é boga mà.»

⁶ E yeini molo loɔazuɛ, é naa kpein kɛɛni, nii deemɔɔn deveni ma. ⁷ Boaze laamiini, é ɔɔle, koozunɛɛni ziimavɛ. E liini, é la molo giliiti poluvɛ. Lute vaani naazu vaavaa, é segei zegɛ kɔɔɔiti ma, é la. ⁸ Kua zaamai, zunui naa wuunni kami, é lati, é ka ga anzanui ta ɔa laani kɔɔɔiti bu. ⁹ E gɛ ma: «Bɛ ɔa ga de?» Naa goɔɔaavoteni, é gɛ ma: «Nà vɛ, Lute vɛ, ɔa-wotigɛ anzanui. Baa màazu, mazɔlɔ vɛlei é la ga gi ɔɔɔ nu, unmɔɔ fai ma losuvɛ veevɛ é ya nɔn tetema.»

¹⁰ E gɛni ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI tuya loo é vɛ, doun anzanu! Faa ɔaabelagi nii ɔa ɔa-woɔgɛgiladai lɛɛzu mɔnɔ, é leve ma mɔungi va, mazɔlɔ é la nu niineiti gaizieni, bala nua, ɔaa kpɛɛ nua. ¹¹ Niizu, doun anzanu, mina lua negelein. Nà naa kpein kɛ é vɛ, nii é bosu, mazɔlɔ nuɔuse pɛ ge sugwɛɛ ga ɔa ga anzanu zɔbelama. ¹² Gaamai vɛ ga unmɔɔ fai ma losuvɛ ɔa zɛa, kɛle tagili ka ná, nii é nɔn tuɔɔ. ¹³ Ni vɛ. Lina, ni toɔa pɔ é unmɔɔ fai ma losuvɛ gɛ é vɛ, é kɛ. Kɛle ni é la nɛɛni bɛ ga é kɛ é vɛ, gɛ ɔona Gɔɔɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, nɔn, ná kɛ é vɛ. Yɛ laani eyesu sobu.»

¹⁴ E yɛni laani kɔɔɔiti bu eyesu sobui. E wuzegfeni ga kpidiɔidigi, nu la de zooga é va nu maabɛɔgaga ɔa. Mazɔlɔ Boaze gɛni ma: «Maa la nɛɛni ga nu va sugwɛɛ ga anzanu lɛvɛ molo loɔazuɛ.» ¹⁵ E gɛni ma: «Da-zegɛ wolai zuvie, é so.» E soni. Naa su lɔzita ɔɔɔɔni moloi zu, é pu su, é daale bu. Naa volu é lɛɛni taa zu.

¹⁶ Lute vaani deemɔɔn vɔ bɛ. Naomi gɛni ma: «Da vɛ ɔaa, doun anzanu?» Lute naa kpein sugɔlani, nii zunui naa kɛɛni bɛ. ¹⁷ E gɛni ma: «É su lɔzita veevɛ bè moloi zu, é gɛ mà: «E la lia ga yeapaka è-leemɔɔn vɔ bɛ.» » ¹⁸ Naomi gɛni ma: «Yɛ vɛ, é yiilei, doun anzanu,

eyesu é kwεε velel niima vai vaazu besu da, mazoloo zunui nii la doogfo nɔpε boga jεgelein, keni a niima vai gaabelana za.»

4

Lute vulu vai Boaze ve

¹ Boaze liini taa zigɔdave, é zeí ná. Petε, zoi unmoó fai ma losuve ɣeni zea, nii Boaze ná-fai woni, naa vaani, é da leve. Boaze ɣeni ma: «Uaa lee ve, zeí lee ve.» Naa vaani, é zeí. ² Boaze nu puugo zegeni taa ɣewolaiti saama, é ɣeni ti ma: «À zeí lee ve.» Ti zeini. ³ Naa volu é ɣeni naama nui ma, nii unmoó fai ma losuve ɣeni zea: «È suɣwεeni ga Naomi va, é zεge Moabe yooi zu. Toɣa pɔ é zou buɣai vɔdi, nii é ga ade-ɣeeloin Elimeeleke nɔnɔi. ⁴ Gè ɣisiεve ga gè naa wo é ma, ga é geya taa veaiti gaazu, ta ná-nuɔuseiti ta-ɣewolaiti gaazu. Ni da pɔ é unmoó, unmoó. Ni é la unmoosu, dεε ga ze, gè ɣε kwεε, mazoloo da ɣa mounpa ma losuve é ya. Ná ɣa é zèa doun é volumna.» E googaaavoteni, é ɣε ma: «Nà pɔ gè zoi unmoó.»

⁵ Boaze ɣeni ma: «Foloi é zoi ɣeyazu la Naomi ma, da Moabe nui Lute balaagi zeí naama ziegi zu, nii é ga poanzai, nii a ke vofoda ɣε sinigi va, nii saai, niiti ta ná-poganii zεge.»

⁶ Zoi unmoó fai ma losuve ɣeni zea, naa googaaavote, é ɣε ma: «Ni naa ve, gè ɣεla unmoó tosuve va, gè mina va ná-poganii ɣologolosu. Unmoó fai ma losuve zεge ga dɔnɔ, mazoloo gè la zooga gè va unmoó.»

⁷ Izelayele nuiti saama mɔungi, faa nɔpε a la ɣena ɣilia ba, é lo unmoó faa va, baa anii maavalibo faa va, gilagi bena ná-savalagi ɣula ɣɔɣɔi ɣa, é fe zoi ya, naa bena ɣε ga poogi Izelayele nuiti be ga naama vai βεtea. ⁸ Zoi unmoó fai ma losuve ɣeni zea, naa ɣeni Boaze ma: «Zoi ɣeya βɔɣo ve,» é ná-savalagi ɣulani ɣɔɣɔa.

⁹ Boaze ɣeni naazu keɔwolaiti ta nuɔuseiti kpein ma: «Wo ɣea ga zeeleiti za, ga nii kpein é ɣea ga Elimeeleke nɔnɔ ta Kiliyon, naa veε Maalon va, gè naati pε geyaa Naomi ma. ¹⁰ Gè Moabe nui Lute zeida balaa, é ɣε ga ànza, nii é ɣeni ga Maalon anzai, ga nii saai naa laaseigi mina jεele ná-poganii zaama, naa ɣa a ke nii saai naa laaseigi ye ɣɔ keεɣeleaiti saama, soloo taa zigɔdave. Wo ɣea ga ma zeeleiti za.»

¹¹ Nuɔusei niiti kpein ti ɣeni taa zigɔdave ta keɔwolaiti, ti ɣeni ma: «Gá ga naama zeeleiti! Anzanui é lee zu da-velei wu, Gooɣo GALAGI ke ga Zakɔbe anzaiti Lasele ta Leani kevele, niiti ti felegɔiti ti Izelayele veleyeɣei logai! Da βɔɣɔi balaa, tuyai ɣε é ma Efelata, ta é loɣo zoloo Beteleyeme! ¹² Vofodai nii Gooɣo GALAGI fee zu é ya ga anzanu loungoi nii maavele, é da-veleyeɣei ɣε ga Peelese ná-peleyeɣei ɣevele, nii Tamaal solooni Zuda ve!»

¹³ Boaze Lute zegeni, é ke ga anza, é daani volu. Gooɣo GALAGI vaani bu Lute kogi zεge, é doun zunu zoloo. ¹⁴ Anzanuiti ti ɣeni Naomi ma: «Mamagi ɣa Gooɣo GALAGI ve, nii é la vaani bu, é va vala za peleyeɣei make nui ma, GALA ge ke daaseigi wɔol Izelayele nuiti saama faan! ¹⁵ Doin nii ɣa è-yenvui niine, é é make da vɔlozaɣana, mazoloo è-loun anzai nii é neai be, ta fizɔgai é ve zunu loun lofela va, naa ɣa é solooɣai.» ¹⁶ Naomi doin zegeni, é pεε yii la. To ɣa é kulani su. ¹⁷ Anzanuiti ti ɣeni ga seijɔɣɔiti, naati ti ɣε ma: «Doun zunu zoloo ga Naomi ve!» Ti daasei pεeni ga Wɔβede. Toɣa é ɣeni ga Izayi keεɣε, é ɣε ga Davide keεɣewola.

Davide memewolaiti

¹⁸ Peelese mavofodaiti ta ga: Peelese ɣeselon zolooni, ¹⁹ ɣeselon Lame zoloo, Lame Aminadaβe zoloo, ²⁰ Aminadaβe Naason zoloo, Naason Salema zoloo, ²¹ Salema Boaze zoloo, Boaze Wɔβede zoloo, ²² Wɔβede Izayi zoloo, ta Izayi Davide zoloo.

Samiyele Ná-Sɛvɛ Mɔungi SAMIYELE NA-FAI

(1:1–7:17)

Ane lii vai GALA sei vɛlɛi wu Silo

¹ Efelayime zunui ta ɣɛni Lama, Sɔfe ɣovii ma, Efelayime ɣize yooi zu. Daaseigi ɣɛni ga Elekana. E ɣɛni ga Yelɔɣame ná-doun zunui, kɛwola ɣɛni ga Tɔɣu ná-doun zunui Eliyu. Tɔɣu naa, kɛɛɣɛ ɣɛni ga Sufe. ² Anza felegɔ ɣa Elekana seini. Ma mɔungi laa ɣɛni ga Ane, felesiei laa ɣɛ ga Penina, dointi ti ɣɛni Penina vɛ, kɛlɛ ta la ɣɛni Ane vɛ.

³ Kona-o-kona Elekana bɛna zɛɣɛ ná-taazu vɛ, é li Silo, é nɔkɔ ɔɔɔɔɔ GALAGI wu, Fai-Pɛ-Maliɣii. Eli ná-doun zunu felegɔiti, ɔɣɛni ta Finease, naati ti ɣɛni ga ɔɔɔɔɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti Silo taazu vɛ. ⁴ Zalaɣai ɣula laa ɣilagila, Elekana vɛ, é bɛna ma zuai ta ɣaagwɛ Penina ta ná-dointi ba. ⁵ Kɛlɛ Ane nɔnɔi bɛna wɔɔɔ ga seizu felegɔ, tɔɔzei Ane wola nɛɛni Elekana vɛ, anɛɛ ni GALA ge la ɣɛni doun veeni naa vɛ. ⁶ Sinianzai Penina la ɣɛni looɣosu ga gaazu unfe seɣɛai, mazɔɔɔ ɔɔɔɔɔ GALAGI la ɣɛni doun veeni bɛ. ⁷ Kona-o-kona, naa nɔ ɣa ti ɣɛni daawu. Penina ɗa Ane yiiɔɔɔ, tɛɛ laa ɣilagila ɔɔɔɔɔ GALAGI zeii vɛlɛi wu.

Ti yɛni naazu konagi ta, Ane tɔɔzei ga é ɗa wɔɔɔ, é ɗa ɣɛlɛ daami wo fai va. ⁸ Sinigi Elekana gaazafani, é ɣɛ ma: «Ane, lee vaa zu è wɔɔɔzu, è ɗa ɣɛlɛ daamianigi va? Toɣa ɣale, è ɔɔɔɔ maawɔinzu? Nà ɣila gè la vizɔni doun puugo va è vɛ ɓaa?»

Ane ná-GALA maanɛɛnɛi

⁹ Ti daamii wogai ma, ti ɔɔɔ Silo, Ane wuzɛɣɛni, é li zalaɣa ɣulazu vɛlɛi, zalaɣa ɣula nui Eli ɣɛni zeini ná-kpɔkpɔgi ɣa, ɔɔɔɔɔ GALAGI zeii vɛlɛi laavɛ. ¹⁰ Tɔɔzei ziiɔɔɔɔ ɣɛni de koozu gola, é ɔɔɔɔɔ GALAGI maanɛɛnɛni, é ɗa wɔɔɔ gola. ¹¹ E minazɛɣɛgi woni, é ɣɛ: «Ee, ɔɔɔɔɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɣii! Ni ɗa ná-kpɔɔi vɛtɛna, è gàazumaawɔingɔ, ni è la yeemani mà, ni ɗa doun zunu veena bè, nà fe è vɛ, ɔɔɔɔɔ GALAGI, sii ma voloi pɛ su, kpekɛ la vɔɔɣua nɔundɛɣai ta kpɛlɛi va eyɛsu pɛ.»

¹² Tɛi Ane lɛbini ɔɔɔɔɔ GALAGI valizu, Eli ɣɛni dakɔɔɔgiti niikpi pelei zumɔsu. ¹³ E ɣɛni naa lakɔɔgiti kaazu, ti ɗa niikpi, kɛlɛ nu la ɣɛni woo nɔpɛ mɛnisu, mazɔɔɔ Ane ɣɛni GALA falizu yiima vɛ. Eli ɣisieni ga ɗɔɔi ɣa é Ane zogai. ¹⁴ Eli ɣɛni Ane ma: «Da ɣulazu niima ɣɛvɛlɛi zu yeelɛ? Li, è ɗa-lɔɔi ɣula ɣaazu ada ɣili pele.»

¹⁵ Ane googaaavoteni, é ɣɛ ma: «Ba-o, mɔliɣii, ɗɔɔ lei é va ɣɛ bà, gè la ɗɔɔ ɔɔleni, ɓaa gaazulati gani nɔpɛ. Kɛlɛ zii ɣa é ɔɔɔzu kɔɔzu. Nà vɛ ga gè nà-ziiɔɔɔi lɛ ga ɔɔɔɔɔ GALAGI. ¹⁶ Mina pɛtɛ ga anzanu nakai, ziiɔɔɔ latevɛgai ɣa é kɛa gè lɛbiga ná-GALA falii zu.»

¹⁷ Eli googaaavoteni, é ɣɛ ma: «Ni naa vɛ, li, ziileigi ɣɛ è vɛ, Izelayele ná-GALAGI è woogaaavote, nii è falia ma, é naa vɛ è ya!»

¹⁸ Ane Eli woogaaavoteni, é ɣɛ ma: «Da-nuɔɔɔɔlai zoo é yɛ bà.» Naa woga vɔluma Ane vɛ, é liini, é daamii wo, gaazu vɛ zeii ga pagɔ. ¹⁹ Poluma zobui, kpidiɔidigi, Elekana ta ná-pɛlɛyɛɣɛi pɛ ti liini, ti nɔkɔ ɔɔɔɔɔ GALAGI wu, naa vɔluma, ti ɣaleni ma, ti li ta-laazu Lama.

Elekana ɓɛɗɛni anzai Ane ma, ɔɔɔɔɔ GALAGI ge naa maawɔingɔani. ²⁰ Ane kogi zɛɣɛni naama ɣonagi nɔ laawu, é zunu loun zɔɔɔ, é ɣɛ ma: «Doin nii laa ɣa ga Samiyele, mazɔɔɔ gè falivɛ ɔɔɔɔɔ GALAGI ma.»

Ane ná-doin ɣalivaa vai GALA ma

²¹ Naa vɔluma, Elekana ta ná-pɛlɛyɛɣɛi pɛ ti ɣɛni liizu mɔnɔ Silo, ga ti naama zalaɣai ɣula, nii ta ɗa kula kona-o-kona, ɔɔɔɔɔ GALAGI vɛ, ta é ná-minazɛɣɛgi laazeeli, nii é kɛɛni.

²² Kεε Ane la ɣeni vileni ti volu naama ziei zu, é ɣeni sinigi ma: «Nà naa maaɔunsu, eyesu doin laaɣula niimii va, naazu nà lii la niina Silo, gè fe Ɔoɔɔ GALAGI ve, nii a kε doin tɛi ge ye Ɔoɔɔ GALAGI ya, sii ma voloi pe su.»

²³ Sinigi Elekana ɣeni ma: «Kε eɣevelei è devea la, naa maaɔun eyesu è doin laaɣula niimii va. Ɔoɔɔ GALAGI ge kε, nii é minazeɣea la, naa laazeeli.» Ane yeni ná, é ɗa niimii ve dongoi ya, eyesu naa laaɣula niimii va.

²⁴ Doin laaɣulaai ma niimii va, dee Ane seɣeni, é lii la Silo, anεε ni dongoi lɔida ɣeni de de. E kona savago nike zinei zɛɣeni, é vεε bulu vukɔi kilo vuusavago (30) va, ta kɔɔ woole ɣila daavegai ga ɗɔɔi. ²⁵ Ti nikei vaani, ti kula ga zalaɣai, naa vɔluma, ti liini ga dongoi Eli vɔ. ²⁶ Ane ɣeni ma: «Ee, mɔliɣii, è-ɣi ka naa zu nei ɓaa, ga anzanui ta vaani, é ɗa Ɔoɔɔ GALAGI vali è ɣobave? GALA ka kàazu, eɣevelei è vulua la ga ɣite, gaamazu nà ɣeni de. ²⁷ Wεε, doin nii ɣa gè ɣeni falizu GALA ma. Tama Ɔoɔɔ GALAGI fea zèa. ²⁸ Nà ɓalaagi, nà pɔ ga gè kaliva Ɔoɔɔ GALAGI ma, toɣa ga nɔnɔ sii ma voloi pe su.» Ti nɔkɔni ná Ɔoɔɔ GALAGI wu.

2

Ane ná-mama guyei

¹ Ane GALA falini ɣani:

«Zii laavege ga koozunεεi, Ɔoɔɔ GALAGI zaalai zu.

Gè unbuzegɛi zɔɔɔga Ɔoɔɔ GALAGI zaalai zu,

nà zoo niina gè ɓεε, gè sili nuiti gooɣaavote,

kòozunεεve, tɔɔzei GALA ge ɓɔga bà.

² Ɔoɔɔ GALAGI ɣɛɣala la ná, tɔ ɣila kpe ka ɲadegai.

E ɣula tɔun polu, gala kili ge la ná,

gala kili ge la ná, é va ɣe ga fasai, ga ɣɔnɔ ma ƆALAGI ɣevele.

³ A wa-waso kpɔɛiti kpelana mu pele zu,

ta poomu gooiti ti ɣea ɣulazu wo-laaveti.

Mazɔɔ Ɔoɔɔ GALAGI ɣa ga GALAGI, nii é fai pe kwεε,

toɣa é nuɓuseiti ta-ɣεεwotiiti buɲegi ɣɔɣɔsu.

⁴ Kɔɔɣuluɓa wolaiti ta-ɣilegiti ti ɣaleɣalea,

kεε zεbesulala nuiti ti zεbei zɔɔɔga.

⁵ Zɔiti ti yiɣoa ɣea de, naati ta laamiani gaiziezu.

Kεε niiti mu pului ɣea ti ma, ti la mɔ ɓeɗeni ga ti boti ɣe pe, ti va ɣɔnɔ sɔɔɔ.

Doun zɔɔɔtala anzanui doun lɔfela zɔɔɔga, zɔi ma doin ɣea mɔinni zea, naa maaloga.

⁶ Ɔoɔɔ GALAGI ɣa a ɗa paai wo, é lati, é zenvui ve,

tɔ ɣa a ɗa nui yenvui yei ɣɔvealaazu,

tɔ nɔ ɣa ɓalaa a ɗa nui yenvui ɣula ɣɔvealaazu.

⁷ Ɔoɔɔ GALAGI ɣila kpe ka a ɗa baladai ve,

é kpɛɛi ɓalaa fe.

Tɔ ɣa a ɗa nui maayei,

kεε toɣa ɗa nui unbuzegɛ ɓalaa.

⁸ Toɣa ɗa bala nui wuzegɛ, é kula fufiligi zu,

é zeɲaka nui wuzegɛ, é kula kpɔɣagi zu,

é seizu ve ti ya, seizumaanεεgiti saama,

é unfema losuve ve ti ya.

Zooi ma ɓeɗegiti, ta ga Ɔoɔɔ GALAGI nɔnɔ,

tiya ɣa é eteai zeini ti ma.

⁹ Ɔoɔɔ GALAGI ɣa ɗa ɓaa ná-woogɛɣila nuiti maazu, ti-ziezuve pe.

Kele faa nɔu ge nuiti undaa ga vili kpidii zu,
mazɔɔ nu nɔpe ge la vɔniga faa ma, ga tɔ bɔɔɔi zɛbei.

¹⁰ Zɔiti ti wuzɛgezu Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔma,
ti kpein ti zu ga ɔɔɔɔɔɔ.

Gɔɔɔɔ GALAGI ga yesu geɔɔɔɔɔɔ zu, ɛ bain ga tiye, ege geeɔɔɔ lugi.

Toɔa eteai lukpɔɔaaleve, ɛ zeeli zou bela ga naa pe.

Toɔa zobogi ve nɔ-masagi ya,

nii ɛ gulɔi ziaai ma, ɛ ta vɛɛ sɛbei va.»

¹¹ Naa pe poluma, Elekana ɔaleni ma, nɔ-taazu Lama, kele zunu lounɔi Samiyele yeni
Silo, ɛ da botii ge Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, zalaɔa ɔula nui Eli ɔɔɔɔ.

Eli nɔ-dointi ta-vai

¹² Eli nɔ-doun zunuiti ti ɔeni ga nu nakaiti, ti la ɔeni unfesu Gɔɔɔɔ GALAGI ma. ¹³ Wɛɛ,
ti zie veleɔi ɔeni ga nii, nii ti ɔeni keɛzu ga bebei: nu nɔpe ɛ vaazu ga zalaɔai kula vai ma,
zalaɔa ɔula nui nɔ-botigɛ nui ɔeni liizu, naama nui vɔ be, siegi zu zalaɔa zuai geɛzu la
abui ɔa, ɛ da ɔili, a ɔena lia sua zɔɔ mite wolai ɔa zea, nii niigai ga ga savagɔ. ¹⁴ E bena mite
wolai lɔ anɔnakai zu, nii ɛ ga digii, ɔaa pɔɔ ligii, ni naa laade kokoi, nii nɔpe miteɔi naa a
lɔna ba, naa ɔa ɛ ga zalaɔa ɔula nui nɔnɔi. Naa ɔa ti ɔeni keɛzu ga Izelayele nuiti kpein,
niiti ti ɔeni vaazu Silo zalaɔa ɔula vai ma. ¹⁵ Yeeta bena ɔele ɔite, ti va ge ti zalaɔa zuai ma
wulɔiti gala, zalaɔa ɔula nui nɔ-botigɛ nui bena va, naama nui vɔ be, ɛ ge ma: «Zalaɔa ɔula
nui nɔ-mɔ suai ve, mazɔɔ ɛ la vaazu giliai ta zosu, ma undui nɔ ɔa ɛ pɔ.»

¹⁶ Ni zunui nii ti nɔ-zalaɔai ɔulazu, naa a ɔena ma: «Zena de, gi be ga ma wulɔi gala, da
va niina, nii nɔpe ɛ pɔ, ɛ naa zege,» zalaɔa ɔula nui nɔ-botigɛ nui bena ge ma: «Ba, keni ɛ
fe niizu, ɛ la na keeni, nɔ ta zege ga zegeaabaai.»

¹⁷ Niima zunu lounɔiti sɔgi wola nɔuni, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, tɔzei veɔɔɔni niiti
nuiti ti ɔeni feezu Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, zunu lounɔi niiti ti ɔeni naa geɛzu ga fuun gani.

¹⁸ Kele dounɔi Samiyele ɔeni nɔ-botii geɛzu Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, kɔba zegeɔi ɔeni ga zalaɔa
ɔula zegei.

Samiyele ta sɔɔɔ nuiti

¹⁹ Kona kula laa ɔilagila, Samiyele dee bena sege maavɔnigi beɛɛ be, ta la ɔena lia ta
sinigi Silo, zalaɔa ɔula vai ma, ɛ ɔeni liizu ga naama zegei nɔ-doin vɔ. ²⁰ Eli tuya looni
Elekana ta anzai vɛ, ɛ ge ti ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI va bu ga ɛ doun ɔiligaa zɔɔɔ ɛ-anzai
nii va, niiti ta ge ga Samiyele vɔtogi, nii ɛ fea Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ.» Naa voluma, ti ɔaleni
ma ta-laazu. ²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI Ane maawɔnɔaani, polu ge ga Ane zunu loun savagɔ, ta
anzanu loun felegɔ ɔiligaa zɔɔɔni volu. Naama ziegi zu Samiyele ɔeni ba, ɛ da wɔɔɔ, Gɔɔɔɔ
GALAGI ɔaazu.

Eli ta nɔ-dointi

²² Eli vɔɔzaɔani niina ga gola. E nɔ-doun zunuiti sie veleɔi ma woo mɛnini, ɛ vile
Izelayele nuiti ba, ɛ mɛnini ga nɔ-doun zunuiti ta vɔɔ laazu ga anzanuiti, niiti ti ɔaalɛzu
ba GALA daaɔomi sege veleɔi laave. ²³ Eli ɔeni nɔ-doun zunuiti ma: «Leeni ɔa ge mɛnisu,
ɛ vile wo va? Eɛ pe ka wo-lɔɔ nɔi wosu, tɔzei wo zie veleɔi la vani. Leeni vaa zu wo naa
geɛzu? ²⁴ Dɔun zunuiti, a yeɔɔula naazu, nii ge mɛnisu ɛ vile wo va, naa la vani. Wa Gɔɔɔɔ
GALAGI nɔ-nuɔuseiti diizu tɔ koloɔologiti ma. ²⁵ Ni nui ta a koto ɔɛena bɔɔla nuɔusei ta
laalɔɔma, GALA ka ɛ ga tukpɔɔaaleve nui naazu, kele zɔi ɛ kotoi geɛzu, Gɔɔɔɔ GALAGI
bɔɔɔi laalɔɔma, be ɔa a naama nui maavaawo?» Eli nii kpein boni, kele nɔ-doun zunuiti
ti la ɔeni keeni, ti va ti-ge woɔi zo, tɔzei Gɔɔɔɔ GALAGI deveni niina ga ti za.

²⁶ Samiyele ma zunu lounɔi ɔeni wɔɔɔzu, ɛ da GALA ta nuɔuseiti ziilaa.

*Nimizai é zeini
Eli ná-péleyeḡei ma*

²⁷ Yeeta GALA goo wo nui ta vaani, é ḡe Eli ma: «Woilo niima nii GALA ge bosu è ma: «E sugwée kala, ga è-mémewolani keai ma Ezipete yooi zu, Falaḡon ná-pélei wu ga duḡiti, ḡe bḡḡo leeni ga tiye, tiya-o, ta-veleyeḡeiti-yo. ²⁸ Izelayele veleyeḡei kpein saama, è-mémewola Aalḡn ḡa ḡe yiimazeḡeni la, ga é ḡe ga ná-zalaḡa ḡula nui. E ḡa lo ná-zalaḡa ḡulazuve, é ḡa ná-zalaḡaiti daazeeli mà, é ḡa ani maku neenegiti gala bè, ta é ḡa gàazaḡa. ḡe ti-laamiizu veeni, tḡ-o, mavofodai-o, zalaḡa zuaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti vaazu la. ²⁹ Toḡa ḡale mu, wo beḡe ḡulazu ná-zalaḡaiti ta ná-vebeaniiti ba, nii ḡe ma levei veai, ga é ḡa ḡe ná-pélei wu? Lee vaa zu è è-loun zunuiti fizḡsu bà? Wo ḡa bḡḡo ḡonḡkula ga zalaḡa zuai vasuḡeti, niiti ná-nuḡuseiti, Izelayele nuiti, ti vaazu la pò?

³⁰ « «Naa ḡa é ba, tei é ḡea ḡana, nèi ḡe ga Izelayele ná-GALAGI, ḡoḡi ḡa é ga nii: ḡe minazeḡeni è ve, ḡa-o, ḡa-veleyeḡei-yo, ta è-mémewolani tḡnḡ ma veleyeḡei balaa, ga wa ḡa wo ga ná-botigē nuiti yeenḡpe eyesu ḡo. Keḡe, nḡun ná, ḡḡḡḡ GALAGI, ná bosu è ma ga minazeḡegi naa li poun. Mazḡḡḡ ná ḡa ḡaazu unfegi ve naati be, niiti ti dèbizu, keḡe niiti ti bèlèlalazu, unfegi ḡa ḡa yei ga tiye. ³¹ Su la ḡooza, ná vaazu ḡa-veleyeḡei, ta è-mémewola nḡnḡ ma veleyeḡei zuvikei ḡulazu ti ya, naa ḡa a ke, nu vḡḡzaḡa nḡpe ge mina mḡ ḡe ḡa-veleyeḡei wu. ³² Da weḡe, è è zili nui ḡa, é ḡa ḡaaḡa sèi velei ma. Fai pe ka ḡe ga pagḡ Izelayele veleyeḡe ve, naama zieḡi zu nu la mḡ kewola vḡḡ nḡpe kaa, ḡa-velei wu. ³³ Naa pe ge ḡee va, ná vaazu è-mavofodai gila makḡsu, ná-zalaḡa ḡulazuve ḡobave, nii a ke é ḡa nimiza bḡḡḡ ma, ga toloi ta kitevei. Názu ma, ḡa-veleyeḡei wu nui mḡtaiti kpein ta za, ti-ma niinelai zu.

³⁴ « «Nii é vaazu ḡeezu ga è-loun felegḡiti, ḡḡfeni, ta Finease, naa ḡa é ḡeezu ga poogi è ve, ga nii ḡe bosu gaamai ve, tḡḡzei, ti felegḡ pe ta zaazu folo ḡila kpe. ³⁵ Naa voluma, ná yiimazeḡe ga zalaḡa ḡula nu bḡḡḡ ve, ḡe sei, nii a ḡe ga lada nu, toḡa zie ga ná-kisieiti, ta zḡimai vaiti. Ná mavofodai beḡe ba, nii a ye ná ḡo, é ḡe ga zalaḡa ḡula nui, masagi ḡoba, nii ḡe yiimazeḡezu la, ḡe gulḡi zie ma. ³⁶ Zḡi a ye vulua è-mavofodai zu, naa ḡa va zalaḡa ḡula nui naa vḡ be, é vile niibigḡa kakala, nii a ke é va wali ḡilagi zḡḡḡ, baa bulu buḡa ḡila ko. Toḡa zalaḡa ḡula nui naa maanḡḡḡ, é ḡe ma: Soma, è boti ve zèa, zalaḡa ḡulazuve, nii a ke ḡe bulu buḡa go zḡḡḡ ga kḡnḡḡi.» »

3

Samiyele loli fai GALA be

¹ Zunu lounḡoi Samiyele ḡeni ḡḡḡḡ GALAGI ná-botii ḡeezu, Eli ḡobave. Naama zieḡi zu, ḡḡḡḡ GALAGI la ḡeni bḡeni nuiti pḡ, valafala, ti la mḡ ḡeni ná-kulakeḡema vaiti sḡḡḡsu valafala.

² E ḡeni ga kpidii ta, zalaḡa ḡula nui Eli ḡeni laani daazuve, naama zieḡi zu Eli ḡaazuḡeti maabidini niina. E la mḡ ḡeni wozaḡaazu fḡḡn. ³ Samiyele balaa ḡeni GALA sei velei wu, é ḡeni laani minazeḡe kesui ḡobave, naazu GALA ná-fitinai ḡa zo de. ⁴ Naama zieḡi zu, ḡḡḡḡ GALAGI Samiyele lolini, Samiyele ḡe ma: «Nà ḡaa!»

⁵ Samiyele bizeni, é li Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligē.»

Eli ḡoḡaavoteni, é ḡe ma: «ḡe la toli boni, ḡale ma, è li, è la.» Samiyele liini, é la volu.

⁶ ḡḡḡḡ GALAGI Samiyele lolini volu. Samiyele wuzegeni, é li Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligē.»

Eli ḡoḡaavoteni, é ḡe ma: «Dḡun zunu! ḡe la toli boni, li, è la.»

⁷ Samiyele ma ge la ḡeni de ḡḡḡḡ GALAGI ḡwée, tḡḡzei kaipa naa la ḡeni de bḡeni tḡ bḡḡḡi vḡ.

⁸ ḡḡḡḡ GALAGI Samiyele lolini volu, ná zeizu zavasiḡi. Samiyele ḡaleni ma Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligē.»

Eli gaagaani niina ga Gooḡo GALAGI ḡa é doungoi lolisu. ⁹ Eli ḡeni Samiyele ma naazu: «Liina, è la, ni ḡa toli kili menina, ḡa ḡe ma: «Bœna, Gooḡo GALAGI, ḡa-wotigē nui woilogē.» » Samiyele liini, é la daazuve.

¹⁰ Gooḡo GALAGI vaani, é lo kobave, é toli ga ma mœungiti kevele, é ḡe ma: «Samiyele! Samiyele!»

Samiyele googaavoteni, é ḡe ma: «Bœna, mazôô nêi gè ga ḡa-wotigē nui gôilogē.»

¹¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Samiyele ma: «Nà vaazu faa laazu Izelayele nuḡuseiti ma, nu-o-nu a ma wooi menina, daa ḡa vœ. ¹² Naama voloi, maanḡḡi nii kpein gè deveai Eli ta ná-peleyeḡei ve, nà ti pe daazeeli, gè la gila kpala zega voluzu. ¹³ Gè deuve la ga, nà ná-peleyeḡei veelalazu eyesu ḡo, mazôô é ḡea suḡwee ga ná-dointi ta bêelalazu, keḡe é la keeni, é va naati maḡolo. ¹⁴ Naa ḡa é ba, gè ḡona Eli ná-peleyeḡei ve, gè ḡe ma: «Zalaḡai baa vebeaniiti ti la zooga ti va Eli ná-peleyeḡei ná-kotoi gba eyesu pe.» »

¹⁵ Samiyele yeni laani eyesu geelaalao. Naa voluma, é wuzegeni, é GALA sei vœi ma vœelaveti daalao. Keḡe nii GALA ge boni ma, é ḡeni luazu ga é va naa wo Eli ma. ¹⁶ Keḡe Eli tolini, é ḡe ma: «Samiyele, dœun zunui!»

Doungoi googaavoteni, é ḡe ma: «Nà ḡaa.»

¹⁷ Eli ḡe ma: «Lee ḡa Gooḡo GALAGI bogai è ma? Mina tanœpe dœḡu bà. GALA ka è zo ná-ziiḡaawanai pe su, ni ḡa gila kpala dœḡuna bà!» ¹⁸ Samiyele daani ma kpe, é ti pe daazeeli ma, é la ḡeni tanœpe dœḡuni Eli va. Eli ḡeni ma: «Tœ ḡa é ga Gooḡo GALAGI, é naa ḡe, nii pagai gaazu.»

¹⁹ Samiyele ḡeni wœlœzu, Gooḡo GALAGI ḡeni ba yeenœpe, wooi ḡilagilagi kpein é ḡeni bosu, Gooḡo GALAGI laaseigi zu, ti pe daa ḡeni zeelizu. ²⁰ Naa ḡa é keeni, Izelayele kpein, é lœzei Dan, é zeeli Beel-Seeḡa, ti pe ti kwœni, ga Samiyele ḡa ga Gooḡo GALAGI ná-keelai. ²¹ Gooḡo GALAGI la ḡeni beni ḡula vai va keḡema Silo, mazôô miná ḡa é ḡeni bœḡo lœzu ná ga Samiyele, é ḡa daawœi lœ la.

4

¹ Samiyele ḡeni naama wooi laazeelizu Izelayele pe ma, nii é ḡeni sœlœsu Gooḡo GALAGI ya.

Minazeḡe kesui zeḡe vai

Filiseti nuiti be

Izelayele nuiti ti ḡulani ga ti Filiseti nuiti daaḡomi ga kœi, Izelayele ná-kœvebei vuuni Eḡen-Ezœl. Filiseti nuiti ti tœni vu Afeke taazuve. ² Filiseti nuiti ti lopele ḡeteni kœḡo vai ma, ti kœi lœzeini ta Izelayele nuiti. Kœi bœini ga gola, Filiseti nuiti ti zeelini Izelayele nuiti ma, ti nu waanaanigœ (4 000) ḡeḡala vaani ti zaama, kœḡozuve. ³ Zœiti ti vœlani, naati ti ḡalegai ma ma kœlaḡai zu, Izelayele lotuḡiti ti ḡeni bœḡo ḡaazaḡasu ga: «Lee vaa zu Gooḡo GALAGI ade yeḡana Filiseti nuiti ti ḡa vœni ade ma?» Ti ḡeni bœḡo ma: «Ade li Silo, ade va ga GALA ná-minazeḡe kesui. Naa a ḡena ade zaama, toḡa ade ḡizo ade zili nuiti zœi ma.»

⁴ Ti numaa leveni Silo, Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡalama, Fai-Pœ-Maliḡii, nii é zeini seelubœinti unda. Zalaḡa ḡula nui Eli ná-dœun zunu felegœiti ḡœfeni ta Finease ti yeni minazeḡe kesui volu, ti va.

⁵ Ti zeelii ma ga minazeḡe kesui kœlaḡai zu, Izelayele ḡœvebei woḡulani ga kœzunœi, eyesu zœi bali ti wu, ve ti ḡeni ná. ⁶ Filiseti nuiti ti zœḡo wooi naa menigai ma, ti ḡeni bœḡo ḡaazaḡasu, ti ḡa ḡe ma: «Kpee wolai nii voluve ḡa ga leeni, Eḡulu nuiti ta-ḡœlaḡai zu?» Ti menini ga Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡa ti vaai la Izelayele ná-kœlaḡai zu. ⁷ Ti wœla luani, ti ḡa ḡe bœḡo ma: «Ade maanḡḡa, tœzei GALA ge va Eḡulu nuiti ta-ḡœlaḡai zu, é la ḡea ḡana pœlœma. ⁸ Ade maanḡḡa-o! Bœ ḡa a ade ḡula zœḡesu ḡalagi niiti zea? Galagi tœiti ka ti maanḡḡi ma zii mœinmœin seini Ezipete nuiti ma, tevebai zu. ⁹ A

zasulo! Filiseti nuiti, wo ɔɛ ga zunu ɔɔɔɔɔɔ! Wo mina va loozu duɔlai zu, Eɔulu nuiti zea, eɔɛvelei ti ɔɛa la wo ya duɔlai zu, naa ɔa é ba, à zunuyai ɔɛna, wo kooi ɔɔ.»

¹⁰ Filiseti nuiti ti kooi loozeini, ti vɔnini Izelayele ma, ɛɛ pɛ ge ɔa ɔize ga loɔɔua ná-seɔe ɔotai wu. Ti vɔnini Izelayele ma ga gola, nu waavuuɔavagɔ (30 000) ɔa é zaani Izelayele va.

¹¹ Filiseti nuiti ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔeni, Eli ná-doun zunu felegɔiti ma, ɔɔfeni ta Finease, naati ti za kooi zu.

Eli ta ná-doun anzai ti zaa vai

¹² Naama volo ɔilagi nɔ, zunu ɔila ge ɔizeni, é ɔula kooɔaɔai zu, é ɔeni ga Benzamen mavofodai zu nui ta, é vaani Silo, ná-seɔeiti balivaliai ga, fufiligi nɔungi pɛ unma, ziiɔɔɔi maavele ma. ¹³ Teai ma taazuve, Eli ɔeni zeini ná-kpɔkpɔgi ɔa, pele ɔɔbave, é ɔa maabɔungi wo, tɔɔzei zii ɔeni zoolɛzu ga GALA ná-minazeɔe kesui ma vai. Zunui tei paai ma, é nuuma wooi wo taazuve, nuɔuseiti pɛ ti kpɛi ɔulani bu.

¹⁴ Eli naama ɔeei mɛnigai ma, é gaazaɔagi woni, ga: «Lee ma ɔee ɔa é loozu?»

Zunui tei ge vaani, ga é naama vai laazeeli Eli ma. ¹⁵ Naama ziegi zu, Eli zii ma voloi ɔeni ga kona vuutaavuu maazu loɔava (98), gaazuɔoleni niina. ¹⁶ Zunui ɔeni Eli ma: «Pɛlave, gɛ zeɔe kooɔɔzuve za nɔ.»

Eli ɔeni ma: «Leeni ɔa keai, doun zunu?»

¹⁷ Keelai gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Izelayele ɔizaa Filiseti nuiti ba, gi loove bu ga gola. E-loun zunu felegɔiti saave volɔ kooi zu, ɔɔfeni ta Finease. GALA ná-minazeɔe kesui ɔalaagi zeɔeɔe Filiseti nuiti be.» ¹⁸ Siɛgi zu keelai ɔɔeni la, é vile minazeɔe kesui va, Eli ɔulani ná-kpɔkpɔgi ɔa, é buɔe ɔɔɔ maazu, é loo kpɔgi ɔɔbave, kpɔɔoi woloni, é za. Mazɔɔɔ, Eli vɔɔzaɔani niina, é wuini ɔɔɔ ma ɔalaa. Eli Izelayele lukpɔgaaleveni kona vuunaanigɔ (40) laawu.

¹⁹ Ná-doin, Finease anzai ɔɔgi ɔaawɔɔni niina. E mɛnigai ma, ga ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔeɔe, naa vɔluma, keemɔɔin ta sinigi ti zaa, anzanui nii zeini ɔɔɔvɔlu, é doin zɔɔɔ, tɔɔzei koozu wanai soni gaamanɔ. ²⁰ Tei é ɔɛnina zaazu, anzanui niiti ti ɔeni koba, naati ti ɔeni ma: «Mina lua, mazɔɔɔ è zunu loun zɔɔɔga.» Kele é la vɔɔ ɔeni woiloni naa ma, é va ta zeɔe ba ti ve. ²¹ E doin laasei pɛeni ga I-Kaɔɔde (nii poluve ga «lebiya la mɔ ná»). Mazɔɔɔ é ɔeni ma: «GALA ná-lebiyai zeɔea Izelayele va.» Keai ma naa wosu, é ɔisieni, é vile GALA ná-minazeɔe kesui va, nii Filiseti nuiti ti seɔeni, ta keemɔɔin ta sinigi ti zaa vai. ²² E woɔɔulani, é ɔɛ ma: «Ungo, lebiyai ɔula Izelayele va, mazɔɔɔ Izelayele zili nuiti ti lia ga GALA ná-minazeɔe kesui.»

5

Minazeɔe kesui vai Filiseti nuiti pɔ be

¹ Filiseti nuiti ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔeni Eɔen-Ezɛɛl, ti lii la Asedɔde taazuve. ² Ti teeni ta-ɔalagi Dagon ná-pɛlei wu, ti da maaniini saɔai naa ɔɔbave. ³ Asedɔde nuiti ti wuzɛɔeni sobuzobui, ti ka ga Dagon ɔa laani daaveai zooi ma, ɔooɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔakalave. Ti buzɛɔeni, ti to tosuve. ⁴ Poluma zobui mɔnɔ, ti wuzɛɔeni kpidiɔidigi, ti ka ga Dagon ɔa laani daaveai mɔnɔ zooi ma, ɔooɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔakalave, nɔungi ta zee felegɔiti teveai ba, ti vazagai kpofalagi maazu, kpusei nɔ ɔa é yeini ná niina. ⁵ Naa ɔa é kea, Dagon ná-zalaɔa ɔula nuiti, ta niiti kpɛin ti leɛzu Dagon ná-pɛlei wu Asedɔde, ti la ɔa ga zie kpofalagi ma, zaɔɔa.

⁶ ɔooɔɔ GALAGI ná-zɛbei leeni ga Asedɔde nuiti, é dualuagi looni ti zu, é puzɛɔulagi veeni ti va, Asedɔde ta ná-zooi pɛ su. ⁷ Asedɔde nuiti ti naama vai ɔaai ma, é ɔa ɔɛ ga tiye, ti ɔeni ma: «Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɔe kesui la lebiga ada-laazuve, mazɔɔɔ zeei ná-zɛbei ɔa ade laalɔɔma, ada-o, ada-ɔalagi Dagon-o.»

⁸ Ti Filiseti gundiḡiiti tolini Asedode taazuwe, ti ti gaazaḡa, ti gɛ ma: «Lee ḡa ada ke ga Izelayele ná-GALAGI ná-minazeḡe kesui nii?»

Naati ti ti woḡḡaavoteni, ti ḡeni ti ma: «Kenii Izelayele ná-GALAGI ná-minazeḡe kesui leve Gate.» Ti liini ga GALA ná-minazeḡe kesui miná. ⁹ Kele ti lia voluma la, ḡoḡḡ GALAGI wuzegeni Gate taai laalḡḡma. Dualua golai lōni ti pe su, puzegulagi ti zoni, é lōzei doungoiti ma, é li kpakologiti pō.

¹⁰ Gaamago nō, ti GALA ná-minazeḡe kesui ḡulani naa va, ti lii la Ekelōn. Kele ti zeeliai ma la Ekelōn, Ekelōn nuiti ti kpee wolai looni, ti gɛ ma: «Ti va ga Izelayele ná-GALAGI ná-minazeḡe kesui ada-laazuwe, nii a ke ade za, adeya-o, ada-nubuseiti-o!» ¹¹ Tiya balaa, ti Filiseti gundiḡiiti tolini, ti gɛ ti ma: «À Izelayele ná-GALAGI ná-minazeḡe kesui gaagale ma ná-zooi zu, ni naa laade, gi kpein gá vaazu zaazu, giya-o, gá-nubuseiti-o!» Mazolōo nuiti ti ḡeni zaazu ga duoi taazuwe ná pe. Mazolōo GALA ge ná-zebēi leeni ga tiye gola. ¹² Nui niiti saai a la vola ti va, puzegulagi ḡa é bēna naati so, naa maavele ma, taai zu nubuseiti kpain gooi leeni geegolōgi zu.

6

GALA ná-minazeḡe kesui gaagale ma vai Izelayele yooi zu

¹ ḡoḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui keeni ga alu dōfela Filiseti nuiti ta-yooi zu. ² Filiseti nuiti, ti ta-zalaḡa ḡula nuiti ta velela vele vaa wo nuiti gaaleeni ba, ti gɛ ti ma: «Leeni ḡa gá ke ga ḡoḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui? A pele le ga giye, nii gá leve da, gi daazeeli ná-zooi zu.»

³ Naati ti ti woḡḡaavoteni, ti gɛ ma: «Ni wa Izelayele ná-GALAGI ná-minazeḡe kesui lebesu ná-zooi zu, à mina ma nakai nō leve. Kenii wo faazuḡete zalaḡaa ḡula be. Wa naa ḡeena, wa ḡede, wa kwēē leeni vaa zu é wuzegezu wo laalḡḡma sienōpe.»

⁴ Filiseti nuiti ti ti gaazaḡani volu ga: «Faazuḡete zalaḡai ma zii beḡele ḡa gá kula?»

Zalaḡa ḡula nuiti ta velela vele vaa wo nuiti ti ti woḡḡaavoteni, ga: «À zanu sōla lōlugo ḡete, é gɛ ga puzegulagi vaagulabai, ta zanu sōla lōlugo, nii é ḡeezu ga inegiti baagulabai, naa ḡa é zoloosu Filiseti gundiḡi lōlugoiti tieḡoi ma, mazolōo kpakō ḡilagi nō ḡa seeliai wo ma, wa-o, wa-gundiḡiiti-yo. ⁵ A wa-vuzegulagiti ta inegiti baagulabaiti kpete, niiti ti faa zugologologi ḡeezu zooi zu, wo zēba wo lebiyai ve Izelayele ná-GALAGI we, tanisu toḡa ná-ziiḡaawanai ye ná, é bosu wo laalḡḡma, wa-o, wa-ḡalagiti-yo, ta wa-yooi. ⁶ A mina ḡikpa ga Falaḡōn ta Ezipete nuiti kevele. Wo ḡize su, ga GALAGI nii ḡa é naati kpōlōni ga kevele mōinmōin, eyesu naati ti be Izelayele va, é ḡula duolai zu.

⁷ «À wotolo niinei ḡetena, wo nike zaa felegō zegē, niiti ti-ma yivoiti ti jiiimii bōlezu, nike zaai niiti unbawului laade laani ti unma kaipa. Wo ti ḡili wotoloi va, kele wo li ga ti-ma yivoiti togani make pelei wu. ⁸ A ḡoḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui zegē, wo da wotoloi zu, wo zēba wo kesui taḡili seḡe, wo zanu sōlaiti pu su, niiti wo ti ḡulaai ga wa-vaa zūḡete zalaḡai, ḡoḡḡ GALAGI we, à naama ḡesui la minazeḡe kesui ḡoba, wotoloi zu, wo be wotoloi va, é da li. ⁹ Wa losu, wo da wele nikeiti ba. Ni ta liina ga Izelayele yooi zu vele, kwēpelema vele, we vele Bete-Seemese ná, wa kwēē naazu, ga Izelayele ná-GALAGI ḡa é maanḡḡoi niiti seida ade ma. Kele, ni ti la liini ga naa vele, ada gɛ ma naazu: «Tō laade zee va gɛ ade va, kele niima vai vaawe nō bōḡḡ we.»

¹⁰ Filiseti nuiti ti ziēni ga naama lēne gooi. Ti koima nike felegōi zegēni, ti ti ḡili wotoloi va, ti nike yivoiti te togani make pelei wu. ¹¹ Ti ḡoḡḡ GALAGI ná-minazeḡe kesui laani wotoloi zu, ta kesui nii zanu sōlaiti ti su, puzegulagi ta inegiti baagulabai. ¹² Nike zaaiti ti liini ga Bete-Seemese vele, ti lete nō tein, ti da li ga bainga, ti la ḡeni zegēni pelei va, ti va li ga yeezazu vele, baa ḡōwezu vele. Filiseti gundiḡiiti ti yeeni ti volu, eyesu ti zeeli Bete-Seemese ḡwēpelemawe.

¹³ Bete-Seemese nuiti ti ɣeni neme wolai zu, molo levezuve. Ti minazeɣe kesui ɣaai ma, ti wola ɣoozunɛni. ¹⁴ Wotoloi zeelini Bete-Seemese nui, Zozuwe ná-kpalagi zu, wotoloi loni kotu wolai ɣobave. Nuiti ti wotoloi ma wuluuti teveleveni, ti balivali, ti zeba ti nika felegaiti ke ga gala zalaɣai Ɔooɣo GALAGI ve. ¹⁵ Leevi nuiti ti Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui ɣulani wotoloi zu, ta kesui nii zanu soolaiti ti ɣeni su, ti ti la kotu wolai maazu. Naama volo ɣilagi na, Bete-Seemese nuiti ti gala zalaɣaiti kulani Ɔooɣo GALAGI ve, ta zalaɣai taɣiligaa. ¹⁶ Siegi zu Filiseti ɣundiɣiiti ti miná ɣaai ma la, ti ɣaleni ma naama voloi na Ekelon.

¹⁷ Filiseti nuiti ti faazuβete zalaɣai ɣulani Ɔooɣo GALAGI ve. Zanu soola loolugo ɣeni de, nii é ɣeni ga ta-vuzɛɣulagi vaaɣulabai, é zoloo ta-laa wola loolugoi niiti tiegoi ma: Asedode, Gaza, Asekalon, Gate, ta Ekelon. ¹⁸ Inegiti baaɣulabaiti balaa ti ɣeni ná, naa balaa zolooni taai naati ma, niiti Filiseti ɣundiɣi loolugaiti ti zeini ti unda, é lozei taa wolaiti ma, niiti siɣigi ti ma, é li taa goiti po, niiti siɣi ge la ti ma. Kotu wolai nii Leevi nuiti ti Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui laani ma, Bete-Seemese nui Zozuwe ná-kpalagi zu, naa ɣa de ná, zaaɣaza, ga niima vaiti ma zeelei.

¹⁹ Ɔooɣo GALAGI yeevɛni Bete-Seemese nuiti ma, nu vuulɔfela (70) ɣa é zaani ti zaama, mazoloo ti weleni minazeɣe kesui zu. Bebei kpein ge naama zaa wolbi woni, tozei Ɔooɣo GALAGI vooɣuni ti va gola. ²⁰ Bete-Seemese nuiti ti ɣeni ma: «Be ɣa a zoo é lo Ɔooɣo GALAGI ɣaazu, GALA naɣegai nii? Be vooɣa ɣa ada zoo ade ná-minazeɣe kesui leve ná, nii a ke é zeɣe ade vo be?» ²¹ Ti keelaiti teveni Kiliyate-Yeyalime nuiti ma, ti ɣe ti ma: «Filiseti nuiti ti Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui ɣaaɣalega ma, à va, wo seɣe, wo lii la wa-laazuve.»

7

¹ Kiliyate-Yeyalime nuiti ti vaani, ti Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui zeɣe, ti lii la, ti te Aɓinadaβe ná-pelei wu, gizei ma. Ti yiimazeɣeni ga ná-doun zunui Eleazaal, ga é da make Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui va.

Izelayele nuiti paa vai volu

Ɔooɣo GALAGI vo

² E lozei minazeɣe kesui va voloi ma Kiliyate-Yeyalime, suɣoozani gola, kona vuufelego (20) leveni niina. Naazu Izelayele nuiti kpein ti ɣeni balakpalasu, mazoloo woin ɣeni ti ma, ga ti va volu Ɔooɣo GALAGI vo. ³ Samiyele ɣeni Izelayele veleyeɣei pe ma: «Ni wa ɣalesu ma Ɔooɣo GALAGI ma ga wo-yii pe, à gala kiligiti kula boɣo zaama, ta saleiti ti-laa ga Asetaatee, wo ɣili Ɔooɣo GALAGI va ga wo-yii pe, wo to ɣila kpe debi, naazu toɣa wo ɣizo, é wo ɣula Filiseti nuiti zea.» ⁴ Izelayele nuiti ti Baaleni ta Asetaateiti kpein kulani boɣo zaama, ti la mo ɣeni ani ɣili nope debini, keni Ɔooɣo GALAGI ɣila kpe na.

⁵ Samiyele ɣeni ti ma: «À Izelayele nuiti kpein gaale ba Misepa, ge Ɔooɣo GALAGI maanɛɛne wa-vaa zu.»

⁶ Ti ɣaaleɛni ba Misepa, ti da ziei zaɣa, ti da pu ya zooi ma, Ɔooɣo GALAGI ɣaazu. Ti zugi zoni naama voloi, ti laani zo ga ga ta-ɣotoiti, ti ɣe ma: «Gi kotoi ɣea Ɔooɣo GALAGI laalɔɣma.» Misepa ɣa Samiyele ɣeni ná ga Izelayele ná-tukpoɣaaleve nui.

Izelayele vɔni fai Filiseti nuiti ma

⁷ Siegi zu Filiseti nuiti ti menini da ga Izelayele ɣaaleɛve ba Misepa, ta-ɣundiɣi loolugaiti ti deveni ga ti va ti kooi ve Izelayele va. Izelayele nuiti ti ma wooi menigai ma, ti luani ga gola Filiseti nuiti ba. ⁸ Ti ɣeni Samiyele ma: «Mina maaɣe kpɔ, è da wooɣula ade ve Ɔooɣo GALAGI ma, ada-ƆALAGI, nii a ke é ade ɣizo Filiseti nuiti ma.» ⁹ Samiyele baala zivoi zegeni, nii é ɣeni de niimii bolezu, é kula ga gala zalaɣai Ɔooɣo GALAGI ve. Naa volumna, é Ɔooɣo GALAGI maanɛɛneni Izelayele ve, Ɔooɣo GALAGI gooɣaavoteni.

¹⁰ Siɛgi zu Samiyele ɣeni gala zalaɣai ɣulazu la, Filiseti nuiti ti maaɓɗani Izelayele va, ga ti kooi vɛɛ ba. Kele naama volo ná, Ƴooɗo GALAGI geeɓade lu golai vilini ti zaama, é ti ɓɛ, ti voluazo. Izelayele nuiti ti vɔnini ti ma. ¹¹ Izelayele nuiti ti ɣulani Misepa va, ti vile Filiseti nuiti polu, ti ɗa ti ɓɛ, ti ɗa ti vaa, ti yɛni Filiseti nuiti polu, eyɛsu ti zeeli Bete-Kaal taa ɗɗɗɔwuve.

¹² Samiyele wooɗulani, é ɣɛ ma: «Ƴooɗo GALAGI ɓɔge ade va, eyɛsu ade zeeli vɛ.» E kɔtu wola ɣila seɣeni, naazu é kpaɗo Misepani zɗɗɔzuve, ta Seen, é daaseigi vɛɛ ga Eɓɛn-Ezɛɛl (nii poluve ga «kpɔba ɗɔtui»). ¹³ Filiseti nuiti gaazu unfegi zeɣeni naazu pa, ti la mɔ ɣeni ɓudɛni ta-ɗwɛpelemauve maazu, ti va vili Izelayele yooi zu vele. Mazɔɔ Ƴooɗo GALAGI yeewuzeɣeni ti laalɗɗoma Samiyele zii ma voloi pɛ daawu. ¹⁴ Izelayele laa wolaiti kpein, niiti ti ɣeni Filiseti nuiti zea, naati kpein, ti ɗaaɣaleni ma volu, ti zeeli Izelayele ya, é zo Ekelɔn, é li Gate, é vɛɛ naa maaɗoolii ma yooi pɛ ba, ti ɣulani ti ya. Ziileigi ɣeni Izelayele nuiti zɗɗɔzu ta Amɔɔl nuiti.

¹⁵ Samiyele ɣeni ga tukpɗaaleve nui, sii ma voloi pɛ daawu, Izelayele yooi zu. ¹⁶ Kona-o-kona, Samiyele bena leve zooi zu, é tɔzei Beetele, é li Gilegale, é zeeli Misepa, é ɗa Izelayele nuiti tukpɗaaleve, naama laaiti su. ¹⁷ Naa pɛ poluma, é bena ɗale ma Lama, vɛ ná-pelei ɣeni ná, miná ɗa é bena Izelayele nuiti tukpɗaaleve ná. Ná nɔ ɗa é zalaɣa ɣulazuve ɓeteni ná Ƴooɗo GALAGI vɛ.

MASA FAI LɔɔZEI ULEI

8

(8:1–12:25)

Masa gaizie vai Izelayele vɛ

¹ Samiyele vɔɔzaɣagai ma, é ná-doun zunuiti seini votogi zu, tukpɗaaleve vai ma, Izelayele yooi zu. ² Ná-doun zunu mɔungi laaseigi ɣeni ga Zowele, felesiei laaseigi ɣɛ ga Aɓiya. Ti zeini Beel-Seeɓa, ga ti ɗa tukpɗaaleve miná. ³ Kele ti la ɣeni vilɛni ti-ɣɛɛ Samiyele zie vele volu. Tei walii ná-nɛɓei ɣeni ti-yiimauve ga gola, ti ɣeni lobɛaniiti sosu, ti ɗa tukpɔi ɗaaleve ga telebotalai.

⁴ Naa ɗa é keɛni, Izelayele ɣundigiiiti kpein ti maaɓɔni Lama, Samiyele vɔ ɓɛ. ⁵ Ti ɣeni Samiyele ma: «Da ɗaa, è vɔɔzaɣagai, tama è-lointi ti la ziezɔ ga pagɔ, ga è ɣɛvele. Naa ɗa é ba, masa seinu gi unda, nii a ɣɛ gi levezu, eɣɛvelei é ɣɛɛzu la zɔɔma yooiti su.»

⁶ Naama wooi wanani Samiyele ma, ga ti ɣɛɛ vai ma: «Masa sei gi unda, nii a ɣɛ gi levezu.» Samiyele Ƴooɗo GALAGI valini. ⁷ Ƴooɗo GALAGI Samiyele wooɗaavoteni, é ɣɛ ma: «Woilo Izelayele nuiti gooi ma, nii ti maaɗaazaɣaboga, yeezei naa wu. Mazɔɔ ɗa laade ti va ɣɛ ɣɛɛzu è va, ná ɗa ti ɣɛɛzu bà, ga gè mina mɔ ɣɛ ga masagi ti unda. ⁸ Nii ti keɛzu ga ɗɛ, naa nɔ ɗa ti keɛzu ga ze kaite, é lɔzei voloi gè ti ɣulani la Ezipete yooi va, duɔlai zu, ta ɗa ɣɛɛ bà, ti ɗa gala kiligiti ɗɛbi. ⁹ Naa ɗa é ba, nii ti boga naa ɣɛ ti vɛ, kele ti lenɛ ga gola, è naati ɗɛɛ ga tiye, nii kpein a ɣɛ ga masagi zɔgiti.»

¹⁰ Samiyele liini, é Ƴooɗo GALAGI wooi pɛ daazeeli ɓɛɓei ma, niiti ti ɣeni ɣɛɛzu ma, é masa sei ti unda. ¹¹ Samiyele ɣeni ti ma: «À woilo fai niiti ma, niiti ti ɣɛɛzu ga masagi zɔgi: mounpa, toɗa wo-loun zunuiti seɣe, é ti ɣɛ ga ná-salaɓusuiti. Ti ɣɛ ga ná-kooɗo wotolo ɓize nuiti, ɓaa ná-sooiti kpize nuiti, ɓaa niiti ti ziezɔ tɔ ɓɔɗɔi ná-wotoloi ɗakalauve. ¹² Toɗa yiimazeɣe ga tanigaa, é ti ɣɛ ga nu waagilagilagiti ta-ɣundigiiiti, é tanigaa ɣɛ ga nu vuulɔɔludɔɔlugiti ta-ɣundigiiiti salaɓusuiti saama. Toɗa tanigaa ɣɛ ga ná-wozawoli nuiti, zɔiti ti ɣɛ ga ná-molo leve nuiti. Toɗa taɣiligaa zeɣe, é ti ɣɛ ga ɗain bo nuiti, ti ɗa kooɗo zɔɔlaiti gain, ta ma wotoloi va zɔɔlaiti. ¹³ Toɗa wo-loun anzanuiti seɣe, é tanigaa ɣɛ ga gulo maku nɛɛnɛ kpɛɛ nuiti, ɓaa daaɗoli wo nuiti, ɓaa bulu ɓɛɛɛ nuiti. ¹⁴ Toɗa wa-balagiti seɣe, ta wa-leezen ɓeleiti, ta wa-wolive ɓele vɔpagiti, é ti ve ná-botigɛ nu wolaiti zea. ¹⁵ Toɗa puusiei ɗula wa-ani zuwuiti ba, ta wa-leezen ɓeleiti, é ti ve ná-nu wolaiti

zea, ta ná-botigē nu wolaiti. ¹⁶ Toḡa wa-wotigē nuiti, zunuiti ta anzanuiti seḡe, naa ɓo wa-nu niineiti ba, niiti ti ga zebesu geleiti, ta wa-zoovalegiti, ti da botii ḡe be. ¹⁷ Toḡa wa-loganiiti ma vuusiēiti seḡe, wa ɓoḡɓi, wa ḡe ga ná-duḡiti. ¹⁸ Naama voloi, wa kpee loo ga wa-masagi laalɓɓi, nii wo yiimazeḡeai la, keḡe Ḡooḡo GALAGI la woiloga wo-wooi ma.»

¹⁹ Izelayele nuiti ti la ḡeni keeni, ti va Samiyele wooi zo, ti ḡeni ma: «Gá vaa ḡana! Gi ḡe masagi ḡe nɔ gi unda, ²⁰ naa ḡa a ke, gá balaa gi ḡe ga zɔɔma yooiti kevele, gá-masagi da gi lukpɔḡaaleve, é da lo gá-ḡɔɔbeḡeiti tuḡo, gi da kɔɔi ḡo ɔɔma.»

²¹ Samiyele begai ma ga Izelayele nuiti ta-ɓeḡi naati meni, é ti pe daazeelini Ḡooḡo GALAGI ma. ²² Ḡooḡo GALAGI ḡeni Samiyele ma: «Yeezei naa wu, nii ti maḡaazaḡaboga è ma, masagi zei ti unda.»

Naa vɔluma, Samiyele ḡeni Izelayele nuiti ma: «Ese pe ge liina ná-taazu.»

9

Sayile soovale saaiti gaizie vai

¹ Zunui ta ḡeni Benzamen mavofodai zu, nii daa ḡeni ga Kise, Aḡiyele ná-doun zunui ḡeni de, Aḡiyele keḡḡe ḡeni ga Selɔɔl, Selɔɔl keḡḡe ḡe ga Bekolate, Bekolate keḡḡe ḡe ga Afia, Afia balaa ḡeni ga Benzamen mavofodai zu nui ta ná-doun zunu. Kise ḡeni ga zebesu nu.

² Zunu loun ḡila ge ḡeni Kise nii ya, nii daaseigi ḡeni ga Sayile, zunu lounḡo vapa ge ḡeni de. Izelayele nuiti saama, tanɔpe ge la ḡeni zeelini su pagi zu, é ḡoozani é leve ti pe ba.

³ Yeeta, Kise ná-soovale saaiti ti looni ya, é da ḡe ná-doin Sayile ma: «Botigē nui gila seḡe, wo li, wo soovale saaiti gaizie.» ⁴ Sayile ta ná-botigē nui ti Efelayime ḡize yooi zuḡizeni, ti leve miná va, ti li ga Salisa yooi zu vele, ti la soovale saaiti kaani. Ti liini mɔnɔ ga Saalime yooi zu vele, ta Benzamen yooi zu vele, keḡe ti la ti ḡaani pe.

⁵ Ti zeeliai ma Sufe yooi zu, Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «De ḡale ma taazu, ni naa laade, keḡe ḡa vaazu yeemazu soovale saaiti fai ma, é yiizoolɔ ga deye.»

⁶ Ná-botigē nui ḡeni ma: «GALA goo wo nui ta ḡa taai nii zu é de luḡo, toḡɓi wola ḡulaɔve, nii nɔpe é bosu, naa ḡa da vilesu. De li, de gaazaḡa, baḡo toḡa de lii vele le da-zie niizu.»

⁷ Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «Ungo, keḡe leeni ḡa de liizu la zunui tɔna pɔ? Daamianigi beḡa da-ɓolɔiti su, veḡeani ḡili ge la de ya, nii da fe GALA goo wo nui ya. Leeni ḡa é de ya?»

⁸ Ná-botigē nui ḡeni ma: «Wali ḡila ka de zèa, nà naa ve GALA goo wo nui ya, é pelei le ga deye, nii da zie la.»

⁹ (Mɔungi, Izelayele nuiti pɔ be, ta la ḡena lia GALA gaazaḡasu, ti beḡa ḡe ɓoḡo ma: «À va, ade li wozaḡaa nui ɔɔ be.» Mazɔɔɔ nii daaseigi ga «GALA goo wo nui» za, naa laa ḡeni ga «wozaḡaa nui.»)

¹⁰ Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «Gaama ḡa è ya, de liina.» Ti liini ga taai naa zu vele, ve GALA goo wo nui ḡeni ná. ¹¹ Ti ḡeai ma taa ḡizei leezu, ti ḡomini ga anzalopoiti, ti da gizei yei zie zaḡazuve, ti naati gaazaḡani, ti ḡe ma: «Wozaḡaa nui ḡa nei taazuve?»

¹² Anzalopoiti ti ti woḡaavoteni, ti ḡe ma: «Ungo, paa ḡa feya wo luḡo, paave za gá-laazuve, tɔɔzei taai kpein ka za zalaḡa ḡulazu, zalaḡa ḡula adaɔve ma. A li fala. ¹³ Wa vaazu kaazu, wa leena nɔ feya taazuve, é va ḡe é li zalaḡa ḡula adaɔve daamii vai ma. A liina fala, wa ka, tɔɔzei nuḡuseiti ti la daami woga tɔun polu, mazɔɔɔ toḡa tuyai loo zalaḡai ma pe, niiti ti loligai, naati ti va daami wo.»

Sayile lii vai

Samiyele ɔɔ be Lama

¹⁴ Ti liini taazuve, nu leezuɔve taai zu, Samiyele da ḡula ga ti ɔɔ pelei, é va li zalaḡa ḡula adaɔve.

¹⁵ Tama Sayile va ḡe é va, folo ḡila ge yeni naa luḡo, Ḡooḡo GALAGI niima vai le ga Samiyele. ¹⁶ E ḡe ma: «Lina, niima yeḡḡeḡalai nɔ zu, nà zunui ta levesu è ma, é ḡula Benzamen yooi zu. Da ḡulɔi zie ma, è ke ga masagi ná-nuḡuseiti unda, Izelayele nuiti.

Toḡa ti unmo, é ti ḡula Filiseti nuiti zea. Mazolo gè nà-nuiti ta-boloi ḡaa, gè ti bain gooi meniga.»

¹⁷ Samiyele Sayile ḡaai ma, Ḡoḡḡ GALAGI ḡeni ma: «Zunui nii ḡa gè ḡeni ná-fai wosu è ma, nii ḡa é masadai ḡeezu nà-nubuseiti unda.»

¹⁸ Sayile maaḡugani Samiyele va, nu leezuḡe taazuḡe, é ḡe ma: «Wozagaa nui ná-pelei le ga ze.»

¹⁹ Samiyele goḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà ḡa gè ga wozagaa nui, lo tūḡḡ, de li zalaḡa ḡula adaḡe. Ada laamiizu ḡḡma za, lina sobu, nà bena ga da-ḡidaavili faiti kpein suḡula è ma, nà be niina è va, è da li. ²⁰ Nii é ga soovale saaiti, ti loai ya ma volo zavasie ḡa, mina mo yiizoolé ga naati, mazolo ti naati kaave na. Kele é buḡe naa maazu, ani vaḡḡi niiti kpein ti Izelayele yooi zu, naati ta ga be nono? Da laade baa? Da-o, è-ḡee ná-peleyeḡei-yo?»

²¹ Sayile goḡaavoteni, é ḡe ma: «Lee vaa zu è naa wosu mà? Nèi gè ga Benzamen mavofodai zu nui ta nò, nii gaaloidai Izelayele wolodai kpein su. Kèe ná-pelei lei è va loi Benzamen wolodamai kpein saama baa?»

²² Samiyele leeni ga Sayile, ta ná-botigē nui, daamii wo pelei wu, é seizu vaḡḡ ve ti ya velelaḡe, naama nu vuusavaḡḡi (30) saama, niiti ti lolini daamii wo fai ma. ²³ Samiyele ḡeni daaḡoli wo nui ma: «Da ga suai gè ḡea feeni è ya, ga è make ba ye.»

²⁴ Daaḡoli wo nui sua balai zegeni, é ve baalobai pe ba, é vaa la, é da Sayile ḡakala. Samiyele ḡeni Sayile ma naazu: «Nii ḡa gè ḡea makeni è ve, siegi zu gè nuiti toligai ma la daamii vai ma, toḡa ná, miina.» Zekana é ḡeeni la Sayile ta Samiyele ti daamii woni ḡḡma naama voloi. ²⁵ Naa volumna, ti zegeni zalaḡa ḡula adaḡe, ti yei ga taazu vele. Samiyele ta Sayile ti liini, ti zei dooḡḡ bosuḡe, pelei maazuḡe, ti da yepe.

Samiyele gulbi zie vai Sayile ma

²⁶ Poluma zobui, Sayileni ta ná-botigē nui ti wuzegēai ma, Samiyele Sayile lolini dooḡḡ bosuḡe pelei maazuḡe, é ḡe ma: «De liina, gè è vu ga pele.» Sayileni ti vileni pelei ma ta Samiyele, ti da li. ²⁷ Ti zeeliai ma taai ḡwemaḡe, Samiyele ḡeni Sayile ma: «Bo da-wotigē nui ma, é leve velelaḡe.» Naa liini ga velela vele. Samiyele ḡeni Sayile ma: «Lo de, nii Ḡoḡḡ GALAGI bogai, gè naa le ga de.»

10

¹ Samiyele ná-gulḡ woolei laalaoni, nii é ḡeni zea. E gulḡi vuuni Sayile nḡungi ma. E neeneni ga daave komagai, é ḡe ma: «Ḡoḡḡ GALAGI gulbi ziaa è ma, è va ḡe ga ná-nubuseiti ta-lotugḡi. ² Za, da balina ma, da liizu, è ḡula zunu felegḡ ma Lasele ná-kabai ḡobaḡe, Selesa Benzamen yooi zu, ta vaazu ḡeezu è ma: «Soovale saai niiti è ḡea liini ti ḡaiziezu, ti ti ḡaa. E-ḡee la mo yiizoolézu ga naati, wa-yiizolei ḡa è ma niina, é da boḡḡ ḡaazaḡa ga: Toḡa ke ḡale, é va ná-doun zunui ḡa?»

³ «Da zegena miná, da lago liizu poun, è zeeli gulu wolai ma, é Taḡḡḡ. Wa ḡomis miná, wa zunu savagḡ, ti da li Beetele GALA deḡi vai ma, boli yivo savagḡi ḡa ma mḡungi ya, bulu savagḡi zoni felesiei ya, kolo woole ḡila ge zoni savasiei ya, daavegai ga doḡi. ⁴ Ta vaazu laaliizu è ma, ti bulu felegḡ ve è ve, yeezei bu.

⁵ «Naa volumna da zeelizu Giḡea-Elḡyime, ve Filiseti nuiti ta-ḡundigḡi gila ge zeini ná. Da ḡena lea taazuḡe, wa ḡomis wa GALA goo wo nuiti ma bulugi, ti da zeḡe zalaḡa ḡula adaḡe, geingein gani gein nuiti ti ti luḡḡ, ti da kḡnigi ḡein, ta papai, ta tamadegiti, ti da koolei ve. GALA goo wo nui naati, ti da GALA ná-kulakelema vaiti bo. ⁶ Ḡoḡḡ GALAGI ná-Zenvui ḡa yeizu è ma, da balaagi, è da GALA ná-kulakelema vaiti bo ga ti ḡevele, da valibosu, è ḡe ga nu niine. ⁷ Niima vaiti kpein daa ḡa zeelina, da kwee naazu ga GALA ka è va. Naazu nii maaneai ga è ke, naa ḡe.

⁸ «Naa pe poluma da tosu da tūḡḡ, è li Gilegale, nà vaazu, gè è ḡa ná, gala zalaḡaiti kula vai ma, ta ziilei zalaḡaiti. Da maaḡḡunsu ná folo lofela laawu, eyesu gè va, gè naa le ga de, nii maaneai ga è ke.»

⁹ Sayile voluaveni nɔ feya Samiyele va, é ɗa li, GALA ge zii maavaliboni, nii kpein Samiyele boni ma, ti pɛ daazeelini naama voloi nɔ. ¹⁰ Seeliai ma Gíbea, GALA goo wo nu bulugi daaɗomini, GALA Zenvui yeini ma, tɔ balaa é vili ti zaama, é ɗa GALA ná-kulakelɛma vaiti bo. ¹¹ Zɔiti kpein ti ɗeni kwɛɛ kaite, ti kaai ma, é ɗa GALA ná-kulakelɛma vaiti bo, GALA goo wo nuiti saama, ti ɗeni ɓɔɓɔ ɗaazaɗasu, ga: «Leeni ɗa keai ga Kise ná-doun zunui? Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama baa?»

¹² Naama nui ta ɗeni ma: «Be ɗa mu é ga ta-ɗalamɔin?» Miná ɗa faalaalii naa zɔɔni ná, ga: «Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama baa?» ¹³ Sayile begai ma ga GALA ná-kulakelɛma vaiti bo, é liini zalaɗa ɗula adave.

¹⁴ Sayile keɗɗe keɗɗeloin ɗeni ma: «Mini ɗa wo ɗea liini ná, wa ɗa-wotigɗe nui?»

E ɗeni keɗɗe keɗɗeloin ma: «Gi ɗea liini soovale saaiti gaiziezu, keɗe gi la ti ɗaani, naa ɗa é kea, gi lia, gi Samiyele ɗaazaɗa.»

¹⁵ Keɗɗe keɗɗeloin ɗeni ma: «Leeni ɗa mu Samiyele boga wo ma?»

¹⁶ Sayile googaaivoteni, é ɗe ma: «Keevɛ nɔ gi ma, soovale saaiti kaave na.» Keɗe Sayile la ɗeni keeni, é va naa wo keɗɗe keɗɗeloin ma, nii Samiyele boni, é vile masa fai va.

Sayile zeɪ vai ga masagi Izelayele unda

¹⁷ Samiyele Izelayele nuɓuseiti pɛ tolini Gooɗɔ GALAGI ɗaazu Misepa, ¹⁸ é ɗe ti ma: «Gooɗɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi ɗaa: «Ná ɗa gè Izelayele ɗulani Ezipete yooi zu, gè lɛɛ la. Gè wo unmaɔ, gè wo ɗula Ezipete nuiti zea, ta zɔɔma masa zooiti, niiti ti ɗeni wo wɔinzegezu.» ¹⁹ Wa ɗa za, wo ɗelezu wa-GALAGI va, tama ka é wo ɗizoni wa-yiibɔɔi yeeɗɗalai, ta wa-maanɔɗɔ voloiti su. Wo ɗe nɔun ma: «Masa sei gi unda.» Naa ɗa é ba, à ɗaale ba Gooɗɔ GALAGI ɗakala ga bolodama veleɪ, ta peleyeɗe veleɪ.»

²⁰ Samiyele Izelayele nuiti teveni ga bolodama veleɪ, Benzamen ná-bolodamaiti ka zeelobai woni ga tiye. ²¹ Samiyele Benzamen ná-bolodamaiti teveni ga peleyeɗe veleɪ, ziimazeɗegi zolooni Mateli ná-peleyeɗei ma, naati saama, Kise ná-doun zunui Sayile ɗa ziimazeɗegi zolooni ma. Ti gaizieni, keɗe ti la kaani. ²² Ti Gooɗɔ GALAGI ɗaazaɗani volu, ti ɗe ma: «Zunui taɗili kana baa, nii paai ve?»

Gooɗɔ GALAGI ti woogaaivoteni, é ɗe ti ma: «À wele, ɗooɗuɛ kasɔiti poluɛ.»

²³ Ti ɓizeni, ti li, ti vaa la, é lo bebei zaama, gaagoozani ti pɛ ba. ²⁴ Samiyele ɗeni bebei pɛ ma: «À wele, zunui tei ka Gooɗɔ GALAGI yiimazeɗeni la, keɗala nɔpe ge la wo zaama.»

Ti pɛ ti woogulani, ti ɗa ɗe ma: «Masagi lebi ɗe ke faan!»

²⁵ Naa vɔluma, Samiyele daani ma kpe é naa le ga tiye, niiti maaneai ti ɗe ga masagi laamiizuɛ ta tosuɛ, é lati, é seɛ, é da Gooɗɔ GALAGI lebizuɛ. Kpegai ma, é nuɓuseiti pɛ gaagalenɪ ma, eɛ ge li ná-taazu. ²⁶ Sayile balaa ge ɗaleni ma ná-taazu, Gíbea, sɔbelama nui tanigaa ti vileni polu, niiti GALA ge puuni ti yiima, ga ti ɗili tɔun ba. ²⁷ Anɛɛ naa ve, nu ɗakai tanigaa ti ɗeni ná, ti ɗa ɗe ma: «Lee ma ɓɔba ɗa nii a zoo keɛzu ade ve?» Ti ɗeni beɓelalazu, ti la ɗeni vebeani nɔpe feeni be. Keɗe Sayile la ɗeni faa woni.

11

Sayile vɔni fai Amɔn nuiti ma

¹ Amɔn nuiti ta-masagi Naɗase vaani ga ná-kɔvɛbei, é Yaɓeese taai zeɪ keɗe su, nii é Galaade yooi zu. Yaɓeese nuiti ti ɗeni Naɗase ma: «Ade minazeɗe bo yɔɗɔzu, gá ɗolo è ve.»

² Keɗe Naɗase ti woogaaivoteni, ga: «Ni wa pɔ ade minazeɗe bo yɔɗɔzu, keɗi wo va bu, gè wo yeezazu vele ɗaazuɗezegiti kula su, wo ɗilagilagi pɛ, gè unfegi vu Izelayele nuiti pɛ gaazu ga naa.»

³ Yaɓeese ɗewolaiti ti ɗeni Naɗase ma: «Dooɗɔ ɗila ku ve gi ve, gi keelaiti teɛ Izelayele yooi zu ná pɛ. Ni nu nɔpe ge la zɔɔni, nii a kpɔba ve gi ve, gá ɓɔɗɔ ve è ya naazu.»

⁴Keelaiti ti zeelini Gíbea, Sayile ná-taazuwe, ti naama vai pe bo taazuwe nui pe ma. Bebei pe ge wólóni. ⁵Naa zolooni nɔ Sayile da zeɛ kpalagawe ga ná-níkɛiti. E gaazaɖagi woni, é ɖɛ ma: «Lee ɖa keai ga nuɓuseiti ti wólɔzu?» Ti Yabeese nui daawooi laazeelini ma.

⁶ Naama wooiti menigai ma Sayile ve, GALA Zenvui yeini ma, ziiḡaawanani ga gola.
⁷ Sayile nika felega zoni, é ti vaa, é suḡulukupulu, é fe keelaiti zea, é ti leve Izelayele yooi zu ná pe, é vali ti ma ga: «Nu nape é la keni, é va li kooḡozuve Sayile ta Samiyele volu, zekana ma nui ná-nikeiti ta ḡulukpulu da.» GALA maapeigi yeini Izelayele nuiti pe ma, ti lua gola, ti ḡulani, ti da li ná, eḡe nu ḡila na. ⁸ Sayile ti ḡaaluni Beezeke. Izelayele wolodamai zaiti ti ḡeni ga nu waaunsavago (300 000), Zuda wolodamaiti ti ḡe ga nu waavuusavago (30 000).

⁹ Ti ɣɛni Yaɓeese ɣeelaɪti ma: «À li, wo ɣɛ Yaɓeese nuiti ma, Galaade yooi zu: ‹Lina, wa unmoɗɗi zoɓɓ, siɛgi zu foloi gaalɓu da.› » Keelaɪti ti liini, ti naama wooi wo Yaɓeese nuiti ma, é ɣɛni ga koozunɛɛ wola ti ɓɛ. ¹⁰ Ti ɣɛni Amɔn nuiti ma: «Lina gá ɓɔɣɔ ve wo ya, nii nɔɓɛ wo pɔ, wo naa ɣɛ ga giye.»

¹¹ Poluma voloi, Sayile ná-kòuvebei gaagwɛeni su ga savago. Ti lɔni Amɔn nuiti ta-
gɔlaɣai zu ga gosui, ti yenɪ naati paazu, eyɛsu folo gaalɔgai. Zɔiti ti la ɣeni zaani, naati ti
vazani ga gilagila, ti tanɔpe ti la ɣeni volu fele.

¹² Izelayele nuiti ti gēni Samiyēle ma: «Beni ka ti gēni gēezu ma: «Sayile la masadai gēa gi unda?» A ti ve gi ya, gi ti vaa.»

¹³ Kελε Sayile ɣeni ti ma: «À mina nu nɔpɛ paa za ɣɛɣala foloi, mazɔlɔ Ɔoɔɣɔ GALAGI fɔnifaamai vea ade ve za, Izelayele nuiti.»

¹⁴ Samiyεle ḡeni Izelayεle nūiti ma: «À va, ade li Gilegale, ade laa la Sayile ná-masadai maazu, ade maaḡakpa.» ¹⁵ Bεbei pε ge ḡaalεeni ba Gilegale. Ti bo Ḣooḡḡ GALAGI ḡaazu, ti maaḡakpa, ga Sayile ḡa ga masagi. Ti ziilei zalaḡaiti kulani Ḣooḡḡ GALAGI υε. Sayile ta Izelayεle nūiti pε ti wola ḡoozunεeni.

12

Samiyele ná-falima bɔɛiti

¹ Samiyele ġeni Izelayele nuiti ma: «Wo kaa, ġe woiloga wo-woo ma, nii wo ġea pɔ, ġe naa pe kea wo ʋe, ġe masagi zeida wo unda. ² Za ʋoluma, masagi nii ġa a da lo wo luġɔ niina. Nɔun ġe lo ga wo luġɔ, é lɔzei mà louno yee ma, é zeeli za ma. Ġe ʋɔlɔzaġa ga, nɔundeġaiti ti ġolea, dɔinti balaa kana ti wo zaama. ³ Nà losu za wo ġaazu, ġe wo ġaazaġa, à ġɔdġaavote, Ġɔdġa GALAGI ġaazu, ta masagi nii é ġulɔi ziaai ma. Wo zaama, be ġa ġe ná-nike, baa ná-soovale kula zea? Be ġa ġe mɔneɛ, baa ġe suziġaa, wafuun? Be ġa é lobeani vea zèa, nii a ke ġe ġaazu ʋee ma, ná-faagaaazagiti ma? A bo deɛ mà, ni nà ġe ani nɔpe kulani nu ya telebotala maazu, nà ti pe gaagale ma.»

⁴Ti googāavoteni ga: «È la gi mənəni, è va gi zuziga fuun, è la balaa lobəani nəpə kulani nu ya.»

⁵ Samiyele g̃eni ti ma volu: «G̃oog̃o GALAGI, ta wa-masagi, ta ga zeelei, ga wo la s̃o kaani bà, nii wa pèelala su.»

Ti ŋeni ma: «Ungo, zekana é la.»

⁶ Samiyele ḡeni nuḡuseiti ma, mənə: «Ḡooḡo GALAGI ḡa é yiimazegeni ga Moize ta Aalənni ḡa ti wo-məḡewolani kula Ezipete yooi zu. ⁷ Naa ḡa é ba, à ḡaaləəna ba Ḡooḡo GALAGI ḡakala, ḡə wo ḡitoo naama vaa wolaiti su, niiti é ti ḡəa wo ḡizo faa zu, wa-o, wo-məḡewolani-yo.

⁸ «Zakóbe ta ná-nubuseiti, ti liai ma Ezipete yooi zu, kpólbi yeni zeizu ti ma, ti Góogó GALAGI lolini, ga é bɔ ti va, naa ɔ́a é kɛni Góogó GALAGI Moize ta Aalɔnni teveni, ti ti ɔ́ula Ezipete yooi va, ti va ga tiye, ti zeí zooi nii zu, ve ade ná za. ⁹ Kɛɛ wo-mɛmɛwolani ti ɔ́eleni Góogó GALAGI va, ta-GALAGI. Naa ɔ́a é kɛni, Góogó GALAGI yeeɓeni ti va la, ti la

Gasool gɔɔɔfulubai Sisela yeezu, ta Filiseti nuiti, ta Moaɓe masagi, niiti ti kooi vɛɛni ti va. ¹⁰ Ti woodɔlani mɔnɔ Gooɔɔ GALAGI ma, ti la zo ga ga ta-ɔotoiti, ti ɔe ma: «Gooɔɔ GALAGI, gá ga sɔba nu, mazɔlɔɔ gi ɔeɛa è va, gi da kooɔɔ ganigiti deɓi, Baaleni, ta Asetaateiti. Keɛ gi unmoɔ niizu, è gi ɔula gi zili nuiti zea, naa a ɔeɛna, gá è leɓi.» ¹¹ Naa voluma, Gooɔɔ GALAGI Zeedeyɔn leveni, é Bedan leve, ta Zefetee, é gaabɛla ga ze, nà Samiyele, ga é wo ɔizo wo zili nuiti ma, niiti ti ɔeni wo-maagoolii zu, naa ɔa é kea, wo zeini ziileigi zu zooi zu.

¹² «Wo Amɔn nuiti ta-masagi Naɔase ɔaai ma, é da va kooi vɛɛzu wo va, wo ɔeni mà: «Masa sei gi unda.» Wo naa ɔe, eɔe Gooɔɔ GALAGI lei, é va ɔe ga wa-masagi. ¹³ Wa-masagi ɔaa mu, eɔevelei wo yiimazeɔea la da, ta wo maagaaazaɔaboga da mà. Gooɔɔ GALAGI ɔa é seida wo unda. ¹⁴ E lozei za ma, ni wa Gooɔɔ GALAGI leɓina, wo botii ɔe be, wo ɔolo be, ni wo la wuzegeni ná-tɔgiti daalɔɔma, ni wa-o, wa-masagi-yo, wa vilena Gooɔɔ GALAGI volu, fai pe ka ɔe ga pagɔ. ¹⁵ Keɛ ni wo la woiloni gooi ma, wa wuzegena ná-deveiti daalɔɔma, Gooɔɔ GALAGI ɔa yeewuzeɔe wo laalɔɔma ga gola, eɔevelei é keeni la ga wo-memɛwolani.

¹⁶ «À ye losuɔeti, wo laavɔɔ vaa wolai ɔa, nii Gooɔɔ GALAGI vaazu keɛzu wo ɔaazu. ¹⁷ Fɔɔɔi lei ade va ɔe su ɔaa? Nà Gooɔɔ GALAGI valizu, é yeebe geeɔadei va, ta tonai, ti va, wo kwɛɛ ga naati ga faa ɔɔu wola ɔa wo kea Gooɔɔ GALAGI ɔaazu, ga wo masa gaizie ɔɔɔɔ vɛ.»

¹⁸ Samiyele Gooɔɔ GALAGI valini, naama voloi Gooɔɔ GALAGI tonai vuuni, é geeɔadeiti too. Izelayele nuiti pe ti luani Gooɔɔ GALAGI va, ta Samiyele. ¹⁹ Ti pe ti ɔeni Samiyele ma: «Da-GALAGI maanɛɛɛ gi vɛ, nii é ga Gooɔɔ GALAGI, nii a ke gi mina za, mazɔlɔɔ gá-ɔotoi zoiti pe poluma, gi ta laa ma, ga gi masa gaizie ɔɔɔɔ vɛ.»

²⁰ Samiyele ɔeni ti ma: «À mina lua. Wa ɔa wo niima vaa ɔɔi ɔea, keɛ à mina voluave Gooɔɔ GALAGI va, keɛ à deɓi ga wo-yii pe. ²¹ Wa voluavena ba, naa volu ɔa ga wo vile kooɔɔ ganigiti polu, niiti zobo ge la ti vɛ, ti va ɔɔ nu va, ɔaa ti va nu ɔizo, mazɔlɔɔ ta ga fuun ganiiti. ²² Nɛɛvɛ Gooɔɔ GALAGI vɛ, ga é wo ɔe ga ná-nuɔuseiti, naa ɔa é ba, é la ɔeɛa wo va, mazɔlɔɔ toɔa ɔɔ ga leɓiyai ve daasei golai vɛ. ²³ Niima é ga nɔun tetegi, GALA ge kizo naama ɔoto wolai ɔeɛ vai ma, tɔun daalɔɔma, ga gè va be maanɛɛɛi wosu wo vɛ. Nà yesu wo ɔalasus ga pelei pagai, ta solegai. ²⁴ Wa ma, à lua Gooɔɔ GALAGI va, wo deɓi gaamai zu, ga wo-yii pe. Mazɔlɔɔ à ɔize faa wolaiti su, é ti ɔeai wo ɔaazu. ²⁵ Keɛ ni wa faa ɔɔi ɔeɛna, wo undaa ɔa vili, wa-o, wa-masagi-yo.»

SAYILE NA-MASADAI

13

(13:1–31:13)

Izelayele ɔaka fai

Filiseti nuiti daalɔɔma

¹ Sayile ná-konagi ɔeni ga puusavagɔ (30), siegi zu é zeini la ga masagi. Kona vuunaanigɔ maazu felegɔ (42) ɔa é keeni masadai zu, Izelayele unda.

² Sayile yeeloni salavusu waasavagɔ (3 000) va, Izelayele nuiti saama, nu waafelegɔi (2 000) yɛni koba Mikemase ta Beetele ɔize yooi zu, mɔta waagilagi (1 000) vileni ná-doun zunui Zonatan volu, ti li, ti zei Giɔea, Benzamen yooi zu. Sayile nuɔusei mɔtaiti gaagalen ma, eɛe ge li ná-pelei wu.

³ Yeeta, Zonatan Filiseti nuiti ta-ɔɔlaɔgai zoni, nii é ɔeni Geeɔa. Naama wooi zeelini Filiseti nuiti ma. Sayile ɔeni ti puuɔgi vɛ Izelayele yooi zu ná pe, mazɔlɔɔ é ɔeni bosu, é da ɔe ma: «Keɛni Ebulu nuiti pe ti suɔwɛɛ.» ⁴ Izelayele nuiti pe ti menini ga Sayile Filiseti nuiti ta-ɔɔlaɔgai zogɛ, naa maavele ma, Izelayele woinzeɔea Filiseti nuiti ma. Izelayele ɔɔvɛbeɛi pe ge ɔaalɛni ba Sayile ɔoba, Gilegale.

² Sayile ɣeni zeini Gibeá taa ɣwɛmavɛ, gului ta wu, nii daa ga gɛɛnade gului, nii é Migelon. Kɔɔɔɔ nu undɔzita (600) ɣɛɣala ɣa é ɣeni zea. ³ Zalaɣa ɣula nui, nii é ɣeni loni naa ɣoba, zalaɣa ɣula zɛɣɛi kɔba, daa ɣeni ga Ayiya, Ayituɓe ná-doun zunui. Ayituɓe kɛɛɣɛloin ɣeni ga I-Kaɓɔde. Ti-ɣɛɛ laaseigi ɣeni ga Finease, Eli nii é ɣeni ga zalaɣa ɣula nui Silo, naa ná-doun zunui. Nu nɔpɛ ge la ɣeni sugwɛɛ ga Zonatan lia ada.

⁴ Pelei nii Zonatan soni, nii a kɛ é zeeli Filiseti ɣɔɔɔɔgi ma, ma velei ɣeni laani fasa ɣaazoba felegɔi yɔɔɔzuɓɛ, niiti ti-laa ga ɓɔsɛɛ, ta Senee. ⁵ Ma mɔungɛ ɣeni loni lɛkpɛmavɛ nu ɣɔɓɛzuɓɛ Mikemase letemavɛ, felesiei ɣeni loni lɛkpɛmavɛ nu yeezazuɓɛ Geeɓa letemavɛ.

⁶ Zonatan ɣeni zunu lounɔi ma: «Da, de vala tatipeɛɓolulala nui teiti ta-ɣɔɔlaɣai va, tanisu ɔɔɔɔ GALAGI ɣa vaazu ɔɔsu de va. Mazɔɔɔ zobogi ɣa bɛ, é kizogi wo, ga nu bulu ko nɔ, eɣɛvelei a kɛɛ la ga nu bulu golai.»

⁷ Zunu lounɔi ɣeni ma: «Nii é è ɣisu, de naa ɣɛ. De li, kɛvele ɓɛteɓɛ ga gè vilɛ è volu, vɛ nɔpɛ è pɔ ga de li ná.»

⁸ Zonatan ɣeni ma: «Da ziezu vaavaa, de zeeli nui niiti ma, eyɛsu de ɣula ti viliba. ⁹ Ni ta de ɣaana, ti ɣɛ de ma: «A lo miná, à mina zɛɣɛ ná, eyɛsu gi zeeli wo ma,» da yɛ de-losuɓɛ, de la lia ti vɔ bɛ. ¹⁰ Keɛ ni ta ɣɛɛna de ma: «A lɛ vɛ,» da liizu, naa ɣa é dɛɛzu ga ɔɔɔɔ GALAGI ɣa vaazu bu, de vɔni ti ma.»

¹¹ Siɛgi zu ti ɔɔɔɔ lɛɛni la, ga Filiseti nui naati, niiti ti ɣeni kɔɔlaɣai naa zu, naati ti ɓainni, ti ɣɛ ma: «À weɛ Eɓulu nuiti ba! Ti ɣula zɛɣɛiti su, vɛti ti ɣɛa lɔɔɣuni náti.» ¹² Ti ɣeni Zonatan ta zunu lounɔi ma, nii é kɔɔɔɔ zɔɔlaiti seɣezu: «À lɛ vɛ, gi ɔɔɔɔ lɛ ga woye.»

Zonatan ɣeni ná-botigɛ nui ma: «Vile pɔlu, de lɛ gize unnavɛ. Mazɔɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI zobogi vea Izelayɛle ya, ga é vɔni ti ma.»

¹³ Zonatan vɛɛni ya, é da zie. Filiseti nuiti ti ɣeni loozu Zonatan ɣɔɔɔwu, zunu lounɔi ná-kɔɔɔɔ zɔɔlaiti ti ɣeni zea, naa da ti vaa ga polu velei. ¹⁴ Nu vɔvɛfelegɔ (20) ɣa Zonatan ta ná-kɔɔɔɔ zɔɔla zɛɣɛ nui, ti paani ada lɔlɔi koi miná. ¹⁵ Filiseti ɣɔɔlaɣai zu ɣeni nɔ wuulee, bɛɓɛiti kpein ti ɣeni ná maagoolii zu laaiti su, ti pɛ ti luani. Dualuagi taa makɛ kɔɔɔɔgi zoni, ta ɣɛpi ɣɔɔ geɛi nii é ɣeni Filiseti nuiti zea. Naa pɛ poluma, zooi tɔɔzeini ga é da ɓali, naa ti mɔta ɣɛ unga wuulee.

¹⁶ Taa maabɛ nuiti, niiti Sayile ti vilɛni Gibeá taai ma, nii é Benzamen yooi zu, naati ti Filiseti nu bulugi ɣaani, ti da vaza, ti da li pele ungi pɛ su. ¹⁷ Sayile ɣeni ná-kɔɔɔɔ nuiti ma, niiti ti ɣeni koba: «À gaalugi wo dɛɛ, wo ka niiti ti ɣulaai ade zaama, ti li.» Ti gaalugi woni, ti ka ga Zonatan ta ná-kɔɔɔɔ zɔɔla zɛɣɛ nui, ti la ti zaama.

¹⁸ Sayile ɣeni Ayiya ma: «Maabudɣa ga ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazɛɣɛ kesui.» Mazɔɔɔ naama voloi minazɛɣɛ kesui ɣeni Izelayɛle nuiti zea. ¹⁹ Siɛgi zu Sayile ɣeni ɔɔɛzu la zalaɣa ɣula nui vɔ, zɔngɔi wola ɣeni wɔɔɔzu Filiseti nuiti saama. Sayile ɣeni zalaɣa ɣula nui ma: «Yeeɣula niina naa zu.»

²⁰ Sayile ná-kɔɔɔɔ nuiti gaalɛɛni ba, ti li kɔɔɔɔzuɓɛ. Ti ti zili nuiti kaani, ti da ɔɔɔɔ vaa ga boɣa zɔkpɔiti, é ɣeni ga faazupu wolai. ²¹ Eɓulu nuiti ti ɣeni Filiseti nuiti zea dɛ, duɔlai zu, ti yɛni ti volu, ti li kɔɔlaɣai zu, naati ti latini ga Izelayɛle nuiti pɔ pelei, ti vɛɛ naati ba, niiti ti ɣeni Sayile ta Zonatan volu. ²² Izelayɛle nuiti ɓalaa, niiti ti lɔɔɣuni Efelayime ɣize yooi zu, naati ti mɛnini ga Filiseti nuiti ti velani, ti ɣulani, ti da Filiseti nuiti kpe, ti da ti vaa. ²³ Naama voloi ɔɔɔɔ GALAGI unmɔɔgi veeni Izelayɛle vɛ, ti yɛni kɔɔi ɣa eyɛsu ti leve Bɛte-Aven va.

²⁴ Ma voloi Izelayɛle nuiti ti wola ɓɔɔni, mazɔɔɔ Sayile ti vilɛni foovooi laawu, é ɣɛ ma: «Ni gè la dɛ wanaɣulani sili nuiti ba, zɔi nɔpɛ a daami wona, kpɔkɔ va ɣɛ é zeeli, ma nui voovooɓɛ.» Naa maavele ma, nu nɔpɛ ge la ɣeni daamiani nɔpɛ miini.

²⁵ Ti pɛ ti zeeli dɔɔɔi ta zu, vɛ gului ta ɣeni ná, kɔin gulɔi ma yeɣɛi zu, é da vɔ ya zooi ma. ²⁶ Ti zeeliai ma gului naa ma, ti pɛ ti kaani, kɔin gulɔi da yei la. Keɛ tanɔpɛ ge la ɣeni yeevilɛni ga, é va tɛ la, mazɔɔɔ ti ɣeni luazu foovooi va, nii Sayile tooni. ²⁷ Keɛ Zonatan la

ḡeni keeḡe wooi menini, siegi zu naa ḡeni foovooi loozu la bebei laalḡḡoma. Kpakui é ḡeni zoni zea, é naa looni koin guloi ḡa, é dō la, gaamago gaazuzeini ga pago. ²⁸ Kooḡḡ nui gila ge ḡeni ma: «È-ḡee foovooi loove ga: Zoi a daami wona za, naama nui voovooe. Toḡa é kea, ese pe suvikei ḡulaai.»

²⁹ Zonatan ḡeni ma: «Kèe ḡa é kpōloi zeida bebei ma. A welena, velel gè zebeli zolḡḡa la, koin guloi nii ta ḡmōgai ma bè. ³⁰ Ni kooḡḡ nuiti pe ti daami woni za, ga aniiti ti zogai kooi zu, ade ḡea Filiseti nuiti paazu, é leve nii va keai.»

³¹ Naama voloi Izelayele vōnini Filiseti nuiti ma, ti ye ti volu ti zeḡe Mikemase, ti zeeli Ayalon. Ti zuvikei pe ge ḡulani niina ti ya. ³² Ti looni ani naati su ti zogai kooi zu. Ti baalagiti ta nikeiti ta nike yiboiti soni, ti ti vaa náve nō, ti da suai vee ma jamai va, ti da mi.

³³ Nui ta vaani, é ḡe Sayile ma: «Nuḡuseiti ta ga kotoi ḡe ḡooḡḡ GALAGI laalḡḡoma, ta suai veezu ma jamai va, ti da mi.»

Sayile bainni ga tiye, é ḡe ti ma: «Wa ga woovalada nuiti! A kōtu wolai ta ḡilikili fala, wo vaa la ve. ³⁴ Naa voluma, à leve ga boga ese pe ma, ga ti ḡaale ba pō be, ese ga ḡena vaa, é va ga ná-nikei, ḡaa ná-baalagi, ve ḡa maaneai ga ti ta-loganiiti kōdaaleve ná, ta da mi niina, naa ḡa a ke, ti mina kotoi naa ma zii ḡe ḡooḡḡ GALAGI laalḡḡoma, ga ti da suai vee ma jamai va, ti da mi.» Naama bōkoi, ese pe ge vaani ga ná-toganii, ti kōdaaleve miná. ³⁵ Sayile zalaḡa ḡulazuve beṡeni miná ḡooḡḡ GALAGI ve. Naa ḡa é ḡeni ga ma mōungi, nii é kṡeteni ḡooḡḡ GALAGI lebi vaa ma.

³⁶ Sayile ḡe ma: «Ade li za bidii, ade loo Filiseti nuiti su, eyesu geelaalao, ade ti-ḡligiti seḡe ga zeeḡaabaai, ade mina be nu ḡila kpalaa ba, zenvui va ye su.»

Nuiti ti ḡeni ma: «Nii neai è ve, naa ḡe.»

Kele zalaḡa ḡula nui ḡe ma: «Ade ḡooḡḡ GALAGI ḡaazaḡa de.»

³⁷ Sayile ḡooḡḡ GALAGI ḡaazaḡani, é ḡe ma: «Nà zoo nei gè yei Filiseti nuiti polu? Nà liina, da ke nei ḡaa, è ti lo gi yeezu, gi vōni ti ma?» Kele GALA ge la ḡeni gooḡaavoteni naama voloi.

³⁸ Sayile Izelayele ḡundigiiiti pe gaaleeni ba, é ḡe ti ma: «À faiti buuḡete ga pago, wo ḡe kwee kotoi nii keai za. ³⁹ Gè ḡonaa ḡooḡḡ GALAGI ma, nii é vulua, Izelayele ná-unmō GALAGI, ga: Zoi é niima vaa noi ḡeai, keni é za, anee ḡalaa dōun zunui Zonatan ve.» Kele bebei zaama, nu nōpe ge la ḡeni gooḡaavoteni.

⁴⁰ Sayile da ḡe ti ma: «Wo pe à lo ga vepema ḡila pele, nà-o, dōun zunui Zonatan-o, gi lo ga vepema ḡila pele, gi felego.»

Nuiti ti ḡeni ma: «Nii nōpe è pō, naa ḡe.»

⁴¹ Sayile ḡeni ḡooḡḡ GALAGI ma: «Izelayele ná-GALAGI! Gaamai ḡula keḡema.» GALA ná-gooḡaavotegi é feeni, naa Sayile ta Zonatan zoni, faa zeḡe nuḡuseiti ba niina. ⁴² Sayile devei veeni, ga kpakutoomai ḡe ti yōḡzu ta ná-doun zunui Zonatan. Naa ḡeai ma, Zonatan ḡa é zoni.

⁴³ Sayile ḡeni Zonatan ma: «Nii è keai, bo dee mà.»

Zonatan ḡeni ma: «Gè koin guloi tago ḡḡḡḡe ga tukpōi bogi, nii é ḡea zèa. Nà ḡaa, kèvele beṡeve ga gè za.»

⁴⁴ Sayile ḡe ma: «È gaamai woga, keni è za, Zonatan. GALA ge sō ná-ziiḡaawanai pe su, ni è la zaani.»

⁴⁵ Kooḡḡ nuiti ti ḡeni Sayile ma: «È ḡe ma lee? Zonatan za! Naa li poun! Nii é ḡea ga zaḡui, é zobogi ve Izelayele ve sili nuiti ma. Gi ḡonaa ḡooḡḡ GALAGI ma, nii é vulua, ga gi la vaa bu pe, ga nōundeḡai gila kpalaa ge va loo zooi ma, mazolō, nii é keai za, é naa ḡeeve GALA ná-kpōbai zu.» Naa ḡa é keeni kooḡḡ nuiti ti Zonatan ḡizoni da saai ma.

⁴⁶ Sayile la mō ḡeni vileni Filiseti nuiti polu, naati ti ḡaleni ma ta-yooi zu.

Sayile ná-ḡnifaamaiti sili nuiti ma

¹⁵ Sayile feni ma: «Kooɔɔ nui ti yiimazegeai ga baalagiti ta nikeiti ma vapagiti, ti zefe ga tiye Amaleke nui po be, ga ti va ge ga zalaɔai, da-GALAGI, Gooɔɔ GALAGI ve. Gi motaiti suwuɔaaleve negelɛin.»

¹⁶ Samiyele feni Sayile ma: «Gwe mina! Naa kula gea su. Be ge naa wo e ma, nii Gooɔɔ GALAGI deeni ga ze kpidii tevegai.»

Sayile feni ma: «Awa, boena.»

¹⁷ Samiyele feni ma: «Siegi zu e la feni boɔɔ gaazu la ga sobelama nu, nazu ga e gea la ga masagi Izelayele wolodamaiti unda, Gooɔɔ GALAGI ga e gulɔi zie e ma, e ge ga masagi Izelayele unda. ¹⁸ Tama Gooɔɔ GALAGI e zie velelɛa, e devei ve e ya, ga e li, e Amaleke nui suwuɔaaleve, kotoba nui naati, e kooi ve ti va, eyesu e ti zugoɔɔɔ. ¹⁹ Lee vaa zu e la ɔoloni Gooɔɔ GALAGI na-devei ve? Lee vaa zu e Gooɔɔ GALAGI wanama vai geezu, e da aniiti sege, niiti ti zogai kooi zu?»

²⁰ Sayile feni Samiyele ma: «Na ma, kolove Gooɔɔ GALAGI na-devei ve, nii e fea zea, nii e tevegai keevai ma, ge naa geeve, ge gale ma ga Agage, Amaleke nui ta-masagi, ge nui motaiti suwuɔaaleve Gooɔɔ GALAGI ve. ²¹ Kele kooɔɔ nui ti baalagiti ta nikeiti ma vapagiti segeai, anii naati su ti zogai kooi zu, niiti maane feni de ga maapei ve ti va Gooɔɔ GALAGI ve, ti naati segeve ga ti va ge ga zalaɔai Gilegale Gooɔɔ GALAGI ve, nii e ga da-GALAGI.»

Woozogi vizoge zalaɔai va

²² Samiyele gooɔaavoteni, e feni ma:

«Gooɔɔ GALAGI wainve nei ga zalaɔaiti ta gala zalaɔaiti, egevelei waindai la ga nu ɔolo daawooi ve?
Wele, woozogi vizoge zalaɔaiti ba,
koloi vizoge e leve baala sineiti ma wulɔi va.

²³ Mazoloo zai e kololalai geezu, naa ɔouve egevelei ungaizie wo fai la.
Boɔmaayeilalai ɔouve, ta ga gevelei no ta ani ɔoo vai.

Tei e Gooɔɔ GALAGI laawooi viliga ya,
to balaa e e viliga ya, e masadai ɔula e ya.»

²⁴ Sayile kpaei zefeni, e ge Samiyele ma: «Ge kotoi gea, mazoloo ge Gooɔɔ GALAGI na-devei ɔoloɔɔloga, ta dno ma lenɛ gooiti, e ti veai zea. Ge sumaga dualuagi ma, ga ge mina kooɔɔ nui ziigaawana, ge woiloga naa ma, nii ti maagaazaɔaboga ma. ²⁵ Nii ge e maaneenezu la, naa ga ga, e soma e na-kotoi nii zuvaaye, e va, de li, ge noko Gooɔɔ GALAGI wu.»

²⁶ Samiyele gooɔaavoteni, e ge ma: «Ba-o, de la liizu booma, mazoloo e Gooɔɔ GALAGI na-deveiti daavilige, naa ga e kea, to balaa e e laaviliga, e masadai ɔula e ya Izelayele unda.»

²⁷ Tei Samiyele feni voluavesu, ga e gale ma, Sayile soni na-segei lakologi va, e vali ga, ma buɔai ye zea. ²⁸ Samiyele feni ma: «Vele gana Gooɔɔ GALAGI Izelayele masadai valizu ga la, e kula e ya za, e fe taɔili zea, nii fizogai e va. ²⁹ Sugwee ga Maliɔii nii e ga Izelayele na-lebiyai, e la zee woga, e la nimiza boɔɔ ma ga nuɔusei gevele.»

³⁰ Sayile feni ma volu: «Ge kotoi geeve, kele anee naa ve, soma e unfema ve zea na-nuɔuseiti ta-ɔundiɔiti gaazu, ta Izelayele nui pe gaazu. Soma e vile polu, de li, ge noko da-GALAGI wu, nii e ga Gooɔɔ GALAGI.» ³¹ Samiyele vileni Sayile volu, ti li, Sayile noko Gooɔɔ GALAGI wu.

³² Samiyele feni ti ma: «A va ga Amaleke masagi Agage po.» Agage feni vaazu koozunɛai, e da ɔisie ga saai ga na a buɔe maazu. ³³ Kele Samiyele feni Agage ma: «Da-woga zokpoi ga e anzanui ma moimoin balani ti-lointi ma, naa maavele ma, da balaa e-lee ga vala e ma za.» Samiyele Agage vaani Gilegale, Gooɔɔ GALAGI gaazu.

³⁴ Naa voluma, Samiyele ɖaleni ma Lama, Sayile balaa ge ɖaleni ma ná-taazu Gíbea. ³⁵ Samiyele la mɔ ɖeni ɖaleni ma volu, é va li Sayile ɖa vaa ma, eyesu saa voloi zeeli. Kele Sayile ma yiizoolɛi ɖeni ma, mazɔlɔ Gooɖɔ GALAGI ɖaleni niina Sayile va, é ɖe Sayile mina mɔ ɖe ga masagi.

16

GALA ge yiimazeɖe vai ga Davide ga masa niinei

¹ Gooɖɔ GALAGI ɖeni Samiyele ma: «Da yesu wɔlɔzu, eyesu yeelɛ, Sayile ná-faa zu? Nɔn gè ɖelea ba, nii a ke gè Izelayele masadai ɖula zea. Da-wulɔ minɛi laave, è li Beteleyeme taazuwe. Nà è levesu Izayi ná-pelei wu, mazɔlɔ gè yiimazeɖewe ga ná-doun zunui gila, ga é ɖe ga masagi.» ² Samiyele ɖeni ma: «Naa ɖa zoo é ɖe ɖale? Sayile a menina, toɖa pàa.» Gooɖɔ GALAGI ɖeni ma: «Nike bokpa gila seɖe, è lii la, ɖa ɖeezu ma: «Pàave zalaɖa ɖulazu Gooɖɔ GALAGI ve.» ³ Da Izayi loli zalaɖa ɖulazuwe. Nii gè pɔ ga è ke, nà naa le ga de niina. Nui nii gè deezu ga de, naa ɖa è gulɔi ziezɔ ma bè.»

⁴ Samiyele ɖoloni Gooɖɔ GALAGI wooi ve, é liini Beteleyeme. Taa ɖewolaiti ti Samiyele ɖaai ma, ti yiizooleni, ti gaazaɖa, ti ɖe ma: «È vaa ungi ɖa ga faa vago baa?» ⁵ Samiyele ɖeni ti ma: «Ungo, pàave zalaɖa ɖulazu Gooɖɔ GALAGI ve. A bɔɖɔ nadena zalaɖa ɖula vai ma, wa va niina pɔ pelei.» Samiyele Izayi ta ná-dointi tolini ga ti bɔɖɔ nade, ti va zalaɖa ɖulazuwe.

⁶ Naati paai ma, Samiyele Eliabe ɖaani, é ɖa ɖe bɔɖɔ ma: «Tanisu nii ɖa Gooɖɔ GALAGI yiimazeɖeai la.» ⁷ Kele Gooɖɔ GALAGI ɖeni Samiyele ma: «È ɖaazu mina ɖula kpusei ta kooza velei va, mazɔlɔ gè la yiimazeɖeni la. Gè la faiti petesu ga eɖevelei nuiti ti kaazu la. Nuɖusei belagi ɖa nɔ ga nii é kaazu ga ɖaazuwe, kele nɔn, nà ɖa wele nui yiimave.»

⁸ Naa voluma, Izayi Abinadaɖe lolini, é de ga Samiyele, kele Samiyele ɖeni ma: «Gooɖɔ GALAGI la yiimazeɖeni ga nii balaa.» ⁹ Naa voluma, é vaani ga Sama. Samiyele ɖeni ma volu: «Gooɖɔ GALAGI la yiimazeɖeni ga nii balaa.» ¹⁰ Izayi ná-doun lofela leeni ga Samiyele ɖana nɔ, kele Samiyele ɖeni ma: «Gooɖɔ GALAGI la yiimazeɖeni ga nii tanɔpe.»

¹¹ Samiyele Izayi ɖaazaɖani, é ɖe ma: «È-loun zunuiti tie ka ná baa?» Izayi ɖeni ma: «Ti-ma lounɔi ɖa dɔɔi zu, é ɖa baalagiti make.» Samiyele ɖeni ma: «Nu leve, ti toli, é va, tɔzei ade la zalaɖa laamii lɔzeizu polu, keni a vaana.»

¹² Izayi nu leveni, ti Davide loli, é va. Davide ɖeni ga zunu lounɔi, é ɖeni ga kpɔi nu, gaazuɖezeti seidai su ga pagɔ, dɔɔai balaa ga pagɔ. Gooɖɔ GALAGI ɖeni Samiyele ma: «Tɔ ɖaa, wuzeɖe, è gulɔi zie ma.» ¹³ Samiyele gulɔ minɛi zegeni, é gulɔi zie Davide nɔungi ma, keɖelointi gaazu. Gooɖɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Davide ma naama voloi, é yeni ba ɖɔ. Samiyele begai ma, é ɖaleni ma Lama.

GALA Zenvui zeɖe vai Sayile va

¹⁴ Gooɖɔ GALAGI ná-Zenvui zegeni Sayile va, zenvu nɔi ta levega ɖeni de Gooɖɔ GALAGI ve, naa ɖa nɔungi zeɖe ma. ¹⁵ Sayile ná-botigɛ nuiti ti ɖeni ma: «Gi sugwee ga GALA ge zenvu nɔi ta levega, nii é dɔungi zeɖezu ma. ¹⁶ Naa ɖa é ba, ni ɖa devei veena nɔ gi ya, gá nu ɖaiziezɔ, nii soogai kɔnigi ɖeinsu, naa ɖa a ke, siɛgi zu zenvu nɔi a dɔungi zegeni ma, geingɛin gani gein nui ɖa kɔnigi ɖein, naazu dɔungi zu ɖa la ga pagɔ.»

¹⁷ Sayile ɖeni ti ma: «Zèe ɖa bu, à geingɛin gani gein nu ɖaiziena bè, wo vaa la pò.» ¹⁸ Ná-botigɛ nui gila ge kpɔi zegeni, é ɖe ma: «Gè zunu lounɔi ta ɖaave Beteleyeme taazuwe, Izayi ná-dointi saama, sooge kɔnigi ɖeinsu. Toɖa ga kooɖɔ nu wola, é buɖe naa maazu, sooge bɔezu ga pagɔ, page gola, Gooɖɔ GALAGI ɖa ba.»

¹⁹ Sayile keelaiti teveni Izayi ma ga ti ɖe ma: «Masagi ɖe è Davide leve ma, è-loin nii é baalagiti makesu.» ²⁰ Izayi bului tanigaa zegeni, ta kɔlɔ woole ɖila, nii dɔɔi su, ta boli yivo ɖila, é ma ɖasɔi la soovalegi volu, ná-doin Davide li ga tiye Sayile vɔ. ²¹ Davide zeelini nɔ

feya Sayile ʋɔ bɛ, ɛ lɔ naa ná-botii zu. Davide ná-fai nɛ vele ma Sayile ʋɛ, ɛ seɣeni, ɛ kɛ ga ná-kɔɔɔ zɔɔlaiti seɣe nui. ²² Sayile keela leveni Izayi ma, ɛ ɣɛ ma: «È-loin Davide ná-fai wola nɛɛɛɛ bɛ, ɛ ɛ yɛ kɔba, ɛ da boti ɣɛ bɛ.» ²³ E lɔzei naama voloi ma, zɛnvu nɔi GALA ge ɣɛni tevesu, naa a la Sayile nɔungi zɛɣena ma, Davide bɛna kɔnigi zɛɣe, ɛ da ɣɛin. Sayile nɔungi zu ɣɛni laazu ga pagɔ, ɛ lago vizɔ, zɛnvu nɔi maagooza ba.

17

Goliath malimasakɛi leve fai

Izelayele nuiti ma

¹ Filiseti nuiti ti ta-ɣɔɔɔɔgiti gaalɛni ba, ti ʋa kɔɔi loo. Ti bɔɔɔ ɣaalɛni ba Soko, Zuda yooi zu. Ti ta-ɣɔɔɔɔɔɔ ʋuuni Efese-Damime, Soko ta Azeeka ti yɔɔɔzuɛ. ² Sayile ta Izelayele ɣɔɔɔɔgiti balaa ti bɔɔɔ ɣaalɛni ba. Ti ta-ɣɔɔɔɔɔɔ ʋu Ela ʋetugi zu, ti lopele bɛɛni kɔɔɔɔ vai ma, Filiseti nuiti daalɔɔma. ³ Naa ɣɛai ma, Filiseti nuiti ti ɣɛni gize ɣila ma, Izelayele nuiti balaa ti ɣɛ gizei taɣili ma, zɔɔla ʋelei, pɛtugi ɣɛ ti yɔɔɔzu.

⁴ Filiseti nuiti ta-ɣɔɔɔɔɔɔɔɔ ɣila ge ɣulani ti zaama. Gate taazuɛ nu ɣɛni de, daaseigi ɣɛni ga Goliath, soligi ɣɛni ga, metɛɛ savagɔ. ⁵ Maagilia ɣɛni de ga kɔlu bɔi bɔɔɔɔɔ, kɔlu zɛɣeii nii ɛ ga kaka make gelei, naa balaa ɣɛni ga kɔlu bɔigi, buɛɛgi ɣɛni ga kilo ʋuulɔzita (60). ⁶ Kpekazuɛti makega ɣɛni de ga kɔlu bɔi kokologiti, kpɛɛn goi ɛ ɣɛni zɛɛni kpaki poluɛ, naa balaa ɣɛni ga kɔlu bɔigi. ⁷ Ná-kpɛɛn wolai ma wului baagɔni, eɣɛ seɣe ʋɛɛ nui ná-ɣba gului, nii a da seɣeii ʋu ma, kpɛɛin ma mɛɛngi wuɛɛgi ɣɛni ga kilo lɔfela. Ná-kɔɔɔ zɛɛ seɣe nui ɣɛni loni tuɔɔ.

⁸ Filiseti nui loni Izelayele ɣɔɔɔɔɔ nuiti daawu, ɛ ɣɛ ti ma: «Lee vaa zu wo lopele bɛɛzu kɔɔɔɔ vai ma? Nɔun ná ga Filiseti nui, wa ma, wa ga Sayile ná-duɔiti. A nu ɣila kula, ɛ ʋa gi kɔɔi ɣɔ gá tɔ. ⁹ Ni a ʋɔnina mɔ, ɛ paa, gá ɣɛ ga wa-luɔiti, kɛɛ ni ná ɣa ga ʋɔni ma, gɛ paa, wa ɣɛ ga gá-luɔiti. ¹⁰ Za, gɛ malimasakɛi levea ga Izelayele ɣɔɔɔɔɔ! A nu ɣila kula, gi kɔ gá tɔ.» ¹¹ Siɛgi zu Sayile ta ná-kɔɔɔɔɔ ti Filiseti nui naa wooi mɛnini da, ti zasubalini, ti wola lua.

Davide lii vai Izelayele ɣɔɔɔɔɔɔɔ zu

¹² Davide ɣɛni ga Efelata ʋɛɛɛɛɛ wu nu, Izayi ná-doun zunui gila, nii ɛ ɣɛni zeini Beteleyeme, Zuda yooi zu, doun zunu lɔsava ɣa ɛ ɣɛni zea. Sayile ná-siɛgi zu, Izayi ʋɔɔɔɔɔɔɔɔ niina ga gola. ¹³ Izayi ná-doun zunu mɔun savagɔiti ti ʋilɛni Sayile ʋolu kɔɔɔɔɔzuɛ. Ma mɔungilaa ɣɛni ga Eliabe, felesiɛi laa ɣɛni ga Abinadaɛ, savasiɛi laa ɣɛni ga Sama. ¹⁴ Davide ɣa ɛ ɣɛni ga dɔungoi ti pɛ su. Diɛ savagɔiti ti ʋilɛni Sayile ʋolu kɔɔɔɔɔzuɛ. ¹⁵ Davide ɣɛni liizu kɔɔɔɔɔɔɔ zu, ɛ da ɣale ma Beteleyeme, kɛɛɣɛ ná-baalagiti make fai zu. ¹⁶ Sobu ɣilagila, kpɔkɔ ɣilagila, Filiseti nui ɣɛni losu Izelayele laawu. E kɛɛni ga folo ʋuunaanigɔ (40).

¹⁷ Názu ɣa Izayi ɣɛni la ná-doun zunui Davide ma: «Kilo ʋuusavagɔ (30) zɛɣe, ani ɣae ɣeegai zu, ɛ lii la, ta bulu puugɔi, ɛ ti ve è-liɛni zea, kɔɔɔɔɔɔɔ zu. ¹⁸ Folomaze puugɔi niiti balaa seɣe, ɛ li, ɛ fe ta-ɣɔɔ ɣundigii ya, nii ɛ nu waagila (1 000) unda. Li, ɛ ka, ni è-liɛni kɛɛɣɛ, da ɣena ʋaa, ti sabaliɛa ve è ya, ɛ ʋaa la pɔ. ¹⁹ Da ti ɣaazu Sayile ʋɔ bɛ, ta Izelayele ɣɔɔɔɔɔ pɛ, Ela ʋetugi zu. Ta kɔɔi ɣa, ta Filiseti nuiti.»

²⁰ Poluma zobui, Davide wuzɛɛni ga sobuzobui, ɛ kɛɛɣɛ ná-baalagiti kaliva nu ɣili ma, ga naa da ti make. Kasɔi nii maanɛni ga ɛ lii la, ɛ naa zɛɛni, eɣɛɛɛɛ kɛɛɣɛ boni ma la. Davide zeelini nɔ kpɛin, siɛgi zu kɔɔɛɛɛ ɣɛni lopele bɛɛzu la kɔɔɔɔ vai ma, ta ti da kɔɔ beei loo. ²¹ Izelayele nuiti ti lopele bɛɛni, Filiseti nuiti ti lopele bɛɛ, kɔɔɔɔ vai ma. ²² Davide ná-kasɔiti kalivaani kasɔ make nui ma, ɛ li ga kɔɔɔɔɔzu ʋelei, ɛ diɛni tuɔɔ. ²³ Davide ɣɛai ma bɔɛzu diɛni pɔ, ɛ kaani ga, zunu ɣila ka ɣulazu Filiseti nuiti saama, daa ga Goliath, Gate nu ɣɛni de, ɛ da ma bɔɛ ɣilagi nɔ wo. Davide gooi mɛnini. ²⁴ Izelayele ɣɔɔɔɔɔ nuiti kpɛin ti kaa ma, ti wola luani, ti ʋela. ²⁵ Ti da ɣɛ bɔɔɔ ma: «Wa zunui nii ɣaazu? Toɣa na ʋa mɔnɔ,

ga é Izelayele voomu, zai nɔpɛ a zoo é zunui nii vaa, masagi ɔa naavolo mɔinmɔin fe ma nui ya, é ná-doun anzanui ve be ga vului, naa volu é ma nui keɛɛ ná-peleyeɛɛi ɔula mului zu, Izelayele yooi zu.»

²⁶ Davide zunuiti gaazaɔani, niiti ti ɔeni koba, é ɔe ti ma: «Leeni ɔa ta fe naama nui ya, nii a zoo é Filiseti nui nii vaa, é unfe kasɔi zeɛe Izelayele unma? Filiseti nui nii ɔa ga leeni, tatipelevolulala nui tei, a zenvu su GALAGI ná-kɔɔɔɔgi voomu?» ²⁷ Ti Davide woɔɔaavoteni, ga minazeɛe gooi nii bogai naama nui vaa ma, nii a zoo é paa.

²⁸ Die Eliabe goomenini, ti da yepe ta zunuiti. E yiigaawanani, é ɔe Davide ma: «Lee ɔa è vaai keɛzu ve? Be ɔa è baala kpulu koi yeɛgai zea, tevebai zu? Gè da-wasogi ɔwee, ta kibɔɔɔmai, nii è è-yiimave. E vaave ga è kɔɔɔɔzuve ɔa.»

²⁹ Davide die ɔaazaɔani, é ɔe ma: «Leeni ɔa gè kea ga faa ɔi? Gaazaɔa nɔ ɔa gè boga.»

³⁰ Davide voluaveni die va, é gaazaɔagi wo ga kɔɔɔɔ nui taɔili, é ma ɔaazaɔa gilagi nɔ woni, ga nu mɔinmɔin, ti da goɔɔaavote gilagi nɔ ve zea.

Davide ɔɔɔɔ ɔula vai ga ti kɔ ta Gɔliate

³¹ Davide ɔɔe wooi zeelini ese pe ma, Sayile ɔɔɔɔi balaa menini, é Davide lolini. ³² Davide ɔeni Sayile ma: «Maliɔi, nu nɔpɛ ge mina ɔɔɔɔ iɔteve Filiseti nui tei ná-faa zu, nɛi gè ga da-wotiɛe nui, ná liizu, gi kɔ gá tɔ.»

³³ Sayile ɔeni Davide ma: «Ba! E la zooga liizu laalezu Filiseti nui nii wu, mazɔɔɔ da ga zunu louno nɔ, tama toɔa ga kɔɔɔɔ nu kaite ma louno zie su.» ³⁴ Davide ɔeni Sayile ma: «Siegi zu nɛi gè ga da-wotiɛe nui, ná la ɔena kɛe ná-baala kpulugiti make su la, zalai baa file zuai ta a la vaana ga é togani gila kula baala kpulugi zaama, ³⁵ gè bena vile polu, gè toganii naa ɔula daave. Ni zalai baa file zuai a la ɔalena ma, é laale bù, gè bena so kɔma leɔai va, gè ye doɔazu, gè paa. ³⁶ Ule ɔana gè zalai ta file zuai ma mɔinmɔin paani la. Zekana nɔ gè keɛzu la ga Filiseti nui nii, tatipelevolulala nui tei, mazɔɔɔ é zenvu su GALAGI ná-kɔɔɔɔgi voomuga. ³⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI nii é kula zalai ta file zuai zaingiti zea, naa ɔa zoo é kula Filiseti nui tei zea.»

Sayile ɔeni Davide ma: «Liina, Gɔɔɔɔ GALAGI ye è va.» ³⁸ Naa woga volumna, Sayile Davide maɔilini ga tɔ ɔɔɔɔi ná-kɔɔɔɔ zɔɔlaiti, é kɔlu ɔai ɔɔɔɔgi lɔ unba, é kaka make kɔlu zeɛe loo kɔba. ³⁹ Kɔɔɔɔ maɔili zɔɔlai naati poluma, Davide Sayile ná-boɔa zɔkpɔi ɔilini zaama, é ɔe é zie la, keɛ é la ɔeni zooni é va zie. Tɔzei, é la ɔeni naa ma poloma. E ɔeni Sayile ma, naazu: «Gè la zooga gè va zie ga niiti pe, gè la ma poloma.» Davide ti kpein kula ɔɔɔɔ ma. ⁴⁰ E ná-tukpɔi zegeni, é yei kɔtudei ɔɔave, é yiimazeɛe ga kɔtu ɔɔlugo náve, niiti ti maaloungai, é ti lɔ ná-ɔɔɔi zu, é ná-feleleɛgi zeɛe, é li Filiseti nui laalɔɔma.

Davide vɔni fai Gɔliate ma

⁴¹ Filiseti nui ta ná-kɔɔɔɔ zepe seɛe nui balaa, nii é ɔeni tuɔɔ, ti ɔeni maabugazu Davide va, vaavaa. ⁴² Filiseti nui weleni ga pagɔ, é Davide ɔai ma, é leɔeni su, mazɔɔɔ zunu louno ɔaazui ɔeni ba, é ga kpɔi nu, pagai, dɔɔai. ⁴³ Filiseti nui bainni ga Davide, é ɔe ma: «Da kàazu ga gile baa, è vaazu dàalɔɔma ga kpakuiti?» Kpegai ma ga Davide voovo, ná-galagiti kpein daaseigi zu, ⁴⁴ é ɔeni Davide ma: «Va ve, gè è-ma zuai ve wɔniiti zea, ta dɔɔɔ zuaiti, ga ti-ɔɔɔɔgi.»

⁴⁵ Davide goɔɔaavoteni, é ɔe ma: «Dɔun da vaazu dàalɔɔma ga boɔa zɔkpɔi, ta kpein, naa ve kpein goi va, keɛ nɔun ná vaazu è laalɔɔma Gɔɔɔɔ GALAGI laaseigi zu, Fai-Pe-Maliɔi, Izelayele ɔɔɔɔgi ná-GALAGI, nii è poomugai. ⁴⁶ Za, Gɔɔɔɔ GALAGI zaalai zu, ná vɔnisu è ma, gè è vaa, gè ɔungi leve è va. Foloi va ɔe é li za, ná Filiseti ɔɔvebeiti ma voomaiti keɛzu ga wɔniiti, ta dɔɔɔ zuaiti kɔɔgi. Naazu etea pe ka kwee ga GALA ka Izelayele ve. ⁴⁷ Bebei nii pe ka kwee ga Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa da nu ɔizo, boɔa zɔkpɔi vaa la ba, baa kpein. Mazɔɔɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa po ge ga kɔi, toɔa wo lɔzu za gi yeezu.»

⁴⁸ Gaamago nɔ, Filiseti nui tɔɔzeini ga ɖeɖele ɔeta, é va maaɖuɖa Davide va. Davide suvileni ga biza kɔɔɖɔzuɖe, é da li Filiseti nui laaɖomi su. ⁴⁹ Davide yeelɔni ná-bɔlɔi zu, é kɔtu ɖila seɖe, é pili ga ná-feleɖeleɖe. Kɔtui li nɔ, é vile Filiseti nui lovalave, é lo nɔungi zu, Filiseti nui ɖula unga, é laave zooi ma. ⁵⁰ Davide vɔni pelei ɖana Filiseti nui ma, boɖa zɔkpɔ la ɖeni zea, kɛni ná-feleɖeleɖe nɔ, ta kɔtu ɖila kpe naa nɔ ɖa é Filiseti nui zɔɔni la, é paa. ⁵¹ Davide ɔizeni, é zeeli Filiseti nui ma, é naa ná-boɖa zɔkpɔi ɖula ma laɖagi zu, é nɔungi leve ba. Filiseti nuiti ti kaai ma ga, ta-ɖɔɖɔfuluɖai zaa, ti velani.

⁵² Izelayele ta Zuda ɖɔɖɔ nuiti ti vileni Filiseti nuiti polu, ti da kɔɔ beei loo, ti yɛni Filiseti nuiti kpɛɛzu, eyɛsu ti zeeli pɛtugi ɖobave, ta Ekelɔn taa zigɔdave. Filiseti nui niiti ti ti vaani, naati ma voomai vazani Saalayime vele ma, eyɛsu é zeeli Gate ta Ekelɔn. ⁵³ Izelayele nuiti ti zɛɖeni Filiseti nuiti polu, ti ɖale ma naati ta-ɖɔlaɖai zu, ti da naati zeaɖɔligiti seɖe. ⁵⁴ Davide Filiseti nui nɔungi zɛɖeni, é lii la Zeeluzalɛme. Kɛɛ é naa ná-kɔɖɔ zɔɔlaiti puuni ná-seɖe ɖotai wu.

⁵⁵ Siɛgi zu Sayile Davide ɖaani la, é da li Filiseti nui laalɔɖma, é ná-kɔɖɔfuluɖai Aɓenɛɛl ɖaazaɖani, é ɖe ma: «Zunu lɔungoi nii ɖa ga ɔe ná-doun zunu?» Aɓenɛɛl ɖeni ma: «Ee, masagi, GALA ka kàazu, eɖeɖelei è vulua la ga ɖite, gaamazu gè la naama vai ɖwɛɛ.» ⁵⁶ Masagi ɖeni ma: «Gaazaɖa bo, è ɖe zunu lɔungoi nii kɛɛɖe ɖwɛɛ.» ⁵⁷ Davide ɖalegai ma ma, kpegai ma ga Filiseti nui vaa, Aɓenɛɛl loni tuɖɔ, ti li Sayile vɔ be. Filiseti nui nɔungi ɖeni de zoni Davide ya. ⁵⁸ Sayile Davide ɖaazaɖani, é ɖe ma: «Doungo, ɔe doun zunu ɖa ga de?» Davide goɔɖaavoteni, é ɖe ma: «Nà ga da-wotigɛ nui Izayi ná-doun zunui, Beteleyɛme nui.»

18

Zonatan ná-nɛɔɔi é vile Davide va

¹ Davide ɔegai ma ga ɔɔe Sayile vɔ, Zonatan ɖilini Davide va ziimave. E Davide nɛɛni vɛ, eɖe tɔ ɔɔɖɔi. ² Naama voloi, Sayile la ɖeni ɓeni Davide va, é va li kɛɛɖe vɔ be, é Davide makeni ɖoba. ³ Zonatan ta Davide ti minazeɖe boni yɔɖɔzu, tɔɔzei Zonatan Davide nɛɛni vɛ, eɖe tɔ ɔɔɖɔi. ⁴ E ná-seɖe wolai ɖulani ɖoba, é fe Davide vɛ, naa vɛɛ ná-kɔɖɔ zɛɖeiti ba, é ná-boɖa zɔkpɔi ta ná-kilegiti feeni Davide vɛ, ta ná-saamaɖiligi. ⁵ Vɛ nɔpe Sayile a la Davide leve ná kɔɔmave, Davide ɖeni vɔnisu naa ma, naa ɖa é kɛɛni, Sayile pileni da ná-kɔɖɔ nuiti unda. Davide ná-fai wola nɛɛni beɓei vɛ, ta Sayile ná-botigɛ nu wolaiti.

Sayile toloi ɖula vai ga Davide

⁶ Davide ɔegai ma ga Filiseti nui vaa, ti ɖalegai ma ma, ti zɛɖe kɔɔɖɔzuɖe, anzanuiti ti ɖulani Izelayele laaiti pɛ su, ti masagi Sayile laaɖomi, ti da kuai wo, ti da guyei loo, ga koozunɛ woo wolai, ti da tamadegiti ta geingein ganigi taɖiligaani gein. ⁷ Ti pɛ ti ɖeni guyei loozu vɔɔma ga koozunɛi, ti da ɖe ma: «Sayile vɔnini nu waagilagilagiti ma, Davide ma ge vɔni nu waavuuɖugiti ma!»

⁸ Sayile naama vai zɛɖeni ga faa ɖɔu, é yiɖaawana ga gola, é da ɖisiɛ ga: «Ta waa seizu vuuɖugiti feezu Davide ya, ti da waa seizu ɖilagilagiti fe zèa. Masadai nɔ ɖa é la de zea.» ⁹ E lɔɔzei naama voloi ma, Sayile ɖeni welezu Davide va niina ga toloi.

¹⁰ Poluma voloi, GALA ge zenvu ɖɔi gila teveni, é lo Sayile zu, é tɔɔzei ga é da kulakeɛma vaiti bo ná-pelei wu. Davide ɖeni ná-kɔnigi ɖeinsu, eɖeɖelei é ɖeni kɛɛzu la zɔɔma voloiti su. Sayile ná-kpɛɛin ɖeni zoni zea. ¹¹ Sayile ná-kpɛɛin vilini, é da ɖe ɔɔɖɔ ma: «Nà sɔɔzu, gè kpado pelei va.» Kɛɛ ná zeizu ɖeni fele, Davide da zɛɖe tuɖɔ.

¹² Sayile luani Davide va, mazɔlɔɔ ɔɔɖɔ GALAGI ɖeni Davide volu, kɛɛ é zɛɖea tɔun polu. ¹³ Naa ɖa é kɛɛni, Sayile Davide maagoozani la ɔɔɖɔ va, é sei salaɔusu waagila (1 000) unda. Davide ta ná-salaɔusuiti, ti ɓena li kɔɔɖɔzuɖeti. ¹⁴ Vɛ nɔpe Davide a la li ná, é ɖeni

zobogi zolobosu fai pe su, mazoloo Gooḡo GALAGI ḡeni polu. ¹⁵ Sayile naama vonifaama wolaiti kaai ma, ta veeni ná-duai va. ¹⁶ Kele Davide ná-fai wola neeni Izelayele ve, ta Zuda nuḡuseiti pe be, mazoloo toḡa é ḡeni losu ti luḡo ta-ḡooḡo vaiti su.

Davide Mikale vulu vai

¹⁷ Yeeta, Sayile ḡeni Davide ma: «Woin ḡa mà ga gè doun anzanu mounḡi Meelaḡe ve è ve ga vului, ni ḡa ḡena bè ga kooḡuluḡa wola, è ḡa lo Gooḡo GALAGI ná-kooiti tuḡo.» Naa wosuḡe be, é ḡeni ḡisieu ga: «Nà ḡooḡi gè la paazu, Filiseti nuiti ka ti paazu.» ¹⁸ Davide gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà ga leeni, ḡaa tosuḡe ḡegele ḡa é kèe vlei va, Izelayele yooi zu, gè ḡe ga masagi nekoi?» ¹⁹ Kele sieḡi zeelii ma, ga Sayile ná-doun anzanui Meelaḡe ve Davide ya ga anzai, keeḡe tatini, é fe Meḡola nui Adeliyele ya ga vului.

²⁰ Sayile ná-doun anzanui velesiéi, nii daa ḡeni ga Mikale, naa Davide neeni ve. Sayile menigai ma, koozuneeeni ga gola. ²¹ Mazoloo é ḡeni ḡeezu ḡooḡo ma: «Nà feezu be ga vului, nii a ke, é ḡe be ga balii, Filiseti nuiti ti paa.» Sayile ḡeni Davide ma volu: «Da zoo è ḡe ga nekoi niina.»

²² Sayile ḡeni ná-botigē nu wolaiti ma, ti ḡe Davide voo ga pagoo, ti ḡe ma: «Da-vai nea masagi ta ná-nuḡuseiti be. Va bu za ga è ḡe ga masagi nekoi.» ²³ Sayile ná-botigē nu wolaiti ti liini, ti naama wooiti daazeeli Davide ma. Kele Davide ti wooḡaavoteni ga: «Toḡa wo ḡaazu ga faa go ḡaa, ga ndun gè ḡe ga masagi nekoi? Nà ga bala nu nò, ta tosu wola la bà.»

²⁴ Sayile ná-botigē nu wolaiti ti liini, ti Davide ná-gooḡaavotegi laazeeli Sayile ma. ²⁵ Sayile ḡeni ti ma: «À ḡe Davide ma: «Masagi la vulu zongoo ḡaizieu ná-doun anzanui vaa zu. Nii nò woin ma, naa ḡa é ga, zunu ani laayoo ungila (100), Filiseti nuiti saama, naa ḡa é ḡeezu ga ná-wanaḡulai sili nuiti ba.» » Sayile naa woni, nii a ke, é Davide undaavili Filiseti nuiti zea.

²⁶ Sayile ná-botigē nu wolaiti ti vaani, ti naa wo Davide ma. Naama wooi Davide eneḡeni, nii a ke, é ḡe ga masagi nekoi. Kui nii masagi toni, naa va ḡe é zeeli, ²⁷ Davide ta ná-kooḡo nuiti ti liini ti Filiseti nu unfelegoo (200) va, ti naati ta-zunu aniiti daayooḡogiti teve. Davide vaani ga ti pe gaavonigai, é fe masagi ya, nii a ke, é ḡe ga naa nekoi. Sayile ná-doun anzanui Mikale veeni Davide ve ga anza. ²⁸ Sayile gaḡaai ma ga Gooḡo GALAGI ḡa Davide va, ta Davide neeḡe to ḡooḡi ná-doun anzanui Mikale ve, ²⁹ Sayile ná-dualuagi wooloni, é lo Davide va, é ḡeni naa woinzeḡezu niina nò yeenoo.

³⁰ Naama zieḡi zu, Filiseti ḡundigiti ti ḡeni liizu ga kooi, Izelayele nuiti daalooḡoma. Kele ti lii laa ḡilagila ga kooi, Davide ḡena zobo soloo gola, é leve Sayile ná-kooḡuluḡaiti pe ba. Naa ḡa é keeni, toḡo ḡulani gola.

19

Zonatan Davide maalobo fai

¹ Sayile ḡoeni ná-doun zunui Zonatan voo, ta ná-botigē nu wolaiti, ga ti Davide va. Kele Sayile ná-doun zunui Zonatan Davide neeni ve ga gola. ² E Davide ḡoba vaa woni, é ḡe ma: «Kèe Sayile ḡa po ga é è va. Naa ḡa é ba, wele ḡooḡo ma, lina sobu, mina ḡula kelema, loḡu. ³ Gá kèe, gá vaazu ḡulazu, gi ziezie kpalagi naazu, ve è loḡuai ná. Nà ḡeezu kèe voo ga ḡa-vai, gè kisu vai ḡwee, é vile è va, gè va, gè bo è ma.»

⁴ Zonatan ḡeni Davide maamuse ḡeiti bosu keeḡe Sayile ḡoba, é ḡe ma: «Masagi mina ḡooḡo ḡe ga saba nu ná-botigē nui Davide ná-faa zu, mazoloo é la faa ḡaazani è ma. Kele ná-botii pe keeḡe ga undaane è ve. ⁵ E ḡikulani zenvui zu, é li, é Filiseti nui va, naa ḡeni ga unmoḡo faa wola, nii Gooḡo GALAGI keeni Izelayele pe be. Da ḡooḡi è miná ḡaani, è ḡoozune naama vai zu. Lee vaa zu mu ḡa li ḡooḡo loozu kotoi naama zii zu, ga è sobalala nui ma jamai vu, lee vaa zu ḡa Davide va nò fuun?»

⁶ Sayile woiloni Zonatan ná-kpɔɛiti ma, é gɛ ma: «Gè ɔɔnaa Gɔɔɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga Davide la zaa.» ⁷ Zonatan Davide lolini, é naama bɔɛiti pɛ bo ma, é lo Davide luɔɔ, é lii la Sayile vɔ bɛ. Davide ná-botii lɔɔzeini Sayile vɔ bɛ ga mɔungi gɛvele.

Davide ɣizo fai anzai Mikale vɛ

⁸ Tɛi kɔɔi lɔɔzeini volu, Davide liini, é kɔɔi vɛɛ Filiseti nuiti ba, é vɔni ti ma ga gola, naati ti vela ba.

⁹ Zenvu ɲɔi nii Gɔɔɔɔ GALAGI teveni, naa lɔɔni Sayile zu, é ɣeni zeini ná-pelei wu, ná-kpɛɛin zoni zea. Davide ɣeni zeini, é da kɔnigi ɣɛin. ¹⁰ Sayile ɣeni pɔ ga é Davide zɔ, é kpadɔ pelei va ga ná-kpɛɛin. Kɛɛ Davide lɛkpɛni kpɛɛin luɔɔ, kpɛɛin baɔɔ pelei va. Davide bizeni, é vela. Ma bidii nɔ, ¹¹ Sayile keelaiti teveni Davide ná-pelelavɛ, ga ti ná make, ti va paa sobui. Kɛɛ Davide anzai Mikale boni ma, é gɛ ma: «Ni è la velani za bidii, lina, è zaa.»

¹² E kulani fenɛtɛlei laavɛ, é ze. Davide velani, é li. Pele ɣana é ɣulani la. ¹³ Naa vɔluma, Mikale pɛɛ wu zalei zɛɣeni, é da betei zu. E boli ɣɔlɔi zɛɣe, é dɔ unba, é seɣei vɛɛ ma.

¹⁴ Siɛgi zu Sayile keelaiti teveni da, ga ti Davide zo, é ɣeni ti ma: «É la ɣɛɛɛni.» ¹⁵ Sayile ti ɣaɣaleni ma, ga ti Davide vɛtɛ. E ɣeni ti ma: «À zɛ ná-betei zu, wo vaa la pò, nii a kɛ gè paa.» ¹⁶ Keelaiti ti ɣaleni ma volu, wɛɛ, pɛɛ wu zalei ɣa é ɣeni laani betei zu, boli ɣɔlɔi laani unbu.

¹⁷ Sayile ɣeni Mikale ma: «Lee vaa zu è yàavaai ɣani, è ɔɛ sili nui va, é vela?» Mikale gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Tɔ ɣa keai mà: «Zɛna, gè li. Ni naa laade, nà è vaazu.» »

Davide vela vai Samiyele vɔ bɛ

¹⁸ Davide vela vele ɣana, é li Samiyele vɔ bɛ Lama. Nii pɛ Sayile kɛɛni, é naati pɛ boni Samiyele ma. Naa vɔluma, ti felegɔ ti liini, ti ze. Nayɔte. ¹⁹ Nuiti ti liini ti gɛ Sayile ma: «Wɛɛ, Davide ɣa Nayɔte, Lama ɣobavɛ.» ²⁰ Sayile nuiti teveni ga ti Davide zo. Kɛɛ ti liai ma, ti GALA goo wo nu bulugi ɣaani, ti da kulakɛɛma vaiti bo, Samiyele lɔni ti luɔɔ, GALA Zenvui yeini ti ma, tiya balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. ²¹ Sayile menigai ma, é taɣiligaa leveni mɔnɔ, naati balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. Sayile taɣiligaa leveni ná zeizu zavasiei, naati balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. ²² Sayile bɔɔɔi liini Lama. Seeliai ma zɛyɛɣe wolai ma, nii é Seeku taazuɛ, é gaazaɣagi woni, é gɛ ma: «Mini ɣa Samiyele ta Davide ti ná?» Ti gooɣaavoteni, ti gɛ ma: «Ta Nayɔte, Lama ɣobavɛ.» ²³ Diizuɛ miná, GALA Zenvui yeini ma, tɔ balaa pelei zu, é ɣeni kulakɛɛma vaiti bosu, é da li, eyɛsu é zeeli Nayɔte, Lama ɣobavɛ. ²⁴ Seeliai ma, é seɣei ɣulani ɣoba tɔ balaa, é da kulakɛɛma vaiti bo, tɔ balaa Samiyele ɣaazu. E looni suɣili, maɲakai yeini laani zooi ma, naama voloi, ta ma bidii. Naa ɣa é kea, ti ɣeni ma: «Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama baa?»

20

Davide ta Zonatan ta-woolaamai

¹ Davide velani, é zɛɣe Nayɔte, Lama ɣobavɛ. E liini, é Zonatan ɣaazaɣa, é gɛ ma: «Leeni ɣa gè kea? Nà-faagaazagi ɣa ga leeni, kotoi bɛgele ɣa gè kea è-gɛɛ laalɔɔɔma, é ɣɛɛzu é paa?» ² Zonatan gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Naa li poun! E la zaa. Kɛɛ la dɛ faa nɔpɛ kɛɛni, ni é la boni mà. Lee vaa zu mu kɛɛ nii lɔɔɣuzu bà? Faa nɔpɛ ge la naazu.» ³ Davide ɣeni ma: «Nà ɣonazu è vɛ ga è-gɛɛ kwɛɛni ga bɔɔlai ɣa ga dɛ, toɣa ɣe ɣisiɛni nɔ ga: «Kɛni Zonatan mina faa ɣwɛɛ niima vai zu, ni naa laade, zii ɣa bɔlɔ.» Kɛɛ gè ɣonaa Gɔɔɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma, dɛi è vulua, nà bosu è ma ga kɔɔɔ lo daa ɣila nɔ ɣa é gi yɔɔɔzu gá saai.»

⁴ Zonatan ɣeni Davide ma: «Nii nɔpɛ è pɔ, bo mà, nà kɛ è vɛ.» ⁵ Davide ɣeni ma: «Lina ɣa é ga alu niinei ma vɛtii, maanɛɛvɛ gè daami wo masagi ná-taɣalii ɣa. Kɛɛ va bu, gè li, gè lɔɔɣu dɔbɔi zu, eyɛsu foloi zavasiei kpɔkɔ. ⁶ Ni è-gɛɛ a kaana ga gè la ná, da ɣe ma: «Davide maanɛɛnɛvɛ ga gè ɔɛ ba, é li fala ná-taazu Beteleyɛme. Mazɔlɔɔ ná-peleyɛɣei pɛ ka zalaɣai

ɖulazu, nii ta ɖa kula kona-o-kona.» ⁷ Ni a ɖena ma: «Naa vaɛ,» naazu ziileigi ɖa bè ɖa-wotiɖe nui. Kele, ni a yiigaaawanana, kwee ga é devea ga é paa. ⁸ Da woogefiladai le ga ze naazu, nɛi gè ga ɖa-wotiɖe nui, mazɔɔ de minazeɖea ɔɔɔ vɛ ga nɛɛɛi, Gooɔɔ GALAGI laaseigi zu. Ni nà ɖe ga sɔba nu faa nɔpe su, paa ɖa ɔɔɔi, kele mina li ga ze è-ɖee vɔ.»

⁹ Zonatan ɖeni ma: «Naama ɖigi maagooza bà poun! Ni nà kweena ga kèe ɖa pɔ é faa nɔu ɖe ga ɖe, nà bo è ma.» ¹⁰ Davide ɖeni Zonatan ma: «Ni è-ɖee ɖa è woogaaavotena ga nɔɔɔa, ɔe ɖa è tevesu ga é bo mà?» ¹¹ Zonatan ɖeni Davide ma: «Va, de li ɔɔɔi zu.» Ti felego ti liini ɔɔɔi zu.

¹² Zonatan ɖeni ma: «Gè minazeɖea Gooɔɔ GALAGI laaseigi zu, Izelayele ná-GALAGI, ga lina, ɔaa lina a levena, niima yeeɖefalai nɔ ma, nà kèe goozu ɖaazaɖasu, gè ná-kisieiti kwee. Ni ná-kisieiti page, é vile è va, naazu nà bo è ma. ¹³ Kele, ni kèe ɖa pɔ é faa nɔu ɖe ga ɖe, gè la keeni, gè va bo è ma, Gooɔɔ GALAGI sò ná-ziiɖaawanai pe su. Nà ɔe è va, è li ziileigi zu. Gooɔɔ GALAGI ɖe è va, eɖevelei é ɖeni la kèe va. ¹⁴ Ni nà de vulua, zie bè ga Gooɔɔ GALAGI ná-woogefiladai, nii a ke gè mina za. ¹⁵ Da-woogefiladai mina zege māvofodaiti ba, anɛ ɔalaa, Gooɔɔ GALAGI ɖa è zili nuiti pe kulazu eteai zu.»

¹⁶ Zonatan minazeɖegi ɖeeni ti yɔɔɔzu ta Davide ná-peleyeɖei. Kpegai ma, é ɖe ma: «Ni ɖa minazeɖegi nii ɖologolona, Gooɔɔ GALAGI ɖa è loɖa ga è zili nuiti ta-ɔakɔi.»

¹⁷ Naa vɔluma Zonatan ɖeni Davide ma, é ɖona ga toɖa nɛ vɛ eyesu ɖɔ. Mazɔɔ Zonatan Davide nɛni vɛ eɖe tɔ ɔɔɔi.

¹⁸ Zonatan ɖeni ma: «Lina, ta kweesu ga è la vaani alu niinei ma vetii zu, tɔzei è-zeizuvɛ nakai ɖa ɖeezu lee. ¹⁹ Lina a levena, li vɛ è loɔɖuni ná, siegi zu niima vaiti pe tɔzeini la, ɖa loɔɖu Ezele ɖɔtui ɖobaɛ. ²⁰ Nà kilɛgi vilisu sava kɔtui vɔ pelei, gè ɖa tete anii ta ma. ²¹ Naa vɔluma, nà nà-botidɛ zunu loungoɔ levesu, ga é ti zege. Ni nà ɖena ma: «Wele, kilɛ kaeiti ta è vɔlu veleɔi, ɖale ma, è ti zege,» naazu, ɖa zoo vaazu, mazɔɔ fai pe page è luɖɔ. Gè ɖonaa Gooɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga faa nɔpe ge la ná, nii ɖa lua ba. ²² Kele ni nà ɖena zunu loungoɔ ma: «Li poun, kilɛ kaeiti maagoozavɛ è va,» naazu, li, mazɔɔ Gooɔɔ GALAGI ɖa é pɔ ga è li. ²³ Wooi ɖana de giliai ba, ɔɔɔ yɔɔɔzu, ɖa-o, nà-o, Gooɔɔ GALAGI va bu, de ye woogefiladai zu, eyesu ɖɔ.»

Sayile deve vai ga é Davide va

²⁴ Davide liini, é loɔɖu ɔɔɔi zu. Alu niinei ma vetii ɖula yeei, kpɔkɔi, masagi liini, é zeɔ tabalii ɖakala daami wosuvɛ. ²⁵ Masagi zeini seizuvɛ, vɛ a ɖa ɖe ná pɔɔma, é voluzeɔ pelei va, Zonatan zeɔ é ɖaavote ma, Aɓenɛɛl zeɔ Sayile ɖoba, kele Davide seizuvɛ nakai ɖeni de. ²⁶ Sayile la ɖeni faa nɔpe boni naama voloi, é ɖeni ɖisiezu ga naa ɖa ɖe kɔzɔba vai ta ɖeeni kazemazu. ²⁷ Kele, fetii ma voloi velesiei, Sayile Davide seizuvɛ nakai ɖaai ma mɔnɔ, é Zonatan ɖaazaɖani, é ɖe ma: «Toɖa ɖale gè la Davide ɖaazu daami wosuvɛ, wogi, ta za?»

²⁸ Zonatan googaaavoteni, é ɖe ma: «Davide ɖɔla maaɛɛɛvɛ ga gè ɔe ba, é li Beteleyeme. ²⁹ Keɛvɛ mà: «Nà è maanɛɛɛzu, yeeɔe bà, gè li. Mazɔɔ, ɖa zalaɖa ɖulazu peleyeɖei wu, ɖa-laazu, ɖiɛ tɔlige ma vai ma. Naa ɖa é ba, va bu bè, gè li gè ɖaazula nà-nuiti ma.» Naa ɖa é kea, Davide la feti laamii woni è vɔ ɔe.»

³⁰ Sayile wola yiigaaawanani Zonatan ma, é ɖe ma: «Da ga tuva vele nɔu anzanui ta kololala anzanui ná-doun zunui. Gè suɖwee ga è Izayi ná-doun zunui ɖea ga è-wɔɔlai, ɖa-unfe kana, è-lee ná-unfe ge ɖe lee. ³¹ Kele, woilo nii ma, gè bosu è ma: ni nu laali nuu ɖa vulua, è la ɖea ziilei su pe, è la masadai zɔɔɔga eyesu pe. Naa ɖa é ba, nu leve naa luɖɔ, ti so, ti vaa la pɔ, keni é za.»

³² Zonatan keeɖe Sayile woogaaavoteni, é ɖe ma: «Lee vaa zu é zaazu? Lee ɖa é kea?» ³³ Sayile ná-kpeɛin vilini ga é Zonatan zɔ. Zonatan gaagaaɔi naazu ga keeɖe devevɛ ga é Davide vaa. ³⁴ E wuzɖeni ga ziiɖaawanai, é la daami woni naama voloi. Tɔzei zii ɖeni zoolɛzu ga Davide ná-faa, keeɖe ɖeni poomusu ga gola.

é da 6e daade nagi va, naa da yei kpelei ga. ¹⁵ Akise ɣeni ná-botigɛ nu wolaiti ma: «Wa kaazu wa ɔɔɔi ga zunui tɛi nɔungi zeɣea ma! Lee vaa zu wo vaazu la pɔ? ¹⁶ Boloɣa nu ɔala ka é mà ɔaa, wo vaazu ga niima gelei ga é da boloɣa vaiti ke gàazu? Wa ɣisɛzu ga nii ɣa lɛɛzu ná-pelei wu ɔaa?»

22

Davide ɣɛ vai ga kɔɔ lotuɔi

¹ Davide zɛɣeni miná, é li, é ɔɔɔu Adulame ɔugi zu. Kɛɣɛlɔinti ta ná-peleyeɣei wu nuiti pɛ ti mɛnigai ma, ti liini pɔ bɛ. ² Naa ɔluma, maanɔɔɔ nuiti pɛ, ta niiti kuyei ɣeni ti ma, ta niiti ti ɣoozu la ɣeni nɛɛni, naati pɛ ti ɣaalɛni ba Davide ɣoba, é ɣɛ ga ta-ɣundiɣii. Ti ɣeni ga nu unnaanigo (400) ɣɛɣala.

³ Davide zɛɣeni miná, é li Misepee, Moaɓe yooi zu. E ɣeni Moaɓe masagi ma: «Nà è maanɛɛɛzu, ga kɛɛni ta dèe ti va, ti zeɪ vɛ, eyɛsu gè da sò pelei ɣa, ɣooɔɔ GALAGI vɛ.»

⁴ Davide liini ga kɛɣɛ ta dee, Moaɓe masagi ná-koizuvɛ. Ti yɛni miná siɛgi naa pɛ su Davide kɛɛni dɔɔɣui zu.

⁵ Yeeta, GALA goo wo nui Gade ɣeni Davide ma: «Gula dɔɔɣui nii zu, ɣale ma, è li Zuda yooi zu.» Naazu Davide liini, é lo ɣeeleɛe ɔɔɔi zu.

Sayile Ayimeeleke vaa vai ta ná-peleyeɣei wu nuiti

⁶ Sayile ɣeni ɣiɓea, é zeini gizei ma, tamalise wului ma niinigi wu, ná-kpɛɛin zoni zea, ná-botigɛ nuiti kakugai ma. E mɛnini ga ti Davide ta ná-nuiti kaavɛ. ⁷ E ɣeni ná-botigɛ nuiti ma: «Benzamɛn nuiti, à woilo ɣooi ma! Wa ɣisɛzu ga Izayi ná-doun zunui nuu ɣa kpalagiti fe wo pɛ zea, ta leezen beleiti? Wa ɣisɛzu ga toɣa wo zeɪ nu ungilagilagiti unda, ta nu waagilagilagiti unda ɔaa? ⁸ Lee vaa zu mu, wo pɛ wo yaavai ɔɔzu mà? Mazɔɔ wo tanɔpɛ ge la boni mà ga dɔun zunui ti, ta Izayi ná-doun zunui, Davide, ti minazɛɣeni yɔɔzu. Wo tanɔpɛ ge la yiizooleni ga é va dɛɛ ga ze, ga dɔun zunui ɣa ná-botigɛ nui laavilisú mà, nii a kɛ é bali lɛ tɔɔɔ, eɣɛvelei ade kaazu la za.»

⁹ Edɔme nui Dɔwɛge, nii é ɣeni Sayile ná-botigɛ nu wolaiti saama, naa Sayile woɔɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Gè Izayi ná-doun zunui ɣaavɛ, é va Nɔɓe, Ayituɓe ná-doun zunui Ayimeeleke ɔɔ bɛ. ¹⁰ Ayimeeleke ɣooɔɔ GALAGI ɣaazaɣage Davide vɛ, é daamianigiti fe zea, é Filiseti nui ɣoliate ná-boɣa zɔkpɔi ve zea.»

¹¹ Masagi nuiti teveni, ga ti va ga Ayituɓe ná-doun zunui Ayimeeleke, nii é ɣeni ga zalaɣa ɣula nui, ta ná-peleyeɣei wu nuiti pɛ, ti ga zalaɣa ɣula nuiti Nɔɓe. Ti pɛ ti vaani, ti ɔɔɔ lɛ ga masagi. ¹² Sayile ɣeni ma: «Woilo ga pagɔ, Ayituɓe ná-doun zunui!» Naa gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Gòì logɛ, màliɣii.»

¹³ Sayile ɣɛ ma: «Lee vaa zu wa Izayi ná-doun zunui wo woyai ɔɔzu mà? Lee vaa zu è bului ta boɣa zɔkpɔi veai zea, è ɣooɔɔ GALAGI ɣaazaɣa bɛ, nii a kɛ, é wuzɛɣe dàalɔɔma, é bali lɛ tɔɔɔ, eɣɛvelei é kɛɛzu la za?» ¹⁴ Ayimeeleke masagi woɔɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Da-wotigɛ nuiti saama, ɓɛ ɣa é ga woɔɣɛɣila nu, ga Davide ɣɛvele? E ga è-nɛkoi, é ga è make nui, naa pɛ poluma tɔ lɛi unfema wolai va ɣɛ zea da-velei wu ɔaa? ¹⁵ Ma mɔun ge la ga nuu ɓalaa, gè va ɣɛ GALA gaazaɣasu bɛ. Kele naa li poun! Gè la ɣisiɛni kaipa ga gè woya lo è ma. Tɔ ɣa é ba, mina niima ɣasɔi la ùnma, ɔaa ná-peleyeɣei wu nuɓuseiti unma, mazɔɔ ge la faa nɔpɛ kwɛɛ niima vai zu.»

¹⁶ Masagi ɣeni ma: «Ayimeeleke, da zaazu, wa da-peleyeɣei wu nuiti pɛ.»

¹⁷ Naa ɔluma masagi ɣeni make nuiti ma, ti ɣeni kobavɛ: «À li, wo ɣooɔɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti paa, mazɔɔ tiya ɓalaa ti ɔɔɣɛ Davide va, ti ɣɛa kwɛɛni ga toɣa velazu, ti la boni mà.» Kele, masagi ná-botigɛ nuiti ti la ɣeni kɛɛni, ti va yeevɔɔɔ ɣooɔɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti ba. ¹⁸ Masagi ɣɛ vele ɣana Dɔwɛge ma: «Li, è zalaɣa ɣula nuiti paa.» Edɔme nui Dɔwɛge ɣa é latini, é zalaɣa ɣula nuiti paa. Naama voloi, zunu ɔuulɔsava

maazu laalugo (85) ga é paani, niiti zalağa ğula zergei ğeni ti ğoba. ¹⁹ E Nobe nuiti paani mona ga boğa zokpoi, zalağa ğula nuiti ta-laazuve. E tozeini zunuiti ma, é li anzanuiti, ta doungoiti po, naa veé niimiɓlegiti ba, ta balaa nikeiti, ta soovalegiti, ta baalagiti, é ti pe paani.

²⁰ Keni Aɓiataal, nii é ğeni ga Ayimeeleke ná-doun zunui, é ga Ayituɓe ná-doun loin, naa ğila kpe na ğa é zooni é vela, é li Davide ɓɓ be. ²¹ Aɓiataal boni Davide ma ga Sayile Ğooğo GALAGI ná-zalağa ğula nuiti paave. ²² Davide ğeni Aɓiataal ma: «Gè gaagaaani ga Edome nui Dowege ğa li na ti, é niima vaiti daazeeli Sayile ma, tozei é ğeni Nobe naama voloi. Da-veleyeğei wu nuiti saa vai ma ungi ğa é ga ze. ²³ Naa ğa é ba, ye koba, mina lua, mazolɔ zai é zenvui ğaiziezu, toğa da balaa è-yenvui ğaiziezu. Kele ni da koba, na è make ga pagɔ.»

23

Davide Keyila taai unmoɔ vai

¹ Ti vaani, ti ğe Davide ma: «Filiseti nuiti ti kooi laalea Keyila taai wu, ti da moloï unma molo loğazuve.» ² Davide Ğooğo GALAGI ğaazağani, é ğe ma: «Na zoo nei gè li, gè kooi veé Filiseti nui niiti ba?» Ğooğo GALAGI gooğaavoteni, é ğe ma: «Ungo, li, da vonisu ti ma, é Keyila taai ğula ti ya.»

³ Kele Davide ná-nuiti ti ğeni ma: «Zuda yooi zu mu ka gi ná dualuagi zu, gá liina laalezu Filiseti nuiti bu Keyila, ta la vea dualuagi va baa?»

⁴ Davide Ğooğo GALAGI ğaazağani volu, Ğooğo GALAGI gooğaavote, é ğe ma: «Wuzegɛ, é li Keyila, mazolɔ na Filiseti nuiti dɔɔzu è yeezu.»

⁵ Davide ta ná-kooğo nuiti ti da li Keyila, ti kooi veé Filiseti nuiti ba, ti naati ta-logani bulugi zo, ti voni naati ma ga gola. Uele ğana Davide Keyila nuiti unmoɔni da. ⁶ Siegi zu Ayimeeleke ná-doun zunui, Aɓiataal ğeni velazu la Davide ɓɓ be Keyila, é liini ga zalağa ğula zergei ya, ti ğeni Ğooğo GALAGI ğaazağasu da.

⁷ Ti liini, ti ğe Sayile ma: «Davide ğa Keyila.» Sayile ğe ma: «GALA ge dɔa zèezu, mazolɔ é ɓoğo laa bali ğa, ga dii vai é le taai naa zu, kpogi da, ta pilisuiti.»

⁸ Sayile ná-nuiti pe gaaleeni ba, ga ti li, ti Davide ta ná-kooğo nuiti sei kele su, Keyila taazuve. ⁹ Davide suğweeni ga Sayile maaɓotevea, é ğeni zalağa ğula nui Aɓiataal ma: «Da ga zalağa ğula zergei.» ¹⁰ Davide ğeni ma: «Ğooğo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, gè meniga ga Sayile ğa ğevele ɓetezu ga é va, é Keyila taai ğologolo nɔun maavele ma. ¹¹ Keyila ğundigiiiti ta vaazu fèezu zea baa? Toun ka vaazu ga ğite, eğevelei gè menigai da, nɛi gè ga da-wotigɛ nui? Ğooğo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, zoo è naa le ga ze.» Ğooğo GALAGI gooğaavoteni, é ğe ma: «Ungo, toğa vaazu.»

¹² Davide ğeni ma volu: «Sayile ğa vaana, Keyila ğundigiiiti ta vaazu gi levesu po baa, na-o, na-nuiti-yo?» Ğooğo GALAGI ğe ma: «Ta wo levesu po.»

¹³ Davide ta ná-kooğo nuiti ti ğulani Keyila taai va. Ti ğeni ga nu undɔzita (600) ğeğala, ti li ve ta zoo ti li ná. Sayile menigai ma ga Davide ğulaa taai va, é ná-kooɓogi ğaagalenii ma.

Zonatan ná-daalimai

¹⁴ Davide zeelini Zife tevebai zu, é ze gize ğakamave ná zeleğai. Sayile ğeni ğaiziezu folo-o-folo, kele GALA ge la ğeni feeni zea.

¹⁵ Davide suğweeni ga Sayile vilega polu, ga é paa. E yeni Ğoolɛsa, Zife tevebai zu. ¹⁶ Názu ğa Sayile ná-doun zunui Zonatan wuzegeni la, é vile pelei ma, ga é li Ğoolɛsa, é Davide ipɔɔo GALA ná-fai zu. ¹⁷ E ğe ma: «Mina lua, mazolɔ kèe Sayile, yee la zeelia è ma pe. Da masadai ğeezu Izelayele unda, nɔun gè ğe ga da-zeikobai. Kèe ɓoğoi suğwee ga zekana é ğeezu la.» ¹⁸ Ti felego ti minazegɛgi ğeeni yɔğozu, Ğooğo GALAGI ğaazu. Davide yeni Ğoolɛsa, Zonatan ğale ma ná-taazu.

Sayile voola vai Davide va

¹⁹ Zife nui tanigaa ti liini Giḡea, Sayile vɔ be, ti gɛ ma: «Davide lɔɔɣuɛ gi zaama, dɔɔɣuɛ Gɔɔlesa, ada zɛɛgiti Gakila gɛzei ma, tevebai zu lɛkpɛmauve nu yeezazuɛ. ²⁰ Ee, masagi, ni da pɔ ga è Davide zo, va nɔ, gá fe è ya.»

²¹ Sayile ti woɔɣaavoteni, é gɛ ti ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI tuya loo wo vɛ, wɔi màawɔin wo zogai. ²² Nà wo maanɛɛɛzu, à li dɛ, wo tevesuɛti kwɛɛ, ɔɛ gá é kaa? Mazɔlɔɔ gè mɛnigɛ ga kelegɛlegɛ gola. ²³ A faiti buuɛtɛ, wo dɔɔɣuzuvɛti kwɛɛ, naa vɔluma wo va, wo ma gaa mai wo mà. Nà yɛ wo vɔlu, naazu ade li. Ni toɣa zooi zu, nà gaizie Zuda yooi ma zokogi pɛ su.» ²⁴ Zife nui ti toni da Sayile luɣɔ, ti da li Zife. Naazu Davide ta ná-kɔɔɣɔ nui ti gɛni Maon tevebai zu, Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi zu, nii é tevebai zu lɛkpɛmauve nu yeezazuɛ.

²⁵ Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nui ti liini gaiziezu. Davide mɛnigai ma, é yeini, é ze fasa gizeiti saama, Maon tevebai zu. Sayile mɛnigai ma, é vilɛni Davide vɔlu tevebai zu. ²⁶ Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nui ti gɛni ziezu gizei gɛkamauve gilazu velei, Davide ta nɔnɔiti ti da zie zɔɔla velei. Davide gɛni velazu ga suvile Sayile va. Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nui ti gɛnina zeelizu Davide ta ná-kɔɔɣɔ nui ma, ti va ti maagaku, ti ti zo, ²⁷ eyɛsu keela zeeli Sayile ma, é gɛ ma: «Va fala! Filiseti nui ti kɔɔi vɛa zooi va.» ²⁸ Sayile gɛleni ma ga vɔlu velei, é zeɣɛ Davide vɔlu, é li, é Filiseti nui daagomi, ga kɔɔi. Naa gá é kɛɛni ti miná laasei pɛni ga Zeɛgaagwɛ Vasai.

24

Davide gɛlɛ vai Sayile vaa vai va

¹ Davide zegɛni miná, é li, é ze En-Geedi, ada vɛti náti maazɔlɔɔsu ɔaai. ² Sayile gɛlegai ma ma, é zeɣɛ Filiseti nui polu, é mɛnini ga Davide gá En-Geedi yooi ma levebai zu. ³ E yeeloni nu waasaɔago (3 000) va, niiti ti ga salaɔusu gɛzɛgɛzɛgiti Izelayele yooi ná pɛ su. Tɔ-o, naati-yo, ti li Davide ta ná-kɔɔɣɔ nui gaiziezu, eyɛsu ti zeeli Dɔɔɔ Woliiti Ta-Vasaiti ma.

⁴ E zeelini baala sasai ma, nii é gɛni pele gɔbave, pugi ta gɛni miná. Sayile lɔɔni pugi naa zu, ga é lɔ dɔɔɔ zu. Davide ta ná-nui ti gɛni pugi naa ɔomave.

⁵ Davide ná-kɔɔɣɔ nui ti gɛni ma: «Pɛtɛ yeegɛgalai gá nii Gɔɔɣɔ GALAGI ma minazeɣɛ boni, ga é è zili nui lɔ è yeezu, nii a kɛ nii nɛai è vɛ, è naa gɛ la.» Davide wuzegɛni, é li, é Sayile ná-seɣɛi laave ta leve ba, Sayile la looni ga naa. ⁶ Davide naa gɛai ma, zii doɣani, tɔɔzei é Sayile ná-seɣɛi wolai ta leveni ba. ⁷ E gɛ ná-kɔɔɣɔ nui ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI màkɛ, ga gè mina nii gɛgala vai ta gɛ eyɛsu pɛ, gè va yeeloo màligii ma, nii Gɔɔɣɔ GALAGI gulɔi ziaai ma, mazɔlɔɔ Gɔɔɣɔ GALAGI gá é gulɔi ziaa ma.»

⁸ Davide ná-kɔɔɣɔ nui suzoni ga naama wooi, é la kɛɛni, naati ti va vala Sayile va. Sayile wuzegɛni, é gɛla pugi zu, é da li.

⁹ Naa vɔluma, Davide wuzegɛni, é gɛla pugi zu, é vile Sayile vɔlu, é da toli, é gɛ ma: «Ee, masagi! Màligii!» Sayile wɛleni vɔlu, Davide vilɛni niibiga, é unpilɛ zooi ma, é nɔkɔ.

¹⁰ Davide gɛni Sayile ma: «Lee vaa zu è woilosu naati goo ma, niiti ti gɛɛzu è ma: «Davide gá pɔ é faa nɔu gɛ ga dɛ?» ¹¹ Da ɔɔɣɔi è naa gaa za ga è-gaazuɣɛzeiti, ga Gɔɔɣɔ GALAGI gɛa za è lɔɔni zèezu, pugi zu. Ti gɛa gɛni mà, gè è vaa, keɛ gè è yeɣɛ ná, gè gɛ ma: «Gè la yeeloozu màligii ma, mazɔlɔɔ toɣa Gɔɔɣɔ GALAGI yiimazeɣɛai la, nii é gulɔi ziaai ma.» ¹² Ee, kɛɛ, wɛlena da-zeɣɛ wolai lakɔlɔgi va, é zèa. Ni gè da-zeɣɛ wolai lakɔlɔgi ta levea ba, keɛ gè la è vaani, gaagá ga naa ga sili vaa la kisu, ɔaa buzeɣɛ daalɔɣɔma vaa, gè la ɔalaa koto gɛɛni è laalɔɣɔma. Dɔun ka è gáiziezu ga è pàa. ¹³ Gɔɔɣɔ GALAGI gá é gɛɛzu ga tukpɔɣaaleve nui de yɔɣɔzu, da-o, nà-o. Gɔɔɣɔ GALAGI gá nɔnɔi vɔtokula è ma, keɛ nɔun gè la yeevɔɔɣuzu è va. ¹⁴ Eɣɛvelei faalaalii vɔlɔmai bosu la ga: «Sɔɔnɔ nui nɔ gá sɔɔnɔ gá da gɛla ti zu.» Keɛ, nɔun, zèei la gɛa è laalɔɣɔma. ¹⁵ Bɛ gá mu Izelayele masagi liizu daalɔɣɔma ga kɔɔi? Bɛ gá

é vilésu polu? Gile voomai, koe fəfə goi nɔ. ¹⁶ Gooḡo GALAGI ḡa telebodai ḡe, tɔ ḡa é ḡeezu ga tukpəḡaaleve nui de yəḡoʒu, da-o, nà-o, toḡa mǎalobo, toḡa tukpəi lo bɛ, é kùla é ya.»

¹⁷ Davide begai ma ga naama bəeiti bo Sayile ma, Sayile gaazaḡani, é ḡe ma: «Dòun zunu Davide, da bəḡbəḡo ka gè è woomenisu nɛi baa?» Sayile təzeini ga é da wəlo gola. ¹⁸ Naa vɔluma, é ḡeni Davide ma: «È lelebogɛ, é leve nɔn ba, mazəlo è nuḡḡolai ḡea bɛ, nɔn gè faa nɔi ḡe ga de. ¹⁹ E nuḡḡolai ḡula keɛma za, nii è keezu bɛ, təzei Gooḡo GALAGI ḡea fèeni é ya, keɛ è la pàani. ²⁰ Ni nui ta a ḡulana sili nui viliba, toḡa da zɛ ná, é li bəḡo yeema baa? Nii è kea bɛ za, Gooḡo GALAGI bəḡo naama ḡulanumai ve é ya. ²¹ Gè kwɛɛga niina ga, da ḡeezu ga masagi, Izelayele masadai ḡa ze ga pagə è yeezu. ²² Gónana bɛ, Gooḡo GALAGI laaseigi zu, ga è la mǎvofodai ḡaalevea, naa vɔluma, è la kɛ vɛɛi laaseigi bɛlega.»

²³ Davide ḡonani Sayile vɛ. Sayile ḡaleni ma ná-taazu, Davide bala ta ná-kəḡo nuiti ti ḡale ma ti-ləḡuzuvɛ.

25

¹ Naama zieg zu Samiyele zaani. Izelayele nuiti pɛ ti ḡaalɛni ba, ti ná-saa wəlo wo, ti maḡfuluni ná-taazu vɛ Lama.

*Nabale faanɛ wuuḡwɛetalai
ḡe vai ga Davide*

Naa vɔluma, Davide vileni pelei ma, é li ga Palan tevebai zu vɛle. ² Zunui ta ḡeni Maon, é ga kpɛtɛ nu wola, kəligiti ti ḡeni Kaalemele taa goi zu. Baalagi ḡeni zea ga waasavagə (3 000), bolii ḡe zea ga waagila (1 000). Niima zieg zu é ḡeni Kaalemele, é da ná-baalagiti maaleḡai leve. ³ Zunui nii ḡeni ga Kalɛbe mǎvofodai zu nui ta, daa ḡeni ga Naḡale, anzai laa ḡe ga Aḡigayile. E ḡeni ga ḡima anzanu, pagai bala, keɛ sinigi ná-fai baani, sunu.

⁴ Davide mɛnini tevebai zu ga Naḡale ḡa ná-baalagiti maaleḡai levezu. ⁵ E yeeloni zunu lounḡo puugə va, ná-nuiti saama, é ḡe ti ma: «À li Kaalemele, wo Naḡale luɔ bɛ. ⁶ Wo ḡe ma: «E-zii zuḡooza! Ziileigi ḡe è vɛ, da-o, da-vɛɛyɛḡe-yo, ta nii pɛ é ga dɔnɔ. ⁷ Gè mɛnigɛ ga da da-baalagiti maaleḡai levezu. Tama da-baala makɛ nuiti ti ḡea gi va, gi la faa nɔu ḡɛni ga tiye, ti la valani ani nɔpɛ ma, yeeḡḡalal naa pɛ su, nii ti kea Kaalemele. ⁸ Ti ḡaazaḡa ma, ta zoo ti bo è ma. Naa ḡa é ba, yeezei nà-zunu lounḡoiti bu ga pagə, təzei gi vaa gi zoloo fɛti voloi ma. Naa maavele ma, nii nɔpɛ é è ya, naa ve gi ya, ḡe gi ga da-wotigɛ nuiti, ḡa è-loun zunui Davide.» »

⁹ Davide ná-zunu lounḡoiti seeliai ma, ti naama wooiti pɛ daazeelini Naḡale ma, Davide laaseigi zu. Naa vɔluma ti maḡɛ kpɔ. ¹⁰ Naḡale ti woḡaavoteni, é ḡe ti ma: «Bɛ ḡa é ga Davide? Bɛ ḡa é ga Izayi ná-doun zunui? Niizu botigɛ nu mǎinmǎin ka vɛlazu, ti zeḡe ta-luɔ keḡḡeiti pɔ bɛ. ¹¹ Nɔn gè nà-bului, ta nà-ziei zeḡe, ta nà-suai, nii gè kevele bɛtɛai nà-baala maaleḡa leve nuiti bɛ, gè fe naama nuiti zea, niiti gè la ti-zeḡezu ḡwɛɛ?»

¹² Davide ná-zunu lounḡoiti ti vɔluazoni, ti ḡale ma, ti Naḡale ná-kpəeiti pɛ daazeeli Davide ma. ¹³ Davide ḡeni naazu ná-kəḡo nuiti ma: «Wo ḡilagilagi pɛ ge ná-bogə zəkpəi ḡili zaama.» Davide ta ná-nuiti pɛ ti ta-woḡa zəkpəi gilini zaama. Nu unnaanigə (400) ḡa é vileni polu, nu unfelegə (200) yɛ kasəiti koba.

*Aḡigayile bə fai Davide va
ga ná-ḡimalai*

¹⁴ Naḡale ná-botigɛ nu ḡila ge liini, é naama vaiti pɛ daazeeli Naḡale anzai Aḡigayile ma, é ḡe ma: «Davide keelaiti teveḡe, ti zeḡe tevebai zu, ga ti ḡa-ḡalamɔin luɔ, keɛ é la yeezeini ti wu ga pagə. ¹⁵ Nui naati ma, ti ḡeni ga nu vagə gi vɛ, ti la faa nɔu nɔpɛ keɛni ga giye, ani nɔpɛ ge la ḡulani gi ya, yeeḡḡalal naa pɛ su, nii gi keɛni ti ḡoba. ¹⁶ Kpidii vɛɛ folo va, ti ḡea gi ma ga siḡigi, yeeḡḡalal naa pɛ su, nii gi keɛni ti ḡoba, gi da baalagiti kənəkula. ¹⁷ Naa ḡa é ba, ḡisiɛ naazu ga pagə, nii da ke, mazəlo ni è la faa ḡɛni, maanəḡo ḡa é vaazu ḡa-ḡalamɔin vɔ, ta ná-peɛyɛḡe. Tɔ ma, toḡa ga nu naka, nu la zooga faa nɔpɛ bosu ma.»

¹⁸ Aḅigayile suvilēni, é ḅulu unfelego (200) zeḡe, kolo woole felego ddoi zu, baala ddoi lugo niiti ti ḡevele beṡea ḡeni de niina, kogo gani zu lolugo ani ḡae ḡeegai zu, leezen vdoi zeeṡe ungila (100), ta kooḡeḡoole fdoi ma ḅuun ba unfelego (200), é ti pe daani soovalegiti koma.

¹⁹ E ḡe ná-botigē nūiti ma: «À lo tūḡo, nà wo volu.» Sinigi Naḅale la ḡeni faa nape kwēe naama vaiti su.

²⁰ E ḡeni zeini ná-soovalegi ḡoma, é da yei, gizei ḡeni gaazu luḡo. Naazu ma Davide ta ná-kogo nūiti ti da va ga po pelei, gaamago é bogo ḡaani naati kakala.

²¹ Naazu Davide begai ga ḡe bogo ma: «Gè nii ḡoligiti makeḡe nō fuun tevebai zu, ga ta mina loo ya, é nà-faa vagoi zuloa ga faa joi. ²² GALA ge sō ná-ziiḡaawanai pe su, ni é zo za ma, é li lina vō, nà zunu ḡila kpalaa ze ná vulua Naḅale ná-pelei wu.»

²³ Aḅigayile Davide ḡaai ma, é ḡulani ná-soovalegi ḡoma ga suvilē, é ḡaazuyei zoi ma, é noko Davide ḡogwu. ²⁴ Naa vōluma é looni kogo wu, é ḡe ma: «Māligii, va bu ga niima vaa joi pe ge ḡe ga unma ḡaso! Va bu, nēi ḡe ga da-wotigē anzanui, ḡe bōe é vō, woilo gōo ma. ²⁵ Māligii, mina wēe nu jakai Naḅale va, mazolo daaseigi sogē ḡeḡeḡe: daa ḡa ga Naḅale, poluḡe ga nu jakai, tama vele ḡana é ziezū la. Nēi ḡe ga da-wotigē anzanui, ḡe la zunu loungoiti kaani, niiti é ti leveni. ²⁶ Keḡe ḡe ḡonaa ḡogo GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma dei é vulua, ga ḡogo GALAGI ḡa é pele besaga é luḡo ga é mina lo nu vaa vaa zu, baa é va potokulai ḡe bogo vē. Māligii é zili nūiti pe ti ḡe ga Naḅale ḡevele. ²⁷ Yeezei vebēanii nii wu, ḡe vaa la, é gaḡwē zunu loungoiti ba, niiti ti é volu, māligii. ²⁸ Soma é nà-faa joi zuvaaye bē, nēi ḡe ga da-wotigē anzanui. Dāave da ga ḡogo GALAGI ḡa masadai veezu é ya, da-o, da-veḡeḡe-yei-yo, mazolo māligii da losu ḡeezu ḡogo GALAGI ná-kogo vaiti su. Ni nu a wēlena é zie velei va, è-zii ma voloiti su, nu la é ḡa ga sōba nu. ²⁹ Ni nui ta a vilēna é volu ga é vaa, ḡogo GALAGI da-GALAGI ḡa māligii è-yenvui make ḡoba, nii a ke é ye fulu nūiti saama. Keḡe toḡa é zili nui yenvui vili ya poun, eḡe fevele ka ani vili ya. ³⁰ Siegi zu ḡogo GALAGI besu la ga faa vagoi naati pe ke é vē, niiti é minazeḡeai ga tiye é vē, é é ḡe ga Izelayele ná-totuḡoi, ³¹ māligii è-yii la bōlo é ḡoozu, baa é va nimiza bogo ma ga é va ḡe nu vaani nō fuun, baa é va potokulai ḡe bogo vē. Siegi zu ḡogo GALAGI besu la ga faa vagoi ḡe é vē, māligii, ḡize sū, nēi ḡe ga da-wotigē anzanui.»

³² Davide ḡeni Aḅigayile ma: «Mamagi ḡa ḡogo GALAGI vē, Izelayele ná-GALAGI, nii é levega za dāḡomisū. ³³ Tuya ḡa é ma da-ḡimala vagoi ma vaa zu, tuya ḡa é ma balaa é pele besa fai zu tūḡo ga ḡe mina nu vaa, ḡe mina potokulai ḡe bogo vē. ³⁴ Gaamazu ḡe ḡonaa ḡogo GALAGI ma, Izelayele ná-GALAGI, nii é vulua, ga é pele besage tūḡo ga ḡe mina faa joi ḡe ga de. Ni naa laade, ni é la ḡeni dāḡomini fala, é zo niizu ma, é li lina sobui vō, zunu ḡila kpalaa ge la mō ḡeni yeḡa vulua Naḅale ná-pelei wu.» ³⁵ Davide yeezeini vebēanii wu, nii Aḅigayile vaani la po, é ḡe naa ma: «ḡale ma, é li da-velei wu, ziiḡeigi ḡe é vē. Gè é wōmēniga, ḡe yeezei bu, eḡevelei é bogai la mō.»

Davide Aḅigayile zeḡe vai ga anza

³⁶ Aḅigayile zeelīai ma, é kaani ga Naḅale ḡa fetii ḡulazu eḡe masa. Gola ḡoozunēni, ddoi sogai, é la ḡeni faa nape boni naa ma, eyesu sobui. ³⁷ Keḡe sobui, Naḅale ná-ddoi ḡulaai ma gaazu, anzai naama vaiti pe boni ma, niiti ti levegai. Naḅale yii doḡani, suvidi. ³⁸ Folo puugo levegai ma, ḡogo GALAGI doḡani, é za.

³⁹ Davide mēnigai ma ga Naḅale zaa, é ḡeni ma: «Mamagi ḡa ḡogo GALAGI vē, nii é mālōboga, siegi zu Naḅale ḡeni pōomusu la. Mamagi ḡa bē, é pele besaga tūḡo, ga ḡe mina faa joi ḡe. Tō ḡa é Naḅale ná-faa joi ḡaso la tō bogo unma.»

Naa vōluma, Davide keela leveni Aḅigayile ma ga naa ḡe ga anzai. ⁴⁰ Ti zeelini Aḅigayile vō bē Kaalemēle, ti ḡe ma: «Davide gi leveḡe é vō bē, mazolo toḡa po ga é ḡe ga anza.» ⁴¹ E wuzegēni gaamanō, é noko zoi ma, é ḡe ma: «Kēvele beṡeṡe, ga ḡe ḡe ga duoi, ḡe da māligii ná-botigē nūiti kogoiti maagba.» ⁴² Naa vōluma é wuzegēni, é ze soovalegi ḡoma, é vilē

pelei ma ta Davide ná-keelaiti, ná-botigē anzanu loolugo ɔa é maazaani. Uele ɔana é ɔeeni la ga Davide anzai.

⁴³ Tɛi Davide Zizeleyele nui Ayinoame zegeni, ti felego ti ɔeni ga Davide anzaiti.

⁴⁴ Mikale nii é ɔeni ga Davide anza mɔungi, naa keegē Sayile feeni Paleti ve ga vului, Layise ná-doun zunui, nii é ɔeni ga Galime nui.

26

Davide ɔele vai volu

Sayile vaa vai va

¹ Zife nuiti ti liini Giɓea, ti ɔe Sayile ma: «Davide looguvē Gakila ɔize ma, tevebai ɔobave.»

² Sayile liini Zife tevebai zu, ga é Davide ɔaizie. Nu waasavago (3 000) ɔa é ɔeni polu, niiti ti ga salavusu ɔezegzegiti Izelayele yooi ná pe su. ³ E ná-koolagai vuuni Gakila ɔize ma, tevebai ɔobave pele laave. Naama ziegi zu Davide ɔeni jiiizu tevebai zu. E menigai ma ga Sayile vilege polu, é da ɔaizie tevebai zu, ⁴ é nenegiti teveni dooguzu, é kweeni naazu ga Sayile vaa ga ɔite.

⁵ Davide wuzegeni, é vile pelei ma, é zeelini ve Sayile ná-koologi vuuni ná, é wele ga pago, é Sayileni daazuve ɔa, ta ná-kooluluɓai Aɓenɛel, Nɛel ná-doun zunui. Sayile ɔeni laani koolagai zaamave, ná-salavusuiti ti laani maagoolii zu.

⁶ Davide ɔete nui Ayimeeleke lolini, ta Aɓisayi, Seluya ná-doun zunui, Zoabe keegeloin, é ti ɔaazagani, é ɔe ti ma: «Wo zaama, ɔa ɓe ɔa gi liizu Sayile vo ɓe, koolagai zu?» Aɓisayi ɔe ma: «Nɔun, kɛvele ɓeteve ga de li.»

⁷ Davide ta Aɓisayi ti looni koolobei zaama ga kpidii, ti Sayile ɔaani laani zaamazuve, koolagai zu, ná-kpeɛin ɓadɔai unbuave zooi ma. Aɓenɛel ta salavusuiti ti laani maagoolii zu.

⁸ Aɓisayi ɔe Davide ma: «GALA ge è zili nui laa za è yeezu. Va bu ɔe so ga kpeɛin, ná ɔe ɔila no, felesie vaa la ba.»

⁹ Kele Davide ɔeni Aɓisayi ma: «Mina paa! Mazoloo ɓe ɔa a yeeloo naama nui ma, nii GALA ge yiimazegɛai la, é gulɔi ziaai ma, ma nui ɔe ga soɓalala nu? ¹⁰ Gè ɔonaa ɔooɔo GALAGI ma, nii é vulua, ga ɔooɔo GALAGI ɓooɔi ɔa é nii yenvui zegɛzu ga saai, ɓaa é undaavili kooi zu. ¹¹ ɔooɔo GALAGI kizo naa ma, gè va yeevooɔu naama nui va, nii é gulɔi ziaai ma. Kpeɛin no zegɛ, nii é unbuave, ta zie woolei, de li.»

¹² Davide kpeɛin ta zie woolei zegeni, niiti ti ɔeni Sayile unbuave, ti da li. Nu nope ge la ti ɔaani, nu la looni ga ná, tanope ge la ɓalaa wuunni, ti pe ti ɔeni jiiizu, mazoloo ɔooɔo GALAGI jiiimeni wolai leveni ga tiye.

¹³ Davide petugi maaleveni, é lo gize unmauve goozama, ti yooɔzu goozama ta Sayile ná-koolagai. ¹⁴ E toozeini ga woogula Nɛel ná-doun zunui Aɓenɛel ma ta ná-koolobei, é ɔe ma: «Aɓenɛel, è la googaaavotesu?» Aɓenɛel ɔeni ma: «Be ɔa ga de, dei è ɓainsu masagi woizu?»

¹⁵ Davide kpoei zegeni volu, é ɔe Aɓenɛel ma: «Da ga zunu ɔiteɔite, è ɔegala nope ge la Izelayele, lee vaa zu mu è la masagi makeni, è-maliɔii? Mazoloo nuɓuseiti saama nui ta vaave, ga é è-maliɔii da-masagi vaa. ¹⁶ Nii è keai, é la vani. Gè ɔonaa ɔooɔo GALAGI ma, nii é vulua, ga wo maanɛuve ga wo za, mazoloo wo la masagi makeni, wo-maliɔii, nii ɔooɔo GALAGI gulɔi ziaai ma. Welena! Mini ɔa masagi ná-kpeɛin ta ná-zie woolei ti ná, niiti ti ɔea unbuave?»

¹⁷ Sayile Davide wooi ɔweeni, é ɔe ma: «Doun zunu Davide, è-wooi ɔa gè menisu ɓaa?» Davide googaaavoteni, é ɔe ma: «Ungo, masagi maliɔii, gooi ɔa è menisu.» ¹⁸ E ɔeni ma: «Lee vaa zu maliɔii vilesu polu, nɛi gè ga ná-botigē nui? Lee ɔa gè kea? Faa joi ɓegele ɔa é ga soɔgi? ¹⁹ Niizu, maliɔii, soma é woilo gooi ma, nɛi gè ga ná-botigē nui: Ni ɔooɔo GALAGI ɔa é è laavilisu mà, naazu é soma é yeezei zalaɔa ɔila bu, naa ziilei, kele ni nuiti ka ti è laavilisu mà, ɔooɔo GALAGI ɔa ma nuiti foovo, mazoloo ta kpɛɛzu ga ti kula zooi

va za, nii Gooḡo GALAGI feai ná-nuḡuseiti zea ga tóno, keebu eḡe ta ḡe ḡeezu mà: «Li, è gala kiligiti dēbi.» ²⁰ Kele, ee! Mà ḡamai mina vu kae Gooḡo GALAGI ḡaazu ḡḡpoluma, mazolḡo Izelayele masagi liiḡe ga kḡḡi koe fḡḡo go nḡ laalḡḡma, eḡe ta ḡe kakalo kpēezu gizeiti ma.»

²¹ Sayile ḡainni, é ḡe ma: «Gè kotoi ḡea. ḡale ma è va, dḡun zunu Davide, mazolḡo ḡe la mḡ faa ḡḡu nḡpe kea ga de, tḡzei zēnvui vizḡga za è ḡaazu. ḡimalala vaa ḡa ḡe keai, ḡe faaḡaaza golai ḡea.» ²² Davide ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «Masagi, da-ḡeein ḡa é ve, da-wotiḡe nui gila ge va é seḡe. ²³ Gooḡo GALAGI ḡa eḡe pe ná-telebodai, ta ná-woḡḡḡiladai zulḡnḡgi ve zea, mazolḡo Gooḡo GALAGI ḡea è veeni zēa za, kele ḡe la vaani bu, ḡe va yeevḡḡḡu naa va, nii ná-gulḡi ziaai ma. ²⁴ Eḡevelei è-yēnvui vizḡga la ḡaazu za, nḡ ḡalaa zēnvui vizḡ ḡana kae Gooḡo GALAGI ḡaazu, é kḡla kidaaviligi pe su.» ²⁵ Sayile ḡeni Davide ma: «Gooḡo GALAGI tuya loo é ve, dḡun zunu Davide. Da vaazu faa wola mḡinmḡin keezu, nii nḡpe da tḡzei, ti pe su ḡa nēe.» Naa voluma Davide liini ga vḡ pelei, Sayile ḡalaa ge li ná-taazu.

27

Davide laḡḡu vai volu Filiseti nuiti pḡ be

¹ Davide ḡisieni, é ḡe ḡḡḡ ma: «Yeeta Sayile ḡa vaazu vḡnisu mà, é pḡa. Nii pagai ga ḡe ke, naa ḡa ga ḡe vela, ḡe li, ḡe laḡḡu Filiseti nuiti ta-yooi zu, nii a ke Sayile loḡḡ ḡaizieu Izelayele yooi zu, naazu kḡla ḡana zea.» ² Davide wuzegeni, ta nu undḡzita (600) niiti ti ḡeni ba, ti li Maoke ná-doun zunui Akise vḡ be, Gate masagi. ³ Davide ta ná-kḡḡḡ nuiti ti liini, ti ze Gate masagi Akise ḡoba, eḡe pe ta ná-peleyeḡei, Davide ḡalaa, anza felegḡiti ti ḡeni zea, Ayinoame Zizeleyele nui, ta Kaalemele nui Aḡigayile poanzai, nii Naḡale zeni. ⁴ Ti liini, ti naa laazeeli Sayile ma, ga Davide vela, é li Gate. Sayile loḡḡoni Davide ḡaizie vai va.

⁵ Davide ḡeni Akise ma: «Ni da ke è faaḡḡḡ ḡe bē, seizu ve zēa dḡḡḡzu laai ta zu, ve nḡ li, ḡe ze ná. Mazolḡo è la ga faa vḡḡo ga nēi ḡe ga da-wotiḡe nui, ḡe ze è ḡoba, masa taai zu.» ⁶ Naama voloi nḡ Akise Sikelage laai veeni zea. Tḡ ḡa é kea Sikelage ḡeni la ga Zuda masagiti tḡno eyesu za. ⁷ Davide keeni Filiseti yooi zu ga kona gila, alu naanigḡo.

⁸ Davide ta ná-kḡḡḡ nuiti ti ḡeni liizu, ti da kḡḡi vee Gesuul nuiti ba, ta ḡilleze nuiti, ta Amaleke nuiti, nuḡusei niiti ti ḡeni zooi naazu kaite Suul letegi, é zeeli Ezipete yooi ḡḡwepelemave. ⁹ Davide ḡeni naama yooi zuḡḡḡḡḡḡḡḡḡ, é la ḡeni zunu ḡaa anzanu yesu vulua. E ḡeni vaazu ga baalagiti, boliiti, nikeiti, soovalegiti, ḡḡmeiti, ta seḡeiti, a la ḡalena ma, é ḡeni liizu Akise vḡ be. ¹⁰ Akise ḡena Davide ḡaazaḡa, é ḡe ma: «ḡeni ka za wo kḡḡi veei ti va?» Davide ḡeni ḡooḡaavotesu, é ḡe ma: «Zuda yooi lekpeḡave nu yeezazuve,» ḡaa «Yelaameyele yooi lekpeḡave nu yeezazuve,» ḡaa «Ken yooi lekpeḡave nu yeezazuve.» ¹¹ Davide la ḡeni nu nḡpe zesu vulua, é ḡeni ga zunu, ḡaa anzanu, é va lii la Gate vḡ, mazolḡo é ḡeni ḡeezu ḡḡḡ ma: «Ti mina poluvaawo bo ga sḡḡi ḡa nii ḡaa nii.» Naa nḡ ḡa Davide ḡeni keezu, yeeḡḡḡalai pe daawu, nii é keeni Filiseti nuiti ta-yooi zu. ¹² Akise laani Davide la ga gola, é da ḡe ḡḡḡ ma: «Davide ḡḡḡ wḡinzeḡea ná-nuiti ma, Izelayele nuiti, toḡa yesu bḡ ḡḡ, é da botii ḡe bē.»

28

¹ Naama zieḡi zu Filiseti nuiti ti ta-ḡḡḡvebei ḡaalēni ba, ga ti kḡḡi vee Izelayele va. Akise ḡeni Davide ma: «Keeni è kwee ga da-o, da-nuiti-yo, wa ḡeezu ḡi vḡ pelei kḡḡi nii zu.»

² Davide ḡeni Akise ma: «Naa vḡḡe, da vaazu kaazu, nēi ḡe ga da-wotiḡe nui, nii ḡe vaazu keezu.» Akise ḡeni Davide ma volu: «Gè è zeḡea ga mḡke nui, eyesu ḡḡ.»

Sayile lii vai ḡḡve laawooleve anzanui ta vḡ be

³ Ná laa yɔɔɔzu, Samiyele zaani, Izelayele pɛ ge ná-saa wɔlɔi wo, ti maagfulu ná-taazuve Lama. Sayile gɔve laawooleve nuiti pɛ kulani Izelayele yooi va, ta niiti gɔveiti ti velela vele vaiti bosu ti ma.

⁴ Filiseti nuiti ti gaaleeni ba, ti ta-ɔɔlaɔɔai vu Suneme. Sayile Izelayele pɛ gaaleeni ba, ti ta-ɔɔlaɔɔai vu Gileboa. ⁵ Sayile Filiseti nuiti ta-ɔɔlaɔɔai ɔaai ma, dualuagi soni, sasuɔalini gola. ⁶ Sayile Ɔoɔɔ GALAGI ɔaazaɔani, keke Ɔoɔɔ GALAGI la keeni, é va gooɔaavote, ga segiti, ɔaa gaazaɔa ɔɔlaiti, ɔaa GALA goo wo nuiti maavele. ⁷ Sayile ɔeni ná-botigɛ nuiti ma: «À anzanui ta ɔaizie bè, nii a zoo é gɔveiti daawooleve, gè li pɔ be, gè gaazaɔa.» Ná-botigɛ nu wolaiti ti ɔeni ma: «Anzanui ta ɔa En-Dɔɔl, nii a da gɔveiti gaazaɔa.»

⁸ Sayile ɔoɔɔ maavaliboni, é sege ɔiligaa loo ɔɔba, é zunu felegɔ vile volu, ti li En-Dɔɔl, ti zeelini anzanui vɔ be ga kpidi, Sayile ɔe ma: «Nà pɔ ga é velela vele vaiti bo bè, ga é gɔvei ta laawooleve bè, nii gè ɔeezu, è toli.»

⁹ Anzanui ɔeni ma: «È suɔwee sɔ ga Sayile gɔve laawooleve nuiti kulave zooi va, ta niiti gɔveiti ti velela vele vaiti bosu ti ma, da ɔeezu é balii le tũɔɔ ɔaa? Sàa vai ɔa é pɔ ɔaa?»

¹⁰ Sayile ɔonani Ɔoɔɔ GALAGI laaseigi zu, é ɔe ma: «Gè ɔonaa Ɔoɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga faa ɔɔu nɔpe ge la ɔula niima vai zu, é va zeeli é ma.»

¹¹ Anzanui ɔeni ma: «Be ɔa é ɔeezu gè toli é ve?» Sayile ɔe ma: «Samiyele loli bè.» ¹² Siegi zu anzanui Samiyele ɔaani la, é wola ɔainni, é ɔe Sayile ma: «Lee vaa zu é yaavazu? Da ɔa é ga Sayile.»

¹³ Masagi ɔeni ma: «Mina lua, keke begele ɔa é kaazu?» Anzanui ɔe ma: «Galagi ta ma zii ɔa gè kaazu, é da ɔula zooi wu.»

¹⁴ Sayile ɔe ma: «Kevelei ɔa ɔale?» Anzanui gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Kewola wɔlɔi ve de, é leezu, maavelevelegai ga segei.» Sayile kweeni ga Samiyele ve, é unpileni zooi ma, é nɔkɔ.

¹⁵ Samiyele ɔeni Sayile ma: «Lee vaa zu é ná-dooɔɔgi zuɔoloɔɔlogai? Lee vaa zu é tòlisu?» Sayile gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Nà ziiɔɔlɔ wolai zu, Filiseti nuiti ti kɔɔi laalea bù, Ɔoɔɔ GALAGI ma ge zeeɔa bà, é la gòɔaavoteni ga GALA goo wo nuiti ɔaa segiti maavele. Gè è lolige ga nii ná ke, è naa le ga ze.»

¹⁶ Samiyele ɔe ma: «Lee vaa zu mu è tòlisu, ni Ɔoɔɔ GALAGI ɔeɔa é va, é ɔe ga é zili nui? ¹⁷ Ɔoɔɔ GALAGI naa laazeelia, nii é ɔeni gè bo é ma. E masadai ɔulaa é ya, é fe é ɔoba nui ta ya, Davide ya. ¹⁸ Tei é la keeni, é va ɔolo Ɔoɔɔ GALAGI ná-devei ve, velei é ɔeni ɔeezu, é yeevee la Amaleke nuiti ma, ná-ziiɔaawanai zu, è la naa ɔeeni. Naa ɔa é kea, Ɔoɔɔ GALAGI è zosu la ɔani za. ¹⁹ Ɔoɔɔ GALAGI ɔa wɔlɔ wo loɔzu Filiseti nuiti zeezu, da-o, Izelayele nuiti-yo. Da-o, è-lointi-yo, wa vaazu pɔ pelei lina, Ɔoɔɔ GALAGI ɔa Izelayele ɔoovebei pɛ dɔ Filiseti nuiti zeezu.»

²⁰ Gaamago Sayile yɛni loni, é loo zooi ma, mazɔlɔ é wola luani Samiyele laawooi va. Naa volu, tei é la ɔeni daami woni foloi, ta kpidi, zebe la mɔ ɔeni zea.

²¹ Anzanui vaani Sayile ɔoba, é ka ga naa wola luave, é ɔeni Sayile ma: «Petɛ, nèi gè ga da-wotigɛ anzanui, gè woiloga è-woo ma, gè ɔikula zenvui zu, gè naa ɔe, nii è boga mà.

²² Da ɔalaa woilona, da-wotigɛ anzanui wooi ma: be gè bulu buɔa ɔila kevele ɔete é ve, è mi, nii a ke é zebe zɔlɔ, è wuzegɛ, è vile pelei ma, è da li.»

²³ Sayile ɔeleni, é ɔe ma: «Gè la daami wosu.» Keke ná-botigɛ nuiti, ta anzanui, ti ɔoini da, Sayile ma ge woilo ti-woo ma. E wuzegeni zooi ma, é zeì betei zu.

²⁴ Anzanui nike bokpagi vaani, nii é ɔeni zea, é da make, é bulu vukɔi zeeɔe, é gaayo, é kpete ga buluiti, nii leve la su. ²⁵ Anzanui daamianigi naati feeni Sayile ta ná-botigɛ nuiti zea. Ti begai ma ga daamii wo, ti wuzegeni, ti li ma ɔidi naa nɔ.

¹¹ Ti Ezipete zunui ta g'aani dɔɔɔi zu, ti so, ti lii la Davide ɔɔ. Ti bului veeni zea, é mi, ti ziei ve zea, é ɔɔle, ¹² ti koolegoolégi ma waa ɔɔɔi ta veeni zea, ta zeeɲe felego leezen ɔɔɔi zu. Kpegai ma ga daamii wo, é zɛbe zɔɔɔni, mazɔɔɔ é kɛɛni ga folo savago, ta kpidi savago, é la daami wosu, é la ɔɔlezu.

¹³ Davide gaazagani, é gɛ ma: «Be ná-nu g'a ga de? Mini g'a è zegɛzu ná?» E goodaavoteni, é gɛ ma: «Nà ga Ezipete zunu loungo, Amaleke zunui ta ná-duɔ g'a ga ze, folo savago g'a ná-duɔ kɛɛgɛi tɔai ya, mazɔɔɔ gè la gɛɛni. ¹⁴ Kɔɔi g'a gi liai gi too, Kelɛte yooi zu lɛkpɛmaɲe nu yeezazuɲe, Zuda yooi, ta Kalɛbe yooi lɛkpɛmaɲe nu yeezazuɲe, gi abui logɛ ɔalaa Sikelage ɔa.»

¹⁵ Davide gaazagani, é gɛ ma: «Da kɛ è lo tũgɔ, de zeeli kɔɔɔgi naa ma?» Ezipete zunu loungoi gɛni Davide ma: «Gona bè GALA daaseigi zu, ga è la pàa, ta è la fèa ná-duɔ kɛɛgɛi ya, naa a gɛɛna, nà lo è luɔɔ, de zeeli ti ma.»

Davide zìe vai Amaleke nuiti bu

¹⁶ E loni Davide luɔɔ, ti zeeli Amaleke nui naati ma, ti vazagai naama you yɔɔɔzuɲe, ti da daamii ta kpɔɔlei wo, ti da fetii g'ula, koozunɛi maavele ma, é lɔɔzei naama ani mɔinmɔingi vaa ɔa, nii ti soni kɔɔi zu, Filiseti yooi, ta Zuda yooi zu. ¹⁷ Davide kɔɔi ɲɛni ti ɔa gosui, é yɛ ti ɔaazu, eyɛsu poluma voloi kpɔkɔi. Tanɔpɛ ge la g'ulani zea, kɛni zunu loungo unnaanigɔiti (400), niiti ti zeini jɔmɛiti kɔma, ti ɲela. ¹⁸ Davide naati pɛ unmɔɔni, niiti Amaleke nuiti ti ti zegɛni, é anza felegɔiti ɔalaa unmɔɔni. ¹⁹ Ti la gɛni ɲalani nu g'ila kpala ma, doungoa zu, kpakologaa zu, zunu loungo, ɔaa anzanu loungo, nii pɛ é zoni kɔɔi zu, ti la ɲalani gilazu ɔalaa ma. Nii pɛ ti kulani ti ya, Davide g'aleni ma ga ti pɛ. ²⁰ Davide togani ɲeleɲeleɲiti, ta ma ɔaazagiti soni, nui niiti ti gɛni loni togani bulugi naati tũgɔ, ti gɛni gɛɛzu ma: «À ka, nii g'a Davide sogai kɔɔi zu.»

Kɔɔzoganii gaagwɛɛ vai

²¹ Davide zeelini nu unfelegɔiti (200) ma, niiti ti ɔɔɔni, ti la gɛni zooni ti ɔa ɲile polu, ti yɛni Bezɔɔl kɔtudei ɔɔ be. Naati ti ɔaani Davide laagomisu, ta nui niiti ti gɛni polu. Davide maabugani ti ɔa, é ti luɔɔ. ²² Nui niiti ti gɛni Davide ɔolu, nu jɔiti ta nu jakai tanigaa ti gɛni ti zaama, ti da gɛ ma: «Tei ti la ade maazaani kɔɔɔɔzuɲe, nii pɛ ade sogai kɔɔi zu, tɔnɔ la ba, kɛni ti-anzaiti, ta ti-lointi nɔ g'a ta ve ti ya, ti da li.» ²³ Kɛɛ Davide gɛni ti ma: «Kɛɛlointi, à mina naa gɛ, ga nii Gɔogɔ GALAGI feai ade ya, mazɔɔɔ é ade makega, é naati dɔ ade yeezu, niiti ti laalɛai ade wu. ²⁴ Be g'a é woilosu wo-woo ma niima vai zu? Zɔi diai kɔɔɔɔzuɲe, ta nii zegai kasɔiti koba, tɔnɔi g'a gɛɛzu ga gɛvele, ti gaagwɛɛ yɔɔɔzu ɔɔma.» ²⁵ Vele g'ana è gɛɛni la, é lɔɔzei naama voloi ma, é li ga naa luɔɔ ɲelei, ti naa gɛɛni ga tɔgi, ta devei Izelaye yooi zu, zaagaza tɔgi naa g'a ná.

²⁶ Davide liai ma Sikelage, aniiti ti zogai kɔɔi zu, é naati gaagwɛɛni, é ta leve ɔɔlaiti ma, Zuda g'undig'iiti, é gɛ ti ma: «Wo-zabai gaa, kulaai anii naati su, ti zogai kɔɔi zu, nii kɔai Gɔogɔ GALAGI zili nuiti daalɔɔma.» ²⁷ Vele g'ana é kɛɛni la Beetele geleiti be, é ta leve Lamɔte g'undig'iiti ma ti lɛkpɛmaɲe nu yeezazuɲe yooi zu, é ta leve Yatiil g'undig'iiti ma. ²⁸ E ta leve Alɔwɛɛl g'undig'iiti ma, ta Sifemɔte g'undig'iiti, é ta leve Esetemoa g'undig'iiti ma. ²⁹ E ta leve Lakale g'undig'iiti ma, é ta leve Yelaameyele laa wolaiti su g'undig'iiti ma, ta Ken laa wolaiti su g'undig'iiti ma. ³⁰ E ta leve Gɔɔlema g'undig'iiti ma, ta ɔɔɔ-Asan g'undig'iiti, é ta leve Atake g'undig'iiti ma. ³¹ E ta leve Geebelɔn g'undig'iiti ma, ta ɲe kpein Davide ta ná-kɔɔɔ nuiti ti leveni ná.

31

Sayile zaa vai

(1 Dɔɔɔ Sɛɲɛi 10:1-12)

¹ Filiseti nuiti ti kɔɔi ɲɛni Izelaye nuiti ba. Izelaye nuiti ti ɲalani ti ɔa, ti-ma mɔinmɔin ge zaani ti zaama, Gileɔoa gizei ma. ² Filiseti nuiti ti g'aavoteni ga g'iteɲite

Sayile ma, ta ná-doun zunuiti. Ti ná-doun zunuiti paani: Zonatan, A6inada6e, naa vee Malekisua va. ³ Kooi 6aavoteni Sayile no ma niina. Kile pili nuiti ti kaani, e wola lua.

⁴ Sayile 6eni ná-koo6o zoolo ze6e nui ma: «Da-woga zokpoi gula ma la6agi zu, e paa, nii a ke tatipelevolulala nui niiti ti mina va paazu, ti va 6aagula ma.» Kele naa la 6eni keeni, toozei e 6eni balizu ga dualuagi. Sayile 6o6oi da ná-boga zokpoi ze6e, e lo ga. ⁵ Ná-koo6o zoolo ze6e nui kaai ma ga e zaa, to 6alaa e looni nono ma woga zokpoi ga, ti pe ti za.

⁶ Uele 6ana Sayile ta ná-doun zunu savagoiti ti zaani la folo gila kpegi, ta ná-koo6o zoolo ze6e nui, e vee ná-koo6o nuiti ba. ⁷ Izelayele nui niiti ti 6eni petugi volu vele, ta zoiti ti 6eni Zuluden volu vele zoma 6akei ma, ti kaai ma ga Izelayele 6oovebei vela, ta Sayile vee ná-dointi ba, ti za, tiya 6alaa ti 6ulani ta-laaiti su, ti vela. Filiseti nuiti ti vaani, ti ze naama laaiti su.

⁸ Poluma voloi Filiseti nuiti ti vaani koo lo6oi zu, nii a ke ti poomaiti koligiti se6e. Ti Sayile ta ná-doun zunu savagoiti ma voomaiti kaani Gile6oa gizei ma. ⁹ Ti Sayile noongi leveni ba, ti ná-koo6o zoolaiti se6e. Naa volu ti ta-vonifaamai ma wooi laazeeli Filiseti yooi ná pe su, daazeeli nubuseiti ma ta ta-6oo6o ganigiti ta-veleiti bu. ¹⁰ Ti Sayile ná-koo6o zoolaiti daani Asetaateiti ta-velei wu, ti ma voomai zele Bete-San zigigi va.

¹¹ Siegi zu Galaade yooi zu Ya6eese laaveaiti, ti naa menini da, nii Filiseti nuiti ti keai ga Sayile, ¹² koo6o nu 6ezegzegiti ti va, naati ti vileni pelei ma, ti ni piin zizu, ti va, ti Sayile ma voomai gula Bete-San zigigi va, ti ná-doun zunu savagoiti ma voomaiti se6e 6alaa, ti li ga tiye Ya6eese, ti ti gala miná. ¹³ Ti ti-ma 6aeiti segeni, ti naati maagulu, tamalise wului wu, nii e Ya6eese. Naa volumna, ti zugi zoni folo lofela laawu.

Samiyεle
Ná-Σευει Velesiει
DAVIDE NÁ-MASADAI

*Sayile ta Zonatan
ti zaa vai wo fai Davide ma*

¹ Sayile gɛnina zaani, siɛgi zu Davide galeni ma la, ɛ va, ɛ zeɪ Sikelage, kpegai ma ga vɔni Amaleke nuiti ma. E folo felegɔ gɛɛni Sikelage. ² Foloi zavasiei, zunui ta gulani Sayile nɔ-kɔlaɣai zu, ɛ va, kɔba zeɣeiti balivaliai ga, fufiligi vuuni nɔungi ma. Seeliai ma Davide gɔba, ɛ looni zooi ma, ɛ nɔkɔ Davide gɔgɔwu.

³ Davide gaazaḡani, e ḡe ma: «Mini ḡa è zeḡezu ná?» E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Pèlavé, ḡè zeḡe Izelayele ná-kòlaḡai zu.» ⁴ Davide ḡeni ma: «Lee ḡa kèai? Nà è maanèèèèzu, bo dèè mà.» Naa ḡeni ma: «Izelayele ḡòòvèbei bizaà kòòì va, ti zunu mòinmòin paa ti zaama. Sayile òòḡòì ta Zonatan ti zaa.»

⁵ Davide zunu loundoi naa gaazafani, nii e feni poluvaawogi wosu, e fe ma: «È kwee ge gale ga Sayile ta ná-doun zunui Zonatan ti zaa?» ⁶ Zunu loundoi googaavoteni, e fe ma. «Solooge na kpein ga ge gea Gileboa gizei ma, ge Sayile ga, e da zee ga ná-kpein ma ungi, koofo wotoloiti ta soo fize zalavusuiti ti da maabu ga ba. ⁷ E weleni volu, e ka, e toli, ge fe ma: «Yoo, masagi.» ⁸ E gaazafani, e fe ma: «Be ga ga de?» Ge fe ma: «Na ga Amaleke nu.» ⁹ E feni ma: «Maabu ga ba, e paa. Mazoo gaazulatigi soga, anee ni zenvui ga de su.» ¹⁰ Ge maabufani ba, ge paa, mazoo ge kaani ga e la mo yenvua na-too volu ma. Naa volumna ge masa boologi gula unma, ge balai gula zeei va. Tiya gaa, paa ve ga tiye maliqii va.»

¹¹ Davide ḡba zeḡeiti soni, é ti balivali ga. Koba nui ti ta-zeḡeiti balivalini ga ga kevele. ¹² Ti saa wobi woni, ti ḡḡḡ maawain, ti zugi zo eyesu kpaka, Sayile ta Zonatan ta-vaa zu, naa uee Ḡoḡḡ GALAGI ná-kooḡbeḡi va, ta Izelayele nui ti ta-vaa zu, niiti ti zaani koo zu.

¹³ Davide zunu loungoi gaaazafani volu, nii é poluvaawogi woni ma, é gɛ ma: «Mini nu ga ga de?» Naa googaavoteni, é gɛ ma: «Kèè ga ga Amaleke zunui ta, nii paai seikɔfɔmai ma zooi nii zu.» ¹⁴ Davide fɛni ma volu: «Lee vaa zu è la luani, è yeemaalega, è naama nui vaa, nii Gooɔɔ GALAGI yiimazeɖeai la, é gulɔi ziaai ma?»

¹⁶ Davide ɣeni ma: «È zaa vai ma ungi ɣa ga da baɣɔi, mazalɔɔ da baɣɔ ɣa è baɣɔ maalɔa, siɛgi zu è ɣea la ma: «Nà ɣa gè naama nui vaa, nii Gooɣɔ GALAGI yiimazeɣeai la, é gulɔi ziaai ma.» »

*Saa wɔlɔ wuyei Davide tooni
Sayile ta Zonatan ma*

¹⁷ Davide saa wəlb wuyei nii βeteni, é too Sayile ta Zonatan ma. ¹⁸ E devei veeni ga ti Zuda mavofodaiti pε kala ga ma guyei. Guyei ve daa ga «Kilegi.» Σεβει «Telebo nui ná-sevei» zu.

¹⁹ Izelayele, da-gdagḁ nu wolaiti ti zaa, da-gizeiti ma!
Toḁa ḁale kaaḁuluḁa wolaiti toai?

20 A mina ma wooi laazeeli Gate,
ma wooi mina wo Asekalon koi yəḏəzuuēti,
nii a kē Filiseti anzanu loungoiti ti mina ḡoozunē,
nii a kē tatipeleuolulala nuiti ti-loun anzanuiti ti mina guyei loo,
ti va ḡa kuai wo.

²¹ Ee, Gileḁoa gizeiti, duḁu mina mǝ vu wo ma, ta tona, tii nǝpɛ ge mina mǝ ɖɛ wo-ɖakamaveti, é va dǝ βete.

Mazaloo ná ɔa baagulaai ná kooɔɔ nui ti ta-ɔɔɔɔ zepɛgi ti ma,
Sayile ná-kooɔɔ zepɛgi, nii gulɔi la mɔ ziaa ma eyɛsu pɛ.

22 Zonatan ná-kilégi la gɛa ɖulazu volu, aisa é vā sili nūiti paa,
é la gɛa zegezu kɔɔɔɔɔɔiti sebei lufɔ,
Sayile ná-boga zɔkpɔi la gɛa ɖaagalesu ma,
keni a la losuve gɛena.

²³ Sayile ta Zonatan ti gēa nēni nuiti bε, ti-zii ma voloi pε su, ti la 6alaa ɖaaɖwēni saai zu.

Ti zuvileni, é leve kogeiti ba,
ti qaaaba, é leve zalaiti ba.

²⁴ Izelayele anzanu loungoiti, à wolo Sayile ná-faa zu,
nii é ɖɛa seɖe ɖiingiti toozu wo ɖɔba, ti vagai,
é ɖɛa zanu soolaiti gilizu wa-zeɖeiti ba.

25 Toga dale kooḡuluḡa wolaiti toai kooi zaama?
Naa ḡeeṼe dale, Zonatan zaai gize unmaṼe?

²⁶ Zli ɖa ɓolɔzu kɔɔzu ɖa-vaa zu, Zonatan, kɛɛloin, ɓɔɓla vagoi nii gola ɖɛa nɛɛni bè.

Da-wəɔla vai wola ʒea vani nɔ̃n be,
 é va é leve anzanui ná-nebei va.

27 Tofa dale kooɗfuluɓa wolaiti toai?

Toda dale kaddo nu wolai niiti undaaviligai?

2

*Daide zai vai
ga Zuda masagi Geebelon*

¹Naama vaiti poluma, Davide Ġooġo GALAGI ġaazaġani, ga ni toġa zoo liizu, é zeí Zuda laa wolai gila su. Ġooġo GALAGI gooġaavoteni, é ġe ma: «Ungo, da zoo liizu.» Davide ġe ma: «Taai ma begele zu?» Ġooġo GALAGI ġe ma: «Ġeebebn.»

² Davide liini zeizu miná ta anza felegaiti, Zizeleyele nui Ayinoame, ta A6igayile, poanzai nii Kaalemele nui Na6ale zení. ³ E liini 6alaa ga ná-kəəǵə nuiti pɛ, ta ta-velɛyɛgeiti, ti li, ti zeí Gee6elən maaǵoolii zu laaiti su. ⁴ Zuda nuiti ti ʋaani miná, ti gulɔi zɪɛ Davide ma ga é dɛ ga Zuda masagi.

Davide menini ga Yabeese nui niiti ti Galaade, ti Sayile maagfuluve. ⁵ Davide keelaiti teveni ti ma, é gɛ ti ma: «Gooɔɔ GALAGI tuya loo wo ve, tɔɔzei woogɛgɛladai naa va, nii wo kea wo-maliɣii Sayile ve, ga wo maagfulua. ⁶ Gooɔɔ GALAGI bɔɔɔi balaa zoo é nuɔɔɔɔlai ta woogɛgɛladai gɛ wo ve. Na wa-nuɔɔɔɔlai gɛgala gɛ wo ve. ⁷ A zebezege, wo gɛ ga gaabaa nu wolaiti. Wo-maliɣii Sayile zaa, keke à sugwee ga Zuda nuiti ti guloi zieve ma, ga gè gɛ ga ta-masagi.»

*Isebaale zei vai
ga Izelayele masagi*

⁸ Naama ziegɪ zu, Sayile ná-kɔɔɣfuluɓai, Nɛɛl ná-doun zunui Aɓenɛɛl liini ga Sayile ná-doun zunui Isebaale Maɗanayime taazuɓɛ. ⁹ E liini, é dɛɛ ga naa ɗa é ga masagi Galaade, Asuul, Zizeleyele, Efelayime, ta Benzamɛn yooiti unda, suɓuɗa zu Izelayele yooi kpein.

¹⁰ Sayile ná-doun zunui Isebaale ná-konagi gɛni ga puunaanigɔ (40), siɛgi zú é zeini la ga Izelayele masagi. Kona felegɔ ga é kɛeni masadai zu. Kɛɛ Zuda wolodamaiti ti gɛlini Davide va. ¹¹ Davide masadai gɛeni Zuda wolodai unda kona dɔfela, alu dɔzita laawu Gɛɛbelɔn.

Tetele kəi Zuda ta Izelayele yəḡəzu

¹² Nɛɛl ná-doun zunui Aɓenɛɛl ta Sayile ná-doun zunui Isebaale ná-kɔɔɔ nui ti zegeni Maɗanayime, ti ɗa li ga Gaɓaɗɔn ɓele. ¹³ Seluya ná-doun zunui Zoabe ta Davide ná-kɔɔɔ nui ti ɓalaa ti ɓilɛni pelei ma, ti zeizu felego pe ti ɗomi kpoigi ɗobave nii é Gaɓaɗɔn, ti lopele ɓete, zɔiti ti lo zie ɓolube, zɔiti ɓalaa ti lo zie ɓolube.

¹⁴ Aɓenɛɛl ɗeni Zoabe ma: «Nà pɔ ga ɗa-zunu loundoi tanigaa ta nɔnɔi tanigaa ti kɔ ga gilagila.» Zoabe ɗeni ma: «Zèe ɗa bu.» ¹⁵ Kɔɔɔ nu puugo maazu felego (12) ɗulani Benzamen ma wolodamaiti saama, ta Sayile ná-doun zunui Isebaale letegi, salaɓusu puugo maazu felego (12) ɗula Davide ná-kɔɔɔ nui saama. ¹⁶ Kɔɔɔ nui ɗilagilagi zili nu zoni nɔungi ɓa, é boɗa zɔkpɔi lo ko kakamave, eyesu ti pe ti loo ɓɔɔma. Ti Gaɓaɗɔn ɗobave miná laasei peeni ga Boɗa Zɔkpɔ Balagi. ¹⁷ Kɔɔi wuzegeni ti yɔɔzu, é ɓɔi. Davide ná-nuiti ti zieni Aɓenɛɛl ta Izelayele nui bu naama voloi.

¹⁸ Seluya ná-doun zunu savago ɗeni salaɓusuiti saama: Zoabe, Aɓisayi, ta Azayele. Azayele vegani ɓɔɔ ma, é ɓize, ege dopai é ɗɔɓɔi zu. ¹⁹ E ɓilɛni Aɓenɛɛl ɓolu, é ɗa kpe. E ɓilɛni naa ɓolu, é la zegeni polu, é ɓa li ga yeezazu ɓele ɓaa ɗɔɓezu ɓele. ²⁰ Aɓenɛɛl ungi latini, é gaazaɗagi wo, é ge ma: «Azayele, ɗa ɗa è pɔlu?» Azayele ge ma: «Ungo, nà ɓe.»

²¹ Aɓenɛɛl ɗeni ma: «Li ga yeezai, ɓaa ɗɔɓei, è ɓile salaɓusu zunu loundoi nii gila polu, è ná-kɔɔɔ zɔɔlalti kula zea.» Kele Azayele la ɗeni keeni, é ɓa zege polu. ²² Aɓenɛɛl ɗeni ma ɓolu: «Zege pɔlu, lee vaa zu è ɗiizu è vaa vai ma? Nà zoo ɗale gè wele è-lié Zoabe ɗaazu?»

²³ Kele Azayele la ɗeni keeni, é ɓa zege polu. Aɓenɛɛl ná-kpeɛin ma ungi lo Azayele ɗogi zu, é ɗula ga polu ɓelei. E looni gaama, é za ná nɔ. Nu nɔpe a la zeelina ɓe Azayele zaai ná, keeni a la lo.

²⁴ Zoabe ta Aɓisayi ti ɓilɛni nɔ Aɓenɛɛl ɓolu, foloi daazuɓe kpein ti ɗa zeeli Ama ɗize ma, Giya letemave, Gaɓaɗɔn teɓebai zu ɓelei. ²⁵ Benzamen nui ti ɗaalɛni ba, ti ɓun ɓɔɔ ma Aɓenɛɛl ɗobave, ti gize unmaɓe zo. ²⁶ Aɓenɛɛl ɗa woɗula Zoabe ma, é ge ma: «Ade la looɗoga kɔɔi ɗɔɔzu ɓɔɔ laalɗɔma ga boɗa zɔkpɔi? E la gaagaazu ga niima vaiti gaabelagi ɗa ga faa ɗɔu? Lee ɗa è maaɓɔunsu, è ɓa bo ɗa-nuiti ma ga ti zege ti-ɗɛlointi polu?» ²⁷ Zoabe goɗaavoteni, é ge ma: «Gè ɗonaa ɗooɗo GALAGI ma, nii é vulua, ni è la ɗeni ɓɛni ɗana, ná-nuiti ti ɗɛa yesu wo ɓɛzu eyesu lina sobu.» ²⁸ Zoabe puɓugi vɛeni, kɔɓɓei pe ge loni, ti looɗo kɔɔi ɓa ta Izelayele nui kpeɛ vai ɓa.

²⁹ Aɓenɛɛl ta ná-kɔɔɔ nui ti zieni naama ɓidii ɗegelein, Zuluden ma ɓetu nɛmɛi zu, ti zeeli Zuluden ma, ti kpude, ti Bitelon maaleɓe, ti zeeli Maɗanayime.

³⁰ Zoabe zegeai ma Aɓenɛɛl ɓolu, é ná-kɔɓɓeiti pe gaalɛni ba. E ɗula Azayele ɓolu, nu puugo maazu taavugo (19) ɗiligaa ɗa ti la ɗeni ɓɛni toligi ma, Davide ná-nuiti saama. ³¹ Kele Davide ná-nuiti ti nu unsavago nu ɓuulɔzita (360) ɓaani Benzamen nui ta Aɓenɛɛl ná-nuiti saama. ³² Ti liini ga Azayele ma ɓoomai, ti maaɗulu keɛge ná-kabai zu Beteleyeme. Zoabe ta ná-kɔɔɔ nui ti ɗiini piin ziezu, ti zeeli Geeɓelɔn geelaalaosube.

3

¹ Kɔɔi leɓini Sayile ná-peleyegei ta Davide ná-peleyegei yɔɔzu, kele Davide ná-peleyegei zebei ɗeni liizu ga wɔɔɓa, Sayile ná-peleyegei zebei ɗa li ga ɓeleɓeleɓa.

*Davide ná-doun zunuiti
ti zɔɓɔni Geeɓelɔn*

² Davide doun zunua zɔɓɔni Geeɓelɔn. Ma mɔungi laa ɗeni ga Amenɔn, Zizeleyele nui Ayinoame ná-doun zunui. ³ Felesiei laa ge ga Kileyaɓe, Aɓigayile ná-doun zunui, Kaalemele nui Naɓale ná-poanzai. Savasiei laa ɗeni ga Aɓesalɔme, Maaka ná-doun zunui, Gesuul masagi Talemayi ná-doun anzanui. ⁴ Naanisiei laa ge ga Adɔniya, ɗagite ná-doun zunui. ɗɔɓusiei laa ɗeni ga Sefatiya, Aɓitale ná-doun zunui, ⁵ ta ɗɔzitasiei laa ge ga Yiteleyame, Davide anzai Egela ná-doun zunui. Davide ná-doun zunuiti kana, ti zɔɓɔni ɓe Geeɓelɔn.

Aɓenɛɛl ɗili vai Davide ɓa

⁶ Kooi ɖɛai ma Sayile ná-peleyeɖei ta Davide ná-peleyeɖei yɔɔzu, Aɓenɛɛl losuɓe maabakpani Sayile ná-peleyeɖei wu. ⁷ Anzai ɖɛni Sayile ya, nii é la vuluni ga zɔiti kɛvele, daa ga Lisepa, Aya ná-doun anzanui. Isebaale da zeli lo Aɓenɛɛl ma, é ɖɛ ma: «Lee vaa zu è laai kɛɛ anzai ɖoba?» ⁸ Naama wootti ti wola wanani Aɓenɛɛl ma, é ɖɛ Isebaale ma: «Da kàazu ga gile, nii é botii ɖɛɛzu Zuda ɓe baa? Kaite nà woogɛgiladai ɖɛɛzu è-ɖɛɛ Sayile ná-peleyeɖei ɓe, naa ɓe kɛɖɛlɔinti ba, ta bɔlaiti. Gè la vaani bu, è va loo Davide yeezu. Da ɖa è faaɖaaza daazu ùnma za, anzanui nii maavele ma. ⁹ GALA ge sò ná-ziigaawanaiti pɛ su, ni gè la losuɓe kpein kɛɛni, naa laazeeli vai zu, nii Gooɖo GALAGI minazegea la Davide ɓe, é konai wo maazu, ¹⁰ é ɖɛ toɖa Izelayele ta Zuda masadai ɖulazu Sayile ná-peleyeɖei ya, é fe Davide ya, é lozei Dan, é li Beel-Seeɓa.» ¹¹ Isebaale la ɖɛni zooni é va googaavote ga woo ɖila kpala, mazɔɔ é ɖɛni wola luazu ba.

¹² Aḡenɛl keelaiti teveni Davide ma, é ǵe ma: «Be ǵili ka nɔnɔ ga zooi nii? De minazeǵe ke yǵǵzu, nà zoo gè ɓɔ è va, gè Izelayele pɛ tati è ma.» ¹³ Davide ǵeni ma: «Zèè ǵa bu, da minazeǵe ɓǵǵ yǵǵzu, kɛɛ faa ǵila kpe maazu: da ǵena vaa, kɛni è va dɛɛ ga Sayile ná-doun anzanui Mikale.» ¹⁴ Naama ziegi zu, Davide keelaiti teveni Sayile ná-doun zunui Isebaale ma, é ǵe ma: «Ànzai Mikale ve zèa, nii gè fuluai ga Filiseti nuiti ta-zunu ani laayɔɔ ungilagi (100).»

¹⁵ Isebaale Mikale zegeni sinigi Paletiyele ɔ bɛ, Layise ná-doun zunui. ¹⁶ Paletiyele vileni polu, é da wɔɔ, é yɛni polu, ti zeeli Baɣulime. Ti zeeliai ma niina, Aɓenɛɛl ɣɛni ma: «Galena ma, è li.» E daleni ma.

¹⁷ A6enɛɛl ɔɔɛni Izelaye le ɣɛwɔlaiti pɔ, ɛ ɣɛ ti ma: «Kaite wɔin ɣɛa wo ma ga Davide ɣɛ ga wa-masagi. ¹⁸ Yeɛɣɣalɔi zeelia, wo naama ɣɛɛwotiiti kɛ. Mazɔɔɔ ɣɔɣɔ GALAGI minazɛɣɛɛ, ɛ ɣɛ ma: «Nà-botiɣɛ nui Davide ɣa gɛ nà-nuiti Izelaye le nuiti unɔmɔɔsu ga maavele, gɛ ti ɣɔla Filiseti nuiti zea, ta ti zili nuiti pɛ zea.» »

¹⁹ Aʙenɛɛl ʙɛni ɟana nɔ ʙenzamen mavofodai vɔ. Naa vɔluma ɛ liini Geeʙelɔn, ɛ naama vaiti daazeeli Davide ma, nii ti zolooni ma ta Izelayele nui mɔtaiti, naa vɛɛ ʙenzamen mavofodai zu nuiti ba. ²⁰ E zeelini Davide vɔ be Geeʙelɔn, ta zunu vuufelegɔiti (20), niiti ti maazaani. Davide daami wola ɟevele ʙeteni ti pɛ be. ²¹ Aʙenɛɛl ɟeni Davide ma: «Nà liizu, ɟɛ Izelayele nuiti pɛ gaale ba ɖa-zobogi wu, mɔligɔii masagi, minazegɛgi ɟa ɟɛ wo yɔɟɔzu, ɖa masadai ɟɛ, velei nɔpɛ ɛ pɔ la.» Naa vɔluma Davide yeeʙeni Aʙenɛɛl va, ɛ li ziileigi zu.

Zoa6e A6enεel vaa vai

²² Su la g'oozani, Zoabe ta Davide ná-nuiti ti ɗa unkula, ti zege koomaɓe ta. Ti vaani ga ani mɔɓnɔɓn, niiti ti ti zoni kooi zu. Aɓenɛel la mɔ ɣeni Davide ɔɔ be Geebelɔn, mazalɔɔ Davide ɓeni ba, ɛ li ziileigi zu. ²³ Siegi zu Zoabe ta ná-siepoluuti ti zeelini la, ti ɣeni ma: «Nɛel ná-doun zunui Aɓenɛel ɣea vaani masagi ɔɔ be, naama ge ɓe ba, ɛ li ziilei su.»

²⁴ Zoabe liini masagi vo be, e ge ma: «Lee ga e kai? Aβenel vaave e vo be, doun e ze na, e li bofo yeema. ²⁵ E Nel na-doun zunui Aβenel fwee so! Ni paave e vo be, naa ga no ga e e yaava, e e li veleiti ta e vaa veleiti kwee, naa vuma e naa pe kwee, nii e kezuzi.»

²⁶ Zoabe gʻulani masagi vo be, e keelaiti teve Aʻbenel volu. Ti Aʻbenel gaagʻaleni ma, e zege ziezegʻei vo be zoligʻo, nii e Sila. Davide gʻwee faa la gʻeni naa zu. ²⁷ Aʻbenel gʻalegai ma ma Geebelon, Zoabe liini la dʻogʻuzu, taai ma zigʻidave gʻoozu vele, ege a gʻee dʻogʻuzu vaa wosu naa ma. Ti zeelai ma minʻa, Zoabe bogʻai looni Aʻbenel gʻogi zu, e paa, nii a ke e degʻei Azayele vaa vai votokula.

²⁸ Davide naama wooi menigai ma, nii keai, é ɣeni ma: «Nà-o, nà-masadai-yo gi-zo ge la Nɛɛl ná-doun zunui Aɓenɛɛl zaa vai zu Ɔooɔɔ GALAGI ɣaazu eyɛsu ɣɔ. ²⁹ Ma ɣasɔi pɛ ka laazu Zoabe ta ná-peɛyɛɣei unma! Mavofodai zu mina ɔala pɛ ga: kalana kole nu, ɓaa gee nu, ɓaa nui a ɣɛ zeɛsu ga tukpɔi, é ɗa zie, ɓaa nii a za ga boɗa zɔkpɔi, ɓaa nui daamianigi a

6e valasu zea.» ³⁰ Zoaɓe ta degei Aɓisayi ti Aɓenɛɛl ɓaani, mazɔɔ é ti-legei Azayele ɓaani Gaɓaɗɗon ɗɔɔi zu.

³¹ Davide ɗeni Zoaɓe ta kooɗɔ nui ti pɛ ma, ti ɗeni polu: «À wo ɗɔɓa zeeɗiti bali ga, wo ɔɔɗɔ maagili ga saa wɔɔ wo segei, wo Aɓenɛɛl ná-saa wɔɔ wo.» Davide ɗeni ziezu pooma ɗesui volu ɓelei. ³² Ti Aɓenɛɛl maagɗuni Geeɓelɔn, Davide kpee ɗulani bu. Eyɛsu nuɓuseiti pɛ ti ɗeni koba, ti da wɔɔ. ³³ Masagi saa wɔɔ wuyei nii looni Aɓenɛɛl ma, é ɗe ma:

«Lee vaa zu é zaai, Aɓenɛɛl, ga nu ɗakaiti saa ɓelei?

³⁴ E-yeeiti su la ɗea ɗilini,
yɔɔɗɔ la ɗea è-ɗɔɗɔiti su,
keɛ è-ma ɓoomai looɓe,
eɗe nui nii toosu nui ti valaai ba.»

Nuɓuseiti pɛ ti tɔɔzeini ga wɔɔɓa volu. ³⁵ Naa ɓoluma ɛɛ pɛ ge ɔɔini Davide la ga é daami wo, siegi zu folo ɗeni ná la de, keɛ é konai nii woni, é ɗe ma: «GALA ge sò ná-ziiɗaawanai pɛ su, ni ná ɓulu ɓuɗa ɗila kpala miina, ɓaa gè daamiani nɔɓe mi, folo ɓa ɗe é da.» ³⁶ Nuɓuseiti pɛ ti faa ɗweeni, é lo naa ɓa, ti va bu, eɗeɓelei ti ɗeni vaazu la masagi ɗee vai pɛ bu. ³⁷ Kooɓeɓeiti pɛ ta Izelayele pɛ ge kweeni naama volo ga masagi zo ge la Neel ná-doun zunui Aɓenɛɛl ná-saa vai zu.

³⁸ Masagi ɗeni ná-botigɛ nui ma: «Wo suɗwee nei ɓaa, ga masa ɗila ta é ga nu wola ɗila, naa ɗa toai za Izelayele? ³⁹ Masa ɗulɔi zieɓe mà, keɛ zɛɓe wola la de zèa. Seluya ná-doun zunui niiti ma, ta ga zɛɓesu nu wolaiti. ɗooɗɔ GALAGI ɔɔɗɔi faa ɗɔu ɗe nui zala, é zoloo ná-faa ɗɔi ma.»

4

Iseɓaale zaa vai

¹ Siegi zu Sayile ná-doun zunui Iseɓaale menini la ga Aɓenɛɛl zaa Geeɓelɔn, zɛɓe ɗulani zea, ta dualuagi Izelayele nui ti pɛ soni. ² Zunu felegɔ ɗeni Iseɓaale ná-devei wu, ti ga kooɔɔ kundiɗiiti, ɗilagi laa ɗeni ga Baana, zoɔ laa ga Leekaɓe, ti-ɗee ɗeni ga Benzamen nui Limon, Beelɔte taazuɓe nu ɗeni de. (Beelɔte ɗeni ga Benzamen nui po. ³ Beelɔte nui ti ɓelani, ti li, ti zeɔ Gitayime, ti-mavofodaiti ta de miná zaaɗaza.)

⁴ Zunu loun ɗila ge ɗeni Sayile ná-doun zunui Zonatan ɓe, kooɗɔ felegɔi pɛ maaleɗefegai. Zizeleyele ɗɔɔi ma ziegi zu, kona ɔɔɔɔɔɔ ɗa é ɗeni zea. Sayile ta Zonatan ti zaa wooi ɓaai ma, doun zo anzanui seɗeni, é ɓela la, é ye gaazuɓilei zu, é too, naa ɗooɗɔ felegɔiti ti ɗula bu. Daa ɗeni ga Mefiɓaale.

⁵ Beelɔte nui Limon ná-doun zunui felegɔiti Leekaɓe ta Baana ti leeni Iseɓaale ná-pelei wu folo gaalɔgai, naa ɗeni laani folo ɗiimenii zu. ⁶ Ti leeni peɛ ɗoozuɓe eɗe ta ɗe molo zeegezu, ti bogai ɓu kogi zu. Naa volu Leekaɓe ta keɗɗeloin Baana ti ɓelani, ti li. ⁷ Ti leeni peɛ ɗoozuɓe, siegi zu é ɗeni laani la, é da looɗɔ ná-betei zu daa ɓelei wu, ti paa. Ti nɔungi leveni ba, ti ɓize la, ti ɗi piin ziezu Zuluden ma ɓetu nemei zu. ⁸ Ti liini ga Iseɓaale nɔungi masagi Davide ɓo Geeɓelɔn, ti ɗe ma: «Sayile ná-doun zunui Iseɓaale nɔungi ɗa, é zili nui Sayile nii é ɗea è ɗaiziezu ga é è ɓaa. ɗooɗɔ GALAGI màliɗii masagi nɔnɔi ɓotokulaa Sayile ta mavofodaiti ma za.»

⁹ Davide Beelɔte nui Limon ná-doun zunui felegɔiti googaaɓoteni, Leekaɓe ta Baana, é ɗe ti ma: «Gè ɗonaa ɗooɗɔ GALAGI ma, nii é vulua, nii é unmoogai, é kula kidaaviligiti pɛ su, ¹⁰ zoɔ é ɓaani pò Sikelage, é Sayile zaa vai wo mà, é ɗeni kaazu ga woo niine ɓagɔ ɗa é daazeelizu mà, gè ɗeni ti so, ti paa, naa ɗa é ɗeni ga ná-woo niine ɓagɔi zulɔnɔgi, nii gè feeni zea. ¹¹ Siegi zu mu faa ɗɔu ɗe nui wo ɓɔbalala nui vaazu la ná-pelei wu, daazuɓe, gè la ma ɗamai maagaaɗaɓaga wo ma ɓaa, nii é wo-yeeiti ma? Nà wo ɗulazu zooi va!»

¹² Gaamago Davide devei veeni ná-nuiti zea, ti ti vaa, naa voluma ti ti-yeeiti ta ti-ḡḡḡiti teve ti va, ti ti zeḗ Geeḡelḡn kpoigi ḡḡavḗ. Ti Iseḡaale nḡungi zegeni, ti maḡḡulu Aḡenḗl ná-kabai zu Geeḡelḡn.

5

Izelayele masagi Davide

(1 Dḡḡ Sevei 11:1-3)

¹ Izelayele wolodamai zḡiti pḗ ti vaani Davide vḡ bḗ Geeḡelḡn, ti ḡḗ ma: «Ada ga zii ḡila, ta ḡama ḡila. ² Kaite Sayile ná-masadai ma ziegi zu gi unda, ḡa ḡa è ḡeni losu Izelayele ná-kḡḡiti tuḡḡ. Ḣḡḡḡ GALAGI minazegeni è vḗ, é ḡḗ ma: «Da ḡa è ḡḗzu ga ná-nuḡusei Izelayele maabḗ nui, è ḡḗ ga ná-totuḡḡi.» » ³ Izelayele ḡḗwolaiti pḗ ti vaani masagi Davide vḡ bḗ Geeḡelḡn. Miná ḡa ti minazeḡḗ kḗeni ná yḡḡzu Ḣḡḡḡ GALAGI ḡaazu. Ti ḡulḡi zieni ma, kḗḗ vai zu ga Izelayele pḗ ma masagi.

⁴ Davide ná-konagi ḡeni ga puusavagḡ (30), siegi zu é zeini la ga masagi. Kona vuunaanigḡ (40) ḡa é kḗeni masadai zu. ⁵ E kona ḡḡfela ta alu ḡḡzita ḡḗeni Geeḡelḡn, Zuda wolodamaiti unda, é kḗ ga kona vuusavagḡ maazu savagḡ (33) masadai zu Zeeluzalḗme, Zuda ta Izelayele wolodamaiti pḗ unda.

Zeeluzalḗme zo fai

*(1 Dḡḡ Sevei 11:4-9;
14:1-2)*

⁶ Masagi ta ná-kḡḡḡ nuiti ti liini Zeeluzalḗme laalḡḡma, nii a kḗ ti kḡḡi vḗḗ Yeeḡuse nuiti ba, niiti ti ḡeni zeini naama yooi zu. Naati ti ḡeni Davide ma: «È la ḗa taai nii zu pḗ! Mazḡḡḡ anḗḗ gaazuḡole nuiti ta ḡḡkpu nuiti ta è laavili.» Naa volu ḡeni ga Davide la ḗa taazuḡ pḗ. ⁷ Kḗḗ Davide Siyḡn zoni, taai nii makegai ga siḡi gaḡḡḡzagiti, ti ná laasei pḗḗ ga «Davide ná-taa wolai.»

⁸ Naama voloi, Davide ḡeni ná-kḡḡḡ nuiti ma: «Zḡi é pḡ é zie Yeeḡuse nuiti bu, é leve nḡ ga zie yei vḗlei, é zḡḡi wu, toḡa zeeli ti ma, ḡḡkpu nui ta gaazuḡole nui niiti wḡinzeḡḗvḗ mḡ.» Miná ḡa faalaalii naa zegeni ná ga: «Gaazuḡole nui ta ḡḡkpu nui ti la ḗa pḗlei wu.»

⁹ Davide zeini taazuḡ, é ná laasei pḗḗ ga «Davide ná-taa wolai.» E ta ḡḡni taai zḗḗi va ga pḗḗiti ta siḡigiti, niiti é ti loni maḡḡoolii zu. ¹⁰ Davide zḗḗi ḡeni liizu ga wḡḡḡa, tama Ḣḡḡḡ GALAGI Fai-Pḗ-Maliḡii ḡeni ba.

Tiil masagi Ḣilame ná-keelaiti

(1 Dḡḡ Sevei 14:1-2)

¹¹ Tiil masagi Ḣilame keelaiti teveni Davide ma, é sḗdele guluiti teve ma, ta pḗḗ maaleḗ nuiti, naa vḗḗ kḡtu zaḡa nuiti ba. Ti masa pḗḗi loni Davide vḗ. ¹² Davide kwḗeni naazu ga Ḣḡḡḡ GALAGI tḡun toga ga Izelayele masagi, ta é ḡeni ná-masadai ḡaawḡḡzu, ná-nuḡuseiti maavele ma, Izelayele nuiti.

Davide ná-doun zunuiti ti zḡḡḡni Zeeluzalḗme

*(1 Dḡḡ Sevei 3:5-9;
14:3-7)*

¹³ Davide zḗḗai ma Geeḡelḡn, é li zeizu Zeeluzalḗme, é anza ḡiligaa vuluni, ta é tanigaa zei, niiti ti la vuluni ga zḡiti kḗvele. E doun zunuiti ta doun anzanuiti sḡḡḡni naati ba.

¹⁴ Davide ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti zḡḡḡni Zeeluzalḗme: Samua, Sḡḡḡḗ, Natan, Salḡḡḡn, ¹⁵ Yiḡaal, Elisua, Neefḗḡḗ, Yafia, ¹⁶ Elisama, Eliada, ta Elifeelḗte.

Davide ná-fḡnifaamaiti Filiseti nuiti ma

(1 Dḡḡ Sevei 14:8-16)

¹⁷ Siegi zu Filiseti nuiti ti menini la ga ti Davide zeida ga Izelayele masagi, ti guloi zie ma, ti leeni gaizie vai ma. Davide ma wooi menini, é yei koolagai zu. ¹⁸ Filiseti nuiti ti vaani ga kooi, ti vu Lefayime vetugi zu. ¹⁹ Davide Goofo GALAGI gaazafani, é ge ma: «Nà zoo nei gè li Filiseti nuiti daalofoma? Da ti lo nei zèezu baa?» Goofo GALAGI goofaavoteni, é ge ma: «Li, toozei zege ma nape ge la ba, nà Filiseti nuiti doozu è yeezu.»

²⁰ Davide zeelini Baale-Pelasime, é vóni ti ma miná. Davide geni ma: «Goofo GALAGI zege woose sili nuiti ta-goofo va tugo, egevelei ziei a da kaafai golo la.» Naa ga é keeni, ti ná laasei peeni ga Baale-Pelasime (nii poluve ga «Maligii nii é zege woose»). ²¹ Filiseti nuiti ti ta-goofo ganigiti tooni ya miná, Davide ta ná-koofo nuiti ti naati sege.

²² Filiseti nuiti ti galeni ma volu ga kooi, ti vu Lefayime vetugi zu. ²³ Davide Goofo GALAGI gaazafani volu. Naa goofaavoteni, é ge ma: «Mina ti laafomi. Gula ga ti volu vele, da zeelizu ti ma guluiti tetemave. ²⁴ Siegi zu é nu gofo lugi menisu da guluiti saama, zuvile, é va, mazoloo názu ga gè losu da è lugo, nii a ke gè vóni Filiseti nuiti ma.» ²⁵ Davide naa geni, nii Goofo GALAGI boni ma. E vónini Filiseti nuiti ma, é da ti be, é zo Geeba, é zeeli Geezel.

6

Davide lii vai ga minazege kesui Zeeluzalame (1 Dolo Sevei 13:1-14)

¹ Davide Izelayele gofo nu vapagiti gaaleni ba volu, ti ge ga nu waavuusavago (30 000). ² Naa volumna, é vileni pelei ma ta naama goovebeiti pe, ti da li Baalee-Zuda ga ti va ga GALA ná-minazege kesui, nii Goofo GALAGI laaseigi maalolisu ma, Fai-Pe-Maligii, é zeini seelubeinti unda. ³ Ti minazege kesui gulani Abinadaabe ná-pelei wu gize unmave, ti da wotolo niinei zu. Abinadaabe ná-doun zunuiti Uza ta Ayiyo ga ti geni loni wotoloi lugo. ⁴ Ti minazege kesui zegeni Abinadaabe ná-pelei wu gize unmave, ti da lii la. Ayiyo geni ziezu wotoloi lugo. ⁵ Davide ta Izelayele nuiti pe ti geni goozuneezu Goofo GALAGI gaazu, ti da geingein ganigi ma ziiti pe gein, niiti ti betei ga sipele gului, naa ve konigiti ba, ta papaiti, tamadegiti, sekeiti, ta kotegiti.

⁶ Ti zeeliai ma Nakon ná-molo lofazuve, nikeiti ti buneni, ti geni geezu, ti GALA ná-minazege kesui loo. Uza yeemaaleni, é so. ⁷ Goofo GALAGI yiigaawanani Uza ma, é dogá náve nò, toozei ná-faagaazagi va. Uza zaani miná, GALA ná-minazege kesui jobave.

⁸ Davide yiigaawanani, mazoloo Goofo GALAGI nii gefala lofai woni ga Uza. Ná laasei ge veeni ga Peelase-Uza (nii poluve ga «é gulave Uza ma»), naama laaseigi ga de é ba zaafaza. ⁹ Naama voloi Davide wola luani Goofo GALAGI va, é da bofo gaazafa ga: «Nà zoo fale gè le ga Goofo GALAGI ná-minazege kesui pò be?» ¹⁰ Davide la geni vaani bu, é va li ga Goofo GALAGI ná-minazege kesui pò be, Davide ná-taa wolai zu. Ti liini la Gate nui Wobede-Edome ná-pelei wu. ¹¹ Goofo GALAGI ná-minazege kesui yeni ná alu savago laawu. Goofo GALAGI tuya looni Gate nui Wobede-Edome ve ta ná-peleyegei pe.

Minazege kesui zeeli vai Zeeluzalame (1 Dolo Sevei 15:25--16:3)

¹² E woni Davide ma ga Goofo GALAGI tuya loove Wobede-Edome ná-peleyegei ve ta noniti pe, GALA ná-minazege kesui maavele ma. Názuve Davide liini, é GALA ná-minazege kesui zege Wobede-Edome ná-pelei wu, é lii la Davide ná-taa wolai zu, koozunee wolai zaama. ¹³ Minazege kesui zege nuiti ti koofo lo dozita geai ma, Davide nike zine wola gila ta nike bokpa gila kulani ga zalafoi. ¹⁴ Davide geni kuai wosu ga zebai pe Goofo GALAGI gaazu, maafiliai nò ga geze zegei, kulaai ga zalafoi gula nuiti ta-zegei.

¹⁵ Uele gana Davide ta Izelayele nuiti pɛ ti liini la ga Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui Zeeluzalɛme, ga koozunɛ wooiti ta puu fɛɛ wooiti.

¹⁶ Tɛi Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡeni lɛɛzu Davide ná-taa wolai zu, Sayile ná-doun anzanui Mikale lɔni, é ɗa wɛɛ fenɛtɛɛ laaɓɛ. E masagi Davide ḡaani, é ɗa vili, é ɗa kuai wo Gooḡo GALAGI ḡaazu. E Davide vɛɛvɛɛɛni yiimaɓɛ.

¹⁷ Ti ɓaani ga GALA ná-minazeḡe kesui, ti da seḡe ḡotai wu, nii Davide toni bɛ. Davide gala zalaḡaiti ta ziilei zalaḡaiti kulani Gooḡo GALAGI vɛ. ¹⁸ Davide bɛgai ma ga zalaḡai naati kula, é tuya looni nuɓuseiti bɛ, Gooḡo GALAGI Fai-Pɛ-Maliḡii laaseigi zu. ¹⁹ E zɛba é daamianigi ḡaaḡwɛ Izelayele nuiti pɛ ba, zunuiti ta anzanuiti, ɛɛ gilagilagi ɓulu ḡilagila sɔɓɔni, ta sua mɔgai, é vɛɛ leezɛn vɔɔi ma ɓuun gilagila ba. Naa vɔluma, ɛɛ pɛ ge ḡaleni ma ná-pelei wu.

²⁰ Davide ḡaleni ma ná-pelei wu ga é tuya loo ná-pele wu nuiti bɛ. Sayile ná-doun anzanui Mikale daaḡomini, é ḡɛ ma: «Ee! Gaamazɔ Izelayele masagi lɛbiya zɔɓɔḡɛ za, é ḡɔba ɲakai ḡulaɓɛ ná-botigɛ nuiti ta-wotigɛ anzanuiti gaazu, eḡɛ zunu ɲakai ta nɔ!»

²¹ Davide Mikale woḡaavoteni, é ḡɛ ma: «Gooḡo GALAGI ḡa gɛ ná-koozunɛi ḡulaai gaazu, nii é yiimazeḡeai ga ze, é è-ḡɛ yɛ ná, ta ná-peleyeḡeai pɛ, é kɛ ga ná-nuɓuseiti Izelayele nuiti ta-lotuḡɔi. Nà koozunɛi ḡula dɛ vɔlu, dɛbi vai ma. ²² Nà dɛ ɓḡo vɛɛvɛɛsu vɔlu, é leve nii ɓa kɛai, gɛ ɓḡomaaye. Keɛ naa pɛ ge ḡɛɛ ɓa, lɛbiyai ḡa ve bɛ, botigɛ anzanui naati zea, niiti è vaazu ti ma.» ²³ Sayile ná-doun anzanui Mikale la ḡeni doun zɔɓɔni, eyɛsu é za.

7

GALA ná-minazeḡeḡi Davide mavofodaiti bɛ (1 Dɔɓ Seveɪ 17:1-15)

¹ Tɛi masagi Davide zeini ná-pelei wu, ta Gooḡo GALAGI dooḡo feeni zea, é kula sili nuiti pɛ zea, niiti ti ḡeni maagoolii zu, ² é ḡeni GALA goo wo nui Natan ma: «Wɛɛ! Nà ɲiizu masa pelei wu, nii togai ga sɛdele gului, GALA ná-minazeḡe kesui ma ge ɗa ɲi seḡe vɛɛ wu.» ³ Natan masagi woḡaavoteni, é ḡɛ ma: «Li, nii nɔpɛ é è yiima, è kɛ, mazɔɓɔ Gooḡo GALAGI ḡa è ɓa.»

⁴ Keɛ naama ɓidii, Gooḡo GALAGI ɓɔɛni Natan ɓɔ ḡani: ⁵ «Li, è ḡɛ ná-botigɛ nui Davide ma: «Gooḡo GALAGI wooi ḡaa: Da ḡa gɛ è ḡɛɛzu è pele lo bɛ, vɛ nà zeɪ ná? ⁶ E lɔzei Izelayele nuiti kula yee ma bɛ Ezipete yooi zu, é zeeli za ma, seizu la ga pele wu, gɛ ḡeni ti ɓa seḡe vɛɛ wu, GALA daaḡomi seḡe vɛɛ wu. ⁷ Yeegɛḡalai nii pɛ gɛ kɛɛni Izelayele nuiti polu, gɛ ḡeni totuḡɔiti seizu, keɛ ti zaama ɓɛ ḡa gɛ ḡeni ma: Lee vaa zu wo la pele losu bɛ ga sɛdele gului?»

⁸ «Pɛtɛ, nii ḡa è liizu niina, è bo ná-botigɛ nui Davide ma: «Gooḡo GALAGI Fai-Pɛ-Maliḡii wooi ḡaa: Nà ḡa gɛ è zɛɛni baala makesuɓɛ tufa lɛtɛiti su, gɛ è ḡɛ ga ná-nuɓuseiti Izelayele nuiti ta-lotuḡɔi. ⁹ Nii pɛ è yeeɓua bu, zɛḡɛ è ɓa naati pɛ su, gɛ è zili nuiti pɛ suwuḡaaleɓɛ. Nà lɛbiya laasei feezu è ya, ga etea nu wolaiti tɔnɔi ḡɛvele. ¹⁰ Nà seizu veezu ná-nuɓusei Izelayele nuiti zea, vɛ ta zeɪ ná, ti la luaa ani nɔpɛ ba, telebotala nuiti ti la mɔ tɔzeida ga ti ɓa ɗa ti ɓɔɓ ga ma mɔungi zu ḡɛvele, ¹¹ eḡɛvelei tukpɔḡaaleɓɛ nuiti ta-ziegi ḡeni la, niiti gɛ ti zeini ná-nuɓusei Izelayele nuiti unda. Nà dooḡogi veezu è ya, gɛ è unma è zili nuiti ma. Naa vɔluma, nɔn nà, Gooḡo GALAGI, nà dɛɛzu ga dɛ ga ɗa-vɛɛyeḡeai ḡa ḡɛɛzu ga masa peleyeḡeai.

¹² «Siɛgi zu è lii voloi zeelizu la è-mɛmɛwolani pɔ, nà è-mavofodai ta ɓḡɔɓḡɔ sei ga è-votogi masadai zu, gɛ ná-masadai zeɪ. ¹³ Tɔ ḡa é vaazu pele losu bɛ, nà ɓaa ná-masa kpɔkpɔgi maazu eyɛsu ḡɔ. ¹⁴ Nà ɓḡɔi nà ḡɛ bɛ ga ḡɛɛḡeai, tɔun ge ḡɛ bɛ ga doun zunu. Ni a

faa n̄ou g̃eena, nà maag̃olo, eg̃evelei doun keeg̃ei a dā ná-doin maag̃olo la. ¹⁵ Kele gè la nà-nub̃og̃olai maag̃oozaa ba p̄e, eg̃evelei gè maag̃oozani la Sayile va, nii gè dikpini, gè è vile ga potogi. ¹⁶ Da-veleyeg̃ei ta da-masadaï ta zeï ga pag̃o g̃aazu eȳesu g̃o, da-masa kp̃okp̃ogi la niikpiga eȳesu g̃o.» »

¹⁷ Natan liini, é niima b̃oeti p̄e ta ma g̃ulakelemaiti p̄e daazeeli ga pag̃o Davide ma.

Davide ná-maan̄enei
(1 D̃olo Sevei 7:16-27)

¹⁸ Naa g̃eai ma, Davide liini, é zeï G̃ooḡo GALAGI g̃aazu, é GALA fali g̃ani: «M̃aliḡii, G̃ooḡo GALAGI, nà ga leeni, nà-peleyeg̃ei balaa ka ga leeni, è liizu dàazeelizu, v̄e gè ná? ¹⁹ E la m̃o naa g̃aani ga faa wola, M̃aliḡii, G̃ooḡo GALAGI, è minazeg̃ea volu b̄e, nèi gè ga da-wotig̃e nui, ga velela vele vaiti ti maag̃oozaai, é vile nà-masa peleyeg̃ei va. M̃aliḡii, G̃ooḡo GALAGI, veleï g̃ana dā dā nub̄usei zo da nei? ²⁰ Lee ḡili ka nā bo è ma, é v̄e nii va? M̃aliḡii, G̃ooḡo GALAGI, dā b̃og̃oi è kw̄e, nèi gè ga da-wotig̃e nui. ²¹ Da-minazeg̃egi ta da-leveiti maavele g̃a é kea, è niima vaa wolaiti kea, è lati, è ti g̃ula b̄e kelema, nèi gè ga da-wotig̃e nui.

²² «Ee, M̃aliḡii, G̃ooḡo GALAGI, è w̃ol̄v̄e! Nu n̄ope ge la ga è g̃evele, gaamazu gala kili n̄ope ge la ná, é g̃ula è volu, eg̃evelei n̄o gi menigai la ga gi-woiyeg̃eiti. ²³ Eteai zu, zii b̄egele g̃a é ga da-nuiti Izelayele nuiti kevele, nii è liai, è ti unm̃o, ti g̃e ga da-nub̄useiti, ta è b̃og̃o w̃ol̄o? E la zii ḡiligi tanigaa b̄eeni b̄aa ta ta-g̃alagiti da-nub̄useiti tug̃o, niiti è ti unm̃oḡai, è ti g̃ula Ezipete yooi va. ²⁴ E da-nub̄usei Izelayele nuiti seida ga ti g̃e ga da-nub̄useiti eȳesu g̃o. Da ma, G̃ooḡo GALAGI, è g̃ea ga ta-GALAGI.

²⁵ «Niizu niina, M̃aliḡii, G̃ooḡo GALAGI, soma kae, è b̄aa da-minazeg̃egi maazu, nii kea b̄e, nèi gè ga da-wotig̃e nui, ta nà-masa peleyeg̃ei v̄e. Ke, eg̃evelei è boga la. ²⁶ Naazu dā lebiyai z̄ol̄o eȳesu g̃o, ta nuiti ti g̃e ma: «G̃ooḡo GALAGI, Fai-P̄e-Maliḡii g̃a é ga Izelayele ná-GALAGI!» Nèi gè ga da-wotig̃e nui Davide, nà-masa peleyeg̃ei mina niikpi p̄e è g̃aazu. ²⁷ Maz̄ol̄o, ee, G̃ooḡo GALAGI Fai-P̄e-Maliḡii, Izelayele ná-GALAGI, dā b̃og̃oi g̃a è d̄ea ga ze, nèi gè ga da-wotig̃e nui, ga dā masa peleyeg̃ei losu b̄e, naa g̃a é kea gè gaab̄aa z̄ol̄oḡa, gè niima maan̄ene wooi laazeeli è ma.

²⁸ «Niizu niina, M̃aliḡii, G̃ooḡo GALAGI, dā g̃a è ga GALA, è-laawooiti ta ga gaamai, dā ma ka è minazeg̃ea b̄e ga undaan̄ei nii, nèi gè ga da-wotig̃e nui. ²⁹ Soma mu niina, è tuya loo nà-masa peleyeg̃ei ma, nii a ke é ȳe ná g̃o è g̃aazu. Maz̄ol̄o, M̃aliḡii, G̃ooḡo GALAGI, dā g̃a è minazeg̃ea, dā-luyai maavele n̄o g̃a a ke, nèi gè ga da-wotig̃e nui, nà-masa peleyeg̃ei tuya z̄ol̄o.»

8

Davide zobo s̄ol̄o fai
z̄oma ziiti ma, ti maag̃oolii zu
(1 D̃olo Sevei 18:1-13)

¹ Naa v̄oluma Davide v̄onini Filiseti nuiti ma, é ti g̃aazu unfe seḡe, é ta-g̃aab̄aaï g̃ula ti ya.

² E v̄onini balaa Moab̄e nuiti ma. Niiti é ti zoni, é ti laani zooi ma, é ti g̃aag̃w̄e su ga seizu savag̃o ga galui. Nu zeizu savag̃oi zaama, é seizu feleg̃oiti paani, é seizu ḡilagi ȳe vulua. Moab̄e nuiti ti ḡoloni Davide v̄e, ti dā mului zala ma.

³ Naa v̄oluma Davide v̄onini S̄oba masagi G̃adadeez̄eel ma, Leḡ̄b̄e ná-doun zunui, sieḡi zu é ḡeni liizu la ga ná-masadaï zeida volu zie wolai Ufelate maav̄e. ⁴ Davide soo b̄ize zalausus waagila und̄ofela (1 700) zoni, ta sie k̄og̃a zalausus waav̄uufeleg̃o (20 000). E wotolo b̄ize zoo ungila (100) makeni. E m̄otaiti k̄og̃ov̄olu p̄ataiti teveni.

⁵ Siili yooi zu nuiti ti ḡeni Damase, naati ti vaani b̄osu S̄oba masagi G̃adadeez̄eel va. Davide nu waav̄uufeleg̃o maazu feleg̃o (22 000) vaani ti va. ⁶ Naa v̄oluma, Davide kundig̃iiti seini Damase yooi zu Siili nuiti saama. Siili nuiti ti ḡoloni Davide v̄e, ti dā mului

zala ma. Gooḡḡ GALAGI ɣeni fɔnifaamai veezu Davide ve, ve kpein é ɣeni liizu ná ga kooi. ⁷ Davide zanu kooḡḡ zepɛgiti seɣeni, niiti ti ɣeni Gadaɗeezeel ná-salaɓusuiti zea, é li ga tiye Zeeluzalɛme. ⁸ Davide kolu ɓɔi mɔinmɔin seɣeni masagi Gadaɗeezeel ná-taa wolaiti su, Beeta ta Beeltayi.

⁹ Siɛgi zu Gamate masagi Tɔyi mɛnini da ga Davide vɔnigɛ Gadaɗeezeel ná-kooɓɛɛiti pɛ ma, ¹⁰ é ná-doun zunui Yolame leveni Davide ma ga é tuɓɓ, ta é mama fala vai zu Gadaɗeezeel va, é vɔni ma, tɔɔzei Tɔyi ta Gadaɗeezeel ti ɣeni kooi ɗa nɔ ɗɔ. Yolame liizuɓɛ, é liini ga sɔlai ma zii pɛ, niiti ti ɣeni ga walii, zanugi, ta kolu ɓɔigi. ¹¹ Masagi Davide ti veeni Gooḡḡ GALAGI ve, eɣɛvelei é keeni la niina ga walii ta zanugi, nii é kulani zɔɔma zii ɗiligiti zea, niiti é vɔnini ti ma: ¹² Edɔme nuiti, Moaɓe nuiti, Amɔn nuiti, Filiseti nuiti, ta Amaleke nuiti, ta nii kpein é soni kooi zu, é kula Sɔɓa masagi Gadaɗeezeel ya, Legɔɓe ná-doun zunui.

¹³ Davide lɔḡɔi mɔta ɗulani, siɛgi zu é ɗaleni la ma, fɔnigai ma Edɔme nu waapuugo maazu lɔsavai (18 000) ma, Kpolo Uɛtugi zu. ¹⁴ Naa ɓoluma, é kundigiiiti seini Edɔme yooi ná pɛ su. Edɔme nuiti pɛ ti ɗoloni Davide ve. Gooḡḡ GALAGI ɣeni fɔnifaamai veezu Davide ve, ve kpein é ɣeni liizu ná ga kooi.

*Davide ná-botigɛ nu wolaiti daaseigiti
(1 Dɔlɔ Sevei 18:14-17)*

¹⁵ Davide masadai ɗeeni Izelayele pɛ unda, é ɣeni tukpɔi ɗaaleɓezu ga sɔledai ná-nuɓuseiti pɛ bɛ. ¹⁶ Seluya ná-doun zunui Zoaɓe ɗa é ɣeni ná-kooɓɛɛi unda, Ayilude ná-doun zunui Zɔzafate ɗɛ ga seɓe make nui, ¹⁷ Ayituɓe ná-doun zunui Sadɔke, ta Aɗiataal ná-doun zunui Ayimeeleke ti ɗɛ ga zalaɗa ɗula nuiti, Selaya ɗɛ ga seɓe ɗɛ nui. ¹⁸ Yegɔyada ná-doun zunui Benayaɗu ɗa é ɣeni Kelete nuiti ta Peelete nuiti unda, niiti ti ɣeni ga masa make nuiti. Davide ná-doun zunuiti ti ɣeni ga zalaɗa ɗula nuiti.

9

*Davide yeezei vai
Zonatan ná-doun zunui Mefiɓaale wu*

¹ Davide gaazaɗagi woni, é ɗɛ ma: «Sayile ná-pɛɛ wu nui ta yeɣɛ nɛi vulua? Nà pɔ gɛ woogɛɗilada ɗɛ bɛ, Zonatan maavele ma.» ² Sayile ná-pɛɛyeɣɛi wu botigɛ nui gila ge ɣeni ná, daa ga Siɓa. Ti ɓaani la masagi ɓɔ bɛ. Davide gaazaɗani, é ɗɛ ma: «Da ɗa é ga Siɓa?» E googaaɓoteni, é ɗɛ ma: «Nà ɗa gɛ ga Siɓa, ɗa-wotigɛ nui.» ³ Masagi ɗa gaazaɗa, é ɗɛ ma: «Nu vulu nɔpɛ ge la yɛni Sayile ná-pɛɛyeɣɛi wu, nii nà zie bɛ ga GALA ná-woogɛɗilada?» Siɓa googaaɓoteni, é ɗɛ ma: «Zonatan ná-doun zunui gila ka de ná, nii kooḡḡ felegɔi pɛ maaleɗɛɣai.» ⁴ Masagi ɣeni ma: «Mini ɗa é ná?» Siɓa googaaɓoteni, é ɗɛ ma: «Toɗa Lodeɓaal, Makiil ná-pɛɛi wu, Amiyele ná-doun zunui.» ⁵ Masagi Davide nu leveni, ti li, ti seɣe Lodeɓaal, Amiyele ná-doun zunui Makiil ná-pɛɛi wu.

⁶ Siɛgi zu Sayile ná-dounlɔin, é ga Zonatan ná-doun zunui Mefiɓaale zeelini la Davide ɗakala, é nɔkɔni masagi wu. Davide tolini, é ɗɛ ma: «Mefiɓaale!» Naa ɗɛ ma: «Wele nà ɓa, ɗa-wotigɛ nui.» ⁷ Davide ɣeni ma: «Mina lua. Nà woogɛɗilada ɗɛɛzu é ve, è-ɗɛɛ Zonatan maavele ma. Nà è-ɗɛwola Sayile ná-zooi pɛ feezu ɓolu é ya, ɗa ɓɔḡɔi ɗa ɗɛ laamiizu nà-taɓalii ɗa folo-o-folo.» ⁸ Mefiɓaale nɔkɔni, é ɗɛ ma: «Masagi, lee vaa zu è yiizoolɛzu ga ze, nɛi gɛ la vizɔni gile ɓoomai ɓa?»

⁹ Masagi Siɓa lolini, Sayile ná-botigɛ nui, é ɗɛ ma: «Nii kpein é ɗɛa ga Sayile ta ná-pɛɛyeɣɛi nɔnɔ, gɛ ti pɛ fea è-maliɗii ná-dounlɔin ya. ¹⁰ Da ɓe-o, è-loun zunuiti be-o, ɗa-wotigɛ nuiti be-o, wa ɗɛɛzu tii ɗɛɛzu bɛ. Nii wa sɔlɔɔna, wo vaa la, naa ɗa é ɗɛɛzu ga è-maliɗii ná-pɛɛyeɣɛi ɗɔnɔgi. Mefiɓaale ɓɔḡɔi ɗa ɗɛɛzu laamiizu nà-taɓalii ɗa folo-o-folo.» Siɓa ma, zunu loun puugo maazu lɔɓlugo (15) ɗa é ɣeni zea, ta botigɛ nu ɓuufelegɔ (20). ¹¹ Siɓa ɣeni masagi ma: «Nii kpein maliɗii masagi bogai mà, nɛi gɛ ga ɗa-wotigɛ nui, nà

ti pe keezu.» Mefibaale ma ge feni daami wosu masagi ná-taḅalii ga, ege masagi ná-doin ta. ¹² Zunu loun gila ge feni Mefibaale ya, nii daa feni ga Mika. Siḅa ná-pele wu nuiti pe ti feni botii geezu Mefibaale ve. ¹³ Mefibaale yeni Zeeluzalame, é da laami masagi ná-taḅalii ga. Kogfo felegaiti pe maalgefeni.

10

Amón masagi Davide ná-keelaiti unfe fai

(1 Dolo Sevei 19:1-5)

¹ Naa volumna Amón masagi zaani, ná-doun zunui Ganun zei potogi zu ga masagi. ² Davide feni ma: «Nà woogefilada geezu Ganun ve, egevelei keege Naḡase woogefiladai feni la bē.» Davide ná-botige nui tanigaa leveni ga ti bena fe be keege zaa vai zu. Siegi zu Davide ná-botige nuiti ti zeelini la Amón yooi zu, ³ Amón lotugaiti ti feni ta-masagi Ganun ma: «Da kaazu ga è-gee ná-lebiya ga é keezu Davide gaanene nua levesu la è ma baa? Taai gwee fai ta pete fai laade baa, nii a ke ti va kologolo yeeta?»

⁴ Ganun Davide ná-keelaiti soni, ti ti-ḅeleiti gilazuḅeti bo, ti ti goba zefaiti tevega, é zo bu, é le ti-zaamave letemave, ti ḅe ti va, ti da li. ⁵ Davide menini nii keai. E keela leveni ti lugfo, mazoboo naati ti wola unfeni. E ge ti ma: «À ye Zeeliko eyesu wo-ḅeleiti ti le volu, wa va niina.»

Davide vóni fai Amón ta Siili nuiti ma

(1 Dolo Sevei 19:6-19)

⁶ Amón nuiti ti kaani ga ti kogfo wainzegea Davide ma. Ti salavusuiti gaizieni zou giligaa zu: salavusu waavuufelego (20 000) Siili nuiti saama ti Bete-Legḅe, ta Sḅa, salavusu waagila (1 000) Maaka masagi vo be, ta salavusu waapuugo maazu felego (12 000) Tḅe vo pelei. ⁷ Davide menigai ma, é Zoabe leveni ti laalḅoma, ta Izelayele gḅoveḅeti pe.

⁸ Amón nuiti ti ḡulani, ti lo kogfo vai ma, ta-laa wolai laave. Siili zalavusuiti, niiti ti zegeni Sḅa ta Legḅe ta Tḅe, é vee Maaka zalavusuiti ba, naati pe ti feni loni ye koo lḅoi zu. ⁹ Zoabe kaai ma ga kogfozuve ga fele vḅoma, velelave ta voluzu vele, é yeeloni kogfo nu gefegezegiti ba, é ti vile Siili nuiti daawu kogfo vai ma. ¹⁰ E kogveḅei motai ma lotuglai ḡalivaani keegfeloín Aḅisayi ma, naati ti lo Amón nuiti daawu kogfo vai ma. ¹¹ Zoabe feni keegfeloín Aḅisayi ma: «Ni Siili nuiti zeevi ka moinna mā, da va, é ḅo bā. Ni Amón nuiti zeevi ka moinna è ma, nà va, gè ḅo è va. ¹² Zebzege, ade koo ḡo, de da-nuḅuseiti maalobo, ta da-GALAGI ná-taaiti. Gogfo GALAGI naa ge, nii pagai gaazu!»

¹³ Zoabe ta ná-kogveḅei ti lopele ḅeteni kogfo vai ma, Siili nuiti daalḅoma, naati ti velani ba. ¹⁴ Amón nuiti ti kaai ma ga Siili nuiti ti vela, tiya balaa ti velani Aḅisayi va, ti li ta-laazu. Zoabe zegeni Amón nuiti polu, é gale ma Zeeluzalame.

¹⁵ Siili nuiti ti kaai ma ga Izelayele nuiti ti vóniga ti ma, ti ta-gogveḅei pe gaaleeni ba. ¹⁶ Masagi Gadadeezel keela leveni, ga ti Siili nui zḅiti gaale ba, niiti ti zie wolai Ufelate volu vele. Gadadeezel ná-kogfulubai Sḅake loni ti lugfo, ti zeeli Geelame.

¹⁷ Davide faa gweegai ma su, é Izelayele gogfo nuiti pe gaaleeni ba, ti Zuluden buḅe, ti li Geelame. Siili nuiti ti gevele ḅeteni ga ti vala Davide va, ti koo lḅozeini. ¹⁸ Kele ti velani Izelayele nuiti ba. Davide kogfo wotolo undofela (700) zu zalavusuiti paani, ta soo bize zalavusu waavuunaanigo (40 000). Zeezeelini balaa ta-gogfulubai Sḅake ma, naa za náve. ¹⁹ Tei masagi niiti kpein ti ḅoni Gadadeezel va, ti kaani ga Izelayele ziaa ti wu, ti ziileigi ḡaizieni yḅozu ta Izelayele, ti ḡolo Izelayele ve. Naa volumna Siili nuiti ti feni luazu ga ti va li ḅosu Amón nuiti ba.

11

Davide ta Bate-Seeḅa ta-vai

¹ Poluma donagi, yeedegalai nii masagiti ta da lii la koofozuve, Davide Zoabe ta ná-koofo nu wolaiti teveni, ti lo Izelayele googo nuiti kpein tugfo. Ti Amon yooi zugofofoloni, ti ta-laa wolai Laaba ze keke su. Keke Davide yeni Zeeluzalame.

² Yeeta kpoko voloi, Davide wuzegeni folo niimenii zu, e da ziezie doogo bosuve, na betai ná-masa pelei gomave. E yeni miná, e anzanui ta ga, e da maagba, gola vagai.

³ Davide nu leveni ga ti anzanui naa volu gaaza ga bo. Ti ge ma: «Eliame ná-doun anzanui Bate-Seeba ve, Gete nui Ilii anzai.» ⁴ Davide numaa leveni, ti li, ti toli. E vaani Davide vo be, naa la koba. To ma kpega geni de no feya ga jade fai ge ná-alugi ga volumna. E galeni ma ná-pelei wu. ⁵ Naa volumna, e kaani ga kogi ga ma, e keela leve Davide ma, e ge ma: «Kogi ga mà.»

⁶ Davide keela leveni Zoabe ma ga naa Gete nui Ilii leve ma. Zoabe devei veeni naa ya, ga e li masagi vo be. ⁷ Ilii zeelini Davide ma, naa Zoabe ta koovebei maagaazagabo ma, ta kooi gevelei. ⁸ Naa volumna Davide geni ma: «Li da-goizu, e loogo.» Kulaai ma masagi vo be, naa veeanii leveni ma. ⁹ Keke Ilii la geni keeni, e va li ná-pelei wu. E laani masagi ná-pelelave, ta maligii make nuiti.

¹⁰ Ti boni Davide ma ga Ilii la liini ná-pelei wu. Davide tolini, e ge ma: «Siei ga e zefezu ma, lee vaa zu e la liini da-goizuve?» ¹¹ Ilii googaavoteni, e ge ma: «Minazefe kesui, ta Izelayele kpein, e vee Zuda va, ta niizu kotaiti bu, koofofulubai Zoabe ta ná-salavusuiti ta koo loboi va. Na zoo gale, ge naati ze miná, ge li ná-pelei wu, ge laami, ge boole, ta ge la anzai goba? GALA ka kaazu, egevelei e vulua la ga gite, gaamazu ge la naama vaa zii gea eyesu pe.»

¹² Davide geni ma: «Ye ve mona za, lina, ge be e va, e li.» Ilii yeni Zeeluzalame naama voloi, ta poluma zobui. ¹³ Davide tolini ga ti daami wo voma po be, e ddoi veeni zea, naa ye kpolezu eyesu ddoi so. Keke kpokoi, Ilii liini mona, ti la ta maligii make nuiti. E la keeni, e va li ná-pelei wu.

¹⁴ Poluma zobui Davide seve geni Zoabe ma, e fe Ilii ya ga e lii la. ¹⁵ Sevei naa zu wooi geni ga nii: «Ilii vile velelave, ve kooi boidai ná, wo gula volu, wo maagooza ba, nii a ke ti yeezeeli ma, e za.»

¹⁶ Zoabe geai ma taai zeizu keke su, e Ilii vileni, ve ná zogai kpe ti zili nuiti ta-zalavusu wolaiti be. ¹⁷ Niiti ti geni taai naa zu, naati ti gulani, ti kooi vala Zoabe va. Ti salavusui tanigaa ta fulubai tanigaa vaani Davide ná-koovebei va. Gete nui Ilii geni naati saama, ti zaai.

¹⁸ Zoabe wooleveni Davide ma, e kooi gevelei pe sugula ma. ¹⁹ Zoabe geni keelai ma, nii e geni liizu ga woolevegi: «Da bena ga koofozuve vai pe bo masagi ma, ²⁰ ni a yiigaawanana, e e gaaza ga: «Lee vaa zu wo wola maabu gaai taai va gana koofo ziegi zu? Wo la sugwee ga nu ga zoo yesu sigigi ungave, e kilegi vili? ²¹ Wo-gi ka su nei baa anzanu ga e Yelubeesete ná-doun zunui Abimeelake vaani Teebese? E la geni yeni sigigi ungave, e kotu wolai vili ma, e paa? Lee vaa zu wo wola maabu gaai sigigi va?» Da ge ma niina: «Da-wotige nui Gete nui Ilii balaa saave kooi zu.» »

²² Keelai liini ga e woolevegi wo Davide ma, nii a ke nii pe Zoabe boni ma, e li, e bo Davide ma. ²³ E geni Davide ma: «Taai maabe nuiti ti gea de zieni gi wu, ti gulani gi laalagoma, ti va ddoi zu, keke gi ti laavilige, eyesu taa zigidave. ²⁴ Nazu ga kile pili nuiti ti yega la sigigi ungave, ti kilegiti pili, masagi da-zalavusui tanigaa zaave, da-wotige nui Gete nui Ilii ga naati saama, niiti ti zaai.»

²⁵ Davide geni keelai ma: «Nii ga da bo Zoabe ma: «Mina niima vai zefe ga faaba. Kooi zupaka la da ga gula. Gaaba, e taai zo, e kologolo.» Li, e Zoabe ipodo ga naama wooi.»

²⁶ Siegi zu Ilii anzai menini da ga sinigi zaa, e naa ná-saa wolo woni. ²⁷ Saa wolo ma voloit tevegai ma, Davide nu leveni daagomisu, e naa leeni ná-pelei wu, e ge ga anzai, e doun zunu zoloni be. Keke nii Davide keeni, naa wanani Goofo GALAGI ma.

12

GALA goo wo nui Natan zelilo fai Davide ma

¹ Gooḡo GALAGI Natan leveni Davide ma. E liini pɔ be, é gɛ ma: «Zunu felego ɣeni taai ta zu, zɔi ga kpete nu, bɔlai ga bala nu. ² Nikeiti ta baalagiti ti mɔinni kpete nui ya. ³ Baala saa yivo ɣila kpe nɔ ɣa é ɣeni bala nui ya, nii é geyani, é da to, naa ɣeni baagɔzu pɔ be ná-dointi koba. E ɣeni zunui ná-daamianigi miizu, é da bɔle ná-ziawɔi zu, é da la zeeloko zu, é ɣeni zea ege ná-doun anzanu. ⁴ Yeeta ween ɣulani kpete nui ma, kele toun ge la ɣeni pɔ ga é va ná-toganii ta zege, baalagiti baa nikeiti saama, é va gili ma weein ve ga kɔnɔgi. E liini, é bala nui ná-baala saa yivoi zo, é kpete ga ma weein ɣonɔgi.»

⁵ Davide wola yiigaawanani naama zunui ma, é gɛ Natan ma: «Gè ɣonaa Gooḡo GALAGI ma, nii é vulua, ga nui nii é naama vai ɣea, maaneve ga é za. ⁶ Baala zivoi é segeai, toga naama veda naanigɔi ve, mazɔɔ é la gaazumaawɔingaa ɣeni.»

⁷ Natan ɣeni Davide ma naazu: «Da ɣa é ga zunui naa! Gooḡo GALAGI Izelayele ná-GALAGI wooi ɣaa: «Nà ɣa gè gulɔi ziaa è ma ga é gɛ ga Izelayele masagi, gè è ɣula Sayile ya. ⁸ Gè è-maligii Sayile ná-pelei lɔ è yeezu, gè anzaiti pu è yeezu, gè è zei ga Izelayele ta Zuda unda ga masagi. Ni naa pe ge ɣea ga faa go, kɛvele betea ɣea de ga gè vɛɛani ɣiligaa la ma. ⁹ Lee vaa zu mu è dàawooi vɛvɛlesu, è da wànama vai gɛ? E Gete nui Ilii vaave ga boɣa zɔkpɔi, è anzai zege, è ke ga dɔnɔ, to bɔɣɔi ma è paa ga Amɔn nuiti ta-woɣa zɔkpɔi. ¹⁰ Naa ɣa é ba, toomai la mɔ zegea da-velei va pe, mazɔɔ è pɛvɛlega, è Gete nui Ilii anzai zege ga dɔnɔ.» ¹¹ Gooḡo GALAGI wooi ɣaa: «Nà vaazu ga maanɔɣɔi è vɔ, è ɣula da-veleyeɣei nɔ wu, nà è bɔɣɔ anzaiti segezu è ɣaazu, gè ti ve nu ɣili zea, é la ga tiye ese pe gaazu. ¹² Doun è dɔnɔi ɣeeve dɔɣufuzu, nɔn nà nii ɣeezu Izelayele pe gaazu, folo wolai.» »

¹³ Davide ɣeni Natan ma: «Gè kotoi ɣea Gooḡo GALAGI laalɔɣoma.» Natan ɣeni Davide ma: «Gooḡo GALAGI da-ɣotoi maavaayega, è la mɔ zaazu. ¹⁴ Kele tei niima vai maavele ma, è yeeɣɛɣalai vea Gooḡo GALAGI zili nuiti zea ga ti woo ɣɔi wo ma, doin sɔlɔɣai è ve, toga za.»

Davide ná-faaɣaazagi ma zalai

¹⁵ Natan ɣaleni ma ná-koizu. Gooḡo GALAGI seebe wolai vilini dounɣoi ma, nii Ilii anzai sɔlɔni Davide ve. ¹⁶ Davide GALA maaneɛɛni dounɣoi ve. E zugɔ zoni, é ɣi piin laani zooi ma. ¹⁷ Ná-pelei wu wotiɣe nu wolaiti ti looɣoni ba ga é wuzegɛ, kele é ɣɛleni, é la keɛni, ti va laami vɔma.

¹⁸ Folo lɔfela vɔluma, dounɣoi zaani. Davide ná-botigɛ nuiti ti la ɣeni zoosu ti va bo ma, mazɔɔ ti ɣeni ɣeezu bɔɣɔ ma: «Dounɣoi ɣeai ma vulua, é la woiloni ade-woo ma. Ada zoo ɣale, ade gɛ ma, dounɣoi zaa? Toga faa ɣɔu gɛ ga bɔɣɔ.» ¹⁹ Davide kaani ga ná-botigɛ nuiti ta bɔezu laa wu. E gaagaaani ga dounɣoi zaa. E ti ɣaazaɣani, é gɛ ma: «Dounɣoi zaa baa?» Ti gɛ ma: «É zaa.»

²⁰ Naazu Davide wuzegɛni zooi ma, é maagba, é gulɔ maku neɛɛɛgi zie bɔɣɔ ma, é ná-segei maavalibo, é li Gooḡo GALAGI ná-pelei wu, é nɔkɔ ná. Naa vɔluma é liini ná-koizu, é gɛ ti daamianigi ve zea, é laami. ²¹ Ná-botigɛ nuiti ti gaazaɣani, ti gɛ ma: «Nii è keai, naa vɔluve ɣa ga leeni? Siegi zu dounɣoi ɣea la vulua, è zugɔ zogɛ, è da wɔlɔ. Tei é zaa, è wuzegɛ, è da laami.» ²² E ti woogaaavoteni, é gɛ ma: «Siegi zu dounɣoi ɣea la de vulua, gè ɣea zugɔ zosu, gè da wɔlɔ, mazɔɔ gè ɣea ɣeezu ma: «Be ɣa é kwɛɛ ni Gooḡo GALAGI la màawɔingaa, é va dounɣoi yenvui ye su?» ²³ Ni é zaa, lee vaa zu nà li zu sosu? Naama zobo ka bè, gè zenvui vu su? Nɔn nà liizu pɔ pelei, kele toun ge la mɔ vaazu ga pɔ pelei.»

Salɔmɔn zɔlɔ fai

²⁴ Davide maabugani anzai Bate-Seeba va, é gaanɛɛɛ, é laani koba, naa doun zunu ɣili sɔlɔ be vɔlu, é daasei pɛɛ ga Salɔmɔn. Gooḡo GALAGI dounɣoi naa neɛni ve, ²⁵ é naa

leeni ga Davide ga GALA goo wo nui Natan maavele. Naama neɛbei maavele ma, doungei laaseigi veeni ga, Yedidia (nii poluve ga «Gooɔ GALAGI neɛnɔɔɔi»).

*Davide Amɔn nuiti ta-laa wolai
Laɓa zo fai*

(1 Dɔlɔ Sevei 20:1-3)

²⁶ Naama ziegi zu kooɔfuluɓai Zoaɓe laaleeni Amɔn nuiti ta-laa wolai Laɓa wu, é masa koizuve zoni. ²⁷ Názu ɗa é keelaiti teveni la Davide ma, é ɗe ma: «Gè laalea Laɓa wu, gè buu vele ɗoizuve zoga vɔlɔ, ve zie makesuve ná. ²⁸ Kooɓebei mɔtai ɗaaleena ba mu, è va, è taai ze keɛ su ɗa ɓɔɗɔi, è so. Gè la pɔ ga gè so, ma lebiyai pe ge va va pɔ.» ²⁹ Davide kooɓebei mɔtai pe gaaleeni ba, é li, é laale Laɓa wu, é naa zo. ³⁰ Davide masa ɓoolɔgi zegeni, nii é ɗeni ta-masagi unma. ɓoolɔgi naa ɗeni ga zanu tetelegi, buɓegi ɗeni ga kilo vuusavago (30), kɔtu zongo ɓaagi ɗila ge ba. Ti dɔoni Davide unma. E ɗulani taai naa zu ga ani moinmoin, niiti é ti zoni kooi zu. ³¹ Nuɓusei niiti ti ɗeni zeini ná, é naa tanigaa ɗeeni ga sii zie nuiti, kɔtu ɗolo nuiti, gulu ɔɔ nuiti, é tanigaa ɗe ga ɗiliki loɗa nuiti. Uele ɗana é keeni la ga nuɓuseiti pe, niiti ti ɗeni Amɔn laaiti su. Naa vɔluma, Davide ta kooɓebei pe ti ɗaleni ma Zeeluzaleme.

13

Amenɔn ta Tamaal ta-vai

¹ Naa vɔluma, pete nii é ɗeeni, zeela ɗila ge ɗeni Davide ná-doun zunui Aɓesalɔme ya, pagai ga gola, daa ga Tamaal. Davide ná-doun zunui Amenɔn woinni la. ² Amenɔn zeeɓeni ga ziiɓɔlɔi, é vile ná-seelai Tamaal va, nii woin ɗeni ma. E ɗeni Amenɔn ɗaazu ga fai maayikiai, ga é va maaɓuga naa va, mazɔlɔ naa la ɗeni de zunu vaa ɗwee. ³ Amenɔn ɓoolai ta ɗeni ná, gola ɗeleɗeleɗai, daa ga Yonadaɓe, Davide keɗɗeloin Simea ná-doun zunui ɗeni de. ⁴ E ɗeni Amenɔn ma: «Lee vaa zu ɗei è ga masa doin, è ɓɔɗɔ maaɓoinzu ɗani sobu-o-sobu? E la pɔ è va bo mà?» Amenɔn gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Tamaal ɗa woin mà, kɛloin Aɓesalɔme ná-seelai.» ⁵ Yonadaɓe ɗe ma: «La betei zu, è ɓɔɗɔ ɗe ga seeɓe nui. Siegi zu è-ɗee a vaana la, ɗa ɗe ma: «Va bu, ná-seelai Tamaal va, é daamii ve zèa, é kpete ɗaazu, tɔ ɓɔɗɔi é fe zèa, gè mi.» »

⁶ Amenɔn laani, é ɓɔɗɔ ɗe ga seeɓe nui. Masagi liini weɛzu ma, Amenɔn ɗe masagi ma: «Nà è maanenezu, soma ná-seelai Tamaal va, é deɗe buun felegɔ ɓete ɗaazu, tɔ ɓɔɗɔi é ti ve zèa, gè ti mi.» ⁷ Davide keela leveni Tamaal ma ná-pelei wu, é ɗe ma: «Li è-lie Amenɔn ná-pelei wu, è kɔnɔ gili.»

⁸ Tamaal liini die Amenɔn ɔɔ be, é ka laani, é bulu vukɔi yeɓeni, é gaayo, é deɗe buun felegɔ ɓete die ɗaazu, é gili. ⁹ E ma ligii zega, é daaloka gaazu. Keɛ Amenɔn ɗeleni daami va. E ɗe ma: «À nuiti kula ná-pelei wu!» Eɓe pe ge ɗulani ná-pelei wu. ¹⁰ Amenɔn ɗeni niina Tamaal ma: «Vaana ga deɗe buungiti dāa veleɓi wu, miná ɗa è ti veezu ná zèa ɗa ɓɔɗɔi, gè ti mi.» Tamaal liini ga deɗe buungiti, é ti ɓeteni die Amenɔn ve, naa laa veleɓi wu. ¹¹ Siegi zu é ɗeni feezu la zea, Amenɔn soni, é ɗe ma: «Va, de la, zeela!» ¹² Tamaal ɗe ma: «Ba, ɗiɛ, mina vu mà! Naa la ɗa ga ɗe Izelayele. Mina unfetala vai naa ɗe! ¹³ Naa ɗea vɔluma, mini ɗa ná li ná ga ná-unfegi? Da ɓalaa, ɗa ɓɔɗɔ ɗula naazu ga unfetala nu Izelayele. Lee vaa zu è la lia, è bo masagi ma? E la ɗelea fèe vai va è ve.» ¹⁴ Keɛ Amenɔn la ɗeni keeni, é va woilo goo ma, é soni ga maaɓaai, é vu ma, é laa la.

¹⁵ Naa ɗeai ma, maayo ge zegeni Amenɔn ve, é naa woinzegeni ga gola, é leve naa ná-neɛbei va, nii é ɗeni ziima. E ɗeni naa ma: «Wuzegena ve, è li!» ¹⁶ Tamaal ɗeni ma: «Ba! Mina kpè ɗana, naa ɗa ɗe ga faa ɗɔu wola, é leve nii va, è keai ga ze niina.» Keɛ é la keeni mɔnɔ, é va woilo goo ma. ¹⁷ E ná-botigɛ zunu loundoi lolini, é ɗe ma: «Anzanu loundoi nii ɗula mà pelei wu, è pelei vilisu ga polu veleɓi.» ¹⁸ Botigɛ zunu loundoi kulani eteave, é pelei vilisu ga polu veleɓi.

Sege vapagi ta gɛni Tamaal gɔba, pɔnɛai, naama zɛgei ma zii gɔ masagi ná-doun anzanuiti ti bɛna too gɔba, niiti ti la dɛ zunu vaa gɔwɛɛ. ¹⁹ Tamaal zuvui vuuni nɔungi ma, é ná-sege vɔnɛgi vali ga, nii é gɛni kɔba, é yeela unma, é da li ga wɔla.

²⁰ Kɛɛgɛloin Aɓesalɔme gɛni ma: «È-gɛloin Amenɔn vuuvɛ è ma ɓaa? Nii gè bosu è ma niina, zeela, maagɛ kpɔ, da-zeelai vɛ. Mina naama vai zɛge yii vɔ.» Tamaal yɛni niina diɛ Aɓesalɔme ná-pɛlɛi wu, ege anzanui nii sinigi gɛlɛai ba.

²¹ Masagi Davide naama vaiti mɛnini, é wola yiiɗaawana. ²² Aɓesalɔme la gɛni faa nɔpɛ boni Amenɔn ma. E naa wɔnzɛgɛni, mazɔlɔ naa vuuni ná-seelai Tamaal ma.

Aɓesalɔme potokulai gɛɛ vai

ndá-seelai vɛ

²³ Kona felegɔ vɔluma, baala maaleɗa leve nuiti ti gɛni Aɓesalɔme ya Baale-Gasɔl, Efelayime gɔbavɛ. E masagi ná-doun zunuiti pɛ tolini ná. ²⁴ E liini masagi vɔ bɛ, é gɛ ma: «È kwɛɛni ga nɛi gè ga da-wotigɛ nui ná nà-baalagiti maaleɗai levezu. Masagi soma to-o, ná-botigɛ nuiti-yo, wo va pɔ bɛ, nɛi gè ga da-wotigɛ nui.» ²⁵ Kɛɛ masagi gɛni ma: «Ba-o, doun zunu, gi pɛ gi la vaazu, naa gɔ gɛ ga kasɔ wola è unma.» Aɓesalɔme ɓɔini da, kɛɛ masagi gɛlɛni toligi va, é tuya looni nɔ bɛ.

²⁶ Aɓesalɔme gɛni ma: «Ni è la mɔ kɛɛni è va va, va bu kɛloin Amenɔn li, é gi maaza.» Masagi gɛni ma: «Lee vaa zu é liizu, wo maazaasu?» ²⁷ Aɓesalɔme ná-kpɔidai maavele ma, masagi bɛni Amenɔn va, ti li ta masagi ná-doun zunuiti pɛ.

²⁸ Aɓesalɔme devei veeni ná-botigɛ nuiti zea, é gɛ ti ma: «Wa Amenɔn gɔana feya koozunɛai ga dɔɔi, ta ná gɛna wo ma: «A Amenɔn loɗa,» názu wa paa niina. A mina lua, ná gɔ gè devei veai wo ya. A zɛbɛzɛge, wo gaaɓa.» ²⁹ Aɓesalɔme ná-botigɛ nuiti ti ná-devei zoni, ti Amenɔn va. Gaamago masagi ná-doun zunui zɔiti ti wuzɛgɛni daami wosuvɛ, ɛɛ ge lɛ ná-soovale fuului gɔma, é vela.

³⁰ Ti yɛni pelei ma, Davide mɛni ga Aɓesalɔme masagi ná-doun zunuiti pɛ paavɛ, gila kpala ge la gɔlani. ³¹ Masagi wuzɛgɛni, é ná-segeiti balivali ga, é la zooi ma. Ná-botigɛ nu wolaiti pɛ ti gɛni loni koba, ta-zɛgeiti balivaliai ga.

³² Davide kɛɛgɛloin Simea ná-doun zunui Yɔnadaɓe kpɔɛi zɛgɛni, é gɛ ma: «Màliɗii masagi mina gɛsiɛ ga masagi ná-doun zunuiti pɛ ka ti zaai, Amenɔn gɛla ka saai. Kaite yeei é vuuni la ná-seelai Tamaal ma, Aɓesalɔme gɛni gɛɛzu, toɗa paazu. ³³ Màliɗii masagi mina niima vai zɛge mu yii vɔ, é va da gɛsiɛ ga ná-doun zunuiti pɛ ka ti zaai. Amenɔn gɛla nɔ gɔ saai.»

³⁴ Aɓesalɔme ɓɔɗɔi velavɛ.

Siɛgi zu ada maabɛ nui wɛlɛni la gɔozama, é nu mɔinmɔin golai gɔani, ti da va ga polu vele, gize gɔkamavɛ. ³⁵ Yɔnadaɓe gɛni masagi ma: «Wɛlɛna masagi ná-doun zunuiti ba, ti vaazu, egevelei nɔ gè gɛa bosu la è ma, nɛi gè ga da-wotigɛ nui.» ³⁶ Kpesuvɛ ga ɓɔɛ, masagi ná-doun zunuiti ti unkulani. Ti pɛ ti wɔlɔni ga gola, masagi ɓalaa ta ná-botigɛ nuiti ti wɔlɔni gola.

³⁷ Aɓesalɔme velani, é li Gesuul masagi Talemayi vɔ bɛ, Amiyude ná-doun zunui. Davide gɛni ná-doun zunui zaa wɔlɔi wosu folo-o-folo. ³⁸ Aɓesalɔme yɛni pela vele zu Gesuul, é kɛ ga kona savagɔ. ³⁹ Masagi Davide loogɔni Aɓesalɔme ɓɛɛ vai va, mazɔlɔ gaanɛnɛa gɛni de niina Amenɔn zaa vai zu.

14

Aɓesalɔme gɛla ma vai Zeeluzalɛme

¹ Seluya ná-doun zunui Zoabɛ kaani ga masagi yiimaaleida Aɓesalɔme letɛgi. ² E keela leveni Tekoa, ti va ga anzanui ta, nii gola zoogai faa ɓɛɛzu, é gɛ ma: «Bɔɗɔ gɛ ege da gɛ saa wɔlɔ wosu, è saa wɔlɔ zɛgei loo gɔba, mina gulɔ maku nɛɛnɛ siɛ ɓɔɗɔ ma, gaaazuve gɛ ege

anzanui nii é ná-nui ta zaa wòlò wosu kaite. ³ Da li niina masagi vò bɛ, nii gè bosu è ma, è naa wo ma.» Zoabe naa lɛni la, nii maanɛni é bo masagi ma.

⁴ Tekoa anzanui liini masagi vò bɛ, é nòkò bu, é gɛ ma: «Ee, masagi, kɪzo.» ⁵ Masagi gɛni ma: «Leeni gá è pò?» E gɛni ma: «Masagi! Nà ga poanzai, sɪnigi zaa. ⁶ Doun zunu felegò gá é gɛa zèa, nèi gè ga da-wotigɛ anzanui. Ti felegò ti kòni dòbò zu, nu la ná, é va ti gaaɣwɛ, zòl da bòlali loɣa, é paa. ⁷ Pɛɛyɛgɛi pɛ buzeɣe vele gana dàalòɣoma, ti gɛ mà: «Zòl é bòlali vaa, fe, gi paa, tòzei é kɛɛgɛloin vaa. Vele gana gá pogani zeɣe nui undaavili da gaama.» Ta naa gɛna, ta nà-kito gaabelagi gologolosu naazu. Sɪnigi laaseigi ta mavofodai gá jɛɛɛ zooi gá.»

⁸ Masagi gɛni anzanui ma: «Li da-laazu, nà deveiti feezu da-vaa zu.» ⁹ Tekoa anzanui gɛni ma: «Màligii masagi, niima vaaɣaazagi yɛ ga giye, gá nà-pɛɛyɛgɛi, masagi gɛ ga sòbalala nu, ta mavofodaiti, niima vai zu.» ¹⁰ Masagi gɛni ma: «Ni nu nɔpɛ ka zeli lona è ma niima vai zu, vaa la pò, toɣa è yɛ ná.»

¹¹ Anzanui kpɛi zɛgɛni volu, é gɛ ma: «Masagi soma, é minazeɣe bè Gòɣò GALAGI laaseigi zu, ga potokula nui mina ta vɛɛ nà-maanòɣòlì va, ga é va zòl vaa, nii zɛgai zèa.» Masagi gòɣaavoteni, é gɛ ma: «Gè gónaa Gòɣò GALAGI ma, nii é vulua, ga è-loin unma undɛgai gila kpala ge la loa zooi ma.»

¹² Anzanui gɛni ma: «Da va bu nɛi, màligii masagi, gè faa gili bo dɛ è ma, nèi gè ga da-wotigɛ anzanui?» Masagi gɛ ma: «Bɛna.» ¹³ Anzanui kpɛi zɛgɛni volu, é gɛ ma: «Lee vaa zu mu è gisiei gana, é lo GALA ná-nubuseiti ba? Mazòlò wooi niiti maavele ma, è ti wogai feya, masagi, è bòɣò gɣwɛgɛ ga sòba nu, mazòlò è la Aɓesalòme gaaɣaleni ma, nii è kpɛai. ¹⁴ Yeeta ade pɛ ada zaazu, eɣe ziei puai ya zooi ma, nu la zooga zɛvɛzu. GALA ge la da ga zɛnvu gɣla nu ya, kɛɛ toɣa da pelei gɛizie ga nii kpɛai, é mina yɛ pela vele zu. ¹⁵ Da kaana, pàai gè bɔɛ è vò, toɣa ga nubuseiti kɛvelei gá, é màaluai, gè gɛ bòɣò ma: «Nà liizu, gè bɔɛ masagi vò, tanisu toɣa zie ga nà-tɛnɛ gooi, nèi gè ga ná-botigɛ anzanui. ¹⁶ Tanisu toɣa kɛ é baa màazu, nèi gè ga ná-botigɛ anzanui, zunui naa laalòɣoma, nii é gɛa pò é gi laazeɣe etea, gá doun zunui, ga é gi gɣla nubuseiti saama, niiti GALA ge yimazeɣeai ga tiye ga ti gɛ ga nòno.» ¹⁷ Kɛvɛ bòɣò ma: «Màligii masagi laawooi gá gɛ ga ziilei kpɛ bè.» Mazòlò màligii masagi gɛvɛ eɣe GALA ná-geezugɛelai ga é faa vagoi ta faa jɔi yòɣòzuguɣla. Gòɣò GALAGI da-GALAGI yɛ è va.»

¹⁸ Masagi gɛni anzanui ma: «Nà balaa, nii gè è gaaazaɣasu ma, mina tanɔpɛ dɔɣu bà.» Anzanui gɛ ma: «Màligii masagi, bɛna.» ¹⁹ Masagi kpɛi zɛgɛni volu, é gɛ ma: «Zoabe lei é va gɛ volu niima vai pɛ su?» Anzanui gɛ ma: «Ee, màligii masagi, GALA ka kàazu, eɣevelei è vulua la ga gite, nii kpein màligii masagi boga, nu la zooga zeɣezu ba, è va li ga yeeza baa gòvɛzu vele. Ti pɛ ka ga gaamai, da-wotigɛ nui Zoabe gá é tɛvɛga, ga gè bɔɛ è vò. Nii kpein maanɛai ga gè bo, nèi gè ga da-wotigɛ anzanui, tɔ gá é ti pɛ pua dà. ²⁰ Ni da-wotigɛ nui Zoabe naa gɛa, toɣa pò é niima vai gɣla ga kɛvelei taɣili. Kɛɛ gigi gá màligii ya, eɣe GALA ná-geezugɛelai. Nii kpein é gɛɛzu zooi zu, é ti pɛ kwɛɛ.»

²¹ Masagi liini, é gɛ Zoabe ma: «Nii è boga, gè vaa bu. Liina, è va ga zunu loungoi Aɓesalòme vɛ.» ²² Zoabe nòkòni masagi wu, é gɛ ma: «GALA ge tuya loo è vɛ, masagi! Gè kwɛɛga ga è yiilaavɛ mà, tòzei è naa gɛa, nii gè bogai è ma, nèi gè ga da-wotigɛ nui.»

²³ Zoabe wuzɛgɛni, é li Gesuul, é Aɓesalòme zeɣe ná, é vaa la Zeeluzalɛme.

²⁴ Masagi gɛni ma: «Aɓesalòme mina zeeli pò bɛ, é li ná-pɛlei wu.» Aɓesalòme liini ná-pɛlei wu, é la gaaazulaani masagi ma.

Davideni ta Aɓesalòme ti yòɣòzubei vai

²⁵ Izelayɛle yooi zu, Aɓesalòme gɛgala la gɛni ná pagi zu, é zo kòɣavɛ, é lɛ unmaavɛ, ná pɛ paga gɛni de. ²⁶ Konagi bɛsu gilaɣila, é gɛni nòungi wosu, mazòlò nòun deɣai gɛni wuizu ma. Ti bɛna nòun deɣai gòɣò, é gɛ ga, kilo felegò ta tukpɛ (2,5), eɣevelei masagi ná-kòɣogiti

ti la. ²⁷ Aḅesalḅme zunu loun savagḅ zḅḅḅni, ta anzanu loun ḡila, nii é ḡeni ga anzanu vapa gola, daa ḡeni ga Tamaal.

²⁸ Aḅesalḅme kḅḅni ga kona felegḅ Zeeluzalḅme, é la liini masagi ḡakala. ²⁹ Yeeta é Zoaḅe lolini ga é naa leve masagi vḅ bḅ, kḅḅ Zoaḅe la ḡeni kḅḅni, é va li pḅ bḅ toligi ma. Aḅesalḅme tolini ná velesiḅ zu, kḅḅ Zoaḅe la ḡeni kḅḅni. ³⁰ Názu ḡa Aḅesalḅme ḡeni la ná-botiḡḅ nuiti ma: «À wḅḅ! Zoaḅe ná-kpalagi ḡa nḅḅi ḡoba. A li, wo abui vili ba.» Aḅesalḅme ná-botiḡḅ nuiti ti abui vilini Zoaḅe ná-kpalagi va. ³¹ Zoaḅe wuzegḅni, é li Aḅesalḅme vḅ bḅ, é gaazaḡa, é ḡḅ ma: «Lee vaa zu ḡa-wotiḡḅ nuiti ti abui logai ná-kpalagi va?» ³² Aḅesalḅme ḡoḡaavoteni, é ḡḅ ma: «Gè è loligḅ, è la kḅḅni, è va va. Gè ḡḅa ḡḅḅzu, gè è leve, è masagi ḡaazaḡa, è ḡḅ ma: «Lee vaa zu sḅḡḅai Gesuul, gè va? Maanḅḅni nḅ gè yḅ ná.» Nà pḅ niina ga gè ḡḅ masagi ḡakala niizu, ni nà ga sḅba nu, é pàa!» ³³ Zoaḅe liini masagi vḅ bḅ, é naa ná-doin laawooiti pḅ daazeeli ma. Masagi Aḅesalḅme lolini. Diai ma, é nḅkḅ masagi wu. Masagi Aḅesalḅme nḅḅḅni ga daavḅ komagai.

15

Aḅesalḅme wuzegḅ vai

Davide laalḅḡma

¹ Naa vḅluma Aḅesalḅme kḅḅḡ wotolo ḡila ta sooiti gaiziḅni ḅḅḡ vḅ, ta nu vḅulḅlugḅ (50), niiti ti ḡeni ḡizezu ná-wotoloi ḡakala. ² E ḡeni wuzegḅzu ga sobuzobui, é lo pele ḡobavḅ. Nu nḅḅḅ a la ḡḅna lia masagi vḅ bḅ tukpḅḡaaleve vai ma, Aḅesalḅme ḡeni gaazaḡasu, é ḡḅ ma: «Da ga taa ḅḅḅḅ zu nu?» Naa a la ḡḅna ma: «Nà ga Izelayḅle wolodai zu nui ta.» ³ Naazu Aḅesalḅme ḡeni ḡḅḅzu ma: «È lii ungi vagḅ, kḅḅ nu nḅḅḅ ge la masagi vḅ bḅ, a woilo è-woo ma.» ⁴ E ḅḅna ḡḅ ma vḅlu: «Ee, ni nà ḡa gè ḡeni tukpḅḡaalevezu zooi nii zu, niiti kpein kpḅḅ ḅaa ḡoomaḡaali ti yḅḡḅzu, ta la ḡḅ vaazu pḅ, nà ma, nà la ḡḅ ta-lukpḅi ḡaalevezu ga telebodai.» ⁵ Ni nui ta a la maabḅḡana ga é nḅkḅ bḅ, é ḡeni yeemaalesu ma, é so, é buzegḅ, é nḅḅḅ. ⁶ Zekana Aḅesalḅme ḡeni kḅḅzu la ga nui pḅ nḅ a ḡḅ liizu masagi vḅ bḅ tukpḅi ḡaaleve vaa ma, naa ḡa é yḅni kḅḅzu, é nḅḅ Izelayḅle nuiti bḅ.

⁷ Kona naanigḅ vḅluma, Aḅesalḅme ḡeni masagi ma: «Va bu, gè li ḡḅḅḅḅn, gè minazegḅḡi laazeeli, nii gè kḅḅ ḡḅḅḅ GALAGI vḅ. ⁸ Mazḅḅ nḅi gè ga ḡa-wotiḡḅ nui, gè minazegḅ kḅḅni, siḅḡi zu gè ḡeni la Gesuul, Siili yooi zu. Gè ḡḅni ma: «Ni ḡḅḅḅ GALAGI a ḡaḡalena ma Zeeluzalḅme, nà zalaḡa ḡula bḅ.» ⁹ Masagi ḡḅni ma: «Li, ziileḡi ḡḅ è vḅ.» Aḅesalḅme liini ḡḅḅḅḅn.

¹⁰ Kḅai ma miná, é keelaiti tevḅni Izelayḅle wolodaiti pḅ ma, é ḡḅ ti ma: «Siḅḡi zu wa puḅu fḅḅ wooi mḅḅina la, wa ḡḅ ma: «Aḅesalḅme ḡḅa ga masagi ḡḅḅḅḅn.» ¹¹ Nu unfelegḅi (200) niiti Aḅesalḅme ti lolini, ti zegḅ Zeeluzalḅme, ti vilḅ polu ladalai zu, ti la ḡḅni faa nḅḅḅ kwḅḅ ná-kisiḅi zu. ¹² Kḅai ma zalaḡai ḡulazu, é nu leveni Gilo taazuḅḅ ga ti Gilo nui Ayitḅḅḅle loli, é ḡḅni ga Davide ná-tḅḅḅ bo nui. Woyai zḅḅḅ wola wḅḅḅḅni, ta nuḅuḅḅi ḡḅni liizu ga mḅḅḅḅ Aḅesalḅme vḅlu.

Davide vela vai

¹³ Nui ta vaani, é ḡḅ Davide ma: «Izelayḅle nuiti ti ḡaavotega Aḅesalḅme ma.» ¹⁴ Davide ḡḅni ná-botiḡḅ nuiti ma, niiti kpein ti ḡeni koba Zeeluzalḅme: «À wuzegḅ, ade vela, mazḅḅ ade ḡula ḡḅḅḅḅḅ kili ge la ná Aḅesalḅme ya. A suvilḅ, wo li, ni naa laade, toḡa zuvilḅzu ga é zeeli ade ma, é faa nḅḅ ḡḅ ga adeye, ta é lḅ taazuḅḅ ga boḡa zḅkpḅi, é ḡa nuiti paa.» ¹⁵ Masagi ná-botiḡḅ nuiti ti ḡḅni ma: «Masagi, nii nḅḅḅ è devezu, ḡá è yeema.»

¹⁶ Masagi ta ná-peleyegḅḅi pḅ ti vilḅni ḡḅḡḅa, ti vela, kḅḅ é anza puugḅ yḅni ná, niiti ti la vuluni ga zḅiti kḅḅḅḅ, ga ti ḡa wḅḅḅ koiḅ ma. ¹⁷ Masagi ḡulazuḅḅ taai va ta nuḅuḅḅḅi pḅ, ti lago loni pele ḡaḅḅḅḅḅ ḡobavḅ. ¹⁸ Ná-botiḡḅ nuiti kpein ti ḡḅni levesu koba, ta tḅ ḅḅḅḅḅḅ make nuiti niiti ti ḡḅni ga Keḅḅḅ nuiti ta Peeḅḅḅḅḅ nuiti, naa vḅḅ Gate nu undḅḅḅḅḅḅ (600) ba, niiti ti zegḅni Gate, ti vilḅ masagi vḅlu, ti ḡa lo tuḡḅ.

¹⁹ Masagi ģeni Gate nui Itayi ma: «Lee vaa zu da balaa è vilesu gi volu? Gale ma, è li, è ye masa niinei ģoba, mazoloo da ga wéen ve, ti è ģulaai da-yooi va. ²⁰ E vaave pò be su la de ģoozani, nà è vilesu ģale mōnō ģōģoma za gi volu? Gè la de vōlō kwēē mini ģa gè liizu ná. Gale ma, è li wa è-ģeelointi. Ģōōģ GALAGI zoo é nuḅōģlai ta woōģģiladai ģe è ve.» ²¹ Itayi masagi woōģaavoteni, é ģe ma: «Gè ģonaa Ģōōģ GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma dei è vulua, ga ve nōpe mālīġii masagi è liizu ná, nà è volu, saai zu ḅaa zenvui zu.» ²² Davide goōģaavoteni, é ģe ma: «Naa vage. Levena mu velelavē.» Gate nui Itayi leveni velelavē ta ná-nuḅuseiti pē, é vee ta-veleyeģeiti ba. ²³ Bebei levesuve, nuḅuseiti pē ti ģeni wōlōzu. Masagi Seedelōn vētugi ḅudeni, ta polu nuiti pē. Ti tevebai zu velel zoni.

Davide woōģģila botiģe nuiti ze fai Zeeluzalēme

²⁴ Zalaģa ģula nuiti Sadōke ta Aḅiataal balaa ti ģeni ná, ta Leevi nui niiti ti ģeni GALA ná-minazeģe kesui zēģezu. Naati ti minazeģe kesui laani zooi ma, eyesu nuḅusei pē ge ḅe ga ģula taai va. ²⁵ Masagi ģeni Sadōke ma: «Gale ma ga GALA ná-minazeģe kesui taazu. Ni Ģōōģ GALAGI ģa pō é faaḅōģ ģe bē, toģa va ga ze volu, é va bu gè ná-minazeģe kesui ģa, ta seizuve. ²⁶ Kēle ni a ģēēna mǎ: «Ziima nu la mō ga de,» naazu é sō velel é pō la.» ²⁷ Masagi ģeni zalaģa ģula nui Sadōke ma volu: «Da wozaģaazu? Gale ma, é li taazu ziileigi zu, woloun felegōiti ti wo maaza, è-loin Ayimaase, ta Aḅiataal ná-doin Zonatan. ²⁸ Nōun nà maaḅungi wosu ģōģōzu tevebai zu, zie maalevesuve ģobave, eyesu gè wo-laāģeela zolō.» ²⁹ Sadōke ta Aḅiataal ti ģaleni ma ga GALA ná-minazeģe kesui Zeeluzalēme, ti ye ná.

³⁰ Davide ģeni Wolive ģizei lēezu, é da wōlō, é seģei vėai nōungi ma, é ģeni zīezu ga kōģa ģakai. Zoiti pē ti ģeni polu, ti seģeiti pēni tōungiti ma balaa, ti da lē ga wōlō. ³¹ Ti vaani, ti ģe Davide ma: «Ayitōfele ģa woya gili nuiti saama, niiti ti Aḅesalōme volu.» Davide ģeni ma: «Ee, Ģōōģ GALAGI, Ayitōfele ná-tēne gooiti supaka ģula.»

³² Davide zeeliai ma gize unmave, ve nu nōkōsu ná GALA bu, Aaleke nui Ģusayi ģulani ga polu velel, kōba zēģei valiai ga, fufiligi nōungi ma. ³³ Davide ģeni ma: «Ni da vilēna pōlu, da ģēezu ga kāsō. ³⁴ Kēle ni da ģalena ma taazu, è ģe Aḅesalōme ma: «Ee, masagi, nà ga da-wotiģe nui, gè botii ģea è-ģēē ve eyesu za zeeli, niizu niina da ģa gè botii ģēezu è ve,» naazu da zoo è pele ḅesa bē Ayitōfele ná-tēne gooiti tuģō. ³⁵ Zalaģa ģula nuiti Sadōke ta Aḅiataal ta ģēezu è va. Nii nōpe da mēnina masagi ná-pelei wu, da li, è bo ti ma. ³⁶ Ti-loun felegōiti ta ná, Sadōke ná-doun zunui Ayimaase ta Aḅiataal ná-doun zunui Zonatan. Wooi nōpe wo mēnisu, naati ka wa vali ti ma, ti va, ti bo mǎ.» ³⁷ Davide ḅōlai Ģusayi ģaleni ma naazu taazu, siēgi zu Aḅesalōme ģeni lēezu la Zeeluzalēme.

16

Davide ta Mefiḅaale ná-botiģe nui Siḅa

¹ Davide lago leveni nō gize unmave va, é Mefiḅaale ná-botiģe nui Siḅa ģa, é vaazu daaģomisu ga soovale felegō ti maāġiliai ta ti ģasōġiliai ga ḅulu unfelegō (200), ta leezen vōo ḅuun ungila (100), naa vee gulu waa ungila (100) kilī ba, ta kōlō woole ģila dōoi zu. ² Masagi gaazaģani, é ģe ma: «Lee ģa è pō è kē ga nii pē?» Siḅa goōģaavoteni, é ģe ma: «Soovalegiti ta ga masagi ná-peleyeģei nōnō, ti da zei ti ģoma, ḅului ta gulu waaiti ti ģe ga ģōnōgi buzeģe niinegiti bē, dōoi ģe ga kpōole dei naati bē, ta ḅōlō tevebai zu.» ³ Masagi ģeni ma volu: «Mini ģa mu da-ģalamōin ná-doun zunui ná?» Siḅa masagi woōģaavoteni, é ģe ma: «Zēģe Zeeluzalēme, mazolō é ģea ģēezu ḅōģō ma: «Izelayele veleyeģei ģa kēē ná-masadai ve zēa niina.» » ⁴ Masagi ģeni Siḅa ma naazu: «Ni zekana é la, nii pē é ga Mefiḅaale nōnō, gè ti pē fea è ya.» Siḅa ģeni ma: «Nà nōkōsu è ģōģōwu. Da-vaāḅōģi zoo é ye bǎ, mālīġii.»

Simeyi Davide voovoo vai

⁵ Masagi Davide zeeliai ma Baɖfulime, zunui ta ɖulani taa goi naa zu, é ga Sayile ná-peleyeɖei wu nui ta. Zunui naa laaseigi ɖeni ga Simeyi, é ga Geela ná-doun zunui. E ɖeni vaazu ga Davide voovoa, ⁶ é da kɔtuiti pili Davide ta ná-botigɛ nuiti ma, anɛɛ ni nuɖuseiti ta salavusuiti ti ɖakuni naa ma, kɔvezu vele ta zeezazu vele. ⁷ Simeyi ɖeni woogulazu, é da Davide voovo, é da ɖe ma: «Leve, leve, nu vaa nui, nu ɲakai! ⁸ Gooɖo GALAGI Sayile ná-peleyeɖei ma ɲamai laa è unma, Sayile nii è masadai ɖeezu potogi zu. Gooɖo GALAGI masadai ɖula è ya, é fe è-loin Aɖesalɔme ya. Wele da va za, è maawɔindai, eɖevelei soloogai la è ma, mazɔɔ da ga nu vaa nui.»

⁹ Názu ɖa Seluya ná-doun zunui Aɖisayi ɖeni la masagi ma: «Lee vaa zu nu ɖa gile voomai nii ye ná, é da mǎligii masagi voovo? Va bu gè li, gè nɔungi leve ba.» ¹⁰ Masagi gooɖaavoteni, é ɖe ma: «Wɔnɔi ɖa naa zu ga leeni, Seluya ná-doun zunuiti? Mazɔɔ ni Gooɖo GALAGI ɖa keai ma é fɔovo, ɖe ɖa a zelilo ma?» ¹¹ Naa vɔluma Davide ɖeni Aɖisayi ta ná-botigɛ nuiti pe ma: «Ni dɔun zunui nii gè sɔɔɔgai nà ɔɔɔi, naa ɖa ɖeezu é pàa, Benzamen nui nii la kea, é va leve naa va ɔaa? A ze ná dɔin, é foovooi loo, mazɔɔ Gooɖo GALAGI ɖa é boga ma. ¹² Tanisu Gooɖo GALAGI ɖa nà-maanɔɔi vɛtesu, é za voovooi lati ga tuyai.»

¹³ Davide ta ná-nuiti ti ɖeni liizu nɔ, Simeyi ɔalaa ɖeni ziezu Davide ɖobave gize ɖakamave, é da foovooi loo, ta é da kɔtui ta fufiligiti pili. ¹⁴ Gaaɔelagi, masagi ta polu nuiti ti zeelini, ti wola ɔɔɔai. Miná ɖa ti loogoni ná.

Aɖesalɔme zeeli vai Zeeluzalɔme

¹⁵ Aɖesalɔme ta Izelayele nuɖuseiti pe ti leeni Zeeluzalɔme, Ayitɔfele ɖeni ba. ¹⁶ Siegi zu Davide ɔɔɔai Aaleke nui Gusayi zeelini la Aɖesalɔme ɖobave, é ɖeni ma: «Masagi lebi ɖeke, é lebi ɖeke faan!» ¹⁷ Aɖesalɔme ɖeni Gusayi ma: «Da-woogɛɖiladai pe kana, é vile è-wɔɔlai va? Togɔ ɖale, è la vileni polu?» ¹⁸ Gusayi gooɖaavoteni, é ɖe ma: «Ba, nui nii Gooɖo GALAGI ta nuɖusei niiti, naa vɛe kooɖo nuiti pe ba, ti yiimazeɖeai la, naa ɖa gè vilesu polu, gè ye koba. ¹⁹ Tɔun vɔɔ, nui ma zii pe tei nà da botii ɖe be. ɔɔɔai ná-doun zunui la ga ɖe ɔaa? Velei nɔ gè ɖea la ga è-ɖee ná-botigɛ nui, zenɔ ɖana gè botii ɖeezu la è ve.»

²⁰ Aɖesalɔme ɖeni Ayitɔfele ma: «À da tenɛgi wo vɔɔma. Ada ke ɖale?» ²¹ Ayitɔfele gooɖaavoteni, é ɖe ma: «Li, è la ga è-ɖee anzaiti, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, é ti yeɖai masa pelei wu, ga ti da make. Izelayele pe ka kwee naazu ga è leɖea è-ɖee zu, naazu niiti pe ti è volu, ta zɛbe zɔɔɔ.» ²² Ti seɖe ɖotai loni Aɖesalɔme ve, doogɔ bosuve ná ɖeteai pelei maazu, miná ɖa é laani ná ga keeɖe anzaiti, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, Izelayele nuiti pe gaazu.

²³ Naama ziegi zu kupɛ ɖeni Ayitɔfele ná-tenɛ gooiti pe ba, eɖe nu ɖa GALA ɔɔɔi ɖaazaɖa, zekana ná-tenɛ gooiti pe ti ɖeni la Davide ve ta Aɖesalɔme ɔalaa be.

17

Gusayi Ayitɔfele ná-tenɛ gooi maaɖaali vai

¹ Ayitɔfele ɖeni Aɖesalɔme ma: «Be gè yeelo nu waapuugo maazu felegɔ (12 000) va, gè vile Davide vɔlu za ɔidii nɔ. ² Nà zeelizu ma siegi zu kpɔɔai la, zɛbe la mɔ zea. Nà faa zupui vilisu pɔ be. Niiti kpein ti polu, naati ti ɔize, gè masagi ɖila nɔ vaa. ³ Naa vɔluma gè ɖale ma ga nuɖuseiti pe. Mazɔɔ ni zunui naa a zaana, nii è gaiziezu, nuɖuseiti pe ta ɖale ma è vɔ. Ti ze ziiileigi zu.» ⁴ Naama wooi zolooni Aɖesalɔme ta Izelayele nu wolaiti pe ma.

⁵ Aɖesalɔme ɖeni ma: «Aaleke nui Gusayi loli deɛ, ade tɔ ɔalaa goomeni.» ⁶ Gusayi leai ma Aɖesalɔme vɔ be, Aɖesalɔme gaazaɖani, é ɖe ma: «Wele nii ɖa Ayitɔfele boga, gi naa ɖe, nii é bogai, ɔaa ɖigi taɖili ka è ve?» ⁷ Gusayi Aɖesalɔme woogaaavoteni, é ɖe ma: «Niima gelei zu, Ayitɔfele ná-tenɛ gooi la vani.» ⁸ Gusayi ɖeni ma: «È è-ɖee ɖwee sɔ ta ná-nuiti! Ta ga zɛbesu zalavusuiti, ti vileve eɖe zuluɖui, nii ma yiivoi ɖulaai zea dɔɔi zu. E-ɖee ɖa ga kooɖo

nui, é la vaazu kpidii g̃eezu nuɓuseiti saama. ⁹ De ɓɔezu ɗani, toɗa ɗe laɗɗua katu yegei ta zu, ɓaa ade taɗili. Ni to ɗa zeina ga ɗa-ɗɔɗɔ nui tanigaa ti zaana ti ya, ma wooi ga meni é wo ga: «Aɓesalome ná-nuiti ti loa bu.» ¹⁰ Naazu, anee zebesuu zalavusui, niiti zala yii ti ɗoozu, naati pe ta ɗe inɗebei zu. Mazɔɔ Izelayele pe ge kwee ga è-ɗee ɗa ga kooɗuluɓa wolai, ta kooɗɔ nu wolaiti ta ba. ¹¹ Nà pɔ ga Izelayele nuiti pe ti ɗaale ba è ɗoba, é lazei Dan, é zeeli Beel-Seeɓa, ɗa-ɗɔɓebei ɗa moin ege kpolodei laawe ma naɗaegi. Da ɓɔɗi è lo ti luɗɔ kooɗɔzu. ¹² Ada zeelizu Davide ma ade ta, ve ɗooɗuai ná, ade loo ma, egevelei nɗai a ɗa ve la zooi ma. To-o, ná-siepoluiti-yo, tanope ge la ɗula ade ya. ¹³ Ni a laɗɗuna taai ta zu, Izelayele nuiti pe ta va ga galuiti, ade taai naa meen petugi zu, é kobave, eyesu katu ɗila kpala ge mina mo ɗe ná.»

¹⁴ Aɓesalome ta Izelayele nuiti pe ti ɗeni ma: «Aaleke nui Gusayi ná-teneɗi vizoge, é leve Ayitofele nɗoi va.» Mazɔɔ ɗooɗ GALAGI deveni ga é Ayitofele ná-tene pagoi loo bu, nii a ke é va ga maanɗɔi Aɓesalome ma.

Davide Zuluden buɗe vai

¹⁵ Gusayi liini zalaɗa ɗula nuiti Sadoke ta Aɗiataal ɓɔ be, é Ayitofele ná-tene gooi laazeeli ti ma, ta nii to ɓɔɗi é bogai Aɓesalome ta Izelayele nu wolaiti pe ma. ¹⁶ E ɗeni ti ma volu: «À nu leve fala Davide ma, é bo ma ga, é mina ɗi za tevebai zu zie maalevesuve ɗobave, keɗe é Zuluden buɗe, é li poun, nii a ke ti mina za ta ná-siepoluiti.»

¹⁷ Zonatan ta Ayimaase ti ɗeni En-Loge, botiɗe anzanui gila ge ɗeni liizu, é ɗa keela wooi wo ti ma, nii maaneɗi ga ti li, ti bo Davide ma. Mazɔɔ ti maa la ɗeni neeni ga ti le taazuve, naa ɗa a ke nu mina ti ɗa. ¹⁸ Keɗe zunu lounɗo ɗila ge ti ɗaani, é li, é bo Aɓesalome ma. Keela felegaiti ti liini ga gaazuvile, ti liini, ti le Baɗulime zunui ta ná-pele wu. Zieyege ɗeni ná-koizuve, ti laɗɗuni zergei naa zu. ¹⁹ Pele dee sege wolai zegeni, é pee zergei la, é ani ɗae zigai vuuni ma, nu nape ge la bena gaaga ga ani ɗa ná.

²⁰ Aɓesalome ná-keelaiti ti vaani anzanui naa ɓɔ be, ti ɗe ma: «Mini ɗa Ayimaase ta Zonatan ti ná?» Anzanui ti woɗaavoteni, é ɗe ma: «Ti ziei buɗe.» Ti naati gaizieni, keɗe ti la ɗeni Ayimaase ta Zonatan ɗaani. Ti ɗaleni ma Zeeluzaleme.

²¹ Ti liai ma, Ayimaase ta Zonatan ti ɗulani zieyegei zu, ti li, ti keela wooi wo Davide ma. Ti Ayitofele ná-tene gooi laazeelini Davide ma, nii é boni daalɗoma. Naa volumna ti ɗeni ma: «À wuzeɗe, wo ziei buɗe ga suvile.» ²² Davide ta nui niiti kpein ti ɗeni polu, ti Zuluden buɗeni. Geelaalaosuve kaani ga ti pe ti levega.

²³ Ayitofele kaai ma ga ná-tene gooi la zoni, é leeni ná-soovalegi ɗoma, é li ná-taazu. Kpegai ma ga vali ná-pele wu nuiti ma, é ɓɔɗi zeleni, é za, ti maɗulu keɗe ná-kabai zu.

Davide zeeli vai Maɗanayime

²⁴ Davide zeelini Maɗanayime. Aɓesalome ta Izelayele ɗooɗɔ nuiti pe ti Zuluden buɗeni. ²⁵ Aɓesalome Amasa ɗeeni ga ná-kooɗuluɓai, Zoabe votogi zu. Amasa tona ge ɗeni ga Izelayele zunui ta ná-doun zunu, nii daa ɗeni ga Yitela. Amasa dee laa ɗeni ga Aɗigayile, Naɗase ná-doun anzanui, nii é ɗeni ga Zoabe dee Seluya baazeelai. ²⁶ Izelayele nuiti ta Aɓesalome ti ta-ɗɔlaɗai vuuni Galaade yooi zu.

²⁷ Davide zeeliai ma Maɗanayime, zunui tanigaa ti daaɗomini: Naɗase ná-doun zunui Soɓi, é ga Laɓa nui, Amɗon nuiti ta-laa wolai, ta Lodebaal nui Amiyele ná-doun zunui Makiil, naa ve Baalezilayi va, Logelime nui Galaade yooi zu. ²⁸ Zunui niiti ti vaani ga daama aniiti, ta anipakaiti, ta diɗiiti, ti va ga moloii nii é ga beleegi ta woolezegi, ti va ga bulu vukoi, ta ani ɗae geegaiti, ti va ga toɗɔ baazagiti ta ma velevelegi. ²⁹ Ti vaani mɗo ga koin gulɗi, ta nike ɗiimi ɗei ma wulɗi, naa ve folomazegi va, ta baalagiti. Ti naati pe feeni Davide ta ná-nuɓuseiti zea, nii a ke ti laami, mazɔɔ ti ɗeni g̃eezu ɓɔɗɔ ma: «Numai niiti ti ɓɔla ga siei ti boga tevebai zu, pului ta kpoole woin ɗana ti ma.»

18

Abesalome ná-kòwɛbɛi loo vai bu

¹ Davide kòwɛbɛi nuiti gaaluni, niiti ti ɣeni polu. E nu waagilagila kundigɛiti ta nu ungilagila kundigɛiti seini ti unda. ² Davide kòwɛbɛi ɣaagɣɛni su sava, é ma mɔungi ve Zoabe ya, é felesiei ve Zoabe kɛɛɣɛloin Aɓisayi ya, Seluya ná-doun zunui, é savasiei ve Gate nui Itayi ya. E zɛba é ɣɛ tɔ bɔɣɔi toɣa vilesu ti volu kòwɛbɛi. ³ Kɛɛ kòwɛbɛi nuiti ti ɣeni ma: «Kpele-o, é la vilesu gi volu! Mazɔlɔɔ ni gá velana, é la ɣɛa ga faa biin gi zili nuiti gaazu, anɛɛ balaa gi ɣilazuve pɛ ka zaazu, ti la naa ɣɛa ga faa biin. Kɛɛ da ɣila, é ɣɛɛɛ eɣɛ nu waapuugo (10 000) gi zaama. E ɣula naa volu balaa, fizɔɣɛ ga è yɛ taazuve, è da kpɔbai leve gi ma.» ⁴ Masagi ɣeni ti ma: «Nà naa ɣɛɛzu, nii pagai wo ɣaazu.» Masagi loni taa zigɛdave ɣobave, siegi zu kòwɛbɛi ɣeni ɣulazu la, nu ungilagilagiti ta nu waagilagilagiti. ⁵ Masagi devei veeni nu savagɔi niiti zea, Zoabe, Aɓisayi, ta Itayi, é ɣɛ ti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, à mina faa ɲɔu ɣɛ ga zunu loundoi Abesalome.» Bɛbɛi pɛ ge masagi woomɛnini, é da devei naa ve kòwɛbɛi ma ɣundigɛiti zea, é vile Abesalome va.

⁶ Kòwɛbɛi lɔɔni dɔbɔi va ga ti Izelayele nuiti daagɔmi ga kɔɔi. Ti kɔɔi lɔɔni ga, Efelayime lɔbɔi zu. ⁷ Davide ná-kòwɛbɛi vɔnini Izelayele gelei ma ga gola, nu waavuufeleɣɔ (20 000) ɣa ti paani Izelayele va. ⁸ Kòwɛbɛi nuiti ti vazani ma zou ɣɛɛgi naa zu. Naama voloi nui liegi é zaani dɔbɔi zu, naa mɔinni, é leve niiti ba, boɣa zɔkpɔi ti vaani.

Zoabe Abesalome vaa vai

⁹ Abesalome wɛleni, é bɔɣɔ ɣa Davide ná-nuiti kakala. E bizeni ná-soovale fuului ɣɔma, naa li, é lɔ sene gulu wola ta ma bɔvɔi zu. Abesalome nɔungi batani gulu bekegiti zɔɣɔzuve, é yɛni zɛleni geɛɣɔlɔgi ta zɔɔi yɔɣɔzuve, ná-soovale fuului ɣula bu, é da li. ¹⁰ Kòwɛbɛi nui ɣila ge kaani, é li, é bo Zoabe ma. E ɣɛ ma: «Gè Abesalome ɣaave zɛleni sene gului va.» ¹¹ Zoabe ɣeni ma: «È kaave! Leeni vaa zu è la paani náve nɔ? Nà la wali ɣae puugo ve è ya ta saamaɣili gila.» ¹² Kɛɛ kòwɛbɛi nui googaaɔoteni, é ɣɛ ma: «Ba-o, anɛɛ ni wali ɣae waagila (1 000) ka da la kɔɣɔ, è fe zèa, gè la kea, gè va yeelo masagi ná-doun zunui ma, mazɔlɔɔ gi goomɛnini, é fali nii wo wo ma, da-o, Aɓisayi-yo, ta Itayi, é ɣɛ wo ma: «A dama ga nu nɔpɛ ge mina faa ɲɔu ɣɛ ga zunu loundoi Abesalome.» ¹³ Tɔ vɔlɔ ni gè ɣikulani zɛnvui zu, gè paa ná, gè kɛ eɣɛ faa la ɣula su, masagi a la mɛni nɔ, mazɔlɔɔ faa la da ga lɔɣu ba, da bɔɣɔi balaa è la bɛna màavaawo.» ¹⁴ Zoabe ɣeni ma: «Gè la nà-yeɛɣɣalal ɣolɔɣolosu è ma!» E kpaku ɣaazoba savagɔ zɛɣeni, é li, Abesalome yɛnvui su dɛ zɛleni gului va, é ti badɔ naa yii va. ¹⁵ Zunu loundo puugɔi niiti ti ɣeni Zoabe ná-kòwɛbɛi zɔlaiti segezu, naati ti ɣakuni Abesalome ma, ti mɔta va.

¹⁶ Zoabe puugɔi vɛeni ga ti loogɔ kɔɔi va. Ná-kòwɛbɛi ɣaleni ma, ti zeɣɛ Izelayele nuiti polu. ¹⁷ Ti Abesalome zɛɣeni, ti pili zeɣɛ boma ɣooza golai ta zu, ti kɔtu zigɛ golai lo maazu. Názu Izelayele nuiti ɛɛɛ ge da li vɔ da.

¹⁸ Abesalome ɣɛai ma vulua, é kɔtu ɣila kpadɔni Masagi Ná-Petugi zu ga ɣizɛsui, mazɔlɔɔ é ɣeni ɣɛɛzu bɔɣɔ ma: «Zunu loun la bè, nii tɔɣɔi ɣa yɛ ba eyɛsu ɣɔ.» E tɔ bɔɣɔi daaseigi vɛeni ɣizɛsu ɣɔtui naa va, zaagaza daa ɣa ga «Abesalome ná-ɣizɛsu ɣɔtui.»

Davide Abesalome zaa vai mɛni fai

¹⁹ Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase ɣeni Zoabe ma: «Va bu, gè li, gè niima woo niine vagoi laazeeli masagi ma, ga ɣooɣɔ GALAGI ná-gaamai vea zea, é unmɔɔga, é kula sili nuiti zea.» ²⁰ Zoabe ɣeni ma: «È la zooga ɣɛɛzu ga woo niine vago laazeeli nu za, da zoo ɣɛɛzu la yee ɣili, kɛɛ za è la zooga liizu niima wooi wosu, mazɔlɔɔ masagi ná-doun zunui zaave.» ²¹ Zoabe ɣeni Etiyɔpi zunui gila ma: «Nii è kaai, li, è naa wo masagi ma.» Zunui naa nɔkɔni Zoabe ɣɔɣɔwu, é wuzeɣɛ, é li ga kpizɛi. ²² Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase kpɔɛi zɛɣeni volu, é ɣɛ Zoabe ma: «Nii a ɣulana su, naa ɣula su! Kɛɛ be bà, gè bize Etiyɔpi zunui volu.» Zoabe googaaɔoteni, é ɣɛ ma: «Lee bize ɣa è pɔ è bo, bɔɛ? Da-undaanɛ nɔpɛ ge la nii ɣɛɣala woo laazeeli vai zu.» ²³ Ayimaase ɣeni ma volu: «Nii a ɣulana su, naa ɣula su!

Kele nà pò gè bize.» Zoabe da gɛ ma niina: «Bizena mu.» Ayimaase bizeni, é li ga Zuluden ma nemei zu vele, é leve Etiyopi zunui va.

²⁴ Davide gɛni zeini taai ma zigɔdave goozu vele. Taai maaɓe nui leeni sigigi ga, é wele zeemaalegi zu, é zunu gila ka, é da va ga kpize. ²⁵ Taai maaɓe nui woogulani, é daazeeli masagi ma. Masagi gɛni ma: «Ni tɔ gila be, toga vaazu ga woo niina vago.» Zunui naa gɛni maaɓugazu ga kpize. ²⁶ Taai maaɓe nui weleni mɔnɔ, é zunu gili ka, é da va ga biza, é woogulani sigida make nui ma, é gɛ ma: «Wele zunu gili ba, é vaazu ga biza tɔ gila.» Masagi gɛni ma: «Tɔ balaa toga vaazu ga woo niine vago.» ²⁷ Taai maaɓe nui gɛni ma: «Nà kaazu ga ma mɔungi bize vele gɛɛve ege Sadake ná-doun zunui Ayimaase.» Masagi gɛ ma: «Nu vago ve, toga vaazu ga woo niine vago.»

²⁸ Ayimaase maaɓugani masagi va, é gɛ ma: «Fai pe ka zizu ga pago!» E nɔkɔni masagi wu, é gɛ ma: «Mamagi ga Gooɔ GALAGI ve, da-GALAGI, nii é va bu, è vɔni naati ma, niiti ti gɛa wuzegeni mɔligii masagi laalɔɔma.» ²⁹ Masagi gaazaɔani, é gɛ ma: «Zunu loungoi Aɓesalɔme gɛdege faa la ba?» Ayimaase googaavoteni, é gɛ ma: «Siegi zu Zoabe gɛa tɛvesu la è vɔ be ga botige nui tagili vɔɔma, gè gɛa nuiti kaazu, ti da wola gɛ unga wuulee, kele gè la kwɛɛ lee ma vaa wuulee be.» ³⁰ Masagi gɛni ma: «Zie su, è lo ve.» Ayimaase zieni su, é da maaɔungi wo.

³¹ Etiyopi zunui unkulani názuve, é gɛ ma: «Woo niine vago ga gè vaazu daazeelizu mɔligii masagi ma, mazɔɔ Gooɔ GALAGI da-gaamai vea è ya, é è unmooga, é è gula è zili nuiti zea.» ³² Masagi gaazaɔani, é gɛ ma: «Zunu loungoi Aɓesalɔme gɛdege faa la ba?» Etiyopi zunui googaavoteni, é gɛ ma: «Nii seeliai zunu loungoi naa ma, é zeeli faan mɔligii masagi zili nuiti ma, ta niiti ti wuzegɛzu daalɔɔma.»

19

Davide ná-doun zunui zaa wɔɔi

¹ Masagi ɔɔlɔni ziimave naazu, é leezu ga wɔɔa peɛ gaagoozagi wu sigɔdave, é da gɛ ma: «Ee, dɔun zunui, Aɓesalɔme, dɔun zunui! Ee, dɔun zunui, Aɓesalɔme! Ni ndun gè zaani nɔ è-votogi zu! Ee, Aɓesalɔme, dɔun zunui, dɔun zunui!»

² Ti liini, ti gɛ Zoabe ma: «Masagi ga wɔɔzu, é da ɔɔɔ maawɔin Aɓesalɔme ná-faa zu.»

³ Naama voloi ma vɔnifaamai ma goozunɛi latini ga saa wɔɔi nuɓusei pe be, mazɔɔ ti menini ga masagi gaazuɔilive ná-doun zunui zaa vai zu. ⁴ Ma volo gilaɔi nɔ, kɔɔɔ nuiti pe ti leeni taazuve ga dɔɔɔui, ege kɔɔɔ nuiti ti velaai kɔɔi va, ti da unfe. ⁵ Masagi segei veeni gaazu, é da gɛ nɔ ma: «Ee, dɔun zunui Aɓesalɔme! Ee, Aɓesalɔme dɔun zunui, dɔun zunui!»

⁶ Zoabe leeni pò be peɛi wu, é gɛ ma: «È unfegi yeida za ga da-gɔɔɔ nuiti, niiti ti woyenvuiti kizoga, da-o, è-loun zunuiti ta è-loun anzanuiti-yo, naa ve è-anzaiti pe ba. ⁷ Niiti ti è wɔinzegezu, naati ka è ti neezu ve, è naati wɔinzege, niiti ti è neezu ve. E dea za ga da-gɔɔveɛi ma gundigii ta da-gɔɔɔ nuiti, naati zenvui la ga ani nɔpe è gaazu. Gè kwɛɛga niina ga ni Aɓesalɔme yenii vulua, gi pe gi za, naa a la nee è ve. ⁸ Wuzegɛ niina, è gula mu, è ɔɔe da-gɔɔɔ nuiti pò ga iɔɔɔ wootti. Mazɔɔ gè gɔnaa Gooɔ GALAGI ma ga ni è la gulani, nu nɔpe ge la yege è va za bidii. Naa ga ɔɔu è ma, é leve maanɔɔi pe ba, niiti ti zeeliai è ma, é zo da-loungo zie su ma, é zeeli za ma.» ⁹ Masagi gulani naazu, é zeii sigɔdave. Ti daazeelini kɔɔɔ nuiti pe ma ga masagi ɔanu, é zeini sigɔdave. Ti pe ti gaaleeni ba koba.

Davide gale ma vai Zeeluzaleme

Aɓesalɔme ná-kɔɔɔ nuiti ti velani, ege ge li ná-peɛ wu. ¹⁰ Izelaye veɛyegei pe bu nuiti ti gɛni gɛɛzu ɔɔɔ ma: «Masagi ga é ade unmooga ade zili nuiti ma, ma un ge da ma ga, tɔ ga é ade unmooga Filiseti nuiti ma. Kele niizu Aɓesalɔme maavele ma, é velaa, é gula zooi

va. ¹¹ A6esalome nii ade gulɔi ziaa ma, ga é gɛ ga ada-masagi, naa zaa kɔɔi zu. Leeni ga mu wo maaɔunsu, Davide loli fai zu, é va zeɪ volu ga masagi?»

¹² Nii é gɛni wosu Izelayele yooi zu ná pɛ, Davide mɛnini, é wooleve ga ti bo zalaɣa gɔla nuiti ma, Sadake ta A6iataal, ti gɛ ti ma: «À li, wo gɛ Zuda wolodai ma gɔndigɛti ma: «Lee vaa zu wo gɛɛzu ga gaabɛla wo vaa vai zu ga masagi seizuvɛ? ¹³ Wa ga masagi kɛɛgɛlɔinti, wo gɛ ga zii gɛla, ta ɲama gɛla. Leeni vaa zu mu wa gɛ ga nu gaabɛla wo vaa vai zu ga masagi?» ¹⁴ A gɛ Amasa ma: «Da ga zii gɛla, ta ɲama gɛla. GALA ge sò ná-ziigaaawanai pɛ su, ni gè la é gɛɛni ga kɔɔɣuluɔbai Zoabe votogi zu.» » ¹⁵ Naa maavele ma, Davide Zuda nuiti pɛ kigi gaavoteni ɔɔɔ ma eɣɛ nu gɛla nɔ. Ti gɛni masagi ma naazu: «Gale ma, é va, wa da-wotigɛ nuiti.»

Davide Simeyi maavaayɛ fai

¹⁶ Masagi gɛleni ma volu, é zeeli Zuludɛn laave. Zuda nuiti pɛ ti liini ga kpizɛi Gilegale, ga ti masagi laaɣomi, é zɛi leve. ¹⁷ Geela ná-doun zunui Simeyi, Benzamɛn nui nii é gɛni ga Baɣulime nui, naa vilɛni Zuda nuiti polu, ti li masagi laaɣomisu. ¹⁸ Ta Benzamɛn nu waagila (1 000) ka ti liini. Sayile ná-pɛɣɛgɛi wu botigɛ nui Si6a liini 6alaa, ta ná-doun zunu puugɔ maazu lɔɔlugɔiti (15), naa vɛɛ ná-botigɛ nu vuufelegɔ (20) va. Ti pɛ ti yeini ga gaazuvilei Zuludɛn laave masagi laaɣomisu. ¹⁹ Naama zie su, bebei da zɛi leve ga masagi ná-pɛɣɛgɛi, ta é naa gɛ, nii nɛai masagi vɛ. Masagi Zuludɛn levegai ma, Geela ná-doun zunui Simeyi looni masagi gɔɔɔwu, ²⁰ é gɛ ma: «Màligɛi masagi mina sò ga ná-faaɣaazagi, é mina gɛɛ su ga foloi é gɛni gɔlazu la Zeeluzalɛme va, gè faa ɲɔu gɛɛni la, é va naa make yii ma. ²¹ Mazɔɔɔ nɛi gè ga da-wotigɛ nui, gè sugwɛɛ ga gè koto gɛɛvɛ, ná ga gè ga nu mɔungi Zozɛfɛ mavofodaiti saama, gè va, gè màligɛi masagi laaɣomi.»

²² Seluya ná-doun zunui A6isayi gɛni ma naazu: «Simeyi maa la nɛɛni, é va za 6aa? Tɛigi é masagi voovoi, nii Gɔɔɔɔ GALAGI gulɔi ziaai ma?» ²³ Davide gɔɔɣaavoteni, é gɛ ma: «Lee ga é ade yɔɔɔzu, Seluya ná-doun zunuiti, wa-o, ná-o? Wo liizu ɔɔɔ gɛɛzu ga sili nuiti kɛvele. Za ga nɛi ga ku, nii nu ga Izelayele nui ta vaa ma? Ladalai la zèa za 6aa ga ná masadai gɛɛzu dɛ Izelayele unda?» ²⁴ Masagi latini Simeyi ma, é gɔnani bɛ, é gɛ ma: «È la zaa.»

Mefi6aale woozuɣula fai Davide vɛ

²⁵ Sayile ná-doun loin Mefi6aale 6alaa ge liini masagi laaɣomisu. E lɔɔzei naa gɔla voloi ma Zeeluzalɛme va, é zeeli naa gale ma voloi ma, Mefi6aale la gɛni gaabaani kɔɔɔiti ma, é la 6ɛɛi woni, é la ná-seɣɛiti gbani 6alaa. ²⁶ Seeliai ma masagi vɔ bɛ, naa gaazaɣani, é gɛ ma: «Mefi6aale, leeni vaa zu é la vilɛni pɔlu?»

²⁷ E masagi wooɣaavoteni, é gɛ ma: «Ee, màligɛi masagi, ná-botigɛ nui ga é yàavaai, ni naa laade, gè gɛni ma: «Nà ná-soovalegi gɛvele 6ɛɛɛzu, gè zeɪ kɔma, gè vile masagi volu, mazɔɔɔ ná ga maaleɣɛɛ nu.» ²⁸ Kɛɛ ná-botigɛ nui vaa é vɔ bɛ, é zɛɛi vɛɛ mà. Kɛɛ màligɛi masagi, da ga eɣɛ GALA ná-geezugɛlai. Nii nɔpɛ soloogai é gaazu, naa gɛ. ²⁹ Kɛwola Sayile ná-pɛɣɛgɛi wu nui tanɔpɛ ge la gɛa ani gɛli maaɔunsu é ya kɛni saai, kɛɛ anɛɛ naa vɛ, é yeezeivɛ nɔun bu, gè gɛ naati saama, niiti ti daami wosu da-la6alii ga. Zobogi 6ɛgele ga é bɛ ga gè kpɔba gɛli fali màligɛi masagi ma?»

³⁰ Masagi gɔɔɣaavoteni, é gɛ ma: «Da-6ɛɛzuɣula mɔinmɔingi yɛ ná kana, gè devevɛ ga wo Sayile ná-zooiti gaagwɛ va, wa Si6a.» ³¹ Mefi6aale gɛni masagi ma: «Si6a ti pɛ seɣɛ vɔɔ vɛ. Tɛi nɔ màligɛi masagi galesu ma ga vago, naa ga gè gɛa pɔ.»

Davide Baalezilayi mɛɛin vee vai

³² Galaade nui Baalezilayi 6alaa zegɛni Logelime, é va masagi vuuzu ga pele Zuludɛn zɛlavɛ, ta é vali naa ma zɛlavɛ. ³³ Kona vuulɔsava (80) gɛwola vɔɔ gɛni de. Tɔ ga é gɛni masagi 6ɛdɛma vai pɛ gaagɔlazu ba, naa gɛai ma Maɣanayime, tɔɔzei é gɛni ga kpɛɛ nu

wola. ³⁴ Masagi ġeni Baalezilayi ma: «Dile pòlu, de ziei bude, de li Zeeluzalame, nà è bedema vai pe gaagula ba pò be.»

³⁵ Kele Baalezilayi googaavoteni, é ġe ma: «Sii ma ġonagi yega voluzu ga dielego, ġe vilesu è volu, de li Zeeluzalame? ³⁶ Kona vuulosa (80) ġa é zèa, ġe la mō zoosu ġe va ani vagoi ta ani ġoi yagōzuga. Nèi ġe ga da-wotigē nui, ġe la vōlo zoosu ġe va naati ta-nēi yagōzuga, niiti ġe ti miizu, ta niiti ġe ti bōlezu. Ġe la zoosu balaa ġe va guye loo zunuiti ta guye loo anzanuiti goo vaaġulaba ġa. Lee vaa zu nà li ġeezu ga mālīgii masagi unma ġaso? ³⁷ Nà Zuluden budezu nō, de lago li. Ġe la ġite kwēe lee vaa zu masagi da li mēein veezu ġani. ³⁸ Va bu, nèi ġe ga da-wotigē nui, ġe ġale ma nà-pelei wu, ġe za nà-taazu, kēe ta dēe ta-ġabaiti koba. Wēle da-wotigē nui Kimeġame va, toġa yesu è volu, nii nōpe è pō è ke bē ga ma vago, naa ġe be.» ³⁹ Masagi ġeni ma: «Zēe ġa bu, bē Kimeġame vile pòlu, nii nōpe è pō, nà ke be. Nii nōpe wōin è ma, nà ke è vē.»

⁴⁰ E se pe ge Zuluden budeai ma, masagi balaa kpudeai ma, é Baalezilayi nēneni ga daave komagai, é tuya loo be. Naa vōluma Baalezilayi ġaleni ma ná-taazu. ⁴¹ Masagi liini ga Gilegale vele, Kimeġame ġeni polu. Zuda ġōvobei pe, ta Izelayele ġōvobe ġilazuve pe ge ġeni ná, siēgi zu masagi ġeni Zuluden budezu la.

Maaġalii lō vai Zuda ta Izelayele yagōzu

⁴² Kele Izelayele nuiti ti maaġufani masagi va, ti ġe ma: «Lee vaa zu gi-ġeelointi Zuda nuiti ti vaai, ti è zeġe dōġfuzu, ti Zuluden bude ga de, da-o, da-vēleyeġei-yo, ta nuḡusei niiti pe ti ġea è volu?» ⁴³ Zuda nuiti ti ti woogaavoteni, ti ġe ma: «Gá-o, masagi-yo, gi bōġe é leve wo va. Toġa ġale wo yīġaawanazu naazu? Gi zēle ka bogai masagi va baa? Baa vebēani bēgele ġa é fea gi ya?» ⁴⁴ Izelayele nuiti ti ġeni ma: «Masagi ġa ga ġōnō ná zeizu ġe puu, é leve wo va, gi leve ġa Davide bōġoi ma, é leve wo va. Toġa ġale mu, wo gi vēlelazu ġani? Ġei gi ġea ga nu mōungi, gi ġe ma: «Ade va ga ada-masagi.» » Kele Zuda nuiti ta-woogaavotegi yēēġaabaani, é leve Izelayele nuiti tōnōi va.

20

Seeḡa ḡaka fai Davide laalōġma

¹ Nu ġakai ta ġeni náve, daa ga Seeḡa, é ġeni ga Benzamen nui, Bikeli ná-doun zunui. E puuġi vēeni, é woogula, é ġe ma: «Faa la ade yagōzu ada Davide, ade la bōni faa nōpe ma ada Izayi ná-doun zunui. Adei de ga Izelayele nuiti, e se pe ge li ná-pele wu!» ² Izelayele nui zōiti pe ti zēġeni Davide va, ti vile Bikeli ná-doun zunui Seeḡa volu. Keni Zuda nuiti nō ġa ti yēni ta-masagi va, ti yēni polu, ti zeġe Zuluden zēlave, eyesu ti zeeli Zeeluzalame.

³ Davide zeeliai ma masa pelei wu, é anza puuġiti ġaizieni, niiti ti la vuluni ga zōiti kevele, niiti é ti yēni ga ti da wēle kōii ma. E ti vūuni pele ġila bu, vē ná makēgai ga pago. E ġeni ti bedema vaiti pe gaagulazu ba, kele é la mō ġeni laani ti ġoba pe. Naati ti yēni pele laaġulugai wu eyesu ti zaa voloi zeeli, ti ta-eteai zīe eġe poanzaiti.

Zoaḡe Amasa vaa vai

⁴ Masagi ġeni Amasa ma: «Ġe folo savago vea è ya, è Zuda ġōvobei pe toli bē, wo va vē.» ⁵ Amasa masagi ná-devei laazeelini, kele kui leveni, nii masagi toni.

⁶ Davide ġeni Aḡisayi ma: «Bikeli ná-doun zunui Seeḡa ġōuḡa, é leve Aḡesalōme va niina. Liina mu, é lo masa make kōvobei luġo, wo vile polu, é mina lōġfuzu zōlō taa wolai ta zu, nii siġigi ma, vē ade yee la zeelia ma ná.» ⁷ Aḡisayi liini ga Zoaḡe ná-kōvobei, ta Kelete nuiti, naa vēe Peelete ġeleiti ba, ta kōġuluḡa ġiteiti. Ti zēġeni Zeeluzalame, ti li Bikeli ná-doun zunui Seeḡa zosuḡe.

⁸ Ti zeeliai ma kōtu wolai ma, nii é Gaḡaġōn, ti Amasa ġaani, é da va ga ti vō pelei. Zoaḡe saamaġiligi ta ġilini ná-seġei maazu, boġa zōkpōi ġeni ma laġagi zu, ġilīai saamaġiligi va. Siēgi zu Zoaḡe ġeni maaġufazu la Amasa va, boġai looni. ⁹ Zoaḡe ġeni Amasa ma: «È

gɛdɛgɛ, kɛɛloun?» E Amasa bɛɛɛi zoni ga zeezai, ɛ nɛɛnɛ ga daavɛ komagai. ¹⁰ Amasa la ɣɛni boɣa zɔkpɔi ɣaani ga pago, nii ɛ ɣɛni Zoabe ɣɔvɛi ɣa. Naa zɛba ɛ boɣai lo kogi zu, ɛ koozu zɔɔlaiti pu zooi ma. Amasa zaani gaamanɔ, Zoabe la mɔ ɣɛni boɣai vuuni ba, nɔ vɔ ɣɛ fele. Naa vɔluma Zoabe ta kɛɛɣɛloin Aɔisayi ti pele zoni, ti vɛɛ Bikeli nɔ-doun zunui Seeɔa ɣaizɛ vai ma.

¹¹ Zoabe nɔ-kɔɔɣɔ nui gila ge ɣɛni loni Amasa ma vɔomai ɣobavɛ, ɛ ɔa ɣɛ ma: «Zɔiti kpein ti Zoabe ta Davide vɔ, naati ti vɛɛ Zoabe vɔlu.» ¹² Amasa maagɔkɔni ma ɣamai zu pele ɣɛzɛi zu. Kɔɔɣɔ nui naa kaai ma ga kɔɔvɛbɛi pɛ ka vɔazu, ti ɔa lo, ɛ Amasa ma vɔomai zegɛni pelei zu, ɛ ɔa kpalagi ta zu, ɛ seɣɛi vɛɛ ma. ¹³ Poomai zegɛai ma pelei zu, kɔɔɣɔ nuiti pɛ ti leveni, ti vɛɛ Zoabe vɔlu, Bikeli nɔ-doun zunui Seeɔa ɣaizɛ vai ma.

Seeɔa nɔ-fai ɣaabelasuvɛ

¹⁴ Ti Izelayeɛ yooi nɔ pɛ suɔizɛni, ti li ga Aɔɛɛɛ-Bɛte-Maaka vɛɛ. Beɛ nuiti pɛ ti ɣaaleɛni ba, ti vɛɛ Zoabe vɔlu. ¹⁵ Zoabe ta nɔ-kɔɔvɛbɛi ti zeelini Aɔɛɛɛ-Bɛte-Maaka taai ma, ti sei kɛɛ su. Ti sigɛi loni taai laalɔɣɔma, ɛ zeeli taai ma zigɛi ɣɛɣala. Nuɔusei niiti ti ɣɛni Zoabe vɔlu, naati ti tɔzeini ga sigɛi wuɣula, nii a kɛ ɛ vɔ ɣolo.

¹⁶ Anzanui ta ɣɛni nɔ, ɛ ga ɣima nu, naa yɛni taazuvɛ, ɛ bain, ɛ ɣɛ ma: «À woilo dɛɛ! A bo Zoabe ma, ɛ soma ɛ maabugɔ vɛ, nɔ pɔ gɛ bɔɛ pɔ.» ¹⁷ Zoabe maabugani, anzanui ɣɛ ma: «Da ɣa ɛ ga Zoabe?» E ɣɛ ma: «Eyei, nɔ vɛ.» Anzanui ɣɛ ma: «Woilo ɣoɔ ma, nɛi gɛ ga ɔa-wotigɛ nui.» Zoabe ɣɛ ma: «Gɔɔilogɛ.» ¹⁸ Anzanui ɣɛ ma: «Mɔungi ti ɣɛni ɣɛɛzu ma: «A li, wo gaazaɣa bo Aɔɛɛɛ, naama vai ɣa ɣaagula ba.» ¹⁹ Gɔ naama nuiti saama, niiti ti yiileidai, ta ti ga woogɛɣila nuiti Izelayeɛ. Da ma, ɔoun, ɔa pɔ ɛ taai naa ɣologɔlo, nii ɛ Izelayeɛ ga taa ɣiin gola! Lee vaa zu ɛ pɔ ɛ Gɔogɔ GALAGI nɔnɔi ɣologɔlo?»

²⁰ Zoabe ɣɛni ma: «Naa li poun! Gɛ la vɔani taa ɣologɔlo faa ma, baa gɛ ani nɔpɛ sugologɔlo. ²¹ Naama vaa laade. Kɛɛ Efelayime ɣize yooi zu zunui ta ɣa nɔ, daa ga Seeɔa, Bikeli nɔ-doun zunui vɛ. Naa ɣa ɛ wuzegɛai masagi Davide laalɔɣɔma. A tɔ ɣila nɔ vɛ zɛa, gɛ maagooza taai vɔ.» Anzanui ɣɛ Zoabe ma: «Naa zolooga! Gɔ nɔungi vili niina ɛ ma sigɛi vɔlu vɛɛi.»

²² Anzanui liini, ɛ bɔɛ seɣnɔɣɔiti pɔ ga ɣimalai. Ti Bikeli nɔ-doun zunui Seeɔa nɔungi leveni ba, ti pili Zoabe ma. Zoabe puɔugi vɛɛni, ɛɛɛ pɛ ge vaza, ti zegɛ sigɛi ma, ti ɣale ma ta-vɛɛiti bu. Zoabe ɣaleni ma masagi vɔ bɛ Zeeluzalɛme.

Davide nɔ-botigɛ nu wolaiti daaseigiti

²³ Zoabe ɣɛni Izelayeɛ ɣɔvɛbɛiti pɛ unda. Yegɔyada nɔ-doun zunui Benaya ɣa ɛ ɣɛni Kɛɛte nuiti ta Peeɛte nuiti unda. ²⁴ Aɔɔlame ɣa ɛ ɣɛni pɔɔto wotiiti unda. Ayilude nɔ-doun zunui Zɔzafate ɣɛni ga seɛvɛ make nui. ²⁵ Seva ɣɛni ga seɛvɛ ɣɛ nui, Saɔke ta Aɔiataal ti ɣɛ ga zalaɣa ɣula nuiti. ²⁶ Yayiil nui Iila ɣɛni balaa ga zalaɣa ɣula nui Davide vɛ.

21

Kona savagɔ vului loo vai

¹ Davide nɔ-siegi zu, pului looni, ɛ kɛ ga kona savagɔ. Davide Gɔogɔ GALAGI ɣaazaɣani, naa googaaɔvɛte, ɛ ɣɛ ma: «Sayile maavele vɛ, ta nɔ-peɛyegɛi, ɛ ga ɣama vuɔ vɛɛyegɛi, mazɔɔɔ ɛ Gaɔaɣɔn nuiti paani. ² Masagi Gaɔaɣɔn nuiti tolini. Ti la ɣɛni ga Izelayeɛ nu, kɛɛ Amɔɔl nuiti mɔtaiti ge ɣɛni de. Izelayeɛ nuiti ti minazegɛni ti vɛ ga ti la naati pa, kɛɛ anɛɛ naa vɛ, Sayile nɔ-gaabaai ɛ ɣɛni zɛa Izelayeɛ nuiti ta Zuda nuiti bɛ, ɛ ɣɛni ɣɛɛzu, ɛ ti zuwuɣaaleve. ³ Davide ɣɛni Gaɔaɣɔn nuiti ma: «Lee ɣa nɔ kɛ wo vɛ? Lee ɣa nɔ kula ga zalaɣai niima ɣoto gba vai zu, nii a kɛ wo tuya loo Gɔogɔ GALAGI nɔ-nuɔuseiti bɛ?»

⁴ Gaɔaɣɔn nuiti ti googaaɔvɛteni, ti ɣɛ ma: «Kpɔɛi ɛ gi yɔɣɔzu gɔ Sayile ta nɔ-peɛyegɛi, su la bɛtɛa ga walii baa zanugi, gɔ lei balaa gɔ Izelayeɛ nui tanɔpɛ paa.» Masagi ɣɛni ti ma: «Lee ɣa mu wo pɔ gɛ kɛ wo vɛ?» ⁵ Ti googaaɔvɛteni, ti ɣɛ ma: «Tɛi zunui nii ɣɛa ɣɛɛzu, ɛ gi

undaavili, ta é gi zuwuɗaaleve Izelayele yooi ná pɛ su, ⁶ gi ɓedei ɗa mavofodai zu zunu lofela va, gi ti zeɛ gului va Ƴooɗo GALAGI ɗaazu, Sayile nii Ƴooɗo GALAGI yiimazegeni la, naa ná-taazuve Gíbea.» Masagi ɗeni ma: «Nà ti loozu wo yeezu.»

⁷ Masagi Zonatan ná-doun zunui Mefíbaale yeni ná, tɔzei minazegegi va, ti keeni yooɗu ta Sayile ná-doun zunui Zonatan, Ƴooɗo GALAGI ɗaazu. ⁸ Keɛ masagi Aya ná-doun anzanui Lisepa ná-doun zunu felegaiti soni, niiti é ti zolɔni Sayile ve, Aalemɔni ta Mefíbaale, ta Sayile ná-doun anzanui Meelaɓe ná-doun zunu loolugaiti, é ti zolɔni Meɗɗa nui Baalezilayi ná-doun zunui Adeliyele ve. ⁹ E ti ve Gaɓaɗɗon nui ze, ti ti zeɛ gize unmauve Ƴooɗo GALAGI ɗaazu. Ti nu lofela pɛ ti zaani ɔɔma. Ti zaani nɔ é zoloo moloi nii daa ga wɔlezegi, naa leve volo mɔungi ma.

¹⁰ Aya ná-doun anzanui Lisepa saa wɔlo wo segei zegeni, é pɛɛ wu fasai ma, molo leve volo mɔungi, eyesu tonai ɔu ti ma, é ɗeni wɔniiti kpɛɛzu poomaiti ma foloi, é ɗa dɔɔ zuaiti kpɛ kpidii. ¹¹ Ti liini, ti naa wo Davide ma, nii Aya ná-doun anzanui Lisepa keeni, Sayile anzai nii é la ɗeni vuluni ga zaiti keɓele. ¹² Davide liini naazu, é Sayile ma ɗaeti ta ná-doun zunui Zonatan ma ɗaeti maavali Yaɓeese nui ma, Galaade yooi zu. Mazolɔ naati ka ti ti-ma ɔomaiti segeni Bete-San taa zaamave, ve Filiseti nui ti ti zeleni ná, siegi zu ti vɔnini la Sayile ma Gileɓoa. ¹³ Ti zegeni miná ga Sayile ma ɗaeti ta ná-doun zunui Zonatan ma ɗaeti, ti va ga tiye, ti kpɔ zaiti ba, ti zeleni. ¹⁴ Ti liini, ti Sayile ma ɗaeti ta Zonatan ma ɗaeti maagulu Sayile keɛɗe Kise ná-kabai zu, Seela, Benzamen yooi zu. Ti masagi ná-deveiti pɛ daazeelini. Naa vɔluma GALA ge zooi maawɔnɗaani.

Kooi niiti ti ɗɔni
Filiseti nui daalɔɗma
(1 Dɔlo Seve 20:4-8)

¹⁵ Kooi tɔzeini mɔno Filiseti nui ta Izelayele yooɗu. Davide ta ná-kooɗo nui ti liini, ti vala Filiseti nui ba. Davide ɓolɔa ɗeni de niina. ¹⁶ Lafa mavofodai zu nui nii daa ɗeni ga Yisebi-Benode ɗeni ɗeezu, é Davide vaa. Boɗa zɔkpɔ niinei ɗeni keelave, kpɛɛn é ɗeni ze, ma mɛengi ɗeni ga kɔlu ɓigi, buɗegi ga kilo savago ɗegala. ¹⁷ Keɛ Seluya ná-doun zunui Aɓisayi vaani, é ɓo Davide va, é Filiseti nui va. Davide ná-kooɗo nui ti ɗeni ma naazu: «È la mɔ vilega gi ɔlu kooɗozuve, naa ɗa a ke Izelayele ná-lanboi mina za.»

¹⁸ Kooi taɗili su mɔno, Filiseti nui daalɔɗma Gɔbe, Gusa nui Siɓekayi Safe vaani, naa ɓalaa ɗeni ga Lafa mavofodai ta. ¹⁹ Naa ɔlu kooi taɗili su mɔno Filiseti nui daalɔɗma Gɔbe, Beteleyeme nui Yaalee-Wɔlegime ná-doun zunui Eleganan Gate nui Goliath vaani, nii ná-kpɛɛn ma wului wɔloni, eɗe sege vele nui ná-gba gului. ²⁰ Kooi taɗili su mɔno Gate, zunui ta ɗeni ná, koozaai, zeeɓegaiti ta kooɓegaiti ti ga dɔzitaɗzita, ti pɛ kpɔga ɗe ga puufele maazu naani (24). E ɗeni ga Lafa mavofodai ta tɔ ɓalaa. ²¹ E malimasakeɛi leveni ga Izelayele nui, Davide keɛɗeloin Simea ná-doun zunui Zonatan paani. ²² Lafa mavofoda naanigai niiti ti zolɔni Gate, ti pɛ ti zaani Davide ta ná-kooɗo nui zeezu.

22

Davide ná-guyei
(Guyei 18)

¹ Davide niima wuyei looni Ƴooɗo GALAGI ve, siegi zu naa unmooni da, é kula sili nui kpɛn zeezu, ma un ge la ma mɛɛ ga Sayile. ² E ɗeni ma:

«Ƴooɗo GALAGI ɗa ga ná-fasai, ná-siɗigi, unmooni nui,

³ GALAGI nii é ga ná-fasai, ve gè looguzu ná,

ná-kooɗo zeɓegi, zobogi nii é kizosu,

ná-siɗi gaagoozagi, dɔoguzuve,

kizo nui, nii é kizosu tosu nui ma.

⁴ Mamagi ɗa Ƴooɗo GALAGI ve!

Siɛgi zu gè tolini da, gè vieni, gè ɖula sili nuiti kpein zea.

⁵ Mazɔlɔ saai ma ɖe lakpatakpagiti ti màaɔɔleni,
é ɖa màalua, eɖevelei kɔtudei la, é faa zuɖologologi ɖeezu.

⁶ Gɔvealaazu ɖaluiti ti veleveleni mà,
saai ná-tumɔiti ti ɖe tũɖɔ, ti ɖa màalua.

⁷ Nà-kidaaviligi zu, gè woogɖulani Gɔogɔ GALAGI ma,
gè woogɖulani nà-GALAGI ma,
é yenì ná-masa pɛlei wu, é gɔmɛni,
nà-kpee wooi looni goizu.

⁸ Naazu, zooi ɖalini, é niikpi,
geegɖɔlɔgi ma wuulaagiti ti ɖalini,
ti niikpini ná-ziigaaawanai maavele ma.

⁹ Duului ɖa ɖulazu sokpayegeiti su,
abui nii é galai wosu, naa ɖa ɖula daave,
ga tigilekai é ɖa ɖala.

¹⁰ E geegɖɔlɔgi ziɛni su, é yei,
tonaɓiin gaagɖiligai kɔɖɔi wu.

¹¹ E lɛɛni seeluɔɛin ɖɔma, é ɖa ɖove,
é ɖula keɛma fiilei ɖovegiti kɔma.

¹² E ɔɔɖɔ maaveleveleni ga kpidii, é lɔɔɖu su,
fiile wolai ma ɓidii zu, tonaɓiin gaagɖiligai zu.

¹³ Wozakalagi, nii é ɖeni tuɖɔ,
abulekaiti ti ɖeni zosu ba.

¹⁴ Gɔogɔ GALAGI ɖa zikɔzu geegɖɔlɔgi zu,
GALA nii é Anii-Pɛ-Unda, naa wooi ɖa ɖulazu.

¹⁵ E mɛɛinti pilini ga é sili nuiti suvaza,
é mainmainti pilini, nii a ke ti voluazo.

¹⁶ Kpolodei ɓomave ɖulani keɛma,
eteai ma wuulaagiti maa ɖe kala,
ga Gɔogɔ GALAGI ná-kpaazaɖai maavele,
ta sokpayegeiti su viilei!

¹⁷ E yeemaaleni, é ye geezuve, é nɔn so,
é mɛɛn, é kùla ziɛ wolaiti ga.

¹⁸ E kùlani sili nu wolai ya,
niiti ti wɔnzegɛzu, tama ti zuɓaai nɔn ba.

¹⁹ Ti wuzegɛni dàalɔɖɔma nà-kidaavili foloi,
keɛ Gɔogɔ GALAGI ɖa é loni pòlu.

²⁰ E kùlani faaɓaagi zu,
é kùlani, mazɔlɔ nɛɛve be.

²¹ Gɔogɔ GALAGI vaani bu, é sò eɖevelei nà-telebodai la,
é keɛni bè, eɖevelei zèeiti ɲade pelei la,

²² mazɔlɔ gè Gɔogɔ GALAGI ná-peleiti sogɛ,
gè la maagoozani nà-GALAGI va, ga faa ɲɔu ɖee vaa maavele.

²³ Gàazu ɖa ná-tɔgiti ba yeenɔpe,
gè la zegɛzu ná-deveiti ba.

²⁴ Gè ɖeni ga ziimai ɖe nui,

gè ɓɔɓɔ zoni ga gè mina faaɗaaza gola ɗɛ.

²⁵ Ƴooɓɔ GALAGI sàlani nà-telebo fai maavele ma, eɗɛvelei nòun ɲadegai la toun gaazu.

²⁶ Zɔi é è ɓɛ ga woogɛɗila nui, ɗa ɗɛ naa ɓɛ ga woogɛɗila nui, zɔi peelalazu la ba, peelalazu la è ɓa naa letema.

²⁷ Zɔi ɲadegai, ɗa ɗa-ɲadedai leezu ga naa, niiti ti ga yaava nuiti, ɗa ɗa-ɗimalai leezu ga naati.

²⁸ Da maanɔɓɔ nuiti kizosu, ɗa wɛlezu gaazulɛɛ nuiti ba, è ti maayei.

²⁹ Da ɗa è ga nà-wozakalagi, ee, Ƴooɓɔ GALAGI! Ƴooɓɔ GALAGI ɗa nà-kpidii zu ɗɛ kala.

³⁰ Ni ɗa bà, nà vili salavusu bulugi zaama, ni nà-GALAGI ɗa bà, nà vili gè buɗɛ sigigi maazu.

³¹ GALA ná-peleiti daazeeliɓɛ, Ƴooɓɔ GALAGI laawooi ɗoleɓɛ. GALA ka ga kɔɔɓɔ zɛɓɛgi naati kpein bɛ, niiti ti ɓɔɓɔfuzu toun polu.

³² Mazɔɓɔ ɓɛ ɗa é ga GALA, ni Ƴooɓɔ GALAGI laade?

Ƴɛ ɗa é ga fasai, ni gá-GALAGI laade?

³³ GALA ka é ga nà-sigɗi gaagoozagi, nii zeeɗaabaai, é nà-pelei ɓɛɛ ga pagɔ.

³⁴ Toɗa kòɗɔiti keezu, eɗɛ dopai ɗɔɗɔiti, é tò ada ɗaagoozagiti.

³⁵ Toɗa é màalelezu ga kɔɔɓɔ vai, kilɛgi é ga kɔlu ɓɔigi kpili fai baai, zèeiti ta mɛɛin vilisu ga naa.

³⁶ Unmɔɔgi è bosu ga ze, naa ɗa é ga nà-kɔɔɓɔ zɛɓɛgi, ɗa-ɓɔbaiti ta sɛɓelɔɔzu.

³⁷ E-zaalai zu, nà ziezu valafala, kòɗɔiti ti la liizu ga.

³⁸ Nà vilesu sili nuiti polu, gè ti zugologolo, gè la ɗalega ma, ni gè la ti-ma zuwu ɗaaleveni.

³⁹ Gè ti-ma zuwu ɗaaleveni, gè ti vali ga, ti la mɔ wuzɛɗa, ti loo kòɗɔ wu.

⁴⁰ Da sàamaɗilizu ga zɛɓɛi kɔɔɓɔ vai ma, ɗa sili nuiti toozu bu bɛ.

⁴¹ Da sili nuiti kpɛɛzu tùɗɔ, nà wɔnzɛɗɛ nuiti kologolo.

⁴² Ti kpɔba nu ɗaiziaa, ti la solɔni, ni ta Ƴooɓɔ GALAGI lolina, naa la ti woogaaɓotesu!

⁴³ Nà ti ɗɛɛzu ga zooi ma vufiligi, gè ti wolowolo, gè zie ti zu, eɗɛ pele zu valavalai.

⁴⁴ E kùla nà-nuɓuseiti ta-ɓaka fai laawu, è màkega ga zii ɗiligiti ta-ɗundigii. Nuɓuseiti gè la ti ɗwɛɛ, naati ta botii ɗɛɛzu bɛ.

⁴⁵ Wɛɛinti ta ɓaazu, ti ɗa tè su. Nà ti levena nɔ feya, ti ɗolo bɛ gaamanɔ.

⁴⁶ Wεεinti ta inotevei zu,
ti zasu da bali, ta gɛna gɛlɛa ta-zigigi zu.

⁴⁷ Gɔɔgɔ GALAGI ga vulua! Mamagi ga be, toga e ga na-fasai!
Ese pe ge na-GALAGI maamuse, na-kizo fasai.

⁴⁸ GALAGI e zobo feezu be, ge nono votokula,
e ziiti kolozu be,

⁴⁹ da kulazu sili nuiti zea.
Da seizu winzege nuiti unda,
e kula nu naiti zea!

⁵⁰ Naa ga e ba, na e maamuse zii giligiti saama, ee, Gɔɔgɔ GALAGI!
Na gyei loo e-laaseigi lɛbi vaa ma.

⁵¹ Gɔɔgɔ GALAGI unmo faa wolai gea na-masagi ve.
Toga woogefiladai geezu naa ve, nii gulo nadegai ziaai ma,
nii e ga Davide, ta mavofodai, eyesu go!»

23

Davide na-woo gaabelagiti

¹ Davide na-woo gaabelagiti kaa:

Davide be wooi, Izayi na-doun zunui,
tosu ba nu wolai be wooi,
nii Zakabe na-GALAGI yimazegeai la, e gulo ziaai ma,
Izelaye yiima wuye loo nui.

² Gɔɔgɔ GALAGI na-Zenvui bea ga maavele,
e daawooi vaa da.

³ Izelaye na-GALAGI bea,
Izelaye na-fasai gɛni ma:
«Zai e masadai geezu nuiti unda ga telebogi,
ta e keezu GALA gaazuluabai zu,

⁴ kulave ga foloi, e gulazu sobui,
e volozu geezuve, ve tonaabin ge la na,
ma zezei ta tonai ti da tufai nono zooi ma.»

⁵ Na-peleyegei la gana baa GALA gaazu?

Tazei e gɔɔgɔ minazege keeve be,
e gaagula ba, e make ga pago.

Toga vaazu ga na-kizogi,
e zima vaiti daazeeli.

⁶ Kele nu jakaiti kpein keeve ege gaingiti ti vilisu ya,
tazei nu la ti zegea ga yeapaka.

⁷ Zai e po e ti zege,
keni e kolui baa kpein ma wului zege,
ti gala abui zu nave no.»

Davide na-kɔɔgɛluba wolaiti daaseigiti

(1 Dolo Seve 11:10-47)

⁸ Wele Davide na-kɔɔgɛluba wolaiti daaseigiti ba: Ma mounge gɛni ga Yasebe-Baseeete,
Taakemon mavofodai, e gɛni ga kɔɔgɛluba savagiti ta-lotugoi. Daa gɛni balaa ga Esenee
nui Adino. To ga e nu undasava (800) vaani voma kɔɔgɛ laa gila su.

⁹ Toun polumai ɣeni ga Dodo ná-doun zunui Elezaal, Aɣoa nui ta ná-doun loin. E ɣeni kɔɔɣuluɓa savagɔiti saama, niiti ti yeni Davide va, siegi zu ti malimasakeɛi leveni la ga Filiseti nuiti, naati gaaleai ma ba kɔɔɣɔ vai ma, naazu Izelayele ɣɔɔvebei da ɣula volu, ti da laɔɣu. ¹⁰ Keɛ Elezaal loni kpaan, é yeni Filiseti nuiti paazu, zeei ɓata boɣa zɔkpɔi va ga kpɔloi. Naama voloi ɢooɣɔ GALAGI fɔnifaama wola veeni Izelayele ya, kɔɔvebei maaɓufani Elezaal va nɔ ga ti poomaiti koligiti seɣe.

¹¹ Toun polumai gɛni ga Sama, Galaal nui Agee ná-doun zunui. Filiseti nui ti gaalɛɛni ba Leyi. Tɔɔɔ belei ta gɛni náɔɛ, Izelayele nui ti gɛni velazu Filiseti nui ba. ¹² Kɛɛ Sama lɔni kpalagi zaama, é ná zo volu, é dá Filiseti nui paa. Gɔɔɔ GALAGI fɔnifaama wola veeni Izelayele ya.

¹³ Yeeta molo levei lozeizuve, kooɖuluɓa vuusavagoiti (30) saama, nu savago yeini Davide goba Adulame vugi zu, siegi zu Filiseti gɔɔɔgi gila ge ɖeni gaalezu la ba Lefayime vetugi zu. ¹⁴ Davide ɖeni nazu na-dooɖu wosuve, siegi zu Filiseti gɔɔɔgi gila ge zeini la Beteleyeme. ¹⁵ Ani wain ta Davide zoni no sa, e ge ma: «Be ga a va be ga Beteleyeme taa loave ma dayegei zu dei ta po, ge kpole?» ¹⁶ Kooɖuluɓa savagoiti ti looni Filiseti gɔɔlaɖai zu, ti ziei zaɖa zieyegai zu, e Beteleyeme taa loave. Ti vaani la, ti fe Davide ya, kee e la ɖeni keeni, e va kpole. E feeni Gooɖo GALAGI ve, e pu ya zooi ma. ¹⁷ E ɖeni ma: «Gooɖo GALAGI kizo nii gɛgala vai gee vai ma! Kulave ege na ge naama nuiti ma pamai bolezu, niiti ti dikulaai ti-yenvuiti su, ti li.» E ɖeleni kpole vai va.

Լոճո զլա ֆաա ալաի զանա կաճֆուճա ալա սաաաճի աաաա աաաա աաաա:

¹⁸ Zoafe keefeloin Abisayi, Seluya ná-doun zunui ga é feni ga nu savagoti ta-ḡundigii. To ga é nu unsavago (300) vaani ga ná-kpein. E loḡo zoloni naazu nu savagoti saama.

¹⁹ Toḡo ḡulani ti savago zaama, é ḡe ga ta-ḡundigii, kele é la feni zeelini nu savago mOUNgiti su.

²⁰ Benayaḡu, Yeḡḡyada ná-doun zunui, é ḡeni ga kəḡḡuluḡa wolai ta ná-dounloun, nii é ḡeni ga Kaḡeseyele nu, é loḡḡḡula faa wolaiti kəeni. Benayaḡu naa ḡa é Moaḡe ḡəḡḡuluḡa wola feleḡə vaani. To ḡa ḡalaa, kəle vukoi yeni vuuzu foloi ta, é yeini zieyeḡei ḡomaḡe, é zalai va. ²¹ To ḡa mənə é Ezipete nui ta vaani, nii gola maayikini, kpein zoni zea. Tukpə nə ḡa é ḡeni zoni Benayaḡu ya, é vili Ezipete nui naa ma, é naa ná-kpein ḡula zea, é paa la. ²² Loḡḡ ḡula faa wolaiti kana Benayaḡu kəeni, Yeḡḡyada ná-doun zunui, é loḡḡ wola zəḡəni kəḡḡuluḡa wola savagə ḡiligi niiti saama. ²³ E lebiya wola zəḡəni nu vuusavagəiti (30) pe ba, kəle é la ḡeni zeelini nu savagə məungiti su. Davide seini to ḡəḡi make zalaḡusuiti unda.

²⁴ Niiti 6alaa ti ɣɛni nu vuusavagɔiti (30) saama: Zoabe keɛɣɛloin Azayele, Beteleyeme nui Dodo ná-doun zunui Eleganan, ²⁵ Sama ta Elika, Galode nu felegɔiti, ²⁶ Peelete nui Geelɛse, Tekoa nui Ikeese ná-doun zunui Iila, ²⁷ Anatote nui Aɓiyezeɛl, Gusa nui Meɓunayi, ²⁸ Aɓoa nui Salemon, Netɔfa nui Maɗalayi, ²⁹ Netɔfa nui Baana ná-doun zunui Geelɛbe, Liɓayi ná-doun zunui Itayi, Giɓea nui Benzamen yooi zu, ³⁰ Pilaton nui Benayaɗu, Naɗalee-Gaase nui Giɗayi, ³¹ Alaɓa nui Aɓi-Aleɓon, Baaleɗume nui Azemavete, ³² Saaleɓon nui Eliaɓa, Benee-Yasen, Zonatan, ³³ Galaal nui Sama, Alaal nui Salaal ná-doun zunui Ayiame, ³⁴ Aɗasebayi ná-doun zunui Elifeelɛte, Maaka zunui ta dounloun ɣɛni de, Gilo nui Ayitɔfele ná-doun zunui Eliame, ³⁵ Kaalemele nui Gɛselayi, Alaɓe nui Paalayi, ³⁶ Soɓa nui Natan ná-doun zunui Yigeyale, Gade nui Bani, ³⁷ Amɔn nui Seelɛke, Beelote nui Naalayi, nii é ɣɛni Seluya ná-doun zunui Zoabe ná-kooɗɔ zoɗlaiti seɗezu, ³⁸ Iila ta Galeɓe, Yeetɛɛl nu felegɔiti, ³⁹ ta Gɛte nui Ilii.

Ti pε kpɔga ɔɛni ga nu vuusava maazu lofela (37).

24

Davide Izelayele nuiti daaseigiti seve vai (1 Dɔɔ Sevei 21:1-26)

¹ Yeeta Gooɔɔ GALAGI yiigaawanani mɔnɔ Izelayele nuiti ma, é Davide li ti laalɔɔma ga, é Izelayele ta Zuda nuiti daaseigiti seve. ² Masagi ɔɔni naazu ná-kɔɔɔfuluɔai Zoabe ma, nii é ɔɔni koba: «Leve Izelayele yooi ná pɛ su, é zo Dan, é li Beel-Seeba, nuɔuseiti daaseigi zewe, nii a ke gè ti-lieɔi ɔwee.» ³ Zoabe ɔɔni ma: «Da-GALAGI é ga Gooɔɔ GALAGI, naa ke é nuɔusei mɔin su ga seizu ungila (100), ta mɔligii masagi ka ga ɔaazu! Kele leeni ve mɔligii masagi pɔ ga é naa ɔɔɔala vai ɔe?»

⁴ Kele masagi la zegeni wooi volu, nii é boni Zoabe ta kɔɔvebei ma ɔundigiiti ma. Ti vileni pelei ma ga ti li, ti Izelayele nuiti daaseigiti seve. ⁵ Ti Zuluden buɔeni, ti vu Alɔwee, taa wolai yeezazuve nii é Gade nemei zaama, Yazeel ɔobave. ⁶ Ti zegeni miná, ti li Galaade ɔovi ma ta Taatime-Godesi yooi. Ti zesu, ti li ga Dan-Yaan ve eyesu ti zeeli Sidon. ⁷ Ti zeelini Tiil taa wolai zu sigigi ma, naa volu ti liini Geeve ta Kanaan laa wolaiti pɛ su. Gaabelagi zu, ti zeeli Beel-Seeba, Zuda yooi zu lekɔemave nu yeezazuve. ⁸ Uele ɔana ti zooi ná pɛ subizeni la, alu taavuugo folo vuufelego (20) laawu, ti ɔaleni ma Zeeluzalame. ⁹ Zoabe daasei sevei ma voluvaawogi woni masagi ma: Izelayele ɔeni ga zunu waaundɔsava (800 000), niiti ta zoo liizu kɔ ma, Zuda geleiti ti ɔeni ga zunu waaundɔlugo (500 000).

¹⁰ Gaamago Davide gaɔaani ga toɔa ga sɔba nu, mazɔɔ é nuɔuseiti daaseigiti seveni. E ɔeni Gooɔɔ GALAGI ma: «Gè faaɔaaza gola ɔea ga nii ɔee vai! Naa ɔa é ba, Gooɔɔ GALAGI, sɔvaaye ga ná-faa ɔoi kae, nɛi gè ga ɔa-wotigɛ nui, mazɔɔ gè kweeni ga gè nii ɔeeve eɔe ɔimalala nu.»

¹¹ Davide wuzegɛai ma poluma zobui, Gooɔɔ GALAGI ɔeni GALA goo wo nui Gade vɔ, nii é ɔeni Davide ɔoba, é ɔe ma: ¹² «Li, é ɔe Davide ma: «Gooɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Ná faa savagɔi niiti gila seizu é ma, yiimazegɛ ga gila, gè sei é ma.» » ¹³ Gade liini Davide vɔ be, é keela wooi wo ma, é ɔe ma: «Leeni ɔa é pɔ ga gè sei é ma: Kona ɔɔfela pului ɔe ɔa-yooi zu? Baa alu savagɔ é ɔa bize é zili nuiti ba, ti wuzegɛzu é laalɔɔma? Ni naa laade, ɔɔɔi va ɔa-yooi zu folo savagɔ laawu? Gisie su ga pagɔ, é yiimazegɛ, é naa wo mà, nii ná li, gè bo tɛve nui ma.» ¹⁴ Davide Gade woɔaavoteni, é ɔe ma: «Ziiɔɔɔ wolai ɔa gè su! Ade loo Gooɔɔ GALAGI yeezu, mazɔɔ ná-gaazumaawɔingai zuwɔɔɔve, kele gè mina loo nuiti zeezu!»

¹⁵ Gooɔɔ GALAGI ɔɔi zeebei leveni Izelayele yooi zu, ma yee zobui nɔ eyesu é zeeli kui ma teveai ba. E tɔzei Dan, é zeeli Beel-Seeba, é zunu waaɔuulɔfela (70 000) vaa. ¹⁶ Tei geezugɛelai ɔeni yeemaalesu Zeeluzalame ma ga é kologolo, Gooɔɔ GALAGI nimizani ɔɔɔ ma ga naama vaa ɔoi. E ɔeni geezugɛelai ma, nii é ɔeni faa zugologologi ɔeezu nuɔuseiti saama: «Yeei leena ba, naa kula ɔea su.» Geezugɛelai ɔeni niina Yeebuse nui Alavena ná-molo loɔazuve ɔobave.

¹⁷ Davide geezugɛelai ɔai ma, é ɔa nuɔuseiti paa, é ɔeni Gooɔɔ GALAGI ma: «Ná ɔa gè kotoi ɔai, ná ɔa gè faaɔazagi ɔai. Kele nuɔusei niiti, leeni ɔa ti kea? Dɔɔa mu, ná gila, ná-o, ná-peleyegɛi-yo.»

¹⁸ Naama voloi nɔ, Gade liini Davide vɔ be, é ɔe ma: «Wuzegɛ, é li Yeebuse nui Alavena ná-molo loɔazuve, é zalaɔa ɔulazuve ɔete ná Gooɔɔ GALAGI ve.» ¹⁹ Davide liini ná, eɔevelei Gooɔɔ GALAGI valini la Gade ma ga é bo ma. ²⁰ Alavena ɔaazuwuzegeni, é masagi ɔa ta ná-botigɛ nuiti, ti ɔa va. E liini naazu, é nɔkɔ masagi ɔɔɔwu. ²¹ E gaazaɔa, é ɔe ma: «Toɔa ɔale, mɔligii masagi, é vaazu pɔ, nɛi gè ga ɔa-wotigɛ nui?» Davide ɔe ma: «Gè vaa, gè molo loɔazuve ve ɔeya é ma, gè zalaɔa ɔulazuve ɔete ná Gooɔɔ GALAGI ve, nii a ke ɔɔɔi nii maagooza nuɔuseiti ba.»

²² Alavena ɣɛni Davide ma: «Molo loɣazuwe zeɣe. Zalaɣai nii è pɔ è kula, è naa ɣula. Nikɛiti ka gala zalaɣai vai zu, wotoloi ma wuluiti ta nikɛiti gili wuluiti ta ɣe ga kovii. ²³ Ee, masagi, gè ti pɛ fea è ya. Ɔɔoɣɔ GALAGI é ga da-ƆALAGI, naa yeezei kae è wu ga pagɔ.»

²⁴ Kɛɛ masagi ɣɛni Alavena ma: «Ba-o, nà geyazu è ma ga songɔi ɣiteɣitegi. Gè la gala zalaɣa ɣulazu nà-GALAGI Ɔɔoɣɔ GALAGI vɛ, nii gè la bɔlɔni ma.» Davide molo loɣazuwe ɣeyani ta nikɛiti ga wali ɣae vuulɔɔlugɔ (50). ²⁵ E zalaɣa ɣulazuwe bɛɛni miná Ɔɔoɣɔ GALAGI vɛ, é gala zalaɣaiti ta ziilei zalaɣaiti kula. Názu ɣa Ɔɔoɣɔ GALAGI zooi maawɔingani la, dɔfɔi maagooza Izelayele va.

TENE Faalaaliiti Sevei loozeigi

Tene Faalaaliiti ma zevei ga ga gima zevei ta. Gima zevei naa ta ga é ga Zobe nɔnɔi, ta Tenebo Nui nɔnɔi. Bɔɔɔzu gɛni ga Salɔmɔn nɔnɔi (1:10; 10:1; 25:1), gima nu zebɛle golai Izelayele nui. Gɔɔɔ GALAGI gɛmalai veeni zea ye (1Ma 5:9-13). Kele gima nui tagɛligaa ti gɛni ná, Izelayele gɛgɛi zu. Naati ti losu gɛeni sevei nii gɛe vai va (22:17; 24:23), Aguul ta Lemuwele ɔɔɔ (30:1; 31:1).

Kidafaawui ma ungi ta gima nuiti ta-galagiti ti gɛni ga «gɛmalai,» naa ga ga gaamai, nii koleai ga wooi ma mɔinmɔin: Faagaaɔgai, kelegelegi, kisiɛ vagɔi, faagwɛgi, nu zie vele vagɔi (1:1-5). Gɛmalai nii ga ga zenvui zu gɛmalai, kalagi nu a zie la.

Niima zevei zu, gɛmalai nii ga lɛzu «tene faalaaliiti» su. Naa zeive su tago ga kevele felegɔ, ti ziezɔ ɔɔɔma, ti da ɔɔɔ laavokɔɔ, ti da ɔɔɔ laazeeli, ɔaa ti da gɛ ɔɔɔ laalɔɔma. Zekana faalaalii ma mɔinmɔin ge la, é zo gaagwɛsu 10 é li 31 zu. Kele tanisu, ma lotodai tanigaa zugoozave (é zo gaagwɛsu 1 é li 9; 31:10-31).

Tɔzeizuve nɔ ga sevei nii woo biingi veai naa, nii é ná-kala gooi pɛ unda: Solooge ga nu lua Gɔɔɔ GALAGI va (1:7; 3:7; 8:13; 9:10; 22:4; 31:30; naa gɛgalaiti). Naama gɛmalai ga losu eteai zu faiti kpein ba: Nuɔuseiti ta-ɔfaamai, faazeikpasui, tɔnɔba vaiti, vulu vai, botigɛ vai, ta naa gɛgalaiti.

Baalobazu mɔungi zu (é zo gaagwɛsu 1 é li 9 zu), sevei gɛ nui ga ná-kalagi veezu, ege doun kegeɛi é ná-doun zunui galasu (1:10; 2:1; 4:1; ta naa gɛgalaiti), mazɔɔ vele gɛna Gɔɔɔ GALAGI naati kalasu da, niiti é ti neai ve (3:12). Gɛmalai, pokɔɔɔgai nuɔusei ma (1:20; 8:1; 9:1), nii é zenvui ma geela wooi laazeelizu (3:16, 18, 22), é gɛ Titigi laalɔɔma (9:13), nii é nuiti tɛzu ga, é ti li kotoi gɛe vai ma, naama ɔoogi ɔɔɔi ga é ga kologolo anzanui (2:15; gaagwɛsu 5). Mazɔɔ nui ɔɔɔ gɛmala la zea, keni é fali (2:3, 4). GALA ka a da fe (2:6), ná-Zenvui ɔɔ (1:23).

Sevei baalobazuve velesiɛi (é zo gaagwɛsu 10 é li 31) gaa ga belazu ga anzanu vagɔi ná-fai, nii sulogai, Gɛmalai ma gɛtoosui (31:10-31).

Sevei loozeigi ta seve ungi

¹ Salɔmɔn é gɛni ga Davide ná-doun zunui, ta Izelayele masagi, naa ná-tene faalaaliiti:*

² Ti gɛ ungi ga ga ti nu gɛla ga gɛmalai, ti nu gɛvele ɔete,
é kpɛiti gaagɔ, niiti ti woni ga kelegelegi.

³ Ti nui gɛla ga siɛ velei ná-eteai zu, kelegelegi ɔɔ,
é lelebo, é zɔle, é zoloo su.

⁴ Ti gɛ pagɔi ve naati zea, niiti ti la de faa mɔinmɔin kwɛeni,
ti faagwɛgi ta kidafaawui ve zunu loungeiti zea.

⁵ Gima nui woilo, toga ta ɔɔ ná-soofaalai va,
zɔi kelegelegai, naa ga zie vele vagɔi zɔɔɔ.

⁶ Ta zoo ti tene faalaalii ma loogfuzu vai tanigaani kwɛɛ,
ta gima nuiti daawooiti ma loogfuzu vaiti poluveti.

⁷ Gɔɔɔ GALAGI gaazuluabai ga é ga faagwɛgi loozeizuve,†
faagaaɔaalala nui ga da gɛmalai velevele ta kalagi.

Dama ga zunu loungei jɔiti

* **1:1** Faalaali laaseigi, ta Salɔmɔn laaseigi ma vaa zu, wele sevei loozeizuve. † **1:7** Wele veti: 9:10; 15:33; 31:30; Zɔɔ 28:28; Guy 111:10.

⁸ Dòun zunu, woilo, è dama ga faagwēgi, è sòlòsu è-ḡee ya, mina è-lee ná-tene gooiti da ḡoba.

⁹ Mazòlò ta ḡe ga masa bòlò pagòì è unba, ta ḡe ga kòbu ani vagoì è ḡòbu.

¹⁰ Dòun zunu, ni faa nòu ḡe nuiti ta pò, ti è ḡaazule, mina yeezei bu.

¹¹ Ta ḡena ma: «Vile gi volu!

Ade li de nuiti tevesuve maaḡoun, de ta vaa, de laale nui ta wu lein nò,† anee ni é la faa ḡaazani.

¹² De ti-ma vului bòle, egēvelei ḡòvèalaazu a ḡa kè la, ti nēēle nēḡelēin ga naati kēvele, niiti ti yeizu kabai zu.

¹³ Ade ti-ḡòli pagòiti seḡe, de da-velēiti buulaave da.

¹⁴ Da ḡonò zòlòsu gi vò, ada bòsu wali bòlò ḡilagi ma ade pe!»

¹⁵ Dòun zunu, mina vile ti volu, è va zie ga ta-velei, maaḡooza ta-velei va.

¹⁶ Mazòlò ti-ḡòḡòiti suvilēve faa nòu ḡee vai zu, ti zuvilēve namai vuu zu.

¹⁷ Mazòlò toḡa ga fuun faa, wònii ḡa tumòì ḡa, é ḡa zeì tuḡò.

¹⁸ Kēle tiya bòḡòì ḡa ti yaavai zeizu bòḡò luḡò, tiya bòḡòì ti-yenvui ḡa ti balii laazu tuḡò.

¹⁹ Zekana naati gaabelazuve la, niiti ti ta-ḡetēi wosu ga kakama vaiti su, tònò nòì ḡa ḡa sòlò nui undaavili.

Ḡimalai ḡa toligi wosu ta teneḡi

²⁰ Ḡimalai ḡa kpeeì loozu taazuve peleiti su, toḡa wooḡulazu maaḡò bosuveti.

²¹ E toligi wo maaḡò bosuve, é ná-keela wooi wo taa loave, é ḡe:§

²² «Ḡimalala nuiti, wa ḡimalala vaiti nēēzu ve, eyesu yeele? Nēēḡulasu nuiti, wo-yiimai ḡa ḡēēzu ga nēēḡulasui, eyesu yeele? Faagaaḡaalala nuiti, wa yesu faagwēgi wòinzegēzu, eyesu yeele?

²³ A woilo ná-tene gooiti ma! Wēle ná ná-keleḡeḡeḡe ve wo ya, ná dàawooiti dēe ga woye.

²⁴ Tòzei ḡe wo lolini, wo ḡēle, tòzei ḡe yeeleteni, nu nòpe ge la ma wēle woni,

²⁵ wo ná-tene gooiti kpein pilini ya, wo la vaani ná-zelilomaiti bu,

²⁶ naa ḡa é ba, ná balaagi, ná wo nēē, siēgi zu maanòḡòì vaaazu wo vò, ná nēēḡula wo zu, siēgi zu kidaaviligi zeelizu la wo ma,

²⁷ siēgi zu kidaaviligi vaaazu la wo vò, egē fiile wolai, siēgi zu maanòḡòì zeelizu la wo ma, egē tòngòlò fiilei, siēgi zu koozuviligi ta kidaaviligi vaaazu la wo vò.

²⁸ Naazu, ta wooḡula mà, ḡe la ti wooḡaavotega,

† 1:11 lein nò: Boge Eḡulu wooi zu ga: fuun nò, ḡaa fai un ge la ba. (31:23; Lut 4:11; Zòḡ 29:7).

§ 1:21 Faawo bo nuiti ti ḡena zeì taa loave

ta gàizie, ti la kàa.*

²⁹ Toɗa ɗe ɗana, tɔɔzei ti faagɗeegi wɔinzeɗeɗe,
ti la yiimazeɗeni ga Ɗooɗo GALAGI ɗaazuluabai,

³⁰ tɔɔzei ti la vaani nà-tene gooiti bu,
ti laaɓeeluni ga nà-zelilomaiti,

³¹ ti zie velel ma lɔnɔgi ɗa a ɗe ga ti-ɗonɔgi,
ti ɓoɗo lenɛ gooiti ta ɗe ga ti-laamianigi, eysesu mɔtai ye.

³² Mazɔlɔ ɗimalala nui ná-kakagi ɗa ɗa paa,
faagaaɗaalala nui ná-ziizoolɛlalai ga ɓoɗo, naa ɗa a ɗa too ya.

³³ Kɛɛ zai a woilo ɗooi ma, naa ɗa ze gaaneɛi zu,
é ná-eteai zie ziileigi zu, é la luaa maanɔɗi va.»

2

Ɗimalai ɗa ga ani biingi dɔɗɗuui

¹ Doun zunu, ni ɗa dɔawooiti sona,
ni ɗa nà-deveiti makeɓa è-yiimave,

² ni ɗa woilona ɗimalai ma,
è è-yii ve kelegelegi ya,

³ ungo, ni ɗa woogulana faagaaɗai ma,
ni ɗa kelegelegi ɗaiziena,

⁴ ni ɗa gaiziena ga walii ɗeɓele,
ni ɗa daana ma kpe, è gaizie ga naavolo ɗeɓele,*

⁵ názu ɗa è Ɗooɗo GALAGI ɗaazuluabai ɗweesu da,
ɗa zoo è GALA kweɛ.

⁶ Mazɔlɔ Ɗooɗo GALAGI ɗa a ɗa ɗimalai ve,
daawooi ɗa a ɗa faagɗeegi ta kelegelegi ve.

⁷ Toɗa undaaneɛ vai makeɓu sɔle nuiti be.
Eɗe kɔɔɗo zepegi, toɗa naati makeɓu, niiti ti ziezu telebodai zu.

⁸ Niiti ti ta-eteai ziezu ga sɔledai, toɗa ɓa naati ba.
Niiti ti be ga woogɗɗila nuiti, toɗa ɓaa naati ta-velei maazu.

⁹ Da zoo è faiti zɔɗɔzuɗa, telebodai, ta sɔle fai, ta faagaamai,
è pele ɓagɔiti kpein kweɛ.

¹⁰ Mazɔlɔ ɗimalai ɗa va é ze è-yiimave,
faagɗeegi ɗa ɗe ga è yiima vaiti.

¹¹ Kidafaawui ɗa è makeɓu,
kelegelegi ɗa ɓaa è maazu,

¹² ga ti è unmoɔ, ti è ɗula pele ɗɔiti su,
ta nu ɗɔiti ta-yaava ɓɔɛiti,

¹³ niiti ti ɗelezu gaama velel va,
ti ɗa zie ga pelel subidiai.

¹⁴ Ti-yiimai ga faa ɗɔu ɗee vai,
ti ɗoozuneezu ga ti lo woya vai zu.

¹⁵ Ti zie velel maavegai,
ta-velel suzeiɓe.

¹⁶ Naazu, ɗa ɗizo weenziɛ anzanui ná-tegai ma,
é ga koloɗolo anzanui woo neɛnɛgiti ti da,†

¹⁷ nii keɛai sinigi va, é ɗeni zea ma niine yeei,
é yeema ná-vulu minazeɗegi ma, nii é boni ná-GALAGI laaseigi zu.‡

* **1:28** Wele veti: Zel 11:11; Mis 3:4. * **2:4** Wele veti: 3:14-16; 8:11; 16:16; Zɔɓ 28:12-19; TbN 7:11; 9:16-18. † **2:16**
Wele veti: 5:3, 20; 7:5. ‡ **2:17** Wele ve: Mal 2:14-16.

- 18 Mazoloo maalaavena saai bo pelei, ve na ga seizuve,
sie velel ga liizu la govealaazu. §
- 19 Niiti kpein ti liizu po be, tagila kpalaa ge la galega ma volu, e va va,
tagila kpalaa ge la zenvu velel gaa.
- 20 Yiimazege ga nu vagoti sie velel,
zie ga telebo nuiti sie velel.
- 21 Mazoloo sole nuiti ta zei zooi* zu,
gaama nuiti ta ye zeini na.
- 22 Kele nu poti too ga gula na,
woovele nuiti ta gula na va.

3

Nu gito GALA ba

- 1 Doun zunu, mina yeema na-kala gooti ma,
make na-deveiti ma e-yiimave.
- 2 Mazoloo ta ta vili da-voloi liegoti su, ta e-zii ma gonagiti,
ti undaaneve ve e ve.
- 3 Mina vala woogegiladai ma, ta gaamai,
ti gili gibu, e ti zerve e-yiimave.
- 4 Naazu, da zaalai zoloo GALA ta nubuseiti zea,
e logo vagoti zoloo, e leve ga gima nui.
- 5 Galiva Goofo GALAGI ma ga e-yiimave pe,
mina voluzei e logo gelegelegi va.
- 6 Ziimai gazi e-geevaiti kpein su,
tofa e zie vele vagoti dee ga de.
- 7 Mina logo zega ga gima nu,
lua Goofo GALAGI va, e maagooza faa poi va.*
- 8 Tofa ge ga kedeyai e-busei ve,
ta e-gaeiti niine vai.
- 9 Goofo GALAGI lebi, ga e zoloo gani vagoti,
ta e zoloo gani ma mungiti kpein.
- 10 Naazu, da-molo gotaiti daa ga ve gola,
da-loo ligiti daa ga ve ga doo niineiti.
- 11 Doun zunu, mina gele Goofo GALAGI na-maagoloi va,
mina na-zelilomai levele.†
- 12 Mazoloo nii Goofo GALAGI neai ve, naa ga a da zeli lo ma,
egevelei doun kegefi a da ke la na-doun zunui ve, nii neai be.

Gimalai ta undaaneve

- 13 Undaaneve nu ga ga naama zunui, nii e gigi zoloo gai,
zunui nii e ga kidafaawu nui!
- 14 Mazoloo kulanumai e soloo su, naa vizoge walii nonoi va,
na-tonogi vizoge zanu kitei va.

§ 2:18 Tati pelei tagili balaa ka ga nii: na-pelei maalaavena ga saai bo pelei. * 2:21 zooi: Naa ga ga minazege zooi.
Wele veti: Zen 17:8; Guy 37:29. * 3:7 Boge mono Wol 12:16 zu. † 3:11 Niima wooiti boge mono Ebu 12:5-6 zu. Wele
balaa veti: Zob 5:17, 1Ko 11:32.

15 Fizɔge é leve kɔtu zɔngɔ baagi pɛ ba,
è yiima anii tanɔpɛ ge la vizɔga ga tɔun kɛvele.‡

16 Sii zuɔfoozai ɔa ɔimalai yeezai ɔa,
kɔvɛi ɔa, naavoloi ta lɛbiyai ɔa é miná.

17 Peleiti é nu vilesu ti va, naati pagɛ,
ná-peleiti kpein ta ɔomisɛ undaanɛɛi vɔ bɛ.

18 Toɔa ga zɛnvu wului§ naati bɛ, niiti ti sosu kpe,
niiti ti makɛsu ma, naati undaanɛɛvɛ.*

19 Ɔɔɔɔ GALAGI ná-ɔimalai ɔa é zooi bɛtɛni la,
ná-keleɛɛlegi ɔa é geeɔɔɔlogi bɛtɛni la.

20 Ná-ɔimalai vɔ, zou wu dɛiti kulavɛ, ti la zooi ma,
tonaɔiingiti ti da tonai vu.

21 Dɔun zunu, ɔili keleɛɛlegi va, ta kidafaawui,
mina zeɛɛ ti vɔlu eyɛsu ɔɔ.

22 Mazɔɔɔ ta ɔɛ ga zɛnvu vagɔi è ya,
da ɔɛ naazu ga zaalamai.

23 Naazu, è-ɔi su ɔa ɔala, è da li ga lii vele,
è-ɔɔɔɔi la ziqaa.

24 Ni da laana, maaɔili la ɔɛa è ma,
da-niimenii ɔaaɔaane.

25 E la luaa kulafiliba vaaɔa ba,
baa faa zuɔɔɔɔɔlogi nii a zeɛ nu ɔɔiti ma.

26 Mazɔɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɔɛ ga da-ɔitogi,
toɔa balii kpein seɛ è luɔɔ.

27 Siɛnɔpɛ su zobogi è vɛ la,
mina ɔɛɛ, è va bɛ bɔsu naati ba, niiti ti balaai.

28 Mina ɔɛ è-zeɛɔɔɔɔi ma:
«Li è va vɔlu, lina, ná fe!»
Tama anii è ya, nii da fe zea.

29 Mina faa ɔɔu bɛtɛ ɔisu, è-zeɛɔɔɔɔi laalɔɔɔma,
nii tɔun ka zeini kpe è ɔɔba.

30 Mina nu nɔpɛ sakpe wafuun,
ni é la faa ɔɔu nɔpɛ kɛɛni ga dɛ.

31 Mina ɔaazuɔula toosu nuiti ba,
è mina vɔkɔɔɔ ti zie velei ma.

32 Mazɔɔɔ yaava nuiti maayoseɛvɛ Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ,
kele toɔa da ɔɔɔzu vai le ga naati niiti ti zɔlegai.

33 Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa da nu ɔɔi ná-pɛɛyɛɛɛi voovo,
naazu ma, toɔa da tuya loo telebo nuiti seizuvɛ vɛ.

34 Toɔa da ɔɛɔɔula ɔɛɔɔulasu nuiti su,
kele toɔa da ɔaazu vagɔi lo bɔɔɔmaayɛi nuiti ba.†

35 Lɛbiyai ɔa a ɔɛ ga ɔima nuiti tɔnɔi,

‡ 3:15 Wele vɛ: 2:4. § 3:18 zɛnvu wului: Wele vɛti: 11:30; Zen 2:9. * 3:18 undaanɛɛvɛ: Boge ná tanigaa ga sii zuɔfoozai. Wele vɛti: 4:10, 13; 9:11; 13:14; TbN 7:12. † 3:34 Boge mɔnɔ, ga geleke woo zɛvɛ vɔlɔmai, vɛti: Zak 4:6; 1Pi 5:5.

kele faaḡaḡaalala nuiti tənɔi ḡa ḡe ga unfegi.

4

Doun keḡḡei ná-tene gooiti

¹ Dòun zunuiti, à woilo ḡeḡḡe lenḡ gooiti ma,
à woilo ga pagɔ, wo kelegelegi ḡwḡḡ.

² Nà kala pagɔ veezu wo ya,
à mina nà-kala gooiti pili ya.

³ Gè ḡeni kḡḡ ya, ga doun zunu ḡilagi,
dèḡ nḡḡni vḡ gola, eḡḡ doun zunu ḡila kpegi.

⁴ Kḡḡ ḡeni kàlasu, é ḡa ḡe mà:

«Dàawooiti so ga è-yii pḡ,
nà-deveiti so, ḡa zḡnvui wo.

⁵ ḡimalai ḡaizie, ta kelegelegi,
mina yeema dàawooiti ma, mina zeḡḡe ti va.

⁶ Mina ḡele ḡimalai va, toḡa bɔ è va,
nḡḡ vḡ, toḡa baa è maazu.

⁷ Wḡḡ ḡimalai lɔzeigi va: ḡimalai ḡaizie,
kelegelegi ḡaizie ga è zɔlɔ ganii kpein.*

⁸ Bɔlɔ, toḡa è wuzeḡḡ,
ni ḡa ḡilina ba, toḡa ḡe ga lḡbiya è vḡ.

⁹ Toḡa bɔlɔ pagɔi lɔ è unba,
é è maḡḡili ga masa bɔlɔ maayikiai.»

¹⁰ Woilo dòun zunu, dàawooiti gaḡḡa,
naazu, ḡa è-zii zuḡooza.†

¹¹ Gè è ḡalage ga ḡimalai ma velel,
ḡè lɔ è luḡḡ telebo peleiti su.

¹² Ni ḡa ḡena ziaa ḡana, è-ḡḡḡ zu la ḡataga,
ni ḡa ḡena biza, è-ḡḡḡ la zḡḡaa.‡

¹³ ḡili kpaan è maḡḡolo vai va, nii è sɔlɔḡai, mina too ya,
yḡ ḡilini ba, mazɔlɔ naa ḡa è-yḡnvui su.

¹⁴ Mina zie ga nu nɔiti ta-velei,
mina vile naati kevelei volu, niiti ti faa nɔi ḡḡḡzu.

¹⁵ Maḡḡooza ta-velei va, mina zie la,
zeḡḡ ba, è zie yḡ.

¹⁶ Mazɔlɔ faa nɔu ḡe nui naati, ti la nia, ni ti la faa nɔi ḡḡḡni,
ta vala niimenii ma, ni ti la nui ta looni.

¹⁷ Mazɔlɔ ti-ḡḡnɔḡi ḡa ga faa nɔi,
ta-bɔle lɔi ḡa ga sunulai.

¹⁸ Telebo nuiti ta-velei ḡḡḡḡ eḡḡ, geelaalaosu wozakalagi,
nii ma wozakalagi ḡaa yḡsu wɔlɔzu, eyḡsu foloi tḡ.

¹⁹ Faa nɔu ḡe nuiti ta-velei ḡḡḡḡ eḡḡ kpidii,
ti la ti ḡḡḡzḡḡ ani ḡwḡḡ.

²⁰ Dòun zunu, woilo dàawooiti ma,
woilo ga pagɔ kpḡḡ wooiti ma.

* **4:7** Wḡḡ Yesu ná-faalaalii va, é bogai Mat 13:45-46 zu. † **4:10** Wḡḡ vḡ: 3:18. ‡ **4:12** Wḡḡ veti: 3:23; 4:19; 10:9; Guy 18:37; Eza 40:30-31.

- 21 Mina yeema ti ma,
kele make ti ma è-yiimave.
22 Mazoloo niiti ti yeezeizu ti wu, ta va ga zenvui naati po,
ti kedeyai ve ti-busei ya.
23 Make è-yii ma, é leve anii pe ba,
mazoloo tofa zenvui wo fai ma ungi su.
24 Mina be è-laave va, é va da zeeiti bo,
mina è-lakologiti ze ná, ti va da yaava boeiti bo.
25 Gaazulo gakala velel va,
wele gakalave ga pagu.
26 Pelei zubele, ve è ziezú ná,
pelei è laai da, zie ga naa.
27 E mina zefe ba, è va li ga yeezazu velel, baa gubezu velel,
gogogula faa jou gee vai zu.

5

Weenziegi ga da nui vaa

- 1 Doun zunu, woilo ga pagu na-gimala wooi ma,
woilo na-kelegele gooiti ma,
2 naa ga a ke, è zoo kidafaawui la,
faagwengi ga ge è-laawooiti su.
3 Mazoloo weenzie anzanui laawooiti neeve ege koin guloi,
ti vage ege siema wuloi.*
4 Kele ná-fai gaabelazuve gaa ga da wana ga nu, ege siinziin ganigi, nii wanaai,†
gaalive ege bofa zokpoi, nii gaave fele.
5 Sie velel ga da li ga nui saai vo pelei,
kagiti ta da zeeli govealaazu.
6 E la da ga yiizoolé ga, é zie ga zenvu velel,
é la sugwee ga tofa ziezú ga kaka peleiti.
7 Niizu degemu, doun zunu, woilo gooi ma,
mina gele daawooiti ba,
8 Maagooza naama anzanui ma zii va,
mina maabu ga ná-pelelave va,
9 naa ga a ke, è mina è gaazu unfegi lo zunu gili zeezu,
da-eteai mina lo zunu jou‡ yeezu.
10 Ni naa laade, è-moolézuve ga ge ga weeinti daamiizu,
da-wotii zulongi ga ge ga pele gili bu ani,
11 naa ga a ke, è mina li balasu, da-eteai gaabelazuve,
siegi zu è-busei kpein suyokogai na la,
12 è mina ge ma:
«Leeni vaa zu gè maagoloi wainzegeni?
Leeni vaa zu tenegi la geni zoni zii ma?
13 Leeni vaa zu gè la geni woiloni na-kalamointi gooiti ma?
Gè la woiloni naati gooi ma, niiti ti kàlani?
14 Ná tago na, gè va ge maanogoi zu,

* 5:3 Wele veti: 2:16; 7:6-27; 22:14. † 5:4 siinziin ganigi nii wanaai: Abisente, tufa wanawanagi, é geni ga faa wanai (TSV 29:17; Zel 9:14; Amó 6:12) baa kotoi ná-ani vili koozui voogi (Gal 3:15; Kul 8:10-11). ‡ 5:9 Anza zinigi (6:34-35) ga zoo é ge ma, keni tigi ze è ma (Lev 20:10; TSV 22:22). Wele balaa veti: Ezk 16:35-40; Zan 8:5.

nuɓuseiti ta-maaɓɔgi zaama. S»

E-anzai ne ve

¹⁵ E-anzai geɛve ege zerge dei.

Boole ga zerge dei naa!*

¹⁶ Mina e yiima vai ye na, e va da yei taazuve peleiti su, ege ziei, e va da vaza maaɓɔ bosu wolaiti.

¹⁷ E yiima vaiti ti ge ga da gila kpe no dono!

Ti mina ge ga wo boma wa anzanu giligiti.

¹⁸ Goozune yeenape su, wo eteai zie vo, wa anzanui naa, nii e yiimazegeni la, e-ma nu niinelai zu.

¹⁹ E-anzai na-fai gaaneve, na-fai vage ege dopai.

Kpusei da-goozuneei laazeeli yeenape.

Goozune sienape su na-nebei zu.

²⁰ Doun zunu, leeni vaa zu e gaazugulazu nu gili anza va?

Leeni vaa zu da ziilei gaizie naama anzanui ya, nii e la ga dono?

²¹ Gooɗo GALAGI ga nui kpein sie velel zumsu.

Toɗa ese keewotii vetesu.

²² Faa nou ge nui ga da zo, to ɓoɗo na-faagaaza golai no zu,

toɗa da zo, ga to ɓoɗo na-kotoi va galuiti no.

²³ Undaa ga vili, toozei e la zooni ɓoɗo zosu, na-bologai ga a da paa.

6

Zeelaga vai

¹ Doun zunu, ni e ɓoɗo geɛve ga zeelagai e-wolai ta maaguye vai zu,

ni e minazegeni e-zeipɔɗo ve,*

² ni e ɓoɗo gilia ga e-laawooiti,

ni e ɓoɗo gea ga kasoɗa nu ga e-laawooiti maavele,

³ naa ma, nii da ke doun zunu, ɓoɗo vie,

toozei e loa e-zeipɔɗo yeezaama,

li e ɓoɗomaayei be, e ɓoɗo da ga maaneeni.

⁴ Mina va bu, niimenii va lo e-gaazu,

baa e-gaazugolagiti ti va pee ma mee.

⁵ ɓoɗo vie ga dopai gevele, e gulazu dosoiti zea,

egevelei wonii a da ke la, e gula woni zo nui na-tumai zu.

Naka nui na-fai

⁶ Dei e ga naka nui, li lee pupuiti po be, e ti vete,

ti zie veleiti sumo, e gigi zoloo.

⁷ Ta-welema nu la na,

ta-galamon la na, ta-gundigi la na,

⁸ ta da ti-gonogi bete, foɗo undaagulazuve,

ti ti-laamianigi gaale ba molo leve ziegi zu.

⁹ Naka nui, da yesu laani, eyesu yeele?

Siegi begele ga e wuzegezu la, e gula da-niimenii zu?

§ 5:14 Nii voluve ga ga zongo zelebai ta unfegi kelemave kpaun (6:33), eyesu e na-faagaaza golai zulonogi zoloo (Lev 20:10). * 5:15 Naa ga ga: «anzanui nii e yiimazegeni la, e-ma nu niinelai zu» (5:18). * 6:1 Zeelaga vai wola geni

Izelaye nuiti saama, nii a ke ti baa ta-naavoloiti maazu, ni kuye zerge nui la kuyei gulani, zeelagai ga e gena kula, e gena kpounmai leve ga koligi ta, baa na-nui ta (Zen 43:9; 44:32; Eza 38:14; Guy 119:122). Naa gegala vai ga Tene Faalaalii Zevei po, e tigi ze ma (11:15; 17:18; 20:16; 22:26; 27:13).

¹⁰ E lago ni, è lago ɖaazuɔɔɔ ma,
 è yeeiti da ɔɔɖɔ ma, è lago zaamale,[†]
¹¹ kɛɛ naama ziegi zu, baladai ɖa ɖula è viliba eɖe siezie nui,
 nimizai zeeli è ma eɖe kɔɔɖɔ nui.

Yaava nui ná-fai

¹² Nu ɲakai ɖa ga telebotala nui,
 toɖa a da li ga zɛɛ ɔɔɛiti boga,
¹³ é da ɖaazuɔɔ loo ma, é da ɖɔɖɔiti gaaloɖa,
 é da poogiti kɛ ga yeeɔɔɖɔiti,
¹⁴ yaava ɖisiɛi nɔ ɖa é ziimavɛ,
 faa ɲɔi nɔ ɖa a da ɖisiɛ su yeenɔpɛ,
 é da kpɔɔɛɛve vai ɖɛ.
¹⁵ Naa ɖa é ba, koloɖolo fai ɖa ɖɛ ga kulafilibai,
 naa ɖa ba ɖila nɔ, é ɖoloɖolo, ma zale la ná.[‡]

Nii Ɔɔɔɖɔ GALAGI wɔinzeɖezu

¹⁶ Faa lɔzita ɖa ná, nii beɛɖulaai Ɔɔɔɖɔ GALAGI vɛ,
 toɖa vɔlɔ ga ɔɔfela, niiti ti ga maɲɲɛɛi:
¹⁷ gaazuleɛ ɖaazui, zɛɛ wo nɛgi,
 nui sɔ ge la ba, nuiti ti naa ma ɲamai vuuzu ga ti-yeeiti,
¹⁸ nu yii nii é ɖisiɛzu telebotala vaiti su,
 nu ɖɔɖɔiti ti zuvilaaɛ ɖizezu faa ɲɔu ɖɛɛzuɔɔɔ,
¹⁹ zɛɛ zeelei, é zɛɛ zeele wooi wosu,
 ta zɔi é kpɔɔi levezu ɖɛɛɖɛlointi zɔɖɔzu.

Wɛɛnziegi zakpe pelei

²⁰ Dɔun zunu, ɖize è-ɖɛɛ ná-deveiti su,
 mina è-lee ná-tɛnɛ gooiti too ya!
²¹ Make ti ma yeenɔpɛ è-yiimavɛ,
 ti zɛɛ ɖɔbu.
²² Ta lo è luɖɔ da-ziei zu,
 ti è make è-laazuɔɔɔ,
 ti yɛpɛ è vɔ, da wuunna.
²³ Mazɔlɔɔ devei ɖa ga lanboi,
 kalagi ɖɛ ga wozakalagi,
 zelilogi ta maɔɖoloi, ta ga pelei é lo zɛnvui va.
²⁴ Ta è make wɛɛnzie anzanui zie veleɛ ma,
 ta è-zeiɲɔɖɔi anzai ná-kpɔɔ nɛnɛgi ma. §
²⁵ Mina ɖaazuɖula ná-pagi va è-yiimavɛ,
 mina ɔɔɖɔ ye ná, é va è zeɖe ga gaazuɖɔlɔgiti.
²⁶ Mazɔlɔɔ koloɖolo anzanui maavele ma, da vala da-bulu ɔuɖai nɔ ma,
 kɛɛ anzanui é zini be, da ɖɛ è vala è-yɛnvui pɛ ma.
²⁷ Nu ɖa zoo nei é abui lo ná-zuvai zu,
 é la ná-seɖeiti kpein gala ɔaa?
²⁸ Nu ɖa zoo nei é zie abulekai ɖa,
 é la kɔɖɔiti gala ɔaa?
²⁹ Zenɔ ɖana é la, ga naama nui nii é vilesu seiɲɔɖɔi anzai volu,
 a vɔɔɖuna ba, salalalai la yeɖa.
³⁰ Nu la unma nui vɛɛviliga, nii é unmai wosu ga é kogi zulaave,

[†] 6:10 Wele vɛ: 24:33-34. [‡] 6:15 Wele vɛti: 1:26; 24:22; Zɔ6 34:20. § 6:24 Wele 5:3 zu, ta sugulazuɔɔɔ.

tɔɔzei ani la zea, nii a mi.

³¹ Anɛɛ naa ɔe, ni ta sona, maanɛɛɛ ɛ potogi ve ga seizu lofela, ani vagoi kpein ɛ nã-pelei wu, toɔa naa pe fe.*

³² Kele zoi ɛ wɛɛnziɛgi ɔɛɛzu anzanui ɔɔ, naa valage faaɔaagai ma, da naa ɔɛɛna, da boɔɔ ɔologolosu, da boɔɔi.

³³ Toɔa kpɔɔi zɔɔɔ ta baagulamai, nã-unfegi la bega eyɛsu ɔɔ.

³⁴ Mazɔɔɔ toloi ɔa da anzazinigi yiiɔula, ɛ la maawɔingɔ ɔɛa, yeei ɛ potokulai ɔɛɛzu la.

³⁵ E la unmoɔ gani nɔpe soga, ɛ la vaa bu jɛgelein, anɛɛ ni da lobɛani moimmoim tevesu.

7

Wɛɛnzo anzanui ɔa da zunu loungei ɔaka

¹ Doun zunu, mina yeema daawooiti ma, na-deveiti make.

² Ni da po ɛ zenvui wo, na-deveiti so, ɛ make na-kala gooiti ma, eɔɛ ɛ-ɔaazuleegi.

³ Ti lo yeeɔɔɔɔɔi ba, eɔɛ balaɔaegiti, ti zɛɛ yimave.

⁴ Gimalai leve ga ɛ-vaazeelai,* ɛ kelegelegi leve ga ɛ-wɔɔlai,

⁵ ga ti ɛ ɔizo wɛɛnziɛ anzanui ma, ta ɛ-zeipɔɔi anzai nã-tega boɛ nɛɛnɛgiti ma.

⁶ Foloi ta, gɛ ɔɛni loni na-fenɛɛɛɛi laave,† gɛ da weɛ eteave.

⁷ Gɛ buzeɔɛ niinɛgiti kaani, ti la de faa pe poluɔwɛɛ, ti zaama, zunu loungei ta ɔɛni nã, balagai ɔɔi ma.

⁸ E ɔɛni ziezu taazuɛ pelei zu, adave tona ɔe naama anzanui ta ɔɛni loni nã, ɛ liini ga naa nã-pelei ɔɔ pelei.

⁹ E ɔɛni ga fitili pɛɛzuɛ, foloi liini niina, kpidi tɔɔzeini niina ga ɔɛa.

¹⁰ Kele weɛ, anzanui daagomini, maagilii eɔɛ koloɔolo anzanu, yaava ɔɔi be.

¹¹ E da zongo, su la zoga, kɔɔɔiti ti la yeɔa loni kpe ada ɔɔla.

¹² Taa zaamave veleiti su, ta ada wolaiti, adave pe ka ɛ nã-balii laazu nã.

¹³ E zunu loungei zo, ɛ nɛɛɛ, ɛ ɔaazulo gaazuɛ va, ɛ ɔɛ ma:

¹⁴ «Ziilei zalaɔaɔi ka gɛ ɔɛa ti ɔulazu, za no ɔa gɛ na-minazeɔɔgi laazeelii la.‡

¹⁵ Weɛ nii ɔa ɛ kea gɛ ɔula, gɛ va ɛ laagomisu,

* **6:31** Nii voluɛ ɔa ga keni ma nu potogi ve. Toɔi na-devei ɔɛni ga ma nu potogi ve ga ma ɔɛda felego, baa naanigo, baa ni gola zu ɔa baagona, ma nu ma ɔɛda loolugoi ve (Egz 22:1-16). * **7:4** baazeelai: Nɛɛɛ wooi ɔa ga nii, to ɔa ɛ naa lɛɛzu nii ɛ lolisu ga «nɛɛɛ anzanui,» Guye Vagoi zu (GyU 4:9-10, 12; 5:1). † **7:6** Fenɛɛɛɛi laave: Fɔɔɔ zooiti su fenɛɛɛɛi daalaoga ɔɛni de, kolu ansa veleɛɛɛgiti ti vileni ti la, ɛ da ta ɔula foloi ma zezeiti da. Nui a ɔɛna pelei wu, toɔa nu ɔɛɛ, kele nu la yeɔa eteave pelei, ɛ va ma nu ɔɛɛ. ‡ **7:14** Nui nii ti nã-zalaɔai ɔulazu, naa bɛna zalaɔa zuai ɔilazuɛ mi ta nã-peleyeɔɔi (Lev 7:12-15), folo moɔngi ta felesiei (Lev 7:15-16). Zunu loungei nii lolige naama laamii wosuɛ.

gè ɣɛa pɔ̀ gè è ɣa, gè è ɣaa.

16 Gè nà-betei gaaβetea, ga dasuzegēi suvuai,
ta geze zegēi é ga Ezipete gele.Š

¹⁷ Gè dàazuvε makugi nea ga,
miilegi, ta alɔwεgi ta kanεlegi.

¹⁸ Ua de lo ziimaŋŋei zu, eyesu sobui zeeli,
de lo boŋŋyimai ma nebei zu.

¹⁹ Mazo³oo sɪnigi la ve, pelei wu,
diive siɛ ɣooza ma.

²⁰ E wali moinmoin segeve ya,
keni alugi a zeina gize la, é va va.»

²¹ E vɔnini ma ga ná-keleḡeḡeḡi,
é mɛɛnni ga ná-woo neɛnɛḡiti.

²² Gaamago na, é vileni anzanui naa volu,
eɛ nikel ti liizu la paazuve,
eɛ bologo nui, ti gilizu ga, ti maagolo,

23 eyesu meein so zii va,
 ege wonii é gaazuvilezu ga é vili tumoi zu,
 é la ineinesu ga zenvui, é faabaagi laawu.

²⁴ Dòun zunuiti, niizu niina, à woilo gòoi ma!

A dama ga dàawooiti!

²⁵ Wo-yii mina valibo, é va vile anzanui niima zii volu!

A miná gaka, wo va vîle ná-pelei va!

²⁶ Mazɔɔ ná-nu maawanaiti moinve, niiti ti zaai,
ta niiti é ti undaaviligai, ti ŋeni ga zebesu nu wolaiti.

²⁷ Ná-pɛɛi ɟa é ga ɠɔvɛalaazu vɛɛi,
nii é yeizu saai zeizuvɛ.

8

Gimalai ga woogulazu

¹ A woilo, gĩmalai ãa toligi wosu,
keledelegi ãa woodulazu.*

²Toga lona ada gaagfoozagiti maazuve pele gobave, pele zaqalaveti.

³Taa loave, sigi daaveti,
nu leezuve taazuve, toq̄a wooq̄ulazu:

⁴ «Nuiti, wa ɟa gè woogʉlazu wo ma,
nubuseiti, wa ɟa gè ɓɔɛzu wo ʋɔ.

⁵ Wɔiti wo la de faa mɔinmɔin kwɛɛni, à kidafaawui maagɔli, faadaaɔaalala nuiti, à de ga keledede nuiti.

⁶ A woilo dεε, mazələɔ faa ɕiin ka gè bosu wo ma,
telebo kpɔɛiti ka ti ɖulazu dàaυε.

⁷ Mazələ gaama bəiti ka gè ti wosu, mənəxi də ga zε bəiti.

⁸ Dàawooiti kpein solegε,
tanɔpe su la zeini, ɓaa é va ɗε ga zεε ɓɔε, ɓaa yaava ɓɔε.

§ **7:16** Ezipete ɔzei wola ɔni ɔaizizu, sɔŋɔi wola ɔaani (Eza 19:9; Ezk 27:7). E ɔni ga kpɛti ma voogi (31:22).

* **8:1** Wεlε υε: 1:20.

⁹ Ti pɛ gaadɔalagɛ naama nui vɛ, nii kelegɛlegai,
ti ɔɔle naama nui vɛ, nii kalagai.

¹⁰ Nà-kalagi gè bosu ga woye, à naa wɔin ɔɛ, é leve walii va,
faaɔwɛgi vizɔɛ zanugi va, anɛɛ zanu kitei.

¹¹ Mazɔɔɔ ɔɔmalai vizɔɛ kɔbu yɔɔɔɔ vagoiti ba,
ani vago nɔpɛ ge la zooga vokoɔɔsu toun ma.†

¹² Nɔun nà, nà ga ɔɔmalai, sɛizuvɛ ɔa ga kidafaawui,
sɔogɛ faaɔwɛgi ta kidafaawui zɔɔɔsu.

¹³ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazuluabai ɔa é ga, è zili ga faa nɔi.
Niiti gè ti wɔinzeɔɛzu, ta ga,
gaazulɛɛi, wasogi, faa nɔu velei, ta zɛɛ wo daavɛ.

¹⁴ Tɛnɛ goo vagoiti, ta kidafaawui ta ga nɔnɔ,
nà ɔa gè ga kelegɛlegi, zobogi ɔa ga nɔnɔ.

¹⁵ Masagiti ta masadai ɔɛɛzu nɔun saɔui zu,
kundiɔiti ti tɔgiti sei, niiti ti zɔlegai.

¹⁶ Saɔui zu ɔa kundiɔiti ti kundiɔilai ɔɛɛzu la,
ta seizumaanɛgiti ti pɛ ta ga tukpɔɔaaleve nuiti ti zɔlegai.

¹⁷ Nɔun nà, naati kpein nɛvɛ bè, niiti ti nɛɛzu vɛ,
niiti ti gàiziezɛ, naati ta pɛtɛ.

¹⁸ Naavoloi ta lebiyai ta ga nɔun nɔnɔ,
ta undaanɛɛi ta ani vagoiti ti yesu ná ɔɔ.

¹⁹ Nà-tɔnɔgi vizɔɛ, é leve zanugi va, anɛɛ zanu kitei,
kulanumai gè feezu naa ɔaɔɔvɛ walii va.

²⁰ Nà ziezɛ telebo pelei zu,
pɔɔɔɛ sɔle peleiti ba,

²¹ gè va ani vagoi ve naati bɛ, niiti ti nɛai vɛ,
gè ta-vɛɛiti buulaave ga naavoloi.

²² Gè ɔɛni ɔɔɔɔ GALAGI ya,‡ kaite ná-botiiti tɔɔzeizuvɛ,
aisa ná-boti mɔungiti tanɔpɛ ge va ɔɛ.

²³ Gè zeini kaite wɔɔwɔɔ,
aisa eteai va bɛtɛ.

²⁴ Siɛgi zu gè zɔɔɔni da, kpoloɔɔi la ɔɛni dɛ ná,
ɔaa ziezɛngiti, zieziti ti va ɔa ɔula ti zu.

²⁵ Gè zɔɔɔni pɛ, aisa gizeiti ti va bɛtɛ,
aisa gize bufɛgiti ti va ɔula,

²⁶ GALA ge la ɔɛni dɛ zooi bɛtɛni, ta zou yɔɔɔzuvɛti,
anɛɛ eteai ma vufili mɔungi.

²⁷ Gè ɔɛni ná niina, siɛgi zu é geegɔɔɔgi zeini su la,
é kwɛgi la, é tati ziezɛ wolai ma.

²⁸ Siɛgi zu é tonaɔiingiti seini su la geezuvɛ,
é zɛbɛi ve ziezɛngiti bɛ, ti ɔa ɔula ga keegaaɔaai.

²⁹ Siɛgi zu é kpoloɔɔi ɔwɛgi laani la, zieziti ti mina buɔɔ maazu,
siɛgi zu é eteai ma wuulaagi ɔazavini da,

³⁰ gè ɔɛni koba, eɔɔ ná-botiɔɔ ɔundiɔi,
gè ɔɛni ziilaazu folo-o-folo,
gè ɔɛni kuai wosu gaazu yeenɔpɛ,

† 8:11 Welɛ vɛ: 2:4. ‡ 8:22 Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga niiti: ɔɔɔɔ GALAGI yiimazɛɔɛni ga ze, ɔɔɔɔ GALAGI gɛyani,
ɔɔɔɔ GALAGI sɔɔɔni, ɔaa ɔɔɔɔ GALAGI kpɛtɛni.

³¹ gè ɗa kuai wo ná-etea ɓetɛai zu,
gè ɗa nà-ziilaai zɔɔɔ nuɓuseiti saama.

³² Niizu doun zunuiti, à woilo gòoi ma,
wa ɗe ga undaanɛ nuiti, ni wa ziena ga nà-peleiti!

³³ A woilo nà-kala gooiti ma,
wa ɗe ga ɗima nuiti.
A mina da ɗoba pe!

³⁴ Undaanɛ nu ɗa ga naati, niiti ti woilosu gòo ma,
niiti ti losu nà-pelelɛve folo-o-folo,
ti ɗaaɓaazu nà-pelelɛve ma!

³⁵ Mazɔɔɔ zoi a kà, naa zenvui zɔɔɔga,
é Gooɗo GALAGI ná-kpɔbai zɔɔɔga.

³⁶ Kele zoi nɔpe é la ɗoloni bè, naa ɗa ɓoɗo ɓɔɔzu,
niiti kpein ti wɔinzeɗezu, saai nɛɛve naati be.»

9

Gimalai ɗa toligi wosu

¹ Gimalai ná-pelei loni,
é ma ɓede ɗɔfelaiti saɗani.

² E toganiiti paani, é ɗooi ɗevele ɓete,*
é taɓalii ɗaaɓeteni.

³ E ná-botigɛ anzanuiti teveni toli bosuve,
ti leeni adaɓeti, ɗa ɗe ná, è zeɛ taai maazu, ti ɗa ɗe:

⁴ «Wɔiti wo la ɗe faa mɔinmɔin kwɛɛ, à vaa lee ve.»
E boni naati ma, niiti ti la ɗeɗegeleni, é ɗe:

⁵ «À va, à nà-ɓului ta mi,
à ɗooi ɓɔle, nii gè supuai.

⁶ A ɗele nuiti ta-ziepolui va, niiti ti la ɗe faa mɔinmɔin kwɛɛ, wa zenvui wo.
A zie ga keɗegele pele!

⁷ Zoi a zeli lo waso nui ma, naa ɗa ɓelelalai zɔɔɔ,
zoi a nu ɗoi maɗɗolo, naa ɗa ɗa poomugi zɔɔɔ.

⁸ Mina ɗeɗɗulasu nui zɔgi wo ma, mazɔɔɔ toɗa è wɔinzeɗe,
kele ɗima nui zɔgi wo ma, toɗa è nɛɛ ve.

⁹ Ungo, ɗima nui lenɛ, ta ɗa ɓo ná-ɗimalai va.
Telebo nui ɗala, ta ɗa ɓo ná-faagwɛgi va.

¹⁰ Gimalai ɓozeigi† ɗa é ga Gooɗo GALAGI ɗaazuluabai,
è GALA Nadegai ɗwɛɛ, é ga kidafaawui.‡

¹¹ Mazɔɔɔ nɔun nà, ɗimalai, sàɓu zu,
è-zii ma voloiti su ɗa ɗooza,
è-zii ma ɗonagiti suɗooza.§

¹² Ni ɗa ga ɗima nu, ɗa suɗulanumai zɔɔɔ,
ni ɗa ga waso nu, ɗa ɗila kpe ka ɗa sulɔnɔgi zɔɔɔ.»

Titigi ɗa toligi wosu

¹³ Titigi ɗa ga eɗe anzanui é zɔngɔzu,

* **9:2** Folo ɗulazu veɛ yooiti su, ti ɓena ɗooi zupu ga ani maku nɛɛnɛgiti, nii a ke ti ta veɛ ná-nɛɛi va (Eza 5:22). † **9:10**
Wele 1:7 zu, ta suɗulazuve. ‡ **9:10** E GALA Nadegai ɗwɛɛ: Tanigaa ta bosu ga: nu ɗadegaiti ta-vaagwɛgi. § **9:11**
Wele ve: 3:18.

é la faa ɣaaɣaazu, é la faa ɣwɛɛ.

¹⁴ Toɣa zeini ná-pelelavɛ,
seizuvɛ ɣa ga adavɛti ti zɛɛgai taai maazu.

¹⁵ E da teve nuiti toli,
niiti ti liizu ga pele zakpai,

¹⁶ «Zɔi é la dɛ faa mɔinmɔin kwɛɛ, naa ɣale ma, é va vɛ!»
Zɔi balagai ɣigi ma, é ɣɛ naa ma:

¹⁷ «Ziei unmaai nɛɛ vɛ,
daamianigi é miizu dɔɔɣuzu, naa nɛɛ vɛ!»

¹⁸ Ti la suɣwɛɛ ga ta ta li laazu ɣɔvɛiti ma,
niiti anzanui naa ti lolisu, naati ta niina ɣɔvɛalaazu.

Tɛnɛ gooi ma ziiti

10

¹ Salɔmɔn ná-tɛnɛ faalaaliiti.

ɢima loun zunui ɣa da ɣɛ ga kɛɛɣɛ ná-koozunɛɛi,
faaɣaaɣaalala loun zunui ɣɛ ga dee ná-ziizoolɛi.

² Naavoloi sɔlɔ peleɪ nɔudai, é la faa vaa eyesu pɛ,
kɛɛ nii é ná-eteai zizɛzu telebogi zu, naa ɣa da ɣizo saai ma.

³ ɢooɣɔ GALAGI la telebo nui yɛgana, é va ɔlɔ ga pului,
kɛɛ toɣa ɣɛɛ nu nɔi yiima vaiti ba.

⁴ Zɔi é la yeevɛa faa va, naa ɣa da ɣɛ ga bala nu,
kɛɛ zeemavebogi ɣa da nu ɔɛɛ.

⁵ Nii é ani ɣaalɛɛzu ba, foɣo undaaɣulazuvɛ, naa ɣa ga doun zunui, nii kelegɛlegai,
kɛɛ zɔi é niizu molo leve zizɛgi zu, doun zunui ɣa ga naa, nii ɔaa ɣa ɣula ma.

⁶ Tuyaiti ta vuuni telebo nui unmaɛɛ,
kɛɛ nu nɔi laawooiti ta da tooma vai maalɔɣu.

⁷ Telebo nui ná-kizɛsui ɣa da ɣɛ ga tuyai taɣiligaani bɛ,
kɛɛ zeemai ɣa da wo nu nɔiti daaseigi ma.

⁸ Zɔi ɣigi ma ziimaɛɛ, naa ɣa da deveiti so,
kɛɛ nui é kpɛɛzugula pakaiti bosu, naa ɣa da ɔɔɣɔ loo ya.

⁹ Zɔi é zizɛzu soledai zu, naa ɣa zizɛzu ziileigi zu,
kɛɛ zɔi é zizɛzu ga pele zuzeigiti, naa volu ɣa ɣula.

¹⁰ Nii é gaamai ɔɔɣuzu ɔɔlaiti ba,* naa ɣa ti ɔlɔzu,
kɛɛ zɔi é zeli losu ti ma gaamai zu, naa ɣa vaazu ga ziileigi.†

¹¹ Telebo nui laawooiti ta ga zɛnvu dɛungi,‡
kɛɛ nu nɔi laawooiti ta da tooma vai maalɔɣu.

¹² Wɔinzeɣɛmai ɣa da sakpegi ɣaazo,
kɛɛ nɛɛbɛi ɣa da faaɣaazagi pɛ suvaayɛ.§

¹³ Kelegɛle nui laawooi ɣa da ɣɛ ga ɣima ɔɛi,
kɛɛ faaɣaaɣaalala nui voluvɛ nɔnɔi ɣa ga kpakɔi.

¹⁴ ɢima nuiti ta da faaɣwɛgi ɣaalɛ ba,
kɛɛ siɛgi zu faaɣaaɣaalala nui ɔɛɛzu la, maanɔɣɔi maa la mɔ ɣoozani ba.

¹⁵ Kpɛɛ nui yeagɔligi ɣa bɛ ga taa wolai sigigi ma,
kɛɛ bala nui ná-maawɔin ɣa da koloɣolo.

¹⁶ Telebo nui ná-tɔnɔgi ɣa da lo tuɣɔ, é zɛnvui wo,

* **10:10** nii é gaamai ɔɔɣuzu ɔɔlaiti ba: Eɔulu wooi zu, naa ɣa ga: zɔi é gaazu gilagi vɛɛzu ma. † **10:10** kɛɛ zɔi é zeli...ziileigi: Ule ɣana é la geɛke woo zɛvɛ ɔlɔmai zu. Puuzu ɔsavai ɣaaɣelasuvɛ ɣa Eɔulu woo zɛvɛi bogai vɛ volu.

‡ **10:11** Welɛ vɛ: 3:18. § **10:12** Bogɛ mɔnɔ vɛti: Zak 5:20; 1Pi 4:8.

kɛlɛ nu nɔi zɔlɔɔgi ɔa da ɔɛ ga faa nɔu ɔɛ anii.

¹⁷ Zɔi ɛ woilosu tɛnɛ gooi ma, naa zɛnvu vɛlei zɛɔɛa, kɛlɛ zɔi ɛ ɔɛlɛzu zɛlilomai va, naa bɔɔɔ loa ya.

¹⁸ Wooveledai ɔana, da wɔinzeɔɛmai lɔɔɔuna, zɔi ɛ levesu ga tɔɔɔ ɔologologi ɔɛa, naa ɔa ga ɔimalala nui.

¹⁹ Zɔi ɛ kpɔɛi zuɔulazu gola, ɛ la bɛga tɔ kologologi ɔɛɛzu, kɛlɛ zɔi a laaɛ zo, naa ɔa ga zunui, nii ɔi pagɔi ma.

²⁰ Telebo nui laawooiti ta ga walii naɔɛgai, kɛlɛ tosu la faa nɔu ɔɛ nuiti ta-ɔisɛi va.

²¹ Telebo nui laawooiti ta da bɔ nuɔuse mɔinmɔin ba, kɛlɛ ɔimalala nuiti ta da za, tɔɔzei ti valage faaɔaɔɔai ma.

²² ɔɔɔɔ GALAGI laa luyai ɔa a da kulagaanɛɛzui ve, ɛ la koozuɔili faa nɔɛ pilega polu.*

²³ Faa nɔi ɔɛɛ vai ɔa ga ɔaɔɔ faa ɔimalala nui ya, ɛɔɛvɛlei ɔimalai ɔɛɛ vai la ga ɔaɔɔ faa ɔima nui ya.

²⁴ Nii nu nɔi luazu ba, naa ɔa a da sɔlɔɔ, kɛlɛ nii telebo nuiti ta wɔin ɔɛ, naa ɔa da ve ti ya.

²⁵ Siɛgi zu tɔngɔlɔ fiilei levesu da, nu nɔi ɔa da nɛɛɛ! Kɛlɛ telebo nui ɔa loni ani ma, nii ɛ nɔ eyɛsu ɔɔ.

²⁶ Eɔɛvɛlei ani bɔɔɔɔ a da kɛ la ga nu niigai, duului ɔalaa ga vuuna nu ɔaazuɛ a da kɛ la, zekana naka nui la, naati bɛ niiti ti tevesu.

²⁷ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazuluabai ɔa da nui nɔ-eteai zuɔooza, kɛlɛ faa nɔu ɔɛ nui nɔ-konagiti su ɔa da buɔa.†

²⁸ Telebo nui nɔ-maɔɔungɔ volu ɔa ɔɛ ga koozunɛɛi, kɛlɛ faa nɔu ɔɛ nuiti ta-ɔitogi ɔa ɔologolo.

²⁹ ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-pelei ɔa ga siɔigi woɔɔɔɔila nuiti maɔɔoolii zu, kɛlɛ toɔa ga naati kologolo sabu, niiti ti faa nɔi ɔɛɛzu.

³⁰ Telebo nui la niikpiga eyɛsu pɛ, kɛlɛ faa nɔu ɔɛ nuiti ti la yɛga zɔoi zu.

³¹ Telebo nui laaɛ ɔa da ɔimalai wo, kɛlɛ yaava nuiti nɛgi ɔa leve ga.

³² Telebo nui lakɔlɔgiti ti nuɔɔɔɔlai ɔwɛɛ, kɛlɛ faa nɔu ɔɛ nuiti daaɛ yaavaɛ.

11

¹ ɔɔɔɔ GALAGI maɔnɛɛi ɔa ga zɛɛ ɔɔɔɔ bo ganiiti, kɛlɛ kiloiti ti laazeelii, naati nɛɛɛ bɛ.*

² Wasogi volu anii ɔa ɛ ga wɔinzeɔɛmai, kɛlɛ ɔimalai ɔa loni bɔɔɔmaɛɛi nuiti kobave.

³ Ladalai ɔa loni sɔle nuiti tuɔɔ, kɛlɛ yaava nuiti ta-woyai ɔa da lati, ɛ ti ɔologolo.

⁴ Naavoloi la levea ga ani nɔɛ, tukpɔaaleve voloi, kɛni telebodai ɔɛɛ vai nɔ ɔa a nu ɔizo saai ma.

⁵ Telebo nui nɔ-ladalai ɔa da nɔ-eteai zɔle, kɛlɛ faa nɔu ɔɛ nui bɔɔɔ vaa nɔi ɔa a da too.

⁶ Telebo nui nɔ-sɔlegi ɔa da kizo faaɔaagiti ma,

* **10:22** Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: Nuɔusei nɔ-kpɔlɔi la zooga tanɔɛ kpɔsu ba. † **10:27** Welɛ vɛti: 11:31; 13:21; 14:26-27; 19:23. * **11:1** Welɛ vɛti: 16:11; 20:10, 23; Lev 19:36; Amɔ 8:5; Mis 6:9-12.

kele woovele nuiti koozu gɛsiɛi ɔa da ɔe ga balii, ti ɔɔ la.

⁷ Siɛgi zu nu ɔɔi zaazu la, nɔ-kitogi pɛ ge ɔologologa, nɔ-kitogi ɛ ɔeni ga naavoloi, naa loa ya.

⁸ Telebo nui ɔa ɔula kidaaviligi zu, faa ɔɔu ɔe nui vile potogi zu.

⁹ Nui ɛ ɔelezu GALA ba, naa ɔa da zɔiti kologolo ga daawooiti, kele telebo nuiti ɔimalai ɔɔ, ta ɔizo.

¹⁰ Siɛgi zu telebo nuiti undaanɛɛzu la, taai kpein koozu ɔa da nɛ, siɛgi zu faa ɔɔu ɔe nuiti undaavilisu da, nuiti ta da woogula ga koozunɛi.

¹¹ Sɔle nuiti daa luyai ɔa da va ga ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ta-laazuɛ.

Kele faa ɔɔu ɔe nuiti daa ɔɔi ɔa da kologolo.

¹² Zɔi ɛ seɔɔɔɔi vɛɛvɛlisu, naa la ga faaɔaɔaɔa nu, kele nui nii ɛ faa ɔaɔaɔaɔa, naa ɔa da maagɛ kpɔ.

¹³ Fama wo nui ɔa da ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ vaiti kula keɛma, kele sɔbelama nui ɔa da ti make ɔoozu.

¹⁴ Siɛgi zu totuɔɔ ɔaɔ la zɔɔi vɛ la, nuɔuseiti ta da loo bu, kele kizogi ɔa da zɔɔɔ tɛnɛ bo nu mɔinmɔingiti zea.

¹⁵ Zɔi ɛ yeelaazu wɛɛn maaguyei ɔa, toɔa ɔaa ma, kele zɔi ɛ ɔelezu zeelaga[†] vai va, naa ɔa ɔe ziileigi zu.

¹⁶ Anzanu ɔaɔi ɔa da lebiyai zɔɔɔ,

suɔa zunuiti ti naavoloi zɔɔɔ.

¹⁷ Zunui ɛ nuɔɔɔɔɔɔɔ ɔɛɛzu, naa ɔa kɛɛzu ɔɔɔɔ nɔ vɛ, kele suɔɔu zunui ɔa ɔɔɔɔ maanɔɔɔɔ.

¹⁸ Faa ɔɔu ɔe nui ɔa da yaava lɔnɔgi ɔaizie, kele zɔi ɛ telebodai ɔɛɛzu, naa ɔa da zala ɔitei zɔɔɔ.

¹⁹ Zekana, telebodai ɔaabelazuɛ ɔa ga zɛnvui, kele zɔi ɛ vilesu faa ɔɔi volu, naa ɔa saai laaɔomisɛ.

²⁰ ɔɔɔɔ GALAGI la wɔinni ga naati, niiti ti-yiimavɛ laavegai ga yaavai, kele toɔa losu naati polu, niiti ti ziezɛ ga sɔledai.

²¹ Gaamazu, faa ɔɔu ɔe nuiti salalalai la yɛga, kele telebo nuiti ti-mavofodaiti ta ɔizo.

²² Anzanui nii pagai, kele balagai ɔigi ma, kɛɛvɛ eɔe zanu balaɔaegi piligai boigi zokpai va.[‡]

²³ Telebo nuiti wɔinma vaa ɔila kpegi nɔ ɔa faa ɔaɔi.

Nii nɔ faa ɔɔu ɔe nuiti ta zɔɔ ti ɔito ba, naa ɔa nɔ ga GALA nɔ-ziigaawanai.

²⁴ Tanigaa ta da faanɛi ɔe gola, tama ti da wola ɔɛɛ.

Tanigaa ma ti da ɔikpa naavoloi ma gola, tama ti da vala.

²⁵ Faanɛ ɔe nui ɔa da sɔɔɔgi wo gola, zɔi a nu ɔɔ ga kpɔɔɔɔɔɔ, tɔ balaa ka kpɔɔɔɔɔɔ zɔɔɔ.

²⁶ Nuɔuseiti ta da molo make nui voovo, zɔi ɛ ɔɛɛzu, ɛ va pɔdi ga daaɔaai, kele ta da tuya loo naa vɛ, nii ɛ liizu la ga ɛ pɔdi.

²⁷ Zɔi ɛ faa ɔaɔi ɔɛɛ vai ɔaiziezɛ, naa ɔa da undaanɛi zɔɔɔ, kele zɔi ɛ faa ɔɔi ɔaiziezɛ, faa ɔɔi ɔa da zeeli naa ma.

²⁸ Zɔi a voluzei nɔ-naavoloi va, naa ɔa loo bu, kele telebo nuiti gaa ɔa wɔɔɔ eɔe gulu wola, nii gaalaagi mɔindai.

²⁹ Zɔi a ɔoɔaavazagi lɔna nɔ-peɛyɛɛi wu, toɔa suɔnɔgi zɔɔɔ ga fiile wolai, faaɔaɔaɔaɔa nui ɔa ɔe ga ɔima nui nɔ-duɔi.[§]

[†] **11:15** Zeelaga: Wele 6:1 zu, ta sugulazuɛ. [‡] **11:22** Folo ɔulazu vɛle yooi zu anzanuiti ti ɔena zanu balaɔaegi vili ɔana ti-zokpaiti ba (Zen 24:47; Ezk 16:12). **§ 11:29** Tɔɔzei kuyeiti ba, ɛ ti zegeai nɔ, ɛ la ɔidaani bu. Wele vɛti: 14:9; 22:7.

³⁰ Telebo nui ná-kɛwotiiti ta ga zɛnvu wului,*
 ɔ́ima nui ɔ́a da nui taɔ́iligaa vɛle pele va.

³¹ Ni telebo nui ɔ́a zalai zɔ́ɔsu gaamanɔ eteai zu,
 koleve balaa ga, faa ɲɔu ɔ́e nui ta kotoba nui, ta ti-zalai zɔ́ɔ!†

12

¹ Zɔi nɛai be ga maagɔlo, faagwɛgi wɔin ɔ́a naa ma,
 keɛ zɔi zɛlilomai ɔ́aawanazu la, naa la ɔ́elegeleni.

² Nu vagɔi ɔ́a da ɔ́oɔɔ GALAGI ná-undaaɛɛi zɔ́ɔ,
 keɛ ɔ́oɔɔ GALAGI ɔ́a da naama nui veelala, nii é kisiɛ ɲɔiti bosu.

³ Suɲɔu vai la da ga nui losu ɔ́etɛa,
 keɛ zɔi solegai naa lɔ́ la ɔ́ulaa.

⁴ Ziilɔ́ anzanui ɔ́a da sinigi nɔ́ungi wuzɛɔ,
 keɛ anzanui é unfetala vai ɔ́ɛɛzu, toɔa sinigi va ga kae wana zeeɔɛi.

⁵ Telebo nuiti ta-ɔ́isiɛiti ta faa zɔ́le faiti nɔ́ va,
 keɛ faa ɲɔu ɔ́e nuiti siɛ velei ɔ́a nɔ́ ga yaavai.

⁶ Faa ɲɔu ɔ́e nuiti daawooiti ta ga baliiti ti nui vaazu,
 keɛ telebo nuiti daawooiti ta da ti ɔ́izo.

⁷ Faa ɲɔu ɔ́e nuiti ta lokana, ti la mɔ́ ɔ́ɛa ná!
 Keɛ telebo nuiti ta-velei ɔ́a ye loni kpaan.

⁸ Nui ɔ́a da maamusei zɔ́ɔ, é zoloo ná-kisiɛ vagɔiti ma,
 keɛ zɔi kigi la zɔ́leni, naa wɔin ɔ́a zɛɔɔ.

⁹ Fɔ́zɔge nu ɔ́e ga nui zobo ge la be, botiɔ́e nu ɔ́ila nɔ́ ɔ́e è ya,
 è va ɔ́e ga nui toɔɔi ɔ́ulaa, keɛ é valasu kɔ́nɔgi ma.

¹⁰ Telebo nui ɔ́a da ɔ́aaba ná-toganiiti ma,
 keɛ faa ɲɔu ɔ́e nuiti koozu vai ɔ́a ga gaazumaavɔi nɔ́.

¹¹ Zɔi é ná-tii ɔ́ɛɛzu, naa ɔ́a daamianigi zɔ́ɔ ga bɔ́ɔla,
 keɛ zɔi é vilesu gaavalaba vaiti polu, naa valage ɔ́igi ma.

¹² Nu ɲɔi ɔ́aazu ɔ́a da ɔ́ula faa ɲɔu ɔ́e nuiti daamiizuve va,
 keɛ telebo nuiti ma zapei ɔ́a a da gwaa wo.

¹³ Faa ɲɔu ɔ́e nui ɔ́a da ɔ́o ga to ɔ́oɔi ná-zɛɛiti ma valii,
 keɛ soɛ nui ɔ́a da ɔ́ula faabaagiti kpein su.

¹⁴ Nui laawooi ɔ́o, toɔa zoo é undaaɛɛ wola ɔ́aale ba,
 eɔ́evelei nu a da ná-botii ma zalai zɔ́ɔ da.

¹⁵ ɔ́imalala nui ná-pelei zɔ́lege to ɔ́oɔi ɔ́aazu,
 keɛ ɔ́ima nui ɔ́a da woilo zɔ́iti tene gooi ma.

¹⁶ ɔ́imalala nui ɔ́a da ná-ziigaawanai ɔ́ula keɛma gaamago nɔ́,
 keɛ ɔ́ima nui ɔ́a da ná-daazuɔ́oli vaiti buuɔ́le.

¹⁷ Nui é gaamai ɔ́ulazu keɛma, naa ɔ́a telebo fai lɛɛzu,
 keɛ zɛɛ zeelei ɔ́a da yaavai ɔ́e.

¹⁸ Kpɔ́ɛzuɔ́ula ɲakaiti ta da maawanai wo eɔ́e boɔa zɔ́kpɔ́i,
 keɛ ɔ́ima nuiti daawooi ɔ́a da va ga kɛɔɔyai.

¹⁹ Gaama nui ɔ́a ye ná ɔ́o,
 keɛ zɔi é zɛɛi wosu, naa la lɛbiga.

²⁰ Niiti ti faa ɲɔiti kpɛɛzu, naati ziimaɔ́eti daavege ga yaava vaiti,
 niiti ti nuiti tenɛsu ga faa vagɔi, naati ta da koozunɛɛi zɔ́ɔ naa zu.

²¹ Maanɔ́ɔ nɔ́pe ge la zeelia telebo nui ma,
 keɛ kpɔ́ɔi ɔ́a da ɔ́e faa ɲɔu ɔ́e nuiti unma.

* **11:30** zɛnvu wului: Wele veti: 3:18; Zen 2:9. † **11:31** Wele ve: 10:27. Niima wootti boge mɔ́nɔ, geɛke woo zɛve
 volomai zu, 1Pi 4:18 zu.

- 22 Ɔɔɔɔ GALAGI la wɔnni ga zɛɛ wo nuiti,
kɛlɛ toɔa gaama wo nuiti polu.
- 23 Ɔima nui la ɔa ga nɔ-faaɔwɛgi zulea,
kɛlɛ ɔimalala nui ɔa ɔa zeze ga nɔ-faaɔaɔaɔalalai.
- 24 Niiti ti botii ɔɛɛzu gola, naati ta ɔa lo faa wolaiti untuɔɔ,
kɛlɛ naka nuiti ta ɔa lo duɔlai zu.
- 25 Ziizoolɛi a ɔɛna nui yiimave, toɔa ɔa vɔ,
kɛlɛ iɔɔɔɔ ɔɔɛi ɔa ɔa nui ɔɔɔɔɔɔ.
- 26 Telebo nui ɔa ɔa ɔɛ ga velela vago ɔɔɔlaiti be,
kɛlɛ faa nɔu ɔɛ nuiti siɛ velelɛ ɔa ɔa ti ɔaka.
- 27 Sua be nui nii ɔɔɔɔɔɔ, naa la sua zɔɔɔga, ɛ va gee.
Faa vagoi, nii pagai ti pe ba nuɔɔɔɔ nɔ-faa zu, naa ɔa ga ɛ ɔɛ ga botiɔɛ nu.
- 28 Uɛ telebodai ɔɛɛzu nɔ, minɔ ɔa zɛnvui nɔ,*
naama velelɛ ɔa nu ɔizosu saai ma.

13

- 1 Ɔima loun zunui ɔa ɔa ɔize maɔɔlooi zu, kɛɛɔɛ bogai la,
kɛlɛ waso doun zunui la ɔa ga woiloga zeliloma ɔila kpalaa ma.
- 2 Ɖa zoo ɛ ani vagoiti sɔɔɔ ga nu laawooiti maavele,
kɛlɛ faa nɔu ɔɛ nuiti ta-etea ziei ɔa ga toomai.
- 3 Zoi a dama ga daawooiti, naa ɔa zɛnvui makesu,
zoi ɛ kpɔɛi wola zuɔulazu, ɛ la ɔidaazu bu, naa ɔa ɔa ɔɔɔ loo ya.
- 4 E la faa vaa ɔɔɔɔ nui ma, gaazu va ɔula ani va,
kɛlɛ botiɔɛ nu wolai ɔa ɔa naa zɔɔɔ, nii wɔin ma.
- 5 Telebo nui ɔa ɔa zɛɛ ɔɔɛiti wɔinzeɔɛ,
kɛlɛ nu nɔi ɔa ɔa unfe fai ɔɛ, ta tɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ fai.
- 6 Zoi ɛ siɛ velelɛ zɔlegai, telebodai ɔa ɔa naa make,
kɛlɛ faa nɔi kotoba nuiti ti kɛɛzu, naa ɔa a ɔa ti undaavili.
- 7 Tanigaa ta kɛɛzu eɔɛ ta beɛɛ, tama ani nɔpe ge la ti ya,
tanigaa ti ɔɔɔ ɔɛ eɔɛ bala nu, kɛlɛ anii ti ya ga gola.
- 8 Tanisu naavolo nui ɔa ɔa ani zala, ɛ va zɛnvui unɔɔɔ,
kɛlɛ bala nu la woiloga zeliloma ma.
- 9 Telebo nui ɔa volozu, eɔɛ wozakalagi gola volozu,
kɛlɛ faa nɔu ɔɛ nui ɔɛɛɛ eɔɛ lanboi, nii ɛ zaazu.
- 10 Sakpegi kpein ka ɔulazu wasogi zu,
ɔimalai ɔa naati zea, niiti ti woilosu tɛnɛgiti ma.
- 11 Naavoloi nii sɔɔɔgai ga wuugi, gaa ɔa ɔa vaa ba,
kɛlɛ nii sɔɔɔgai vaa, vaa, naa ɔaa ɔa ɔa wɔɔɔ.
- 12 Nui nɔ-kitogi a ɔɔɔɔɔɔɔ, toɔa ɔa ziiɔɔɔ,
kɛlɛ nui yiima vai a ɔɛɛna, naa ɔɛɛɛ eɔɛ zɛnvu wului.*
- 13 Zoi a wooi velevilina, naa ɔa subɔɔɔɔɔɔ,
kɛlɛ zoi a devei zona, naa ɔa ma zalai zɔɔɔ.
- 14 Ɔima nui nɔ-kalagi ɔa ga zɛnvu ɔɛungi,†
toɔa ɔa kaka faiti kpude nu maazu, niiti ta ɔɛ ga nu zaa vaa.
- 15 Kevele vagoi ɔa ɔa zaalai la nu ma,
kɛlɛ gaaɔɔɔɔ la yaava nuiti ta-velei va.‡
- 16 Ɔima nu la faa ɔɛa, ni ɛ la ɔigaizieni su,

* 12:28 Wele veti: 3:18; 10:11. * 13:12 zɛnvu wului: Wele veti: 3:18; Zen 2:9. † 13:14 zɛnvu ɔɛungi: Wele ve: 3:18.

‡ 13:15 Kɛlɛ gaaɔɔɔɔ la yaava nuiti ta-velei va: Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: Kɛlɛ yaava nuiti ta-velei zie la ɔaave.

kele gimalala nuiti ta da ta-gimalala vaiti sule.

¹⁷ Keelai joudai, naa ga da lo maanogoi zu,

kele gooleve nui solegai, naa ga da faiti subete.

¹⁸ Baladai ta unfegi ga naama nui lugɔ, nii e gelezu maagoloi va,

kele zoi a va tene gooiti bu, naa ga lebiyai zoloo.

¹⁹ Toɔa ga faa vago nui woinma vai laazeeli,

kele gimalala nuiti ti la woinni ga ti yeeɖula faa joi zu.

²⁰ Nui e ziezu gima nuiti polu, toɔa da ge ga gima nu,

kele zoi e zeizeisu gimalala nuiti koba, naa ga faabaagi zoloo.

²¹ Maanogoi ga kotoba nuiti polu,

undaanɛi ga da telebo nui zala.†

²² Zunu vagoi ga da poganii ye na mavofodaiti be,

kele kotoba nui na-solooḡiti makege ga telebo nuiti tonɔ.

²³ Bala nui na-woza wogai zu ga a da gɔnogi zoloo na, ga boɔɔa,

kele telebotalai ga da gɔnogi gologolo.

²⁴ Zoi e gelezu na-doun zunui loɔa vai va, naa la neeni be,

zoi e neezu ve, naa la ineinega maagolo vai va.

²⁵ Telebo nui ga da daami wo, ziila,

kele faa jou ge nuiti koozu nakai ga da ye de.

14

¹ Gima anzanui na-peleyegei loni,

kele gimalala gelei nonoi woloni to bogoi.

² Zoi e ziezu telebodai zu, naa ga da zie Gooɔo GALAGI gaazuluabai zu,

kele zoi e ziezu ga yaava veleiti, naa ga da pelevele.

³ Gimalala nui ga da maagoloi zoloo ga daawooiti maavele,

gima nuiti ti-lakolooḡiti ta da ti make.

⁴ Ue woza woli nike la na, daamianigi ga daamii nakai zu,

kele nike zinei zuvikei ga a da tonɔ golai ve.

⁵ Zeelei solegai, e la zee woga pe,

kele zee zeelei ga da zee boeiti bo.

⁶ Anee ni neegulasu nui ga gimalai gaizie, e la solooḡa,

kele kidafaawu nui ga da faagwegei zoloo yooḡe no.

⁷ Maagooza faagaaḡaalala nui va,

mazoloo e la gi gila kpala fea e ve.

⁸ Kidafaawu nui ga da sie vele ve, toozei toɔa ga gima nui,*

faagaaḡaalala nuiti ta da loo ya ta-gimalalai bo.

⁹ Gimalala nuiti ta da neegula zogozube ve vai zu,

kele undaanɛi ga da ge sole nuiti saama.†

¹⁰ Ee no ga e na-ziizoolai gwee, ta na-koozunɛi,

nu gili ge la zooga e va nono zoloo naa zu.

¹¹ Faa jou ge nuiti ta-velei ga wolo,

kele sole nuiti ta-zeeḡe gotai gaa ga wolo.‡

¹² Nu moinmoin ka gisieu ga pelei ti ma page,

kele toun, ta pelei ma, nii gaabelasu, e liizu ga tiye, e ti lo saai zu.

¹³ Neei ga zoo e ziizoolai gaazumaalooḡu,

koozunɛi ga zoo e gaabela ga ziizoolai.

§ 13:21 Wele ve: 10:27. * 14:8 Tati pelei tagili balaa ka ga nii: Kidafaawu nui na-gimalai ga da bo ba, e sie vele ve. † 14:9 Tati pelei tagili balaa ka ga niiti: kele gi pagoi ga sole nuiti be, gaakele sole nuiti ta po ti undaanɛi zoloo.

‡ 14:11 Wele ve: 3:33.

- 14 Kɔzɔba nui ɔa da nɔ-kɛwotiiti ma ɔulanumai zɔɔɔ,
 kɛɛ nu vagoi ɔa ɔoozune nɔnɔ ma zie veleiti ma ɔulanumai zu. §
- 15 Nui nii ɛ la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, toɔa da la naati kpein da, niiti ti wosu ma,
 kɛɛ kidafaawu nui ɔa da zie ga kelegele.
- 16 Gima nui ɔa da lua faa ɔɔi va, ɛ voluave,
 kɛɛ ɔimalala nui ɔa da yiiɔaawana, ɛ kɛ, tɔɔzei daave ɔɔɔ la.
- 17 Ziiɔula nui ɔa da ɔimalala vaiti kɛ,
 nui kigaizie ɔɔi ziimaave, toɔa da wɔinzeɔemai maaloli ɔɔɔ ma.
- 18 Nuiti ti la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naati ta-voganii ɔa ɛ ga ɔimalalai,
 kɛɛ kidafaawu nuiti ta-masa ɔɔɔɔgi ɔa ɛ ga faaɔwɛgi.
- 19 Nu ɔɔiti ta da unmaayei nu vagoiti be,
 faa ɔɔu ɔɛ nuiti ɔalaa ta da kɛ ɔana nɔ telebo nuiti ta-velelave.
- 20 Bala nui la neeni nu nɔpe be, anɛɛ seipɔɔiti,
 kɛɛ kpete nui wɔɔlaiti mɔinve gola.
- 21 Zɔi ɛ seipɔɔi wɔinzeɔezu, naa ɔa koto ɔɛɛzu,
 kɛɛ undaaneɛ nu ɔa ga naa, nii ɛ maanɔɔɔ nuiti maawɔingaaazu.
- 22 Niiti ti ɔisieu faa ɔɔi zu, naati ta kaka pelei ma,
 kɛɛ niiti ti ɔisieu faa vagoi zu, naati ta kɛɛzu nuɔɔɔɔlai ta gaamai zu.
- 23 Botii kpein ka kulanumai ba,
 kɛɛ pului ɔa kpɔɛzuɔula wafuungi volu.
- 24 Gima nuiti ta-masa ɔɔɔɔgi ɔa ɛ ga ta-naavoloi,
 ɔimalala nuiti ta-vaaɔaaɔaalalai ɔa ɛ ga ta-litigi.
- 25 Gaama wo zeelei ɔa da zenvuiti kizo,
 kɛɛ zɛɛ wo zeelei ɔa ga yaava nu.
- 26 Zɔi ɛ luazu ɔɔɔɔ GALAGI va, naa ɔa kito gola zɔɔɔ,
 nɔ-doun zunuiti ti dɔɔɔzu zɔɔɔ pɔ be.*
- 27 ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazuluabai ɔa ɛ ga zenvu deungi,
 toɔa nu ɔizo saai nɔ-baliiti ma.
- 28 Nuɔusei nɔ-mɔin ɔa ɛ ga masagi nɔ-lebiyai,
 kɛɛ nuɔuseiti maavele vai ɔa da kundigii ɔoloɔolo.
- 29 Zɔi zii la ɔula fala, naa ɔa nɔ-ɔimala wolai leɛzu,
 kɛɛ ziiɔula nui ɔa da nɔ-ɔimalalai zule.
- 30 Ziileigi ɔa ɛ ga kpusei nɔ-sii zuɔoozagi,
 kɛɛ toloi ɔa ɛ ga seebei ma ɔaeiti su.
- 31 Nu a bala nui maanɔɔɔna, ɛ Kpete Nui veleveleɔa,
 kɛɛ nu a maanɔɔɔ nuiti maawɔingaaana, ɛ ti Beɛ nui lebiya.
- 32 Faa ɔɔu ɔɛ nui nɔ-yaavai ɔa da toka,
 kɛɛ kitogi ɔa da ɔɛ telebo nui ya, eyɛsu saai.
- 33 ɔimalai ɔa da ze kelegele nui yiimaave,
 naa ɔwɛɛɔ ɔalaa ɔimalala nuiti saama.
- 34 Telebodai ɔɛɛ vai ɔa da zɔoi wɔɔɔ,
 kɛɛ kotoi ɔa ga nuɔuseiti kpein unfe faa.
- 35 Masagi nɔ-unfemai ɔa da ɔɛ botiɔɛ nui naati be, niiti ti botii ɔɛɛzu be ga ɔimalai,
 kɛɛ zɔi ɛ unfe fai ɔɛɛzu, nɔ-ziiɔaawanai ɔa da zeeli naa ma.

15

1 Goɔfaavote pagɔi ɔa da ziiɔulagi ɔaayei,

§ 14:14 Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: kɛɛ nu vagoi ɔevelei vizɔɔɛ nɔnɔi va, ɔaakele nu vagoi ɔevelei ɔaagoozave nɔnɔi va.
 * 14:26 Wele ve: 10:27.

kele nu maawana boei ga da kpoei zuwoblo.

² Zoi e kalagi wosu ga gimalai, toga da kala woin ge nu ma, kele gimalala nui ga da gimalala vaiti no wo.

³ Goofo GALAGI gaazuve ga adave pe, e da nu joiti ta nu vagoiti sumo.

⁴ Nu laawoo vagoiti keeve ege zenvu wulu wolai, kele faa jou ge negi ga da ziigologologi ge.

⁵ Gimalala nui ga da keege na-tene gooiti pelevele, kele zoi e yeezeizu zeliomai wu, naa ga bofo leezu ga gima nu.

⁶ Naavolo moimoin ka e telebo nui na-pelei wu, kele nii kpein nu noi sobosu, toga da ge ga ziizolei ma ungi.

⁷ Gima nuiti daawooi ga da faafwagi vaza, kele faagaagalala nuiti ziimave la gana.

⁸ Goofo GALAGI maamei ga ga faa jou ge nuiti ta-zalagaiti, kele sole nuiti ta-GALA maanene woiti neeve be.

⁹ Goofo GALAGI maamei ga ga faa jou ge nui zie vele, kele naama nui neeve be, nii e vilesu telebodai volu.

¹⁰ Zoi e zegezu faa vagoi volu, faa wola ga la ma ga maagolo, zoi e zeliomai woinzegezu, naa undaa ga vili.

¹¹ Goofo GALAGI govealaazu ta undaavili zegezagai, zu vaiti kpein kwee, nubuseiti zii fwee fai ga ga leeni toun be!

¹² Waso nui neebe vaa la ga nu zeli lo ma, e la da ga li gima nuiti po be.

¹³ Koozuneei ga da nu gaazuve volo, kele ziiboloi ga da nu gaalei.

¹⁴ Kelegele nui ga da gaaba faa maagoli vai ma yeenope, kele gimalala nui gonogi ga da ge ga gimalala vaiti no.

¹⁵ Maanogo nui zii ma voloi kpein jouve, kele zoi undaaneai, naa ga da ge feti gula vai laawu no go.

¹⁶ Fizoge nu da ani go no zoloo, e ge ga Goofo GALAGI gaazuluaba nu, e va li naavolo wola sobosu, nii ziiboloi polu.

¹⁷ Fizoge nu tufa wuulugi ma laamii wo, kpeteai neebe zu, e va li nike wuloi miizu, ni woinzegemai ga na.

¹⁸ Ziigula nui ga da kpoeiti suwoblo, kele zoi ziigaa la wana fala, naa ga da sakpegiti gaayei.

¹⁹ Naka nui na-pelei geeve ege gain sasai, kele sole nuiti ta-velei gaa ga soli.

²⁰ Gima loun zunui ga da keege goozune, kele faagaagalala zunui ga da dee levevili.

²¹ Gimalalai ga ga koozuneei naama nui ve, nii balagai faagaagai ma, kele zunui kelegelegai, toga da zie soledai zu.

²² Faa moimoin ka da gazavi, ti la zolooga toozei gaazagatalai va, kele ti zu ga da bete, ni tenebo nua ta na.

²³ Koozune vaa ve zunui ve, siegi zu e bofo woogaavotegi veezu la, ziilei faa ve, ni kpoei a wona ga bo yeegefala!

²⁴ Kelegele nui ga da zie ga pelei, nii e leezu geezuve zenvui vo be, naa ga kizosu govealaazu ma, nii e buu vele.

²⁵ Goofo GALAGI ga da waso nuiti ta-velei gologolo, kele toga da baa poanzai goligiti maazu.

- 26 Gooḡo GALAGI maanḡei ḡa ga kisie naiti,
kele kpoe vagaiti ka a da va ti wu.
- 27 Zoi é wainni vele-o-vele, é bete, toḡa da ná-peleyegei lo kpolei zu,
kele zoi é lobeanii wainzegezu, naa zii zu ḡa ḡooza.
- 28 Telebo nui ḡa da ḡigaizie, aisa é va goḡaavotegi ve,
kele faa nḡu ḡe nuiti ta da faa nḡi vaza ga laave.
- 29 Gooḡo GALAGI maagoozave faa nḡu ḡe nuiti ba,
kele toḡa da woilo telebo nuiti ta-maanene wooiti ma.
- 30 Nuḡoḡolai ma ḡaazuve ḡa da koozuneei ve,
nui a woo niine vagai menina, toḡa da ipodo, é zeeli ma ḡaeiti ma.
- 31 Zoi é woilosu tene gooiti ma, ta ḡo ba etea ziei zu,
naa zeizu ḡa ḡima nuiti saama.
- 32 Zoi é ḡelezu ga zeli minna lo ma, naa ḡa ḡoḡo velevelesu,
kele zoi é woilosu tene gooiti ma, naa ḡa ḡi pagaiti soloo.
- 33 Gooḡo GALAGI ḡaazuluabai ḡa da nu ḡala ga ḡimalai,*
aisa nu va lebiya soloo, keni é ḡoḡomaayei pe.†

16

- 1 Nuiti ta da ta-vaiti seikpasu,
kele Gooḡo GALAGI ḡa woo ḡaabelagi zea.
- 2 Esee pe ka da ḡisie ga nii kpein é keezu page,
kele Gooḡo GALAGI ḡa é de-ḡeevaiti ma ungi ma lukpoi ḡaalevezu.
- 3 Da-vaiti pe ze Gooḡo GALAGI yeezu,
da-vaa zeikpasuiti su ḡa bete.
- 4 Ani kpein kpete ungi ḡa ná, Gooḡo GALAGI ve,
anee faa nḡu ḡe nuiti, ta ná maanḡo voloi ve.
- 5 Waso nuiti maayo ge la Gooḡo GALAGI ve,
koleve ga ti zalalalai la yega.
- 6 Faagaaza golai ḡa da gba ga nuḡoḡolai ta gaamai,
Gooḡo GALAGI ḡaazuluabai vo, nu ḡa da maagooza faa nḡi va.
- 7 Nui zie vele a neena Gooḡo GALAGI ve,
toḡa da ti yḡḡozubete ta sili nuiti.
- 8 Fizoge ani goi nu soloozu, é soloo telebodai zu,
é va soloo golai wo, yaavai zu.
- 9 Nui ḡa da faa zeikpasui ḡe,
kele Gooḡo GALAGI ḡa lo kḡḡovololu pe.
- 10 Masagi a ḡena ḡoea, daawooi ḡa ga GALA gooi,
a ḡena tukpoi ḡaalevea, daave minna wooveleda ḡe.
- 11 Gooḡo GALAGI wainve ga kiloiti ti laazeelai,
toḡa devezu, vele kḡḡo ganiiti maanai ti ḡe la.*
- 12 Faa nḡu ḡee vai maayoseḡeve masagiti be,
mazoloo telebodai ḡeai ḡa a da ná-zobogi maawui.
- 13 Masagi wainve ga naati, niiti ti-laawooiti solegai,
naati neeve be, niiti ti ḡoezu ga gaamai.
- 14 Siegi zu masagi yiḡaawanazu la, ná-ziigulagi ḡeeve eḡe saa ḡeelai,
kele ḡima nui ḡa zoo é gaabe.
- 15 Siegi zu masagi ḡaazulo pelel vasu da, naa ḡa é ga zenvui,

* 15:33 Wele 1:7 zu, ta sugulazuve. † 15:33 Wele ve: 18:12. * 16:11 Wele 11:1 zu, ta sugulazuve.

- ⁵ Da nɛɛɖulana bala nui zu, Kpɛtɛ Nui ɖa ɛ unfesu,
zɔi ɛ ɖoozunɛɛzu seɪnɔɖɔi ná-maanɔɖɔ vai zu, salalalai la yɛga.
- ⁶ Nu ɔlɔiti ta-lɛbiya wɔlɔgi ɖa ɛ ga ti-lounlointi,
lointi ma zaalai ɖa ɛ ga ti zɔlɔ nuiti.
- ⁷ Nu woozuɖɛzei la zolooni faaɖaɖaɖaɖaɖa nui ma,
zekana nɔ, zɛɛi la zolooni la kundigɖi ma.
- ⁸ Tanigaa ta ɖa ɖisiɛ ga, lobɛanii ɖa ɖɛ ti vɛ ga undaanɛɛi,
naa ɖa ta ɔɔɖɔ zɔlɔ su, ta-vai pɛ su.
- ⁹ Zɔi ɛ pɔ ɛ nɛɛ nuiti bɛ, naa ɖa ɖa tɔ koloɖologiti suvaayɛ, niiti ti ɖɛai la,
tɔɔzei ɖa ɖɛna suɖulaa kenein, naa ɖa ɖa ɛ-wɔlɔaiti maagooza ɛ va.
- ¹⁰ Zeliloma ɖilagi ɖa ɖa faa vaa kelegɛle nui ma,
ɛ leve kpakɔ nɛ ungila (100) ba, ta faaɖaɖaɖaɖaɖa nui loɖa la.
- ¹¹ Nu nɔi ɖa ɖa buzeɖɛ daalɔɖɔma vai nɔ ɖaizɛ,
keelai ɛ la maawɔingɖa ɖɛa, naa ɖa ɖa leve daalɔɖɔma.
- ¹² Nu ɖomi ga file zua leei, nii ná-zivoiti kulaai zea,
naa vizɔɖɛ, ɛ va ɖomi ga faaɖaɖaɖaɖaɖa nui ɛ ná-titidai zu.*
- ¹³ Ni nu a faa vagoi zalana ga faa nɔi,
maanɔɖɔi la zeɖɛa maala pɛ.
- ¹⁴ Sakpegi lɔzei, naa ɖa ɛ ga ɛ ziei luɖɔlosuvɛ laavie,
zeɖɛ ná, aisa kpɛi va leve.
- ¹⁵ Nii ɛ losu faa nɔu ɖɛ nui volu, ta zɔi ɛ telebo nui veelalazu,
ti felegɔ pɛ ti maayoseɖɛvɛ ɖɔɔɖɔ GALAGI vɛ.
- ¹⁶ Walii a ɖɛna ɖimalala nui ya, leeni ɖa a kɛ la?
Toɖa zoo ɛ ɖimalai ɖɛya la ɔaa?
Kɛɛ ɖi pagɔ la zea.
- ¹⁷ Bɔla nui ɖa ɖa nɛɛbɛi ɖɛ yeenɔpɛ.
Gɛɛɖɛloin ɖa ɖa kpɔbai ɖɛ, faaɔaagi a vaana.†
- ¹⁸ Keni nui balagai ɖigi ma, naa ɖa a ɖa minazeɖɛ,
ɛ ɔɔɖɔ ɖɛ ga zeelagai, nu ɖiligi ná-kuyei zala vai zu.‡
- ¹⁹ Nui kpɔɛba vai nɛai bɛ, tɔ koloɖologi nɛɛvɛ bɛ.
Zɔi kibɔlɔmai su, naa wɔinuvɛ ga ɛ ɔɔɖɔ ɖologolo.
- ²⁰ Nui yaavai ziimavɛ, ɛ la undaanɛ zɔlɔɔga,
zɔi ɛ ga nɛ felegi, naa ɖa lɔ nimizai zu.
- ²¹ Zɔi ɛ faaɖaɖaɖaɖaɖa loun zunui zɔlɔɔsu, ziizoolɛi ɖa ɖa ɖɛ ma.
ɖimalala loun zunui, kɛɛɖɛ ɖoozu la ga nɛ.
- ²² Ziilaai ɖa ga kɛɖɛya zaɔu wola,
kɛɛ kitevei ɖa ɖa nui zunɛgi ɔɛ.
- ²³ Yaava nui ɖa ɖa lobɛanii zo, ti dɔɔɖu seɖɛi wu,
nii a kɛ ɛ tukpɔi maave.
- ²⁴ ɖimalai maabuvɛ kelegɛle nui va,
kɛɛ ɖimalala nui ɖaazuɛ ɖa liizu faiti pɔ, niiti ɛ la zooga ɛ va ti zɔlɔ.
- ²⁵ Faaɖaɖaɖaɖaɖa loun zunui kɛɛɖɛ ɖa ɖa ɖɛ ziiɔlɔi zu,
ɛ ɖɛ ga ziiɖologologi naa vɛ, nii ɛ ɔlɔɔga.
- ²⁶ E la zolooni, nu va fuun gani ɖula ɔbalala nui ya,
toɖa ga telebotala vaa, ɛ va unfema nui loɖa.
- ²⁷ Nui nii ɛ ziaa faa mɔinmɔin su, naa ɖa ɖa dama, ɛ mina ɔɔɛ ga gola,
kelegɛle nui ɖa ɖa yeɖɛɖɛgalai zeɖɛ, ɛ ɖa ɖisiɛ.

* 17:12 Wɛɛ vɛti: 2Sa 17:8; Wɔz 13:8. † 17:17 Tati pelei tagɖi ɔalaa ka ga nii: ɖɛɛɖɛloin ta ɖa ɖa zɔlɔ faaɔaagi ma voloi vaa zu. ‡ 17:18 Wɛɛ 6:1 zu, ta suɖulazuvɛ.

²⁸ Gimalala nui balaa a ɗa leve ga ɗima nu, ni toɗa zoo maagɛsu kpɔ. Zoi ɛ laaɗulusu, naa ɗa ɛ ga zunui nii kelegelegai.

18

¹ Nui nii kpalai ga ɗakalawe nɔ, toɗa ɗa maagooza zɔiti ba, toɗa ɗa yiɗaawana, ɗima vai kpein daaloɗɔma.

² Gimalala nui yiima vaa la ga faaɗaagaa vai, kenɛ nɔ-kisɛiti sule vai.

³ Siɛgi zu nu nɔi vaazu la, wɔinzeɗemai ɗa ɗa vile polu, ti va. Unfeɗi ɗa ɗa vile ɓaagɗulamai volu.

⁴ Nui ɓɔe wooiti ti da, ta ga ziei buuzeidai gola, ɗimalai ma deungi ɗa ga kotudei, ɛ zulusu.

⁵ Maa la neeni, nu va lo faa nɔu ɗe nui volu, ɛ va telebo nui veelala nɔ-gaamai zu.

⁶ Gimalala nui nɔ-kpɛiti ta ɗa sakpegi loo, daawooi ɗa ɗa doɗai maaloli ma.

⁷ Gimalala nui a ɗena ɓɔea, toɗa ɗa ɓoɗo ɗologolo fai ɗe, kpɔɗo wooiti ta ɗa ɗe ga baliiti, ɛ ɗo ga tiye.

⁸ Zɔɗɔzuziɛ nui nɔ-kpɛiti keɛɛɛ eɗe ani jemigiti, ta ɗa yei ti zeeli nu ɗoozuɛ.

⁹ Zoi ɛ nɔ-botigɛ vai maagɔnɔɔsu, ta ga ani ɗila, ta zoi ɛ kologolosu.

¹⁰ Gooɗo GALAGI ɗa ga siɗi golai, telebo nui ɗa ɗa bize, ɛ li nɔ, ɛ ɗe ziileigi zu.

¹¹ Kpetɛ nui nɔ-naavoloi ɗa ɛ ga nɔ-taa wolai, toɗa ɗa ɗigaizɛ ga toɗa ga siɗigi, nii a zoo tɔun makesu.

¹² Siɛgi zu wasogi nui yiimawe laavesu da, kologolo geei zeelia. Aisa ɛ va unfemai zɔɔ, kenɛ ɛ zoo ɓoɗomaayeizu.*

¹³ Zoi ɛ googaavotegi veezu, aisa ɛ va woilo kpɛi ma, ɛ wosu, toɗa nɔ-ɗimalalai ɗula keɛma, ɛ zongo zeɛ ɓoɗo va.

¹⁴ Kisɛ vagoi ɗa zobo fe nui ɛ, ɛ zie seeɓei wu, keɛ kisɛ vagoi a valibona ga iɗotevei, ɓe ɗa a pu su volu?

¹⁵ Kelegele nui wainɛ ga ɛ faaɗweɗi zɔɔ, ɗima nui ɗa ɗa ɗaaba ga ɛ woilo kpɛiti ma, ta nu ɗala.

¹⁶ Faanɛi ɗa ɗa peleiti daalao, ɛ nu laazeeli nu wolaiti ma.†

¹⁷ Nu mɔungi ɛ ɓaazaɗazu, toɗa ɗa ɗe eɗe toɗa gaamai zea, eyɛsu tukpɔɗɔɗi va ɛ gooiti sakpe.

¹⁸ Kpakutoomai ɗa ɗa sakpegi ɓe, toɗa ɗa balaa nu wolaiti seɗe unga.

¹⁹ Nu zeeli vai ɓaawe ɗeeɗeloin ma, nii maawanaai, ɛ leve taa wolai va, nii siɗigi ma. Kpɛi ɗeeɛ eɗe siɗigi laawe ma zɔɗɔgiti.

²⁰ Eɛ ka ɗa daawooiti ma lonɔgiti kɔɗo, ɛ yiɗo ga tiye, toɗa yiɗo ga niiti, dakɔɓgiti ti ti veai.

²¹ Saai ta zenvui ta zoo zɔɔɔsu nui neɗi zaɓui zu. Zoi kpɛzuɗulai neai ɓe, kenɛ ɛ va subolo ɗomɔ fai wu.

²² Nui a anzai zɔɔna, ɛ undaanɛi zɔɔga, faanɛ ɗa naa, ɛ sɔɔgai Gooɗo GALAGI ya.

²³ Bala nui ɗa ɗa ɓɔe ga maanɛne wooi,

* **18:12** Wele ɓe: 15:33. † **18:16** Wele ɓe: 17:8.

kpɛtɛ nui gooɖaavotegi wo ga zeeɖaabaai.

²⁴ Nui nii bɔɔlai mɔindai, ta polu kpɔɔ vai ma,
kele nu wɔɔla ɖitei ɖa da ɖili ɛ va, ɛ leve ɛ-ɖɛloin va.

19

¹ Fizɔge nu ɖe ga bala nu, ɛ eteai zie ladalai zu,
ɛ va ɖe ga faaɖaagaalala nui, nii zeai.

² E la vizɔni nu nɔpe ma, ɛ va vala faaɖweɖi ma,
zɔi ɛ ɖɔɖɔzuvilezu, toɖa da faaɖaazagi ɖe.

³ Nui ná-ɖimalalai ɖa da ná-pelei ɖaavala ba,
ɛ da yiiɖaawana Ɔoɔɖɔ GALAGI ma niina.

⁴ Naavoloi ɖa da nui wɔɔlai mɔin gola,
kele bala nui bɔɔlai ɖa da ɖele ba.

⁵ Zeɛ zeelei zalalalai la yega,
doɖai la voolaa naa va, nii ɛ zeɛi vazasu.

⁶ Nu mɔinmɔin ka da sɔbelama nui maamuse gaazu,
ɛɛ ka pɔ ɛ ɖe ga naa bɔɔlai, nii ɛ faanɛi ɖɛɛzu.

⁷ Bala nui la nɛni keɛɖɛlointi be,
baa mu ná-siepoluiti, naati ta da maagooza ba.
Siegi zu ɛ wɔinni la ga ɛ ɔɔ ti vɔ, ti la mɔ koba.

⁸ E kigaiziei maagɔli, da naa ɖɛɛzu da ɔɔɖɔi da-undaanɛi vaa ma,
da ɖilina ɖimalai va, da undaanɛi zɔɔɔ.

⁹ Zeɛ zeelei zalalalai la yega,
zɔi ɛ zeɛi vazasu, naa ɖa ɔɔɖɔ loozu ya.

¹⁰ E la vizɔni ɖimalala nui ma, ɛ va eteai zie gaane zu,
sɔnaga duɔi va ɖe ga kundigɛiti deve nu.

¹¹ Nui ná-ɖimalai ɖa a da vɔni da ná-ziiɖulagi ma,
toɖa be ga lebiya, ɛ ná-faawanamaiti suvaaye.

¹² Masagi ná-ziiɖulagi maayikiwe eɖe zalai ziko wooi,
kele ná-faanɛi ɖɛɛve eɖe nɔɖagi, nii ɛ tufai ɖa.

¹³ Faaɖaagaalala loun zunui ɖa ga keɛɖe ná-nimizai.
Kpɔeleve anzanui ɖɛɛve eɖe zie goi, nii ɛ vilesu peinpein maa la levezu.

¹⁴ Nu ɖa zoo ɛ pelei ta anii kpein sɔɔɔ ga pogani ɛ-ɖɛni zea,
kele Ɔoɔɖɔ GALAGI ɖila kpe nɔ ɖa a zoo, ɛ ɖima anzanui ve nu ya.

¹⁵ Dɔɔɔɔi ɖa da nui wui ɔɔɖɔ ma,
zɔi nakaai, pului ɖa so.

¹⁶ Nii ɛ devei zosu, naa ɖa baazu zenvui maazu,
zɔi ɛ la ɖaabaazu sie vele ma, naa ɖa za.

¹⁷ Zɔi a bala nui maawɔingɖa, lɔɔɔ kana ɛ feeze Ɔoɔɖɔ GALAGI ya,
naa ɖa naa ve zea, nii maanɛi ga ɛ sɔɔɔ.

¹⁸ E-loun zunui maagɔlo gelegele, siegi zu kitogi ná la de,*
kele mina wɔin ga paa vaa.

¹⁹ Nui ziiɖulazu, kɛni ti ani ɖula zea.

Ni ti la ani ɖulani zea, ti zobo fea be ga ɛ tɔɔzei volu.†

²⁰ Woilo tɛnɛ gooti ma, va zeliimai wu,
gaabelasu, da ɖe ga ɖima nu.

²¹ Nui ɖa da faa mɔinmɔin kevele ɔɛɛ ná-kisiei zu,

* **19:18** siegi zu kitogi ná la de: Tati pelei taɖili balaa ka ga nii: mazɔɔ kito ka de ná. † **19:19** ti zobo fea be ga ɛ tɔɔzei volu: Tati pelei taɖili balaa ka ga niiti: ta tɔɔzei volu, baa ta ta ɔɔ baa vai va.

kɛlɛ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ɔa daa a ɔa zeeli.

²² Nii nuɔusei pɔ nui ná-fai zu, naa ɔa é ga woogɛɣiladai, kɛlɛ tama, bala nui vizɔge woovalada nui va.

²³ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazuluabai ɔa ɔa ɔɔ nu va, è zenvui wo,[‡] anii pɛ ge ɔɛ è ya, è kpidiiti siɛ, maanɔɔ la zeelia è ma.

²⁴ Naka nui ɔa ɔa yeelo baɔa ɔokoi zu, kɛlɛ ɔɔ vai daave, naa ɔaa.

²⁵ Siɛgi zu ti waso nui loɔazu la, zɔi é la dɛ faa mɔinmɔin kwɛɛni, naa ɔa ɔa ɔi sɔlɔɔ, zeli lo kelegɛle nui ma, toɔa faaɔwɛgi zɔlɔɔ.

²⁶ Zɔi é kɛɛɔ zopele nɔuzu, é dee ɔɛ, naa ɔa ga doun zunui é unfe fai ɔɛzu, ta ɔaɔɔulama vai.

²⁷ Doun zunu, ɔa ɔena woilosu kala gooi ma, ɔa voluave faaɔwɛ kpɔɛti ba.

²⁸ Zeele nɔi ɔa ɔa tukpɔɔaaleve vai ɔaavala ba, faa nɔu ɔɛ nuiti daave ɔa ɔa telebotalai mi.

²⁹ Tukpɔi ɔɛvele ɔɛɛve ga é loo nɛɔɔɔulasu nuiti ma, ɔoɔa ɔakɔi ɔa ga faaɔaɔaɔalala nuiti polu zaamaɛ nɔnɔ.

20

¹ Ɔɔi ɔa ga nɛɔɔɔulasu anii, kpɔle anii é nu ɔaazulatisu, toɔa ga zɔɔɔema anii, nu-o-nu é ɔɔɔ loozu ya su, naa la zooga é va ɔɛ ga ɔima nu.

² Masagi a yiɔaawanana, maa ɔa ɔa yiki eɔɛ zalai zikɔ wooi, ɔɛi ɔa masagi ná-ziiɔaawanai ɔaazulɛna, è-yenvui ɔa faaɔaagi laawu.

³ Nu maagooza sakpegi va, naa ɔa ga lɛbiya vaa. Keni ɔimalala nui ɔa a ɔa woizuɔlɔ, é lo su.

⁴ Ɔɔɔve nui la ɔɛ kɛɛni, é va wozai woli ma yeegɛɣalai, ani la ɔɛa ná, nii a teve molo levei zu.

⁵ Kisiɛti ti nuɔusei yiimaɛ, ta ga ziei buuzeidai, kelegɛle nui ɔa soogai ta zaɔazu.

⁶ Nu mɔinmɔin ka ɔa ná-woogɛɣiladai zule, kɛlɛ mini ɔa sɔbelama nui a ɔa ná?

⁷ Telebo nui ɔa zieu ná-sɔledai zu, undaanɛ vaa wola ɔa naa, ná-dointi ɔɛ, a zegɛna naa.

⁸ Siɛgi zu masagi zeizu la tukpɔɔaalevezuve, toɔa ɔa faa nɔi yɔɔɔzuɔa, ga wɛɛ laa ɔilagi nɔ.

⁹ Ɔɛ ɔa a zoo é ɔɛ ma: «Ziimaɛ ɔoleavena, gɛ nɔdega koto la mɔ bà?»

¹⁰ Nu kiloi ta kɔɔɔ ganii ma zii felegɔiti seɔɛ, é va nuiti yaava, naa ɔa ga Ɔɔɔɔ GALAGI maɔnɛi ba vaa.*

¹¹ Zunu lounɔi ɔa ɔa ɔɔɔ ɔɛvele lɛ ga ná-kɛɛwotiiti, nu ka ni sɔgi ɔa va, é zɔle.

¹² Nu woiyegɛi é faa mɛnisu, nu ɔaazuve é wozagaaazu, Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa é ti ɔilagilagi pɛ kpɛɛa.

¹³ Mina niimɛnii wola nɛɛ vɛ, è mina gaabelala baladai zu. Wuzegɛ ga sobuzobui, ɔa daamiani sɔlɔɔ, è ɔɔlɔ ba.

¹⁴ Ani ɔɛya nui ɔa ɔa ɔɛ ma: «É la vani! E la vani!» Kɛlɛ a zegɛna ná, é ɔɔɔ maamuse ga anii naa zɔlɔɔ fai.

¹⁵ Zanugi ma vaa la ɔaani, kɔbu ani vagɔi mɔinve,

[‡] 19:23 Wɛɛ vɛ: 10:27. * 20:10 Wɛɛ 11:1 zu, ta sugulazuve.

kele anii nii fizɔgai ti pɛ ba, naa ɖa é ga, nu laawooi é faaɖweɣi veezu.

¹⁶ Ni nui ta a ɔɔɔɔ ɔɔna ga zeelaga è vɔ be, é vile nui ta ná-kuye vaa va, nii è la kwεε, ná-seɔei zeɔe ga kpounmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kwεε.

¹⁷ Daamianigi unmaai, mounpa toḡa ḡa nεε,
keε naa volu, toḡa ḡa ḡε ga kətui, é nui laave laave.

¹⁸ Faiti ti ɢazavisu, ti laa ɢa da zeeli ga tɛnɛ pagɔiti maavele. Da ɢɛna lia kɔɔmave, gaalugi wo, ɛ faiti kpɛtɛ.

¹⁹ Zoi é fama bœi vazasu, naa ɟa dœɟfuzu vaiti kulazu.
A mina bœ faa ma, wa nuiti ti kpœzuɟula ɲakaiti bosu.

²⁰ Zoi a keεge voovo ta dee,[†]
zii ga loo, ege lanboi é zaazu kpidi boii zu.

²¹ Poganii solɔɔgai ga gaazuvilei mounpagi zu, tuya la dea ma naa volu.

²² Mina ɟɛ ma: «Nà nònɔ votokula!»

Gito Gooḡo GALAGI va, toḡa è ḡizo.

²³ Gooḡo GALAGI maapee ḡa ga kooḡo ganii daa la zeelini,
é la vaa zee ḡiloi wu.‡

²⁴ Ḑoḑḑ GALAGI ḑa é losu nui luḑḑ ná-eteai zu.

Nuβusei ɖa zoo ɖale é pelei ɖwεε, nii é zizu la?

²⁵ Polu la ʋani nui ma, è ʋa ani ve ǾǾǾǾ GALAGI ʋe ga gaazuʋilei, Ǿaa è minazeǾe pe, è ʋa leǾa Ǿigaizi su. §

²⁶ Gima masagi ga da faa jɔu ge nuiti so,
é faa la ti ma, maawɔinda la su.

²⁷ Nui ná-faagaagaa gígi ga ga lanboi, nii Góogó GALAGI feai, toda é nui yiimave vaiti pe fedelefedelesu.

28 Nuḃḃḃḃlai ta wooḃḃḃḃiladai ḡa a ḡa masagi make,
ná-nuḃḃḃḃlai ḡa é ná-masa kpḃkpḃgi zeí vele ḡeṡeṡu la.

29 Zebei ḡa é ga buzeḡe niinεgiti ta-vadaí,
kewola volḡiti ta-unfemai ḡa é ga undeḡa ḡolegi.

³⁰ Maawana valai ɖa ga faa nɔi ɖeɖe salei,
zekana é la, doɖai ɖa ɖa zeeli kisiɛiti ma, niiti ti looɖuai.

21

¹ Masagi yii ḡa Ḡoḡḡ GALAGI yeezu, eḡ zizi é yeizu,
é ḡa lii la, ve nḡpe ná neai be.*

² Εσε ka da ḡsiε, ga nii kpein é κεεzu pagε,
keλε Ḡooḡo GALAGI ḡa é de ḡεε vaiti ma ungi ma lukpoi ḡaalevezu.

³ Nui a telebo fai ta sōle fai ǵεena,
naa ǵa fizɔgai Ǵooǵo GALAGI ǵaazu, é leve zalaǵaiti ba.

⁴ Gaazulɛi ta waso zenvui,
faa ɲou ɖɛ nuiti ta-eteai kpein ka ga kotoi.

⁵ Zoi é ǵaabaazu, é faazeikpasuiti ke, naa zolooǵi zu ǵa wools, kele zoi é faiti keezu ga gaazuɓadii, naa ǵa li é lo pului zu.

⁶ Niiti ti ta-beɛi zɔɔsu zɛi zu,
ta ga faaɗaɗaalala nuiti ti ɓizɛzu, ti ɓ saai zu.

⁷Faa n̄ou ɟɛ nuiti ta-zu n̄oi ɟa ɗa li ga tiye,

† **20:20** Faa ɲɔu wola ɗa ga nii to ge zeini ma kpaan, zoi a la koloɗolo, ti bena naa va (Egz 21:17; Lev 20:9; TSV 27:16).

‡ **20:23** Wele 11:1 zu, ta sugulazuwe. § **20:25** Wele ve: TbN 5:3-5. * **21:1** Petε velei é keeni la ga Nebukadenezaal (Dan 4:28-29, 32) ta Siluse (Eza 45:1-3; Esd 6:22). Wele veti: 16:1, 9; 19:21; 20:24.

mazɔɔɔ ti la vaani bu, ti va ladalai ɔɛ.

⁸ Namaba nuiti ta da vile pele ɔɔngugi volu, keɛ lada nuiti siɛ veleɪ zɔlegɛ.

⁹ Fizɔgɛ nu zeɪ fiɪɛ zosuɔe sokogi zu peɛ ɔɔmave, wo va li ɔɔsu zeizu ma, wa kpɔɛɛve anzanui.

¹⁰ Faa ɲɔu ɔɛ nui yiimai ɔa ga faa ɲɔu ɔɛɛ vai, anɛɛ ɔɔɔɔɔi ɔɔɔɔi, ɛ la loga maazu.

¹¹ Maagolo bakɔi a zeelina waso nui ma, zɔi ɛ la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naa ɔalaa ɔa da ɔi sɔɔɔ,

da ɔima nui ɔalana, toɔa da faagwɛgi zɔɔɔ.

¹² Telebo nui† ɔa da ɔida naa kpein bu, nii ɛ ɔɛɛzu faa ɲɔu ɔɛ nuiti ta-veɪɪ wu, siɛgi zu ti ɔɔzu la maanɔɔɔi zu.

¹³ Nui nii ɛ la woilosu maawɔin nui ná-kpee wooi ma, to ɔɔɔɔi ɔa kpeeɪ loo, ɛ la googaaɔote sɔɔɔga.

¹⁴ Faanɛɛi ɛ ɔɛɛzu dɔɔɔfuzu, naa ɔa da ziiɔaawanai ɔaayeɪ. Lobɛanii ɛ levesu dɔɔɔfuzu, naa ɔa da ziiɔula golai ɔaayeɪ.‡

¹⁵ Toɔa ga koozune vaa telebo nui ɔe, sɔle fai a ɔena ɔea, keɛ naa ɔa ga nimiza vai faa ɲɔu ɔɛ nui ɔe.

¹⁶ Nui nii ɛ zeɔɔɔzu ɔi pagɔi ma veleɪ va, ná-dooɔo bosuɔe ɔa ɔɛɛzu ga ɔɔveiti ta-maaɔɔgi zu.

¹⁷ Zɔi ɔɔɔyiimai nɛai bɛ, toɔa kpalai ɔwɛɛ, zɔi ɛ ɔɔɔ veai dɔɔi ya, ta etea ɔaazuɔulapɔi, ɛ la ɔetɛa eyɛsu pɛ.

¹⁸ Faa ɲɔu ɔɛ nui ɔa ɛ ga telebo nui unmaɔ ganii, yaava nui ɔɛ ga sɔle nuiti tɔnɔi.

¹⁹ Fizɔgɛ nu zeɪ zooi ta zu naa vɔai, ɛ mina zeɪ kpɔɛɛve anzanui ɔoba, ziiɔaawanaai.

²⁰ ɔima nui zeizuɔe, nu ɔa da ani naavolo ɔagɔiti ka ná, ta gulo makegaiti, faagaaɔaalala nui ɔa da naati suvaza, niiti ti zea.

²¹ Zɔi ɛ ɔaabaazu, ɛ ɔɛ ga telebo nu, ta woogɛɔilada nu, sii zu ɔa ɔooza, toɔa zo ga telebodai ta unfemai.

²² ɔima nui ɔa laalɛna taa wolai wu, nii salavusu ɔɛzeɔɔɛzeɔgiti ti maabɛɛzu, ɛ siɔiɔi loka, nii taai ɔitogai ba.

²³ Zɔi ɛ ɔaazu daaɔe maazu ta nɛgi, naa ɔa ɔɔɔ ɔizo kidaavili faa mɔinmɔin ma.

²⁴ Nɛɛɔulasu nui ɔa ga waso nui, ta gaazuleɛ nui, nii waso dateɔegai diizu faiti keɛ vai ma.

²⁵ Naka nui ɔa da za, tɔzeɪ ziima vaiti daa la zeelizu, mazɔɔɔ ɛ la pɔ ɛ va yeeɔɔɛ fai nɔpɛ ba.

²⁶ Yeenɔpɛ, toɔa gaazuɔulapɔi laawu, keɛ telebo nui ɔa da ti pɛ kwɛɛ, ɛ la ta makega ɔɔɔ ɔe.

²⁷ Faa ɲɔu ɔɛ nuiti ta-zalaɔai ɔa ga ziimaziɛ ganii, sɔnaga ta vaana kulazu ga kisiɛ ɲɔi.

²⁸ Zɛɛ zeeɪ undaa ɔa vili, keɛ zɔi ɛ gaamai wosu, nii ɛ mɛnini, zobo ka naa ɔe sienɔpɛ su ɛ ɔɔɛ.

²⁹ Faa ɲɔu ɔɛ nui ɔa da ɔɔɔ ɔula ga lada nu, keɛ sɔle nui ɔa da ɔaaba siɛ veleɪ ma.

³⁰ Nuɔuseɪ ná-ɔimalai, ta ná-keleɔeleɔgi ta ná-kisiɛi, naati tanɔpɛ ge la zooga, ɛ va li ɔooɔo GALAGI yiimai laalɔɔma.

† 21:12 telebo nui: Tati peleɪ taɔili ɔalaa ka ga nii: telebo GALAGI. ‡ 21:14 Weɛ ɔeti: 17:8, 23.

³¹ Ta da sooiti maagili kooḡo voloi laaloḡoma,
kele pile sɔlɔ fai ḡa ḡooḡo GALAGI yeezu.

22

¹ Toḡoḡulagi vizoge naavolo wolaiti ba,
è unfe zɔiti ma, naa vizoge, é leve walii va ta zanugi.

² Kpete nui ta bala nui ti boḡe faa ḡila ma:
ḡooḡo GALAGI ḡa é ti felego pe kpetea.

³ ḡima nui ḡa da maanḡoi ḡa é vaazu, é lekpe tuḡo,
kele nui é la de faa moinmoin kwee, naa ḡa da zie ná ḡobave, é ma boḡi zɔlɔ.

⁴ Boḡomaayeii ta ḡooḡo GALAGI ḡaazuluabai ma ḡulanumai ḡa ga,
kulagaanezui, ta unfemai, ta sii zuḡoozai.

⁵ Yaava vele, ḡaingiti ka ti su, ta baliiti, maanai nu maagooza ba,
ni è-yenvui woin ḡa è ma.

⁶ Doungoi ḡala ga pelei maanai é zie la,*
anee siegi zu é vɔlɔzaḡasu da, é la zeḡea ba.

⁷ Kpete nui ḡa da zei, bala nui unda.
Kuye zeḡe nui ḡa ga duɔi, kuye vee nui ya.

⁸ Zoi a telebotalai vaza, toḡa teve ga maanḡoi,
ná-zobogi ḡa ḡologolo, nii é toomai ḡeezu la.

⁹ Nui é nuḡoḡolai ḡeezu seiḡoḡoiti be, toḡa tuyai zɔlɔ,
tozei ta boḡu ná-daamianigi ma ta bala nui.

¹⁰ Neegulasu nui be, kpɔei ḡa be,
goomaagaaaliiti ta poomugiti ta be.

¹¹ Ni nu woinve é ḡe ga masagi neeḡoḡoi,
keni kisie vagɔiti ti nee be, ta neene kpɔeiti.

¹² ḡooḡo GALAGI ḡa welezu faaḡwegi ma,
kele toḡa da yaava nui ná-kisieiti supu.

¹³ Naka nui ḡe: «Zalai ḡa loni eteave,
é mina lia bɔlizu ga pelei zu taa zaamave!»

¹⁴ Weenzie anzanuiti daave ḡa ga zeḡezaḡai suḡoozaai,
nui ḡooḡo GALAGI yiiḡaawanazu ma, naa ḡa loo su.†

¹⁵ ḡimalalai ḡilive doungoi yii va,
maagolo baḡoi ḡa maagooza ba.

¹⁶ Zoi é bala nui laazuḡolizu, é va tɔnɔ sɔlɔ ba,
ta zoi é vebeaniiti feezu kpete nui ve, naati gaabelazuve ḡa ḡe ga baladai.

ḡima nuiti daawooiti

¹⁷ Dama, è woilo ga pago ḡima nuiti gooi ma,
yiilaalao faaḡwegi luḡo, ḡe feezu è ya.

¹⁸ Mazɔlɔ fizoge è ti make ḡisu,
è ḡevele beḡe yeenope, è da ti zuḡula.

¹⁹ Woinve ga è ḡito ḡooḡo GALAGI va,
naa ḡa é ba, za, ná è ḡalasu, da balaagi.

²⁰ ḡe la tene gooiti ta kidafaawu vaiti seveni è ma,
ná zeizu va ḡe ga puusavago (30),‡ baa?

²¹ Naati ta kala kitei ve è ya, soloogai kitogi ma.

* 22:6 Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: doungoi maagolo ga sie vele, baa doungoi maagolo ná-eteai bozei ziegi zu.

† 22:14 Wele veti: 2:16; 5:3, 5; 6:24; 7:5. ‡ 22:20 puusavago: Nii wola la ḡoleni Eḡulu wooi zu. Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: mounpa, baa niiti ti wola vagai.

Ni nui ta a è levena, gaamai ɢaiziezu,
da zoo è faa gaamaiti bo ma, kisufala.

²² Mina lo bala nui ná-zobotalai ma, è va maavo,
mina maawɔin nui maanɔɔ tukpɔɢaalevezuve.

²³ Tɔɔzei Ɔɔɔɢɔ GALAGI ɢa ti maalobo,
toɢa naama nuiti zenvui ɢula ti ya, niiti ti zɔiti zeagɔligiti kulazu ti ya.

²⁴ Mina ziiɢaawanawana nu zeizei,
mina ziiɢula nu ɢɛ ga ziepolunɔɢɔ,

²⁵ è va li ɔɔɢɔ maagɔlozu ga sie vele,
è va bali la ɔɔɢɔ luɢɔ da-eteai zu.

²⁶ Mina ɢɛ naati saama, niiti ta ɢɛ ga zeelagaiti,
ziingao faa zu, ta kuye zeɢe vaa zu. §

²⁷ Mazɔlɔɔ ni ani la è ya, è va sala,
ta è ɔɔɢɔ vetei ɢula è ya, è laazu ga.

²⁸ Mina kwɛpelema vɔlɔzagagi zeɢe daazu,
nii è-mɛmɛwolani ti daani.

²⁹ Ni da zunui ta ɢaana ɢigi ma ná-botii zu,
toɢa zoo é botii ɢɛ masagiti bɛ,
é mina ye naati saama, niiti ti la ga sɔbelama nu.

23

¹ Ni da ɢena zeini daami wosuve taɔali ɢa,
wa unfema nui ta, dama ga ná-fai.*

² Ta ɢula da-vului la,
ni è ɢulukpuge.

³ Mina daamiani pagɔiti nɔ vete,
tanisu ta feezu è ya kisie ɲɔi maazu.

⁴ Mina ɔɔɢɔ ɔɔlɔ ga è ɓete vai,
ɢele vɔlɔ ma ɢisieɪ va. †

⁵ E ɢeezu nɔ, è ɢaazulo naavoloi va, tɔun é bega ga ɲeele,
mazɔlɔɔ toɢa kovegiti tosu ɔɔɢɔ va, é ɢove, é li ɢoozama, eɢe koɢeɪ é geezuve.

⁶ A mina ɔɔ daamiani ma, wa nui é ga ziiɔɔɔɢɔ nui,
è ɢaazu mina ɢula daamiani pagɔiti ba.

⁷ Mazɔlɔɔ nui ve kpegai na ga deve, é ɢɛ ma: «Laami, è ɔɔle.»
Kele gaamai zu, é la è vɔ ziimaɔve.

⁸ Da unpili ga ma ɓuɢai è miai,
woo nɛnɛgiti è ti wogai, ti la mɔ faa vaa.

⁹ Mina ɔɔɛ faaɢaagaaalala nui vɔ,
toɢa è ɔɔɛ woo vagɔiti baaɢula.

¹⁰ Mina kwɛpelema vɔlɔzagagi maavalibo,

§ 22:26 Wele 6:1 zu, ta sufulazuve. * 23:1 dama ga ná-fai: Tati pelei taɢili ɓalaa ka ga nii: dama ga nii é è-ɢakalave.

† 23:4 Tati pelei taɢili ɓalaa ka ga nii: ɢɛ ga kelegele nu è kwɛpelezu.

è va wain ga è podointi ta-yooi zege.‡

11 Tɔɔzei ti maalobo nu wola ɔa ná,
GALA bɔɔɔi ɔa ti maalobo è laalɔɔma.

12 Yiilɔɔ maagɔloi wu, è sɔlɔɔsu,
è woilo faagwɛgi ma ɔalagi ma, é wosu ga de.

13 Mina ineine ga è-loin maagɔlo vai,
anɛɛ ni da dogazu ga kpakɔ ɲɛ tieɔ, é la zaa.

14 Naa ɔa zoo é kaka faiti kpudɛ maazu,
niiti ta la ɔɛ ga undaavili faa.

15 Dòun zunu, ni da ɔilina ɔimalai va ga è-yii pɛ,
nà koɔzunɛɛ wola zɔlɔɔ naa zu.

16 Siɛgi zu è bɔɛzu la ga gaamai,
toɔa bɛ ga koɔzunɛɛ wola.

17 Mina ɔaazugula faa ɲɔu ɔɛ nuiti ba,
kɛɛ yeenɔpɛ ɔolo ɔɔɔɔ GALAGI vɛ.

18 Mazɔlɔɔ da velela velel zɔlɔɔ,
da-ɔitogi la ɔologologa.

19 Woilo ɔòo ma ga pagɔ, dòun zunu, è ɔɛ ga ɔima nu,
è yiiivilɛ sɔle pelei va.

20 Mina vilɛ dɔɔ bɔle nuiti polu,
baa naati niiti ti bɔɔ veezu daamii nɛɛnɛgiti zea.

21 Mazɔlɔɔ dɔɔ bɔle nuiti, ta ɔulukpu nuiti, ta da gaabelai nimizai zu,
ɲiimeni wo nuiti balaa, ná tago vena, ti bɔɔ maagɔli ga sege zaɔaiti.

22 Woilo è-ɔɛ wooui ma, nii é è zɔlɔɔga,
mina è-lee vɛɛvɛɛ, siɛgi zu é vɔlɔzaɔasu da.

23 Gaamai ɔaizɛ, ta ɔimalai, ta kalagi, ta faawuuzumɔgi,
mina ti zuɔologolo.

24 Telebo nui kɛɛɔɛ ɔa da ɔɛ koɔzunɛɛi zu ɔɔ,
undaanɛɛ nu ɔa ga naa, nii é ɔima loun zunui zɔlɔɔsu.

25 E-ɔɛ ta è-lee ti ɔoozunɛ è ma,
naama undaanɛɛi ɔɛ ga anzanui naa nɔnɔ, nii é è zɔlɔɔga eteai zu.

26 Dòun zunu, la nòun da,
è siɛ velel wuuzumɔ.

27 Mazɔlɔɔ kologolo anzanui ɔa ga zegezaɔai sugoozaai,
wɛɛnzɛ anzanui ɔa ga kɔlɔyegei sulɔidai.§

28 Toɔa da pele bɔungi wo, eɔ toosu nu,
toɔa da zunu mɔinmɔin kɛ ga woovalada nu.

29 Bɛ ɔa é kpeei loozu ga: «Ee, dèe, mɔanɔɔa»?

Bɛ ɔa kpɔɛ wafuungiti ti losu ba, maa da wana un ge la ba?

Bɛ ɔa gaazugɛzeiti kpɔidai su?

30 Naati, niiti ti lebisu dɔɔ bɔlezuuɛ,
tei ti dɔɔ zupuiti kpɔlezu.*

‡ 23:10 Wɛɛ vɛti: 15:25; 22:28; TSV 19:14. § 23:27 Wɛɛ vɛ: 5:5. * 23:30 Wɛɛ 9:2 zu, ta sugulazuuɛ.

- ³¹ Mina wɛɛ dɔɔi va pelei va,
 é nɛsu, é da volo vɛɛɛi zu, é da yei vaa.
³² Toɔa da gaabela ga, é nui ni eɔe kaalii,
 é nu wo eɔe kpokpo ganii ma wanai ba.
³³ E-ɔaazuɔe ɔa faa ɔiligiti ka,
 è-ɔigi ta è-laawooiti ta zupu.[†]
³⁴ Toɔa ɔe è ɔisu, eɔe da ɔe laani kpoloɔeɛi zaamave,
 eɔe bato zu nui, é zɛɛni ga ma wului, fiile wolai da niikpi.
³⁵ E da ɔe ma: «Ta dɔɔazu, gaa la wanazu ga ze,
 ti pooleni ga kpakɔi, gè la gaagaaani!
 Nà wuunsu yeelɛ? Keni gè ani zɔɔɔ, nii nà kpɔle mɔnɔ!»

24

- ¹ Mina ɔaazugula faa ɔɔu ɔe nuiti ba,
 mina wɔin ga ta-ziepolui.
² Mazɔɔ ta-ɔisiei ɔa nɔ ga ti sugologolo,
 ti da bɔe, é vile faa ɔɔi va, ti vaazu keɛzu.
³ Pelei ɔa da lo ga ɔimalai,
 kelegelegi ɔa a da sapezie.
⁴ Faagwɛgi ɔa a da buuɔeti daave ga
 ani vagoiti ti vizɔgai.
⁵ Zunui ɔigi ma, toɔa ga zunui suzeeliai,
 zɔi faagwɛgi zea, ta ɔa da bɔ sebei va.
⁶ Mazɔɔ faazeikpasu vagoi ɔa da zoo è kɔɔi ɔɔ la,
 tɛnɛ bo nuiti ta-mɔin ɔa kizogi a da zɔɔɔ su.
⁷ ɔimalala nui la zooga é va ɔima vaiti gaagaa.
 Naa ɔa é ba, keni é da maagɛ kpɔ, ta ɔena taa vaiti devea.
⁸ Zɔi ná-kisiei ga é faa ɔɔi ɔe,
 naa laa ɔa ɔe ga tɔɔɔ ɔologolo kalamɔin.
⁹ ɔimalala nui ná-kidafaawui ɔa ga kotoi,
 ɔeɔɔɔɔɔɔ nui maayoseɔeɔe nuɔuseiti be.
¹⁰ Da ipotevɛna kpɔɔi ma ziegi zu,
 è-zɛbei maa ɔa vɛɛvɛɛ!
¹¹ Naati unɔɔ, niiti ti liizu ga tiye ga ti ti lɔ saai zu,
 naati kizo, niiti ti liizu ga tiye kazemazu, ga ti ti vaa.
¹² Mina ɔe ma: «Ee, gè la ɔea sugwɛɛ!»
 GALA nii é fai pɛ kwɛɛ, nii é ɔɛɛzu è-yiimave,
 naa la zɔɔɔzuɔwɛɛ baa?
 Ungo, zɔi é è-yɛnvui makɛsu, naa kwɛɛ,
 toɔa ɛɛ gilagilagi zala, eɔeɛɛɛɛi ná-kɛɛwotiiti ti la.
¹³ Dòun zunu, kɔin gulɔi ɔɔmɔ, mazɔɔ kɔin gulɔi vage,
 ma ɔemigi ɔa nɛ è-laave.

[†] 23:33 Wɛɛ vɛ: 6:10-11.

14 Gitoo su, ga gimalai vage da-eteai ma vaa ma.
Ni da zoona è zie la, da zoo è goozune velela velei,
da-gitogi la gologologa.

15 Mina woya lo telebo nui ná-pelei ma, ga faa jou,
mina seizune gologolo.

16 Mazoloo anee ni telebo nui loo la ga geezu lofela, toga wuzege,
kele faa jou ge nuiti su ga da bezegele ga maanogoi.

17 Mina goozune ni è zili nui a loona,
ni a loona kpobi zu, mina kua wo ga koozune.

18 Goofo GALAGI ga naa ga ga wanama vaa,
é la mo yiigaawana ma.

19 Mina yiigaawana naati ta-vaa zu, niiti ti faa jou geezu,
mina gaazufula faa jou ge nuiti ba.

20 Mazoloo kulanuma la naati tugo, niiti ti faa jou geezu,
ti-yenvui ga za ege lanboi.

21 Doun zunu, unfe Goofo GALAGI ma ta masagi.
Mina uokpo naati ba, niiti ti po ga ti fai pe falibo.*

22 Mazoloo ti gologolo fai ga gula ti viliba,
be ga é kpobi gwee, nii Goofo GALAGI ta masagi, vaazu seizu ti ma?

Gima nuiti ta-lenegi tagiligaa

23 Wele nii ga gima nuiti ti boga mono.

Topolui ga ga faa jou tukpoi gaalevezune.

24 Ni tukpo gaaleve nui a gena faa jou ge nui ma:

«So ge la è va,»

nubuseiti ta foovo, ziiti ti yiigaawana ma.

25 Kele tama zaiti ti faa jou ge nui veelalazu,
naati ta ge gaane zu, tuya ga loo ti ve, é ge ga ta-undane.

26 Goofaavotegi é veezu ga gaamai,
naa ga ga botalalai ma voogi.

27 Aisa è va da-velei lo,
keni è etea vele wotiiti ke de,
è da-balagi gevele bete, é zoloo molo levei ma.

28 Mina zeele woo wo fuun è-zeinogoi laalogoma,
mina nu yaava ga è-laawooi.

29 Mina ge ma: «Nà sosu, egevelei é soni da,
nà seizu zunu tei zea, egevelei é keni la ga ze.»

30 Gè leveni naka nui ta ná-kpala kpelamave,
gimalala nui ná-leezen bele laave.

31 Wele, kpolo gaingiti ta gui jouti ti geni vonosu ná pe,
sigigi é geni ma ga sasai, naa woloni.

* 24:21 niiti ti po ga ti fai pe falibo: Tati pelei tagili balaa ka ga nii: niiti ti ga logba ba nuiti.

³² Gè naa ɣaai ma, gè tɔɔzeini ga ɣigaizie,
nii gè pɛtɛni, ɣigi gè sɔlɔni naa ma, é ɣɛni ga:

³³ È lago ɲi nɔ, è lago ɣaazuɔɔɛ ma fɔin nɔ,
è zaamale, è yeeiti da bɔɔɔ ma.

³⁴ Naama ziegi zu, baladai ɣa na va è ɔɔ, eɣe nui é ɣulazu è viliba,
maanɔɔɔi ɣula è viliba eɣe toosu nui.

Salɔmɔn ná-tɛnɛ faalaalii taɣiligaani

25

¹ Welɛ Salɔmɔn ná-tɛnɛ faalaalii tanigaani ba mɔnɔ, niiti Zuda masagi Ezeekiasɛ ná-nuiti ti ti ɣaalɛni ba.*

² Ada GALA dɛbizu tɔɔzei dɔɔɣuzu vaiti ba, é ti ɣɛɛzu,
ada masagiti dɛbizu siegi zu ti ta-wotiiti kulazu la kelɛma.

³ Ade la kwɛɛ, geei wuzɛɣɛɛ é ɣwɛ mini, ɔaa mini ɣa zooi ɔomavɛ ɣwɛgai ná.
Ade la zooga, de va masagiti ta-ɣisiɛiti kwɛɛ balaa.

⁴ Ni nu a wali ɣaei ma nɔɔɔiti kulana ba,
ɣain bo nui ɣa kpɛɛ ga anɲaka.

⁵ Ni nu a faa ɲɔu ɣɛ nuiti kpɛɛna masagi maagoolii zu,
toɣa ná-zobogi wɔɔɔ, a ɣɛna telebodai ɣɛa.

⁶ Mina bɔɔɔ wɔɔɔ masagi ɣaazu,
mina zeɪ nu wolaiti seizuɔɔ.†

⁷ Mazɔɔɔ fizɔɣɛ ti ɣɛ ma: «Va è zeɪ unfema zeizuɔɔ,»
ti va li è unfesu nu wolaiti gaazu.

⁸ Nii da ka, naa mina ɣɛ ga zaɔu, è va suvile ga nu loliga tukpɔɣaalevezu.
Ni nui naa bɔɛ velei a è unfena, leeni ɣa da kɛ?

⁹ Ni kpɔɛ a ɣɛna wo yɔɔɔzu wa è-zeɲɔɔɔi, a gaagula ba wa tɔ,
kelɛ mina taɣili ná-dɔɔɣuzu vaa ɣula kelɛzu.

¹⁰ Tɔɔzei a mɛnina, toɣa è ɔoomu,
è-lɔɔɔi ɣa ɣologolo eyɛsu ɣɔ.‡

¹¹ Kpɔɛi maabɛtɛai ga pagɔ, naa wola vage,
eɣɛ zanu sɔɔlai, maagilii ɣa wali ɣaei.

¹² Zɔi é woilosu ɣima nui ná-tɛnɛ gooi ma ga pagɔ,
toɣa bɛ ga zanu balaɣaegi ɣɛvele, ta zanu kitei ma ɣɔbu anigi.

¹³ Molo leve voloi ma liegi zu, zie lei ɣa da ɣɛ ga nu yiilei ganii.
Zekana, googɣila keelai a zɛɣɛna ná-sieɪ ma, toɣa da maligii yiilei.

¹⁴ Nui é wasosu ga faanɛ ɣɛɛ vai, tama é la kɛɛzu,
kulavɛ ga tonai, nii é maaluai, kelɛ é la vaazu.

¹⁵ Maabɔungɪ ɣa nu a da vɔni da kundigii ma,
woo nɛnɛgi balaa ɣa da nu ɣaei wolo.

¹⁶ Da kɔin gulɔi ɣaana, kɔmɔ nɔ ga è-ma lieɔi,
mazɔɔɔ ni da gola ɣɔmɔna, da unpili da.

¹⁷ Mina da ga laali è-zeɲɔɔɔi ma valafala, ni naa laade,
toɣa bɔɔ ga da-vai, è wɔinzeɣɛ ma.

¹⁸ Nui a zɛɛ zeele wooi wona, seɲɔɔɔi laalɔɔma,
gaawanavɛ gulu ɔakɔ wolai ná-dɔɔai va, ta boɣa zɔkpɔi, ta mɛɛn ɣaazɔɔagi.

¹⁹ E ɣito yaava nui va, kidaavili foloi,
kɛɛɛ eɣɛ da ɣɛ daami wosu ga è-ɲiigai, é ɲiikpisu, ɔaa è zizi è-ɣɔɔɔi ma, é ɔalizu.

* **25:1** Welɛ seɛɛi lɔɔzeizuɔɔ. † **25:6** Welɛ ɔɛ: Luk 14:8-10. ‡ **25:10** Tati pelei taɣili balaa ka ga nii: è la mɔ zooga è va pele leve maawoin wooiti tuɣɔ.

20 E guyei loo nui ve, nii ziizoolɛzu,
 kɛɛve ege da ge ná-segei gɔlazu kɔba kɔle voloi, ɔaa è zie bodai vu sege ɔaei ma.
 21 Ni pului ɔa è zili nui ma, daamianigi ve zea, é mi,
 ni kpɔle wɔin ɔa ma, ziei ve zea, é ɔɔle. §
 22 Mazɔɔ abulekaiti kana è puuzu unmaɛ,
 Gɔɔɔ GALAGI ɔa è ɔɔnɔ fe.
 23 Lɛkpɛmaɛ nu ɔvɛzu vele viilei ɔa da va ga tonai,
 kpɔɛzɔɔɔ mɔinmɔingi ɔa da va ga zɔiti ta-yiigaaɔanai.
 24 Fizɔge nu zei fiile zosuve sokogi zu pele ɔmaɛ,
 wo va li ɔɔsu zeizu ma, wa kpɔleɛve anzanui.
 25 Keela woo vagoi é vaazu, é zege ɔɔozama,
 naa ɔɛve ege zie lei, nii da fe nui ya, kpɔle wɔin ma gola.
 26 Telebo nui é ɔɔɔ yɛsu ná, faa ɔɔu ge nui ɔaazumaayiki ma,
 naa ɔɛve ege zieungi kpɔɔai, ɔaa zeide goi kɔɔai.
 27 E la vani ga nu kɔin gulɔi ɔmɔ ga gola,
 ɔaa è va lɛbiyai ɔaizie ɔɔɔ ve ga gola.*
 28 Taa wolai maagɔkɔ zobo ge la ná,
 zekana zunui la, nii é la zooga vɔnisu ná-ziiɔaɔanai ma.

26

1 Lɛbiyai wola la zolooni ɔimalala nui ma,
 egevelei kɔle vukɔi, naa la zolooni da fogoi ma, ta tonai nii é vaazu molo leve ziegi zu.*
 2 Foovooi nii un ge la ba, é la faa vaa,
 kɛɛve ege soologi é ɔovesu, ɔaa seɛzeɛvegoi é ɔovesu, ti la zeizu.
 3 Kpakɔi ɔeɛve sooi laalɔɔma, kalafei ge ga soovalegi nɔnɔ,
 kpakɔi ge ga ɔimalala nui zaamaɛ nɔnɔ.
 4 Mina ɔimalala nui woogaaɔote ga ná-ɔimalalai gevele,
 è va ge ga tɔun kevele da ɔɔɔi.
 5 ɔimalala nui woogaaɔote, é zoloo ná-ɔimalalai ma,
 a va ɔisie ga toɔa ga ɔima nu.
 6 Zɔi é keela woo ɔalivaazu ɔimalala nui ma,
 naa ɔa ɔɔɔiti tevezu ga, ta toɔa gaazuvile vaa mɔinmɔin sei luɔ.
 7 Uelei megele nui ɔɔɔiti ti zu la yɔɔge,
 vele ɔana zebe la la faalaalii ya, nii ɔimalala nui bosu.
 8 ɔimalala nui maamuse vai ɔɛve ege
 nu a va li kɔtui ɔilizu feleɛleɛgi va.
 9 Gaingi é zoni dɔɔzo nui ya,
 vele ɔana faalaalii la ɔimalala nui laaɛ.
 10 Uelei kpɛin vili nui la, é nuɔusei kpɛin maawanazu,
 pele ɔana naama nui la, nii é ɔimalala nui zegezu botige vai ma, ɔaa teɛteɛve nuiti.
 11 Egevelei gilei a da ɔale da ma, ná-unpiligi ma,†
 zekana é la ga ɔimalala nui, é ɔalesu ma ná-ɔimalalai ma.
 12 Da nu ɔaana daai da ga gola gelegelege,
 ɔimalala nui ná-fai ɔa vizɔ ná-fai va.
 13 Naka nui ɔa da ge ma: «Zalai ɔa pelei zu,
 sua ɔoi ɔa ziezu taazuve pelei zu!»
 14 Egevelei kpogi a da lati da ná-sanieleiti ga,

§ 25:21 Boge mɔnɔ Wɔl 12:20 zu. * 25:27 Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: kele nu faa ɔiingiti kala, naa ɔa fizɔgai.

* 26:1 E zo Gaibogi ma, é li Latagi vɔ, tona maane la da ga vu Izelaye yooi zu. † 26:11 Boge mɔnɔ 2Pi 2:22 zu.

zekana naka nui a da lati da ná-betei zu.

¹⁵ Naka nui ga da yeelo daami aninakai zu,
kele toga da ka ga kpalo vaa wola ve, é va do laave.

¹⁶ Naka nui laave bogo la ga figi ga ma,
é leve zunu lofela va, niiti ta zoo ti googaavote fe ga kelegelegi.

¹⁷ E bogo vili kpaei ga, nii é la loni é va,
keve ege gilei a ye levesu, é so goii va.

¹⁸ Ege titi nui é abulevegiti pilisu,
ta meinti é da nuiti paa bogo maagoolii zu,

¹⁹ pele gana zunui naa la, nii é seijogoi yaavazu,
naa volumna, é ge ma: «Soleya vaa no ve.»

²⁰ Kovi valagi ga da abui za,
siegi zu ne fele ge la ná la, kpaei gaa ga da yei.

²¹ Tigii ga da abulekai ve, kovii abui gaazo,
kpaleve zunui ga da kpaei gaazule.

²² Famai geve ege daamiani neengi,
toga da yei, eyesu é zeeli nui yiimave.

²³ Wali gaei peai peni maazu,
vele gana kpe neengiti ti la, ti nui yiimave ma vaa joiti maaloguzu.

²⁴ Nui wainzegemai daavegai, toga da maalogu ga laawoiti,
é da yaavaiti kpete goozu.

²⁵ Ni a gena kpe vagoiti boga, mina la da,
mazolo ná-kisieti sulaavege ga faa jo.

²⁶ Kelegelege gola ná-wainzegemai bogu vai zu,
kele nubusei pe ge bega ga ná-sujoi gwee.

²⁷ Zoi a zefei wo, to bogo ga loo su,
zoi a kotui gilililina, toga loo to bogoi no ma volu.

²⁸ E nui ta maawana ga zeevema, naa ga ga é zili la.
Wooveledai ma boei wo fai ga da va ga faa zugologologi.

27

¹ Mina gomazei ga nii a ge lina,
mazolo é la naa gwee, nii é geezu za.*

² E-laave mina é maamuse, nu giliti ze ná, ti ke.
Nu giliti naa ge, da bogoi é-laave mina ke.

³ Kotui wuiwe, nagaegi wuengi wui,
kele ziigaawanai gimalala nui buzegezu, naa wuiwe ti felego pe ba.

⁴ Ziigaawanai juuve, ziigulagi geegaaba,
kele be ga a lo toloi lugo?

⁵ Fizoge é zeli lo nui ma kei zu,
é va maage kpo bola vai ma.

⁶ Nu wolai ná-zelilomai, ga ná-woogegiladai leezu,
nu zili nui é neene vai, naa ga ga yaava vaa no.

⁷ Zigo nui ga da gele koin guloi va,
pulu nui ga da ani wanai ga ga jemige.

⁸ Siezie nui maa ga goozana seizuve va,
keve ege wonii maagoozaai ná-dagagi va.

⁹ Guloi ta gulo maku neengi, ta da nu yiigaane,
bola vai ná-gaaneéi ga da koozunéi ve nu ya, é leve da bogo enekegi va.

* **27:1** Wele ve: Zak 4:13-16.

- ¹⁰ Mina bɛtɛvɛ è-wɔɔlaiti ba, ta è-ɖɛɛ bɔɔlaiti.
Ni da ɖɛna faaɓaagi zu, mina ɓize, è va li è-ɖɛɛloin vɔ bɛ,
mazɔɔɔ siɛ mɔinmɔin su, è-zeɪnɔɖɔi maabuɖaai è va, naa vizɔɖɛ é leve è-ɖɛɛloin va,
maaɖoozaai è va.
- ¹¹ Ziɛ ga ɖimalai dɔun zunu, zɪimavɛ laa ɖa ve ga koozunɛɛi,
nà zoo gè naati googaaɔvɛ, niiti ti vaazu mà.
- ¹² Gima nui a faaɓaagi ɖaana, é da va, toɖa da loɔɖu.
Nui nii é la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naa ɖa da li nɔ ga yiima veleɪ, eyɛsu é suboloi ɖɔmɔ.
- ¹³ Ni nui ta a ɓɔɖɔ ɖɛna ga zeelaga è vɔ bɛ, é vile nui ta ná-kuye vaa va, nii è la kwɛɛ,
ná-segei zege ga kpɔunmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kwɛɛ.
- ¹⁴ Ni nui ta a tuya loona seɪnɔɖɔi vɛ, é woogula la sobuzobui,
toɖa leve bɛ ga foovooi.
- ¹⁵ Kpɔɛleve anzanui ɖɛvɛ eɖɛ ziei, é vilesu peinpein,
maa la levezu tonai va voloi.
- ¹⁶ Da wɔinna ga è gaabɛ, kɛvɛ eɖɛ da ɖɛ fiilei zosu ga yeei,
ɓaa è gulɔi vu yeavɛ ga è make.
- ¹⁷ Kɔlui ɖa da kɔlui ɖaali,
nui ɖigi ɖaazu ɖa da zege ma, seɪnɔɖɔi ná-siepolui vɔ.
- ¹⁸ Zɔi é wɛɛzu koolegoole gului ma, toɖa ma waai ta mi,
zɔi é maligii makesu, toɖa lebiya zɔɔɔ.
- ¹⁹ Ulei nu ɓɔɖɔ ɖaazuvɛ ɖaazu la ziei wu,
vele ɖana nu ɖigi a da è-vaagɔlabai lɛɛ la.
- ²⁰ Gɔvɛalaazu ta undaavili zegezaɖai ti zulaa la vega,
zekana é la, nuɓusei yiimai laa la zeelia pɛ.
- ²¹ Zanugi ta wali ɖaeiti, ta da vɛɛɛ abui ɖa,
kɛɛ nui lukpɔi ɖaa ɖa levezu, é zoloo daaseigi ma.
- ²² Anɛɛ ni da ɖimalala nui zigazu kodai zu ga etei, eɖɛvelei nu a da kpazii ziga la,
è la zooga è va ná-titigi ɖula ba.
- ²³ Da-loganiiti gilagilagi ɖɛvelei ɖwɛɛ ga pagɔ,
ɖaaɓa gola da-logani bulugiti ma.
- ²⁴ Mazɔɔɔ kpɛɛi la zeeyɛga ma eyɛsu ɖɔ,
masa ɓɔɔɔgi la yɛga nu unba yeenɔpɛ.
- ²⁵ Siɛgi zu è tufa vɔɔi levezu la,[†] tufa undui ɖa da wuzege,
gizeiti ma lufaiti gaa ɖa lɛ ba,
- ²⁶ da-vaalagiti maaleɖaiti ta ɖɛ ga è maagɪli zɔɔlaiti,
boliiti ta ɖɛ ga da-ɓalagi ɖeya aniiti,
- ²⁷ boliiti ta-ɲiimi dei maanɛvɛ, é kula ɖɛ ga è-laamianigi,
wa da-veleyeɖei, ta da-wotigɛ anzanuiti maavaiti.

28

- ¹ Faa ɲɔu ɖɛ nui ɖa da ɓize, anɛɛ ni nu la kpɛɛzu,
kitogi ɖa telebo nuiti zea, eɖɛ zala ɓokpagi.
- ² Siɛgi zu kpakagi la zooi zu, kundigɪla ɖaizie nuiti ta da mɔin.
Kɛɛ kundigii a zeina, kelegelegai é ɖala, faiti ta da zie ga pagɔ.
- ³ Zunui é ga bala nui, é maawɔin nuiti maanɔɖɔzu,
toɖa ga faa zugolɔɖolo tonai, é pului loozu.
- ⁴ Niiti ti ɖɛɛzu GALA ná-tɔgi va, naati ta da faa ɲɔu ɖɛ nuiti maamuse,
kɛɛ niiti ti ɖolozu tɔgi vɛ, naati ta da laale ti wu.

[†] 27:25 E zo Gainbogi ma, é li Aɓui vɔ.

- ⁵ Niiti ti ɔɔɔ veezu faa ɲɔi ya, naati ti la sɔle fai tanɔpɛ gaagaaazu, keɛ niiti ti ɔɔɔ ɣilizu Ɔɔɔɔ ƆALAGI va, naati ta da faiti pɛ gaaga.
- ⁶ Fizɔgɛ nu ɣɛ ga bala nui, ɛ da zie soledai zu, ɛ va li ɣɛɛzu ga kpetɛ nui, nii siɛ veleɪ ga wooveledai.
- ⁷ Zɔi ɛ ɣolozu GALA nɔ-tɔgi vɛ, doun zunu ɣana kelegelegai, keɛ zɔi ɛ vilesu tuva vele ɲɔu nuiti polu, naa ɣa da va ga unfegi keɛɣɛ vɔ.
- ⁸ Zɔi ɛ nɔ-sɔɔɔgi maamɔinzu ga talama walii, nii datevegai,* naa ɣa sɔɔɔgi ɣaaleɛzu ba naa vɛ, nii a maawɔin nuiti maawɔingɔa.
- ⁹ Ni nu a voluavena, ga ɛ mina woilo GALA nɔ-tɔ gooi ma, nɔ-GALA falii wɔin ɣa zɛɣɛ GALA ma.
- ¹⁰ Zɔi ɛ telebo nuiti kakasu, ɛ ti vile pele ɲɔi ma, toɣa loo zɛɣɛi zu, nii ɛ bɔai. Keɛ niiti ti ziezɔu ga soledai, undaanɛɛi ɣa naati tuɣɔ.
- ¹¹ Kpetɛ nui ɣeleɣeleɣe ɔɔɔ nɔ ɣaazu, keɛ bala nui kelegelegai, naa ɣa zoo ɛ poluɣula.
- ¹² Siɛgi zu telebo nuiti ti kundigilai zɔɔɔsu da, lebiya ɣa da ɣɛ lee ɛɛ pɛ bɛ. Keɛ siɛgi zu nu ɲɔiti ti wuzeɣezɔu la, ɛɛ ka da ɔɔɔɔ.
- ¹³ Zɔi ɛ nɔ-tɔ kologologiti dɔɔɣuzɔu, naa la ɣula ɔɔɔɔ numa, keɛ GALA ka da naa zuvaaye, zɔi ɛ laazu zɔ ga ɛ ɣɛɛ ti va.
- ¹⁴ Undaanɛɛ nu ɣa ga naama nui, nii yeenɔpɛ ɛ luazu faa ɲɔi ɣɛɛ vai va, keɛ zɔi ɛ ɣikpaazu, ɛ da faa ɲɔi ɣɛ, naa ɣa ɔ maanɔɣɔi zu.
- ¹⁵ Veleɪ zalai la, ɛ zikɔzu, ta file zuai pului ma, vele ɣana faa ɲɔu ɣɛ nui la, nii ɛ masadai ɣɛɛzu nuɔuseiti unda, ti valagai.
- ¹⁶ Kundigii a valana ɣigi ma, toɣa da telebotalai wola ɣɛ, keɛ zɔi ɛ ɣɛɛzu kakama ani mii vai va, toɣa da lebi kundigilai zu.
- ¹⁷ Nui nii nu vaa vai ziimaɔvɛ, toɣa da ɔize ga lia nɔ-kabayegɛi vɔ peleɪ, nu nɔpɛ ge mina pele besa tuɣɔ.
- ¹⁸ Nu-o-nu nii siɛ veleɪ zɔlegai, naa ɣa kizogi zɔɔɔ, keɛ sɔletala nui, ɛ pele zɔbili felegɔi ziezɔu, toɣa loo gila su.
- ¹⁹ Zɔi a tii ɣɛɛzu nɔ-zooi ma, naa ɣa laamianigi zɔɔɔ, keɛ zɔi ɛ vilesu fuun faiti polu, naa ɣɔnɔgi ɣa ɣɛ ga daanɔɣɔwogi.
- ²⁰ Nui ɛ ga lada nui, zee laa ɣa ve ga tuyai, keɛ zɔi ɛ wɔinni ɛ ɔɛɛ ga gaazuvileɪ, maanɔɣɔi la voola ba.
- ²¹ E la vizɔni ga nu zeelɔzɔɣɔzui ɣɛ nuɔuseiti zɔɣɔzu, anɛɛ naa vɛ, nui ɣa zoosu ɛ faa ɲɔi ɣɛ bulu buɣai zɔɔɔ fai zu.
- ²² Zunui ɛ ga gaazuɣulapɔ nui, toɣa da kpetɛi ɣaizie ga gaazuvileɪ, toɣa da yeema ga baladai ɣa vaazu pɔ.
- ²³ Zɔi ɛ zeliɪ losu seɲɔɣɔi ma, gaabelasu naa ɣa da nɔ-faanɛɛi wuugwɛɛ, ɛ leve zɔi va ɛ maamuseɪ wosu ga nɛgi.
- ²⁴ Nu-o-nu ɛ kaazu ga faa ɲɔu laade, ga ɛ keɛɣɛ ta dee maavo, ɛ la vizɔni toosu nu va.
- ²⁵ Zunui nii sɔɔɔgi la ziileida, toɣa da kpɔɛi wuzeɣɛ, keɛ zɔi ɛ ɔɔɔ ɣalivaazu Ɔɔɔɔ GALAGI ma, toɣa ɣɛ anii pɛ su nɔ yaɣaba.
- ²⁶ Dei ɛ laazu da-ɣigaizieiti nɔ la, da ga ɣimalala nu, keɛ zɔi ɛ ziezɔu ga ɣimalai, faaɔaagiti ta voola ba.
- ²⁷ Zɔi ɛ faanɛɛi ɣɛɛzu bala nuiti bɛ, ɛ la yeɣa kpala zu, keɛ zɔi ɛ ɣaazuɔɔɔzu ma, seɲɔɣɔi nɔ-kpɔɔi luɣɔ, toɣa foovoo mɔinmɔin sɔɔɔ.
- ²⁸ Siɛgi zu faa ɲɔu ɣɛ nuiti ti zeizɔu la kundigilai zu, ɛɛ pɛ ka da ɔɔɔɔ,

* 28:8 GALA ge tɔgi zeini naama vai ma. Wele veti: Eɣz 22:45; Lev 25:35-37; TSV 23:20-21; Ezk 22:12.

kele siegi zu ti loozu bu la, telebo nui ma moinmoin ka da gfula kelema.

29

¹ Zunui nii maanai ga zeli lo ma, e da gogi baa ga, toga gologolo ga kulafilibai, sosu la gaa.

² Telebo nui ta moinna, nuuseiti koozu ga da ne, kele nu naiti ta zeina kundigilai zu, nuuseiti ta da kpalagi wo.

³ Zoi e po ga e zie ga gimalai, naa ga da keegde goozune, kele zoi e vilesu kologolo anzanuiti polu, naa ga da na-naavoloiti kologolo.

⁴ Masagi ga da na-zooi bete, siegi zu e zizu la ga telebodai, kele a lobeani maalolina, toga naa gologolo.

⁵ Nui e boolaiti teezu su, toga balii laazu kogoi wu.

⁶ Faa nou ge nui ta da ge ga kasoga nui, tiya bogoi ta-lo kologologiti faa zu, sole nui ta da pile solo, ti goozune.

⁷ Telebo nui naa gwee, nii maanai e ge bala nui be, kele naama gi ge la faa nou ge nui ma.

⁸ Neequlasu nui ta da kpe abui vili taa wolai zu, kele gima nui ta da ziigaawanai gaayei.

⁹ Ni gima nui ta gimalala nui ta gena tukpoi ma, gimalala nui yiigaawana, baa e nee wo, e la bala.*

¹⁰ Nama vu nui ta da telebo nui woinzege, kele sole nui ta da baa zenvui maazu.

¹¹ Gimalala nui ga da na-ziigaawana vaiti kpein kula kelema, kele gima nui ga da bog zo, e la noniti kula kelema.

¹² Siegi zu kundigii woilosu da zee boeiti ma, niiti ti botii geezu zeewu, naati pe ta da ge ga woovalada nui.

¹³ Bala nui ta maanog nui, ti bog faa gila ma: Gog GALAGI gaazuve veeve ti felego pe be, ga ti da wele la.

¹⁴ Masagi nii e zobobelala nui ta-lukpoi gaalevezu ga gaamai, na-masadai ga da ye zea go.

¹⁵ Kpakoi ta zelilomai, ta da gimalai ve, kele zunu loungoi pilegai bog yeema, toga da dee unfe.

¹⁶ Siegi zu nu naiti ti moinzu la, to kologologi zu ga da wolo, kele telebo nui ta ge ga ta-loobui ma zeelei.

¹⁷ Ni da e-loun zunui maagolona, e la e yizoolo vaa gea, kele toga e yiilei ga gola.

¹⁸ Siegi zu GALA ge la kulakelema wosu da, nuuseiti ta da etei zie faazupui zu. Undaane nu ga ga naama nui, nii naazu, e golozu GALA na-togi ve.

¹⁹ Nu la da ga botige nui maagolo ga kpezugulai, mazolo anee ni toga naa gaagazu, nii e wosu ma, e la goloa neglein.

²⁰ Da nu gaana, e da bog, e la gigaizizu, nu ga gito gimalala nui va, e leve toun ba.

²¹ Ni nu a botige nui laaneena na-nu niinelai zu, toga gaabela ga kololalai.†

²² Ziigula nui ga da kpei leve, zoi ziigulazu valafala, naa ga da to kologologiti ke.

²³ Wasogi ga da nui maayei,

* **29:9** Tati pelei tagili balaa ka ga niiti: toga la no yiigaawana, baa e nee, tama nu la bega pe. † **29:21** Tati pelei tagili balaa ka ga nii: toga gaabela ga e bog vete ga pele wu loun zunui gila.

kele ɓoɗɓomaayeei ɗa ɗa nui woɗo.

²⁴ Zoi é yeezeizu unma nui wu, naa ɗa ɗa ɓoɗɓo nimiza,
toɗzei é foovooi ɗwee, é naama nui laaloɗɓoma, nii é ɗelezu ga é mina va, é va zeele wooi
wo.[‡]

²⁵ Da ɗena lua nuiti ba, toɗa ga balii,
kele zoi é ɗalivaazu Ƴooɗɓo GALAGI ma, naa yiileibe.

²⁶ Ma moinmoin ka ná, ti ɗa kpɔbai ɗaizie ta-ɗundigii ya,[§]
kele ese maalobo fai ɗa Ƴooɗɓo GALAGI ya.

²⁷ Telebotala nuiti woin ɗa ɗa zeɗe telebo nuiti ma,
sole nuiti maayoseɗe faa ɗoi ɗe nuiti be.

Aguul ná-kpɔɛiti

30

¹ Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti. * Zunui nii ná-deve wooiti ti Itiyele ná-faa ma.
Itiyele ná-faa ma, ta Ukale.

² Gaama ve, ná ga ɗimalala nui, gè leve nuɓuseiti kpein ba,
nuɓuse ɗeleɗelegi la zèa.

³ Gè la ɗimalai ɗalani,
gè la GALA Nadegai ná-faagwɛgi ɗwee.[†]

⁴ Be ɗa é leeni geegɗoɗgi zu, GALA pɔ be, é zeɗe ná, é yei?

Be ɗa é fiilei zoga, é ye zea?

Be ɗa é zieiti pua ná-segei la?

Be ɗa é zoi ɗwegiti kpein daa?

Daasei ka be, ná-doun zunui laasei ka be?

Bo de, ni è kwee!

⁵ GALA daawooi ɗilagilagi pe ka ga gaamai.
Toɗa ga kooɗɓo zepɛgi naati be, niiti ti looɗfuzu bu.

⁶ Mina tanɔpe da daawooiti ma,
ni naa laade, toɗa è loɗa, è vete ga zee nu.

⁷ Ƴooɗɓo GALAGI, ná faa felego valizu è ma,
naati ke be, aisa ná-eteai va be:

⁸ màke, gè mina kpɔe ɗaka wo, ɓaa zeeiti,
mina kè ga bala nu, ɓaa kpete nu wola.

Naa ve zèa nɔ, nii fizogai mà, gè eteai zie.

⁹ Mazoɗo anii pe ga ɓoovana zèa, ná va lia ɗelezu è va,
gè va ɗe ma: «Be ɗa é ga Ƴooɗɓo GALAGI?»

Baa mu, maanɗɗi a ɓoina dà, gè ɓoɗɓo ɗe ga unma nu,
gè ɓaagula ná-GALAGI ma ɗana.

¹⁰ Mina va botiɗe nu ma, maligii ɗaazu.
E mina è voovo, ɗa-vaagaaazagi ma ɗasoi ɗa la è unma.

[‡] 29:24 Maanenei é wosu foovooi ba kelemave kpaun, ga ti soba nui ɗula kelema. Wele vɛti: Lev 5:1; TɗN 17:2.

[§] 29:26 ti ɗa kpɔbai ɗaizie ta-ɗundigii ya: Tati pelei taɗili ɓalaa ka ga nii: ti pɔ ga totuɗi ti-wooi meni ɓaa totuɗi yeezei ti wu. * 30:1 Tanisu Aguul ɗeni ga ɗima nui ta, eɗevelei Etan ta Geeman ti ɗeni la (1Ma 5:11). Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti: Tati pelei taɗili ɓalaa ka ga nii: Masa nui Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti. Ni naa ve tama, Aguul ɗeni mu ga Isemaye mavofodai gila. Wele vɛ: Zen 25:13-14. [†] 30:3 Tati pelei taɗili ɓalaa ka ga niiti: kele gè nuiti ta-vaagwɛgi ɗwee, ɓaa tama gè la nu ɗadegaati ta-vaagwɛgi ɗwee.

¹¹ Nui tanigaa ta ná, ta da ti-g̃e g̃oto,
ti la tuya loa ti-lee ve.

¹² Nui tanigaa ta ná, ti ɔɔɔ gaazu ga ti ɲadege,
tama, ti la gbani, ti va g̃ula ta-g̃ɔzɔba vaiti su.

¹³ Nui tanigaa ta ná, ti gaazuleai,
ti da wele nui pe ba fawuu.

¹⁴ Nui tanigaa ta ná, ti-ɲiigaiti ti ga boɔa zɔkpɔiti,
ti-ɔalo g̃aeiti ti ga boɔaiti, ti da maanɔɔɔ nuiti mi,
ti va ɲeele, ti g̃ula eteai zu,
ti va bala nuiti suwuɔaaleve, ti g̃ula nuɔuseiti saama.

¹⁵ Moolɛi ná-doun anzanuiti ti fele, ti-laasei ka ga: Fe! Fe!
Ani savagɔ g̃a ná, ti-yii la leida eyesu pe,
eyesu pe ti la g̃ea ma: «É kula g̃ea.»

¹⁶ Gɔvealaazu, doun zɔɔɔtala anzanui,
zooi, nii zie la ga kpɔle wɔinzege ma,
kele ti-naanisiei g̃a ná ɔalaa, abui, nii é la g̃ea ma: «É kula g̃ea.»

¹⁷ Nui gaazuɔgezeiti é ɲeeɔulazu la keeɔe zu, é da woozotalai g̃e ga dee,
kɔtudei ma g̃alawɔniiti ta ti g̃ula su, kog̃e yivoiti ti ti mi.‡

¹⁸ Faa savagɔ g̃a ge la de gaag̃aani,
kpudeai m̃aazu:

¹⁹ kog̃e g̃ove pelei geezuve,
kaalii ɔokpo pelei fasai ma,
ɔatoi ná-pelei kpolodei zaamave.
Kele naanisiei ɔalaa g̃a ná:
zunui zie vele é lo anzalopoi va.

²⁰ Wele velei weenzo anzanui a da ke la:
a yiima vaiti keena ziilei, é laamave bale,
é g̃e: «Gè la faa ɲɔu nɔpe keeni.»

²¹ Faa savagɔ g̃a ná,
niiti ta da eteai ɲiikpi, é la ziaa bu:

²² duɔi a zeina ga masagi,
g̃imalala nui a zobo ɔɔɔna, é da g̃ɔnɔgi zɔɔɔ,
²³ anzanui kelebai wogai da, naa a zeina zini be.
Kele naanisiei ɔalaa g̃a ná:
duɔ anzanui é zeizu duɔ dee ɔotogi zu.

²⁴ Sua naanigɔ g̃a ná eteai zu, ti wola loidai gola,
anee naa ve, ti wola g̃ige dageleve:

²⁵ pupuiti, zebe nɔpe ge la ti va,
kele ta da ti-g̃ɔnɔgi g̃evele ɔete fogoi,

²⁶ fasa woliiti, § zebe la ti va,
kele ta da ti-vuuzuve ɔete fasaiti su,

²⁷ kotogiti, masa ge la ti unda,

‡ 30:17 Nii voluve g̃a ga faanee wuuɔweetala loun zunui ma ɔoomai la kaba zɔɔɔga, toɔa ye ná file wɔniiti be. § 30:26 fasa woliiti: Naati ta ga tufa mi zua goiti, ta da moin volu gizeiti ma. Wele ɔalaa veti: Lev 11:5; Guy 104:18.

ta da ɓɔɔɔ zɛi su, ti ma ɓulugi da ɓula,
²⁸ kooloiti, niiti nu a da ti zo na ga yeei,
 ta da lo masagiti ta-masa peleti bu.

²⁹ Fuluani savago ɓa na,
 ti zie vele, ta ti maanɛɛ vele ga pete gani:

³⁰ zalai, nii ziilɓai ɛ leve suaiti pe ba,
 ɛ la ɓula volu nu naɓe be,

³¹ tee zinei,* nii a da ɓaalo kooɓolu valagiti ga, ɓaa mu boli zinei.
 Kele naanisiɛi ɓalaa ɓa na:
 masagi ɛ lɔni na-kooɓebei untugo, ti da li.

³² Ni ɛ ɓeni ga ɓimalala nui, ɛ da waso,
 ɓaa ni ɛ ɓeni kigaizie ɓoiti bosu,†
 za vɔluma, ɓɔɔɔ zo.

³³ Mazoɓo nonɔi loɓaai ɓa nu a da gulɔi zoɓo da,
 sokpa loɓai ɓa namai a da ɓula su,
 ziiɓaawanai ɓaazuleai ɓa kpɔi a da ɓula su.

Tɛnɛgi ɛ veeni masagi ya

31

¹ Masagi Lemuwele* laawooiti. Kalagiti dee ti woni da.

² Lee ɓa na bo ɛ ma, doun zunu?

Lee ɓa na bo ɛ ma, koozu loin?

Lee ɓa na bo ɛ ma, doun zunu, ge minazegeni ga ge soɓo?

³ Mina ɛ-zuvikei ve anzanuiti zea,†
 ta da-veleti, naati zea, niiti ta da masagiti kaka.

⁴ E la zolooni masagiti ma, Lemuwele,
 ɛ la zolooni masagiti ma, ga ti va dɔɔi ɓɔle,
 ɓaa naati, niiti ti kundigilai ɓeezu, ti va gaazulati gani ɓɔle.‡

⁵ Mazoɓo a ti zona, ti mina yeema tɔgi laawooiti ma,
 ta ti mina maawɔin nui ta-ɓaamai maavalibo.

⁶ Nu gaazulati kpɔle anii ve naa ya, nii undaa vaazu vilisu,
 ta dɔɔi ve maawɔin nui ya.

⁷ E kpɔle, ɛ yeema na-baladai ma,
 ɛ mina ɓitoo na-maanɔɓi zu.

⁸ Laalao ɛ ɓɔɛ, ɛ naati maalobo, niiti ti la zooga ti va ɓɔɛ,
 ɛ naati kpein maalogi wo, niiti keɓbai wogai ga tiye.

⁹ Laalao ɛ ɓɔɛ, ɛ tukɔi ɓaaleve ga telebodai,
 ɛ maanɔɓi nui maalobo ta bala nui.

Anzanu zoɓelamai na-fai

¹⁰ Undaanɛɛ nu ɓa ga naa, nii a anzanu zoɓelamai zoɓo,

* **30:31** tee zinei: Tati pelei taɓili ɓalaa ka ga niiti: sooi, zaɓei. † **30:32** Tati pelei taɓili ɓalaa ka ga nii: ni ɛ tɔɔzeida ga kigaiziei woga. * **31:1** Lemuwele: Nu la masagi nii ɓweɛ. Masagi Lemuwele laawooiti, kalagi niiti dee.... Tati pelei taɓili ɓalaa ka ga nii: Masa masagi Lemuwele laawooiti, niiti dee.... Ni naa ve tama, Lemuwele ɓeni mu ga Isemayeleva mavofodai gila. Wele 30:1 zu, ta suɓulazuɓe. † **31:3** Nii ɓa ɓeezu, ɛ vile anza vele wu anzanu moimɔingiti ba masa pelei wu, niiti ta la zoo ti masagi zɛge sie vele va. Wele veti: 5:9-11; 1Ma 11:1; Neɓ 13:26. ‡ **31:4** Wele veti: 16:10, 12; Guy 72:1-4; TbN 10:16-17.

tosuve wɔɔɔɔ kɔbu ani vagoiti songoi va.

¹¹ Sinigi laave da,
ani vago nɔpe ge la valaga ná-pelei wu.

¹² E la da ga kazemazu vaa nɔpe ke ga sinigi,
keni faa vagoi nɔ, sii ma voloiti pe su.

¹³ Toɔa da baala deɔai ɔaizie ta gezei,
é da boti ɔe ga zeeiti ga koozuneei.

¹⁴ Eɔe yaagɔ batoi,
toɔa da zeɔe ga ɔɔnɔgi ɔɔozama.

¹⁵ Toɔa da wuzeɔe ga kpidiɔidigi,
é daamianigi ve ná-peleyeɔei ya,
é ná-deveiti fe ná-botie anzanuiti zea.

¹⁶ E ɔisie kpalagi ta zu, é geya,
é leezen belei leve ba, ga ná-botii zulɔnɔgi.

¹⁷ Toɔa da botii ɔe ga suvikei pe,
zea la valaga ɔɔ.

¹⁸ Toɔa peɔesu ga zeavaiti su ɔa beɔezu,
toɔa da ɔaazuba, é da botii ɔe kpidi, abu zezei ɔa.

¹⁹ Toɔa da kenagi zo ga yeei, é da gezei bali,
é kena kpakui zo ga yeebeɔaiti.

²⁰ Zeei maaleɔe maanɔɔɔ nuiti ta-bɔba vai ma,
toɔa ga faanɔe ɔe nu bala nuiti be.

²¹ E la lua kɔɔe va, é vile ná-pelei va,
tɔɔzei seɔe vagoiti ta ti pe zea.

²² Toɔa da dasuzeɔeiti kpeɔe tɔ ɔɔɔi,
geze ɔɔi seɔeiti ta§ zea.

²³ Sinigi ɔa ga seizumaanɔeɔi eɔe pe ge kwee, ti da unfe ma,
tiya ɔa ta da zei taa vaawo bosuɔeti.

²⁴ Toɔa da seɔeiti feɔe, é da ti ɔɔdi,
é da saamaɔɔiligiti fe yaagɔiti zea.

²⁵ Zebei ta unfemai, ta be ga maagɔli zɔɔlai,
toɔa da nee laa ɔakama, a ɔena ɔisiaa velela vele vaiti su.

²⁶ Toɔa da ɔɔe ga ɔimalai,
sooge kalagi wosu ga woogɔɔɔiladai.

²⁷ Toɔa da weɔe fai kpein ma, é ziezu ná-peleyeɔei wu,
é la loogɔga botii va.

²⁸ Ná-dointi ta da wuzeɔe, ti va ti da maamuse.
Maamuse vai ɔa da ɔe ga guyei sinigi la.

²⁹ E ɔe ma: «Anzanui mɔinɔe, ti-losuɔeti ɔɔɔɔai,
keɔe ɔɔun da, é buɔeɔe ti pe maazu.»

³⁰ Zaalai ɔa ga yaava ani, padai ɔa da leve,
keɔe anzanui é luazu ɔɔogɔ GALAGI va, naa ɔa maanɔai ga é maamusei zɔɔɔ.

³¹ A kpɔɔɔuve ma ɔnɔgi ve zea!

Wo maamuse vaiti bo, taazuve negelein é vile keewotiiti pe ba!

§ 31:22 geze ɔɔi seɔeiti ta: Seɔe zongo ɔaaɔaagiti keni ga tiye, ti ɔeni ga zobodai ma ɔoogi. Weɔe ɔeti: 7:16; Zen 41:42.

Misee Ná-Sɛvɛi Sɛvɛi lɔɔzeigi

GALA goo wo nui Miseeni ka ti ɣɛni ma ta GALA goo wo nui Ezayi, é nɔnɔ ma wotii ɣɛni gaamai zu, é zo kona undɔfela puunaanigɔi (740) ma, é zeeli kona undɔfelai (700) ma, aisa Yesu Kilista va zɔlɔ eteai zu. Uelei nɔ Ezayi kɛɛni la, é ɔɔɛni Zuda masadai zu nuɔuseiti pɔ, siɛgi zu naati ti ɣɛni la kpɔɛi maazu ta Asiili yooi zu zalavusuiti.

Misee ɔɔɛni goomɛni nuiti pɛ pɔ, ga ta-yooi, mɔun ge la ma ga ta-laa wolai Zeeluzalɛme, toɣa vaazu zosu, eɣɛvelei é ɣɛni la ga Samali, Izelayele ná-masadai ma laa wolai, é looni bu, é zo kona undɔfela puufelegɔ maazu felegɔi (722) ma, é zeeli kona undɔfela puufelegɔ maazu ɣilagi (721) ma, aisa Yesu va zɔlɔ eteai zu. E ti looni ɣizu ga, faabaagi é vaazu, faa ɣɔiti ti ti ɣɛni, naa zuɔloɔi ɣana ti vaazu kɔmɔsu, mɔun ge la ma mɛɛ ga telebotala vaiti ti ti ɣɛzu ga ɔɔɣɔ.

GALA goo wo nui ɣa pɔ ga, GALA ge faiti daazale, naa ɣɛa ga ti vilɛga laawu ta nu wolaiti, ta nuɔuseiti ta-ɣundiɣi wolaiti, ta zobobe nu wolaiti, ta totuɣɔiti, ta tukpɔɣaaleve nuiti, ta zalaɣa ɣula nuiti. E sakpegi wuzegɛni ɔalaa GALA goo wo nuiti daalɔɣɔma, niiti ti ɣɛni nuɔuseiti kakasu ga minazegɛ kpɔɛiti, ti da ɣɛ ma, zobo ge la mɔ ná, faa nɔpɛ ge va valibo niima vaiti su.

Misee ná-tɛnɛ gooiti maavele ma, toɣa pɔ ga zɔiti ti woilosu gooi ma, ti ɣigaizie ti ziimazegɛ pagɔ wo, ti ɣolo nɔ GALA ziimai vɛ, ti unfemai wo, ti zɔiti nɛɛ vɛ (6:8). Naama lɛnɛ gooiti ka GALA ná-kizo fai ma wooi wo fai vilɛni polu, GALA ge vaazu kɛɛzu ga niinɛ, velela velel ná-nuɔuseiti bɛ.

Misee ná-sɛvɛi ɣɔɣɔlogɛ keela woo felegɔ ma, ti vilɛsu ɔɔɣɔ volu, ti da ɣomi: GALA ka bosu ga toɣa vaazu ná-nuɔuseiti tukpɔɣaalevezu, é ti maagɔlo (gaagwɛsu 1 é zeeli gaagwɛsu 3 ma, gaagwɛsu 6:1 é zeeli gaagwɛsu 7:7 ma), kelɛ é minazegɛni bɛ ɔalaa, ga toɣa kizo (gaagwɛsu 4 é zeeli 5 ma, gaagwɛsu 7:8 é li gaagwɛsu 20), é ti vu su volu, é ti lɔ kundiɣi wu, nii a ɣula Davide mavofodai zu (gaagwɛsu 5:1-4a).

¹ Wooiti ka ga niiti ɣooɣɔ GALAGI ti laazeelini Mɔleesɛte nui Misee ma, Zuda masa savagɔiti ta-yeeɣɛɣalaiti, Yɔtame, ta Agaze ta Ezeekiasɛ. Kulakɛlɛmai naati ti vilɛni taa wolaiti ba, ti ga, Samali ta Zeeluzalɛme.

GALA ná-tukpɔɣaaleveai Izelayele laalɔɣɔma

² Nuɔuseiti pɛ à woilo!

Zooi ta wɔiti wo zooi ɣa, à ɣida bu!

Maligii ɣooɣɔ GALAGI ɣa yesu seizu ɣadegai,
é zeele wooi wo wo laalɔɣɔma!

³ Welɛ Maligii ɣana ɣula seizuvɛ,
é yei, é da ɣɔɣɔzie zalaɣa ɣula adavɛti su.

⁴ Gizeiti ti da ɔuse kɔɣɔwu,
pɛtugiti sulaa da lao,
eɣɛ kedoi ɣaa ɣa ɣɛ wuunsu abui ɣa,
eɣɛ zie a ɣɛ gizei yeizu.

⁵ Naa pɛ ka ga Zakɔbe mavofodaiti ta-lɔ kologologi,
Izelayele vɛleyegɛi ná-kotoi maavele ma.
Bɛ ɣa é Zakɔbe liizu tɔ kologologi ma?
Ná-taa wolai Samali laade ɔaa?
Bɛ ɣa é Zuda liizu ani ɣɔɔ vaiti ma?

Zeeluzalɛme laade 6aa?

⁶ Maligii ɣɛni ma: «Naa ma, na Samali ɣɛɛzu ga kotu zigigi dɔɔi zu, ti da leezen bele la ma, na ná-kɔtuiti kilikili, ti la nɛmɛi zu, gɛ kpale ná, ma wuulaagiti ti maagala.

⁷ Ná-kɔɔɔ gani kpɛɛaiti su ɣa ɣaleɣale, ná-tɔnɔ nɔiti pɛ ti ɣala. Ná-vololiba zaɣaaiti, gɛ naati suɓulukpulu, tɔɔzei naati ti ɔɛɛni ga ná-kologologi ma ɣulanumai, ta vaazu ɣɛɛzu ga kologologi taɣiligaa ma ɣulanumai.»

GALA goo wo nui ná-ɔɔi

⁸ Naa ɣa é kɛɛzu gɛ ɣaaleizu, gɛ da wɔɔ, gɛ da zie ga ɣɔɣɔa nakai, kɔba nakai, gɛ da kpeei loo eɣe kovei, gɛ da kpalagi wo eɣe saa wɔnigi.

⁹ Mazɔɔ maanɔɔi seeliai Samali ma, é la ɣulaa su pɛ. E zeelia Zuda yooi ma ta Zeeluzalɛme taa zigidaɛ, ɔɛ ná-nuɓuseiti ti zeini ná.

¹⁰ A mina daazeeli Gate taazuɔɛ, à mina wɔɔ! Bete-Leafela nuiti à ɣilikili fufiligi zu!

¹¹ Safil nuiti, à leve ga ɣɔba nakai ta wa-unfegi! Saanan nuiti ti la zoosu ti va ɣula taa va.

ɔɔi ɣa wosu Bete-ɣayeɛle taazuɔɛ, kpɔba zobo ge la mɔ ná.

¹² Malɔte taaveaiti sasu ɣa ɔalizu ta-ɣulanumaiti ma vaa zu. Mazɔɔ nimiza vai ɣɔɔɔ GALAGI tevegai é zeelia Zeeluzalɛme taa zigidaɛ ma.

¹³ Lakise laaveaiti, à wa-ɣɔɔɔ wotoloiti ta sooiti kɛvele ɔɛɛ. Wo ɔokɔɔni Izelaye ná-woovaladai ma, wo Zeeluzalɛme lɔ tɔ kologogiti su.

¹⁴ Naa ma, Zuda nuɓuseiti à bali ma wa Mɔleesɛte-Gate nuiti. Akeziɔe taa wolai la ɣɛa ga kula faa zu ani Izelaye nuɓuseiti ta-masagiti bɛ.

¹⁵ Maligii ɣa wo lɔzu nu niine yeezu Maleesa nuiti. Izelaye ɣundigiiti ti-lɔɔ ɣulaai, ta velazuɔɛ ɣaiziɛ Adulame vugi zu.

¹⁶ A wɔungiti bo, wo ti ɔuye ma, Zeeluzalɛme taaveaiti, kpaanagi ɣɛ wo unma, eɣe duai nɔungi, à wo yiima lɔinti ta-wɔɔi wo, mazɔɔ ta liizu ga tiye duɔlai zu, ti maagooza wo va.

2

Tooma nuiti

¹ Maanɔɔ ɣa naati tugɔ, niiti ti telebotala vai ɣɛvele ɔɛɛzu, ti da ɣisɛ faa nɔi zu, ta ɣɛna laani kpidii! Geelaa a laona, ti vile kɛɛ vai volu, siɛgi zu ma zobogi ti ɔɛ la.

² Ti da ɣaazuɣula kpalagiti ba, ti da ti zeɣe, ta pɛɛiti, ti da ti zeɣe. Ti da loo nuiti ma, ti da ta-vele wu zɔɔlaiti seɣe,

ti da ta-yooiti kula ti ya.

³ Naa ga é ba, Goofo GALAGI wooi ga:
«Nà maanofai fevele betezu niima nu ziiti daalofoma,
wo la zooga wo va ofgi gula bu,
wa gena ziaa, keni wo wungi vile,
mazolo yeegefalai é vaazu tofa ga nimiza ziegi.»

⁴ Naama volo ná, ta wo laalo guyei zu,
ti da maawoin wuyei loo wo ma ga:
«Giya ga gi gologologai metu!
Gá-nubuseiti ti valaga ta-yooiti ma!
Zaiti ta gi beezu gá-balagaveti,
ti da ti gaafwe ofo va!
Leeni vaa zu ti loozu gi ma?»

⁵ Tama, wo tanope ge la mo nono zolofa zooi zu,
nii Goofo GALAGI ná-nubuseiti ti gaafweezu.

Zaiti ti GALA goo wo nui wooi zakpesu

⁶ Ta zee ofei wosu, ti da ge ma:
«À mina zee ofei wo fuun.
Nu mina zee ofei wo ga naama zii, ga:
Baafulama vai la zefea ma!

⁷ Anee naa ve, leeni ga é wosu Zakofe ná-nubuseiti saama?
Goofo GALAGI yigaawana fala baa?
Ná-faa fevele ga nei baa?»
GALA ge ge ma: «Dàawooiti ti la zolooni ga pagó,
naama nui ve, nii é telebodai geezu baa?

⁸ Kele wogi monó, wo ná-nubuseiti keni ga wo zili nuiti.
Wa sefe wolai gulazu sefewuzefeti maazu,
naati koba ti levesu wo ofa ziilegi zu, ti da zefe komave.

⁹ Wa ná-nubuseiti ti-anzaiti kpeezu ti zaama,
wo ti gula ti yiima veleiti bu,
lebiya voganii ge feai ti ya,
wa naa gulazu ti ya, ti la ofofa pe.

¹⁰ A wuzefe! A liina!
Mazolo niima yooi la ga doofa bosu,
tozei ná-kofai maavele ma, tofa vaazu gologolosu ga gola.

¹¹ Nui ta a vaana, é da kpize jakai wo,
é da zee ofeiti bo, ga:
«Nà bosu wo ma,
wa vaazu ofai zolofu ta gaazulati ganiiti.»
Zee ofe wo nui naa ga soloogai niima nubuseiti ma!»

GALA ka Izelayele nu vului motaiti gaale ba

¹² «Nà vaazu wo pe wo gaaleezu ba, Zakofe mavofodaiti,
nà vaazu wo gaaleezu ba, Izelayele nu vului motaiti,
nà wo gaale ba, efe baalagiti ti sasa gilagi zu,
efe baala kpulugiti ti laamiizu ada gila.
Nu ga ge bebe wolai zongo wooi menisu.»

¹³ Zoi é pelei gulazu, naa ga lo ti lugo.
Ta pelei gula, ti gaaba,
ti leve sigidave, ti gula ga naa vele.

Ta-masagi ɔa lo ti luɔɔ,
 Ɔoɔɔ GALAGI ɔa a ɔe ti untuɔɔ.

3

Izelayele ɔundigɔiti ta-lo pele ɔɔi

¹ Ɔe ɔe ma:

«À woilo, Zakɔbe mavofodai ma ɔundigɔiti,
 wɔi wo zeini Izelayele nuɔuseiti unda!
 Wo-losuve la ga wo va zɛ ga soledai ɔaa?

² Wa ɔelezu faa vaɔɔi va,
 faa ɔɔi ɔa neai wo ve,
 wa nuiti kɔɔgi ɔulazu ti ma,
 wo ti ma zuai ɔula ti-ɔaeiti ma.»

³ Ti-laamianigi ɔa nɔnɔ ga nà-nuɔuseiti ma zuai.

Ta ti-ɔɔɔgi ɔulazu ti ma,
 ti ti-ɔaeiti galeɔale.

Ti ti zuɔulukupulu,
 eɔe suai, nu gilizu kɔlu ligɔi zu.

⁴ Naa ɔa é ba, ta woɔɔulana Ɔoɔɔ GALAGI ma ga é ɔɔ ti va,
 Maligɔi la ti woɔɔaavotega pe,
 keɛ toɔa voluave ti va,
 toɔzei faa ɔɔi va, ti keɛni.

GALA goo wo nuiti ti Izelayele yaavazu

⁵ Ɔoɔɔ GALAGI wooi ɔaa, é ga nii,
 GALA goo wo nuiti ta-vaa zu,
 niiti ti ná-nuɔuseiti kakasu, é ɔe ma:

«Ni ta ani ɔɔna ti-la,
 ta ɔa ɔe ma naazu fai pe ge zolooga,
 keɛ ta ɔa kɔɔi veɛ naati ba,
 zoiti ti la ani ɔɔni ti-la.

⁶ Wa ɔe niina kpidii zu,
 wo la mɔ kulakeɛma ɔaa!
 Ueɛla veɛ vaiti bo fai ɔega!
 Kpidii ɔa veɛ niina wo ma, eɔe foloi a daana,
 foloi zu ɔa ɔidi wo ve.»

⁷ Zoiti ti faiti bosu ma yeeluɔɔ, ɔaa ɔa ɔula ti ma,
 aɔɔɔɛ nuiti ta unfe!
 Ti pe ta ɔaazulɔɔɔ,
 mazɔɔ GALA ge la ti woɔɔaavotega pe.

⁸ Keɛ nɔun, dɔavege ga gaɔbaai ta Ɔoɔɔ GALAGI ná-Zenvui,
 ta soledai, ta zɛɛi,
 ga ɔe Zakɔbe mavofodai ná-to kologologiti deɛ la,
 ta ɔe Izelayele ná-kotoi leɛ la.

Zeeluzaleme ɔologolo fai

⁹ A woilo deɔemu nii ma,
 Zakɔbe mavofodai ma ɔundigɔiti,
 wɔi wo zeini Izelayele nuɔuseiti unda!
 Wa soɛ fai wɔinzegezu,
 wo telebodai maave.

¹⁰ Wa Siyón losu ga nu vaai,
wo Zeeluzalame lo ga supoi.

¹¹ Ta-ḡundigiti ta tukpoi ḡaalevezu lobeanii maazu.

Ken ti ta-zalaḡa ḡula nuiti sala pe, ti va nuiti kala ga to gooi.

Ken ti ta-GALA goo wo nuiti sala pe ga walii, ti va velela vele vaa wo.

Ti da voluzei ḡooḡo GALAGI va, ti da ḡe ma:

«ḡooḡo GALAGI la gi zaama ḡaa?

Da ma, maanḡo nḡpe ge la zeelia gi ma.»

¹² Naa ḡa é ba, wo maavele ma,

Siyón ḡa woli, eḡe kpalagi,

Zeeluzalame ḡa ḡe ga kotu zigigi,

ḡoḡo ḡa GALA pelei ma ḡizei maaḡoḡo.

4

GALA ka masadai ḡe Siyón

¹ Yeeḡeḡala ḡaaḡelagiti ta zeelina,

ḡooḡo GALAGI ná-Pelei ma ḡizei ḡaa ḡa ḡooza, é lo gizeiti pe maazu,

toḡa lo gize goiti pe maazu,

nuḡuse vebei ḡa ḡe liizu po be.

² Zii ḡiligiti ta ḡe liizu ná, ti da ḡe ma:

«À va ade le ḡooḡo GALAGI ná-gizei ma,

Zakḡbe ná-GALAGI ná-Pelei wu,

naa ḡa a ke, é ná-peleiti de ga adeye,

ade va zie ga ná-peleiti.»

Mazḡḡo Siyón ḡa toḡi a zeḡe ná,

ta ḡooḡo GALAGI laawooi ḡa zḡḡo Zeeluzalame na.

³ Toḡa zaamazu logi wo nuḡuse moinmoin zḡḡo,

toḡa ḡe ga zii wolaiti ta-lukpoḡaaleve nui, anee zoiti ti maagoozaai.

Ta ta-ḡooḡo woḡa zḡkpḡiti ke ga kaliiti,

ti ta-ḡeeinti ke ga molo leve woḡaiti.

Zii la mḡ valaa zii va,

nu la mḡ kḡḡo vaa ma ḡala boga.

⁴ Ee ka ná-leezen bele la ziileigi zu, ta ná-kooleḡoole gulu belei,

nu nḡpe ge la ḡoḡa maalua mḡḡo,

mazḡḡo ḡooḡo GALAGI, Fai-Pe-Maliḡii, ḡa é boga.

⁵ Zḡma nuḡuseiti ta ziezū ta-ḡalagiti daaseigi zu,

kele giya ma, ḡa ye ziezū ḡooḡo GALAGI ada-GALAGI laaseigi zu, eyesu ḡo.

GALA ka ná-baala kpulugi ḡaale ba

⁶ ḡooḡo GALAGI wooi ḡaa:

«Naama volo ná, ná ná-baalagiti gaale ba,

zoiti ti maaleḡeḡegai, ta zoiti ti zuvazagai,

niiti ḡe ti zopele ḡoḡo.

⁷ Zoiti ti maaleḡeḡegai, ná naa mḡtaiti make,

zoiti ti maagoozani, ḡe naati ke ga zii wola.

ḡooḡo GALAGI ḡa masadai ḡe ti unda, Siyón gizei ma,

é zo názuve ma, eyesu ḡo.

⁸ Da ve, Zeeluzalame ḡizei, è welezu nuḡuseiti ma,

eḡe baala make nui é wele baala kpulugi ma,

ḡa ga va ḡa-masadai zḡḡosu volu, nii é ḡeni è ya mḡungi.

Zeeluzalɛme ɔa ɔe volu ga masadai ma laa wolai.»

Zeeluzalɛme ná-voluɔfulai ta unmoɔ fai

⁹ Lee bee ɔa wo toozu niizu, niizu Zeeluzalɛme nuɔuseiti?

Masa ge la mo wo ve baa?

Wo lenɛ nui zaa baa,

tabai wo zosu ɔani, eɔe anzanu a ɔe doun zolɔosu?

¹⁰ Siyɔn laaveaiti, à ɔɔɔ zuɔili ga tabai,

wo kpalagi wo, eɔe anzanui é doin zolɔosu!

Mazolɔɔ wa ɔulazu taai va,

wo zei dɔɔ wolai zu,

wa liizu, eyɛsu wo zeeli Babilɔne.

Kelɛ miná ɔa wa unmoɔgi zolɔ ná,

Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo ɔeya volu,

é wo ɔula wo zili nuiti zea.

¹¹ Kelɛ niizuve, zii moɔnmoɔn ge ɔaalea ba wo laalɔɔma,

ti da ɔe ma:

«Baagula faan wa-laai ma!

Ade Siyɔn taai tei koloɔolosuve ɔa!»

¹² Kelɛ ti la Ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ɔweɛ,

ti la kisu vaiti gaagaaazu,

ti la kweɛ ga é ti ɔaaleve ba,

eɔe molo ɔiliiti, é ti vu ti-logazuve.

¹³ Siyɔn nuiti, à wuzeɔe, wo moloi loɔa!

Nà minei losu wo va, é ga kɔlui,

ge wo-volokagi ɔe eɔe kɔlu ɔɔigi,

wa nuɔuse moɔnmoɔn deɛve ɔɔɔwu,

wa ti-yeaɔligi kpein ke ga Ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ,

ta-naavoloi kpein ka ɔe ga Ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ, eteai pe Maligii.

¹⁴ Kelɛ niizu, à wa-ɔɔɔɔ nuiti gaale ba, Siyɔn nuiti!

Ta ga ade zei kelɛ su,

ti Izelayele ná-kundiɔii loɔa gaazuve ga tukpoi.

5

Masagi ɔa zolɔ Beteleyɛme

¹ Da ve, Beteleyɛme Efelata,

ɔei é ga taa goi Zuda laa wolaiti saama,

è vɔ be ɔa nu ɔulazu ná bè,

zoi a zei Izelayele nuɔuseiti unda,

nii ná-fai lozeizuve ɔulaai wɔɔwɔɔi ma ziegi zu,

yeeɔeɔalaiti ti levegai kaite.

² Naa ɔa é ba, Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa de a ɔaazuzege ná-nuɔuseiti ba,

eyɛsu naama yeei zeeli, yeei anzanui naa,

nii maaneai é doin zolɔ, naa sɔɔɔ.

Keɔeɔleai mɔtaiti ti yesu duɔlai zu,

naati ti va volu, ti vu Izelayele nui zɔiti ma.

³ Tɔun ka zei ga pagɔ,

é lo ná-baala kpulugiti tugɔ ga Ɔɔɔɔ GALAGI ná-zobogi,

ga Ɔɔɔɔ GALAGI maapiagi, nii é ga ná-GALAGI.

Ná-nuɔuseiti ta zenvui wo ziileigi zu,

mazɔlɔ ɛsɛ pɛ ka bɔlɔ adavɛ pɛ,
 eyɛsu zou bɛla ga ná pɛ.
⁴ Naa ɔa ɔɛ ga ziileigi!

Siɛgi zu Asiili nuiti ta vaa la, ti lo gá-yooi zu,
 ti lo gá-vɛlɛ vagoiti bu,
 gá totuɔiti ta kundiɔi mɔinmɔin teve ti laalɔɔma.
⁵ Ta-ɔɔɔɔ zɔɔlaiti sabui zu,
 ta-zobogi ɔa ɔɛ Asiili yooi ma, Nimelɔde yooi.
 Tɔ bɔɔi toɔa gi ɔula Asiili nuiti zeezu,
 siɛgi zu ta gá-you ɔwɛpelemavɛ maazuɔudɛna la, ti lo gá-yooi zu.

Izelayɛle nuɔuseiti ti zii ɔiligiti su

⁶ Izelayɛle nuɔusei mɔtaiti ta ye nuɔuse mɔinmɔin saama,
 ta ɔɛ ɛɔɛ nɔda pagɔi ɔɔɔɔ GALAGI tevesu,
 ba ɛɔɛ sabalagi é vuuzu tufai ɔa,
 zee la laani nu nɔpɛ ma,
 ki ge la loni nuɔuse va.
⁷ Izelayɛle nuɔusei mɔtaiti ta ye ziiti saama,
 nuɔuse mɔinmɔin saama,
 ti zu ɔa baa, ɛɔɛ zalai é dɔbɔ zuaiti saama,
 baa ɛɔɛ zala bɔkpagi é toganiiti saama.
 Siɛgi zu é levesu da, é da ɔɔɔlo ti ma, é da ti vali ga,
 nu nɔpɛ ge la kulaa zea.
⁸ A yeevɛɛ wo-bɔɛnɔɔiti ma,
 ta mɔnɔ wo zili nuiti pɛ ti ɔologolo!

GALA ka ná-nuɔuseiti nade

⁹ ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa:
 «Naama volo ná,
 ná wa-ɔɔɔɔ zooiti pɛ kula zooi va,
 gɛ wa-ɔɔɔɔ wotoloiti pɛ kologolo.
¹⁰ Ná wa-yooi ma laa wolaiti pɛ kologolo,
 gɛ ada biingiti suvaza, vɛti wo voluzeidai naati ba.
¹¹ Ná zoɔo vaiti pɛ kula wo zaama,
 ungaizie nu nɔpɛ ge la mɔ ɔɛa wo yeema.
¹² Ná kɔɔɔ ganigiti kula wo zaama,
 gulu zaɔaaiti ta kɔtu zigigiti,
 wo la mɔ nɔkɔga ani nɔpɛ bu, nii wo kpɛɛai ga yeei.
¹³ Ná wa-zale ɔɔ wuluiti tɔɔfula,
 gɛ wa-laaiti kologolo.
¹⁴ Ná potokulai ɔɛ zii ɔiligiti ma, ti la ɔoloni bè,
 ga ziiɔaawanai ta ziiɔulagi.»

6

Tukpɔi é Maligii ta ná-nuɔuseiti zɔɔzu

¹ A woilo deɔɛmu naa ma, nii ɔɔɔɔ GALAGI bosu:
 Wuzɛɔɛ, é lukpɔ gizeiti kakala,
 gize goiti ti è-wooi mɛni!
² A woilo, wa vɛ, gizeiti, ɔɔɔɔ GALAGI ná-tukpɔɔaaleveai ma,
 wa balaa zooi wu bɛɔɔgiti ti la piikpiga pɛ!

Mazoloo tukpoi ga Goofo GALAGI ta ná-nubuseiti zofozu,
kpaei ga ti yofozu ta Izelayele nuiti.

³ Maligii ge ma: «Nà-nubuseiti, leeni ga ge keai ga woye?
Leeni ga ge wo boloni la?

A gooi gaavote dee!

⁴ Toozei ge wo gulani Ezipete yooi va, wo va ve!

Ge wo unmoonni, ge wo gula duolai zu!

Ge Moize ta Aalon ta Miliyameni toni wo lugfo!

⁵ Nà-nubuseiti, a gize su ga,

Moabe masagi Balake faa joi leveni wo laalofoma,

wo gize naa zu, nii Beyool ná-doun zunui Balaame googaavoteni da.

Ge yeni wo va, e zo Sitime e li Gilegale,

wo keewotiiti kaani, niiti ti zolegai,

nei ge ga Goofo GALAGI.»

Nii Goofo GALAGI po ga nubusei da ke

⁶ Leeni ga na li ge lo da, Goofo GALAGI gaazu,
siegi zu ge liizu nokosu da toun bu, GALAGI e Anii-Pe-Unda?

Gala zalaqaiti ka na li ga tiye po baa,

ti ga kona gila nika yivoiti?

⁷ Goofo GALAGI ga yeezei nei, baala sine bulugiti bu?

Baa guloi ma boigi la ege zie wolaiti?

Baa ge doun mounge ve na-to kologologiti faa zu,

nii a ke e na-kotoiti suvaaye?

⁸ Ee, da ve nui, ti e galage ga tuva vele vagai,

ta nii Goofo GALAGI woinni ga e ke,

tofa ga e zie ga soledai,

woofegiladai nee e ve, e da zie la,

e zie ga pagoo unmaayei zu, ga da-GALAGI yiima vele.

GALA ka yaavai ta toomai zala

⁹ Goofo GALAGI ga boezu taa wolai bo,

gimalai ga ga nu unfe daaseigi ma:

«A woilo zeli ma, e losu wo ma, wo maafolo vai zu,

wo woilo naa wooi ma, zoi e devei wosu!

¹⁰ Na zoo nei ge va bu ga faa joo ge nuiti

ti ta-veleiti buulaave ga naavoloi sologai yaavai zu?

Ta zee gogfo bo ganiiti, ti la kula geeni su, naati woin la ma?

¹¹ Ge la zelimoga naati ma baa,

zoiti ti zee gogfo ganiiti segezu ta-boloi zu,

ti da nuiti yaava la?

¹² Taai tei su naavolo nuiti ta ga tooma nuiti,

taaveai teiti ta da zeei wo, yaava negi ga e ti-la.

¹³ Naa ga e ba, na wo zopele joozu eyesu wo zeebe,

ge wo gologolo wa-gotoiti faa zu.

¹⁴ Wa daami wo, wo la yigoa,

pului la zeege wo ma.

Zoi wa make, naa la makega.

Zoi wa baa maazu,

naa gologolo ga kooi.

¹⁵ Wa faza, kɛɛ wo la tevea.
 Wa wolive wulɔi bɛtɛ, wo la wo-maavaa ɖɛa ga ta,
 wa dɔɔ ɔɔigi bɛtɛ, kɛɛ wo la ma lɔɔi ta pa kpɔlea.
¹⁶ Wa ziezɔ ga pele nɔi masagi Wɔmeli dɛɛni,
 ta Akaɓe ná-peleyeɖei zɛ veleɪ ɖa wo ziezɔ la.
 Naa ɖa é ba, ná vaazu ga wa-laai ɖologolo saɓui.
 Nà wo ɖe ga nɛɛɖulasu anii,
 nà-nubuseiti ta-unfegi ma ɖasɔi ɖa la wo unma.»

7

GALA keelai wɔɔ vai nubuseiti ta-yaava vai zu

¹ Ee! Màanɔɖɔa! Gè ɖɛa ga naama nui,
 é vaazu gulu waa ɖulazuve, ti bega vɔluma ga ti ɖula ga,
 eɖe zɔi é gulu waa ɖɔpɔgiti gaiziezɔ kula nuiti polu veleɪ.
 Kɛɛ leezen ɖila kpala ge la ná, nu a mi,
 kooleɖoole gwaa ma nɛɛne gila kpala,
 nii gòla wɔɔndai ma.
² Woɔɖeɖila nuiti ti bega zɔoi ɖa,
 soɛ nu nɔpe ge la mɔ ná.
 Nu vaa ɖisiei nɔ ɖa é ti pe ziimave,
 ti ɖa ɔɔɖɔ ɖaaveɛne, ti ɖilagilagiti pe.
³ Ti ɖeleɖeleɖe faa nɔi ɖeezu, ti yee la ɖulaa su.
 Kundigiti ta tukpɔgaaleve nuiti ta lobɛanii ɖulazu nuiti zea ga maaɓaai,
 nu wolaiti ti ɖa ti yiima vai wo ti ma,
 ti pe ta zoloosu faa ɖila ma.
⁴ Zɔi pagai ti zaama, naa ɖeeve eɖe ɖaingiti ti ɖaaleai ba,
 ti zaama, zɔi sɔlegai ti pe ba, naa nɔu é leve ɖaingi ma lɔɔɖeleɖe va.

Wɛɛ, wo zala voloi ɖana va,
 nii wo make nuiti ti boni, GALA goo wo nuiti.
 Niizu, wa niina kitevei zu.

⁵ Mina la è-wɔɔla la,
 mina voluzei è-nɛɛnɔɖɔ va.
 Dama, è mina laalao è ɔɔɖɔ anzai ɖaazu.
⁶ Mazɔɔɔ doun zunui ɖa kɛɛɖe wɔɔnzɛɖe,
 doun anzanui wuzɛɖe dee laalɔɖɔma,
 leemɔɔin ná-doun anzai wuzɛɖe daalɔɖɔma,
 eɛe sili nui ɖa ɖe ga tɔ ɔɔɖɔi ná-peleyeɖei wu nuiti.

Nu la GALA ná-maawɔɔngai la

⁷ Nòun nà, nà wɛɛzu ga ɔɔɔɖɔ GALAGI ɔɔ pelei,
 nà ɖitosu nà-kizo GALAGI va,
 nà-GALAGI ɖa gòɔgaavote.
⁸ Sili nui, mina ɖoozunɛ nà-faa zu!
 Mazɔɔɔ ni nà loona, nà wuzɛɖe volu.
 Ni nà zeini kpidii zu,
 ɔɔɔɖɔ GALAGI ɖa bè ga wozakalagi.
⁹ Nà va ɔɔɔɖɔ GALAGI ná-ziiɖaawanai wu,
 tɔɔzei gè kotoi ɖɛɛni daalɔɖɔma.
 Kɛɛ yeeta toɖa màalogi wo,
 é ɖula ga ze, é tò wozakalagi ɖa,

nà ná-telebodai ma gɛɛwotii ɔa.

¹⁰ Toɔa ɔe sili nuiti gaazu, unfegi lo ti gaazu,
teiti ti ɔeni ɔeezu ma:

«Mini ɔa deɔemu da-ƆALAGI, Ɔooɔo GALAGI ná?»
Ta ti leeve ɔooɔwu, ege taazuve valavalai, ná ti vete!

¹¹ Wele, naama voloi ɔana va,
yeei wa-laa wolai ma zigigiti ti losu da.

Wele, naama volo ná,
ta ɔa bo wa-yooi va, kwemaveti.

¹² Naama volo ná, nuiti ta va e vo be,
ti zeege Asiili yooi zu, ti zeege Ezipete yooi zu,
ti zeege zie wolai ma,
ti zeege kpolodei ma ná pe,
ti zeege gizeiti ma.

¹³ Zooi mota zu ɔa wo, gaa nuiti maauele ma,
naa ɔa ɔe ga ta-ɔeewoti noiti ma zalai.

¹⁴ Lo da-nubuseiti untugo ga da-lukpoi,
baala kpulugiti be ti ga donoi,
ti ya ɔila be ti zeini doboi zu, Kaalemele gizei ma!
Ti zoo ti laami Basan lufa leteiti su, ta Galaade gizei ma,
egevelei e ɔeni la, mounge ma voloiti su!

¹⁵ Ege foloi e gi ɔulani la Ezipete yooi va,
laavoo vaiti ke gi ve.

¹⁶ Zii giligiti ta ti vete, ti wola unfe,
anee zobogi pe ka ti ya.

Ta yeevee la, ti laavoo vai ma,
ti-woizuveti ta bo.

¹⁷ Ta fufiligi ɔom ege kaalii,
ege kpokpo aniiti ti zooi ɔa.
Ta ɔula ga duai ti-looduzuveti,
ti va ga sasubalii Ɔooɔo GALAGI vo, ga-ƆALAGI,
ta lua da-zobogi va.

¹⁸ GALA, be ɔa e ga e gevele,
a zoo e faagaaza golai be, e to kologologi zuvaaye,
da-nubusei motaiti be, ti ga da-nuiti?
Dei e la da ga ye zigaawanai zu eyesu ɔo,
mazobo e-yiimai ɔa ga e woogegiladai ge.

¹⁹ Da gi maawoingaaazu mono,
e la ga-vaagaaza golaiti petega,
da ga-ɔotoiti kpein pili ya kpolodei ma valii zu.

²⁰ Ungo, da da-woogegiladai ɔula kelema Zakobe mavofodaiti be.
E e-zaalai ɔula kelema Abalaame mavofodaiti be,
egevelei e ma minazefegi woni da kaite wolewole gi-memewolani be.

Naḡuume Ná-Sεvεi Wooi lɔɔzeigi

Naḡuume ná-sεvεi ḡa Ninive wolo vai wosu ma yeelugɔ, Asiili nuiti ta-masadai ma laa wolai, nii Izelayεle ḡeni duɔlai ti ya. E zεvεni Tεβese zɔ siegi laawu Asiili nuiti bε kona undɔzita puulɔzita maazu savagɔ (663) ma, aisa Yesu va zɔlɔɔ eteai zu, ta Ninive wolo ziegi laawu Babilɔne nuiti bε kona undɔzita puugɔ maazu felegɔ (612) ma, aisa Yesu va zɔlɔɔ eteai zu.

Faa wola zeizu savagɔ ḡa è niima zεvεi zu: Faa mɔungi ḡa faiti pε dεεzu é ti zu ḡε kala, ta é GALA ná-zobogi lε, é masadai ḡεεzu la kpεtεaniiti kpein unda, ta é eteai lukpɔḡaalevezu la (1:2-8). Fai velesiεi ḡa zobogi naa ḡula velei lεεzu keɛma naama ziegi zu ḡundiḡilai zie velei zu, Naḡuume ná-foloi zu, Ninive taa wolai naa ḡologolo fai zu, nii é ḡulani naa zu, naa ḡeni ga Zuda nuiti fie fai (1:9-2:3). Fai savasiεi ḡa Ninive zugologolo pelei lεεzu, ta zobogi nu a pokɔḡɔ ma (2:4-3:19).

GALA ná-keelai ná-keela wooi la ḡeni nɔ ga, é Ninive ḡologolo fai nɔ laazeeli. Keɛ Naḡuume ḡa návε ḡologolo fai lεεzu ga, kεεvε ga GALA ná-tukpɔḡaaleveai. Taa wolai, wasogi ta nu vaai ta kologologi su, Ninive ḡa ga nuβusei ná-zobogi, kpεtεai faiti maazu, nii GALA ge la vaani bu. Naḡuume ná-sεvεi ḡa lεεzu ga adeye, é vile niizu vaiti ba, ga naama zobogi ma zii pε devevε ga gaavala ba.

Tukpɔ vai Ninive laai laalɔḡma

¹ Keela wooi ḡa ga nii, é wosu Ninive * ma. Naḡuume Elekɔse nui ná-kulakeɛma zεvεi.

² Ḣɔḡɔ GALAGI ḡa ga GALAGI nii toloai ta potokula nui. Toḡa nɔnɔi vɔtokulazu, ná-ziiḡaawanai maayikiνε gola, toḡa ḡa nɔnɔi vɔtokula sakpeḡɔḡɔiti ma, toḡa ḡa ná-ziiḡaawanai zei yiima sili nuiti daalɔḡma.

³ Ḣɔḡɔ GALAGI yii la ḡa ga ḡula fala, ná-zobogi zuwɔɔlɔvε, keɛ é la ḡa ga faa ḡɔu ḡε nui zalalalai ye ga. Fiile wolai ḡa ḡa lokolevε, siegi zu é levesu da. Tonaḡiingiti ka ti ga kɔḡɔa vufiligiti.

⁴ Toḡa ḡa zeli lo kpolɔḡɔi ma, é fɔ su, toḡa ḡa zie wolaiti pε fɔ su.

Basan ta Kaalemele lufaiti ti bɔikpɔi, Liḡan lufa vuaiti ti voolo. †

⁵ Siegi zu é wuzεḡezu la, gizeiti ta ḡa bali, gize goiti ti ḡa ḡiikpi, eteai zasu ḡa ḡa bali gaazu, eteai é bɔ gaa anii pε ba.

⁶ Bε ḡa a zoo é lo tugɔ ná-ziiḡaawanai zu? Bε ḡa a ye loni tugɔ, zii a ḡulana? Ná-ziiḡulagi ḡa ḡa ḡε eḡε abui tevegai, anεε kɔtu wolaiti ta ḡa vuka tugɔ.

⁷ Ḣɔḡɔ GALAGI vage,

* 1:1 Ninive ḡeni ga Asiili yooi ma masa taa wolai. † 1:4 Basan, ta gulu beleiiti ti Kaalemele gizei ma, é vεε Liḡan ḡizeiti ba, mináti ka aniiti ti bεna wola bεtε ná, naama yooi yɔḡɔzuvε.

toɗa ga nu laɗɗufuzu kidaavili foloi.
 Toɗa da ɓaa naati maazu, zoiti ti laɗɗufuzu pɔ be.
⁸Toɗa Ninive ɗologolo metu ga zievegi é vuuzu ya,
 é sili nuiti daavili kpidii zu.

Nii ɗa wosu Zuda ma

⁹Leeni ɗa wo ɗisieu su ɓooɗo GALAGI laalɗoma?
 Toɗa é faa zuɗologologi ɗeai metu,
 kidaaviligi vaala la ɗea fele!
¹⁰Ti ɗeeve ege kpɔvɔi zu ɗaingiti ti velevelegai ɓoo ma,
 ti dɔɔi ɓolezu eyesu é ti zo.
 Ta ɗala metu ege tufa vɔɔi.

Nii ɗa wosu Ninive ma

¹¹E vɔ be ɗa nu zegeai ná,
 nii é ɗeni ɗisieu faa ɗɔi zu ɓooɗo GALAGI laalɗoma,
 é da nu ɗaka ɗisiei wo.

Nii ɗa wosu Zuda ma

¹²ɓooɗo GALAGI wooi ɗaa:
 «Anee ni wo zili nuiti mɔinve, ti zuɓa,
 ta ɗeele, gila kpalaa ge la yega ná.
 Anee ni ge wo unfeni,
 ge la mɔ naa taɗili kea pe.
¹³Nà wo viesu niina,
 ge wo ɗula wo zili nuiti ta-luɗlai zu,
 ge wa-yɗolɗɔiti galeɗale, ti vie wo ma.»

Nii ɗa wosu Ninive masagi ma

¹⁴Wele nii ɗa ɓooɗo GALAGI deveai è laalɗoma:
 «È la è-mavofoda zolɗga, è-laaseigi va vee ti va,
 nà da-ɗooɗo ganigiti ti ga gului ɓa kɗu ɗaawuungaiti kula da-ɗalagi ná-pele wu,
 ge ti ɗologolo.
 Nà da-ɗabayegɗe ɓete,
 mazɗɗo nɗun gaazu, wo la mɔ ga ani nɔpe.»

2

Nii ɗa wosu Zuda ma

¹A wele keelai va, é gizeiti ma,
 é da va ga woo niine vagɔi,
 é ziilei fai laazeelizu.*
 Zuda nuiti, à GALA fai ma vetiiti kevele ɓete,
 wo wa-minazegɗegiti daazeeli GALA be!
 Mazɗɗo nu ɗakai la mɔ ziaa wo zaama pe,
 é ɗologologa metu.

Ninive wolo vai ma ɗulakeɗmai

²E ɗologolo nui ɗana va è laalɗoma.
 Da-ada ɓiingiti make!
 Gaaba, è wele peleiti ma,
 zaamaɗili, è ɗaaba ga zɓei pe!
³Mazɗɗo ɓooɗo GALAGI ɗa Zakɗe mavofodaiti ta-lebiyai veezu ti ya volu,

* **2:1** Wele ve: Eza 52:7.

é Izelayele ná-bóololai ve zea volu.
Toosu nuiti ti ti gaaalani ba,
ti ta-leezen beleí gologolo.

⁴ Ani bóigi ga siaai kóogó nuiti ta-góogó zepégiti ma,
ta-zalavusuiti maagíliuve ga sege bóigiti.
Siegi zu ti gēvele bētai la kóogó vai ma,
kóogó wotoloiti kpáuve egē abui,
kpēinti ti dá bali.

⁵ Kóogó wotoloiti ti dá bize taazuve ga ziigaawanai,
ti dá bize adaveti,
dá ti ga nó ga sómogiti ti gaazogai,
ti dá bize mini-o-mini egē mainmain.

⁶ Ninive masagi ga ná-kóogólulubaiti tolisu,
kéle ta ziezú, ti zu dá bali.
Ti zo nuiti ta bizezu ga lia sigígi vó bē,
bóogó maalobosuve bēteve miná.

⁷ Zie wolai lugózosuve laave vieni,
masa pelei woloni!

⁸ Ti anzanu masagi maanakai viléga, ti lia la,
ná-botigē anzanuiti ta kpalagi wosu egē poopogiti,
ta-yiibóló zu, ta gēkegiti sulogazu.

⁹ Ninive gēni ga zie makē digí wolai,
kéle ziei pé ge vua ya, é gūla su.
«À lo, wa vé! A lo, wa vé!» Kpēi gāna é loozu,
kéle pela nui tanópe ge la galeni ma.

¹⁰ A ná-waliiti zēve, à ná-zanugiti zēve!
Taai ná-naavoloi la bega pé,
ani vagó letele ka é vuuni ná.

¹¹ Tooma vai, nama vuu vai, ta nu vaa vai!
Nuiti ipoteveve ti-yiimave,
ti-niibiiti su dá bali,
ti lotózulevea, ti-gaazuveti maavala.

Fənimai woga ga zalai

¹² Leeni ga keai ga zalai ná-zegēi?
Ue zala yivoiti ti gēni gónogi zólósu ná,
nu nópe ge la gēni ti bólózu ná,
zala zinēi a la liina ti-gónó gaiziezuve.

¹³ Zala zinēi gēni suai zosu ma yivoiti bē,
é dá tanigaa gódaaleve zala zaaiti bē,
é ná-zegēi laave su ga daamianigi,
é sulaave ga suaiti, é ti valivaliai ga.

¹⁴ Góogó GALAGI Fai-Pē-Maligíi wooi gaa:
«Wéle, ná ga gē è laalóogóma,
ná dá-góogó wotoloiti kéezu ga zuvui,
dá-zala yivoiti kpein ta za kóomave.
Toomai è kéezu eteai zu, ná ga gē naa besu,
nu la mó dá-geelaiti goomeniga.»

3

Maanɔɔɔ ɔa nana vuu laai ve

¹ Maanɔɔɔ ɔa nana vuu laai ve,
nii é masadaí ɔɛɛzu yaavai maazu,
é ná-kpɛɛi wosu ga toomai,
yeenɔɔɔ toɔa toomai ɔɛɛzu!

² Kpakɔi lugi ɔa é mɛnisu ná,
wotoloiti kɔɔɔ lugi ta sooiti tugi,
kɔɔɔ wotoloiti tugi ná.

³ Soo ɔize nuiti ti da kɔɔi loo,
boɔa zɔkpɔiti ti da niikpi,
mɛɛinti ti da mainmain zaɔa.
Nu maawanai laawɔɔla,
nu voomai ɔɛ adavɛ pɛ nɔ,
nu la zooga gaalusu,
nu da zie poomaiti ma nɔ ɔɔ!

⁴ Naa pɛ ge ɔɛɛni tɔzei koloɔolo anzanui ná-koloɔologi va,
ná-pagi ɔɔɔ ɔulaai, gola zoogai sale vai la.
E ɔɛni nuɔuseiti ta zii ɔiligiti maamiizu,
ga ná-koloɔologi ta ná-sale vaiti maavele.

⁵ ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa:
«Wele, ná ɔa gè è laalɔɔma,
ná da-lookɔbai ɔulazu è ɔɔba, gè pɛɛ è ɔaazu,
gè è-maɔnakai le ga zii ɔiligiti,
zɔɔma masa zooiti ti ɔaaɔula è ma.

⁶ Ná kava luulai vilisu è ma,
gè unfegi yei ga de,
gè è ɔɛ ga pɛɛ ganii.

⁷ Nu nɔpɛ a è ɔaana, toɔa vela è va,
é ɔɛ ma: «Ninive ɔoloɔologa.
Be ɔa a maawɔingɔa?»
Mini ɔa ná gaanɛɛɛ nua zɔlɔɔ ná è vɛ?»

⁸ E vizɔ ka bogai Tɛɛese * va ɔaa,
taa wolai é ɔɛni vuuni zie wolai Nile ma bekegiti zɔɔɔzuve,
ziei ɔakuni ma, zie wolai da make,
naa ɔɛ ma ga sigigi?

⁹ Etiyɔpi ta Ezipete, naati ka zeelaani ti ma,
ta-zobogi volu la ɔɛni ɔulaa.
Pute nuiti ta Liɔi nuiti, ta naati ka ti yeezoni.

¹⁰ Anɛɛ naa ve, tɔ ɔalaagi liini duɔlai zu,
ungo, ti soni ga duɔi, ti lii la,
ná-doungoiti ɔalaa, ti ti vaani taazuve ná pɛ.
Nuiti ti zeizumaanɛɛni, ti naati seɔeni ga kpakutoomai,
ná-kundiɔi wolaiti kpein, ti yɔlɔɔi loni ti va.

¹¹ Da ɔalaagi, da-laɔai ɔa è zo eɔe dɔɔi, da ɔɔɔ.
Da ɔalaagi, da ɔɔɔzu ɔaizie,
è va ɔula è zili nuiti zea.

* 3:8 Tɛɛese ɔɛni ga Ezipete masa taa wolai, nii Asili masagi Asuuleɔanipale koloɔoloni.

Ninive ná-zobotalai é va bəḡḡ ɣula

¹² E-boluzeizuveti pe ti gha ga koolegoole gului, nii ma waai ga yaḡyaḡa.

Nu a ma wului jiiḱpina nɔ feya,
ti vu ya naama nui laave, zoi é wɔinni é mi.

13 Da-zalavusuiti pete,
 anzanuiti no ʄana ti è ya,
 ʄa-yooi laaveti daalaoga gola è zili nuiti tuʄo,
 abui ta-zoʄogiti gala.

¹⁴ Ziei zaɖa ɔɔɔ ʋɛ, tɔɔzei da ga ʋa zeizu keɛ su,
ta ɔ ɛ maalobo fai ʋa.
Penɛ ʋɔlɔiti kpɛɛ, ɛ ɖiliki loɖazuɛti to!

¹⁵ Kele da zaazu, è g'ala abui zu,
 6a è za kooi zu.
 Da g'olofolo ege daaiti, niiti koto zivoiti ti ti miai.

Ninive zuwoga

Da-nuḅuseiti ti ḅuunni va eḡe koto zivoiti,
ti ḅuunni va eḡe koto kpulugiti.

¹⁶Da-yaadgoiti ti moinni, ti leve geezuu zomidefai ba.
Ede koto zivoiti ti anii pe miizu, ti gove.

17E maazuvete nuiti ta ge ege kotogiti,
da-wotige nuiti ti ge ege koto kpulugiti,
ti vuuzu gulu velevele koiti ga, koele ziegi zu.
Foloi a gulana, ti zefe na, nu la mo ti gaa.
Nu la mo kwee, ve ti liai na.

18 Asiili masagi, da-ɣundigʼiiti ti nia,
ti la wuunga eyesu ɔɔ.
Da-ɔɔɔfuluɔbaiti ti la mɔ niikpisi nɛgɛɛin!
Da-nubuseiti ti vazaga gizeiti ma,
nu nɔpɛ ge la ti ɔaalɛzu ba.

19 Da-nimizai zo kelegele kili ge la ná!
Palai loa è va, nii é la valoa pe!
Fai nii seidai è ma, zòiti pe ti menisu,
ta yealofazu nò è ma.

Βε φα è-zo noi ta la zeelini ma, è φeni κεεzu yeenope?

A6akuke Ná-Sεvεi Wooi lɔɔzeizuε

A6akuke ná-sεvεi ɔa GALA goo wo nui ɔaazulo pelei lεεzu ga adeye, faa6aagi ma yeeɔɔɔalɔai zu, nui vε é nu ɔiligitɔ ta-6ɔɔi zɔɔɔsu, é ɔa zeliɔ lo faa ɔɔi ma, é wooɔɔula GALA ma, ta é ɔoozunε, siεgi zu é ná-googaaɔotegi zɔɔɔsu da. Niima zεvεi ɔɔeni kona undɔzitai (600), aisa Yesu Kilista va zɔɔɔ eteai zu, naama ziεgi zu ɔa Ba6ilɔne nuiti ti zeini la folo ɔulazu vεlei ɔoba yooiti unda, názu ɔa Izelayεle nu6useiti ti ɔeni 6ɔɔɔ ɔaazaɔasu da, ziizoolεi zu, ga, ta-eteai ɔa vaazu ɔεεzu ɔale, ta ti yɔɔɔzuε ɔa vaazu ɔεεzu ɔale ta GALA.

GALA ge daawoo wo nui wooɔaɔoteni, é keela woo ve zea, nɔnɔ ma ziεgi zu nuiti ta-vaa ma, ta yeeɔɔɔalɔai zu nu6useiti pε ta vaa ma, é ɔε ga wooɔɔɔɔila nu GALA bε, naa ɔa a zobogi ve é vε é eteai ziε (2:4) é maabɔungi wo ga ladalai, eyεsu GALA ge losuε ɔε (Gaaɔwεsu 3).

Woza a 6aana, siε mɔinmɔin su, nu ɔa ɔa A6akuke ná-sεvεi maaloli, nii a kε é naama ɔitogi zɔɔɔ. Pɔle ná-tεnεgi é boni ga GALA ná-nu6use mɔungiti, nui ná-wooɔɔɔiladai é vile GALA ba, naa ɔa é kidaalevεi lεεzu Yesu Kilista ná-GALA ma (Wɔl 1:17, Gal 3:11, E6u 10:38 vεtε 6alaagi).

¹ Keela wooi ɔa ga nii, GALA ge dεeni ga GALA goo wo nui A6akuke.

GALA goo wo nui GALA toli fai ga é 6ɔ ba

² Nà yesu é lolisu eyεsu siεgi 6εgele zeeli,

ɔooɔɔ GALAGI, ga é kpɔbai ɔε?

E la woilosu ɔooi ma.

Nà kpeeɔ loozu ga: «É 6ɔida!»

E la unmɔogi wosu?

³ Leeni vaa zu é telebotala vaiti pε dεεzu ga ze?

Leeni vaa zu é vaazu bu, é ɔε ga maanɔɔɔ vai vεtε nu?

Toomai ta nu6use maanɔɔɔ vai nɔ ɔa gε kaazu maaɔoolii zu, sakpegi ta kpɔε vaiti nɔ ɔa ti ɔεεzu adaυε pε.

⁴ Naa maavele ma, nu la mɔ ziεzu ga tɔgi,

sɔle faa la mɔ ziεzu.

Mazɔɔɔ faa ɔɔu ɔε nuiti ti la vaazu bu, telebo nuiti ti va boti ɔε, tukpɔiti ti ɔaalevezu, ta levezu yaavai maazu.

GALA ná-googaaɔotegi

⁵ Maligii ɔε ma: «À ɔaazulo dεε zii ɔiligitɔ ba, wo laa ɔa vɔ ga duai.

Mazɔɔɔ wa yesu vulua, wo naa ɔa, nii é vaazu ɔεεzu, fai naa é ɔεεzu, nu a la bona wo ma, wo la 6ena la da.

⁶ Nà vaazu ga Ba6ilɔne nuiti,

sujɔu nu6useiti, ti ziliai,

ti 6izεzu eteai zu

ga boa yooiti kula ti ya.

⁷ Ti maayikiυε, ti maalua,

tiya 6ɔɔɔ ɔa ti ti yiima vai levezu ga ta-zobogi.

⁸ Ta-zooiti kpizευε, é leve kɔii va,

ta-ɔiigi ɔaawanavε, é leve zulu6uiti tɔnɔi va, ti nu 6εεzu kpidii.

Ta-zoo 6izε nuiti ti ɔɔɔɔa loɔa, ti zeɔε ɔoozama, ti va,

ti ɔove eɔε kɔɔei, é loozu ná-daamianigi ma.

⁹ Nu6usei naati pe ta vaazu tooma vai nɔ ma,
 ti ɔaazulogai nɔ ti-ɔakalave va,
 ti da duɔiti gaale ba eɔe naɔaegi,
¹⁰ ti da neeɔula masagiti su,
 ti da kundigiti nee.
 Ada biin ge la ti ɔaazu ga faa,
 ta pɔlɔi zigɔtona sigigi va, ti le ga ti naati so,
¹¹ ti leve eɔe fiile wolai, ti li ná taɔili,
 ti ɔe ga soba nui, ta-zebei ɔa ti keezu ga ta-ɔalagi.»

GALA goo wo nui wooɔula vai GALA ma volu

¹² Kele kaite wɔlɔwɔlɔ, da ɔa e ga ɔooɔo GALAGI,
 da ga na-GALAGI, naɔegai, gi la zaa!
 ɔooɔo GALAGI, na-fasai e maakesu,
 e yiimazegea ga gi zili nui niiti, e zobogi ve ti ya,
 e ɔe ti tukpɔi la gi unma.
¹³ E-ɔaazuɔeti naɔege gola,
 e va va bu ga e faa na ɔa,
 e la zooga zeizu kpe, e da wele nimiza vai va.
 Leeni vaa zu e welezu nɔ, e la faa naɔe bosu,
 naa zu, nii yaava nuiti ti bosu?
 Leeni vaa zu e maagesu kpɔ,
 siegi zu nu naɔiti ti zɔiti kologolosu da,
 tama naati salegai ti va?
¹⁴ Da nu6useiti sosu, eɔe kpolodei wu ɔaleiti,
 eɔe ani vulu goiti ti-ma un ge la ná.
¹⁵ Mazɔlɔɔ Baɔilɔne nuiti ta nuiti sosu,
 eɔe kalei kalagi sosu,
 ti va ga tiye ta-lumɔi zu,
 ti ti vu ɔooɔo ma ta-zeemai zu.
 Naazu ta ɔoozuneezu, ti naɔai ɔula.
¹⁶ Ti da zalaɔai ɔula ta-lumɔiti be,
 ti ani maku neenegiti gala ta-zeemaiti be,
 mazɔlɔɔ naati saɔui zu, ta zoo ti laami,
 daamianigi maɔin ti ya, gola nee.
¹⁷ Ti ye nɔ ta-lumɔiti suwosu,
 ti da zii ɔiligiti paa, maawɔnɔa la su?

2

Telebo nui ɔa zie na-kidaalevei zu

¹ Nɔun na yesu na-ada makesuɔe,
 ge loni sigigi ɔa,
 ga ge kwee nii GALA ge bosu ma,
 ta vele na na-kpee wooiti gaavote da.
² ɔooɔo GALAGI ɔooɔaavoteni, ga niima wooiti:
 «Nii ge deezu ga de, naa zeɔe,
 yeevoze ba kokologiti ma,
 naa ɔa a ke nuiti ti da kala ga pagɔ.
³ Yeeɔeɔalai la de zeelini
 ga kulakelamai tei daa va zeeli,

kele toɗa na maaɓuɗa keeyeei va,
 é la valiboga pe.
 Sulebi pa, maaɓoun,
 mazɔlɔɔ daa ɗa zeeli nɔ ti,
 é la zegea ma pe.

⁴ Nui daavegai ga wasogi, é la zolega ziimaɓe,
 kele telebo nui ɗa zie ga ná-kidaalevei maavele.

⁵ Gaamazɔ, dɔɔi yaavave,
 gaazuleɛ nui la ɗa ga zeida kpe,
 toɗa ɗa ɗɔdayegei zuwɔlɔ ege ɗɔvealaazu.
 Zii la leida ege saai.
 E ɗa li nɔ ga zooiti soga,
 é ɗa nuɓuseiti pe gaale ba ɓɔɗɔ ma.»

Nimizai ɗa gaazumaavɔɔ nuiti tuɗɔ

⁶ Nuɓuseiti ti zogai,
 ti pe ta vaazu ɗeɗɗulasu ɓɔei wosu ti laalɔɗɔma, ta faalaalii,
 ti ɗa ge ma: «Nimizai ɗa naama nui luɗɔ,
 zɔi é aniiti gaaleɛzu ba, tama nɔnɔ laade!
 E ɗa ta ɓɔ maɗguye ɗasɔiti ba!
 Da yesu naa ɗa, eyesu yeelɛ?»

⁷ Zɔiti wo kuyei veeni ti ma, ti la wuzegɛa gaamano?
 Niiti ta ge ɓaɗɔzu wo ma, ti la wuzegɛa ɓaa?
 Tiya ɓalaa, ta loo wo ma!

⁸ Tɔɔzei wo looni zii mɔinmɔin ma,
 nuɓusei mɔtalti pe ta loo wo ma,
 tɔɔzei nuɓusei ɗamai va wo puuzu,
 faa zuɗolɔɗolɔgi zu wo keɛzu ga zooiti,
 ta taa wolaiti, ta ta-laaveaiti!

Nimizai ɗa woovalada nuiti tuɗɔ

⁹ Nimizai ɗa naama nui luɗɔ,
 zɔi é kakama anii ɗaaleɛzu ba ná-peleyegei ve,
 nii a ke é ze eɛe pe unda,
 ga maanɔɗɔ mina zeeli ma.

¹⁰ Da-veleyegei ná-unfe fai ɗa na è deveai,
 è nuɓusei ma mɔinmɔin koloɗoloni,
 è valaga ɗa-eteai ma.

¹¹ Mazɔlɔɔ sigigi zu ɗɔtuiti ta kpeei loo,
 pelei unsuve wuluiti ti daazo.

Nimizai ɗa tooma nuiti tuɗɔ

¹² Nimizai ɗa naama nui luɗɔ,
 é ɗamai vuuzu, é taai lo ɗa,
 é taai vuuzu ga faaɗaaza golai.

¹³ Siɛgi zu nuɓuseiti ti botii ɗeezu la,
 naama aniiti faa zu ti ɗalazu abui ɗa,
 ziiti ti ɗa ɓɔɗɔ ɓɔlɔ wafuun,
 naa la ga ɓɔɗɔ GALAGI ná-devei ɓaa,
 nii é ga Fai-Pe-Maliɗii?

¹⁴ Mazɔlɔɔ etea nuɓusei pe ka ɓɔɗɔ GALAGI ná-lebiyai ɗwɛɛ ga pago,
 egevelei ziei kpolodei ɓomave zulaavegai da.

Nimizai ɔa naama nui luɔ, zoi é dɔɔi losu seɪnɔɔi la

¹⁵ Nimizai ɔa naama nui luɔ,

zoi é dɔɔi losu seɪnɔɔi la,

keai eɔe anivebei, é so,

é ɔɔɔ maanakai ɔula, ti da ka!

¹⁶ Lebiyai da sɔɔɔ, naa ɔa valibo ga è maaɔoo,

da ɔɔɔ ɔalaagi, dɔɔi ɔɔle, è ɔabei ɔula!

Da-voloi ɔa zeelizu,

è ɔɔle ga ɔɔɔ GALAGI ná-ziɔaawana daawɔi.

Da-lebiyai ɔa valibo ga è unfegai.

¹⁷ Faa zuɔɔɔɔɔɔɔɔɔ é ɔeɔni Liban,

naa ɔoto ka ɔula è ma.

Suaiti undaavili fai ɔa la è unma, ga é è leɔe.

Mazɔɔ è nuɔuseiti jamai ɔuuni,

è tooma vaiti keɔni zooi laalɔɔma,

ta ná-taa wolai, ta su nuɔuseiti.

Nimizai ɔa kɔɔɔ gani kɔɔ nuiti tuɔ

¹⁸ Leeni ɔa kɔɔɔ ganigi paazu, nii ɔeɔliɔi nui kpetezu?

Baa kɔlu ɔaawuungai kpetei ga salei,

é losu nuiti tuɔ zee vaiti su?

Mazɔɔ zoi é kpetezu, naa ɔa ɔɔɔ ɔalivaazu ná-kpeteanii ma,

kɔɔɔ ganigi é la ɔeɔzu.

¹⁹ Nimizai ɔa naama nui luɔ,

é ɔeezu gulu ɔuɔai ma:

«Gaazuzee ma!»

E ɔeezu kɔtui ma, é la ɔeɔzu: «Wuzee!»

Ta zoo nei ti nu ɔala ɔaa?

Pete dee, zanugi ta wali ɔaei zeeɔni ba,

keɔ zeevu viile ɔila kpalaa ge la su.

²⁰ ɔɔɔ GALAGI ɔɔɔi ɔa zeini ná-peɔ nadegai wu.

Eteai pe ge maaɔe kɔ, tɔun gaazu!

3

GALA guyei

¹ GALA goo wo nui A6akuke ná-GALA falii, é ga maawɔin wuyei.

² ɔɔɔ GALAGI, gè naa menini, nii è keɔni,

gè luani da-ɔeeɔotii va, ee, ɔɔɔ GALAGI.

Da-ɔeeɔotiiti ti vile su gi ɔaazu!

Ti ɔula keɔma konagiti daawu!

Keɔ da-yiɔaawanai zu, ɔize da-maawɔingai zu.

³ GALA paave é zee Teeman,

GALA Nadegai vaave é zee Palan ɔizeiti ma.

Ná-maayikii ɔa veeɔni geegɔɔɔɔɔ ma,

na-lebiyai eteai laavee.

⁴ Keɔve eɔe wozakalagi ma voloi,

ma zezeiti ti da volo, é ɔula zeave,

na-zobogi ma ɔɔɔzu vai ɔana!

⁵ Dɔɔ zeeɔi ɔa kakala velei, é da li,

Lo!

kɔlɔ kpadima zeeɓe ɗa kɔɗɔ ɔogiti su.

⁶ Siɛgi zu a lona da, zooi ɗa ɲiikpi,
siɛgi zu é welezu la, zii ɗiligiti sasu ɗa ɓali,
gize wɔɓwɔɓgiti ti ɓuse,
kaite ɗize nɛmɛiti ti vuka,
ɔeti ti ɗɛni mɔungi ga peleiti, é da zie la.

⁷ Gè Kusan nuiti ta-zegɛ ɗotaiti kaa, ti ɗaavalagai ba,
Madiyan yooi ma ɔleiti suɓezegɛlega.

⁸ Ee, Ƴooɗɔ GALAGI, é yiiɗaawanawe zie wolaiti ma ɓaa?
E yiiɗulawe ti laalɔɗma, é yiiɗaawana kpolodɛi ma ɓaa?
E losu kɔɗɔ wotoloiti su,
ma zooiti ti liizu ga de pile sɔɓɔsuwe?

⁹ E da-ɗooɗɔ ɗilegi ɓetea,
da-mɛinti ta ga minazegɛgiti, é ti woni.

Lo!

Da zooi ɔalizu su ga zie wolaiti.

¹⁰ Gizeiti ta é ɗaana, ta da ɓali,
sabalagi da zooi yeɓe,
kpolodɛ wolai da ziko,
é da ma lakpatakpagi le geezuwe.

¹¹ Foloi ta alugi ti ye loni losuwe,
da-mɛinti ti ziezɔ ta-wozakalagi ɗakala,
ta da-ɓeɛin é volozu ma wozakalagi ɗakala.

¹² Da eteai zuɓizezu ga ziiɗulagi,
é ziiti deɛve ga ziiɗaawanai.

¹³ Da ɔaazu da-nuɓuseiti ta-ɓɔba vai ma,
é ɓo da-masagi ɔa é seidai.
Da faa ɲɔu ɗe nui ná-pelei ungi levezu ga,
é koloɗolo, é peɛ su mɛɛ.

Lo!

¹⁴ Da gi zili nuiti ta-ɗundigɗiiti tɔungiti kpotasu ga ti ɓooɗ mɛɛinti.
Ti ɗɛni eɗe fiile wolai,
ti yeizu gi ma ga ti gi zuvaza,
ti da koozunɛɛ ɓeei loo,
ti ɗevele ɓeteai ga zai maanɔɗai,
ti koloɗolo dɔɗɗuzu.

¹⁵ E pelei laa da-zooiti be kpolodɛi wu,
zie wolai wu é zulusu.

¹⁶ Gè naama wooi mɛnini,
gè ɗe unga wuulee.
Dakɔlogiti ti da ɓali,
ma ɗaeiti su da ɗe yooɗe,
gè ye ná, gè da ɓali.
Kɛɛ maanɛɛve ga gè zeɪ kpe,
gè kidaavili foloi maaɓɔun,
foloi é ɔaazu gi zili nuiti daalɔɗma.

¹⁷ Kooleɗooole gului la mɔ waa pe,
leezen belei la mɔ gwaa woga pe,
wolive wului waa vai ɗa da nuiti kaka,
nu tii ɗe ɔe, é la ani nɔpe sɔɓɔga ná.

Baalagiti ta boliiti gaa ɔa ʋala ba ta-zasaiti su,
nike zasa la mɔ ɔea ná.

¹⁸ Kεε nɔun nà, nà ɔoozunεεzu Ɔooɔɔ GALAGI maavele ma,
ziimavε laave ga koozunεεi, nà-GALAGI maavele ma, é kizosu.

¹⁹ Maligɔi Ɔooɔɔ GALAGI ɔa é ga nà-zobogi,
toɔa kɔɔɔiti feɔasu bu, ga dopai nɔnɔiti kεvele,
é zie ga ze gize wolaiti ma.

Guye loo ɔundigɔi nɔnɔi ve. E loozu ga kɔnigiti.

Sofoni Ná-Sευει Wooi lɔɔzeizuve

GALA goo wo nui Sofoni, ná-tene gooi woni kona undɔzita (600) aisa Yesu Kilista va zɔlɔ eteai zu, aisa Aɔakuke va ná-tene wo. Siegi zu é ɣeni teneɣi wosu da, masagi Zɔziase la ɣeni de GALA fi ma valibo fai zeini kpasu (2Ma 23:1-28) ta Zuda masadai ɣeni faazupui laawu ma yeeɣeɣalai. GALA keelai ɣa naati googaaɔotesu, zɔiti ti ɣisiezu ga GALA maavaa ɣa nei nuɔuseiti ba, ta faiti ta nei ɣeezu zeema? Toɣa GALA tosuve lee zu faa mɔinmɔin su: GALA ka va é Zuda nuiti ta Zeeluzalɛme nuiti tukpɔɣaaleve (1:1--2:3), toɣa Zuda maagoolii ma nuɔuseiti koloɣolo (2:4-15), naa voluma, toɣa Zeeluzalɛme niine volu, kpega voluma ga faa ɣɔi ma zapei pe tɔɣula, é nuɔuseiti ze naa, ti ga unmaayei nuiti, ti valagai, nii a ke, ti nuɔusei pe sie vele maavalibo (3:1-20).

Sofoni ɣa bosu é kole, ga GALA ná-nuɔuseiti ti la zooga ti yɔɣɔzuve va ɣole ta GALA, ni naama nuɔuseiti ti la ɣulani ná metu, niiti ti ti ya ɔɣɔi nɔ ta-lɔnɔgi ɣaiziezu, é leve GALAGI nɔnɔi va. Kele toɣa zeele wooi wosu ga, GALA ka ɣaabaazu ye naati ma, niiti ti zɔoi zu ga ɔɣɔmaayei nuɔuseiti (2:3; 3:12).

¹ Wooi niiti ka ɣooɣɔ GALAGI ti woni Sofoni ma, Zuda masagi Zɔziase, Amon ná-doun zunui, ná-yeeɣeɣalai zu. Sofoni ɣeni ga Kusi ná-doun zunui, naa keeɣe ɣe ga Gedalia, naa keeɣe ɣe ga Amalia, naa keeɣe ɣe ga Ezeekiase.

Eteai pe tukpɔɣaaleve vai

² ɣooɣɔ GALAGI wooi ɣaa:

«Nà vaazu anii kpein suwuɣaalevezu, niiti ti yenvuzu eteai zu.

³ Nà nuɔusei pe koloɣolosu ta suaiti, gè wɔniiti pe koloɣolo ta kaleiti pe, gè naa ɣoloɣolo, nii é nu ɣɔiti kɔɣɔzigazu. Nà nu vului ma zuwu ɣaalevezu eteai zu.» ɣooɣɔ GALAGI wooi ɣana.

Fai é kooɣɔ gani koo nuiti daalɔɣma

⁴ «Nà yeewuzegezu Zuda nuɔuseiti daalɔɣma, Zeeluzalɛme nuiti kpein daalɔɣma, gè Baale lɛbi nui mɔtaiti pe suwuɣaaleve adave tɔna ba, ta zɔiti ti botii ɣeezu be, ti pe ɔɔma ta zalaɣa ɣula nuiti.

⁵ Nà naati pe koloɣolo, niiti ti lee zu pe le ɣɔmave, ti da nɔkɔ ná aniiti pe bu, ti volo zu geeɣɔlɔgi zu, ta zɔiti ti nɔkɔsu bù, ti da ɣona mà, nèi gè ga ɣooɣɔ GALAGI, ti lati ti da minazegegiti bo ta-ɣalagi Mɔlɔke ve.

⁶ Nà naati koloɣolo, zɔiti ti voluavegai bà, nèi gè ga ɣooɣɔ GALAGI, ta zɔiti ti la ɣaiziezu, ti la wɔinni ti va nà-kpɔba zɔlɔ, ɔa ti va ɣaazaɣa.»

Fai é nu wolaiti daalɔɣma

⁷ A maagɛ kpɔ, Maligii ɣooɣɔ GALAGI ɣaazu, mazɔlɔ ɣooɣɔ GALAGI ná-foloi maabuɣaa! Mazɔlɔ ɣooɣɔ GALAGI zalaɣai ɣevele beɛve,

é naati gba, zóiti é ti loligai.

⁸ ǪǪǪ GALAGI ǵe ma: «Tama, ná-zalaǵa ǵula voloi, ná laale kundigíiti bu, ta masa dointi, ta niiti kpein ti wéeinti ta-maagílii ma zii wosu.

⁹ Naama volo ná, ná vǪǪǵu naati ba, zóiti ti ǵudezu GALA sei veleí ma ǵofalagi maazu, eǵe zii ǵiligiti, ti ti-maligíi ná-peleí wuulaave ga naavoloi, solǪǪgai toomai zu ta yaavai.»

Fai é wosu yaaǵoiti daalǪǵma

¹⁰ ǪǪǪ GALAGI wooi ǵaa:

«Tama, naama volo ná, ta kpee woo wolai meni Kale zigídaave, ta zǪngǪ wooi Koi Niinei zu vele, ta ani ǵolo lu golai gizeiti ma.

¹¹ A kpeeí loo, Buu Vele Ǫoizu nuiti, mazǪǪǪ yaaǵoiti pe ta zaazu, wali ǵaizíe nuiti pe ti zuwuǵaa ǵa levezu.»

Fai é wosu kibǪǪma nuiti daalǪǵma

¹² «Naa zu, ná Zeeluzalame zuveǵǵeleǵǵele ga fitinai, ná vǪǪǵu zunuiti pe ba, ti zeini su kpe, eǵe dǪǪi buuveai, ti da bo yiimave ga:

«ǪǪǪ GALAGI la faa nǪpe kea, ma vago ǵaa ma nǪu!»

¹³ Toosui ǵa wo ga ta-naavoloiti, ta-veleiti ta ǵologolo.

Ta peleiti to, kele ti la nia ti wu, ti leezen beleiti da, kele ti la ma ǪǪi ta ǵolea.»

ǪǪǪ GALAGI ná-foloi

¹⁴ ǪǪǪ GALAGI ná-folo wolai maaǵuǵaa, maaǵuǵaa, gaazuvileve é da va, kpee nǪi ǵa é loozu ǪǪǪ GALAGI ná-foloi, salavusui ziilogai ti pe ba, naa ǵǵǵi ǵa kpee wolai loo.

¹⁵ Toǵa ǵe ga ziiǵaawana voloi, kidaavili foloi ta koozuviligi, faa zuǵologolo foloi ta faaǵaavalabai. Foloi naa ǵa ǵe ga kpidii, é ǵe ga kpidi ǵǪii, foloi naa ǵa ǵe ga tonabíingi ta ǵumugi.

¹⁶ Naama volo ná, salavusuiti ta puuugi ve, ti kǪǪ beei loo taa wolaiti daalǪǵma sigígi ti ma, ta ti zu vele ǵaaǵoozagiti daalǪǵma.

¹⁷ «Ná nuǵuseiti dǪ kidaaviligi zu, ta zie eǵe gaazuǵole nuiti, ti da yeevee me me, mazǪǪǪ ti kotoi ǵea dǪalǪǵma, nǵi ǵè ga ǪǪǪ GALAGI. Ti-ma namai ǵa vu adave pe eǵe fufiligi, ti-ma voomaiti ta luula eǵe kavai.»

¹⁸ Ta-waliiti ta zanugi ti ti ya naati ti la zooga ti va ti ǵizo ǪǪǪ GALAGI ná-ziiǵaawana voloi.

Ná-ziiḡaawana abui ḡa eteai pɛ koloḡolo.
Gaamazu, naa maa ḡa yiki,
toḡa eteai zu nuḡuseiti pɛ suwuḡaaleve.

2

Toligi é wosu ɔɔḡmaayeɪ vai zu

¹ A ḡaalɛ ba, wo maaḡo,
wɔi wo ga zii, unfe ge la wo ma,
² aisa deve zɛvɛi va ḡula,
foloi va leve eḡe molo ḡooloi,
aisa ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana va zeeli wo ma,
aisa ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana voloi va zeeli!

³ A ḡooḡo GALAGI ḡaizie, wɔi wo ga ɔɔḡmaayeɪ nuiti zooi zu,
wo ḡolozu ná-deveiti bɛ!
A telebodai ḡaizie ta ɔɔḡmaayeii.
Tanisu toḡa wo ye ná ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana voloi.

Nimizai ḡa folo liizu vele nuiti tuḡo

⁴ Kulaai ḡa wo Gaza va tɛtɛ,
Asekalɔn ḡologolo,
Asedɔde nuiti ti ɔɛ ná, ga folo gaalɔgai kpekpe,
Ekelɔn nuiti ti ḡula ná va.
⁵ Maanɔḡɔi ḡa wo vɛ, Kelɛte nuiti, kpolodei ḡoba zei wo nuiti!
GALA ná-tukpɔi ḡa wo laalɔḡma, é ḡe ma:
«Kanaan, é ga Filiseti nuiti ta-yooi,
ná è ḡologolosu, nu vulu nɔpɛ la mɔ ḡea ná.
⁶ Da-yooi, kpolodei laave,
miná ḡa valibo ga togani laamiizuve,
zooi baala make nuiti ta ḡe ɔizezu su,
ti da baalagiti ta-zasai lo ná.»
⁷ Kpolodei laave tɔna ka ḡe ga Zuda nuḡusei mɔtaiti tɔnɔ.
Ta ḡe liizu ga ta-loganiiti ná, ti da laami.
Kpɔkɔi, ti da looḡo Asekalɔn vɛlɛiti bu,
mazɔlɔ ḡooḡo GALAGI, ta-ḡALAGI ḡa ti maalobo,
é ta-vai valibo ga pagɔ.

Nimizai ḡa folo ḡulazu vele nuiti tuḡo

⁸ «Gè Moaḡe nuiti ta-voomu gooiti mɛnini,
ta woo pɔi Amɔn nuiti ti boni,
ti ɔaagɔlani ná-nuḡuseiti ma,
ti da ta-yooi zuwɔlɔ ga naati ta-yooi, ti ḡeni seḡezu.»
⁹ ḡooḡo GALAGI Fai-Pɛ-Maliḡii Izelayele ná-GALAGI wooi ḡaa:
«Naa ḡa é ba, eḡevelei gè vulua la ga ḡite,
Moaḡe ḡa ḡe ga Sɔdɔme ḡevele,
Amɔn nuiti ti ḡe ga Gɔmɔl ḡevele,
tufa pɔi letele nɔ ḡa a ḡe vɔnɔsu náve,
kpolo ḡula yeḡei nɔ ḡe ná, zooi ḡologolo mɛtu eyɛsu ḡo.
Ná-nuḡusei mɔtaiti ta loo ti zu,
ná-zooi zu nuiti ta ye ná, naati ta naa zeḡe ga tɔnɔ.»
¹⁰ Naa ḡa zeelizu ti ma ga ta-wasogi ma zalai,

təzei ti ɓaagʊlani Ɔoogɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɗii, ná-nuɓuseiti ma,
ti ta-vaiti gaawɔɔɓ, naati ti loo bu.

¹¹ Ɔoogɔ GALAGI ɗa ná-maayikii le ga tiye,
mazɔɓɔ toɗa eteai ná-galagiti kpein koloɗolo.
Naazu, anɛɛ zii niiti ti maagʊozaai,
ti pɛ ta lebiyai ve be,
ɛɛ gilagilagi ɗa naa ɗe to ɓoɗɔi zeizuve.

Nimizai ɗa lekpɛma velel nu yeezazuve nuiti tuɗɔ

¹² Etiyɔpi nuɓuseiti ɓalaa,
ná-boɗa zɔkpɔi ɗa ti zuɓota.

Nimizai ɗa lekpɛma velel nu ɗovezuve nuiti tuɗɔ

¹³ Ɔoogɔ GALAGI ɗa yeewuzeɗe
nu ɗovezu vele yooi laalɔɗɔma,
toɗa Asiili undaavili,
é Ninive ɗoloɗolo,
naa ɗe ga zou vɔɔi eɗe tevebai.

¹⁴ Taaɪ vuuzeuve ɗa, toganiiti ta ɗe veezu ná,
ta suai ma ziiti kpein,
buungiti ta deveyiti ta ɗe zelesu ma ɓeɗegiti ba kpidii.
Nu ɗa wɔniiti goomeni peleyiti ma veneteleyiti da,
nu ɗa yesu kpofalagi nɔ ma, è peleyi wuugolooɗolooɗo ɗa,
seɗele dakaiti ta ɗula ná.

¹⁵ Wele leɛ taa wolai va, koozunɛɛi ɗeni su,
su nuɓuseiti ti ɗeni kaazu ga ta zeini ziileigi zu,
ti ɗa ɗisiɛ ga ti ɗeɗala la ná.
E woloa, é ɗea ga ɗɔɓɔ zuaiti peezuve!
Zɔiti ɗoin ti levesu ná
ta foei veezu, ti yeevɛɛ la.

3

Nimizai ɗa Zeeluzaleme nuiti tuɗɔ

¹ Nimizai ɗa kololala laai ve, kɔzɔai,
é ga nu vaa laai!

² E la woiloni toligi ma,
é la vaazu maagʊloi wu,
é la ɓoɗɔ ɗalivaazu Ɔoogɔ GALAGI ma,
é la voluzeizu ná-GALAGI va.

³ Ná-kundiɗiiti ti ná
ta ga zalaiti ti zikɔzu,
ná-tukpɔɗaaleve nuiti ta ga zuluɓuiti ti kpegi wosu kpidii,
ti la tanɔpe makesu, ti va mi sobui.

⁴ Ta-GALA goo wo nuiti ti la ga totuɗɔ vago,
ta ga yaava nuiti.
Ta-zalaɗa ɗula nuiti ti la unfema veezu aniiti be ti veai GALA be,
ta ná-tɔgiti koloɗolosu.

⁵ Anɛɛ naa ve, Ɔoogɔ GALAGI ɗa ná, taazuve,
é ɗa ɓoɗɔ le ga telebo nu ve,
é la faa ɲɔu nɔpe keezu.

Sobu-o-sobu, zefema la ba, toɟa ná-tukpɔ̃iti gaalevezu.
Kɛɛ faa nɔu ɖe nui la da ga unfe pɛ.

⁶ «Gè ziiti suwuɖaalevea,
gè ti-velesuɖeti suɖologolo.
Gè koi yɔɖɔzuɖeti kologologa,
nu nɔpɛ ge la mɔ ziezú náti.
Ta-laa wolaiti suɔakai ɖe de,
nu ɖila kpalaa ge la mɔ zeini ná.

⁷ Kɛɛ gè ɖɛni ma:
«Da unfe mà, è tɛnɛ gooi zo,
naa ɖa a kɛ, è-zeizuvɛ mina ɖologolo.»
Gè ti loɖani siɛ mɔinmɔin su,
kɛɛ ti ɖɛni ɖaazuvilezu ga faa nɔi ɖɛa,
ti-ɖɛɛvai pɛ su.»

⁸ Ɔɔɔɖɔ GALAGI wooi ɖaa: «Naa ɖa é ba, à màaɔɔun,
ungo, à naama voloi màaɔɔun,
yeei gè vaazu wuzegɛzu la kɔɔzoganii vaa zu.
Gè devea ga gè ziiti ta masadaiti gaale ba,
ga gè nà-ziiɖaawana wolai ze ti ma.
Eteai pɛ ka ɖala ga nà-ziiɖaawana abui.»

Tukpɔ̃i ɖaawaaiti

⁹ «Naazu nà nuɔuseiti maavalibo,
nà ti-lakɔlogiti nade,
ta fàli, nɛi gè ga Ɔɔɔɖɔ GALAGI,
ti pɛ ta dɛbi ga yiimavɛ pɛ.

¹⁰ Anɛɛ Etiyɔpi de wolai volu vele nuu,
dɛbi nui, niiti gè ti vazani,
ta va pò ga ta-veɛaniiti.

¹¹ Naama volo ná, nà-nuɔuseiti,
wo la mɔ unfega ga wo luva veleiti faa,
kotoi niiti wo ti ɖɛni dàalɔɖɔma.
Nà naati pɛ kula wo zaama,
zɔiti ti laavegai ga wasogi,
wa be niina waso fai va nà-gize nadeagai ma.

¹² Nà nuɔuseiti make wo zaama,
ti ga ɔɔɖɔmaayei nuiti ta ti valagai,
ta ɖe velesu Ɔɔɔɖɔ GALAGI volu.

¹³ Izelayele nuɔusei mɔtaiti ta ɖe vulua,
ti la mɔ telebotala vaa nɔpɛ kɛa,
ti la mɔ zɛɛ nɔpɛ boga,
ti la mɔ yaava vaa nɔpɛ kɛa ga ti-laave.
Ta zoo ti daami wo, ti niimɛni vagoi wo,
nu nɔpɛ ge la ti maalua.»

Minazefegi Siyɔn vɛ

¹⁴ Ee, Siyɔn nuɔuseiti, à vuka ga koozunɛi!
Ee, Izelayele nuiti, à ɖɔkɔ ga koozunɛi!
Ee, Zeeluzalɛme nuɔuseiti, à ɖoozunɛ ga wo-yiimavɛ pɛ!

¹⁵ Ɔɔɔɖɔ GALAGI peelala vai ma ɖasɔi zefɛa wo unma,

é wo zili nuiti kpɛa wo ʋolu.
 Izelayɛle ná-masagi, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo zaama,
 maa la mɔ nɛɛni wo ʋa lua maanɔɔɔ ʋa.

¹⁶ Naama volo ná, ta ɔɛ Zeeluzalɛme ma:

«À mina lua, Siyɔn nuɔuseiti,
 wo iɲɔ ge mina leve pa!

¹⁷ Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa wo zaama,
 ga kɔɔɔɔ ɔuluɔai é wo ɔizosu.
 Toɔa wo ɔaanɛɛɛzu ga ná-nɛɛɛi,
 toɔa koozune wuyei loo wa-vaa zu.»

¹⁸ Maligii ɔɛ ma: «Nà maanɔɔɔ vaiti kpe wa-ʋeti voloiti ba,
 niiti ti ɔɛa wo unma ga kasɔi ta zeliɔmai.

¹⁹ Wɛɛ, naama ziegi zu, nà ʋɔɔɔ naati pɛ ba,
 niiti ti wo zopele ɲɔuni.

Nà naati balo, niiti ti lɛkpuzu,
 zɔiti ti loai ya, gè naati gaalɛ ba.

Nà wo ɔɛ ga unfema nuiti,
 wo-lɔɔɔi ɔula zooiti pɛ su,
 ʋeti unfegi zeelini wo ma náti.

²⁰ Naama ziegi zu, nà ʋa ga woye ʋolu,
 siegi zu gè wo ɔaalɛɛzu ba la ʋolu,
 nà wo-laaseigi wɔɔɔ, lɛbiyai ɔɛ wo ʋɛ
 eteai zu nuɔuseiti pɛ saama.
 Nà naa ɔɛ siegi zu,
 gè wa-vaiti maavalibosu da, wa ɔɔɔi wo ɔaazu.»
 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa é boga.

Azee Ná-Sευει Wooi lóozeigi

Niima zευει ɔa GALA goo wo nui Azee losuve lεezu GALA sei vεlei lo fai zu Zeeluzalame, Zuifuiti galegai ma ma ti ɔula duɔlai zu Babilone, ve ti ɔeni ná kona undɔzitai (600) lóozeizuve. E woo mɔinmɔin feeve ade ya, niiti GALA ge ti woni kona undɔlugɔ puufelegɔ (520) ma, aisa Yesu Kilista va zɔlɔ.

Zuifui mɔungiti ti vaani ti ɔula duɔlai zu, kona undɔlugɔ puusavagɔ maazu lɔsavai (538) ma, aisa Yesu Kilista va zɔlɔ, naati ka ti maanɛni ti GALA sei vεlei lo volu nii Babilone nui ti goloni kona undɔlugɔ puulɔsava maazu lɔfelai (587) ma, ti iɔɔ ge leveni fala. Naa ɔa é kɛni GALA ná-keelai nuɔuseiti ta-ɔundigɔiti maanɛnɛzu ga ti botii lózei volu. Naama wotii lózei volu kona undɔlugɔ puufelegɔ (520) ma. Azee ɔa naati iɔɔdɔzu zɔiti pe ti woilosu gooi ma, ga nuɔuseiti ta-valadai, ta aniiti kpɛɛlalai, naa lózeive GALA sei vεlei kologologai, é ye ná nɔ (1:1-14), é boni ti ma ga, GALA sei vεle niinei ná-pagi ta ná-lebiyai ɔa buɛzu zɔi nɔnɔi maazu nii é woloni (2:1-9), naa lo fai ɔa ɔe ga zaɔu, kɔzɔba vai ɔe, ta baladai nii GALA ná-nuɔuseiti ti saama (2:10-20). Zɔlɔɔaɔele zou zεve ɔundigɔi, Davide mavofodai, GALA ge minazeɔe gola ɔɛni naa ve, velela vεlei ma vaa zu (2:20-23).

GALA sei vεlei ma maaɔungi, ɔa va, lebiyai ɔe be, é leve ma mɔungi va, é zɔlɔsu GALA zea, ga ná-botigɛ nui maavele, é yimazegezu la, naa ɔa é vaazu Izelayele nuɔuseiti kevelei lεezu ti ɔula vɔluma duɔlai zu. Azee ná-tɛnɛ gooitii maavele ma, é iɔɔdɔ veeni ná-yeeɔɔɔalai zu nuɔuseiti be, ti ɔula iɔɔtevei zu, ti ɔɔɔ ve botii ya, tózei faa niinei ba GALA ge kpɛɛzu.

GALA sei vεlei lo fai volu ma yeeɔɔɔalai

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɔona felesiei ma alu dɔzitasiei ma volo mɔungi ma, ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni GALA goo wo nui Azee vɔ, ga é daazeeli Zuda you zεve ɔundigɔi Zɔlɔɔaɔele ma, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɔa ɔula ɔundigɔi wolai Zozuwe ma, Yewɔsadake ná-doun zunui, é ɔe ti ma: ² ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa: «Niima nui ta ɔɛɛzu ma: «Yeeɔɔɔalai la de zeelini, ga ɔɔɔɔ GALAGI ze vεlei va lo volu.» »

³ ɔɔɔɔ GALAGI laawooi laazeelini ti ma, GALA goo wo nui Azee ya, é ɔe ti ma: ⁴ «Yeeɔɔɔalai ɔa nei wo ve ɔaa, wo ze wa-vele vagɔiti bu, ti maanɛi, tama GALA sei vεlei kologologai?»

⁵ Naa ɔa é ba, ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa: «À ɔida bu ga pagɔ, fai é laazu wo ma. ⁶ Wo ani mɔinmɔin fazaga, keɛ tago nɔ ɔa wo sɔlɔsu, wa daami wosu, é la kula ɔɛɛzu ga woye, wa ɔɔlezu, keɛ é la wo yiileizu, wa ɔɔɔ maaɔilizu, die ge la zeida wo ma, botigɛ nui zalai ɔa ɔɛɛzu, eɔe a ɔe vuuzu ɔɔlɔ zaɔai zu.»

⁷ ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa: «À ɔida bu ga pagɔ, fai é laazu wo ma. ⁸ A le gizeiti ma, wo va ga guluiti, wo sei vεlei lo. Naazu kóozu ɔa nɛɛ miná, ná lebiyai zɔlɔ.» ɔɔɔɔ GALAGI ɔa é boga. ⁹ «Wo ɔigi loni ani mɔinmɔin ba, keɛ tago nɔ ɔa wo sɔlɔni wa-ɔalagaveti. Nágoi ɔa wo vaani la wa-veleiti bu, keɛ ge laa viilei vuuni ma, gaavala ba. Leeni vaa zu?» ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa: «Tózei sei vεlei vai va, kologologai, tama wo pe wa ɔaaɔazu wa-veleiti nɔ ma. ¹⁰ Naa ɔa é kɛɛzu, geɔɔɔlogi la kɛɛzu, é va duɔui ve, zoi la vaazu bu, ani a va vɔnɔ. ¹¹ Ná ɔa ge ɔɔvɔgi maaloliga zoi ma, ta gizeiti ma, ta kpalagiti ma, ta leezen beleiti, ta wolive beleiti, ta ziinziin ganigiti kpɛin zoi ma, ta nuɔuseiti ta suaiti pe, é ɔɔkula nuɔuseiti ta-wotiiti pe ma.»

¹² Zolɔbaɓele, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓusei mɔtaiti pɛ, niiti ti ɓaani ti ɗula duɗlai zu, naati pɛ ti Ƴooɗo GALAGI, ta-ƳALAGI wooi zɛɣeni ga gaamai, niigi GALA goo wo nui Azee boni ti ma. Keela wooi Ƴooɗo GALAGI ta-ƳALAGI feeni zea, é naa ɗaabelani ga pagɔ, nuɓuseiti ti luani Ƴooɗo GALAGI ɓa. ¹³ Naa ɓoluma, Azee, Ƴooɗo GALAGI ná-keelai é teveni, é Ƴooɗo GALAGI wooi woni ti ma, é ɗɛ ti ma: «Nà ya, nà wo ɓa!» Ƴooɗo GALAGI wooi ɗana. ¹⁴ Ƴooɗo GALAGI zɛɓɛ niine veeni Zuda you zɛɓɛ ɗundiɗii Zolɔbaɓele ɓɛ, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe ɓɛ, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓusei mɔtaiti pɛ ɓɛ, niiti ti ɓaani ti ɗula duɗlai zu. Ti pɛ ti liini Ƴooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii zai ɓɛɛi wu, ti botii loɗɛi, ¹⁵ naa ɗɛɛni, masagi Daliyuse ná-konagi velesiei ma alu dɔɓitasiei ma folo ɓuufelegɔ maazu naanigɔi (24) ma.

2

GALA sei ɓɛɛi niine ná-pagi

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɗona felesiei ma alugi lofelasiei ma volo ɓuufelegɔ maazu ɗilagi (21) ma, Ƴooɗo GALAGI laawooi laazeelini ga GALA goo wo nui Azee maavele, é ɗɛ ma: ² «Nii ɗa ɗa bo Zuda you zɛɓɛ ɗundiɗii Zolɔbaɓele ma, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe ma, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓuseiti mɔtaiti pɛ ma, niiti ti ɓaani ti ɗula duɗlai zu, ɗɛ ti ma: ³ «Ƴɛ ɗa é wo zaama, é niima ƳALA sei ɓɛɛi tei kaani ná-pada mɔungi zu? Wa pɛɛsu ɗale niizu? E la mɔ wo ɗaazu ga ani nɔpɛ niizu, keɛ?» ⁴ Ƴooɗo GALAGI wooi ɗaa: «Niizu, zɛɓɛɛɛɛ, Zolɔbaɓele. Zɛɓɛɛɛɛ, zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe, Yewɔsadake ná-doun zunui.» Ƴooɗo GALAGI wooi ɗaa: «A zɛɓɛɛɛɛ, wa ɓɛ, zooi zu nuɓuseiti pɛ.» Ƴooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗaa: «A ɓooɗo ve botii ya, mazolɔ nà wo ɓa. ⁵ Gè naama minazɛɗɛgi ɗɛɛni wo ɓɛ, siɛgi zu wo ɗulani la Ezipete yooi ɓa. Nà-Zenvui ɗa wo zaama, à mina lua ɓɛɛɛɛɛ!»

⁶ Mazolɔ Ƴooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗaa: «Naa ɓoluma mɔnɔ, su la mɔ ɗoozazu gè geɗɗolɔgi ɓali ta zooi, ta kpolodei ta zooiti. ⁷ Nà zii ɗiligiti pɛ keɛzu unga wuulee, ta-naavoloiti pɛ ta ɓa ɓɛ, nà niima ƳALA sei ɓɛɛi laave ga padai.» Ƴooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. ⁸ Ƴooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗaa: «Walii kpein ka ga nɔnɔ, zanugi kpein ka ga nɔnɔ. ⁹ Naazu, niima ƳALA sei ɓɛɛi niine ɗa ɓa, é ɗa volo, é leve ma mɔungi ɓa.» Ƴooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. «Nà ziileigi zai miná.» Ƴooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗana.»

Tuyai ma minazɛɗɛgi bogai nuɓuseiti ɓɛ, ti ɗɔɓɔai

¹⁰ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɗona felesiei, ma alu taavuusiei ma volo ɓuufelegɔ maazu naanisiei (24) ma, Ƴooɗo GALAGI ɓɛɛni GALA goo wo nui Azee ɓɔ, é ɗɛ ma: ¹¹ «Ƴooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗaa: «Zalaɗa ɗula nuiti gaazaɗa, ti ɗi fe é ɓɛ niima vaiti su: ¹² Ni zalaɗa zua ɓadeɗai ta a ɗɛna nui ta ná-seɗe la, seɗei naa a ɓooɗuna ɓului ɓa, ɓa ɗɔnɔgi ta, ɓa dɔɔi, ɓa gulɔi, ɓa daamiani nɔpɛ nɔ, naama anii ɗa ɓade niina ɓaa?» » Zalaɗa ɗula nuiti ti gooɗaavoteni, ti ɗɛ ma: «Ba-o.» ¹³ Azee ti ɗaazaɗani mɔnɔ, é ɗɛ ti ma: «Ni nui ta a ɗɔɓɔna, loɗɛi é ɓooɗuni nu ɓoomai ta ɓa, ni a ɓooɗuna daamianigi tanɔpɛ ɓa, naa ɗa ɗɔɓɔ niina ɓaa?» Zalaɗa ɗula nuiti ti gooɗaavoteni, ti ɗɛ ma: «Ungo, toɗa ɗɔɓɔ.» ¹⁴ Názu ɗa Azee kpɔɛi zɛɣeni la, é ɗɛ ti ma: «Ƴooɗo GALAGI wooi ɗaa: «Ɗɛɣemu zekana niima nuɓuseiti ti la, zekana zii nii la gaazu, zekana ta-woti zulɔnɔgi kpein ge la, nii ti feezu ɓɛ ɗana, kɔɓɔɓɛ. ¹⁵ Niizu, à ɗiɗa lɛɛ bu ga pagɔ, nii é ɓaazu ɗɛɛzu, é zo za ma, é li. Aisa wo ɓa kɔtuiti da ɓooɗo maazu, Ƴooɗo GALAGI zai ɓɛɛi lo fai zu, ¹⁶ leeni ɗa é ɗɛɛni ga woye? Ni nui ɗigi ɗana panisu ɓuufelegɔ (20) ɓa ná-kpalagi zu, puugɔi nɔ ɗa é solɔɔsu ná. Ni nui ɗigi ɗana litele ɓuulɔɓulugɔ (50) ɓa ná-dɔɔi ɓɔ ɓɛ, puufelegɔi (20) nɔ ɗa é solɔɔsu ná. ¹⁷ Gè ɓooɗuni wo ɓa, gè wa-wotiiti pɛ ma loɓɔ fai ɗaavala ɓa, ga siinziin ganigiti ta-zeeɓɛiti, ta sakɔtuiti, keɛ wo

la zefeni yee ma, wo va va pè.» Góogó GALAGI wooi gana. ¹⁸ «Za ga ga alugi laavuusiéi ma volo vuufelego maazu naanisiéi (24), yeei Góogó GALAGI zeí véleí lo fai lózeini la. Niizu, à gida léé bu ga pagó, nii é vaazu géézú, é zo za ma, é lí. ¹⁹ Kébé ani zuwu nǎpé ge la mǎ wo ya kotaiti su, kélé? Leezen bélei, ta koolegoolé guluiti, ta gelenade guluiti ta wolive wuluiti, tanǎpé ge la gwaa woni, jégélein. Kélé é zo za voloi ma, ná ná-tuyai zuwólózu wo vé.» »

Minazefégi é woni Zóóóóóéle vé, Maligíi yiimazefeni la

²⁰ Ma volo naa nǎ, alugi ma volo vuufelego maazu naanigó (24) ma, Góogó GALAGI bóeni mǎnǎ Azee vǎ, ná zeizu velesiéi zu, é gfeni ma: ²¹ «Bǎé Zóóóóóéle vǎ, Zuda you zévé gundigíi, è gfe ma: «Ná vaazu geególógi jiiikpísu ta zóoi. ²² Ná vaazu masagiti tokasu, gè zii gíligiti ta-masadaiti ma zobogiti kologólo, gè kǎogó wotoloiti daavé ta ti bíze nuiti, soóiti ta za, ti gǎma nuiti ti bóogó va.» ²³ Góogó GALAGI Fai-Pé-Maligíi wooi gaa: «Kélé naama volo ná, ná boti galivaazu è ma, ná-botigé nui, Zóóóóóéle, déi è ga Seyaletiyéle ná-doun zunui.» Góogó GALAGI wooi gana. «Gè yiimazeféa ga de, gè è gfe ga ná-balaqáegi, nii nu ga da poogi gfe la.» Góogó GALAGI Fai-Pé-Maligíi wooi gana.»

Zakali Ná-Sɛvɛi Sɛvɛi lɔɔzei velei

Nu a la zo Zakali ná-sɛvɛi laasei pɛɛ ga kito sɛvɛi. Toɔa dɛɛzu ɔɛzɛɔɛzɛ velegi Izelayele nuɔuseiti ta-ɔitogi laazeelini la wɔɔwɔɔɔi zu. Sɛvɛi nii ɔaafwɛɛɛsu ga seizu felegɔ niiti ti la ɔni.

Ma mɔungi é zo gaafwɛsu 1 ma é zeeli gaafwɛsu 8 ma, naati sɛvɛi é lɔɔzei kona undɔɔlugɔ puufelegɔ (520) ma, é yei undɔɔlugɔ puugɔ maazu lɔsavai (518) ma, aisa Yesu va zɔɔɔ. Ti ɔeni botii ɔɛɛzu vɔɔma yeeɔɔɔala ɔila su ta GALA goo wo nui Azee. Naama GALA gooiti ta ga kulakɛɛmaiti. Izelayele ná-kito mɔungi ɔeni ga naazu GALA sei vele wolai lo fai, ta Zeeluzalɛme vile fai tosu ɔiteɔitegi zu, kundigii Zɔɔɔaɔɛle, ta zalaɔa ɔula nui Zozuwe ɔa ti ɔeni naama vaiti untuɔɔ.

Felesiei ɔeni ga yeeɔɔɔalai maaɔɔun fai, siegi zu GALA ge vaazu masadai ɔɛɛzu la zooi ɔa ná pɛ.

Zakali ná-sɛvɛi ɔaabelazu velei, é zo gaafwɛsu 9 ma é zeeli 14 ma, ti zɛvɛai zɔiti poluma lago poun, naati ta laaɔakpasu gola faa wola mɔun felegɔi naati ma.

Maliɔii ná-toligi é bosu ga Izelayele nuiti

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɔonagi velesiei, ma alu dɔsavasiei ma, ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni GALA goo wo nui Zakali vɔ, Beeleekia ná-doun zunui, Ido ná-doun zunui ɔalaa ɔeni de, é ɔɛ ma: ² ɔɔɔɔ GALAGI wola yiigaawanani wo-mɛmɛwolani ma. ³ ɔɛ ti ma: «ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa: A ɔale ma wo va pɔ, ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔana. Ná ɔalaa ná ɔale ma wo vɔ. ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii ɔa é boga. ⁴ A mina ɔɛ ga wo-mɛmɛwolani kɛvele, niiti GALA goo wo nu mɔungiti ti ɔeni ɔɛɛzu ti ma: «ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔa é ga nii: A zɛge wo zie vele ɔɔiti ta wo-zɔ ɔɔiti polu.» Kɛɛ ti la ɔeni kɛni, ti va woilo ɔɔo ma, ti la ɔɔo zoni, ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔana. ⁵ Mini ɔa za wo-mɛmɛwolani ti ná? GALA goo wo nuiti ɔalaa ti yege vulua eyesu ɔɔ ɔaa? ⁶ Kɛɛ tama, dɔawooiti, ta ná-deveiti gɛ ti veeni ná-botigɛ nuiti, GALA goo wo nuiti zea, naati ti wo-mɛmɛwolani kɔɔɔzumɛnni. Ti ti zie velei maavaliboni, ti ɔɛ ma: «ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii gi zogɛ velei é deveni la, é zoloo gi zie veleiti ta gi-zɔgiti ma.» »

Kulakɛɛmai ma mɔungi: Soo bulugi

⁷ Masagi Daliyuse ná-konagi velesiei ma, alu puugɔ maazu ɔilasiei (11) daa ga Seeɔate, naa ná-folo vɔuufele maazu naanigɔi (24) ma, ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni GALA goo wo nui Zakali vɔ, Beeleekia ná-doun zunui, é ga Ido ná-doun zunui ɔalaa: ⁸ Naama ɔidii gɛ kulakɛɛmai ta ɔaani. Gɛ zunu ɔila kaani zeini soo maaɔɔikpɔigɔi ɔɔma, é ɔeni lɔni milete guluiti saama pɛtu kpomave. Soo maaɔɔikpɔigiti, ta soo maaleiteigiti, ta soo ɔolegiti ti ɔeni lɔni polu velei. ⁹ Gɛ gaazaɔani, gɛ ɔɛ ma: «Maliɔii, lee ma zoo ɔa ga niiti?» Geezuɔeelai nii é ɔeni ɔɛɛzu pɔ, naa ɔeni mɔ: «Ná vaazu ti-vaagɔlabai lɛɛzu ga de.» ¹⁰ Zunui nii é ɔeni lɔni miletegiti saama, naa ɔɛ ma: «Niiti ka ɔɔɔɔ GALAGI ti levegai ga ti eteai zubize.» ¹¹ Soobize nuiti ti voluvaawoni ɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ma, é ɔeni lɔni miletegiti saama, ti ɔɛ ma: «Gi bega ga eteai zubize, gi kaave ga ziileigi, ta doogogi ɔa ná.»

¹² ɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔɛ ma: «ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii, wɛɛ, é ɔɛa ga kona vɔulɔfela (70), é yiigaawanai Zeeluzalɛme, ta Zuda laa wolaiti ma. Kɛni yeelɛ é va ti maawɔingɔ?» ¹³ ɔɔɔɔ GALAGI ipɔɔɔ ɔɔɛiti ta gaanɛnɛ ɔɔɛiti boni naazu geezuɔeelai ma, nii é ɔeni ɔɛɛzu pɔ.

¹⁴ Geezuḡeelai nii é ḡeni bəezu pò, naa devei veeni zèa ga gè niima ḡeela wooi laazeeli ga: «Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: «Ziimave laaveḡe ga nəəbei, Zeeluzaləme ta Siyən gizei ta-vaa zu. ¹⁵ Kele gola yiḡaawanave zooi naati ma, ti zei vele bətai ga pagə. Mazəbə gè lago yiḡaawanave nə nə-nubuseiti ma, kele tiya mu ti ta bəga naati ta-maanəḡi va.» ¹⁶ Naa ḡa é ba, Ḡooḡo GALAGI wooi ḡaa: «Nà ḡalesu ma, gè Zeeluzaləme ḡaazumaawəḡḡa, nə-pelei ḡa lo ná volu, pelei lo nui ná-kəḡo galui ḡa la Zeeluzaləme ma.» Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡana.»

¹⁷ Geezuḡeelai ḡeni mǎ: «Nii wo volu, è ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: Nà-taa wolaiti ta ta-ḡulagaanəezui zəbə volu, nə Siyən ḡaanəne, gè yiimazeḡe volu ga Zeeluzaləme.» »

2

Kulakələmai velesi: Mineiti ta ḡain bo nuiti

¹ Gè ḡaazuwuzegeni, gè mine naanigə ḡaani kulakələmai taḡili su. ² Gè ḡeni geezuḡeelai ma, é ḡeni bəezu pò: «Minei niiti ta ga leeni?» E ḡooḡaavoteni, é ḡe mǎ: «Minei niiti ka ti Zuda zuvazagai, naa vε Izelayele ta Zeeluzaləme va.»

³ Ḡooḡo GALAGI ḡain bo nu naanigə leeni ga ze. ⁴ Gè ḡeni ma: «Leeni ḡa ti vaazu keezu?» E ḡooḡaavoteni, é ḡe mǎ: «ḡain bo nui niiti paave ga ti zii ḡiligi naati kpəbə, ti ti-mineiti suḡale, teigiti ti-mineiti buzeḡeai Zuda yooi laaləḡoma ga ti su nubuseiti suvaza. Mineiti ka ti Zuda ta Zeeluzaləme nubuseiti suvazagai ga kevele ḡəu, nu nəpe ge la mǎ ḡea zoosu unbuzegəzu.»

Kulakələmai zavasiei: Kəḡo galui

⁵ Gè ḡaazuwuzegeni, gè zunu ḡila ka, kəḡo galui zoni zea. ⁶ Gè ḡe ma: «Mini ḡa è liizu ná?» E ḡe mǎ: «Nà liizu Zeeluzaləme ḡəḡosu, gə sakpai, ta kogi ḡwεε.»

⁷ Geezuḡeelai nii é ḡeni bəezu pò, naa maabuḡani geezuḡeelai taḡili ba, nii é ḡeni daaḡomis. ⁸ E ḡeni naa ma: «Bize, è bəe zunu ləungoi nu vǎ, è ḡe ma: «Zeeluzaləme ḡa ḡeezu ga taai, siḡi nəpe ge la mǎ ḡea ma, təzei nubuseiti ta toganiiti mǎin vele va, niiti ti ḡeezu ná.» ⁹ Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana: «Nà bəḡoi ḡa gè ḡeezu maḡoolii zu eḡe abu zigiḡi, gè ḡe ma taazuve ga ná-ləbiyai.» »

Kula zou va nuiti toli fai volu

¹⁰ Ee! Ee! A vela!

Wo ḡula lekpeəma vele nu ḡəvəzuve yooi tei ba ga suvile!

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

Mazəbə gè wo zuvazage geegəḡlogi wu vepema naanigəi pe,

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

¹¹ Ee, Siyən nubuseiti, à vela,

wəi wo zeini Babiləne taazuve.

¹² Mazəbə Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa:

Teigi é tēvegai ga ná-zobogi,

zooi naati daaləḡoma niiti ti loai wo ma, é ḡe ma:

«Zəi nəpe é vəḡḡuzu wo va,

naama nui vəḡḡua ḡəazuleegi va.

¹³ Wεε, nə yeewuzegəzu zooi naati daaləḡoma,

ta latisu ti ḡe ga ta-luəiti zeezu ani.»

Wa kwεε naazu ga Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii tēveḡe.

¹⁴ «Wa ve de, Siyən nubuseiti, à ḡoozunε!

Wo wooḡula ga koozunεei,

mazəbə nə ga va gè zei wo zaama,

Toḡa kətu ḡiingi ḡula è zu,
maamuse wooi zaama, ti ḡa ḡe ma:
'Tuya ḡətui! Tuya ḡətui!' »

⁸ Ḡooḡo GALAGI ḡəeni pə volu, é ḡe mà:
⁹ «Zəḡəḡəle yeeiti ka ti niima wuulaagi laa,
tiya ma nə ḡa ti pelei nii lo fai ḡaaḡelazu.»

Naa ḡa ḡeena wa kwəe naazu ga Ḡooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii ḡa é tēvega wo ma.
¹⁰ «Ḡeni ka mu ti botii ḡəzeizuve goi vaaḡulaai?
Ti maa ḡeni nəeni ga ti ḡoozunə,
siegi zu ti kətu zaḡa ḡəlui ḡaani la zoni Zəḡəḡəle ya.

Kətu ḡaazu ḡəfelaiti ta ga Ḡooḡo GALAGI ḡaazuḡezegiti, ti welezu fai pe ma, ti ḡeezu zooi ḡa.»

¹¹ Ḡə gaazaḡani volu, ḡe ḡe ma: «Wolive wulu felegəi nuuti poluve ḡa ga leeni, ti loni fitina zei anii yeezazuve ta kəvezu?» ¹² Ḡə ḡe ma mənə: «Wolive wulu beke felegəi nuuti poluve ḡa ga lee, ti loni zanu səəve felegəiti koba, niiti ḡulə ḡelei ziezu ti zu?» ¹³ E ḡeni mà: «È la ti voluḡwe?» Ḡə ḡe ma: «Ungo Məliḡii, ḡe la ti voluḡweeni.» ¹⁴ E poluleeni ga ze, é ḡe mà: «Zunu felegəiti kana niiti ḡulə ziaai ti ma, ti losu eteai pe Maliḡii ḡakala.»

5

Kulakeḡmai ḡzitasiei: Seve biligi é ḡovesu

¹ Ḡə ḡaazuwuzegeni volu, ḡe seve biligi ḡa, é ḡa ḡove. ² Geezuḡeelai ḡe mà: «Leeni ḡa é kaazu?» Ḡə ḡe ma: «Seve biligi ḡa ḡe kaazu, é ḡa ḡove, sakpai ḡa ga meḡe puuḡə, kogi ga meḡe ḡəḡuḡə.» ³ E ḡeni mà: «Sevei naa ḡa maanəḡə vai zəveai su, nii é vaaazu zeelizu zooi ḡəḡəḡəma ná pe. Boge su ga unma nui pe ge ḡe, ti ḡula zooi nii va, zəiti ḡalaa ti zee zeele wooiti bosu, ta ḡe, ti ḡula ve va. ⁴ Ḡooḡo GALAGI Fai-Pe-Maliḡii wooi ḡana: Nə ḡəḡə ḡa ḡe vaaazu ga maanəḡəi naa, nii a ke é le unma nui ná-pelei wu, ta zəi é konai wosu ga dāaseigi zeei maazu. Foovooi ḡa le é zei ta-velei wu, é pelei pe koloḡo, é pee dakai va ta kətuiti.»

Kulakeḡmai ḡfelasiei: Anzanui ḡeni zeini kpəḡgi zu

⁵ Geezuḡeelai é ḡeni ḡəezu pə, é ḡeni mà: «Ungi wuzegə è wele naa va, nii é ḡulazu munu.» ⁶ Ḡə ḡeni ma: «Ḡegele ve?» E ḡooḡaavoteni, é ḡe mà: «Kpəḡgi ve, é ḡulazu.» E ḡe mà mənə: «Kpəḡgi nuu ḡa é ga nuḡuseiti koozu ḡisiei zooi zu ná pe.» ⁷ Naama ziegi zu kəlui nii é ḡeni ga kpəḡgi ma lakulugi, naa wuzegeni da, anzanu ḡila ka é ḡeni zeini kpəḡgi zu. ⁸ Geezuḡeelai ḡeni mà: «Anzanui nuu ḡa é ga suḡəulai ma voogi.» Naa volumna é zəəni naa va, é yei kpəḡgi zu volu, é daaḡulu ma.

⁹ Ḡə ḡaazuwuzegeni volu, ḡe anzanu felegə ḡa, fiilei zeidai ti wu, ti ḡa ḡove, kovegi ḡeni ti va, eḡe wəni daa ga sigəne. Ti kpəḡgi zegeni, ti lele la fiilei zu. ¹⁰ Ḡə geezuḡeelai ḡaazaḡani, é ḡeni ḡəezu pə, ḡe ḡe ma: «Mini ḡa ti liizu ga kpəḡgi ná?» ¹¹ E ḡe mà: «Ta liizu la Ḡəḡəne yooi zu, ti kəə velei lo. A ḡevele ḡetəna ta sei niina kəə ḡətui maazu.»

6

Kulakeḡmai ḡsavasiei: Wotolo naanigəiti

¹ Ḡə ḡaazuwuzegeni. ḡe soo wotolo naanigə ḡa, ti ḡa ḡula kəlu ḡəi gize felegəiti zəḡəzuve. ² Soo maaḡəikpəigiti ka ti ḡeni ma məungi va, soo leigiti ti ḡe felesiei va. ³ Soo ḡolegiti ti ḡe savasiei va, soo vənəgiti ti zuḡaai ti ḡeni naanisiei va. ⁴ Ḡə geezuḡeelai ḡaazaḡani, é ḡeni ḡəezu pə, ḡe ḡe ma: «Məliḡii, lee zoo ḡa ga nuuti?» ⁵ E ḡooḡaavoteni, é ḡe mà: «Fiile naanigəiti be, ti ḡea loni eteai Maliḡii ḡəḡave, ti ḡulazu ná niina, ti ḡa li.» ⁶ Soo leigi niiti

ti ɣeni wotoloi gilagi va, naati ti liini ga lekpeɱave nu ɣovezu velel yooi zu, naa volu soo ɣolegiti balaa ti ɣulani, soo vɔneɣiti ti liini ga lekpeɱave nu yeezazu velel yooi zu. ⁷ Soo zuɓaagiti pe ti ɣulani, wɔin wola ɣeni ti ma ga ti eteai ɣɔlɔkɔlɔɱave pe suɓize. E ɣeni ti ma: «A liina wo eteai ɣɔlɔkɔlɔɱave pe suɓize.» Tama ti eteai ɣɔlɔkɔlɔɱave pe suɓizeni. ⁸ E tɔlini, é ɣe mà: «Weleɱa zɔiti ti liizu lekpeɱa velel nu ɣovezuve, naati ta ziileigi ve Zènvui ve naama yooi zu.»

Masa bɔɔlɔgi lɔ vai zalaɣa ɣula nui Zozuwe unma

⁹ Ɔoɣɔ GALAGI ɔɛni pɔ ɣani: ¹⁰ «Yeezei kula zou va nuiti ta-veɛaniiti bu, nii Ɔeledayi, ta Tɔɓiya ta Yedaya ti vaai la. Liina za nɔ Sofoni ná-doun zunui Zɔziase ná-pelei wu, ve nui niiti ti laayeidai ná, ti zeɣeai ma Babilɔne. ¹¹ Da walii ta zanugi zeɣezu, è ti ɓete ga masa bɔɔlɔgi, è dɔ zalaɣa ɣula ɣundiɣi wolai Zozuwe unma, Yewɔsadake ná-doun zunui. ¹² Ɔe ma: «Ɔoɣɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii wooi ɣaa:

Zunui ta ɣa ve,
daaseigi ga Ma Uɔnɔgi,
toɣa vɔnɔ ve é ná,
é Ɔoɣɔ GALAGI zeɣi velel lo.
¹³ Tɔ ɔɔɣɔ ɓa ka é tosu volu.
Maa ɣa ɣili ga masa sɔɔlaiti,
é masadai ɣe ná-masa kpɔkpɔgi zu.
Toɣa ɣe ga zalaɣa ɣula nui balaa ná-masa kpɔkpɔgi ɣa.
Goolaama vagɔi ɣa ɣe boti felegɔi naati zɔɣɔzu.»

¹⁴ Masa bɔɔlɔgi ɣa makeɣu Ɔoɣɔ GALAGI zeɣi velel wu, é ɣe ga ɣizesu anii Ɔeeleɱe vaa ma, ta Tɔɓiya ta Yedaya, naa veɣ Sofoni ná-doun zunui ná-nuɓɔɣɔlai va.»

¹⁵ Numaa ta ɣe zeɣezu ɣoozama, ti da va, kpɔbai wosu Ɔoɣɔ GALAGI zeɣi velel lo fai zu. Wa kweɣ naazu ga Ɔoɣɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii ɣa é tɛvegai wo ma. Naa ɣa ɣe nɔ ti, ni wa ɣolona Ɔoɣɔ GALAGI wooi ve, wa-ƆALAGI.

7

Zu so kuiti

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɣonagi naanisiɛi ma, Ɔoɣɔ GALAGI ɔɛni Zakali vɔ, alugi laavuusiɛi daa ga Kiseleɱe naa ma volo naanigɔi ma. ² Beetele nuɓuseiti ti Saleɣeɣel ta Leegeme-Meelekeni teveni, é ɓɔ numaa va, ga ti Ɔoɣɔ GALAGI maanɛne, ³ ti zeeli zalaɣa ɣula nuiti pɔ ɓe, niiti ti botii ɣeezu Ɔoɣɔ GALAGI, Fai-Pe-Maliɣii ná-pelei wu, ta GALA goo wo nuiti pɔ ɓe, ti naati gaazaɣa, ga: «Gá yesu ɣɔlɔi nɔ ɣa ɣɔ, ɣi da zugi zo konagi ma alugi laɔlusiɛi ma, velel ɣi ɣea keezu la pɔlɔma?»

⁴ Ɔoɣɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii ɔɛni pɔ naazu, é ɣe mà: ⁵ «Ɔe zɔoi zu nuɓuseiti pe ma, ta zalaɣa ɣula nuiti: «Wo kea ga kona vuulɔfela (70), wo da zugi zo, wo da ɔɔɣɔ maawɔin konagi ma alugi laɔlusiɛi ta dɔfelasiɛi ma, keɣ wo la naa ɣeeni ɓè. ⁶ Wo ɣeni daami wosu, ta kpɔlei, wo-ɣogiti sulaave fai nɔ ma.» »

⁷ Niima woo ɣilagiti nɔ lei Ɔoɣɔ GALAGI ti vuuni GALA goo wo nu mɔungiti da, ti bo siegi zu nuɓuseiti ti ɣeni zeini la ziileigi zu Zeeluzaleɱe, ta taaiti ti maagoolii zu, ta siegi zu balaa lekpeɱa velel nu yeezazuve yooi zu, ta zieleɱe ma nemeiti ti laaveni da ga nuɓuseiti.

⁸ Ɔoɣɔ GALAGI ɔɛni Zakali vɔ ɣani: ⁹ «Ɔoɣɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii wooi ɣaa: A da tukpɔiti gaaleɱe ga gaamai, wo ɣilagilagi pe ge da nuɓɔɣɔlai ta gaazumaawɔinɣai ɣe ɓɔɔlai ve. ¹⁰ A mina da ga poanzaiti, ta podointi suziɣa, ta seikɔɣɔma nuiti, ta niiti kpein ti kpalaɣi su. Wo tanɔpe ge mina faa ɣɔu ɓete ɓɔɔlaiti daalɔɣɔma.» ¹¹ Keɣ ti la ɣeni keɣni, ti va woilo naama wooiti ma, ti ɓakani, ti ti-woiyegeiti daagulu ga ti mina faa meni. ¹² Ti ɣikpaani kpaan eɣe diamai, nii a ke ti mina yeezei Ɔoɣɔ GALAGI Fai-Pe-Maliɣii ná-tɔgiti,

ta daawooiti bu, niiti ná-Zenvui ɣeni bosu GALA goo wo nu mɔungiti ma. Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wola yiiɣaawanani naazu. ¹³ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ɣe ma: «Tɛi gè ti lolini, ti la woiloni gòo ma, tiya ɓalaa ta tòlina, gè la woiloga ti-woo ma. ¹⁴ Gè ti vazani zii ɣiligiti saama, niiti ti la ɣeni ti ɣwɛɛ kaipa. Ti ta-yooi zuɲakai ye ga volu velei, ve nu nɔpe ge la mɔ ɣeni lɛɛzu ná, é va ɗa yei. Ti zou vapagi valiboni ga tevebai.»

8

Zeeluzalɛme lo fai volu

¹ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ɓɛni ɣani: ² Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa: «Siyɔn nɛɛve bɛ, ma yii wola ɣa bɛ, gaamaz, nà ɣalazu su ga ná-maayogi.

³ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa: Nà ɣalesu ma Siyɔn, sɛizuve ɣa ɣe ga Zeeluzalɛme. Zeeluzalɛme ɣa loli ga «Woɔɣɛɣila taai,» ta ɣe Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ná-gizei ma «Gize ɲadegai.»

⁴ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa: Nu ɔɔɓɓaɣagiti ta zeizu mɔnɔ Zeeluzalɛme, zunuiti ta anzanuiti ta ze koi zaamaɓeti, ɛɛ pɛ ná-tukpɔ zea, tɔɔzei ma nu ná-konagi mɔin velei va.

⁵ Zeeluzalɛme koi zaamaɓeti daa ɣa ve ga zunu loungoiti ta anzanu loungoiti, ti ɗa ɣaɗo.

⁶ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa: Ni nuɓusei mɔtaiti ta kaazu ga niima vaiti ti la zooga ɣɛɛzu niima voloiti su, anɣe nei nà ɓalaagi nà ɣisiɛzu ga naati ti la zooga ɣɛɛzu? Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣana.

⁷ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa: Nà nà-nuɓuseiti kizosu, gè ti ɣula folo ɣulazu vele yooi ta folo liizu vele yooiti su.

⁸ Nà va ga tiye ti ɣula ná, ti ze Zeeluzalɛme. Ta ɣe ga nà-nuɓuseiti, gè ɣe ga ta-ƆALAGI, nà masadai ɣe ti unda ga woɔɣɛɣiladai ta telebogi.

⁹ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa: A zɛɓɛzeɣe, wɔigi wo niima wooiti mɛnisu niizu, nii GALA goo wo nuiti ti ɣeni bosu, siɛgi zu GALA sei velei ma wuulaagiti ti ɣeni laazu la, GALA pɛlei naa lo fai zu.

¹⁰ Mazɔɔɔ, aisa naama voloiti ti va zeeli, nuɓuseiti ta toganiiti ti la ɣeni ta-wotii ma zala zɔɔɔsu. Siɛ wo nui niiti ti ɣeni lɛɛzu, ti ɗa yei, naati ti ɣeni nɔ ga ti zili nuiti tɔnɔ, mazɔɔɔ gè yeeɓeni nuiti ba,

ti da wuzege ɓoɗo laaloɗoma.

¹¹ Kεε niizu niina, gɛ la mɔ nuɓusei mɔtai zosu ga velei gɛ ɗeni kεεzu la mɔungi.

Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii wooi ɗana.

¹² Mazɔɔ, nà ziileigi vaza wo zaama, ege ani zuwui.

Leezen belei ɗa gaawaai ve,

zooi ɗa ba lɔnɔgi ve,

geegɔlɔgi ɗa ɓe tonai va, é vu ga gola.

Nà niima vaaɓoɗi pe kεεzu

nà-nuɓusei mɔtalti be.

¹³ Ee, Zuda ta Izelayele velayegɛiti,

mɔungi wo ɗeni zii ɗiligiti saama,

ga nuɓuseiti ti voovoi, naati ma voogi.

Uele nɔ ɗana gɛ wo ɗizosu da,

wo ɗe ga tuya ɗeungi.

Naa ɗa é ba mu, à mina lua, à zεbezege volu.

¹⁴ Mazɔɔ Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii wooi ɗaa:

Siεgi zu gɛ devea la ga gɛ wo ɓoɔ,

tɔzei wo-mεmεwolani ti ziiɗaawanani,

gɛ la ɗeni zegeni ɗooi volu.

¹⁵ Niizu niina, gɛ zegɛa naama levei volu,

nà faa vagɔi ɗεεzu niina Zeeluzaleme ve,

ta Zuda nuɓuseiti pe be.

A mina lua mu.

¹⁶ Pεte vele ɗa wa faiti kεε la: Eε pe ge ɗa gaamai wo ɓolai ma, tukpɔɗaaleve nuiti ti ɗa tukpɔɗaaleve ga telebogi, tukpɔɗaalevei nii ziileigi a zolɔ su. ¹⁷ Wo tanɔpe ge mina faa ɗɔu ɓete yiimave ɓolaiti daaloɗoma, à mina ɗa ga ɗona ga zεi, tɔzei naama vai tanɔpe beɛ la bε.» Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii wooi ɗana.

Zu so foloiti ta valibo ga feti voloiti

¹⁸ Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɓɛni pɔ, é ɗe mɔ: ¹⁹ Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii wooi ɗaa: «Zugi nii wo sosu, alugi naanisiεi, ɗɔlusiεi, ɗɔfelasiεi ta puusiεi konagi zu, ta valibo ga koozune voloi, ta feti voloiti Zuda nuɓuseiti be.

Naa ma, à gaamai ta ziileigi nεε ve.

²⁰ Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii wooi ɗaa:

Zou ɗili su nuɓuseiti,

ta taa wolaiti su zei wo nu mɔinmɔin ga ta va mɔnɔ.

²¹ Taa wolaiti su nuɓuseiti ta li ti ɗe taɗiligaa ma:

«Ade li de Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii maanεεε, de gaiziε. Nà ɓalaagi nà liizu.»

²² Uele ɗana nuɓuse mɔinmɔin, ta zeeɗaaba yooiti,

ta vaa la Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗaiziεzu la, ti maanεεε.

²³ Ƴooɗo GALAGI Fai-Pε-Maliɗii wooi ɗaa:

Naama voloiti nu puugo ti tanɔpe ti la ga zii ɗila ta ɗaale ba,

ti Zuifu ɗila so ná-segei lakɔlɔgi va,

ti ɗe ma: «Gá vilesu wo volu,

mazɔɔ gi mɛnige ga GALA ka wo va.» »

9

Izelayele ɗoba yooiti tukpɔɗaaleve vai ta ti ɗizo fai

¹ Ḑooḑo GALAGI ná-keela wooi.

Daawooi Ḑadelake yooi zoga,
 é ḑwε Damase taazuε.
 Mazoloo nu vului pε ka ga Ḑooḑo GALAGI nōnō,
 velei nō Izelayεle wolodaiti pε ti la.

² E Ḑamate balaa zoga,
 niiti ti zeidai la ta Damase,
 é zeeli Tiil, ta Sidōn ma,
 niiti ti wola ḑoozufeleei.

³ Tiil sigi gaagooza toga bōḑo vε,
 é walii ḑaalea ba eḑε fufiligi,
 é zanugi ḑaale ba eḑε koi yōḑozu valavalai.

⁴ Kele Maligii ḑa ti pε kula zea,
 toḑa ná-sigigiti toka kpolodei wu,
 toḑa ḑala ga abui.

⁵ Asekalōn ḑa naa ḑa, é lua,
 Gaza balaa zu ḑa bali ga duai,
 Ekelōn balaa ka ḑε ḑana nō,
 tōzei kitosuve ḑa ḑula zea.
 Masa ge la mō ḑεa Gaza,
 nu vulu nōpε ge la mō ḑεa Asekalōn.

⁶ Nu zupuiti ta zei Asedōde.
 Nā Filiseti nuiti ta-wasogi zuḑologolo.

⁷ Nā ḑamasu zuai ḑula ti-la,
 gε kōḑḑo gani kōo laamianigiti kula ti-niiga yōḑozuveti.
 Ta-nuḑusei mōtai ḑa ḑε ga ḑá-GALAGI nōnō.
 Toḑa losu zoloo Zuda wolodamaiti saama,
 Ekelōn nuiti balaa ti ḑε ga Yeeḑuse nuiti kevele.

⁸ Nā ḑε nā-zooi maagoolii zu,
 gε make kōḑḑogiti daalōḑma, ti levesu,
 suḑou nui tanōpε ge la mō nā-nuḑuseiti kpōla,
 mazoloo ḑāazu ḑa ḑε ti va niina.

Ziilei masagi vaa vai

⁹ Ee, Siyōn nuḑusei, ḑōkō ga koozunεei!
 Ee, Zeeluzalεme nuḑusei, woḑḑula ga koozunεei!
 Wεle ḑa-masagi va, é vaazu è vō,
 telebogε, pile sōlōḑdai veevε bε,
 toḑa ga bōḑḑomaayei nu, é zeini soovalegi ḑōma,
 soovale saai ma yivoi ḑōma.

¹⁰ Nā kōḑḑo wotoloiti kulazu Efelayime va,
 gε kōḑḑo zooiti kula Zeeluzalεme va,
 kilεgi nii kōoi ḑōozu la, naa zu ḑa ḑaleḑale.
 Masagi naa ḑa ziileigi lō zii ḑiligiti saama,
 ná-masadai ḑa zo kpolodei zoi ma, é zei zoi va,
 é zo zie wolai Efelata ma, é li zou bela ga.

Duaiti unmo fai

¹¹ Doun ḑōnoi, minazegεgi maavele ma,
 é de yōḑozu, nii keai ga ḑamai maavele,

nà ɖa-luɔiti unmoosu,
 gè ti ɖula zegei zu, nii zie la su.
¹² Kasoɖa nui ti wɔiti kitogi wo ve,
 à ɖale ma wa-laazu zigɔ gaagoozagi zu!
 Nà nii wosu za ga:
 Nà wo ɖaazumaawoinɖa ga seizu felego.

¹³ Mazoloo gè Zuda ɖea ga nà-kilegi,
 gè Efelayime ɖe ga ná-mɛɛin.
 Ee, Siyɔn, nà è-loun zunuiti tevesu,
 ti vala ɖonɔ ma loun zunuiti ba Yavan,
 nà è ɖe ga kooɖo woɖa zokpoi.
¹⁴ Gooɖo GALAGI ɖa ɖula keɛma ti maazu,
 ná-mɛɛin ɖa bize ege mainmain.
 Maligii Gooɖo GALAGI puɖugi ve,
 toɖa vaazu lekpeɛma velei nu yeezazu lonavifigi wu.

¹⁵ Gooɖo GALAGI Fai-Pɛ-Maligii ɖa ɖaa ná-nuiti maazu.
 Ta daami wo, ti feɛveɛ kɔtuiti golowolo.
 Ta ɖooɛ, ti ɖa zongo,
 ege ɖoo ɖa ti zo,
 ti laa ɖa ve ege nama vaza anɔnakai,
 ti maa ɖa ɖooɛ ege zalaɖa ɖulazuve ma woizuveti.
¹⁶ Ta-GALAGI, Gooɖo GALAGI, ɖa ná-nubuseiti kizo naama voloi,
 egevelei nɔ baala make nui,
 a ɖa ná-baala kpulugi ɖizo da,
 ti ɖa volo ná-zooi zu,
 velei kɔtu zongo ɖaaɖaagiti ta ɖa volo la.
¹⁷ Ee, ti wola undaa ɖa ne!
 Ee, ta vapa ga gola!
 Moloi ɖa zebei ve zunu loungoiti zea,
 ɖoo niinei zebei ve anzalopoiti zea.

10

Tosu nɔpe ge la kooɖo ganigiti ba

¹ A Gooɖo GALAGI vali ga
 é yeeɖeɖala moɔngi ma lonai vu.
 To ɖa a ɖa sabalagiti pu,
 toɖa tonai ve ga poovama,
 toɖa ɛɛ gilagilagi ná-kpalaga aniiti kpete.
² Mazoloo peɛ wu zaleiti ta wo woɖaavotesu ga zeei,
 gove ɖaazaɖa beaiti ti ɖa zee ɖula keɛmaiti ka,
 kezesulala ze gooiti ka ti sugulazu,
 yaava ɖaanɛɛnei ɖa ti bosu.
 Naa ɖa é kea nubuseiti ti lia poun maanɔɖɔi zu,
 ege baala kpulugiti make nu la ti ve.

Kula zou va niinei

³ «Baala make nuiti ka zɔigaawanaai ti ma,
 boli zineiti ka gè ti loɖazu.
 Mazoloo Gooɖo GALAGI Fai-Pɛ-Maligii ɖa ɖaaɖaazu to ɖooɖɔi ná-baala kpulugi ma,
 nii é ga Zuda veɛyegei.

Toḡa ti ḡeēzu ga ná-lebiya zooi,
é liizu la kooḡozuue.

⁴ Tḡ ḡa kundigī ma zii pē ka ḡula su,
ti ḡeai eḡe kṑtu ḡiingi,
eḡe seḡe ḡotai ma zuzo kṑluti,
eḡe kooḡḡ ḡilegi.

⁵ Ta ḡe eḡe kooḡuluḡaiti, ta kooi ḡḡ,
ti ḡa koi yṑḡḡzu valavalai ḡaayo ga ḡḡḡi,
mazṑḡḡ ḡooḡḡ GALAGI ḡa ḡeēzu ti va.
Unfegi ḡa yei ga ti zili nuiti, ti sooiti kṑma.

⁶ Nà Zuda vele yeḡei zebelo,
ḡe Zozefe ná-pele yeḡei ḡizo.
Nà ti ze i vele ḡete volu ga niine,
tṑzei nà ti maawṑingḡa,
eḡe vṑḡ kaipa ḡe la ḡeni ḡeleni ti va.
Mazṑḡḡ nà ḡa ḡe ga ḡooḡḡ GALAGI, ta-ḡALAGI,
nà ta-maaneeṑe wooiti gaavote.

⁷ Zebēi ḡa ḡe Efelayime nuiti ba eḡe kooḡuluḡaiti,
ti laa ḡa ve ga koozuneei, eḡe ta dṑḡ ḡole.
Siegi zu ti-lointi ta miná ḡaa la, ti ḡoozu ḡa ne,
ti ḡoozu ḡa ne ga ḡooḡḡ GALAGI maavele.

⁸ Nà ti loli ga foe wooi ti ḡaale ba,
mazṑḡḡ ḡe ti unmṑḡga.
Ta mṑin ga mṑungi ḡevele.

⁹ ḡe ti zuvazage zṑma ziiti saama,
zooiti su ti maḡḡoozaai,
ti-ḡi ka loo sṑ miná,
ta ye ná ta ti-lointi,
naa vṑluma ti ḡale ma, ti va.

¹⁰ Nà ti ḡula Ezipete yooi zu, ta Asiili yooi zu,
ḡe va ga tiye Galaade, ta Liḡan yooi zu,
kele miná ḡalaa ge la kula ḡea ti va.

¹¹ Izelayele nuiti ta kidaavili kpolodei bude,
ḡooḡḡ GALAGI ḡa kpolodei ma lakpatakpagi loḡa,
zie wolai Nile ḡa vṑ, é zeeli kpoma.
Asiili ná-wasogi zu ḡa ḡale,
Ezipete ná-masa tukṑi ḡa ḡula zea.

¹² Nà ḡṑḡi, ḡooḡḡ GALAGI,
nà zebēi ve Izelayele nuiti be,
ti zie ga zṑimai.»

ḡooḡḡ GALAGI wooi ḡana.

11

GALA zobobē nuiti koloḡolo fai

¹ Liḡan, ḡa-laaiti daalao,
abui va é ḡa-sedelegi gului ti gala.

² Sipēle gului ti, à ḡalakpala ḡoozu,
tṑzei sedelegi loa bu,
mazṑḡḡ gulu maaneeṑegiti ti vṑga.

A balakpala Basan sene guluiti,
mazɔɔ goya wolai ɔloa,
nii nu nɔpɛ ge la ɔɛa lɔɔzu ba!

³ Nu ɔa baala make nui kpala gooi mɛnisu,
mazɔɔ tufa letɛi ti ɔɛa wokomaalezu la naa ɔologologa.
Nu ɔa zalaiti siko wooi mɛnisu balaa,
mazɔɔ Zuluden ma lɔɔ biili wolai,
ti ɔɛa wokomaalezu la naa ɔloa.

Baala make nu zeizu felegɔiti

⁴ Nà-GALAGI, Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Ɔɛ ga baalagi tɛiti make nui, niiti ti leveai na saai ma. ⁵ Teigiti ti ti ɔɛyazu, ti da ti ɔaa wafuun, ti ɔɔdi nui ti da ɔɛ ma: «Mamagi ɔa Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛ, mazɔɔ gɛ ɔɛɛa!» Ti make nu ɔɔɔɔiti ti la ɔɔɔ ti maawɔingaaazu.» ⁶ Nɔun nà, Ɔɔɔɔ GALAGI, ɔɔoi ɔaa: «Gɛ la mɔ zooi nii zu nuɔuseiti maawɔingaa pɛ. Mazɔɔ nà nui ti zɛsu ɔɔɔ yeezu, tanigaa ti da ti-waiti suziɔa, gɛ ti yɛ ta-masagiti zeezu. Ta-masagiti ta zooi ɔologolo, kɛɛ gɛ la nu nɔpɛ kula ti ya.»

⁷ Gɛ tɔɔzeini ga baalagi naati makega, niiti ti leveai na saai ma, ma un ge da ma mɛɛ ga ɔɔiti ti maawɔinni baala kpulugi zaama. Gɛ baala make tukpɔ felegɔ vaagɛɛni ɔɔɔ ɔɛ. Gɛ ma mɔungi laasei pɛɛ ga «Zaalai,» gɛ felesiei laasei pɛ ga «Gilibai.» Gɛ zɛba gɛ da ɔaaɔa baalagiti ma. ⁸ Alu gilagi laawu, gɛ make nu savagɔiti kpɛɛni. Naa ɔoluma, zɔi la ɔɛni lɔni baalagiti bu, tiya balaagi wɔinzege ti ma. ⁹ Gɛ ɔɛni baalagiti ma: «Gɛ la mɔ wo ɔɔɔkula pɛ! Ɔɔi ɛ zaazu, naa za! Ɔɔi ta ɔɛ paazu, naa ɔɔɔ yɛ ná, ti paa! Ɔɔiti ta yɛ vulua, naati ti da ɔɔɔ mi yɔɔɔzu.» ¹⁰ Gɛ nà-tukpɔi zoni, nii daa ga «Zaalai,» gɛ galeɔale, naa ɔɛ ga nà-minazegɛgi ɔologologa, nii ɛ ɔɛa gi yɔɔɔzu gá ziiti pɛ. ¹¹ Minazegɛgi naa ɔologoloni naama voloi nɔ. Baalagi niiti ti wola maawɔindai, ti ɔɛni welezu bà, naati ti kwɛɛni ga, Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ ɔɔɔzu ga niima vaiti maavele. ¹² Gɛ ɔɛni ti ma: «Ni wa kaana ga soloo faa ɔɛ, a sàlai ve zɛa, ɔa wo zɛ ná.» Ti wali ɔae ɔuusavagɔi (30) ɔaaluni, ti fe ga sàlai. ¹³ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mà: «Walii ɛ ti ɔaaazu ga ma vagɔi, naa ɔili ya digi lo nui ma, nii ti kaai ga nɔun sɔngɔi.» Gɛ wali ɔae ɔuusavagɔi (30) zegɛni, gɛ pili ya digi lo nui ma, Ɔɔɔɔ GALAGI ná-pɛɛi wu. ¹⁴ Naa ɔoluma gɛ nà-tukpɔi velesiei «Gilibai» ɔaleɔaleni, naa ɔɛ ga kɛɛɔelounlai ɔologologa Zuda ta Izelayele yɔɔɔzu.

¹⁵ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mà: «Ɔɔɔ maaɔili niina ga baala make nui ná-sɔɔlaiti, nii ɛ ɔɛɛzu ga ɔimalala nui. ¹⁶ Mazɔɔ nà baala make nu ɔila buzegezu zooi nii zu, nii ɛ la yiizoolɛa ga baalagiti, ti ɔɛɛzu ti za, ɛ la baala goiti gaiziaa, nii maawanaai ɛ la naa ɔalɔa, nii kɛɛɔgai ɛ la naa ɔɔɔkula. Kɔɔɔgi ɔa ɔɛ ga togani niiti ti wulɔai naati ma zuaiti, ɛ da ti-ɔolokagiti balivali.»

¹⁷ Maanɔɔ ɔa ɔimalala ɔaala make nui ɔɛ,
ɛ ɔɛɛzu ná-baala kpulugi ɔa!
Teigi boɔa ɔɔkpɔi zeei zu vikɛi ɔologolosu,
ta ɛ zeezazu vele ɔaaɔugɛzɛgi wolo su!
Zeei za ma faan, ta zeezazu vele ɔaaɔugɛzɛgi za su faan!

12

Masagi ná-zobo sɔɔɔda ɔaaɔelagi

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-keela wooi daazeeliai Izelayele ma.
Ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa,
teigi ɛ geegɔɔgi zɛɔgai, ɛ zooi la,
ɛ lati ɛ nu vului yɛnvui ɔɛɛ su:

² «Nà Zeeluzalame gɛɛzu ga gaazulati dɔɔ vɛɛɛi, nuɔuseiti pɛ bɛ, ti maagoolii zu. Uele nɔ ɔana ɛ gɛɛzu la ga Zuda, siegi zu Zeeluzalame zeizu la kɛɛ su. ³ Naama volo ná, nà Zeeluzalame losu gbigi nuɔuseiti pɛ tuɔɔ, eɛɛ kɔtu wolai nii nu nɔpɛ ge la zooga buzeɛɛzu. Zɔi nɔpɛ a ɛɛ ɛ buzeɛɛ, naa ɔa ɔɔɔ maawana. Názu eteai zu yooiti kpein ta ɔɔsu, ti wuzeɛɛ daalɔɔma. ⁴ Gɔɔɔ GALAGI wooi ɔana: Naama volo ná, nà ta-zooiti doɔa ga dualuagi, gɛ ta-zoo ɔize nuiti doɔa ga titigi. Kɛɛ nà ɔaa Zuda nuɔuseiti maazu, gɛ zii ɔiligiti ta-zooiti gaazuɔɔle. ⁵ Zuda ɔundigiti ta ɛɛ bosu yiimave ga: «Zeeluzalame nuiti ta ta-zɛɛɛi zɔɔɔsu ta-GALAGI, Gɔɔɔ GALAGI ya, Fai-Pɛ-Maliɔii.» ⁶ Naama volo ná, nà Zuda ɔundigiti kɛ ga abu ɔɔi golai nii ɛ dɔɔɔi va, gɛ ti ɛɛ ga sɔmɔ abui, ɛ zosu molo ɔiliiti ba, ta ti-maagoolii zu nuɔuseiti pɛ gala metu vɛpemaɛ pɛ. Kɛɛ Zeeluzalame zeɛ wo nuiti ta yɛ ti-zeizuɛ nɔ ziileigi zu.

⁷ Gɔɔɔ GALAGI ɔa tɔzeizu dɛ ga Zuda nuɔuseiti kizoga, naa ɔa a kɛ Davide mavofodaiti, ta Zeeluzalame nuiti ti mina waso, ti va ka ga ti vizɔɛ Zuda nuɔusei mɔtaiti ba. ⁸ Naama volo ná, Gɔɔɔ GALAGI ɔa Zeeluzalame zeɛ wo nuiti make, zɔi seɛɛi wola vɛɛai ti zaama, naa ɔa zɛɛɛi zɔɔɔ ga Davide ɛvele, Davide ná-peleyeɛɛi ɔa ɛɛ ti vɛ eɛɛ GALA, eɛɛ vɔɔ Gɔɔɔ GALAGI ná-geezuɛɛai nii ɛ ziezɛ ti luɔɔ. ⁹ Naama volo ná, zooi niiti pɛ ta wuzeɛɛ Zeeluzalame laalɔɔma, nà ti pɛ kologolo.»

Saa wɔɔi ɛ wosu zooi zu ná pɛ

¹⁰ «Nà maawɔingɔa yɛnvui, ta maanɛɛɛ yɛnvui yɛi Davide ná-peleyeɛɛi ma, ta Zeeluzalame nuiti ma. Ta ɔaazulo nɔun ba, nɛi ti ɔɔni. Ta wɔɔ ná-faa zu, eɛvele nu a wɔɔ la gila loin zaazuɛ. Ta ɔɔɔ maawɔin ga gaawana, eɛɛ nu a vɔla ná-doun mɔungi ma. ¹¹ Naama volo ná, saa wɔɔi ɔa wɔɔɔ Zeeluzalame, eɛvelei ɛ ɛɛni la Gadadelimon, Megido vɛtugi zu. ¹² Saa wɔɔi ɔa wo zooi zu ná pɛ, peleyeɛɛ ɔilagilagi ɔa vu yɛ: Davide mavofodaiti ta-peleyeɛɛi ɔa vu yɛ, ma anzaiti ti vu yɛ, Natan nɔnɔiti ti vu yɛ, ma anzaiti ti vu yɛ, ¹³ Leevi nɔnɔiti ti vu yɛ, ma anzaiti ti vu yɛ, Simeyi nɔnɔiti ti vu yɛ, ma anzaiti ti vu yɛ, ¹⁴ zɔɔma vɛleyeɛɛi ti vu yɛ ga gilagila, anzanuiti ɔalaa ti vu yɛ ga gilagila.»

13

Kɔɔɔ gani kɔɔ nuiti tukɔɔaaleve vai

¹ Naama volo ná, ziezɛngi laa ɔa la Davide ná-peleyeɛɛi vɛ ta Zeeluzalame nuiti bɛ, ɛ ta-ɔotoiti ta ta-ɔɔɔba vaiti gba.

² Gɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa: «Naama volo ná, nà kɔɔɔ ganigiti folo zooi va, nu nɔpɛ ge la mɔ ti-laasei boga. Nà ma ɔala goo wo nuiti ɔalaa kula zooi va, ta kɔɔɔba ɔisɛiti pɛ. ³ Naazu, zɔi nɔpɛ ɛ gɛɛzu GALA goo wosu, sɔɔɔ kɛɛɛi, ta sɔɔɔ deei ta ɛɛ ma: «E la mɔ yɛga vulua mazɔɔɔ zɛɛ ɔala gooi ɔa ɛ bosu Gɔɔɔ GALAGI ɔɔɔi zu.» Sɔɔɔ nuiti ɔɔɔɔ ɔa naazu ti ɔɔɔzu, siegi zu ɛ gɛɛzu GALA gooi wosu da. ⁴ Naama volo ná, ma ɔala goo wo nuiti ti pɛ ti laa ɔa ve ga unfegi, siegi zu ti gala gooi wosu da, ti sɔɔɔsu ta-ɔulakeɛmaiti su. Ti la mɔ kɛa pɛ, ti va sua leɔa zeɛɛ wolai ta loo ɔɔba, ti va ɔa nuiti yaava. ⁵ Ti ɔilagilagi a ɔa ɛɛ ma: «Gɛ la ga GALA goo wo nu, nà ga tii ɛɛ nu nɔ, tii ɛɛ yooiti ta zɛa kaite mà nu niine ziezɛ.» ⁶ Ni ta gaazaɔana, ti ɛɛ ma: «E palai niiti sɔɔɔɔ ɔale, ti ɛ-ɔɔɔɔ ma?» Toɔa ti woɔaavote, ɛ ɛɛ ma: «Gɛ ti zɔɔɔɔ nɛɛɔɔɔiti ta-vɛɛi wu.» »

Minazɛɛgi niine vai volu

⁷ Gɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa:
«Boɔa zɔkpɔi wuzeɛɛ nà-baala make nui laalɔɔma,
nɛɛɔɔɔi laalɔɔma!
Baala make nui loɔa,
baalagiti ti zuvaza,
nà ma goiti ɔalaa doɔa.

⁸ Zooi zu nuḅuseiti gaa ḡa ḡwesu sava,
seizu felegoi ḡa za, ti undaavili,
kele seizu ḡilagi ḡa ye vulua zooi zu.

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

⁹ Nà seizu ḡilagi naa lo abui zu,
gè gaawun kəzoi ḡula ba,
velei nu a da walii ḡaawun da kəzoi ḡula ba,
nà nəḡoi ḡula ba,
velei nu a da zanugi ma ḡəzoi ḡula la ba.
Naazu ta fàli, gè ti wooḡaavote.
Nà ti loli ga: «Nà-nuḅuseiti.»

Tiya ma, ta ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI ḡa é ga gá-GALAGI!» »

14

Ḡooḡo GALAGI ná-foloi ta nɛpi ḡaabelagi

¹ Wɛle Ḡooḡo GALAGI ná-foloi va é vaazu, foloi nii ta ḡe aniiti gaagwɛɛzu la da-zigigi ḡoozu, niiti ti zogai kəoi zu è vɔ bɛ. ² Nà zii ḡiligiti pɛ gaale ba, ti kəoi vala Zeeluzalɛme va. Taai ḡa zo, toomai ḡa ḡe peḡeiti bu, pumai da ḡe ga anzanuiti, nuḅusei ḡilazuve pɛ ka li duolai zu, kele nuḅusei mɔta goi ḡa ye taazuve. ³ Naa vɔluma Ḡooḡo GALAGI ḡa va é kəoi ḡo zii ḡiligi naati daaləḡoma, velei a da kɛɛ la kəəḡo voloiti su. ⁴ Naama volo ná, toḡa lo Wolive ḡizei ma, nii é Zeeluzalɛme ḡobaɛ folo ḡulazu velei. Wolive ḡizei ḡa vali sakpa ma, é zo folo ḡulazu velei é li folo liizu velei, pɛtu golai ḡe ti yəḡozu, ḡizei ḡilazuve ḡa likpi ga lɛkpɛma velei nu ḡvɛzuvɛ, ḡilazuve likpi ga lɛkpɛma velei nu yeezazuve. ⁵ Wa vela, wo li ga pɛtugi zu velei, nii é nà-ḡizeiti zəḡozuvɛ, mazolɔ pɛtugi naa ḡa li é ze Asale va. Wa vela velei wo ḡeni velazu la zou balii va, Zuda masagi Wəziase ná-siɛgi zu. Naa vɔluma nà-GALAGI, Ḡooḡo GALAGI ḡa va niina, ta ná-ḡeezuḡeela naḡegaiti pɛ.

⁶ Naama volo ná, wozakala ge la mɔ ḡea ná, kəɛ la mɔ ḡea ná, ta zieɓun ge la mɔ ḡea ná. ⁷ Foloi naa ḡila kpe nɔ ḡa é nɔnɔ ma, Ḡooḡo GALAGI ḡa é kwɛɛ, folo la mɔ ḡea ná, ba kpidi, anɛ kpəkoi wozakalagi ḡa volo.

⁸ Naama volo ná, zɛnvu su dɛungi laa ḡa lao Zeeluzalɛme, é da yei, ma dɛi ḡilazuve ḡa yei ga folo ḡulazu vele bolodɛi vɔ pelei, ḡilazuve yei ga folo liizu vele bolodɛi vɔ pelei, vele ḡana a ḡe la fogoi ta samai. ⁹ Ḡooḡo GALAGI ḡa masadai ḡe eteai pɛ unda. Naama volo ná, Ḡooḡo GALAGI ḡila kpe nɔ ḡa a ḡe bəḡo ḡaazu, tɔ ḡila kpe nɔ ḡa təḡoi a ḡula balaa.

¹⁰ Zooi naa pɛ ka valibo ga nɛmɛi, é zo Geeḡa é li Limon, Zeeluzalɛme lɛkpɛma velei nu yeezazuve. Zeeluzalɛme ḡaa ḡa ḡooza koba laaiti pɛ ba, taai zu ḡa wɔɔɔ, é zo Benzamɛn sigidavɛ, é zeeli sigida vɔlɔmai ma, é li Zokosu sigidavɛ, é zo mɔnɔ Gananeyele vele ḡaaḡooza golai ma, é zeeli masagi ná-kəḡelavɛ. ¹¹ Sei ḡa wo taazuve, ani la mɔ ḡea ná nii foovoi, Zeeluzalɛme ḡa ze ziiɛigi zu.

¹² Wɛle maanəḡoi niiti ka Ḡooḡo GALAGI a ti ze nuḅusei naati ma, niiti ti kəoi ḡoi Zeeluzalɛme laaləḡoma. Ta ye vulua ti-ḡolɔgi luula ti ma, ti-ḡaazuḡɛzɛgiti ti luula ti-ḡaazuḡokologiti su, ti-nɛgiti ti luula ti-laəḡoozuɛti. ¹³ Naama volo ná, Ḡooḡo GALAGI ḡa ti ḡe unga wuulee, ta ḡe bəḡo zizazu ga ti-yeeɓuinti, ti dɔ ga kili ga kakanɛpi. ¹⁴ Zuda nuiti ta vɔɔpɛɛ Zeeluzalɛme nɛpi va, ta naavoloi ḡula ti-maaḡoolii zu zii ḡiligiti zea, ta zanugi ḡaale ba, naa vɛɛ walii va, naa bɔ seḡe mɔinmɔin ba. ¹⁵ Maanəḡoi nii nɔ a zeeli nuḅuseiti ma, naa ḡɛḡalai nɔ ḡa a zeeli zii ḡiligiti ta-loganiiti ma, ta ḡe kəəḡozuvɛ, sooiti, soovale fuuluiti, soovalegiti, ta nɔmɛiti.

¹⁶ Naazu zii ḡiligi niiti kpein ti kəoi valaai Zeeluzalɛme va, ta-nuḅusei mɔtai niiti ta ye vulua naati ta da lɛ kona-o-kona, ti nɔkɔ masagi wu, Ḡooḡo GALAGI Fai-Pɛ-Maliḡii, ta ti kota vɛtii ḡula. ¹⁷ Kele ni eteai zu yooi ḡila kpala ka ḡelɛna lɛɛzu Zeeluzalɛme, é va nɔkɔ

masagi wu, Gʻoogʻo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii, naama yooi la mɔ tona zɔɔɔga. ¹⁸ Ni Ezipete nuiti ta ḡelena lɛɛzu Zeeluzalɛme, ti va kota vetii ḡula, maanɔḡɔi nii Gʻoogʻo GALAGI daazu zii ḡiligi zɔiti ma, ti la lɛɛni fɛti ḡulazuve, naa ḡeḡalai nɔ ḡa a zei ti ma. ¹⁹ Naa ḡa a ḡe ga Ezipete ta zii ḡiligi zɔiti ta-ḡakɔi a zeeli ti ma, tɛiti ti la lɛɛni kota veti ḡulazuve.

²⁰ Naama volo ná, ta sevei ḡe sooiti kɔbu lalagiti ma, ti ḡe ma: «Makeḡe Gʻoogʻo GALAGI ve.» Gʻoogʻo GALAGI ná-pelei wu liḡiiti ta jade, eḡe nama vaza anihakaiti zalaḡa ḡulazuve ḡakalave. ²¹ Zeeluzalɛme, ta Zuda liḡiiti kpein ta ve Gʻoogʻo GALAGI ve, Fai-Pε-Maliḡii, niiti kpein ta ḡe vaazu zalaḡa ḡula vai ma, naati ta ḡa ma liḡiiti seḡe, ti ḡa zalaḡa zuai ḡili ti zu. Naama volo ná, yaaḡo nɔpe ge la mɔ ḡea Gʻoogʻo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii ná-pelei wu.

Malasi Ná-sevei

Ebulu wooi zu Malasi laaseigi voluve ɔa ga «ná-keelai.» Naama laaseigi ɔila nɔ ɔa sevei gaagwesu savagɔi zu, puuzu ɔilagi zu, é deezu ga: Ɔooɔ GALAGI ná-keelai ɔa é vaazu é ná-pelei ɔete.

Ti ɔeni ɔeezu balaagi GALA goo wo nuiti ta zalaɔa ɔula nuiti ma: «GALA Keelaiti» (2:7, ta Azee 1:13 zu). Naa ɔa é keezu, tanigaa ti ɔeezu Malasi laaseigi ɔa ga daaseigi ta ti peeni ba, kee nu la ɔeni nɔnɔ ma laasei kitei ɔwee.

Malasi ná-sevei ɔeeni kona undoolugɔi ma gaagwesu mɔungi ma ziegiti su, Yesu Klista zɔɔ foloi yeelugɔ. Siagizu, Izelayele nuiti ti vaai ma la ta-yooi zu, ti zege zou ɔiligiti su veti ti ɔeni naati pela velei zu, ti ɔaaleini, ti iɔ ge leve, Malasi ná-GALA goo wo wotii ɔeeni Zuda nuiti saama, GALA sei velei lo fai volu, ta GALA debi velei ma wotiiti ti lozeini volu, Pels masadai ma ziegi zu. (Mal 1:7, 8, 12-14; 3:10) Fai tanigaani ti wogai Sevei zu, ti ɔeeve nɔ ege Esedelase ta Neemi nii ta-voloi nɔ. Vulu vaiti ti ɔeni keezu ta kidaalevelala nuiti, ta ti zɔɔganii ma vuusieiti kulalalai. Esedelase ta Neemi ti deveiti boni naama vaiti daalɔɔma. (Esd. 10:3; Nee. 13:23-27; 13:1-3).

Tɔzei ba ga nuɔuseiti ti la ɔeni GALA ná-minazefegiti daazeelii ɔaani fala, ti ɔigiti maagoozaa ɔeni de Ɔooɔ GALAGI va. Zuda nuiti ti ɔeni ziezu ga GALA ná-pelei, kee ti la ɔeni ma leveiti sosu ga pagɔ.

Zenvu su GALAGI ɔwee fai la ɔeni ti yiima ga ɔiteɔite. Zalaɔa ɔula nuiti ti la mɔ ɔeni ziezu ta-wotii wu, Izelayele nuiti balaa ti la ɔeni luazu GALA ná-tɔgi va. GALA keelai ná-kisieɔi zu, naama vaiti maavele ma ti ɔeni ɔeezu, keni é wuzege é zalaɔa ɔula nuiti iɔɔɔ, ta é bo Izelayele nuɔuseiti ma ga keni ti valibo ti-yiimaveti. É ɔena GALA ná-nevei ma vai loo ti ɔigiti su, é bo ti ma ga: «GALA ná-tukpɔgaalevei ta paa voloi maaɔugaa. (Mal. 2:17-3:5; 3:13-24). Malasi ɔa Ɔooɔ GALAGI ná-keelai vaa vai wosu (3:1), nii é ga: Eli niinei (3:23, 24). Naa ɔa vaazu Maligɔi ɔooɔgoi lugɔ, nii é ga: Minazefegi ma ɔeelai nuiti ti maaɔunsu ga ɔiteɔitegi (3:1). Anee kitogi kpein ge ɔeni ná, Izelayele nuɔuseiti ti vaai ma ti zege zou ɔiligiti su, ti ze ta-yooi zu, ti ɔeeve la ɔeni de ɔeteni, keni nii é ga Eli niinei, naa vaa é nuɔuseiti kigi ɔeeve ɔete ta-GALAGI laaɔomi fai zu. Yesu Klista ɔa é ga: Minazefegi niinei ma ɔeelai, naa laaɔomi fai ɔa é daazeelizu ade ma, é ade loli ma mɔnɔ za.

Nuɔuseiti ta-vaane wuuɔweetalai

¹ Ɔooɔ GALAGI ná-keelai wooi, é boni Izelayele nuiti ma, é ɔula Malasi la.

² Ɔooɔ GALAGI ɔe ma: «Nɔun, ge wo neeve ve. Kee wa gaazagasu, wo da ɔe ma: «Lee ɔa gá kwee ba ga é gi neeve ve?» » Ɔooɔ GALAGI googaaɔotegi veeve, é ɔe ma: «Ezawu la ɔeni ga Zakɔbe keegeloin baa? Anee naa ve, ge yiimazegeve ga Zakɔbe, ³ ge Ezawu likpi. Ge ná-gize yooi ɔea ga fuagi, ge ná-poganiiti kwea koveiti ma tevebai zu.» ⁴ Ezawu mavofodai, Edome, ɔa zoo, é ɔe ma: «Gi ɔologologa, kee gá ada woloaiti tosu volu.» Kee Ɔooɔ GALAGI Fai-Pe-Maligɔi ɔe ma: «Ti náti to, ná náti toka nɔ, ta-yooi ɔa loli ga zooi nii faa ɔoi masadai ɔeezu su, ta nuɔuseiti niiti Ɔooɔ GALAGI ti laalɔɔma yeenɔpe. ⁵ Izelayele nuɔuseiti, wo-ɔaazuve ɔa naati pe ka, wo da ɔe ma: «Ɔooɔ GALAGI wɔɔlɔve Izelayele ná-zou ɔwepelegiti pe polu veleiti!» »

Lebiyai nii maaneai é ve Ɔooɔ GALAGI ve

⁶ Ɔooɔ GALAGI Fai-Pe-Maligɔi ɔa é nii wosu zalaɔa ɔula nuiti ma: «Doin ɔa da keegɔ lebi, botige nui balaa maligɔi lebi. Ni ná ga ɔeegei, lebiyai begele ɔa é veezu bè? Ni ná ga maligɔi, unfemai begele ɔa é bè? Wa daaseigi velevilisu. Kee wa gaazagasu, wo da ɔe ma: «Leeni ɔa gi è-laaseigi velevilisu da?» ⁷ Wa vaazu ga kɔzɔba laamianigiti ná-zalaɔa ɔulazuveiti. Kee

wa gàazaɗasu, wo da ɗe ma: «Leeni ɗa gi è ɗɔzɔa la?» Wo ɗee vai zu ma: «Gooɗo GALAGI ná-tabalii ɗa ga fuun gani.» ⁸ Siegi zu wo ɔaazu la wo gaazuɗole logani ɗula ga zalaɗai, faa ɲou la ga naa ɓaa? Siegi zu wo ɔaazu la ga dekpɔ gelei ta seeɓe geleiti, faa ɲou la ga naa ɓaa? Naa ve lee ɗa-you ɗundigii ya! Toɗa yeezei nei è wu, é è zuzo ga pago?» Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. ⁹ «Niima ziegi zu, à kooɗo mu ga wo màanɛɛɛɛ, nɛi gè ga wa-GALAGI, nii a ke gè nà-nuɓuseiti wo maawɔingɗa! Naati fea ɔluma, wa kaazu ga nà wo zuzo ga pago ɓaa?» Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. ¹⁰ «Fizooɓe mu ga wo zaama, nu ɗila ge sèi ɔlei ma ɓogiti daaɗulu, nii a ke wo mina abui ɗaazo wafuun nà-zalaɗa ɗulazuɔe.» Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗe ma: «Ziima nɔpe ge la ga woye, gè la yeezeizu wa-veɓani nɔpe bu. ¹¹ Mazɔɔ tɔɗɔi wɔɔɔɔ zii ɗiligiti saama, é zo folo ɗulazu, é li folo liizu. Mini-o-mini, ta ani maku nɛɛɛgiti galazu dɛbi vai ma, ti da ɔa ga veɓani ɲadegaiti, mazɔɔ tɔɗɔi wola ɗa wɔɔɔ zii ɗiligiti saama.» Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. ¹² «Kelee woun, wa bɛlelalazu, wa ɗena ɗe ma: «Maliɗii ná-tabalii ɗɔzɔɔ, daamianigi é zɔɔɔsu gaa, kulanuma nɔpe ge la naa ɔa.» » ¹³ Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗe ma: «Wa laaɓeluzu ga ze, wo da ɗe ma: «Booɗo ɓɔɔ vaa ɗa ga nii!» Wo da ɔa ga toɗanii niiti ti unmaai, niiti ti lekpuzu, ɓa ti zeeɓezu, veɓaniiti kana wo ti veezu! Wa kaazu ga nà yeezei nei naati bu ɓaa?» Gooɗo GALAGI ɗa é boga. ¹⁴ «Foovooi ɗa yaava nui ɔe, nii toɗani zine ɔagɔi ta zea ná-toɗani ɓulugi zu, é minazegɛai la GALA ɓe, é naa ye ná, é zɛba é ɔa ga taɗili nii daa la zeelini, é naa ɗe ga zalaɗai Maliɗii ɔe! Mazɔɔ nà ga masa gola, dàaseigi maayikiai zii ɗiligiti saama.» Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga.

2

Zalaɗa ɗula nuiti tɛnɛ fai

¹ «Zalaɗa ɗula nuiti, devei ɗa niizu é veezu wo ya.» ² Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗe ma: «Ni wo la woiloni, wo ɔa so ga ɗigi, wo ɔa dàaseigi lebi, nà wo voovoozu, gè wa-undaanɛɛiti maavalibo ga maanɔɗɔi. Ungo, nà wo-laa luyaiti maavalibo ga foovooi, tɔzei wo tanɔpe ge la seɗeni ga yii, é ɔa dɛbi.

³ Nà wo-mavofodai ɗologolosu. Nà toɗani ɓooiti fazasu wo-ɗaazuɔe, suaiti wo ti ɗulazu ga zalaɗai wa-ɔeti voloiti su, wo ɔee ma ɓooiti ba, ti wo laaɔili etea ɔlei. ⁴ Wa kwɛɛ naazu ga gè devei nii veeɔe wo ya, naa ɗa a ke naama minazegɛgi yɛna ɗɔ, nii gè seɗeni Leevi mavofodai ɔe.» Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. ⁵ «Minazegɛgi naa maavele ma, gè zɛnvui ta undaanɛɛi veeɔe ti ɔe. Gè ti veeni zea, nii a ke é unfe mà, tama é unfeni mà, sasu da ɓali gàazu. ⁶ E ɗeni kalagi wosu ga gaamai, telebotala vaa la ɗeni dakɔlogiti su ɲegelein. E ɗeni ziezu pɔ ziileigi zu ta soledai. E nu ma mɔinmɔin seɗeni faaɗaaza golai ɔolu. ⁷ Mazɔɔ zalaɗa ɗula nui ɗa da make faaɗwɛgi ma, tɔ ɗa ta da tɔgi maagaaɗaɗabo ma, tɔzei toɗa ga Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ná-keelai. ⁸ Kelee woun wa, wo ɗakaga, wo zɛɗe pele ɔagɔi ɔa, wa-ɗala bo pelei ɗe ga ma mɔinmɔin too zaɓui. Gaama zu wo Leevi ná-minazegɛgi ɗologologa.» Gooɗo GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. ⁹ «Nà Izelayele nuɓuseiti kpein buzeɗezu wo laalɔɗoma, ga ti wo ɔeleɔili, ti wo ɔeleɔele, tɔzei wo la ziezu ga ziima, wa zeelɔɗɔzui ɗeezu, wa ɗena nuiti kalaga ga tɔgi.»

GALA ná-tɔgi ɗologolo pele felegɔi

¹⁰ Ade-ɗee la ɗila nɔ ɓaa? GALA gilagi nɔ laade, é ɔa ade ɓete ɓaa? Leeni vaa zu ade ɓooɗo yaavazu, de da de-mɛmɛwolani ta-minazegɛgi ɗologolo? ¹¹ Zuda nuiti ti woɔaladaɗi ɗe, ti da kɔzɔba vai ɗe, Izelayele yooi ta Zeeluzalɛme. Zuda nuiti ti seizu ɲadegai ɗɔzɔa, ɔe ná nɛai Gooɗo GALAGI ɔe, ga ti lii ɔlei, ti da zii ɗili anzaiti fulu, ti da nɔkɔ kooɗo ganigiti bu. ¹² Zunui nii é naa ɗeezu, Gooɗo GALAGI ɗa ma zuwu ɗaaleɔe Zakɔɓe ná-peleyeɗe wu. Naama nui doun la mɔ ɗe zea, ɓa mavofoda, ɓa nu nɔpe nii a ɗe zalaɗaiti kulazu Gooɗo GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɗii ɔe.

¹³ Wελε, faaɖaazagi taɖili ba, nii wo keɛzu mɔnɔ: Wa Ɔoɖɔ GALAGI ná-zalaɖa ɖulazuve maaɔɔlesu ga wo-ɖaazudeiti, naa veɛ ɔlɔiti ta kpalagiti ba, tɔzei Ɔoɖɔ GALAGI la mɔ welezu wa-zalaɖaiti ba, ta é la yeezeizu wa-veɛaniiti bu. ¹⁴ Wo ɖa gaazaɖagi wo ga: «Leeni vaa zu naa ɖeezu?» Tɔzei Ɔoɖɔ GALAGI ɖeni ga zeelei wo ɖilagilagi wo yɔɖɔzu wa wo-anzaiti, niiti wo ti zeini wa-zunu loungo ziegi zu, niiti wo ɖeai ti ve ga woovalada nuiti, anee ni ti ɖeeve ga wa-ziepolu nuiti ta wa-minazeɖe anzaiti. ¹⁵ Ɔoɖɔ GALAGI la wo felegɔ wo ɖeeni ga kpuse ɖila ta zenvu ɖila wa tɔ? Lee ɖa é ga naama ɔɔsu vai voluve? E la ga wo-mavofodai zɔlɔ nɔ ɔaa, nii GALA ge feezu? A dama ga ɔɔɖɔ, wa va ɖele anzanui va, nii wo seidai wa-zunu loungo ziegi zu! ¹⁶ Ɔoɖɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI ɖe ma: «Anza ɖele ba vai maayo ge la bè. Zɔi é ɖelezu anzai va, kulave ege nui, nii é ná-segei zulaavesu ga namai, a ɖena toosu vaiti kea.» Ɔoɖɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɖii ɖa é boga. A dama ga wo-yenvui, wo mina ɖe ga woovalada nu!

Maligii ɖa ná-keelai levesu

¹⁷ Wa Ɔoɖɔ GALAGI ɔlɔzu ga wa-ɔɛzuɖulaiti. Kele wa gaazaɖagi wo su, wo ɖa ɖe ma: «Leeni ɖa gi kpɔlɔzu la?» Wa kpɔlɔzu, wa ɖena ɖe ma: «Nu-o-nu nii é faa ɔi volu, naa ɖa pagai Ɔoɖɔ GALAGI ɖaazu, toɖa losu naama nuiti polu.» Baa mu: «Telebo GALAGI ɖa mini?»

3

¹ Ɔoɖɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɖii ɖe ma: «Nà ná-keelai levesu, ga é pelei ɔete tɔɖɔ. Maliɖii nii wo kpɔunsu, naa ɖa va, é le gaamanɔ GALA sei vele wu, ve ná ga nɔnɔi. Minazeɖegi ma ɖeelai wo wɔin ɖeezu, wele, tɔ ɖa é vaazu.»

² Kele be ɖa a zie paa voloi wu? Be ɖa a ye lo kɔɖa, siegi zu é ɖulazu la kelema? Mazɔlɔ kulave ga ɖain bo nui ná-abui, ege seɖeɖei zeeɖaabaai. ³ Toɖa ze ga ɖain bo nui ɖevele, nii a ɖa kolui ɔi, é gaawun, é wali ɖaei jade. Toɖa Leevi mavofodai jade, egevelei nu a ɖa zanugi ta walii jade da. Naazu ta ɖe ga Ɔoɖɔ GALAGI nɔnɔiti, ti ɖe ga nuiti ti vaazu ga veɛaniiti, egevelei é la tɔgi zu. ⁴ Ɔoɖɔ GALAGI ɖa yeezei naazu Zuda nuiti ta Zeeluzalame nuiti ta-veɛaniiti bu, egevelei zɔma voloiti ti ɖeni la, kona mɔungiti su.

⁵ Ɔoɖɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɖii ɖe ma: «Nà vaazu wo zaama, nii a ke gè wo lukpɔ. Gè zuvile ga gè zoɖoiti ta wɛenzo nuiti peelala, ta niiti ti zee ɖonaiti bosu, ta niiti ti la botigɛ nuiti salai veezu. Nà ɖe ɔalaa naati daalɔɖoma, niiti ti la luazu bà, ti poanzaiti ta podointi kpɔlɔzu, naa veɛ seikɔɖoma nuiti ba.»

Puusieiti ta GALA kɔiti ta-vai

⁶ «Nà ɖa gè ga Ɔoɖɔ GALAGI, gè la zeɖea ɖevele ma pe! Naa maavele ɖa é keeni, wɔi wo ga Zakɔbe mavofodaiti, wo ma zuwui ɖaa la leveni. ⁷ Kaite wo-mɛmɛwolani ta-ziegi su, wo voluaveni ná-deveiti ba, wo la ɖoloni ti ve. A ɖale ma pò, ná ɖale ma wo vɔ.» Ɔoɖɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɖii ɖa é boga. «Kele wa gaaazaɖasu, wo ɖa ɖe ma: «Gá ɖale ma è vɔ ɖale?» ⁸ Nà wo woɖaavotesu ga nii: Nu ɖa zoo nei é GALA unma? Mazɔlɔ wa ùnmazu. Kele wa gaaazaɖasu, wo ɖa ɖe ma: «Gi è unma ve ɖale?» Wa ùnmazu, siegi zu wo ɖelezu la wa-vuusieiti ta wa-GALA kɔiti feezu la. ⁹ Foovooi zeelive wo ma, mazɔlɔ ná ɖa wo pe wo ùnmazu, wɔi wo ga nuɔuseiti. ¹⁰ A va mu ga wa-vuusieiti kpein naavolo makesuve GALA sei vele wu, naa ɖa a ke, daamianigi mina vala ná-pelei wu.» Ɔoɖɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɖii ɖe ma: «À pòluɖula le ga naama vele, wa pete, ni gè la geegɔlɔgi ma velelaveti daalaoni wo ve, gè va tuya loo wo ve, é vɔova ma.» ¹¹ Ɔoɖɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɖii ɖe ma: «Nà kotogiti koloɖolo wo ve. Ti la mɔ wa-yooi ɖaawaaiti koloɖologa pe. Ta wa-leezen beleiti ta ye waazu ɖɔ wa-ɔalaɖaiti su.» ¹² Ɔoɖɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɖii ɖe ma: «Zii ɖiligiti kpein ta ɖe wo ma undaanee nuiti, mazɔlɔ wa ɖe zou neai zu.»

GALA ka ná-telebodai leezu

¹³ G̃ooḡo GALAGI ḡe ma: «Wa belɛlala b̃eɛzuḡulaiti bosu d̃aalḡḡoma. Kele wa ḡaazaḡasu, wo da ḡe ma: «Lee b̃ḡḡb̃ḡḡ ka gi bogai d̃oun è laalḡḡoma?» ¹⁴ Wa ḡeɛzu ma: «Nu ḡa botii ḡeɛzu GALA b̃e ño fuun. Gi ná-deveiti soga, gi b̃ḡḡ maaw̃in, nii a ke gi G̃ooḡo GALAGI Fai-P̃e-Maliḡii ná-kp̃obai z̃ol̃o, kele lee ḡulanuma ḡa gi s̃ol̃ḡgai naa zu? ¹⁵ Naa ḡa é ba, gi ḡida bu ga waso nuiti ka ti ga undaañe nuiti. Ungo! Nuiti ti faa ḡoi volu, naati ka ti kulagaañeɛzu zu. Añe ni ta GALA suḡḡḡsu, faa ñḡe ge la ti va, ta ḡulazu su.» »

¹⁶ Kele, niiti ti G̃ooḡo GALAGI ṽe ga woḡḡḡḡla nuiti, naati ti woolaani ma ga pag̃o, G̃ooḡo GALAGI ḡidaani ti b̃e wootti bu, é ti woom̃enini. Sevei ḡeɛni ga ḡizesui G̃ooḡo GALAGI ḡaazu, naati ta-vaa zu, niiti ti b̃e ga woḡḡḡḡla nuiti, ti da d̃ebi. ¹⁷ G̃ooḡo GALAGI Fai-P̃e-Maliḡii ḡe ma: «Yeei ñḡe ḡè vaazu ná-zobogi ḡulazu la kelema, naama nuḡuseiti ta ḡe ga ññḡiti, ta ná-nu ḡiteḡiteḡiti, ná ti ḡaazumaaw̃inḡa, eḡevelei doun keḡḡe a da ná-doun zunui ḡaazumaaw̃inḡa la, nii é botii ḡeɛzu b̃e. ¹⁸ Wa wele naazu, wo ka m̃oño ga z̃ḡḡzu ḡa telebo nuiti ta nu ḡḡiti ba, ta z̃ḡḡzu ḡa naati ba ti botii ḡeɛzu GALA b̃e, ta niiti ti la botii ḡeɛzu b̃e.» ¹⁹ G̃ooḡo GALAGI Fai-P̃e-Maliḡii ḡe ma: «Foloi ta ḡa vaazu, toḡa ḡe eḡe abu b̃oi golai, nii kp̃adiai. Naama volo ná, waso nuiti kpein, ta niiti ti ga faa ḡou ḡe nuiti, ta ḡala abui zu, eḡevelei molo ḡaḡai a da ḡala la, ma laagi, ḡaa ma zapei tañḡe ge la ỹega ná. ²⁰ Kele, w̃ḡiti wo b̃e ga woḡḡḡḡla nuiti, telebo foloi ḡa ḡulazu kelema wo ṽe, ma zezei ḡa va ga keḡḡi. Naazu wa da ḡula, wo da le, wo da vili ga koozuñe, eḡevelei ñike yivoiti ta ḡena ḡulaa la sasai zu. ²¹ Voloi ḡè ná-zeḡḡaḡaai leɛzu la, wa z̃ie faa ḡou ḡe nuiti ma, ti ḡe ga zuvui wo ḡḡḡwu.» G̃ooḡo GALAGI Fai-P̃e-Maliḡii ḡa é boga.

Eli vaa vai volu

²² «À ḡize Moize ná-t̃ḡi ta deveiti su, ná-botiḡe nui nii ḡè ti veeni zea G̃ool̃eḡe gizei ma, Izelayeḡe nuḡuseiti kpein b̃e.

²³ A wele: Ná GALA goo wo nui Eli levesu wo ma, aisa G̃ooḡo GALAGI ná-foloi va zeeli, naama volo wolai nii maayikiai. ²⁴ Toḡa doun keḡḡeiti z̃ḡḡz̃uḡe ta ti-lointi, é lointi z̃ḡḡz̃uḡe ta ti-ḡeɛni, naa ḡa a ke ḡè mina va ḡè va faa ḡou la z̃oi ma, é va ḡolog̃olo.»

Keelaiti Kɛɛwotiiti Sɛvɛi lɔɔzeizuvɛ ma woo mɔungiti

Keelaiti kɛɛwotiiti ma zɛvɛi ɔa ɛ ga Woo niine vagɔi zavasɛi ma lodai. Nu ɔila kpegɔi ɔa ɛ sɛvɛ felegɔi niiti keai, daaseigi ɔa ga Luke, ɛ ɔeni ga dɔɔɔtɔlɔi ta Pɔle zieɔɔɔɔi. Tosu wola ɔa nɔ-sɛvɛiti ba Minazeɔe niinei zu, mazɔlɔɔ toɔa ɛ Egilisii lɔɔzei vɛlei zɛvɛai.

Siɛ mɔinmɔin su, sɛvɛi nii ɔeni lolisu ga «Zenvu Nadegai ɔɛɛwotiiti,» tɔɔzei nɔ zeizu mɔinuvɛ puulɔɔlugɔ (50) ma, ɛ da bɔɛ ɛ vɛlɛ Zenvu Nadegai va. Luke ɔɛai ma nɔ-Woo niine vagɔi zɛvɛzu, ɛ belani nɔ naama vaiti ba, niiti Yesu ti ɔɛeni eteai zu. Kɛlɛ ɛ lɔɔzei niina Yesu lɛ ziegi ma geegɔlɔgi zu, Yesu ɔɛvɛlei maavalibogɛ nɔ-kaladopoiti saama: Nu la mɔ kaa ga kpusei ma ɔaazugɛzɛgiti. Ule ɔana Egilisii nɔ-yeegɛɔalɔi lɔɔzeizu la ga keelaiti kɛɛwotiiti ma zɛvɛi: Yesu ɔa nɔ-kaladopoiti saama ga nɔ-Zenvui maavele, nii ɛ zɛbɛi veezu nɔ-kaladopoiti zea. Fai niiti ti zɛvɛai keelaiti kɛɛwoti zɛvɛi zu, ta pelei laalaosu Egilisii nɔ-botii lugɔ feai zea ga ɛ kɛ yeegɛɔalɔi pɛ su, nii ɛ ga: Yesu nɔ-Woo niine vagɔi laazeeli vai nuɔusei pɛ ma, eyɛsu zou belɔ ga.

Zenvu Nadegai ma minazeɔegɛi wo fai keelaiti bɛ

¹ Teyofile: Nɔ-sɛvɛ mɔungɔi zu, gɛ naati pɛ suɔulani, niiti Yesu ti ɔɛeni, ta kalagi niiti, ɛ ɔeni ti wosu, mɔunpa, ² eyɛsu naama voloɔi zeeli, yeei ɛ lɛni la geegɔlɔgi zu, kpegai ma ga deveiti fe keelaiti zea ga Zenvu Nadegai maavele, niiti ɛ yiimazegɛni ga tiye. ³ Nɔ-kpɔlɔi vɔluma, naati nɔ ɔa ɛ bɔɔɔ lɛni ga tiye poo mɔinmɔin su ga toɔa vulua. Folo vuunaanigɔ (40) laawu, ɛ ɔeni ɔulazu kelema ti vɛ, ɛ da bɔɛ ti vɔ, ɛ vɛlɛ GALA nɔ-masadaɔi va.

⁴ Yeeta, ti ɔɛai ma daamii wosu vɔɔma, ɛ niima levei woni ga tiye, ɛ ɔɛ ti ma: «À mina maagooza Zeeluzalɛme va, kɛlɛ à Kɛɛ nɔ-minazeɔegɛi maabɔun, nii kulaai dà, gɛ bo wo ma. ⁵ Mazɔlɔɔ Zan batizeɔi woni ga ziei, kɛlɛ wɔun, su la mɔ ɔooza, wa batize ga Zenvu Nadegai.»

Yesu lɛ vɛlei geegɔlɔgi zu

⁶ Teigiti ti ɔaalɛni ba, ti gaazaɔani, ti ɔɛ ma: «Màliɔii, naama ziegi zu ɔa ɛ Izelayɛle masadaɔi zeizu la vɔlu baa?» ⁷ E ti woogaaɔoteni, ɛ ɔɛ ti ma: «Wo bɛdɛ la ba ga wo siegiti ta yeegɛɔalɔi kweɛ, niiti Kɛɛ ti leveai ba, tɔ bɔɔɔi nɔ-zobogɔi zu. ⁸ Kɛlɛ siegi zu Zenvu Nadegai yeizu la wo ma, wa zɛbɛi zɔlɔɔ, wo ɔɛ ga nɔ-zeeleiti Zeeluzalɛme taazuvɛ, Zudee yooi zu nɔ pɛ, Samali yooi zu balaa, eyɛsu zou belɔ ga.»

⁹ Yesu begai ma ga naama bɔɛiti bo, ti ɔaazuyɛni ba, ɛ lɛ geegɔlɔgi zu vɛle, naa vɔluma tonaɔiingi dɔɔɔuni ti va. ¹⁰ Tei ti-ɔaazuvɛ ɔeni nɔ geezuve, siegi zu Yesu ɔeni liizu la, zunu felegɔ ɔulani kelema ti vɛ, ti maagilɔi ga seɔe ɔolegiti, ¹¹ ti ɔɛ keelaiti ma: «Galilee nuiti, lee vaa zu wo losu, wo da wɛlɛ geezuve? Yesu nii buzeɔeai wo zaama, ɛ lɛ geegɔlɔgi zu, toɔa va vɔlu mɔnɔ, eɔvɛlei wo kaai la, ɛ da lɛ geegɔlɔgi zu.»

¹² Ti ɔaleni ma Zeeluzalɛme, ti zeɔe Wolive ɔizeɔi ma, nii ɛ Zeeluzalɛme ɔoba, ti yɔɔzu ɔoozai ga kilo ɔila. ¹³ Siegi zu ti ɔaleni la ma taazuvɛ, ti lɛni geezu vɛlei wu, vɛ ti bɛna zeɔi nɔ. Teiti ti ɔeni nɔ ti laaseigiti kaa: Piyɛlɛ, Zan, Zake, Andelee, Filipe, Tomase, Baateelemi, Matiyo, Alefee nɔ-doun zunui Zake, Simɔn nii ɛ ɔeni ga Zou Maalobo Nui ta, naa vɛɛ Zake nɔ-doun zunui Zude va. ¹⁴ Ti pɛ ti bɛna ɔaalɛ ba, ti bɔni ɔi ɔila ma, ti ɔaaba GALA falii ma, naa vɛɛ anzanui tanigaa va, ta Yesu dee Maali, ta deɔeiti.

Zudase maavalibogɛi ɔaizɛ vai

¹⁵ Naama voloiti su, Piyɛlɛ wuzegɛni kɛɛɔeloun ungila puufelegɔiti (120) saama, ɛ ɔɛ ti ma: ¹⁶ «Kɛɛleaiti, keni GALA sɛvɛi zu wooi a la vɛlɛ su, nii Zenvu Nadegai boni ɛ ɔula Davide la, ɛ bɔɛni ma yeelugɔ, ɛ vɛlɛ Zudase va, nii ɛ loni Yesu zo nuiti tuɔɔ. ¹⁷ E ɔeni ga ade ta, ɛ nɔnɔ zɔlɔɔ ada-woti ɔilagi nii zu.» ¹⁸ (Kpegai ma ga zou ɔila geya ga telebotala walii, nii

ti feai zea, é looni ɔ̃gi ma, kogi vali su, koozu zɔ̃laiti pɛ ti vaza. ¹⁹ Zeeluzalɛme nuiti pɛ ti faa ɔ̃wɛni su, naa ɔ̃a é kɛa ti naama yooi laasei pɛai ga Akeledama, ti-laawooi zu nii poluɔ̃ ga «Nama ba yooi»). ²⁰ «Tama, sɛvɛvɛ GALA sɛvɛi ma wuye zɛvɛi zu ga:

«Seizuvɛ naka yɛ,

é vala nuɔ̃useiti ma ná!»

Naa volu sɛvɛai mɔ̃nɔ ga:

«Tagili ge ze potogi zu!»

²¹ Kɛni mu, nu ɔ̃la ge vɛɛ ade va, zɔ̃iti saama, niiti ti ɔ̃ɛa ade va, naama ziegi pɛ su ade ɔ̃ɛni lɔ̃zu la, ade da ɔ̃la ada Maligii Yesu, ²² é zo Zan ná-batizei wo siegi ma, é zeeli tɛɛ voloi ma geɔ̃ɔ̃logi zu, naama nui ɔ̃ɛ ga zeelei ta, é vilɛ buzeɔ̃ vai va, é ɔ̃la saai ya.»

²³ Ti nu felegɔ̃ lɛɛni: Zozɛfe nii daa ɔ̃ɛni ga Balasabase, daasei kili ge ɔ̃ɛni ba ga Zusetuse, ta Matiyase. ²⁴ Naa voluma, ti GALA falini ɔ̃ani, ti ɔ̃ɛ ma: «Màliɔ̃ii, ɔ̃ɛi é nui pɛ ziimavɛ ɔ̃wɛɛ, nu felegɔ̃ niiti saama, naa lɛ ga giye, nii è yiimazeɔ̃ɛai la, ²⁵ nii a kɛ é Zudase losuvɛ zɛɔ̃, keela wotii nii zu, vɛ Zudase ná nakai yɛgai, é li ga liizu vele.» ²⁶ Ti kpakutoomai ɔ̃ɛni, kpakui looni Matiyase ma, é vɛɛ niina keela puugɔ̃ maazu ɔ̃lagi (11) zɔ̃iti ba.

2

Zenvu Nadegai vaa vai

¹ Pantekote voloi zeelii ma, ti pɛ ti ɔ̃aalɛa ɔ̃ɛni de ba ada ɔ̃la. ² Gaamago, zɔ̃ngɔ̃ wolai zɛɔ̃ni geɔ̃vɛ, eɔ̃ɛ fiile wola, é pelei wu ná pɛ daave, vɛ ti ɔ̃ɛni zeini ná. ³ Negiti, ti ɔ̃laai ga abu zogi, ti ɔ̃lani ti vɛ keɛma, ti ɔ̃aagwɛ ma, ti ze ti ɔ̃lagilagiti unma. ⁴ Naati pɛ ti laaveni ga Zenvu Nadegai, ti tɔ̃zei ga ti da ɔ̃ɛ zii woo ɔ̃ligiti su, eɔ̃vɛlei Zenvu Nadegai ɔ̃ni feezu la ti ya ga ti bo.

⁵ Naama ziegiti su, Zuifui tanigaa ti ɔ̃ɛni nii wosu Zeeluzalɛme, ti ɔ̃ɛni ga GALA gaazuluaba nuiti ti zɛɔ̃ɛi eteai zu ná pɛ. ⁶ Naama wooi ziaai ma, ti ma vɛbɛ wolai vaani, ti wola laavɔ̃ni, tɔ̃zei ti pɛ ge ɔ̃ɛni ti woomɛnisu ti ɔ̃ɔ̃ wooiti su. ⁷ Ti laavɔ̃ni, ti da ɔ̃ɛ ma: «Nui niiti ti ɔ̃ɛzu ɔ̃ani, kɛbɛ ti pɛ ta ga Galilee nu, kɛɛ? ⁸ E leve ɔ̃ale mu, ade pɛ ade ti woomɛnisu ade ɔ̃ɔ̃ wooiti su? ⁹ Adei de ga, Paate nuiti, ta Mɛde, Elame, Meezɔ̃pɔ̃tami, Zudee, Kapadɔ̃se, Pɔ̃n, Azi ɔ̃ovii, ¹⁰ Filizi, Panfili, Ezipete, naa vɛɛ Silɛne lugi zu va Libi yooi zu, ta zɔ̃iti ti zɛɔ̃ɛi Wolɔ̃me, ¹¹ Keɛte ta Aalaɔ̃i: Zuifuiti be-o ɔ̃aa wɛɛinti be-o, niiti ti vilɛgai Zuifuiti ta-GALA pelei ma. Ade pɛ, ada ti woomɛnisu ade ɔ̃ɔ̃ wooiti su, ti da GALA ná-kɛwoti wolaiti bo.» ¹² Ti pɛ ti laavɔ̃ni, tanigaa ti ɔ̃ɛ unga wuulee, ti da ɔ̃ɛ ɔ̃ɔ̃ ma: «Niima vai voluɔ̃ ɔ̃a ga lee?» ¹³ Tagiligaa ti ɔ̃ɛni ɔ̃ɛzu ma: «Dɔ̃ɔ̃ nɛɛnɛgi ɔ̃a é ti zogai!»

Piyɛ GALA daawooi wo fai Pantekote voloi

¹⁴ Piyɛ wuzɛɔ̃ni é lo, keela puugɔ̃ maazu ɔ̃lagi (11) zɔ̃iti saama, é woɔ̃ɔ̃lani, é ɔ̃ɛ ma: «À woilo ma-o! Zudee nuiti ta wɔ̃igi wo nii wosu Zeeluzalɛme, wo niima vaiti gaagɔ̃, niiti ti ɔ̃ɛzu. ¹⁵ Dɔ̃ lei é va ɔ̃ɛ niima nuiti ba, eɔ̃vɛlei wo ɔ̃isiezɔ̃ la, folo liegi kpaazuvɛ nɔ̃ ɔ̃a de ade su. ¹⁶ Kɛɛ nii GALA goo wo nui Zowɛle boni, naa ɔ̃a é ɔ̃ɛzu ɔ̃ani. E ɔ̃ɛni ma:

¹⁷ «GALA ge ɔ̃ɛ ma: Folo ɔ̃aabelagiti su,

nà nà-Zenvui yeizu nuɔ̃usei pɛ ma.

Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta GALA gooiti bo,

wa-wuzeɔ̃ niinɛgiti ta kulakɛɛmaiti ka,

wa-ɔ̃wola vɔ̃lɔ̃iti ta segiti bo.

¹⁸ Ungo, naama voloiti su, nà nà-Zenvui yei nà-botigɛ zunuiti ta nà-botigɛ anzanuiti ma, ti da GALA gooi wo.

¹⁹ Nà maaɔ̃ɛ vaiti kɛ geɔ̃ɔ̃logi zu, ta poogiti zooi ma, namai ta abui ɔ̃a ɔ̃ɛ ná, naa vɛɛ abu luului ma lonaɔ̃iingi va.

²⁰ Foloi ɔ̃a vote ga kpidi,

alugi ɔ̃ɛi eɔ̃ɛ namai,

aisa Gɔɔɔɔ GALAGI ná-foloi va zeeli,
folo wolai, nii maayikiai.

²¹ Naazu zɔi nɔpɛ a woɔɔɔ Maligii ma, GALA ka kizo.»

²² A woilo niima woɔiti ma, wɔi wo ga Izelayele nuiti, wa bɔɔɔi wo kwɛɛni ga GALA ge yeezeini Yesu Nazalɛte nui wu wo ɔaazu, mazɔɔɔ GALA ge ɔɛni laavɔɔ vaiti, maabɛɛ vaiti ta laavɔɔ ɔoogiti kɛɛzu ga tɔun maavele wo zaama. ²³ Zunui naa ɔwɛɛni wo ma, ɛ zoloo GALA ná-devei ta ná-seikpasui ma, nii ɛ kɛɛni ma yeelugɔ kaite, wo paave siegi zu wo zɛga la tɔ koloɔɔlo nuiti zea, ti kpadɔ saa wului ma. ²⁴ GALA ge buzeɔɛvɛ volu, ɛ kula saai ma zoolɛiti su, mazɔɔɔ naa la ɔɛni zolooga ga saai va make ba ná-zobogi wu. ²⁵ Davide niima wooi woni, ɛ vɛɛ Yesu va, ɛ ɔɛ ma:

«Gàazu logɛ Gɔɔɔɔ GALAGI va yeenɔpɛ, mazɔɔɔ toɔɔa kɔbave,
nii a kɛ gɛ mina niikpi eyɛsu pɛ.

²⁶ Naa ɔa ɛ ba, zii ɔaanɛa, gɔoiti daavege ga koozunɛɛi,
kpɔɛi bɔɔɔi ɔa looɔosu, makegai kitogi zu.

²⁷ Mazɔɔɔ ɛ la ɔɛɛa bà, gɛ va ye ɔvɛalaazu,
ɛ la vaa bu nɛi gɛ ga ɔa-wotii ɔɛ nui, gɛ ga woɔɔɔɔɔɔ nu, gɛ va luula kabayegei zu.

²⁸ E zɛnvu vɛɛi ɛa ga ze,
ɔa nɔun daave ga koozunɛɛi ɛ ɔɛɛ vai zu kɔba.»

²⁹ Kɛɛlointi, zobogi veevɛ bɛ ga gɛ ɔɛ wo ma: Ade-mɛmɛwola Davide zaave, maagulu, ná-kabai ɔalaa ka ade zaama zaagaza. ³⁰ Kɛɛ ɛ ɔɛni ga GALA goo wo nui, ta ɛ ɔɛni kwɛɛni ga GALA ge minazɛɔɛni bɛ, ɛ ɔona ga mavofodai ta ɔa zeí ná-masa kpɔkpɔgi ɔa. ³¹ Kilista wuzɛge vai, ɛ ɔula saai ya, naa ɔa Davide kaani ma yeelugɔ, naama wooi ɔa ɛ boni ga: «GALA ge la ɔɛɛa bà, gɛ va ye ɔvɛalaazu, ɛ la vaa bu, kpɔɛi va luula kabayegei zu.»

³² GALA ge Yesu nii wuzɛɔɛvɛ, ɛ kula saai ya, gi pɛ gá ga naama zeeleiti. ³³ Buzeɔɛvɛ, ɛ zeí GALA zeezazuvɛ, ɛ Zɛnvu Nadagai zɔɔɔ kɛɛɔɛ ya, nii ma minazɛɔɛgei woni, naa ɔa ɛ feai, eɔvɛɛi wo mɛnisu da, ta wo kaazu la. ³⁴ Mazɔɔɔ Davide la ɛɛni geeɔɔɔɔɔ zu, kɛɛ tɔ bɔɔɔi bogɛ ga:

«Maligii GALA ge ɔɛni Màligii ma: Zei zèezazuvɛ,

³⁵ eyɛsu gɛ ɛ zili nuiti kɛ ga ɔa-ɔɔɔɔloma anii.»

³⁶ Izelayele vɛɛyɛgei pɛ maanɛvɛ ti kwɛɛ, ti la da, ga Yesu nii wo kpadɔni saa wului ma, naa ɔa GALA ge kɛai ga Maligii ta Kilista.»

Kidaaleve nu mɔungiti

³⁷ Ti naama woɔiti mɛnigai ma, ɛ ti yiizoni ga gola, ti ɔɛni Piyɛɛ ta keelai zɔiti ma: «Gi-ɔɛlointi, gá kɛ ɔale mu?» ³⁸ Piyɛɛ ti woɔɔaavoteni, ɛ ɔɛ ti ma: «À wo zie vɛɛi maavalibo, wo ɔilagilagi pɛ ge batize Yesu Kilista laaseigi zu, nii a kɛ wo zuvaaye ga wa-ɔotoiti, wa Zɛnvu Nadagai zɔɔɔ ga faanɛɛ. ³⁹ Mazɔɔɔ minazɛɔɛgei ɔa ga wɔnɔ, wa wo-lointi, ta naati tɔnɔ niiti ti maagoozaai, naati pɛ de-Maligii da-GALAGI vaazu ti lolisu.» ⁴⁰ Piyɛɛ ɔɛni zeele wooi wosu ti ma wooi tagiligaa zu, ɛ ɔa ti iɔɔɔ, ɛ ɔa ɔɛ ti ma: «À bɔɔɔ ɔula tukpɔi laawu, nii ɛ vaazu zeelizu yamani ɔɔi nii zu nuɔuseiti ma.»

⁴¹ Zɔiti ti yeezeini gooi wu, naati ti batizeni, naama voloi nu waasavagɔ (3 000) ɔɛɔala ɔa ɛ vɛɛni kidaaleve nuiti ba. ⁴² Ti ɔɛni woilosu yeenɔpɛ kalagi ma, nii keelaiti ti ɔɛni feezu, ti ɔɛ kpɔfaamai zu, ti ɔa daamii wo, ta ti ɔa GALA falii wo ɔɔɔma. ⁴³ Dualuagi ɔɛni ɛɛ pɛ su, mazɔɔɔ GALA ge ɔɛni maabɛɛ vaiti ta laavɔɔ ɔoogiti kɛɛzu ga gola ga keelaiti maavele.

⁴⁴ Kidaaleve nuiti pɛ ti ɔilini va, ti-ɔɔligiti ti ɔɛ su ɔila kpe. ⁴⁵ Ti ɔɛni ta-yooiti ta ti-ɔɔligiti pɔdizu, ti va ga ma walii, ti gaagwɛ ɛɛ ba, ɛ zoloo ma nu bɛɔɔma vai ma. ⁴⁶ Ti pɛ ti ɔɛni ɔaalɛzu ba folo-o-folo GALA sei vɛɛi wu, ti ɔɛni bului ɔaleɔalezu ta-vɛɛiti bu, ti daamii wo koozunɛɛi zu, ta zii vagɔlai zu. ⁴⁷ Ti ɔɛni GALA maamusezu, naa vɔluma ta-vai ɔɛni nuɔusei pɛ ziilaazu. Foloo-o-folo Maligii ɔɛni ta bɔsu kidaaleve nuiti ma bɔgi va ga niiti ɛ ɔɛni ti ɔizosu.

3

Mɛɖɛɛ nui ɖɛɖɛ fai

¹ Yeeta, Piyɛɛ ta Zan ti ɖɛni lɛɛzu GALA sei vɛɛi wu, GALA falii ma ziegi zu kpɔko volo lɛɛi zavasiei ma. ² E zolooni nɔ ga ti vaai ga mɛɖɛɛ nui ta, nii ɛ zɔɔɔni ga mɛɖɛɛgi. Folo ɖilagila ti ɖɛni vaazu la, ti da GALA sei vɛɛi ma vɛɛɛɛ naa laaseigi ga: «Pɛɛɛɛ ɔagɔi,» nii a kɛ ɛ da faaɔɔɔ maavali naama nuiti ma, ti lɛɛzu GALA sei vɛɛi wu. ³ E Piyɛɛ ta Zan ɖaai ma, ti da lɛ nɔ, ɛ faaɔɔɔ maavalini ti ma. ⁴ Piyɛɛ ta Zan ti ɖaazuloni ba, Piyɛɛ ɖɛ ma: «Wɛɛ lɛɛ gi va!» ⁵ E ɖaazuloni ti va, ɛ da ɖisiɛ ga naati ta ani veezu zea. ⁶ Kɛɛ Piyɛɛ ɖɛni ma: «Wali la zɛa, ɔa zanu, kɛɛ nii ɛ zɛa, nɔ naa veezu ɛ ya, naa ɖa ɛ ga: Nazalete nui Yesu Kilista laaseigi zu, wuzegɛ, ɛ zie!» ⁷ E soni zeezai va, ɛ buzegɛ. Gaamago nɔ, kɔɖɔiti ta tɛɛ ɖainti ti zuloni kpe, ⁸ ɛ vili kpulu, ɛ wuzegɛ, ɛ da zie. E vileni ti volu, ti lɛ GALA sei vɛɛi wu, ɛ da zie, ɛ da vili, ta ɛ da GALA maamuse. ⁹ Bɛɛi pɛ ge kaani, ɛ da zie, ɛ da GALA maamuse. ¹⁰ Nuɔuseiti ti ɖɛni ɖwɛɛsu ɖaazu ba, ga tɔ ɖa ɛ ɖɛni zeizu GALA sei vɛɛi laave naa laaseigi ga: «Pɛɛɛɛ ɔagɔi,» ɛ da falii wo. Fai nii ɛ ɖɛni zunui naa vɛ, ɛ ɖɛni ga laavɔ va, ta kulafilibai nuiti bɛ.

Kpɛi Piyɛɛ suɖulani GALA sei vɛɛi wu

¹¹ Tɔ ɔɔɔi mu ge la mɔ ɖɛni zɛgezu Piyɛɛ ta Zan volu. Bɛɛi ɔizeni, ti va, ti ɖaale ba ti ma seizei bosuve, nɔ laa ga «Salmon nɔ-seizei bo kotai.» ¹² Piyɛɛ minɔ ɖaai ma, ɛ ɖɛni nuɔuseiti ma: «Izelaye nuiti, lee vaa zu niima vai wo laavɔzu? Lee vaa zu wo ɖaazulosu gi va, eɖɛ gɔ ɖa gɔ zunui nii wuzegɛ, ɛ da zie, ga gɔ-zɛɛi ɔaa gi ɖili vɛɛi GALA ba?» ¹³ Ade-mɛmɛwolani Abalaame, Izaake, ta Zakɔbe ta-GALAGI ɖa ɛ lɛbiyai veeni nɔ-botigɛ nui Yesu vɛ. Pilate ɖɛni pɔ ga ɛ pile, kɛɛ wɔun, wo ɔɔni yeelɔzu, wo ɖɛɛ ba. ¹⁴ Wɔun, wo ɖɛɛni Telebo Nui va, nii ɖadegai, wo ɖɛ ti yeeɛ nu vaa nui va wo vɛ. ¹⁵ Zɔi ɛ zɛnvui unda, wo naa vaani, kɛɛ GALA ge buzegɛni, ɛ kula saai ya, gɔ ga naama zeeleiti. ¹⁶ Tɛi ɔun, gi ɖidaaleveai Yesu ma, naa ɖa ɛ kea, daaseigi naa nɔ-zɛɛi zobogi vea la zunui nii ya, nii wo kaazu, ta wo kwɛɛ. Kidaaleveai Yesu ma, naa ɖa ɛ zunui nii ɖɛɛga kpezekele, eɖɛvɛi wo pɛ wo kaazu la.

¹⁷ Naa pɛ poluma, kɛɛlɔinti, faaɖwɛɛɛɛ ɖa wo naa ɖɛai la, wa wa-ɖundigɛti. ¹⁸ Kɛɛ kaite, GALA ge boni ɛ ɖula GALA goo wo nuiti pɛ da ma yee luɔ, ga nɔ-nui nii ɛ ga Kilista naa ɖa ɔɔɔ, naa ɖa ɛ daazeelii ɖani. ¹⁹ A wo zie vɛɛi maavalibo mu, wo lati volu GALA ma, nii a kɛ wa-ɖotoiti ɔale tɛɛ. ²⁰ Naazu dooɔ yeeɖɛɛɛɛɛ ta va, ti zɛɛ Maligii vɔ bɛ, naa vɔluma ɛ naa leve wo ma, nii ɛ deveni ma yeeluɔ wo vɛ, nii ɛ ga Yesu Kilista. ²¹ Naa laa yɔɔzu, toɔɔ de yesu geeɖɔɔgi zu, eyɛsu eteai pɛ ge ɖɛ ga ma niine, eɖɛvɛi GALA ge boni la kaite wɔɔwɔɔ, ɛ ɖula GALA goo wo nu ɖadegaiti da.

²² Tɔɔzei Moize ɖɛni ma: «Maligii, wa-GALAGI ɖa GALA goo wo nui ta wuzegɛzu wo vɛ ga nɔun kɛvele, wo-ɖɛɛɛɛɛ saama. A woilo goo ma fai pɛ su!» ²³ Kɛɛ ni nui ta a ɖɛɛna, ga ɛ mina woilo GALA goo wo nui naa woo ma, naama nui ɖula nɔ-nuɔuseiti saama ga saai. ²⁴ GALA goo wo nui niiti kpeini ti ɔɛai, ɛ ɔɔzei Samiyɛɛ ma, ɛ zeeli naati pɛ ma, ti vaai tɔun poluma, ti pɛ ti niima voloiti ma vaa woni. ²⁵ Wa ɖa, wo ga GALA goo wo nuiti ta-vogani zɛɛ nuiti, wo ɖɛ ga minazegɛgi ma ɖulanumai zɔɔɔ nuiti, nii GALA ge kɛɛni ade-mɛmɛwolani bɛ, siegi zu ɛ ɖɛni la Abalaame ma: «Pɛɛyegɛiti kpeini ti eteai zu, ta tuyai zɔɔɔ ɛ-mavofodai maavele ma.» ²⁶ Wa ɖa mɔunpa GALA ge nɔ-botigɛ nui wuzegɛai ma, ɛ tevegai wo ma, nii a kɛ ɛ tuya loo wo vɛ, ga ɛ wo ɖilagilagi pɛ seɛ nɔ-telebotala vɛɛi ma.»

4

Piyɛɛ ta Zan ti lo fai tukpɔɖaaleve nu wolaiti kakalave

¹ Siegi zu Piyɛɛ ta Zan ti ɖɛni de ɔɔzu la nuɔuseiti pɔ, zalaɔa ɖula nuiti ti vaani, ta GALA sei vɛɛi maabɛɛ ɖundigii, naa vɛɛ Saduseyeinti ba. ² Ti wola yiigaawanaa ɖɛni de, tɔɔzei

ti naati kaani, ti ɗa nuɓuseiti kala ga tɛi Yesu wuzeɗeai, ɛ ɗula saai ya, gɔvɛiti ɓalaa ta wuzeɗe, ti ɗula saai ya. ³ Ti yeevɛeni ti ma, ti ti vili kasoi ɗa eyɛsu poluma zobui, tɔɔzei kpɔkɔi ɗeni de niina. ⁴ Aneɛ naa ɓe, nu mɔinmɔin ge ɗidaaleveni naati saama, niiti ti woiloni ti-wooi ma, kidaaleve nui lieɗi a laazeeli nu waadɔɔlugɔ (5 000) zu.

⁵ Poluma zobui, ta-ɗundiɗiiti, ta totuɗɔiti, ta tɔ kalamɔinti, ti ɗaaleɛni ba Zeeluzalɛme. ⁶ Zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Ane ɓɔɗɔi ɗeni ti zaama, ta Kayife, ta Zan, ta Alegezandele, naa ɓee zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai nɔ-peleyeɗe wu nui ti pɛ ba. ⁷ Ti vaani ga Piyɛɛ ta Zan, ti naati to ɗakala, ti ti ɗaazaɗa, ti ɗe ti ma: «Be nɔ-zɛbe ɓa ɓe laasei ka wo niima vai ɗeai la?» ⁸ Naazu tɛi Piyɛɛ laaveni ga Zenvu Nadegai, ɛ ɗeni ti ma: «À woilo nii ma, wɔi wo ga nuɓuseiti ta-ɗundiɗiiti, ta totuɗɔiti. ⁹ Tɛi wo gi ɗaazaɗasu za faa ɓagɔi ma, nii keai seeɓe nu ɗila be, wo ɗe gi deɛ, ɓelei baloai la, ¹⁰ wo pɛ à kweɛ, Izelayeɛ nui ti pɛ ti kweɛ ɓalaa, ga Nazalete nui Yesu Kilista, nii wo kpadɔni saa wului ma, GALA ge buzeɗe, ɛ kula saai ya, naama ɓele ɗa zunui nii ɗeɗegai da, ɛ loni wo ɗakala. ¹¹ Tɔ ɗa ɛ ga: «Kɔtui nii pɛɛ lo nui ti wo ɗeɗeai ba, tama tɔ ɗa keai ga kɔtu ɓiingi.»

¹² Yesu ɗila nɔ ɗa kizogi ɗa zoo zɔɓɔsu sabui zu, mazɔɓɔ GALA ge la nu ɗili nɔpɛ daasei feeni eteai zu nui ti saama, nii da zoo ɗizosu ga tɔun maavele.»

¹³ Ti laavɔɔni gola siegi zu ti Piyɛɛ ta Zan ɗaani la, ti da ɓee ga ladalai, mazɔɓɔ ti ɗeni kweɛni ɓalaa ga naati ta ga kalatala nui ti. Ti kweɛni ga naati ta ga Yesu zieɗɔɗɔ ɓɔɓmaiti. ¹⁴ Keɛ tɛi ti ɗeni zunui ɗeɗegai ɗaazuloni ti ɗoba, ti la ɗeni zooni ti va faa nɔpɛ bo ga goɗaavote. ¹⁵ Ti ɗeni ti ma naazu, ti ɗula tukpɔɗaaleve ɓelei wu, ti tɔɔzei ga ti da ɓɔɗɔ ɗaazaɗa kpɔgi zu, ¹⁶ ti da ɗe ma: «Leeni ɗa ada ke ga zunui niiti? Tɔɔzei Zeeluzalɛme nui ti pɛ ti kweɛni ga ti laavɔɔ vaa wolai nii ɗulaɓe keɛma, nii ade la zooga ade va maɗaali. ¹⁷ Keɛ keni ade pele leve tuɗɔ ga su mina ɓaagɔ nuɓuseiti saama, ade tɔ sei ti ma, ade ti maalua ga ti mina mɔ ɓee daaseigi naa zu nu nɔpɛ gaazu.»

¹⁸ Ti naati tolini ɓolu, ti tɔgi zeɛ ti ma, ti ɗe ma: «Eyɛsu pɛ wo mina mɔ ɓee, ɓa wo va kala bo, Yesu laaseigi zu.» ¹⁹ Keɛ Piyɛɛ ta Zan ti ɗeni ti ma: «Begele ɗa soloogai GALA gaazu, gi ɗolo wo ɓe, ɓa gi ɗolo GALA be? Wa ɓɔɗɔi à naama lukpɔɗaalevena! ²⁰ Keɛ gɔun, gi la zooga gi va laaɗulu naa ma, nii gi kaai ta gi menigai.» ²¹ Ti naati maaluanɛ ɓolu, ti be ti va. Ti la ɗeni naati nimiza ɓele nɔpɛ kaani, mazɔɓɔ nuɓuseiti pɛ ti ɗeni GALA deɓizu, tɔɔzei laavɔɔ vai naa va, nii ɛ ɗeeni. ²² Mazɔɓɔ zunui nii ɛ ɗeɗeni ga laavɔɔ ɓoogi, ɓɔɓɔ konagi a la leve puunaanigo (40) va.

Kidaaleve nui ta-GALA falii

²³ Ti ti vilegai ma, Piyɛɛ ta Zan ti liini ti-wɔɔlaiti pɔ be, ti naama vaiti pɛ sugula ti ma, niiti zalaɗa ɗula ɗundiɗiiti ta totuɗɔiti ti boni ti ma. ²⁴ Siegi zu ti naama vaiti menini da, ti pɛ ti zolooni faa ɗila ma, ti woogula GALA ma, ti ɗe ma: «Maliɗii, da ɗa ɛ geegɔɓlogi ta zooi ɓetea, naa ɓee kpolodei va, ta ti zu aniiti pɛ, ²⁵ da nɔ ɗa ɛ niima wooi ɓuuni ga da-Yenvu Nadegai maavele, da-wotiɗe nui gi-mɛmɛwola Davide laave, ɛ ɗe ma: «Leeni vaa zu zii ɗiligiti ti ɗeeni unga wuulee?

Leeni vaa zu ziiti pɛ ti kisiɛ pakaiti boni?

²⁶ Zou masagiti ti kɔɔi ɓeteni, kundiɗiiti ti yaavai ɓete Maliɗii laalɔɗma, ta nɔ-zunui nii ɛ gulo ɗadegai ziaai ma.»

²⁷ Gaamaz, Elɔde ta Pɔnse Pilate, naa ɓee Izelayeɛ nuɓuseiti ta zii ɗiligiti ba, ti pɛ ti ɗaaleɛni ba taai nii zu, da-wotiɗe nu ɗadegai Yesu laalɔɗma, nii ɛ gulo ɗadegai ziaai ma, ²⁸ ti naama vai laazeelɛbe nɔ, nii ɛ deɓeni ma yeelugɔ, da-zobogi ta è-yiimai zu. ²⁹ Niima ziegi zu, Maliɗii, woilo ta-maalua ɓeeiti ma, ti bosu, va bu gei gi ga da-wotiɗe nui ti gi è-laawooi laazeeli ga ladalai. ³⁰ Da-zobogi ɗula keɛma, naa ɗa a ke keɗegi da wo, laavɔɔ ɓoogiti ta maabeɛ vaiti ti da ɗe da-wotiɗe nu ɗadegai Yesu laaseigi zu.»

³¹ Ti ɔɛgai ma ga GALA fali, ʋɛ ti ɔɛni ná gaalebai zu, miná balini, ti pɛ ti laaveni ga Zenvu Nadegai, ti tɔɔzei ga GALA daawooi laazeelia ga ladalai.

Kidaaleve nuiti ta-ɔilibai

³² Zɔiti kpein ti ɔɛni ga kidaaleve nuiti, ti ɔilini ɔɔɔɔ ʋa ɔi gila ta zenvu ɔila su. Nu nɔpɛ ge la ɔɛni zeaɔɔli seɔɔzeu ga tɔ ɔila nɔnɔ, keɛ ti pɛ ti ɔɔni ti-ɔɔligiti ma. ³³ Keelaiti ti ɔɛni zeele wooi wosu ga zebe wolai ga Maligii Yesu wuzegɛʋɛ, é ɔula saai ya. GALA ná-zaalai ɔɛni botii ɔɛɛzu ti pɛ ba ga zebe wolai. ³⁴ Ti zaama, nu nɔpɛ ge la ɔɛni ʋalani ani nɔpɛ ma, tɔɔzei zɔiti kpein zɔoiti ɔa peɛiti ti ɔɛni ti ya, ti ɔɛni pɔɔizɔ, ti ʋa ga ma zɔngɔi, ³⁵ ti fe keelaiti zea, ti gaagwe ɛɛ pɛ ba, eɔɛʋelei ma nu maavai la. ³⁶ Leevi mavofodai ta ɔɛni ná, daaseigi ga Zozefe, é ɔɛni ga Sipele nu. Keelaiti ti daasei pɛni ga Balanabase, (nii poluʋe ga «nu iɔɔɔɔ nui»). ³⁷ Zɔoiti ta ɔɛni zea, é pɔɔini, é ʋa ga ma zɔngɔi, é fe keelaiti zea.

5

Ananiase ta Safila ta-vai

¹ Keɛ zunui ta ɔɛni ná, daaseigi ga Ananiase, anzai laa ga Safila, ti ti-ɔɔligi ta ʋɔdini. ² Naa ʋoluma, ta anzai ti zolooni ma ga ti ma zɔngɔi ɔilazuʋe make ya, é ʋa ga mɔtai, é fe keelaiti zea. ³ Keɛ Piyɛ ɔɛni ma: «Ananiase, lee vaa zu Setana è-yiimave laavegai? E zou zɔngɔi ɔilazuʋe make, é zɛi wo Zenvu Nadegai ma. ⁴ E ʋa ɔɛ è zɔoiti ʋɔdi, ɔa lei ɔɔnɔ ʋa ɔɛa de? Pɔɔia ʋoluma balaa, ma zɔngɔi la ɔɛa è yeema ɔaa? E leʋege ɔale mu, è nii ɔɛɔala vai ɔɛɛ yiimave? Nuiti tei è ʋa zɛi wo ti ma, GALA ka è zɛi wogai ma.» ⁵ Ananiase naama ɔɔɛiti mɛnigai ma, é looni, é za. Zɔiti kpein ti naama wooi mɛnini, ti pɛ ti luani. ⁶ Zunu loungoiti ti wuzegɛni, ti maaveleʋe, ti lii la, ti maagulu.

⁷ Leɛ savago ɔɛɔala leʋegai ma, anzai ʋaani, keɛ é la ɔɛni kweeni, nii keai. ⁸ Piyɛ gaazaɔani, é ɔɛ ma: «Gaamai wo mà, anɔɛ nɛi nuuma walii lieɔi ɔa, wo zɔoiti ʋɔdiai la?» E naa woogaaʋoteni, é ɔɛ ma: «Ungo, naa ɔa pɔɔiai la.» ⁹ Piyɛ ɔɛni ma naazu: «Lee vaa zu wo zoloogai ma, ga wo Maligii ná-Zenvui zuɔɔɔɔ? Weɛ, zɔiti ti liai ti è-zinigi maagulu, ta peɛleʋe, ta liizu ga ɔɛ ɔa balaa.» ¹⁰ Gaamanɔ, é looni Piyɛ ɔɔɔɔwu, é za. Zunu loungoiti ti leeni, ti ka ga é zaa, ti liini la, ti maagulu sinigi ɔɔaʋe. ¹¹ Naama vai dualuagi looni Egilisii pɛ su, ta zɔiti ti naama wooi mɛnini.

Laavɔɔ vai niiti keelaiti ti ɔɛni keɛzu

¹² Keelaiti ti ɔɛni laavɔɔ ʋoogiti ta maabele vai ma mɔinmɔin keɛzu nuɔuseiti saama. Kidaaleve nuiti pɛ ti ɔɛna gaale ba GALA sei ʋelei ma zeizei bosuʋe, ʋɛ ná laa ga «Salomon ná-seizei bo kotai.» ¹³ Nu ɔili nɔpɛ ge la ɔɛni ʋɛɛzu ti ʋa, keɛ ta-vai wola nɛni nuɔusei ʋɛ. ¹⁴ Ti maa ɔɛni liizu ga mɔinda ga kidaaleve nu niineiti, zinaa ʋɛɛ anzaa ʋa, niiti ti ɔɛni ɔɔɔɔ veezu Maligii ya. ¹⁵ Nuiti ti ɔɛni liizu ʋɔɔ ga seebe nuiti koi yɔɔɔzu ʋeleiti su, ti ɔa ti la beteiti ta daama ani goiti ma, naa ɔa a ke Piyɛ a ɔɛna leʋega, ma niinigi ʋɛɛ balaa tanigaa ma. ¹⁶ Nuɔuse mɔinmɔin ge ɔɛni zeɔɔzeu balaa Zeeluzaleme ɔɔa laa goiti su, ti ɔa ʋa ga seebe nuiti, ta niiti kɔzɔba yenvuiti ti ɔɛni ti zu, tama ti pɛ ti ɔɛni ʋalozu.

Keelaiti so fai ʋolu, ta ti unmaɔ fai

¹⁷ Naazu, zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai wuzegɛni ga tolo ʋoovamai, ta koba nuiti pɛ, niiti ti ga Saduseyɛinti ta-ɔɔgi. ¹⁸ Ti keelaiti soni, ti naati pili kaso zigɔi golai zu. ¹⁹ Keɛ kpidi, Maligii ná-geezugeelai gila ge ʋaani, é kaso zigɔi ma ɔogiti daalao, é ti ɔula, é ɔɛ ti ma: ²⁰ «À li, wo lo GALA sei ʋelei wu, wo zenvu niinei ma ɔɔi pɛ daazeeli nuɔusei ma.» ²¹ Keelaiti ti ɔɔloni naama wooi ʋɛ, sobuzobui nɔ ɔɛni de, ti li GALA sei ʋelei wu, ti tɔɔzei ga kalagi woga.

Zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai ta ba nuiti ti ʋaani, ti tukpɔgaaleve nu wolaiti gaale ba ta Izelaye ɔɛwolaiti. Ti devei veeni ga ti keelaiti kula kaso ɔa, ti ʋa ga tiye. ²² Keɛ salaʋusuiti ti liini kaso zigɔi zu, ti la ti ɔaani. Ti ɔaleni ma, ti ʋa, ti ʋoluvaawo kundigiti

ma, ²³ ti ɔe ma: «Gi kaso zigigi ɔaave piligai su kpe, kaso vele make nuiti ti loni ti-losuɔeti peɔelaveti, keɔe siegi zu gi peɔeti daalaogai da, gi la nu nɔpe kaani bu.» ²⁴ Siegi zu GALA sei vele maabe ɔundigii ta zalaɔa ɔula ɔundigiiti ti naa menini da, ti ɔidaavilini ga keelaiti ta-vai, ti da boɔɔ ɔaazaɔa ga vele fai nii ɔaa vaazu belazu la. ²⁵ Nui ta vaani, e ɔe ti ma: «À woilo de! Zunui niiti wo ti vilini kasoi ɔa, tiya ɔanu, ti loni GALA sei vele wu, ti da nuɔuseiti kala.»

²⁶ GALA sei vele maabe ɔundigii ta polu nuiti ti liini naazu, ti va volu ga keelaiti, keɔe ti la ɔeni keeni ga maaba vaa, tozei ti ɔeni luazu ga nuɔusei mina ye ti zoazu ga kotuiti, ti va za. ²⁷ Ti vaai ma ga tiye, ti naati toni tukpɔgaaleve nu wolaiti kakala. Zalaɔa ɔula ɔundigi wolai ti ɔaazaɔani, ²⁸ e ɔe ti ma: «Gi to toge wo ma kpaan ga wo mina mo kala bo zunui tona daaseigi zu, keɔe weɔe, wo Zeeluzalame laavega kpekpe ga kalagi wo bosu. Wa po ga wo zunui naa ma jamai la gi unma mu ba?» ²⁹ Keɔe Piyee ta keelai zoiti ti googaavoteni, ti ɔe ma: «Kenii nu ɔolo GALA be, e leve nuiti ba. ³⁰ Ade-memewolani ta-GALAGI ɔa e Yesu wuzegai, e kula saai ya, nii wo kpadoni saa wului ma, wo paa. ³¹ To ma ka GALA ge buzegai, e sei yeezazu, e ke ga Totuɔi ta Kizo Nui, nii a ke Izelayele nuiti ti ti zie vele maavalibo, ta-ɔotoiti suvaaye. ³² Ga ga naama vaiti ma zeeleiti, naa ve Zenvu Nadagai balaa ba, nii GALA ge fai naati zea, niiti ti ɔolozu be.»

³³ Naama woiti meni fai wanani ti ma ga gola, ti ɔeni ga ti keelaiti pa. ³⁴ Keɔe Falizien gila ge buzegeni kundigiiti saama, daaseigi ɔeni ga Gamaliyele, e ɔeni po ga to kalamoin, nii nuɔuseiti ti ɔeni wola unfesu ma, e devei veeni ga ti keelaiti kula de eteave. ³⁵ Naa volumna, e ɔeni ti ma: «Izelayele nuiti, a dama ga naama vai, nii wo ɔeezu wo ke ga zunui niiti. ³⁶ Su la de ɔoozani, Tudase wuzegeni, e da boɔɔ ɔe ga nu ɔiin, nu unnaanigo (400) ɔegala vileni polu. Keɔe ti paani, naa volumna zoiti kpeini ti vileni polu, naati ti vazani, gila kpala ge la ye ni na. ³⁷ Toon poluma, Galilee nui Zudase wuzegeni daasei seve ziegi zu, e nu moimoin meenni, ti vile polu. Keɔe to balaa, ti paani, polu nuiti pe ti vaza. ³⁸ Nii niina ge bosu wo ma, naa ɔa ga, a mina yeevili niima nuiti ta-vai zu, a ti ye na, ti li. Ni nuɔuseiti ka ti niima vaa zeikpasui, ba ma ɔeeŋwotiiti keezu, su ɔa ɔologolo. ³⁹ Keɔe ni GALA ka e keezu, wo la zooga wo va ti ɔologolo. A dama, wo mina va kooi ɔoozu GALA daalɔoma.»

Kundigiiti ti vaani gooi wu. ⁴⁰ Ti keelaiti tolini volu, ti naati doɔa ga kpakoi, ti to sei ti ma kpaan ga ti mina mo boe Yesu laaseigi zu, naa volumna ti beni ti va, ti li. ⁴¹ Naati ti zegeni tukpɔgaaleve nu wolaiti kakala ga koozuneei, soloo fai zu ti ma ga ti ɔeeɔulasui zobo Yesu laaseigi ma vaa zu. ⁴² Tama folo-o-folo GALA sei vele wu ta koizuveti, ti la ɔeni bobozu ga kalagi woga, ta Woo Niine Uagoi laazeelii ga Yesu ɔa e ga Kilista.

6

Zeelobai wo fai ga totuɔi nu lofela

¹ Naama ziegi zu, tei kaladopoiti ti ɔeni moizu gola, ti zaama Zuifui niiti ti Geleke wooi wosu, naati ti ɔeni unsuyelii losu ga Ebulu nuiti, mazobo folo ɔilagila konogi ɔaagwe ziegi zu, ti la ɔeni ta-voanzaiti daazobosu ga pago. ² Keela puugo maazu felegoiti (12) ti kaladopoiti pe gaaleeni ba, ti ɔe ti ma: «E la zolooni ga gi GALA daawooi laazeeli vai ye na, ɔono gaagwe vai zu. ³ Naa ɔa e ba, keeleaiti, a yeelo nu lofela va wo zaama, niiti boɔ vago ti va, ti laavegai ga Zenvu Nadagai ta ɔimalai, gi naama wotii ve ti ya. ⁴ Goun, ga ɔaabaazu GALA falii ta GALA daawooi ma wotii ma.» ⁵ Naama wooi laani bebei yii ɔa ga pago. Ti yeeloni Etiyeni va, zunui nii daaveni ga kidaalevei ta Zenvu Nadagai, naa volumna Filipe ta Polokool, Nikenool ta Timon, Paalemeenase ta Antiyose nui Nikola, nii e looni moingi Zuifuiti ta-GALA pelei ma. ⁶ Ti ti leeni ga keelaiti, naati kpegai ma ga GALA falii ɔe, ti yeelaani ti ma.

⁷ GALA daawooi zu ɔeni wobozu, kaladopoiti ti da moin Zeeluzalame, zalaɔa ɔula nui ma moimoin ge ɔeni ɔidaalevezu balaa.

Yesu Kilista ná-zeelei Etiyeni zɔɔ vai

⁸ Etiyeni nii GALA ná-zaalai ta ná-zɛbɛi ɣɛni ba ga gola, é ɣɛni maaɓɛle vaiti ta laavɔɔ ɔoogiti kɛɛzu nuɓuseiti saama. ⁹ Kɛɛ nui tanigaa ti wuzegɛni daalɔɔɔma, tanigaa ti zegɛni GALA dɛbi vɛɛi wu, nii daaseigi ga «Duɔi niiti ti unmaɔɔgai,» naa tanigaa ti ɣɛni ga Silene Zuifuiti ta Alɛgezandili vɛaiti, naa vɛɛ Silisi ta Azi Zuifuiti ba. Ti Etiyeni maaɣaalini, ¹⁰ kɛɛ ti la ɣɛni ziezɔ bu, tɔɔzei é ɣɛni ɔɔɛzu ga ɣigi, nii Zenvu Nadegai ɣɛni feezu zea. ¹¹ Ti veleni nuiti su, ti da ɣɛ ma: «Gi goomenige, é da woo ɲɔi wo Moize ta GALA daalɔɔɔma.» ¹² Vele ɣana ti ɔuutugi leveni la nuɓuseiti saama, ta totuɣɔiti, naa vɛɛ tɔ kalamɔinti ba, naa ɔluma ti liini, ti so ga maabaai, ti vaa la tukpɔɣaaleve nu wolaiti pɔ. ¹³ Ti zɛɛ zeeleiti kulani, ti da ɣɛ ma: «Zunui nii ɣa woo ɲɔi wosu nɔ ɣɔ ada nadegai ta tɔgi laalɔɔɔma. ¹⁴ Mazɔɔɔ gi goomenige, é da ɣɛ ma, Nazalɛte nui Yesu ɣa ade vɛ ɣoloɣolosu, ta é faa ɔɔɔmaiti maavalibo, niiti Moize ti lɛai ga adeye.» ¹⁵ Zɔiti kpein ti ɣɛni zeini tukpɔɣaalevezuvɛ, ti ɣaazuloga ɣɛni de Etiyeni va, ti pɛtɛni ga gaazuvɛ ɣɛɛvɛ eɣɛ geezuɣɛelai.

7

Etiyeni ná-kpɔɛzuɣulai

¹ Zalaɣa ɣula ɣundiɣi wolai ɣɛni ma: «Gaama ɣa nuu nɛi ti bosu?» ² Etiyeni googaaɔvoteni, é ɣɛ ma: «À woilo mà, wɔi wo ga kɛɛni ta kɛɛleaiti! Lɛbiya GALAGI ɣulani kɛɛma ade-mɛmɛwola Aɓalaame vɛ, siɛgi zu é ɣɛni la Meezɔpɔtami, aisa é va li, é zɛi Galan. ³ E ɣɛni ma: «Zegɛ da-yooi zu, da-woladai zu, li zooi naa zu, vɛ gɛ ná lɛɛzu ga dɛ.» ⁴ Názu ɣa é ɣula la Kaledɛɛ yooi va, é li é zɛi Galan. Miná ɣa é yɛni ná, kɛɛɣɛ zaai ma, GALA ge bɔdɛ la zooi nii zu, vɛ wo zeini ná za. ⁵ E la ɣɛni ada nɔpɛ feeni zea naama yooi zu, anɛɛ kɔɣɔ lo daa ɣila kɛɣala you, kɛɛ é minazegɛni bɛ ga toɣa zooi naa veezu bɛ, ta mavofodaiti bɛ tɔun poluma, naazu doun nɔpɛ ge la ɣɛni dɛ zea. ⁶ A woilo dɛɛ naa ma, nii GALA ge boni ma: «Sugwɛɛ ga è-mavofodaiti ta ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti zooi taɣili su, ta ɣɛ ná ga duɔiti, ti ti zopele ɲɔu kona unnaanigo (400) laawu. ⁷ Kɛɛ ná zii naa lukpɔɣaaleve, nii ta duɔlai ɣɛ zeezu, naa ɔluma, ta ɣula, ti va, ti dɛbi vɛ.» ⁸ Naa ɔluma, GALA ge minazegɛgi bɛtɛni ti yɔɣɔzu ta Aɓalaame, é tatipɛɛvolui ɣɛ ga ma ɔoogi. Naa ɣa é kɛɛni, é Izaake zɔɔɔgai ma, é tatini pɛɛvolu foloi lɔsavasiɛi ma, Izaake ɓalaa kɛɛni ɣana nɔ ga Zakɔbe, Zakɔbe ɓalaa kɛ ɣana nɔ ga ade-mɛmɛwola puugo maazu felegɔiti (12).

⁹ Ade-mɛmɛwolani ti toloi ɣulani ga Zozɛfe, ti pɔdi ga ti lii la Ezipete yooi zu. Kɛɛ GALA ge ɣɛni ba, ¹⁰ é kula ná-maanɔɣi pɛ su. GALA ge ɣigi veeni zea, é zaala zɔɔɔ Ezipete masagi Falaɣɔn ɣaazu, naa sei ga kundiɣi Ezipete yooi ta ná-pɛɛyɛɣɛi unda. ¹¹ Pului looni Ezipete yooi zu ná pɛ ta Kanaan yooi ɓalaa su, kpɔɔi wola wɔɔɔni, ade-mɛmɛwolani ti la ɣɛni ɣɔnɔ sɔɔɔsu. ¹² Zakɔbe mɛnigai ma ga moloji ɣa Ezipete yooi zu, é ade-mɛmɛwolani teveni ná mɔunpa. ¹³ Ti zɛɛ laa velesiɛi zu, Zozɛfe ɔɔɣɔ lɛɛni ga kɛɛɣɛlointi, Falaɣɔn Zozɛfe ɣulazuvɛ ɣwɛɛni. ¹⁴ Naa ɔluma, Zozɛfe valini ga ti va ga kɛɛɣɛ Zakɔbe, ta ná-pɛɛyɛɣɛi pɛ, ti pɛ kpɔga ɣɛni ga nu ɔuulɔfela maazu lɔɔlugɔ (75). ¹⁵ Zakɔbe liini Ezipete, é yɛ ná, é za, ade-mɛmɛwolani ɓalaa ti za. ¹⁶ Ti liini ga ti-ma ɔoɔmaiti Sikɛme, ti ti maaɣulu Aɓalaame ná-kabamavɛ, nii é geyani ga walii Amɔɔl ná-doun zunuiti ma Sikɛme.

¹⁷ Tei yeeɣɣalal maa ɣɛni ɔuɣazu ga GALA ná-minazegɛgi laazeeli, nii é kɛɛni Aɓalaame vɛ, ada-nuɓuseiti ti mɔinni, ti ɔuɣu Ezipete yooi zu, ¹⁸ eyɛsu masagi taɣili ge wuzegɛ Ezipete yooi zu, nii é la ɣɛni Zozɛfe ɣwɛɛ. ¹⁹ Masagi naa zeini ada-nuɓuseiti ga, é da ade-mɛmɛwolani kpɔɔ, eyɛsu é ɣɛ naati ma, ti da ta-loun ɲɛgiti kula pɛɛi va, ti da za.

²⁰ Naama zɛgi zu ɣa Moize zɔɔɔga da, gola va GALA gaazu. E kɛɛni ga alu savagɔ, ti da kɔnɔkula kɛɛɣɛ vɛɛi wu. ²¹ Siɛgi zu ti kulani la pɛɛi va, Falaɣɔn ná-doun anzanui segɛni,

é kulasu eɣe kpɔɔ loun zunu. ²² Moize kalagi zɔɔɔni Ezipete ɣimalai pɛ su, sɛbei wɔɔɔni kpɔɛzɔɣulai ta kɛɛwotiiti su.

²³ E kona vuunaanigɔi (40) zɔɔɔgai ma, ɣi ge looni bɛ ga é wɛɛ kɛɛɣɛlointi ma, Izelayele nuiti. ²⁴ E gila kaani, ti da kpɔɔ, é naa maaloboni, nii ti ɣeni kpɔɔzu, naa nɔɔni vɔtokulazuɔɔ, é Ezipete nui vaani. ²⁵ E ɣisiɛni ga kɛɛɣɛlointi ta gaagɔ ga GALA ka pɔ é ti ɣizo ga maavele, keɛ naati ti la ɣeni naa gaagɔaani. ²⁶ Poluma voloi, é liini, é lɔ tanigaa yɔɔzu, niiti ti ɣeni nɛpii ɣɔɔzu, nii a kɛ é ti yɔɔzɔubɛɛ, é ɣeni ti ma: «Wa ga ɣɛɣɛlointi, lee vaa zu wo ɔɔɔ ɔɔɔzu?» ²⁷ Keɛ zɔi é ɣeni ɔɔɔɔ ɔɔɔzu, naa goolaavilini, é ɣɛ ma: «Bɛ ɣa é è zeida ga kundigii ta tukpɔɣaaleve nui gi unda?» ²⁸ Da pɔ è pàa, eɣevelei è Ezipete nui vaani la wogi?» ²⁹ Moize naama wooiti mɛnigai ma, é velani, é li, é zeɛ Madiyan nuiti ta-yooi zu, é doun zunu felegɔ zɔɔ miná.

³⁰ Kona vuunaanigɔ (40) leɔɔgai ma mɔɔɔ, geezuɣeelai gila ge ɣulani bɛ keɛma Sinayi gizei ma leɔɔbai zu, abuzogi zaama, nii é ɣeni kpɔɔ goi va. ³¹ Moize laavɔɔ velei ma ga naama ɣulakeɛmai, é ɣeni maaɔɣazu ba ga é ka, Maligii ɔɔɔni pɔ, é ɣɛ ma: ³² «Nà ɣa gè ga è-mɛmɛwolani ta-GALAGI, Aɔalaame, Izaake, ta Zakɔbe.» Moize zasɔɔɔɔɔni, é la ɣeni zoosu é va wɛɛ. ³³ Maligii ɣeni ma: «Da-zavalagiti kula ɣɔɔɔa, mazɔɔɔ adave vɛ è lɔni ná, zou vɛ gè maaɔɔ vɛai ba. ³⁴ Gaamazu, gè nà-nuɔɔɔɔɔti ta-ɔɔɔ ɣaa Ezipete yooi zu, gè ti ɔala gooi mɛniga, ti bosu. Gè vaa ga gè ti unɔɔɔ. Naa ɣa é ba, nà è levesu Ezipete yooi zu.»

³⁵ Moizei tɔna nii ti ɣɛɛni ba, ti da ɣɛ ma: «Bɛ ɣa é è zeida ga kundigii ta tukpɔɣaaleve nui?» Naa ɣa GALA ge teɔɔni ga kundigii ta unɔɔɔ nui, geezuɣeelai ná-kpɔɔɔ zaɔui zu, nii é ɣulani bɛ keɛma kpɔɔ goi zu. ³⁶ Tɔ ɣa é ti ɣulani Ezipete yooi va ga maaɔɔɔ vaiti ta laavɔɔ vaiti, Kpoloɔɔ Bɔigi zaama ta teɔɔɔɔɔ zu kona vuunaanigɔ (40) laawu. ³⁷ Moize ɣilagi naa nɔ ɣa, é ɣeni Izelayele nuiti ma: «GALA ka GALA goo wo nui ta wuzɛɣɛzu wo vɛ ga nɔɔn keɛvele, wo-ɣɛɛɛɛɛti saama.» ³⁸ Siɛgi zu nuɔɔɔɔɔti gaalɛa ɣeni de la ba teɔɔɔɔɔ zu, tɔnɔ ɣa é ɣeni ade-mɛmɛwolani zɔɔzu ta geezuɣeelai, nii é ɣeni ɔɔɔzu pɔ Sinayi gizei ma. E zɛnvu su wooiti sɔɔɔni, ga é ti laazeeli ade ma. ³⁹ Ade-mɛmɛwolani ti la ɣeni kɛɛni, ti va ɣolo bɛ, keɛ ti ɣeni daavilisɔ, ti-yiimave pɛ tatiga ɣeni de Ezipete yooi ma. ⁴⁰ Ti ɣeni Aalɔn ma: «Wuzɛɣɛna, è galagiti kpɛɛ gi vɛ, ti lo gi luɔɔ, mazɔɔɔ Moize nii, é gi ɣulaaɔ Ezipete yooi va, gi la kwɛɛ nii kɛai la.» ⁴¹ Naama ziiɛgi zu, ti niki yivoi maaniinigi ɔɛɛni, ti da zalaɣaiti kula kɔɔɔ ɣanigi naa vɛ, ti da ɣoozune naa ma, nii ti kpɛɛai ga ti ɔɔɔ yɛɛi. ⁴² GALA ge voluaveni ti va, é ti ye ná, ti da aniiti pɛ dɛbi, ti volozu geeɣɔɔɔgi zu. Naa ɣa sɛvɛai GALA goo wo nuiti ta-zɛvɛi zu ga:

«Ee, Izelayele nuiti, zalaɣa zuai wo ɣeni ti vaazu, ta zalaɣai niiti wo ɣeni ti ɣulazu kona vuunaanigɔ (40) laawu teɔɔɔɔɔ zu, nà ɣa wo ɣeni ti ɣulazu bè ɔaa?»

⁴³ Ba-o, wo Mɔɔɔke ná-seɣe vɛɛi zɛɣeni, ta wa-ɣalagɔ Lefan ma zomideɣai, maaniinigi niiti wo ti ɔɛɛai ga wo da nɔkɔ ti wu!

Tɔ ɣa é ba, nà wo levesu duɔɔɔɔɔ zu poun Babilɔne volu vɛɛi.»

⁴⁴ Ade-mɛmɛwolani kɛai ma teɔɔɔɔɔ zu, seɣe vɛɛi ɣeni ti ya, nii minazɛɣɛgi ma zɛvɛi ɣeni bu, seɣe vɛɛi nii GALA ge Moize leveni ga é to, ga naama ɣazavigi nii é kaani. ⁴⁵ Ade-mɛmɛwolani ti naa zɔɔɔɔɔ ma, Zozuwe yɛni ti luɔɔ, ti lɛɛ la zooi naa zu, ti kulani ziiti zɛa, niiti GALA ge ɣeni ti ɔɛɛzu ti luɔɔ. Seɣe vɛɛi naa yɛni ná eyɛsu Davide ná-yɛɣɣɣalɛ, ⁴⁶ naa zaala zɔɔɔni GALA gaazu, é suvali ga zobo ge vɛ bɛ, é pɛɛ lo Zakɔbe ná-GALAGI vɛ. ⁴⁷ Keɛ Salɔmɔn ɣa niina, é pɛɛi lɔni GALA bɛ. ⁴⁸ Keɛ anɛɛ naa vɛ, GALA nii é Anii-Pɛ-Unda, naa la da ga zeɛ pɛɛi wu, nii togai ga nu ɔɔɔ yɛɛi, eɣevelei GALA goo wo nui boni da, é ɣɛ ma:

⁴⁹ «Maligii wooi ɣaa: Geeɣɔɔɔgi ɣa é ga nà-masa kpɔkpɔgi, zooi ɣɛ ga nà-kɔɔɔloma anii. Pɛɛi ma zii ɔɛɣɛ ɣa wa to bè?»

Mini ɔa ná a ɔe ga sɛizuvɛ?

⁵⁰ Nà lɛi gɛ vɛ naama aniiti pɛ kpɛtɛ ɔaa?»

⁵¹ Ee, suvɔɔ nuiti, niiti ti-yiimavɛ, ta ti-woiyegɛiti daaɔfulugai! Wa Zenvu Nadegai zakpesu yeenɔpɛ! Wo ɔulavɛ ga wo-mɛmɛwolani. ⁵² GALA goo wo nui ɔɛ ɔa, wo-mɛmɛwolani ti la kpɔlɔni? Ti naati paani vɔlɔ, niiti ti ɔɛni Telebo Nui vaa vai wosu ma yeelugɔ, nii wo yaavaai, wo pa. ⁵³ Wɔigi wo GALA ná-tɔgi zɔlɔɔgai ga geezuɔeelaiti maavele, kɛlɛ wo la kɛɛni wo vɛ ɔlɔlɔ bɛ.»

Etiyɛni zɔɔ vai ga kɔtuiti

⁵⁴ Ti naama woiti mɛnigai ma, é wanani ti ma ga gola, ti ɔa niigai zɛ ga Etiyɛni laalɔɔma. ⁵⁵ Kɛlɛ tɛi Etiyɛni mu daavega ɔɛni de ga Zenvu Nadegai, é ɔaazuwuzegɛni geegɔlɔgi zu vɛle, é GALA ná-lɛbiyai ɔaani, ta é Yesu ɔa loni GALA zeezazuvɛ. ⁵⁶ E ɔɛni ma: «Nà geegɔlɔgi laalaogai ɔaazu, ta Nu ná-Doun Zunui loni GALA zeezazuvɛ.» ⁵⁷ Názu ɔa ti kpɛi looni la, ti ɔa ti-woiyegɛiti daaɔfulu, ti ɔizɛ vɔɔma daalɔɔma. ⁵⁸ Ti kpɛɛni, ti kula taai vɛ, ti ɔa sɔ ga kɔtuiti. Naama zeeleiti ti ɔɛni ta-zegɛiti feezu zunu loungoi ta ya, nii daaseigi ɔɛni ga Sɔle. ⁵⁹ Siɛgi zu ti ɔɛni Etiyɛni zɔɔzu la, é ɔɛni GALA falizu, é ɔa ɔe ma: «Màligii Yesu, yeezei zɛnvui wu.» ⁶⁰ Naa vɔluma, é vɛlɛni niibii ɔa, é ɔain ga woo wola, é ɔe ma: «Màligii, mina niima ɔtooi la ti unma.» E naa wogai ma, é zaani.

8

¹ Sɔle vaani bu, ti Etiyɛni vɛ.

Wɔinzeɔɛmai ta kidaaleve nuiti faza fai

Naama voloi nɔ, wɔinzeɔɛmai wolai laalɛni Zeeluzalɛme Egilisii wu. E ɔula keelaiti polu, kidaaleve nuiti pɛ ti vazani Zudee laaiti ta Samali laaiti su. ² GALA gaazuluaba nuiti ti Etiyɛni maaɔfuluni, ti wola wɔlɔ ná-faa zu. ³ Kɛlɛ Sɔle mu ge ɔɛni Egilisi nuiti kpɔlɔzu, é ɔɛni lɛɛzu pɛlɛiti bu, é ɔa kidaaleve nuiti folo ná, zunuiti ta anzanuiti, é ɔa ti vili kaso ɔa.

GALA daawooi laazeeli vai Samali

⁴ Zɔiti ti vazani, naati ti ɔɛni liizu adɛti, ti ɔa Woo Niinɛ Uagɔi laazeeli. ⁵ Filipe yeini Samali laa wolai gila su, é Kilista ná-fai laazeeli ná. ⁶ Bɛbɛi pɛ ge woiloni ga pagɔ Filipe wooi ma, siɛgi zu ti ɔɛni gooi mɛnisu ɔa, ti ɔa laavɔɔ vaiti ka, niiti é ɔɛni ti ɔɛɛzu. ⁷ Mazɔlɔɔ kɔzɔba yenvui ma mɔinmɔin ge ɔɛni ɔulazu inɛ su nuiti su, ti ɔa kpɛi loo ga gola, naa vɔluma mɛɔɔlɛ nuiti ta maaleɔɔɔ nui ma mɔinmɔin ge ɔɛni vɔlɔzu. ⁸ Koozunɛ wolai ɔɛni taa wolai naa zu.

⁹ Kaite zunui ta ɔɛni taai naa zu, daaseigi ga Simɔn, é ɔɛni molikula fai ɔɛɛzu, é Samali nuɔuseiti pɛ daavɔɔni, é ɔɛni ɔɔɔ lɛɛzu ga toɔa ga nu wola. ¹⁰ Eɛɛ pɛ, é zo doungoiti ma, é li kpakologiti pɔ, ti ɔɛni woilosu goo ma ga pagɔ, ti ɔa ɔe ma: «Zunui nii ɔa é ga GALA ná-zɛbɛi, nii daaseigi ga «Zɛbɛ Wolai.» ¹¹ Ti wola ɔatani ba, mazɔlɔɔ é lɛbini gola ti laavɔɔzu ga ná-molikula faiti. ¹² Kɛlɛ siɛgi zu ti ɔidaaleveni la Filipe laawooi ma, nii é ɔɛni GALA ná-masada ɔa Yesu Kilista laaseigi ma Woo Niinɛ Uagɔi laazeelizu ti ma, zinaa ta anzaa, ti ɔatizeni. ¹³ Simɔn ɔɔɔi ɔalaa ɔidaaleveni. Kpegai ma ga ɔatize, é la mɔ ɔɛni zegɛzu Filipe vɔlu. Daa ɔɛni vɔɔzu ga maaɔɔlɛ vaiti ta laavɔɔ vai, niiti Filipe ɔɛni ti ɔɛɛzu.

¹⁴ Keelaiti ti ɔɛni Zeeluzalɛme, ti mɛnigai ma ga Samali nuiti ti yeezeiɔa GALA daawooi wu, ti Piyɛlɛ ta Zan lɛveni ti ma. ¹⁵ Naati ti zeelii ma ná, ti GALA falini ti vɛ, nii a kɛ ti Zenvu Nadegai zɔlɔ. ¹⁶ Mazɔlɔɔ Zenvu Nadegai la ɔɛni de yeini ti tanɔpɛ ma, ti ɔatizeni nɔ Maligii Yesu laaseigi zu. ¹⁷ Piyɛlɛ ta Zan ti yeelaani ti ma, ti Zenvu Nadegai zɔlɔ.

¹⁸ Simɔn kaai ma ga kidaaleve nuiti ta Zenvu Nadegai zɔlɔɔsu siɛgi zu keelaiti ti yeelaazu la ti ma, é walii leteni Piyɛlɛni ta Zan ma. ¹⁹ E ɔɛni ti ma: «À ma zɛbɛi vɛ bɛ, ga zɔi nɔpɛ ná yeela ma, ma nu Zenvu Nadegai zɔlɔ.» ²⁰ Kɛlɛ Piyɛlɛ ɔɛni ma: «Da walii ye é vɛ, wo li undaaviligi zu, tɔɔzei ɔa ɔisɛzu ga GALA ná-veɛanii ɔa zɔlɔɔsu ga walii. ²¹ Dɔnɔ ta è-vɔɔda nɔpɛ ge la niima vai zu, mazɔlɔɔ è-yii la zɔlɛni GALA gaazu. ²² Nimiza mu ga é ɔoozu

ɣisiɛ ɲɔi, Maligɣii maanɛɛnɛ, nii a kɛ ni soloo faa vɛ, ɛ ɛ zuvaayɛ ga kisiɛi, nii ɛ ɛ-yiimavɛ. ²³ Mazɔɔɔ vɛlei gɛ kaazu la, ɛ laaveɣɛ ga faa wanai, ta ɖa ga faa ɲɔi ná-duɔi.» ²⁴ Simɔn ɣɛni ma: «Wa ɔɔɣɔi à Maligɣii maanɛɛnɛ bɛ, nii a kɛ nii kpein wo bogai, naa tanɔpɛ ge mina zeeli mà.»

²⁵ Piyɛɛ ta Zan ti ɔɛgai ma ga zeele wooi wo, ta ti Maligɣii laawooi laazeeli, ti ɣaleni ma Zeeluzalɛme, ti ɖa li ga Woo Niinɛ Uagɔi laazeeli Samali nuiti ta-laa go mɔinmɔin su.

Filipe ta Etiyɔpi ɣundigɣi wolai

²⁶ Yeeta, Maligɣii ná-geezuɣeelai gila ge ɔɔɛni Filipe vɔ, ɛ ɣɛ ma: «Wuzegɛ, ɛ li ga lɛkpɛma vɛlei nu yeezazuɛ, pelei naa zu nii ɛ zegezu Zeeluzalɛme, ɛ yei Gaza vɛlei, nii ɛ tevebai zu.» ²⁷ Filipe liini gaamanɔ. Ná-pelei zu, ɛ zunu zɛɛɣagai gila kaani, Etiyɔpi nu ɣɛni de. E ɣɛni ga kundigɣi wola, Etiyɔpi masa anzanui Kandase ná-naavoloi unda nui ɣɛni de. E vaani Zeeluzalɛme GALA dɛbizu. ²⁸ E ɣɛni ɣalesu ma, ɛ zeini ná-soo wotoloi zu, ɛ ɖa GALA goo wo nui Ezayi ná-sevɛi ɣala. ²⁹ Zenvu Nadagai ɣɛni Filipe ma: «Maabuɣa soo wotoloi nuu va.» ³⁰ Filipe ɔizeni, ɛ Etiyɔpi zunui woomeni, ɛ ɖa GALA goo wo nui Ezayi ná-sevɛi ɣala. E ɣɛni naa ma: «Nii ɛ kalasu, ɖa gaagaaazu nɛi?»

³¹ Zunui gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Nà gaagɖa ɣale, ni nu la suɣulani mà?» E Filipe lolini ga naa lɛ, ɛ ze koba wotoloi zu. ³² Uɛ ɛ ɣɛni ná ɣalasu, ɛ zɛvɛni ná ga:

«É la ɣɛni woo ɲɛ gila kpalaɔ boni,
eɣɛ baalagi ti liizu la paazuɛ,
eɣɛ baala zivoi ɛ loni maaleɣa leve nui ɣakala.

³³ Ná-ɔɔɣɔmaayeii zu, ti ná-tukpɔi ɣaaleveni ga telebotalai,
ɔɛ ɣa a kɛɛɣalazuvɛti dɛɛ?

Mazɔɔɔ zenvui ɣulani zea.»

³⁴ Etiyɔpi zunui Filipe ɣaazaɣani, ɛ ɣɛ ma: «Nà ɛ maanɛɛnɛzu, ɔɛ ɣa GALA goo wo nui vaazu ma? Tɔ ɔɔɣɔi vɛ, ɔaa nu ɣili be?» ³⁵ Filipe kpɔɛi zegɛni naazu, ɛ tɔɔzei naama zɛvɛi zu wooi ma, ɛ Yesu ná-Woo Niinɛ Uagɔi laazeeli ma. ³⁶ Ti yɛni liizu, ti zeeli aɖɛ ta, vɛ ziei ɣɛni ná, kundigɣii ɣɛni Filipe ma: «Wɛɛ ziei va. Lee ɣa ɛ pele levesu tũɣɔ, gɛ va ɔatize?»

³⁷ Filipe gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Ni ɖa ɣidaalevena ga ɛ-yiimavɛ pɛ, ɖa zoo ɔatizesu.» Zunui ɣɛ ma: «Gɛ ɣidaalevea ga Yesu Kilista ɣa ɛ ga GALA Doun Zunui.» ³⁸ Etiyɔpi zunui devei veeni ga wotoloi lo. Filipe ta zunui naa ti felegɔ ti vilɛni ziei wu, Filipe kpatize.

³⁹ Siegi zu ti ɣulani la ziei wu, Maligɣii ná-Zenvui Filipe zegɛni. Etiyɔpi zunui la mɔ ɣɛni Filipe ɣaani, kɛɛ ɛ liini ga koozunɛi. ⁴⁰ Filipe wɛɛni nɔ, ɛ ɔɔɣɔ ɣa Azɔte, naa vɔluma, taa wolai niiti kpein ɛ ɣɛni levesu ti zu, ɛ Woo Niinɛ Uagɔi laazeelini naati pɛ, eyɛsu ɛ zeeli Seezalee.

9

Sɔle ɣidaaleve vai

¹ Naama ziesu, Sɔle ɣɛni ba nɔ, ɛ ɖa maalua vaiti ta nu vaa vai wo Maligɣii ná-kaladopoiti daalɔɣma. E liini zalaɣa ɣula ɣundigɣi wolai vɔ bɛ, ² ɛ sevɛa ɣaizie zea, tevegai Damase GALA dɛbi vɛlei wu nuiti ma, ga ni a nu nɔpɛ kaana, zunu ɔaa anzanu, ɛ kidaaleve vɛle niinɛi naa ma, ɛ gili, ɛ vaa la Zeeluzalɛme.

³ Kɛai ma pelei zu, ɛ ɖa li, maaɔɣaai ma Damase va, gaamago nɔ wozakalagi ta ɣulani geegɔɔɔɔɔ zu, ɛ ɖa volo maagoolii zu. ⁴ E looni zooi ma, ɛ wooi ta mɛnini, ɛ ɖa toli, ɛ ɖa ɣɛ ma: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu ɛ wɔinzegezu?» ⁵ E ɣɛni naa ma: «Bɛ ɣa ga ɖɛ, Mɔligɣii?» Naa ɣɛ ma: «Nà ɣa gɛ ga Yesu, nii ɛ wɔinzegezu. ⁶ Kɛɛ wuzegɛ, ɛ lɛ taa zu, ta naa wo ɛ ma, nii ɖa kɛ.» ⁷ Sieɲɔɣɔiti ti loni, ti laavɔ kpaan, ti la zooni ti va woo ɣila kpalaɔ bo, ti ɣɛni wooi mɛnisu, kɛɛ ti la ɣɛni nu nɔpɛ kaazu. ⁸ Sɔle wuzegɛni zooi ma, gaazuzegɛni ma, kɛɛ ɛ la ɣɛni wozagaaazu. Ti soni zeei va, ti lii la Damase. ⁹ E kɛɛni ga folo savago, ɛ la wozagaaazu, ɛ la laamiizu, ɛ la ɔɔlezu.

¹⁰ Tama kaladopoi ta ɣɛni Damase, daaseigi ga Ananiase. Maligii tolini, ɛ ɣɛ ma: «Ananiase!» E goodaavote, ɛ ɣɛ ma: «Nà ɣaa, Màligii!» ¹¹ Maligii ɣɛni ma: «Wuzegɛ, ɛ li ga koiyɔɔɔzu velei nii daaseigi ga «Sɔlegai,» ɛ wele Zudase ná-pelei wu ga zunui nii daa ga Sɔle, Taalese nui, mazɔɔ toɣa GALA falizu. ¹² Tama ɛ zunui ta ɣaave kulakelɛmai zu, daaseigi ga Ananiase, ɛ da le pelei wu ga ɛ yeela ma, nii a ke gaazuwe zegɛ ma.» ¹³ Ananiase ɣɛni ma: «Màligii, gè mɛniga nu mɔinmɔin da, ga zunui naa faa ɲɔu mɔinmɔin kea ga da-nuiti Zeeluzalɛme taazuwe. ¹⁴ Naa voluma, zalaɣa ɣula ɣundigiiiti ta-zobogi ɣa zea ve, nii a ke ɛ naati gili, zɔiti nɔpe a ti ɣa, ti da woogula GALA ma ɛ-laaseigi zu.» ¹⁵ Kɛle Maligii ɣɛni ma: «Li, tɔɔzei zunui nuu ɣa ga anɪnakai nii gè yiimazegeai la, nii a ke ɛ daaseigi ɣula kelɛma zii ɣiligiti be, ta masagiti, naa we Izelayele nuɔuseiti ba. ¹⁶ Nà ɔɔɔi, nà vaazu dɛɛzu la, velei ɛ vaazu ɔɔɔzu la be.»

¹⁷ Ananiase liini, seeliai ma pelei wu, ɛ yeelaani Sɔle ma, ɛ ɣɛ ma: «Kɛloun Sɔle, Maligii Yesu, nii kulaai ɛ ve kelɛma pelei zu, nii ɛ vaai la, naa ɣa ɛ tɛvegai ga ɛ-ɣaazuwe zegɛ ma, ta ɛ laave ga Zenvu Nadagai.» ¹⁸ Gaamago nɔ, ɛ ɣɛni ege ani ɣalaiti ta ɣula Sɔle ɣaazuwe, ti loo, gaazuwe zegɛ ma. E wuzegɛni, ɛ batize. ¹⁹ E daamii wogai ma, ɛ zebei zɔɔɔni. E foloi tanigaa ɣɛni kaladopoiti ba, niiti ti ɣɛni Damase. ²⁰ E tɔɔzeini gaamago ga Yesu ná-fai laazeeli GALA debi veleti bu, ɛ da ɣɛ ma: «Yesu ɣa ɛ ga GALA Doun Zunui.» ²¹ Zɔiti pe ti ɣɛni goomenisu, ti laavɔɔni, ti da ɔɔɔ ɣaazaɣa ga: «Nii lei ɛ ɣea naama nuiti wɔinzegezu Zeeluzalɛme, niiti ti GALA tolistu daaseigi nii zu? Kɛbe, paa ungi ɣa nɔ ga ɛ naama nuiti gili, ɛ li ga tiye zalaɣa ɣula ɣundigiiiti pɔ, kɛle?» ²² Kɛle folo-o-folo Sɔle ná-kala gooi zebei ɣɛni baagɔzu: Zuifui niiti ti ɣɛni Damase, ti la mɔ ɣɛni kwɛɛ nii ta bo, tɔɔzei ɛ ɣɛni dɛɛzu ga tiye ga Yesu ɣa ɛ ga Kilista.

²³ Yeeɣɣala zuɣooza tɛvegai ma, Zuifuiti ti ɔɔɔ leveni ga ti paa. ²⁴ Sɔle faa ɣwɛɛni ta-yaava vai zu. Ti ɣɛni welezu vɔɔ taa zigɔdaveti ma, folo we kpidi va, nii a ke ti paa. ²⁵ Kɛle, ná-kaladopoiti ti seɣeni ga kpidi, ti da kpɔɔgi zu, ti ze ga sigigi volu velei.

Sɔle ɣɛni Zeeluzalɛme

²⁶ Sɔle zeeliai ma Zeeluzalɛme, ɛ kɔɔni ga ɛ vɔ pɛ kaladopoiti ba, kɛle ti pe ti ɣɛni luazu ba, ti la ɣɛni laani da ga ɛ ɣea ga kaladopoi ta. ²⁷ Balanabase sege vele ɣana, ɛ lii la keelaiti pɔ be. E naa kpein sugulani ti ma, velei Maligii ɔɔɔ leɛni la ga Sɔle pelei zu, ɛ ɔɔ pɔ, ta velei Sɔle GALA daawooi laazeelini la ga ladalai Maligii Yesu laaseigi zu Damase. ²⁸ E zo naazu ma niina, ta naati ti ɣɛni leɛzu, ti da yei Zeeluzalɛme taazuwe, ɛ da GALA daawooi laazeeli ga ladalai Maligii laaseigi zu. ²⁹ Zuifui niiti ti Geleke wooi wosu, ta naati ti ɣɛni yepezu, ti da ɔɔɔ maagaaali, kɛle naati ti ɣɛni paa gelegele gaiziezu. ³⁰ Kidaaleve nuiti ti naa zuɣwɛɣai ma, ti liini la Seezalee, ti teve Taalese.

³¹ Ziileigi ɣɛni Zudee Egilisii pe su, ta Galilee, naa we Samali va, ɛ ɣɛni wɔɔɔzu kidaalevei zu, ɛ da zie ɔɔɔmaayei zu Maligii ve, gaa ɣɛni wɔɔɔzu ga nui lieɣi, nii ɛ ɣɛni weɛzu ba ga Zenvu Nadagai ná-kpɔbai.

Enee valo vai

³² Tei Piyɛle ɣɛni levesu zooi zu ná pe, ɛ zeelini balaa kidaaleve nuiti pɔ be, niiti ti ɣɛni Lida taazuwe. ³³ E zunui ta ɣaani ná, daa ga Enee, ɛ laani seebe vetɛi ɣa kaite kona dɔsava laawu ga kɔɔsama zeebe. ³⁴ Piyɛle ɣɛni ma: «Enee, Yesu Kilista ɛ valo! Wuzegɛ, da ɔɔɔ ɛ da-vetɛi le ba.» E wuzegɛni gaamago. ³⁵ Lida ta Salɔn nɛmɛi zu nuiti pe ti miná ɣaai ma, ti ɣidaaleveni Maligii ma.

Dɔɔkase wuzegɛ vai, ɛ ɣula saai ya

³⁶ Kidaaleve anzanu ɣila ge ɣɛni Zɔpee, daa ga Taɔita, (nii poluwe ga «Dɔɔkase»), ɛ ɣɛni botii vago mɔinmɔin keɛzu, ɛ da faaɔɔɔiti ke. ³⁷ Naama ziegi zu, ɛ zeeɣeni, ɛ za. Ti maagbaai ma, ti daani geezu velei ta wu. ³⁸ Zɔpee ɣaladopoiti ti mɛnigai ma ga Piyɛle ɣa ti ɣɔbave laai zu Lida, ti zunu felegɔ leveni polu, ti ɣɛ ma: «Soma, ɛ va fala gi vɔ be.»

³⁹ Piyɛlɛ wuzɛɣɛni, ɛ vɛlɛ ti vɔlu, ti li. Ti zeeliai ma, ti lɛɛni la geezu vɛlɛi wu. Poanzaiti pɛ ti maaɓuɣani ba, ti da wɔlɔ, ti ɣɛni seɣe goiti ta tookɔba wolaiti dɛɛzu la, niiti Dɔlɔkase ɣɛni ti bɛtɛzu ti vɛ, siɛgi zu naa ɣɛni la ti va. ⁴⁰ Piyɛlɛ ɛsɛ pɛ kulani eteavɛ, ɛ GALA fali. Naa vɔluma, ɛ ɣaavoteni poomai ma, ɛ ɣɛ ma: «Taɓita, wuzɛɣe!» Naa ɣaazuzɛɣɛni ma, ɛ Piyɛlɛ ɣa, ɛ zɛba ɛ zeɪ. ⁴¹ Piyɛlɛ yeelaani zea, ɛ buzeɣe, naa vɔluma ɛ kidaaleve nuiti ta poanzaiti tolini, ɛ dɛɛ ga tiye, ɛ vulua. ⁴² Zɔpee nuɓuseiti pɛ ti naa mɛnini, ma mɔinmɔin ge ɣidaaleve Maligii ma. ⁴³ Piyɛlɛ yeeɣɛɣala go ɣɛɛni Zɔpee kɔlɔ bɛtɛ nui ta vɔ bɛ, nii daa ga Simɔn.

10

Kulakɛlɛmai Kɔlɛɛye sɔlɔni Seezalee

¹ Zunui ta ɣɛni Seezalee, daaseigi ga Kɔlɛɛye, ɛ ɣɛni salaɓusu bulu gila maazu, nii ɛ zɛɣɛni Itali. ² Zunui naa ta nɔ-pɛlɛyɛɣɛi ti ɣɛni ga GALA gaazuluaba nua, ɛ ɣɛni faaɓɔɣɔ mɔinmɔin kɛɛzu nuɓuseiti bɛ, ɛ ɣɛni GALA falizu siɛnɔpɛ su. ³ Yeeta, kpɔkɔ volo yeeɣɛɣalai zavasiei ma, ɛ GALA nɔ-geezuɣeelai gila kaani, kulaai kɛlɛma kpezekele, ɛ da lɛ nɔ-pɛlɛi wu, naa tolini, ɛ ɣɛ ma: «Kɔlɛɛye!» ⁴ E ɣaazuloni naa va, dualuagi soni, ɛ ɣɛ ma: «Toɣa ɣale, Mɔligii?» Naa ɣɛ ma: «Da-GALA faliiti, ta da-vaaɓɔɣɔiti ti zeelia GALA ma, ki ka ti zu. ⁵ Keelaiti tevena ɣani ɣani nɔ Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei pɛai ga Piyɛlɛ. ⁶ Kɔlɔ bɛtɛ nui Simɔn nɔ-pɛlɛi wu ɣa ɛ jiizu nɔ, kpolodei laavɛ.» ⁷ Geezuɣeelai nii ɛ ɣɛni bɔɛzu pɔ, naa liini nɔ feya, Kɔlɛɛye nɔ-botidɛ nu felegɔ loli, ta GALA gaazuluaba zalavusui gila, nii ɛ botii ɣɛɛzu tɔun ba. ⁸ Kpegai ma ga fai pɛ sugula ti ma, ɛ ti leveni Zɔpee.

Kulakɛlɛmai Piyɛlɛ sɔlɔni Zɔpee

⁹ Polumai, tɛi ti ɣɛni pɛlɛi ma, ti maa da buɣa Zɔpee va, Piyɛlɛ lɛɛni pɛlɛ ɣɔmavɛ ga folo bekpegi, nɔ bɛtɛai ga dooɣɔ bosuvɛ, ga ɛ GALA fali. ¹⁰ Pului soni, ɛ ɣɛni pɔ ga ɛ daamii wo. Siɛgi zu ti ɣɛni ɣɔnɔgi bɛtɛzu la bɛ, sugilini. ¹¹ E geɣɔlɔgi laalaogai ɣaani, ɛ ani ta ɣaani eɣɛ seɣe wolai toko logai seki naanigɔi pɛ ga, ɛ da yei zooi ma. ¹² ɣɔɣɔ naani suaiti ti ɣɛni su, ta kpokpo suaiti, naa vɛɛ wɔniiti ba. ¹³ Wooi ta zeelini ma, ɛ ɣɛ ma: «Piyɛlɛ, wuzɛɣe, ɛ ta vaa, ɛ mi!» ¹⁴ Kɛlɛ Piyɛlɛ ɣɛni ma: «Ba-o, Mɔligii, tɔzei kaipa gɛ la dɛ tɔ ma ani ba kɔzɔba ani miini.» ¹⁵ Wooi naa ɣɛni ma vɔlu nɔ velesiei: «Nii GALA ge ɣɛɛzu ma ɲadegɛ, mina naa vɛtɛ ga kɔzɔba ani.» ¹⁶ Naama vai zeini ma ga seizu savagɔ, naa vɔluma, anii naa ɣaafaleni ma geɣɔlɔgi zu.

¹⁷ Siɛgi zu Piyɛlɛ ɣoozuɓilini da ga ɛ kulakɛlɛmai naa vɔluɓɛ ɣwɛɛ, gaamago Kɔlɛɛye nɔ-keelaiti ɛ ti leveni, ti gaazaɣagiti boni, ti va kwɛɛ vɛ Simɔn nɔ-pɛlɛi nɔ, naati ti loni siɣidavɛ. ¹⁸ Ti toligi woni, ta ti da gaazaɣagi wo, ni Simɔn laazuɓɛ ɣa nɔ, nii daasei pɛai ga Piyɛlɛ. ¹⁹ Tɛi Piyɛlɛ ɣɛni ɣisiɛzu kulakɛlɛmai vɔluɓɛ zu, Zenvu Nadagai ɣɛni ma: «Wɛlɛ, zunu savagɔ vaaɓɛ, ti da ɛ ɣaiziei. ²⁰ Wuzɛɣe, ɛ yei, mina inɛinɛ, à li vɔɔma wa tiye, tɔzei nɔ ɣa gɛ ti levɛgai.» ²¹ Piyɛlɛ yeini, ɛ ɣɛ zunui naati ma: «Wɛlɛ nɔ va, nɔ ɣa wo ɣaiziezɛ, lee ɣa ɛ ga wo vaa ungi vɛ?» ²² Ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Salaɓusu ɣundigii daa ga Kɔlɛɛye, ɛ ga zunui nii telebogai, ta ɛ luazu GALA ba, nii Zuifuiti pɛ ti tɔɣɔ vagɔi wosu, naa ɣa GALA ge nɔ-geezuɣeela ɲadagai gila teɓɛgai ma, ɛ ɣɛ, ɛ ɛ loli nɔ-pɛlɛi wu, nii a kɛ ɛ ɛ woomeni.» ²³ Piyɛlɛ ti lɛɛni pɛlɛi wu, ɛ ti laazuɓɛ.

Poluma zobui ɛ wuzɛɣɛni, ɛ vɛlɛ ti vɔlu, ti li. Zɔpee ɣidaaleve nuiti tanigaa ti vɛlɛni polu, ti maaza. ²⁴ Poluma voloi, ti zeelini Seezalee. Kɔlɛɛye ɣɛni ti bɔunsu, ɛ nɔ-nuiti ta bɔɔla wanawanagiti tolini nɔ-pɛlɛi wu. ²⁵ Siɛgi zu Piyɛlɛ lɛɛni la pɛlɛi wu, Kɔlɛɛye daaɣomini, ɛ loo kɔɣɔwu, ɛ nɔkɔ bu. ²⁶ Kɛlɛ Piyɛlɛ buzeɣɛni, ɛ ɣɛ ma: «Wuzɛɣe, tɔzei nɔ balaa, nɔ ga nui ga ɛ ɣɛvɛle.» ²⁷ Ti yenɪ yɛpɛzu, ti lɛ pɛlɛi wu, ti nu mɔinmɔin kaani, ti ɣaalɛai ba. ²⁸ E ɣɛni ti ma: «Wo kwɛɛni ga tɔ ka Zuifuiti ma, ga ti mina bɔ faa nɔpɛ ma ta zii ɣiligiti, ɛa ti va lɛ naati ta-vɛlɛ wu. Kɛlɛ GALA ge dɛɛvɛ ga ze ga maa la nɛɛni, nu va ɣɛ nui tanɔpɛ ma kɔzɔba nu, ɛa ɲadɛtala nu. ²⁹ Naa ɣa ɛ kɛa, siɛgi zu wo keela levɛga da mɔ, gɛ va, gɛ la maɣaali nɔpɛ

keeni su. Kεε nà wo gaaazafasu, lee gá wo tǒligai ma?» ³⁰ Koleneye gɛni ma: «Ma volo naanisiɛi gá ga za, niima yeeɣɛɣalai nɔ zu, gɛ gɛni GALA falizu nà-pɛɛi wu kpɔkɔ volo yeeɣɛɣalai zavasiɛi ma. Zunui gila ge vaani, é lo kákala, kɔba zeɣɛi gɔleai é dǎ volo, ³¹ é gɛ mǎ: «Koleneye, dǎ-GALA falii gaaavotega, GALA ki ka dǎ-vaabɔɣɔiti su. ³² Keelaiti tevɛna gani gani nɔ Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei pɛai ga Piyɛ. Kɔlo bɛtɛ nui Simɔn ná-pɛɛi wu gá é jiizu ná, kpolodɛi laavɛ.» ³³ Gaamago nɔ, gɛ keelaiti teve è ma, è laagɔmi fai zu, dǎ ma, è solooge ga è va fala. Vɛ niina gi pɛ ka gi GALA gaazu, gi woilo naa ma, nii Maligii è leveai ma.»

Piyele ná-kpɔɛi é boni Kɔlenye vɔ be

³⁴ Piyele kpɔɛi zegeni naazu, é ɔ́ɛ ma: «Gaamazu, gè kwɛɛga niina ga GALA ge la zeelɔzɔɔzu ɔ́ɛɛzu nui ti ba, ³⁵ kelɛ zii pɛ saama, zɔi nɔpɛ é luazu ba, ta é telebodai ɔ́ɛɛzu, naama nui nɛɛɛ bɛ. ³⁶ Wo daawooi ɔ́wɛɛni, nii é tevegai Izelayele nui ti ma, é ziilei Goo Niine Dagɔi laazeeli ti ma ga Yesu Kilista maavele, tama ka é ga ɛɛɛ pɛ Maliɔii. ³⁷ Wo kwɛɛni nii é ɔ́ɛni dɛ Galilee, naa voluma Zudee yooi zu ná pɛ, Zan daazeeliai ma bebei ma ga ti batizei. ³⁸ Wo kwɛɛni belei GALA ge Zenvu Nadagai yeini la Nazarete nui Yesu ma, ta é zɛbei ve zea. Wo kwɛɛni balaa belei Yesu ɔ́ɛni levesu da zooi zu, é da faa vagɔi ɔ́ɛ, é da naama nui ti pɛ balo, niiti ti ɔ́ɛni Inɛgi ná-zobogi wu, tɔɔzei GALA ge ɔ́ɛni ba. ³⁹ Nii kpein é kɛai Zuifuiti ta-yooi zu ta Zeeluzalɛme, giya ɔ́a gi ga naama zeeleiti. Ti kpadɔni saa wului ma, ti paa. ⁴⁰ GALA ge buzegeni, é kula saai ya foloi zavasiei, é zobogi ve zea ga é ɔɔɔ lɛ ga nui ti. ⁴¹ Kelɛ nui pɛ ge la ɔ́ɛni de, kɛni zɔiti niiti GALA ge yiimazegeni ga tiye kaite, ga ti ɔ́ɛ ga zeeleiti, gá ya, gɛi gi daamii ta kpɔɔlei woni ɔɔɔma gá tiye, GALA kpegai ma ga buzeɔɛ, é kula saai ya. ⁴² Naa voluma, Yesu devei veeni giya ga gi GALA daawooi laazeeli nuɔɔɔiti ma, gi zeele wooi wo ga tɔ ɔ́a GALA ge yeelogai ba, ga é ɔ́ɛ ga nu vuluiti ta gɔvɛiti ta-lukpɔɔaaleɛ nui. ⁴³ GALA goo wo nui ti pɛ ta naama zeele wooi wosu ná-faa zu, ga zɔi nɔpɛ a ɔ́daaleɛna Yesu ma, naama nui ná-kotoi zuvaa ɔ́a yɛ ga tɔun daaseigi maavele.»

Zenvu Nadegai yei vai zii ḡiligiti ma

⁴⁴ Siegi zu Piyele ġeni de naama woorti bosu da, Zenvu Nadegai yeini nuiti pe ma, niiti ti ġeni woilosu. ⁴⁵ Kidaaleve nui niiti pe ti ġeni ga Zuifuiti ti yeini Piyele volu ti va, ti laavɔɔni ga Zenvu Nadegai yei vai zii ġiligiti balaa ma. ⁴⁶ Mazɔɔɔ ti ġeni naati goomenisu, ti da bɔɔ zii woo ġiligiti su, ti da GALA debi. ⁴⁷ Piyele kpɔɛi zɛġeni volu, ɛ ġe ma: «Nu ġa ġele nei naama nuiti kpatizesu ziei wu, niiti ti Zenvu Nadegai zɔɔɔgai ga ade ġevele baa?» ⁴⁸ E devei veeni, ti naati kpatize Yesu Kilista laaseigi zu. Ti maanɛnɛni ga ɛ ye ti ġoba foloi tanigaa laawu.

11

Piyelε ná-poluvaawogi Zeeluzalεme Egilisii zu

¹ Keelaiti ta kidaaleve nui niiti ti ɣeni Zudee yooi zu, ti menini ga zii ɣiligiti balaa, ti yeezeibe GALA daawooi wu. ² Siegi zu Piyele leeni la Zeeluzalame, kidaaleve nui niiti ti ga Zuifuiti ti peelalani, ti ɣe ma: ³ «È leve ɣale, è liai, è le zii ɣiligiti ta-velei wu, naa vuma wo laami voma wa tiye.»

⁴ Piyele taa zeini naazu ga faiti sugula ti ma ga gilagila, é feni ti ma: ⁵ «Gè feni Zopee taazuve, gè yeni GALA falizu sugili, gè kulakelamai ta zoloni. Ani ta zefeni geegolgi zu, ege sege wola toko logai seki naanigi pe ga, é da yei, eyesu é zeeli ma. ⁶ Gè suveteni ga pago, gè gogog naani suaiti kaani, ta dabo zuaiti, naa ve kpokpo suaiti ta waniiti ba. ⁷ Gè woo gila menini balaa, é da ge ma: «Wuzege, Piyele, è ta vaa, è mi.» ⁸ Kele gè feni ma: «Ba-o, Maligii, toozei kaipa kooaba ani ba to ma ani la de loni daavu.» ⁹ Wooni woni ma volu na velesi zu, é gula geezuve, é ge ma: «Nii GALA ge geezu ma padege, mina naa vete ga kooaba ani.» ¹⁰ Naama vai zeini ma ga seizu savago, naa volumna, ti pe ge daadalen ma

geegɔlɔgi zu. ¹¹ Gaamago nɔ, zunu savago unkulani, ti zege Seezalee, ti va tɔlisu, ti loni sigɔdave, ve gi ɣeni ná. ¹² Zenvu Nadegai ɣeni mà, gè vile ti volu gi li, gè mina ineine. Wele keeloun lɔzitaiti ba, niiti ti màazani, gi li, gi le Koleneye ná-pelei wu. ¹³ Naa balaa boni gi ma, velel é kulakelamai zɔlɔni la, geezugelalai lɔni, é da ɣe ma: «Keela leve Zopee, ti Simɔn loli, nii daasei peai ga Piyele. ¹⁴ Toɣa naa le ga de, velel da ɣizo da, wa da-vele wu nuiti.» ¹⁵ Siegi zu gè kpɔezugulai lɔzeini la, Zenvu Nadegai yeini ti ma, velel é yeini la ade ma mɔungi. ¹⁶ Naama ziegi zu, kigi looni Maligii laawooi nii zu ga: «Mazɔlɔ Zan batizei woni ga ziei, kele woun, wa batize ga Zenvu Nadegai.» ¹⁷ Ni tama GALA ge vebani ɣilagi naa nɔ vea ti ya, nii feai ada balaa zea, adei de ɣidaalevei Maligii Yesu Kilista ma, nɔun nà ga leeni, nà li losu GALA daawu?»

¹⁸ Naama wooi ti yiimaaleini, ti lebiyai ve GALA be, ti da ɣe ma: «GALA ge va bu ga zii ɣiligiti balaa ti ti zie velel maavalibo, nii a ke ti zenvui zɔlɔ!»

Antiyose Egilisii lɔzei velel

¹⁹ Wɔinzeɣemai vaai ma eyesu ti Etiyeni va, kidaaleve nui zɔiti ti vazani, naa tanigaa ti zeelini fɔ Fenisi, ta Sipele, naa ve Antiyose va, kele ti la ɣeni GALA daawooi laazeelizu zii ɣili nɔpe ma, keni Zuifuiti nɔ. ²⁰ Anɛ naa ve, ti zaama nui tanigaa, niiti ti zegeni Sipele ta Silene, ti li Antiyose, naati ti bɔeni balaa zii ɣiligiti pɔ, ti Maligii Yesu ná-Woo Niine Vagɔi laazeeli ti ma. ²¹ Maligii ɣeni ti va, nu mɔinmɔin ge laani ti-laawooi la, ti ɣaavote Maligii ma.

²² Naama wooi zeelini Zeeluzalɛme Egilisii zu nuiti ma, ti Balanabase leveni fɔ Antiyose. ²³ Naa zeelilai ma, é peteni velel GALA ná-zaalai ɣeni botii ɣeezu la, koozunɛni gola. E kidaaleve nuiti ipɔdɔni ga ti ɣe ga woogɣila nu Maligii ve, ta ti ɣili ba ga ti-yiimave pe. ²⁴ Mazɔlɔ Balanabase ɣeni ga nu vago, nii daavegai ga Zenvu Nadegai ta kidaalevei. Nu mɔinmɔin ge zɔlɔni, ti bɔɔ ve Maligii ya. ²⁵ Naa vɔluma, Balanabase liini Taalese, é Sɔle laagomi. ²⁶ E naa ɣaani ná, ti ye volu, ti va Antiyose. Ti kona gila keeni miná, ti da gaalebai wo vɔɔma ta Egilisii, ta ti da nu mɔinmɔin kala. Antiyose ɣa kaladopoiti ti-laasei ge vɛeni ná mounpa ga keletieinti.

²⁷ Naama ziegi zu, GALA goo wo nuiti ti zegeni Zeeluzalɛme, ti yei Antiyose. ²⁸ Ti ɣila ge ɣeni ná, nii daaseigi ɣeni ga Agaɔuse. Zenvu Nadegai lɔni tugɔ, é wuzege, é bo ga pulu wolai ɣa loozu eteai zu ná pe. Pului naama ge looni Wolɔme masagi Kelode ná-siegi zu. ²⁹ Kaladopoiti ti deveni ti zoloo ma ga nii nɔpegi ma zobogi ese be, ma nu ke ga kpɔbai kidaaleve nuiti be, niiti ti Zudee yooi zu. ³⁰ Naa ɣa ti keeni, ti fe Balanabase ta Sɔle ya, naati ti teve totugɔiti pɔ.

12

Piyele ɣula vai kaso ɣa

¹ Naama ziegi zu, masagi Elɔde yeevɛeni Egilisii zu nui tanigaa ma. ² E Zan keegɣeloin Zake vaani ga boɣa zɔkpɔi. ³ Tei é kaani ga naa wola neeni Zuifuiti be, é Piyele balaa soni, feti ziegi zu, siegi zu ta da bului mi la, nii leve la su. ⁴ E naa zogai ma, é pili kaso ɣa, é kalivaani salavusu naanigo zeizu naanigo ma, ga ti da wele ma. Ná-kisie ɣeni ga é naa ná-tukpɔi ɣaaleve, siegi zu Pake fetii levesu da. ⁵ Piyele makega ɣeni de kaso ɣa, Egilisi nuiti ti la ɣeni loogosu GALA falii va be.

⁶ Yeei Elɔde deveni la ga geelaa ɣa laona nɔ feya, é naa ná-tukpɔi ɣaaleve kelezu, naama yee bidii, Piyele ɣeni laani, é da ni salavusu felego yɔɔzu, kaso make nuiti ti lɔni kaso velel laave. ⁷ Gaamanɔ, Maligii ná-geezugeelai gila ge ɣulani kelema, kaso velel wu ɣalani kpoke, ve Piyele ɣeni ná. Geezugelalai yeelooni Piyele betɛagave, é maaloɣa, é ɣe ma: «Wuzege fala!» Yolɔɣiti ti vieni Piyele yeeiti ba, ti loo. ⁸ Geezugelalai ɣe ma: «Da-zaamaɣiligi ɣili zaama, é da-zavalagiti dɔ ɣɔɣa!» Piyele naa ɣeeni. Geezugelalai ɣe ma: «Da-zege wolai loo ɣɔba, é vile pɔlu.» ⁹ Piyele ɣulani kaso velel wu, é vile polu, é la ɣeni laani da ga nii

geezugeelai kɛɛzu, ɔ̃ite vaa ve, ɛ ɔ̃eni ɔ̃isiezɔ̃ ga kulakelɛma nɔ̃ ɔ̃a ɛ kaazu. ¹⁰ Siɛgi zu ti leveni la kaso make nuiɔ̃ seizu mɔ̃ungi ta felesiɛi va, ti zeelini kɔ̃lu bogi ma, nii daalaosu ga taazu veleɛi. Naa laalaoni bɔ̃ɔ̃ ve ti luɔ̃, ti ɔ̃ulani ti vɛle koi yɔ̃ɔ̃zu veleɛi gila ma, ti da li. Gaamago, geezugeelai ɲɛleni koba.

¹¹ Piyɛle naama vaiti gaaɔ̃aani niina, ɛ ɔ̃e ma: «Gaamazɔ̃, gɛ kwɛɛ niina ga Maligii nɔ̃-geezugeelai levege ga ɛ kula Elɔ̃de yeezu, ta naa pɛ su, nii Zuifui nuɔ̃useiti ki ge ɔ̃ea ba, ɛ lo nɔ̃un ba.» ¹² E ɔ̃idaai ma faiti bu, ɛ sakpani Zan nii daasei pɛai ga Maleke naa dee Maali nɔ̃-pɛlei wu, ve nu mɔ̃inmɔ̃in ge ɔ̃aaleeni ba nɔ̃, ti da GALA fali. ¹³ Siɛgi zu ɛ siɔ̃igi ma bogi laalogani la, botiɔ̃e anzanui ta ɔ̃eni nɔ̃, daaseigi ga Lɔ̃ɔ̃de, naa maabugani kpogi va ga ɛ woilo. ¹⁴ E ɔ̃wɛɛsu ɔ̃aani Piyɛle wooi va, koozune veleɛi ma, ɛ la ɔ̃ite siɔ̃igi laalaoni, ɛ bɔ̃izeni, ɛ li ɔ̃ɛɛzu ti ma, Piyɛle ɔ̃a ɛ siɔ̃idave. ¹⁵ Ti ɔ̃eni ma: «È litige!» Kɛle ɛ ti ɔ̃isugalani ga gaamai ve. Ti ɔ̃eni ma: «Nɔ̃-geezugeelai ve mu.» ¹⁶ Naazu Piyɛle ɔ̃eni ba nɔ̃, ɛ da pɛlei laaloɔ̃a. Ti pɛlei laalaogai ma, ti laavɔ̃ni ga kaa vai. ¹⁷ E yee ɔ̃ɛeni ti ma bɛbɛ ga ti maagɛ kpɔ̃, ɛ zɛba ɛ naa zuɔ̃ula ti ma, veleɛi Maligii kulaai la kasoi ɔ̃a, naa vɔ̃luma, ɛ ɔ̃eni ti ma: «À bo Zake ma ta kidaaleve nui zɔ̃iti.» Naa vɔ̃luma, ɛ liini ga ada ɔ̃ili pele.

¹⁸ Pɔ̃luma zobui, salavusuiti ti wola ɔ̃eni unga wuulee naama vai zu, nii ɛ ɔ̃eni ga Piyɛle. ¹⁹ Elɔ̃de numaa vɛleni ga ti Piyɛle ɔ̃aizɛ, kɛle ti la kaani. E kaso make nuiɔ̃ gaazagani, ɛ devei ve ga ti naati paa. Naa vɔ̃luma, ɛ zɛɔ̃eni Zudee yooi zu, ɛ li zeizu Seezalee.

Masagi Elɔ̃de zaa vai

²⁰ Kpɔ̃ei ɔ̃eni Elɔ̃deni zɔ̃ɔ̃zu ta Tiil nuiɔ̃, naa vɛɛ Sidɔ̃n nuiɔ̃ ba. Naati seizu felegɔ̃ ti zolooni faa gila ma, ti vɔ̃luzeigi ɔ̃e ga Belasetuse, masagi nii veleɛi wu lotuɔ̃i. Naa vɔ̃luma ti liini ga ti ziileigi maavali masagi ma, tɔ̃ɔ̃zei ti-ɔ̃nɔ̃gi pɛ ge ɔ̃eni zegezu masagi nɔ̃-zooi nɔ̃ zu. ²¹ Naama voloi zeelɛi ma, Elɔ̃de bɔ̃ɔ̃ maagɛilini ga masa seɔ̃ei, ɛ zeɛ nɔ̃-masa kpɔ̃kpɔ̃gi ɔ̃a, ɛ da masa kpɔ̃e wolai wo ti ma. ²² Nuɔ̃useiti ti ɔ̃eni maamusezu, ti da ɔ̃e ma: «Nu woo la ga nuu, galagi ta woo ve de!» ²³ Gaamago nɔ̃, Maligii nɔ̃-geezugeelai gila ge Elɔ̃de loɔ̃ani, kpɛinti ti kpudɛgi zumiini, ɛ za, mazɔ̃ɔ̃ ɛ la ɔ̃eni lebiya veeni GALA bɛ.

²⁴ Kɛle GALA daawooi ɔ̃aa ɔ̃eni wɔ̃ɔ̃ɔ̃zu.

²⁵ Balanabase ta Sɔ̃le ti bɛgai ma ga ta-wotii ɔ̃e Zeeluzalɛme, ti ɔ̃aleni ma. Ti liizuve, ti liini ga Zan, nii daasei pɛai ga Maleke.

13

Balanabase ta Sɔ̃le leve fai keela ziɛgi ma

¹ GALA goo wo nuiɔ̃, ta kalamɔ̃n wolai niiti ka ti ɔ̃eni Antiyɔ̃se Egilisii zu: Balanabase, Simiyɔ̃n nii daaseigi velesiɛi ga ma Lɛigi, Lusiyuse Silɛne nui, Manayɛn nii ta masagi Elɔ̃de ti wɔ̃ɔ̃ɔ̃ni vɔ̃ɔ̃ma, ta Sɔ̃le. ² Yeeta, ti ɔ̃eai ma Maligii lebizu vɔ̃ɔ̃ma, ti da zugi zo, Zɛnvu Nadɛgai ɔ̃eni ti ma: «À Balanabase ta Sɔ̃le ɔ̃ula bɔ̃ɔ̃ zaama bɛ ye, naama wotii vaa zu, nii gɛ ti loligai ma.» ³ Ti bɛgai ma ga zugi zo, ti GALA fali, ti yeelaani ti ma, ti bɛ ti va, ti li.

Balanabase ta Sɔ̃le ti lii vai Sipele

⁴ Zɛnvu Nadɛgai Balanabase ta Sɔ̃le levegai ma, ti liini Selusi, ti le batɔ̃i zu miná, ti li Sipele. ⁵ Ti zeelɛi ma Salamine, ti GALA daawooi laazeelini Zuifuiti ta-GALA deɛi veɛiti bu. Zan-Maleke ɔ̃a ɛ ɔ̃eni ga ta-bɔ̃ba nui. ⁶ Naa vɔ̃luma, siɛgi zu ti bɛni la ga ziɛ zaama yooi maaleve, ti zeeli Pafɔ̃se. Ti molikula nui ta ɔ̃aani nɔ̃, Zuifui ta ɔ̃eni de, ɛ ga zɛɛ ɔ̃ala goo wo nui, daaseigi ga Baal-Yesu. ⁷ E ɔ̃eni kundigii Seleziyuse Pɔ̃luse va, zunui naa ɔ̃eni ga faagwɛ nu wola. Naama zunui Balanabase ta Sɔ̃le lolini, ɛ deɛ ga wɔ̃in ɔ̃a ma ga ɛ GALA daawooi mɛni. ⁸ Kɛle molikula nui Elimase (tɔ̃ɔ̃zei daaseigi ɔ̃ana Geleke wooi zu), naa ɔ̃eni ti laalogma, ɛ ɔ̃eni pɔ̃ ga ɛ pele leve kundigii luɔ̃ ga a va ɔ̃idaaleve Yesu ma. ⁹ Naazu, Zɛnvu Nadɛgai Sɔ̃le laaveni, nii daaseigi balaa ga Pɔ̃le, naa ɔ̃aazulo ba, ¹⁰ ɛ ɔ̃e ma: «Ee, da ve, deɛi ɛ laavegai ga kelegele ɲɔ̃i ma zii pɛ ta yaavai, Inɛgi nɔ̃-doun zunui, telebodai pɛ

sili nui! E la ɔɔɔa ɔaa, ga Maligii ná-pele zɔlegiti segea kɛvele ma? ¹¹ Niizu niina, Maligii ga yeevɔɔɔfuzu è va, è gaazugole, yeeɔɔɔgala go laawu è la gaazulaa foloi ma.» Gaamago nɔ, kpidii vɛɛni Elimase gaazuvɛti ma, é da nuiti gaizie mɛmɛ ga ti pelei lɛɛ la. ¹² Kundigii naama vai gaai ma, nii kɛai, é gidaaleveni, mazɔɔɔ daavɔɔni ga Maligii ná-kalagi.

Pɔle ta Balanabase ti lii vai Antiyɔse Pisidi ɔovii ma

¹³ Pɔle ta siɛnɔɔɔiti ti lɛɛni ɔatoi zu Pafɔse, ti li Peleze Panfili ɔovii ma. Zan-Maleke zegeni ti volu, é gale ma Zeeluzalɛme. ¹⁴ Tɔnɔi, ti zegeni Peleze, ti li ga luɔɔ, ti zeeli Antiyɔse Pisidi ɔovii ma. Doogɔ foloi, ti lɛɛni GALA dɛbi vɛlei wu, ti ze. ¹⁵ Ti begai ma ga GALA ná-tɔgi ta GALA goo wo nuiti ta-zɛvɛiti su wooi tanigaa gala, GALA dɛbi vɛlei ma gundigiiiti ti nu leveni ti ma, é gɛ ti ma: «Gi-gɛɛleaiti, ni tɛnɛ goo ga wo la nuɔuseiti faa ma, à bona.»

¹⁶ Pɔle wuzegeni naazu, é yee gɛ ɔɛɔɛ ga ti maagɛ kpɔ, é gɛ ti ma: «Izelayele nuiti ta wɔigiti wo luazu GALA ba, à woilo gɔo ma. ¹⁷ Izelayele nuɔusei niiti ta-GALAGI ga é yiimazegeni ga ade-mɛmɛwolani, é ti gaawɔɔɔ siɛgi zu ti gɛni zeini la Ezipete yooi zu. E ti gɔlani ná va ga ná-zɛɛ wolai. ¹⁸ E yeezeini ti wu kona vuunaanigɔ (40) gɛgala laawu teɛɛbaɪ zu. ¹⁹ Kpegai ma ga zii lɔfela ɔɔɔɔɔ Kanaan yooi zu, é naati ta-yooi veeni ade-mɛmɛwolani zea ga tɔnɔ, ²⁰ kona unnaanigɔ puulɔɔluɔɔ (450) laawu. Naa voluma, é tukpɔgaaleve nuiti fe ti ya, eyɛsu é zeeli GALA goo wo nui Samiyɛle ma. ²¹ Naa voluma, wɔin gɛni ti ma ga masa ge ze ti unda. GALA ge Kise ná-doun zunui Sɔle zeini ti unda kona vuunaanigɔ (40) laawu, é gɛni ga Benzamɛn ná-bolodamai zu nui ta. ²² GALA kpegai ma ga gɛɛ Sɔle va, é Davide veeni ti ya ga masagi, é niima wooi woni naa ná-faa zu, é gɛ ma: «Gè Izayi ná-doun zunui Davide gaavɛ, ziiima nui nii é vaazu ziiima vaiti pɛ kɛɛzu.» ²³ Eɔvelei GALA ge minazegeni la, Davide naa mavofodai zu ga é Yesu gɔlaai ná ga Izelayele Gizo Nui. ²⁴ Aisa Yesu va zɔɔɔ, Zan gɛni GALA daawooi laazeelizu Izelayele nuɔuseiti pɛ ma ga ti ti zie vɛlei maavalibo, ti ɔatize. ²⁵ Zan gɛai ma ná-botii gaabelasu, é gɛni ma: «Nà lɛi gè va gɛ ga naa, nii wo gɛisɛzu su. Kɛɛ tagili ka vaazu nɔn poluma, nii gè la vɔɔ kula gɛɛni su ga gè va ná-savalagiti daavie.»

²⁶ Kɛɛleaiti, wo gɛni ga Abalaame mavofodai ta, ɔa wɔiti wo luazu GALA ba, ade ya ga kizo kpɔɛi nii leɛgai ade ma. ²⁷ Tɔɔzei Zeeluzalɛme ze wo nuiti ta ta-gundigiiiti ti la Yesu ná-fai gaagaani, naa vɛɛ GALA goo wo nuiti gooi va, nii é galasu doogɔ foloi pɛ. Ti peelalaai ma, ti GALA goo wo nuiti daawooi naati pilɛni su. ²⁸ Anɛɛ ni ti la gɛni sɔ kaani ba, nii nu a nu vaa su, ti gɛni Pilate ma, é Yesu va. ²⁹ Ti begai ma ga naama vaiti pɛ daazeeli, niiti ti zɛvɛai ná-faa zu, ti kulani saa wului ma, ti da kabai zu. ³⁰ Kɛɛ GALA ge buzegeni, é kula saai ya. ³¹ Folo mɔinmɔin daawu, é ɔɔɔ lɛɛni ga niiti ti yɛni ba, ti zege Galilee, ti li Zeeluzalɛme, ti gɛai niina ga ná-zeeleiti nuɔuseiti koba.

³² Giya ɔɔɔɔi ɔalaa, gá naama Woo Niine Uagɔi laazeelizu wo ma, nii GALA ge ma minazegɛgi woni ade-mɛmɛwolani bɛ, ³³ GALA ge naa laazeelia ade vɛ, adɛiti ade ga ti-lointi, ga Yesu wuzegɛ vai, é gɔla saai ya, eɔvelei sɛvɛai la GALA sɛvɛi ma wuyɛi vɛlesɛi zu ga:

«Da ga dɔun zunui,
gè è zɔɔɔɔ za.»

³⁴ GALA ge buzegɛ vai, é kula saai ya, é mina mɔ gale ma, é va luula, naa ga é boni ga:
«Nà faa jadegaiti kɛ wo vɛ,
niiti ti maa la valiboga pɛ,
nii gè minazegeni la Davide vɛ.»

³⁵ Naa ga é kɛai é bogai la ná tagili ga:

«E la vaa bu da-wotii gɛ nui,
é ga woogɛgila nui, é va luula kabayegɛi zu.»

³⁶ Tama Davide begai ma ga botii gɛ GALA bɛ ná-yeeɔɔgalai zu, é zaani, é li mɛmɛwolani pɔ, é luula. ³⁷ Kɛɛ zɔi GALA ge buzegɛai, é gɔla saai ya, naa la luulani.

³⁸ Kɛɛlɔinti, à suɖwɛɛ mu ga Yesu maavele ɖa kotoi zuvaaye fai laazeelizu la wo ma. ³⁹ Zɔi nɔpɛ é ɖidaalevezu ma, naama nui ná-kotoi zeɖea ba, nii Moize ná-tɔgi la ɖeni zooga kɛɛzu wo ve. ⁴⁰ A dama ga bɔɖɔ mu, naa ɖa a kɛ nii bogai GALA goo wo nuiti ta-zɛvɛiti su, naa mina zeeli wo ma ga:

⁴¹ «Wɔi wo ga nuɖuseiti ti laavegai ga maayo bala bei, à wɛɛ, wo laa ɖa vɔ, wo-ma zuwu ɖaaleve.

Mazɔɔ nà vaazu fai ta ɖɛɛzu wa-yeeɖɛɖalai, naama vai ni nu a la bona wo ma, wo la ɖeni la da.» »

⁴² Bɛbei ɖɛai ma ɖulazu, ti naati maanɛnɛni ga ti bɔɛ volu, é vile naama vaa ɖilagi nɔ va, dooɖo foloi nii é vaazu. ⁴³ Gaalebai vɔluma, Zuifui ma mɔinmɔin ta zii ɖiligi niiti ti latigai, ti vile Zuifuiti ta-GALA pelei ma, ti vilɛni Pɔle ta Balanabase volu. Naati ti ɖeni bɔɛzu ti vɔ, ti da ti iɖɔɖɔ ga ti ɖili kpaan GALA ná-zaalai va.

⁴⁴ Poluma looɖo foloi, nu ɖa ɖɛ ma, taazuve nuɖusei pɛ ka nɔ é ɖaaleɛni ba GALA daawooi mɛni fai zu. ⁴⁵ Zuifuiti ti bɛbei ɖaai ma, ti laaveni ga toloi. Nii Pɔle ɖeni bosu, ti da naa maɖaali ga woo ɖɔiti. ⁴⁶ Pɔle ta Balanabase ti bɔɛni ti vɔ ga ladalai, ti ɖɛ ti ma: «Wa ɖa mɔunpa GALA daawooi maa ɖɛa nɛni, é wo wo ma. Kɛɛ tɛi wo ɖɛɛzu ba, ta wo bɔɖɔ levezu ga wo la zolooni ɖɔɖɔ zenvui ma, naa maavele ma, bɛ gi ɖaavote zii ɖiligiti ma. ⁴⁷ Tɔɔzei naama levei ɖa Maligii feai gi ya, é ɖɛ ma:

«Gè è loga, è ɖɛ ga ziiti ta-wozakalagi, è kizo fai ɖula kɛɛma eyesu zou bela ga.» »

⁴⁸ Zii ɖiligiti ti naama wooi mɛnigai ma, ti ɖoozunɛni gola, ti da Maligii lebi daawooi vaa zu. Niiti kpein ɖɔɖɔ zenvui ɖɛvele bɛtɛni ti ma vaa ma, naati ti ɖidaaleveni. ⁴⁹ Maligii laawooi ɖaa ɖeni wɔɔɔzu naama yooi zu ná pɛ. ⁵⁰ Kɛɛ Zuifuiti ti lɔɔni tosuba anzanuiti unsu niiti ti latini, ti vile Zuifuiti ta-GALA pelei ma, ta taazuve zeizumaanɛgiti, ti wɔinzeɖɛmai vilɛni Pɔle ta Balanabase volu, ti naati kpɛ ta-yooi zu. ⁵¹ Naati felegɔ ti ti ɖɔɖɔa vufiligi ɖukpunɛni ti laalɔɖɔma, ti li Ikoniyme. ⁵² Kaladopoiti mu, ti laaveni ga koozunɛi ta Zenvu Nadagai.

14

Pɔle ta Balanabase ti ɖeni Ikoniyme

¹ Pɔle ta Balanabase ti ɖɛai ma Ikoniyme, ti lɛni miná balaa Zuifuiti ta-GALA debi vɛɛi wu, ti yɛni bɔɛzu ga kɛvelei ta, Zuifui ma mɔinmɔin ta Gɛɛkii ma mɔinmɔin ti ɖidaaleve. ² Kɛɛ Zuifuiti ti ɖikpaai, naati ti lɔɔni zii ɖiligiti unsu, ti naati daavili ga ti faa ɖɔu ɖɛ ga kidaaleve nuiti. ³ Anɛɛ naa ve, Pɔle ta Balanabase ti lɛbini Ikoniyme, ti ɖeni bɔɛzu ga ladalai, tɔɔzei ti laani Maligii la, naama ge ɖeni ná-zaala wooi ma ɖaamai ɖulazu kɛɛma ga laavɔ vaiti ta maabele vaiti, nii é ma zobogi veeni ti ve ga ti da kɛ. ⁴ Taazuve nuɖusei ɖaagwɛɛni su fele, gilazuve ɖeni Zuifuiti polu, gilazuve ɖɛ keelaiti polu. ⁵ Tɛi zii ɖiligiti ta Zuifuiti é vɛɛ ta-ɖundigii ba, ti ɖeni ɖɛvele bɛtɛzu ga ti Pɔle ta Balanabase maanɔɖɔ, ti va ti zɔɔ ga kɔtuiti, ⁶ naati ti suɖwɛɛgai ma, ti velani ti li Likaoni ɖovii ma: Lisetele, Delebe, ta ti-maagoolii zu. ⁷ Ti Woo Niine Vagɔi laazeelini miná.

Pɔle ta Balanabase ti ɖeni Lisetele

⁸ Mɛɖɛle zunui ta ɖeni zeini Lisetele taazuve, nii é zɔɔɔni ga mɛɖɛɛgi, kaipa é la ɖeni de zooni é va zie. ⁹ E ɖeni woilosu Pɔle woo ma. Naa wɛɛni ba, é ka ga kidaalevei ɖa zea ga é valo, ¹⁰ Pɔle wooɖulani, é ɖɛ ma: «Wuzegɛ, è lo è-ɖɔɖɔiti ga!» Zunui vilini kpulu kɔɖɔiti ga, é tɔɔzei ga é da zie. ¹¹ Tɛi bɛbei naa ɖaani, nii Pɔle ɖeni kɛɛzu, ti ɖeni bainsu ga woo wola Likaoni wooi zu, ti da ɖɛ ma: «Galagiti ti nuɖuse ɖɔɖɔgi zeɖea, ti yei gi zaama.» ¹² Ti Balanabase laasei pɛɛni ga Zuuse, ti Pɔle laasei pɛɛ ga Gɛɛlemese, tɔɔzei naa ɖa kpɔɛi ɖeni da. ¹³ Galagi nii daa ga Zuuse, naama zalaɖa ɖula nui ná-gala pelei ɖeni taa loave, é vaani

ga nɪkɛ zɪnɛiti ta tufa lɛvɛlɛvɛgaiti taa zɪɟɪɟaɪvɛ. Ta bɛbɛi ti zolooni ma niina ga ti naama aniiti kula ga zalaɟai Balanaɓase ta Pɔlɛ vɛ.

¹⁴ Keela felegɔiti ti naa mɛnɪgai ma, ti ta-zɛɟɛiti balini ga ɟɔba, ti ɓizɛ bɛbɛi vɔ pelei, ti bain ga tiye, ti ɟɛ ma: ¹⁵ «Lee vaa zu wo naa ɟɛɛzu? Gá ɓalaa gá nɔ ga nuɓusei ga wo ɟɛvele, gi vaaɓɛ Woo Niine Uagɔi laazeelizu wo ma, ga wo betɛve ɟimalala vai naati ba, wo lati zɛnvu su GALAGI ma, nii é geɟɟɔlɔgi, ta zooi ta kpolodɛi bɛtɛa ta ti zu aniiti. ¹⁶ Yeeɟɛɟalalai niiti ti lɛvɛgai, é zii ɟilagilagiti pɛ zɛɟɛ ná, ɛsɛ ge da zɪɛ ga yiima vɛle. ¹⁷ Anɛɛ naa vɛ, é la ɓeni ɓɔɟɔ lɛɛzu ga tiye ga ná-faaɓɔɟɔiti maavele, niiti é ti ɟɛɛzu, tɔɔzei tɔ ɟa é tonai ta ani bɛtɛ yeeɟɛɟalalaiti tevesu wo ma, é da ɟɔnɔgi vɛ wo ya, ta é koozunɛɛi lɔ wo-yiimavɛti.» ¹⁸ Anɛɛ ɓalaa keelaiti ti naama wooiti boni, kɛɛ é ɟɛni ga faa ɓaaɓa gola, ti va pele leve bɛbɛi luɟɔ ga naati ti mina zalaɟai ɟula ti vɛ.

¹⁹ Naa vɔluma, Zuifuiti ti zɛɟɛni Antiyɔsɛ ta Ikoniyume, ti va ti bɛbɛi unsu leve. Ti Pɔlɛ zɔɔni ga kɔtuiti, ti kpokpo, ti kula taai va, tɔɔzei ti ɟɛni ɟisɪɛzu ga é za. ²⁰ Kɛɛ sɪɛgi zu kaladopoiti ti ɟaalɛni ba la koba, é wuzɛɟɛni é lɛ taazuɓɛ, pɔluma zobui ta Balanaɓase ti liini Deleɓe.

Ti ɟale ma vai Antiyɔsɛ

²¹ Sɪɛgi zu Pɔlɛ ta Balanaɓase ti ɓeni la ga Woo Niine Uagɔi laazeeli Deleɓe, ti kaladopo mɔɪnmɔɪn sɔlɔni ná, ti ɟaleni ma Lisetele ta Ikoniyume, ti gaaɓela Antiyɔsɛ. ²² Ti ɟɛni kaladopoiti ɪɔɔɔzu, ti da ti lɛnɛ ga ti yɛ kidaalevei zu, ti da ɟɛ naati ma: «Kɛni ade kpɔlɔ mɔɪnmɔɪn sɔlɔ pɛ, ade va lɔ GALA ná-masadaɪ zu.» ²³ Ti yeeloni totuɟɔiti ba Egilisii ɟilagilagi pɛ su, ta la ɓena ga GALA fali ti zugi zo, ti ɟɛni naati kalivaazu Malɪɟii ma, nii ti ɟidaaleveai ma.

²⁴ Naa vɔluma, ti leveni Pisidi ɟovii ma, ti zeeli Panfili. ²⁵ Ti GALA daawooi laazeelini Pɛleze, naa vɔluma ti li Atali. ²⁶ Ti zɛɟɛai ma miná, ti lɛni ɓatoi zu, ti li Antiyɔsɛ, vɛ ti ɟalivaani ná GALA ná-zaalai ma, botii naama vaa zu, nii ti ɓeni ga kɛ. ²⁷ Ti zeeliai ma, ti Egilisii zu nui ti pɛ gaalɛni ba, ti vɔluvaawo ti ma ga nii pɛ GALA ge kɛai ga ti maavele, ta vɛle naa kidaalevei ma vɛlɛi laalaogai la zii ɟiligiti tuɟɔ. ²⁸ Ti ku ɟɛni ná fele kaladopoiti saama.

15

Maabɔgi nii é ɟɛni Zeeluzalɛme

¹ Zunui tanigaa ti zɛɟɛni Zudee yooi zu, ti va Antiyɔsɛ, ti da kidaaleve nui ti kala, ti da ɟɛ ti ma: «Ni wo la latini pɛlɛvɔlu, eɟɛvelei sɛvɛai la Moize ná-tɔgi zu, wo la zooga ɟizosu.»

² Naa ɟaaɓelani ga maagɔali ɓaaɓa golai ti yɔɟɔzu ta Pɔlɛ naa vɛɛ Balanaɓase va. Naa vɔluma, ti deveni ga Pɔlɛ ta Balanaɓase naa vɛɛ taɟiligaa va ti lɛ Zeeluzalɛme, ti naama vai yɔɟɔzule ga keelaiti ta Egilisi lotuɟɔiti. ³ Antiyɔsɛ Egilisii ti leveni, ti liini ti leve ga Fenisi ta Samali vɛle, ti da naa zuɟula, vɛlɛi zii ɟiligiti ti ɟidaaleveai la. Naama wooiti ti ɟɛni ga koozunɛ vaa wola kidaaleve nui ti bɛ. ⁴ Ti zeeliai ma Zeeluzalɛme, Egilisii nui ti ti laagomini ta keelaiti naa vɛɛ totuɟɔiti ba, ti vɔluvaawoni naati ma ga nii pɛ GALA ge kɛɛni ga ti maavele. ⁵ Falizɪɛinti saama, niiti ti ɟidaaleveni, naa tanigaa ti wuzɛɟɛni, ti ɟɛ ma: «Kɛni zii ɟiligiti ti lati pɛlɛvɔlu, é ti leve ga ti ɟolo Moize ná-tɔgi vɛ.»

⁶ Keelaiti ta totuɟɔiti ti ɟaalɛni ba, ti naama vai wuuɓɛtɛ ga pagɔ. ⁷ Kpɔɛzuɟula wolai begai ma, Piyɛlɛ wuzɛɟɛni, é ɟɛ ti ma: «Kɛɛleaiti, wo kwɛɛni ga kaite GALA ge yiimazɛɟɛni ga ze wo zaama, nii a kɛ gɛ Woo Niine Uagɔi laazeeli zii ɟiligiti ma, ti ɟidaaleve. ⁸ GALA nii é nu yiimavɛ ɟwɛɛ, naa ɓɔɟɔi ma zeele wooi woga ga é yeezeida ti wu, tɔɔzei é Zɛnvu Nadagai vɛa tiya ga ade ɟɛvele, ⁹ é la zeegaagwɛɛzu ɟɛni ade yɔɟɔzu ada tiye, tɔɔzei é ti-yiimavɛti nadɛɟɛ ga ta-ɟidaalevei maavele. ¹⁰ Lee vaa zu mu wo GALA suɟɔɟɔsu, ga wo unbawului naa la kaladopoiti kpɔɓɔɟa, nii ada ade-mɛmɛwolani ade la zɪɛni seɟɛ vai wu? ¹¹ Kɛɛ adɔun, Malɪɟii Yesu zaalai ɟa ade ɟidaaleveai la ga ade ɟizogɛ ga ti ɟɛvele.»

¹² Bɛbɛi pɛ ge maagɛni kpɔ, ti woilo Balanabase ta Pɔle woo ma, ti ɔa naa zuɖula, vɛlei GALA ge ɖɛni laavɔɔ vaiti ta maabele vaiti kɛɛzu la ga ti maavele zii ɖiligiti saama. ¹³ Ti begai ma ga ɔɔɛ, Zake kpɔɛi zegeni, ɛ ɖɛ ma: «Kɛɛleaiti, ɔ woilo dɛɛ gòo ma! ¹⁴ Simɔn naa zuɖulaa ade ma, vɛlei tɔɔzeizu mɔunpa GALA ge yiimazegeni la zii ɖiligiti saama ga zii ɖila, nii a ɖɛ ga nɔnɔ. ¹⁵ Naama vai balaa zolooge GALA goo wo nuiti daawooi ma, tɔɔzei sɛvɛvɛ ga:

¹⁶ «Naa vɔluma nà ɖale ma vɔlu,
Davide ná-pɛlei nii goloai, nà gaalo vɔlu,
vɛti náti kologologai, gè mináti kpɛɛ vɔlu.

Nà to vɔlu,

¹⁷ naa ɖa a kɛ, nuɔusei mɔtaiti ti Maligii ɖaizie,
ta zii ɖiligi niiti kpɛin ti ɖɛai ga nɔnɔ.

Naa ɖa Maligii bogai,

¹⁸ nii ɛ ná-faazeikpasuiti kulaai keɛma kaite wɔlɔwɔlɔ.» »

¹⁹ Zake ɖɛni mɔnɔ ti ma: «Naa ɖa ɛ ba, nà kaazu ga fizɔge ga ade mina faaɔa kpɛɛ zii ɖiligiti tuɖɔ, niiti ti ɖidaalevezu GALA ma, ²⁰ keɛ ade sɛvɛi leve ti ma ga ti ɔɔɖɔ maɔɔɛ ga kɔɔɖɔ ganigiti ta-ɖɔzɔba vaiti, kologologi, ta ti mina sua mi nii ma ɔama la vɔuni, naa vɛɛ ɔamai va. ²¹ Tɔɔzei kaite wɔlɔwɔlɔ ziegiti su, nuiti ta taa ɖilagilagiti su ti ɔa Moize ná-tɔgi ɖala, ta toɖa ɖalasɔ dooɖo foloiti pɛ GALA dɛbi vɛɛiti bu.»

Devei niiti ti zegeni ta sɛvɛi ɛ leveni kidaaleve nuiti ma

²² Naama ziegi zu, keelaiti ta totuɖɔiti, naa vɛɛ Egilisii zu nuiti pɛ ba ti zoolooni ma, ga ti nui tanigaa ɖula ɔɔɖɔ zaama, ti ti vɛle Pɔle ta Balanabaseni polu, ti li Antiyɔse. Ti yeeloni Zude va, nii ɛ lolisu ga Balanabase, ta Silase, ti felegɔ ti ɖɛni ga nuiti, niiti unfema wola ɖɛni ti vɛ kidaaleve nuiti saama. ²³ Ti sɛvɛi veeni ti ya, nii su wooi ɖɛni ga nii: «Wo-ɖɛelointi, ti ga keelaiti ta totuɖɔiti ta wo luɔɔsu, wɔiti wo la ga Zuifua, wo Antiyɔse taazuvɛ, naa vɛɛ Siili ta Silisi ɖɔviiti ba. ²⁴ Gi mɛnigɛ ga gi zaama, nui tanigaa ti vaavɛ wo vɔ bɛ, ti wo yiiɔlɔ, ti wo ɔiikpi ga ta-ɔɛzuɖulai. Gá lei gi va naama levei ve ti ya. ²⁵ Gi pɛ gi zolooge ma ga gi yeelo nua va, gi ti vɛɛ gi-nɛɛɔɖɔiti Balanabase ta Pɔle va, ti va wo vɔ bɛ, ²⁶ niiti ti ɖikula ti-yenvuiti su ade-Maligii Yesu Kilista laaseigi vaa zu. ²⁷ Naa ɖa ɛ kɛa, gi Zude ta Silase levɛga wo ma, ga ti va ti niima ɖeela woo laazeeli wo ma ga laawoo. ²⁸ Nɛvɛ Zenvu Nadagai vɛ, ta gá ɔɔɖɔi gi vɛ, ga nu mina kasɔ nɔpɛ da wo unma, kɛni nii maalaasu la ná. ²⁹ Naa ɖa ɛ ga, kɛni wo mina ɔa ga suaiti mi, niiti ti ɖulaai ga zalaɖai kɔɔɖɔ ganigiti bɛ, ta ɔamai, naa vɛɛ sua vɔomaiti ba, wo ɔɔɖɔ maɔɔɛ balaa ga kologologi. Wa naati kɛɛna, faa vago vɛ wo vɛ. Ade ɖaana mɔnɔ!»

³⁰ Ti yeeɛni keelai naati ba, ti li. Ti liini Antiyɔse, ti kidaaleve nu ɔɔgi pɛ gaale ba, ti sɛvɛi ve ti ya. ³¹ Sɛvɛi ɖalagai ma, ti wola ɖoozunɛɛni, tɔɔzei iɔɔɔɔ wooi va ɛ ɖɛni su. ³² Tɛi Zude ta Silase ti ɖɛni ga GALA goo wo nuiti, ti lɛbini ɔɛzu kidaaleve nuiti pɔ, ti ɔa naati tɛnɛ, ta ti ɔa ti iɔɔɔɔ. ³³ Ti ku ɖɛɛni ná fele, naa vɔluma ɖɛɖɛelointi ti yeeɛni ti va ga ziileigi, ti ɖale ma naama nuiti pɔ, niiti ti valini ti ma. ³⁴ [Anɛɛ naa vɛ, ɛ nɛɛni Silase vɛ ga ɛ yɛ ná.] ³⁵ Pɔle ta Balanabase ti yɛni Antiyɔse, naa vɛɛ nu mɔinmɔin ba, ti kalagi wo, ta ti ɔa Maligii ná-Woo Niine Vagɔi laazeeli.

Pɔle ta Silase lii vai keela ziegi velesiei ma

³⁶ Ku ɖɛɛni fele, naa vɔluma Pɔle ɖɛni Balanabase ma: «De ɖale ma vogi zu, de li de kidaaleve nuiti ka, vɛ pɛ de levɛga ná, de Maligii laawooi laazeeli, de ka mini ɖɛɖala ɖa ti ná kidaalevei zu.» ³⁷ Balanabase ɖɛni pɔ, ɛ Zan vɛle ti vɔlu, nii daasei pɛai ga Maleke, ³⁸ keɛ Pɔle kaani ga ɛ la vizɔni ga ti va naa vɛle vɔlu, nii ɛ zegeni ti vɔlu sie mɔungi zu Panfili zɔli, ɛ la ɖɛɛni ti va ta-wotii zu. ³⁹ Naama maɖaali ɔaani ti yɔɖɔzu, eyɛsu ti bali ma. Balanabase Maleke zegeni, ti lɛ batɔi zu, ti li Sipele. ⁴⁰ Pɔle ma ge yiimazege ga Silase,

kidaaleve nui ti ti ɖalivaani Maligii ná-zaalai ma, ti da li. ⁴¹ Ti leveni Siili yooi zu ta Silisi, ti da Egilisiiti iɲoɔ.

16

Timotee vile fai Pɔle ta Silase volu

¹ Naa voluma, Pɔle zeelini Delebe, ta Lisetele. Kidaaleve nui ta ɖɛni miná, daaseigi ga Timotee, dee ɖɛni ga Zuifu anzanui ta kidaaleveai Kilista ma, kɛɛɖe ɖɛni ga Gelekii ta. ² Kidaaleve nui niiti ti ɖɛni Lisetele ta Ikonyume, naati ti ɖɛni zeele woo vago wosu, é lo Timotee va. ³ Wɔin ɖɛni Pɔle ma ga é naa ɖe ga zieɲɔɔ, é naa zegeni, ti tati pelevolu, tɔzei Zuifuiti ta-vai va, niiti ti ɖɛni naama adeti, mazɔɔ ti pe ti ɖɛni kwɛɛni ga kɛɛɖe ɖɛni ga Gelekii. ⁴ Taai niiti é ɖɛni levesu ti zu, é ɖɛni deveiti bosu nui ma, niiti keelaiti ta totuɖɔiti ti ti zegeni Zeeluzalame, naa ɖa a ke ti ɖolo naama leveiti be. ⁵ Egilisiiti sebe ɖɛni ɔɔzu kidaalevei zu, ta da veɛ ti va folo-o-folo.

Pɔle loli fai Maseedɔine

⁶ Ti Filizi ta Galate yooi maaleveni, tɔzei Zenvu Nadagai pele leveni ti luɖo ga ti mina wooi laazeeli Azi yooi zu. ⁷ Ti zeelii ma Misi yooi ɖobave, ti ɖɛni pɔ ga ti li Bitini, keɛ Yesu ná-Zenvui la ɖɛni vaani bu. ⁸ Ti Misi yooi maaleveni naazu, ti zeeli Toloase. ⁹ Kpidii Pɔle kulakelɛmai ta zɔɔni, é Maseedɔine zunu ɖila kaani lɔni, naa da maanɛɛɛ, é da ɖe ma: «Soma kae, é leve Maseedɔine, é ɔɔ gi va!» ¹⁰ Pɔle ná-kulakelɛmai naa maavele ma, gi pele ɖaizieni gaamago ga gi li Maseedɔine, mazɔɔ gi kwɛɛni ga naa maavele ga GALA ka gi lolisu ga gi Woo Niine Uagɔi laazeeli ná.

Lidi ɖidaaleve vai Filipe taazuve

¹¹ Gi ɛɛni batɔi zu Toloase, gi li Samotelase zie zaama yooi ɔɔ pelei, poluma zobui gi li ga Neyapɔlise vele. ¹² Gi zegeni miná, gi li fɔ Filipe taazuve, nii é ɖɛni ga Wɔlɔme laai ta, é ɖɛni ga Maseedɔine ɖɔvi mɔungi ma laai ta. Gi ku felego ɖɛni naama laai zu. ¹³ Doogɔ folo gi ɖulani taai va, gi li zie wolai laave, é ɖɛni gi ɖisu ga gá Zuifuiti ta-GALA falizuve ta ɖaa ná. Tei gi zeini, gi ɔɔni anzanuiti pɔ, niiti ti ɖaalea ɖɛni de ba. ¹⁴ Anzanu ɖila ge ɖɛni ná, nii é ɖɛni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi ga Lidi, é ɖɛni ga sege ɔɔi pɔdi nui, ta ná-taazuve ɖɛni ga Tiyatiil. E ɖɛni woilosu ga pagɔ, Maligii ziilaalaoni, nii a ke é naati mɛni, nii Pɔle ɖɛni bosu. ¹⁵ Tei ta ná-pele wu nui ti batizeni, é gi maanɛɛɛni, é ɖe gi ma: «Ni wo kwɛɛni ga gè ɖidaalevea ga ɖite Maligii ma, à soma wo le ná-pele wu, wo zeí ná.» E ɔɔni gi la gola ga keni gi naa ɖe.

Filipe ɖaso zifigi zu vai

¹⁶ Yeeta, gi ɖɛni liizu GALA falizuve, duɔ anzanu ɖila ge gi laaɖomini, nii adɔbeɛ yenvui ɖɛni su, ná-adɔbeɛ vaiti maavele ma, ná-duɔ kɛɛɖeiti ti ɖɛni kulanuma wola zɔɔsu. ¹⁷ E vileni gi volu, gá-o, Pɔle-o, é da bain, é da ɖe ma: «GALA nii é Anii-Pɛ-Unda, naa ná-botigɛ nui ka ga zunui niiti, ti vaave kizo pelei ɛɛzu ga woye.» ¹⁸ E ɖɛni naa ɖɛɛzu folo mɔinmɔin daawu. Pɔle ɔɔlai ma ga naa, é latini, é ɖe zenvu ɲɔi ma: «Yesu Kilista laaseigi zu, ná é levezu ga é ɖula anzanui nii zu.» Gaamago é ɖulani anzanui zu.

¹⁹ Siegi zu ná-duɔ kɛɛɖeiti ti kaani la ga kito ge la mɔ ti ve, ti va ani mɔinmɔin ɔɔɔ ga maavele, ti Pɔle ta Silase zoni, ti naati kpokpo taa zaamave tukpɔɖaaleve nui pɔ be. ²⁰ Ti naati teveni Wɔlɔme nui, niiti ti ɖɛni ga tukpɔɖaaleve nui, ti ɖe ti ma: «Zunui niiti ka ti faa yaɖabagi viliga ada-laai zu. Zuifuiti be, ²¹ ta kalagi ma zii tanigaa wosu, nii maa la nɛɛni ga adei de ga Wɔlɔme nui ade va va bu, ɔaa ade va ke.» ²² Bebei ɔalaa wuzegeni ti laalɔɖoma. Tukpɔɖaaleve nui ti ta-zegeni kulaai ma ti ɖɔba, ti devei veeni ga ti naati doɖa ga kpakɔi. ²³ Ti begai ma ga ti loɖa ga kpakɔ ɲe mɔinmɔin, ti naati pilini kasɔi ɖa, ti kaso make nui leve ga é da wola wele ti ma. ²⁴ Tei naama levei veeni kaso make nui ya, é ti vilini kaso vele ɖoozu vele nuu, é ti-ɖɔɖɔiti dɔ kpeɖɔi ɖa.

²⁵ Kua zaamai Pɔle ta Silase ti ɣɛni GALA falizu, ti ɗa GALA ɗɛbi wuyeiti too, kasofa nui zɔiti ti ɣɛni ti woomenisu. ²⁶ Gaamago, zou ɓali wolai ɣɛni, ɛ kaso vɛlɛi ma wuulaagiti niikpi, kpogiti daalaoni nɔ ɔɔma, yɔɔɔiti ti vieni kasofa nuiti pɛ ba. ²⁷ Kaso vɛlɛ make nui wuungai ma, ɛ ka ga kaso vɛlɛi ma ɓogiti daalaoge, ɛ nɔ-boga zɔkpɔi ɗulani ma laɗagi zu, ɛ ɣɛni liizu ɓɔɔɔ ɔaazu niina, tɔɔzei ɛ ɣɛni ga kasofa nuiti pɛ ti vɛla. ²⁸ Kɛlɛ Pɔle ɓainni ga woo wola, ɛ ɣɛ ma: «Mina faa ɲɔu nɔpɛ kɛ ga ɓɔɔɔ, gi pɛ gá vɛ.» ²⁹ Kaso vɛlɛ make nui wozakalagi maalolini, ɛ lɛni ga suvile, ɛ ɗa ɓali, ɛ looni Pɔle ta Silase ɣɔɣɔwu, ³⁰ ɛ ɗula ga tiye eteave, ɛ ɣɛ ti ma: «Kɛni, nɔ kɛ ɗale, gɛ ɔa ɣizo?» ³¹ Pɔle ta Silase ti gooɗaavoteni, ti ɣɛ ma: «Gidaaleve Maligii Yesu ma, ɗa ɣizo wa ɗa-vɛleyeɗɛi wu nuiti.» ³² Ti Maligii laawooi woni ma, ta ná-peleyeɗɛi wu nuiti pɛ. ³³ Naama yeeɗɛɗalɛi nɔ kpidi, kaso vɛlɛ make nui liini ga Pɔle ta Silase, ɛ ta-valaiti gaagba, naa vɔluma ti ɓatizeni gaamanɔ ta ná-peleyeɗɛi wu nuiti pɛ. ³⁴ E lɛni ga tiye ná-pelei wu, ɛ daamianigi ve ti ya. Zunui nii ta ná-peleyeɗɛi wu nuiti pɛ ti ɣoozunɛni, ti ɣidaaleve vai zu GALA ma.

³⁵ Sobui, tukpɔɗaaleve nuiti ti salavusuiti teveni kaso vɛlɛ make nui ma, ti ɣɛ ma: «Yeebe zunui niiti ba, ti li.» ³⁶ Kaso vɛlɛ make nui naama wooi laazeelini Pɔle ma, ɛ ɣɛ ma: «Tukpɔɗaaleve nuiti ti keela levege mɔ, ti ɣɛ gɛ wo vɛlɛ, naa maavele ma ɗ ɗula, wo li ziileigi zu.» ³⁷ Kɛlɛ Pɔle ɣɛni ti ma: «Gɛi gi ga Wolome nuiti, ti la gá-veelala lɛni, ti gi loɗa kelemave, ti gi vili kasoi ɗa. Ta pɔ niina ga ti gi ɗula ɗɔɔɗuzu? Gi la naa ɣɛa pɛ! Keni tiya ɓɔɔɔ ti ɔa, ti gi ɗula ti!» ³⁸ Salavusuiti ti liini ti naama wooiti bo tukpɔɗaaleve nuiti ma. Naati ti wola luani, ti menigai ma ga ta ga Wolome nuiti. ³⁹ Ti liini ti pee ve Pɔle ta Silase vɛ, ti naati maanɛnɛ ga ti ɗula ta-laai ɔa. ⁴⁰ Pɔle ta Silase ti ɗulaai ma kasoi ɗa, ti lɛni Lidi ná-pelei wu. Ti ɣɛɗɛlɔinti kaai ma, ti naati iɲɔɔɔni, naa vɔluma ti ɗa li.

17

Pɔle ta Silase ti lii vai Tesalɔnike

¹ Pɔle ta Silase ti leveni Anfipɔli ta Apɔlɔni, ti zeeli Tesalɔnike, vɛ Zuifuiti ta-GALA ɗɛbi vɛlɛi ta ɣɛni ná. ² E lɛni bu, eɣevelei a ɗa kɛ la pɔlɔma, dooɗo folo savago laawu Pɔle ɣɛni liizu, ɛ ɗa ɓɔɛ ti ɔɔ ga GALA sevei zu vaiti. ³ E ɣɛni sugulazu ti ma, ɛ ɗɛɛ ga tiye ga keni Kilista a la ɓɔɔ, ɛ za, naa vɔluma ɛ wuzeɗe, ɛ ɗula saai ya, ɛ ɣɛ ti ma: «Yesu nii gɛ ná-fai wosu wo ma, naa ɗa ɛ ga Kilista.» ⁴ Tanigaa ti ɣidaaleveni ti zaama, ti vɛɛ Pɔle ta Silase ɔa, ta Gɛlekii ma mɔinmɔin niiti ti ɣɛni luazu GALA ba, naa vɛɛ tosuba anzanui ma mɔinmɔin ba.

⁵ Kɛlɛ toloi Zuifuiti ziimave laaveni, ti nu ɲakai tanigaa zɛɣɛni bebei zaama, ti ti ɗaale ba, ti vuutugi vili taai zu. Ti liini ti Zazon ná-pele laa ɗale, ti ɗa Pɔle ta Silase ɗaizie ga ti li ga tiye bebei ɔɔ. ⁶ Tei ti la ɣɛni ti ɗaani, ti Zazon ta kidaaleve nui tanigaa zoni, ti li ga tiye tukpɔɗaaleve nuiti kakala, ti ɗa ɓain, ti ɗa ɣɛ ma: «Niima zunuiti ka ti eteai pɛ kɛai unga wuulee, tiya ɗa ti ɔaai vɛ. ⁷ Zazon ɗa ɛ yeezeidai ti wu. Ti pɛ ta faiti kɛɛzu masagi Seezaal ná-deveiti daalɔɗma, ti ɣɛ masa kili ka ná, nii daaseigi ga Yesu.» ⁸ Naama wooiti ti bebei yiiɗulani ba ta tukpɔɗaaleve nuiti, ⁹ naati ti la ɣɛni kɛni, ti ɔa yeebe Zazon ta zɔiti ba, keni ti kpounma ani ɗulani ti ya pɛ.

Pɔle ta Silase ti lii vai Beelee

¹⁰ Kpidii vɛni nɔ feya, kidaaleve nuiti ti Pɔle ta Silase leveni Beelee. Ti zeelɛi ma, ti liini Zuifuiti ta-GALA ɗɛbi vɛlɛi wu. ¹¹ Naati koozu ɣɛni ɔani, ɛ leve Tesalɔnike Zuifuiti ba, ti yeezeini GALA daawooi wu ga ɣoozunɛ vɛlɛ, folo-o-folo ti ɣɛni GALA seveiti feɣɛfeɣɛlesu, ti pɛte ni nii ti bogai ti ma gaamai vɛ. ¹² Ma mɔinmɔin ge ɣidaaleveni ti zaama, naa vɔluma Gɛlekiiti saama, tosuba anzanuiti ta zunui ma mɔinmɔin ti ɣidaaleveni. ¹³ Kɛlɛ Tesalɔnike Zuifuiti ti kweɣgai ma ga Pɔle ɗa GALA daawooi laazeelizu Beelee, ti ɔaani ná ga ti bebei ɗaazule, ti vuutugi vili ti zaama. ¹⁴ Kidaaleve nuiti ti Pɔle leveni ga kpoloɗɛi laa vɛlɛi, kɛlɛ Silase ta Timotee ti yɛni taazuve. ¹⁵ Zɔiti ti liini Pɔle

maazaasu, ti liini la fɔ Atene. Ti ɖalesuɛ ma, Pɔle valini ti ma ga Silase ta Timotee ti li pɔ be fala.

Pɔle ɖɛai ma Atene

¹⁶ Siegi zu Pɔle ɖɛni sieɲɔɖɔiti kpɔunsu da Atene, zii ɖɛni ɔɔɔzu, tɔɔzei é kaani ga taai naa wola laavege ga kɔɔɖɔ ganigiti. ¹⁷ E ɖɛni ɔɔɔzu Zuifuiti pɔ, GALA ɖɛbi velei wu, ta zii ɖiligiti pɔ, niiti ti vilegai Zuifuiti ta-GALA pelei ma, naa vɔluma folo-o-folo é ɖɛni ɔɔɔzu nuiti pɛ pɔ, niiti ti ɖɛni vaazu ete zaamave. ¹⁸ Faagwe nui tanigaa, niiti ti ga Epikuliɛinti ta Sitoisɛinti, ti tɔɔzeini ga ɔɔɔa pɔ. Tanigaa ti da ɖɛ ma: «Lee ma ɔɔɔzuɖula ɲaka ɖa zunui nii bosu?» Zɔiti ti da ɖɛ ma: «Da ka ga toɖa gala kiligaa ta-vaa laazeelizu.» Tɔɔzei ti ɖɛni Pɔle woomɛnisu, é da Yesu ná-Woo Niine ɔagɔi laazeeli, ta buzeɖe vai, é ɖula saai ya. ¹⁹ Ti li vele ɖana la Aleyɔpaze nuiti kakala, ti ɖɛ ma: «Gá zoo nei gi faa ɖwee ɔaa, é vile kala niinei naa va, nii é bosu ga giye? ²⁰ Tɔɔzei gá fai tanigaa menisu è-la, niiti kaipa gi la de ta menini. Tɔ ɖa é ba, gá pɔ gi naati poluɖwee.» ²¹ Tama Atene nuiti pɛ ta weɛinti ti ɖɛni ti zaama, ti ɖɛni ta-yeɖɛɖalaiti pɛ kɛɛzu nɔ ga ti da faa niineiti bo ɔɔɖɔ ma, ta ti da menɪ.

²² Pɔle wuzegeni naazu Aleyɔpaze nuiti saama, é ɖɛ ma: «Atene nuiti, gè pɛte ga wo pɛ wa ga gala pele zie nu wolaiti, kɛvelei pɛ ma. ²³ Tɔɔzei zègɛ levesu taazuɛ, gè da wa-ɖɔɖɔ ganigiti ka, eyɛsu gè ná ta ɖaa ve seɛɛi ná ga: «Galagi nii nu la kwee, naa nɔnɔi ɖa.» Nii wo ɖɛbizu, wo la kwee, naa ɖa gè ná-fai laazeelizu wo ma. ²⁴ GALAGI nii é eteai ta su aniiti pɛ kpɛte, tɛgi é ga geɖɔlɔgi ta zooi ti-Maligii, seizu la gala pelei naa wu, nii nuiti ti togai ga yeei. ²⁵ Kpɛde la ba ɔalaa ga nuiti ti ani ve be, eɖe a vala ani ta ma zii nɔpɛ ma, tɔɔzei toɖa é zenvui ta zenvu viilei veezu nuɔuseiti pɛ zea, naa veɛ ani mɔtaiti pɛ ba. ²⁶ E etea nuɔusei pɛ kpɛteve ga nu ɖila kpegi mavofodai nɔ, nii a kɛ ti zeɪ zooi ɖa ná pɛ. E yeɖɛɖalaiti teveni ba, é nuiti ti zeɪ yooiti kwegiti da, ²⁷ nii a kɛ ni toɖa zoo ɖɛɛzu nuiti ti ye ɖɛɛzu tiɖili tiɖili ti GALA gaizie ti ka. Tama tɔun maa la ɖoozani de tanɔpɛ ba. ²⁸ Tɔɔzei:

«Tɔun maavele zu, zenvui ɖa de ya, de da ɲiikpi, ta da vulua.»

Eɖeɛvelei wa-vaa ɖwee nui tanigaa ti bogai la ga:

«Ada ga mavofodaiti.»

²⁹ Naa ɖa é ba, tɛi ade ga GALA mavofodaiti, ade mina ɖisie ga GALA kulave ga kɔɔɖɔ ganigiti niiti ɲɛliɖi ɖɛ nuiti, ti ti ɔetɛai ga zanugi, ɔaa walii, ɔaa kɔtui, ga ti ɖoozu ɖelegelegiti. ³⁰ GALA ge nuɔuseiti ta-ɖimalala yeɖɛɖalaiti naati zɛga ná, keɛ niizu toɖa nuiti pɛ devezu aɖave pɛ ga ti ti zie velei maavalibo. ³¹ Tɔɔzei é yeɖɛɖala levea ba, siegi zu é vaazu nuɔusei pɛ tukpɔgaalevezu la ga telebodai, zunu ɖila kpegi maavele, nii é yimazeɖeai la, é naama vooɖi ɖula keɛma ɛɛ pɛ be ga é naa wuzegɛ, é kula saai ya.»

³² Ti naama wooi menigai ma ga gɔveiti buzeɖe vai saai ya, tanigaa ti ɖɛni ɲɛɖulasui ɖɛɛzu la, taɖiligaa ti da ɖɛ ma: «Gá é woomɛni yee ɖili, é lo naama vaiti ba.» ³³ Vele ɖana Pɔle ɖulani la ti zaama. ³⁴ Anɛɛ naa ve, ti zaama tanigaa ti ɖidaaleveni, ti ɖili Pɔle va, naati tanigaa ti ɖɛni ga Denise, nii é ɖɛni ga Aleyɔpaze nui ɖila, ta anzanu ɖila nii daaseigi ɖɛni ga Damalise, ta taɖiligaa.

18

Pɔle ɖɛni Kolente

¹ Naa vɔluma, Pɔle zegeni Atene, é li Kolente. ² E Zuifu ɖila pɛtenɪ ná, daaseigi ga Akilase, é ɖɛni ga Pɔn nu, ta anzai Pelisile ti vaani nɔ feya ti zegɛ Itali, tɔɔzei masagi Kelode devei veeni ga Zuifuiti pɛ ti maagooza Wolɔme va. Pɔle ɖilini ti va, ³ tɛi ɲɛliɖi ɖilagɪ nɔ ɖa é ɖɛni ti pɛ ti ya ga sege ɖota ɔete vai, é yɛni ti vɔ be, ti da boti ɖɛ vɔɔma. ⁴ Dooɖɔ foloi ɖilagilagi pɛ Pɔle ɖɛni ɔɔɔzu Zuifuiti ta zii ɖiligiti pɔ, GALA ɖɛbi velei wu, é ɖɛni ɖaaɔaazu ga é ti lati.

⁵ Siegi zu Silase ta Timotee ti vaani la, ti zegɛ Maseɔɔine, Pɔle ɔɔɖɔ veeni GALA daawooi laazeeli vai nɔ ya niina, é ɖɛni ɖɛɛzu ga Zuifuiti ga Yesu ɖa é ga Kilista. ⁶ Keɛ tɛi Zuifuiti ti ɖɛni maagaaɖizu ga woo ɲɔiti, é ná-segeiti subukpunɛni, é ɖɛ ti ma: «Wo ma

ɲamaɪ ɟa la niina wo unma, wa-vaa nɔpɛ ge la mɔ nɔn unma, bɛ niina gɛ ɟaavote zii ɟiligiti ma.» ⁷ E zegeni miná, é li zunui ta ná-pelei wu, nii é ɟeni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi ɟeni ga Titiyuse Zusetuse, ná-pelei ɟeni GALA dɛbi vɛlei ɟobavɛ. ⁸ Anɛɛ naa vɛ, GALA dɛbi vɛlei ma ɟundigii, nii daa ɟeni ga Kilisepuse, naa ɟidaaleveni Maligii ma, ta ná-pele wu nuiti pɛ. Kɔlɛnte nui ma mɔinmɔin ɔalaa, niiti ti ɟeni Pɔle woomɛnisu, ti ɟidaaleveni, ti batizei zɔlɔɔ.

⁹ Yeeta kpidii, Maligii ɟeni Pɔle ma kulakɛlɛmai zu: «Mina lua pɛ, bɔɛ mina maagɛ kpɔ, ¹⁰ tɔɔzei nɔn ná é vɛ, nu nɔpɛ ge la vɔɔɟua é vɛ, é vɛ faa ɲɔu ɟɛ ga dɛ, mazɔlɔɔ ná-nubusei wola mɔinɛ taai nii zu.» ¹¹ Pɔle kɛɛni Kɔlɛnte ga kona gila ta tukpɛ (1,5), é da nuiti kala ga GALA daawooi.

¹² Siɛgi zu Galiyɔn ɟeni la ga Akayi masagi, Zuifuiti pɛ ti zolooni faa ɟila ma, ti wuzegɛ Pɔle laalɔɟɔma, ti liini la tukpɔɟaalevezuvɛ, ¹³ ti ɟɛ ma: «Zunui nii ɟa é nuiti tatisu, é GALA dɛbi vɛlei taɟili dɛɛzu ga nuiti, nii é la zolooni tɔgi ma.» ¹⁴ Pɔle ɟɛnina ɟɛɛzu é bɔɛ, eyɛsu Galiyɔn kpɔɛi zegɛ, é ɟɛ ma: «Ee, Zuifuiti! E ga é ɟeni ga telebotala va ɔa faa ɲɔu va, ná la woilo wo-woo ma, vɛlei maanɛai é ɟɛ la, ¹⁵ kɛɛ tei é ga maagɛaali nɔ, é vɛle wooiti ta daaseigiti ba, naa vɛɛ wo bɔɟɔ lɔgiti ba, wa-vaa ɟana. Gɛ la pɔ ga gɛ ɟɛ ga naama lukpɔɟaaleve nu.» ¹⁶ E ti bɛɛni, ti zegɛ tukpɔɟaalevezuvɛ. ¹⁷ Ti pɛ ti Sɔsetene zoni naazu, nii é ɟeni ga GALA dɛbi vɛlei ma ɟundigii, ti da dɔɟa tukpɔɟaalevezuvɛ ɟakala. Kɛɛ Galiyɔn maavaa la ɟeni naa zu.

Pɔle ɟale fai ma volu Antiyɔse

¹⁸ Pɔle ku ɟɛɛni fele Kɔlɛnte, naa vɔluma é valini kidaaleve nuiti ma, é lɛ batɔi zu, dii vai zu Siili vɛle, ta Pelisile naa vɛɛ Akilase vɛ. Aisa é vɛ zegɛ ná, é nɔungi buyeni ma batɔ losuvɛ Sankelee, tɔɔzei é minazegɛ kɛɛni. ¹⁹ Siɛgi zu ti zeelini la Efɛze, Pɔle siɛɲɔɟɔiti zɛni miná. E lɛɛni GALA dɛbi vɛlei wu, é da bɔɛ Zuifuiti, ²⁰ naati ti maanɛɛnɛni ga é yeeɟɛɟala go ɟɛ ti vɛ, kɛɛ é la ɟeni vaani naa wu. ²¹ Anɛɛ naa vɛ, seɟezuvɛ ná, é ɟeni ti ma: «Ni GALA ka vaana bu, ná dɛ ɟalesu ma wo vɔ bɛ.» E lɛɛni batɔi zu Efɛze. ²² E ɟulani batɔi zu Seezalee, é zegɛ miná é lɛ Zeeluzalɛme, é laali Egilisii zu nuiti ma, naa vɔluma é yeini Antiyɔse.

Pɔle lii vai keela ziegi zavasiei ma

²³ E ku ɟɛai ma fele miná, é ɟalɛni ma volu, é da levetevɛ Galate ta Filizi, é da kaladopɔiti iɲɔɔɔ.

²⁴ Zuifui ta vaani Efɛze, é ɟeni ga Alɛgezandili nu, daaseigi ɟeni ga Apɔlɔse. Zunui naa ɟeni ga kpɔɛzuɟula nu wola, kalagai gola GALA sɛvɛi zu. ²⁵ E ɟalani ga Maligii ná-pelei ma vai, zɛbɛi ɟeni ba, é da nuiti kala ga Yesu ná-faiti ga gaamai, kɛɛ Zan ná-batizei nɔ ɟa é ɟeni kwɛɛni. ²⁶ E tɔɔzeini ga bɔɛa ga ladalai GALA dɛbi vɛlei wu, kɛɛ siɛgi zu Pelisile ta Akilase ti goomɛnini da, ti seɟeni ti maabuɟa bɔɟɔ vɛ, ti GALA ná-pelei lɛɛ la ga pagɔ. ²⁷ Tɛi é deveni ga é li ga Akayi vɛle, kidaaleve nuiti ti iɲɔɔɔni. Ti sɛvɛi ɟɛɛni kaladopɔiti ma ga naati ti yeezei bu ga pagɔ. Seeliai ma miná, é ɟeni ga kpɔba nu wola naati bɛ, niiti ti ɟidaaleveni GALA ná-zaalai zaɓui zu. ²⁸ Tɔɔzei é ɟeni Zuifuiti ta-bɔɛiti polulaazu nɔ kpaun kɛɛi zu, é da dɛɛ ga tiye GALA sɛvɛiti su ga Yesu ɟa é ga Kilista.

19

Pɔle zeeli vai Efɛze

¹ Siɛgi zu Apɔlɔse ɟeni la Kɔlɛnte, Pɔle leveni ga maazu vɛle yooi zu vɛle, é zeeli Efɛze. E kaladopɔi tanigaa ɟaani ná, ² é ti ɟaazaɟa, é ɟɛ ti ma: «Siɛgi zu wo ɟidaalevea la, wo Zɛnvu Nadegai zɔlɔɔni?» Kɛɛ naati ti googaaavoteni, ti ɟɛ ma: «Tɔun kaipa gi la dɛ vɔlɔ mɛnini ga Zɛnvu Nadega ɟa ná.» ³ E ɟeni ti ma: «Batizei ma bɛgele ɟa mu wo sɔlɔɔgai?» Ti ɟɛ ma: «Zan ná-batizei.» ⁴ Pɔle kpɔɛi zegeni volu, é ɟɛ ma: «Batizei nii Zan ɟeni kɛɛzu, naa ɟeni ga nuiti siɛ vɛle maavalibo fai, é ɟeni ɟɛɛzu nuiti ma, ti ɟidaaleve naama nui ma, nii é vaazu tɔun poluma, naa ɟa é ga Yesu.» ⁵ Ti naama wooi mɛnigai ma, ti batizei zɔlɔɔni Maligii Yesu

laaseigi zu. ⁶ Pɔle yeelaai ma ti ma, ti Zenvu Nadegai zɔlɔ, ti tɔɔzei ga bɔɛa zii woo ɔiligiti su, ta ti da GALA gooi wo. ⁷ Ti pe kpɔga ɔeni ga nu puugo maazu felegɔ (12) ɔɛɔala.

Tɛnɛgi Pɔle boni Efɛze

⁸ Pɔle ɔeni lɛɛzu GALA dɛbi vɛlɛi wu alu savago laawu, ɛ da bɔɛ ladalai zu Zuifuiti pɔ ga GALA nɔ-masadaai ma vai, ɛ ɔeni ɔaabaazu ga ɛ naati tati, niiti ɛ ɔeni bɔɛzu ti vɔ. ⁹ Kɛɛ tɛi tanigaa ti ɔigi baani, ti la kɛɛni, ti va maavalibo, tɔun ti da kpɔɛ ɔɔiti bo kidaaleve vɛle niinei ma, bɛbɛi ɔaazu, Pɔle zegeni ti ɔoba. E ɔeni liizu ga kaladopoiti, folo-o-folo ɛ da ti ɔala Tilanuse nɔ-kala bosuve. ¹⁰ E yenɛ naa ɔɛɛzu, eyɛsu ɛ ɔɛ ga kona felegɔ, naa maavele ma nuiti kpein ti ɔeni zeini Azi yooi zu, Zuifuiti ta zii ɔiligiti, ti pe ti Maligii laawooi mɛnini.

Seva nɔ-doun zunu lɔfelaiti

¹¹ GALA ge ɔeni laavɔɔ vaiti kɛɛzu ga Pɔle maavele, niiti ti la ɔeni ɔɛɛzu pɔlɔma. ¹² Eyɛsu ti da Pɔle nɔ-maabaale seɔɛiti ba nɔ-seɔɛ maazu zɛɔɛiti pɛɛ seɛbɛ nuiti ma, ti da ɔɛdɛ, zenvu ɔɔiti ti da ɔula ti zu. ¹³ Zuifui tanigaa niiti ti ɔeni levetevesu ga ti da inɛgiti kpɛ nuiti su, ti suɔɔɔni ga ti da Maligii Yesu laaseigi wo naama nuiti ma, niiti zenvu ɔɔiti ti ɔeni ti zu, ti da ɔɛ ma: «Nɔ wo levezu Yesu laaseigi zu, nii Pɔle nɔ-fai laazeelizu!» ¹⁴ Zɔiti ti ɔeni niima vaiti kɛɛzu, ti ɔeni ga Seva nɔ-doun zunu lɔfelaiti, nii ɛ ɔeni ga Zuifuiti ta-zalaɔa ɔula ɔundigii gila. ¹⁵ zenvu ɔɔi ti woɔɔaavoteni, ɛ ɔɛ ti ma: «Gɛ Yesu ɔwɛɛni, gɛ kwɛɛni balaa zɔi ɛ ga Pɔle, kɛɛ wɔun, wa ga bɛni?» ¹⁶ Gaamanɔ, zunui nii zenvu ɔɔi ɔeni su, naa valani ti va, ɛ vɔni ti ma, ɛ ti loɔa ɔɛzɛɔɛzɛ, eyɛsu ti vɛla ga ti-maɔnakaiti, ti maawanaai. ¹⁷ Eɛɛ pɛ ge naama vai ɔwɛɛni, Zuifuiti ta zii ɔiligiti niiti ti ɔeni nii wosu Efɛze taazuve, dualuagi lɔni ti pɛ su, naa ɔeni ga zaɔu Maligii Yesu laaseigi lɛbiya zɔlɔ. ¹⁸ Zɔiti pɛ ti ɔidaaleveni, naati ma mɔinmɔin ti ɔeni vaazu, ti da lo zɔ ga ga nii pɛ ti kɛai. ¹⁹ Niiti pɛ ti molikula faiti kɛɛni, naati ti vaani ga ta-zɛvɛiti, ti gala eɛ pɛ gaazu. Ti naama zɔngɔi ɔaaluni, ɛ ɔɛ ga wali ɔae waaɔuulɔlugɔ (50 000).

²⁰ Vɛle ɔana Maligii laawooi wo fai zu ɔeni wɔɔlɔzu la ga ɔaabaai, Maligii bɔɔɔi nɔ-zɛbɛi zaɔui zu.

Duutugi ɛ leveni Efɛze ta Pɔle zɛɛ vai nɔ

²¹ Naama vaiti kpegai ma, Pɔle deveni ga ɛ li Zeeluzalɛme, ɛ leve ga Maseedɔine ta Akayi vɛle. E ɔeni ɔɛɛzu ma: «Siɛgi zu gɛ zeelizu la Zeeluzalɛme, kɛni balaa gɛ ɔaazula Wɔlɔme ma.» ²² E nɔ-kpɔba nu felegɔ leveni Maseedɔine, Timɔtee ta Eelasete, tɔ bɔɔi ɛ yenɛ dɛ Azi yooi zu.

²³ Naama yɛɛɔɔalɔi zu ɔa kpɔɛ wolai leveni la, ɛ lo kidaaleve vɛle niinei va. ²⁴ Zanu kpɛtɛ nui ta ɔeni nɔ, daaseigi ga Deemeetiliyuse, ɛ ɔeni anzanu ɔalagi Aaleteemise nɔ-pɛlɛi maaniini koiti kpɛtɛzu ga wali ɔolegi, ɛ ɔeni naavolo wola ɔaalɛɛzu ba kɔɔɔ gani naama ɔɛɛligi ɔɛ nuiti bɛ. ²⁵ E naati ɔaalɛɛni ba ta zɔi niiti ti ɔeni ɔɛɛligi ɔilagi ɔɛɛzu, ɛ ɔɛ ti ma: «Wo pɛ wo kwɛɛni ga ada-ɔulanumai ɔa niima wotii nɔ zu, ²⁶ kɛɛ wa mɛnisu ta wa pɛtɛsu nii Pɔle kɛɛzu, Efɛze taazuve ta Azi yooi zu nɔ pɛ, ɛ nu mɔinmɔin tatiga, ɛ da ɔɛ ti ma, ɔalagi niiti pɛ nuiti ti kpɛtɛai bɔɔi vɛ, naa tanɔpɛ ge la ga gala. ²⁷ Naama vai ɔa vaazu baagɔlazu ada-wotii ma, ɛ bɛɛɔula anzanu ɔala golai Aaleteemise nɔ-pɛlɛi va, naa vɔluma toɔa vɔla lɛbiya wolai ma, nii ɛ zea, tɛigi nuiti ti nɔkɔsu bɛ Azi yooi zu ta etɛai pɛ su.»

²⁸ Naama woiti mɛnigai ma ti vɛ, ti wola yiiɔaawanani, ti da bain, ti da ɔɛ ma: «Efɛze nuiti ta-ɔalagi Aaleteemise wɔɔlɔvɛ!» ²⁹ Taai zu nɔ pɛ ge ɔeni nɔ wuulee, ti pɛ ti liini vɔɔma ga kpizɛi naama adaɛ, nɔ ga maabɔ bosuve, ti li ga Pɔle zɛɔɔɔ felegɔiti Maseedɔine nuiti Gaiyuse ta Alisetaake. ³⁰ Pɔle ɔeni pɔ ɛ bɔɔi lɛ ga bɛbɛi, kɛɛ kaladopoiti ti la ɔeni kɛɛni. ³¹ Azi nu wolaiti tanigaa vɔlɔ, niiti ti ɔeni ga bɔɔlɔiti, naati ti wooleveni ma, ti ɔɛ ma, ɛ mina li maabɔ bosuve. ³² Eɛɛ pɛ ge ɔeni bainu ga vɛlɛi ɛ pɔ la, tɔɔzei faa wuuleegi wola wɔɔlɔni bɛbɛi zaama, nui bɔɔlɔzu ti la vɔlɔ ɔeni kwɛɛni lee vaa zu ti ɔaalɛi ba.

³³ Nui tanigaa ti ma vai zuɖulani Alɛgezandele ma, nii Zuifuiti ti ɖɛni daavilisu velelabe. Alɛgezandele yee ɖɛɛni ti ma bebe, ɛ ɖɛni pɔ ga ɛ goozuɖula bo bebei ɖaazu. ³⁴ Kele ti kwɛɛgai ma ga toɖa ga Zuifui ta, ti pe ti ɖɛni ɓainsu lele felegɔ laawu, ti da ɖɛ ma: «Efɛze nuiti ta-ɖalagi Aaleteemise wɔɔɔɔ!»

³⁵ Gaabelagi zu, taa zeve ɖɛ nui zooni ɛ bebei ɖaabe, ɛ ɖɛni ti ma: «Efɛze nuiti, be ɖa ɛ la kwɛɛ ga Efɛze taai ɖa ga Aaleteemise wolai ná-pelei makesuve, ta maaniinigi nii ɛ ɖulani geegɔɔgi zu, ɛ loo? ³⁶ Tei nu nɔpe ge la zooga zɛɖezu naa ɖa, wo maanɛɛve wo maagɛ kpɔ, wo mina kazemazu vaa nɔpe ke. ³⁷ Tɔzei wo va ga zunui niiti, tama ti la faa ɖologoloni gala pelei ma, ti la woo ɲɔu woni ada-anzanu ɖalagi ma. ³⁸ Ni nui tanɔpe sɔ ka Deemeetiliyuse ve ta ná-ɲɛliɖi ɖɛɲɔɖɔiti be, tukpɔɖaaleve voloiti ta ná, tukpɔɖaaleve nuiti ta ná, ti va ti ta-ɓaazaɖai la. ³⁹ Kele ni faa ɖiligaa ta wo ɖisu, naati gaagɖa ɖula ba gaaleba ɖitei zu. ⁴⁰ Zaa vai nii tevegai, ni ade la daani ma, toɖa la ade unma, ti ade veelala, eɖɛ ada ɖɛ ga gaazulee vea, tɔzei gi woozuɖulasu nɔpe ge la ná, nii a ɖɛ ga kpɔgi nii ma ungi.» ⁴¹ Siegi zu ɛ beni la ga naama woiti bo, ɛ bebei ɖaagɖaleni ma.

20

Pɔle lii vai Toloase

¹ Siegi zu zɔngɔi beni la, Pɔle kaladopoiti tolini, ɛ ti lenɛ. Naa vɔluma ɛ valini ti ma, ɛ pele zo, ɛ da li ga Maseedɔine vele. ² E naama yooi zu ziɛni, ɛ da tɛnɛ mɔinmɔin bo ga kidaaleve nuiti. Naa vɔluma ɛ liini Geleki yooi zu, ³ ɛ yɛni miná alu savagɔ laawu. E ɖɛvele betɛni niina ga ɛ le ɓatoi zu, ɛ li Siili, eyɛsu ɛ faa ɖwɛɛsu ga Zuifuiti ti yaavai ɖilive ma. Naa maavele ma, ɛ deveni ga ɛ ɖale ma Maseedɔine vele. ⁴ Sieɲɔɖɔiti daaseigiti kaa: Beelee nui Piiluse ná-doun zunui Sopateel, Tesalɔnike nu felegɔi Alisetaake ta Sekɔnduse, naa veɛ Delebe nui Gaiyuse va, ta Timotee, naa vɔluma Azi nuiti Tisike ta Tolofime. ⁵ Naati ti toni da gi luɖɔ, ti li ti da gi ɓɔun Toloase. ⁶ Gɔɔi, siegi zu bului nii leve la su naama veti voloiti ti beni la, gi leɛni ɓatoi zu Filipe taazuve, gi ke ga folo loɔlugo ziei ɖa, gi li gi ti ɖa Toloase, gi ke miná ga dɔɔɖɔ ɖila.

Etikuse wuzeɖe vai, ɛ ɖula saai ya Toloase

⁷ Dɔɔɖɔi ma volo mɔungi, gi ɖaalea ɖɛni de ba ga gi bului ɖaagɖwe ɓɔɖɔ va. Tei Pɔle maanɛɛni ga ɛ li pɔluma zobui, ɛ ɖɛni ɓɛɛzu gaalebai zu nuiti pɔ, ɛ ná-kpɔɛi zuɖoozani, eyɛsu kua zaamai zeeli. ⁸ Lanboi wola mɔinni geezu vele wu, ve gi ɖɛni ná gaalebai zu. ⁹ Zunu lɔungoi ta ɖɛni zeini fenetele laave, daaseigi ga Etikuse, tei Pɔle ɖɛni ná-kpɔɛi wola zuɖoozazu, ɲiimenii leveni la ga gola, ɛ ɖula geezu velei zavasiei zu, ɛ loo zooi ma. Ti buzeɖɛni, kele ɛ zaani niina. ¹⁰ Kele siegi zu Pɔle vilɛni da, ɛ maavɛɛni zunu lɔungoi ma, ɛ sege ɛ da yeezu, ɛ ɖɛ ti ma: «À mina yiizoolɛ, toɖa vulua!» ¹¹ Pɔle leai ma volu geezu vele wu, ɛ bului ɖaleɖaleni, ɛ daamii wo. Naa vɔluma, ɛ yɛni kpɔɛzuɖulai ɖa eyɛsu wozai sege ma, ɛ zɛba ɛ da li. ¹² Ti vaani ga zunu lɔungoi, ɛ vulua, naa ɖɛni ga ɛɛ pe iɲɔdɔ va.

Pɔle lii vai Mile

¹³ Gɔun, gi toni da Pɔle luɖɔ ɓatoi zu, gi li Asɔse, miná ɖa maanɛɛni ga gi Pɔle zɛɖe ná, eɖɛvelei tɔ ɓɔɖɔi ɛ deveni la, mazɔɔ kɛni a la leve ga sie kɔɖɔa vele. ¹⁴ Seeliai ma gi ma Asɔse, gi seɖɛni ɓatoi zu, gi li Mitilɛne. ¹⁵ Gi zɛɖe miná, gi yɛ kpolodei ɖa pɔluma zobui, gi zeeli Siyo. Naa volu voloi, gi zeeli Samɔse, naa vɔluma voloi gi leɖa zeeli Mile. ¹⁶ Pɔle deveni ga ɛ leve Efɛze ɖoba, naa ɖa a ke ɛ mina ɓɔɖɔ ma volo li Azi yooi zu, tɔzei ɛ ɖɛni zuvilezu ga ɛ li Zeeluzalɛme, ni a la zoo ɖɛɛzu ná Pantekote voloi.

Pɔle ná-falima woiti Efɛze lotuɖɔiti ma

¹⁷ Kele Pɔle yɛni Mile, ɛ keela leve Egilisi lotuɖɔiti tuɖɔ Efɛze ga ti va. ¹⁸ Siegi zu naati ti vaani la pɔ be, ɛ ɖɛni ti ma: «Yeɛɖɛɖalai kpein ge kea wo va, wa ɓɔɖɔi wo kwɛɛni vele

gè ɖɛa ziɛzu la, é lɔɔzei folo mɔungi ma, yee gè vilɛni la Azi yooi ma. ¹⁹ Gè botii ɖɛɛve Maligii vɛ bɔɖɔmaayeii zu naa vɛɛ gɔlɔi ta kpɔlɔiti ba, niiti ti ɖɛni zeizu mà Zuifuiti ta-yaavaiti maavele ma. ²⁰ Wo kwɛɛni balaa ga gè la faa nɔpɛ dɔɔɖuni wo va, kɛɛ gè naa pɛ daazeelini wo ma, ta gè wo ɖala kɛɛi zu, ta wa-veleiti bu ga nii kpein soloogai wo ma. ²¹ Gè ɖɛni Zuifuiti ta zii ɖiligiti tolistu yeenɔpɛ ga ti ti zie veleii maavalibo, é vile GALA ba, ta ti ɖidaaleve ade-Maligii Yesu Kilista ma.

²² Niima ziegi zu nà ɖa gè liizu Zeeluzalɛme, Zenvu Nadegai ɖa é ɖɛ, kɛni gè li. Nɔn, gè la kwɛɛni nii é kpɔnsu ná. ²³ Kɛɛ taai kpein gè levesu su, Zenvu Nadegai ɖa dɛɛzu ga ze, é bo mà ga kasoi ta maanɔɖiti ta kpɔnsu. ²⁴ Kɛɛ nɔn zenvui la gàazu ga ani nɔpɛ, gè la pɛtesu ga sɔbelama ani nɔpɛ, nii mà yiizoolɛi ma, naa ɖa ga gè kpizɛi ɖaaɓɛla ta botii, nii gè sɔlɔɔgai Maligii Yesu ya, nii é ga gè GALA ná-zaalai ma Woo Niine ɔagɔi laazeeli.

²⁵ Gè kwɛɛni niina ga wɔi kpein gè ɖɛa levesu wo zaama, ga GALA ná-masada ma wooi laazeelia wo ma, wo tanɔpɛ ge la mɔ nɔn pɛtega. ²⁶ Naa ɖa é ba, nà bosu wo ma za ga: Wo tanɔpɛ ma jamai ma ɖoto la bà. ²⁷ Tɔɔzei gè la GALA ziima vai tanɔpɛ dɔɔɖuni wo va, gè ti pɛ dɛɛve ga woye. ²⁸ Naa ɖa é ba, à make bɔɖɔ ma, ta GALA ná-baala kpulugi pɛ ma, nii Zenvu Nadegai wo zeidai unda ga wo make. A ɖaaɓa GALA ná-Egilisii ma, nii é geyaa ga tɔ bɔɖɔi ná-Doun zunui ma jamai. ²⁹ Gè kwɛɛni ga siegi zu gè liizu la, zuluɔu vileiti ta lo wo zaama, ti la GALA ná-baala kpulugi maawɔɔɖa. ³⁰ Wa bɔɖɔi wo zaama, nui tanigaa ta wuzegɛzu, ti da zɛɛ bɔɛiti bo, nii a kɛ ti kaladopoiti tati ga ti vɔ pele. ³¹ A wɛɛ bɔɖɔ ma mu, wo ɖize su ga kona savagɔ laawu, gè la bɔlɔni folo vɛɛ kpidi va ga wo ɖilagilagi pɛ tɛnɛga yeeta vɔlɔ ga gɔlɔi.

³² Niizu, nà wo veezu GALA ta ná-zaalai ma wooi ya. Zobogi ɖa GALA bɛ ga é wo wɔlɔ kidaalevei zu, ta é tuyai loo wo vɛ, nii é makegai nu nadegaiti pɛ bɛ. ³³ Gàazu la ɖulani nu nɔpɛ ná-wali ba zanu, ba nu ná-seɖɛa va. ³⁴ A wɛɛ zɛɛiti ba, wa bɔɖɔi wo kwɛɛni ga niiti ka ti màavaiti gaagɔlaa ba, ta zɔiti balaa ti ɖɛa pɔlu. ³⁵ Gè dɛɛve ga woye kɛvelei pɛ su ga vele ɖana wo maanɛi wo botii ɖɛ la, nii wo bɔsu da zɛɛsulala nuiti ba, wo ɖize balaa Maligii bɔɖɔi wooi zu, nii é boni ga: «Undaanɛɛ ɖa faanɛɛ ɖɛ nui vɛ, é leve naa va, nii é sɔlɔɔsu.» »

³⁶ Siegi zu é ɓeni la ga naama wooiti bo, é vilɛni niibiga ga ti GALA fali vɔɔma. ³⁷ Ti pɛ ti veleveleni Pɔle ɖɔbu, ti da wola wɔlɔ, ti da nɛɛnɛ. ³⁸ Pɔle wooi é boni ti ma ga: «Wo la mɔ gàazu vɛtega,» naa ɖa é ti wola yiizooleni. Ti liini ti pu ga pele batɔi vɔ bɛ.

21

Pɔle lɛɛ vai Zeeluzalɛme

¹ Gi zeɖɛai ma ti ɖoba, gi lɛɛni batɔi zu, gi sakpa Kɔse, naa vɔluma voloi gi zeeli Lɔɔde, gi zeɖɛ miná gi li Patala. ² Tɛi gi batɔi ta ɖaani miná, é da kpɔlodɛi maaleve ga Fenisi vele, gi lɛɛni su, gi da li. ³ Gi zeelii ma Sipele ɖobaɛ, gi zɛni ga ɖɔvɛzu vele, gi li ga Siili vele. Gi lɔni Tiil, tɔɔzei miná ɖa batɔi maanɛni ga é laayeii ná ná-kasɔi wu. ⁴ Gi kaladopoiti kaani miná, gi yɛni ti ɖoba dɔɔɖɔ ɖila daawu. Zenvu Nadegai puuni naati ziima ga ti Pɔle lɛɛ ga é mina lɛ Zeeluzalɛme. ⁵ Kɛɛ naama voloiti tevegai ma, gi pele zoni, ti pɛ ti gi vɔuni ga pele, ta ti-anzaiti é vɛɛ ti-lointi ba, eyesu gi ɖula taai va, gi vilɛni niibiga kpɔlodɛi laave ga gi GALA fali. ⁶ Naa vɔluma, gi valini bɔɖɔ ma ga tiye, gɔn gi lɛ batɔi zu, tiya ma, ti ɖale ma ta-laazu.

⁷ Gi kpɔlodɛ ɖa ziei ɖaaɓɛlani ga gi zeɖɛ Tiil gi li Petɔleemayise, gi laali kidaaleve nuiti ma miná, gi folo ɖila kɛ ti va. ⁸ Gi zeɖɛ ná pɔluma voloi, gi zeelini Seezalee. Gi lɛɛni woo niine vagɔ laazeeli nui Filipe ná-pelei wu, é ɖɛni ga nu lɔfelaiti gila, niiti zeelobai woni ga tiye. Gi yɛni ná-pelei wu. ⁹ Anza lopo naanigɔ ɖɛni zea, ti la dɛ zunu vaa ɖwɛɛ, naati ti ɖɛni GALA gooi wosu.

¹⁰ Tɛi gi ku ɖɛɛni ná fele, GALA goo wo nui ta zeɖɛni Zudee yooi zu, é yei, daaseigi ga Agaɓuse. ¹¹ E vaani gi vɔ bɛ, é Pɔle ná-saamaɖiligi zeɖɛ, é ɖɔɖɔiti ta zɛɛiti suɖili, é ɖɛ ma: «Zenvu Nadegai ɖɛ: «Zunui nii nɔnɔ ga saamaɖiligi nii, vele ɖa Zuifuiti ti vaazu gilizu la

Zeeluzalɛme, ti fe zii ɖiligiti zea.» ¹² Gi naama wooi mɛnigai ma ga taai naa zu nuiti, gi Pɔle maanɛnɛni ga ɛ mina ɛ Zeeluzalɛme. ¹³ Kɛɛ Pɔle gi wooɖaaɔoteni, ɛ ɖe ma: «Lee ɖana wo kɛɛzu, wo da wɔɔ, wo da zii ɖologolo? Nɔun, kɛvele ɖetɛve ɖili vai nɔ laade, kɛɛ gɛ za ɖalaa Zeeluzalɛme Maligii Yesu laaseigi vɛ.» ¹⁴ Tei gi la ɖeni zoosu gi va nɔ-kisiei lati, gi la mɔ ɖeni daani kpaangbali, gi ɖeni ma nɔ: «Maligii yiimai zoo, ɛ ɖe!»

¹⁵ Naama voloiti tevegai ma, gi gá-ɖevele ɖetɛni, gi ɛ Zeeluzalɛme. ¹⁶ Kaladopoi tanigaa ti zegeni Seezalee, ti vɛle gi volu, ti li ti gi laazuɔvɛɛ Sipele nui ta ná-pelei wu, daaseigi ga Menasɔn, zunui naa ɖeni ga kidaaleve nu vɔɔma.

Pɔle ta Zake ti ɖomi fai

¹⁷ Siegi zu gi zeelini la Zeeluzalɛme, kidaaleve nuiti ti gi laaɖomini ga koozunɛi. ¹⁸ Poluma voloi, Pɔle vɛɛni gi va, gi li Zake vɔ bɛ, totuɖɔiti gaalea ɖeni de ba ɖalaa ná. ¹⁹ Pɔle ti luɔɔni, naa vɔluma ɛ tɔɔzei ga naa zuɖulaa ti ma ga gilagila, nii GALA ge keai zii ɖiligiti saama ga ná-botii maavele. ²⁰ Ti begai ma ga goomɛni, ti ɛbiyai veeni GALA bɛ. Naa vɔluma, ti ɖeni ma: «Kɛɛloun, ɛ pɛtega, nu waa mɔinmɔin ge ɖidaalevea Zuifuiti saama, ti pɛ ti zɛbɛzeɖe tɔgi zo fai zu ga gola. ²¹ Tama ti mɛnigɛ ga Zuifuiti niiti ti zii ɖiligiti saama, da naati pɛ kalasu ga ti beteve Moize ná-tɔgi ba, da ɖɛɛzu ti ma ti mina mɔ ti-lointi tati pɛɛvɔlu, naa vɔluma ti mina mɔ vɔkɔɖɔ faa vɔɔmaiti ma. ²² Tɔɖa ɖe ɖale mu? Tɔɔzei zege ma nɔpɛ ge la ba, ta vaazu mɛnisu ga ɛ vaavɛ. ²³ Naa ɖa ɛ ba, nii gi bosu ɛ ma, naa ɖe. Zunu naanigɔ ɖa gi zaama, niiti ti minazege keai, ²⁴ ti zege wo ɔɖɔɖɔ ɖade vɔɔma wa tiye, ɛ ti-maavaiti pɛ sege ga ɖasɔ, naa ɖa a ke ti tɔungiti kpuye. Naazu ɛɛ pɛ ka kwɛɛ ga zɛɛi ɖa ti bogai ti ma da-vaa zu, kɛɛ da ɖalaagi da ga tɔ so nui ta. ²⁵ Nii ɛ ga zii ɖiligiti tɔnɔi, niiti ti ɖidaaleveai, gi sevei levege ti ma ga ti mina da ga suaiti mi, niiti ti ɖulaa ga zalaɖai kɔɖɔ ganigiti bɛ, ta pamai, naa vɛɛ suaiti ba ti ma pama la vuuni, ti ɔɖɔɖɔ maapɛ ɖalaa ga kologologi.» ²⁶ Poluma voloi Pɔle zunui naati segeni, ti ɔɖɔɖɔ ɖade ta naati, naa vɔluma ti ɛ GALA sei vɛlei wu. E kui ɛ ga tiye voloi ta-ɖade fai ɖaaɖelazu la, yɛi zalaɖai maanɛi la, ɛ ɖula ti ɖilagilagi vɛ.

Pɔle zo fai GALA sei vɛlei wu

²⁷ Folo ɔfelasiei ɖaaɖelazuɔvɛ ɖeai ma zeelizu, Azi yooi zu Zuifuiti ti Pɔle ɖaai ma GALA sei vɛlei wu, ti bebei pɛ buzegeni daalɔɖɔma, ti so, ²⁸ ti da kpee loo, ti da ɖe ma: «Izelayele nuiti, à ɔ gi va! Weɛ, zunui nii ɖa ɛ ɛɛ pɛ kalasu adavɛ pɛ Izelayele nuɔuseiti daalɔɖɔma, ta Moize ná-tɔgi ta GALA sei vɛlei laalɔɖɔma, ɛ ɛa ga vɔɔ zii ɖiligiti GALA sei vɛlei wu, ti ada ɖadegai nii ɖɔzɔa!» ²⁹ Ti ɖeni naa wosu, tɔɔzei mɔunpa ti Efɛze nui Tolofime ɖaani Pɔle vɔlu taazuɔvɛ, ti ɖeni kaazu ga tɛvɛ ga naa GALA sei vɛlei wu. ³⁰ Taazuɔvɛ naa pɛ ge ɖeni gaama wuulee, nuɔuseiti ti da ɖula adeti pɛ ga kpizei, ti da va, ti Pɔle zoni, ti kula GALA sei vɛlei wu, ti kpogiti daaɖulu gaamanɔ. ³¹ Ti ɖeni ɖɛɛzu, ti Pɔle va, eyɛsu ma wooi zeeli Wɔɔme salavusu bulugiti unda ɖɔɖɔɖɔɖɔɖɔ ma ga Zeeluzalɛme taazuɔvɛ ɖa wuulee. ³² Gaamago nɔ, ɛ salavusuiti ta ta-ɖundigiti segeni, ti li bebei vɔ pelei ga kpizei. Ti kɔɖɔɖɔɖɔɖɔ ɖaai ma ta salavusuiti, ti ɖeni Pɔle loɖa vai va. ³³ Kɔɖɔɖɔɖɔɖɔ maabugani Pɔle va, ɛ so, ɛ devei ve ga ti gili ga yɔɔɖɔ felegɔ. Naa vɔluma, ɛ ti ɖaazagani ga tɔɖa ga ɖe, ta leeni ɖa ɛ keai. ³⁴ Kɛɛ bebei zaama ɛɛ pɛ ge ɖeni nɔnɔ wosu, ti da ɖain, ti woo la liini ga faa ɖila. Tei kɔɖɔɖɔɖɔɖɔ la ɖeni faa nɔpɛ gaagaaazu naama vaa zupui zaama, ɛ devei veeni ga ti lii la kɔɖaɖai zu. ³⁵ Siegi zu Pɔle ɖeni la nu ɛɛzuɔvɛ, kɛni salavusuiti ti segeni, tɔɔzei bebei ná-ziiɖulai va, ³⁶ mazɔɔ bebei ɖeni polu, ti da ɖain, ti da ɖe ma: «À paa!»

Pɔle ɔvɛ vai bebei vɔ

³⁷ Siegi zu ti ɖeni Pɔle ɛɛzu la kɔɖaɖai zu, ɛ kɔɖɔɖɔɖɔɖɔ ɖaazagani, ɛ ɖe ma: «Da ke gɛ ɔvɛ ɛ vɔ ɖaa?» Naa ɖe ma: «È Geɛke wooi ɖwɛɛ mu ɖaa? ³⁸ Da ɛi ɛ va ɖe mu ga Ezipete nui naa, nii ɛ vuutugi leveai feya, ɛ li ga nu vaa nu waanaanigɔ (4 000) tevebai zu?» ³⁹ Pɔle ɖe ma: «Ba-o, nɔun, ná ga Zuifu ɖiteɖite, sɔɔɔge Taalese, Silisi yooi zu, ná ga sɔɔɔɔɔɔ laa wolai

naa zu nu. Nà è maanɛɛnɛzu, va bu, gè bɔɛ nuɓuseiti pɔ.» ⁴⁰ Tei kɔɔɗuluɓai vaani bu, Pɔle yɛni loni nu lɛɛzuɓɛ, é yee gɛ bɛbɛ nuɓuseiti ma ga ti maagɛ kpɔ. Naa lɛini tɔɔntɔɔn, Pɔle tɔɔzei ga bɔɛa ti ɔ Alame wooi zu, é gɛ ti ma:

22

¹ «Kɛɛni ta kɛɛleaiti, à woilo nii ma gè bosu ga nà-goozuɗulagi.» ² Naa mɔta lɛini volu tɔɔntɔɔn, siɛgi zu ti mɛnini la ga Pɔle ɗa bɔɛzu ti ɔ Alame wooi zu. Pɔle ɗeni ti ma: ³ «Nɔn, nà ga Zuifui ta, sɔlɔɔgɛ Taalese, Silisi yooi zu, kɛɛ gè kulasui wogɛ taa wolai nii zu, gè kalagi zɔlɔ Gamaliyɛle yeezu, nii a kɛ gè vɛlɛ gi-mɛmɛwolani ta-lɔgi ɗwɛɛgai volu ga ɗiteɗite. Sɛbɛzɛɗeni gola GALA ná-fai zu, eɗɛvelei wo la za. ⁴ Gè kidaaleve vɛle niinei nii ma nuiti wɔinzege eysesu saai da zeeli tanigaa ma, gè zunuiti ta anzanuiti gili, gè da ti vili kasoi ɗa. ⁵ Zalaɗa ɗula ɗundigɗi wolai ta totuɗiti pɛ ta zoo ɗɛɛzu ga nà-zeele. Gè falima zɛvɛiti sɔlɔni vɔlɔ ti ya, ga é ve ade-ɗɛɛlɔinti Zuifuiti zea, siɛgi zu gè ɗeni liizu la Damase ga gè naama ɗidaaleve nuiti gili, gè va ga tiye Zeeluzalɛme, nii a kɛ gè faa ze ti ma.

⁶ Tei gè ɗeni pelei ma, maaɓuɗazuɓɛ Damase va, folo gaalɔgai ma ziɛgi zu, gaamago wozakala golai ta ɗulani geɗɗɔlɔgi zu, é da volo maaɗoolii zu.» ⁷ Gè looni zooi ma, gè wooi ta mɛnini, é da ɗɛ mɔ: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu è wɔinzegezu?» ⁸ Gè ɗeni ma: «Bɛ ɗa ga de, Mɔliɗii?» E ɗɛ mɔ: «Nà ɗa gè ga Nazalɛte nui Yesu, nii è wɔinzegezu.» ⁹ Siɛɗɔɗiti ti wozakalagi ɗaani, kɛɛ ti la ɗeni naama nui woomenisu, nii é ɗeni bɔɛzu pɔ. ¹⁰ Gè ɗeni ma: «Mɔliɗii, lee ɗa nà kɛ?» Mɔliɗii ɗɛ mɔ: «Wuzege, è li Damase, ta naa pɛ bo è ma, nii maanɛai ga è kɛ.» ¹¹ Tei wozakalagi naa ma voloi gaaazuɗoleni, siɛɗɔɗiti ti sɔni zɛɛi va, ti li ga ze Damase.

¹² Zunui ta ɗeni miná, daaseigi ga Ananiase. GALA gaazuluaba nu ɗeni de, é ɗoloni GALA ná-tɔgi vɛ. Zuifuiti kpein ti Damase ti ɗeni tɔɗɔ vagɔi wosu. ¹³ E vaani, é ɗɛ mɔ: «Kɛɛloun Sɔle, wozaga volu!» Gaamago nɔ, gaaazuɓɛ zɛɗeni ma, gè wɛɛ ba. ¹⁴ E ɗeni mɔ: «Ade-mɛmɛwolani ta-GALAGI yeeloge è va kaite ma yeeluɗɔ ga è ziimai ɗwɛɛ, è Telebo Nui vɛɛɛ, ta è daawooiti mɛni. ¹⁵ Da ɗɛɛzu ga ná-zeelei nuɓuseiti pɛ gaazu, é vɛlɛ naama vai va, nii è kaai ta è mɛnigai. ¹⁶ Lee vaa zu mu è nɛkɛsu? Wuzege, è batize, da-ɗotoiti ti gba è va, è bɔɗɔ ɗaliva Mɔliɗii ma.»

¹⁷ Naa vɔluma, siɛgi zu gè vaani la volu Zeeluzalɛme, yeeta gè ɗeni GALA falizu GALA sei vɛɛi wu sùɗili. ¹⁸ Gè wɛɛni, gè Mɔliɗii ɗa, é da ɗɛ mɔ: «Suvile, è ɗula Zeeluzalɛme va, tɔɔzei nuɓusei niiti ti zeini ná, ti la woiloga pɛ da-zeele wooi ma, é vɛlɛ nɔn ba.» ¹⁹ Gè goɗaavoteni, gè ɗɛ ma: «Mɔliɗii, ti pɛ ti sugwɛɛni ga gè ɗɛa liizu GALA dɛbi vɛɛiti bu, gè da naama nuiti pili kasoi ɗa, ta gè da ti loɗa, niiti ti ɗidaaleveai è ma. ²⁰ Anɛɛ balaa siɛgi zu ti ɗeni da-zeelei Etiyeni vaazu la, nà bɔɗɔi gè ɗeni ná, gè vaani bu, nà ɗa gè ɗeni makɛsu ma nu vaa nuiti ta-zɛgeiti ba.» ²¹ Naazu Mɔliɗii ɗeni mɔ: «Li, nà è levesu goozama poun zii ɗiligiti pɔ bɛ.» »

Pɔle vili fai kasoi ɗa

²² Ti woiloni goo ma, eysesu é naama wooi wo. Kɛɛ naa vɔluma ti wooɗulani, ti ɗɛ ma: «À nii ɗɛɗala nui vaa! Maa la nɛɛni ga wo va ze vulua!» ²³ Ti ɗeni kpeei loozu, ti da ta-zɛgeiti pili ya, ti da fufiligi wuzege geezuɓɛ. ²⁴ Kɔɔɗuluɓai devei veeni ga ti lɛ ga Pɔle kɔlaɗai zu, ti gaazaɗa ga kpakɔi, nii a kɛ ti kwɛɛ lee vaa zu nuiti ti bainsu ɗani tɔn daalɔɗma. ²⁵ Tei ti ɗeni gilizu ga ti va doɗa, Pɔle salavusu ɗundigɗi ɗaazaɗani, é ɗɛ ma: «Zobo feeve wo ya ga Wɔlɔme nu loɗa, nii ná-tukpɔi ɗaa la de vɔlɔ leveni?» ²⁶ Salavusu ɗundigɗi naa mɛnigai ma, é liini é ɗɛ kɔɔɗuluɓai ma: «Lee ɗa è vaazu kɛɛzu? Zunui nii ɗa ga Wɔlɔme nu.» ²⁷ Kɔɔɗuluɓai vaani, é ɗɛ Pɔle ma: «Bo mɔ, da ga Wɔlɔme nu ɗiteɗite?» Pɔle ɗɛ ma: «Ungo.» ²⁸ Kɔɔɗuluɓai ɗɛ ma: «Wali wola ɗa nɔn gè kula, gè va ɗɛ ga Wɔlɔme nu.» Pɔle ɗɛ ma: «Nɔn, sɔlɔɔgɛ su.» ²⁹ Zɔiti ti ɗeni gaazaɗasu ga kpakɔi, naati ti ɗeni ba. Kɔɔɗuluɓai wola luani, é kwɛɛgai ma ga Pɔle ɗa ga Wɔlɔme nu, tama é naa ɗilii ga yɔlɔɗiti.

Pōle ɣeni tukpɔɣaaleve nuiti kakala

³⁰ Poluma zobui, tei kɔɔɣulubai ɣeni pɔ ga é naama vai ɣwεε ɣiteɣite, nii Zuifuiti ti Pōle veelalazu su, é fieni, é devei ve ga zalaɣa ɣula ɣundigiiiti ta tukpɔɣaaleve nu wolaiti pε ti ɣaale ba. Naa voluma é devei veeni ga ti yei ga Pōle, é naa vileni ti zaama.

23

¹ Pōle weleni tukpɔɣaaleve nu wolaiti pε ba, é ɣe ti ma: «Kèeleaiti, sɛve GALA gaazu ga kisiε vagoi eyesu za voloi.» ² Kεε zalaɣa ɣula ɣundigii wolai Ananiase devei veeni naama nuiti zea, niiti ti ɣeni Pōle ɣoba, ga ti naa loɣa daave. ³ Naama ziegi zu Pōle ɣeni ma: «GALA ka è loɣa, sigi kolegi! Da zeini ga è nà-tukpɔi ɣaaleve ga tɔgi, è zεba è ɖa devei ve tɔgi laalɔɣma ga ti dòɣa!» ⁴ Zɔiti ti ɣeni ná, naati ti ɣeni Pōle ma: «Da GALA ná-zalaɣa ɣula ɣundigii wolai boomusu!» ⁵ Pōle ɣeni ti ma: «Kèeleaiti, ɣè la ɣea kwεε ga zalaɣa ɣula ɣundigii wolai ve, tɔzei seveve GALA sevei zu ga: «Mina woo ɣɔu wo ɖa-nubuseiti ta-ɣundigii ma.»»

⁶ Tei Pōle kwεeni ga kpɔgi ɣilazuve ɣa ga Saduseyeinti, ɣilazuve ɣe ga Falizieiinti, é woɔɣulani tukpɔɣaaleve nu wolaiti saama, é ɣe ma: «Kèeleaiti, nà ga Falizien, Falizien ta ná-doun zunu ɣa ga ze, kitogi é zεa ɣoveiti buzeɣe vai zu saai ya, naa maavele ɣa za tukupɔaalevezu la.» ⁷ E naama wooi wogai ma, maɣaali lɔni Falizieiinti ta Saduseyeinti zɔɣɔzu, bebei ɣaagwεeni su fele. ⁸ Tɔzei Saduseyeinti ti ɣeni bosu ga ɣoveiti ti la wuzegεa saai ya, geezufeela la ná, ta zenvu la ná, Falizieiinti ma ti laave naama vaiti pε da. ⁹ Kpɔe wolai leveni, Falizieiinti pɔ pele tɔ kalamɔin tanigaa ti wuzegeni, ti maɣaali vili su, ti ɣe ma: «Gi la zunui nii zɔ ɣɔu nɔpe kaazu. Be ɣa é kwεε ni zenvui ta ɣa kpɔeai pɔ, ɣa geezufeelai ta ɣa kpɔeai pɔ?» ¹⁰ Kpɔei zuwɔlɔni, kɔɔɣulubai ɣeni luazu ga nuiti ti mina Pōle vaa, é devei veeni salaɔusu bulu gila zea ga ti yei ti Pōle ɣula ti zaama, ti lεε la kɔlaɣai zu.

¹¹ Naama yee bidii, Maligii ɣulani kelema Pōle ve, é ɣe ma: «Zεbezeɣe, è ɣea ga nà-zeelei Zeeluzalεme, keni balaa è ɣe ga nà-zeelei Wolεme taazuve.»

Zuifuiti ta-yaavai Pōle laalɔɣma

¹² Poluma voloi sobuzobu wolai, Zuifuiti tanigaa ti yaavai ɣilini, ti ɣona ga tanɔpe ge mina daami wo ɣa kpɔle, keni ta Pōle vaana pε. ¹³ Zɔiti ti naama yaavai βeteni, ti mɔinni nu vuunaanigɔ (40) ma. ¹⁴ Ti liini zalaɣa ɣula ɣundigiiiti pɔ be ta totuɣɔiti, ti ɣe ti ma: «Gi minazeɣeve, gi ɣona ga gi la ani nɔpe pokɔɣga, ni gi la de Pōle vaani. ¹⁵ Wa balaa mu, à zoloo faa ɣila ma wa tukpɔɣaaleve nu wolaiti, wo ɣɔe kɔɔɣulubai vɔ, ga é va ga Pōle wo vɔ, eɣe wa ɣe ná-fai wuuvetesu ga pagɔ. Goun, gi ɣevele βetεve naama zie su ga é va ɣe é zeeli, gi paa.»

¹⁶ Kεε Pōle daabeii yaavai naa zuɣwεeni, é liini kɔlaɣai zu, é suɣula Pōle ma. ¹⁷ Pōle salaɔusu ɣundigii gila tolini, é ɣe ma: «Li ga zunu loungoi nii kɔɔɣulubai vɔ be, faa ɣa kisu ga é bo naa ma.» ¹⁸ Salaɔusu ɣundigii naa liini ga zunu loungoi kɔɔɣulubai vɔ be, é ɣe ma: «Kasɔɣa nui Pōle ɣe ɣè va ga zunu loungoi nii è vɔ, faa ɣa kisu ga é bo è ma.» ¹⁹ Kɔɔɣulubai zunu loungoi zoni zeei va, é lii la, ti maagelesa ge leve, é ɣe ma: «Lee ɣa è pɔ ga è bo mà?» ²⁰ Naa gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Zuifuiti ti zolooge ma ga ti va è vɔ be ga è Pōle leve tukpɔɣaaleve nu wolaiti pɔ lina, eɣe ta ɣe ná-fai wuuvetesu ga pagɔ. ²¹ Kεε mina woilo ti-woo ma, tɔzei tanigaa ta ti zaama ta mɔin nu vuunaanigɔ (40) ma, niiti ti minazeɣeai, ti ɣona ga ti la daami woga ɣa kpɔle, ni ti la de Pōle vaani, ti ɣevele βetεve na, ɖa nɔ ɣa niina, ti è ɣounsu ga è va bu.» ²² Kɔɔɣulubai beni zunu loungoi va, é li, kεε é naa laa maaɣakpani, é ɣe ma: «Mina bo nu nɔpe ma ga è vaave è niima vai wo mà.»

Ti Pōle leve fai masagi Felikise ma

²³ Naa voluma, kɔɔɣulubai ná-salaɔusu ɣundigii felegɔ lolini, é ɣe ti ma: «À salaɔusu unfelegɔ (200) ɣevele βete, ta soo bize zalaɔusu vuulɔfela (70), naa vεε kpεen vili nu

unfelegɔ (200) ɔa, za ɔidii nɔ lelei laavuusiɛi ma, wo li Seezalee. ²⁴ Kɛni ɔalaa wo sooiti faagɛ Pɔle vɛ, naa ɔa a kɛ ɛ zeeli zou zɛvɛ ɔundigɔii Felikise ma ga pagɔ.»

²⁵ Ná-sɛvɛi zu wooi ɔaa, nii ɛ kɛɛni: ²⁶ «Kelode Lisiyase ɔa ɛ ná-tuɔɔ gooi laazeelizu ná-nu vago wolai zou zɛvɛ ɔundigɔii Felikise ma. ²⁷ Zuifuiti ti zunui tɛi soni, nii gɛ tevesu ɛ ma, ti ɔɛnina paazu, eyɛsu gɛ zoloo ná ma, ga salavusui bulugiti ti kula ti ya, gɛ kwɛɛgai ma ga toɔa ga Wolome nu. ²⁸ Tɛi gɛ ɔɛni pɔ ga gɛ so ungi ɔwɛɛ, gɛ liini la ta-lukpɔɔaaleve nu wolaiti kakala. ²⁹ Gɛ pɛtɛni ga ta peelalazu, ɛ vɛlɛ ta-lɔgi ma vaiti ba, kɛlɛ ɛ ɔula naa volu, ɛ la faa ɔili koloɔloni, nii nu a paa su, ɔa nu a gili ma vaa zu. ³⁰ Kɛlɛ nui ta ɔoi vɛa ga yaavai ɔilivɛ ma ga ti paa. Naa ɔa ɛ kɛa, gɛ la ná maaɔɔunsu, gɛ tevega ɛ ma, gɛ maalɔɔ nuiti deve ga ti va ɛ vɔ bɛ, ti ɔaazaɔa ná.»

³¹ Tɛi salaɔusuiti ti naama levei zɔɔɔni, ti Pɔle zegɛni ga kpidii, eyɛsu ti zeeli Antipatili. ³² Poluma zobui, ti ɔaleni ma kɔɔlaɔai zu, ti zɛ soo ɔizɛ zalavusuiti zea, ti li ta naati. ³³ Ti zeeliai ma Seezalee, naati ti sɛvɛi veeni zou zɛvɛ ɔundigɔii ya, ti Pɔle lɛɛ la. ³⁴ Siɛgi zu ɛ ɔɛni la ga sɛvɛi ɔala, ɛ Pɔle ɔaazaɔani naa zegɛzuɛ ma. Tɛi ɛ kwɛɛni ga naa zegɛvɛ Silisi ɔovii ma, ³⁵ ɛ ɔɛni naa ma: «Nà ɛ woomɛni, siɛgi zu ɛ maalɔɔ nuiti ti vaazu la.» E devei veeni ga ti make naa va Elode ná-masa pelei wu.

24

Pɔle maalɔɔ vai zou zɛvɛ ɔundigɔii Felikise ma

¹ Folo ɔɔlugɔ volu ma, zalaɔa ɔula ɔundigɔii wolai Ananiase, ta totuɔɔiti, naa vɛɛ laavaawo gila ba daaseigi ga Tɛɛletule, ti yeini Seezalee. Ti zeelini zou zɛvɛ ɔundigɔii Felikise vɔ bɛ, ti ɔaazaɔa ma ga Pɔle laalɔɔɔ. ² Ti naa lolini, Tɛɛletule ná-kpɔɛzuɔulalai ɔɔzeini ɔani: «Ee, ɔá-nu vagoi Felikise, ɛ zaala ɔa gi ziilei daazeeliai zu la, ta falibo pagɔi niiti ti zooi zu, gi naati sɔɔɔga ga ɔa-ɔima wotii maavele. ³ La da ga yeeɔɔɔalalai pɛ su, ta aɔɛ pɛ gi ɔa-vaa ɔɔɔɔi wuuɔwɛɛ. ⁴ Kɛlɛ gi la pɔ ga gi ɛ lɛbi zeini ada ɔilagi, naa ɔa ɛ ba, soma ɔa-nu vagoi zu, ɛ woilo gi-woo ma yeeɔɔɔalala buɔako laawu. ⁵ Gi kaave ga zunui nii ɔa ga ɔɛbulusa nu wola nuɔusɛiti saama, toɔa kpɔɛi ɔɔzu Zuifuiti pɛ zɔɔɔzu eteai zu ná pɛ, toɔa ɛ ga Nazalɛte ɔalabo nuiti ta-lotuɔɔi. ⁶ E ɔaabaani vɔɔ ga ɛ GALA sei vɛlei ɔɔɔɔ, tama gi so. [Gi ɔɛni pɔ ga gi ná-tukpɔi ɔaaleve, eɔɛvelei ɔá-lɔgi la. ⁷ Kɛlɛ kɔɔɔulubai Lisiyase vaani ga maabaai, ɛ kula gi ya, ⁸ ɛ devei ve ga gi va, gi ɔá-ɔaazaɔai la ɛ vɔ bɛ.] Da ɔɔɔɔi gaazaɔa, ɛ naama vaiti kwɛɛ niiti gi ti-ma ɔaazaɔai wosu ɛ ma ga daalɔɔɔ.» ⁹ Zuifuiti ti vaani bu, ti ɔɛ ma zekana niima vaiti ti la.

Pɔle ná-goozuɔulagi

¹⁰ Zou zɛvɛ ɔundigɔii yeeleteni Pɔle ma ga ɛ ɔɔɛ, Pɔle kpɔɛi zegɛni, ɛ ɔɛ ma: «Gɛ kwɛɛni ga kaite ɔa ɛ tukpɔɔaalevezu ɔá-yooi zu, naa maavele ma ná vaazu ná-goozuɔulagi wosu ɛ ma ladalai pɛ su. ¹¹ Da ɔɔɔɔi ɔa zoo ɛ poluɔula ga ɛ la dɛ leveni folo puugɔ maazu felegɔ (12) ɔa, gɛ lɛɛni Zeeluzalɛme GALA dɛbi vai ma. ¹² Nu la kàani GALA sei vɛlei wu, ɔa GALA dɛbi vɛlɛiti bu, ɔa taazuɛ gi va ɔa maagaali ɔɛ ga nu, gɛ va nuɔusɛiti buzegɛ kpɔɛleve vaa ma. ¹³ Niima nuiti ti la zooga ti va gaama ɔila kpalaa dɛɛ naama vaiti su, niiti ti màalɔɔzu ti zu. ¹⁴ Nii gɛ kwɛɛni naa ɔa ga, ná gi-mɛmɛwolani ta-GALAGI lɛbizu ga kidaaleve vele niinei, nii ti ɔɛɛzu ma, gaagwɛ vɛlei. Nɔun, dàave naa pɛ da, nii sɛvɛai tɔgi zu ta GALA goo wo nuiti ta-zɛvɛiti su. ¹⁵ Kitogi ɔa zɛa, ɛ lo GALA ba, naama ɔitogi ɔa ɔalaa ga tɔɔɔ, ga ɔovɛiti ta wuzegɛ saai ya, telebo nuiti ta telebotala nuiti. ¹⁶ Naa ɔa ɛ ba, ná ɔaabaazu kele yeenɔpɛ ga peelalazu nɔpɛ ge mina ɔɛ bà ná-kisiɛi zu, GALA ta nuiti gaazu.

¹⁷ Naa volu kona mɔinmɔin tevegai ma, pàave ga gɛ faaɔɔɔi ɔɛ ná-zou zu nuiti bɛ, ta gɛ zalaɔa ɔula, gɛ fe GALA bɛ. ¹⁸ Názu ɔa ti kàani la GALA sei vɛlei ma ɔoizuvɛ, kpegai ma ga ná-ɔade fai pɛ kɛ, bɛbɛ la ɔɛni kɔba, zɔngɔ la ɔɛni ná. ¹⁹ Kɛlɛ Zuifu tanigaa ti zegɛai Azi, naati ka ti va ti pɛtɛ, tiya mu ka vɔɔ maa ɔɛa nɛɛni ga ti va ti ɔaazaɔa ɛ ma, ni faa ɔa ti ɔisu nɔun daalɔɔma. ²⁰ Ni naa laade, zɔiti ti vɛ, naati ti dɛɛna nii nɔpɛ ti kaai ga pɛelalazuɛ,

siɛgi zu gɛ ɣɛni la tukpɔɣaaleve nu wolaiti kakala. ²¹ Kɛni, ni ti yiiɣaawanave mà, tɔɔzei naama wooi va gɛ boni kpaun ti zaama ga: «Kitogi é zèa gɔvɛiti buzeɣe vai va saai ya, naa maavele ɣa za tukpɔɣaalevezu la wo ɣakala.» »

²² Tɛi Felikise bɔɣɔi faa ɣiteɣite kwɛɛ é vilɛ kidaaleve vele niinei va, é ku loni ma dɛ, é ɣɛ ti ma: «Siɛgi zu kɔɔɣuluɔai Lisiyase vaazu la, nà da-vai wuuɔɔɛɛ niina.» ²³ E devei veeni salaɔusu ɣundiɣii ya ga é make Pɔle ma kasoi ɣa, keɛ é mina da ga naa wola bata, ta é mina pele leve naa ná-nui tanɔpɛ tuɣɔ ga ti va faa ɣɛ bɛ.

²⁴ Ku ɣɛni fele naa vɔluma, Felikise vaani ta anzai Dulisile, nii é ɣɛni ga Zuifui ta. E nu leveni ga ti va ga Pɔle, é woiloni naa woo ma, é vilɛ kidaalevei va Yesu Kilista ma. ²⁵ Keɛ tɛi Pɔle ɣɛni bɔɛzu, é vilɛ telebodai va, ta bɔɣɔzogi, naa vɛɛ tukpɔi va é vaazu, Felikise luani gola, é ɣɛ Pɔle ma: «Gula vɔlu dɛ, voloi nà yeeɣɛɣala vago zɔlɔ da, nà è loli niina.» ²⁶ E ki ɣɛni ba ga Pɔle ɣa wali veezu zea, naa ɣa é kɛni é ɣɛni naa lolisu da valafala, é da yɛpɛ pɔ.

²⁷ Ti yɛni naa zu kona felegɔ leve, naa vɔluma ti Felikise maavalibo ga Pɔlisiyuse Fɛsetuse. Tɛi Felikise ɣɛni pɔ é Zuifuiti ziima vai ɣɛ, é Pɔle yɛni kasoi ɣa.

25

Pɔle wooɣula vai masagi Seezaal ma

¹ Siɛgi zu Fɛsetuse folo savagɔi ɣɛni la zooi unda, é zegɛni Seezalee, é lɛ Zeeluzalɛme.

² Zalaɣa ɣula ɣundiɣiiti ta Zuifuiti ta-nu wolaiti ti vaani pɔ, ti baazaɣa ma ga Pɔle laalɔɣɔ.

³ Ti gola maanɛɛnɛni ga naa ɣɛ ga faabɔɣɔ wola ti vɛ, é Pɔle leve ti ma Zeeluzalɛme. Ti yaavai zeini Pɔle luɣɔ ga ti paa pelei zu. ⁴ Fɛsetuse ti wooɣaavoteni ga Pɔle ɣa kasoi ɣa Seezalee, naa vɔluma tɔ bɔɣɔi toɣa ɣalesu ma fala. ⁵ E ɣɛni ti ma: «Zɔiti ti ga nu ɔiingiti wo zaama, naati ti vilɛ pɔlu, ɣi li, ni zunui nii faa ɣologolo kɛɛvɛ, ti maabaazaɣa la.»

⁶ Fɛsetuse folo lɔsava ba folo puugɔ nɔ ɣɛni ti va Zeeluzalɛme, é yɛi vɔlu Seezalee. Pɔluma voloi, é zeini tukpɔɣaalevezuɔvɛ, é devei ve ga ti va ga Pɔle. ⁷ Siɛgi zu naa vaani la, Zuifui niiti ti zegɛni Zeeluzalɛme ti yɛi Seezalee, naati ti ɣakuni ma, ti da maalɔ ga faaba golaiti, nii tiya bɔɣɔi ti la ɣɛni zooga gaama ɣɛzɛɣɛzɛ bo su. ⁸ Pɔle woozuɣulani, é ɣɛ ma: «Gè la faa nɔpɛ gaazani Zuifuiti ta-lɔgi ma, ta GALA sei vɛlɛi ma, anɛɛ masagi Seezaal balaa ma.» ⁹ Tɛi Fɛsetuse ɣɛni pɔ é Zuifuiti ziima vai ɣɛ, é ɣɛni Pɔle ma: «Da pɔ ga è li Zeeluzalɛme, ade pɛ ade yɛ ná da-lukpɔi ɣaaleve gàazu, é lo niima vai va?» ¹⁰ Pɔle gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Ba-o, nà loni vɛ masagi ná-tukpɔɣaalevezuɔvɛ, vɛ ɣa nà-tukpɔi ɣaalevezu ná. Gè la telebotala vaa nɔpɛ kɛni ga Zuifuiti, eɣɛvele da bɔɣɔi è naa ɣwɛni la. ¹¹ Ni nà ga sɔba nu, baa ni gè faa ɣologologe, nii soloogai saai ma, gè la ɣɛni nɔn saai vai va, keɛ ni gaama nɔpɛ ge la niiti ta-baazaɣai zu, nii ti bosu ga ze, zobo ge la nu nɔpɛ zea ga é nɔn fe ti ya. Nà wooɣulazu masagi Seezaal ma, gè suɣula ma.» ¹² Siɛgi zu Fɛsetuse ta nu wolaiti ti ɛni la ga un pɛɛ bɔɣɔ va, é Pɔle wooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «È wooɣulaa Seezaal ma, naa ɣa é ba, kɛni niina è li nɔ ti Seezaal ɣakala.»

Pɔle lo fai Agelipa ta Belenise ɣakala

¹³ Ku ɣɛni fele, naa vɔluma masagi Agelipa ta Belenise ti vaani laaliizu Fɛsetuse ma, Seezalee. ¹⁴ Tɛi é ɣɛni ku ɣɛzu ná fele, Fɛsetuse Pɔle ná-fai lɛni ga masagi, é ɣɛ ma: «Felikise zunui ɣila zegɛ vɛ kasoi ɣa. ¹⁵ Siɛgi zu gè liini la Zeeluzalɛme, zalaɣa ɣula ɣundiɣiiti ta Zuifuiti ta-lotugɔiti ti baazaɣani ga daalɔɣɔ, ti ɣɛ gè ná-saa vai leve. ¹⁶ Gè ɣɛni ti ma: «Wɔlɔme nuiti ti la da ga nui zaa vai levea nɔ, ni ti la ma nui loni maalɔ nuiti kakala, ti va lukpɔ ta naati é woozuɣula.» ¹⁷ Naa ɣa é kɛni ti vaani vɛ, gè la ku ɣili toni ma, pɔluma zobui nɔ gè zeini tukpɔɣaalevezuɔvɛ, gè devei veeni ga ti va ga zunui naa. ¹⁸ Gè ɣɛni ɣisiezu ga kpɔɛnɔɣɔiti ta vaazu maalɔzu ga faaɣaaza golaiti, keɛ naa la ɣɛni. ¹⁹ Nii baagi é ɣɛni ti yɔɣɔzu, naa ɣɛni nɔ ga fai tanigaa ti vilɛgai ta-ɣala pelei va, ta zunu ɣila nii daa ga Yesu, nii é zaani, tama Pɔle ɣɛzu ma toɣa vulua. ²⁰ Gè pɛɛni ga gè la zooga deve nɔpɛ seɣezu naa ɣɛɣala vai zu, naa ɣa é kɛni, gè Pɔle ɣaazaɣani, ni toɣa pɔ ga é li

Zeeluzalɛme, ti ná-tukpɔi ɖaaleve miná. ²¹ Kɛɛ Pɔle wooɖulani niina masa golai ma, é naa ɖwɛɛ faa loo ná-fai zu, gɛ deveve ga ti make ba kasoi ɖa eyesu gɛ teve Seezaal ma.» ²² Agelipa ɖɛni Fɛsetuse ma: «Nà balaa ná pɔ gɛ zunui naa woomɛni.» Naa ɖɛ ma: «Lina ɖa goomɛni.»

²³ Poluma voloi Agelipa ta Belenise ti lɛɛni tukpɔɖaaleve vɛlei wu lɛbiya wolai zaama, kooɖulubaiti ta taazuve nu wolaiti ti ɖɛni ti volu. Fɛsetuse devei veeni ti va ga Pɔle. ²⁴ Naama ziɛgi zu Fɛsetuse ɖɛni ma: «Masagi Agelipa ta wɔigi pɛ wo gi ɖoba, zunui nii é wo ɖakala, nii ɖa Zuifuiti ti ma vɛbɛ wolai vaani, ti baazaɖa mà ga daalɔɖɔ Zeeluzalɛme ta taai nii zu, ti ɖa bain, ti ɖɛ zunui nii maa la mɔ nɛɛni, é va yɛ vulua. ²⁵ Nɔn gɛ kaave ga é la faa ɖaazani, nii nu a paa su, kɛɛ tei tɔ bɔɖɔi é wooɖula masa golai ma, gɛ ɖisiɛve ga solooge ga gɛ teve naa ma. ²⁶ Kɛɛ tama faa ɖiteɖite ge la ná, nii ná seve ná-faa zu masa golai ma, naa ɖa é kɛa gɛ toliga wo ɖakala, kɛɛ ɖa ɖiteɖite é ɖakala, masagi Agelipa, naa ɖa a kɛ ada bena ga gaazaɖa, gɛ ɖɛ kwɛɛ nii gɛ vaazu sevezu. ²⁷ Tɔɔzei toɖa bè ga kelegeletala va ga gɛ kasoga nu leve, ni gɛ la sɔgi ɖulani kɛɛma, nii é laani unma.»

26

Pɔle ná-goozuɖulagi masagi Agelipa ɖaazu

¹ Agelipa ɖɛni Pɔle ma: «Kpɔi ɖa é ya, ɖa zoo è woozuɖula.» Pɔle yeemaaleni, é woozuɖula, é ɖɛ ma: ² «Ee, masagi Agelipa, gòla undaanɛve ga gɛ woozuɖula è ɖaazu, é vile naama vaiti pɛ ba, nii Zuifuiti ti daazu unma. ³ Tɔɔzei ɖa bɔɖɔi è Zuifuiti kɛɛ vaa volomaiti kwɛɛ kala, ta ta-bɔɛzuɖulaiti. Nà è maanɛɛnzɔ soma kae, è yiilɔ, è woilo gòo ma.

⁴ Zuifuiti pɛ ti siɛ vɛlei ɖwɛɛ, kaite kɛai ma ga buzegɛ niinɛgi ná-nubusɛiti saama, ma un ge da ma ga Zeeluzalɛme taazuve. ⁵ Kaite ti kwɛɛni, tiya bɔɖɔi ni ta pɔ ta zoo ti naama zeele wooi ve, ga gɛ ná-eteai ɖɛve é zoloo kpɔgi naa ma, nii ná-fai wola baai ada-GALA pelei ma, naa ɖa é ga Faliziɛinti ta-bɔgi. ⁶ Niima ziɛgi zu ti va ga ze tukpɔɖaalevezu, tɔɔzei kitogi naa va, nii é zèa minazegɛgi zu, nii GALA ge kɛɛni ade-mɛmɛwolani bɛ, ⁷ ada-woloda puugo maazu felegɔiti (12) pɛ kitoge naa laazeeli vai va, ti ɖa GALA dɛbi ma vaa zu kpidi vɛɛ folo va. Ee, masagi Agelipa, naama ɖitogi maavele ɖa Zuifuiti ti màalɔɔzu su! ⁸ Toɖa ɖale mu! Wo la laani da baa ga GALA ka zoo é zenvui ve gɔvɛiti zea volu?

⁹ Nɔn ná bɔɖɔi gɛ ɖisiɛni dɛ ga kɛni gɛ leve ga pele goi ma zii pɛ, gɛ wuzegɛ Yesu Nazalɛte nui laaseigi laalɔɖɔma. ¹⁰ Naa ɖa gɛ kɛɛni Zeeluzalɛme, zobogi nii gɛ solɔni zalaɖa ɖula ɖundiɖiiti zea, gɛ lo naa ma, gɛ ɖa kidaaleve nui ma mɔinmɔin pili kasoi ɖa. Ni a la ɖɛna ga ti zaa vai leve vai, gɛ ɖɛni vɔɔpɛɛzu ba ga ti maanɛve ga ti za. ¹¹ Gɛ ɖɛni levesu siɛ mɔinmɔin su GALA dɛbi vɛɛiti pɛ bu, ga gɛ ɖɛni faa zeizu ti ma, gɛ bɔi ti la ga ti ɖɛle ta-ɖidaalevei va, ná-ziɖulai lateve pele ma ti laalɔɖɔma, gɛ ɖɛni liizu gɛ ɖa ti zo wɛɛn laaiti su.

¹² Naa ɖa gɛ yɛni su yeeta, zalaɖa ɖula ɖundiɖiiti ti valini mà ga ta-zobogi gɛ li Damase. ¹³ Ee, masagi, gɛ yɛni pelei zu, folo bekpegi gɛ wozakalagi ɖa, é zegɛ geeɖɔlɔgi zu, é ɖa volo gi-maagoolii zu ga siɛnɔɖɔiti, ma zezei levegai foloi nɔnɔi va. ¹⁴ Gi pɛ gi looni zooi ma, gɛ wooi ta menini, é ɖa bɔɛ pɔ Alame wooi zu, é ɖa ɖɛ mà: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu è wɔinzegezu? Da bɔɖɔ maawanazu ga ɖa bɔɖɔ lɔna ani ɖaazobagiti ga.» ¹⁵ Gɛ ɖɛni ma: «Bɛ ɖa ga dɛ, Màliɖii?» Màliɖii ɖɛ mà: «Nà ɖa gɛ ga Yesu, nii è wɔinzegezu. ¹⁶ Kɛɛ wuzegɛ, è lo ɖɔɖɔiti ga, mazɔlɔ gɛ ɖulaa è vɛ kɛɛma, nii a kɛ gɛ è ɖɛ ga ná-botigɛ nui, è ɖa zeele wooi wo nuiti ma ga è kàave, ta è naama vaiti bo ti ma, niiti gɛ vaazu ti lɛɛzu ga dɛ mɔnɔ. ¹⁷ Nà è unmɔ Zuifuiti ma ta zii ɖiligiti, niiti gɛ è levesu ti zaama. ¹⁸ Nà è levesu, nii a kɛ è ti-ɖaazuɛti sege ma, è ti ɖula kpidi zu, ti va wozakalagi ɖa, è ti ɖula Setana ná-zobogi wu, ti va GALA pɔ, nii a kɛ ti zuvaaye ga ta-ɖotoiti ta ti tɔnɔ zɔlɔ vɔɔma, ta niiti ti ɖadegai ga kidaalevei maavele nɔn ma.»

¹⁹ Masagi Agelipa, naa ɔa é kɛɛni, gɛ la zooni gɛ va ɔɛɛ kulakɛɛmai naa zu vai va, nii gɛ sɔɔɔni, é ɔula geegɔɔɔgi zu. ²⁰ Kɛɛ gɛ tɔɔzeini dɛ, gɛ daazeeli Damase nuiti ma, naa vɔluma Zeeluzalɛme nuiti, naa ɔa é zeelini Zudee yooi zu nuiti pɛ ma, gaabɛla ga zii ɔiligiti, gɛ ɔɛni ɔɛɛzu ti ma, kɛni ti zɛ vɛlei maavalibo, ti ɔidaaleve GALA ma, ta ti kɛɛwotiiti kɛ niiti ti zoloogai maavalibogi ma kɛai ta-eteai zu. ²¹ Naa maavele ɔa é kɛa Zuifuiti ti sɔgai GALA sei vɛlei wu, ti ɔɛ ti paa. ²² Kɛɛ GALA kpaavɛ nɔun maazu, é yɛga su za zeeli zaagaza, na vɛ mu, gɛ da zeele wooi wo ɔolomadɔɔiti ta seizumaanɛɛgiti ma. Niima gɛ bosu, naa la ga faa ɔili nɔpɛ, kɛni nii GALA goo wo nuiti ta Moizeni ti boni ga daa ɔa zeeli. ²³ Naa ɔa é kɛɛni Kilista a la ɔɔɔ, ta é ɔɛ ga nu mɔungi ɔɔvɛiti saama, é wuzegɛ, naa vɔluma é kizo fai ma wozakalagi laazeeli dɛ Zuifuiti ma, é leɔa zeeli zii ɔiligiti balaa ma.»

Masagi Agelipa ɔisu vai

²⁴ Tɛi é ɔɛni ɔɛɛzu ɔanu, Fɛsetuse ɔainni la, é ɔɛ ma: «È litigɛ, Pɔle! Da-vaagwɛ golai ɔana é ɔolɔɔa!» ²⁵ Pɔle googaaɔoteni, é ɔɛ ma: «Ba-o, na-nu vagɔ wolai Fɛsetuse, gɛ la litini. Wooi niiti gɛ ti wosu, ta ga gaama ɔɔɛi, gɛ ti wogɛ balaa ga ɔimalai. ²⁶ Tɔun vɔɔ masagi Agelipa ɔɔɔi niima vaiti sugwɛɛ, naa ɔa é kɛɛzu gɛ la ɔɛɛzu pɔ ga inɛinɛ, dɔavɛ da ga niima vai tanɔpɛ ge la ɔɛɛni zeemazu, tɔɔzei ti la ɔɛɛni ga dɔɔɔfuzu va. ²⁷ Masagi Agelipa, é laavɛ nɛi GALA goo wo nuiti gooiti da? Nɔun, kɛsugɔlagɛ ga é laavɛ ti la.» ²⁸ Agelipa ɔɛni Pɔle ma: «Da-ɔisɛi zu, su la mɔ goozani, è kɛ ga keletɛn!» ²⁹ Pɔle ɔɛ ma: «Subuɔani ɔa sugoozani, na GALA falizu ga da ɔila nɔ laade, kɛɛ zɔiti pɛ ti ɔɔoi mɛnisu za, wo pɛ wo ɔɛ ga kɛvɛle, é ɔula gili ɔalui niiti polu!»

³⁰ Naa wogai ma, masagi vɛ-o, zou zɛvɛ ɔundigɛi vɛ-o, Belenise vɛ-o ta zɔiti pɛ ti sei woni ti ɔoba, ti pɛ ti wuzegɛni. ³¹ Siɛgi zu ti ɔɛni ɔulazu la, ti ɔɛni ɔɛɛzu ɔɔɔ ma: «Zunui nii la faa nɔpɛ kɛɛni nu a paa ma vaa zu, ɔa é va vili kasɔɔa ma vaa zu.» ³² Agelipa ɔɛni Fɛsetuse ma: «Ni zunui nii la ɔɛni woogulani masagi Seezaal ma, nu a la yeeɛ ba.»

27

Pɔle lii vai Wɔɔɔme

¹ Tɛi ti ɔɛni ga deve ga gi lɛ ɔatoi zu, gi li Itali yooi zu, ti Pɔle ta kasɔɔa nui taɔiligaa veeni masagi Oguste ná-salavusu bulu kundigɛi ta ya, nii daaseigi ɔɛni ga Zuliuse. ² Gi lɛɛni Adelamite ɔatoi gila su, nii é ɔɛni levesu ɔato losuvɛti Azi yooi zu, gi liini. Alisetaake ɔɛni gi va, Maseedɔine yooi zu nu ɔɛni de, ná-taazuvɛ ga Tɛsalɔnike. ³ Pɔluma voloi gi zeelini Sidɔn. Tɛi Zuliuse ɔɛni ga nu ɔɔɔ Pɔle vɛ, é vaani bu ga naa li ɔɔɔlaiti pɔ bɛ, é kpɔba zɔɔɔ ti ya. ⁴ Gi zegɛni miná, gi da zɛ ga Sipele ɔake ɔɔbu vɛlei, tɔɔzei fiilei ɔɛni gi laagomisɛ. ⁵ Siɛgi zu gi Silisi ta Panfili ɔolodɛi buɔɔni la, gi zeelini Miila, Lisi yooi zu. ⁶ Salavusu ɔundigɛi Alɛgezandili ɔatoi gila kaani miná, é da li Itali, é gi lɛ naa zu. ⁷ Folo mɔinmɔin daawu gá-ɔatoi la ɔɛni zɛɛzu valafala, gi wola ɔɔɔni, gi va zeeli Kenide taai ɔɔbavɛ. Tɛi fiilei la ɔɛni kɛɛzu gi va li miná vɛlei, gi leveni ga Salemɔnee vɛle, gi leve Kelete ɔake ɔɔbu vɛlei. ⁸ Gi leveni naama ɔake ɔɔbuvɛ ga kpalai nɔ, eyɛsu gi zeeli adavɛ ta naa laasei ge ga «Bato losu vagɔi,» Laseɛ taai ɔɔbavɛ.

⁹ Yeeɔɔɔgala mɔinmɔin ge leveni ɔana, ɔato zu zɛi ɔɛni liizu ga wola ɔaa, tɔɔzei zugɛ ma zɛigɛ leveni niina. Naa ɔa é kɛɛni, Pɔle ɔɛni ti ma: ¹⁰ «Bɔɔlaiti, na kaazu ga ni ada ɔɛna ade siɛi nii wo nɔ ti, faa zugɔlogɔlo mɔinmɔin ka ɔɛɛzu ga ɔatoi ta sugasɔi, kɛɛ ada balaa ade undaa ɔa ɔɛ é vili.» ¹¹ Kɛɛ salavusu ɔundigɛi laani ɔato ɔize nui ta ɔato kɛɛ nui la, é leve Pɔle wooi va, é ɔɛni bosu. ¹² Naa vɔluma tɛi ɔato losuvɛ la ɔɛni vani ga nu samai leve ná, nuɔusei ɔɔɔɔzu zolooni ma ga gi zegɛ ná, ni toɔa zoo ɔɛɛzu gi zeeli Fenikise, Kelete ɔato losuvɛ nii gaavotegai lɛkpɛma nu yeezazuvɛ folo liizu vɛlei ma, ta lɛkpɛma nu ɔɔvɛzuvɛ folo liizu vɛlei ma, nii a kɛ gi samai leve miná.

Fiile wolai lokoleve vai kpolodɛi ɔa

¹³ Lεkpεma nu yeezazu vele viile goi vaani fεε, ti g̃isiɛni ga ti yiima vai laazeelia ti vε, ti kɔlu g̃apɔgi g̃ulani ziei wu, ti li ga zie zaama yooi Kelεte g̃oba vele. ¹⁴ Kεε su la g̃eni g̃oozani, fiile n̄i nii daaseigi ga «Wulakilon,» naa lokoleveni zie zaama laai maazu. ¹⁵ Fiilei batoi zegeni ya, naa la g̃eni zobo sɔlɔni fiilei ma, gi bɔgɔ yeni zea, é d̄a li ga giye. ¹⁶ Gi leveni zie zaama you goi ta g̃oba, daaseigi ga Keloda. Tεi é g̃eni gi tago maalɔg̃uzu, gi g̃aabaani kele gi kein koi mazɔlɔ. ¹⁷ Ti tεai ma batoi zu, ti kpɔba vele g̃aizieni, ti batoi zaamaɣili ga galuiti. Tεi ti g̃eni luazu ga é mina vili naɣae munemunεgi zu, ti fiile zuzo segei yeini, naa g̃a é kεeni ti bɔgɔ yeni fiilei ya, é d̄a li ga giye. ¹⁸ Poluma voloi, tεi fiilei g̃eni batoi wo la niikpisu, ti ná-kasɔi g̃ilazu vilini ya kpolod̄ei wu. ¹⁹ Foloi zavasiei, ti batoi bize zɔlaiti pilini ya kpolod̄ei wu ga ti bɔgɔ yeeiti. ²⁰ Folo m̄ainm̄ain daawu nu la m̄o g̃eni foloi ta somideg̃aiti kaazu. Fiilei g̃eni liizu ga zeeɣaaba nɔ kenein, gaabelasu kito n̄pε ge la m̄o g̃eni gi vε, ga g̃a yε vulua.

²¹ Sug̃oozani niina gi la daami wosu, Pɔle wuzegeni nuɓuseiti saama, é g̃ε ma: «Wo pεtega, bɔlaiti, ga maanεni ga wo woilo ḡo ma, ade mina zegε Kelεte, naazu ade g̃εa g̃izosu niima maanɔg̃i ta faa zug̃olog̃ologi nii ma. ²² Kεε n̄a wo lenesu niizu ga wo zεbezegε, wo tan̄pε ge la valaga zenvui ma, keni batoi nɔ g̃a é g̃olog̃olosu. ²³ Za kp̄idii GALAGI nii ḡε zea ta ḡε d̄ebizu, naa ná-geezuḡeelai gila maabuḡave b̄a, ²⁴ é g̃ε m̄a: «Pɔle, mina lua, tɔzei keni é lo feya Seezaal ḡaazu, tɔ volɔ ka GALA ge è-zieɣɔg̃iti pε kaliva é ma, tan̄pε ge la zaa.» ²⁵ Naa g̃a é ba, à zεbezegε mu, bɔaiti, tɔzei n̄un daave GALA da, ga vele bogai la m̄a, zekana é g̃εezu la. ²⁶ Kεε keni dε ade vili ya zie zaama laai gila su.»

²⁷ Nii g̃eni ga kp̄idi puugɔ maazu naanisiei (14), fiile wolai d̄a li nɔ ga giye Meeditelanee bolod̄ei g̃a, kua zaamai bato bize nuiti ti gaaḡaani ga gi maabuḡa kakei ta va. ²⁸ Ti kɔgɔ galui vilini ziei wu, ti ka ga buḡoozave ga mεtele vuusavagɔ maazu lɔfela (37). Gi va lago li poun, ti pili m̄nɔ, ti ka ga mεtele vuufelegɔ maazu lɔsava (28). ²⁹ Kεε tεi ti g̃eni luazu ga batoi mina loɣa k̄tuiti ba, ti kɔlu g̃apɔ naanigɔ vilini batoi boga vele, ti bala ga wozai segema vai. ³⁰ Tεi bato bize nuiti ti g̃eni pɔ ga ti vela, ti g̃ula batoi zu, ti kein koi vileni ziei g̃a, ege ta g̃ε liizu poun ga ti kɔlu g̃apɔgiti pili velela vele. ³¹ Pɔle g̃eni salavusu g̃undig̃ii ma ta salavusuiti: «Ni niima nuiti ti la yeni batoi zu, wo la m̄o g̃izoga.» ³² Salavusuiti ti kein koi ma galuiti teveleveni naazu, ti be ba, é loo bu.

³³ Wozai sege ma la yɔg̃ɔzu, Pɔle g̃eni nuɓuseiti pε tenesu ga ti daamii wo, é g̃ε ti ma: «Za g̃a ga folo puugɔ maazu naanisiei (14) wo d̄a maab̄ungi wo, wo la dε daamii n̄pε boni. ³⁴ N̄a wo maanεn̄ezu dεḡemu ga wo daamii wo niina. Naa wola zolooge wo ma, nii a kε wo g̃ula vε, naa v̄oluma à la d̄a: Wo tan̄pε undeḡai g̃ila kp̄alaa ge loa ya.» ³⁵ E naa wogai ma, é bului zegeni, é mamagi ve GALA bε ti pε gaazu, é galeḡale, naa v̄oluma é tɔzei ga mia. ³⁶ Zɔiti pε ti zεbezeḡeni, ti tɔzei ga daamii woga. ³⁷ Ḡei kpein gi g̃eni batoi zu, gi g̃eni ga nu unfelegɔ puulɔfela maazu lɔzita (276). ³⁸ Ti daamii wogai ma, ti b̄aa kpe, ti ta g̃ulani batoi g̃asɔi ma, moloi da ga beelegi, ti d̄a naa vili kpolod̄ei wu.

³⁹ Siegi zu woza segeni la ma, ti la g̃wεesu ḡaani kakei va, ti weleni, ti zie bekegi ta vεte ta ma naɣaegi, ti g̃eni g̃εezu, ni ta zoo ti zɔ batoi va miná vele. ⁴⁰ Ti kɔlu g̃apɔgiti ma galuiti teveleveni, ti naati zε ziei wu, ti yeebe gaamago bato bize aniiti ba. Ti fiile zuzo segei wuzegeni, ti tε, ti d̄a li ga kakei ma vele. ⁴¹ Kεε ti ziḡani naɣae siḡigi gila ba, nii kpolod̄ei ma veinfein feleḡi gaal̄ai ba yɔg̃ɔzu, ti b̄ata ná. Velelave batani ba kpe é la g̃eni niikpisu, voluzuvε d̄a ḡaleḡale ga kpolod̄ei ná-zeeɣaabaai.

⁴² Salavusuiti ti zolooni ma ga ti kasoḡa nuiti pε paa, naa g̃a a kε ta mina yε lasesu, é va vela. ⁴³ Kεε tεi salavusu g̃undig̃ii g̃eni pɔ ga é Pɔle g̃izo, é la g̃eni vaani bu, ti va naama vai g̃ε. E devei veeni ga zɔiti pε ti zoogai lasesu, naati ti vili ziei g̃a m̄ounpa, ti kakei mazɔlɔ. ⁴⁴ E g̃ε zɔiti ti zei gulu zεv̄eiti ma, b̄a batoi ma bulukp̄uluḡiti ma. Vele ḡana εε pε ge kakei maazɔlɔni la ga pagɔ.

28

Pɔle ɖɛai ma zɛ zaama yooi zu daa ga Malete

¹ Gi ɖɔlaai ma faaɓaagi laawu, gi kwɛɛni ga zɛ zaama yooi naa laasei ka ga Malete. ² Ná nui ti yeezeini gi wu ga pagɔ, ti abu wolai ɖaazoni, ti gi pɛ toli ga gi ɖɔɔɛ, tɔɔzei tonai ta kɔɔɛi ɖa é ɖɛni vaazu ga gola. ³ Pɔle kpataɖalagi ta ɖaaleɛni ba ga é pu abui ɖa, kɛɛ abui liegi maavele ma, pɛɛɖaali ɖila ge ɖulani su, é so zeei va. ⁴ Ná nui ti kaalii ɖaai ma zɛɛni Pɔle yeei va, ti ɖɛni ɖɛɛzu ɓɔɖɔ ma: «Gaama zu zunui nii ɖa ɖɛ ga nu vaa nui ta, kulaa nɔ ɖa feya faa ɓɔii zu kpolodei wu, gaamanɔ ada-ɖalagi ná-tukpɔi la vaani bu, é va yɛ vulua.» ⁵ Kɛɛ Pɔle kaalii vɔɛni abui zu, é la vɔɔ ma zoolɛ nɔpɛ gaadgaani. ⁶ Naama nui ti ɖɛni ná maabɔunsu, é ɖɛni ti ɖisu ga ti Pɔle ɖa zeei ve, ɓa é loo é za gaamanɔ. Tei ti leɓini maabɔungi naa zu, ti la faa ɲɔu nɔpɛ kaani, é va ɖɛ ga Pɔle, ti-ɖigi valiboni, ti ɖa ɖɛ ma: «Galagi ta ve de.»

⁷ Ná ɖɔbaɛ zɛ zaama yooi naa ma nu wola mɔungi daaseigi ga Puɓiliuse ná-kpeleiti ti ɖɛni ná. E yeezeini gi wu ga nɛɛnɛgi, é gi laazuvɛɛ folo savagɔ laawu. ⁸ Puɓiliuse kɛɛɖɛ ɖɛni zeeɓɛzu, kɔɔkpadiɓaai ta kelendɛgi ɖa é ɖɛni ba. Pɔle leɛni pɔ ɓɛ, é GALA fali ɓɛ, é yeela ma, é balo. ⁹ Naa vɔluma, seeɓɛ nui niiti kpeini ti ɖɛni zɛ zaama laai zu, ti vaani ɓalaa, tama ti pɛ ti valoni. ¹⁰ Ti unfema wola veeni gi vɛ, gi liizuvɛ nii pɛ é ɖɛni ga gi ɓɛɖema ani, ti naa pɛ feeni gi vɛ.

Pɔle zeeli vai Wɔɓme

¹¹ Alu savagɔ leveni pɛ gi va le Alɛgezandili ɓatoi gila su, nii é samai ɖɛɛni zɛ zaama laai zu, ɓatoi naa laaseigi vɔluvɛ ɖɛni ga «Gala felegɔiti ti ga yoogiti.» ¹² Gi zeelini Silakuse taazuvɛ, gi kɛ miná ga folo savagɔ. ¹³ Gi zɛɖɛni miná, gi ɖa li ga kake ɖɔbu velei, eyɛsu gi zeeli Legio. Pɔluma voloi lɛkpɛma velei nu yeezazuvɛ viilei lokoleveni, gi kɛɛni ga folo felegɔ gi va zeeli Puzɔle. ¹⁴ Gi kidaaleve nui ti tanigaa ɖaani miná, ti gi maanɛɛnɛni ga gi ɖɔɔɖɔ ɖila kɛ ti va. Uele ɖana gi zeelini la Wɔɓme. ¹⁵ Wɔɓme ɖidaaleve nui ti gi-maawoo mɛnini, ti vile pele ma gi laaɖomisɔ eyɛsu ti va adaɛ ná laa ga Apiyuse Lɔɔɖɔi, ta vɛ ná laa ga Wɛɛn Laazu Uele Savagɔi. Siɛgi zu Pɔle ti ɖaani la, é GALA mamani, naa vɔluma iɲɔ ge ɓɔni.

¹⁶ Siɛgi zu gi zeelini la Wɔɓme, ti vaani bu ga Pɔle yɛ ɓɔɖɔ vɛɛ wu, salaɓusui gila ge ɖa wɛɛ ma.

¹⁷ Folo savagɔ leɓegai ma, Pɔle Zuifuiti ta-lotuɖɔiti tolini ga ti ɖɔmi ta naati. Siɛgi zu naati ti vaani la pɔ ɓɛ, é ɖɛni ti ma: «Kɛɛleaiti, gɛ la faa ɖɔloɖɔloni ada-nuɓuseiti ma, gɛ la ade-mɛmɛwolani ta-vaa vɔɓmai ta ɖɔloɖɔloni ɓalaa. Anɛɛ naa vɛ, ti sɔni, ti pili kasoi ɖa Zeeluzalɛme, ti kula miná, ti fɛ Wɔɓme nui ti zea. ¹⁸ Naati ti ɓegai ma ga ná-faiti buuvɛɛ, ti ɖɛni ɖɛɛzu, ti pɛɛ, tɔɔzei ti la ɖɛni nɔun sɔ kaani, nii soloogai nu va vaa ma. ¹⁹ Kɛɛ tei Zuifuiti ti la ɖɛni vaazu naa wu, kɛɛ ɖelegele ge la ɖɛni ná kɛni gɛ woɖulani masagi Seezaal ma, naa la bosu ga wɔin ɖa mɔ ga gɛ ná-nuɓuseiti maalɔ. ²⁰ Naa ɖa é kɛa gɛ toligi wogai la ga ade ɖa, ade yɛpɛ é vile naama vai va, tɔɔzei Izelayɛle ná-kitogi maavele ɖa za gɛ yɔɔɖɔi nii zu la.»

²¹ Zuifuiti ti gooɖaavoteni, ti ɖɛ ma: «Gi la seɓɛ zɔɓɔni, é va zɛɖɛ Zudee yooi zu ɖa-vaa zu, gi-ɖɛloini gila kpala ge la vaani, é va ɖa-vaa ɲɔu wo gi ma. ²² Kɛɛ wɔin ɖa gi ma ga ɖa ɓɔɖɔi é ɖa-ɖisɛi le ga giye. Nii é ga kalagi naa é vɔɔpɛai ba, gi kwɛɛni ga ade pɛ nui ta wuzɛgezu daalɔɖɔma ga gola.»

²³ Ti ku ɖili toni ga ti ɖɔmi. Naama voloi zeeliai ma, ti vaani pɔ ɓɛ, ti mɔin, é leve ma mɔungi va. E zo sobui ma eyɛsu kpɔkɔi zeeli, Pɔle ɓɛni ti vɔ, é ná-kalagi wo pele le ga tiye: E GALA ná-masadaɓi ma wooi laazeelini ti ma, é Moize ná-tɔgi zu wooiti seɖɛni ta GALA goo wo nui ta-ɓɛiti, é ɖaaba keɛ ga é ti-ɖigi lati, é lo Yesu ná-fai va. ²⁴ Tanigaa ti laani gooi la, zɔiti ti la kɛɛni pɛ ti va la da. ²⁵ Siɛgi zu ti ɖɛni zɛgezu la Pɔle vɔ ɓɛ, tiya letele ti la ɖɛni zolooni faa ɖila ma, Pɔle niima ɖisɛi ɖilagi woni ti ma, é ɖɛ ma: «Gaama ɖɛni

Zenvu Nadegai ya, siēgi zu é ġeni bəezu la wo-memewolani pə ga GALA goo wo nui Ezayi maavele, é ġeni ti ma:

²⁶ «Li, è ġe niima nubuseiti ma:

wa la woilo nə,

kele wo la faa ġaaġaa pε.

Wa la wele nə,

kele wo la wozaġaa pε.

²⁷ Təəzei niima nubuseiti ti ġea ga kigaaza nuiti,

ti bəġə woizuḃəḃa, ti yeevεε ġaazu,

naa ġa a ke ti ġaazu mina wozaġa,

ti-woiyegēiti ti mina faa mēni,

ti-yii mina faa ġaaġa,

ti va ġale ma pə,

nii a ke ġə va ti ġede.» »

²⁸ Pəle ġeni ti ma volu: «À kwεε mu ga kizo fai nii GALA ge fea, daa ġana zeelizu zii ġiligiti ma, naati mu ta woilo ma.» ²⁹ [Pəle naama wooi wogai ma, maaġaali wolai yēni Zuifuiti zəġəzu, ti da li.]

³⁰ Pəle kēeni ga kona felegə pelei naa wu, nii é seġeni. E ġeni yeezeizu nuiti pε bu ná, niiti ti ġeni vaazu pə ga ti ka. ³¹ E ġeni GALA ná-masadai ma vai laazeelizu, é da kalagi wo, é vile Maligii Yesu Kilista ná-fai va ladalai zu, faa nəpε ge la ġeni kpeteveni naa va.